

Donnerstag

548

Β Ι Β Λ Ι Ο Ν

ΟΝΟΜΑΖΟΜΕΝΟΝ

Ν Ε Ο Σ Θ Η Σ Α Υ Ρ Ο Σ

ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΠΡΟΫΠΑΡΧΟΥΣΩΝ
ΕΝ ΑΥΤΩ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΟΜΙΛΙΩΝ

ΝΕΩΣΤΙ ΜΕΤΑΤΤΗΘΕΝ
ΚΑΙ ΜΕΤ' ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ ΔΙΟΡΘΩΘΕΝ.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΕΝ ΒΕΝΕΤΙΑ

ΕΚ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΦΟΙΝΙΚΟΣ

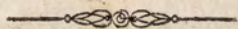
1863

Всего на 20

Π Α Σ Ι

ΤΟΙΣ ΕΝΤΕΤΕΟΜΕΝΟΙΣ,

Τ Ο Χ Α Ι Ρ Ε Ι Ν .

Ἀδαπάνητος ἐλογίζετο σχεδὸν ἀπὸ ὅλους ὁ Ψησαυρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Λυδίας Κροΐσου, ἐπειδὴ καὶ ἀπ' ὅλα τὰ ἐκλεκτὰ καὶ πολύτιμα πράγματα, ὅπου εἰς τὸν τετραπέρατον τοῦτου κόσμον εὐρίσκοντο, ἐκεῖνος μόνος ὑπὲρ πάντας ἐπερίσσευε, καὶ εὐπόρει· ὅμως, εἰς ὀλίγον τοῦ χρόνου διάστημα, οὐ μόνον ἐκεῖνά του τὰ ἐξαίσια Ταμεῖα, καὶ ἀφθονοπάροχα Γαζοφυλάκια ἐχάθησαν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Κροῖσος μὲ ὅλα του τὰ στρατεύματα ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τῶν Περσῶν Κύρου, παντελῶς ἀφανίσθη. Ἴδου λοιπὸν ἕτερον ΝΕΟΝ ΘΗΣΑΥΡΟΝ ἐγχειρίζω σοι, ὦ φιλευσεδέστατον τῶν Ἑλλήνων Γένος, ὁ ὁποῖος οὔτε ἀπὸ ἐχθρῶν ἀφανίζεται, οὔτε εὐγάνωντας ἀπ' αὐτὸν καθημερινῶς, καταδαπανᾶται· ἀλλ' ὅσον περισσότερον βγάνεις, τόσον σὺ Ψησαυρίζεις ἐν πάσῃ ἀρετῇ καὶ σοφίᾳ, καὶ ἀφθόνως πλουτεῖς τῆς ψυχικῆς τελειότητος, αὐτὸς δὲ οὐδεποσῶς ὀλιγοστεύει, ὥσάν ὅπου εἶναι φύσει ἀκατανάλωτος· Ἄφες λοιπὸν πάσας τὰς τερατολογίας τῶν Ποιητῶν, καὶ τῶν Ῥητόρων τὰς ὑπερβολὰς τε καὶ σχήματα, καὶ ἀνάγνωθι τοῦτον τὸν ΝΕΟΝ ΘΗΣΑΥΡΟΝ. Ἐπειδὴ εἰάν ἀκριδῶς καὶ ἐπιμελῶς θεωρήσῃς εἰς τὴν τούτου διήγησιν, θύλεις εὖρη, ὄχι λίθους

πολυτίμους, ὅχι χρυσόν, ἢ ἄργυρον, οὔτε ἄλλον πλοῦτον ρευστόν καὶ φθαρτόν (ὁ ὁ-
ποῖος, κατὰ τὸν Ἰσοκράτην, κακίας μᾶλλον, ἢ καλοκάγαθίας ὑπηρέτης ἐστίν),
ἀλλ' ἔνθεα κατορθώματα Ὅσιων Ἀνδρῶν τε καὶ Γυναικῶν, βίους Ἀγίων πολυτε-
λεῖς, θαυμασίους ἀγῶνας, καὶ παλαίσματα Θεῶν Μαρτύρων, ἀπὸ τὰ ὅποια θέλεις
καρπωθῇ ψυχικὴν τὴν ὠφέλειαν, καὶ θέλεις γένη κληρονόμος τῆς Οὐρανίου Βασι-
λείας τοῦ Χριστοῦ. Ὡς ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Γεώργιος Ἱεροδιάκονος
Σουγδορῆς, ὁ ἐξ Ἰωαννίνων.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ.

Εἰς τὸ ἐν Κολασσαῖς τῆς Φρυγίας γεγονὸς θαῦμα παρὰ

ΤΟΥ ΠΑΝΕΝΔΟΞΟΥ ΑΡΧΙΣΤΡΑΤΗΓΟΥ

ΜΙΧΑΗΛ.

Καὶ διὰ τοὺς ἄλλους Ἀγίους τῆς Ἐκκλησίας μας νὰ διηγῆται τινὰς, εὐλογημένοι Χριστιανοί, καὶ τὰ ἔργα τες τὰ θαύματα νὰ τὰ ἀναφέρῃ εἰς ἐνθύμῃσιν, ὅχι μόνον εἶναι καλὸν καὶ ἀγαπημένον πρὸς τὸν Θεόν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἡμᾶς τοὺς Χριστιανούς εἶναι πολλὰ ὠφέλιμον· διότι ἡ ἐνθύμῃσις τῶν Ἀγίων εἶναι σημεῖον τῆς ἀγάπης ὅπου ἔχομεν εἰς αὐτούς, ἡ δὲ ἀγάπη αὐτὴ ὅπου ἔχομεν εἰς τοὺς Ἀγίους, πρὸς αὐτὸν τὸν Χριστὸν τὸν ἀληθῆ διαβαίνει, τὸν ὁποῖον αὐτοὶ οἱ Ἅγιοι ἐσπούδαξαν νὰ ἀρέσουν μὲ τὰ ἔργα τους, ἀπὸ τὸν ὁποῖον καὶ αὐτοὶ πάλιν ἀντεδοξάσθησαν. Καλὸν γοῦν εἶναι, ὡς εἶπα, καὶ ὠφέλιμον νὰ διηγῆται τινὰς καὶ διὰ τοὺς ἄλλους Ἀγίους· ἀμὴ τὸ νὰ διηγῆται περὶ τῶν Ἀγίων Ἀγγέλων, καὶ τὰ θαύματά τους νὰ φιλογῆται, εἶναι πλεον ὠφελιμώτερον τῆς καθενὸς Χριστιανοῦ, διότι ὅσον αὐτοὶ ἔχουν περισσοτέραν παρῶρησίαν πρὸς τὸν Θεόν καὶ ἐγγύτητα, ὡς αἰετοὶ καὶ ἀσώματα ὅπου εἶναι, τόσο καὶ ἡμεῖς περισσοτέραν ὠφέλειαν ψυχικὴν ἀπολαμβάνομεν ἀπὸ ταῖς διήγησεσι τῶν θαυμάτων τους. Ἀλλὰ τῶν μὲν ἄλλων Ἀρχαγγέλων, λέγω δὴ τοῦ Γαβριὴλ, καὶ Ῥαφαὴλ, εἰς ἄλλαις ἡμέραις εἶναι ἡ διήγησις τῶν θαυμάτων τες, σήμερον δὲ βούλομαι νὰ διηγηθῶ πρὸς τὴν ἀντίληψίν σας τὸ θαῦμα τοῦ Ἀρχιστρατήγου

Μιχαήλ, ὅπου ἐγένεν εἰς τὰς Χώνας, περὶ οὗ εἶναι ἡ Πανήγυρίς μας. Ἀλλὰ, πρὶν νὰ ἀρχίσω τὴν ὑπόθεσιν, παρακαλῶσας, εὐλογημένοι Χριστιανοί, ἵνα μετὰ πάσης προθυμίας ἀκούσατε τοὺς λόγους μου· διότι ἐγὼ μὲν βούλομαι ἄνωθεν καὶ ἀπ' ἀρχῆς νὰ διηγηθῶ καταλεπτῶς, ὅπως ἐγένετο τὸ τοιοῦτον παράδοξον θαῦμα παρὰ τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, διὰ νὰ μὴ γένη ἀνάσωτος ὁ λόγος μου· ἡ δὲ ἀντίληψίς σας, ἀκούσατέ μου προθύμως, δίχως καμμίαν ἀμέλειαν, ἵνα λάβητε καὶ τέλειον τὸν μισθὸν παρὰ τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ.

Ὅταν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκατέβη ἐκ τῶν Οὐρανῶν, καὶ ἐφώτισε τοὺς Ἀποστόλους τοὺς Μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ, καὶ Κήρυκας τοῦ Εὐαγγελίου, τοὺς ὑπηρετάς τῆς ἐδικῆς μας σωτηρίας, τότε ἄλλος ἄλλοθεν διεσπάρη, καὶ καθὲς εἰς διμεοιράσθη εἰς τὰ Κᾶστρη καὶ εἰς ταῖς Ἐπαρχίαις τοῦ κόσμου, νὰ διασπείρῃ τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου. Τότε καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Γεώργιος ὁ Θεολόγος, τὸν ὁποῖον μαρτυρεῖ τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιον, ὅτι τὸν ἀγάπα ὁ Χριστὸς περισσοτέρον παρὰ τοὺς ἄλλους Μαθητὰς, ἐπῆγε καὶ αὐτὸς εἰς ἓνα Κᾶστρον τῆς Ἀσίας, ἤτοι τῆς Ἀνατολῆς, λεγόμενον Ἐφεσον, τὸ ὁποῖον εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἰωνίας καὶ Λυδίας· ἤρεσε δὲ

ἐκεῖ ἀνθρώπους πολλὰ πεπλανημένους, μὴ γινώσκοντας Θεὸν ἀληθινόν, οἱ ὅποιοι, ὡς βοθημένοι ὅπου ἦσαν εἰς τὴν νύκτα τῆς ἀθείας καὶ ἀπιστίας, ἐκάμνασι θυσίας, καὶ ἐτιμοῦσαν ὡς Θεὸν τὴν μιανὴν Ἀρτεμιν, ἣ ὅποια ἦτον μὲν γυναῖκα εἰς τὸν παλαιὸν καιρὸν ἀνδρεία καὶ κυνηγητικὴ οἱ δὲ Ἕλληνες τοῦ καιροῦ ἐκείνου οἱ πεπλανημένοι, τὴν ὠνόμασαν Θεόν, καὶ τὴν ἐπροσκυνούσαν, καὶ τὴν ἐλάτρευαν μὲ μεγάλας θυσίαις. Τοιούτους γοῦν ἀνθρώπους πεπλανημένους εὗρών ὁ Θεολόγος Ἰωάννης ἐκεῖ, ὠδήγησέ τους πρὸς τὴν εὐσέβειαν μὲ τὸ φῶς τῆς Θεογνωσίας, καὶ ἐπίστρεψέ τους νὰ γνωρίζουν μόνον ἀληθινόν Θεὸν τὸν Χριστόν, καθὼς τὸν διηγεῖται ὁ λόγος τοῦ· ἔπειτα ἡδουλήθη νὰ ὑπάγῃ καὶ εἰς ἄλλο Κάστρον, καὶ αὐτὸ τῆς Ἀσίας, λεγόμενον Ἱεράπολιν, τὸ ὅποιον εἶναι εἰς τὰ σύνορα ἀνάμεσα τῆς Φρυγίας καὶ Λυδίας, καὶ ἔχει πολλὰ θερμὰ ὕδατα, διὰ νὰ ἀνταμωθῇ μὲ τὸν Ἀπόστολον Φίλιππον, διότι αὐτὸς ἐκεῖ ἐδίδασκε τότε· οἱ δὲ ἄνθρωποι τοῦ Καστροῦ ἐκείνου τῆς Ἱεραπόλεως πάλαι τόσον ἦσαν πεπλανημένοι, ὅτι τὴν ἔχιδναν (τὸ ὀφίδι τὸ φαρμακερὸν) εἶχαν διὰ Θεόν, καὶ τὴν ἐπροσκυνούσαν. Οἱ γοῦν Ἀπόστολοι τοῦ Χριστοῦ, Ἰωάννης, λέγω, καὶ Φίλιππος, βλέποντες τὴν τοσαύτην πλάνην τῶν ἀνθρώπων, καὶ θέλοντες νὰ δείξουν ὅτι εἰς μάταιον πρᾶγμα ἠλπίζαν οἱ ταλαίπωροι Ἱεραπολίται, ἔκαμαν προσευχὴν πρὸς τὸν ἀληθῆ Θεὸν τὸν Χριστόν, καὶ παρευθὺς ἐνεκρώθη τὸ μέγα θηρίον ἐκεῖνο. Τοῦτο, ὡς ἶδαν οἱ μισοὶ ἐκεῖνοι καὶ πεπλανημένοι ἄνθρωποι, ἀντὶς νὰ ἐπιστρέψουν καὶ νὰ γνωρίσουν τὴν ἀλήθειαν, ἐδαιμονίσθησαν πολλὰ κατὰ τῶν Ἀποστόλων, πῶς ἐθανάτωσαν τὸν Θεὸν τους, καὶ θέλουν νὰ καταργήσουν τὰς πατροπαράδοτους Θρησκείας τους· καὶ μετὰ μυνίας πολλῆς καὶ λύσσης, ἄλλοι ἀπλώσαν, σύροντες τὸν Ἅγιον Φίλιππον, καὶ ἐκάρφωσάν τον εἰς τὸν Σταυρὸν, καὶ οὕτω πικρῶς καὶ ἀνηλεῶς βασανίζοντες αὐτόν, ἐθανάτωσαν· καὶ ἐκ τῆς παρουσίας μὲν ζωῆς τοῦτον ἐξήγαγον, εἰς δὲ τὴν αἰώνιον Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν παρέ-

πεμψαν. Ἀλλὰ ὁ διδάσκαλος Χριστὸς δὲν ἄρῃτεν ἄτιμον καὶ ἄδοξον τὸν Μαθητὴν του, ἀλλὰ ἐπειδὴ τὸν ἶδεν ὅτι ἔγεινε κοινωνὸς τοῦ Παθους του, ἔκαμ' τον καὶ κοινωνόν τῆς δόξης τῶν θαυμάτων του· διὰ τοῦτο, μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν Ἀπόστολον Φίλιππον εἰς τὸν Σταυρὸν παρευθὺς ἐσείσθη τὸ Κάστρον ὅλον ἐκεῖνο, ἡ Ἱεράπολις, ἀπὸ τὰ θεμέλια, καθὼς καὶ ἡ Κτίσις πάντα ἐσαλεύθη, ὅτε αὐτὸς ὁ Σωτὴρ μου Χριστὸς τὸν ἐκούσιον περὶ ἡμῶν κατεδέξατο θάνατον ἐν τῷ Σταυρῷ. Τοῦτο ὡς ἶδαν οἱ ἄθιοι Ἱεραπολίται, ἐφοβήθησαν φόδον μέγαν, καὶ μετενόησαν ἀπὸ τὴν ἀσέβειάν τους, καὶ πεσόντες εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἀποστόλου Ἰωάννου, ἐζητοῦσαν συμπάθιον. Ὁ οὖν Θεολόγος, βαπτίσας αὐτοὺς εἰς ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ διδάξας αὐτοὺς τὴν ἀλήθειαν, ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον, Χαιρέτοπαν λεγόμενον, πλησίον ὄντα τῆς Ἱεραπόλεως· ὁμοίως καὶ ἐκεῖ διδάξας καὶ θαυματουργήσας, ἐπέστρεψε τοὺς Ἕλληνας εἰς Θεογνωσίαν. Ἐκεῖ γοῦν λέγουσι, πῶς ἐπροφήτευσεν ὁ Ἅγιος, ὅτι πῶς ἐν τοῖς ὑστέροις καιροῖς, θείλει εὐγὴ εἰς ἐκείνον τὸν τόπον Ἀγίασμα, τιμώμενον εἰς ὄνομα τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ, νὰ κάμῃ παράδοξα θαύματα· καὶ ὁ μὲν Θεολόγος Ἰωάννης ταῦτα προφητεύσας, ἐπορεύθη εἰς τὰς ἐπιλοίπους Χώρας, νὰ διδάσκῃ τὸν λόγον τοῦ Εὐαγγελίου· μετὰ δὲ ὀλίγας ἡμέρας, νερόν ἀνεδόθη ἐκ τῆς γῆς ἐκείνης, τὸ ὅποιον, εἴτις τὸ ἔπινε μετὰ πίστεως, παρευθὺς ἡλευθεροῦτο ἀπὸ πάσαν ἀσθένειαν. Τοσαῦτα οὖν θαύματα καὶ ἰατρεῖαι ἐγίνοντο καθ' ἐκάστην ἐκεῖ, ὅτι ὄχι μόνον οἱ Χριστιανοί, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ἄπιστοι Ἕλληνες, ὑπήγγεναν καὶ ἔπιναν ἀπ' ἐκεῖνο τὸ νερόν καὶ εὗρισκον ἰατροεῖαν. Ἀπὸ γοῦν τὰ ἄλλα πολλὰ θαύματα ὅπου ἐφαίνοντο τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, καὶ εἰς τοὺς ἀθέους Ἕλληνας, ἀκούσατε ἓνα παράδοξον πῶς ἔγεινεν.

Ἀνθρωπὸς τις ἦν πλούσιος Ἕλλην εἰς τὴν Πόλιν τὴν Λαοδικεῖαν, ἣ ὅποια καὶ αὕτη εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Λυδίας, καὶ εἶχε θυγατέρα μονογενῆ, ἁλαλὸν δὲ καὶ

βωδὴν ἀπὸ τὴν κοιλίαν τῆς μητέρας της· καὶ ὅμως εἶχε μεγάλην λύπην περὶ ταύτης, βλέπωντάς την ἄλαλον, καὶ εἶδιδε σχεδὸν εἰπεῖν καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴν του, μόνον νὰ ἤθελε τὴν ἰδῇ νὰ συντυχέη. Οὕτως οὖν ἔχοντας, ἶδεν ὅπτασίαν καλὴν, ὡς ἂν ὅταν τὸν ἔλεγεν ἄνθρωπός τις καθ' ὕπνου, νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ Ἁγίασμα τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ, καὶ δὲν θέλει γυρίσῃ ἀπ' ἐκεῖ πικραμένος, ἀμὴ καὶ τῆς Συγατρὸς του τὴν ἰατρειάν θέλει ἀπολαύσῃ, καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του θέλει κερδίσῃ. Τοῦτο δὲ τὸ ὄραμα ἶδεν, οὐχὶ ὅτι ἦτον ἄξιος νὰ βλέπῃ τοιαύτας ὅπτασίας, διότι ἦτον ἐσκοτισμένος ὅλος δι' ὅλου εἰς τὴν ἀσέβειαν τῆς Εἰδωλολατρείας, ἀμὴ ὁ Θεός, ὁ θέλων πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἔλθειν, θέλωντας μὲ τὴν Σαυματουργίαν ὅπου ἔγινεν ἐν ὑστέροις εἰς τὴν Συγατέρα του, νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ ἐκεῖνον, καὶ νὰ στερεωθῇ καὶ ἄλλοι εἰς τὴν Εὐσέβειαν, ὡκονόμησε καὶ ἶδε τὴν τοιαύτην ὅπτασίαν. Ὅτε γοῦν ἐξύπνησεν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος μετὰ φόβου καὶ τρόμου, παραλαβὼν τὴν Συγατέρα αὐτοῦ, ὑπῆγεν εἰς τὸ Ἁγίασμα τοῦ Ἀρχαγγέλου, καὶ εὗρεν ἐκεῖ ἀνθρώπους πολλοὺς συνηθροισμένους, οἱ ὅποιοι ἔχοντες διαφόρους ἀσθενείας, μόνον ὅτι ἔπιναν ἀπ' ἐκεῖνο τὸ νερόν, ἢ τὸ ἔχυναν ἀπάνω εἰς τὸ κορμίτους, παρευθὺς ἡλευθερώοντο, ἀπὸ εἴτι πάθος ἀρρώστίας εἶχον. Βλέπωντας ταῦτα ὁ πατὴρ τῆς παιδός, ἠρώτησε τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, τίνας ὄνομα ἀναφέρουσιν, ὅταν χύνουσι τὸ νερόν, ἢ τὸ πίνουνσι, καὶ εὗρίσκουσι τὴν ἰατρειάν; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τῆς μιᾶς Θεότητος, καὶ τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ τοῦ δούλου αὐτῆς ἀναφέρομεν. Ταῦτα, ὡς ἤκουσε, μὴδὲν ὀκνήσας, ἀλλὰ πιστεύσας ἐξ ὅλης καρδίας, καὶ δεσθεὶς τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἐν Τριάδι ὑμνουμένου, καὶ τοῦ αὐτοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ, ἐπῆρεν ἀπ' ἐκεῖνο τὸ Ἁγίασμα μετὰ πίστεως, καὶ ἔδωκε εἰς τὴν Συγατέρα του καὶ ἔπιε, καὶ παρευθὺς, ὡς τοῦ Σαυματος! οὐ μόνον ἡ παῖς ἡλευθερώθη ἀπὸ τὸν

δεσμὸν τῆς ἀφωνίας, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς, καὶ αὐτὴ ἐσώθησαν ἀπὸ τὰ δεσμά τῆς ἀπιστίας, καὶ ἤρξαντο μὲ φωνὰς εὐχαριστήριους δοξάζειν τὸν Θεόν, καὶ τὸν αὐτοῦ Σεράποντα Μιχαὴλ μεγαλύνειν. Τί τὸ μετὰ ταῦτα; ἐβαπτίσθη ὁ Ἀρχὼν ἐκεῖνος, καὶ ἡ Συγάτηρ αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐγένοντο Χριστιανοί· καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ Ναὸν πολυτελεῖ καὶ πολυέξοδον ἐκτίσεν εἰς τὸ Ἁγίασμα ἐκεῖνο, καὶ ἐσκέπασε το με κτίσμα καμαρωτὸν ὠραιότατον· ὥστε καὶ λέγειν μετὰ τοῦ Προφήτου Δαυὶδ, Κύριε ἠγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου σου. Καὶ αὐτὸς μὲν ἔτρεπιστεύσας, καὶ τοιαύτας ἀνταμοιβὰς ἀποδώσας τῷ Ἀρχαγγέλῳ διὰ τὴν εὐεργεσίαν του, ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, δοξάζων τὸν Θεόν, οὐ μόνον διὰ τὴν Σαυματουργίαν ὅπου εἶδεν εἰς τὴν Συγατέρα του, ἀλλὰ πολλῷ πλέον καὶ διὰ τὴν ἐδικὴν του ἐπιστροφὴν. Μετὰ δὲ παραδρομὴν χρόνων ἐννενήκοντα, ἓνα παιδίον Ἀρχιππὸς ὀνόματι, ἐκ τῆς Ἱεραπόλεως ὁρμώμενος Πόλεως, ἀπὸ γονεῖς ὀρθοδόξους, καὶ ἀπὸ βίβαν ἀγαθὴν ἀγαθὸν βλάστημα, τῷ δεκάτῳ ἔτει τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, ὑπῆγεν εἰς τὸν Ναὸν αὐτὸν τοῦ Ἀρχαγγέλου, ὥσπερ ὀδηγούμενος ὑπὸ τῆς ἀνωθεν προνοίας, καὶ ἔγινε Νεωκόρος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου, αὐτὸν ὅπου λέγομεν ἡμεῖς Παρακλησιάρχην, ἥγουν νὰ φιλοκαλῇ τὸν ναόν, νὰ ἀνάπτη τὰς κανδήλας καὶ τὰ κηρία, καὶ πᾶσαν ἄλλην εὐπρέπειαν τῆς Ἐκκλησίας νὰ κάμνῃ. Τόσῃν δὲ ἐγκράτειαν εἶχε, καὶ ἄλλας ἀρετὰς, ὅτι καὶ χαρισμάτων Θεϊκῶν ἡξιώθη· διότι οὐ μόνον τοῦ κορμίου τὰς ἐπιθυμίας ἐκράτει, τὰς βλαπτούσας τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ οὐδὲ ψωμὶ ἔτρωγεν, οὔτε εἰς λουτρὸν ἐλούσθη ποτὲ, μὴδὲ εἰς ἀνάπαυσιν τῆς σαρκὸς ἐκοιμήθη, καὶ ταῦτα παιδίον ὑπάρχων, καὶ ἔτι ἀνήλικος· ἀλλὰ διὰ μὲν φαγί, ἔβραζε τὰς ἀγρίας βοτάνας δίχως ἄλας, καὶ ἔτρωγε μίαν φορὰν τὴν ἐβδομάδα, ποτὸν δὲ εἶχε τὸ ἐκ τοῦ ἁγιάσματος ὕδωρ, καὶ φορέματα εἶχε δύο σακκία τρίχινα, τὸ μὲν ἓνα, διὰ νὰ φορῇ, τὸ δὲ ἄλλο, νὰ σκεπάζεται τὴν νύκτα. Καὶ ὅταν ἤθελε περάσῃ ἓνας χρόνος, ἄλλαξε τὰ σακκία,

Ναὸν.

καὶ ἐφόρει μὲν ἐκεῖνο ὅπου ἐσκεπάζετο, ἐσκεπάζετο δὲ μὲ ἐκεῖνο ὅπου ἐφόρει· καὶ ἔτῃ ἦτον τὰ σακκία ἐκεῖνα παντέχρονα, καὶ σκέπασμα, καὶ φόρεμα τοῦ Ἀρχίππου· ὑποκάτω δὲ εἰς τὴν στρωσίν του εἶχε πέτραις λοξευταῖς ἐστρωμέναις, καὶ εἰς τὸ προσκεφάλαιόν του ἦτον ἄλλο σακκί, γεμάτον ἀκάνθας, καὶ οὕτως ἔπερνευ ὀλίγον ὕπνον πρὸς σύσασιν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως· ἀλλὰ ἢ μὲν δίαίτα τοῦ παιδίου ἐκεῖνου, ἕως οὗ καὶ ἀνεθάρφη εἰς ἄνδρα, καὶ ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ, τοιαύτη ἦν. Μηδεὶς δὲ ἀπιστεῖτω ἀκούων, ὅτι εἶχε τοιαύτην σκληροτάτην καὶ ὑπερφυῆ δίαίταν, ἀλλὰ ἄς θυμηθῇ ὅτι εἰς ὁποίαν ψυχὴν σεβῇ ὁ φόδος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐ μόνον τόσα παρακινᾷ τὸν ἄνθρωπον νὰ κάμνῃ, ἀλλὰ καὶ περισσότερους πειρασμούς τοῦ κορμίου, καταπίθει τὸν ἄνθρωπον νὰ ὑπομένῃ, καὶ νὰ τοὺς νομίζῃ διὰ τρυφὴν καὶ ἀνάπαυσιν. Καὶ ἔχομεν παράδειγμα εἰς τοῦτο τοὺς Μάρτυρας καὶ Ὁσίους, οἱ ὅποιοι πάντα πειρασμόν, καὶ πᾶσαν ιδέαν βασάνων, καὶ θλίψεις καὶ στενοχωρίας τῆς σῶματος ὑπέμειναν, μόνον διὰ νὰ κερδήσουν τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἀλλὰ ἄς ἐλθούμεν εἰς τὰ ἐπίλοιπα τῆς Ἱστορίας.

Ὁ Προσμονάριος ἐκεῖνος Ἀρχίππος, ὡς εἶχε τὴν τοιαύτην διαγωγὴν ὅπου ἠκασατε, οὐδὲ τὸ δάκρυον δὲν τὸν ἔλειπε καθ' ἐκάστην ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς, τὸ ὅποιον εἶναι δεύτερον Βάπτισμα, ἀλλὰ μετὰ συντετριμμένης καρδίας τοιαῦτα ἐμελέτα αἰετοτε ἐν τῇ καθαρᾷ αὐτοῦ καρδίᾳ, καὶ πρὸς τὸν Θεόν· νὰ μὴν ἰδοῦσιν οἱ ὀφθαλμοὶ μου τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου ἐτούτου, μηδὲ νὰ συγχυθῇ ὁ νοῦς μου ἀπὸ τὴν πρόσκαιρον ματαιότητα· μόνον σὺ, Κύριε πολυέλεε, γέμισε τὰς ὀφθαλμούς μου δακρύων πνευματικῶν, ταπείνωσον τὴν καρδίαν μου, καὶ κατευθυνον τὰ διαδήματά μου εἰς τὸν νόμον σου· διότι τί διάφορον ἔχω ἀπὸ τὸ πῆλινον σῶμα ἐτούτο, ὅπερ σήμερον μὲν εἶναι, αὔριον δὲ φθείρεται; τὸ ὅποιον ὥσπερ χλόη ἐξανθεῖ, τὸ πρὸς ἐσπέραν δὲ ἀπομαραινεται; ἓνα μόνον εἶναι αἰώνιον ἀγαθὸν ἢ σωτηρία τῆς ψυχῆς, ὅπερ χάρισαί μοι, Κύριε παντοδύ-

ναμε. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα καθ' ἐκάστην ἡμέραν μελετῶν καὶ λέγων ὁ Ἀρχίππος, εἶχε καὶ τὸν Θεὸν εὐεπήκοον εἰς τὰς δεήσεις του· τὰ δὲ πλήθη τῶν ἀπίστων, ὅπου ἦσαν περίξ εἰς τὸ Ἀγίασμα ἐκεῖνο, βλέποντες τὰς καθ' ἐκάστην ἡμέραν γινόμενας θαυματουργίας, ἅμα δὲ τὴν ἐνάρετον πολιτείαν τοῦ Ὁσίου Ἀρχίππου φθονῶντες, καὶ μὴ θέλοντες βλέπειν τὸ ἔγκαιρον οὕτως ἀγωνιζόμενον, ἐγαλήσαν περισσῶς· καὶ μίαν ἡμέραν συναχθίντες ὁμοθυμαδόν, ἔδραμαν μετὰ μανίας πολλῆς κατὰ τοῦ Ὁσίου Ἀρχίππου, βουλόμενοι καὶ αὐτὸν θανατῶσαι, καὶ τὸ Ἀγίασμα παντελῶς ἀφανίσαι. Καὶ δὴ, σύραντες αὐτὸν ἀπὸ τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς καὶ πώγωνος, οἱ μὲν ἔτυπτον μετὰ ῥάβδων καὶ ξύλων, οἱ δὲ ἐσπούδαζον κατασκάψαι καὶ καταχῶσαι τὸ Ἀγίασμα. Ἀλλὰ ὦ τῶν ἀνεκδιηγήτων σου, Χριστέ, κριμάτων, φλόξ ἐκεῖθεν ἐξελθοῦσα, ἐφόδησε πάντας, καὶ πρὸς φυγὴν ἐτρέψατο· διὰ τοῦτο ὡς εἶδαν τὸ τοιοῦτον, τότε μὲν ἄπρακτοι ἀνεχώρησαν, μετὰ δὲ ταῦτα ἠθέλησαν νὰ κάμουν ἄλλην μηχανὴν περισσότερα, βουλόμενοι καὶ τὸν Ναὸν ἀφανίσαι ἀπὸ τῶν θεμελίων, καὶ τὸν Ὁσίον, κακῶς θανατῶσαι. Τίς δὲ ἦτον ἡ μηχανή; πλησίον εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἀρχιστρατήγου ὅπου ἐδιηγήθημεν ὅτι ἦτον τὸ Ἀγίασμα, ἔτρεχε ποταμὸς ἀπὸ τὸ ἀριστερὸν μέρος, Χρῦσος ὀνομαζόμενος· ἐκεῖνον τὸν ποταμὸν ἠδουλήθησαν οἱ ἄπιστοι Ἕλληνες νὰ τὸν φέρουσι καταπάνω τοῦ Ἀγιάσματος καὶ τῆς Ἐκκλησίας, διὰ νὰ σμιχθῇ τὸ Ἀγίασμα μετὰ τὸ νερόν τοῦ ποταμοῦ, νὰ μὴν γνωρίζεται πλέον παντελῶς, μηδὲ οἱ Χριστιανοὶ νὰ τὸ πίνουσι νὰ ἰατρεύωνται. Ταῦτα μὲν οὖν ἐκεῖνοι ἐμελέτησαν, καὶ ἔκοψαν τὸν ποταμὸν ἀπὸ τὴν πρώτην νομήν, νὰ ἔλθῃ κατὰ ἴσα τοῦ Ἀγιάσματος. Ἀλλὰ τίς λαλήσει τὰς δυναστείας τοῦ Κυρίου, ἀκουστάς ποιήσει πάσας τὰς αἰνέσεις αὐτοῦ; Ὁ ποταμὸς ὥσπερ νὰ ἦτον ἔμφυχος, ἔτῃ ἐφοδῆθη τὴν χάριν τοῦ Ἀρχαγγέλου· καὶ παρευθὺς ἐγύρισεν πρὸς τὰ δεξιὰ μέρη τῆς Ἐκκλησίας, ἄλλο τόσον μακρὰν, ὅσον ἦτον καὶ προτύτερα ἀπὸ τὸ ἀριστερὸν μέρος· καὶ εἶναι καὶ ἕως τὴν σή-

μερον ἡμέραν, οὕτως ῥέων ὁ ποταμός εἰς ἐκείνους, εἰς πίστωσιν τοῦ βαύματος. Ὡς γοῦν εἶδαν οἱ ἀσεβέστατοι, ὅτι εἰς τὸ ἐναντίον ἐγείνε το ἐπιχείρημά τους, καὶ ἡ ἀδικία, ὡς λέγει καὶ ὁ Προφήτης Δαυὶδ, ἐψεύσατο αὐτῇ, ἐμεταχειρίσθησαν δευτέραν μηχανὴν πλέον μεγαλητέραν, καὶ φοβερώτερην τῆς προτέρας, ἐγὼ δὲ καὶ αὐτὴν ἀνωθεν καὶ ἀπ' ἀρχῆς νὰ τὴν διηγηθῶ.

Δύω ποταμοὶ μεγάλοι, ἀναβλύζοντες ἀπ' ἀνατολάς, ὁ μὲν Λυκόκαστρος, ὁ δὲ Κοῦφος ὀνομαζόμενοι, ἔτρεχον κατὰ τὸν τόπον ἐκεῖνον· τρέχοντες δὲ πρὸ τῆς Ἐκκλησίας κειχωρισμένοι, καὶ περικυκλῶντες τὸν Ναὸν ἀπὸ μακρόθεν ὡς νῆσον, μετὰ ταῦτα σμίγονται εἰς πολὺ διάστημα, καὶ ὡς ἓνας ποταμός, περνώντες τὴν Λυκίαν τὴν Ἐπαρχίαν, ἐξεκύνουσι εἰς τὴν θάλασσαν, κατέναντι τῆς Ῥόδου Νήσου. Αὐτοὺς τοὺς δύο ποταμοὺς, ὁ φρονῶν τοῖς ἀγαθοῖς Διάβολος, ὁ σποροὺς τῶν ζιζανίων, τοὺς ἐσυμβούλευσε νὰ κάψουν καταπάνω τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τοῦ Ἀγιάσματος τοῦ Ἀγίου, ὥστε μὴδὲ ἔχνος νὰ φαίνεται πλέον ἢ σημεῖον, ὅπου ἦτον τὸ Ἀγίασμα· διότι τόσον ἦτον καὶ ὁ τόπος βολετός, καὶ εἶχε καὶ πολὺν κατήφορον τὸ νερόν, ὅσον μὴδὲ λίθος ἐπὶ λίθον ἔμελλε νὰ ἀπομεινῇ ἐκεῖ· ἦτον δὲ καὶ πέτρα, ἀπὸ μακρόθεν τῆς Ἐκκλησίας, ὑψηλὴ κατὰ πολλὰ καὶ μεγάλη, τὴν ὁποῖαν οἱ ἀσεβέστατοι ἐπελέκθησαν καὶ ἰσοκαψάν την εἰς ἓνα μέρος νὰ ἔρχεται τὸ νερόν με θυμόν· ἔπειτα ἐκάμασι τράφους μεγάλους καὶ χαντάκια, καὶ ἐπερίφραξαν τὸν τόπον ἐκεῖνον, νὰ συναχθῇ τὸ νερόν εἰς τὸ μέρος τῆς Πέτρας, καὶ τότε νὰ χαλάσουν τὴν δέσιν, νὰ ἔλθῃ τὸ νερόν μετὰ μεγάλου θυμοῦ νὰ ἐξαλείψῃ καὶ τὸν Ναόν, καὶ τὸ Ἀγίασμα, καὶ τὸν Ἀρχιππον. Ἀλλὰ οἱ μὲν μικροὶ ἐκεῖνοι οὕτως ἡγωνίζοντο νύκτα καὶ ἡμέραν, ἄνδρες, καὶ γυναῖκες, καὶ παῖδιά, θέλοντες νὰ πληρώσουν τὸν θυμόν τους· ὁ δὲ τοῦ Θεοῦ δοῦλος Ἀρχιππος, βλέπων τὴν τοσαύτην μανίαν τῶν ἀσεβῶν, καὶ ἐνθυμούμενος εἰς πόσον κίνδυνον ἔμελλε νὰ καταντήσῃ τὸ πρᾶγμα, κείμενος ἐπὶ γυμνοῦ τοῦ ἐδάφους, ἐδέετο τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ

Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ, ἵνα γένη ἡ βουλὴ τῶν ἀσεβῶν ματαία καὶ ἀνευρέγης, καὶ νὰ ἰσχύσῃ ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ περισσότερον, παρὰ τὰς βουλὰς τῶν πεπλανημένων ἀνδρῶν ἐκείνων· καὶ ἐκεῖνος μὲν οὕτως ἐδέετο τοῦ Θεοῦ νύκτα καὶ ἡμέραν. Ἀφόντις δὲ ἐπέρασαν δέκα ἡμέραι, καὶ ἐσυνάχθη τὸ ὄδωρ περισσόν, ἐχάλασαν οἱ ἄθεοι τὸν φραγμὸν ἐκεῖνον περὶ τὸ μεσονύκτιον, διὰ νὰ χυθῇ τὸ νερόν ἐξαφνὰ, καὶ ἀθάρρετα τοῦ Ἀρχιππου, νὰ γένη καὶ τοῦ τόπου, καὶ τοῦ Ὁσίου ἀντάμα ὁ ὀλεθρος· αὐτοὶ δὲ ἐστάθησαν ἐν ἀριστερῷ τοῦ Ναοῦ, περιμένοντες τὸ ἀποθνήσκειν. Ὁ γοῦν Ἀρχιππος, ὡς ἤκουσε τὴν σύγχυσιν τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὴν ταραχὴν τῶν ὑδάτων, πλέον προθυμότερον ἐπροσεύχετο, λέγων τὰ τοῦ Προφήτου Δαυὶδ λόγια, ἐπῆραν οἱ ποταμοὶ· Κύριε, ἐπῆραν οἱ ποταμοὶ, καὶ τὰ ἐξῆς. Ταῦτα προσευχομένου τοῦ Ὁσίου, Θεία ἔρασις ἐφάνη, ὥστε νὰ ἐκατέβῃ ἐκ τῶν Οὐρανῶν, καὶ ἐκάλει ἐξ ὀνόματος τὸν Ἀρχιππον, αὐτὸς δὲ μὴ δυνάμενος ἀτενίζειν πρὸς τὸ ἐρώμενον, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν. Τότε τοῦ εἶπεν ὁ λαλῶν· ἀνάστα εἰς τοὺς πόδας σου, καὶ ἔλα ἐδῶ ἔξω, νὰ ἰδῇς τὴν ἀκαταμάχητον δύναμιν τοῦ Θεοῦ· ἐθάρρῃσε γοῦν ὁ Ἀρχιππος εἰς τὴν φωνήν, καὶ εὐγῆκεν ἔξω, καὶ εἶδεν ὡσάν στύλον πυρὸς, φθάνοντα ἀπὸ τῆς γῆς ἕως τῶν Οὐρανῶν· καὶ φωνὴν ἤκουσεν ἀπ' ἐκείθεν, ὅπου τὸν ἔλεγε νὰ σταβῇ εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος, καὶ νὰ μὴν φοβῆται. Τότε ὁ φαινόμενος ἐσῆκωσε τὸ χεῖρ του, καὶ ἔκαμε τὸν τύπον τοῦ Σταυροῦ εἰς τὴν πέτραν, τὴν ἐπάνωθεν τῆς Ἐκκλησίας, λέγων· ἕως αὐτοῦ νὰ εἶναι ἡ κίνησίς σου· καὶ μετὰ τὸ κοντάρι, ὅπου ἐφαίνεται ὅτι ἐδάστα εἰς τὸ χεῖρ του, ἐκτύπησεν ἰσχυρῶς τὸν τόπον, καὶ ἐσχίσθη ἡ πέτρα, ἀπὸ ἀνωθεν ἕως κάτω. Ἀλλ' ὦ τῆς δυνάμεώς σου Χριστέ Βασιλεῦ. Εἶδον αὐτὸν ὕδατα, ὡς λέγει ὁ Θεὸς Δαυὶδ, καὶ ἐφειδθησαν, καὶ ὡς τείχος ἐστάθησαν. Πάλιν δὲ ποιήσαντος τοῦ Ἀρχαγγέλου τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, καὶ χωρευθῆναι εἰπόντος ἐνταῦθα τὰ ὕδατα, σεισμός μέγας καὶ φοβερός ἐγένετο, καὶ

τὸ νερὸν τῶν ποταμῶν εὐθέως κατεχώσθη εἰς τὴν φάραγγα ἐκείνην τὴν βαθυτάτην, καὶ εἶναι καὶ ἔως τὴν σήμερον οὕτω φαινόμενοι οἱ ποταμοὶ ἐκεῖνοι, καὶ χωνεούμενοι εἰς τὴν πέτραν, πρὸς τὸ ἄνωθεν μέρος τῆς Ἐκκλησίας ὡς πρὸς τὸ βῆμα· διὰ τοῦτο καὶ ὁ τόπος ἐκεῖνος, πρῶτον ὀνομαζόμενος Κολασσαί, ἔκτοτε μετωνομάσθη, Χῶναι, διὰ τὴν χώνευσιν τῶν ποταμῶν ἐκείνων. Ἀπὸ τὴν τοιαύτην βοήθειαν τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ, ἐλευθερωθεὶς ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ τοῦ πικροῦ θανάτου, λαμπρᾷ τῇ φωνῇ ὕμνει καὶ ἐδόξαζε τὸν Θεόν, καὶ τὸν αὐτοῦ λειτουργὸν καὶ Ἀρχιστράτηγον Μιχαὴλ μεγαλοφώνως ἐμεγάλυνε. Ζήσας δὲ ἐκεῖ χρόνους ἐβδομήκοντα, καὶ καλῶς καὶ θαρσύνως πολιτευσάμενος, καὶ ἐπαυξήσας τὸν κόπον τῆς ἀρετῆς του, πρὸς ὃν ἡγάπα Χριστὸν χαίρων ἀνέδραμεν, ὥσπερ καλὸς γεωργὸς, σπείρας ἐν δάκρυσι, νὰ ἀπολαύῃ τοὺς καρποὺς τῶν ἰδρωτῶν αὐτοῦ εὐφραινόμενος. Καὶ ἄλλα δὲ θαύματα ἅπειρα ἐγίνοντο καθ' ἐκάστην ἡμέραν εἰς τὸ Ἁγίασμα ἐκεῖνο, ἅπερ εἰάν τις ἐλθὼν νὰ τὰ διηγήσῃ τις καταλεπτῶς, δεῖται ὁμοίᾳ εἰκὼν ὅπου βούλεται νὰ μετρήσῃ τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ, ἢ τὴν ἄμυν τῆς θαλάσσης. Ἀλλὰ ἡ μὲν διήγησις τοῦ θαύματος τοῦ γενομένου παρὰ τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ ἐν ταῖς Χώναις, περὶ οὗ εἶναι καὶ ἡ Πανηγυρίς μας σήμερον, οὕτως ἐγείνεν, εὐλογημένοι Χριστιανοί. Πρέπει δὲ εἶναι εἰς ἡμᾶς, ὅπου ἀκούομεν τῶν Ἁγίων ταῖς διήγησεις καὶ τὰ θαύματα, νὰ μὴν ἐπιθυμοῦμεν ὅλως διόλου τὰ γῆϊνα, ἀλλὰ νὰ ἀναβιβάζωμεν τὸν νοῦν μας πρὸς μόνον τὰ Οὐράνια· διότι γνωρίζω καὶ ἐγὼ πῶς ἀπὸ γῆς ἐπλάσθη τὸ κορμί μας, καὶ ἀγαποῦμεν τὰ γῆϊνα. Ἀλλὰ ὅποιος θέλει νὰ φανῇ δόκιμος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ φοβερᾷ ἐκείνῃ τῆς κρίσεως, δὲν εἶναι πρέπει νὰ συλλογίζεται ταῖς ἀνάπαυσις τοῦ κορμίου, ἐπειδὴ εἶναι φθαρταῖς καὶ πρόσκαιραις, ἀλλὰ τῆς ἀθανάτου καὶ ἀφθάρτου ψυχῆς τὴν ἀνάπαυσιν, ἐκείνην πρέπει νὰ ἐκζητῇ, καὶ νὰ σπουδάζῃ πάντοτε. Πῶς δὲ γίνεται αὕτη ἡ ἀνάπαυσις τῆς ψυχῆς, ἃς ἀκούσωμεν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου λέγοντος ἐν τῇ πρὸς

Κορινθίους δευτέρᾳ ἐπιστολῇ. Ἐάν τις ἐπιγίγῃς ἡμῶν οἰκίᾳ τοῦ σκήνους καταλυθῇ, Οἰκοδομὴν ἐκ Θεοῦ ἔχομεν, Οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώνιον ἐν τοῖς Οὐρανοῖς. Ποία δὲ εἶναι ἡ ἐπιγίγῃς κατοικία τοῦ σκήνους μας; τὸ κορμί τὸ φθαρτὸν εἶναι καὶ πρόσκαιρον, ὅπερ εἶναι μὲν ὡσάν σπῆτι τῆς ψυχῆς, ὅταν δὲ δελήσῃ ὁ Τεχνίτης Θεὸς νὰ τὸ χαλάσῃ, κανεὶς δὲν δύναται νὰ τὸν ἐναντιωθῇ. Ποῖον δὲ εἶναι τὸ σπῆτι τὸ ἀχειροποίητον, τὸ αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς; ἡ αἰώνιος Βασιλεία, ἡ παλαιὰ μας Πατρίς, τὸ πολίτευμα τῶν ἀγαθῶν Χριστιανῶν, περὶ οὗ καὶ ἀλλαγθὲν λέγει. Τὸ πολίτευμα ἡμῶν ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει. Διὰ ταυτὸ τὸ σπῆτι πρέπει ὅλως διόλου νὰ σπουδάζωμεν, εὐλογημένοι Χριστιανοί, διὰ ταυτὸ νὰ ἀγωνιζώμεθα, διότι καταλλαχού νὰ ἤθελεν ἔχῃ τινὰς δύο σπήτια, ἓνα παλαιὸν καὶ σσαθρωμένον, ἐκτισμένον ἀπὸ πλίνθους, καὶ ἅπαστρον κατὰ πολλὰ, καὶ ἕτερον νέον καὶ εὐμορφον ἀπὸ λίθους πολυτίμους κατασκευασμένον, εἰπότε μου, εἰς ποῖον ἤθελε ἀγαπᾶ καλλιώτερα νὰ κατοικῇ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος; φανερόν εἶναι ὅτι εἰς τὸ δεύτερον· ἔτι καὶ ἡμεῖς, ἐπειδὴ συγκαίμεθα ἀπὸ δύο πράγματα, καὶ λεγόμεθα σύνθετοι, ἀπὸ κορμὶ καὶ ψυχῆν, καὶ τὸ μὲν κορμί εἶναι πρόσκαιρον σπῆτι τῆς ψυχῆς, ἡ δὲ ψυχὴ λέγεται αἰώνιος κατοικία τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦτο πρέπει τὴν αἰώνιον κατοικίαν τοῦ Θεοῦ νὰ ἀγωνιζώμεθα πῶς νὰ καλωπίσωμεν, ὅχι πῶς νὰ τὴν χαλάσωμεν. Διότι ὅποιος φθείρει τὸν Ναόν τοῦ Θεοῦ, ἡγουν τὴν ψυχὴν του, φθείρει τοῦτον ὁ Θεός, ὡς ὀρίζει πάλιν ὁ αὐτός Ἀπόστολος Παῦλος, ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους πρώτῃ ἐπιστολῇ λέγων. « Ἡ οὐκ οἴδατε, ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν Ἁγίου Πνεύματος ἐστίν, οὗ ἔχετε ἀπὸ Θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὶ ἐξ αὐτῶν »; Πότε δὲ μολύνεται τὸ κορμί, εὐλογημένοι Χριστιανοί, καὶ γίνεται ἀνάξιον σπῆτι τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, ὅταν ποιῶμεν τὰ ἔργα τῆς σαρκός. Ὡς ἀκούσωμεν τοῦ αὐτοῦ Ἀποστόλου λέγοντος ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῇ. Φανερὰ δὲ ἐστὶ τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστι, μοιχεία, ἀκαθαρ-

Κορινθ.

ε.

Φιλιπ.

γ.

σία, ἀσέλγεια, εἰδωλολατρεία, φαρμακεία, ἔχθρα, ἔρις, ζήλοι, θυμοί, ἐρίθειαι, διχοστασίαι, αἰρέσεις, φθόνος, φόνος, μέθαι, κώμαι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις· αὐτὰ εἶναι τὰ ἔργα τῆς σαρκός, αὐτὰ μολύνουσι τὸ σῶμα, αὐτὰ μиаίνουσι τὴν ψυχὴν. Τί τὸ ὄφελος ἀδελφοί μου, εἰάν διὰ τὴν πρόσκαιρον Θεραπείαν τοῦ κορμίου χάσωμεν τὴν αἰώνιον ἀνάπαυσιν τῆς ψυχῆς; τί τὸ διάφορόν μας, εἰάν διὰ ὀλιγοχρόνιον ἀνάπαυσιν τοῦ κορμίου κολάσωμεν τὴν ψυχὴν μας ἀθάνατα; τί ὠφέλησαν τὸν πλούσιον ἐκεῖνον, ὅπου λέγει παραβολικῶς τὸ Εὐαγγέλιον, ἡ πολλαῖς χαραῖς, καὶ τὰ φαγοπότια τὰ περισσά; οὐδὲ τίποτε· εἰς ὀλίγαις ἡμέραις ἐχάρηκεν, ἀλλὰ ἀπέθανε, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν φλόγα τὴν ἀκατάπαυστον τῆς κολάσεως· ἐδῶ ἐχαίρετο καὶ εὐφραίνετο, ἀλλὰ ἐκεῖ ἐθλίβετο· ἐδῶ ἔτρωγε καὶ ἐπεινεν, ἀλλὰ ἐκεῖ παρεκάλει τὸν Ἀβραάμ νὰ στείλῃ τὸν Λάζαρον τὸν ποτὲ καταφρονεμένον πτωχόν, διὰ νὰ βάψῃ τὸν δάκτυλόν του εἰς τὸ νερόν τοῦ Παραδείσου, νὰ στάξῃ καὶ μίαν σταλαματίαν εἰς τὴν γλῶσσάν του.

Βλέπετε, εὐλογημένοι Χριστιανοί, πῶς ἀπολαμβάνουσιν ἐκεῖνοι ὅπου ζητοῦν τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ κορμίου; ἀλλὰ οἱ σπουδάζοντες ταλαιπωρῆσαι τὸ κορμί, καὶ κόπτοντες τὰ κακάτους δειλήματα, οὐχ οὕτως ἀπολαμβάνουσι, μᾶλλον μὲν οὖν ζωὴν αἰώνιον, καὶ χαρὰν παντοτινὴν, καὶ Βασιλείαν οὐρανῶν κληρονομοῦσι· καὶ μάρτυρα ἔχομεν τὸν Θεῖον Ἀπόστολον Παῦλον, λέγοντα ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους πρώτῃ ἐπιστολῇ. « Ὑποπιάζω μου τὸ σῶμα, καὶ δουλαγωγῶ ». Διατί Παῦλε; ἵνα μὴ ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος γίνωμαι· τουτέστι, διὰ τοῦτο ταλαιπωρῶ τὸ κορμί μου, καὶ ὡς δούλον τὸ σέρνω εἰς τὸ δέλημα τοῦ Θεοῦ, ἵνα μὴ κηρύττωντας εἰς ἄλλους τὴν στράταν τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν, αὐτὸς ἐγὼ μένω ἀδόκιμος. Τί λέγει ἀδόκιμος; ἓνας ὅπου δὲν δοκεῖται, μηδὲ ἐγνωρίζει ποῖον εἶναι τὸ συμφέρον του, ἐκεῖνος λέγεται ἀδόκιμος. Ὡστε γοῦν, μέλλει νὰ εἰπῇ ὁ Θεῖος Ἀπόστολος, ὅτι διὰ τοῦτο στενοχωρῶ τὸ κορμί μου, ἵνα μὴ

ἄλλοι σωθῶσι, καὶ ἐγὼ μὴ δοκιθῆς ποῖον εἶναι τὸ δέλημα τοῦ Θεοῦ, εὐρεθῶ ἔξω τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν. Μὲγα ἐμπόδιον εἶναι πρὸς ἀρετὴν, Ἀδελφοί μου ἡγαπημένοι ἡ Θεραπεία τοῦ σώματος· διὸ πῶς λέγει πάλιν ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος, Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῇ; « Ἡ σὰρξ ἐπι-^{Γαλάτας.} »
 « Συμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός »· ἡγοῦν τὸ κορμί καὶ ἡ ψυχὴ εἶναι ἐναντία πράγματα· « τὸ μὲν γὰρ εἶναι γῆϊνον, ἡ δὲ εἶναι οὐρανία· τὸ μὲν εἶναι φθαρτόν, ἡ δὲ εἶναι ἀφθαρ-
 « τοσ· ἐπιθυμεῖ γοῦν πάντοτε τὸ κορμί τὰ ἐναντία τῆς ψυχῆς. Ποῖα; τὴν πολυφαγίαν, τὴν πολυποσίαν, τὴν ἀμαρτίαν, τὰ ὅποια αὐτὰ εἶναι θάνατος νοητὸς τῆς ψυχῆς· ἡ δὲ ψυχὴ πάλιν ἀγαπᾷ ἐγκράτειαν, νηστείαν, ἀρετὰς, ἃ τινα εἶναι βαρετὰ πρὸς τὴν σάρκα. Ἐπειδὴ γοῦν ἐπιθυμεῖ ἓνα τοῦ ἄλλου τὰ ἐναντία, ἃς ἀφήσωμεν τὸ φρόνημα τῆς σαρκός, ὅπου εἶναι ἔχθρα εἰς Θεόν, ὡς τὸ ὀρίζει ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῇ, καὶ ἃς ἀποκτήσωμεν τὰ συμφέροντα τῆς ψυχῆς. Ταῦτα τὰ πράγματα ἃς σπουδάζωμεν νὰ κατορθώσωμεν, τὰ ὅποια οὐδὲ μετὰ τὸν θάνατόν μας χάνονται. Ἄς ἰδοῦμεν τοὺς πραγματευτάδες τί κάμνουσι· κινδυνεύουσι νύκτα καὶ ἡμέραν, θάλασσαν πλέουσι πολ-
 « λάκις καὶ φουρτούναις φοβεραῖς ὑπομένουσι, δὲν ἐννοιάζονται πῶς θέλουν πνιγῇ, δὲν συλλογίζονται πῶς θέλουν αἰχμαλωτισθῇ. Ἄλλοι δὲ πάλιν εἰς τὴν στερεάν πει-
 « νοῦν κακοπαθοῦσι, ψυχραῖς καὶ κρυάδαῖς ὑπομένουσι, τὴν καύσιν τοῦ ἡλίου δέχονται, τοὺς κλέπτας καὶ ληστὰς δὲν τοὺς ἐννοιάζονται, καὶ ταῦτα πάντα ὑπομένουσι, μόνον διὰ νὰ κερδίσουν διάφορον πρόσκαιρον καὶ φθαρτόν. Ἡμεῖς δὲ ὅπου ἐλπίζομεν νὰ κερδήσωμεν Βασιλείαν οὐρανῶν αἰώνιον, ὅπου θάρροῦμεν νὰ ἀπολαύσωμεν τὰ ἀγαθὰ. Ἄ εἰς ὁφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὐς οὐκ ἔκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν· διὰ ταῦτα εἰπέτε, μετὰ τέσσα καλὰ, δὲν πρέπει νὰ ὑπομένωμεν πᾶσαν θλίψιν καὶ στενοχωρίαν; καὶ

Ρωμ.
 7.

Κορινθ.
 9.

Κορινθ.
 5.

λέγω· καὶ τὸν θάνατον τὸ βαρύτερον πρᾶγμα πρέπει νὰ τὸν νομίζωμεν ὡς χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν, μόνον νὰ μὴν ὑστερηθῶμεν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν. Διότι, καὶ οἱ Ἅγιοι οἱ παλαιοὶ ἐτζί ἐπολιτεύθησαν· οἱ Μάρτυρες αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἔχοντες, ὑπέμειναν τὰς βασάνους· οἱ Ὅσιοι, αὐτὰ συλλογίζόμενοι, ἐνήστευαν καὶ ἐταλαιπωροῦσαν

τὴν σάρκα. Αὐτὰ καὶ ἡμεῖς, εὐλογημένοι Χριστιανοί, συλλογίζόμενοι νύκτα καὶ ἡμέραν, ὡς σπουδάσωμεν νὰ ἐκκόψωμεν τὰ θελήματα τοῦ κορμίου, καὶ νὰ αὐξήσωμεν τῆς ψυχῆς τὰ συμφέροντα, ἵνα καὶ τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἐπιτύχωμεν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Ὡς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΝΣΕΒΑΣΜΙΟΝ ΥΨΩΣΙΝ

ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΚΑΙ ΖΩΟΠΟΙΟΥ

ΣΤΑΥΡΟΥ.

Πολλὴν εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν ἔχει ἡ
 ψυχὴ μου, εὐλογημένοι Χριστιανοί, βλέπον-
 τας τὴν συναθροίσιν τῆς ἀντιλήψεως ὑμῶν,
 πῶς μετὰ πάσης προθυμίας ἐσυναχθήκετε
 νὰ ἀκούσετε τὸν λόγον μου· καὶ ἐγὼ μέν
 χαίρομαι εἰς τὴν συνδρομὴν σας, ἀλλὰ νο-
 μίζω καὶ τὸν ἑμαυτὸν μου μακάριον καὶ
 καλότυχον, ὅτι ἔχω τέτοιους προθύμους ἀ-
 κροατὰς τοῦ λόγου, καθὼς τὸ λέγει ὁ σο-
 φὸς Σειράχ ἐν τῷ εἰκοστῷ κεφαλαίῳ, μα-
 κάριος ὁ διηγούμενος εἰς ὅτα ἀκροούντων.
 Τὸ λοιπὸν, ἐπειδὴ ἔτι προθύμως, καὶ δι-
 χως καμμίαν ἀμέλειαν ἐσυνάχθητε, ἵνα μὲν,
 διὰ νὰ προσκυνήσετε τὸν τίμιον καὶ ζωο-
 ποιὸν Σταυρὸν, δευτέρον δὲ, διὰ νὰ ἀκού-
 σετε τὴν διδασκαλίαν μου, διὰ τοῦτο πρέ-
 πει νὰ ἀνοίξετε τὰ ὠτία τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ
 σώματος νὰ καρπεφορῆθῃτε καὶ τοῖς λο-
 γοῦς μου. Ἀλλὰ ἐπειδὴ δὲν τὸ καλεῖ ὁ και-
 ρὸς καὶ ἡ ὥρα νὰ πολυλόγῃμεν εἰς τὸ
 προοίμιον τοῦ λόγου, ὥς ἐλθοῦμεν εἰς τὴν
 ὑπόθεσιν τῆς ἑορτῆς μας. Σήμερον ὁ Σταυ-
 ρὸς ὑψοῦται, Θεοσεβέστατοι Χριστιανοί, καὶ
 οἱ Δαίμονες ταπεινώνονται. Σήμερον ὁ
 Σταυρὸς ὑψοῦται, καὶ οἱ ἐρβήδεες συντρέ-
 χουσι νὰ τὸν προσκυνήσουσι· ὁ Σταυρὸς
 ὑψοῦται, καὶ οἱ Χριστιανοὶ πανηγυρίζουσι.
 Σήμερον ὁ Σταυρὸς ἐφάνη, καὶ ἡ πλάνη
 κατηργήθη. Σήμερον ὁ Σταυρὸς ἐκ τῆς γῆς
 ἀνέτειλε, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐφαίδρυνε. Σή-
 μερον τὸ γένος τῶν Χριστιανῶν ἐδοξάσθη,
 καὶ οἱ Ἑβραῖοι κατασχύνθησαν. Σήμερον
 ὁ Σταυρὸς ὑψοῦται, καὶ ὁ Χριστὸς δεξά-
 ζεται, ἐπειδὴ ὁ Σταυρὸς δεῖξα Χριστοῦ ἐ-

νεμάζεται· καὶ ἄκροῦν τῷ Δαυὶδ λέγοντες·
 ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς ὁ Θεός, καὶ ἐπὶ πᾶσαν
 τὴν γῆν ἡ δόξα σου. Σήμερον ὁ Σταυρὸς ἐ-
 φάνη, καὶ ἡμεῖς πρὸς Θεογνωσίαν ἐχειραγω-
 γήθημεν· διότι, ἀφ' οὗ ἐφάνη ὁ Σταυρὸς, ἐ-
 μάθαμεν νὰ πιστεύωμεν εἰς Πατέρα, καὶ
 Υἱόν, καὶ ἅγιον Πνεῦμα· ἀφ' οὗ ὁ Σταυρὸς
 ἐφάνη, κατηργήθη ἡ πολυθεὶς πλάνη τῆς
 εἰδωλελατρείας· ἀφ' οὗ ὁ Σταυρὸς ἐφάνη, κα-
 τεργήθη ὁ θάνατος, καὶ οἱ Δαίμονες φρίτ-
 τονται· τὰ Ἑσεία ὑπατίθησαν, καὶ ὁ Σταυ-
 ρὸς τιμᾶται εἰς πάντα κόσμον· οἱ βωμοὶ
 τῶν Ἑλλήνων ἱκανόθησαν, καὶ ὁ Σταυ-
 ρὸς ἀνεστηλώθη εἰς πάσας τὰς Ἐκκλησίας.
 Τοῦτον εἶδον οἱ Δαίμονες ἐν Πολυθεῖᾳ πη-
 γνίμειν, καὶ ἐτρίμαζον τοῦτον εἶδεν ὁ
 ἄδης, καὶ ἐφθάρθη· τοῦτον εἶδον οἱ ἐρβή-
 δεες φανέντα ἐκ τῆς γῆς, καὶ εὐφρανθη-
 σαν. Τοῦτον οἱ Πρεσβύτεροι διαφόροις καλοῦ-
 σιν ὀνόμασιν· ὁ Δαυὶδ ὑποπέδιον τὸν ἐνο-
 μᾶζει, λέγων ἐν τῷ ἐννεηκαστῷ ἐγδὲ φαλ-
 μῳ· Ὑψοῦτε Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν, καὶ
 προσκυνεῖτε τὸ ὑποπέδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ.
 Οἱ αὐτοὶ τέπον τὸν καλεῖ, λέγων ἐν τῷ ρλᾷ.
 Ψαλμῷ· Εἰσελευσάμεθα εἰς τὰ σκηνώματα
 αὐτοῦ, προσκυνήσωμεν εἰς τὸν πόδον αὐ-
 τοῦ, ὅτι πέδες αὐτοῦ. Οὐ μόνον δὲ τοῖς
 τοῖς τῆς ἐνέρας τὸν ἐνομᾶζει, ἀλλὰ καὶ
 ῥάβδον εὐθιότητος τὸν ἐνομᾶζει, καὶ ῥάβδον
 Βασιλείας, λέγων ἐν τῷ μδ'. Ψαλμῷ· Ῥά-
 βδος εὐθιότητος, ἡ ῥάβδος τῆς Βασιλείας
 σου. Λέγεται καὶ ῥάβδος κληρονομίας, κα-
 θὼς τὸ λέγει ὁ αὐτὸς ἐν τῷ ργ'. Ψαλμῷ.
 Ἐλυτρώσω ῥάβδον κληρονομίας σου. Λέγε-

Προκατα-
δοσις.Ψαλμ.
γς.

ται ράβδος δυνάμεως, ὡς τὸ μαρτυρεῖ ὁ αὐτός ἐν τῷ ρδ'. Ψαλμῷ. Ράβδον δυνάμεως ἐξαποστελεῖ σοι Κύριος ἐκ Σιών· λέγεται βακτηρία, καὶ ἄκουσον τοῦ αὐτοῦ Προφήτου λέγοντος ἐν τῷ κβ'. Ψαλμῷ. Ἡ ράβδος σου καὶ ἡ βακτηρία σε αὐταὶ με παρεκάλεσαν· λέγεται ξύλον ζωῆς, καὶ μαρτυρεῖτο ὁ Σολομών εἰς τὸ γ'. κεφαλαιον τῶν Παροιμιῶν, λέγων· ξύλον ζωῆς ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἀντεχομένοις αὐτῆς· λέγεται καὶ ξύλον πεφυτευμένον· πού; παρὰ τὰς διεξόδους τῶν υδάτων, τουτέστι, τῶν Θεοπνευστῶν Γραφῶν· λέγεται σημείωσις, καὶ σημεῖον, καὶ ἄκουσον τοῦ Προφήτου Δαυὶδ λέγοντος ἐν τῷ νδ'. Ψαλμῷ. Ἐδωκας τοῖς φοβουμένοις σε σημείωσιν, τοῦ φυγεῖν ἀπὸ προσώπου τῆς οἰκίας, καὶ πάλιν ἐν τῷ πε'. Ψαλμῷ. Ποίησον μετ' ἐμοῦ σημεῖον εἰς ἀγαθόν· καὶ τοῦ Προφήτου Ἰωὴλ ἐν τῷ δ'. κεφαλαίῳ· δὸς τὸ σημεῖον ἐπὶ τὰ μέτωπα τῶν ἀνδρῶν τῶν καταστεναχόντων. Αὐτὸν ἐπροεικόνιζεν ὁ Ἰσαάκ, ὅταν ἀνέβαινεν εἰς τὸ ὄρος, βασιλεύοντας τὰ ξύλα· αὐτὸν ἐπροεικόνιζεν ὁ Ἰακώβ, ὅταν ἐφίλησε τὸ ἄκρον τῆς ράβδου τοῦ Ἰωσήφ· διότι ἐπροεῖδε, πῶς ἐμίλλομεν καὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ νὰ προσκυνήσωμεν τὴν ράβδον τοῦ Χριστοῦ, τουτέστι τὸν Σταυρόν· εἰς αὐτοῦ τὸν τύπον ἔβανεν ὁ αὐτὸς τὰς χεῖράς του, ἀντικατάλλαγμα, εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν Παίδων τοῦ Ἰωσήφ, καὶ τὸ μὲν δεξιόν του χεῖρ ἔβαλεν εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἐφραίμ, ὅστις ἦτον μικρότερος, καὶ ἐστέκετο εἰς τὸ ἀριστερόν του μέρος, τὸ δὲ ἄριστερόν του χεῖρ ἔβαλεν εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ Μανασσῆ, ὅστις ἦτον τρανήτερος, καὶ ἐστέκετο εἰς τὸ δεξιόν του μέρος. Σταυροῦ τύπον εἶχε καὶ ἡ ράβδος ἐκείνη, μετὰ τὴν ὁποῖαν ὁ αὐτὸς Ἰακώβ διέβη τὸν Ἰορδάνην, καθὼς τὸ λέγει καὶ μόνος του ἐν τῷ λβ'. κεφαλαίῳ τῆς Γενέσεως. Ἐν γὰρ τῇ ράβδῳ μου ταυτῇ διέβην τὸν Ἰορδάνην, Σταυροῦ δυνάμειν εἶχε καὶ ἡ ράβδος τοῦ Μωϋσέως, ὅπου ἔκαμνε τὰς θαυματουργίας ἐν τῇ Αἰγύπτῳ· τοῦ Σταυροῦ τὴν ἐνέργειαν προεικόνιζεν ἡ αὐτὴ ράβδος, ὅτε ἔσχισε τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν, καὶ διέβησαν ἀβρόχως οἱ Ἰσραηλῆται. Τὸν Σταυρόν, προσήμεινεν ἡ αὐτὴ ράβδος, ὅταν ἐκτύπησε τὴν πέτραν,

καὶ εὐγῆκαν ἡ δώδεκα βρύσες. Σταυροῦ τύπον εἶχε καὶ τὸ κοντάρι, ὅπερ εἶχε τὸν χαλκινόν ὄφιν ἐμπηγμένον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ εἴτις τὸν ἐβλεπε, δὲν ἐθανατώνετο. Σταυροῦ τύπον ἐσχημάτιζε καὶ αὐτὸς ὁ Μωϋσῆς, ὅτε ἤπλωσε τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἐνίκησε τὸν Ἀμαλὴκ. Σταυροῦ τύπον ἐσχημάτιζε καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας, ὅταν τὸν ἐπρωόνιζαν οἱ ἀγνώμονες Ἰουδαῖοι. Ὁ Ἐλισσαῖος αὐτὸν προεικόνιζεν, ὅταν εὐγάλε τὸν σῖδηρον τῆς αἰλίνης εἰς τὸ μέσον τοῦ ξύλου εἰς τοῦ ποταμοῦ Ἰορδάνου, ὁ Ἰερεμίας αὐτὸν ἐπροῖδε, ξύλον, τὸ ὅποιον ἔβαλαν οἱ Χριστοκτόνοι Ἑβραῖοι, εἰς τὸν ἄρτον τοῦ Χριστοῦ· ἄρτος τὸ Σῶμα αὐτοῦ λέγεται, ἐπειδὴ αὐτὸς λαβὼν ἄρτον ἐν ταῖς ἀγίαις αὐτοῦ χερσίν, εἶπε τοῖς Μαθηταῖς· Λάβετε φάγετε, τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. Αὐτὸν καὶ ἡμεῖς ἄς προσκυνήσωμεν, εὐλογημένοι Χριστιανοί, μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς. Μετὰ φόβου μὲν διὰ τὴν ἀναξιότητα ἡμῶν, ὅτι εἴμεσμεν ἁμαρτωλοί· μετὰ χαρᾶς δὲ, ὅτι ὁ ἐν τούτῳ σταυρωθεὶς Χριστὸς, ἔδωκε μᾶς δι' αὐτοῦ τὴν αἰώνιον ζωὴν· αὐτὸν ἄς τιμήσωμεν, ὅτι ἀπ' αὐτοῦ ἡξιώθημεν τῆς πρώτης μας Πατρίδος, τοῦ Παραδείσου λέγω· αὐτὸν ἄς υψώσωμεν, ὅτι δι' αὐτοῦ συντρίβομεν τὰς κεφαλὰς τῶν ἀοράτων Δρακόντων· αὐτὸν ἄς ἐγκωμιάσωμεν, ὅτι δι' αὐτοῦ ὁ Ἀδάμ ἐσώθη, ἡ Εὐὰ ἡλευθερώθη, ὁ Παράδεισος ἡνοίγη, ὁ ληστής, Θεολόγος ἐγένετο ὁ κόσμος ἀνεκαίνισθη, τὰ πάντα ἡγιασθήσαν. Τί νὰ λέγω τὰ κατὰ μέρος; δι' αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς τὸν Χριστὸν ἐπιστεύσαμεν ὡς Θεόν, δι' αὐτοῦ καὶ σωθῆναι ἐλπίζομεν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀρκοῦσι εἰς τοσοῦτον διὰ τὴν ὥραν, εὐλογημένοι Χριστιανοί, πρέπον δὲ εἶναι νὰ διηγηθῶμεν καὶ ἐν συντόμῳ, πόθεν ἐπαράλαβεν ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, νὰ ἐορτάζη σήμερον τὴν ἀνάμνησιν τῆς Ὑψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ, διὰ νὰ καταλάβετε τὴν ἀλήθειαν· διότι εἶναι πολλοὶ ὅπου γράφουσιν ἀσύμφωνα λόγια περὶ τῆς εὐρέσεως τῆς Σταυροῦ, τοὺς ὁποίους δὲν πρέπει νὰ τοὺς πιστεύωμεν, μὴ δὲ τὰς συγγραφάς τους νὰ ἀναγιγνώσκωμεν ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας, μᾶλλον δὲ νὰ τὰς ἀποδιώκωμεν. Ἀλλὰ διὰ νὰ γένῃ ἀνελλιπέως ὁ λόγος μας, πρέπον εἶναι νὰ ἀρ-

Γίνετ.
μ'.Γενεσ.
Ε' εδδ.
γ'.Ε' εδδφ.
εδδ.Α' ριμ
μ' α'Ε' εδδ
εδδΒαστ
δ'.Ματθ
ε'.

χρήσωμεν ἀνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς τὴν διήγησιν.

Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ Θεὸς ἄλλο-
 τής, θέλωντας νὰ σώσῃ τὸ Γένος τῶν ἀνθρώ-
 πων ὑπὸ τοῦ Διαβόλου τυραννούμενον, ἤλ-
 -θε καὶ ἐσαρκώθη ἐκ τῆς Ἀγίας Θεοτόκου
 καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ ἐγεννήθη ἐξ
 αὐτῆς ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἐν ἡμέραις
 Ἡρώδου τοῦ Βασιλέως, τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀν-
 τιπάτρου, ὁ ὁποῖος Ἡρώδης, διὰ νὰ εἶναι
 ἀλλόφυλος, καὶ ὄχι ἀπὸ γένους Ἑβραϊκόν,
 ὑπῆγε καὶ ἐπροσκύνησε τὸν Βασιλέα τῆς
 Ρώμης Αὐγουστον, καὶ παρέλαβε τὴν ἐξου-
 σίαν τῆς Ἰουδαίας· διότι πρέπον ἦτον νὰ
 πληρωθῇ ἡ Προφητεία τοῦ Πατριάρχου Ἰα-
 κώβ, ὅπου ἔλεγεν, Οὐκ ἐκλείπει Ἀρχὼν ἐξ
 Ρούθα, οὐδὲ Ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν, αὐ-
 τοῦ, ἕως οὗ ἔλθῃ ᾧ ἀπόκειται· ἤγουν δὲν
 δεῖλε λείψῃ ἐξουσιαστής ἀπὸ τὸ γένος τοῦ
 Ρούθα, τοῦ υἱοῦ Ἰακώβ, οὐδὲ δεῖλε λείψῃ
 αὐθεντῆς ἀπὸ τὴν σποράν του, ἕως οὗ νὰ ἔλ-
 -θῃ ἐκεῖνος εἰς τὸν ὁποῖον εἶναι τὸ προσδο-
 κώμενον. Ἐπειδὴ γοῦν ἦλθεν ὁ Χριστὸς, ἡ
 προσδοκία τῶν Ἑθνῶν, διὰ τοῦτο δικαίως
 ἔλειψαν τότε εἰς τὸν καιρὸν τῆς Γεννήσεώς
 του οἱ Βασιλεῖς τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐ-
 βασίλευσεν ὁ Ἡρώδης, ἀλλόφυλος ὢν·
 καὶ αὐτὸς, διὰ νὰ εἶναι Ἑθνικὸς, καὶ νὰ
 μὴ τὸν δεχθῶν οἱ Ἑβραῖοι, ἐφόνευσεν μὲν
 καὶ πολλοὺς ἀπ' αὐτῶν, κατέκαυσεν δὲ καὶ
 τὰς ἀναγραφὰς τῶν Γενεῶν καὶ τῶν Φυ-
 λῶν, ὅπου ἦσαν συναθροισμέναις ἀπὸ τὸν
 καιρὸν τοῦ Ἑσδρα, διὰ νὰ μὴ γνωρίζῃ κα-
 νεῖς τῶν Ἰουδαίων, ἀπὸ ποίαν Φυλὴν καὶ
 Γενεὰν εἶναι. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο ἐποίησεν,
 ἀλλὰ καὶ τὴν Ἱερατικὴν στολὴν τὴν ἔβαλεν
 εἰς τὸ Θησαυροφυλάκιόν του, ἵνα, ὅποιος
 θελήσῃ νὰ γένῃ Ἀρχιερεὺς, νὰ τὸν δίδῃ
 πρῶτον ἀργύρια, καὶ τότε νὰ τὴν πέρνῃ ἐξ
 αὐτοῦ. Εἰς τὸν μβ'. χρόνον τοῦ Καίσαρος
 Αὐγουστοῦ, ἐξῆλθε δέγμα παρ' αὐτοῦ, νὰ
 ἀπογραφθοῦσι πάντες οἱ ἄνθρωποι, ὅσοι
 ἦσαν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του, διὰ νὰ δίδου-
 -σι χαράτιζον. Ταύτην δὲ τὴν ἀπογραφὴν
 τὴν ἐπιστεύθη ὁ Καῖσαρ, εἰς ἐξουσίαν
 τινὸς ἀνθρώπου πρῶτου τῆς Συγκλήτου,
 Κυρηνίου λεγομένου, τὸν ὁποῖον τὸ ἔ-
 -καμε καὶ Ἡγεμόνα τῆς Συρίας, εἶχε δὲ
 τότε ὁ Ἡρώδης εἰς τὴν Αὐθεντίαν τῆς Ἰου-

δαίαις, χρόνους, λγ'. τότε καὶ οἱ Μάγοι ἤλ-
θον εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ζητοῦντες τὸν τε-
χθέντα Βασιλέα. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἡρώδης,
ἀπίστευεν αὐτοὺς νὰ εὐροῦσι τὸ Βρέφος,
καὶ ἐπειδὴ δὲν ὑπέστρεψαν εἰς τὸν Ἡρώδην,
ἰθυμώθη καὶ ἀπέκτεινε τοὺς παῖδας. Ὁ
δὲ Ἰωσήφ, κατὰ τὸ θεῖον πρόσταγμα, πα-
ραλαβὼν τὴν Παρθένον καὶ τὸ Βρέφος, ἔ-
φυγεν εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἦτον ἐκεῖ ἔως
οὐ ἀπέθανεν ὁ Ἡρώδης, βασιλεύσας χρό-
νους, λζ'. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Ἡρώ-
δου, ἐμοίρασαν τὴν Βασιλείαν οἱ τέσσαρες
τοῦ Υἱοῦ, εἰς τέσσαρα μέρη· διὰ τοῦτο ὠ-
νομάζοντο Τετράρχαι, ὅτι πᾶσα εἰς ὧριζε
τὸ τέταρτον τῆς Ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας τοῦ
Ἡρώδου. Καὶ πρῶτος μὲν ἦτον ὁ Ἀρχέ-
λαος, δεύτερος, ἄλλος Ἡρώδης, ὅπου ἀπε-
κεφάλισεν Ἰωάννην τὸν Πρόδρομον, τρίτος,
ὁ Φίλιππος, τέταρτος, ὁ Λυσανίας. Τότε
καὶ ὁ Ἰωσήφ ὑπέστρεψεν ἀπὸ τὴν Αἴγυ-
πτον μετὰ τῆς Παρθένου καὶ τοῦ Χριστοῦ,
ὄντος τετραετοῦς· καὶ διὰ τὸ βασιλεύειν
τὸν Ἀρχέλαον ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας, φοβηθεὶς,
ὑπῆγε καὶ ἐκατοίκησεν εἰς τὴν Ναζαρέτ.
Εἰς δὲ τὸν ὀγδοον χρόνον τῆς Τετταρχίας
τοῦ Ἀρχελαίου, ἐδίδαξεν ὁ Χριστὸς εἰς τὸ
Γερὸν, ἐτῶν ὑπάρχων δώδεκα κατὰ τὴν
σωματικὴν ἡλικίαν· μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ ὁ
Ἰωσήφ ἀπέθανεν. Ὁ δὲ Ἀρχέλαος, βασι-
λεύσας τὰ πάντα ἔτη ἐννέα, ἀπέθανεν ἄ-
τεκνος· καὶ ὁ Καῖσαρ δὲ Αὐγустος μς'. χρό-
νους διαρκέσας εἰς τὴν Βασιλείαν, ἐτελεύ-
τησε, παραδοὺς τὴν βασιλείαν τῷ υἱῷ αὐ-
τοῦ Τιβερίῳ. Ἦν δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς
Χριστὸς, κατὰ τὸ ἀνθρώπινον ἐτῶν ιε'.
Τιβέριος δὲ ὁ Καῖσαρ, ὡσὰν ἐπῆρε τὴν Βα-
σιλείαν τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ, ἔχοντας φίλον
τὸν Πιλάτον, ἔκαμέ τον Ἡγεμόνα τῆς Ἰου-
δαίας· ὁ δὲ Πιλάτος ἦτον ἀπὸ μίαν Νῆσον,
ὅπου ἐνομάζεται Ποντία, καὶ εἶναι εἰς τὸ
Τυρρηνικὸν πέλαγος. Εἰς δὲ τὸν ιε'. χρόνον
τῆς Βασιλείας τοῦ Καίσαρος Τιβερίου,
κατὰ τὴν Ἱστορίαν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λου-
κᾶ, ἦλθεν ὁ Πρόδρομος Ἰωάννης, κατὰ ἀ-
ποκάλυψιν Θεοῦ, κηρύσσων Βάπτισμα με-
τανοίας τῷ λαῷ ἐν ἔλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ· ἐβα-
πτίσθη δὲ ὁ Κύριος ὑπ' αὐτοῦ, ἐτῶν ὑπάρ-
χων, λ'. καὶ ἀπὸ τότε ἤρξατο ποιεῖν καὶ

διδάσκειν ὅσα γράφει τὸ Θεῖον καὶ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον.

Εἰς δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ὁ Ἡρώδης, ὁ β'· υἱὸς τοῦ Ἡρώδου τοῦ Βρεφοκτόνου, ἐδῶκε τὴν γυναῖκα του τὴν νόμιμον ἢ ὁποία ἦτον θυγατέρα τοῦ Ἀρέτα τοῦ Βασιλέως, περὶ ἧς γράφει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους δευτέρᾳ ἐπιστολῇ, ἐν κεφαλαίῳ, ζ'. ἔλαβε δὲ εἰς γυναῖκα τὴν Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα τοῦ Ἀδελφοῦ αὐτοῦ Φιλίππου, ἔτι ζῶντος, διὰ τοῦτο τὸν ἡλεγχῆ καὶ ὁ Πρόδρομος, ὡς παράνομον καὶ μοιχόν. Εἰς δὲ τὸν ὅκτω καὶ δέκατον χρόνον τῆς Βασιλείας τοῦ Καίσαρος Τιβερίου, ἐσταυρώθη ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὑπὸ τῶν Χριστοκτόνων Ἰουδαίων, κατὰ τὴν φύσιν τῆς σαρκὸς. Ἀφόντις δὲ ἀνίστή ἐκ τῶν νεκρῶν, τότε οἱ Ἰουδαῖοι, ἀπὸ τὸν φθόνου τους, ἔδωκαν χρήματα τοὺς φύλακας στρατιώτας, νὰ διαβάλουν τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ εἰποῦσιν, ὅτι τὸν ἔκλεψαν οἱ Ἀπόστολοι. Μετὰ δὲ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου, βλέποντες πάλιν ὅτι γίνονται ἄπειρα θαύματα ἀπὸ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἐσυμβουλευθήσαν εἰς τὸ μέσον τοὺς νὰ κρύβουν τὸν Τάφον τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὸν τίμιον Σταυρόν, ἵνα μὴ, ὑπάγοντες ἐκεῖ οἱ Χριστιανοί, προσκυνοῦσι. Τότε συναθροισθέντες ὅλοι οἱ φθονεροὶ Ἰουδαῖοι, ἐπαράχωσαν τὸν Τάφον τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὸν τόπον τοῦ Κρανίου, ὅπου ἦν κείμενος ὁ τίμιος Σταυρὸς· καὶ αὐτοὶ μὲν τὸ ἔκαμαν ἀπὸ φθόνου τους νομίζοντες, ὅτι θέλει παύσῃ μετ' αὐτό, καὶ τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου. Ὁ δὲ Θεὸς τοὺς ἄφησε καὶ τὸ ἔκαμαν μὲ τρόπον προγνωστικόν· διότι, καρδιογνώστης ὢν, ἐπρόβλεπε πῶς μέλλει, ἡ Ἱερουσαλὴμ νὰ κατακαῇ, καὶ νὰ ἐρημωθῇ ὑπὸ τῶν Ἑθνῶν, καὶ διὰ νὰ μὴ κατακαύσουν καὶ τὸν τίμιον Σταυρόν, ἐκδόχησε καὶ ἠθέλησε νὰ τὸν παραχώσουσιν οἱ ἀγνώμονες Ἰουδαῖοι νὰ μὴ εὕρεθῇ, εἰς τὸν καιρὸν τῆς αἰχμαλωσίας, καὶ κατακαῇ, καὶ ζημιωθοῦσιν οἱ Χριστιανοὶ τὸ τοιοῦτον ζωοπάροχον δῶρημα. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἐγένοντο· ὁ δὲ Πιλάτος, ὅσα ἔγιναν εἰς τὸν καιρὸν τῆς Σταυρώσεως τοῦ Χριστοῦ· τὰ ἀνάφερε τὸν Καίσαρα Τιβε-

ριον, καὶ ὅτι ἀναστήθῃ, καὶ ὅτι θαύματα μεγάλα γίνονται ἀπὸ τοὺς Μαθητάς του. Ὁ δὲ Τιβερίος, ὡς ἤκουσεν, ἐπίστευσεν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ ἡβουλήθη διὰ Βασιλικοῦ προστάγματος νὰ τὸν κηρύξῃ διὰ Θεόν· πλὴν οἱ Ἀρχόντες του οἱ Ῥωμαῖοι τὸν ἐναντιώθησαν, λέγοντες, ὅτι δὲν πρέπει μόνον ἐξ ἀκοῆς παρευθῆς, νὰ πιστεύσωμεν τὸν Χριστὸν ὡς Θεόν, ἐὰν δὲν ἰδοῦμεν καὶ κανέναν ἀπὸ τοὺς Μαθητάς του, νὰ θαυματουργήσῃ. Καὶ οἱ μὲν Ἀρχόντες τῆς βουλῆς οὕτως εἶπον, ἐκεῖνος δὲ μέσα του βεβαίως ἐκράτει τὴν Πίστιν τοῦ Χριστοῦ, ὥστε, εἴτις ἤθελεν ὑπάγει νὰ ἐγκαλέσῃ Χριστιανόν, τὸν ἀπέδιδωκεν. Ὡς δὲ ἔμαθεν, ὅτι καὶ ὁ Ἡρώδης ἐσυμφώνησεν εἰς τὸν φόνον τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὅτι διὰ τὴν παράνομόν του μοιχείαν πολλὰ κακὰ ἔγιναν εἰς τὸν τόπον τῆς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο ἐφόνευσεν καὶ τὸν Πρόδρομον Ἰωάννην, εἰς ἔλεγχον τῆς αὐτοῦ παρανομίας, πολλὰ ἡγανάκτησε, καὶ ἔστειλε στρατιώτας, νὰ τὸν ὑπάγουσι δεδεμένον εἰς τὴν Ῥώμην μετὰ τῆς μοιχαλίδος Ἡρωδιάδος. Ὅταν δὲ τὸν ὑπήγαγιν, αὐτὸν μὲν τὸν ἐξώρισεν εἰς τὴν Ἰσπανίαν, καὶ ἐκεῖ ἐτελεύτησε, τὴν δὲ Σαλώμην, τὴν θυγατέρα τῆς Ἡρωδιάδος, ἥτις ὠρχήσατο ἐν τῷ συμποσίῳ, τὴν ἐκατάπειν ἡ γῆ, ἔτι ζωῆς τῆς μητρός αὐτῆς. Ἀπίθανε δὲ ὁ Τιβερίος, βασιλεύσας ἔτη, κβ'. καὶ ἐβασίλευσεν αὐτὸς εἰς τὴν Ῥώμην ὁ Γάιος, ἔτη δ'. Ἐτῶς ἦτον ἄνθρωπος πολλὰ ἀνήμερος καὶ ὑπερήφανος, καὶ ἐτιμώρησε καὶ τὸν Πιλάτον· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι πλέον περισσότερον ἀποστατοῦσαν, καὶ ἀτακτοῦσαν, ὅσον καὶ οἱ Ῥωμαῖοι πολλοὺς ἀπ' αὐτοὺς ἐφόνευσαν. Αὐτὸς ὁ Γάιος ἐχειροτόνησεν εἰς ὅλας τὰς τετραρχίας Αὐθέντην τινα, Ἀγρίππαν καὶ Ἡρώδην λεγόμενον, ὁ ὅποιος ἦτον υἱὸς τοῦ Ἀριστοβούλου· αὐτὸς ἐφόνευσεν καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ζεβεδαίου Ἰάκωβον τὸν Ἀπόστολον· ἐπεχείρησε δὲ νὰ θανατώσῃ καὶ τὸν Ἀπόστολον Πέτρον· ἀλλὰ Ἀγγελος Κυρίου τὸν ἠλευθέρωσεν ἀπὸ τὰ δεσμά, καθὼς τὸ διηγούμεθα αἱ πράξεις τῶν Ἀποστόλων· ἐκεῖνος ἔδωκε καὶ κακὸν θά-

νατον, διότι τὸ κορμί του ἀνάβρυσε σκολύχεια, καὶ τὸν ἐκατάφαγαν ἔτζι ζωντανόν. Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἦτον καὶ ὁ δίκαιος Γαῖωβος, ὁ λεγόμενος Ἀδελφός, ὁ ὁποῖος κατέστη Ἐπίσκοπος ὑπὸ τοῦ Κυρίου εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι πλέον οὐδὲν ἡσυχασαν, ἀλλὰ ἔχοντες φθόνον πρὸς τὸν Χριστόν, καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ Μαθητάς, ὅλον ἕνα σκάνδαλα καὶ ἀταξίας ἔκαμναν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Εἰς δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παρέλαβε τὴν Ἡγεμονίαν τῆς Ἰουδαίας, ἀντὶ τοῦ Ἡρώδου καὶ τοῦ Ἀγρίππα, ἀνδρῶς τις ἕτερος, λεγόμενος καὶ ἐκεῖνος Ἀγρίππας· οὗτος εἶχε γυναῖκα, ὀνόματι Βερνίκην, περὶ ᾧν καὶ αἱ πράξεις τῶν Ἀποστόλων γράφουσιν εἰς τὸ κέ. κεφάλαιον. Ἀπέθανε δὲ καὶ Γάϊος, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ Κλαύδιος, ἔτη ιδ'. Ἐπὶ τούτου ἐγένετο πῆνα μεγάλη εἰς ὅλην τὴν Οἰκουμένην, κατὰ τὴν Προφητείαν τοῦ Ἀγγαίου· καὶ οἱ Ἰουδαῖοι δὲ οὐδὲν ἔπαυσαν οὐ δ' ὅλως ἀπὸ τὰς ἀταξίας τους, ὅσον ἐπαραινέθη ὁ Κλαύδιος καὶ ἔστειλε πρὸς τοὺς Τοπάρχας τῆς Ἰουδαίας, νὰ τοὺς φονεύσῃ δίχως καμμίαν λύπην· διὰ τοῦτο καὶ πολλὰ σπήτια τῶν Ἑβραίων ἐρημώθησαν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ· καὶ ὅσοι δὲ Ἑβραῖοι ἐκατοικοῦσαν εἰς τὴν Ρώμην, κακῶς ἔχοντας, ἀπεδιώχθησαν ἀπ' ἐκεῖ. Ταῦτα δὲ ὅλα τὰ ἐπάθαιναν, διὰ τὴν Χριστοκτονίαν ὅπου ἐποίησαν. Ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ Κλαύδιος, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ ὁ Νέρων ἔτη ιδ'. Αὐτὸς ἦτον κατὰ πολλὰ πονηρότατος καὶ ἀσεβέστατος, καὶ πρῶτος ἐσήκωσε διωγμὸν κατὰ τῶν Χριστιανῶν· ἐφόνευσε δὲ καὶ τοὺς Πρωτοκορυφαίους, Πέτρον, καὶ Παῦλον, καὶ ἄλλους πολλοὺς ἀπὸ τὸ γένος του. Τότε καὶ ὁ Ἡγεμὼν τῆς Ἰουδαίας, Φῆστος λεγόμενος, ἐτελεύτησε. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τούτου τοῦ Φῆστου, οἱ Ἰουδαῖοι εὐρόντες καιρὸν ἀναρχίας, ἔκαμαν μεγάλας ταραχάς καὶ ἀταξίας εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐφόνευσαν τὸν Ἀδελφόν του Ἰάκωβον, ἐδίωξαν δὲ καὶ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους, καὶ κατ' ὀλίγον ἀποστάτησαν παντελῶς καὶ ἀπὸ τοὺς Ῥωμαίους. Ταῦτα ὡς ἔμαθεν ὁ Νέρων, ἔγραψεν ὀρισ-

μὸν πρὸς τὸν Στρατηγὸν τῆς Ἀνατολῆς, Οὔεσπεσιανὸν λεγόμενον, νὰ πάρῃ τὰ στρατεύματά του, νὰ ὑπάγῃ κατὰ τῶν Ἰουδαίων, νὰ τοὺς ἐξολοθρεύσῃ παντελῶς. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι, ὡς ἔμαθον τὴν ὀργὴν τοῦ Βασιλέως, ἔσοι ἐδύνοντο, κατέφυγον μέσα εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, διότι ἦτον τότε κτισμένη, καὶ με πύργους μεγάλους δυναμωμένη. Ο' γοῦν Οὔεσπεσιανὸς παρευθὺς εἰς τὴν Ἰουδαίαν ὅλας τὰς Πόλεις τῆς Γαλιλαίας ἠφάνισε καὶ κατέκαυσε πυρὶ. Ἐπορευθὴ δὲ καὶ κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ· καὶ ἐπειδὴ ἦτον Κάστρον στερεόν, δὲν ἐδυνήθη νὰ τὴν παραλάβῃ, μᾶλλον δὲ οἱ Ἰουδαῖοι, ἐξεληόντες μίαν τῶν ἡμερῶν, ἐφόνευσαν πολλοὺς ἀπὸ τοὺς Ῥωμαίους· διὰ τοῦτο γοῦν ἐπαρამέρισεν ὁ Οὔεσπεσιανὸς καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Καισάρειαν τῆς Παλαιστίνης, νὰ ἀναπαύσῃ τὸ φουσάτον του. Εἰς δὲ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἀπέθανε καὶ ὁ Νέρων, καὶ ἐκυρίευσεν ὁ Γάλβας μῆνας ἑπτὰ· κακεῖνος ἐφονεύθη, καὶ ἐβασίλευσεν ὁ Ὁθων μῆνας τρεῖς. Ἐπειδὴ γοῦν εἰς πολλὴν ἀκαταστασίαν ἦτον τὰ πράγματα, καὶ οἱ Βάρβαροι ὀποστάτησαν, διὰ τοῦτο οἱ Σρατιῶται τῆς Ἀνατολῆς, ὅσοι ἦσαν μετὰ Οὔεσπεσιανοῦ, παρακινήθητες ἐχειροτόνησαν Βασιλέα τὸν Οὔεσπεσιανόν, μετὰ τὸ δῆλημα τῶν Ἀρχόντων καὶ Ἐξουσιαστῶν τῆς Ἀνατολῆς. Πηγεγνόμενος δὲ ὁ Οὔεσπεσιανὸς εἰς τὴν Ρώμην ἀνηγόρευσε Καίσαρα τοὺς δύο τοῦ υἱοῦ, Τίτον καὶ Δομετιανόν, καὶ τὸν μὲν Τίτον τὸν ἄφησε νὰ πολεμῇ τὰ Ἱεροσόλυμα, τὸν δὲ Δομετιανόν τὸν ἀπέστειλε κατὰ τῶν Βαρβάρων. Ὅτε δὲ ἤγγιζεν ὁ Οὔεσπεσιανὸς εἰς τὴν Ρώμην, οἱ Ῥωμαῖοι φονεύσαντες τὸν Ὁθωνα, ἐδέξαντο αὐτὸν μετὰ πολλῆς τιμῆς καὶ δόξης· καθεσθῆς δὲ ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, κατέσφαξε πάντας τοὺς ἀτάκτους· καὶ λοιπὸν ἐδιωρθώθησαν τὰ πράγματα, καὶ ἔπαυσαν ἡ ἀκαταστασίαις. Ἐκαμε δὲ ὁ Τίτος πολέμῳ τὰ Ἱεροσόλυμα, χρόνους δύο, ὅτε ἐκινδύνευσαν οἱ Ἑβραῖοι ἀπὸ τὴν πῆναν, καὶ ἔτρωγαν τὰ παιδιὰ τους. Παραλαβὼν δὲ αὐτὴν ὁ Τίτος, ἔβαλε πῦρ, καὶ τὴν κατέκαυσεν ὁμοῦ μετὰ τοῦ Ἱεροῦ, ὅσον δὲν ἀπόμεινε πέτρα ἀπάνω εἰς πέτραν.

καὶ ἐπληρώθη ὁ λόγος τοῦ Κυρίου, ὅπου ὤρισεν εἰς τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, ὅτι αὐτὸς μὴ ἀφεθῇ λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ μὴ καταλυθῇσεται ».

Μετά δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Ἱερουσαλῆμ, ἐπαυελθόντες οἱ Χριστιανοὶ εἰς τὴν Σιών, προεβάλοντο Ἐπίσκοπον τὸν Συμεώνην, τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κλεώπα, ὁ ὁποῖος ἦτον καὶ ἐξαδελφός τοῦ Κυρίου κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, διότι ὁ Κλεώπας ἦτον ἀδελφός τοῦ Γεωργίου τοῦ Μνήστορος. Γίνονται δὲ ἀπὸ τοῦ σωτηρίου Πάθους τῷ Χριστῷ, μέχρι τῆς ἀλώσεως τῶν Ἱεροσολύμων ἔτη μ'. Ὁ δὲ Οὐεσπεσιανὸς βασιλεύσας ἔτη δέκα, ἀπέθανε, καὶ ἐβασίλευσε Δομετιανὸς ὁ ἀδελφός αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ. Ἐτοῦτος ἔκαμε ζήτησιν μεγάλην, καὶ ὅπου εὗρισκεν Ἰσδαῖον, τὸν ἐφόνευε· καὶ κατὰ τῶν Χριστιανῶν δὲ διωγμὸν μέγαν ἐκίνησε· μετὰ δὲ ταῦτα ἔλθων εἰς μετάμελον, ἔπαυσε τὸν κατὰ τῶν Χριστιανῶν διωγμὸν· ἀπέθανε δὲ καὶ οὗτος, βασιλεύσας ἔτη ιβ'. Μετὰ τοῦτον ἐβασίλευσεν ὁ Νέρβας, χρόνον ἕνα, καὶ ἀπέθανε, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ Τραϊανὸς ἔτη κ'. αὐτὸς ἐπαρακίνησε καὶ κατὰ τῶν Χριστιανῶν διωγμὸν μέγαν, καὶ πολλοὺς Χριστιανούς ἀνέδειξε μάρτυρας. Ἀλλὰ οἱ Ἀρχοντές του, βλέποντες τὰς πολλὰς τιμωρίας τῶν Χριστιανῶν, ἐλυπήθησαν, καὶ ἐκατάπεισάν τον νὰ παύσῃ τὸν διωγμὸν, ὅπερ καὶ ἔγινεν. Εἰς τὸν καιρὸν τούτου τοῦ Τραϊανοῦ, ἐμαρτύρησεν ὁ ἅγιος Ἰγνατίος ὁ Θεοφόρος εἰς τὴν Ρώμην καὶ ἄλλοι πολλοί. Ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ Τραϊανός, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ Ἀδριανός, ὁ λεγόμενος Αἰλίος. Αὐτὸς ἠσθένησε μεγάλην ἀσθένειαν, καὶ περιπατῶν ἀπὸ Πόλεως εἰς Πόλιν, καὶ ζητῶν ἰατρείαν, ὑπῆγε καὶ εἰς τὴν Ἱερουσαλῆμ· καὶ ὡς τὴν ἰδὲν ἡφανισμένην, ἐπρόσταξε νὰ τὴν ἀνακτίσουν, παρεκτός τοῦ Ναοῦ. Ὡς δὲ ἤκουσαν οἱ Ἰουδαῖοι, ὅτι κτίζεται ἡ Ἱερουσαλῆμ, ἐσυναχθήσαν πλῆθος ἄπειρον, καὶ ἐκατοίκησαν μέσα. Ἀλλὰ ὁ διάβολος ὅπου τοὺς ἐπολέμα ἐξ ἀρχῆς, δὲν τοὺς ἄφησε πάλιν νὰ εἰρηνεύουν, ἀμὴ πάλιν ἀποστάτησαν ἀπὸ τοὺς Ῥωμαίους, καὶ ἔκαμαν ἐδίκον τοὺς Βασιλεῖα, ἀνθρωπὸν τινα, Βαρ-

χολιδᾶν λεγόμενον. Ταῦτα ὡς ἔμαθεν ὁ Ἀδριανός, ἀπέστειλε καταπάνω τοὺς στρατόπεδα περισσά, καὶ ἀπέκλεισαν τὴν Ἱερουσαλῆμ, ἕως οὗ ἀπὸ πείναν καὶ δίψαν ἀπέθανε πᾶς ὁ λαός. Αὕτη εἶναι ἡ ὑστερινὴ ἐρήμωσις τῆς Ἰουδαίας· διότι ὡσάν ἐξολοθρευθήσαν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἡ Πόλις ἐρήμωθη παντελῶς, ἐπρόσταξεν ὁ Καῖσαρ τοὺς Ἕλληνας νὰ κατοικήσουσι μέσα· ἔγραψε δὲ καὶ Νόμον ἀποφασιστικόν, ὅτι πλεόν Ἰσδαῖος νὰ μὴ κατοικῇ μέσα εἰς τὴν Ἱερουσαλῆμ. Οἱ δὲ οἰκῆτορες τῆς Ἱερουσαλῆμ, ἐπειδὴ ἦσαν ἀλλόφυλοι, ἔστησαν καὶ Εἰδωλον τοῦ Βασιλέως Ἀδριανοῦ. Τότε ἐπληρώθη ὁ λόγος τοῦ Κυρίου ὅπου ὤρισεν εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον. Ὅταν ἴδῃτε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ Προφήτου, ἑστὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ, τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη. Βδέλυγμα καὶ συχαμὸν τῆς ἐρημώσεως τὸ Εἰδωλον τοῦ Καίσαρος Ἀδριανῷ ὀνομάζει ὁ Κύριος, ὅπερ ἔστησαν τότε οἱ Ἕλληνες ἐν τῷ Ἱερῷ, ἐρημωθείσης τῆς Ἱερουσαλῆμ. Συνάγονται δὲ ἀπὸ τῆς πρώτης αἰχμαλωσίας, ἥτις ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Τίτου, τοῦ υἱοῦ Οὐεσπεσιανοῦ, ἕως ταύτης τῆς μικρᾶς ἐρημώσεως, χρόνοι ν'. Τότε συναχθέντες οἱ Χριστιανοὶ εἰς τὴν Ἱερουσαλῆμ, ἐποίησαν Ἐπίσκοπον, Μάρκον τινά, ἄνδρα κατὰ πάντα Ἀγιώτατον. Μαθόντες δὲ καὶ ἐκ παραδόσεως τὸν τόπον τοῦ Γολγοθᾶ, ὅστις ἦτον παραχωμένος ἐκ τῶν Ἑβραίων, ὡς προέφημεν, ὑπήγεναν καὶ ἐπροσκυνοῦσαν. Ἀλλ' οὐν οἱ Εἰδωλόλατραι, φθονοῦντες τοὺς Χριστιανούς, ἀναγκάζοντες αὐτοὺς τοῦ Διαβόλου, ἔκτισαν ἐκεῖ Ναὸν τῆς ἀκαθάρτου Ἀφροδίτης, καὶ διὰ τοῦτο οἱ Χριστιανοὶ ἀποστρεφόμενοι τὸν τόπον, ἀπερνόντος τοῦ καιροῦ, ἀστόχησαν παντελῶς, ποῦ ἦτον ὁ τόπος ὅπου ἑσταυρώθη ὁ Χριστός.

Ἀπέθανε δὲ ὁ Ἀδριανός, καὶ ἐβασίλευσεν Ἀντώνιος, ὁ λεγόμενος Εὐσεβής, χρόνους κ'. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τούτου, ἐβασίλευσε Μάρκος Αὐρίλιος, Οὗηρος, καὶ Ἀντώνιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁμοῦ μετὰ τοῦ Λουκίου τοῦ Ἀδελφοῦ αὐτοῦ, χρόνους ιδ'. Ὡς δὲ ἀπέθανεν Οὗηρος, διεδέξατο τὴν

ἡγεμονίαν ὁ Κόμωδος, χρόνους ιβ'. Μετὰ τούτου, ἐβασίλευσεν ὁ Περτίναξ, μῆνας, σ'. Μετὰ τούτου ἐβασίλευσε Σεθηριανὸς χρόνους ιη'. Τελευτήσαντος δὲ καὶ τούτου, ἐβασίλευσεν Ἀντώνιος ὁ Καρακάλος, χρόνους, ζ'. Τούτου διαδεχόμενος Μακρίνος, ἐβασίλευσε χρόνον ἕνα. Μετὰ τούτου, ἐβασίλευσεν ἄλλος Ἀντώνιος, ὁ λεγόμενος Ἡλιογάλθας, χρόνους δ'. Μετὰ δὲ τούτου, ἐβασίλευσεν Ἀλέξανδρος, ὁ υἱὸς τῆς Μαρμαίας, ἔτη ιγ'. Κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ἦτον εἰρήνη πολλή εἰς τοὺς Χριστιανούς, διότι ἡ μήτηρ τοῦ Βασιλέως, Μαρμαία ὀνόματι, ἦτον εὐσεβὴς καὶ ὀρθόδοξος. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐβασίλευσεν ὁ Μαξιμῖνος, χρόνους, γ'. Εἰς τούτους, διὰ νὰ εἶναι Εἰδωλοάτρης, πολλά ἐπείραξε τοὺς Χριστιανούς, καὶ ἐπρόσταξεν, ὅπου εὐρίσκειται Χριστιανὸς, νὰ τὸν φονεύσουσι. Τελευτήσαντος δὲ καὶ τούτου, παραλαμβάνει τὴν ἀρχὴν τῶν Ῥωμαίων Πουπνῆμιος, καὶ Βαλθίνος, μῆνας γ'. Τοίτους διαδέχεται Γορδιανός, χρόνους, σ'. Μετὰ τούτου, ἐβασίλευσε Φίλιππος ὁ Αὐτοκράτωρ, χρόνους, ζ'. Οὗτος ἦτον εὐσεβὴς Χριστιανός, ἀλλὰ ὁ ὑπηρέτης τοῦ Διαβόλου Δέκιος, φονεύσας αὐτὸν, ἐκράτησε τὴν Βασιλείαν, χρόνους, β'. Εἰς τούτους ἦτον κατὰ πολλὰ Εἰδωλοάτρης, καὶ ἐτιμῶρει τοὺς Χριστιανούς, ὥστε καὶ πολλοὶ ἐγένοντο Μάρτυρες εἰς τὸν καιρὸν τούτου· μετὰ δὲ τούτου ἐβασίλευσε Λάφος, καὶ Βουλουσιανός, χρόνους γ'. Τούτους διαδέξατο Οὐαλλεριανός Γαλλῆιος, χρόνους, ιε'. Εἰς τούτους ἐκίνησε μέγαν διωγμὸν κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Μετὰ τούτου, ἐβασίλευσεν ὁ Κλαύδιος, ἔτη, β'. Τῆς διαδόχου ἐγένετο Αὐριλιανός χρόνους, σ'. Μετὰ τούτου, ἐβασίλευσαν Τάκιτος, καὶ Φλωριανός, μῆνας, δ'. Μετὰ τούτους, ἐβασίλευσε Πρόδος ἔτη, σ'. Τούτου δὲ τελευτήσαντος τὴν Βασιλείαν διεδέξατο ὁ Κάρος, σὺν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, Καρίνῳ καὶ Νουμεριανῷ, ἔτη, β'. Μετὰ τούτους, ἐβασίλευσε Διοκλητιανός καὶ Μαξιμιανός ὁ Ἐρκευλῖνος, τὸ ζεῦγος τοῦ Διαβόλου, χρόνους, κδ'. Εἰς τούτοις ἐκίνησαν καὶ διωγμὸν κατὰ τῶν Χριστιανῶν, ὥστε καὶ πολλοὶ ἀναριθμητοὶ ἐγένοντο Μάρτυρες εἰς

τὸν καιρὸν τούτον. Μετὰ ταῦτα παρέλαβε τὴν Βασιλείαν Μαξιμιανός ὁ λεγόμενος Γαλλένιος, καὶ Μαξιέντιος, ὁ υἱὸς τοῦ Ἐρκευλίου Μαξιμιανοῦ, χρόνους, δ'. καὶ ὁ μὲν Μαξιμῖνος διέτριβεν εἰς τῆς ἀνατολῆς τὰ μέρη, ὁ δὲ Μαξιέντιος ἐβασίλευσεν ἐν τῇ Ῥώμῃ· ἦσαν δὲ καὶ οἱ δύο τοὺς Σεθρία ἀντίμερα κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Συνεβασίλευσε δὲ τότε αὐτοῖς εἰς τὴν Βρετανίαν, ἦγον εἰς τὴν Ἰγγλιτέραν, καὶ εἰς τὸ Πορτογάλλον, ὁ Κώνστας, ὁ ἐπὶ κλην Χλωρὸς, ὁ Πατὴρ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ὁ ὁποῖος ἦτον ἄνθρωπος πολλὰ πράσματος καὶ γαληνέματος, καὶ ἡγάπα τοὺς Χριστιανούς. Οἱ δὲ Κωνσταντῖνος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτι νέος ὢν, ἐτρέφετο παρὰ τῷ Βασιλεῖ τῆς Ἀνατολῆς Μαξιμῖνῳ τῷ λεγομένῳ καὶ Μαξιμιανῷ Γαλλερῖῳ, παιδευόμενος τὴν Ἑλληνικὴν σοφίαν. Βλέπωντας δὲ πῶς παθύνουσιν οἱ Χριστιανοί, ἔλυπετο πολλὰ, διότι ἦτον παιδιᾶθεν μισοπύνης, ὁ δὲ Μαξιμῖνος οὐ μόνον τοὺς Χριστιανούς ἐπαίδευε καὶ ἐθανάτωνε, διὰ νὰ πάρῃ τὸν βίον τῆς, ἀλλὰ ἦτον καὶ γυναικομανὴς κατὰ πολλὰ, ὥστε καὶ οἱ Ἀρχοντεῖς τῆς μεγάλης ἀγῶνας εἶχον, πῶς νὰ κρύψουσιν τὰς γυναῖκας αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας ἀπὸ τοῦ πρόσωπόν τῆς τοῦ μαιρόν. Βλέπων δὲ καὶ τὸν Κωνσταντῖνον, ἔτι κῆξαν εἰς τὴν σωματικὴν ἡλικίαν, ἐφθόνησέν τον, καὶ ἡβουλήθη νὰ τὸν φονεύσῃ δολίως, διότι τὸν εἶπαν οἱ Μάντιες, πῶς αὐτὸς θέλει πάρῃ τὴν Βασιλείαν, καὶ ὅτι μέλλει νὰ καταργήσῃ καὶ τὴν Εἰδωλολατρείαν. Ἀλλὰ ὁ Θεὸς προφητεύμενος τοὺς Χριστιανούς, ἔδειξέν τον τὴν βουλὴν τοῦ ἀσεβοστάτου Μαξιμίνου, καὶ διὰ τοῦτο ὁ μέγας Κωνσταντῖνος φυγὰν, ἐπήγεν εἰς τὸν πατέρα τοῦ, εἰς τὸ Πορτογάλλον, καὶ κῆρ τον ἀσθενήμενον. Εὐχαριστήσας δὲ τὸν Θεόν ὁ Κώνστας, πῶς τὸν ἀπόλαυσεν ὑγιᾶ, παρέδωκεν αὐτῷ τὴν Βασιλείαν, καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας ἀπέθανεν. Ἀνυγορεύθη δὲ Βασίλευς ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ἐν ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ Γεννήσεως, τς'. μηνὶ Ἰουλίῳ, κέ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτως ἐγέναν.

Ὁ δὲ Μαξιέντιος, ὁ Βασίλευς τῆς Ῥώμης, πολλὰ ἐπείραξε τοὺς Χριστιανούς, καὶ πολλοὺς ἐξώριζεν ἀδίκως καὶ διήρπα-

ζε τὸν βίον τοὺς· καὶ οὐ μόνον ταῦτα ἐποίησε, ἀλλὰ καὶ γυναῖκας Ἀρχόντων ἐμίανε, καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ ἀνόσια καὶ παράνομα ἔργα ἐποίει, ἅτινα περισσὸν εἶναι νὰ τὰ διηγοῦμαι διὰ τὴν συντομίαν τοῦ λόγου. Οὕτως οὖν ἐχόντων τούτων, οἱ Ῥωμαῖοι ἀκούοντες περὶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ὅτι εἶναι ἄνθρωπος δικαιοτάτος καὶ ἡμερος, ἔστειλαν δέησιν πρὸς αὐτὸν καὶ γράμματα, παρακαλῶντες τον νὰ ὑπάγῃ νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ, ἀπὸ τὸν ἀνοσιώτατον Μαξέντιον. Ταῦτα ὡς ἶδεν ὁ μέγας Κωνσταντίνος, καὶ λυπηθεὶς τὰ δάκρυά τοὺς, ἐφρόντισε μὲν, πῶς νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ, ἀλλὰ ἐφοβεῖτο τὰς δαιμονικὰς μαγίας τοῦ ἀσεβεστάτου Μαξεντίου. Ὡς γοῦν ἦτον εἰς πολλὴν ἐννοιαν καὶ φροντίδα περὶ τούτου, μίαν τῶν ἡμερῶν, μεσοῦσης τῆς ἡμέρας, ὑπάρχων εἰς τὸν κάμπον μετὰ τοῦ στρατεύματός του, ἶδεν εἰς τὸν οὐρανὸν Σταυρὸν, ἐκ φωτός κατεσκευασμένον, εἰς τὸν ὁποῖον ἔγραφε καὶ γράμματα ὁλόγυρα δι' ἀστέρων οὕτως. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΕ, ΕΝ ΤΟΥΤῳ ΝΙΚΑ. Ἐμφοβος δὲ γενόμενος ὁ Βασιλεὺς, ἠρώτα τοὺς στρατιώτας, εἰ ἵδαν καὶ αὐτοὶ τὸ τοιοῦτον σημεῖον· ἐκεῖνοι δὲ εἶπον, ὅτι πάντες ὀφθαλμοφανῶς τὸ ἵδαν. Τότε ὁ Βασιλεὺς γενόμενος εὐθυμος, καὶ χαρᾶς ἀπείρου πληθεὶς, ἦτον καὶ θαρρότερος νὰ νικήσῃ τὸν Μαξέντιον. Ἐν δὲ τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, φανεῖς αὐτῷ ὁ Κύριος ἐν ὁράματι, εἶπε. Κωνσταντίνε, αὐτὸ τὸ σημεῖον ὅπου ἐφάνη εἰς τὸν οὐρανόν, χρειάσεαι καὶ ἐσὺ, καὶ θείεις νικήσῃ πάντας τοὺς ἐχθρούς σου. Ὡς δὲ ἐγένη ἡμέρα, ἐπρόσταξε νὰ κάμνουν Σταυρὸν χρυσόν, νὰ τὸν βάλουσιν εἰς κουτάριον, καὶ νὰ τὸν βαστάζουσιν ἔμπροσθεν τοῦ Βασιλέως· καὶ ὁ μὲν μέγας Κωνσταντίνος ἐλπίζων εἰς τὴν δύναμιν τοῦ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, μᾶλλον δὲ τοῦ ἐν αὐτῷ Σταυρωθέντος Χριστοῦ, ὑπήγαγε θαρρότεως κατὰ τοῦ μιαινοῦ Μαξεντίου. Ἐκεῖνος δὲ ὁ ἀσεβής, θαρρῶν εἰς τὴν συνεργίαν τῶν ἀκαθάρτων δαιμόνων, ἐξῆλθε τῆς Ῥώμης, βουλόμενος συνάψαι πόλεμον μετ' αὐτοῦ· ἔκαμε δὲ καὶ γεφύρι μέγαλον εἰς τὸν ποταμὸν Τίβεριν, διὰ νὰ περάσῃ τὸ στράτευμά του. Ἀλλὰ ὁ Θεὸς

τὴν ἐκόνόμησε· τὴν πρώτην ἡμέραν ὅπου ἐσυναψαν τὸν πόλεμον, ἐνίκηθη ὁ μιαινὸς Μαξέντιος· καὶ φεύγου νὰ εἰσέβῃ εἰς τὴν Ῥώμην, ἐξεκόπη τὸ γεφύρι, καὶ ἔπεσεν εἰς τὸν ποταμὸν μὲ ὅλους τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ, καὶ ἀπεπνίγη. Τότε οἱ Ῥωμαῖοι, στεφανώσαντες τὴν Πόλιν, ἠνοιξαν τὰς πύλας, καὶ ἐδέξαντο μετὰ χαρᾶς μεγάλης τὸν μέγαν Κωνσταντίνον, ἔκαμαν δὲ ἐπτά ἡμέρας ἑορτήν, τρώγοντες καὶ πίνοντες διὰ τὴν χαρὰν τοῦ Βασιλέως· ἦτον δὲ τότε ὁ ἑβδομος χρόνος τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔγιναν εἰς τὴν Ῥώμην.

Ὁ δὲ Γαλλέριος Μαξιμῖνος ἀκούσας τὰ συμβάντα ἐν τῇ Ῥώμῃ, ὅλος ἔγινεν ἔμφοβος, καὶ ἀπαντῆσαιεν εἰς ὀλίγας ἡμέρας νὰ πάθῃ καὶ αὐτὸς τὰ ὅμοια. Ὁ γοῦν μέγας Κωνσταντίνος, ἔχων ὡς ἄρμα ἀκαταμάχητον τὸν τίμιον Σταυρὸν, ὥρμησε καὶ κατ' ἐκεῖνον· εἶχε δὲ καὶ τὸν Λυκίνιον τότε συμπολεμοῦντα, καὶ ὑπερμαχοῦντα αὐτοῦ εἰς τοὺς τοὺς πολέμους, ὁ ὁποῖος ἐφαίνετο εἰς τὸ πρόσωπον ὅτι λυπάται τοὺς Χριστιανούς. Ὡς γοῦν ἀνταμώθησαν τὰ δύο στρατεύματα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ τοῦ ἀσεβοῦς Μαξιμίνου εἰς τὰ μέρη τῆς Βιθυνίας, παρευθὺς μόνον ὅτι ἐφάνη τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου Σταυροῦ, καὶ τὸ ἵδαν οἱ στρατιῶται τοῦ Μαξιμίνου, ὥρμησαν εἰς φυγὴν, ὥσπερ ὑπὸ πυρός διωκόμενοι. Οἱ δὲ στρατιῶται τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, καταδιώξαντες αὐτούς, ἐφόνευσαν ἀναρίθμητα πλήθη· ὅσοι δὲ ἐγλύτωσαν τὴν ζωὴν τοὺς, ὑπῆγαν καὶ ἐπροσκύνουν τὸν μέγαν Κωνσταντίνον. Τότε ὁ μιαινὸς Μαξιμῖνος, ρίψας τὸ στέμμα τῆς βασιλείας, ὅπερ ἀναξίως ἐφόρει, διὰ νὰ μὴ γνωρισθῇ, ἔφυγεν ἀπὸ χώραν εἰς χώραν. Συνάξας δὲ τοὺς Μάγους καὶ Μάντις τῶν Δαιμόνων, ὅσους ἐτίμα τὸ πρῶτον, ὅλους τοὺς ἐφόνευσεν, ὡς πταίστας καὶ ἀπαταιώνας, οἱ ὁποῖοι προφητεύοντες λόγια ὅπου δὲν ἐτελειώθησαν, τὸν ἐπαρακίνησαν πρὸς πόλεμον τοῦ εὐσεβοῦς Κωνσταντίνου· τέλος, ὀργὴ Θεοῦ καταλαβοῦσα αὐτὸν, ἀπεστέρνησε τῆς παρουσίας ζωῆς, πρὸς δὲ τὴν αἰώνιον παρέπεμψε κά-

λασιν. Ὡς γοῦν ἐξολοθρεύθησαν οἱ Τύραννοι, καὶ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐγένετο κοσμοκράτωρ, πᾶσα εἰρήνη καὶ εὐταξία ἤτον εἰς τὸν κόσμον, καὶ μάλιστα οἱ Χριστιανοὶ μεγάλην ἀνείκην εἶχον, καὶ ἐπληθύνοντο κατ' ἐκάστην ἡμέραν. Ἐδῶσε δὲ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τῷ Λικινίῳ εἰς γυναικά, διότι τὸν ἐβούθησεν εἰς τὸν πόλεμον, τὴν ἀδελφὴν του τὴν Κωνσταντίαν, καὶ μέρος δὲ τῆς Ῥωμαϊκῆς βασιλείας, τὸν ἐχάρισεν· ἀλλὰ ἐκεῖνος ἀκάθαρτος ὢν, ἠθέλησε νὰ κάμῃ τὰ ὅμοια τοῦ Μαξεντίου καὶ Μαξιμίνου, μάλιστα δὲ ἐσπούδαζε νὰ τοὺς ὑπερβάλῃ εἰς τὴν κακίαν· ἦτον δὲ καὶ ἐχθρὸς μέγας καὶ διωκτὴς τῶν Χριστιανῶν. Ὡς δὲ τὸ ἔμαθεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ἔγραψέ του γράμμα νὰ παύσῃ ἀπὸ ταῖς ἀτυχίαις του· ἐκεῖνος δὲ πλεον περισσότερον ἀγριαίνετο, καὶ ἦτον θηρίον ἀνήμερον κατὰ τῶν Χριστιανῶν· καὶ οὐ μόνον τοσοῦτο, ἀλλὰ καὶ πόλεμον φανερόν ἐκίνησε κατὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. Ὁ δὲ μέγας Κωνσταντῖνος, μετὰ τὴν δύναμιν τοῦ τιμίου Σταυροῦ ἐνίκησε καὶ τὸν ἀσεβῆ, καὶ ἐπιάσεν τὸν ζωντανόν· πλὴν διὰ τὴν πολλὴν ἀγαθωσύνην ὅπου εἶχε, δὲν τὸν ἐφόνευσεν, ἀλλὰ ἐξώρισέ του εἰς τὴν μεγάλοπολιν Θεσσαλονίκην· ἀλλὰ οὐδὲ ἐκεῖ δὲν ἔπαυεν ἀπὸ ταῖς ἀτυχίαις του, μάλιστα δὲ καὶ σφράτευμα ἐσυνάθροιζε δολίως, νὰ σηκώσῃ πόλεμον κατὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. Καὶ ὡς τὸ ἔμαθεν, ἀπέστειλε καὶ ἀπεκεφαλίσάν του· ἀπὸ τότε ἐγένετο μεγάλη εἰρήνη καὶ ἡσυχία εἰς τὸν κόσμον, καὶ εἰς τοὺς Χριστιανούς· ἦτον δὲ τότε εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ Ἐπίσκοπος, Μακάριος ὀνόματι.

Ὡς γοῦν ἐγένεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος Μονοκράτωρ, ἔρριψε καὶ πᾶσάν του τὴν μέριμναν πρὸς τὰ Θεῖα· καὶ πρῶτον μὲν, νόμον ἔγραψε νὰ κυριεύουσιν οἱ Χριστιανοὶ τοὺς ναοὺς τῶν εἰδώλων, νὰ τοὺς κάμνουσιν Ἐκκλησίας Ἁγίων· καὶ ὅσοι προσκυνοῦσι τὰ εἰδῶλα, κεφαλικῶς νὰ τιμωροῦνται· δεῦτερον νόμον ἔγραψεν, ὅτι μόνον οἱ Χριστιανοὶ νὰ στρατεύωνται, καὶ νὰ γίνωνται αὐθένται καὶ ἐξουσιασταὶ πόλεων· τρίτον νόμον ἔγραψεν, ὅτι οἱ Χρι-

στιανοὶ νὰ μὴ δουλεύουσιν παντελῶς τὴν μεγάλην ἐβδομάδα, καὶ τὴν ἐβδομάδα τοῦ Πάσχα. Τούτων οὕτω γεγενημένων, πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων ἐπίστρεφον, καὶ ἐγίνοντο Χριστιανοὶ, καὶ ἠύξανεν ἡ Πίστις τῶν Χριστιανῶν. Βλέπων δὲ ὁ μισόκαλος Διάβολος, πῶς οἱ μὲν ὑπηρεταὶ τοῦ Βασιλεῖς ἐξολοθρεύθησαν, ἡ δὲ Πίστις τῶν Χριστιανῶν αὐξάνει, δὲν ἐδύνετο νὰ τὸ ὑπομείνῃ· διὰ τοῦτο ἐζήτησεν τρόπον νὰ συγχύσῃ πάλιν τοὺς Χριστιανούς, καὶ νὰ λυπήσῃ τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον. Καὶ λοιπὸν ᾤρεν ἀγγεῖον πονηρόν, τὸν ἀσεβέστατον Ἀρείον, ὁ ὁποῖος ἦτον μὲν Πρωτοπαπᾶς τῆς Ἀλεξανδρείας· ἐσήκωσε δὲ αἵρεσιν καὶ ἔλεγεν, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι κτίσμα τῆ Θεᾶ, καὶ ὅτι εἶναι καιρὸς ὅπου δὲν ἦτον ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἔτι ἄλλης φύσεως εἶναι ὁ Πατὴρ, καὶ ἄλλης ὁ Υἱός, καὶ ἄλλα τοιαῦτα· εἶχε δὲ καὶ ἀκολούθους εἰς τὸ δόγμα του, πολλοὺς μὲν καὶ ἄλλους μεγάλους ἀνθρώπους καὶ σοφοὺς, ἐξόχως δὲ τὸν Νικομηδείας Μητροπολίτην Εὐσέβιον, καὶ ἄλλον Εὐσέβιον, λεγόμενον τοῦ Παμφίλου, καὶ Θεόγνιν, Μητροπολίτην Νικαίας. Βλέπων δὲ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τὴν σύγχυσιν τῶν Ἐκκλησιῶν, ὥρισε νὰ γένῃ Σύνοδος Οἰκουμενικὴ εἰς τὴν Νικαίαν, νὰ ἐξεταχθοῦσιν οἱ λόγοι τοῦ Ἀρείου. Ἐσυνάχθησαν γοῦν Ἀρχιερεῖς καὶ Πατέρες τιῆ. καὶ ἐρευνήσαντες τὰ δόγματα τοῦ Ἀρείου, ᾤραν ὅτι ἦσαν ἔξω τῆς Ὁρθοδοξίας. Τότε τὸν μὲν Ἀρείον καὶ τοὺς ἀκολούθους ἀναθεμάτισάν τους, ἔγραψαν δὲ καὶ τὸ ἅγιον Σύμβολον, τουτέστι τὸ, ΠΙΣΤΕΥΩ Εἰς ἓΝΑ ΘΕΟΝ, ἕως τοῦ καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· ἦτον δὲ τότε χρόνος, 325. τῆς Βασιλείας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.

Μετά δὲ τὸ τελειωθῆναι τὴν Σύνοδον, τοὺς μὲν ἄλλους Ἀρχιερεῖς φιλοτιμήσας ὁ Βασιλεὺς, ἀπέστειλεν εἰς τὰ ἴδια, τὸν δὲ Μακάριον, τὸν Ἐπίσκοπον τῆς Ἱερουσαλήμ, τὸν ἐπαρήγγειλε πολλὰ, νὰ ἐρευνήσῃ καὶ νὰ ἐξετάσῃ, ἵνα εὕρῃ τὸν τάφον τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸν τιμίου Σταυρόν, διατί, ὡς τὸ ἐπροεῖπεν, ἀπὸ τὴν πολυκαιρίαν ἀστόχησαν παντελῶς οἱ Χριστιανοὶ, ποῦ ἦτον ὁ Χριστὸς τεθαμμένος· ἔδωκέ του δὲ

καὶ βίον περισσὸν νὰ ἐξοδιάσῃ εἰς τὴν ζήτησιν ταύτην. Εἰς δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἶδεν ἡ Βασίλισσα Ἑλένη, ἡ Μήτηρ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ὄραμα ἐκ Θεοῦ, ὅτι νὰ ὑπάγῃ μοναχὴ τῆς νὰ ζητήσῃ νὰ εὕρῃ τὸν τίμιον Σταυρὸν, καὶ τοὺς Ἁγίους τόπους. Ἐζήτησε γοῦν Δέλημα καὶ βίον ἀπὸ τὸν υἱὸν τῆς νὰ ὑπάγῃ, καὶ λαβοῦσα ὅσα ἠθέλησεν, ἐπῆγε μετὰ μεγάλης ἐξουσίας. Ὡς δὲ ἔραθεν ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Ἱερουσαλὴμ Μακάριος, ὅτι ἔρχεται ἡ Βασίλισσα, εὐγῆκε μὲ ὅλους τοὺς Ἀρχιερεῖς καὶ τὴν ἐπροϋπάντησεν. Αὐτὴ δὲ ὡς εἰσήλθεν εἰς τὴν Πόλιν, ἄρχισε νὰ κάμνῃ ζήτησιν περὶ τοῦ ἁγίου Τάφου, καὶ τοῦ ζωοποιῦ Σταυροῦ, καὶ τινὰς δὲν εὕρισκετο νὰ εἰπῇ, ὅτι ἤξευρε πού εἶναι ὁ τόπος Κρανίου, ἢ πού εἶναι ὁ τίμιος Σταυρὸς παπαχωμένος. Τότε ἔκαμαν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ ὁ λαὸς δέησιν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ἀπεκαλύφθη τῷ Ἐπισκόπῳ Μακαρίῳ, ὅτι ἐκεῖ ὅπου ἦτον ὁ ναὸς, ὁ παλαιὸς τῆς Ἀφροδίτης, εἶναι ὁ λεγόμενος ἑβραϊκῶς Γολγοθᾶ, ἑλληνικῶς δὲ, Κρανίου τόπος, ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Χριστός, ἐκεῖ εἶναι καὶ ὁ τίμιος Σταυρὸς παπαχωμένος. Τότε συναθροίσασα ἡ Βασίλισσα πλῆθος πολὺ τεχνιτῶν, καὶ ἐργατῶν, ἐπρόσταξε νὰ χαλάσουν ἀπὸ τὰ Σεμέλια, τὸν ἀκάθαρτον ναὸν ἐκεῖνον, καὶ νὰ ρίψουν τὸ χῶμα παρήμερα. Σκάπτοντες δὲ, ἤνραν τὸν τίμιον Τάφον τῷ Χριστῷ, πλησίον δὲ τοῦ Τάφου, ἤνραν τρεῖς Σταυρούς. Ὡς δὲ ἔσκαψαν καὶ παρήμερα, ἤνραν καὶ τὰ καρφία, μεθ' ὧν ἐκάρφωσαν τὸν Χριστὸν εἰς τὸν Σταυρὸν. Καὶ ὡς τὰ ἶδεν ἡ Βασίλισσα, ἐχάρηκε μὲν, πῶς δὲν ἐπαρίδεν ὁ Θεὸς τὸ ζήτημά της, ἐλυπεῖτο δὲ ὅτι δὲν ἔγνωρίζε, ποῖος εἶναι ὁ Δεσποτικὸς Σταυρὸς, καὶ ποῖος εἶναι τῶν ληστών. Ἐχουσα γοῦν ἀπορίαν, ἐσυμβούλευσέ την ὁ Ἐπίσκοπος, ὅτι μὲ θαυματουργίαν τινὰ νὰ πιστωθῶσι τὴν ἀλήθειαν. Τί γοῦν ἐποίησαν; ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἦτον μία γυνὴ Ἀρχόντισσα, ἀσθενημένη βαρέως, τὴν ὁποῖαν ὅλοι οἱ Ἱατροὶ τὴν ἀποφάσισαν, ὅτι δὲν εἶναι νὰ ζήσῃ· εἰς ἐκείνην ἔβαλαν ἐπάνω ἓνα πρὸς ἓνα τοὺς δύο Σταυροὺς τῶν ληστών, καὶ δὲν ἐφάνη τίποτε θαῦμα· ὁ

παν δὲ ἤγγισε μόνον ὁ Δεσποτικὸς Σταυρὸς, παρευθὺς, ὡς τοῦ θαύματος! ὥσπερ ἐξ ὕπνου ἐσηκώθη ἐκείνη ἡ Ἀρχόντισσα ὑγιής, καὶ ἐπεριπάτει δοξάζουσα τὸν Θεόν· τοῦτο ὡς τὸ ἶδεν ἡ Βασίλισσα καὶ ὁ Ἐπίσκοπος, ἔδωκαν δόξαν τῷ Θεῷ.

Ὁ δὲ λαὸς τῆς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ὅσοι ἦσαν ἀπὸ τὰ περὶχωρα Χριστιανοί, ἀκούσαντες ὅτι εὕρεθῇ ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ, ἔδραμαν ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, γέροντες καὶ παιδιὰ, ὡς τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης, παρακαλοῦντες τὴν ἁγίαν Ἑλένην τὴν Βασίλισσαν νὰ τοὺς δώσῃ τὸν Τίμιον Σταυρὸν νὰ τὸν φιλήσουσιν. Ἡ δὲ Βασίλισσα βλέπουσα τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, καὶ φοβουμένη νὰ μὴν τὸν ἀρπάσουσιν ἐκ πίστεως, καὶ τὸν διαμοιρασθοῦν, εἰπέ τους, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ τὸν πιάσετε μὲ τὰ χερίά σας, οὐδὲ νὰ τὸν φιλήσετε. Πάλιν ὁ λαὸς εἶπε· καὶ εἰάν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ τὸν φιλήσωμεν, κἄν νὰ τὸν ἰδοῦμεν ἀπὸ μακρόθεν παρακαλοῦμεν τὴν Βασιλείαν σου. Τότε διὰ τὴν δέησιν καὶ τὴν πίστιν τοῦ λαοῦ, ἐκάμασι θρόνον ὑψηλόν, καὶ ἀνέβη ἐπάνω ὁ Ἐπίσκοπος Μακάριος, καὶ ἐπίασε τὸν τίμιον Σταυρὸν, καὶ ὕψωσέ τον τετραμερῶς, καθὼς βλέπετε ὅτι ἐποίησε καὶ ὁ Ἱερεὺς σήμερον. Ὁ δὲ λαὸς ὡς τὸν ἶδαν, ἔκραξαν μεγαλοφώνως μετὰ δακρύων, τὸ Κύριε ἐλέησον, καὶ ἀπὸ τότε ἐπεκράτησεν ἡ ἑορτὴ αὕτη τοῦ τιμίου Σταυροῦ· διὰ τοῦτο καὶ σήμερον, εἴτε ἡμέραν λάχῃ, ἔχομεν νηστείαν οἱ Χριστιανοί, ἀπὸ κρέας καὶ ὀφάριον, ἐπειδὴ ὁ Σταυρὸς εἶναι ἀναθήμης τοῦ Πάθους τοῦ Χριστοῦ. Εἰς τοῦτο ἀναγινώσκουμεν καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν τὸ Εὐαγγέλιον τῶν Παθῶν τοῦ Κυρίου· διότι, ὥσπερ εἰς ἄνθρωπος ὅπου κάμνει ἀνακομιδὴν τῶν λειψάνων τοῦ υἱοῦ ἡ πατρός του, ἢ τοῦ ἡγαπημένου του ἀδελφοῦ, ἐκείνην τὴν ἡμέραν λυπεῖται καὶ θλίβεται, ἐνθυμούμενος τὸν συγγενὴ του, οὕτω καὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοί βλέποντες τὸν Σταυρὸν, καὶ ἀναλογιζόμενοι τὸν Χριστὸν, πῶς ἐσταυρώθη ἐν αὐτῷ δι' ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς, καὶ πῶς ἔπαθε, ταπεινούμεθα, καὶ δεῖχνόμεν συντριβὴν καρδίας, μὲ τὴν σημερινὴν ταύτην νηστείαν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν

εἰς τοσοῦτον· ὥς ἔλθωμεν δὲ πάλιν, εἰς τὴν ἀκολουθίαν τῆς διηγήσεως, διὰ νὰ κάμωμεν καὶ τέλος τοῦ λόγου.

Ὅταν ἀπόλαυσαν τότε οἱ Χριστιανοὶ τὸ ζήτημά τους, καὶ ἰδόντες τὸν τίμιον Σταυρὸν, ἰδέξασαν τὸν Θεόν, ἐπῆρέ τον ἡ Βασίλισσα, καὶ ἰδιαμοίρασί τον με πριῶνιον εἰς δύο μέρη, ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω, καὶ ἐποίησε δύο Σταυροὺς, καὶ τὸν μὲν ἓνα Σταυρὸν τὸν ἔβαλεν εἰς ἀργυρὴν θήκην, καὶ τὸν ἑπαράδωκε τῷ Ἐπισκόπῳ τῆς Ἱερουσαλὴμ Μακαρίῳ, νὰ εὐρίσκηται εἰς γενεάς γενεῶν, τὸν δὲ ἄλλον τὸν ἐπῆρεν αὐτὴ ἀντάμα με τὰ τίμια καρφία, νὰ τὸν ὑπάγῃ πρὸς τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον, εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἐπαρήγγειλε δὲ νὰ κτίσων καὶ Ἐκκλησίας διαφόρους, καὶ εἰς τὸ ζωφόρον μνῆμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ εἰς τὸν Γολγοθᾶν, καὶ εἰς τὴν Βηθλεὲμ, ὅπου ἐγεννήθη ὁ Χριστὸς, καὶ εἰς τὸ ὅρος τῶν Ἑλαιῶν, ὅπου ἀνελήφθη, καὶ ἄλλα, δὲ πολλὰ καλὰ ποιήσασα, ὑπέστρεψεν εἰς τὸν υἱὸν της. Αὐτὸς δὲ ἀποδεξάμενος αὐτήν, καὶ προσκυνήσας ἐκ πόθου τὸν τίμιον Σταυρὸν, τοῦτον μὲν παρέδωκε τῷ Πατριάρχῃ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, νὰ τὸν φυλάττῃ εἰς τὸ Σκευοφυλάκιον, τὰ δὲ τίμια καρφία, μέρος μὲν τούτων ἐχάλκευσεν εἰς τὴν περικεφαλαίαν του, τουτέστι τὴν μπαρμποῦτάν του, μέρος δὲ ἔσμιξεν εἰς τὸ σαλιβάρι τοῦ ἀλόγου του, διὰ νὰ πληρωθῇ ὁ λόγος τοῦ Προφίτου Ζαχαρίου, ὅπου λέγει εἰς τὸ ἰδ'. κεφάλαιον. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται τὸ ἐπὶ τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου τοῦ Βασιλέως ἅγιον τῷ Κυρίῳ παντοκράτορι. Συνάγονται δὲ ἀπὸ μὲν τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, ἕως τῆς εὐρέσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ, χρόνοι τριακόσιοι εἰκοσιῆς, ἀπὸ δὲ τῆς Βασιλείας τοῦ εὐσεβοῦς Κωνσταντίνου, χρόνοι εἴκοσι. Καὶ οὕτως ἐγένεν ἡ εὐρεσις τοῦ τιμίου Σταυροῦ, εὐλογημένοι Χριστιανοί.

Ἀλλὰ ἐπειδὴ ἐτελειώσαμεν τὴν περὶ τῆς εὐρέσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ διήγησιν, πρέπειον εἶναι νὰ προσθέσωμεν καὶ τὸ ἐπιλοιπον. Ποῖον δὲ εἶναι; νὰ ἰδοῦμεν πῶς νὰ ἀρέσωμεν τὸν Χριστὸν, ὅπου ἑσταυρώ-

θη δὲ ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς, καὶ πῶς νὰ εὐφρανῶμεν τοὺς Ἀγγέλους, καὶ πῶς νὰ πικραίνωμεν τοὺς Δαίμονας, καὶ πῶς νὰ ἀρίσωμεν τὸν Χριστὸν, ὅταν ποίωμεν τὰς ἐντολάς του· τουτέστιν, ὅταν ἐνδύσωμεν τοὺς πεινασμένους, ὅταν ποτίσωμεν τοὺς διψασμένους, ὅταν ἐνδύσωμεν γυμνοὺς, ὅταν δεχθῶμεν ξένον, ὅταν ἐπιμεληθῶμεν ἀσθενημένον, ὅταν βοηθήσωμεν φυλακωμένον, ὅταν ἀγαπήσωμεν τοὺς ἐχθροὺς μας, ὅταν γενοῦμεν πτωχοὶ διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ὅταν πενήσωμεν καὶ κλαύσωμεν διὰ τὰς ἁμαρτίας μας, ὅταν γενοῦμεν πρᾶεῖς καὶ ἡμέροι, ὅταν πεινάσωμεν καὶ διψήσωμεν διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ὅταν ἐλεήσωμεν τοὺς πτωχοὺς, ὅταν καθάρίσωμεν τὴν καρδίαν μας ἀπὸ λογισμοὺς πονηροὺς, ὅταν εἴμεσθιν εἰρηνεποιοί, καὶ λείπωμεν ἀπὸ τὰ σκάνδαλα, ὅταν διωχθῶμεν ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης, ὅταν ἐνειδοῦμεν καὶ ὑβρισθῶμεν ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ, καὶ καθέλου ποιήσωμεν πάσας τὰς ἐντολάς τοῦ Χριστοῦ· τότε τὸν ἀρέσωμεν, τότε τὸν εὐαρεστοῦμεν, τότε φαινόμεσθιν, ὅτι τὸν ἀγαποῦμεν, καθὼς τὸ ἐρίζει καὶ μένος του εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, ἐν κεφαλαίῳ, ἰδ'. Ἐὰν ἀγαπᾷτε με, τὰς ἐντολάς μου τηρήσατε. Τότε δὲ εὐφραίνωμεν τοὺς Ἀγγέλους, ὅταν ἐξομολογηθῶμεν πνευματικῶ Πατρὶ τὰς ἁμαρτίας, ὅταν παύσωμεν ἀπὸ τῶν πρώταις μας ἁμαρτίαις, ὅταν ἀστοχήσωμεν τὰ πάθη τοῦ σώματος, ὅταν καταφρονήσωμεν τὴν εὐπάθειαν τῆς σαρκὸς, ὅταν μισήσωμεν τὰ διαβολικὰ δειλήματα, καὶ καθέλου εἰπεῖν, ὅταν μετανοήσωμεν εἰς τὰς ἁμαρτίας, καὶ παύσωμεν τὰς κλεψίας, τὰς πορνείας, τὰς μοιχείας, τὰς ἀδικίας, τὰς πλεονεξίας, τὰς ἀρσενοκοχίας, τὰς καταλαλίας, τὰς κατακρίσεις, καὶ τὰ ἄλλα ἁμαρτήματα. Τότε εὐφραίνωμεν, καὶ χαροποιοῦμεν τοὺς ἁγίους Ἀγγέλους, καθὼς τὸ ἐρίζει καὶ ὁ Χριστὸς εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον, ἐν κεφαλαίῳ ιε'. Χαρὰ γίνεται ἐν τῷ οὐρανῷ (τουτέστιν εἰς τοὺς Ἀγγέλους, τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῷ οὐρανῷ) ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοῦντι. Πότε δὲ πάλιν πικραίνωμεν τοὺς Δαί-

μονας; Φανερόν εἶναι, ὅταν κάνωμεν τὰ δύω, ἅπερ προεῖπον, ἤγουν νὰ ἀγαπῶμεν τὸν Χριστόν, καὶ νὰ εὐφραίνωμεν τοὺς ἀγίους Ἀγγέλους, τότε αὐτοὶ οἱ ἀκάθαρτοι Δαίμονες θλίβονται, καὶ πικραίνονται, βλέποντές μας πῶς καταπατοῦμεν τὴν δύναμίν τους. Διὰ τοῦτο, εὐλογημένοι Χριστιανοί, μὴ χαροποιῶμεν τοὺς ἐχθρούς μας Δαίμονας μὲ τὰ ἄτυχά μας ἔργα, ἀλλὰ ὡς εὐφραίνωμεν τοὺς Ἀγγέλους τῆς φύλακας καὶ βοηθούς μας, μὲ τὰ θεάρεστά μας ἀγαθὰ· μὴν σπουδάζωμεν ὅλως διόλου εἰς τὰ γήινα πράγματα, καὶ ἀστοχῶμεν τὰ Οὐράνια· μὴν ἀγωνιζόμεθα διὰ τὸ φθειρόμενον, καὶ

καταφρονῶμεν τὸ ἄφθαρτον· μὴν ἀγαπῶμεν τὴν πρόσκαιρον ζωὴν, καὶ μισῶμεν τὴν αἰώνιον· μὴ φροντίζωμεν Πῶς νὰ ἀναπαύσωμεν τὴν σάρκα μας τὴν φθειρομένην, ἀλλὰ ὡς σπεδάσωμεν πῶς νὰ ἀρέσωμεν τὸν Χριστόν, ἵνα τύχωμεν τῆς αἰωνίου αὐτοῦ Βασιλείας. Ἦς γένοιτο πάντα ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, ἐν αὐτῷ τῷ ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν· ὃ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΡΜΕΥΣ

Ο Κ Τ Ω Β Ρ Ι Ω Ι Η'.

Ὑπόμνημα εἰς τὸν βίον τοῦ Ἀγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου

ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΟΥ

Λ Ο Υ Κ Α.

Π Ρ Ο Ο Ι Μ Ι Ο Ν.

Εἰς τέσσαρα τινὰ διαιρεῖται τὸ ἐρθῶς λέγειν, εὐλογημένοι Χριστιανοί· ἐν μὲν, ἃ δεῖ λέγειν· δεύτερον δέ, ὅσα δεῖ λέγειν· τρίτον, πρὸς ὃν λέγειν δεῖ· καὶ τέταρτον, ὅπηνίκα δεῖ λέγειν· ἤγουν, ὅποιος ἄνθρωπος θέλει νὰ συντυχαίνη ὀρθῶς, πρέπει τέσσαρα τινὰ νὰ στοχάζεται· πρῶτον μὲν, νὰ συντυχαίνη ἐκεῖνα ὅπου πρέπει νὰ συντυχηθῶν, δηλονότι, ἐκεῖνα ὅπου εἶναι περὶ τοῦ συμφέροντος ἀμφοτέρων· διότι ὅποιος ὁμιλεῖ ἐκεῖνα ὅπου δὲν πρέπει νὰ τὰ εἰπῇ τινὰς, ἤγουν, ἀργολογίας, φλυαρίας, βλασφημίας, καὶ ὅσα τοιαῦτα, ἐκεῖνος συντυχαίνει πράγματα, ὅπου δὲν εἶναι πρέπον νὰ τὰ λέγῃ τινὰς. Δεύτερον δὲ νὰ λέγῃ ὅσα πρέπει νὰ λέγωνται, διότι εἶναι μὲν καὶ ἄλλα πολλὰ λόγια ἀγαθὰ καὶ ψυχωφελῆ, ἀλλὰ πρέπει ὅλα νὰ τὰ λέγῃ τινὰς εἰς μίαν ὥραν, μόνον ὅσα εἶναι τὸ πρέπον, τόσα νὰ λέγῃ· δηλονότι, ὅτι τὰ λόγια ὅλα τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς καὶ τῆς Νέας, ἅγια μὲν εἶναι, καὶ πρέπει κάθε Χριστιανὸς νὰ τὰ διηγῇται, ἀλλὰ δὲν πρέπει ὅλα ἐν ταῦτῳ νὰ λέγῃ τινὰς, μόνον μετὰ ἡσυχίας καὶ ἀναμονῆς, καὶ μετὰ καιροῦ πρέποντα νὰ συντυχαίνη ὅσα ἀρμόζουσι. Τρίτον δέ, νὰ μὴ συντυχαίνη τινὰς τοὺς λόγους τοῦ πρὸς πάντα ἄνθρωπον, ἀλλὰ μόνον πρὸς ἐκείνους ὅπου πρέπει· διότι ὅποιος ὁμιλεῖ λόγους σωτηριῶδεις, καὶ περὶ Θεότητος,

πρὸς ἄνθρωπον λιθοκάρδιον καὶ ἄπιστον, ἐκεῖνος εὐγαίνει ἔξω ἀπὸ τὴν παραγγελίαν τοῦ Κυρίου, ὅπου ὀρίζει εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον, ἐν τῷ ζ'. κεφ. « Μὴ δότε τὰ ἅγια τοῖς κυσὶ, μηδὲ βάλετε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἐμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν, καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς ». Διὰ τοῦτο γοῦν πρέπει νὰ θεωρῇ ὁ ἄνθρωπος ὁ λέγων, πρὸς τίνες ἀνθρώπους λέγει τὰς λόγους τοῦ· διὰ νὰ μὴ τοὺς χάσῃ. Τέταρτον δὲ πρέπει νὰ στοχάζεται, ὡς εἶπον, ὁ διηγούμενος, ὅτι, ὅταν εἶναι καιρὸς τοῦ λέγειν τότε νὰ διηγῇται· διότι, ἐάν θελήσῃ τινὰς ἔξω τοῦ καιροῦ νὰ λέγῃ, ἤγουν ὅταν δὲν τὸν ἐρωτοῦν, ἢ ὅταν δὲν τὸν ἀκροάζονται, ὁ τοιοῦτος ὁμοιάζει ἐκεῖνον ὅπου συντυχαίνει μετὰ τὴν σκιάν του. Αὐτὰ γοῦν τὰ δ' βλέπω, εὐσεβέστατοι Ἀρχοντες, ὅτι ἐσυνέβησαν καὶ εἰς ἐμένα σήμερον, ὅπου μέλλω νὰ ἀρχίσω τὴν περὶ τοῦ Ἀποστόλου Λουκᾶ διήγησιν· διότι καὶ ἐγὼ ἐκεῖνα ὅπου πρέπει, καὶ ὅσα μόνον πρέπει, θέλω συντοχῇ πρὸς τὴν ἀντίληψίν σας· ἔπειτα δὲ καὶ ἡ αὐθεντία σας, ἐλπίζω εἰς Θεόν, ὅτι εἰστε ὅλοι πρόθυμοι εἰς τὸ ἀκοῦειν, καὶ διὰ τοῦτο ἐσυνάχθητε σήμερον. Τὸ δὲ τέταρτον, ὅτι καὶ δὲν εἶναι ἄλλος καλλιώτερος καιρὸς καὶ ἐπιτηδειότερος εἰς τὸ λέγειν, ὡσὰν ὁ παρὼν, ὃς τις ἔχει μνήμην καὶ πα-

νήγυριν Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ, ἐνῶ καὶ ἡμεῖς μέλλομεν νὰ διηγηθοῦμεν τὰς θαυμάσιους αὐτοῦ καὶ ψυχοφελεῖς πράξεις. Διότι καὶ πάντων μὲν τῶν Ἀγίων τοὺς βίους καὶ τὰς πράξεις, δίκαιον εἶναι καὶ ψυχοφελές πάντοτε νὰ τοὺς συγγράφωμεν, καὶ νὰ τοὺς διηγούμεσταν, ἐπειδὴ συγγράψαντες τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, πλέον περισσότερον μᾶς ὠφελοῦσιν εἰς τὴν εὐσέβειαν, παρὰ πᾶσαν ἄλλην διδασχὴν τῆς Ἐκκλησίας μας. Καὶ τῶν ἄλλων μὲν γοῦν Εὐαγγελιστῶν τὰς πράξεις εἶναι πρέπον καὶ ὠφέλιμον νὰ ταῖς διηγούμεσταν, μάλιστα δὲ τοῦ Θεοῦ καὶ Ἱεροῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, ὅσον περισσότεραν ἡδονὴν καὶ ὠφέλειαν ἔχει ἢ τούτων διήγησις. Τὸ λοιπὸν ἄς ἀρχίσωμεν νὰ διηγηθοῦμεν τὰς πράξεις του, καθ' ὅσον εἶναι δυνατόν ὡς ἐν συντόμῳ, νὰ ταῖς παραδώσωμεν εἰς τὰς ἀκοὰς τῆς ὑμετέρας ἀγάπης.

Πόλις τις εἶναι πρὸς τὰ μέρη τῆς Ἀνατολῆς, καὶ εἰς τὰ σύνορα τῆς μεγάλης Συρίας, Ἀντιόχεια λεγομένη· τὴν ὁποίαν εἶναι μὲν πρέπον νὰ τὴν ἐπαινέσῃ τις, καὶ ἀπὸ ἄλλα καλὰ ὁποῦ ἔχει τειχόκαστρα δυνατὰ, περιβόλαια εὐμορφα, ποταμὸν θαυμαστὸν, τὸν λεγόμενον Ὀρόντην· μάλιστα δὲ ἀπὸ τούτου εἶναι δίκαιον νὰ τὴν ἐγκωμιάσωμεν, ὅτι πρῶτοι οἱ ἄνθρωποι τῆς πόλεως ταύτης ἐδέχθησαν μετὰ πάσης περιχαρείας τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων, καὶ πρῶτοι αὐτοὶ ὠνομάσθησαν Χριστιανοί, καθὼς εἶναι φανερόν νὰ τὸ μάθωμεν ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ Ἀποστόλου Λουκᾶ, ὅστις γράφει εἰς τὸ ια'. κεφ. τῶν Ἀποστολικῶν Πράξεων οὕτως· Ἐγένετο δὲ αὐτοὺς (ἦγουν τοὺς Ἀποστόλους) ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν, χρηματίζαί τε πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς Μαθητὰς Χριστιανούς. Καὶ οὐ μόνον δὲ ἀπ' αὐτὸ πρέπει νὰ τὴν ἐπαινέσωμεν, ἀλλ' ὅτι αὕτη ἦτον καὶ πατρίς τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου καὶ αὕτη τὸν ἀνάθρεψεν ὡς κλάδον Θεοδαστοῦ. Ἀπὸ ταύτην ὁ Ἀπόστολος οὗτος γεννηθεὶς, ἔλαχε καὶ φύσεως εὐγενεῖς, καὶ ἦτον εἰς πᾶσαν τέχνην ἐπιτηδειότατος· διότι καὶ Ἑβραϊκὴν φωνὴν ἐπαιδεύθη, καὶ τὴν Συ-

ριακὴν γλῶσσαν ἔμαθε· καὶ ὡς τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ὡς λέγει ὁ θεῖος Δαβὶδ, τοις τοτρόπως καὶ αὐτὸς ἠῤῥαξε εἰς πᾶσαν προκοπὴν. Ἀφ' οὗτος γοῦν ἐγένετο παλικάριον, ἐπῆγε καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γῆν, καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἔμαθε πᾶσαν τὴν σοφίαν τῶν Ἑλληνικῶν μαθημάτων. Διότι τὴν μὲν Γραμματικὴν τέχνην, τοσοῦτον τὴν ἐπαιδεύθη, ὅσον δὲν ἦτον ἄλλος δευτέρος του· τὴν Ῥητορικὴν, δὲ τόσον τὴν ἐκατέρωθεν, ὅσον καὶ αὐτοὺς τοὺς παλαιούς Ῥήτορας ὑπερέβαλεν εἰς δὲ τὴν Φιλοσοφίαν τίς ἄλλος τὸν ἐπέρασεν; Καὶ ἐπειδὴ ἡ Φιλοσοφία μοιράζεται εἰς δύο, εἰς τὸ Θεωρητικὸν καὶ Πρακτικόν· καὶ Θεωρητικὸν μὲν εἶναι, νὰ ἡσέυρῃ τις τὰς οὐράνιαι καὶ τὰ ἐπίγεια· Πρακτικὸν δὲ εἶναι, νὰ γνωρίζῃ, πῶς νὰ διακυβερνήσῃ τὸν ἑαυτὸν του, καὶ ἄλλους ὁποῦ τὸν ἀκούουσι· καὶ τὰ δύο αὐτὰ τὰ εἶχεν ὁ Ἀπόστολος· τὸ Θεωρητικὸν μὲν, ὅτι ἔμαθε τὴν γνῶσιν τῶν ὄντων· τὸ Πρακτικὸν δὲ, ὅτι τὸν ἑαυτὸν του ἐκυβέρνησε πρὸς ἀρετὴν, καὶ εἰς τοὺς βλέποντας του ἦτον παράδειγμα καλόν. Τέλος, ἐσπούδαξε καὶ τὴν φιλόφρων τέχνην, τὴν ἱατρικὴν λέγω· καὶ τοσοῦτον ἔμαθε ταύτην, ὅσον καὶ ἀπ' αὐτὴν εἶχεν ὄνομα ἐπαινετόν· καὶ εἴ τις ἠθέληεν ἀναφέρει τὸ ὄνομά του, δὲν τὸ ἐφανέρωνε καθολικὰ εἰάν δὲν ἐπρόσθετε καὶ τὸ, Ἱατρός, νὰ εἴπῃ, ὁ Ἱατρός Λουκᾶς. Καὶ τοῦτο εἶναι νὰ τὸ πιστωθῇ κάθε εἰς ἀπὸ τὰς ἐπιστολάς τοῦ ἁγίου Παύλου, ὅστις γράφωντας περὶ τοῦ Ἀποστόλου τούτου, ἐν τῇ πρὸς Κολασσαεῖς ἐπιστολῇ, εἰς τὸ δ'. κεφάλαιον, ἔττι τὸν ὀνομάζει ἱατρὸν, λέγων· Ἀσπάζεταιται, (ἦγουν χαιρετᾷ σας), Λουκᾶς ὁ ἀγαπητὸς Ἱατρός. Καλὰ γοῦν εἰάν ἦτον ὁ Ἅγιος ἄριστος, ὡς εἶπον, εἰς τὰ Ἑλληνικά μαθήματα, ἀλλὰ τὴν εὐσέβειαν καὶ ὀρθοδοξίαν δὲν τὴν ἐγνωρίζεν, ἀλλὰ ἦτον ὅλος δι' ὅλου βεβουλισμένος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν πλάνην, ὡς Ἕλλην ὢν, καὶ Ἑλλήνων γονέων υἱός· ἀλλὰ ἀκούσατε, πῶς ἐγίνεν ὁ τρόπος τῆς μεταβάσεως αὐτοῦ πρὸς Θεογνωσίαν.

Τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, κατελθόντος ἐκ τῶν οὐρα-

νῶν καὶ σαρκωθέντος ἐκ τῆς ἀγίας Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, βαπτισθέντος δὲ ὑπὸ τοῦ τιμίου Προδρόμου ἐν Ἰορδάνῃ, καὶ ὑπὸ τοῦ Πατρὸς ἁνωθεν μαρτυρηθέντος, ὡς Υἱοῦ ἀγαπητοῦ, διδάσκοντός τε τοῖς ἁμαρτωλοῖς μετάνοιαν, πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἀκούοντες, ὑπέστρεφον εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Κυρίου· καὶ οὐ μόνον οἱ Ἰουδαῖοι, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐξ ἐθνῶν ἐπίστευον τῷ Χριστῷ, διδάσκοντι εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας· διότι εἰς τὰ περίχωρα τῆς Γαλιλαίας Ἕλληνες ἐκατοικοῦσαν, καθὼς τὸ ἀποδείκναι ὁ Προφήτης Ἡσαΐας, ἐν τῷ Σ'. κεφαλαίῳ, λέγων· Γῆ Ζαβουλὼν, καὶ γῆ Νεφθαλείμ, ὁδὸν θαλάσσης πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ἡ Γαλιλαία τῶν Ἐθνῶν, ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει, (ἤγουν ὁ Ἑλληνικός) ἰδέτω φῶς μέγα. Καὶ ἀπὸ ἄλλο δὲ νὰ καταλάβῃ τινὰς ἤμπορεῖ ὅτι Ἕλληνες ἐκατοικοῦσαν ἐκεῖ, διότι ἡ χώρα τῶν Γεργεσινῶν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ Χριστὸς τὸ θαῦμα, καὶ ἰάτρυνε τοὺς δαιμονιζομένους, καὶ οἱ Δαίμονες φεύγοντες εἰσέβησαν εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων, καθὼς τὸ γράφει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος, ἐν τῷ ἡ. κεφ. εἰς τὰ περίχωρα τῆς Γαλιλαίας ἦτον, ὅπου ἐκατοικοῦσαν Ἕλληνες, διὰ τοῦτο εἶχαν καὶ χοίρους, διότι οἱ Ἑβραῖοι δὲν ἐτρώγασιν χοίρους, οὐδὲ τοὺς ἐθρεφαν. Ἀλλὰ ὡς ἐλθοῦμεν εἰς τὸ προκείμενον. Τότε δὴ τότε καὶ ὁ Σείος οὗτος Ἀπόστολος Λουκᾶς, ἐκεῖ τυχὼν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐπίστευσε καὶ αὐτὸς εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Κυρίου, διότι δὲν εἶχεν αὐτὸς ὀφθαλμοὺς ψυχικοὺς τοῦ μὴ βλέπειν τὸ φῶς τῆς Θεογνωσίας, καὶ ὥτα τοῦ μὴ ἀκούειν τὸ κήρυγμα τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· ἀλλὰ κεκαθαρμένος ὢν ἀπὸ τὰ πάθη τοῦ κόσμου, ἅμα δὲ ἔχων τὸν νοῦν καὶ τὸν ὀφθαλμὸν τῆς ψυχῆς καθαρὸν ἀπὸ ταῖς κοσμικαῖς φροντίδεις, παρευθὺς, ὡς γῆ ἀγαθὴ, ἐδέξατο τὸν σπόρον τοῦ κυρήγματος, καὶ ἄφησε μὲν ὀλοτελῶς τὴν ὅλην θρησκείαν τῶν Ἑλλήνων, ἠκολούθησε δὲ ὀλοψύχως τῷ Δεσπότη Χριστῷ· διὸ καὶ εἰς ὅλα τὰ θαύματα τοῦ Χριστοῦ παρὼν καὶ αὐτὸς, πλέον περισσότερον ἐστερεῖντο ἐκ τούτων εἰς Θεογνωσίαν. Διότι ὅσον

υπερέβαινε τοὺς ἀνθρώπους τοῦ καιροῦ ἐκείνου εἰς σοφίαν καὶ εἰς μάθησιν τοσούτου καὶ γληγορώτερα παρὰ τοὺς ἄλλους ἐκατάλαβε τὴν ἀλήθειαν· διὰ τοῦτο καὶ Μαθητὴς ἐγένετο τοῦ Χριστοῦ γνήσιος, καὶ δὲν ἔλειπε παντελῶς ἀπὸ σιμάτου· πλὴν δὲν ἦτον εἰς ἀπὸ τοὺς ἱβ'. Ἀποστόλους τοὺς πρώτους, ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς ὁ. ὅπου ἐπίστευσαν ὑστερώτερα εἶναι καὶ αὐτὸς· καὶ εἰς τὴν Σταυρώσιν δὲ τοῦ Χριστοῦ, καὶ εἰς τὰ τίμια πάθη παρῆν καὶ αὐτὸς, καὶ οἱ ἄλλοι Μαθηταί.

Κατὰ τοῦτο καὶ υπερέβαλε τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους, ὅτι μετὰ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ τὴν λαμπρὰν Κυριακὴν τὸ βράδι, ἴδε τὸν Χριστὸν ἀναστάντα, πρῶτος τῶν ἄλλων Μαθητῶν, καθὼς τὸ διηγέται μόνος του, εἰς τὸ κατ' αὐτὸν Εὐαγγέλιον, ἐν κεφ. κδ'. λέγων· ὅτι πορευόμενος εἰς τὴν χώραν ἐμμαοὺς μετὰ τοῦ Κλεώπα, τοὺς ἐσυναπάντησεν ὁ Κύριος, ὡσάν εἰς σχῆμα ἀλλοῦν ἀνθρώπου· καὶ αὐτοὶ τότε μὲν δὲν τὸν ἐγνώρισαν, μετὰ δὲ ταῦτα, ὅταν ἐκάθισαν εἰς τὴν τράπεζαν νὰ φάγωσι ψωμί, ἐκεῖ ὅπου ἔκοψεν ὁ Χριστὸς τὸ ψωμί, ἐμετάλλαξε τὸ πρόσωπον του εἰς τὸ πρότερον εἶδος, καὶ τότε τὸν ἐγνώρισαν· αὐτὸς, δὲ παρευθὺς ἀνελήφθη ἀπὸ ἐμπροσθέν του. Καὶ εἰς τὴν καθόδον δὲ τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ἐκεῖ καὶ αὐτὸς ὢν, ἐμετάλαβε τῆς ἰσῆς χάριτος σὺν τοῖς Ἀποστόλοις. Ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν, ἄλλος πρὸς ἄλλο τι μέρος τῆς οἰκουμένης διεσπάρησαν, κηρύξαι τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, ὁ δὲ Σείος Ἀπόστολος οὗτος ἀπεστάλη εἰς τὰ ἔθνη κηρύττειν τὸ Εὐαγγέλιον· διὸ καὶ πάντα ἀφήσας, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου παραγγελίαν, τοὺς συγγενεῖς, τοὺς φίλους, τὴν πατρίδα, τὸν βίον, τὴν περιουσίαν, ὡς αἰτὸς ὑπόπτερος, περιήροχετο κατὰ πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν, διδάσκων τὸ σωτήριον κήρυγμα· καὶ εἰς τόπους μὲν τὸν ἐδέχονταν, ἀλλὰ χόθι δὲ τύπτοντες καὶ λιθοβολοῦντες αὐτὸν, ἐδίωκον. Εἰς ταῖς ἡμέραις γοῦν ἐκείναις, καὶ ὁ ἅγιος Ἀπόστολος Παῦλος, ἐπιστρέψας εἰς Θεογνωσίαν ἐκ τῆς Ἰουδαϊκῆς πλάνης, ἐδαπτίσθη ἐν Δαμασκῷ ὑπὸ

Ἀνανίου τοῦ Ἀποστόλου, καὶ ἀπεστάλη εἰς τὰ ἔθνη παρὰ τῶν ἄλλων Ἀποστόλων διδάσκειν τὸ Εὐαγγέλιον. Τότε δὴ τότε συνευρεθείς αὐτῷ ὁ Ἀπόστολος Λουκᾶς, συνῆν αὐτῷ, καὶ περιήρχετο μετ' αὐτοῦ τὰς πόλεις καὶ χώρας, εὐαγγελιζόμενος τοῖς ἔθνεσι τὸν λόγον τοῦ Κυρίου. Διότι, οὐ μόνον τὴν Θράκην, καὶ Μακεδονίαν, καὶ Θετταλίαν, καὶ Ἀχαΐαν, καὶ Πελοπόννησον, καὶ Ἀσίαν, καὶ Λικίαν, Κιλικίαν, καὶ Κύπρον, καὶ Συρίαν, Ἰλλυρικόν τε, καὶ τὴν Ἰουδαίαν πᾶσαν περιῆλθε σὺν τῷ Παύλῳ διδάσκων, ἀλλὰ καὶ δέσμιος ὑπῆγεν ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ εἰς τὴν μεγαλόπολιν Ῥώμην. Ἀρίνω τοὺς διαμέσου πειρασμούς ὅπου ἔπαθε, τοὺς παρὰ τῶν ἀπίστων λιθασμούς, τῆς θαλάσσης τὴς κινδύνους, τῆς στερεᾶς τοὺς φόβους, τὰς ἐπιβουλὰς τῶν Ἰουδαίων, τὰ ἄλλα πολλὰ καὶ μεγάλα κακοπαθήματα, ἅπερ τὰ διηγεῖται καὶ μόνος του, εἰς τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων. Τοσοῦτον δὲ τὸν ἠγάπησε καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὅτι γράφων εἰς τὰς ἐπιστολάς του, τὸν ὀνομαζει ἀγαπητὸν, ἢ γον ἀγαπημένον του.

Κολοσ.
α.

Ἐτζί γοῦν πολιτευόμενος, καὶ οὕτω διδάσκων σὺν τῷ Παύλῳ τὰ ἔθνη, ἠθέλησε καὶ ἐγγράφως, μετὰ δεκαπέντε χρόνους τῆς Χριστοῦ Ἀναλήψεως, νὰ παραδώσῃ τὰ ὅσα ἶδε παρὰ τοῦ Χριστοῦ γεγόμενα θαύματα, καὶ ὅσους λόγους ἤκουσε παρ' αὐτοῦ, καὶ ὅσα ἤκουσε παρὰ τῶν ἄλλων Ἀποστόλων, διηγουμένων περὶ τοῦ Χριστοῦ· καὶ μάλιστα δὲ ἐποίησε τοῦτο, ἀξιωθεὶς παρὰ τοῦ Ἀνθεντός Ἀλεξανδρείας, Θεοφίλου ὀνόματι. Καὶ ἰδετε, πῶς ἀπὸ τοὺς ἄλλους Εὐαγγελιστάς, πλέον λεπτομερέστερον, καὶ ῥητορικώτερον συγγράφει τὸ Εὐαγγέλιόν του. Αὐτὸς καὶ περὶ τῆς Συλλήψεως τοῦ τιμίου Προδρόμου ἔγραψε μόνος, αὐτὸς καὶ περὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου διηγεῖται μόνος, αὐτὸς καὶ τὴν Γέννησιν τοῦ Χριστοῦ φανερώτερα τὴν διηγεῖται, ὅσον καὶ πᾶς Χριστιανὸς ἀκούωντας, φαίνεται του, ὅτι τῶρα βλέπει τὸν Χριστὸν βρέφος κείμενον εἰς τὴν φάτνην, καὶ τοὺς ποιμένας θαυμάζοντας, καὶ τοὺς Ἀγγέλους βοῶντας τὸ:

ΔΟΞΑ ΕΝ ΥΨΙΣΤΟΙΣ ΘΕΩ. Αὐτὸς καὶ τὰς θαυματουργίας τοῦ Χριστοῦ πλέον λεπτότερα τὰς διηγεῖται, ὅσον καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἀκούοντες αὐτό, νομίζουν ὅτι βλέπουν τὸν Χριστὸν παρόντα καὶ θαυματουργοῦντα. Αὐτὸς συνέγραψε καὶ περισσότερας παραβολὰς, ἃς εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς Μαθητὰς καὶ τοὺς Ἰουδαίους. Διότι, ὡς σοφὸς καὶ γραμματισμένος ὁποῦ ἦτον εἰς τὸ Ἑλληνικὸν μάθημα, οὐ μόνον τὴν γλῶσσάν του εἶχε πεπαιδευμένην, εἰς τὸ λέγειν ὀρθῶς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ συγγράφειν ἑλληνιστὶ τοσοῦτον ἦτον συνηθισμένος, ὅτι καθε εἰς ῥήτῳρ θαυμάζει τὴν φράσιν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ τούτου, ἣν ἔδειξε καὶ εἰς τὴν συγγραφὴν τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου, καὶ εἰς τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων. Αὐτὸς καὶ περὶ τοῦ Πάθους τοῦ Χριστοῦ πλέον λεπτότερα γράφει· αὐτὸς καὶ περὶ τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου, τοσοῦτον φανερά διηγεῖται, ὥσαν νὰ ἐκατίσθῃ ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς, καὶ ἴδε τὰ ἐκεῖ γινόμενα. Μετὰ δὲ ταῦτα, ἔγραψε καὶ ἄλλο Βιβλίον πρὸς τὸν αὐτὸν Θεόφιλον, ὅπερ διηγεῖται τὰς πράξεις τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, τουτέστι, πῶς ὥσαν ἀνελήφθῃ ὁ Κύριος, ἔστειλε τὸ ἅγιον Πνεῦμα εἰς τοὺς Ἀποστόλους, καὶ τοὺς ἐφώτισε· πῶς ἐσοφίσθησαν οἱ ἀγράμματοι Ἀπόστολοι· πῶς ἐλάλουν ξέναις γλώσσαις, πῶς ὁ Πέτρος ἐδημηγόρησε πρὸς τὸν λαόν· πῶς ὁ ἅγιος Στέφανος ἐλιθάσθῃ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων· πῶς ὁ ἅγιος Πέτρος ἐθαυματούργει· πῶς ὁ Ἀπόστολος Φίλιππος ἐβάπτισε τὸν Εὐνοῦχον τῆς Βασιλίσσης τῶν Αἰθιόπων. Αὐτὰ καὶ ἄλλα περισσότερα διηγεῖται εἰς τὰς πράξεις ὁ Ἀπόστολος οὗτος. Τὸ δὲ περισσότερον διηγεῖται διὰ τὰς πράξεις τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, πῶς ὑπέστρεψεν εἰς τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων, πῶς ἐδαπτίσθῃ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνανίου, πῶς ἐπειράσθῃ ἐκεῖ, πῶς ἐκήρυξεν εἰς τὰ ἔθνη, πῶς περιῆλθε σὺν αὐτῷ τὴν οἰκουμένην, τέλος, πῶς τὸν ὑπῆγαν δεδεμένον ἀπὸ τὴν Ἰουδαίαν εἰς τὴν Ῥώμην, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ· ἕως αὐτοῦ ἠκολούθησεν ὁ Ἀπόστολος οὗτος τῷ Ἀποστόλῳ Παύλῳ.

Μετὰ δὲ ταῦτα, ἀφήσας αὐτὸν ἐν τῇ Ρώμῃ δέσμιον, ὑπῆγε μόνος του εἰς τὴν Λυβίαν, (ἦγον τὴν Μπαρπαρίαν) καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον, (τοῦ Μισηρίου τὸν τόπον), καὶ ἐκεῖ ἐδίδασκε τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου. Οὐ μόνον δὲ τοσαῦτα ἐκατέρωθεν ὁ Ἀπόστολος οὗτος, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ πρῶτος αὐτὸς λέγουσιν ὅτι τὴν ἐξωγράφησεν, ὡς τεχνίτης ἄριστος ὁποῦ ἦτον καὶ εἰς τὴν Ζωγραφικὴν τέχνην· καὶ τῆς Κυρίας δὲ τῆς Θεοτόκου τρεῖς καὶ μόνas ἐξωγράφησεν εἰκόνας, ζῶντας τῆς, καὶ ὑπῆγεται πρὸς αὐτὴν νὰ ταῖς ἰδῇ, ἐὰν τὴν ἀρέσουν. Καὶ ἡ Κυρία Θεοτόκος, ὡς ταῖς ἰδεν, εἶπεν « ἡ χάρις τοῦ ἐξ ἐμοῦ γεννηθέντος νὰ εἶναι μετ' αὐταῖς ». Ἀπ' αὐταῖς ταῖς τρεῖς εἰκόνας λέγουσιν, ὅτι ἡ μὲν μία εὐρίσκεται εἰς τὸν Μωρίαν, εἰς τὸ Μοναστήριον ὁποῦ λέγεται Μέγα Σπήλαιον· ἡ δὲ δευτέρα εἶναι εἰς τὴν μικρὰν Ρουσίαν, εἰς ἓνα κάστρον, ὁποῦ τὸ λέγουσι Βισλίαν, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Παναγίας, τὴν ὁποίαν ἴδον καὶ ἐγὼ ὀφθαλμοφανῶς, ἥτις εἶναι μὲ χρώματα ἐξωγραφισμένη, ὅχι ὡσάν αὐτὴν ὁποῦ εἶναι μὲ κηρομάστιχον· εἶναι δὲ ἐκείνη τῆς Βιλίνας μὲ λίθους τιμίους καὶ χρυσάφιον ἐγκοσμημένη τοσοῦτον, ὅτι Βασιλικὸν βίον ἔχει ἀπάνω τῆς, τὴν ὁποίαν λέγουσιν οἱ Χριστιανοὶ τοῦ τόπου ἐκείνου, πῶς τὸ εὐρίσκουν εἰς τὰ χαρτιά τους γεγραμμένον, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ Βασιλεῖς εἰς τοὺς παλαιούς καιροὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὴν ἐχάρησαν τοὺς Ρούσους, ποιήσαντες καὶ συμπεθερίαν μετ' αὐτοὺς, νὰ μὴν ἐρχονται καὶ κουρσεύουν τὸν τόπον τους· ἐκεῖ γοῦν, ὡς εἶπον, εὐρίσκεται ἀναμφιβόλως ἡ δευτέρα. Ἡ δὲ τρίτη εἰκὼν, δὲν ἔχομεν τὸ βέβαιον ποῦ νὰ εὐρίσκεται· διότι λέγουσιν μὲν πολλοὶ ἄνθρωποι πολλὰ λόγια, διὰ νὰ ἐπαινοῦν τοὺς τόπους τους, πλὴν δὲν ἔχουν νὰ τὸ ἀποδείξουν ἐγγράφως μόνον κατὰ παράδοσιν ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλον τὸ ἔχουσιν. Ἄλλ' ἄς ἐλθοῦμεν εἰς τὸ προκείμενον.

Περιπατῶντας ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος ἀπὸ τόπον εἰς τόπον, καὶ διδάσκωντας τὰ ἔθνη τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, κατήν-

τησε καὶ εἰς τὴν Ἑπτάπυλον Θήβαν τῆς Βοιωτίας, ἧς· καὶ Ἀρχιερεῖς καὶ Ποιμὴν λογικὸς ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου χειροτονήτο. Ἀλλὰ μάθετε καὶ τοῦτο, καλὰ καὶ ἐὰν εἶναι ἔξω τῆς διηγήσεώς μας, διὰ νὰ μὴν ἀμφισβᾶλετε, ὅταν ἀκούετε περὶ τῆς Θήβας ταύτης. Θῆβαι πόλεις ὀνομάζονται μὲν πολλαί, πλὴν ἀπ' αὐταῖς εἶναι μία εἰς τὰ σύνορα τῆς Αἰγύπτου, ἡ ὁποία ὀνομάζεται καὶ Θηβαῖς, εἰς τὰ Ἀστατορικά, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἦτον ὁ λεγόμενος Θηβαῖος καὶ ἄλλοι πολλοὶ ὅσοι Πατέρες. Ταύτην λέγουσιν, ὅτι καλὰ ἐὰν τοσοῦτον ἦτον μεγάλη πόλις, ὅτι εἶχεν ῥ. πόρταις· ἀλλὰ ὁ Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν τὴν ἐγάλασε, καὶ ἐπῆρε τὰ μάρμαρά της, καὶ ἐκτίσεν ἄλλην πόλιν εἰς τὸ παραβάλασσαν, τὴν ὁποίαν τὴν ὀνόμασεν ἀπὸ τὸ ὄνομά του Ἀλεξάνδρειαν. Ἦτον καὶ ἄλλη πόλις, καὶ αὕτη Θῆβα ὀνομαζομένη, εἰς τοὺς παλαιούς καιροὺς, εἰς τὰ σύνορα τῆς Θετταλίας. Ἦτον καὶ ἄλλη εἰς τὰ σύνορα τῆς Κιλικίας, ἡ ὁποία ὀνομάζεται Θῆβα Ὑποπλακία, τὴν σήμερον δὲ τὴν λέγουσιν Ἀτραμύτιον. Διὰ ταύτην ἀναφέρει ὁ παλαιὸς Ποιητὴς Ὅμηρος, ὅτι ἦτον ἀπ' ἐκεῖθεν ἡ γυνὴ τοῦ Ἑκτορος Ἀνδρομάχη. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀπόστολος οὗτος Λουκάς, εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ἐν τῷ κζ'. Κεφαλαίῳ, περὶ αὐτῆς διηγῆται γράφων οὕτως· « Ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀτραμυττινῷ, μέλλοντες πλεῖν τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους ἀνήχθημεν. « Εἶναι καὶ ἄλλη Θῆβα εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἰταλίας ». Εἶναι καὶ αὕτη ἡ Μητρόπολις τοῦ Ἀποστόλου τούτου, Θῆβα λεγομένη Ἑπτάπυλος, ὅτι εἰς τοὺς παλαιούς καιροὺς, εἶχεν ζ'. πόρταις, καὶ εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Βοιωτίας. Εἰς αὐτὴν γοῦν ἐλθὼν ὁ Ἅγιος, εἶχε καὶ πολλὴν ἐνοσίαν, πῶς τοὺς μὲν βωμοὺς τῶν εἰδώλων νὰ τοὺς ἀφανίσῃ, καὶ τὴν Ἑλληνικὴν πλάνην νὰ ἐκδιώξῃ, ναοὺς δὲ καὶ Ἐκκλησίας νὰ κτίσῃ εἰς τιμὴν τοῦ Χριστοῦ, καὶ συνάθροισιν τῶν εὐσεβῶν Χριστιανῶν. Καὶ λοιπὸν εἰς ὀλίγον καιρὸν, μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ, ὅλα τὰ ἐκατέρωθως, τοὺς Ἕλληνας ἐβάπτισε, καὶ υἱοὺς φωτὸς

Ἰλιδ.
ζ'.

τοὺς ἐποίησεν, ἀντὶ υἱοῦ τοῦ σκότους· τοὺς βρωμοὺς τῶν εἰδώλων εἰς τὴν γῆν κατηδάφησεν, τὰ ξόανα ἐσύντριψε. Ἐκκλησίας ἀγίας, καὶ Θυσιαστήρια ἀνῆγειρεν, ὅλην ὡς εἶπεν τὴν Βοιωτίαν καὶ Ἀχαΐαν ἐπιστρέψας εἰς Θεογνωσίαν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς πλάνης, καὶ Ἱερεῖς χειροτονήσας τοὺς δοκιμωτέρους τῶν πιστευσάντων, παραδούς τε αὐτοῖς τὸ Εὐαγγέλιον, ὅπερ αὐτὸς συνέγραψεν ἐκ Πνεύματος Ἁγίου, πλήρης ἡμερῶν γενόμενος, ὡς ἀγδοσκηκονταετῆς, ἐν εἰρήνῃ πρὸς τὸν τῆς εἰρήνης ἀπῆλθεν Ἀρχηγόν, καὶ Σωτῆρα ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Καὶ τὸ μὲν τίμιον αὐτοῦ λείψανον ἔμεινεν ἐν τῇ Θήβᾳ τιμώμενον ὑπὸ τῶν πιστευσάντων Χριστιανῶν, ἡ δὲ Ἁγία αὐτοῦ ψυχὴ ἀπῆλθεν ἔνθα ἡ τῶν ζώντων χώρα, ἔνθα ἡχος ἑορταζόντων, ἔνθα εὐφραινομένων πάντων ἡ κατοικία. Αὐτὰ εἶναι τῶν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ἄλλων τοῦ Ἀποστόλου τὰ διηγήματα· αὐτὸ εἶναι τὸ τέλος τῶν κόπων του, ὅπου ἐκοπίασεν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ· ὥστε καὶ αὐτὸς τὴν παρόρησίαν ἔχει νὰ λέγῃ μετὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, καθὼς ἐκεῖνος ἐν τῇ πρὸς Τιμόθεον β'. ἐπιστολῇ ἐν τῇ δ'. κεφαλῇ λέγει· «Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγωνίσamai, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρακα· λοιπὸν ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης σέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος Κριτής». Ἀλλὰ ἀκούσατε τί παράδοξον θαῦμα ἐγένετο μετὰ τὸν θάνατόν του.

Ὁ Θεὸς, θέλων νὰ τὸν δοξάσῃ πρὸς τὴν τέχνην ἀπὸ ἧξευρε τῆς Ἱατρικῆς, κάθε χρόνον κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν, ἐν ἧ ἐπιτελοῦμεν τὴν μνήμην του, ἥτις εἶναι ἡ 8^η Ὀκτωβρίου μηνός, ἔβρεχεν ἀπάνω εἰς τὸν τάφον του κολλύρια, τὰ ὅποια ὅσοι εἶχαν ἀσθένειαν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, μόνον νὰ τὰ ἤθελαν ἀλειφθῇ, παρευθὺς ἰατροῦντο. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀρκοῦσιν εἰς τοσοῦτον περὶ τῆς πολιτείας τοῦ Ἁγίου, εὐσεβέστατοι Χριστιανοί. Δίκαιον δὲ εἶναι νὰ εἰποῦμεν, καὶ πῶς τὸ τίμιον αὐτοῦ λείψανον ἀνεκομίσθη ὡς μέγα θαῦμα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ὁ μέγας καὶ Χριστιανικώτατος Βασι-

λεὺς Κωνσταντῖνος, ἄφησε τρεῖς υἱοὺς μετὰ τὸν θάνατόν του. Κωνσταντῖνον, Κωνσταντῖνον, καὶ Κῶνσταντα. Οἱ μὲν οὖν δύο υἱοὶ του, ἐπῆραν κάθε εἰς τὸ μερικὸν τῆς Βασιλείας του· ὁ μὲν Κῶνσταντας τὴν Ῥώμην, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος, τὰς ἀπάνω καὶ κάτω Γαλλίας, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος ὁ τρίτος υἱὸς ἐπερίλαβε τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὸν θρόνον τοῦ Πατρὸς του. Αὐτὸς γοῦν ποτὲ ὑπῆγε καὶ εἰς τὰ μέρη τοῦ Ἰστροῦ ποταμοῦ, ὅστις λέγεται τὴν σήμερον Δούναβις, καὶ ἐκεῖ διέτριβε χρόνον ἱκανόν. Περιδιαβάζων γοῦν τὰς πόλεις, ὅπου εἶναι εἰς τὸ Παραδούναβον, ἤκουσε πῶς οἱ Βλάχοι, ὅπου εἶναι πέραν τοῦ Ἰστροῦ, βούλονται νὰ ἐκστρατεύσουν κατὰ τῆς Βασιλείας τῶν Ῥωμαίων· φοβηθεῖς γοῦν νὰ μὴ γένῃ ἀληθινὴ ἡ φήμῃ αὐτῇ, παραλαβὼν τὸ στράτευμά του, ἐκίνησε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἐρχόμενος δὲ κατὰ τὴν ὁδόν, ἐπέξυσεν εἰς μίαν Πόλιν τῆς Θράκης, ἡ ὅποια ἐλέγτο μὲν εἰς τοὺς παλαιούς καιροὺς Ὀδυσσός, καὶ Ὀρεστιάς, ὕπερον δὲ, διὰ νὰ τὴν κτίσῃ ὁ Βασιλεὺς Ἀδριανὸς, ὠνομάσθη Ἀδριανούπολις. Εἰς αὐτὴν γοῦν τὴν πόλιν ὄντος τοῦ Βασιλέως, Ἐπίσκοπός τις ἦλθε πρὸς τὸν Βασιλέα ἀπὸ τὸν Μωρίαν, λέγωντάς του, ὅτι ἤξευρε ποῦ εὐρίσκονται τὰ λείψανα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, Ἀνδρέας, καὶ Τιμοθέου, καὶ Λουκᾶ. Τοῦτο ὡς ἤκουσεν ὁ Βασιλεὺς, πολλὰ τὸ ἐχάρη, ὥσάν νὰ τὸν ἤθελε δώσῃ μεγάλον θησαυρόν· καὶ παρευθὺς ἐπρόσταξε τὸν ἅγιον Ἀρτέμιον, ὅστις ἦτον τότε Μπέης τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ ὕστερα ἐμαρτύρησεν ὑπὸ τοῦ παραβάτου Ἰουλιανοῦ, νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν τοιαύτην ὑπηρεσίαν. Καὶ λοιπὸν, ἀπελθὼν ἐκεῖνος μετὰ Βασιλικῆς ἐξουσίας καὶ εὐλαβείας μεγάλης, ἐπῆρε τὰ λείψανα· τοῦ μὲν Ἀποστόλου Ἀνδρέου ἀπὸ τὴν Παλαιὰν Πάτραν, τοῦ δὲ Ἀποστόλου Τιμοθέου ἀπὸ τὴν Ἐφεσον πόλιν, ταύτου δὲ τοῦ Ἀποστόλου Λουκᾶ ἀπὸ τὴν Θήβαν τῆς Βοιωτίας, ἐν ἧ εἶπομεν ὅτι ἦτον τεθαμμένος. Οὕτως οὖν παραλαβὼν ταῦτα, ὑπῆγέ τα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν· καὶ ὁ Βασιλεὺς προσκυνήσας ταῦτα καὶ ἀσπασάμε-

νος, ἀπέθετο τότε μὲν διὰ τὴν ὥραν, εἰς τὸν ναόν, ὃν αὐτὸς ἔκτισεν ἐπὶ τῷ τάφῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Μετὰ δὲ ταῦτα κατεσκεύασε τρία κιβώτια ἀργυρᾶ, καὶ τελειώσας τὸν ναόν ὅπου ἐλέγετο τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, τὸν ὁποῖον τὸν ἄρχησε μὲν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ἐκεῖνος δὲ τὸν ἐπλήρωσεν, ἐκεῖ εἰς τὸν τοιοῦτον ναόν κατέθετο τὰ τίμια καὶ ἅγια ταῦτα λείψανα, ὑποκάτωθεν τοῦ δεξιοῦ μέρους τῆς τραπέζης· καὶ ἦσαν ἐκεῖ μέχρι τοῦ καιροῦ ὅπῃ εἶχαν οἱ Βασιλεῖς τῶν Χριστιανῶν τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἀκούσατε δὲ καὶ θαύμα παράδοξον, ὅπερ ἐγένετο τότε, ὅταν ἔφεραν τὰ λείψανα τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων.

Εὐνοῦχόν τινα εἶχεν ὁ Βασιλεὺς, Ἀνατόλιον λεγόμενον, πρῶτον εἰς τοὺς ἄλλους Εὐνούχους τοῦ κοιτῶνος, καὶ ἐμπιστευνότερον. Αὐτὸς εἶχεν ἀσθενήσει βαρέαν ἀσθένειαν, ὅπου δὲν ἐδύνοντο οἱ Βασιλικοὶ Γατροὶ νὰ τὸν ἰατρεύσουσι, μόνον τὸν ἀποφάσισαν διὰ θάνατον. Τί γοῦν ὁ Ἀνατόλιος; πάσης ἀπελπισθεὶς τῆς ἀνθρωπίνης βοηθείας, ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν του νὰ προσδράμῃ εἰς τὴν βοήθειαν τῆς πρεσβείας τοῦ Ἀποστόλου Λουκᾶ, ὡς ὅτι ἤκουσε πῶς ἦτον εἰς τὰ ζῶντά του Ἰατρός ὁ Ἅγιος. Ἔβαλαν γοῦν τὴν θήκην ὅπου εἶχε τὸ λείψανον τοῦ Ἀποστόλου τούτου, ἐπάνω εἰς τὸν Ἀνατόλιον· καὶ παρευθὺς, ὡς τῆς δυνάμεώς σου Χριστέ Βασιλεῦ! ἐσηκώθη ὁ ἀσθενὴς, καὶ βαστάζων αὐτὸ τὸ τίμιον λείψανον, ὑπῆγάτο εἰς τὸν ναόν, ἔνθα ἔμελλε νὰ τὸ θέσουν. Τοῦτο τὸ θαῦμα ἰδὼν ὁ Βασιλεὺς, καὶ πᾶς ὁ λαὸς τῆς πόλεως, ἐδόξασαν τὸν Θεόν, τὸν δοξαζόμενον ἐν τοῖς Ἀγίοις αὐτοῦ· καὶ ὁ Εὐνούχος δὲ Ἀνατόλιος, οὕτω παρ' ἐλπίδα σωθεὶς, δὲν ἔλειπεν ἀπὸ τότε κηρύττων τὴν εἰς αὐτὸν γεγεννημένην παρὰ τοῦ Ἀποστόλου παράδοξον θαυματουργίαν, καὶ δοξάζων τὸν δι' αὐτοῦ θαυματουργήσαντα Ἰησοῦν Χριστόν.

Αὕτη εἶναι ἡ περὶ τοῦ Ἀποστόλου Λουκᾶ ψυχοφελὲς διήγησις· αὐταὶ εἶναι αἱ πράξεις του καὶ ὁ βίος του ὡς ἐν συντόμῳ, καθὼς τὰς ἀκούσατε, εὐλογημένοι Χριστιανοί. Λοιπὸν ἡμεῖς ὅπου ἑορτάζομεν

τὴν μνήμην του, καὶ θέλομεν νὰ δεχθῇ ὁ Ἅγιος τὴν ἑορτὴν μας, μὴ κάμνωμεν πράγματα, τὰ ὅποια ἔκαμναν οἱ Ἕλληνες εἰς τὰς Πανηγύρεις των, τουτέστι χοροὺς, παιγνίδια, τραγῆδια, καὶ ἄλλα δαιμονικά ἔργα· μετὰ συντετριμμένης καρδίας, μετὰ καθάρου συνειδότος, ὥς πανηγυρίσωμεν καὶ ὥς ἑορτάζομεν τὴν μνήμην τοῦ Ἀποστόλου. Μὴν στολιζόμεσθ' ἐν ἀνδρὲς τε καὶ γυναῖκες, ὅτι γῆ καὶ χῶμα θέλομεν γέννη· μὴν ὑπερηφανευόμεσθ' εἰς ρούχα καὶ στολίδια, ὅτι ὁ θάνατος μας ἀπαντῶναι· μὴ πορνεύωμεν καὶ μαινόμεσθ', ὅτι τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον ἐτοιμάζεται διὰ τῶν τοιούτων· μὴ πολυπίνωμεν καὶ μεθύωμεν, ὅτι θέλομεν διψήσῃ εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον μετὰ τοῦ πλουσίου. Τί κερδαίνωμεν ἀπὸ μέθης; τί αὐγατίζομεν καλὸν τῆς ψυχῆς μας, ἐὰν πολυφάγωμεν, καὶ κακὰ ἐξοδιάσωμεν; πόσοι ἐπέρασαν τέτοιαις ἡμέραις ὡσὰν τὴν σημερινήν, μὲ παιγνίδια, μὲ χοροὺς, μεθυσμένοι; ἀλλὰ τώρα εἶναι χῶμα μοναχόν εἰς τὴν γῆν· καὶ καλόν τοι, ἐὰν ἔκαμναι καλὸν διὰ τὴν ψυχὴν τους. Τοὺς πτωχοὺς ὥς ἐνδύσωμεν, τοὺς πεινασμένους ὥς χορτάσωμεν, τοὺς διψασμένους ὥς ποτίσωμεν, τοὺς ἀσθενεῖς ὥς κυττάζωμεν, τοὺς φυλακωμένους ὥς κυβερνήσωμεν, τοὺς ξένους ὥς ἐπιτηρήσωμεν. Τότε νὰ εἰπώμεν, ὅτι ἐπανηγυρίσαμεν, τότε νὰ καυχηθῶμεν, ὅτι ἑορτάσαμεν, τότε νὰ δεχθῇ ὁ Θεὸς τὴν ἑορτὴν μας, τότε νὰ χαροῦσιν οἱ Ἄγγελοι, τότε νὰ λυπηθῶσιν οἱ δαίμονες. Διότι τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πολυφάγωμεν ἡμεῖς, καὶ οἱ πτωχοὶ πεινῶσι; τί τὸ κέρδος, ἐὰν πολυπίνωμεν ἡμεῖς, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Χριστοῦ διψοῦσι; μία ἡ καθολικὴ τροφή, μία εἶναι ἡ καθολικὴ ἀνάπαυσις, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἡ ἀπόλαυσις τῶν μελλόντων ἀγαθῶν· τὰ δὲ ἄλλα εἶναι ὡσὰν καπνὸς, ὡσὰν ὄνειρον. Διότι, εἰπέ με, τί διαφοραίνεις, ἄνθρωπε, ἐὰν πλεονεκτήσης, καὶ κερδήσης χρήματα περισσά, ὁσπῆτια μεγάλα, χωράφια πολλὰ, ἀμπέλια καλὰ; ἔρχεται μία ὥρα καὶ εὐγίνει ἡ ψυχὴ σου, καὶ ἀφήνει ἔρημον τὸ κορμὶ, ὅχι μόνον ἀπὸ φορέματα, ἀλλὰ πολλὰ μᾶλλον ἀπὸ τὰς ἀρετάς. Τί τὸ ἐν-

τεῦθεν; κανένα ἀπὸ αὐτὰ δὲν σὲ συνοδεύει· οἱ συγγενεῖς ἀπομένουν κληρονόμοι, οἱ φίλοι λυπημένοι, οἱ ἐχθροὶ ἐξεδικαῦνται· σὺ δὲ τί; ὑπάγεις ἔρμος πάντων, δεδεμένος, καταδεδικασμένος· τρέχουν κατὰ πόδι σου ἡ ἀδικίαις, οἱ στεναγμοὶ τῶν πτωχῶν, τὰ κλαύματα τῶν ὀρφανῶν, τὰ δάκρυα τῶν χηρῶν ἔρχονται μετ' ἐσένα εἰς τὸν φοβερόν, Κριτὴν τὸν ἀλάνθαστον, τὸν ἀπροσωπώληπτον. Τότε τί; ἀκούεις τὴν φοβεράν ἀπόφασιν « Δῆσαντες αὐτὸν χεῖρας καὶ πόδας, ἐμβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον ». Ὡς πόσα δάκρυα χύνει τότε ἡ ψυχὴ ἁσάτως, καὶ ἡμεῖς δὲν τὴν βλέπομεν; ὥς πόσα λαλεῖ καὶ παραπονεῖται, καὶ ἡμεῖς δὲν τὴν ἀκούομεν; Διατί; διότι εἴμεστέν ὅλως δι' ὅλου μεθυμένοι εἰς ταῖς φροντίδαίς τοῦ κόσμου, εἰς ταῖς ἔννοιαις τοῦ πλούτου, καὶ μᾶς ἐτύφλωσεν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Ἀμὴν, εἰάν ὀφέποτε καθαρίσωμεν τὸν ἑαυτὸν μας ἀπὸ τὴν τοιαύτην σύγχυσιν τῶν βιωτικῶν φροντίδων, θέλομεν δυνηθῆν νὰ καταλάβωμεν τὰ ὑστερινὰ μας. Ἄς ἐλεήσωμεν οὖν τοὺς πένντας, ἵνα ἐλεηθῶμεν καὶ ἡμεῖς ὑπὸ τοῦ Κυρίου· ἄς ἀφήσωμεν τοῖς ἀδελφοῖς τὰ πταίσματα, ἵνα καὶ ὁ Θεὸς ἀφήσῃ τὰς ἡμετέρας ἁμαρτίας· ἄς ἔχωμεν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην ἀληθινὴν κατὰ Θεόν, ἵνα καὶ ὁ Θεὸς ἀγαπήσῃ ἡμᾶς· ἄς βοηθήσωμεν τοὺς ἀδυνάτους εἰς τὴν ἀναγκηντες, ἵνα καὶ ἡμεῖς τύχωμεν τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ βοηθείας· ἄς δοξάσωμεν τὸν Θεὸν ἔργοις καὶ λόγοις καὶ μὲ τὰ μέλημας. Πῶς δὲ νὰ τὸν δοξάζωμεν μὲ ἔργα, καὶ πῶς μὲ λόγους, καὶ πῶς μὲ τὰ μέλημας; Μὲ ἔργα δοξάζομεν τὸν Θεόν, εἰάν ἔχωμεν τὴν ἀγάπην, τὸ κεφάλαιον τῶν ἀρετῶν· εἰάν φιλοξενίαν κατορθώσωμεν, εἰάν εἰρήνην ἀποκτήσωμεν, εἰάν καθαρότητα ἀγαπήσωμεν, τότε δοξάζεται ὁ Θεὸς μὲ ἔργα· μὲ λόγους δὲ τὸν δοξάζομεν, εἰάν πιστεύωμεν ὀρθόδοξως, εἰάν τὸν κηρύττωμεν Θεὸν ἀληθινόν, εἰάν τὸν εὐχαριστοῦμεν εἰς τὰς ὁλίψεις μας, εἰάν ὁμολογοῦμεν καὶ γνῶσῃ καὶ καρδίᾳ τὸ Μυστήριον τῆς Πίστεώς μας. Πῶς δὲ δοξάζεται ὁ Θεὸς μὲ τὰ μέλημας; Ὅταν νεκρώσωμεν τὰ μέλη τοῦ κορμίου, ὅταν κρατήσωμεν τὴν ὄρασίν μας ἀπὸ κάλλους γυ-

ναικῶν, ὅταν φυλάξωμεν τὴν ἀκοήν μας ἀπὸ διτηγήσεις ἀπρεπεῖς, ὅταν σφαλίσωμεν τὸ στόμα μας ἀπὸ ἀργολογίας, ὅταν κρατήσωμεν τὰς χεῖράς μας ἀπὸ ἀδικίαν, ὅταν ἐμποδίσωμεν τοὺς πόδας μας ἀπὸ τοῦ τρέχειν εἰς ἐργασίας τῆς ἁμαρτίας, τότε δοξάζομεν τὸν Θεὸν ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, καθὼς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους πρώτῃ ἐπιστολῇ, εἰς τὸ 5. κεφ. λέγει, « Δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν, καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ᾧ τινὰ ἐστὶ τοῦ Θεοῦ ». Ἐπὶ πᾶσι τούτοις πρέπει νὰ φύγωμεν, ἀδελφοὶ καὶ τὴν μέθην· περὶ τῆς ὁποίας πολλάκις ἀνέφερα εἰς τὴν ἀντίληψίν σας· ὅτι, ὡς ὀρίζει καὶ ὁ Παῦλος Ἀπόστολος, ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους πρώτῃ ἐπιστολῇ, ἐν κεφαλῇ 5. οἱ μέθυσοι βασιλείαν Θεοῦ δὲν κληρονομοῦν. Τί γάρ, εἰπέ μοι, διαφοραίνεις, ἄνθρωπε, ὅταν πίνης τὸ πολὺ κρασί; μὴ νὰ αὐγατίζης εἰς τὴν ζωὴν σου ἡμέρας; οὐχί· μᾶλλον μὲν οὖν καὶ τὰς ἡμέρας σου ὀλιγοστεύεις· δεύτερον, ὅτι τὴν τιμὴν σου χάνεις· τρίτον δὲ καὶ τὸν βίον σου φθείρεις. Γιὰ ἰδεῖ τὰ ἄλογα ζῶα, πῶς ἔχουσι καλλιώτερον γινῶσιν παρὰ σέ· διότι ἐκεῖνα, τόσο, ὅσον εἶναι τὸ ἀρκετὸν τους, πίνουνσι, καὶ εἰάν τὰ παρακαλέσης, δὲν κάμνουν διατεσένα. Σὺ δὲ, ἄνθρωπος λογικὸς ὢν, καὶ εἰκόνι Θεοῦ τιμημένος, διατί βιάζεις τὸν ἑαυτὸν σου, πρὸς περισσotέραν πολυποσίαν; δὲν γνωρίζεις, ὅτι ἡ μέθη κανένα καλὸν δὲν κάμνει; Ὁ Νῶε ἀπ' αὐτὴν τὴν μέθην ἐξεγυμνώθη· ὁ Λῶτ ἀπ' αὐτὴν ἀγνοῶν, ἐπόρνευσε τὰς θυγατέρας του· ἀπ' αὐτὴν καὶ οἱ Ἑβραῖοι παρακινήντες, ἄφησαν νὰ προσκυνῶν τὸν Θεόν, καὶ ἐποίησαν Μόσχον ἐν Χωρήθ, καὶ ἤρξαντο παίξιν, λατρεύοντες τῷ γλυπτῷ Βεελφεγῶρ· αὐτὴν καὶ ὁ Σοφὸς Σολομὼν κατηγορεῖ εἰς τὸ κγ. κεφ. τῶν Παροιμιῶν, καὶ λέγει « Μὴ ἴσθι οἰνοπότης, μηδὲ ἐκτείνου συμβολαῖς, κρεῶν τε ἀγορασμοῖς· πᾶς γὰρ μέθυσος καὶ πορνοκόπος πτωχεύσει »· ἤγουν, μὴν εἶσαι μεθυστής, μηδὲ συνερίζουν εἰς φαγοπότια, καὶ ἀγοραρίαις κρεῶν, διότι κάθε μεθυστής καὶ κυνηγῶν τὰς πόρνas, πτωχεύσει. Περὶ αὐτῆς καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μᾶς

διδάσκει, ἐν τῇ πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῇ. εἰς τὸ ε'. Κεφ. καὶ λέγει « Μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία ». Καὶ ἄλλοι δὲ πολλοὶ Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας ἔτι μᾶς καθοδηγοῦσι, νὰ μὴν μεθοῦμεν καὶ τὸ γελιοότερον, ὅτι, ὅστις πίνει περισσότερον κρασί, παρὰ τοὺς ἄλλους, ἐκείνου ἐπαινοῦσιν οἱ μωροὶ ἄνθρωποι, καὶ δὲν ἀκούουσι τοῦ σοφοῦ Ἰησοῦ, τοῦ υἱοῦ Σι- ράχ, πῶς παραγγέλλει εἰς τὸ λδ. Κεφ. « Ἐν οἴνῳ μὴ ἀνδρίζου, πολλοὺς γὰρ ἀ- πώλεσεν ὁ οἶνος ».

Ἄλλ' ἴσως ἤθελεν εἰπῇ τις ἄνθρωπος· εἴαν εἶναι τὸ κρασί κακόν, διατί τὸ ἔκαμεν ὁ Θεός; Ἀκουσον, ὦ ἄνθρωπε, καὶ μὴ συν- τυχαίνης, βλασφημίας, διότι δὲν εἶναι τὸ κρασί κακόν, ἀλλὰ ἡ παρὰ τὸ πρέπον χρῆσις τούτου, αὐτὴ φέρνει τὴν κακίαν. Καὶ θελεῖς νὰ τὸ μάθης; Ἰδε καὶ κατά- λαβε, ὅτι τὸ κρασί μετὰ τὸν κατακλυσμὸν εὐρέθη· εἴαν γοῦν ἤθελεν εἶσθαι τὸ κρασί αἷτιον τῶν κακῶν, τί ἦτον ὅπου τοὺς ἐπα- ρακίνησε τοὺς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἄν- ῥωπους, νὰ γένουν τόσον ἁμαρτωλοὶ, καὶ νὰ καταποντισθοῦν, ὅπου τότε κρασί δὲν ἦτον; ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἐγεινεν ὁ κατακλυ- σμός πρὸ τῆς εὐρέσεως τοῦ οἴνου, διὰ νὰ γνωρίσης, ὅτι καὶ δίχως κρασί δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ πταίῃ εἰς τὸν Θεόν· καὶ νὰ μὴν λέγῃς, ὅτι τὸ κρασί πταίει, ἀλλὰ τοῦ λόγου σου νὰ αἰτιάξῃσαι, ὅπου τὸ πίνεις ὑπὲρ τὴν τάξιν. Μέγα κακόν εἶναι, ἀδελφοί μου, ἡ μέθη, διότι τὸν λογι- κὸν ἄνθρωπον ὅπου τὸν ἔδωκεν ὁ Θεός ἐ- ξουσίαν νὰ εἶναι Αὐθεντὴς τῶν ζώων πάν- των, τὸν κάμνει ὡσὰν ἀποθαμένον· διό- τι, ὁ μὲν ἀποθαμένος δὲν ἔχει κίνησιν, οὔτε πρὸς τὸ καλόν, οὔτε πρὸς τὸ κακόν, ὁ δὲ μεθυσμένος, πρὸς μὲν τὸ καλόν εἶναι ἀκίνητος, πρὸς δὲ τὸ κακόν καὶ τὴν ἁμαρ- τίαν εἶναι εὐκίνητος. Γέλως καὶ ὄνειδος κείμεται ὁ μεθυσμένος καὶ εἰς τοὺς φί- λους του, καὶ εἰς τοὺς ἐχθρούς του· διότι οἱ μὲν φίλοι του ἐντρέπονται νὰ τὸν βλέ- πουσιν, πῶς παρακρούει ἀπὸ τοῖχον, εἰς τοῖχον, οἱ δὲ ἐχθροὶ του χαίρουνται καὶ τὸν ἀναγελοῦσι. Τί ἄλλο εἶναι γελιοότερον, ὡ- σὰν ὁ μωρὸς ἄνθρωπος; τί ἄλλο εἶναι γέ-

λωτος ἄξιον, ὡσὰν ὁ ἄνθρωπος ὅπου εἶ- ναι ἔξω ἀπὸ τὸν νοῦν του, καὶ συντυχαίνει παράξενά λόγια; ἀλλ' ὅμως ὁ μεθυσμένος ἄνθρωπος εἶναι πλέον γελιοδοέστερος, παρὰ τὸν δαιμονισμένον· διότι ἐκεῖνος μὲν, ὅσα καὶ εἴαν κάμνῃ, ἀποστανέως τοῦ τὰ κάμνει, ὅτι εἶναι ἔξω φρενῶν, οὗτος δὲ μὲ τὸ θέ- λημά του γίνεταί μωρός. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ- σα κακὰ κάμνει ὁ μεθυσμένος, ὅλα κρίνον- ται ὑπὸ Θεοῦ, ἐπειδὴ τὸν μὲν μωρὸν δὲν τὸν συνερίζεται ὁ Θεός, εἴαν καὶ ἁμαρτά- νῃ, ὅτι στανέως του, καὶ ἀγνοῶν ἁμαρτά- νει· τὸν δὲ μεθυσμένον διπλῶς τὸν κρίνει ὁ Θεός, καὶ διὰ τὴν μέθην του, καὶ διὰ τὴν ἁμαρτίαν ὅπου κάμνει εἰς τὸ μεθύσι. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σοφὸς Σολομὼν λέγει εἰς τὸ Κεφ. τῶν Παροιμιῶν του, « Ἀκίλαστον οἶνος, καὶ ὑβριστικὸν μέθη ». Ἀκουσον δὲ καὶ τοῦ Προφήτου Μωϋσέως ἐν τῷ δ'. Κεφ. τῆς Γενέσεως, πῶς διαλαμβάνει διὰ τὸν Νῶε, ὅταν ἐμέθυσε. » Καὶ ἐφύτευσε Νῶε ἀμπελῶνα, καὶ ἔπιεν ἐκ τοῦ οἴνου, καὶ ἐμεθύσθη, καὶ ἐγυμνώθη ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ». Ἀκούεις πῶς ὁ δίκαιος Νῶε, εἴαν καὶ ἐμέθυσεν ὡς ἀγνοῶν τὸ κρασί τί πρᾶγμα εἶναι, καὶ πίων πολὺ, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ σπῆτί του δὲν εὐγῆκε. Ταῦτα δὲ λέγω, οὐχὶ νὰ ἐνερξώμεσθαι εἰς τὸ μεθύσι, ὅταν εἴμεσθαι εἰς τὰ σπῆτιά μας, ἀλλ' ἵνα μάθωμεν, ὅτι περισσότεραν κόλασιν ἔχου- σιν ὅσοι περιπατοῦσι μεθυσμένοι ἀπὸ τὰ καπηλία καὶ τὰς ρούγας, ἐπειδὴ οἱ τοιοῦ- τοι γίνονται πρόσκομμα καὶ ἀφορμὴ σκαν- δάλου καὶ εἰς τοὺς ὀρώντας. Ἀχόρταστον πρᾶγμα εἶναι ἡ πορνεία, ἀλλὰ τὸ μεθύσι εἶναι πλέον ἀχόρταστότερον· διότι ἡ μὲν πορνεία, ὡσὰν γηράση καὶ ἀδυνατήση ὁ ἄνθρωπος, ἀποκόπτεται, τὸ δὲ μεθύσι καὶ εἰς τὸ γῆρας τοῦ ἀνθρώπου παρα- μένει· καὶ μάλιστα θελεῖς ἰδῇ τοὺς γέ- ροντας, ὅπου ἀγαποῦν τὴν πολυποσίαν, πλέον παρὰ τοὺς νέους. Ἐνα ὀφίδι εἶναι, ὅπερ τὸ λέγουσι διψάδα, τὸ ὅποιον, ὡ- σὰν δαγκώσῃ τὸν ἄνθρωπον, τόσῃν δίψαν ἀφόρητον ἐμποιεῖ αὐτῷ, ὅτι ἂν χύσῃς πο- τὰ μόνον εἰς τὸ στόμα του δὲν χορταίνει, μόνον πίνει ἀχόρταστα, ὅσον πρίσκειται καὶ σκάζει. Αὐτὸ τὸ ὀφίδι προσομοιάζει

τῇ πολυποσίᾳ, διότι ὁ μέθυσος ἄνθρωπος, ὅσον πίνει, τοσοῦτον διψᾷ, ὡσάν νά μὴν ἤθελε πῖν παντελῶς. Τίς νά μὴ κατηγορήσῃ τὴν τοιαύτην ἀσθένειαν; τίς νά μὴ λυπηθῇ τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον. Διὰ τοῦτο ἄς φύγωμεν, ἀδελφοί μου, τὴν μέθην, ἄς φύγωμεν τὴν πολυποσίαν. Ὅσον εἶναι τὸ ἀρκετόν μας, ὅσον εἶναι διὰ εὐφροσύνης τῆς ψυχῆς μας, καὶ ὄφελος τοῦ κορμίου, τοσοῦτον ἄς πίνωμεν· ὁ γὰρ οἶνος, ὡς λέγει καὶ ὁ Ψαλμῶδὸς Δαυὶδ, θέλει νά εὐφραίνῃ τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, ὅχι νά τὴν ζημιόνη. Μὴ γοῦν σπουδάζωμεν μοναχοί μας τὴν

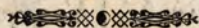
ζημίαν τῆς ψυχῆς μας· μὴν ἀγαποῦμεν θεληματικῶς τὸν χαλασμόν τοῦ κορμίσ μας, καὶ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ βίου μας, ἵνα ἐδῶ μὲν περάσωμεν ζωὴν εἰρηνικὴν, ἄνθρῳ, μακρόδιον, τιμημένῃν ἐκ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἐκεῖ δὲ ἀξιοθῶμεν τῆς ἀτελευτήτου Βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἦς γένοιτο πάντα ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ πρέπει δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνσεις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΝΟΕΜΒΡΙΟ Α'.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΒΙΟΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΚΑΙ
ΕΝΔΟΞΩΝ ΚΑΙ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΩΝ ΑΝΑΓΓΥΡΩΝ.

ΚΟΣΜΑ ΚΑΙ ΔΑΜΙΑΝΟΥ.

Πάντοτε χρεωστόμεν, εὐλογημένοι Χριστιανοί, νὰ μελετῶμεν ἀγαθὰ, διὰ νὰ μὴν εὐρίσκῃ, ὁ νοῦς μας ἀδειαν νὰ μελετᾷ πονηρά· ἐπειδὴ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου δὲν δύναται νὰ στέκεται καὶ νὰ ἡσυχάζῃ, ἔτι ἐγινεν ἐκ τοῦ Θεοῦ ἀεικίνητος νὰ συλλογίζεται τὸ ἀγαθόν. Λοιπὸν ἅς σπουδάζωμεν, καὶ ἅς παρακινουῖμεν τὸν νοῦν μας εἰς τὴν μελέτην καὶ εἰς τὴν ἀκρόασιν τῶν θείων λογίων, εἰς ὕμνον καὶ δοξολογίαν Θεοῦ, εἰς δεήσεις καὶ προσευχάς, εἰς ἔννοιαν ἀγαθὴν, πῶς νὰ τελεώσωμεν τὰ ἀρεστά τῷ Θεῷ. Διότι ἡ μὲν ματαιὰ μελέτη ἀναβλαστάνει καὶ ἔργα τῆς ματαιότητος, κατεργάζεται δὲ καὶ θάνατον ψυχικόν· ἡ δὲ ἀγαθὴ μελέτη δίδει καρπὸν ἀγαθόν, καὶ ζωῆς καὶ σωτηρίας γίνεται πρόξενος· ὥσπερ τὸ ἐναντίον εἶναι ἀπώλεια τῆς ψυχῆς, καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ Θεὸς Δαβὶδ εἰς τὸν ριή. ψαλμὸν « εἰμὶ ὅτι ὁ νόμος σου μελέτη μου ἐστὶ, τότε ἂν ἀπωλόμην ἐν τῇ ταπεινώσει μου » Διὰ τοῦτο ἐφείλομεν πάντοτε τὰ ἀγαθὰ νὰ μελετῶμεν, τὰς γραφὰς νὰ ἀναγινώσκωμεν· ἔτι, καθὼς εἶπεν ὁ Χριστός, εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, ζωὴν εὐρίσκομεν, ὅταν μελετῶμεν τὰς Γραφάς. Μὴ προφασιζόμεσθαι καὶ λέγωμεν, ὅτι δὲν ἡξεύρομεν γράμματα νὰ ἀναγινώσκωμεν, διότι καλὰ ἴαν καὶ ἡμεῖς δὲν ἡξεύρωμεν, ἀλλὰ ἡξεύρουσιν ἄλλοι, καὶ ἔταν ἀναγινώσκουσιν ἐκεῖνοι, ἡμεῖς ἅς μὴν ἀμελοῦμεν καὶ νυστάζωμεν, διότι τί ἀπολογίαν θέλουμε δώσῃ εἰς τὸν Θεόν, ἔταν διὰ μὲν βίον σωματικὸν περνεῖμεν δύλασσαν, καταφρονεῖμεν

κινδύνες, κλέπτας δὲν φοβούμεσθαι, κρυάδα δὲν συλλογιζόμεσθαι, βροχὴν δὲν βάνομεν εἰς τὸν νοῦν μας, καὶ πάντοτε πειρασμὸν ὑπομένομεν, μόνον διὰ νὰ κερδήσωμεν βίον σωματικόν· διὰ δὲ τὸ διάφορον τῆς ψυχῆς μας νὰ μὴ θίλωμεν οὐδὲ ἕως τὴν Ἐκκλησίαν νὰ ὑπάγωμεν, νὰ τὸ ἀκούσωμεν ἀπὸ ἄλλους ποῖον εἶναι; Βλέπετε πῶς οἱ ἄνθρωποι, ὅπου σκάπτουν τὸ βάθος τῆς γῆς νύκτα καὶ ἡμέραν, κοπιᾶζουσι διὰ νὰ εὐγάλουν τὸ ἀσπρόχρωμα; ἔτι καὶ ἡμεῖς χρεωστοῦμεν νὰ κόμωμεν, νύκτα καὶ ἡμέραν νὰ σπουδάζωμεν πῶς νὰ εὐροῦμεν τὸ διάφορον τῆς ψυχῆς μας. Πότε δὲ εὐρίσκομεν τὸ κέρδος τῆς ψυχῆς μας; ὅταν εἶναι ἑορτὴ τινὸς Ἀγίου, νὰ μὴν ἀμελοῦμεν καὶ νυστάζωμεν, ἀλλὰ νὰ συντρέχωμεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ νὰ ἀκούσωμεν λόγον Θεοῦ, καὶ διδαχὴν. Διότι διὰ αὐτὸ ἐνομεθέτησαν καὶ οἱ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας μας τὰς ἑορτάς τῶν Ἀγίων, ὄχι διὰ νὰ εὐρίσκωμεν διὰ νὰ καθώμεσθαι ἀργοί, ἀλλὰ ὅτι μὲ τὸ νὰ μὴ δουλεύωμεν, νὰ συντρέχωμεν τὴν Ἐκκλησίαν, νὰ ἀκούωμεν διδαχὴν, νὰ ἐρωτᾷ ἓνας τὸν ἄλλον, τί ἑορτὴ εἶναι σήμερον; τί Ἅγιος ἑορτάζεται; πῶς ἠγωνίσθη, πῶς ἐτελειώθη, πῶς ἐδοξάσθη ἐκ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων; καὶ οὕτως μὲ τὴν ἐρωτήσιν αὐτὴν καὶ τὴν μάθησιν νὰ γινόμεσθαι καὶ μιμηταὶ κατὰ δύναμιν τῶν ἔργων τοῦ Ἀγίου ἐκείνου. Μὴν ἐντρεπόμεσθαι, Ἀδελφοί, νὰ ἐρωτῶμεν τοὺς καλλιτέρους μας, νὰ μαθαίνομεν πράγματα ὅπου δὲν ἡξεύρομεν· διότι καὶ ὁ Μωϋσῆς οὕτως ἐρί-

ζει εἰς τὸ Δευτερονόμιον, εἰς τὴν περικοπὴν τῆς β'. ὡδῆς. » Ἐπερώτησον τὸν πατέρα σου, καὶ ἀναγγελεῖσοι, τοὺς πρεσβυτέρους σου ». Πολλοὶ Ἅγιοι εἶναι τῆς Ἐκκλησίας μας, πιστεύσατέ μοι, ὅπου καὶ τὸ ὄνομά τους δὲν ἤξεύρομεν, μήτε τὰ ἔργα τους· καὶ τοῦτο διατί; ὅτι δὲν σπουδάζομεν νὰ μαθάνωμεν τοιαῦτα πράγματα, ὅπου εἶναι διάφορον τῆς ψυχῆς μας, ἀμὴ μόνον εἰς τὰς κοσμικὰς φροντίδας ἔπεσεν ὅλως δι' ὅλου ὁ νοῦς μας· καὶ ἂν μὲν ἀκούσωμεν παραμύθιον, παρευθὺς τὸ μαθαίνομεν καὶ τὸ ἐνθυμούμεσθαι, ἂν δὲ ἀκούσωμεν διήγησιν τινὸς Ἁγίου, παρευθὺς τὴν ἀστοχαῶμεν. Καὶ δεῖλεις εἶπῃ· τί διάφορον ἔχω εἰς τὴν ψυχὴν μου, εἰάν ἀκούω τὴν διδασκίαν, ἔπειτα δὲν κάμνω καθὼς ἀκούω; Ἀκούσον ἄνθρωπε· εἶπέ μοι, νὰ ἤθελαν εἴστε δύο σταμνία παλαιά, ἔπειτα νὰ ἤθελε βάλλῃ τινὰς νερόν μέσα εἰς τὸ ἓνα νὰ τὸ πλύνῃ, καὶ τὸ νερόν ἐκεῖνο πάλιν νὰ τὸ χύσῃ, καὶ εἰς τὸ ἄλλο σταμνίον, νὰ μὴ βάλλῃ παντελῶς νερόν, ποῖον ἤθελεν εἶναι καθαρώτερον; ἐκεῖνο ὅπου ἐδέχθη τὸ νερόν, καλὰ καὶ εἰάν δὲν ἔχει τίποτες μέσα, ἢ τὸ ἄλλον ὅπου δὲν ἐδέχθη παντελῶς νερόν μέσα του; φανερόν εἶναι, ὅτι τὸ πρῶτον. Ἐτὶ εἶναι καὶ ὁ ἄνθρωπος, εἰάν καὶ ἀκούῃ τὴν διδασκίαν, καὶ δὲν κάμνει, ἀλλὰ πάλιν εἶναι καλλίτερος ἀπὸ ἐκεῖνον ὅπου δὲν ἀκείει παντελῶς· διότι ἐκεῖνος μὲν ὅπου δὲν ἀκούει διδασκίαν, οὐδὲ ἤξεύρει ποῖον εἶναι τὸ δέλημα τοῦ Θεοῦ, δὲν γνωρίζει, ποῖα λέγεται ἀρετὴ, καὶ ποῖα εἶναι κακία· δὲν καταλαμβάνει ποῖον ἔργον εἶναι ἀρεστόν εἰς τὸν Θεόν νὰ τὸ κάμῃ, καὶ ποῖον εἶναι κακόν νὰ τὸ φύγῃ· ἐκεῖνος δὲ ὅπου δὲν τὰ ἤξεύρει αὐτά, οὐδὲ προθυμεῖται νὰ τὰ κάμῃ, καὶ ὅποιος δὲν κάμνει τὰ ἀρεστὰ τῷ Θεῷ, ἐκεῖνος καὶ κολάζεται. Ἀλλὰ ἐκεῖνος ὅπου ἀκούει τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, πάντοτε συντρίβει τὴν καρδίαν του, πάντοτε ἐννοιάζεται, πάντοτε τὸν τύπτει ἢ συνειδήσεις· καὶ μετὰ τὸ νὰ λέγῃ, ὅτι ἀκούω τὴν διδασκίαν καὶ δὲν κάμνω, καὶ αὐτὸ σωτηρία τῆς ψυχῆς του εἶναι, καὶ αὐτὸ μετάνοια λέγεται.

Διὰ τοῦτο, εὐλογημένοι Χριστιανοί, μὴν ἀμελῶμεν καὶ νυστάζωμεν ἀλλὰ ὡς ἀνοί-

ξωμεν καὶ τοὺς αἰσθητοὺς τοῦ σώματος, καὶ τοὺς νοητοὺς τῆς ψυχῆς, νὰ ἀκούσωμεν καὶ σήμερον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν διδασκίαν· διότι δεῖλω νὰ διηγηθῶ διὰ τοὺς σήμερον ἑορταζομένους Ἁγίους Ἀναργύρους, πόθεν ἦσαν, καὶ ποῖα εἶναι τὰ ὀνόματά τους, καὶ διατί λέγονται Ἀναργυροί, καὶ πῶς ἐπολιτεύθησαν, καὶ πῶς ἄρσαν τὸν Θεόν, καὶ πῶς εἰς τὰ ὕστερα ἐτιμῆθησαν καὶ ἐκ Θεοῦ καὶ ἐκ ἀνθρώπων. Πρέπει δὲ εἶναι νὰ εἰπούμεν πρῶτον, πόσοι Ἀναργυροί εἶναι, ὅπου ἔχουσι τὰ ὅμοια ὀνόματα, διὰ νὰ μὴ συγχυζώμεσθαι, ὅταν ἀκούωμεν τὰ ὀνόματά τους. Διότι τρεῖς συγγαίαι εἶναι τῶν ἁγίων Ἀναργύρων, ὅπου ὀνομάζονται, Κοσμάς καὶ Δαμιανός· καὶ πρῶτοι μὲν εἶναι Κοσμάς καὶ Δαμιανός οἱ Ῥωμαῖοι, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἀπὸ τὴν Ῥώμην, εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Βασιλέως τῆς Ῥώμης Καρίνου, Ἰατροὶ τὴν τέχνην, καὶ ἐδίδαν τὴν Θεραπείαν καὶ εἰς ἀνθρώπους καὶ εἰς τὰ ζῶα· ἀπὸ δὲ τοὺς ἀνθρώπους τίποτες μισθὸν τῆς ἰατρείας δὲν ἔπρηναν, μόνον τοὺς ἐδίδασκαν νὰ πιστεύουν εἰς τὸν Χριστόν. Οἱ γοῦν βασιλεὺς Καρίνος, ὡς ἤκουσε περὶ τούτων, ἔκραξέ τους, καὶ αὐτοὶ μετὰ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ ἐπέστρεψάν τον εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν· διότι, ἐκεῖ ὅπου τοὺς ἐφοβέριζε νὰ τοὺς παιδεύσῃ, ἐγύρισε τὸ πρόσωπόν του εἰς τὸ ὀπίσω· οἱ δὲ Ἅγιοι τὸν ἰάτρευσαν, καὶ μετὰ αὐτὸ τὸ θαῦμα ἐπίστευσαν, ὡς εἶπον, ὁ Βασιλεὺς Καρίνος, καὶ οἱ Ἀρχοντες, καὶ ἄλλο πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ. Εἰς τὰ ὕστερα δὲ, ὁ Πρωτομαῖστωρ τῆς τέχνης τους, ζηλεύωντάς τους πῶς ἰάτρευσαν ἀσθενεῖς, ὅπου αὐτὸς δὲν ἐδύνατο νὰ τοὺς ἰατρεύσῃ, ἔβαλε βουλήν μετὰ ἄλλους τοῦ μαθητὰς ὁμογνώμονας, καὶ ἀνέβασε τοὺς Ἁγίους εἰς ὄρος ὑψηλόν, ἀφορμὴν διὰ νὰ μαζώξουσιν βοτάνια, καὶ ἐκεῖ τοὺς ἐλιθοβόλησεν. Ἐορτάζεται δὲ ἡ μνήμη αὐτῶν εἰς τὴν α'. τοῦ Ἰουλίου Μηνός.

Εἶναι καὶ ἄλλοι Ἀναργυροί, Κοσμάς καὶ Δαμιανός καὶ αὐτοὶ ὀνομαζόμενοι, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἀπὸ τὴν Ἀραβίαν, ἄριστοι εἰς τὴν Ἰατρικὴν τέχνην, καὶ ἐπεριπατοῦσαν ἐκ τόπου, εἰς τόπον, ἀφορμὴ μὲν, διὰ νὰ ἰατρεύουν, τὸ δὲ ἀληθέστερον, διὰ νὰ κηρύτταναι τὸ

ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ ὑπῆγαν καὶ εἰς μίαν πόλιν τῆς Λυκίας, Αἰγᾶς λεγομένην, καὶ ἐκεῖ τοὺς ἐπίασεν ὁ Αὐθέντης τοῦ τόπου, Λυσίας ὀνόματι, καὶ ἔδειρέ τοὺς δυνατὰ· ἔπειτα ἔρριξε τοὺς εἰς τὸ βάθος τῆς θαλάσσης, μὲ πέτραν εἰς τὸν λαιμόν. Ἐπειδὴ δὲ Ἄγγελος Κυρίου τοὺς εὐγαλεν ὑγιεῖς εἰς τὴν ξηράν, ἔβαλέ του πάλιν ὁ Λυσίας εἰς κάμινον πυρός· ἀλλὰ καὶ ἀπ' ἐκείνην ἀβλαβεῖς διαφυλαχθέντες, ἐκαρφώθησαν εἰς τὸν Σταυρόν, καὶ τέλος ἀπεκεφαλίσθησαν ἐν Σταυρῷ, προστάξει τοῦ Λυσίου· ἡ δὲ ἡμέρα τῆς τελειώσεώς τοὺς εἶναι εἰς τὰς ιζ'. τοῦ Ὀκτωβρίου Μηνός. Εἶναι καὶ τρίτοι Ἀνάργυροι, Κοσμάς καὶ Δαμιανὸς καὶ αὐτοὶ ὀνομαζόμενοι, τοὺς ὁποίους ἑορτάζομεν σήμερον. Ἀνάργυροι δὲ ὀνομάζοντο, ὅτι ἤξευραν μὲν τὴν Ἱατρικὴν τέχνην καὶ ἰάτρευαν τοὺς ἀνθρώπους, μισθὸν δὲ ἢ ἀργύριον δὲν ἔπερναν τινὸς ἱατρικὰ, μόνον δίχως ἀργύρια, δίχως δῶρα, χαριστικῶς ἰάτρευαν τὸν καθ' ἓνα ἀσθενῆ. Οὗτοι γοῦν οἱ σήμερον ἑορταζόμενοι ἅγιοι Ἀνάργυροι, ἦσαν μὲν ἀπὸ τῆς Ἀσίας τὰ μέρη. Ἀσίαν δὲ οἱ Ἕλληνες, οὐ μόνον τὴν Ἀνατολὴν ἔλην ὀνόμαζον, ἀλλὰ ἐκάλουν ἅπας καὶ μίαν Ἐπαρχίαν τῆς Ἀνατολῆς, εἰς τῆς ὁποίας τὰ σύνορα εἶναι πόλεις, αἱ Σάρδεϊς, καὶ ἡ Ἀττάλεια, καὶ ἄλλαι. Ἀπὸ ταύτης οὖν τῆς Ἀσίας ὄντες οἱ ἅγιοι, ἦσαν καὶ ἀπὸ γένος εὐγενικόν· πατέρα δὲ εἶχον πάλαι μὲν Ἕλληνα κατὰ τὴν θρησκείαν, ὕστερον δὲ μετὰ τὸ γεννηθῆαι τοὺς ἅγιους τούτους, ἀπαρνησάμενος τὴν πλάνην, καὶ γενόμενος Χριστιανός, ὁρθῶς καὶ δικαίως πολιτευόμενος, καὶ τὰ μέλλοντα ὡς μένοντα ἐπιθυμῶν, πρὸς τὰς αἰωνίους ἀπῆλθεν ἀναπαύσεις, ἀφήσας τοὺς δῶν του Παῖδας τούτους εἰς νέαν καὶ παιδιακὴν ἡλικίαν. Ἡ δὲ μήτηρ αὐτῶν, Θεοδοτὴ ὀνόματι Χριστιανῇ οὕσα παιδίδεν, ὡσὰν ἀπόμεινε χήρα, ἐσπούδαζε καὶ τοὺς υἱούς της νὰ τοὺς ἀναθρέψῃ περισσότερον μὲ τὴν εὐσέβειαν, παρὰ μὲ τροφήν πρόσκαιρον· διότι καὶ αὕτη μοναχότης ἡ τοῦ μὲν καὶ τιμία εἰς τὸ ἥθος, τιμιώτερη

δὲ ἦτον εἰς τὴν ψυχὴν ὡς φυλάττουσα τὴν τιμὴν τοῦ ἀνδρός της, καὶ εἰς τὰς ἄλλας δὲ γυναῖκας ἦτον διὰ ἐξόμπλιν τῆς σωφροσύνης καὶ τῆς ἐλεημοσύνης· διότι οὐ μόνον ἐφύλαττε τὸν ἑαυτόν της ἀπὸ ἄλλου ἀνδρός ἐπιμιξίαν, ἀλλὰ καὶ τὸ χέριτς ἦτον ἑτοιμὸν εἰς ἐλεημοσύνην, καὶ ἡ θυράτης ἦτον ἀνοικτὴ εἰς πάντων τῶν πτωχῶν καταφύγιον. Διὰ τοῦτο καὶ τοὺς υἱούς της ἐπαίδευσε τοὺς τὴν Ἱατρικὴν τέχνην, ἡ ὁποία ἀπὸ ταῖς ἄλλαις ὁλαῖς τέχναις τοῦ κόσμου, εἶναι ἀναγκαιότερα καὶ φιλανθρωπότερα, ὡς ὅτι ἔχει τὴν αὐτὴν ἔννοιαν, ὅτι εἰς τὴν τόσῃν δεξιῶσιν ὁποῦ κάμνει εἰς τοὺς πτωχοὺς, νὰ ἐπιμελῆται καὶ τοὺς ἀσθενεῖς· καὶ ἔμως εἰς ὀλίγον καιρὸν, μὲ τὸ νὰ λάχουν ἐπιτηδεῖας φύσεως, ἔμαθον τὴν τέχνην εἰς τὸ ἀκρότατον.

Ἀλλὰ τὴν μὲν ταύτην τέχνην δὲν τὴν ἐπιμελοῦντο τόσον, ὅσον ἐσπούδαζαν νὰ γένουν πληρωταὶ τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ, οὐδὲ τόσον ἐκύτταζαν νὰ ἱατρεύουσιν τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὴν σωματικὴν ἀσθένειαν, ὅσον εἶχαν φροντίδα νὰ τοὺς ἐπιστρέψουν εἰς τὴν εἰς Χριστὸν Πίστιν. Οὕτω πολιτευόμενοι οἱ ἅγιοι, ἡξιώθησαν καὶ Ἀποστολικῶν χαρισμάτων· διότι τὸ χάρισμα ὁποῦ ἔδωκεν ὁ Χριστὸς εἰς τοὺς Ἀποστόλους, νὰ ἱατρεύουν πᾶσαν ἀσθένειαν καὶ ἀρρώστιαν, τὸ ἀπόκτησαν καὶ αὐτοὶ, καὶ διὰ τοῦτο, δίχως βότανα, δίχως ἔμπλαστρα, δίχως Ἱατρικὴν τέχνην, ἰάτρευαν πάντας τοὺς ἀσθενεῖς μόνον μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. Τί νὰ διηγοῦμαι τὴν ταπεινῶσιν ὁποῦ εἶχαν τὴν ἀκτῆμοσύνην, τὴν ἐλεημοσύνην τὴν φιλανθρωπίαν; διότι τόσον ἦσαν ταπεινοί, ὅτι πᾶσαν ὑπερηφανίαν καὶ ἀκαταδεχούνην μακρὰ ἀποδιώξαντες, μοναχοὶ τοὺς ἐπίασαν τὰς πληγὰς τῶν ἀρρώστων. Ἀκτῆμοσύνην δὲ πρᾶκτον εἶχαν, ὥστε οὐ μόνον φλουρία καὶ ἀργύρια δὲν ἀπόκτησαν παντελῶς, ἀλλ' οὐδὲ δεῦτερον φόρεμα δὲν ἐκαταδέχθησαν νὰ βαστάξουν ποτὲ, οὐδὲ καὶ δεκανίκην εἰς τὴν στράταν νὰ κρατοῦν, ἢ σακούλλιον, κατὰ τὴν Εὐαγγελικὴν παραγγελίαν, δὲν ἴθελαν νὰ ἔχουν· διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἄνθρωποι δὲν τοὺς ἔκραζαν τὰ ὀνόματά τους, Κα-

μᾶν, καὶ Δαμιανόν, ἀλλὰ Ἀναργύρους, καὶ ἦτον τὸ ἐπίθετον ὄνομα αὐτῶν δηλωτικόν καὶ τοῦ γένους αὐτῶν Ἑλεημοσύνην δὲ καὶ φιλανθρωπίαν τσαύτην εἶχον, ὅτι οὐ μόνον ἀνθρώπους ἀσθενημένους ἐθαράπευον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλογα ζῶα, ὅπου καὶ εἰάν τὰ ἐβλεπαν ἀρρώστα, καὶ ἐκεῖνα τὰ ἰατρῆυαν, καὶ ὡς θέλετε τὸ ἀκούσῃ παρὲμ-προσθεν. Οἱ αὐτοὶ ἦσαν καὶ εἰς πλουσίους καὶ πένητας ἐπίσης τὰς ἰάσεις παρέχον-τες· ὁμοίως ἰατρῆυαν τοὺς ξένους, ὥσπερ καὶ τοὺς ἰδίους. Ἄλλη τις προβατική κο-λυμβήθρα ἦτον τὸ σπῆτί τους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐκείνης ὑπέρκειτο· ὅτι ἐκείνη μὲν ἕνα τινὰ τῶν ἀρρώστων ἐθεράπευε τὸν χρόνον ὅλον, εἰς δὲ τὸ σπῆτι τῶν Ἀγίων πολλοὺς καὶ ἀναριθμήτους ἐβλεπες θεραπευομένους καὶ ἑκάστην ἡμέραν.

Ἐχοντες δὲ οἱ Ἅγιοι τὴν τσαύτην χά-ριν ἐκ Θεοῦ, καὶ ἰατρούντες πᾶσαν ἀσθέ-νειαν καὶ ἀρρώστιαν, δὲν ἐνόμιζαν ὅτι ἀπὸ τὴν τέχνην τους ἐγένετο τοῦτο, ἀλλὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ ὠνόμαζαν τὸ κατόρ-θωμα· διότι ἤξευραν μὲν καὶ ἐσπούδαξαν τῶν παλαιῶν Ἱατρῶν τὰ βιβλία, τοῦ Ἱπ-ποκράτους, τοῦ Γαληνοῦ, τοῦ Διοσκορίδου, καὶ τῶν ἄλλων· ἀλλὰ τόσον αὐτὰ δὲν τὰ ἐχρειάζοντο, ὅσον τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ εἶ-χαν αἰετοῦ εἰς τὸ στόμα τους. Καὶ ἡ μὲν τέχνη τῆς Ἱατρικῆς τυφλὸν παντελῶς δὲν δύναται νὰ τὸν ἰατρῆυσῃ, μηδὲ χωλὸν δύναται νὰ τὸν κάμῃ νὰ περιπατήσῃ, οὐδὲ νεκρὸν νὰ ἀναστήσῃ· ἀλλὰ αὐτοὶ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ ὅλα ταῦτα τὰ ἐ-νεργοῦσαν· διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἄνθρωποι, ἀ-κούοντες ἀπὸ μακρόθεν τὴν τσαύτην θαυματουργίαν αὐτῶν, καὶ ἑκάστην ἐ-σύντρεχον, φέροντες ἀσθενεῖς, τυφλοὺς, χωλοὺς, δαιμονισμένους, κλινήρεις ἀπὸ πᾶσαν ἀρρώστιαν· καὶ ὅμως οἱ τοιοῦτοι δὲν ἐπήγαιναν ὅπισθεν ἀδιαφόρητοι, ἀλλὰ ἀπῆρχοντο χαίροντες, καὶ ἀπολαμβάνοντες διπλὴν τὴν ἰατρείαν, καὶ τοῦ σώματος, λέγω, καὶ τῆς ψυχῆς. Τὰ μὲν γοῦν κατὰ μέρος θαύματα τούτων, νὰ τὰ διηγῇται τινάς, εἶναι καὶ κόπος πολὺς, εὐλογημέ-νοι Χριστιανοί· ὅμως ὥσάν πᾶς εἰς ἄν-θρωπος, ὅταν θέλῃ νὰ δείξῃ εἰς ἄλλον

ἄνθρωπον, ποταπὸν εἶναι τὸ νερὸν τῆς θα-λάσσης, ἄμυρον, ἢ γλυκὺ, δὲν τὸν δίδει ὅλον τὸ νερὸν τῆς θαλάσσης νὰ πῇ, μό-νον μερικὸν τὸν δίδει εἰς ἕνα ἀγγεῖον· ἐτ-ζι νὰ κάμω καὶ ἐγὼ, ἕνα, δύο μόνον θαύμα-τα τῶν Ἀγίων τούτων νὰ διηγηθῶ, ὅσον νὰ καταλάβετε, ποταπὴν χάριν εἶχαν ἐκ Θεοῦ εἰς τὰς ἰατρείας τῶν ἀρρώστων, καὶ πῶς δὲν ἤθελαν παντελῶς νὰ πάρουν τί-ποτες μισθὸν διὰ τὴν ἰατρείαν τους· τὰ δὲ ἐπίλοιπα θαύματα, ἀναρίθμητα ὄντα, παρατρέχω τα διὰ τὴν ὥραν, ἵνα μὴ γένη καὶ βαρετὸς ὁ λόγος μου πρὸς τὴν ὑμετέ-ραν ἀγάπην.

Κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν, ἦτον μία γυνή, ὀνόματα Παλλαδία, κατὰ πολλὰ ἀσθενῆς καὶ κατάκοιτος, ἕως οὐ δὲν ἐδύνετο ὁλοτε-λῶς νὰ ταραξῇ ἀπὸ τὸν τόπον της εἰς χρό-νους πολλοὺς, ἀλλὰ οἱ Ἅγιοι οὗτοι, μόνον ὅτι εἰσῆλθον εἰς τὸ σπῆτί της, παρευθὺς τὴν ἰατρῆυσαν, καὶ τοσοῦτον, ὅτι ἠθέλεις εἰπῇ, πῶς δὲν ἠθέλεις ἰδῇ παντελῶς ἀσθέ-νειαν ἀπάνωτης. Αὕτη γοῦν θαυμάζουσα καὶ χαίρουσα εἰς τὴν τσαύτην παράδοξον θαυματοποιίαν τῶν Ἀγίων, καὶ θέλουσα νὰ τοὺς ἀνταμίψῃ μὲ παραμικρὴν δωρεάν, ἐπῆρε τρία αὐγά, καὶ ὑπῆγάτους· ἐκεῖνοι δὲ ὡς τὰ ἶδαν, οὐχ' ὅτι ἦσαν ὀλίγα, ἀλλὰ μὴ θέλοντες παντελῶς νὰ πάρουν μισθὸν τῆς ἰατρείας, δὲν τὴν ἐδέχθησαν, ἀλλὰ ἀ-ποδιώξαν τὴν. Ὡς δὲ εἶδεν ἡ γυνή, ὅτι δὲν ἐδέχθησαν οἱ Ἅγιοι τὴν δωρεάν της, ἐλυ-πήθη περισσῶς· ὁθεν ἐπιτηρήσασα εἰς μοναξίαν τὸν ἅγιον Δαμιανόν, τὸν μικρό-τερον ἀδελφόν, ὑπῆγε καὶ ἐστάθη ἔμπρο-σθέν του, κλαίουσα καὶ λέγουσα· διατί με ἔχετε τὴν ἀθλίαν ὡς βοδευκτὴν; διατί με ἀποβαλετε ὡς μιαν; διατί με συγ-χίνεστε τὴν ταλαίπωρον, καὶ δὲν θέλετε νὰ πάρετε τὴν παραμικρὰν δωρεάν μου; ὀρκίζω εἰς τὸν Χριστόν, τὸν ἀληθινόν Θεόν ὅπου πιστεύω ἡ ἀθλία, νὰ μὴ μὲ πικράνῃς τὴν δούλην σου, μόνον δέξου τὸ μικρὸν χάρισμα ἐτοῦτο ὡς μέγα. Αὐτὰ τὰ λόγια ἀκούσας ὁ ἅγιος Δαμιανός, ἐλυπήθη τὴν γυναῖκα, καὶ ἐπῆρε τὰ τρία αὐγά ἐ-κεῖνα· μετὰ δὲ ἡμέρας τινάς, ἀνάφερε τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸν ἀδελφόν του τὸν ἅγιον

Κοσμά, πῶς τὸν εὐόντυχεν ἡ γυναῖκα, πῶς τὸν ἐπαρακάλεσε, πῶς τὸν ὥρκισε, πῶς τὴν ἐλυπήθη, τέλος πῶς ἐπῆρε καὶ τὴν δωρεάν της τὰ τρία αὐγά. Τοῦτο ὡς ἤκουσεν ὁ ἅγιος Κοσμάς, πολλὰ ἐθαυμάσθη, ἐστέναξεν, ἐκλαίει τὸν ἀδελφόν του, ὡς ὅτι ἔπεσεν εἰς μέγα ἀμάρτημα· ὠνέμαξέ τον φιλάργυρον, ὅτι ἐπούλησε τὴν δωρεάν τοῦ Θεοῦ, διὰ τρία αὐγά· ἀλλὰ περισσότερα τὸν ὠνείδιζεν, ὅτι εὐγῆκεν ἀπὸ τὴν συμφωνίαν ὅπου εἶχαν, νὰ μὴ πέρνουν παντελῶς μισθὸν τῆς ἰατρείας. Οὐ μόνον δὲ ἕως τῶσδε τὸν ὠνείδισεν ὁ ἅγιος Κοσμάς, ἀλλὰ εἶπε καὶ τοῦτο, ὅτι μηδὲ μετὰ τὸν θάνατόν του, νὰ μὴ θάψουν τὸ κορμὶόν του ἐκεῖ, ὅπου θείουν θάψῃ καὶ τοῦ ἁγίου Δαμιανοῦ. Τόσον τὸ ἐθαυμάσθη ὁ ἅγιος τόσον τὸ ἐπικραύνθη, διότι δὲν ἐγνώριζε τὸν σκοπὸν τοῦ ἁγίου Δαμιανοῦ, πῶς τὰ ἐκαταδέχθη διὰ τὸν ὅρκον τῆς γυναικός, ἀλλὰ ἐθαύρει, ὅτι διὰ μισθὸν τῆς ἰατρείας τὰ ἐπῆρεν. Ἀλλ' ὅμως ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ὅπου ἐγνώριζε τὸν σκοπὸν τοῦ ἁγίου Δαμιανοῦ, δὲν ἄφησεν οὐδὲ τὸν Κοσμάν νὰ εἶναι ἔτι πικραμένος καὶ λυπημένος κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως, φανείς ἐν ὁράματι τῆς νυκτός εἰρήνευσε τὴν καρδίαν του φανερώσας καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ ἀδελφοῦ του. Καὶ αὐτὸς μὲν ὁ θείος Κοσμάς, ἰδὼν τὴν τοιαύτην ὀπτασίαν, ἐσυγχώρησε τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Δαμιανῷ τὴν ἔχθραν, πρὸς δὲ τοὺς ἀνθρώπους δὲν εἶπε τὴν ὀπτασίαν ἣν εἶδε· διὰ τοῦτο, καὶ ἔταν ἐκοιμήθη ὁ ἅγιος Κοσμάς, δὲν ἤθελαν οἱ Χριστιανοὶ νὰ βάλουν τὸ τίμιόν του Λείψανον, ἐκεῖ ὅπου ἐθάψασι καὶ τὸν ἅγιον Δαμιανόν, κατὰ τὴν παραγγελίαν του. Ὁ δὲ Θεὸς, ἀκούσατε, τί παραδόξον θαῦμα ὠκονόμησεν ἀπάνω εἰς αὐτό· πλὴν ἀναμίνατε νὰ μάθετε προτιέτερα περὶ τῆς κοιμήσεως αὐτῶν, καὶ μετὰ ταῦτα ἀκούσατε καὶ περὶ τοῦ τοιοῦτου θαύματος.

Περιπατοῦντες οἱ ἅγιοι, ὡς εἶπον, καὶ δίδοντες τὰς ἰατρείας ἀφθόνως καὶ ἀδωροδουήτως, ἀνθρώποις τε καὶ κτήνεσιν, ὑπῆγαν καὶ εἰς τινὰ τόπον τῆς Ἀσίας, Φερειαν λεγόμενον. Ἐκεῖ γοῦν ἠοθένησεν ὁ ἅγιος Δαμιανός, ὁ μικρότερος ἀδελφός, καὶ

ἐπειδὴ ἦτον θείλημα Θεοῦ νὰ ἀναπαυθῇ ἀπὸ τὰ φάρτα, νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ ἄφθαρτα κάλλη τοῦ Παραδείσου, ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ· καὶ τὴν μὲν ἀγίαν του ψυχὴν παρέλαβεν Ἄγγελοι φωτεινοί, τὸ δὲ τίμιον αὐτοῦ λείψανον κατετέθη ὑπὸ τοῦ ἁγίου Κοσμά, καὶ ἐτέρων Χριστιανῶν, ἐκεῖ εἰς τὸν πορρήθεντα τόπον. Δὲν ἀπέρασαν πολλαὶ ἡμέραι, καὶ ἐκοιμήθη καὶ ὁ ἅγιος Κοσμάς. Οἱ δὲ Χριστιανοί, ὡς εἶπον, ἐπειδὴ εἶχαν τὴν παραγγελίαν τούτου τοῦ ἁγίου, νὰ μὴ βάλουν τὸ Λείψανόν του εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, ἔθα ἐτάφη καὶ ὁ ἅγιος Δαμιανός, δὲν ἤθελαν νὰ τὸν θάψουν ἐκεῖ. Ἀλλὰ τί ὠκονόμησεν ὁ τῶν θαυμασίων Θεός, ὅστις καὶ εἰς τὰ ζῶντά του ἐθαυματούργει; Οἱ μὲν Χριστιανοὶ ἀποροῦσαν εἰς πολλὴν ὥραν, πῶς νὰ κάμουν ἀπὸ τὰ δύο, νὰ βαστάζουσι τὴν παραγγελίαν τοῦ ἁγίου Κοσμά, καὶ νὰ μὴ τὸν θάψουν εἰς ἐν μνήμα μετὰ τὸν Ἀδελφόν του ἢ ὡσάν πῶς ἦτον Ἀδελφοὶ σαρκικοὶ καὶ ἐγεννηθήσαν ἀπὸ μίαν κοιλίαν, ἔτι εἰς ἓνα τάφον νὰ τοὺς βάλουσιν. Ὁ δὲ Θεὸς διὰ νὰ δείξῃ καὶ τοῦ ἁγίου Δαμιανοῦ τὸν σκοπὸν, καὶ νὰ φανερώσῃ καὶ τοῦ ἁγίου Κοσμά τὴν ἐπίπληξιν, ὅτι δὲν ἦτον κατὰ ἔχθραν, τί ὠκονόμησεν. Ἐκεῖ ὅπου ἀμφίβαλαν οἱ Χριστιανοί, καὶ ἐστέκετο τὸ Λείψανον τοῦ Κοσμά ἄθαρτον ἐπὶ πολλὴν ὥραν, καὶ ἄλλοι μὲν ἔλεγαν, νὰ φυλαξώμεν τὴν παραγγελίαν του, ἄλλοι δὲ, ὅτι ὅχι, τότε Θεοῦ ἐδηγία, ἐφάνη μία κάμηλος, τῆς ὁποίας ποτὲ τὸ ποδάρι εἶχε τζακισθῇ, καὶ ὁ ἅγιος Κοσμάς τὸ ἐθεράπευσεν εἰς τὰ ζῶντά του, καθὼς προεῖπον, ὅτι καὶ εἰς τὰ ἄλογα ζῶα καὶ εἰς τὰ κτήνη ἐδίδαν τὴν ἀμισθὴν ἰατρείαν. Αὕτη γοῦν ἡ κάμηλος, τὴν ὥραν ἐκείνην ἐλθοῦσα ἀπὸ τὸ ὄρος, ἐλάλησεν ἀνθρώπικῶς, καὶ εἶπεν, ὅτι θείλημα Θεοῦ εἶναι νὰ τοὺς θάψετε ἀντάμα· καὶ αὕτη μὲν οὕτως εἰποῦσα, ἀνεχώρησεν εἰς τὸ ὄρος· οἱ δὲ συνερχέμενοι Χριστιανοί, ἰδόντες τὸ παράδοξον τοῦτο θαῦμα, ἐποίησαν καθὼς εἶπεν ἡ κάμηλος. Ἀλλὰ μηδεὶς ἀπὸ ἐσᾶς, εὐλογημένοι Χριστιανοί, ἀπιστήσῃ καὶ εἴπῃ, ὅτι ψεύδος εἶναι πῶς εὐόντυχεν ἡ κάμηλος ποτὲ· διότι ὁποῖος εἶναι πιστός,

Θέλει νὰ γνωρίζῃ καὶ τούτο, ὅτι ὅπου θέλει ὁ Θεός, νικᾷται φύσεως τάξις· ἤγουν, δὲν εἶναι ἀληθινὰ φυσικὴ τάξις νὰ συντύχη ἡ κάμηλος, ἀλλὰ ὡσὰν θέλει ὁ Θεός, χαλᾷ τὴν τάξιν αὐτήν· ἔτσι μὴδὲ τάξις τῆς φύσεως τῆς ἀνθρωπίνης εἶναι, νὰ γεννῆσιν Παρθένος δίχως σποράν ἀνδρός, ἀλλ' ὁμως ἡ Θεοτόκος Μαρία ἐγέννησε τὸν Θεόν, ἀνθρωπον γεγονότα· καὶ ὅποιος δὲν πιστώνεται μόνον μὲ τοὺς λόγους τούτους εἰς τούτο τὸ θαῦμα, ἃς ἀναγνώσῃ τὸ Βιβλίον τοῦ Προφήτου Μωϋσέως, ὅπου ὀνομάζεται Ἀριθμοί, καὶ θέλει καταλάβῃ ἀπὸ τὸ κβ'. κεφάλαιον πῶς καὶ εἰς τοὺς παλαιούς καιροὺς ἐσύntonχε τὸ μουλᾶρι τοῦ Μάντεις Βαλαάμ, καὶ ἀπ' αὐτὸ νὰ πιστωθῇ, ὅτι δὲν εἶναι παράδοξον τίποτε τοῦ Θεοῦ θέλοντος, νὰ συντύχη ἡ κάμηλος. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον. Ἀκούσατε δὲ καὶ ἕτερον θαῦμα, ὅπερ ἐγένετο καὶ αὐτὸ τότε εἰς τὴν κατάθεσιν τοῦ τιμίου Λειψάνου τοῦ ἁγίου Κοσμᾶ.

Γεωργός τις ἀνθρωπος, περιζώνοντας εἰς τὸ ἴδιον χωράφιον, ἔπεσεν τὴν ὥραν τοῦ μεσημερίου νὰ κοιμηθῇ, καὶ ὡς συμβαίνει πολλάκις, ὅφιν ἐσέβη εἰς τὸ στόμα του, καὶ ἐντεῦθεν ἀπὸ ὀλίγου κατέφαγε τὰ σπλάγχνα τοῦ γεωργοῦ, καὶ ἐκινδύνευε ὁ ταλαίπωρος νὰ ἀποθάνῃ. Ἐπῆραν του γοῦν τινὲς ἐδικοί του, καὶ ἔρριξάν του ἀπάνω εἰς τὸν τάφον τῶν Ἀγίων· καὶ τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, φαίνονται οἱ ἅγιοι Ἀναργυροὶ οὗτοι, καὶ δίδουντον ὡσὰν ποτὸν, καὶ τὸ ταχὺ παρע-δὺς ἐξέρασε τὸ ὀφίδι, ὅπερ ἦτον ὡς μέγα τέρας νὰ τὸ βλέπῃ τις. Καιρὸς δὲ εἶναι λοιπὸν νὰ διηγηθῶμεν καὶ ἄλλα μερικά θαύματα πρὸς τὴν ἀντίληψίν σας, εὐλογημένοι Χριστιανοί, πρὸς δόξαν τῶν Ἀγίων.

Ἀνθρωπὸς τις ἦτον Χριστιανός, γέρων, καὶ ἡσθένησε βαρεάν ἀσθενείαν· ἡ δὲ ἀσθενεία του ἦτον, ὅτι ἐπρίσθη ὅλον του τὸ κορμί, καὶ ἔγινεν ὑδρωπικός, ὅσον καὶ εἰς ὀλίγας ἡμέρας ἐκαρτέρει καὶ τὸν θάνατον. Ἀκούοντας γοῦν τὰ θαύματα τῶν ἁγίων Ἀναργύρων, ὅπου ἐγίνοντο καθ' ἐκάστην ἡμέραν εἰς τὸν Νόον τους, ἐπαρακάλεσε τοὺς συγγενεῖς του, καὶ ὑπῆγά τον μὲ τὸ ξυλοκρέδβατον, καὶ ἔρριψάν του ἔμπρο-

σθεν τῆς εἰκόνος τῶν Ἀγίων. Ἐκαμε γοῦν ἐκεῖ κοιτῶμενος ἡμέρας πολλὰς, καὶ πλέον δὲ ἔβλεπε τινὰ διαφορὰν ἐπάνω του· οἱ δὲ ἅγιοι δοκιμάζοντες τὴν πίστιν του, δὲν τὸν ἰατρעαν· αὐτὸς δὲ βλέπωντας, ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι ἀσθενεῖς ὅπου ἤρχοντο ὑστερώτερα ἀπ' αὐτόν, ἰατρעοντο, καὶ ὑπῆγαιναν εἰς τὰ σπῆτιά τους, αὐτὸς δὲ εἰς τόσας ἡμέρας δὲν δύναται νὰ ἰατρעθῇ, ἀντὶς νὰ ἔχῃ ὑπομονὴν, καὶ νὰ δέεται πλέον περισσότερον τὴν πρεσβείαν τῶν Ἀγίων, ἐκεῖνος ἐβλασφήμα καὶ ἔλεγε λόγια ἀπρεπα κατὰ τῶν Ἀγίων, πῶς τὸν παραβλέπουσι καὶ δὲν τὸν ἰατρעοῦν σύντομα· οὐ μόνον δὲ εἰς τοσοῦτον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἀπιστίαν του, μίαν τῶν ἡμερῶν, ἐμήνυσε τοὺς συγγενεῖς του νὰ ἔλθουν νὰ τὸν πάρουν ἀπ' ἐκεῖ, καὶ νὰ ἀποθάνῃ εἰς τὸ σπῆτί του. Ὑπῆγαν γοῦν τινὲς ἀπ' ἐκείνους, καὶ ἐπῆραν του πάλιν μὲ τὸ ξυλοκρέδβατον· πηγαίναντες δὲ εἰς τὴν στρατάν, ἐπειδὴ ἦτον πολὺ τὸ διάστημα τῆς Χώρας, ἔβαλάντων κάτω εἰς ἓνα τόπον, ὅπου ἦσαν δένδρα καὶ νερόν, νὰ ἀναπαυθοῦσιν ὀλίγον. Ἐκεῖ γοῦν καθεζόμενοι οἱ ἀνθρωποὶ ἐκεῖνοι, ἀπεκοιμήθησαν ἀπὸ τὸν κόπον τῆς ὁδοῦ, ὁ δὲ ἀσθενὴς ἀπὸ τὸν πόνον τῆς ἀσθενείας μὴ δυνάμενος νὰ κοιμηθῇ, ἐκοίτετο ἔξυπνος. Τότε φαίνονται οἱ ἅγιοι Ἀναργυροὶ Κοσμᾶς καὶ Δαμιανὸς πρὸς αὐτόν εἰς σχῆμα ἀνθρώπων διαβατῶν, καὶ λέγουντον· τί ἔχεις ἀνθρώπε, καὶ εἶσαι ἀσθενὴς, καὶ ποῦ ὑπάγεις; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· τὴν μὲν ἀσθενειάν μου βλέπετέ την καὶ ἐσεῖς, ὅτι εἶναι φανερὴ, ὑπάγω δὲ εἰς τὸ σπῆτί μου νὰ ἀποθάνω ἐνώπιον τῶν παιδίων μου. Λέγουντον οἱ ἅγιοι· καὶ διατὶ δὲν ὑπῆγες εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Ἀναργύρων ὅπου εἶναι ἐδῶ πλησίον νὰ ἰατρעθῇς; δὲν ἀκούεις πῶς ἔρχονται πέντε δέκα ἡμερῶν στρατάν οἱ ἀσθενεῖς, καὶ ἰατρעοῦνται; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· ὑπῆγα καὶ ἐγὼ, καὶ τώρα ἀπ' ἐκεῖθεν ἔρχομαι, ἀλλὰ δὲν εἶδα καμμίαν βοήθειαν ἀπάνω μου, καὶ ἀπ' αὐτὸ ἐπιστάθηκα, ὅτι εἶχαν εἰπεῖ οἱ ἀνθρωποὶ ψέματα, πῶς εἶναι θαύματα τοῦ οἱ ἅγιοι Ἀναργυροὶ, ἐπειδὴ ἐμένα δὲν ἐδυνήθησαν νὰ μὲ ἰατρעοῦν. Λέγουντον

οὐ ἄγιοι· μὴ βλασφημῆς, ὦ ἄνθρωπε, εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν χάριν τῶν ἁγίων Ἀναγγέλων, μόνον ἄκασέ μας, καὶ γύρισε ἐπισθεν ἐκεῖ ὅπου ἐκείτου σου, καὶ θέλεις ἰδῆ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ. Ἀπέκριθη ὁ ἀσθενής· καὶ τίς νὰ μὲ γυρίσῃ πάλιν ἐπισθεν, ὅπου οἱ ἄνθρωποι οὐτοι ἀγανάκτησαν, ὅσον νὰ μὲ φέρουν ἐδῶ; Λέγουντον οἱ ἅγιοι· αὐτοὺς μὲν ἀφῆσέ τες, καὶ ἃς ἀναπαύονταί, ἡμεῖς δὲ διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ νὰ σὲ βαστάσωμεν, νὰ σὲ ὑπάγωμεν ὅθεν ἐξῆλθες. Ἐσῆκωσάντον γοῦν οἱ δύο Ἀναγγελοι μὲ τὸ ξυλοκρέββατον, καὶ ὑπῆγαν του ἕως καὶ εἰς τὸν ναόν τους, ἔπειτα ἀφῆσάν τον ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνης αὐτῶν, ἐκεῖνοι δὲ ἔγιναν ἄφαντοι. Μετὰ δὲ ὥραν ἰκανὴν, ἐξύπνισαν καὶ οἱ συγγενεῖς του, καὶ μὴ εὐρόντες αὐτὸν ἐκεῖ, ὑπέστρεψαν εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἀγίων, καὶ τὸν εὗρον. Τῇ δὲ νυκτὶ ἐκείνῃ, φαίνονται οἱ ἅγιοι Ἀναγγελοι πρὸς αὐτὸν, βαστόντες σπαθία εἰς τὰ χεῖρά τους, καὶ λέγει ὁ ἅγιος Κοσμάς πρὸς τὸν Δαμιανόν· σχίσε τὴν κοιλίαν τοῦ ἡέροντος δυνατὰ, ὅτι εἶναι καὶ γέρον καὶ βλάσφημος. Ἐφάνηκε γοῦν, ὡσάν νὰ τὸν ἐκτύπησε μὲ σπαθί εἰς τὸ ὑπογάστριον· ὁ δὲ ἀσθενής ἀπὸ τὸν φόβου τοῦ ἐξύπνησε, καὶ βλέπει ὅτι ἀληθῶς ἦτον τὸ ὑπογάστριον αὐτοῦ ἐσχισμένον, ὥσπερ ἀπὸ μέγα φλεβότομον· καὶ παρευθὺς, τόση ὕλη καὶ δυσωδία ἔδραμεν ἀπ' ἐκείνου, ὥστε ἐλίπτυνε τὸ κορμί του, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν προτέραν του κατάστασιν. Οὕτως ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος εἰς τὸ σπῆτι που ὕγινης, περιπατῶν, καὶ δοξάζωντας τὸν Θεόν. Καὶ ἄλλο δὲ θαῦμα ἀκούσατε τῶν Ἀγίων, ὅπερ εἶναι καὶ θαυμαστὸν, καὶ χαριέστατον.

Ἄνθρωπός τις ἦτον ἀπὸ τῶν Ἀρχόντων τοῦ Παλατίου, τῶν Χριστιανῶν Βασιλέων, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀσθένειαν μεγάλην καὶ ἀνιάτρευτον, ἣτις ἐνομάζεται δυσουρία· διότι δὲν ἐδύνατο νὰ κάμῃ τὴν χρεῖαν τοῦ ὕδατος, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι. Εἰ-

ναι δὲ ἡ τοιαύτη ἀσθένεια καταπολλὰ πικροτάτη καὶ γληγοροθάνατος. Ἐχώντας γοῦν τὴν τοιαύτην ἀσθένειαν ὁ Ἀρχὼν ἐκεῖνος, ἐξέδιδασκε τὸν βίον του νὰ εὕρῃ τινα θεραπείαν· ἀλλ' ὅμως, ὁ μὲν βίος του ἐσώμετο, ἡ δὲ ἀσθένειά του περισσώτερον ἐδυναμώκε. Τί τὸ ἐντεῦθεν; ἀφοῦ τὸν ἀπομερίμνησαν οἱ Ἱατροί, μὴν ἔχοντας ἄλλην παρηγορίαν, ἐνθυμήθη τοὺς ἁγίους Ἀναγγελους, καὶ λέγει πρὸς τοὺς συγγενεῖς του καὶ τοὺς δούλους του, νὰ τὸν ὑπάγουσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τους. Οἱ δὲ Ἄγιοι, ὡς φιλάνθρωποι καὶ ἐλεήμονες ὅπου εἶναι, βλέποντες τὴν ἀσθένειάν του, ὅτι δὲν εἶναι διὰ καρτερωσύνην, φαίνονται διὰ νυκτός καὶ λέγουσιν· ὦ ἄνθρωπε, ἔπαρε ἐλίγας τρίχας ἀπὸ τὸν Κοσμᾶν, καὶ καῦσον αὐτάς καὶ τρίψον, ἔπειτα πίεταίς μὲ ἐλίγον νερόν, καὶ θέλεις ἰατρευθῇ. Ὁ δὲ Ἀρχὼν ἐκεῖνος, ὡσάν ἐξύπνισεν, ἐθαύμαζε, τί δηλοῖ τὸ ὄραμα αὐτό καὶ ποῦ νὰ εὕρῃ τὸν Κοσμᾶν, νὰ πάρῃ τρίχας ἀπ' αὐτόν· διότι ἐνέμιζεν, ὅτι διὰ τὸν ἅγιον Κοσμᾶν λέγει, καὶ αὐτὸ εἶχεν ἄλλο νόημα· καὶ ἀκούσατε τὴν ὑπέθεσιν· Εἰς ταῖς ἡμέραις ἐκείναις πρὶν νὰ προσπίσῃ ὁ Ἀρχὼν ἐκεῖνος εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἀγίων, κάποιος Χριστιανὸς εἶχε χαρίσει ἓνα πρόβατον εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἀγίων, νὰ τὸ σφάζουσιν εἰς τὴν Πανήγυριν τους, ὡσάν τὴν σήμερον ἡμέραν· καὶ ἐπειδὴ ἦτον ἀκόμῃ ἡμέραις ἀναμεταξύ, ὅσον νὰ ἔλθῃ ἡ ἐορτὴ τῶν Ἀγίων, ἐτρέφετο ἐκεῖ εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἔγινε κατὰ πολλὰ ἡμερῶν· οἱ δὲ ὑπηρετοὶ τῆς Ἐκκλησίας, εἶχαν εὐγάλην τὸ ἐνερμά του, Κοσμᾶν, κατὰ τὴν ἐνερμασίαν τοῦ Ἀγίου. Ἀπ' ἐκεῖνο τὸ πρόβατον ἔλεγον οἱ ἅγιοι νὰ πάρῃ τρίχας νὰ καῦσῃ, καὶ νὰ τὰς πῇ· ἐκεῖνος δὲ, ἐπειδὴ τότε νεωστὶ ὑπῆγεν ἐκεῖ, μὴν ἔξευρωτάς τὴν ὑπέθεσιν, πῶς τὸ πρόβατον ἐνομάζεται Κοσμός, πρεπόντως ὑπέρει, τί θέλει νὰ δεῖλοι ἡ ἐπτασία. Ἀλλὰ πῶς τὸ ἀκούοντοσαν οἱ ἅγιοι; ἔταν ἔγινεν ἡμέρα, τὸ πρόβατον ἐκεῖνο, ἐδηγούμενον ἐκ τῆς χάριτος τῶν Ἀγίων, ὑπῆγε καὶ ἐστάθη ἐνώπιον τοῦ Ἀρχόντος ἐκείνου, καὶ ἔκραζε μεγαλοφώνως, κατὰ τὴν φωνὴν τῶν προβά-

των, ὥσπερ νὰ ἐξήτει τίποτες· μόνον ὅσον δὲν εἶχε στόμα ἀνθρώπινον, νὰ εἴπῃ δηλονότι, ὅτι διὰ τ' ἐμένα σὲ εἶπαν οἱ Ἅγιοι. Οἱ δὲ ἄλλοι ἀσθενεῖς, καὶ ὑπηρεταὶ τοῦ Ἀρχοντος, βλέποντες τὸ πρόβατον ὅτι κράζει μεγαλοφῶνως, ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐθαύμαζον, τί θέλει νὰ εἶναι τὸ πρᾶγμα. Μετὰ δὲ ὦραν ἱκανήν, εἰς τῶν Ἱερῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἐλθὼν καὶ ἰδὼν καὶ αὐτὸς τὸ πρόβατον πῶς κράζει, λέγει πρὸς αὐτό· τί θέλεις, Κοσμά, καὶ κράζει τοιουτοτρόπως; Τότε, ὡς ἤκουσεν ὁ Ἀρχὸν ἐκεῖνος τὸ, Κοσμά εἰς τὸ πρόβατον, ὡς φρόνιμος ὁποῦ ἦτον, ἐκατάλαβε τὴν ἐννοίαν τῆς ὀπτασίας τῶν Ἀγίων, καὶ παρευθὺς ἐδιηγήθη πρὸς τοὺς περιεστώτας ἀνθρώπους τὸ ὄραμα ὅπῃ ἶδεν. Ἐκεῖνοι δὲ πιάσαντες τὸ πρόβατον, ἐπῆραν τρίχας ἀπ' αὐτό, καὶ καθὼς εἶπον οἱ Ἅγιοι, ποιήσαντες, ἐπότισαν τὸν ἀσθενῆ, καὶ παρευθὺς, μόνον ὅτι τὰς ἔπειν, ὃ τῆς μεγάλης καὶ θαυμαστῆς χάριτος τῶν θαυμασίων σου, Χριστέ Βασιλεῦ! ἐγένεν ὑγιῆς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, δοξάζοντας τὸν Θεόν. Βούλεται ὁ λόγος καὶ ἄλλο θαῦμα παράδοξον νὰ διηγηθῇ.

Ἀνθρωπὸς τις εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀνατολῆς πλούσιος καὶ Ἀρχὸν, εὐλαβὴς καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος εἶχε μεγάλην ἀσθενείαν εἰς τὴν καρδίαν καὶ τὸν στομάχον, ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας· ἡ δὲ ἀσθενεία του ἦτον ἀνιάτρευτος· διότι ὅσον ἦτον παιδίον, εἶχε καὶ ὀλίγους πόνους, ὅσον δὲ αὐξανεν ἡ ἡλικία του, ἐσυναυξάνετο καὶ ἡ τοιαύτη ἀσθενεία· καὶ οὔτε νὰ φάγῃ εἰς χόρτασιν ἐδύνατο, οὔτε ἐκεῖνο, ὅπου ἔτρωγεν ὀλιγοστόν, ἐδύνατο νὰ τὸ χωνεύσῃ ὁ στομάχος του· ἀλλὰ ἦτον ὅλως δι' ὅλου, ὡς ἄνθρωπος νεκρωμένος· πολλάκις δὲ καὶ ἀπὸ τὴν ὀδύνην τὴν πολλὴν ἐκυλίστο εἰς τὴν γῆν, βῶν καὶ κράζων, ὥστε καὶ εἰτις τὸν ἐβλεπεν, ἔλεγεν, ὅτι Δαιμονιζόμενος εἶναι. Ἡ δὲ τοιαύτη ἀσθενεία τοῦ στομάχου, εὐλογημένοι Χριστιανοί, εἶναι μεγάλη καὶ ἀνυπόφορος, καθὼς τὸ ἡξεύρουσιν ὅσοι τὴν ἔπασαν· τὸ δὲ χειρότερον εἶχεν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὅτι οὐδὲ θεραπείαν δὲν ἐδύνατο νὰ εὕρῃ παντελῶς, διότι ἓνα βότανον ὅπῃ τὸν

ῥέλει σήμερον, αὐρίον τὸν ἐβλαπτε, καὶ ἄλλο ὁποῦ τὸν ἐβλαπτεν, ἄλλαις φοραῖς τὸν ῥέλει· ὅσον καὶ ἀπὸ τὴν ἀπορίαν του, δὲν ἤξευρε, ποῖον φαγὴ νὰ κρατῇ, καὶ ποῖον νὰ τρώγῃ. Ἐχώντας γοῦν οὕτως ὁ ἄνθρωπος, καὶ μὴ δυνάμενος ἀπὸ Ἱατρὸν νὰ εὕρῃ θεραπείαν, ὑπῆγεν εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Ἀναργύρων· ὡς δὲ ἔκαμεν ἐκεῖ κατάκοιτος ἡμέρας ἱκανάς, μὴ εὐρὼν ἱατροίαν, καὶ νομίζων ὅτι δὲν εἶναι θίλημα τῶν Ἀγίων νὰ τὸν ἱατρεύσουν διὰ τὰς ἀμαρτίας του, ἠδουλήθη νὰ ὑπάγῃ πάλιν εἰς τὸ σπῆτί τε· ἐμήνυστε γοῦν εἰς τὸ σπῆτί του, ὅτι νὰ τὸν στείλουνσι τὰ ἄλογά του, διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ ἐκεῖ. Τὰ μὲν οὖν ἄλογα ἠφεράντα οἱ ὑπηρεταὶ του· ἐπειδὴ δὲ ἦτον ἀργὰ ἡ ὥρα, καὶ δὲν ἐδύνατο νὰ κινήσῃ τὴν ὥραν ἐκείνην, ἠβουλήθη νὰ μείνῃ ἀκόμῃ τὴν νύκτα ἐκείνην, καὶ τὸ ταχὺ νὰ ὑπάγῃ. Κατὰ δὲ τὴν νύκτα ἐκείνην, φαίνεται ἄνθρωπός τις εἰς τὸν ὕπνον του, καὶ λέγει του· νὰ μὴ βιασθῇ καὶ ὑπάγῃς, ἄνθρωπε, ἀνιάτρευτος· μόνον πρόσμεινε ἀκόμῃ, ἕως τὴν Κυριακὴν, καὶ θίλεις ἰδῇ τὴν τοῦ Θεοῦ δύναμιν, καὶ τὴν δόξαν τῶν Ἀγίων αὐτοῦ Ἀναργύρων· ἦτον δὲ τὴν νύκτα ἐκείνην ἡ ἀργαδινὴ τῆς πέμπτης. Ὡς γοῦν ἔφθασεν ἡ Κυριακὴ, πάλιν, κατὰ τὴν συνήθειάν του, ὁ ἀσθενὴς ἔπεσεν ἐνώπιον τῆς εἰκόνος τῶν Ἀγίων· καὶ πρὸς τὸ μεσονύκτιον βλέπει φανερά, ὡσάν νὰ εὐγῆται ἀπὸ τὸ ἅγιον Βῆμα, ὁ ἅγιος Κοσμάς, ὁ τρανήτερος Ἀδελφός, κατὰ τὴν ἰδέαν ὁποῦ τὸν ζωγραφίζουν εἰς τὴν εἰκόνα του, καὶ περιῆλθεν ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν, ἐπισκεπτόμενος τοὺς ἀσθενεῖς, πρὸς δὲ αὐτὸν τὸν ἀσθενῆ, ὁποῦ ἐβλεπε τὴν ὀπτασίαν, δὲν ἐγύρισε παντελῶς τὸν ὀφθαλμόν του. Ἐθαύρησεν ὁ ἀσθενὴς ἐκεῖνος Ἀρχὸν, ὅτι καὶ εἰς τὸ γύρισμά του ὁ ἅγιος· αὐτὴν τὴν νύκτα δὲ τὸν δώτῃ νεῦμα· μετὰ δὲ ὦραν ἱκανὴν ἐγύρισε πάλιν ὁ ἅγιος Κοσμάς νὰ σέβῃ εἰς τὸ Βῆμα, καὶ οὐδὲ τότε τὸν ἶδεν ὁ ἅγιος. Ἐσηκώθη δὲ ἀπὸ τὸν τόπον του ὁ ἀσθενὴς, καὶ πίπτει εἰς τὰ ποδάρια τοῦ Ἀγίου, δεόμενος καὶ παρακαλῶν νὰ τὸν ἱατρεύσῃ. Λέγει του ὁ ἅγιος· νὰ ἐτοῦτο τὸ γλύκυσμα, καὶ φάγετο, καὶ θίλεις ἱατρεύσῃ. Ἐφάνηκε γοῦν, ὡσάν ὅταν εὐγαλεν

ἀπὸ ἑνα πύξομῳλον, γλύκυσμα μίαν φοράν· καὶ παλαι, ὡς ἶδε μεναχός του· ὁ Ἅγιος, ὅτι εἶναι ὀλίγον, ἐπρόσθεσε καὶ ἄλλο, καὶ ἔδωκε τοῦτο. Ὡς γοῦν ἐπῆρεν ὁ Ἄρχων ἐκεῖνος τὸ γλύκυσμα, πάλιν ἔπεσεν εἰς τὰ ποδάρια τοῦ Ἁγίου καὶ ἐπὶ του· παρακαλῶς, ἅγιε τοῦ Θεοῦ, πλέον νὰ μὴ με πιάσῃ ἡ τοιαύτη ἀσθένεια. Τότε ἄπλωσεν ὁ ἅγιος τὸ χέρι του, καὶ ἔκαμε Σταυρὸν εἰς τὸ στήθος τοῦ ἀσθενοῦς, λέγωντας· με τὸ ὄνυμα τοῦ Θεοῦ, πλέον νὰ μὴ σὲ πειράξῃ ἡ τοιαύτη ἀσθένεια· μόνον ἀπὸ τοῦ νῦν ὁσπριον νὰ μὴ φάγῃς εἰς ἔλην σὲ τὴν ζωὴν. Εἶχε δὲ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὡς ἔλεγε, καὶ ἄλλην ἀσθένειαν, ὅτι κατὰ καιροὺς τὸν ἐπόνει ἡ μία μερία τῶν ἐδόντων· ἐπαρακάλεσε γοῦν τότε τὸν Ἅγιον καὶ διὰ ταύτην τὴν ἀσθένειαν· ὁ δὲ Ἅγιος εἶπεν· σῶναι σὲ ἡ ἰατρεία τῆς μεγαλότερης ἀσθενείας· αὐτὴν δὲ τὴν μερικὴν ἀσθένειαν εἶναι Σέλημα Θεοῦ νὰ τὴν ἔχῃς, διὰ νὰ ἐνθυμῶσαι τὰς ἁμαρτίας σου, καὶ νὰ πιστεύῃς, ὅτι «ὁ ὢν ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει». Μὲ τοιοῦτον γοῦν πρόπον τυχὼν ὁ Ἄρχων ἐκεῖνος τῆς τοῦ στομάχου ἰατρείας, ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, δοξάζων τὸν Θεόν, καὶ μεγαλύνων τοὺς αὐτοῦ Σεράποντας ἁγίους Ἀναργύρους. Καὶ ἄλλο θαῖμα ἀκούσατε νὰ διηγηθῶ, εὐλογημένοι Χριστιανοί, τῶν Ἀγίων, καὶ οὕτως εἰς δόξαν Θεοῦ νὰ τελειώσω τὴν τούτων διήγησιν.

Ἄρχων τίς εὐγενής καὶ χριστὸς ἀπὸ τὴν Φερεμᾶν, Σέλωντας νὰ ὑπάγῃ εἰς τόπον μακρὺν, διὰ πραγματείαν του, ἐπῆρε τὴν γυναῖκά του, καὶ ὑπῆγέ την εἰς τὸν τάφον τῶν ἁγίων Ἀναργύρων, καὶ ἐκτείνας τὰς χεῖρας του πρὸς τοὺς ἁγίους εἶπεν· ἅγιοι Ἀναργυροὶ καὶ Σαυματουργοί, εἰς τὴν σκέπην σας ἀφῆνω τὴν γυναῖκά μου ταύτην, καὶ ἡ χάρις σας νὰ τὴν περισκεπᾷ, ἕως οὗ νὰ ἔλθω. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἄρχων ἐκεῖνος, ἐγύρισε πάλιν εἰς τὸ σπῆτι του, καὶ ἐπαράγγειλε τὴν γυναῖκά του, ὅτι εἰάν δὲν ἴδῃ γράμματα ἰδικάτου, καὶ τὸ δακτυλίδιον του, νὰ μὴ πιστεύῃ κανένα μαντάτου. Καὶ ὁ μὲν Ἄρχων, ἐξῆ ποραγγείλας τὴν γυναῖκά του, ἐπορεύθη εἰς τὸ ταξίδιον του· ὁ δὲ ἐχθρός τῆς ὀληθείας διοβολός

ζηλεύωντας τὸν Ἄρχοντα, πῶς ἐμπιστεῖται τὴν γυναῖκά του εἰς τοὺς Ἁγίους, καὶ Σέλωντας νὰ τὸν κόμη νὰ πικραυνῇ, νὰ πείσῃ καὶ εἰς ἀπιστίαν, τί ἐτεχνεύσατο; ἔπλασε γράμματα κατὰ φαντασίαν ὡς ἀπὸ τοῦ Ἀρχοντος ἐκείνου, πρὸς τὴν γυναῖκά του, πῶς τὴν μνησθῇ νὰ ὑπάγῃ εἰς αὐτόν, καὶ ἔκαμε καὶ κατὰ φαντασίαν τοῦ δακτυλιδίου του. Ἐπειτα ὑπῆγεν εἰς τὴν Ἀρχόντισσαν ἐκείνην, ὡς ἀπεσταλμένος ἀγωγιάτης ἀπὸ τὸν Ἄρχοντα, νὰ τὴν πάρῃ νὰ τὴν ὑπάγῃ εἰς τὸν ἄνδρα τῆς· ἐκείνη, ὡς γυνὴ ὁποῦ ἦτον, τὸ εὐκολοκατάπιστον πρόσταγμα μὴ νοήσασα τὴν πονηρίαν τοῦ πονηροῦ δαίμονος, ἐπίστευσέ το, καὶ ἐκίνησε νὰ ὑπάγῃ. Ἀλλὰ ἔδω καταλάβετε, πόσον δύναται ἡ πρεσβεία τῶν Ἀγίων. Πηγαίνόμενος ὁ δαίμων με τὴν γυναῖκα, ἐκατήντησέ την εἰς ἕνα μέγα κρημνόν· εἰς αὐτόν γοῦν ἐκόντησέ την παρευθὺς, βουλόμενος νὰ τὴν θανατώσῃ· ἐκείνη δὲ ἡ ταλαίπωρος πεύτουσα εἰς τὸν τοιοῦτον μέγαν κρημνόν, ἄλλο δὲν ἐπρόφθασε νὰ εἰπῇ, μόνον, ἅγιοι Ἀναργυροὶ καὶ Σαυματουργοί, βοηθήσατέ με τὴν δούλην σας· καὶ με τὸν λόγον, πάραυτα, ὃ τοῦ θαύματος! εὐρέθη ἡ γυνὴ ἐκείνη ἀπὸ τὸν κρημνόν μέσα εἰς τὸ σπῆτι τῆς. Οὕτω γοῦν ἐλευθερωθεῖσα τῆς ἐπιβουλῆς τοῦ μιανοῦ δαίμονος, ἐδόξεσε, καὶ εὐχαρίστησε τὸν Θεόν, καὶ τοὺς αὐτοῦ Σεράποντας ἁγίους Ἀναργύρους, Κοσμάν καὶ Δαμιανόν. Ἀλλὰ καὶ περὶ τούτου τοῦ θαύματος, εἴτις ἀμφιβάλλει, ἄς διαβάσῃ τὸ Βιβλίον τοῦ Προφήτου Δανιὴλ, νὰ καταλάβῃ, πῶς τοῦ Θεοῦ Σελίσαντος, καὶ ὁ Προφήτης Ἀβδακούμ εἰς μίαν ὥραν εὐρέθη ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς τὴν Βαβυλῶνα, ὁποῦ εἶναι τὰ ἀναμεταξὺ καὶ ἡμερῶν στρατά, καὶ πάλιν ἐγύρισεν εἰς τὴν αὐτὴν ὥραν, ἀπὸ τὴν Βαβυλῶνα εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ.

Ἀλλὰ διὰ μὲν τὰ θαύματα τῶν ἁγίων Ἀναργύρων, ἀρκεῖ μας ὁ λόγος, εὐλογημένοι Χριστιανοί· τοῦτο δὲ μόνον ἀκέμῃ νὰ ἀναφέρω πρὸς τὴν ἡμετέραν ἀγάπην, ὅτι πρέπει εἶναι νὰ συλλεγομεθα, ὡς εὐσεβέστατοι Ἀρχόντες, πῶς εἰς μὲν τὸν παλαιόν καιρὸν οἱ ἄνθρωποι ἀγίαζαν εὐκολα, τὴν σήμερον δὲ ἡμεῖς εἶναι δύσκολον νὰ εὐ-

ρης ἄνθρωπον ἐνάρετον. Μήπως ἄλλος Θεὸς ἦτον τότε, καὶ ἄλλος τώρα; μήπως οἱ χρόνοι καὶ οἱ μῆνες αἱ ἡμέραι καὶ αἱ ὥραι ἀλλάξαν; μήπως τὰ δ'· στοιχεῖα ἐμεταβάλλθησαν, ἡ γῆ, τὸ ὕδωρ, ὁ αἶθρ, καὶ ὁ αἰθήρ; μήπως ἄλλο εὐαγγέλιον ἤκουσαν ἐκεῖνοι, καὶ ἡμεῖς ἀκούομεν ἄλλο; οὐχί· ὅλα εἰς τὴν τάξιν τους εἶναι, ὅλα καταπῶς τὰ ὥρισεν ὁ Θεὸς ἐξ ἀρχῆς, ἔτζι διαμένονσι καὶ μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Τί γοῦν εἶναι τὸ αἷτιον; ἡμεῖς ἀλλάξαμεν τὴν γνώμην μας, ἡμεῖς ἐκακώθημεν, ἡμεῖς πταίομεν, ὅτι δὲν παρακινουῦμεν ἕνας τὸν ἄλλον εἰς τὸ ἀγαθόν, ὡσάν οἱ ἄνθρωποι τὸν παλαιὸν καιρὸν, ἀμὴ πάσχει ἕνας τὸν ἄλλον νὰ ἐγκρεμίσῃ, ἕνας τὸν ἄλλον ζηλεύει, ἕνας τὸν ἄλλον πολεμεῖ, ἕνας τὸν ἄλλον ἐπιβουλεύεται. Εἰπῆτε με· με τέτοιας λογῆς ἔργα, πῶς νὰ σωθοῦμεν ἡμεῖς; πῶς νὰ ἀγιασώμεν; πῶς κὰν Θεοῦ πρόσωπον νὰ ἰδοῦμεν; Διὰ τοῦτο παρακαλῶσας, εὐλογημένοι μου Ἀδελφοί, διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅπου ἐπαράδωκε τοῦ λόγου του εἰς θάνατον διατ' ἐμᾶς, ἅς ἐννοιασθοῦμεν καμμίαν φορὰν καὶ διὰ τὴν ψυχὴν μας τὴν ταπεινὴν· ἅς συλλογισθοῦμεν τὸν θάνατόν μας· ἅς συλλογισθοῦμεν τὰ ὑστερινὰ μας· ἅς λυπηθοῦμεν τοῦ λόγου μας εἰς τὴν ματαιότητα τῆς ἀπερασμένης ζωῆς μας, πῶς ἐγῆράσαμεν καὶ οὐκ ὠφελήσαμεν· πῶς ἐδαπανήσαμεν τὴν ζωὴν μας εἰς τὴν ματαιότητα, καὶ δὲν ἐκερδήσαμεν τίποτε. Ἄς μὴ ἀπομεινῶμεν εἰς τὴν ῥαθυμίαν, ἅς μὴ στεκόμεσταν εἰς τὴν ὀκνηρίαν· ἅς μὴ ὀκνεύομεν νὰ καταπιασθῶμεν ἀρετὴν, μὴ ἀμελοῦμεν νὰ ἀρχήσωμεν τὸ καλόν· μὴ λέγωμεν ἀπὸ δευτέρας, ἢ εἰς τὴν δεῖναν ἡμέραν νὰ βάλωμεν ἀρχήν. Σήμερον ἔχεις καιρὸν, σήμερον μετανόησαν· σήμερον ἐσυλλογίσθης τὸ ἀγαθόν, σήμερον ἀρχήσετο· οὐ γὰρ οἶδας τί τέξεται ἡ ἐπιούσα. Τώρα εἶναι καιρὸς μετανόιας, τότε δὲ εἶναι καιρὸς παιδεύσεως· τώρα εἶναι καιρὸς ἐργασίας, τότε δὲ εἶναι καιρὸς ἀνταποδόσεως· τώρα ἔχεις τὸν Θεὸν βοηθόν, τὸν ἔχεις Κριτὴν· τώρα μᾶς ὑπομένει καὶ ἂν ἀμαρτάνωμεν, ἀλλὰ τότε θέλομεν γνωρίσει τὴν δικαιοκρισίαν του· τώρα μᾶς ἀ-

φῆκεν εἰς τὴν ἐξουσίαν μας νὰ τὸν ἀγαπήσωμεν, τότε μᾶς ἀποστρέφεται, καὶ κολαζόμεθα. Ἔως πότε νὰ εἴμεσταν μεθυσμένοι εἰς ταῖς ἐννοίας τοῦ Κόσμου; ἔως πότε νὰ κοιτάζωμεν ὅλως πρὸς τὰ γῆϊνα; δὲν ἐξυπνοῦμεν καὶ καμμίαν φορὰν; δὲν στεκόμεσταν νὰ συλλογισθοῦμεν, ποῦ εἶναι οἱ παπποῦδές μας καὶ οἱ πατέρες μας; ποῦ εἶναι οἱ ἄρχοντες; ποῦ εἶναι οἱ Βασιλεῖς; ποῦ εἶναι οἱ δυνατοί; ποῦ οἱ πλούσιοι; ποῦ οἱ εὐμορφοί; ποῦ οἱ ὑπερήφανοι; ποῦ οἱ ἀκατάδεκτοι; ποῦ οἱ ἄδικοι; ποῦ οἱ μεθυστάδες; ποῦ οἱ πόρνοι; ποῦ οἱ ἀναγελαστάδες; ποῦ οἱ καταδόται; Δὲν ἦσαν καὶ ἐκεῖνοι ποτὲ εἰς τὸν Κόσμον; δὲν ἐχάρηκαν, δὲν ἔκαμαν τὰ θελήματά τους; ἀλλὰ τώρα ποῦ εἶναι; χῶμα μόνον καὶ οὐδὲν πλέον, κόκκαλα ξηρά, καὶ ἐκεῖνα καταπεπατημένα. Τί ὠφίλησαν οἱ τοιοῦτοι; τί ἐκέρδησαν; οὐδὲ τίποτε· μόνον ἐὰν ἔκαμαν καλὸν διὰ τὴν ψυχὴν τους, ἐκεῖνο ἐκέρδησαν, ἐκεῖνο ἐπῆραν μετ' ἐσὺ λόγου τες· τὸν βίον, καὶ τὰ σπῆττα τὰ μεγάλα, καὶ τὰ χωράφια τὰ πολλὰ, καὶ τὰ ἀμπέλια τὰ καλά τὰ ἐκληρονόμησαν ἄλλοι. Τίποτε εἰς τὸν Κόσμον, Ἀρχοντες, δὲν ἐφέραμεν ὅταν ἐγεννηθῆμεν, διὰ τοῦτο οὐδὲ τίποτε δὲν δυνάμεσταν νὰ πάρωμεν μετ' ἐσὺ λόγου μας ὅταν ἀποθάνωμεν. Ὅλα ἐδῶ τὰ ἀφήνομεν, ὅλα ἐδῶ τὰ καταλιμπάνομεν, μόνον ἡ ἀρετὴ εἶναι ἀγαθὸς συνοδοιπόρος τοῦ ἀνθρώπου, καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του. Ἐνα πρᾶγμα εἶναι ἀθάνατον, ἡ Ἀρετὴ, τὰ δὲ ἄλλα εἶναι ὡσάν ἱσκιος, ὡσάν καπνός, ὡσάν ὄνειρον. Λοιπὸν ἅς ἐργασθῶμεν τὰ πρόσκαιρα, νὰ κληρονομήσωμεν τὰ ἀθάνατα, ἅς ποιήσωμεν τὰ ὀλιγοχρόνια, νὰ κληρονομήσωμεν τὰ αἰώνια. Ἡ Ἀρετὴ εἶναι ὀλιγοχρόνιος, ἀλλὰ ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν εἶναι αἰώνιος· ἡ ζωὴ μας εἶναι πρόσκαιρος, ἀλλὰ ἡ μέλλουσα ἀνάπαυσις εἶναι ἀθάνατος. Καθεὶς, καθὼς δύναται, καθεὶς, καθὼς προαιρεῖται, ἅς σπουδάσῃ νὰ ποιήσῃ τὸ ἀγαθόν· καθεὶς Χριστιανὸς ἅς κτίσῃ τὸ σπῆτι τῆς ψυχῆς του· ἅς βάλῃ θεμέλιον τὴν ἐξομολόγησιν· ἅς κτίσῃ τοῖχον τὰς ἀρετᾶς· ἅς τὸ σκεπάσῃ μετ' ἐσὺ χάριν τοῦ Θεοῦ· προθυμίαν μόνον θέλει ὁ

Θεὸς ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, καὶ αὐτὸς τὸ τελειώνει. Μὴ παύσασθαι, ὅτι δίχως τὸ θέλημα τοῦ κατορθώμεν τίποτε· διότι, « εἰ μὴ Κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον τῆς ψυχῆς, μάτην κοπιῶμεν ». Ἡμεῖς ὡς χαρίζομεν, ἡμεῖς ὡς προθυμηθώμεν, ἡμεῖς ἐπικαλεσθέντες τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ὡς ἀρχήσωμεν, καὶ αὐτὸς εἶναι βοηθός, αὐτὸς Κτίστης, αὐτὸς Τεχνίτης, αὐτὸς εἶναι καὶ Τελειωτής. Ταῦτα ὡς ἐννοιαζόμεσταν, εὐλογημένοι Χριστιανοί· ταῦτα ἕνας τὸν ἄλλον ὡς διδάσκωμεν· ταῦτα ὁ ἄνδρας ὡς διδάσκη τὴν γυναῖκά του, οἱ γέροντες τοὺς παῖδας, οἱ παπᾶδες τοὺς ἐνορίτας τους, οἱ Ἀρχιερεῖς

τοὺς Παπᾶδες. Ἕνας τὸν ἄλλον ὡς παρακινούμεν εἰς τὸ ἀγαθόν· ἕναν τὸν ἄλλον ὡς σέρνωμεν εἰς τὴν ἀρετὴν, ἵνα οὕτω ποιοῦντες, ἐδῶ μὲν περάσωμεν ζωὴν εὐθυμον, εἰρηνικὴν, ἀσκανδάλιστον, ἀπείρακτον· ἐκεῖ δὲ ἀξιωθώμεν τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἡς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὃ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν καὶ αἰεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ν Ο Ε Μ Β Ρ Ι Ο Ι Α.

ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΝΔΟΞΟΥ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΟΣ

Μ Η Ν Α

Του Αίγυπτίου, καὶ μερικῇ θαυμάτων διήγησις.

Πολλῆς ὠφελείας καὶ σωτηρίας εἶναι πρό-
ξενον, εὐλογημένοι Χριστιανοί, νὰ διηγῇ-
ται τινὰς τῶν ἁγίων Μαρτύρων τοὺς ἀγῶ-
νας καὶ τὰ κατορθώματα· καὶ οὐ μόνον
ἐκεῖνος ὁποῦ τὰ διηγῆται ὠφελεῖται, ἀλλὰ
καὶ οἱ ἀκούοντες ἔχουσι μέγα διάφορον εἰς
τὴν ψυχὴν τους· διότι ὅταν ἀκούη τις, πῶς
ἐπολιτευθῇ ὁ δεῖνα Ἅγιος, πῶς ἐμαρτύ-
ρησεν, πῶς ἔχυσεν τὸ αἷμά του ὑπὲρ τῆς
ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, παρακινεῖται καὶ
ἐκεῖνος πρὸς μίμησιν, καὶ πάντοτε προ-
θυμεῖται ὁ τοιοῦτος, εἰὰν ἔλθῃ καιρὸς νὰ
ὑπομείνῃ καὶ αὐτὸς τὰ ὅμοια. Πάντων μὲν
οὖν τῶν ἐνδόξων Μαρτύρων, ὡς εἶπον, αἱ
διηγήσεις δίδουσι μέγα διάφορον, εἰς τὴν
τοῦ διηγουμένου ψυχὴν, καὶ εἰς τὴν τῶν
ἀκούοντων· ἐξόχως δὲ τοῦ ἁγίου Μεγα-
λομάρτυρος Μηνᾶ, τοῦ σήμερον ἑορταζο-
μένου, ἡ διήγησις πολλὴν ὠφέλειαν ψυχι-
κὴν δύναται νὰ δώσῃ καὶ εἰς τὸν λέγοντα,
καὶ εἰς τοὺς ἀκούοντας. Διὰ τοῦτο, εὐσε-
βέστατοι Ἀρχιερεῖς, γενῆτε πρόθυμοι εἰς
τὴν ἀκρόασιν τῆς διηγήσεως, καὶ δεθήντε
καὶ ἐσεῖς τοῦ Ἁγίου, νὰ μὲ δώσῃ λόγον
ἱκανόν, νὰ διηγηθῶ τὸ Μαρτύριόν του καὶ
τὰ θαύματά του· διότι ἐγὼ ἔπαθα ὥσπερ
εἰς πτωχὸς ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἀποτολμή-
σῃ νὰ φιλεύσῃ τὸν Βασιλέα μὲ ὅλον του
τὸ στράτευμα, πῶς εἰς τὰ ὕστερα, ἀνά-
γκη εἶναι νὰ ἐντραπῇ, ὅτι δὲν δύναται νὰ

ἔχῃ τόσῃν ὑπηρεσίαν, οὐδὲ φαγητὰ ἄξια
διὰ βασιλείαν καὶ τόσον λαόν· τὸ αὐτὸ συ-
νέβη καὶ εἰς ἐμὲ, ἐπειδὴ ἐγὼ μὲν εἶμαι
πτωχὸς εἰς τὸ λέγειν, καὶ ἀδύνατος νὰ διη-
γοῦμαι τοιοῦτου μεγάλῃς Ἁγίου μαρτύριον·
ἡ δὲ αὐθεντία σας ὡς βλέπω, ἔχετε μεγα-
λὴν προθυμίαν νὰ ἀκούσετε, καὶ ἀναμέ-
νετε ὅλοι σας, νὰ φιλευθῇτε πνευματικῶς
ἀπὸ ἐνὸς πτωχοῦ στόμα. Διὰ τοῦτο γοῦν,
παρακαλῶ τὴν ἀντίληψίν σας, δεηθῇτε τοῦ
Θεοῦ, ἵνα διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἑορταζομέ-
νου Ἁγίου, δώσῃ μοι λόγον πρέποντα ἐν
ἀκροίᾳ τοῦ στόματος· διότι βούλομαι νὰ
ἀρχίσω τὴν περὶ τοῦ Ἁγίου διήγησιν, καὶ
ἀκούσατέ τιν ἐκ τῆς προθύμους, ἵνα λάβητε καὶ τὸν
ἄξιον μισθὸν παρ' αὐτοῦ.

Μετὰ τὴν ἑνσαρκον οἰκονομίαν τῆς Χρι-
στοῦ, ὡς τριακοσίς χρόνους, ἦσαν δύο τινὲς
βασιλεῖς κατὰ πολλὰ ἀσεβεῖς, καὶ Χριστια-
νομάχοι, ὁ Διοκλητιανὸς λέγω, καὶ ὁ Μα-
ξιμιανὸς, τὸ ζεῦγος τοῦ διαδόλου· καὶ ὁ
μὲν Διοκλητιανὸς ἐβασίλευεν εἰς τὴν ἀνα-
τολήν πᾶσαν, ὁ δὲ Μαξιμιανὸς, ὁ ὁποῖος
εἶχε γυναῖκα τὴν θυγατέρα τοῦ Διοκλη-
τιανοῦ τούτου, ἐβασίλευεν εἰς τὴν δύσιν.
Τοιαύτην γοῦν βουλήν ἐβάλασιν οἱ ἀσεβέ-
στατοι, καὶ τοῦτο ἦτον τὸ ἔργον τους, ὅτι
παντελῶς νὰ σβύσουν τὸ ὄνομα τοῦ Χρι-
στοῦ, καὶ νὰ ἀφανίσουσιν τὸ γένος τῶν
Χριστιανῶν· διότι οὐδὲ πόλεις εἶχαν εἰς

τὸν νοῦν τοὺς νὰ αὐγατίσουν εἰς τὴν ἔξουσίαν τοὺς, οὐδὲ ἔβηθη ἤθελαν νὰ ὑποτάξουν εἰς τὴν βασιλείαν τοὺς, μόνον ἓνα σκοπὸν ἀσεβέστατον, καὶ ἓνα ἔργον παρανομώτατον εἶχον, νὰ τυραννοῦσι τοὺς Χριστιανούς. Τότε τί κακὸν δὲν ἐγένετο, εἰς τοὺς ἀγαπῶντας τὸν Χριστόν; ἔστενοχωροῦντο ἢ φυλακαῖς ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν καθ' ἑκάστην τιμωρουμένων Χριστιανῶν· τὰ σπῆτια ὅπου εἶχαν οἰκοκυροὺς Χριστιανούς, ἐρημίωνοντο· αἱ ἐρημίαι καὶ τὰ ὄρη ἐγίνοντο ὡσανὺ κάστρον ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν Χριστιανῶν ὅπου ἔφευγαν ἐκεῖ· οἱ πτωχοὶ Χριστιανοί, καὶ φίλοι τῆς ἀληθείας, ὡσανὺ νὰ ἤθελαν κάμη μέγα τίποτες πταίσιμον, ἔτχι ἐπαιδεύοντο· τὰ χρήματα τῶν Χριστιανῶν ἐδιαρπάζοντο ἐκ τῶν Ἑλλήνων, αἱ νόμοι τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως διελύοντο· διότι οἱ πατέρες οἱ Ἕλληνες ἐπρόδιδαν τοὺς υἱούς τοὺς ὅπου ἐπίστευαν τὸν Χριστόν, εἰς θάνατον· οἱ παῖδες ὁμοίως ἐγκαλοῦσαν τοὺς πατέρας ὡς Χριστιανούς· καὶ σχεδὸν εἶπεν, σκότος καὶ σύγχυσις μεγάλη ἦτον εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Διότι οἱ μὲν ἐχθροὶ τοῦ Χριστοῦ ἐπαρρήσιαζοντο, καὶ οἱ δαίμονες ὡς Θεοί, ἐπροσκυνοῦντο· οἱ δὲ φίλοι τῆς ἀληθείας Χριστιανοὶ ἐδιώκοντο· καὶ ὁ ἀληθὴς Θεὸς ὁ Χριστὸς ὡς πλάνος ἐνυβρίζετο. Τότε τινὲς ὑπήγαιναν φανερά καὶ ὠμολογοῦσαν τὸν Χριστόν, Θεὸν ἀληθῆ, καὶ μὲ πολλὰ βάσανα ἀπέβησκον· ἄλλοι δὲ πάλιν διὰ τὸν φόβον τῶν βασάνων ὑπήγαιναν καὶ ἀρνοῦντο τὸν Χριστόν, καὶ ἐδυσίαζον τοῖς εἰδώλοις· ὅσοι δὲ μῆτε νὰ μαρτυρήσουν ἐδύναντο, μῆτε νὰ γίνουσι Ἕλληνες ἤθελον, ἔφευγαν εἰς τὰ ὄρη καὶ εἰς τὰ σπήλαια, καὶ ἐκρύβοντο ἐκεῖ, ἀιαμένοντας τὸν καιρὸν, ὅσον νὰ γνωρίσουν ὅτι εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ νὰ παρρήσιασθῶσι.

Τότε δὴ καὶ ὁ θαυμαστός οὗτος Μηνᾶς, ὁ τὴν ἀρετὴν περιβόητος, ἔλαμπεν ὡσπερ ἥλιος· πατρίδα μὲν εἶχε τὴν Αἰγυπτου, ἥτις τὸ νῦν ἐνομάζεται Μυσήριον, προγόνους δὲ καὶ πατέρα εἶχεν, ἀσεβέες κατὰ τὴν θρησκείαν, καὶ ὅλως δι' ὅλου πετυφλωμένους εἰς τὴν Ἑλληνικὴν πλάνην· καὶ ὁμως, ἀπὸ τοιούτους γονεῖς γεννηθεῖς

ὁ Ἅγιος, ἐχρημάτισε δοῦλος τοῦ Χριστοῦ ἐκλεκτός· καὶ ἦτον ὡσανὺ τὸ τριανταφυλλον, ὅπου γίνεται μὲν ἀπὸ τὴν ἀκαθάρτην τριανταφυλλέαν, πάντες δὲ τὸ ὀρέγονται. Ἀφόντις γοῦν ἀνετράφη ὁ ἅγιος, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν ἀνδρῶν, ἀπεγράφη εἰς τὴν τάξιν τῶν στρατιωτῶν, καὶ ἦτον καὶ αὐτὸς εἰς στρατιωτῆς τοῦ Μαξιμιανοῦ, μὲ ἄλλους πολλοὺς στρατιώτας, οἱ ὅποιοι ἦτον μὲν εἰς τὸ τάγμα, ὅπερ ὠνομάζετο Ρ'ευταλιακόν, εἶχον δὲ πρῶτον ἀπάνω τοὺς ταξίαρχον, ἄνθρωπον τινὰ Φιρμιλιανόν ὀνόματι· ἀπὸ ὅλους δὲ τοὺς στρατιώτας τοῦ τάγματος ἐκείνου ἐδιάφερον ὁ Ἅγιος καὶ εἰς τὴν ἡλικίαν τοῦ κορμίου, καὶ εἰς τὴν εὐμορφίαν, καὶ εἰς τὴν ἀνδρίαν τῶν χειρῶν, ἀλλὰ δὴ καὶ εἰς τὴν φρόνησιν· ἀπ' αὐτοῦ ἦτον καὶ γνώριμος εἰς τοὺς πολλούς, καὶ εἶχεν ὄνομα ἐπαινετόν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀρκοῦσιν εἰς τοσοῦτον· ἄς ἐλθούμεν δὲ εἰς τὸν τρόπον τῆς μαρτυρίας του. Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ὁ ταξίαρχος Φιρμιλιανὸς συνάξας τοὺς στρατιώτας του, ὑπῆγεν εἰς ἓνα κάστρον τῆς Μπαρμπαρίας νὰ τὸ φυλάττη, Κοτυαεῖον λεγόμενον, τὸ ὅποιον εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Φρυγίας Σαλουταρίας· ἀνάμεσα δὲ εἰς ἐκείνους τοὺς στρατιώτας ἦτον, ὡς εἶπον, καὶ ὁ Ἅγιος οὗτος Μηνᾶς. Μίαν δὲ τῶν ἡμερῶν, ὡς ἤκουσε τοὺς ὀρισμούς τοῦ βασιλέως ὅπου τοὺς ἐδιαλαλοῦσαν, πῶς οἱ τοιοῦτοι στρατιῶται νὰ πιάνουσι τοὺς Χριστιανούς νὰ τοὺς τυραννοῦσιν, ἐμίσησε, τὸ τοιοῦτον ἀσεβέστατον πρόσταγμα, καὶ ἐρρίψε μὲν τὴν ζώνην τὴν στρατιωτικὴν, ἢ ὅποιον ἦτον σημεῖον κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν εἰς τοὺς στρατιώτας· ἐπῆγε δὲ εἰς τὸ ὄρος, ὅπου ἦτον ἀπάνωθεν τοῦ Κοτυαεῖου, καὶ ἐκεῖ ἀσκήτευεν. Διότι κάλλια προέκρινε νὰ κατοικῇ μὲ τὰ θηρία, παρὰ νὰ εὕρισκεται μὲ τοὺς ἐχθρούς τοῦ Χριστοῦ εἰδωλολάτρας. Ἐκεῖ γοῦν διατρίψας ὁ ἅγιος ἱκανὸν καιρὸν, καὶ νηστείας καὶ ἀγρυπνίας εὐαρεστήσας τῷ Θεῷ, ἶδε καὶ ἀποκάλυψιν, ὅτι καιρὸς εἶναι νὰ μαρτυρήσῃ διὰ τοῦτο ἐφύλαξε μίαν ἡμέραν, εἰς τὴν ὅποιαν ἐκάμνασι πανήγυριν μεγάλην οἱ ἄνθρωποι τοῦ Κοτυαεῖου, μὲ θυσίας, μὲ χοροὺς, μὲ παιγνίδια, μὲ

πηλαλήματα ἀλόγων, μεῖ ἄλλαις θεραπεΐαις τῶν δαιμόνων. Εἰς αὐτὴν γοῦν γνωρίζοντας ὁ Ἅγιος, ὅτι εἶναι κόσμος πολὺς συναγμένος, καὶ πάντες ὠφεληθῇ θείουσι, καὶ μάλιστα πολλοὶ κρυφοὶ χριστιανοὶ ἀπὸ τὴν μαρτυρίαν του, ὑπῆγν' εἰς τὸ μέσον τῆς ἐορτῆς, καὶ ἐκάθησεν εἰς ἕνα τόπον ὑψηλόν, εἰς τὸν ὁποῖον ἔμελλαν νὰ ἰδοῦσι πολλοί, καὶ μετὰ μεγάλης φωνῆς, ἔκραξε λέγωντας· ἰδοὺ ἐγὼ δίχως νὰ με ζητῆτε, ἦλθον· καὶ δίχως νὰ με γυρεῦετε, εὗρήτην, ἀσεβέστατοι. Γνωρίσετε καλὰ, ὅτι εἰς εἶναι ἀληθὴς Θεὸς ὁ Χριστός· αὐτὰ δὲ ὅπου προσκυνεῖτε ἐσεῖς καὶ λατρεῦετε, εἶναι ξύλα κωφὰ καὶ ἀναίσθητα.

Ὅσοι γοῦν ἤκουσαν τὴν τοιαύτην φωνὴν τοῦ Ἁγίου, ὅλοι ἐσύνδραμαν πρὸς αὐτόν, νὰ ἰδοῦσι τίς εἶναι· καὶ πλεον τόσον δὲν τοὺς ἔκαμε χρεῖα νὰ ἀκούουσι τὰ παιγνίδια, ἢ νὰ βλέπουσι τοὺς χοροὺς, ὅσον ἐθαύμαζαν τὸν Ἅγιον, πῶς ἀπετόλμησεν εἰς τόσον πλῆθος Ἑλλήνων, νὰ παρῥησιασθῇ με τοιούτους λόγους. Ὅσοι μὲν γοῦν ἦσαν ἐκεῖ κρυφοὶ Χριστιανοί, ἐχάρηκαν εἰς τὴν παρῥησίαν τοῦ Ἁγίου· οἱ δὲ ἀσεβέστατοι Ἕλληνες ἔτριξαν τοὺς ὀδόντας ἕνας τὸν ἄλλον, ἐσυνερίζοντο, πῶς νὰ πιάσῃ πρῶτος τὸν Ἅγιον· διότι ἐθαρρόυνσαν, ὅτι θέλει φύγῃ ὁ Ἅγιος, δὲν ἐκαταλαμβάναν οἱ πεπλανημένοι, ὅτι ἐκουσίως ἦλθεν εἰς τὸ μαρτύριον, ὥσπερ καὶ ὁ Χριστὸς μαρτυροῦν ἐἰς τὸν Σταυρόν. Τί τὸ ἐντεῦθεν; σύροντες, δέρνοντας, ἤφεραν τὸν Ἅγιον ἐμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος τῆς πόλεως, ὁ ὁποῖος ἐκαλεῖτο μὲν Πύρρος, ἔτυχε δὲ τότε καθήμενος ἐφ' ὑψηλοῦ θρόνου, διὰ νὰ βλέπῃ τὸ θέατρον. Ὡς δὲ ἶδε τὸν Ἅγιον ἀπὸ κοντὰ, εὐλαβήθη τὸ σῆμα του, καὶ τὴν ἡλικίαν του, διότι ἦτον τότε ὁ Ἅγιος ὡς πεντήκοντα ἐτῶν, καὶ εἶχε πρόσωπον καὶ σῆμα ἄξιον εὐλαθείας· διὰ τοῦτο δὲν ἐπίασε μετὰ κακίας νὰ τὸν ἐξετάξῃ, ἀλλὰ ἐσχηματίσθη με ἡμερότητα, καὶ μετὰ γλυκολογίας ἄρχισε νὰ ἐρωτᾷ τὸν Ἅγιον, πόθεν εἶναι· καὶ τίς εἶναι, καὶ ἀπὸ ποῖου θρησκείαν. Πρὸς ταῦτα ὁ Ἅγιος πατρίδα μὲν εἶπεν, ἔχω τὴν Αἴγυπτον, καλοῦμαι δὲ Μηνᾶς, ἦμουν δὲ καὶ ποτὲ στρατιώτης·

ἀλλ' ὅμως με τὸ νὰ εἴστε ἀσεβεῖς καὶ ἐδωλολάτραι, ἄφησα τὴν τιμὴν σας, καὶ ἦμουν εἰς τὸ ὄρος κεκρυμμένος, Χριστιανός· τῶρα δὲ ἦλθα νὰ παρῥησιασθῶ ἐνώπιον πάντων, νὰ ὁμολογήσω τὸν Χριστὸν μου, ὡς Θεὸν ἀληθινόν, ἵνα καὶ αὐτὸς ὁμολογήσῃ με ὡς δούλον αὐτοῦ, ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, καθὼς τὸ ὥρισε καὶ μόνος του· «ὅστις με ὁμολογήσῃ ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ, ἐμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς». Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ ἡγεμὼν, πλεον δὲν ἐδυνήθη νὰ στέκεται εἰς τὸ πλαστὸν σῆμα τῆς ἡμερότητας· ἀλλὰ μετὰ μεγάλης μανίας καὶ ὀργῆς ἐπρόσταξε νὰ βαλοῦσι τὸν Ἅγιον εἰς τὴν φυλακὴν, ἕως οὗ τὸ ταχὺ νὰ συλλογισθῇ, με τί βάσανα νὰ τὸν θανατώσῃ· καὶ τὴν μὲν ἡμέραν ἐκείνην ἐπέραςεν ἡ μιὰρὰ πανήγυρις τῶν Ἑλλήνων· τὸ δὲ ταχὺ ὁ ἄρχων ἐκεῖνος Πύρρος, θυμωμένος ὦν περισσὰ κατὰ τοῦ Ἁγίου, ὥρισε νὰ τὸν εὐγάλουσιν ἀπὸ τὴν φυλακὴν. Καὶ πρῶτον μὲν ἔλεγεν, ὡς μέγα ἔγκλημα κατὰ τοῦ Ἁγίου, πῶς ἀπετόλμησεν εἰς τόσον πλῆθος νὰ εἰπῇ τοιαῦτα λόγια· διότι καταφρόνησιν ἐδικὴν του εἶχε τὴν παρῥησίαν τοῦ Ἁγίου, πῶς δὲν τὸν ἐφοβήθη, ἀλλὰ ἐσύντυχεν ἐχθρὸς τοιούτους λόγους· ἔπειτα δὲ τὸν ὠνείδιζε, καὶ πῶς ἄφησε τὴν ὑπηρεσίαν, τοῦ βασιλέως. Ὁ δὲ Ἅγιος εἰς αὐτὸ μάλιστα χαίρων, καὶ συλλογίζομενος πῶς δὲν τὸν ἐδειλίασεν, ἀπεκρίθη· Ναὶ ἡγεμὼν, ἔττι πρέπει τὸν Χριστόν μου νὰ ὁμολογοῦμεν φανερά καὶ παρῥησιασμένα, ὅτι εἶναι φῶς· νὰ μὴν φοβούμεστε, καθὼς ἐκεῖνος εἶπεν, «ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ζημιῶσαι», ἀλλὰ νὰ τὸν κηρύττωμεν καὶ στόματι καὶ καρδίᾳ· διότι καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἔττι μᾶς ἐδίδαξε λέγωντας· «Καρδίᾳ μὲν πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν».

Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ ἡγεμὼν, εἰς πολλοὺς σκοποὺς ἐμεταγύρισεν· ποτὲ μὲν ἐφωβέριζε, ποτὲ δὲ ἐκαλοπίανε τὸν Ἅγιον· ἤθελε μὲν νὰ τὸν παιδεύσῃ, ἀλλ' ὅμως ἐσυλλογίζετο, ὅτι αὐτὸς ὅπου θρησκευτικῶς

ἐπαρρησιασθῇ, οὐδὲ θέλει ποιήσει. Τέλος πολλά συλλογιζόμενος, ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν του, ὅτι πρῶτον νὰ τὸν καλοπιάσῃ μὲ λόγους εἰρηνικοὺς, ἵσως νὰ τὸν καταπείσῃ· καὶ λέγει τον· βλέπω σε, ὦ Μηνᾶ, ὅτι δὲν εἶσαι νέος ἀτακτος καὶ μωρὸς νὰ μὴν ἡξεύρῃς τὸ συμφέρον σου, ἀλλὰ ἰδοὺ ἔχεις ἡλικίαν γεροντικὴν· μὴ γοῦν κάμῃς ὡς μωρὸς καὶ καταφρονήσης ἐτούτην τὴν γλυκυτάτην ζωὴν, καὶ διαλέξῃς τὸν θάνατον, τὸ μισητὸν πρᾶγμα καὶ ὄνομα· ἀλλὰ ὡς φρόνιμος συλλογίσου τὸ καλλίτερον, καὶ ἔλα γενοῦ συγκοινωνὸς μετ' ἐμᾶς, καὶ ἔχε τὴν πρώτην σου τάξιν· καὶ ἐὰν μᾶς ἀκούσης, καὶ ὁ βασιλεὺς ὁ πολυχρονημένος σὲ θέλει τιμῇσαι πλέον περισσότερον, καὶ θέλεις μένει τιμιώτερος καὶ φημισμένος εἰς τὸ γένος σου, καὶ πᾶς ἕνας σε θέλει ἐπαινέσει· μάλιστα δὲ καὶ αἱ εὐσπλαγχνοὶ θεοὶ σὲ θέλουν συγχωρήσῃ, ἐὰν καὶ τοὺς ὕβρισες χθές. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ Ἅγιος, πρῶτον μὲν ἐγέλασεν εἰς τοὺς λόγους τοῦ ἡγεμόνος· ἔπειτα δὲ ἀπεκρίθη, καὶ εἶπεν· δὲν εἶναι κανένα πρᾶγμα, ὡς ἡγεμὼν, μηδὲ καμμία βάσανος, ὅπου νὰ μὲ χωρίσῃ ἐμένα ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ μου· καὶ ἐν θέλῃς νὰ τὸ ἰδῇς καὶ μὲ ἔργον, κάμε εἴτι παιδεύουσιν θέλεις, νὰ σὲ ἔχω καὶ χάριτας. Ἀφόντις ἤκουσεν ὁ Πύρρος τοὺς τοιοῦτους λόγους, πλέον κρατημὲν δὲν εἶχε· ἀλλὰ παρὺς μὲ κάκιστον πολλὴν εἶπε πρὸς τοὺς στρατιώτας· πιάσετε τὸν μιὰρὸν τοῦτον, καὶ ταυήσετέ τον κατὰ γῆς εἰς τέσσαρα, ἔπειτα ἐπάρτε νεῦρα ὡμὰ βοῶν, καὶ δέρνετέ τον ἀσυμπάθητα, ἕως οὗ νὰ ἀπολαύσῃ ἐκεῖνο ὅπου ζητεῖ. Δὲν ἐπρόφθασεν ὁ Πύρρος νὰ εἰπῇ τὸν λόγον, καὶ παρὺς ἐγένετο τὸ πρόσταγμα. Τί γοῦν ὁ Ἅγιος; ἐκεῖ ἔδειξε τὴν ὑπομονὴν του, ἐκεῖ ἔδειξε τὴν καρτερίαν του· εἶπε δὲ ἄλλος ἐπαινεύετο· ἔτι ἐφαίνετο ὁ Ἅγιος ὅλος χαρῆμενος, ὅλος εὐφραινόμενος· δύο καὶ τρεῖς φοαῖς ἀλλάχθησαν οἱ στρατιῶται, καὶ ὁμῶς ὁ Ἅγιος ὁ αὐτὸς ἦτον· τόσην δὲ ἀνδρίαν ἔδειξεν ὁ Ἅγιος, ὅτι ὅλοι ἐθαύμαζαν, ὅχι τόσο εἰς τὴν πρώτην ἀποκοτίαν του, ὅσον εἰς τὴν τοιαύτην ὑπομονήν. Ἕνας δὲ φίλος παλαιὸς τοῦ Ἀγίου, στρατιώτης καὶ

αὐτὸς, ὀνόματι Πηγάσιος, βλέπωντας τὸ κορμί τοῦ Ἀγίου, πῶς μέλλει νὰ σκορπίσῃ ἀπὸ τὰς πληγὰς, ὑπῆγεν ὡς λυπούμενος πρὸς τὸν Ἅγιον, καὶ λέγει τον· δὲν βλέπεις, ὦ ἄνθρωπε, ὅτι ὅλος ἐδιελύθης; πῶς τὰ κρέατά σου κολλοῦσιν εἰς τὰ λουρία; πῶς εἰς ὀλίγην ὥραν μέλλεις ἀδίκως νὰ θανατωθῇς; εἶπε ὅτι θυσιάσεις, καὶ ὁ Θεὸς σου θέλει βοηθήσει· ὅτι δὲν τὸ κάμνεις μὲ τὸ θέλημά σου, ἀλλὰ μὲ τὸ στανέως σου διὰ τὰς ἀφορήτους πληγὰς. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ Ἅγιος, ἐγύρισε μὲ βλέμμα φοβερόν, καὶ λέγει τον· ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν· λείψτε ἀπὸ ἐμένα ἐχθρὲ τῆς ἀληθείας, καὶ ὅχι φίλε μου. Διότι ἐγὼ τὸν Χριστὸν μου ἐθυσίασα καὶ θίλω θυσιάσει, ὁ ὅποιος εἶναι καὶ βοηθός μου, καὶ ταῖς πληγαῖς ἐτούταις μὲ δυναμώνει νὰ ταῖς ὑπολαμβάνω διὰ τρυφήν καὶ χαράν.

Ταῦτα βλέπωντας ὁ δικαστής, καὶ πλέον ἀνάπτων εἰς τὸν θυμὸν, πάλιν ἐπενόησεν ἄλλην μεγαλητέραν βάσανον κατὰ τοῦ Ἀγίου· καὶ παρὺς ἐπρόσταξε νὰ τὸν δέσουν ὑψηλὰ ταυηστὸν εἰς ἕνα ὄρθον ξύλον, καὶ νὰ πάρνῃ σιδερένια ὀνύχια, τὰ ὅποια τὰ εἶχαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, νὰ τυραννοῦσι τοὺς Χριστιανούς, καὶ μετ' ἐκεῖνα νὰ ξοῦσι θανατὰ τὸ κορμί τοῦ Ἀγίου, ἕως οὗ νὰ φανοῦσι καὶ τὰ ἐντόσθιά του. Ταύτης γοῦν τῆς βασάνου γενομένης, ὁ δικαστής ἐκεῖνος, ὁ δὴρ μᾶλλον ἢ ἄνθρωπος, ὡς περ ἀναγελῶντας τὸν Ἅγιον, εἶπε· ἐγνώρισες εἰς τὸ κορμί σου, ὦ Μηνᾶ, ὀλίγην παιδεύουσιν, νὰ φρονημεύσῃς, ἢ ἀκόμη θέλεις νὰ σὲ ἀγατίσωμεν καὶ ἄλλην τιμωρίαν, εἰς χαράν σου καὶ ἀγαλλίασιν. Ὁ Μάρτυς εἶπεν· ὦ τί βάνεις εἰς τὸν νοῦν σε, ὦ ἀνάντε δικαστᾶ, μὲ τέτοια παιγνίδια νὰ μεταγυρίσῃς ἐμένα ἀπὸ τὴν πίστιν μου, ἢ μὲ τοιαύτας βασάνους, νὰ διασείσῃς τὸν στερεὸν πύργον τῆς ὁμολογίας μου; Ταῦτα ὡς ἤκασεν ὁ ἡγεμὼν, ὥρισεν τοὺς στρατιώτας του, πλέον περισσότερον νὰ ξοῦσι τὸν Ἅγιον· καὶ πρὸς αὐτὸν εἶπεν· ἄφες τὴν κακὴν ἀποκοτίαν, ὦ Μηνᾶ, καὶ ὑπόταξον τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ Μαξιμianiῳ. Ὁ Ἅγιος ἀπεκρίθη· διὰ νὰ μὴν ἡξεύρῃς ποῖος εἶναι ὁ βασιλεὺς ἐποῦ ὀμα-

λογῶ ἐγὼ, διὰ τοῦτο λέγεις νὰ τὸν ἀρνηθῶ, νὰ ὑποταχθῶ τῷ φθαρτῷ καὶ γηϊνῷ βασιλεῖ· ἀλλὰ ἐγὼ δὲν ἀρνοῦμαι τὸν ἀληθινὸν βασιλέα, ὅς τις δίδει πνοὴν καὶ ζωὴν πᾶσι τοῖς ἐν τῇ γῇ, καὶ ἔδωκε καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῖς βασιλεῦσι. Ὁ δὲ δικαστὴς, οὐχὶ δέλων μαθεῖν, ἀλλὰ προσποιούμενος, ὅτι δὲν γνωρίζει τίνα λέγει ὁ Ἅγιος, εἶπε· καὶ ποῖος εἶναι αὐτός, ὦ Μηνᾶ, ὅπου δίδει τὴν ἐξουσίαν τοῖς βασιλεῦσι, καὶ εἶναι καὶ βασιλεὺς πάσης τῆς κτίσεως; Ὁ Ἅγιος ἀπεκρίθη, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι, ὁ τοῦ Θεοῦ Υἱός, ὁ πάντοτε ζῶν καὶ διαμείνων, εἰς τὸν ὁποῖον ὑποτάσσονται πάντα τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ. Ὁ δικαστὴς εἶπε, καὶ δὲν ἤξεύρεις, ὦ Μηνᾶ, ὅτι διὰ αὐτὸ τὸ ὄνομα ὅπου λέγεις, κακιώνουσιν οἱ πολυχρονημένοι βασιλεῖς, καὶ προστάζουν νὰ σὰς παιδεύωμεν ἀνηλεῶς; Ὁ Ἅγιος ἀπεκρίθη· ὅς κακίζουσιν οἱ βασιλεῖς, ὦ δικαστά· ἐμένα δὲν με μίλει, οὐδὲ τοὺς βάνω εἰς τὸν νοῦν μου· ἐγὼ ἕνα σκοπὸν ἔχω, νὰ ἀποθάνω εἰς τὴν καλὴν ταύτην ὁμολογίαν, τὰς δὲ βασιάνους σου, καὶ τοὺς φοβερισμοὺς τῶν βασιλέων τοὺς βάνω εἰς τὸν νοῦν μου, ὡσὰν μικροῦ παιδίου λόγια. Διότι ὡς λέγει καὶ ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος Παῦλος· «Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; Θλίψις, ἢ στενοχωρία, ἢ λιμός, ἢ διωγμός, ἢ μάχαιρα»;

Ταῦτα ὁ μὲν Ἅγιος ἔλεγεν· ὁ δὲ μιὰς δικαστὴς ἀκούωντας ταῦτα, πλέον περισσότερον ἐθυμώθη· καὶ προστάζει τοὺς στρατιώτας νὰ πάρουν τρίχινα σακκία, νὰ τρίβουν δυνατὰ τὸ κρέας τοῦ Ἀγίου τὸ ἐξυσμένον. Τούτου δὲ γενομένου, ὁ Ἅγιος ἔλεγε· σήμερον ἀποδύομαι τοὺς δερματίνας τῆς ἀμαρτίας χιτῶνας, καὶ ἐνδύομαι τὸ φωτεινὸν φόρεμα τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Πάλιν ὁ δικαστὴς βλέπων ὅτι καὶ ταύτην τὴν βάσανον ὁ Ἅγιος ὡς παίγνιον τὴν ὑπολαμβάνει, ἐπρόσταξε νὰ πάρουν λαμπάδας ἀναμείνας, νὰ κατακαίουν ὁλόγυρα τὸ κορμὶ τοῦ Ἀγίου· ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν βάσανον ὁ Ἅγιος ἔλεγεν· ἔχω τὸν Χριστὸν μου βοηθόν, ὅπου ὥρισε νὰ μὴ φοβούμεσθαι ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι. Ταῦτα

ἀκούων ὁ δικαστὴς, καὶ βλέπων ὅτι πλέον δὲν δύναται μὲ ἄλλην βάσανον νὰ ἐπιβρέψῃ τὸν Ἅγιον, ἐπρόσταξε νὰ τὸν κατεβάσουν ἀπὸ τὸ ξύλον, καὶ νὰ τὸν ὑπάσιν ἐμπροσθεν του· ἔπειτα τὸν λέγει· εἰπέ με, ὦ Μηνᾶ, πόθεν σε ἦλθεν ἡ τοσαύτη σοφία τῶν γραμμάτων, νὰ ἀποκρίνεσαι οὕτως, σὺ ὅπου χθὲς καὶ προχθὲς ἦσουν στρατιώτης, εἰς πολέμους καὶ φόνους μαθημένος; Ὁ Ἅγιος ἀπεκρίθη· ὁ Θεός μου, ἡ ἀληθὴς σοφία τοῦ Πατρὸς, αὐτός με ἐσόφισεν, ὦ δικαστά, νὰ ἐλέγξω τὴν ἀθεότητά σου. Διότι αὐτός ἐτίξῃ ὥρισεν· ὅταν υπάγετε ἐμπροσθεν βασιλέων καὶ τυράννων διὰ τὸ ὄνομά μου, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε· ἡ δοξάσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ σοφία, ἢ οὐ δύνησονται ἀντιστῆναι πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῇ». Ὁ ἡγεμὼν εἶπε· καὶ τάχατες ἤξευρεν ὁ Χριστὸς σὰς πῶς μέλλετε οἱ χριστιανοὶ νὰ παθαίνετε ἀπὸ ἡμᾶς; Ὁ Ἅγιος ἀπεκρίθη· ἐπειδὴ Θεὸς ἀληθὴς εἶναι, ἀνάγκη νὰ τὸ ἤξευρεν. Διότι αὐτός εἶναι καὶ καρδιογνώστης τῶν ἀνθρώπων, καὶ προγνώστης τῶν μελλόντων· ἐξ οὗ καὶ ἡ κτίσις πᾶσα ἐγένετο, καὶ εἶναι φανερὴ ἐνώπιόν του. Πρὸς ταῦτα ὁ δικαστὴς μὴ δυνάμενος ἀποκριθῆναι, εἶπεν· ἄφες τὰς ματαιολογίας καὶ περισσολογίας, ὦ Μηνᾶ, καὶ διάλεξε ἕνα ἀπὸ τὰ δύο· ἢ τὴν τῆς Χριστοῦ σου ὁμολογίαν, ἢ τὴν μετ' ἐμᾶς διαγωγὴν. Ὁ Ἅγιος ἀπεκρίθη· μετὰ τὸν Χριστὸν μου καὶ ἤμουν καὶ εἶμαι καὶ θέλω εἶσθαι. Ὁ δικαστὴς εἶπε· λυποῦμαι σε, ὦ Μηνᾶ, νὰ σὲ θανατώσω τοιοῦτον ἄνθρωπον ὄντα· ὅμως ἔχε ἄδειαν εἰς μίαν ὥραν, νὰ συλλογισθῇς τὸ καλλίτερόν σου. Ὁ Ἅγιος ἀπεκρίθη· καὶν δέκα χρόνους με ἀφήσης, ὦ δικαστά, ἐγὼ ἄλλην βουλὴν δὲν μεταβουλεύομαι, μόνον τοῦτο ἤξεύρω, νὰ κηρύττω τὸν Χριστὸν μου Θεὸν ἀληθινόν· τοὺς δὲ θεοὺς τῶν Ἑλλήνων νὰ τοὺς ὀνομάζω ξύλα κωφὰ καὶ ἀναίσθητα, καὶ δαίμονας, μᾶλλον εἰπεῖν ἀκαθάρτους, ἢ θεοὺς.

Ἐπὶ τούτοις ὁ δικαστὴς μεγάλως θυμωθείς, ἐπρόσταξε νὰ σκορπίσουν εἰς τὴν γῆν τριβόλια σιδηρένια, τὰ ὅποια τὰ εἶχαν ἐπὶ τὸ αὐτό, νὰ τυραννοῦσι τοὺς Χριστιανούς, καὶ εἰς ἐκεῖνα νὰ σέρονται τὸν

Ἄγιον γυμνὸν ἐπὶ ὄραν ἱκανήν. Ἄλλὰ ὁ Ἄγιος νομίζων, ὅτι ἐπάνω εἰς τριαντάφυλλα τὸν αἵρουνουσιν, ἔτῃ ἐχαίρετο, καὶ με ἐλευθέραν γλῶσσαν ὕβριζε τοὺς Θεοὺς τῶν Ἑλλήνων. Ὁ δὲ ἡγεμὼν ἐπὶ πλεον ἔργιζόμενος, καὶ μὴ δέλων ἀκούειν τῆς Ἀγίου πῶς ὕβριζει τοὺτους, πάλιν ἐπρόσταξε με ῥάβδους ἀκανθώδεις νὰ τὸν κρούουσιν ἐπάνω εἰς τὸν αὐχένα· καὶ ἄλλοι νὰ τὸν δίδουσι ραπίσματα εἰς τὸ πρόσωπον λέγοντες· τίμα τοὺς Θεοὺς καὶ τοὺς βασιλεῖς. Ταῦτα πάντα ὁ Ἄγιος ἀντ' οὐδενὸς λογιζόμενος, ἔχαιρε φάλλοντας « παρανόμους ἐμίσησα, τὸν δὲ νόμον σε ἡγάπησα ». Εἰς δὲ τῶν τοῦ ἡγεμόνος ἐκείνου στρατιωτῶν, Ἡλιόδωρος ὀνόματι, παρεστὼς ἐκεῖ, καὶ βλέπων τὴν τοσαύτην καρτερίαν τοῦ Ἀγίου, δέλωντας νὰ φανῇ πρὸς τὸν ἡγεμόνα ὡς σύμβουλος καλός, λέγει τον· αὐθέντα ἡγεμὼν νομίζω ὅτι καὶ ἡ αὐθεντία σου νὰ τὸ ἡξέυρης, πῶς αὐτὸ τὸ μιᾶρὸν γένος τῶν Χριστιανῶν εἶναι πολλὰ φιλόνηκον καὶ πεισματάρικον, καὶ ἔτῃ εὐκολα δὲν καταπιέθεται νὰ μεταγυρίσῃ ἀπὸ τοῦ δέλῃμά του· ὅμως διὰ νὰ ἀναπαυθῇ καὶ ἡ αὐθεντία σου ἀπὸ πολλῶν ἐννοιαῖς, καὶ αὐτὸς ὁ μιᾶρὸς νὰ λάβῃ τὸ πρεπούμενόν του τέλος, πρόσταξε νὰ τὸν ἀποκεφαλίσουν. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ δικαστής, βλέπων δὲ καὶ τὸ ἀμετάθετον τοῦ σκοποῦ, ἔγραψε τὴν ἀπόφασιν οὕτως· Μηνᾶν τὸν Αἰγύπτιον, ὅπου ὕβρισε τοὺς μεγάλους Θεοὺς, προστάσω νὰ τὸν ἀποκεφαλίσετε. Ταύτης τῆς ἀποφάσεως ἐξενεχθείσης, πολλοὶ φίλοι τοῦ Ἀγίου προσελθόντες, ἐκολάκευαν τον, ἐφίλησάν τον, ἀγκαλιαζάντον, λέγοντες· μὴ μᾶς καταφρονήσης, ὦ Μηνᾶ, μηδὲ μᾶς παραβλέψης, ἐνθυμήσου τοὺς φίλους σου, τοὺς ἐδικούς σου, τὴν τιμὴν σου, ἐνθυμήσου πῶς ἦσουν τιμημένος εἰς τὴν μέσην μας, καὶ φημισμένος εἰς τὸ τάγμα μας· τῶρα μὴ δελήσης νὰ θανατωθῇς μοναχός σου· μὴ προκρίνης τὸν θάνατον, τὸ μισοτὸν πρᾶγμα, καὶ καταφρονῇς τὴν ζωὴν ἐτούτην τὴν ἐπιθυμητήν, μόνον μετανόησον, μεταγνώμησον, νὰ σε ἔχωμεν πάλιν καυχῆμά μας εἰς τὴν μέσην μας.

Τοιαῦτα καὶ ἄλλα πλείονα εἶλεγον οἱ

στρατιῶται, νομίζοντες ματαβαλεῖν τοῦ Ἀγίου τὸ σκοπὸν. Ἄλλὰ ὁ Μάρτυς ὡσαν φαρμάκι ἐχίδνης ὑπολαμβάνων τοὺς τοιῶτους λόγους τῶν στρατιωτῶν, εἶπε· λείψετε ἀπὸ ἐμένα Θεομάχοι· καὶ μάλιστα τοῦ λόγουσας καθοδηγήσατε, νὰ ἐπιστραφῇτε ἀπὸ τὴν πλάνην τῶν εἰδῶλων· διότι εἰς ὀλίγον καιρὸν παρέρχεται ἐτούτη ἡ πρόσκαιρος ζωὴ, καὶ σὰς δελεῖ κληρονομῆσαι ἀτελεύτητος κόλασις καὶ ἐσᾶς, καὶ τοὺς βασιλεῖς σας, καὶ τοὺς ἄρχοντάς σας. Τότε ἰδόντες οἱ στρατιῶται ὅτι πλεον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μεταγυρίσουν τὴν γνώμην τοῦ Ἀγίου, ἐπῆραντον νὰ τὸν ὑπᾶσιν ἔξω τῆς πόλεως· νὰ τὸν ἀποκεφαλίσουν. Πηγαίνόμενος δὲ ὁ Ἄγιος εἰς τὸν τόπον τῆς κατὰ δίκης, εἶδε τινὰς φίλους του, κεκρυμμένους Χριστιανούς, καὶ λέγει τοὺς μυστικά· παρακαλῶσας μετὰ τὸν θάνατόν μου νὰ πάρετε τὸ κορμί μου, νὰ τὸ ὑπάγετε εἰς τὴν πατρίδα μου τὴν Αἴγυπτον. Ὅτε δὲ ἔφθασεν εἰς τὸν τόπον, ἐσήκωσε τὰς χεῖρας του εἰς τὸν Οὐρανόν, καὶ δεόμενος εἶλεγεν· εὐχαριστῶ σοι Δέσποτα καὶ Θεέ, ὅπου με κατηξίωσες νὰ γένω κοινωνὸς τῶν παθῶν σου· ὅπου δὲν με παρέδωκες εἰς τὰ θνητὰ τὰ ἀνήμερα νὰ με κερδήσουν· ὅπου με ἐφύλαξες ἕως τοῦ νῦν καθαρὸν εἰς τὴν ὁμολογίαν σου· ἀλλὰ καὶ νῦν θέλω σου καὶ ἱκετεύωσέ, παράλαβε τὴν ψυχὴν μου εἰς τὴν βασιλείαν σου, καὶ δός τὴν χάριν σου καὶ τὴν βοήθειάν σου εἰς ἐκείνους ὅπου με δέλουν ἐπικαλεῖσθαι. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἄγιος, καὶ κλίνας τὸ γόνυ, ἀπετμήθη τὴν κεφαλὴν, κατὰ τὴν σημερινὴν ἡμέραν, ἐνδεκάτην οὔσαν τοῦ Νοεμβρίου. Ἀλλὰ ἰδέτε τὴν μαυρίαν τῶν ἀθίων Ἑλλήνων· οὐδὲ γὰρ εἰς τοῦτο ἱκανώθησαν, πῶς τὸν ἀπεκεφαλίσαν· ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀποτομὴν τῆς κεφαλῆς, λαβόντες ταύτην καὶ τὸ ἄλλο κορμί, παρίδωκαν τῷ πυρί· καὶ ἡ μὲν ψυχὴ τοῦ Ἀγίου ἐπορεύθη εἰς τόπους φωτεινούς, εἰς τόπους ἀναπαύσεως, εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος· τὸ δὲ τίμιον καὶ ἅγιον αὐτοῦ σῶμα τῷ πυρί παραδοθέν, μέρος μὲν κατεκάη, μέρος δὲ ἔμεινεν ὑγιές· τὸ ὅποιον τινὲς τῶν κεκρυμμένων Χριστιανῶν καὶ φίλων τοῦ Ἀγίου, λαβόν-

τες τὴν παραγγελίαν του, μύροις καὶ ὀθονίοις ἐντυλίξαντες, ἀπεκόμισαν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Διότι ἔτι ἐπρεπεν, ὅτι ἡ πόλις ὁποῦ τὸν ἀνάθρεψεν, αὐτὴ νὰ τὸν ἀπολαύσῃ καὶ μετὰ τὸν θάνατον, ὡς πλοῦτον ἀδαπάνητον. Αὐτὸ εἶναι τὸ μαρτύριον τοῦ ἁγίου Μηνᾶ, εὐλογημένοι χριστιανοί· ἕως ἡγωνίσθη μέχρι θανάτου, ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ καὶ ὁ Χριστὸς τοιοῦτοτρόπως τὸν ἐτίμησε καὶ εἰς τὴν βασιλείαν του, καὶ εἰς ἐκείνου τὸν κόσμον, ὅτι μετὰ τὸν θάνατόν του ἅπειρα θαύματα ἔκαμεν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα βούλομαι νὰ διηγηθῶ μερικοὶ εὐσεβέστατοι χριστιανοί· ἀλλὰ πρὸ τοῦ νὰ ἀρχίσω τὴν διήγησιν, τοῦτο θέλω καὶ τὴν αὐθεντίαν σας, νὰ μὴν ἀπιστῆτε εἰς αὐτὰ, εἰάν ᾤναι καὶ παράδοξα, διότι ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ οὐ μόνον τοιαῦτα δύναται νὰ τελειώσῃ, ἀλλὰ καὶ ἄλλα μεγαλύτερα· θαρρῶ δὲ ὅτι καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν τοιαῦτα καὶ ἄλλα παραδοξότερα ἀκούομεν ἀπὸ τὰς γραφάς, ὁποῦ ἐγίνοντο ἀπὸ τοὺς Ἀγίους Μάρτυρας καὶ ὁσίοις εἰς τοὺς παλαιούς καιρούς. Μὴ γοῦν ἀπιστοῦμεν καὶ εἰς ταῦτα, ἀλλὰ μετὰ πίστεως καθαροῦ συνειδότος ἃς ἀκούσωμεν καὶ τὴν περὶ τούτων διήγησιν, ἵνα λάβωμεν καὶ τελειὸν τὸν μισθὸν τοῦ κόπου μας παρὰ τοῦ Μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ.

Εἰς τὴν Κωνσταντινουπόλιν ἦτον ποτὲ ναὸς τοῦ Ἀγίου τούτου ἐπιφανῆς καὶ περιβλεπτός, εἰς τὸν ὁποῖον ἐσύντρεχαν πανταχόθεν τὰ περίχωρα, καὶ ἐόρταζαν τὴν πανήγυριν τοῦ Ἀγίου, κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν. Ἐνὺς γὰρ Χριστιανὸς εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν, θέλωντας νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν πανήγυριν τοῦ Ἀγίου, ἐπῆρε καὶ μερικά ἄσπρα μὲ τοῦ λόγου του νὰ ἀγοράσῃ πραγματείας· καὶ ἐπειδὴ ἐνύκτωσε, καὶ δὲν ἔφθασε νὰ σέβῃ μέσα εἰς τὸ καὶστρον, ἔμεινεν εἰς τινὸς Χριστιανοῦ ὁσπήτιον, θαρρῶντας ὅτι εἶναι ξενοδόχος καλός· ἐκεῖνος δὲ, ὡς εἶδε τὸν ξένον μοναχόν, καὶ ὅτι εἶχε καὶ ἄσπρα πλησιόν του, ὥς εἰς πόσα φέρει· ἡ φιλαργυρία τὸν ἄνθρωπον! σηκώνεται τὴν νύκτα καὶ φουεῖται· καὶ διὰ νὰ μὴ φαίνεται ἀκέραιον τὸ κορμί, ἐπίασε καὶ κατέκοψεν τὰ εἰς λεπτὰ κομμά-

τια· ἔπειτα ἔβαλέν το εἰς ἓνα δυσάκκιον, καὶ ἐκρέμασέν το εἰς τὸ παράμεσον κελλάρι, ἀπανταχαίνωντας, πότε νὰ εὕρῃ καιρὸν ἐπιτήδειον, νὰ τὸ παραμερίσῃ, καὶ νὰ τὸ ῥίξῃ εἰς ἀπόκρυφον τόπον. Πρὸς δὲ τὸ ταχὺ φαίνεται ὁ ἅγιος Μηνᾶς εἰς στρατιώτου σχῆμα καβαλλάρης, καὶ ἐρωτάτον διὰ τὸν ξένον ὁποῦ ἐπέξευσεν ἀπὸ σπερῆς· ἐκεῖνος δὲ, ἐπειδὴ ἐγνώριζε τὸν ἑαυτὸν του πταίστην, ὤμωυεν ὅτι δὲν εἶδε τόσαις ἡμέραις ἄνθρωπον ξένον νὰ πεζεύσῃ ἐκεῖ. Τότε ὁ ἅγιος ἐκατέβη ἀπὸ τὸ ἄλογόν του, καὶ εἰσέβη εἰς τὸ κελλάρι τοῦ ξενοδόχου· καὶ εὗρων τὸ δυσάκκι, ἐκατέβασέν το, καὶ λέγει τον· τί εἶναι τοῦτο; ἐκεῖνος δὲ ὡς εἶδεν ὅτι δὲν ἔλαθεν, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἁγίου, μὴν ἡξεύρωντας ὅτι εἶναι ὁ ἅγιος, ἀλλὰ θαρρῶντας ὅτι εἶναι τις στρατιώτης βασιλικός· καὶ μετὰ δακρύων ἐδέετο νὰ μὴ φανερώσῃ τὸ πρᾶγμα ὅμως ὁ ἅγιος, συμμαζῶξας τὰ κατακεκομμένα μέλη τοῦ σώματος, πᾶσα ἓνα εἰς τὴν ἀρμονίαν του, καὶ ποιήσας προσευχὴν, ἀνέστησε τὸν νεκρὸν, εἰπὼν· δὸς δόξαν τῷ Θεῷ. Ἐκεῖνος δὲ ὥσπερ ἐξ ὕπνου ἀναστὰς, καὶ συλλογισθεὶς ὅσα καὶ οἷα ἔπαθεν ἀπὸ τὸν ξενοδόχον, ἐδόξασε τὸν Θεόν, ὁμοίως καὶ τὸν φαινόμενον στρατιώτην εὐχαριστήσας, τὴν πρέπουσαν ἐδίδου προσκύνεισιν. Τότε ὁ ἅγιος ἐπιπλήξας τὸν ξενοδόχον, ἔλαβε παρ' αὐτοῦ τὰ ἄσπρα τοῦ ξένου, καὶ ἐπιδίδωκεν αὐτῷ, εἰπὼν· πορεύου τὴν ὁδόν σου, ἀδελφέ, εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ· πρὸς δὲ τὸν ξενοδόχον ἐπιστρέψας, εἶπεν· ἵνα τί ἐμελέτησας πονηρὰ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου; πλὴν ἃς εἶσαι συγχωρημένος εἰς τοῦτο· καὶ πρόσχε ἀπὸ τοῦ νῦν νὰ μὴ ποιήσῃς τὰ ἕμοια. Ταῦτα εἰπὼν ὁ ἅγιος, καὶ ἄλλα πλείστα, πάλιν ἐκαβαλλίκευσε, καὶ παρευθὺς ἐγένετο ἀφανὴς ἀπὸ ἐμπροσθεν τοῦ ξενοδόχου. Τότε ἐγνώρισεν ἐκεῖνος, ὅτι ὁ ἅγιος Μηνᾶς ἦτον ὁ φανείς, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν πανήγυριν ὑπήγαιεν ὁ ξένος ἐκεῖνος νὰ προσκυνήσῃ.

Ἄλλος τις Χριστιανὸς Ἀρχων, ἔταξε νὰ κάμῃ δίσκον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγίου τούτου ἀσημένιον· ἔκραξε γοῦν τὸν χρυσοχόν, καὶ ἐπαράγγελέτον, ὅτι νὰ μὲ κάμῃς.

δύο ταφία ἀσημένια, εἰς τὸ ἓνα νὰ γραφῇ τὸ ὄνομά μου νὰ βάνω φαγὶ ἐγὼ νὰ τρώγω, καὶ εἰς τὸ ἄλλον νὰ γραφῇ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀγίου, νὰ τὸ δώσω εἰς τὴν Ἐκκλησίαν του, νὰ τὸ ἔχουν διὰ δίσκου τοῦ ἀντιδώρου. Ταύτην τὴν παραγγελίαν λαβὼν ὁ χρυσοχὸς, ἐποίησεν ὡς προσετάγη, καὶ ἔκαμε δύο ταφία· καὶ εἰς μὲν τὸ ἓν ἔγραψε τὸ ὄνομα τοῦ Ἀρχοντος, εἰς δὲ τὸ ἄλλο τὸ ὄνομα τοῦ Ἀγίου. Μετὰ δὲ ταῦτα ἤφερέτα ἔμπροσθεν τοῦ Ἀρχοντος, καὶ τὰ δύο. Ὁ δὲ Ἀρχων, ὡς εἶδεν ὅτι εἶναι εὐμορφότερον καὶ τεχνικώτερον ἐκεῖνο ὁποῦ ἔγραψε τὸ ὄνομα τοῦ Ἀγίου ἐζήλευσέ το· καὶ ἐκεῖνο μὲν ἐκράτησέ το, νὰ βάνῃ φαγὶ νὰ τρώγῃ, τὸ δὲ ἄλλο ὁποῦ ἔγραψε τὸ ἐδικόν του ὄνομα, ἔδωκετο εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγίου. Τί γοῦν τὸ ἐντεῦθεν; Ἦλθε καιρὸς νὰ ὑπάγῃ ὁ Ἀρχων διὰ θαλάσσης εἰς τὸ ταξίδιον· μέσα γοῦν εἰς τὸ καράδι ἐζήτησε φαγὶ νὰ φάγῃ εἰς τοῦ Ἀγίου τὸν δίσκον. Ἀφόντις δὲ ἀπέφαγε, ἐπῆρέτον ὁ δούλος του, καὶ ἔσκυφεν ἀπὸ τὸ καράδι εἰς τὴν θάλασσαν νὰ τὸν ἐκπλύνῃ, καὶ ἐκπλύνωντάς τον, ἐγλύστρησεν ἀπὸ τὰς χεῖράς του, καὶ ὁ δούλος ἀπὸ τὸν φόβον του, βέλωντας νὰ τὸν πιάσῃ, ἔπεσε μετ' ἐκεῖνον εἰς τὴν θάλασσαν. Τοῦτο ἰδὼν ὁ Ἀρχων ἐκεῖνος, κλαίων καὶ ἐλεεινολογούμενος, ἔλεγεν, οὐαί μοι τῷ ἀθλίῳ, ὅτι διὰ νὰ ζηλεύσω τὸν δίσκον τοῦ Ἀγίου, ἔχασα καὶ αὐτὸν καὶ τὸν δούλόν μου· ἀλλὰ ἐσύ, Κύριε ὁ Θεός μου, ἐτοῦτο τάσσω ἐνώπιόν σου, ὅτι ἐάν μόνον τὸ λείψανον εὗρω τοῦ δούλου μου, νὰ δώσω διπλὴν τὴν τιμὴν τοῦ δίσκου εἰς τὸν Λαὸν τοῦ Μάρτυρός σου Μηνᾶ. Ταῦτα τοῦ Ἀρχοντος κλαίοντος, μετὰ μίαν ἡμέραν, ἔφθασαν καὶ οἱ ναῦται εἰς λιμένα καὶ ἄρραξαν· Ὁ δὲ Ἀρχων, εἶχε πάντοτε δάρυρος εἰς τὸν Ἅγιον ὅτι κἂν τὸ λείψανον τοῦ δούλου του νὰ τὸ ρίξῃ ἔξω ἢ θάλασσα, καὶ διὰ τοῦτο ὅλον ἓνα ἔβλεπε πρὸς τὴν θάλασσαν. Ὡς οὖν εἶχε τὸν ὀφθαλμὸν του ἀείποτε ἐκεῖ, μόνον βλέπει τὸν δούλόν του, καὶ εὐγαίνει ἀπὸ τὴν θάλασσαν εἰς τὴν ξηρὰν, περιπατῶντας καὶ βαστῶντας τὸν δίσκον εἰς τὰς χεῖράς του· καὶ ὡς τὸν εἶδεν, ἀπὸ τοῦ θαύματος τοῦ πολυ, ἔκραξε με-

γαλοφώνως « Μίγας εἴ, Κύριε, καὶ θαυμασὰ τὰ ἔργα σου »· ὁμοίως καὶ οἱ ναῦται ἰδόντες τὸ τοιοῦτον παράδοξον θαῦμα, ἐδόξασαν τὸν Θεόν, καὶ τὸν αὐτοῦ Μεγαλομάρτυρα Μηνᾶ ἀνευφήμησαν. Τότε ἐρώτησεν ὁ Ἀρχων τὸν δούλόν του, πῶς ἐγένετο ἡ ὑπόθεσις, καὶ δὲν ἐπνίγη εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ αὐτὸς εἶπε τὴν ὥραν ὁποῦ ἔπεσα μέσα εἰς τὴν θάλασσαν, ἐφάνηκαν τρεῖς ἄνθρωποι, ὁ εἰς ὡσάν γεροντοκοιὸς στρατηγός, ὁ ἄλλος ὡσάν νέος, καὶ ὁ τρίτος, ὡσάν Διάκονος, ἐκεῖνοι μὲ ἄρπαξαν ἀπὸ τὴν θάλασσαν, καὶ μὲ ἐσυνόδευσαν ἐχθὲς καὶ σήμερον ἕως ὧδε, καὶ οὕτως διεσώθην. Ταῦτα ὡς ἤκυσεν ὁ Ἀρχων καὶ οἱ ναῦται, ἔδωκαν δόξαν τῷ Θεῷ τῷ θαυμαστῷ ἐν ταῖς Ἀγίοις αὐτοῦ.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἀναφέραμεν, πῶς μετὰ τοῦ Ἀγίου Μηνᾶ ἐφάνησαν καὶ ἄλλοι δύο ἄνθρωποι εἰς τὴν θάλασσαν, ὁ εἰς νέος, καὶ ὁ ἄλλος Διάκονος, καὶ ἐπήρασι τὸν δούλον ἐκεῖνον· ἀκούσατε τίνες εἶναι ἐκεῖνοι. Ὁ μὲν εἰς ἦτον ὁ Ἅγιος Βίκτωρ, ὁ δὲ ἄλλος ἦτον ὁ Ἅγιος Βικέντιος, οἱ ὁποῖοι ἐμαρτύρησαν καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τοῦ Ἀγίου Μηνᾶ, καὶ τιμῶνται καὶ αὐτοὶ κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν· καὶ ὁ μὲν Ἅγιος Βίκτωρ ἐμαρτύρησεν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Βασιλέως τῆς Ρώμης Ἀντωνίου, τοῦ σεβαστοῦ Δουκὸς ἐν Ἰταλίᾳ· διότι ἀναγκασθεὶς νὰ ἀρνηθῇ τὸν Χριστόν, καὶ μὴ πεισθεὶς, πρῶτον μὲν ἐθάσθη τοῦς δακτύλους τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν, εἶτα ἐβλήθη εἰς κάμινον πυρὸς, καὶ τρεῖς ἡμέρας ἐν αὐτῇ διαρκέσας, ἐξῆλθεν ἀθλαβής. Μετὰ ταῦτα ἠναγκάσθη πιεῖν θανατηφόρα βότανα, ἀλλὰ καὶ ἐκ τούτων ἀθλαβής διαφυλαχθεὶς, εἰλκυσε εἰς Θεογονοσίαν τὸν ταῦτα κέρασαντα Μάγον. Ἐπὶ τοῖτοις ἀνασπᾶται τὰ νεῦρα, καὶ εἰς χάλκωμα πληρὲς ἐλαίου πυρωμένον ἐμβάλλεται· εἶτα κρεμασθεὶς, λαμπᾶσι κατακαίεται, καὶ ὄξος δριμύ μετὰ κατασταλακτῆς εἰς τὸ στόμα δέχεται· τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκβάλλεται, κατὰ κεφαλῆς ἐκρεμάσθη ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς, καὶ τελευταῖον, τὸ δέρμα τοῦ σώματος ἐκδαρθεὶς, τὴν ἀγίαν ψυχὴν εἰς χεῖρας Θεοῦ παρατίθεται.

Ὁ δὲ Ἅγιος Βικέντιος ὑπῆρχε Διάκονος εἰς μίαν Πόλιν τῆς Ἰσπανίας, Αὐγουστό-πολιν λεγομένην· διὰ δὲ τὸ κηρύττειν τὸν Χριστόν, καὶ διδάσκειν τὸν λαόν, κρατηθεὶς, ἤχθη εἰς τὸ Κριτήριον τοῦ Ἀρχοντος Δομετιανοῦ μετὰ τινος Ἐπισκόπου, Ἰλαρίωνος ὀνόματι. Αὐτὸς οὖν ἐκέλευσε, δεσμευθέντας αὐτοὺς σιδηραῖς ἀλύσειν ἀπαχθῆναι εἰς τινα Πόλιν Βαλέντιαν λεγομένην, καὶ νὰ τοὺς βάλουν ἐκεῖ εἰς μίαν φυλακὴν σκοτεινὴν καὶ βρωμερμένην· εἴτε μετὰ ἡμέρας τινάς, ἐκβαλὼν ὁ Ἀρχὸν τὸν ἅγιον Βικέντιον, ἐκέλευσε ξέσθαι σιδηραῖς ὄνυξι, καὶ τῷ Σταυρῷ καταπήγνυσθαι. Ἀπ' ἐκεῖθεν καταδιδασθεὶς, ἐβλήθη εἰς στρέβλαν, καὶ ἐστρεβλώθη ὅλον τὸ σῶμα· ἐπειτα κατεκάνη τὰς πλευράς λαμπάσι, καὶ ῥάβδους σιδηρὰς πεφυρακτωμένας κατὰ τὸ στήθος δέχεται· μετὰ ταῦτα, ἀπορρίψας ἐν τῇ φυλακῇ ἡμιθανὴς, καὶ ἡμέρας τινὰς διαρκέσας, τὸ πνεῦμα τῷ Θεῷ παρατίθεται. Αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ Μαρτύριον τῶν Ἀγίων τούτων, Βίκτορος καὶ Βικεντίς, εὐλογημένοι Χριστιανοί, ὡς ἐν συντόμῳ, καθὼς τὸ ἠκούσατε· καὶ αὐτοὶ ἦσαν ὅπου ἐφάνηκαν εἰς τὸν δούλον ἐκεῖνον τοῦ Ἀρχοντος μετὰ τοῦ Ἀγίου Μηνᾶ. Ἀλλὰ ἄς ἐλθούμεν πάλιν καὶ εἰς ἄλλο θαῦμα τοῦ Ἀγίου.

Γυνὴ τις εὐσεβὴς, καὶ φοβουμένη τὸν Θεόν, ἐκίνησε ποτὲ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγίου τούτου, χάριν προσκυνήσεως, κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν· καὶ ἐπειδὴ ἦτον μακρὰν ἡ Ἐκκλησία τοῦ Ἀγίου, καὶ αὐτὴ ἦτον μοναχὴ, ἔτυχεν, εἰς ἄνθρωπος κακὸς τρόπος καθ' ἁλλήλους εἰς τὴν στρατάν, καὶ ἰδὼν τὴν γυναῖκα, ἐπιθύμησε νὰ ποιήσῃ μετ' ἐκείνην ἁμαρτίαν· καὶ αὐτὸς μὲν ἐπέβησε, καὶ ἐτύλιξε τὸ σαλεθᾶρι τοῦ ἀλόγου εἰς τὸ ποδᾶρι του, νὰ ποιήσῃ τὴν ἁμαρτίαν· ἐκείνη δὲ, ὡς εἶδε τὰ δύο στενά, μὴ ἔχουσα πλεῖον βοήθειαν, ἔκραξε μεγαλοφώνως· Ἄγιε Μηνᾶ, βοήθει μοι· καὶ παρ' ἐνθὺς τὸ ἄλογον ἐκείνιο, ὥσάν νὰ μὴ ἦτον ἄλογον, ἀλλὰ θηρίον ἄγριον, ἔτξι ἀγριώθῃ, καὶ φεύγωντας, καὶ σύρωντας τὸν μισρὸν ἐκεῖνον ἄνθρωπον ἀπὸ τοῦ ποδᾶρι, ὑπῆγέτον ἕως τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγίου.

Ὡς δὲ ἤκουσαν οἱ Χριστιανοὶ τὸν χλυμ-τρισμὸν τοῦ ἀλόγου, καὶ ταῖς φωναῖς τοῦ ἐλκεῖνου ἀνθρώπου, εὐγῆκαν νὰ ἰδοῦσι, τίς εἶναι ἡ σύγχυσις. Ἐπήγαν γοῦν νὰ πιάσῃ τὸ ἄλογον, καὶ ἐκεῖνο παντελῶς δὲν ἔσπεκεν, ἕως οὗ, ἰδὼν ὁ ταλαίπωρος ἐκεῖνος, ὅτι κινδυνεύει τὸ ἄλογον ὁλοτελῶς νὰ τὸν διασπαράξῃ, ἐξομολογήθη μοναχὸς τοῦ τὸ ἁμαρτημαῖο του, καὶ τότε ἐστάθη τὸ ἄλογον. Μὲ τοιοῦτον τρόπον ἐλευθερωθεὶς ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος τοῦ μικροῦ θανάτου, ἀπῆλθεν εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἀγίου, ἐξομολογούμενος τὴν ἁμαρτίαν του. Ὁμοίως καὶ ἡ γυνὴ ἰδοῦσα τὴν παράδοξον θαυματουργίαν τοῦ Ἀγίου, ἐδόξασε τὸν Θεόν, καὶ τὸν αὐτοῦ Σεράποντα μεγαλομάρτυρα Μηνᾶν. Ἀκούσατε καὶ ἄλλο θαῦμα παράδοξον, γεμάτον ἡδονῆς.

Κουλλὸς ποτὲ, καὶ μία γυνὴ βουδὴ, ἐκάθητο εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἀγίου, πρὸς τὸ θεραπευθῆναι. Μίαν γοῦν τῶν ἡμερῶν, πρὸς τὸ μεσονύκτιον, φαίνεται ὁ Ἅγιος Μηνᾶς εἰς τὸν κουλλόν, καὶ λέγει· σηκώσου, σύρε πιάσε καὶ τράβιζε τὴν ποδίαν τοῦ ρούχου τῆς βουδῆς, ἐὰν θέλῃς νὰ ἰατρευθῇς. Ἐσηκώθη ἐκεῖνος, καὶ ὑπῆγε καὶ ἐτράβιζε τὸ ρούχον τῆς γυναικός· ἐκείνη δὲ διὰ θαῦμα παράδοξον, εὐγαλεφωνήν ὡς ἐγκαλοῦσα τὸν κουλλόν· τότε ὁ κουλλὸς φοβηθεὶς, ἄρχησε νὰ πηλαλῇ καὶ νὰ φεύγῃ· καὶ οὕτως μὲ ὦραν ἰκάνην, γνωρίζαντες καὶ οἱ δύο τοὺς τὴν παρὰ τοῦ Ἀγίου γενομένην εἰς αὐτοὺς θαυματουργίαν, ἐδόξασαν τὸν Θεόν. Ἀκόμη ἓνα θαῦμα παράδοξον τοῦ Ἀγίου βούλομαι, Ἀρχοντες, νὰ διηγηθῶ, καὶ οὕτω νὰ κάμω τέλος.

Ἐβραῖός τις εἶχεν ἓνα Χριστιανὸν ἐμπιστευμένον φίλον, καὶ πολλάκις πορευόμενος εἰς τόπον μακρυνόν ὁ Ἐβραῖος, ἐπειδὴ δὲν εἶχε τινα ἐδικόν εἰς τὸ σπῆτί του, ἄφηνε τὴν παρακαταθήκην του εἰς τὸν Χριστιανόν, καὶ οὕτως ἐποίει πάντοτε. Μίαν δὲ τῶν ἡμερῶν πηγαινάμενος κατὰ τὴν συνήθειαν ὁ Ἐβραῖος εἰς τὴν ξενιτείαν, ἄφησεν εἰς τὸν Χριστιανὸν φλορία διακόσια, μὲ μίαν σακούλλαν βουλωμένην, νὰ τοῦ τὰ φυλάγῃ, ἕως οὗ νὰ ἐπιστρέψῃ. Ἀλλ'

ἐκεῖνος ποιητὰ μελετήσας, ἐβουλήθη· να τοῦ τὰ ἀρνηθῇ, ἔπερ καὶ ἐποίησε· διότι, ἐλθόντος τοῦ Ἑβραίου, καὶ ζητούντος τὴν παρακαταθήκην, ὁ Χριστιανὸς ἔλος ἔξαρος ἦν, μηδὲν λέγων αὐτῷ παραθῆναι εἰς ταύτην τὴν φορὰν. Ὁ δὲ Ἑβραῖος ἀθάρρετα ἀκούσας τὸν τοιοῦτον λόγον παρὰ τοῦ Χριστιανοῦ, ἄλλος ἐξ ἄλλου ἐγένετο· ὥμως μετὰ ὦραν ἱκανὴν εἶπε πρὸς τὸν Χριστιανόν· ἐπειδὴ μάρτυρας δὲν ἔχω, ἔλα κάμε με ὄρκον εἰς τὴν Εἰκόνα τοῦ Ἀγίου Μηνᾶ, ὅπου τὸν ἔχετε Ἅγιον ἐσῆς οἱ Χριστιανοί, καὶ τότε σὺρε εἰς τὸ καλόν. Τότε ὁ Χριστιανὸς μηδὲως φοβηθεὶς τὸν Θεόν, ἐκίνησε νὰ ὑπάγῃ μετὰ τοῦ Ἑβραίου εἰς τὸν Ναόν τοῦ Ἀγίου νὰ ἐμῶσῃ καὶ ἐπειδὴ ἦτον ὁ τόπος μακρυνὸς ἐκαβαλλίκευσαν καὶ οἱ δύο τους νὰ ὑπάγουν ἕως εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἀγίου. Ἀφόντις δὲ ἀπέρωσεν ὁ Χριστιανὸς, πάλιν ἐγύρισε μετὰ τοῦ Ἑβραίου νὰ ἔλθουν ὀπισθεν εἰς τὰ σπήτιά τους· ἀλλὰ εἰς τὴν στράταν, τί ἐθαυματουργήσεν ὁ Ἅγιος; τὸ ἄλογον τοῦ Χριστιανοῦ ἄρχισε νὰ δαιμονίζεται, καὶ νὰ πηδᾷ ἕως οὗ τὸν ἔρριξε κατὰ γῆν ὑμιβανῇ· καὶ αὐτὸς μὲν δὲν ἐθανατώθη, μόνον δὲ τὸ μανδύλιόν του καὶ τὸ βουλωτήριόν του ἔχασε· μετὰ δὲ ὦραν ἱκανὴν, πάλιν ἀναστὰς, ἐκαβαλλίκευε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ σπήτι του. Τότε δέλωντας ὁ Ἑβραῖος νὰ τὸν πιάσῃ μὲ καλόν, μήπως καὶ τοῦ τὰ δώσῃ, λέγει τον· κάθισε, φίλε, νὰ φάμε ψωμί, ἐπειδὴ καὶ ὁ τόπος εἶναι ἐπιτήδειος, καὶ ἡ ὥρα ἐπέρασε, καὶ τότε δέλεις καβαλλίκευσῃ νὰ ὑπάμην. Ἦκουσέ τον ὁ Χριστιανὸς, καὶ ἀπόμεινε· καὶ ἐκεῖ ὅπου ἔτρωγαν, μόνον βλέπει ὁ Χριστιανὸς τὸν δούλεν του, καὶ ἔρχεται βασιτώντας, εἰς μὲν τὸ ἓνα χέρι, τὸ σακοῦλι τοῦ Ἑβραίου μὲ τὴν παρακαταθήκην, εἰς δὲ τὸ ἄλλο, τὸ ἐδικόν του μανδύλιον, καὶ τὸ κλειδίον του, καὶ τὴν βούλαν του· καὶ ὡς τὸν εἶδεν, ἐξεπλάγη, καὶ πρὸς αὐτὸν εἶπε. Πῶς ἴλθες ἐδῶ; ἀπεκρίθη ὁ δούλος· φοβερός τις καβαλλάρης ἴλθε πρὸς τὴν Κυρίαν μου, καὶ εἶπέν την· ἴδοι τὸ μανδύλιον καὶ τὸ κλειδίον, καὶ ἡ βούλα τοῦ ἀνδρός σου διὰ ἐμπιστωσύνην· λοιπὸν στείλε γλήγορα τὴν παρακαταθήκην

τοῦ Ἑβραίου μὲ ἓνα σου δούλον, νὰ τὸν εὔρῃ εἰς τὴν δεινα στράταν ὅπου ἔρχεται, διότι κινδυνεύει νὰ ἀποθάνῃ, εἰάν δὲν τὴν παγῇ· καὶ ἰδοὺ ἔδραμον, ὡς βλέπεις νὰ σὲ προσθάσω. Τοῦτο τὸ θαῦμα ὡς εἶδεν ὁ Ἑβραῖος, περιχαρὴς γενόμενος, ὑπέστρεψε μετὰ τοῦ Χριστιανοῦ εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἀγίου· καὶ αὐτὸς μὲν ἐδέετο τὸν Ἱερέα νὰ τὸν βαπτίσῃ, ὁ δὲ Χριστιανὸς ἐζήτει συμπάθιον εἰς τὸν ὄρκον του· καὶ ἔτι τυγχόντες οἱ δύο τους, ὧν ἐπέθουν, ὁ μὲν τὸ Βάπτισμα, ὁ δὲ τὴν συγχώρησιν, ὑπέστρεψαν ὁμφοτεροὶ εἰς τὰ ἴδια, χαίροντες καὶ δοξάζοντας τὸν Θεόν.

Οὐ μόνον δὲ τὸν παλαιὸν καιρὸν ἐθαυματουργεῖ ὁ Ἅγιος, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ ἀλλὰ καὶ τὴν σήμερον ἡμέραν, εἴ τις τὸν ἐπικαλεσθῇ μετὰ πίστεως, εὐρίσκειτον ἔτοιμον πληρωτὴν εἰς κάθε του ζήτημα. Ἐὼς αὐτοῦ ὄρεῖ καὶ ἡ διήγησις τῶν θαυμάτων τοῦ Ἀγίου· πρέπον δὲ εἶναι ἡμεῖς, ὅπου ἀκούμεν τῶν Ἀγίων τὰς διηγήσεις καὶ τὰ μαρτύρια, νὰ σπουδάζωμεν, πῶς καὶ νὰ τοὺς μιμηθῶμεν· διότι καὶ ὁ Χριστὸς τοὺς τοιοῦτους ἐπαινεῖ, εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον, ἐν κεφαλαίῳ. ια. καὶ λέγει. Μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ φυλάσσοντες αὐτόν. Λοιπὸν πρέπει ὡσάν πῶς ἔχομεν τὴν ὀρθὴν πίστιν, ἔτι νὰ ἔχωμεν καὶ ἔργα Θεάρεστα· ἵνα καὶ ἡ πίστις νὰ στεριώνεται μὲ τὰ ἔργα, καὶ τὰ ἔργα νὰ βεβαιώνονται μὲ τὴν πίστιν· διότι οὐδὲ εἰάν ἔχομεν πίστιν ὀρθήν, καὶ ἔργα Θεάρεστα δὲν ἔχομεν, δυνόμεσθην νὰ σωθῶμεν· οὐδὲ πάλιν, εἰάν ἔχομεν ἔργα, καὶ δὲν πιστεύωμεν ὀρθά, δυνόμεσθην νὰ κερδήσωμεν σωτηρίαν· διὰ τοῦτο εἶναι τὸ δίκαιον, εἰάν δέλωμεν καὶ τῆς κολάσεως νὰ ἐλευθερωθῶμεν, καὶ τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν νὰ ἐπιτύχωμεν, καὶ μὲ τὰ δύο νὰ στολιζόμεσθην, καὶ μὲ πίστιν ὀρθήν, καὶ μὲ ἔργα Θεάρεστα· διότι τί τὸ ὄφελος, εἰπέ μοι, εἰάν ἓνα δένδρον εἶναι ὑψηλόν, καὶ ἔχει φύλλα πολλὰ, καρπὸν δὲ νὰ μὴν ἔχῃ; ἔτι καὶ τὸν Χριστιανὸν δὲν τὸν ὠφελεῖ τίποτες ἡ πίστις, εἰάν ἀμελῇ τῶν ἀρετῶν, ἐπειδὴ ἡ διὰ τῶν ἔργων πίστις εἶναι πλέον βεβαιότερα παρὰ τὴν διὰ λόγου. Μὴ γοῦν

Ἡθικόν.

Σαφρόουμεν, μόνον μὲ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν νὰ σωθῶμεν εὐσεβέστατοι Ἀρχόντες, ἀλλὰ πρὸς τὴν Πίστιν τὴν Ἀγίαν, ἃς σπουδάσωμεν νὰ κατορθώσωμεν καὶ ἔργα θεάρεστα. Μὴν ἀγωνιζόμεσταν μόνον, πῶς νὰ θεραπεύωμεν τὸ κορμὶ μας, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ἃς σπουδάσωμεν νὰ ἰατρεύσωμεν τὴν ψυχὴν μας. Διότι, εἶπέ μοι, δὲν συγκείμεθα ἀπὸ δύο φύσεις, ἐκ ψυχῆς λέγω καὶ σώματος; τὸ λοιπὸν διατὶ δὲν ἐπιμελούμεθα καὶ ἴσια τῶν δύο; ἀλλὰ τὸ μὲν κορμὶ μὲ κάθε τρόπον τὸ θεραπεύομεν, καὶ μὲ φαγὶ πλέον τοῦ πρέποντος τὸ τρέφομεν, καὶ ἐὰν καὶ καμμίαν φοράν παραμικρὴ ἀσθένεια μᾶς ἔλθῃ, πᾶσαν μηχανὴν κάμνομεν, πᾶσαν τέχνην γυρεύομεν, ὥστε νὰ διορθώσωμεν τὸ αἷτιον τῆς ἀρρώστιας· καὶ εἰς μὲν τὸ ἔλαττον καὶ τὸ ἀτιμώτερον κορμὶ, τοιαῦτα καὶ ἄλλα περισσότερα σπουδάζομεν, διὰ δὲ τὴν ταλαίπωρον ψυχὴν, οὐδὲ καὶ ἔννοιαν ἔχομεν ὅτι ἀσθενεῖ; Καὶ ταῦτα, ἐὰν θελήσῃς νὰ ἰδῇς, πόσον διαφέρει τὸ σῶμα ἀπὸ τὴν ψυχὴν, θελεῖς τὸ καταλάβῃ, ἐὰν συλλογισθῇς, ποταπὸν ἀναμένει τὸ κορμὶ, ὅταν χωρισθῇ τῆς ψυχῆς. Μὴ γοῦν ἀμελοῦμεν διὰ τὸ αἰώνιον, καὶ διὰ τὸ φθαρτὸν ἐννοιαζόμεσταν. Μὴ σπουδάζομεν διὰ τὸ πρόσκαιρον κορμὶ, καὶ διὰ τὴν ἀθάνατον ψυχὴν ἀμελοῦμεν· ἀλλὰ ὡσὰν πῶς τρέφομεν τὸ κορμὶ μὲ αἰσθητὰ φαγητὰ, ἔτῃ ἃς τρέφομεν καὶ τὴν ψυχὴν μας μὲ τὴν μελέτην τῶν Θεῶν Γραφῶν· ὡσὰν πῶς ἐνδύνομεν τὸ κορμὶ μας, ἔτῃ ἃς ἐνδύσωμεν καὶ τὴν ψυχὴν μας μὲ ἀρεταῖς· ὡσὰν πῶς πίνομεν συρόπια καὶ καθάρσια διὰ τὴν ὑγίαν τοῦ σώματος, ἔτῃ ἃς ἐξομολογούμεσταν, καὶ ἃς μετανοοῦμεν εἰς τὰς ἀμαρτίας μας, νὰ καθαρίζομεσταν. Καὶ μάλιστα, ἐὰν θελῇς νὰ τὸ ἐξετάσῃς, ἡ μὲν θεραπεία τοῦ σώματος ἔχει καὶ πολλὴν ἔξοδον, ἡ δὲ τῆς ψυχῆς εἶναι κατὰ πολλὰ εὐκολὴ καὶ ἀνέξοδος καὶ ἐλαφρὴ· διότι, ἐδῶ μὲν ἐπὶ τῆς ἐπιμελείας τοῦ σώματος, ὅταν ἀρρώσθησῃς ἀνάγκη εἶναι καὶ χρήματα νὰ ἐξοδιάσῃς, ἄλλα μὲν εἰς τοὺς ἰατροὺς, ἄλλα δὲ εἰς φαγητὰ καὶ ἐνδύματα· ἐπὶ δὲ τῆς ψυχῆς οὐδεμίαν ἔξοδος γίνεται, ἀλλὰ ἐὰν θελήσῃς, ἀνέξοδα εὐρίσκεις τὴν Θεραπείαν.

Διότι, εἶπέ μοι· ποία ἔξοδος εἶναι νὰ συχνάξῃς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, νὰ ἀκούῃς τὰς θείας Γραφάς, καὶ νὰ τρέφῃς τὴν ψυχὴν σου; Εἶδὲ καὶ θελεῖς νὰ μάθῃς, ὅτι ἡ ἀκρόασις τῆς Γραφῆς εἶναι τροφή τῆς ψυχῆς, ἄκουε τοῦ Μωϋσέως ἐν τῷ Δευτερονομίῳ λέγοντος· «οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐν παντὶ ῥήματι, ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ». Ποία ἔξοδος εἶναι νὰ μετανοήσῃς καὶ νὰ ἐξομολογηθῇς τὰς ἀμαρτίας σου εἰς πνευματικὸν Πατέρα; ποῖος κόπος εἶναι νὰ εἰπῇς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἡμαρτες; ποῖος μύθος εἶναι νὰ ὁμολογήσῃς τοῦ λόγου σου πταισμένην, κατ' ἐμπροσθεν τοῦ καρδιογνώστου Θεοῦ; διότι, μὴ νὰ ὁ Θεὸς δὲν ἡξεύρει τὰς ἀμαρτίας σου, καὶ τὰς κρύβεις; μὴ νὰ θελῇς νὰ τὸν λάθῃς, καὶ φοβᾶσαι νὰ ταῖς ἐξομολογηθῇς; καὶ προτοῦ νὰ ἀμαρτήσῃς; ὁ Θεὸς ἐπρογίνωσκέ τό. Τί γοῦν; θελεῖς νὰ μετανοήσῃς μοναχός σου, θελεῖς νὰ εἰπῇς, ὅτι ἴσφαλες, καὶ αὐτός σε δικαιώνει· διότι ἔτῃ ὥρισε διὰ τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου· «λέγε σὺ πρῶτος τὰς ἀμαρτίας σου, ἵνα δικαιωθῇς· καὶ πάλιν ὁ Προφήτης Δαβὶδ ἐν τῷ, λά. Ψαλμῷ, «εἶπα, ἐξαγορεύσω ματ' ἐμοῦ τὴν ἀνομίαν μου τῷ Κυρίῳ, καὶ σὺ ἀφήκας τὴν ἀσέβειαν τῆς καρδίας μου». Μὴ γοῦν εὐρίσκωμεν ἀφορμὴν καὶ λέγωμεν, ὅτι βαρβαῖς εἶναι αἱ ἐντολαὶ τοῦ Χριστοῦ, διότι κάμνομεν τὸν Χριστὸν ψεύστην, ὅς τις ὀρίζει εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον ἐν τῷ ια. κεφ. «Ὁ ζυγός μου χρηστός, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστι»· ὁμοίως καὶ τὸν Θεολόγον Ἰωάννην, ὅς τις γράφει εἰς τὴν πρώτην του ἐπιστολὴν ἐν κεφ. ε'. καὶ λέγει· «καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσὶν». Μάλιστα δὲ τοῦ λόγου μας ἃς αἰτιαζόμεσταν, ὅτι διὰ νὰ εἴμεσθαι ἀμελεῖς καὶ ὀκνηροί, μᾶς φαίνονται βαρεῖαι. Διὰ τοῦτο μὴν ἀμελοῦμεν τῆς σωτηρίας μας τώρα, Ἀδελφοί ἡγαπημένοι, ὅπου ἔχομεν καιρὸν, διότι θελεῖ ἔλθει καιρὸς, ὅπου αὐταῖς ἡ ἀφορμαῖς δὲν μας θέλουν ὠφελῆσαι τίποτες μόνον ἕως ἔχομεν καιρὸν μετανοίας, ἃς λάβωμεν ἔννοιαν τῆς μελλούσης Κρίσεως· ἃς ἐνθυμηθῶμεν καὶ τὸν θάνατόν μας καμμίαν φοράν, ἃς ἐνθυμηθῶμεν τὰ ὑστερινὰ μας,

ἃς ἐνθυμηθοῦμεν, πῶς γινόμεστέν χῶμα καὶ γῆ καὶ σποδός, ἃς ἐνθυμηθοῦμεν, ὅτι δέν μας ἐπλασεν ὁ Θεός μόνον διὰ ἐτοῦτον τὸν κόσμον, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν μελλόντων αἰώνιων ἀγαθῶν. Διότι, μὴ νὰ ἐγεννηθήκαμεν εἰς τὸν κόσμον, διὰ νὰ ἐμεισθεν ἀθάνατοι; μὴ διὰ τοῦτο ἐπλάσθημεν ἐκ Θεοῦ, διὰ νὰ τρώγωμεν καὶ νὰ πίνωμεν; οὐχὶ ἐγένεν ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ φαγῆναι, ἀλλὰ τὸ φαγῆναι ἐγένε διὰ τὸν ἄνθρωπον. Μὴ γοῦν ἀντιστρέφωμεν τὴν τάξιν, μὴ δὲ ὡσὰν νὰ ἐγίναμεν διὰ τὸ φαγῆναι, ἔτσι ἃς τὸ σπουδάζωμεν· ἀλλὰ ἃς ἔχη καὶ αὐτὸ μέτρον καὶ ὥραν, τῆς δὲ ψυχῆς ἡ τροφή ἃς εἶναι περισπούδαστος εἰς ἡμᾶς· μόνον αὕτη ἃς

μὴν ἔχη μέτρον καὶ ὥραν, μάλιστα δὲ πᾶσαν ὥραν ἃς τὴν σπουδάζωμεν. Καὶ ὡσὰν πῶς δὲν περνᾷ ὥρα, εἰάν δὲν ἀναπνεύσωμεν, ἔτσι μὴδὲ ὥρα νὰ μὴ περνᾷ, εἰάν μὴ μελετήσωμεν περὶ τῆς ψυχικῆς τροφῆς, ἥτις ἐστίν, ὡς εἶπον, ἡ ἀναγνώσις τῶν Θεῶν Γραφῶν, ἡ μελέτη τῶν τοῦ Θεοῦ ἐντολῶν, ἡ μνήμη τοῦ Θανάτου, καὶ ἐπὶ τούτοις ἡ ἐξομολόγησις. Ταῦτα ἀείποτες ἃς ἐννοιαζώμεστέν, αὐτὰ πάντοτε ἃς μελετοῦμεν, ἵνα τοιουτοτρόπως πολιτευόμενοι, τῆς μὲν κολλάσεως ἐλευθερωθῶμεν, τῆς δὲ Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν ἀξιωθῶμεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Ὡ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΝΟΕΜΒΡΙΟ ΙΓ'.

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

ΙΩΑΝΝΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ,

ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.

Καὶ ὁλονὼν μὲν τῶν ἄλλων Ἀγίων, ὅπου ἐπολιτεύθησαν κατὰ Θεόν, εὐλογημένοι Χριστιανοί, οἱ βίοι καὶ αἱ πράξεις εἶναι ὠφέλιμαίς, ὅχι μόνον ὅτι εἶναι παράδειγμα εἰς ἄλλους, ἀλλὰ καὶ παρηγορία εἶναι καὶ παρακίνησις πρὸς ἀρετὴν, διότι βάνουν συνέρισιν τοῦ καλοῦ, καὶ παρακινοῦν τὴν εὐσεβῆ ψυχὴν πρὸς μέμνησιν. Τοῦ δὲ ἐν Ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ὁ βίος καὶ ἡ πολιτεία, περισσότερον παρὰ τῶν ἄλλων Ἀγίων εἶναι γλυκύς καὶ νὰ τὸν ἀκούσῃ τινάς, καὶ ὠφέλιμος νὰ τὸν μιμηθῇ· διότι αὐτὸς ὁ Ἅγιος, ὅχι μόνον εἶχε γλῶσσαν ὠφελείας πρόξενον ἐκείνων ὅπου τὸν ἤκουσαν, ἀλλὰ καὶ τὴν πολιτείαν εἶχεν ὠφέλιον πρὸς ἐκείνους ὅπου θέλουν νὰ τὸν μιμηθοῦν· μάλιστα δὲ, εἰάν θελήσωμεν νὰ εἰποῦμεν τὴν ἀλήθειαν, ὡσάν πῶς εἶχε τὴν γλῶσσαν ἀμίμητον εἰς τὸ λέγειν, ἔτι εἶχε καὶ τὴν πολιτείαν ἀμίμητον. Ἄλλ' ὅμως ἄξιον εἶναι νὰ διηγηθῶμεν τὰ ἔργα του, καὶ νὰ τὰ μιμηθῶμεν, ὅση εἶναι ἡ δύναμίς μας, ἐπειδὴ καὶ οἱ ζωγράφοι ὅταν ἔχουσι κανένα ἀνθρώπου παλαιόν, δὲν τὸ ρίχνουσι, καλὰ καὶ εἰάν δὲν δύνανται νὰ τὸ μιμηθῶσιν· ἀλλὰ ἐλπίζοντες, ὅτι εἰάν τύχῃ ποτὲ νὰ τὸ προσομιήσουν, θέλουν τιμηθῇ, πάσχουσιν αἰείποτε, καὶ πρὸς ἐκεῖνο στοχαζόμενοι ξωγραφίζουσι. Τὸ λοιπὸν ὁ λόγος μου τὴν μέσην τάξιν θέ-

λει περιπατήσῃ, ὅσον, μήτε ὅλα νὰ διηγηθῶ, μήτε τὰ μεγαλότερα νὰ ἀφήσω· διότι τὸ μὲν νὰ τὰ διηγηθῶ ὅλα, εἶναι ἀδύνατον, τὸ δὲ νὰ ἀφήσω τὰ καθολικώτερα, εἶναι πάλαι βλαβερόν· ἀλλὰ ἐγὼ ἐκεῖνα νὰ εἰπῶ, ὅπου, ἂν τὰ εἰπῶ, θέλω ὠφελήσῃ τοὺς ἀκροατάς, καὶ ἂν τὰ ἀφήσω, θέλω τοὺς ζημιώσῃ περισσά· τὰ δὲ ἄλλα τὰ ἀφήνω νὰ τὰ διηγοῦνται ἄλλοι, ὅσοι δηλονότι ἔχουσι δύναμιν εἰς τὸ λέγειν.

Οὗτος γοῦν ὁ ἀληθινὸς τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, ὅπου ἦτον καὶ κατὰ τὴν γλῶσσαν, καὶ κατὰ τὴν φωνὴν, καὶ κατὰ τὸ στόμα χρυσοῦς, μάλιστα δὲ καὶ τοῦ χρυσοῦ τιμιώτερος, εἶχε τὸ γένος ἀπὸ τὴν Ἀντιόχειαν, τὴν μεγάλην πόλιν, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Κοίλης Συρίας· ἔχοντας δὲ πατρίδα ὀνομαστήν, πολλῶ πλεον εἶχε καὶ γονεῖς ὀνομαστοτέρους, καὶ γενικωτέρους· διότι ὁ πατὴρ του ἦτον Στρατηγός, ἦγον Μπέις τῆς Ἀντιοχείας, καὶ εἶχε βίον πολὺν, ὀνόματι Σεκοῦνδος, ἡ δὲ Μήτηρ του ἐκαλεῖτο Ἀνθοῦσα· ἦσαν δὲ καὶ οἱ δύο προτιήτερα Ἕλληνες, εἰς τὸ σκότος τῆς εἰδωλωλατρείας κρατημένοι· ἀφόντις δὲ ἐγέννησαν αὐτὸν τὸν Ἅγιον, ἐβαπτίσθησαν καὶ ἐγένοντο Χριστιανοί. Ἀπὸ τοιούτους γοῦν γεννηθεῖς ὁ Ἅγιος, ὅταν ἦτον παιδίον, δὲν εἶχε γινῶσιν παιδίου, διότι δὲν ἔκαμεν ὅσα καμνοῦσι τὰ μωρὰ παιδιά, οὐδὲ πρὸς

παιγνίδια εἶχε τὸν νοῦν του, ἀλλὰ ἀπὸ μικρὸς ἔδειχνε, ποταπὸς θέλει καταστηθῇ καὶ εἰς τὰ ὕστερα. Ἐπειτα, ἔτι μικρὸς ὢν, ἔβαπτίσθη διὰ χειρὸς τοῦ Ἁγίου Μελετίου, ὁ ὁποῖος ἦτον τότε Πατριάρχης Ἀντιοχείας, καὶ ἑτίματον περισσότερον ἀπὸ τὰς ἀρετάς του, παρὰ ἀπὸ τὸν θρόνον του. Ἀφόντις δὲ ἦλθε εἰς ἡλικίαν παλικάριου, ἔβαλάν του καὶ εἰς γράμματα νὰ μαυθάνῃ· τόσον δὲ ἡγάπα τὴν ταπεινῶσιν, ὅτι καλὰ καὶ ἐὰν ἦτον μεγάλου Ἀρχόντος υἱός, καὶ ἦτον βολετὸν νὰ ἔχῃ τρία καὶ τέσσαρα κοπέλλια καταπόδιτου, πηγαινάμενος εἰς τὸ σχολεῖον, ἢ νὰ πηγαινῇ καθαλλάρης, ὅμως αὐτός, τόσον ὑπῆγαινε ταπεινὰ, ὅτι οὐδὲ τοῦ ὀλοπτωχότερου ὁ Υἱὸς δὲν ἐπεριπάτει ἔτζι. Οἱ δὲ γονεῖς του εἶχαν τὴν πολλὴν καταφρόνησιν, πῶς περιπατεῖ ἔτζι ὁ Υἱὸς τους, καὶ μίαν τῶν ἡμερῶν εἰπάντον· διατὶ καταφρονεῖς τὸ γένος μας, καὶ τὴν τιμὴν σου, καὶ τὸν Διδάσκαλόν σε, καὶ τοὺς συμμαθητάς σου, καὶ δὲν περιπατεῖς κατὰ πῶς σοῦ πρέπει; ἀμὴν ὡσάν νὰ εἰμασθεν ψωμοζῆται, ἔτζι περιπατεῖς καταφρονεμένος; Ὁ δὲ Ἅγιος ἀπεκρίθη καὶ εἶπε· μὴ νὰ εἶμαι ἐγὼ μεγαλήτερος ἀπὸ τὸν Προφήτην Δανιὴλ, ὅπου τὸν ἐφοβήθησαν οἱ λέοντες, καὶ δὲν τὸν ἔφαγαν; ἢ ἀπὸ τοὺς τρεῖς Παῖδας, τοὺς ὁποῖους ἐφοβήθη τὸ πῦρ, ὅσον ἐκείνους μὲν δὲν κατέκαυσε, τοὺς δὲ ὑπηρετάς ἐνεπύρηνεν; ὅχι δὲ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν Θεῖαν Γραφὴν ἀκούω, πῶς αἰέποτε ἐπαινεῖ τὴν ταπεινῶσιν, καὶ πῶς ὁ Θεὸς δίδει χάριν εἰς τοὺς ταπεινοὺς, τοὺς δὲ ὑπερηφάνους τοὺς ἐναντιεῖται. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Γονεῖς του, περισσότερον ὠφελήθησαν αὐτοί, παρὰ ὅπου τὸν ὠφέλησαν· εἰς τόσον δὲ μόνον δὲν εἶχε νὰ τοὺς παρακούσῃ, ὅτι μὲ ἓνα κοπέλι νὰ ὑπαγαίνῃ εἰς τὸ Διδασκαλεῖον.

Δὲν ἀπέρασε πολὺς καιρὸς, καὶ ὁ μὲν Πατὴρ τοῦ Ἁγίου ἀπέθανεν, ἢ δὲ Μήτηρ του ἀπέμεινε χήρα μοναχὴ· καὶ νέα, οὐσα, μηδεμίαν ἔχουσα παρηγορίαν, μόνον δὲ τὸν Ἅγιον, νέον παιδίον καὶ ἀδύνατον νὰ κυβερνήσῃ πολλαῖς ὑπηρεσίαις. Καὶ ἡξέυρετε, ὅσαις εἰστε μάναις, πόσῃν πίκραν ἔχουσιν αἱ τοιαῦται γυναῖκες, ὅταν χάσουσι

παράκαιρα τὸν ἄνδρα τους, καὶ ἀπομείνουν χήραις μοναχαῖς, καὶ νέαις, καὶ τὸ παιδί των νὰ εἶναι ἀνῆλικον, νὰ μὴ δύναται νὰ κυβερνᾷ τὰ τίποτες τοῦ Πατρὸς του· ὅμως ἢ μὲν Μήτηρ τοῦ Ἁγίου εἶχε καὶ πολλὴν ἔννοιαν, πῶς καὶ τὴν τιμὴν της νὰ φυλάξῃ, καὶ τὸν βίου τοῦ ἀνδρός της νὰ μὴ ὀλιγοστεύσῃ. Ὁ Ἅγιος ἀφόντις ἔμαθε τὰ γραμματικά, καὶ ποιητικά, ἐσπούδαξε καὶ τὴν Ῥητορικὴν, εἰς τινὰ Ῥήτορα μέγαν τοῦ καιροῦ ἐκείνου Λιδανίου ὀνόματι· ἐσπούδαξε δὲ καὶ τὴν Φιλοσοφίαν εἰς ἄλλον Φιλόσοφον Ἀνδραγαθίον λεγόμενον. Μετὰ ταῦτα ἐπεθύμησε νὰ ὑπάγῃ καὶ εἰς τὰς Ἀθῆνας, ὅπου ἦτον τὰ σπουδαστήρια τῶν Ἑλλήνων τὸν καιρὸν ἐκείνον· καὶ τόσον ἀκόνισεν ἐκεῖ τὴν γλῶσσάν του εἰς τὸ λέγειν, ὅτι εἰς ὀλίγον καιρὸν, οὐ μόνον εἰς τὰς Ἀθῆνας ἐγένεν ὀνομαστός, καὶ ἐπαινούμενος, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλην τὴν Ἑλληνικὴν γῆν. Τόσον δὲ ἐφημίσθη τὸ ὄνομά του, ὅτι καὶ ὁ Αὐθέντης τῆς Ἀθῆνας πολλαῖς φοραῖς ἐπεθύμησε νὰ τὸν ἰδῇ, καὶ νὰ ἀκούσῃ τὴν φωνὴν του. Μίαν δὲ τῶν ἡμερῶν κάμνωντας φιλίαν, ὅταν ἐκάλεσε τοὺς πρώτους τῶν Φιλοσόφων ἔστειλεν ἄλογον ἐστολισμένον μὲ πολλὴν τιμὴν νὰ καλέσουν τὸν Ἅγιον· ὁ δὲ Ἅγιος οὐκ ἠθέλησε καθαλλικεῦσαι, μόνον πεζὸς ὑπῆγεν εἰς τὴν φιλίαν· καὶ ὡσάν τὸν ἰδεῖν ὁ Αὐθέντης ἐκείνος, καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Φιλοσόφων πῶς ἔτζι ταπεινὰ ἦλθεν, ἔκαμάν τον μεγάλην προτίμησιν, καὶ ἐπροσηκώθηκάν τον, καὶ ἔβαλάν τον καὶ ἀπὸ πολλοὺς Φιλοσόφους παραπάνω νὰ καθίσῃ.

Ἀλλὰ ὁ φθόνος δὲν ἡμπόρεσε νὰ τὰ ὑπομείνῃ αὐτὰ, διότι ἐκεῖ ἔτυχεν εἰς Φιλόσοφος, Ἀνθέμιος ὀνόματι, Ἕλληνα εἰς τὴν θρησκείαν, καὶ λόγιος κατὰ πολλὰ· καὶ βλέπωντας τὴν τόσῃν τιμὴν ὅπου ἔκαμαν εἰς τὸν Ἅγιον, καὶ τὸν ἐμπροκαθίσαν παραπάνω ἀπ' αὐτόν, ἐφθόνηκε κατὰ πολλὰ, καὶ μετὰ θυμοῦ εἶπεν· Ἄδικα ποιεῖτε, ὦ Ἐπαρχε καὶ Φιλόσοφοι, τὸν ξένον αὐτόν ὅπου ἦλθε χθὲς καὶ προχθὲς εἰς τὸν τόπον μας, νὰ τὸν προκαθίσετε παραπάνω ἀπὸ ἡμᾶς, ὅπου ἐγενήθημεν καὶ ἐγνηράσαμεν ἐδῶ· καὶ ταῦτα, νὰ εἶναι καὶ ἀλλότριος εἰς τὴν θρησκείαν, παρὰ ἡμᾶς ὅπου πι-

στεύομεν τοὺς μεγάλους Θεοὺς. Ὁ δὲ Ἐπαρχος ἐκείνος ἀπεκρίθη· τί παράξενον ἔκαμαμεν Φιλόσοφε, εἰάν τὸν ἐτιμήσῃμεν, ὅπου εἶναι ἀπὸ γένος εὐγενικόν· καὶ μάλιστα ὅπου ἔχει καὶ τόσῃν ταπεινώσει, ἢ ὅποια μοναχὴ τιμᾷ τοὺς ἔχοντας αὐτήν; Πρὸς ταῦτα καὶ ὁ Ἅγιος, ταπεινῶ τῷ φρονήματι, λέγει πρὸς τὸν Ἀνθέμιον· δέν σε πρέπει, ὦ Ἀνθέμιε, νὰ λέγῃς ὅτι εἶσαι Φιλόσοφος, ἔπειτα νὰ ἀγαπᾷς τόσον τὴν τιμὴν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὡς μέγα τίποτες νὰ τὴν ἐπιθυμῇς, ἢ ὅποια ὄχι ὅτι μᾶς ὠφελεῖ εἰς τὴν ἀρετὴν, ἀλλὰ μάλιστα μᾶς βλάπτει. Τὸ δέ, ὅτι μέ ὀνειδίσας εἰς τὴν Ὀρθοκείαν, καὶ εἶπες, ὅτι δὲν ὁμοιάζω μετ' ἑσᾶς εἰς τὴν πίστιν, αὐτὸ ἐντροπὴν τὸ ἔχω νὰ τὸ σιωπήσω· διότι ἐγὼ Θεοὺς, οὔτε ποτὲ τοὺς δέλω λατρεύω· νὰ μὴ δώσῃ ὁ Θεὸς νὰ εὐγὼ τόσον ἔξω ἀπὸ τὸν νοῦν μου, ὥστε νὰ τοὺς λατρεύσω ἐγὼ αὐτούς. Ἀλλὰ ἓνας Θεὸς εἶναι, ὁ Χριστὸς, ἐν Πατρὶ καὶ Πνεύματι γνωριζόμενος, ὁ ὁποῖος ἔκαμε τὰ πάντα ἀπ' ὅ, τι δὲν ἦτον, καὶ τῶρα τὰ περικρατεῖ με τὴν ἀπόρρητόν του δύναμιν, καὶ δίδει μᾶς τοὺς καρπούς τοῦ χρόνου, καὶ πᾶν ζῶον διατρέφει. Ὁ δὲ Ἀνθέμιος ἐδιάκοψε τὸν λόγον τοῦ Ἁγίου, καὶ εἶπε· δὲν δίδει ὁ Χριστὸς σου, Ἰωάννη, τοὺς καρπούς τοῦ χρόνου, ἀμὴν τὰ δ'· στοιχεῖα τοῦ κόσμου, ἡ γῆ, τὸ ὕδωρ, ὁ ἀήρ, ὁ αἰθήρ, αὐτὰ καρποφοροῦσιν ἀπὸ τὴν δέλυσιν τῶν μεγάλων θεῶν. Δὲν ἔφθασε νὰ τελειώσῃ τὸν λόγον τοῦ ὁ Ἀνθέμιος, καὶ παρευθὺς ἔπεσε κάτω κυλιόμενος, καὶ ἀφρίζων ὡς δαιμονιζόμενος, καὶ ὅλοι οἱ εὐρέδεντες ἐκεῖ ἐφοδῆθησαν, καὶ ἐθαύμασαν· προσπεσόντες δὲ εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἁγίου, ἐδέοντο νὰ τὸν ἱατρεύσῃ. Τότε ὁ Ἅγιος, ἑτοιμος ὢν εἰς βοήθειαν, ἐδεήθη τοῦ Θεοῦ, καὶ ἔδωκε διπλὴν τὴν ἴασιν τῷ Ἀνθεμίῳ· διότι δὲν ἱατρεύθη μόνον κατὰ τὸ κορμὶ, ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον κατὰ τὴν ψυχὴν. Διότι, ὡσὰν ἐκατάλαβε πῶθεν τὸν ἦλθεν ἡ συμφορὰ, ἐδέετο νὰ ἱατρευθῇ· ὁ δὲ Ἅγιος εὐκολὰ ἔδειξέ τον τὴν ἱατείαν, καὶ εἶπε του νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν Ἀρχιερίαν τοῦ τόπου· καὶ νὰ βαπτισθῇ. Καὶ ὁμῶς διὰ νὰ συντίμω τοὺς λόγους μου, ἐδαπτίσθη, καὶ

ιδόντες καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἐδαπτίσθησαν· διότι συνήθεια εἶναι τῶν ἀνθρώπων, ὅταν ἰδοῦσι ἓνα μέγαν ἄνθρωπον νὰ μεταγυρίσῃ εἰς καλόν, ἢ κακόν, παρακινουῦνται καὶ ἐκεῖνοι πρὸς τὸ ὅμοιον.

Ἀφόντις δὲ ἐκαρποφορήθη ὁ Ἅγιος ὅσον ἤθελε εἰς τὰς Ἀθήνας μάθημα, πάλιν ἐγύρισεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν τὴν πατρίδα του, καὶ ἔβαλεν εἰς τὸν νῦν τε ἀγαθὸν σκοπὸν, νὰ γένῃ Καλόγηρος. Εἶχε δὲ φίλον τινα κατὰ πολλὰ, ὀνόματι Βασίλειον, ὃχι τὸν μέγαν Βασίλειον τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Καισαρείας Καππαδοκίας, διότι αὐτὸς ἦτον παλαιότερος, ἀλλὰ ἄλλον τινα, καὶ αὐτὸν Βασίλειον ὀνομαζόμενον, ὁ ὁποῖος ἦτον καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν Ἀντιόχειαν τὴν πατρίδα τοῦ Ἁγίου, καὶ συμμαθητὴς καὶ φίλος τοῦ Ἁγίου. Αὐτὸν γοῦν ἐσυμβούλευσεν ὁ Ἅγιος, καὶ ἔγινε Καλόγηρος, ὅτι ὑποσχέθηκε καὶ ἐκεῖνος νὰ γένῃ μετὰ τοῦ Ἁγίου Μοναχός. Καὶ τοῦτο τὸ διηγεῖται ὁ Ἅγιος ἀπατὸς του εἰς τοὺς λόγους ὅπου λέγεται περὶ Ἱερωσύνης. Τόση δὲ ἦτον ἡ ἀρετὴ τοῦ Ἁγίου, ὅτι ἐδιάλεξεν ἓνα Μοναστήριον, ὅπου εἶχε περισσότερον κόπον, ὅπου ἐφέρνα περισσότεραν σκληραγωγίαν, καὶ ὑπῆγεν εἰς ἐκεῖνο καὶ ἔβαλε τρίχινη φορέματα. Ἐνα δὲ ἔργον εἶχεν ἀκατάπαυστον, νὰ μελετᾷ τὰς Θείας Γραφάς, καὶ νὰ γράφῃ ἐξηγήσεις εἰς αὐτάς πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἀναγινωσκόντων· καὶ πρῶτα μὲν ξεφανερώνει τὸν νοῦν τῆς Γραφῆς, ὕστερον δὲ κάμνει τὸ λεγόμενον ἠθικόν· καὶ εἶναι ἡ μὲν ἐξηγήσεις φωτισμὸς τοῦ νοῦς, τὸ δὲ ἠθικόν εἶναι καθοδηγία εἰς τὰ ὕστερα, πῶς νὰ σωφρονίζεται ὁ ἄνθρωπος, νὰ κάμνῃ τὰς ἀρετάς, καὶ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὰς ἀμαρτίας. Ἐκεῖ γοῦν εἰς τὸ Μοναστήριον ἐκεῖνο ἔγραφε τοὺς περὶ Ἱερωσύνης λόγους, εἰς τοὺς ὁποίους δείχνει ὁ Ἅγιος, πόσον εἶναι τὸ ἀξίωμα τῆς Ἱερωσύνης, καὶ ποταπὸς δέλει νὰ εἶναι ὁ Ἱερεὺς. Τότε ἔγραψε καὶ ἄλλον λόγον πρὸς Ἀρχόντισαν χήραν, ἢ ὅποια ἐχῆρευσε τότε, καὶ ἐλυπᾶτο περισσά· παρηγορεῖται γοῦν ὁ Ἅγιος, ἐκεῖ, καὶ ἀποδείκνυει, πῶς ἡ χηρία εἶναι ἐπαινεμένον πρᾶγμα, εἰάν φυλάξῃ ἢ γυναῖκα τὴν πρὸς τὸν προτύτερόν της ἄνδρα ἀγά-

πην καὶ τιμὴν καὶ δὲν δευτεροπανδρευθῇ. Ἐγραψε δὲ καὶ ἄλλο Βιβλίον, περὶ Παρθενίας, εἰς τὸ ὅποιον ἐπαινεῖ περισσὰ τὴν Παρθενίαν. Ἐγραψε καὶ πρὸς τινὰ Σταγείριον ὀνόματι λόγον, ὁ ὁποῖος Σταγείριος ἦτον φίλος τοῦ Ἁγίου, καὶ εἶχε Δαιμόνιον σεληνιασμοῦ· καὶ τέτοιας λογῆς τὸν παρηγορεῖ ἐκεῖ, ὅτι ἀποδείχνει, ὅτι τὸ νὰ εἶναι τινὰς σεληνιασμένος, ἔχει πολὺν μισθὸν ἐκ Θεοῦ, ἐὰν εὐχαρίστως τὸ ὑπομείνῃ. Ἐγραψε καὶ δύο λόγους περὶ κατανυξέως, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὁ ἕνας ἐπιγράφεται, εἰς Δημήτριον, ὁ δὲ δεύτερος, εἰς Στελέχιον. Ἐγραψε καὶ ἄλλον λόγον πρὸς τινὰ Θεόδωρον ὀνόματι, ὅπου ἐξέπυσεν εἰς ἀμαρτίαν, καὶ διδάσκειτον ἐκεῖ ὁ Ἅγιος νὰ μὴ ἀπογινώσκειται, ἀλλὰ νὰ μετανοήσῃ ἐξ ὅλης ψυχῆς νὰ σωθῇ. Καὶ τοὺς λόγους μὲν ἔττι ἐδίδασκεν ὁ Ἅγιος, μάλιστα δὲ καὶ τὰ ἔργα του ἦσαν πλείον διδασκαλικώτερα, εἰς ἀρετῆς ἐργασίαν, διότι αἰέποτε ἐπρόσευχετο, καὶ πᾶσαν ἄλλην ἀρετὴν ἐμεταχειρίζετο, θέλωντας νὰ εἶναι αὐτὸς παράδειγμα τῶν ἄλλων. Εἰς τὴν ταπεινοφροσύνην δὲ ποῖος ἄλλος τὴν ἐπέρασεν; Εἶχε δὲ συνήθειαν, πᾶσαν ἡμέραν νὰ ἀραδίξῃ τοῦ ἀσθενεῖς τοῦ Μοναστηρίου, νὰ τοὺς κυτάξῃ, μάλιστα δὲ νὰ τοὺς παρηγορῇ μετὰ τοὺς γλυκοὺς του λόγους. Εἶχε μὲν γοῦν καὶ πᾶσαν ἄλλην ἀληθινὴν, ἐξόχως δὲ εἶχε ταῦτα· ποτέ του δὲν ὤμοσε τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, οὐδὲ ἄλλον εἶπε νὰ ὁμώσῃ· ποτέ του δὲν ἐκατάκρινε τινὰ ἄνθρωπον, μήτε ἐφεμάτισε· ποτέ του δὲν ἐκαταράσθηκε τινὰ, μὴ δὲ ἀργολογίαν ἐσύντυχε· ἀλλὰ μηδὲ ἄλλον ἐδέχετο νὰ ἀργολογήσῃ, ἢ νὰ εἰπῇ λόγον, ὅπου νὰ γελᾷ ἄνθρωπος. Λέγουσι δὲ ὅτι καὶ τὸν ὕπνον τῆς νυκτὸς μετὰ κόπον πολὺν τὸν ἀπολαμβάνε, διότι εἶχε σχοινίον κρεμασμένον ἀπὸ τὸ ὕψος, καὶ ἄπλωνε τὰς χεῖράς του, καὶ τὸ στῆθός του εἰς ἐκεῖνο, καὶ οὕτως ἔπερνε ὀλίγον ὕπνον πρὸς ἀνάπαυσιν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Ἐττι πολιτευόμενος ὁ Ἅγιος, καὶ ἐργαζόμενος τὴν ἀρετὴν, δὲν ἠμπόρεσε νὰ λάβῃ τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ Μοναστηρίου, ἀλλὰ ὅλοι τὸν εἶχαν ὡς Ἅγιον ἐνάρετον εἰς τὴν μέσῃ τους. Ἐρχομαι δὲ

νὰ διηγηθῶ μίαν ὀπτασίαν, ὅπου εἶδεν ἕνας ἐνάρετος γέρων περὶ τοῦ Ἁγίου εἰς ἐκεῖνο τὸ Μοναστήριον, καὶ παρακαλῶσας, ἀκούσατε μετὰ προσοχῆς τὴν διήγησιν.

Γέρων τις ὑπῆρχεν ἐκεῖ, Σύρος τὸ γένος, τὸ ὄνομα Ἡσύχιος, ἐνάρετος κατὰ πολλὰ, καὶ θαυμαστός εἰς τοὺς Πατέρας ὅλους τοῦ Μοναστηρίου, διὰ τὴν ὑπερβολικὴν του ἄσκησιν, τὸν ὅποιον ἔπασχε καὶ ὁ Ἅγιος νὰ τὸν μιμηθῇ εἰς τὴν ἀρετὴν. Αὐτὸς γοῦν ὁ Γέρων προσευχόμενος τῷ Θεῷ, κατὰ τὸ μεσονύκτιον, εἶδεν ὄραμα, τὸ ὅποιον καὶ νὰ τὸ εἰπῇ τινὰς ἔχει κόπον, καὶ νὰ τὸ ἀκούσῃ εἶναι φοβερόν. Ἀλλ' οὐν ἔχει καὶ περισσὴν εὐφροσύνην καὶ εἰς τὸν λέγοντα, καὶ εἰς τοὺς ἀκούοντας. Ἐνας ἄνδρας λευκοφόρος, φοβερός κατὰ τὴν ὄψιν ἐφάνηκεν, ὥσπερ νὰ ἐκατέβῃ ἀπὸ τὸν Οὐρανόν, καὶ ἐστάθῃ ἐνώπιον τοῦ Χρυσαστόμου προσευχομένου καὶ αὐτοῦ· εἶχε δὲ οὗτος χαρτὶ τυλιγμένον εἰς τὰς χεῖράς του. Ὁ γοῦν Ἅγιος ὡσάν τὸν ἶδεν, ἀπὸ τὸν φόβον του ἔπεσε πρὶνὴς κάτω, καὶ ἐκεῖνος τὸν ἐσήκωσε, καὶ εἶπε· μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ θάρρει. Ἐρώτησέ τον, τίς εἶναι; ὁ δὲ εἶπεν· ἐγὼ ἦλθα εἰς σέ, πεμφθεὶς ἀπὸ Θεοῦ, καὶ δεῖξο ἐτοῦτο ὅπου σέ δίδω. Ἐφαίνεται γοῦν, ὅτι τὸν ἔδωκε τὸ τυλιγμένον χαρτί, καὶ εἶπέ τον· ἐγὼ εἰμὶ ὁ Θεολόγος Γεώργιος, καὶ Εὐαγγελιστής, καὶ ἔπαρε ἐτοῦτο τὸ χαρτί ὅπου σοῦ δίδω· καὶ ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέραν νὰ ἀνοιχθῇ ἡ διάνοιά σου νὰ καταλαμβάνῃς τὴν ἐννοιαν ὅλην τῆς Θείας Γραφῆς. Ὁ δὲ Ἅγιος ἔλεγεν· δὲν εἶμαι ἄξιος ἐγὼ τοιαύτης χάριτος. Ἐκεῖνος δὲ ποιήσας αὐτῷ τὸν τύπον τοῦ Σταυροῦ, καὶ φιλήσας αὐτόν, καὶ εἰπὼν αὐτῷ λόγους πολλοὺς πρὸς θάρρος, ἀνελήφθη. Αὐτὰ ἰδὼν ὁ διορατικὸς ἐκεῖνος Γέρων, εἰς πολλὰς ἡμέρας ἦτον φοβισμένος, καὶ θαυμάζων τὸ ὄραμα, ὅσον καὶ τινὲς τῶν Μοναχῶν βλέποντές τον οὕτως ἐννοιασμένον, καὶ ἐρωτῶντες, ἔμαθον τὴν αἰτίαν τῆς ὀπτασίας. Εἰπέ τους δὲ καὶ τοῦτο ὁ Γέρων· ἔχετε σιωπὴν, νὰ μὴ τὸ μάθῃ αὐτός, καὶ φεύγωντας τὴν τιμὴν τῶν ἀνθρώπων, παραμερίσῃ ἀπὸ τὸ Μοναστήριόν μας. Οἱ μὲν οὖν Καλόγηροι, ἐκπλα-

γίντες εἰς τοὺς λόγους τοῦ Γέροντος, ἀπαντήχαιναν πάντοτε νὰ ἰδοῦν καὶ τὸ ἀποβητόμενον· διότι ἤλπιζαν, ὅτι μεγάλη καὶ παράδοξα πράγματα θείου τελειώθη εἰς τὸν Ἅγιον, τὰ ὁποῖα καὶ ἐτελειώθησαν, καθὼς τὸ θείον ἀκούσθη μετ' ὀλίγον. Ἀλλὰ βούλομαι νὰ διηγηθῶ μερικά θαύματα τοῦ Ἁγίου, ὅπου ἐγιναν ἐκεῖ ὄντος εἰς τὸ Μοναστήριον, καὶ οὕτω θείω ἔλθῃ εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ λόγου μου.

Ἀνθρωπὸς τις Ἀντιοχεύς, τὸ γένος εὐγενικός, τὸν βίον πολὺς, ἀσθένησεν ἀσθενίαν βαρυτάτην· διότι τὸ ἓνα μέρος τῆς κεφαλῆς του τόσον ἐπόνεσεν, ὥστε εὐγῆκεν καὶ ὁ εἰς ὀφθαλμός του. Ἐδραμε γοῦν εἰς τὸ Μοναστήριον τοῦ Ἁγίου, καὶ ἐπεσεν εἰς τοὺς πόδας του, δεόμενος καὶ παρακαλῶν αὐτὸν νὰ τὸν ἰατρεύσῃ. Ὁ δὲ Ἅγιος εἶπε τον· αὐτὸ τὸ ἔπαθες ἀπὸ τὸ νὰ μὴ πιστεύῃς τὸν Χριστὸν ἐξ ὅλης σου τῆς ψυχῆς, καὶ διὰ νὰ ἔχῃς ἔργα ἀμαρτίας. Ἐὰν γοῦν μὲ ὅλην σου τὴν καρδίαν προσέρχῃς, καὶ ὑπόσχῃς νὰ λείψῃς ἀπὸ τὰ κακὰ, εὐκολον εἶναι νὰ ἰατρευθῇς. Τότε μετὰ δακρύων ὡμολόγησεν ὁ Ἄρχων ἐκεῖνος τὸν Χριστὸν, Θεὸν ἀληθινόν, καὶ ὑποσχέθη νὰ λείψῃ καὶ ἀπὸ ταῖς ἀμαρτίαις· καὶ πιάσας τὸ φόρεμα τοῦ Ἁγίου, ἔτριψε τὴν κεφαλὴν του, καὶ παρευθὺς καὶ ὁ πόνος τῆς κεφαλῆς ἔπαυσε, καὶ ὁ ὀφθαλμὸς ἰατρεύθη, καὶ ἐγένετο ὑγιὴς ὡς καὶ τὸ πρότερον. Αὐτὸ τὸ θαῦμα ἦτον ἀρκετὸν, εὐλογημένοι Χριστιανοί· νὰ δείξῃ τοῦ Ἁγίου τὴν πρὸς Θεὸν παρρησίαν· ὅμως διὰ νὰ μὴ φανοῦμεν, ὅτι ἀμελοῦμεν νὰ εἰποῦμεν καὶ τὰ ἐπίλοιπα ἀκόμῃ, νὰ διηγηθῶμεν καὶ περὶ ἄλλων μερικῶν θαυμάτων.

Ἄλλος Ἄρχων μέγας Ἀρχέλαος ὀνόματι, ἦτον εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, πλήν ἀπὸ τινὰς αἰτίας, ὅπου δὲν δύναται νὰ ταῖς εἰπῇ τινὰς, βίον πολὺν ἐξοδιάσεν εἰς τοὺς Ἰατροὺς· ἀλλὰ ὁ μὲν βίος του ὠλιγόσεν, ἡ δὲ ἀσθένεια ἐπερίσσειε. Μόλις γοῦν μὲ καιρὸν ἐνθυμήθη τὸν Ἅγιον, καὶ προσδραμὼν εἰς τὸ Μοναστήριον, ἐπεσεν εἰς τοὺς πόδας του. Ὁ δὲ Ἅγιος, διδάξας αὐτόν, καὶ παραινέσας νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ ἀμαρτίας, ἐξ ὧν γίνονται αἱ ἀρρώστιαί τοῦ σώμα-

τος, εἶπε τον, νὰ νικτῇ ἀπὸ τὸ νερόν ὅπου ἔπιναν οἱ Πατέρες, καὶ παρευθὺς μόνον ὅτι ἐνίφθη, ὡς τοῦ θαύματος! ἰατρεύθη. Ἀλλὰ τί τὸ μετὰ ταῦτα. Ἐσκόρπισεν ὁ Ἀρχέλαος τὸν βίον του εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἐγίνετο καλόγηρος, καὶ ἀπέμεινεν ἐκεῖ εἰς τὸ Μοναστήριον τοῦ Ἁγίου. Ἰδὼν καὶ ἄλλοι πολλοὶ καὶ ἕκαμαν τὰ ὅμοια, καὶ σχεδὸν εἶπεν ἡ μισὴ Ἀντιόχεια ἐκινδύνευε νὰ γένουν Καλόγηροι, παρακινούμενοι ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον. Καὶ ἄλλο θαῦμα ἀκούσατε.

Ἀνθρωπὸς τις, Εὐκλεος ὀνόματι φθόνῳ τοῦ διαβόλου τυφλωθεὶς τὸν ἓνα ὀφθαλμόν. ἐγίνετο ποτὲ Καλόγηρος εἰς τὸ Μοναστήριον τοῦ Ἁγίου, καὶ ἦν ἐκεῖ ἐργαζόμενος τὴν ἀρετὴν. Ὁ δὲ Ἅγιος, βλέπωντάς του πῶς εἶναι πικραμένος διὰ τὸν λείποντα ὀφθαλμόν, εἶπε τον· ὁ Θεός, ἀδελφε, νὰ σὲ ἰατρεύσῃ, νὰ νὰ φωτίσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας σου καὶ τοῦ σώματος· καὶ παρευθὺς μὲ τὸν λόγον ἰατρεύθη ὁ ὀφθαλμὸς του ὡς καὶ τὸν ἄλλον, καὶ ἦν ὑγιὴς ὁ Εὐκλεος δοξάζων τὸν Θεόν. Ἀλλὰ συμπαθήσατέ με Ἀρχοντες, ὅτι μὲ τὸ νὰ εἶναι πολλὰ καὶ ἄπειρα τὰ τοῦ Ἁγίου διηγήματα, συντέμνω τὸν λόγον μου εἰς πᾶσαν διήγησιν. Ὅμως καὶ περὶ ἄλλων θαυμάτων νὰ εἰπῶ ὡς ἐν συντόμῳ.

Γυνή τις ἀπὸ τὴν Ἀντιόχειαν, Χριστίνα ὀνόματι, εἶχε πάθος αἰμορροΐας ἑπτὰ χρόνους, καὶ αὐτὸ εἶναι μεγάλη ἀσθένεια τῶν γυναικῶν, διότι ἔτρεχεν ἀπ' αὐτὴν νύκτα καὶ ἡμέραν. Ἐπῆρεν τὴν γοῦν ὁ ἄνδρας τῆς φαρτωμένην εἰς ζῶον, καὶ ὑπῆγεν τῆς εἰς τὰ σόνορα τοῦ Μοναστηρίου, καὶ κλαίων προσέπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἁγίου, ζητῶν ἰατείαν τῆς γυναικὸς του. Ὁ δὲ Ἅγιος εἶπε τον· διὰ τί ἄφηκες τὸν Θεόν, τὸν δυνάμενον δοῦναι τὴν ὑγίαν, καὶ ἤλθες εἰς ἄνθρωπον ἀμαρτωλόν; πλήν εἰπέ τὴν γυναῖκά σου, εἰάν γίνῃ συμπαθητικὴ πρὸς ταῖς δουλεύτραις τῆς· καὶ εἰάν ἀπλώσῃ τὸ χερίτης εἰς ἐλεημοσύνην, σύντομα θείει ἰδῇ τὴν ἰατείαν τῆς. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, ἔταξεν ἐξ ὅλης ψυχῆς νὰ τὰ ποιήσῃ, καὶ παρευθὺς ἰατρεύθη. Ἀκόμῃ ἓνα θαῦμα νὰ διηγηθῶ, ἔπειτα νὰ

μεταβῶ εἰς τὰ ἐπιλοιπα τῆς πολιτείας τοῦ Ἀγίου.

Λεοντάρι μέγαλον ἐφάνη τὸν καιρὸν ἐκείνον εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ ἦτον τόσον φοβερόν, ὅτι οὔτε γεωργοὶ ἐτολμοῦσαν νὰ ὑπάγουν εἰς τὰ χωράφια τους, οὔτε στρατοκῆποι νὰ ὑπάγουν εἰς τὴν πραγματείαν τους, διότι ἐχύνετο μὲ μάνιταν πολλήν, καὶ ἐφόνευεν εἴ τινα καὶ ἐὰν ἤυρισκεν ἔμπροσθέν του· ὅσον καὶ πολλοὶ πλησιόχωροι ἐσυναθροίσθησαν νὰ τὸ φονεύσουν, καὶ δὲν ἐδυνήθησαν νὰ κάμουν τίποτε, ἀλλὰ μάλιστα πολλοὶ ἀπ' αὐτὸ ἐφονεύθησαν, καὶ ἄλλοι κατεσχίσθησαν ὑπ' αὐτοῦ. Τί τὸ ἐντεῦθεν; ἄφησαν οἱ ἄνθρωποι τὰ χωράφια τους, ἄφησαν τὰ ἀμπέλια τους, ἀπεκόπησαν οἱ πραγματευτάδες. Τίλος, ἐνθυμήθηκαν τὸν Ἅγιον· τρέχουσιν εἰς τὸ Μοναστήριον, πέφτουν εἰς τοὺς πόδας του, δέονται, κλαίουσι, παρακαλοῦντον νὰ τοὺς βοηθήσῃ. Εἰπέ τους ὁ Ἅγιος, ὅτι διὰ νὰ εἴστε ἐλιγόπιστοι, καὶ νὰ μὴ ἐργάζεσθε τὰς ἐντολάς τοῦ Χριστοῦ, σὰς ἐγκατέλιπεν ὁ Θεός, καὶ πειράζεσθε. Πλὴν ἐπάρετε ἐκ τούτου τὸν Σταυρὸν τὸν ξύλινον ὅπου σὰς δίδω, καὶ οὐρτε στήσετέ τον εἰς τὴν στράταν, ἔξω τοῦ Κάστρου, καὶ θέλετε ἰδῆ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ. Ἐπῆραν γοῦν τὸν Σταυρὸν, καὶ ἔστησαν τον ἔξω εἰς τὴν στράταν, καὶ τὸ ταχὺ, ὦ Χριστέ Βασιλεῦ, ὡς θαυμαστά τὰ ἔργα σου! εὐρίθη ὁ λέων ψόφιος, κειτάμενος ἔμπροσθεν ἐκείνου τοῦ Σταυροῦ. Ἀλλὰ περὶ τῶν θαυμάτων τοῦ Ἀγίου ἃς καταπαύσωμεν τὸν λόγον μας.

Τέσσαρας γοῦν χρόνους ἔκαμεν εἰς τὸ Μοναστήριον ἐκεῖνο ὁ Ἅγιος, οὕτω θαυματουργῶν, καὶ ἔτω τὴν ἀρετὴν μετερχόμενος· ἀλλὰ μετὰ ταῦτα, φεύγων τὸν ἔπαινον τῶν ἀνθρώπων, ἐπαρμέρισε χωριστὰ εἰς ἔρηρον τόπον, καὶ ἀσκήτευσεν ἐκεῖ δύο χρόνους σωστός. Οὔτε δὲ λύχνον εἶχεν, οὔτε στρώσιν, οὔτε τράπεζαν, οὔτε ἄλλο τίποτε, ὅσα εἶναι πρὸ παρηγορίαν τῶν ἀνθρώπων· παξιμάδι δὲ μοναχὸν εἶχε τραφὴν μὲ νεράκι, τὸ ὅποιον τοῦ τὸ ὑπήγαγεν ἕνας γνωστός του ἄνθρωπος· τὴν δὲ ψυχράν τῆς νυκτός, καὶ τὸν καύσωνα τῆς ἡμέρας τόσον τὰς ὑπέμενεν, ὅτι ἤθελες εἰπῆ πῶς εἶ-

ναι πέτρινον τὸ κορμί του· ἀλλ' ἔμως, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ἦτον, τὸ δὲ μεγαλύτερον, ὅτι καὶ ὁ Θεὸς ἐβούλετο. Ἀλλὰ τί γίνεται; ἀσθένησεν ἀπὸ τὴν πολλὴν κακοπάθειαν, καὶ εἶχε πόνον περισσόν εἰς τὰ νεφρά, διὰ τοῦτο ἀναγκάσθη νὰ κατέβῃ εἰς τὴν Πατρίδα του τὴν Ἀντιόχειαν· αὐτὸ δὲ ἦτον τοῦ Θεοῦ οἰκονομία, νὰ τεβῇ τὸ φῶς ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ νὰ λάμπῃ εἰς τοῦ Κόσμου τὰ πέρατα. Ὁ δὲ Πατριάρχης τῆς Ἀντιοχείας Μελέτιος, τὸν ὁποῖον ἐπροεῖπαμεν, ὅτι ἐδάπτισε τὸν ἅγιον, ἐδέχθηκέτον μετὰ πάσης περιχαρείας, καὶ ἐχειροτόνησέ τον Διάκονον. Πέντε γοῦν χρόνους ἔκαμεν εἰς τὸ τάγμα τῆς Διακονικῆς ὁ ἅγιος, ἔπειτα πάλιν ἀνεχώρησεν εἰς τὸ Μοναστήριον, διότι τὸν καιρὸν ἐκείνον ἐσυναθροίζετο ἡ Ἀγία καὶ οἰκουμένη β'. Σύνοδος. Ἀνέβη γοῦν ὁ Πατριάρχης Μελέτιος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν· καὶ ἐπειδὴ ἀπέθανεν ἐκεῖ, εὐρὼν ὁ ἅγιος ἄδειαν, ἐπαρμέρισε εἰς τὴν ἡγαπημένην του ἡσυχίαν, καὶ πάλιν ὑπῆγεν εἰς τὸ προτιμότερόν του Μοναστήριον. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ ἁγίου Μελετίου, ἐγένετο Πατριάρχης Ἀντιοχείας, Φλαβιανὸς ὀνόματι, ὁ ὁποῖος, ποτὲ προσευχόμενος εἰς τὸ κελλίον του, ἶδεν Ἀγγέλου Κυρίου λέγοντα αὐτοῦ· οὔρε εἰς τὸ Μοναστήριον ὅπου εἶναι ὁ Ἰωάννης, καὶ ἔπαρε φέρετον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Πατριαρχείου σου, νὰ τὸν τελειώσῃς Ἱερέα, διότι αὐτὸς εἶναι δοχεῖον διαλεκτὸν τῆς κατοικίας τοῦ Θεοῦ, ὡς τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, καὶ μέλλει νὰ φωτίσῃ τὴν οἰκουμένην ὅλην. Τὴν νύκτα δὲ ἐκείνην ἐφάνη ὁ αὐτὸς Ἀγγελος καὶ πρὸς τὸν ἅγιον προσευχόμενον, καὶ εἰπέ τον· αὐριον, ὡσὰν ἔλθῃ ὁ Πατριάρχης Φλαβιανός, καὶ σὲ ζητήσῃ, νὰ ὑπάγῃς μετ' αὐτοῦ, ὅτι εἶναι θέλημα Θεοῦ νὰ δεχθῇς τὴν Ἱερωσύνην. Ὁ δὲ Ἅγιος, καλὰ καὶ εὖ ἐγνώριζεν, ὅτι ἀπὸ Θεοῦ εἶναι ἡ ὁπτασία, ἀλλ' ἔμως εἶπε πρὸς τὸν Ἀγγελον, δὲν εἶμαι ἐγὼ ἄξιος διὰ ταιαύταις ὑπηρεσίαις, ὅπου εἶναι ἔξω τῆς δυνάμεώς μου, μόνον ἃς ἔχω συμπάβιον. Ὁ Ἀγγελος εἶπε, πράγματα ὅπου βοῦλεται ὁ Θεὸς νὰ τὰ τελειώσῃ, τίς ἄνθρωπος δύ-

ναται ἄλλεστρόπως νὰ τὰ κάμῃ; Ταῦτα ἰδὼν ὁ ἅγιος καὶ ἀκούσας, τὸ ταχὺ ἔταν ἐξημέρωσεν, ἐσύναξε τοὺς Πατέρας τοῦ Μοναστηρίου, καὶ εἰπέ τους τὴν ὁπτασίαν· ἐκεῖνοι δὲ ἀκούσαντες, ἔκλαυσαν λυπούμενοι, πῶς μέλλει νὰ τοὺς ἀφήσῃ ὁ ἅγιος· Αὐτὸ γοῦν μὲ διδασκτικά λόγια ἐπαρηγόρησέ τους, καὶ ἐδίδαξέ τους, ὅσα ἦσαν τὰ συμφέροντα. Διδάσκοντας τοῦ ἁγίου, ἔφθασε καὶ ὁ Πατριάρχης Φλαβιανός, καὶ ἰδὼν τὸν Ἅγιον, ἐχάρη, ὅτι οὐκ εἶδεν αὐτὸν ἄλλοτε, καὶ μετὰ περιχαρίας τὸν εἶπεν· ἐγὼ, ὦ τιμώτατε καὶ Φιλοσοφώτατε ἄνθρωπε, εἶχα καὶ προτιήτερα ὄρεξιν καὶ ἐπιθυμίαν νὰ σέ ἀπολαύσω, καὶ νὰ ἰδῶ τὴν σεβασμίαν σου κεφαλὴν, ἀλλὰ ἀπὸ πολλαῖς σύγχυσεσι τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἀδείασα, ὅμως εὐχαριστῶ τὸν Θεόν, ὅπου μὲ ἀξίωσε καὶ νῦν νὰ σέ ἰδῶ, καὶ μάλιστα ὅτι ὁ Θεός με ἔστειλε νὰ σέ πάρω εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μου· διότι ἐφάνηκεν Ἄγγελος Κυρίου, καὶ εἰπέ με, νὰ σέ ἐκζητήσω νὰ ἔλθῃς μετ' ἐμοῦ, νὰ σέ τελειώσω Ἱερέα. Μὴ γοῦν φανῇς ἐναντίος τῷ Βελήματι τοῦ Θεοῦ. Τότε ὁ ἅγιος ἐπαρακάλεσέ τον νὰ ἀπομείνῃ ἐκεῖ, νὰ λειτουργήσῃ τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς τὸ Μοναστήριον, ἵνα μεταλαβῶσιν οἱ ἅγιοι Πατέρες, καὶ νὰ λάβουν τὴν εὐλογίαν του. Ἀλλὰ ὁ μὲν Πατριάρχης ἐλειτούργησε κατὰ τὴν αἴτησιν τοῦ ἁγίου· τὸ δὲ ταχὺ, ὅταν ἐκίνησεν ὁ ἅγιος νὰ ὑπάγῃ κατοπίσθεν τοῦ Πατριάρχου, πρᾶγμα ἔγινε λύπης, καὶ δακρύων ἄξιον. Ἐσυνάχθησαν οἱ Πατέρες κύκλῳ τοῦ ἁγίου καὶ ἔκλαιαν, ἐθρηνῶσαν, ἐλυποῦντο, μετὰ δακρύων παρακάλει νὰ μὴ τοὺς ἀφήσῃ ὁφθαλμούς. Πατέρα τὸν ὠνόμαζαν, διδασκαλόν, δεῦτερον Θεόν· τέλος ἰδὼν ὁ Πατριάρχης τὰ δάκρυά τους, ἐσυντυχέ τους λόγια παρηγορητικά, καὶ ἀπεχωρίσθησαν. Ὅταν δὲ ἤκουσαν οἱ ἄνθρωποι τῆς Ἀντιοχείας πῶς ἔρχεται ὁ ἅγιος, τί νὰ διηγοῦμαι; εὐγῆκαν ἄνδρες, γυναῖκες, παιδιά, καὶ τὰ μικρὰ βρέφη, ὅπου ἦσαν εἰς τὸ βυζίον, καὶ ἐκεῖνα τὰ ἐπῆραν ἢ μάνναις τους νὰ προῦπαντήσουν τὸν ἅγιον, νὰ λάβουν τὴν εὐχὴν του. Γράφει εἰς τὸ Εὐαγγέλιον, ὅτι ποτὲ ἡ Ἰουδαία ὅλη εὐγῆκαν νὰ ἰδοῦσι τὸν Βαπτιστὴν Ἰωάννην,

ἀλλὰ εἰς τὸν Χρυσόστομον Ἰωάννην, οὐ μόνον ἡ Ἀντιόχεια, ἀλλὰ, καὶ ὅλα τὰ περὶχωρα τὸν ἐπροῦπάντησαν μετὰ πίστεως. Τὴν δὲ ἡμέραν ὅπου ἔμελλε νὰ χειροτονηθῇ ὁ Ἅγιος, θαῦμα παράδοξον ἔγινε, διότι ὅλοι οἱ Ἱερεῖς καὶ καθαροὶ Χριστιανοί, οἱ εὐρεθέντες εἰς τὴν χειροτονίαν, εἶδαν ὀφθαλμοφανῶς περισσότεραν λευκὴν, ὅπου ἐπέτετο εἰς τὸ ἅγιον Βῆμα· καὶ ὅταν ἐκφώνησεν ὁ Πατριάρχης, τὸ, Ἡ Θεία Χάρις, καὶ τὰ ἐξῆς, ἐκατέβη ἡ περισσότερὰ ἐκείνη, καὶ ἐκάθισεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ἁγίου· καὶ τοῦτο ἐξηγήσιν δὲν χρειάζεται, διότι ὅλοι καταλαμβάνετε, πῶς ἡ Χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος ἦτον ἐκείνη ἢ περισσότερὰ. Τί τὸ ἐντεῦθεν;

Διδαχαὶ καθ' ἡμέραν, διδασκαλίαι, παραινέσεις πρὸς τοὺς Χριστιανούς, ἐξηγήσεις τῆς Θείας Γραφῆς, ἐρμηνεῖαι τῶν ἀπορρήτων, ὅσον, καὶ οἱ Ἀντιοχεῖς, ἀπὸ τὴν γλυκύτητα τοῦ λόγου του, οἱ μὲν τὸν ὠνόμαζαν στόμα Χριστοῦ, ἄλλοι δὲ δεῦτερον Παῦλον, ἄλλοι δὲ Χρυσόστομον, καὶ μάλιστα αὐτὸ τὸ Χρυσόστομος ὄνομα ἐπεκράτησε καὶ λέγεται καὶ ἔως τὴν σήμερον οὕτως. Ἀλλὰ παρακαλῶ τὴν ἀντίληψίν σας, εὐλογημένοι Χριστιανοί, ἀκούσατε προθύμως καὶ μερικά θαῦματα ἀπὸ ὅσα ἔκαμεν ὁ Ἅγιος τότε Ἱερεὺς ὢν, καὶ διδάσκων εἰς τὴν Ἀντιόχειαν· διότι ἀμαρτίαν θέλω, ἔχη, εἰάν διηγοῦμενος περὶ τῆς πολιτείας τοῦ ἁγίου, ἀρῶ καὶ αὐτὰ ἀνεκδήγητα.

Γυνή τις ἦν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν. Εὐκλεία ὀνόματι, πλουσία κατὰ πολλὰ, καὶ ἀπὸ γένος εὐγενικόν, ἡ ὅποια εἶχε πέντε υἱούς· καὶ οἱ μὲν τέσσαρες ἀπέθανον, ὁ δὲ εἰς ἐκινδύνευεν ἀπὸ τὴν θέρμασίαν νὰ ἀποθάνῃ. Τί γοῦν ἡ γυνὴ ἐκείνη; ἀκούωντας τοῦ ἁγίου τὰ χρυσὰ λόγια ὅπου ἐδιηγεῖτο, πῶς ἡ Χαναναία ἐκείνη, γυνή, ὅπου διηγεῖται τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, ἐπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐδεήθη νὰ ἰατρεύσῃ τὴν δαιμονισμένην τῆς θυγατέρα, ἔπεσε καὶ αὐτὴ εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἁγίου, καὶ μετὰ δακρύων ἐδέετο νὰ κάμῃ ἔλεος εἰς τὸν ἀκριδόν τῆς υἱόν. Ὁ δὲ ἅγιος, γνωρίζοντας ὅτι ἀπὸ ἀμαρτίας τῶν Γονέων ἠσθένει ὁ υἱός τους, εἰπέ τους, ἐγνωρίσατε,

ὅτι ἀπὸ ταῖς ἐδικαῖς σας ἀμαρτίαις ἔκοψεν ὁ Θεὸς τὴν ζωὴν τῶν ἄλλων τεσσάρων παιδῶν· καὶ ἰδοὺ θέλει ἀποθάνῃ καὶ αὐτὸς ὁ πέμπτος, εἰάν δὲν μετανοήσετε ἐξ ὅλης ψυχῆς, νὰ ἀφήσετε τὰς προτέρας ἀμαρτίας· εἰδὲ ὑπόσχεσθε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ νὰ μετανοήσετε, θέλετε τὸν κερδήσῃ. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ γονεῖς τοῦ παιδίου, μετὰ δακρύων ὑποσχέθησαν νὰ διορθώσουν τὰ ἀμαρτήματά τους· ὁ δὲ ἅγιος ἐπρόσταξε νὰ τοῦ φέρουσι νερόν, τὸ ὅποιον εὐλόγησέ το, καὶ ἔδωκε τρεῖς φοαῖς, καὶ ἔπιε τὸ παιδίον, καὶ παρευθὺς ἰατρεύθη.

Ἀκούσατε καὶ ἄλλο θαῦμα, νὰ γνωρίσετε, ὅτι πλεότερον ἐπουνάδαζεν ὁ ἅγιος νὰ ἰατρεύσῃ τὰς ψυχάς, παρά τὰ κορμιά· καὶ ὅτι διὰ τοῦτο ἐδέετο τοῦ Θεοῦ νὰ ἐνεργῇ εἰς ταῖς ἰατρείαις τοῦ κορμίου, διὰ νὰ διορθώνωνται καὶ ψυχαί. Ὁ Μπεῖς τοῦ καιροῦ ἐκείνου τῆς Ἀντιοχείας ἦτον Αἰρετικός, καὶ θέλωντας νὰ στερεώσῃ τὰ δόγματα τοῦ Αἰρετικοῦ Μαρκίωνος, ἐπείραζε πολλὰ τοὺς Χριστιανούς· ὁ δὲ Μαρκίων αὐτὸς διὰ νὰ καταλάβῃ τὴν Αἵρεσίν του, ἦτον παλαιὸς αἰρετικός. Ἐβλασφύμησε γῆν καὶ ἄλλα πολλὰ, εἶχε δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι τέσσαρες Θεοὶ εἶναι· ὁ ἓνας εἶναι ἀγαθός, καὶ δὲν δύναται ἄνθρωπος νὰ τὸν γνωρίσῃ, ὁ ὅποιος ὀνομάζεται Πατήρ· ὁ δεῦτερος εἶναι, ὅπου ἐδημιούργησε τὰ δ'· στοιχεῖα, τὴν γῆν, τὸν αἶρα, τὸν αἰθέρα, καὶ ὀνομάζεται Δημιουργός· ὁ τρίτος εἶναι δίκαιος, καὶ ἐδανείσθη ἀπὸ τὸν δεῦτερον Θεόν, τὰ δ'· στοιχεῖα, καὶ ἔκαμε τὸν κόσμον ὅλον, καὶ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον, καὶ ὀνομάζεται πονηρός· ὁ δ'· εἶναι ὁ Χριστός, παρακάτω ἀπὸ τοὺς ἄλλους τρεῖς Θεούς. Τοιαύταις φλυαρίαις, καὶ ἄλλαις περισσώτεραις ἔλεγεν ὁ μιαρὸς ἐκεῖνος Μαρκίων, ταῖς ὁποῖαις ἤθελεν ὁ Ἄρχων ἐκεῖνος νὰ ταῖς βεβαιώσῃ· ἀλλὰ τί αἰκνόμενεν ὁ Θεός, ἵνα καὶ τὸν ἅγιον θαυμασώσῃ, καὶ τὸν Ἄρχοντα ἐπιστρέψῃ; ἀσθένειαν ἔδωκε τὴν γυναῖκά του, ἡ ὁποία ὀνομάζεται δυσεντερία· πολλοὶ γοῦν ἱατροὶ ἔβαλαν τὴν τέχνην τους, πολλὰ βότανα ἐξοδιάσθησαν, πολὺς βίος κατηναλώθη πρὸς ἰατείαν, πολλοὶ καὶ ἀπὸ τοὺς ἐμόφρενάς του αἰρετικούς

ἐκάμασι προσευχὴν, ἀλλὰ ἡ ἀσθένεια παρηγορίαν αὐκ εἶχε· τέλος, ἐνθυμήθηκαν τὸν ἅγιον· καὶ μίαν ἡμέραν διδάσκοντος τοῦ ἁγίου, ἐπῆραν τὴν βαστακτὴν εἰς ξυλοκρέβατον, καὶ ὑπῆγαν τὴν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ὁ δὲ ἅγιος εἶπε πρὸς αὐτούς· διατὶ πεπλανημένοι ὄντες καὶ μεμολυσμένοι ἀπὸ τὴν μιαρὰν αἵρεσιν τοῦ Μαρκίωνος, ἐτολήμῃσετε νὰ πατήσετε τὴν καθαρὰν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, καὶ μάλιστα ὅπου ἐπροσκαλέσατε καὶ τοὺς μιαροὺς τῶν αἰρετικῶν; οὐρτε μακρὰν ἀπὸ ἡμᾶς, δὲν ἔχετε σεῖς μερτικὸν εἰς τὸν Χριστόν. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἄρχων ἐκεῖνος μετὰ τῆς γυναικὸς του, εἶπον, ὅτι ἡμεῖς ἀπὸ τοὺς Γονεῖς μας, κατὰ διαδοχὴν ἔχοντες τὴν θρησκείαν αὐτὴν, ἐθαῤῥούσαμεν ὅτι καλῶς πιστεύομεν· ἐπειδὴ δὲ ὀρίζεις, ὅτι αἰρετικοὶ εἴμεσθην, ἀναθεματίζομεν ἀπὸ τοῦ νῦν τὴν τοιαύτην αἵρεσιν, καὶ πιστεύομεν, ὡς πιστεύει ἡ ἀγία Ἐκκλησία τῶν Χριστιανῶν. Τότε ὤρισεν ὁ ἅγιος νὰ φέρουσι νερόν, ὅπερ τὸ εὐλόγησεν· καὶ μόνον ὅτι τὸ ἔχυσαν ἐπάνω εἰς τὴν γυναῖκα ἐκείνην, παρευθὺς ἰατρεύθη, καὶ ὑπῆγε περιπατοῦσα ὑγιής εἰς τὸ σπήτι της. Ἀπὸ τότε ἐπίστευσεν ὁ Ἄρχων ἐκεῖνος μετὰ τῆς γυναικὸς του ἔρθωδῶς, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ Χριστιανοὶ· καὶ ἐλεημοσύναις δὲ πολλαῖς ἐκάμασιν εἰς ξένους, εἰς πτωχοὺς, εἰς νοσοκομεία, εἰς Ἐκκλησίας, καὶ ἄλλα θεάρεστα ἔργα.

Οἱ δὲ μιαρὸι Μαρκιωνισταί, ἰδόντες πῶς ἰατρεύθη ἡ γυνὴ τοῦ Ἀρχοντος ἐκεῖνος, καὶ πῶς ἐμετανόησαν ἀπὸ τὴν αἵρεσίν τους, ἀντίς νὰ μετανοήσουν καὶ αὐτοὶ, ἐκεῖνοι ὕβριζαν καὶ ὠνέμαζαν τὸν ἅγιον, Μάγον, καὶ ἀπατεῶνα, καὶ αἰρετικόν. Ὁ δὲ ἅγιος, κακὸν μὲν, ἀντὶ τοῦ κακοῦ ἐνέματος ὅπου τὸν ὠνέμαζαν, δὲν ἠθέλησε νὰ τοὺς κάμῃ, μάλιστα δὲ εὐεργεσίας τοὺς ἔκαμνε, διότι τοὺς ἐδίδασκε συχνάκις νὰ ἀφήσουν τὴν αἵρεσίν τους, καὶ ἐπρόλεγε τοὺς, ὅτι εἰάν δὲν μετανοήσουν, θέλουν ἀπωλεσθῇ ὅλοι τους· τὸ ὅποιον δὲν ἀπέραςαν πολλαῖς ἡμέραις καὶ ἔγινε· διότι σεισμὸς μέγας ἐγένεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ τὸ μὲν μικρὸν Συναγῶγι τῶν Μαρκιωνιστῶν ἔπεσε, καὶ σπήτια πολλὰ τῶν τοιούτων αἰρετικῶν

ἠφανίσθησαν, ἀπὸ δὲ τῶν Χριστιανῶν οὐδένα σπῆτιον, οὔτε Ἐκκλησίᾳ ἐδλάφθη. Τούτου γενομένου, οἱ μὲν Χριστιανοὶ ἐστερεώθησαν εἰς τὴν Εὐσείδειαν, οἱ δὲ αἰρετικοὶ προσδραμόντες εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἁγίου, μετανοοῦντες ἐζητοῦσαν συμπάθιον. Καὶ οὐ μόνον εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἐγένετο τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ περίχωρα, καὶ ἄλλους μακρυνούς τόπους ἤρχοντο οἱ Ἕλληνες, καὶ ἐβαπτίζοντο κατ' ἐκάστην ἡμέραν ὑπὸ τοῦ ἁγίου, πιστεύοντες τῷ Χριστῷ· ὥσάν πῶς τὸ ἐκάμασι τινὲς ἄνθρωποι ὁποῦ ἐκατοικοῦσαν εἰς τὸ ὄρος τῆς Κιλικίας, τὸ λεγόμενον Ἀμανόν· οἱ ὅποιοι ὅσον μόνον ὅτι φηνομάζοντο ἄνθρωποι, ἀμὴ ἀπὸ τὴν γνῶσιν δὲν ἄλλασσαν παντελῶς ἀπὸ Σηρία ἀνήμερα, Ἕλληνες ζντες καὶ εἰδωολάτραι· ἀλλὰ ὕστερα, τόσον ἐκαταστάθησαν ἀπὸ τὴν διδαχὴν τοῦ ἁγίου, ὅτι ὄχι μόνον ἐβαπτίσθησαν καὶ ἐγένοντο χριστιανοί, ἀλλὰ καὶ οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς ἐγένοντο Καλόγεροι. Σημπαθήσατέ μου, ὅτι παρατρέχω τὰ περισσότερα διὰ τὴν συντομίαν τοῦ λόγου, καὶ ἔρχομαι νὰ διηγηθῶ, πῶς ὁ ἅγιος ἐγένετο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως.

Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, καθ' ὃν ἦτον ὁ ἅγιος εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, διδάσκων τὸν τοῦ Κυρίου λαόν, ἀπέθανεν ὁ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης, Νεκτάριος ὀνόματι, ὁ ὁποῖος ἦτον διάδοχος τοῦ θρόνου τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. Οἱ δὲ Ἀρχόντες τῆς Πόλεως, καὶ οἱ πρῶτοι εἶχαν μεγάλαις σύγχυσις, ποῖον νὰ κάμουν Πατριάρχην, διότι ἄλλος ἤθελε νὰ κάμῃ τὸν ἀδελφόν τῆς, ἄλλος τὸν συγγενὴ του, ἄλλος τὸν πνευματικόντου Πατέρα, ἄλλος ἀγάπα νὰ κάμῃ ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἐδίδε δῶρα· τέλος διὰ νὰ παύσουν τὰ σκάνδαλα ὅλα, ἐσυμφώνησαν ἅπαντες νὰ φέρουν τὸν ἅγιον ἀπὸ τὴν Ἀντιόχειαν, νὰ τὸν χειροτονήσουν. Καὶ παρευθὺς μετ' ἐλθὼν τοῦ Βασιλέως Ἀρκαδίου, τοῦ υἱοῦ τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου, καὶ μετ' τὴν βουλὴν τῶν Ἀρχιερέων καὶ Ἀρχόντων, ἐστάλθησαν γράμματα εἰς τὸν Πατριάρχην τῆς Ἀντιοχείας Φλαβιανόν, τὰ ὅποια ἔγραφαν μὲν καὶ ἐδηλοποιοῦσαν τὸν θάνατον τοῦ Πατριάρχου Νεκταρίου,

ἀξιοῦσαν δὲ νὰ στείλῃ τὸν ἅγιον εἰς τὴν Κωνσταντινουπόλιν, νὰ τὸν χειροτονήσουν. Ταῦτα τὰ γράμματα, ὡς ἀνέγνωσεν ὁ Πατριάρχης, ἔδωκέτα καὶ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἀγίου· αὐτὸς δὲ ἀναστενάζας ἐκ βαθέων καρδίας, ἐδάκρυσεν καὶ εἶπεν· ἀνάξιος εἰμαι ἐγὼ τοιαύτης τιμῆς, διότι κίνδυνος μέγας εἶναι, νὰ φορτώσῃ κανεὶς φόρτον μέγαν εἰς καράδι μικρόν· μόλις νὰ δυνηθῶ νὰ σώσω ἐγὼ τὴν ἰδίαν μου ψυχὴν. Τόσῃν δὲ ἐννοίαν τῆς οἰκουμένης, καὶ τὴν προστασίαν τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν, τίς εἶναι ἄξιος νὰ τὴν ἀναδεχθῇ; Ταῦτα λέγοντος τοῦ ἁγίου, τίς δὲν ἐδάκρυσεν τῶν περιεστώτων; τολμῶ εἰπεῖν, καὶ οἱ ἄψυχοι λίθοι ἐδάκρυσαν· ἔκλαιαν οἱ Χριστιανοί, ἔκλαιαν οἱ ἄνδρες, ἀναστενάζαν αἱ γυναῖκες, ἐθρηνοῦσαν τὰ μικρὰ παιδιὰ, παρηγορίαν δὲν εἶχαν τὰ δάκρυά τους, συμφορὰν μεγάλην ἐνόμιζαν τὴν στέρησιν τοῦ Ἀγίου. Τὸν Πατέρα μας, τὸν διδάσκαλόν μας, τὸν ὁδηγόν μας, τὸν Φωστῆρά μας, τὸν διδάσκαλον τῆς μετανοίας, τὸν Κήρυκα τῆς ἀληθείας, δὲν τὸν ἀφήνομεν νὰ τὸν πάρετε, ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀπεσταλμένους ὑπὸ τοῦ Βασιλέως· κἀλλία νὰ πάρετε τὴν κεφαλὴν μας, τὴν ζωὴν μας, τὸν βίον μας· κρείττοτερον τὸ ἔχομεν νὰ πάρετε τὴν ψυχὴν μας, παρὰ νὰ μᾶς στερήσετε ἀπὸ τὸν Χρυσόστομον. Τόσον εἶναι ἔρημος ἡ Κωνσταντινούπολις, ὅτι δὲν ἔχει ἄνθρωπον διὰ Πατριάρχην, ἀμὴ ὡς καὶ ἐτοῦτον, ὁποῦ μᾶς τὸν ἔδωκεν ὁ Θεός, Φωστῆρά μας καὶ διδάσκαλον, θέλετε νὰ μᾶς τὸν πάρετε; Ταῦτα ἔλεγεν ὁ λαός, καὶ ὤμνουν, ὅτι ἂν ἐμελλε καὶ τὸ αἷμάτους νὰ χύσουν, μόνον νὰ μὴν τὸν ἀφήσουν. Πολλὰ τοὺς ἐδίδαξεν ὁ Πατριάρχης Φλαβιανός, πολλὰς τῆς εἶπε, νὰ μὴ φαίνωνται ἐναντίοι τοῦ Βασιλικοῦ ὀρισμοῦ, καὶ τῆς ψήφου τῶν Ἀρχιερέων, ἀλλὰ ἐκεῖνοι οὐδεποσῶς δὲν ἐκαταπίθοντο, μόνον μία φωνὴ ἀκούετο παρὰ πάντων, ὅτι μετ' ἐλθὼν τοῦ Βασιλέως δὲν προδίδομεν τὸν διδάσκαλό μας· τέλος, ἰδόντες οἱ ἄνθρωποι τῷ Βασιλεῶς τὴν ὁρμὴν τοῦ λαοῦ καὶ βλέποντες ὅτι καὶ εἰς φόνους μέλλει νὰ καταστήσῃ ἡ σύγχυσις, μάλιστα δὲ ὅτι ὁ ἅγιος δὲν ἐπαρᾶδετο, ἐγύρισαν ὀπίσω ἄπρακτοι.

Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἔγραψε γράμμα καὶ εἰς τὸν Μπίιν τῆς Ἀντιοχείας μυστικά, ὅτι οἶον τρόπον δυνήθῃ νὰ κάμῃ νὰ τὸν στείλῃ καὶ δίχως τὸ θέλημά του, κρυφὰ ἀπὸ τὸν λαόν. Μίαν γοῦν ἡμέραν τὸν ἐμήνυσεν ὁ Μπίς ἐκεῖνος ἔξω τοῦ Κάστρου, ὡς ὅτι νὰ τὸν συμβουλευθῇ διὰ τινὰς ὑποθέσεις ἀναγκαίας· καὶ ἔχοντας ἐτοιμασμένα ἄλογα, καὶ ἀνθρώπους Βασιλικούς, ἐπαράδωκέτους τὸν ἅγιον· καὶ ἐκεῖνοι παραλαβόντες αὐτόν, καὶ μετὰ σπουδῆς περιπατῶντες, ἔφθασαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ὅταν δὲ ἤκουσαν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Κληρικοὶ καὶ οἱ Ἀρχοντες τοῦ Παλατίου, ὅτι ἔρχεται ὁ ἅγιος, εὐγένησιν ἔξη μίλια ἔξω ἀπὸ τὸ Κάστρον, καὶ ἐπροὔπαντήσαν τὸν μὲ μεγάλας χαραῖς καὶ τιμαῖς. Ἐτυχε δὲ τότε εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, Θεόφιλος ὀνόματι, ὁ ὁποῖος, ὡς λέγουσιν, ἦτον ἀνεψιὸς τῆς Βασιλίσσης Εὐδοξίας, τῆς γυναικὸς τοῦ Βασιλέως Ἀρκαδίου· αὐτὸς ἐσυνήργησε περισσότερον εἰς τὴν χειροτονίαν τοῦ ἁγίου. Καὶ ὁμως διὰ νὰ συντέμνω τὸν λόγον μου, ἐχειροτονήθη ὁ ἅγιος Πατριάρχης, κατὰ τὴν κς'. τοῦ Φεβρουαρίου Μηνός. Τίς νὰ διηγηθῇ τὴν χαρὰν ὅπου ἔγινε τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὅλην; τίς νὰ παραστήσῃ τὴν συνδρομὴν τοῦ λαοῦ; εἶπε, ὅτι αὐτοὶ ἀπατοῖ τους ἐχειροτονήθησαν, καὶ ἀνέβησαν εἰς τόσην τιμὴν, τόσον ἐχαίρουντο· καὶ Ἀγγελοὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην εὐφράνθηκαν καὶ ἐχάρηκαν, βλέποντες τὸν ἄξιον Ποιμένα, καθίσαντα ἐν τῷ ὕψει τῆς Χριστοῦ Ἐκκλησίας· ἐπὶ τὴν αὖριον δὲ ὑπῆγεν ὁ Βασιλεὺς, καὶ ὅσοι ἦσαν Ἀρχοντες τῆς Παλατίς καὶ τῆς Πόλεως εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, ἵνα εὐλογηθῶσιν ὑπὸ τοῦ Ἀγίου. Τότε ὁ ἅγιος εὐχήθη, καὶ εὐλόγησέ τους, καὶ πρὸς τὸν Βασιλέα εἶπε.

Μέγα καὶ φοβερόν εἶναι, ὦ Βασιλεῦ, τὸ ἀξίωμα ἐτοῦτο τῆς Ἀρχιερωσύνης, καὶ χρειάζεται Ἀγγελον νὰ τὸ διακυβερνᾷ· διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἐγὼ ἐφοδύμουν καὶ ἐδειλίαζα, γνωρίζοντας τὸν ἑμαυτόν μου, ὅτι δὲν εἶμαι ἄξιος τόσῃ ἐννοίᾳ ψυχῶν νὰ πάρω ἀπάνω μου· ὁμως, ἐπειδὴ ὁ Θεός,

οἷς τρόποις οἶδεν, ῥξίωσε καὶ ἐμὲ τὸν ἐντελῆ καὶ ἐλάχιστον δούλον αὐτοῦ εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦτο τὸ ὑψηλόν, δέομαι καὶ παρακαλῶ τὴν Βασιλείαν σου νὰ μὴ γένη πρὸς βάρος ὁ λόγος μου· διότι ἐγὼ, ἕως οὗ ἤμην ἔξω ἀπὸ τὴν τοιαύτην τιμὴν, καὶ δὲν εἶχα τόσαις ψυχαῖς ἀπάνω μου, ἐκῦταζα πῶς νὰ σώσω μόνον τὴν ἐδικήν μου ψυχὴν· τώρα δὲ ἐπειδὴ ἐδέχθηκα, τοσούτων ψυχῶν ἐπιμέλειαν, ἀνάγκη εἶναι νύκτα καὶ ἡμέραν νὰ μὴ σιωπῶ· ἀλλὰ εἴτι βλέπω παράνομον γινόμενον, νὰ τὸ διορθώω. Πρέπει καὶ τὴν Βασιλείαν σε, εἴαν καὶ σὺ ὡς ἄνθρωπος σφαλῆς τίποτε, νὰ μὴ ἀποφεύγῃς ἀπὸ τὴν διορθώσιν, ἀλλὰ νὰ μιμῆσαι τὸν Βασιλέα Δαβὶδ ὅπου ἐδέχθηκεν ἐνὸς πτωχοῦ ἐπιτίμησιν, τοῦ Νάθαν, καὶ ἐδιώρθωσε τὸ σφάλμα του, τὴν μοιχείαν, λέγω, καὶ τὸν φόνον. Ὁμοίως τοὺς Ἀρχοντας καὶ πτωχοὺς ἀνάγκη εἶναι νὰ τοὺς διδάσκω, καὶ νὰ τοὺς διορθώω. Μεγάλην ἁμαρτίαν θίλω ἔχη εἰς τὸν Θεόν, εἴαν εἶμαι εἰς ἐτοῦτο τὸ ὕψος τῆς Ἀρχιερωσύνης, ἔπειτα νὰ σιωπῶ, βλέπωντας τὰ παράνομα. Ταῦτα καὶ ἄλλα περισσότερα διδάσκοντες τοῦ ἁγίου, καὶ τοῦ Θεοῦ θείοντος δοξάσαι τὸν ἅγιον, καὶ φανερώσαι τὴν αὐτοῦ ἀρετὴν, τί θαυματούργησεν; Ἀνθρωπὸς τις πρὸ καιροῦ Δαιμόνιον ἔχων πονηρόν, αἰφνιδίως ἔπεσε μέσα εἰς τὸν λαόν, ἀφρίζων καὶ κυλιώμενος· τοῦτον ἰδόντες ὁ Βασιλεὺς καὶ οἱ ἐπίλοιποι, ἐπαρακάλεσαν τὸν ἅγιον νὰ κάμῃ ἔλεος εἰς ἐκεῖνον, καὶ νὰ δεθῇ τοῦ Θεοῦ περὶ τῆς Θεραπείας αὐτοῦ. Ὁ γοῦν ἅγιος δεθθεὶς τοῦ Θεοῦ, καὶ σφραγισάμενος αὐτόν τῷ τύπῳ τοῦ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, παρευθὺς ὑγιῇ τὸν ἐποίησεν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔγειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην, τὰς δὲ ἐπιλοίπους διδασκαλίας τοῦ Ἀγίου, ὅπου ἐσύνθεσε καθ' ἐκάστην ἡμέραν, τίς λόγος νὰ ταῖς διηγηθῇ;

Καὶ πρῶτον μὲν ἔγραψε λόγον, ὅπου λέγεται κατὰ Συνεισάκτων, ἦγουν κατὰ τῶν Ἀρχιερέων καὶ Ἱερέων, οἱ ὁποῖοι, ἀφορμὴν διὰ συγγενάδες καὶ ὑπηρέτησες, εἶχαν γυναῖκας εἰς τὰ κελλία τους νὰ τοὺς ὑπηρετοῦν· καὶ ἀποδείχνει ἐκεῖ ὁ ἅγιος, ὅτι ὅσοι τὸ κάμνουν αὐτὸ, ἁμαρτάνουσι περισ-

πάλιν ἔστειλε τὸν Πρόκλον νὰ υπάγῃ. Ὑπῆγε γοῦν, καὶ πάλιν ἶδε τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον, πῶς ἐσυντύχαινε μετὰ τοῦ Ἁγίου· ἐγύρισεν ὀπίσω λυπημένος, ἕνα μὲν, πῶς δὲν ἦτον ἄδεια νὰ σεβάσῃ τὸν Ἀρχοντα, ἄλλο δὲ, ὅτι πῶς τὸν ἔλαθεν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, καὶ ἐσέβη εἰς τὸ κελλίον τοῦ Ἁγίου ἀνερώτητά του. Ἐκατέρησε πάλιν, καὶ στενοχωρούμενος ὑπὸ τοῦ Ἀρχοντος, ὑπῆγε νὰ ἰδῇ· καὶ πάλιν ὁμοίως τὸν ἐβλεπεν, ὅπου ἐσυντύχαινε μετὰ μεγάλης προσοχῆς εἰς τὸ ὠτίον τοῦ Ἁγίου, ἕως οὗ ἔφθασε καὶ ἡ ὥρα τοῦ ὀρθρου καὶ ἐσήμαναν. Τότε ἐσηκώθηκεν ὁ Ἅγιος, καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, μὴ ἡξεύρωντας, οὔτε πῶς ὁ Ἀρχων ἐκεῖνος ἦλθεν, οὔτε τὴν ὀπτασίαν ὅπου ἐβλεπεν ὁ Πρόκλος.

Πάλιν δὲ τὴν δευτέραν ἀργαδινὴν ὑπῆγεν ὁ Ἀρχων ἐκεῖνος, ἔχοντας ἔννοιαν μεγάλην νὰ ἀνταμωθῇ τὸν Ἅγιον· ὁ δὲ Πρόκλος, ὡσὰν ὑπῆγε νὰ δώσῃ εἰδῆσιν τῷ Ἁγίῳ, πάλιν ἶδεν αὐτὸν ἐκεῖνον, ὅπου ἐβλεπε καὶ τὴν πρώτην φοράν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὁ φαλακρὸς ὁμοίως ἐσυντύχαινε εἰς τὸ ὠτίον τοῦ Ἁγίου, καὶ ὁ Ἅγιος εἶχε μεγάλην προσοχὴν νὰ τὸν ἀκούῃ. Τότε ὤμωσε καθ' αὐτὸν ὁ Πρόκλος, ὅτι, οὔτε νὰ φάγῃ, οὔτε τὸ μάτι του νὰ κλείσῃ, εἰάν δὲν παραμονεύσῃ νὰ ἰδῇ, πόθεν σεβαίνει ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, καὶ τίς εἶναι, καὶ τί ζητεῖ. Τὴν δὲ τρίτην νύκτα πάλιν ὑπῆγεν ὁ Ἀρχων, καὶ ἀνάγκαζε τὸν Πρόκλον, νὰ συντύχῃ τὴν ὑπόθεσίν του· αὐτὸς δὲ τοῦ εἶπεν, μὴ λυπᾶσαι, ἀπόψε εἶναι μοναχὸς, διότι ἐγὼ εἶχα μεγάλην ἔννοιαν, καὶ κακίς δὲν ἦλθεν ἄλλος, μόνον ἰδοὺ υπάγω νὰ τὸ εἰπῶ· ὑπῆγε, καὶ πάλιν, ὡς τῶν θαυμασίων ἔργων τοῦ Θεοῦ! ἶδε τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον ὅπου ἐσυντύχαινε ὁμοίως μετὰ τοῦ Ἁγίου· ἐκατέρησε πάλιν, καὶ ἐκεῖνος δὲν εὐγῆκε παντελῶς. Τότε ἐγύρισε πρὸς τὸν Ἀρχοντα καὶ εἶπέτου· σύρε, Ἀρχοντά μου, εἰς τὸ καλόν, καὶ δέου τὸν Θεόν νὰ σέ βοηθήσῃ εἰς τὴν ἀνάγκην σου, διότι, καθὼς βλέπω, δὲν εἶναι βολετὸν νὰ συνευρεθῇς μὲ τὸν Ἅγιον, οὔτε σήμερον, οὔτε αὔριον, ἕως, ὅ νὰ κάμῃ ὁ Θεὸς τίποτες προμήθειαν εἰς ἐσένα. Ὁ μὲν οὖν Ἀρχων ἐκεῖνος ἐγύ-

ρισεν εἰς τὸ σπῆτί του πικραμένος καὶ λυπημένος διὰ τὴν συμφοράν του. Ὁ δὲ Ἅγιος, τὸ ταχύ ὡσὰν ἐξημέρωσε τὴν τρίτην ἡμέραν, ἐνθυμήθη τὸν Ἀρχοντα ἐκεῖνον· ἐρώτησε γοῦν τὸν Πρόκλον, καὶ εἶπέ του· πῶς δὲν ἦλθεν ὁ Ἀρχων ἐκεῖνος, ὅπου ἤθελε νὰ μὲ συνευρεθῇ, ἢ μὴ νὰ ἐδιώρθωσε τὴν ὑπόθεσίν του; Ἀπεκρίθη ὁ Πρόκλος· ἦλθε, Δέσποτά μου, δύω καὶ τρεῖς φοραῖς, καὶ ἐκατέρησε τρεῖς νύκτας ἐδῶ, ἀμὴ δὲν ἐδυνήθη νὰ σέ ἀνταμωθῇ. Λέγειτον ὁ Ἅγιος, καὶ διατί δὲν ἦλθες νὰ μὲ συντύχῃς περὶ ἐκείνου, καθὼς σέ παρήγγειλα; Ἀπεκρίθη πάλιν ὁ Πρόκλος· ἦλθα, Δέσποτά μου, πέντε καὶ δέκα φοραῖς, ἀλλὰ δὲν ἦτον βολετὸν νὰ σέ συντύχω, διότι ἕνας ἄνθρωπος πρεπούμενος, φαλακρὸς, ἐστίκετο ἀπάνωθέν σου, καὶ σέ ἐσυντύχαινε πρὸς τὸ ὠτίον· καὶ δὲν ἠθέλησα νὰ σέ ἀποκόψω ἀπὸ τὴν συντυχίαν ἐκείνου, ὅτι ἐβλεπα πῶς μετὰ μεγάλης προσοχῆς σέ ἐσυντύχαινε. Ἐρώτησέ τον ὁ Ἅγιος· καὶ ὡσὰν ποῖος ἦτον ἐκεῖνος ὅπου μὲ ἐσυντύχαινε; Λέγει τον ὁ Πρόκλος· Δέσποτά μου, τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον δὲν τὸν γνωρίζω, ἀμὴ ὡς εἶναι νὰ συνεικάσω, ἐκατάλαβα τώρα, ὅτι ὁμοιάζει τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, τοῦ ὁποίου τὴν εἰκόνα ἔχεις ἀπάνωθέν σου, καὶ τὴν κυτᾶξεις, ὅταν γράφῃς. Τότε ἐγνώρισεν ὁ Ἅγιος, ὅτι ὑπήκουσεν ὁ Θεὸς τὴν προσευχήν του, καὶ εἶναι Σίλημα Θεοῦ νὰ ἐξηγήσῃ τὰς ἐπιστολάς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ἀπὸ τότε ἐσπούδασεν ὁ Ἅγιος, καὶ συνέγραψε τὸ Βιβλίον αὐτὸ ὅπου εὐρίσκεται ἕως τὴν σήμερον, ἡγουν τὰς ἐξηγήσεις τῶν Ἐπιστολῶν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, αἱ ὁποῖαι εἶναι θησαυρὸς μέγας, καὶ πλοῦτος ἀδαπάνητος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ. Ἐδιόρθωσε δὲ καὶ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Ἀρχοντος ἐκείνου, διότι ἐπαρκαλῆσε τὸν Βασιλέα, καὶ ἀξίωσε τον πάλιν εἰς τὴν προτέραν του τιμὴν. Ἀλλὰ περὶ τοῦ διηγήματος τούτου ἃς καταπαύσωμεν τὸν λόγον μας, καὶ ἃς ἐλθῶμεν εἰς ἄλλην διήγησιν τοῦ Ἁγίου.

Οὗτος ὁ τῆς Ἐκκλησίας λαμπρὸς Ἀσὴρ, καὶ τῆς ἀρετῆς Διδάσκαλος, ζήλω θείῳ κινούμενος, οὐδὲ τοὺς Ἱερεῖς ἔλειπε νὰ μὴ

τοὺς ἐλέγχῃ, ὅταν τοὺς ᾔθελεν ἰδῆναι πταίσουσιν τίποτες· καὶ οὐ μόνον μὲ λόγους τοὺς ἐπαίδευεν, ἀλλὰ καὶ μὲ ἔργα, διότι τοὺς ἄργευσεν, καὶ ἔξω τῆς Χριστοῦ Ἐκκλησίας τοὺς εὐγάξεν, διὰ τοῦτο καὶ εἰς μερικοὺς, ἐφαίνετο βαρετός. Ἔως μὲν γοῦν, ὅπου τοὺς Ἐκκλησιαστικὰς μόνον ἐπαίδευεν, ὀλίγον τὸν ἐγόγγυζαν, καὶ ὥσπερ νὰ εἴπῃ τινάς, μὲ σφαλισμένον στόμα τὸν ἐκατάκριναν, ὅταν δὲ ἄρχισεν νὰ ἐλέγχῃ καὶ τοὺς Ἀρχοντας, τότε δὲν ἦτον καὶν εἰς, νὰ μὴν τὸν κατηγορῇ· ὅλοι τὸν ἐκατάκριναν, ὅλοι τὸν ἐφθονοῦσαν, ὅλοι κακὸν ἔλεγον διὰ ταυτὸν. Καὶ αὐτὸς μὲν ἐμιμῆτο τὸν Προφήτην Δαβὶδ, ὅπου λέγει· ἐλάλουν ἐναντίον Βασιλέων, καὶ οὐκ ἠσυχονέρη· ἐκεῖνοι δὲ κακοὶ ὄντες, ἄρπαγες, καὶ πλεονέκται, καὶ ἀδικοῦντες τοὺς πτωχοὺς καὶ ὀρφανοὺς καὶ χήρας, ἀντὶς νὰ διορθώσουν τοῦ λόγου τρεῖς, καὶ νὰ εὐχαριστήσουν τὸν Ἅγιον ὅπου τοὺς ἔλεγε τὴν ἀλήθειαν, αὐτοὶ τὸν ἐκατάκριναν, καὶ ἔλεγαν τὸν ὑπερήφανον καὶ ἀναίσχυτον. Ἐγίνε δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ μία ὑπόθεσις, ἀπὸ τὴν ὁποίαν μάλιστα ἐπαρακινήθησαν εἰς μῖσος καὶ εἰς κατάκρισιν τοῦ Ἁγίου, καὶ οἱ Κληρικοὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ οἱ Ἀρχοντες. Τίς δὲ ἦτον ἡ ὑπόθεσις;

Συνήθειαν ἐπεκράτησεν ἀνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς, ἀπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου τὸν καιρὸν, ὅτι εἴτις ᾔθελε πταίσῃ τίποτες, νὰ κάμῃ πρᾶγμα ἄξιον φυλακῆς, ἢ θανάτου, μόνον νὰ ἐκατάφυγεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Πατριαρχείου, δὲν ἐτόλμα τινὰς νὰ τὸν εὐγάλῃ ἔξω, ἢ νὰ τὸν κάμῃ τίποτες κακόν· αὕτη ἡ συνήθεια κρατεῖ καὶ ἔως τὴν σήμερον ἡμέραν, εἰς τὰ μέρη τῆς Ἰταλίας, καὶ εἶναι πολλὰ ἐπαινετὴ. Ἐνῆς γοῦν Ἀρχων, Εὐτρόπιος λεγόμενος, προεστηκὼς τοῦ Βασιλικοῦ κοιτῶνος, ἔγουν αὐτὸς ὅπου ὀνομάζεται τὰ νῦν, ὁ Τάμπαισις, θέλωντας νὰ ἐξεκδικηθῇ τινὰς ἐχθροὺς τοῦ ὅπου τὸν ἔπαισαν, καὶ ἐκατάφυγαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐπαρακίνησεν εἰς τὸσον τὸν Βασιλέα Ἀρχάδιον, ὅτι ἔκαμεν ὀρισμὸν, πλεονὸς ὁ νόμος αὐτὸς καὶ ἡ συνήθεια νὰ μὴν ἰσχύσῃ, μόνον νὰ τὸν εὐγάξουσιν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τὸν πταίστην ἐκεῖ-

νον, καὶ νὰ τὸν παιδεύουσιν κατὰ τὸ πταίσιμόν του. Ταῦτα ἐκατέρωθωσεν ὁ ἄγνωστος ἐκεῖνος Εὐτρόπιος, καὶ δὲν ἔξευρεν ὅτι κατὰπάνω του ἀκίνα τὸ σπαθί, ἢ ὡς τὸ λέγουσι, μετὰ ἐδικά του πτερὰ ἐμελλεν νὰ θαναταθῇ· διότι δὲν ἀπέρασεν ἐλίγαις ἡμέραις, καὶ ἔπεσεν αὐτὸς μόνος τοῦ εἰς τὸν λάκκον ὅπου ἔσκαπτε διὰ ἄλλους. Καὶ πῶς ἦτον τὸ πρᾶγμα; ἦλθε καιρὸς, καὶ ἔπαισεν αὐτὸς εἰς τὸν Βασιλέα, καὶ ἐκινδύνευσεν νὰ κόβουν τὸ κεφάλι του· μὴ ἔχοντας δὲ ἄλλην καταφυγὴν, ἔδραμεν εἰς τὴν καταφρονηθεῖσαν καὶ ὑβρισθεῖσαν παρ' αὐτοῦ Ἐκκλησίαν, νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὸν θάνατον. Τίς ἄνθρωπος, ἔχοντας γνωσιν, καὶ γνωρίζοντας τὸν καιρὸν τῆς ἐλεημοσύνης καὶ τῆς δικαιοσύνης, ᾔθελε λυπηθῇ τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον, βλέπωντάς τον ἄγνωστον, πῶς καταφεύγει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, αὐτὸς ὅπου ἐσπούδαξε νὰ χαλάσῃ τὸ νόμον τῆς καταφυγῆς ταύτης; διὰ τοῦτο μὴδὲ ὁ Ἅγιος δὲν ἐδυνήθη νὰ τὸν ὑπομείνῃ· ἀλλὰ βλέπωντάς τον πῶς κείτεται εἰς τὸ Θουσιαστήριον, καὶ γυρεύει ἔλεος, καὶ μόνον ὅσον δὲν ἐξεψύχα ἀπὸ τὸν φόβον του, ἀνέβη εἰς τὸν ἄμβωνα ὑψηλὰ, διὰ νὰ τὸν βλέπῃ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ὅπου ἐσυνάχθη τότε, καὶ ὠνείδιζε τὸν ἀσυνείδητον ἐκεῖνον Εὐτρόπιον, λέγωντάς του· γιὰ ἰδὲ πόσῃ καλωσύνῃ ἐστέρησες τοῦ λόγου σου, ὦ ἄνθρωπε· τώρα πῶς κατέφυγες εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ θάρρεις νὰ γλυτώσῃς, εἰάν ἐσὺ ἐπαρακίνησες τὸν Βασιλέα, καὶ ἐχάλασε τὸν νόμον αὐτὸν τῆς καταφυγῆς, μόνον διὰ νὰ κάμῃς τὸ θέλημά σου, νὰ ἐξεδικηθῇς ἐκείνους τοὺς ἐχθρούς σου; τώρα τί θέλεις ἐδώ; δὲν εἶναι ἄξιον νὰ σὲ λυπηθῇ τινάς, ὅτι κατὰ τῆς κεφαλῆς σου ἐσπούδαξες. Αὐτὰ τὰ λόγια ἐφάνηκαν βαρετὰ πρὸς τοὺς Κληρικοὺς καὶ Ἀρχοντας, καὶ ὅλοι τὸν ὠνείδιζαν, ὡς ἀνελεήμονα καὶ ἀσπλαγχνον τὸν ὑπὲρ αὐτοὺς ἐλεήμονα καὶ εὐσπλαγχνον, καὶ δὲν ἐγνώριζαν, ὅτι διὰ νὰ καταλάβουν ὅλοι, πῶς χρειὰν ἔχουσι πάντες οἱ ἄνθρωποι ἐλέους, καὶ νὰ μὴ ὑστεροῦσιν ἀπὸ ἄλλους τὸν ἔλεον, διὰ τοῦτο τὸ ἔκαμνεν αὐτὸ ὁ Ἅγιος. Καθ' ἐκάστην γοῦν ἡμέραν οἱ ἐχθροὶ τοῦ

Ἁγίου, ὅπου καὶ ἂν ἐσυναζοντο, αὐτὴν τὴν κατηγορίαν εἶχαν εἰς τὸ στόμα τους.

Ἐγινε δὲ καὶ ἄλλη τοιαύτη ὑπόθεσις, εἰς ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἀπὸ τὴν ὁποίαν, ἄλλον τόσον ἐπερίσσευαν αἱ κατηγορίαι κατὰ τοῦ Ἁγίου. Μέσα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὸν καιρὸν ἐκείνον, ἦσαν περίσσοι Ἀρειανοί, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἀκόλουθοι τοῦ Ἀρείου, ὁποῦ ἔλεγε, πῶς ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι ἀναρχος καὶ ἀκτιστος Θεός, ἀλλὰ εἶναι κτίσμα καὶ δούλος τοῦ Θεοῦ. Εἶχαν γοῦν καὶ Ἐκκλησίαις ἐδικαῖς τους, καὶ ἔκαμναν διδαχαῖς καθ' ἐκάστην ἡμέραν, ὥστε καὶ πολλοὶ τῶν Χριστιανῶν ἀπατώμενοι εἰς τοὺς λόγους τῶν μισαρῶν Ἀρειανῶν, ἐγίνοντο Αἰρετικοί. Τοῦτο βλέπωντας ὁ Ἅγιος, ὅτι γίνεται μέσα εἰς τὴν Πόλιν, ὁποῦ εἶναι θρόνος Βασιλικὸς καὶ Πατριαρχικὸς, ἐγύρευε καιρὸν καὶ ὥραν νὰ τοὺς ἀποδιώξῃ ἀπὸ τὸ Κάστρον· ἤλθε γοῦν ἡ Ἐορτὴ τῶν Φώτων, καὶ ὑπῆγεν ὁ Βασιλεὺς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν· τότε ἐστάθη ὁ Ἅγιος ἔμπροσθέν του, καὶ λέγει του. Βασιλεῦ πολύχρονε, εἰάν ἤθελε ράψῃ τινὰς λίθους ἀτίμους καὶ καταφρονεμένους, ὥσαν αὐτουνούς ὁποῦ πατοῦμεν εἰς τὴν στράταν, ἀνάμεσα εἰς τοὺς πολυτίμους λίθους, καὶ εἰς τὰ μαργαριτάρια τῆς κορώνας σου, ἄραγε ὑπομείνεις τὸ ἤθελες; ἄραγε δὲν ἤθελες τὸ νομίσῃ διὰ καταφρόνησίν σου, πῶς ἀνάμεσα, εἰς τὰ πολῦτιμα, ἔσμιξῃ καὶ τὰ ἄτιμα; Ὁ Βασιλεὺς ἀπεκρίθη· βαρεθῇ τὸ ἤθελα. Λέγει του ὁ Ἅγιος· ἀλλὰ πῶς βάνεις εἰς τὸν νοῦν σου; ἄραγε ὁ Βασιλεὺς τῶν Βασιλέων Χριστὸς δὲν βαρύνεται, νὰ εἶναι οἱ μισαροὶ Ἀρειανοὶ ἀνάμεσα εἰς τοὺς Χριστιανούς, νὰ τοὺς μισαίνουσι μετὰ βλάβασφηνά τους λόγια; πρέπει, Βασιλεῦ, ἢ νὰ ἐπιστρέψουν καὶ αὐτοὶ νὰ γίνουν ὀρθόδοξοι, ἢ νὰ τοὺς διώξῃς ἀπὸ μέσα τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἦκουσεν ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἀπεδέχθη τὸν λόγον τοῦ Ἁγίου· καὶ τὸ ταχὺ ἐκάλεσε τοὺς πρώτους τῶν Ἀρειανῶν, καὶ εἶπέν τους τὴν ἀπόφασιν, ἢ νὰ ἐπιστρέψουν ἀπὸ τὴν Αἵρεσίν τους, ἢ νὰ εὐγουν ἔξω ἀπὸ τὴν Πόλιν, νὰ κατοικήσουν εἰς τὰ παράπολα. Τότε, ἄλλοι μὲν ἐπίστρεψαν, μὴ θέλοντες νὰ ἀφῇ-

σουν τὰ σπήτιά τους καὶ τὰ κτήματά τους, ἄλλοι δὲ εὐγῆκαν καὶ ἐκατοίκησαν εἰς τὰς Χώρας ὁλόγυρα τῆς Πόλεως· καὶ πάλιν οὐδὲ ἀπέκει δὲν εἰρήνευαν, μόνον, ὅταν ἦτον τίποτες μεγάλη Ἐορτὴ, καὶ ἔφαλλαν οἱ Χριστιανοὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐσέδαιναν καὶ αὐτοὶ κρυφὰ εἰς τὰ σπήτια τῶν Ἀρχόντων, ὁποῦ ἦσαν κεκρυμμένοι Ἀρειανοί, καὶ ἔφαλλαν λόγια ἐναντία τῆς Ὀρθοδοξίας, ὅσον ἔφαλλαν καὶ φανερά ἐδικὴν τους τροπάριον. Ποῦ εἶναι οἱ λέγοντες τὰ τρία μίαν δύναμιν; Τοῦτο ὡς τὸ ἔμαθεν ὁ Ἅγιος, ὅτι πάλαι οἱ μισαροὶ Ἀρειανοὶ ψάλλοι μέσα εἰς τὴν Πόλιν, πλέον περισσότερον ἀναφεν ἢ καρδιά του πρὸς ἔνθεον ζῆλον· καὶ φοβούμενος νὰ μὴ γένη περισσότερος ὁ μισασμὸς τῶν Αἰρετικῶν, ἐσύνθεσε καὶ αὐτὸς ἄλλα τροπάρια καταπάνω τῶν Αἰρετικῶν, καὶ τὰ ἔδωκε τοὺς Χριστιανούς νὰ τὰ ψάλλουν, τὰ ὁποῖα τὰ ὠνόμαζαν ἀντίφωνα. Ἀπ' αὐτὸ ἀναψε περισσότερον ὁ φθόνος τῶν Αἰρετικῶν, καὶ ἐπλήθυνεν ὁ ἀγριὸς θυμὸς του, καὶ μ' αὐτὸν τὸν θυμὸν ἐγίνοντο φιλονικεῖαις, ἀπὸ ταῖς φιλονικεῖαις ἀκολουθοῦσαν μαλώματα, ἀπὸ τὰ μαλώματα πληγαῖς, τέλος, ἠκολούθησαν καὶ φόνοι ἀπὸ τὰ δύο μέρη· ὅσον ποτὲ, ἔνα Εὐνούχον τῆς Βασιλείσης Εὐδοξίας, ὀνόματι Βρίσενα, ψάλλοντας μετὰ τοὺς Χριστιανούς τὰ ἀντίφωνα αὐτά, ἐρήρξαν πέτρας οἱ Αἰρετικοί, καὶ τὸν ἐκτύπησαν εἰς τὸ μέτωπον, ἀπὸ τὸν περισσὸν φθόνον καὶ τὴν κακίαν, ὁποῦ εἶχαν εἰς τὰς Χριστιανούς· τοῦτο μαθὼν ὁ Βασιλεὺς, ἐμπόδισε τελείως τοὺς Αἰρετικούς, νὰ μὴ ψάλλουσιν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Πρέπει δὲ εἶναι νὰ εἰποῦμεν, ὡς ἐν συντόμῳ, τί λέγεται ἀντίφωνον, καὶ πόθεν ἐγίνεν ἡ ἀρχὴ, νὰ ψάλλουσιν οὕτως τὰ ἀντίφωνα. Ἀντίφωνον λέγεται ἓνα μέλος, ἢ τροπάριον, ὁποῦ τὸ ψάλλει ὁ εἰς χορὸς, ἔπειτα τὸ αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ ψάλλει καὶ ὁ ἕτερος χορὸς μετὰ τὸν αὐτὸν ἦχον, ὥσπερ εἶναι πολλὰ τοιαῦτα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μας. Λέγουσι δὲ, ὅτι ὁ Ἅγιος Ἰγνατίος ὁ Θεοφόρος τὰ ἐπαράδωκεν ἀπ' ἀρχῆς εἰς τοὺς Χριστιανούς τῆς Ἀντιοχείας, νὰ τὰ ψάλλουν, ὄχι ἀπὸ ἔννοιαν ἐδικήν του, ἀλλὰ εἶχεν ἰδῇ

ἀποκαλύψιν, πῶς ἐστέκοντο οἱ Ἄγγελοι, μειρασμένοι εἰς δύο χοροὺς, καὶ ἑψάλλαν ὕμνον εἰς τὴν Ἁγίαν Τριάδα, καὶ εἴτι ἔλεγεν ὁ εἰς χορὸς τῶν Ἀγγέλων, αὐτὸν ἀποκρίνεται καὶ ὁ ἄλλος· καὶ ἐκράτησεν ἡ τοιαύτη συνήθεια ἡ ἁγία καὶ ἐπαινετὴ μέχρι καὶ τῆς σήμερον ἡμέρας. Ἄς εἰπούμεν καὶ ἄλλο περὶ τοῦ Ἁγίου διήγημα.

Λέγουσιν, ὅτι ὅταν ἐλειτούργα ὁ Ἅγιος, ἔβλεπε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὅπου ἐκατέβαινον εἰς τὰ τίμια καὶ ἁγία Δῶρα μὲ σημάδι, ὅπου τὸ ἐγνώριζε μόνον ἡ καρδιά του ψυχὴ καὶ ἀμόλυτος. Μίαν δὲ φορὰν, λειτουργούντος τοῦ Ἁγίου, ἕνας Διάκονος ὅπου ἐσυλλειτουργεῖ τότε, ἔχοντας ἔννοιαν κακὴν, ἀγανάττει πρὸς τὸν γυναικίτην, καὶ εἶδε μίαν γυναῖκα εὐμορφὴν, καὶ ἐκανδαλίσθη ἡ καρδιά τῆς. Τότε ἐννοήσας ὁ Ἅγιος, ἐστοχάσθη, καὶ δὲν ἐκατέβη τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, κατὰ τὴν συνήθειαν· τότε τὸν μὲν Διάκονον ἐκείνον ἐπαρμήρισε τὸν ἀπὸ τὴν ὥραν τῆς Λειτουργίας ἐκείνης, καὶ πάλιν εἶδε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα· μετὰ δὲ ταῦτα, διὰ νὰ μὴ γίνεταί καὶ ἄλλοτε οὕτως, καὶ βλάβωνται οἱ λειτουργοῦντες, ἐπρόσταξε νὰ κάμουν εἰς τὸν γυναικίτην, ὡσὰν καφάρια, ὅπου νὰ εἶναι βολετόν, αἱ γυναῖκες μὲν νὰ βλέπουσι πρὸς τὸ ἅγιον Βῆμα, οἱ δὲ Ἱερεῖς καὶ Διάκονοι νὰ μὴ βλέπουσι τὰς γυναῖκας.

Ἀκούσατε καὶ ἄλλην θαυμαστὴν διήγησιν, ἡ ὁποία παρακινεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς δόξαν καὶ ὕμνον τοῦ Θεοῦ. Ἐνας ἄνθρωπος Ἀρχοντας ἦτον τὸν καιρὸν ἐκείνον Μακεδονιστὴς καὶ αὐτὸς καὶ ἡ γυναῖκά του. Μακεδονισταὶ δὲ ἔλεγοντο οἱ ἀκόλουθοι τοῦ Αἰρετικοῦ Μακεδονίου, τοῦ ποτὲ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ὁ ὁποῖος ἐβλασφήμα εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Ὁ μὲν οὖν ἄνδρας, ἡμέραν τὴν ἡμέραν ἀκούοντας τοῦ Ἁγίου τὴν διδασχὴν, ἐπίστρεψε, καὶ ἔγινε καθαρὸς Χριστιανός· ἡ δὲ γυναῖκά τῆς, ὡς ψεύτικον γένος ἔπου εἶναι τῶν γυναικῶν μὲ τὸ στόμα μὲν ἔλεγε πῶς εἶναι Χριστιανὴ, μέσα τῆς δὲ ἐκράτει στερεὰν τὴν αἵρεσιν. Ποτὲ δὲ, εἰς μίαν ἑορτήν, ὅπου ἐκοινωνοῦσαν οἱ Χριστιανοί, αὐτὴ ὑπῆγε κρυφὰ εἰς τοὺς ἱερεῖς τῶν Πνευματομάχων,

καὶ ἐπῆρε τὸν ἄρτον εἰς τὰς χεῖράς τῆς διὰ νὰ κοινωνήσῃ, ὅτι ἔττι τὸ εἶχαν τότε συνήθειαν, καὶ εἶδαν τὸν ἄρτον μοναχὸν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀνθρώπου, ὅπου ἔμελλε νὰ μεταλάβῃ, καὶ ὅτερα τὸν ἐπείζαν τὸ κρασι εἰς τὸ στόμα του. Ὡσὰν γοῦν ἐπῆρε τὸν ἄρτον ἐκείνη ἡ γυνὴ, δὲν τὸν ἔφαγεν, ἀλλὰ τὸν ἔδωκε κρυφὰ εἰς τὴν σκλάβαν τῆς, ὅπου εἶχε καταπόδι, νὰ τὸν φυλάγῃ· εἰς δὲ τὴν ὥραν τῆς λειτουργίας τῶν Χριστιανῶν, ὑπῆγε πάλιν εἰς τὸ φανερόν μὲ τὸν ἄνδρα τῆς νὰ κοινωνήσῃ. Καὶ ὡς ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κοινωνίας, ἐπῆρε καὶ αὐτὴ μὲ ταῖς ἄλλαις Χριστιαναῖς γυναῖκες τὸν ἅγιον Ἄρτον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Ἁγίου εἰς τὰς χεῖράς τῆς, κατὰ τὴν συνήθειαν· ἔπειτα κρυφὰ ἔλαβε πάλιν τὸν ἄρτον ἐκείνον, ὅπου εἶχε πάρῃ ἀπὸ τοὺς Αἰρετικῶν, ὡς τὸ ἐπροῖπα, καὶ ἠδύλησε νὰ τὸν μεταλάβῃ, καὶ παρευδύς, ὡς τῶν θαυμασίων ἔργων τοῦ Θεοῦ, ὁ ἄρτος ἐκείνος τῶν Αἰρετικῶν ἔγινε πέτρα εἰς τὸ στόμα τῆς. Τοῦτο ὡς τὸ εἶδεν ἡ γυνὴ ἐτρόμαξε, καὶ μετὰ φωνῆς μεγάλης ἐδιηγῆθη τὸ πρᾶγμα πῶς ἐ συνέβη. Ἐπίστρεψε γοῦν ἐξ ὅλης ψυχῆς, καὶ ἐπίστευσε τῷ Χριστῷ· καὶ ὁ μὲν Ἅγιος ἐπρόσταξε καὶ ἔβαλε τὴν πέτραν ἐκείνην εἰς τὸ Σκευοφυλάκιον, νὰ εὐρίσκεται διὰ ἐνδύμνησιν τοῦ θαύματος· ἡμεῖς δὲ ἄς ἐλθoῦμεν εἰς ἄλλην διήγησιν περὶ τοῦ Ἁγίου, καὶ ἔχετε προσοχὴν εἰς τὴν Ἱστορίαν, ὅτι εἶναι πολλὰ ὠφέλιμος.

Τὸν καιρὸν ἐκείνον ἦτον τις ἄνθρωπος, Γαῖνᾶς ὀνόματι, τὸ γένος ἀπὸ τὴν Κελτίαν, ἦγον τὴν Ἀλαμανίαν, βάρβαρος μὲν τὴν γλῶσσαν, βαρβαρώτερος δὲ κατὰ τὴν γνώμην, ὁ ὁποῖος πρῶτα μὲν ἔκαμεν εἰς τὸ τάγμα τῶν στρατιωτῶν, ὅτερα δὲ ἀπὸ ἐλίγον ἀναβιβαζόμενος εἰς τοὺς βαθμοὺς τῆς Βασιλικῆς ὑπηρεσίας, τέλος ἔγινε καὶ Στρατηγὸς ἀπάνω εἰς τοὺς πίζους καὶ καβαλλαρέους στρατιώτας, ὡσὰν αὐτὸν ὅπου λέγομεν σήμερον, Μπέϊ Δέρμπει. Ἦτον δὲ κατὰ τὴν θρησκείαν Ἀρειανός, καὶ ἐβουλεύετο κρυφὰ νὰ πάρῃ τὴν Βασιλείαν· δειλὼντας δὲ νὰ εὕρῃ ἀφορμὴν, μίαν τῶν ἡμερῶν ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν Βασιλεῖα Ἀρχαδίου ζήτημα, ὅτι νὰ τὸν δώσῃ μίαν Ἐκκλη-

σίαν εἰς τὸ φανερόν μέσα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, νὰ ψάλλουν οἱ ὁμογνώμονοί τῃς Ἀρειανοί. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἐμήνυσε τὸν Ἄγιον, καὶ ἀνέφερε τοὺς λόγους τοῦ Γαϊνᾶ, μάλιστα δὲ εἶπε καὶ ἀπὸ γνώμης τοῦ Ὁ Βασιλεὺς, ὅτι καλὸν εἶναι νὰ τὸν δώκωμεν τὸ ζήτημά του, ἵσως νὰ μεταπέσῃ ὁ θυμὸς του, νὰ κόψῃ τὴν βουλὴν ὅπου ἔχει· ὁ δὲ Ἄγιος ἀκούοντας τοὺς λόγους τοῦ Βασιλέως, ἐφαίνετο μὲν καὶ προτίτερα ὅτι ἐβαρύνετο, ματὰ δὲ ταῦτα ἀπεκρίθη λέγων· ποία ὀρθοδοξία εἶναι, ὦ Βασιλεῦ, νὰ εὐγάλωμεν εὐσεβεῖς ἀνθρώπους, ὅπου κηρύττουσιν ὀρθοδόξως τὴν Ἁγίαν Τριάδα, καὶ νὰ βάλωμεν ἐκεῖ Αἰρετικούς, νὰ βλασημοῦσιν εἰς τὸ Ὁμοούσιον; πῶς νὰ τὸ ὑπομείνῃ ὁ Θεός; ἀμὴ ἂν φοβᾶσαι τὸν Γαῖνᾶν, πρόσταξε νὰ ἔλθῃ ἐδῶ ἔμπροσθέν σου, νὰ τὸν συντύχω ἐγώ, καὶ ἡ Βασιλεία σου μόνον ἄς ἀφικράται, νὰ ἰδῇς πῶς τὸν θέλω καταπεῖσει, νὰ μὴ ζητῇ πράγματα ὑπὲρ τὴν δύναμίν του. Ἦκουσεν ὁ Βασιλεὺς καὶ ἐχάρη, καὶ τὸ ταχὺ ἐμήνυσε τὸν Γαῖνᾶν καὶ τὸν Ἄγιον, καὶ ὑπῆγαν ἔμπροσθέν του.

Ὁ μὲν γοῦν Γαῖνᾶς καλὴν ἐζήτει ἀπὸ τὸν Βασιλέα τὸ πρῶτον ζήτημα· ὁ δὲ Ἄγιος λέγει πρὸς τὸν Βασιλέα· δὲν εἶναι πρόπον, ὦ Βασιλεῦ, ἐκεῖνο ὅπου δὲν ὀρίζεις νὰ χαρίζῃς· ἀμὴ ἂν Σέλῃς νὰ εἶσαι Χριστιανὸς εὐσεβὴς, λείπε ἀπὸ τὰ Ἐκκλησιαστικὰ πράγματα, ὡσὰν ἡμεῖς ὅπου λείπομεν ἀπὸ τὰ κοσμικά· τὴν Βασιλείαν σου ἔδωκεν ὁ Θεὸς νὰ ὀρίξῃς τὸν Κόσμον, καὶ ἡμᾶς ἐχάρισε νὰ ὀρίζωμεν τὰς Ἐκκλησίας· πῶς γοῦν Σέλῃς νὰ χαρίσῃς πρᾶγμα, ὅπου δὲν εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν σ; Λέγει τὸν ὁ Γαῖνᾶς· ἀμὴ τόσο δὲν ἀξίζω καὶ ἐγώ, ὅτι νὰ ἔχω ἐξουσίαν νὰ προσκυνῶ εἰς μίαν Ἐκκλησίαν; Ἀπεκρίθη ὁ Ἄγιος· ὅλαι ἡ Ἐκκλησίαις ἐδικαῖς σου εἶναι, ἂν Σέλῃς νὰ προσκυνᾷς, δὲν σ' ἐμποδίζει τινάς. Λέγει ὁ Γαῖνᾶς· ἀλλὰ ἐγὼ εἶμαι ἐτέρας θρησκείας, καὶ Σέλῃ νὰ ἔχω χωρίά μου Ἐκκλησίαν, νὰ προσκυνῶ μὲ τοὺς ὁμοπίστους μου· ἔπειτα οὐδὲ χαριτικῶς σᾶς γυρεύω τὴν χάριν αὐτήν, αὐτὴ πρέπει σας νὰ μὲ τὴν δώσετε, ὅτι καὶ ἐγὼ πολλοὺς κινδύνους ὑπέμεινα διὰ τὸ συμφέρον τῆς Πόλεως, καὶ

πολλὰς ἀνδραγαθίας ἔκαμα εἰς τοὺς πολέμους, ὥς τὸ Σέλῃτε μαρτυρήσει καὶ μοναχοί σας. Ἀπεκρίθη ὁ Ἄγιος· δὲν σ' πρέπει, ὦ Γαῖνᾶ, νὰ μᾶς ὀνειδίζῃς διὰ τὰς ἀνδραγαθίας σου, διότι, ἂν καὶ ἐκοπίασες, ὥς λέγεις, εἰς τοὺς πολέμους, καὶ ἐκινδύνειες διὰ τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Πόλεως τὸ συμφέρον, ἀλλὰ ἰδὲ πόσῃ τιμὴν ἔχεις, ὅπου δὲν ἦσαν ἄξιος διὰ ταύτην· καὶ συλλογίσου, ποταπὸς ἦσαν πρῶτα, καὶ ποῖος ἐκαταστάθῃς τώρα· καὶ μετρῶντας τοὺς πειρασμούς σου μὲ τὴν τιμὴν ὅπου ἔχεις, σιώπα, καὶ μὴ Σέλῃς νὰ ζητῇς πράγματα ὅπου δὲ σ' ὠφελοῦν. Ταῦτα ὥς ἤκουσεν ὁ Γαῖνᾶς, τότε μὲν δὲν ἐσύντυχε πλέον τίποτε, ὅσον καὶ ὁ Βασιλεὺς καὶ οἱ Ἀρχοντες ἐθαύμασαν, πῶς τὸν ἀποστόμισεν ἔττι μὲ ὀλιγοστά λόγια· μετὰ δὲ καιρὸν, ἐκείνο ὅπου εἶχεν εἰς τὸν νοῦν του, Σέλωντας νὰ τὸ τελειώσῃ, ἐγένετο ἀποστάτης τοῦ Βασιλέως, καὶ συναῖξας ἐδικόν του φουσάτον, ἐκούρσευε τὰ μέρη τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας. Θράκη δὲ ὀνομάζεται ὁ Πόντος, ὅσος εἶναι κατὰ μάκρος καὶ ἀπὸ τὸν Αἴμονα τὸ ὄρος, ὅπου εἶναι ἀπάνω τὴν μαύρην θάλασσαν, ἕως τὴν Καββάλλαν τὸ Κάστρον· εἰς τὸ πλάτος δὲ, ἀπὸ τὴν μαύρην θάλασσαν, καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ τοῦ Θεοῦ τὸ βουνί, ἕως τὸ Πελλικράδιον. Μακεδονία δὲ ὀνομάζεται, κατὰ μάκρος μὲν, ἀπὸ τὴν Καββάλλαν τὸ Κάστρον, ἕως τὴν Θεσσαλονίκην, κατὰ πλάτος δὲ, ἀπὸ τὴν θάλασσαν τὴν ἀναμεταξὺ τῆς Καββάλλας καὶ τῆς Θεσσαλονίκης, ἕως τὴν Ἀχρίδαν. Αὐτὰ γοῦν τὰ μέρη περιήρχετο ὁ Γαῖνᾶς, κερσεύοντας, καὶ αἰχμαλωτίζοντας.

Ὁ δὲ Βασιλεὺς, μὴ δυνάμενος νὰ τὸν ἀντισταθῇ διὰ πολλὰς αἰτίας, ἡβουλήθη νὰ στείλῃ Πρέσβεις, ἡγουν μεσαζοὺς, νὰ τὸν κάμουν αἰσῶν· τινὰς γὰρ δὲν ἐτόλμα νὰ ὑπάγῃ, ἡξέφροντες τὸν βάρβαρον καὶ ἀνήμερον ἀνθρώπον. Τότε λέγει ὁ Ἄγιος πρὸς τὸν Βασιλέα· ὑπάγω ἐγώ, Βασιλεῦ, νὰ καταμαλάξω καὶ νὰ ἡμερώσω τὴν ἀνήμερόν του ψυχὴν. Ἐπῆγε γοῦν ὁ Ἄγιος, ἔχοντας τὸν Θεὸν βοηθόν του καὶ φύλακα· καὶ ὅταν ἐπλησίασεν εἰς τὴν τένταν τοῦ

Γαῖνᾱ, μόνον ὅτι τὸν εἶδεν ὁ Γαῖνᾱς ἀπὸ τὸ σχῆμα τὸ σεμνόν, καὶ τὸ τίμιον περιπάτημα ὅπου εἶχε, μάλιστα δὲ ἐνδυμένους καὶ τὴν παρρησίαν τοῦ Ἁγίου, ὅλος ἐγένεν ἑντρομος, καὶ παρευθὺς ἐσηκώθη ὁρῶς, καὶ ἐπροϋπάντησε τὸν Ἅγιον ἔξω ἀπὸ τὴν τένταν, καὶ τὴν ἁγίαν του χεῖρα ἐφίλησε, καὶ τὸ πρόσωπόν του ἔτριβε μετ' αὐτῆς, δέλωντας νὰ πάρῃ ἁγιασμέν. Ὁμοίως δὲ καὶ ὅλοι οἱ διαλεκτοὶ Ἀρχοντεῖς του, ὅλοι ἐπρόσπεσαν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἁγίου, ζητοῦντες εὐχὴν καὶ εὐλογίαν. Τί νὰ μακρύνω τὸν λόγον μῆ; ἤλθασιν καὶ εἰς συνομιλίαν, καὶ τόσον ἑσταξαν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Ἁγίου λόγια χρυσᾶ, καὶ γλυκύτερα ἀπὸ μέλι καὶ ζάχαρι, ὅσον ἔκαμαν τὸν ποτὲ λύκον Γαῖνᾱν, καὶ ἐγένεν ἡμερώτερος ἀρνίου, ἔκαμε δὲ καὶ ἀγάπην μετὰ τοῦ Βασιλέως. Καὶ γεγονότος τοῦ Ἁγίου ἐγγυητοῦ, τότε μὲν ἔπαυσεν ὁ Γαῖνᾱς, ὕστερον δὲ, μετὰ καιρὸν, πάλιν μεταχειρισθεῖς τὰ προτιμότερά του ἔργα, καὶ κουροσέωντας τοὺς τόπους, ὅπου ἐπροείπαμεν, ἐπιάσθη ὑπὸ τοῦ Βασιλικῆς φουσαίου καὶ ἐφονεύθη, ἀπολαβὼν ἐκεῖνο, ὅπου τὸν ἔπρεπε νὰ πάρῃ καὶ προτιμότερα. Ἀλλὰ τὰ μὲν κατὰ τὸν Γαῖνᾱν, οὕτως ἐγίαν· ἔρχομαι δὲ νὰ διηγηθῶ καὶ ἄλλην ἱστορίαν, ἡ ὅποια εἶναι πολυποίκιλος, καὶ δὲν δύναται τινὰς λεπτομερῶς νὰ τὴν διηγηθῇ πλὴν διὰ νὰ μὴ ζημιώσωμεν τοὺς φιλακρόμοις, ὥς τὴν διηγηθῶμεν καὶ ἡμεῖς, ὅσον τὸ κατὰ δύναμιν.

Σύνεδρος ἐκυνάχθη ποτὲ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, κβ'. Ἀρχιερέων ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν διὰ νὰ ἰδοῦν Ἐκκλησιαστικαῖς ὑπόθεσεις, μίαν δὲ ἡμέραν, Σόββατον, καθήμενου τοῦ Ἁγίου εἰς τὴν Σύνοδον μετὰ τῶν Ἀρχιερέων, μόνον ἐπύθνησεν ἓνας Ἐπίσκοπος Οὐαλεντινουπόλεως ἀπὸ τὸ μέσον τούτων, Εὐσέβιος ὀνόματι, καὶ ἔδωκεν εἰς τοῦ Ἁγίου τὰ χεῖρα λιβελλοὺς, ὥσάν νὰ εἰπῆς, ὁμολογίας, ἢ ἀναφοράς, καὶ εἶχαν γεγραμμένας κατηγορίας κατὰ τοῦ Ἐφέσου, Ἀιτωνίου ὀνόματι· καὶ μετὰ τὸ δεῦναι τοὺς λιβελλοὺς, ἔρχισε τὸν Ἅγιον κατὰ τοῦ φοβεροῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ, νὰ τὰ ἐξετόξῃ καταλεπτῶς, ὅσα εἶναι γραμμὰ μέ-

σα, καὶ νὰ μὴ κάμῃ φιλοπροσωπίαν. Ἦτον δὲ τὰ ἐγκλήματα ἐκεῖνα εἰς ἑπτὰ κεφάλαια· πρῶτον μὲν, ὅτι τὰ σκεῦη τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ τῆς Μητροπόλεως, τὰ ἔδωκεν ὁ Μητροπολίτης ἐκεῖνος Ἀντώνιος εἰς χρυσοχυεῖς, καὶ τὰ ἔκαμαν ταφία καὶ μαστράπαδες καὶ καυκία διὰ τοῦ λόγου του, καὶ διὰ τὸν υἱόν του, ὅπου εἶχε κοσμικόν, Διάκονον· β'. ὅτι ἦσαν τινὰ μάρμαρα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ αὐτοὶ τὰ εὗγαλε καὶ ἔβαλέ τα εἰς τὸ λουτρὸν του· γ'. ὅτι ἦσαν μερικά κίονια ἀπὸ παλαιούς χρόνους, ὅπου ἐκοίτοντο μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἃν ἔλθῃ καιρὸς νὰ τὰ χρειασθῶσι διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ αὐτοὶ τὰ ἐπῆρε, καὶ ἔβαλέ τα εἰς τὸ σπῆτι ὅπου ἐκτιζε διὰ τὸν υἱόν του· δ'. ὅτι ὁ υἱὸς του ἐκατηγορήθη καὶ ἐμαρτυρήθη διὰ φονεὺς, καὶ αὐτοὶ, οὐδὲ τὸν Θεὸν φοβοίμενος, οὐδὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐντροπέμενος, δὲν τὸν εὗγαλεν ἀπὸ τὸ τάγμα τῆς Διακονικῆς, ὁμῇ τὸν συγχωρεῖ, καὶ λειτουργᾷ· ε'. ὅτι ποτὲ καιρὸν, ἡ μάνα τοῦ μισροῦ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου, Βασιλικὴ τὸ ὄνομα, Χριστιανὴ οὖσα, ἐχάρισεν εἰς τὴν Μητρόκλιν χωρία, καὶ αὐτοὶ τὰ ἐποίησε δίχως γνώμην τῶν Ἐπισκόπων, καὶ τὰ ὅσπρα δὲν ἔξεύρομεν τί τὰ ἔκαμεν· ς'. ὅτι τὴν γυναῖκα ὅπου εἶχε, πρὸ τοῦ νὰ γίνῃ Μητροπολίτης, πάλιν τὴν ἐσεβάξει εἰς τὴν Μητρόκλιν, καὶ κοιμάται μετ' αὐτῆς ὅσον καὶ ἐγέννησε παιδίον. ζ'. τὸ μεγαλύτερον καὶ χειρότερον, ὅτι, ἔταν δὲλη νὰ χειροτονήσῃ Ἐπίσκοπον, ἢ Ἱερέα, πέρνει ἀργύρια, καὶ γίνεται συμφωνιακὴς.

Αὐτὰ τὰ ἑπτὰ ἐγκλήματα, ὡς τὰ ἐδιέβασε μοναχὸς τοῦ Ὁ Ἁγίου, εἶπε πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον. Ἀδελφε Εὐσέβιε, πάντοτε αἱ κατηγορίαι ὅπου γίνονται ἀπὸ λύπην, δὲν ἀποδείχονται εὐκλεᾶ· καὶ ἐσὺ γοῦν νὰ μὴν εἶσαι τίποτα λυπημένος ἀπὸ τὸν Μητροπολίτην σου, καὶ τὸν κατηγορεῖς; καὶ ὕστερα δὲν δίδεις δουτὴν νὰ τὸ ἀποδείξῃς, καὶ δίδεις κακοπέσῃ; ὁμῇ σε συμβουλεύω νὰ λείπῃς ἀπὸ τὰς τοιαύτας κατηγορίας. Λέγει ὁ Ἐπίσκοπος· δὲν ἐγκαλῶ τὸν Μητροπολίτην μου, Δέσποτα Ἁγιε, διὰ πάδες, ἢ δὲ ἔχθραν, μόνον ἐνεκεν ἀληθείας, καὶ ἐρκίζω εἰς τὸν Θεόν, νὰ τὰ ἐξετά-

ξης ὡς τὴν ἄκραν καταλεπτῶς. Ἦτον δὲ τότε ὦρα τῆς Λειτουργίας, καὶ ὁ μὲν Ἅγιος νομίζοντας, ὅτι εἶναι ἀπὸ συκοφαντίας οἱ λόγοι, ἐσηκώθη νὰ υπάγῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, προστάξας τὸν τότε Μητροπολίτην Ἡρακλείας, Παῦλον ὀνόματι, φίλον ὄντα τοῦ Ἀντωνίνου, νὰ πείσῃ εἰς τὸ μέσον, νὰ τοὺς κάμῃ ἀγάπην, ὅτι ἦτον καὶ ὁ Ἀντώνιος ἐκεῖ εἰς τὴν Σύνοδον. Ὁ δὲ Ἐπίσκοπος Εὐσέβιος παντελῶς δὲν εἶχεν εἰρήνην, ἀμὴ πάλιν ἔγραψεν ἄλλους λιβέλλους, καὶ ἐκβαίνοντος τοῦ Ἁγίου ἀπὸ τῆς Λειτουργίας, ἐνώπιον τοῦ λαοῦ ἔδωκε τοὺς εἰς τὰς χεῖράς του, καὶ ὠρκισέτον, εἰς τὴν σωτηρίαν τοῦ Βασιλέως, νὰ μὴν ἀμελήσῃ νὰ τὰ ἐξετάξῃ. Λέγει ὁ Ἅγιος Ἐπίσκοπος, πρὸ τοῦ νὰ ἀκούσουν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ ὁ λαὸς τὰ ἐγκλήματα, ὅπου γράφεις ἐδῶ, συμβουλευσέ νὰ κάμῃς ἀγάπην μὲ τὸν Μητροπολίτην σε, διότι ἔχεις ἰατρείαν· ἀφόντις δὲ παρρήσιασθῶν τὰ λόγια αὐτά, δὲν θίλεις ἡμπορέσει νὰ ἀποφύγῃς· ἀλλὰ ἂν θίλῃς τὰ ἀποδείξῃ, νὰ παιδεύῃ ἐκεῖνος, ἢ ἂν εὐρεθῇ συκοφάντης, μέλεις καθαιρεθῆναι. Ἐκεῖνος ἐστέκετο εἰς τὸ δυνατόν, καὶ ἀνάγκασε τὸν Ἅγιον νὰ τὰ ἀναγνώσῃ εἰς τὸν λαόν. Τότε ἰδὼν ὁ Ἅγιος τὴν ὀρμὴν τοῦ Ἐπισκόπου, ἔδωκε τὰ γράμματα ἐκεῖνα, καὶ τὰ ἀνέγνωσαν παρρησία. Οἱ δὲ Ἀρχιερεῖς, ὡς ἤκουσαν τὰς τοιαύτας κατηγορίας, εἶπαν πρὸς τὸν Ἅγιον· δὲν τὸ στέργομεν, Δέσποτα Ἄγιε, νὰ εἶναι τοιοῦτος Ἀρχιερεὺς ἐγκληματικός εἰς τὸ μέσον μας, μόνον παρακαλοῦμέν σε καὶ ἡμεῖς νὰ γένῃ ἀκριβῶς ἡ ἐξέτασις διὰ τὸ ὑστερινὸν ἐγκλημα τὸ σιμωνιακόν· διότι, ἂν εὐρεθῇ αὐτὸ βέβαιον, τί τὰ θίλομεν τὰ ἄλλα, ὅπου εἶναι ἀκόλουθα; ἐπειδὴ ὁποιος καταφραεῖ τὸ μεγαλύτερον, εὐκολα εἶναι νὰ καταφρονέσῃ καὶ τὸ μικρότερον· ἤκουσεν ὁ Ἅγιος, καὶ ἄρσέ τον ἡ βουλή. Μετὰ ταῦτα ἄρχισαν νὰ καμνοῦν τὴν ἐξέτασιν περὶ τουτοῦ, καὶ πρῶτα μὲν ἐρώτησαν καὶ τοὺς Ἐπισκόπους, ὅπου ἔλεγεν ὁ Εὐσέβιος, ὅτι τὰ ἔδωκαν νὰ χειροτονηθῶν, ὁμοίως καὶ ἐκεῖνοι ἀρνήθησαν. Τέλος ἰδὼν ὁ Ἅγιος, ὅτι ἔτζι εὐκολα δὲν εὐρίσκεται αὕτη ἡ υπόθεσις, εἰν δὲν ἔλ-

θουν μάρτυρες, ἢ καὶ ἐκεῖνοι ὅπου ἐμεσίτευσαν εἰς τὸ μέσον, μάλιστα δὲ, ὅπου ἔλεγε καὶ ὁ Ἐπίσκοπος, ὅτι ἔχει μάρτυρας, ἀμὴ δὲν εἶναι ἐκεῖ εἰς τὴν ὥραν, ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν του νὰ υπάγῃ μοναχός του εἰς τὴν Ἐφεσον νὰ ἐξετάσῃ τὴν υπόθεσιν. Καὶ ἰδέτε, τί κόπον ἐμελλε νὰ κάμῃ ὁ Ἅγιος, μόνον διὰ νὰ μὴ ἀφήσῃ τοὺς Ἀποστολικούς καὶ Πατρικῆς Κανόνας νὰ καταφρονηθῶν, ἄνθρωπος ὅπου ἦτον ἀσθενὴς καὶ ἀδύνατος ἀπὸ τὴν σκληραγωγίαν, ἐκατεδέχθη τὴν κακοπάθειαν, καὶ τὴν ἡμερῶν στράταν νὰ ταξιδεύσῃ. Ὁ Ἀντωνῖνος δὲ γνωρίζοντας, ὅτι, εἰν υπάγῃ ὁ Ἅγιος εἰς τὴν Ἐφεσον, θίλει εὐρεθῆ αἷτιος εἰς ὅσα τὸν ἐκατηγόρει ὁ Ἐπίσκοπος, τί ἐκατέρωθωσεν; ἐπαρακάλεσε τὸν Ἐπίτροπον τῆς Βασιλείας, φίλον του ὄντα, νὰ ἐμποδίσῃ τὸ ταξίδι τοῦ Ἁγίου, νὰ μὴ εὐγῇ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἀφορμῇ, ὅτι καὶ ὁ Γαῖνᾶς ἀκόμη τότε ἔζη, κερσεύοντας τὰ μέρη τῆς Θράκης καὶ τῆς Μακεδονίας, καθὼς τὸ προσῆπα, καὶ ὅτι εἶναι χρεῖα νὰ εὐρίσκηται ὁ Πατριάρχης μέσα εἰς τὸ Κάστρον. Διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐμποδίσθη ὁ Ἅγιος ὑπὸ τοῦ Βασιλέως νὰ εὐγῇ· μόνον δὲ ἐστείλεν ἓνα Ἐπίσκοπον ἀπ' ἐκείνην τὴν Σύνοδον, καὶ δύο Μητροπολίτας ἄλλους, νὰ υπᾶσι κατὰ τόπον, νὰ ἐξετάσουν τὴν υπόθεσιν· καὶ ἐπαρήγγειλέ του, ὅτι εἰς δύο μῆνας, εἰν δὲν φέρῃ ὁ Εὐσέβιος τοὺς μάρτυρας ἐμπροσθέν του, νὰ τὸν ἀργήσουν ὡς φανερόν συκοφάντην. Οἱ μὲν οὖν Ἀρχιερεῖς ὑπῆγαν εἰς τὴν Ἐφεσον, θέλοντες νὰ ἐξετάσουν τὴν υπόθεσιν· ὁ δὲ Εὐσέβιος, οὐκ οἶδα πόθεν, καὶ διατί, λαβὼν δῶρα παρὰ τοῦ Ἀντωνίνου, ἔκαμεν ἀγάπην· θίλωντας δὲ νὰ μὴ φανῇ ψεύστης, ἔδαλεν εἰς τὸν νοῦν του, ὅτι μὲ συμπεράσματα τοῦ καιροῦ, καὶ τῶν μαρτύρων νὰ ἀποφεύγῃ, νὰ βαρεθῶν οἱ Ἀρχιερεῖς νὰ γυρίσουν, καὶ αὐτὰς νὰ γενῇ ἀναίτιος, καὶ ἔτζι τὸ ἔκαμεν εἰς πολλὰς ἡμέρας, ὅσον ἀπέρασαν καὶ οἱ δύο μῆνες, καὶ ἐκινδύνευε νὰ περάσῃ καὶ ἄλλος τρίτος μῆν. Τέλος, ἰδόντες οἱ Ἀρχιερεῖς, ὅτι τὰ συμπεράσματα τοῦ Εὐσεβίου εἶναι φανερά ψέματα, ἐκείνον μὲν ἄργησάν τον, αὐ-

τοὶ δὲ ὑπέστρεψαν νὰ ἔλθουν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ἀνάμεσα δὲ εἰς τὴν στρατὸν ἔφθασε καὶ ὁ Εὐσέβιος, καὶ ἔλεγέ τοις νὰ γυρίσουν ὀπίσω, ὅτι ἡτοίμασε τοὺς μάρτυρας, καὶ ὅτι εἶχεν ἀσθενήσει, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐδυνήθη νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἐφεσον, κατὰ τὴν ὥραν, νὰ φέρῃ τοὺς μάρτυρας. Ταῦτα ἔλεγεν ὁ Ἐπίσκοπος, καὶ καὶ τὰ χερίά του δὲν ἐντρέπετο, ὅπου ἐδέχθησαν τὰ δῶρα τοῦ Ἀντωνίνου, ἀμὴ ἐφεύδετο εἰς τοὺς Ἀρχιερεῖς. Ἐκεῖνοι δὲ, ἕνα μὲν βλέποντες, ὅτι φανερά τοὺς γελᾷ ὁ Εὐσέβιος, δεύτερον δὲ καὶ ἀπὸ τὸ βάρος τοῦ καιροῦ, ὅτι ἦτον καιρὸς τοῦ θέρους, καὶ καῦμα περισσόν, δὲν ἠθέλησαν νὰ ὑποστρέψουν ὀπίσω εἰς τὴν Ἐφεσον, ἀμὴ ἦλθαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν· καὶ ἀνάμεσα τὸν καιρὸν ἐποῦτον ἀπέθανεν ὁ Ἀντωνίνος, καὶ ἐγλύτωσε μὲν, ὡς φαίνεται, ἀπὸ τὴν κρίσιν τῶν Ἀρχιερέων, ἀλλὰ εἰς τὸ μέλλον Κριτήριον ἔχει τὸν Θεὸν φοβερόν Κριτὴν. Τῆς τοῦ γενομένου, ἔστειλαν οἱ Χριστιανοὶ ἀπὸ τὴν Ἐφεσον γράμματα πρὸς τὸν Ἅγιον, θεόμενοι καὶ παρακαλοῦντες τον νὰ κοπιᾷ ἕως ἐκεῖ, ἕνα μὲν, διὰ νὰ διορθώσῃ τὸς Ἐπισκόπους, οἱ ὅποιοι ἱπαρακινήθησαν ἀπὸ τὸ παράδειγμα τοῦ Ἀντωνίνου, καὶ ἐμίαναν τὰς χεῖράς τους μὲ χειροτονικά, ἄλλο δὲ, νὰ ἐπιστρέψῃ τὸν Κόσμον ἐκεῖνον ἀπὸ τὴν αἵρεσιν τῶν Ἀρειανῶν, οἱ ὅποιοι ἐπερίσσευαν εἰς τοὺς τόπους ἐκείνους· ἐπρόσδεταν δὲ καὶ ὄρκους φοβερούς, καὶ ἀνάδεταν τὸν Ἅγιον εἰς τὸν Θεόν, εἰν δὲν δελήσῃ νὰ ὑπάγῃ.

Ὁ γοῦν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, καὶ ποιμὴν ἀληθῆς, οὔτε τοῦ κορμίου τὴν ἀσθένειαν, οὔτε τὸ μῆκος τῆς στρατᾶς, οὔτε τοῦ χειμῶνος τὴν κακοπάθειαν, ὅπου ἦτον τότε, οὔτε ἄλλο οὐδὲ ἐν συλλογισθεῖς, ἐκίνησε νὰ ὑπάγῃ· ὅμως ἐσέβη εἰς κάτεργον ἀσθεντικόν, καὶ διὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγῆκεν εἰς τὴν Ἀπάμειαν τὴν Πόλιν, ἥ ὅποια εἶναι εἰς τὸ παραθαλάσσιον· ἐκεῖ ἦρε τὸν Παῦλον, καὶ τὸν Κυρίνον, καὶ τὸν Παλλάδιον τοὺς Ἐπισκόπους, ὅπου τὸν ἐκαρτεροῦσαν, καὶ τὸς ἐπαράγγειλεν ὁ Ἅγιος. Μετ' αὐτοὺς γοῦν πεζὸς περιπατῶν,

ὑπῆγεν ἕως καὶ εἰς τὴν Ἐφεσον. Ἐσυναχθησαν δὲ καὶ ἄλλοι Ἀρχιερεῖς, περισσότεροι ἀπὸ τοὺς, ὅ. οἱ ὅποιοι ἦσαν ἀπὸ τὴν Λυδίαν, ἀπὸ τὴν Φρυγίαν, ἀπὸ τὴν Καρίαν καὶ ἀπὸ ἄλλαις Ἐπαρχίαις τῆς Ἀνατολῆς, θέλοντες νὰ ἰδοῦσι τὴν τιμίαν θεωρίαν τοῦ Ἁγίου, καὶ νὰ ἀκούσων τοὺς χρυσοῦς λόγους, ὅπου ἔτρεχαν ἀπὸ τὸ στόμα του. Μεσα δὲ εἰς ἐκείνους, ἦτον καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Εὐσέβιος, θεόμενος νὰ συγχωρηθῇ ἀπὸ τὴν ἀργίαν· οἱ δὲ Ἀρχιερεῖς ἔλεγον, ὅτι δὲν πρέπει συκοφάντην ὄντα καὶ κατήγορον ψευδῆ τοῦ Μητροπολίτου αὐτοῦ, νὰ ἔχῃ συγχώρησιν· καὶ αὐτὸς ἔλεγεν, ὅτι δὲν εἶμαι συκοφάντης, μόνον εἰν θέλετε νὰ παραστήσω τοὺς μάρτυρας, ἥ καὶ μοναχοὺς τοὺς Ἐπισκόπους ὅπου τὰ ἔδωκαν. Ἐφάνη γοῦν καλόν εἰς τοὺς Ἀρχιερεῖς, ὅτι, καλὰ εἰν καὶ ὁ Ἀντωνίνος ὅπου ἐπῆρε τὰ χειροτονικά ἀπέθανεν, ἀλλὰ διὰ τοὺς χειροτονηθέντας, νὰ κάμνουν καταλεπτὴν τὴν ἐξέτασιν νὰ μὴ τοὺς ἀφήσουν νὰ εἶναι ὑπόδοικοι ἀναδέματι. Ἐγχείρισαν γοῦν νὰ κάμνουν τὴν ἐξέτασιν· καὶ πρῶτα μὲν ἐρώτησαν τοὺς Ἐπισκόπους, ἂν τὰ ἔδωκαν· ἐπειδὴ δὲ ἀρῶντο, ἤφεραν τοὺς μάρτυρας, οἱ ὅποιοι ἐλέγχοντες τοὺς Ἐπισκόπους, καὶ δεικνύοντες φανερά τοὺς τόπους καὶ τοὺς χρόνους, καὶ τὴν ποσότητα τοῦ χρυσοῦ, ἐκατάπεισάν τους, καὶ δὲν εἶχαν πλέον τί νὰ εἰποῦν, ὅσον ἐμαρτύρησαν καὶ μοναχοὶ τους καὶ εἶπαν, ὅτι ἐδαρρῶσαμεν, πῶς τοιαύτη εἶναι ἡ συνήθεια τῶν Μητροπολιτῶν, νὰ πέρνουν χειροτονικά, καὶ διὰ τοῦτο τὰ ἔδωκαμεν, νὰ γινώμεν Ἐπίσκοποι, διὰ νὰ γλυτώσωμεν ἀπὸ ταῖς βασιλικαῖς ἀγγαρίαις. Τώρα δὲ, εἰν ὀρίζετε νὰ εἰμεδεν Ἐπίσκοποι, καλόν· εἰδὲ μὴ, ὀρίσετε νὰ μᾶς δώσουν ὀπίσω τὰ ἀργύρια ὅπου ἔδωκαμεν, διότι μερικοὶ ἀπὸ ἡμᾶς ἐπουλήσαμεν τὰ σημαδικὰ τῶν γυναικῶν μας, καὶ τὰ ἔδωκαμεν. Λέγει τους ὁ Ἅγιος· τὸ μὲν πῶς νὰ λείψετε ἀπὸ τὴν Βασιλικὴν ἀγγαρίαν, μὴν ἔχετε ἐννοίαν, διότι ἐγὼ θέλω συντύχει τὸν Βασιλέα νὰ σᾶς κάμῃ ἐλευθέρους· τὸ δὲ πῶς νὰ ἔχετε Ἀρχιερωσύνην ἀπάνω σας, κανένας νόμος δὲν τὸ ὀρίζει. Ἐγύρισε τότε καὶ πρὸς τοὺς

Ἀρχιερεῖς, καὶ λέγει· σώνει τους, Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς, ὅτι τοὺς πέρνομεν τὴν Ἀρχιερωσύνην, καὶν ἰδέτε νὰ μὴν ὑστερηθῶσιν οἱ πτωχοὶ καὶ τὰ ἄσπρα ὅπου ἔδωκαν, καὶ εἶναι εἰς χρεὶς· μόνον κάμετε τρόπον, ἀπὸ τὴν περιουσίαν τοῦ Ἀντωνίου καὶ ἀπὸ τοὺς κληρονόμους του νὰ πάρουσι τὰ ὅσα ἔδωκαν. Τότε οἱ Ἀρχιερεῖς, τοὺς μὲν Ἐπισκόπους ἐκείνους ἐκάθηράν τους, ἐξ ὄντας τὸν ἀριθμόν, καὶ ἔδωκάν τους καὶ ἀπὸ τὴν περιουσίαν τοῦ Ἀντωνίου, τὰ εἶτι ἔδωκε καὶ εἰς· τόσον δὲ μόνον τοὺς ἐσυγχώρησαν, ὅτι νὰ σεβαίνουσι μέσα εἰς τὸ Ἅγιον Βῆμα νὰ κοινωνοῦσι, καὶ ὅχι ἔξω ὡσάν οἱ κοσμικοὶ· ἐχειροτόνησαν δὲ καὶ εἰς τὴν Ἐφεσον Μητροπολίτην, τὸν Διάκονον τοῦ Ἁγίου, Ἡρακλείδην ὀνόματι, ὁ ὁποῖος ἦτον ἀπὸ τὴν Κύπρον τὴν Νῆσον. Ταῦτα κατορθώσας ὁ Ἅγιος, παρ' ὅλον ἐκείνον τὸν χειμῶνα τοῦ ἐρχομένου ἔαρος, ἐγύρισε πάλιν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ πάλιν τὸ χρυσὸν ἐκεῖνο στόμα ἔτρεχεν ὡς ποταμὸς αἵνναος, ποτίζον τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ.

Πλὴν ἀλλὰ τῆς Ἐκκλησίας οὕτω καλῶς κυβερνουμένης, καὶ γαλήνης μεγάλης ὑπαρχούσης, ταραχὴ αἰφνυδίας ἐπελθοῦσα, τὴν τε τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν ἐτάραξε, ἐμοῦ δὲ καὶ τὸν Ἅγιον εἰς πειρασμοὺς μεγάλους περιέβαλεν. Ἡ δὲ αἰτία, τίς ἦτον; Συνήθειαν εἶχε πάντοτε ὁ Ἅγιος, ὅτι εἰς πᾶσάν του διδαχὴν ἐκατηγόρει τοὺς φιλαργύρους, τοὺς ἄρπαγας, τοὺς ἀδικητάς· οἱ Ἀρχόντες δὲ, ὅσοι ἦσαν εἰς τὰ τοιαῦτα κατὰ κινήμενοι, πάντοτε γνωρίζοντας τοῦ λόγου τοὺς ὑπαιτίους, ἐγόγγιζαν κατὰ τοῦ Ἁγίου, ἐκατάκρινάν τον, ἐβαρύνοντο εἰς τὴν διδαχὴν του, καὶ ὅμως ὁ Ἅγιος ποτὲ κανένα δὲν ἐκατηγόρει ἐξ ὀνόματος· ἀμὴν γνωρίζετε καὶ ἡ ἀνθεντία σας, πῶς ἡ συνείδησις τοῦ ἀνθρώπου πάντοτε ἐγγίζει τὸν ἄνθρωπον, ὅπου μετέχει εἰς κανένα πταίσιμον· ὁμοίως καὶ ἐκεῖνοι, ἦκσαν μὲν τὴν διδαχὴν τοῦ Ἁγίου εἰς τὸ φανερόν, ὅπου ἔλεγε δια ὅλους τοὺς φιλαργύρους, καὶ πλεονέκτας, ἀλλὰ ἐνόμιζαν, ὅτι μοναχὰ διὰ ἐκείνους τὸ λέγει. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι Ἀρχόντες εἶχαν καὶ τινὰ παρηγορίαν, ἢ

δὲ Βασιλίσσα Εὐδοξία, ὡς κινήμενη οὕσα ὅλως δι' ὅλου εἰς τὸ πάθος τῆς φιλαργυρίας, πλεον περισσότερον ἀναφτεν εἰς ἔχθραν τοῦ Ἁγίου. Ἦσαν μὲν γοῦν καὶ ἄλλαις πολλαῖς ὑπόθεσις, ἀπὸ ταῖς ὁποῖαις, τὸν ἐχθρεύθη ἡ Βασιλίσσα, ἐξ ὅπως δὲ ἀπὸ μίαν ὑπόθεσιν, ὅπου ἐγενε ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐπαραινῆθησαν τὰ σκάνδαλα, καὶ ἀκούσατέ την ὡς ἐν συντόμῳ.

Ἀνδρῶπος τις ὑπῆρχεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, Θεοδέρικος ὀνόματι, πλούσιος κατὰ πολλὰ, καὶ τὴν ἀξίαν Πατρίκιος, ὡσάν αὐτὸν ὅπου λέγουν τουρκικότερα Σεϊμένην. Τοῦτον ἐφθόνησε μὲν ἡ Βασιλίσσα, καὶ ἐβούλετο νὰ κάμῃ τὸν βίον του ἀνθεντικόν· πλὴν, ἐπειδὴ, εἰς τὸ φανερόν ἐντρέπετο νὰ τὸν ἀδικήσῃ, ὅτι δὲν εὗρισκεν εὐπρόσωπον αἰτίαν, ἔπλασε λόγους ψευδεῖς, καὶ ἐμήνυσέ του, ὅτι νὰ δαμείσῃ τὴν Βασιλείαν τόσαις χιλιάδες χρυσάφι, ἔξω τῆς δυνάμεώς του· ὁ σκοπὸς τῆς, ἢ ἂν τὰ δώσῃ, νὰ τὰ κρατήσῃ, ἢ ἂν δὲν τὰ δώσῃ, νὰ εὕρῃ ἀφορμὴν. Ὁ δὲ Ἀρχὼν ἐκεῖνος, βλέπωντας τὸ κακὸν πᾶ ἔμελλε νὰ καταντήσῃ, ὑπῆγεν εἰς τὸν Ἅγιον, καὶ ἐπροσκλαύθη τὴν ἀδικίαν του. Τότε ὁ Ἅγιος ἔγραψεν πρὸς τὴν Βασιλίσσαν λόγια, τὰ ὁποῖα τὴν ἐκατάπεισαν, καὶ πλεον δὲν ἐπέραξε τὸν Θεοδέρικον, οὐδὲ ἐζήτησε τίποτε. Μετὰ ταῦτα λέγει ὁ Ἅγιος πρὸς τὸν Ἀρχόντα· εἰάν ᾔθελε πάρῃ ἡ Βασιλίσσα τὸν βίον σου, καὶ ὁ βίος σὲ ἔλειπε, καὶ ὁ Θεὸς χάριτα δέν σε εἶχεν· ἀμὴν ἐπειδὴ ὁ Θεὸς σε ἐλευθέρωσεν ἀπὸ πειρασμόν τῆς Βασιλίσσας, πρέπει νὰ μὴ φανῇς καὶ ἐσὺ ἀχάριστος πρὸς τὸν εὐεργέτην σου Θεόν, ἀλλὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃς με ἐλεημοσύνην, καὶ οἰκτιρμούς πενήτων. Ἦκουσεν ὁ Θεοδέρικος, καὶ ἄρεσάντων οἱ λόγοι τοῦ Ἁγίου, καὶ παρευθὺς ἐχώρησε τὸν περισσότερόν του βίον εἰς τὸ Θησαυροφυλάκιον τῆς Ἐκκλησίας, τόσον μόνον ὀλίγον ἐκράτησε, ὅσον νὰ θραφῇ αὐτὸς καὶ τὰ παιδιάτου. Τοῦτο ὡς τὸ ἔμαθεν ἡ Βασιλίσσα, τί νὰ εἴπῃς, πόσον ἐθυμώθη; ὕβρισε, ἀπέλιθη, ἐφοβήρισε, τέλος ἔστειλε καὶ γράμμα ὀνειδιστικόν πρὸς τὸν Ἅγιον, τὸ ὁποῖον εἶχε τοιαύτην ἔννοιαν· Ὅτι διὰ τοῦτο ἐμε-

οίευνες διὰ τὸν Θεοδέρικον, ἵνα μὴ πόρῳ τὸν βίον σου, μένεν διὰ τὸν πόρην σου; καὶ ἐπὶ ἐγὼ γυνὴ οἶσα, ἔκομα καλλιτέρα, παρὰ ἐοῖα ἐποῦ εἶσαι Πατριάρχης· καὶ ἐγὼ μὲν δὲν ἐπῆρα τὸν βίον σου, τοῦ δὲ μετὰ δὶω χέρια τὸν ὄρτοξες. Τέτοια λόγια, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἔγραφε τὸ γρόμμα τῆς Βασιλισσας. Ὁ δὲ Ἅγιος, γνωρίζωντας τοῦ λόγου σου οἰαίτιον, εἰς ἔσα τὸν ἐδιάβαλεν ἡ Βασίλισσα, καὶ δέλωντας ἵνα ἡμερώσῃ τὸν θυμὸν τῆς, ἀντέγραφέτην, τοιαύτης ἐννοίας. Ἡέξευρε, εὐσεβεστάτη Βασίλισσα. Τέκνον μου, ἐπὶ ἂν ἀγάπουν ἐγὼ βίον, δὲν ἴδεα μοιράσῃ εἰς τοὺς πτωχοὺς τὸν πατρικὸν μου βίον, ἐποῦ ἵπτον ἔχι ἐλόγος, ἵνα γυρεύω τώρα τὰ ξένα, ἀμὴ διὰ τὸ μὴ μὲ μέλλει διὰ βίον πρόσκαιρον, καὶ τὴν πατρικὴν μου κληρονομίαν ἑκαταφρένησα. καὶ ἄλλους διδάσκω ἵνα μὴ τὸν ἀγαποῦσι. Περὶ δὲ τοῦ Θεοδέρικου, γνωρίζεις, ἐπὶ ἐγὼ οὐδὲ ἐπῆρα τὸν πλοῦτόν σου, οἱ δὲ ἄλλες τις ἄνθρωπος, μένεν τὸν ἐχόρειεν εἰς τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ Χριστοῦ, τοὺς πτωχοὺς· καὶ ἂν δέλῃς τὸν πόρην, ὡς βλέπω τὸν σκοπὸν σου, κάμε ὡσαν ὀρίσῃς, εἶσαι ὁ Χριστὸς δίκαιος μισοπαπιδότης καὶ ἐνὸς ἀνθρώπου. Αὐτὰ τὰ λόγια ἔγιναν μαχαίρι δίοτομον εἰς τὴν καρδίαν τῆς Βασιλισσας, καὶ τόσον ἐπαροκινεῖτο περισσότερον εἰς ἔχθραν τοῦ Ἁγίου. Ἐσυνέβη δὲ καὶ ὅλη μία ὑπέδεις εἰς τὸ μίσον τοῦ Ἁγίου καὶ τῆς Βασιλισσας, ἡ ὅποια αἰξήσε πλέον περισσότερον τὴν ἔχθραν, καὶ ἀκοίσατέ την καὶ αὐτήν.

Εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἵπτον μία χίρα Ἀρχόντισσα, Καλλιτρέπη τὸ ὄνομά της· ἡ δὲ Μπεῖς τοῦ τέπου, Παυλόκιος ἐνόμοτι, δέλωντας ἵνα τὴν ὀδικίῃ ἵνα πόρῃ τὸν βίον τῆς ἔφειν ὀδικον ὀφορμὴν, καὶ ἐπῆρετήν φλωρία πενταχόσια. Ἐκείνη δὲ γυνὴ οἶσα χίρα, καὶ ἔργμος τοῦ βουδῶντος, ἔζητει καιρὸν, πότε ἵνα πόρῃ τὸ δικαίωμα τῆς· καὶ ὅπως μετὰ δὶω χρόνους ἰστέρησεν ὁ Βασιλεὺς τὸν Παυλόκιον τὴν ἔξουσίαν ἐποῦ εἶχε, καὶ ἐμύλισέ τον ἵνα ἱπάγῃ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἵνα δώσῃ λογαριασμὸν διὰ τόσον χρόνων ἐισοδήματα. Τότε εὗρηκε καιρὸν ἡ χίρα ἐκείνη, καὶ

ὀνέβη καὶ αὐτὴ εἰς τὴν Πόλιν, ἵνα γυρεύῃ τὸ δικαίωμα τῆς. Αἰέφερε γυνὴ τὴν ὑπέδεις τῆς εἰς τὸν Βασίλειον, καὶ ὁ Βασιλεὺς ὤρισεν τὸν Παυλόκιον, ἵνα ἔξετσῃ τὴν χίρον, μόλιστα δὲ ἐπαρὸ γγείλει καὶ τὸν Ἐπορχον τῆς Πελοῖας, ἵπουν τὸν Σοῖμπασιον, ἐπὶ ἵνα εἶναι ἐπιτηρητὴς εἰς τὴν ὑπέδεις, ἔσον ἵνα ὑπέδεις τὰ φλωρία· ἐκεῖνος δὲ κόμιντας φιλοπροσώπιαν, πλέον χειρότερος ἔχθρας ἐγένετο εἰς τὴν γυναικα, παρὰ εἰς τὸν Παυλόκιον, καὶ ἐκινδύνειε ἵνα κοκοπίσῃ ἡ χίρα ἐκείνη. Ταῦτα βλέπουσα αὐτὴ, καὶ μὴ ἔχουσα τόπον καταφυγῆς, ἔβαλεν εἰς τὸν θυμὸν τῆς, ἐπὶ γυνὴ οἶσα, ἵνα ὀρόρῃ εἰς τὴν Βασίλισσαν, ἵσως ὡς γυνὴ καὶ ἐκείνη ἵνα λυπηθῇ τὴν ἐμογενὴ τῆς· καὶ δὲν ἔξευρεν ἡ πτωχή, ἐπὶ φεύγουσα τὸν λύκον, δέλει πύση εἰς τὴν λείαν, διότι ἡ Βασίλισσα, ὡς ἔφειν ὀφορμὴν μὲ τὴν ἀδικίαν τῆς χήρας ἵνα χορτάσῃ βίον, πιάει τὸν κοκοῦχον Παυλόκιον· καὶ πέρνειτον ῥ. λίτρας χρυσοῖον, αἱ ὅποια, ὡς λέγουσιν οἱ λογαριασταί, κόμινεν ἐκτὼ χιλιάδες καὶ ἐκταχόσια φλωρία· διότι ἡ λίτρα τὸ μόλαμα, κόμινει ὀγδοῦντα ἐκτὼ φλωρία. Τόσον βίον ἐπῆρεν ἡ ὀχέρταστος Βασίλισσα. ἔπειτα εὗγαλέ μόνον, λς. φλωρία, καὶ ἔδωκε τὴν Καλλιτρέπην, λέγωντας την, σῶνυσίσε, καὶ σῦρε εἰρήνιεν. Ταῦτα ὡς ἱραδεν ἡ πελιδάκρυς χίρα, ἐποῦ ἔδῳρρει τόχατες ἀπὸ τὴν Βασίλισσαν ὡς ἐμογενὴς ἵνα πόρῃ τὸ δικαίωμα τῆς, τί ἵνα κόρη; ἔκλουσεν, ἔδῳρδῃ, ἔδῳρνιεν, τέλος ἐσουλλογίσθη τὸν Ἅγιον, καὶ τρέχει εἰς τὰ ποδὸρία του, κλαίει, θρηνεῖ, εὐδύρεται, παραπνεύεται, λέγει τὸ ὀδικόν τῆς. Ἡέκυσεν ὁ εὐσμπάδης ποιμὴν, ὁ Κριτὴς τῶν ὀρφανῶν, ἔκδικητὴς τῶν χηρῶν, καὶ ἐμύνιεν τὸν Παυλόκιον· ἐνειδίξει τον ὡς ὀδικον, ὡς ὀρπαγα, ὡς πλεονέκτιν· λέγει τον ἵνα δώσῃ τὰ πενταχόσια φλωρία τῆς χήρας· ἐκεῖνος δὲ εὐρίσκειν ὀφορμὴν, ἐπὶ τὰ ἐπῆρεν ἡ Βασίλισσα. Λέγει τον ὁ Ἅγιος· ἐκεῖνα ἐποῦ σὲ ἐπῆρεν ἡ Βασίλισσα, ὦ Παυλόκιε, εἶσαι διὰ τὰ ὀυδεντικά δικαίωματα, ὀμὴ ἐσὺ, ἐάν δὲν πληράσῃς τὰ πενταχόσια φλωρία τῆς χήρας, ἀπὸ ἐδῶ δὲν εὐγαίνεις. Παρευ-

Δὺς ὤρισε, καὶ ἔβαλάντον εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ πατριαρχείου, καθὼς τὸ εἶχαν συνήθειαν εἰς τῶν Χριστιανῶν Βασιλείων τοὺς καιροὺς οἱ Ἀρχιερεῖς. Ἡ δὲ Βασίλισσα ὡς τὸ ἔμαθεν, ἐμήνυσε τὸν Ἅγιον, νὰ ἀφήσῃ τὸν Παυλάκιον, ὅτι πολλὰ ἐπαιδεύθηκε, καὶ σώνει τον. Ἀντεμήνυσέ την ὁ Ἅγιος· ἐὰν θέλῃς νὰ ἀφήσω τὸν Παυλάκιον, καὶ τὸν λυᾶσαι ἡ Βασιλεία σου, δόσε τὰ πεντακόσια φλωρία τῆς χήρας, ἀπ' ἐκεῖνα τὰ πολλὰ ὅπου ἐπῆρες; ἀφορμὴ διὰ ταύτην· εἰδὲ καὶ δὲν τὰ δώσης, οὐδὲ ἐγὼ δὲν τὸν ἀφήνω, ὅτι δὲν δύναμαι νὰ βλέπω ἐγὼ τὰ δάκρυα τῆς χήρας νὰ τρέχουν ὡς ποτάμι· κάλλιον νὰ παιδεύεται ὁ ἄδικος. Ταῦτα τὰ λόγια ἐδαιμόνισαν τὴν Βασίλισσαν, καὶ ἔξω φρενῶν τὴν ἐποίησαν· καὶ παρενδύς στέλλει δύο Ἐκατοντάρχους μὲ διακοσίους στρατιώτας, νὰ ὑπᾶσιν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, καὶ θέλοντος καὶ μὴ θέλοντος τοῦ Ἀγίου, νὰ τζακίσουν τὴν φυλακὴν, νὰ εὐγάλουνσι τὸν Παυλάκιον. Ἀλλὰ τίς διηγῆσεται τοῦ Θεοῦ τὰ τέρατα, ἢ πότος λόγος ἐξαρχέσει πρὸς ὕμνον τῶν θαυμασίων αὐτοῦ; Ὡς γὰρ ἐπλησίασαν οἱ στρατιῶται πρὸς τὴν πόρταν τῆς φυλακῆς, θέαμα φρικτὸν καὶ παράδοξον ἶδον. Ἄγγελος Κυρίου ἐστίκετο, ὡς ἀστραπὴ φοβερός, ἔχων δίστομον ῥομφαίαν εἰς τὸ χεῖρι του, καὶ ἀπεδίωξέ τους. Τοῦτο ὡς ἶδαν οἱ Ἐκατοντάρχοι καὶ οἱ στρατιῶται, ἐγύρισαν μετὰ φόβου καὶ τρόμου, καὶ εἶπον τῇ Βασίλισσῃ τὸ μυστήριον· ἐκείνη δὲ ἀκούσασα καὶ φοβηθεῖσα, τότε μὲν ἠσύχασεν, ἐπὶ τὴν αὐριον δὲ ἐμήνυσεν ἓνα Ἀρχοντα τῆς Πόλεως, Φρουμέντιον ὀνόματι, φίλον τοῦ Ἀγίου· οὕρῃ συντυχῇ τὸν Δεσπότην μας, πῶς κάμνει ἐτῆς; διατί γίνεται ἐναντίος τῆς Βασιλείας; διατί μᾶς ἐναντιεῖται; διατί ὅλον εἰς ἐδικόν μας πείσμα κάμνει ὅσα βούλεται; τί τὰ θέλει, ἄλλοι νὰ μαλώνουνσι, καὶ μοναχὸς του διατί παρακινεῖ τὰ σκάνδαλα; Τοιαῦτα λόγια, καὶ ἄλλα περισσότερα τὸν ἐπαράγγειλε νὰ εἴπῃ.

Ἐπῆγε γοῦν ὁ Ἀρχων ἐκεῖνος, καὶ εἶπεντα. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἅγιος, ἀπεκρίθη· ἐγὼ, ὦ Φρουμέντιε, μὰ τοὺς ἱερούς καὶ θεῖους, οὐδὲ φιλονεικος εἶμαι, οὐδὲ τὰ σκάν-

δαλα ἀγαπῶ· μόνον δὲν δύναμαι νὰ βλέπω τῆς Πτωχῆς χήρας τὰ δάκρυα, πῶς τρέχουσιν ὡς βρῦσις καθ' ἐκάστην ἡμέραν, ὅπου ἔχει ὀρφανὰ παιδιά, καὶ ἀπόμεινεν ἔρημος, ἄλλο δὲ, ὅτι ἀγαπῶ καὶ τὴν ψυχὴν τῆς Βασίλισσας, νὰ μὴ κολασθῇ ὡς ἄδικος. Ταῦτα καὶ πλείονα τούτων, εἰπόντος τοῦ Ἀγίου, ἐγύρισεν ὁ Φρουμέντιος, λέγων πρὸς τὴν Βασίλισσαν· εὐκολώτερα θέλει μαλαξέι τις τὸ σίδερον, παρὰ τοῦ Πατριάρχῃς τὴν γνώμην. Τότε ὡς ἶδεν ὁ Παυλάκιος, ὅτι πλείον ἄλλην βοήθειαν δὲν ἔχει, ἐμήνυσεν εἰς τὸ σπῆτί του, καὶ ἤφεράν του τὰ ἑλλειπῇ φλωρία τῆς χήρας, καὶ δούς ταῦτα, ἀφείθη τῆς φυλακῆς. Ἡ δὲ Βασίλισσα πάλιν ἐμήνυσεν τὸν Ἅγιον τοιαῦτα λόγια μὲ ἀνδρώπους ἐδικούς της· εἰπέτε τὸν Δεσπότην μας νὰ παύσῃ ἀπὸ τὸ πείσμα ὅπου ἔχει εἰς ἐμένα, καὶ νὰ μὴ μὲ κατακρίνῃ συχνάκις εἰς τὴν διδασχὴν του, καὶ ἄς λείπῃ ἀπὸ τὰ Βασιλικά καὶ κοσμικὰ πράγματα, ὡσάν λείπομεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τὰ Ἐκκλησιαστικά, καὶ ἄς ἔχῃ καὶ αὐτὸς ἐντροπὴν πρὸς ἡμᾶς, ὡσάν πῶς τὸν τιμοῦμεν καὶ ἡμεῖς, καὶ τὸν ἔχομεν Πατέρα μας· εἰδὲ κάμῃ ἀλλέως, ἄς γνωρίζῃ, ὅτι δὲν τὰ θέλω ὑπομείνῃ. Ὡς δὲ ἤκουσεν ὁ Ἅγιος τὰ τοιαῦτα λόγια ἐκ στόματος τῶν ἀνδρώπων ἐκείνων, ἐστέναξεν ἀπὸ βαθέας καρδίας, καὶ εἶπεν· ἐμένα ὀρίζει νὰ λείπω ἀπὸ τὰ Βασιλικά καὶ κοσμικὰ πράγματα; τὸσον λείπω ἐγὼ ἀπ' αὐτὰ, ὅσον ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τὴν γῆν· ἢ τὸσον μὲ μέλλει ἐμένα διὰ ταῖς Βασιλικαῖς ὑπόθεσεις, ὅσον μέλει καὶ τοὺς ἀποδαμένους διὰ τοῦ κόσμου ταῖς δουλείαις· ἀμὴ εἶμαι ἐπιτηρητὴς τῶν ψυχῶν, καὶ δὲν δύναμαι νὰ σιωπῶ, ὅταν βλέπω μίαν παρανομίαν ὅπου γίνεται· τὸ δὲ ὄνομα τῆς βασίλισσας, ἐγὼ κεχωρισμένον δὲν τὸ ἀναφέρω εἰς τὴν διδασχὴν μου, μηδὲ ἄλλου τινός, ἀμὴ ὅποιος εἶναι πταίστης, μοναχὸς του ἐγγίξεται· καὶ τί τὸν πταίω ἐγὼ ἐκεῖνον; Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἀπεσταλμένοι, δὲν ἐτόλμησαν νὰ ὑπᾶσιν αὐτοπροσώπως νὰ τὰ εἰποῦν τῇ Βασίλισσῃ, μόνον τὰ ἔγραψαν καὶ τῆς τὰ ἔστειλαν· ἐπρόσδισαν δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ὅποιος θέλει νὰ καταπιασθῇ μὲ τὸν Πα-

τριάρχην Ἰωάννην, ὁμοιάζει ἐκεῖνον, ὅπου τοξεύει εἰς τὸν οὐρανόν, ἢ δοκιμάζει νὰ ξυρίσῃ τὸν λέοντα, ἢ κτυπᾷ τὸ ποδάρι του εἰς τὰ ἀγνάθια, διότι καμμία ἀπειλή, οὐδὲ κανεὶς φοβερισμὸς δὲν εἶναι νὰ τὸν σαλεύσῃ ἀπὸ τὴν γνώμην ὅπου ἔχει· ἕνα μόνον φοβεῖται τὸν Θεόν, τὰ δ' ἄλλα πάντα τὰ ὑπολαμβάνει ὡς παίγνιον.

Ἀλλὰ οἱ μὲν ἀπεσταλμένοι τοιαῦτα γράφαντες, ἔστειλάντα τῇ Βασιλίσῃ· ἐκεῖνη δὲ ἀναγνοῦσα ταῦτα, ἀντ' οὐδενὸς τὰ ἐσυλλογίσθη, μόνον ὡς κακὴ καὶ ἄφρων γυνή, ἄνω καὶ κάτω ἐστρέφετο ὡς δαιμονιώδης· ἤθελεν ἀπὸ τὸ κακόν της νὰ διαβράγῃ, ἡμέραν καὶ νύκτα ὕπνου δὲν ἔδανεν εἰς τὰ μάτια της, μόνον ἐσυλλογίζετο, πῶς νὰ ἐξεδοκῇ τὸν Ἅγιον· διότι εἶναι μὲν καὶ ἀλλεστρόπως ἡ γυνὴ φιλόνεικον γένος καὶ πεισματάρικον, ἐὰν δὲ ἔχῃ καὶ τινὰ ἐξουσίαν, τότε γίνεται χειρότερη. Ἐχούσης γοῦν οὕτως τῆς Βασιλίσσης, ἐσυμφώνησαν καὶ τινες Ἀρχιερεῖς καὶ Διάκονοι διὰ τὴν ἀγάπην τῆς Βασιλίσσης, καὶ ἔγιναν ἐχθροὶ τοῦ Ἁγίου· καὶ ἦσαν μὲν καὶ ἄλλοι πολλοὶ κρυφοὶ ἐχθροὶ· ἐξόχως δὲ ἐφαίνοντο εἰς τὸ φανερόν Θεόφιλος ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, ὁ ὁποῖος, ὡς λέγουσιν, ἦτον συγγενὴς τῆς Βασιλίσσης, ἀμὴ ἦτον ἄνθρωπος, ὅπου δὲν εὗρεθῇ νὰ τὸν περάσῃ τινὰς εἰς ταῖς πονηρίαις καὶ εἰς τέχναις, ὅπου νὰ δελήσῃ νὰ ζημιώσῃ ἄνθρωπον. Ἦτον καὶ Ἀκάκιος, ὁ Μητροπολίτης Βερρόιας. Βερρόια δὲ μετὰ δύο ῤρ, λέγεται τὸ νῦν ὀνομαζόμενον Χαλέπι, ἐν δὲ λέγεται ἄλλη Πόλις, ὅπου ἀπέχει μιᾶς ἡμέρας ὁδὸν ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην, πρὸ Δύσιν, καλὰ ἐὰν καὶ τινὲς δὲν ἤξεύρουσι τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἐτυμολογίας, καὶ ταῖς γράφουν ἀδιαφόρως. Ἦτον μετὰ τούτων καὶ Σεβηριανός, ὁ Μητροπολίτης Γαγάλλων, τὰ ὅποια εἶναι Μητρόπολις τῆς Συρίας, ὡς λέγει ὁ Γεωγράφος Στράβων. Ἦτον καὶ Ἀντίοχος, ὁ Μητροπολίτης Πτολεμαῖδος· ἡ δὲ Πτολεμαῖς εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Φοινίκης. Ἦτον καὶ ὁ Μητροπολίτης Χαλκηδόνος, Κυρίνος ὀνόματι· μετ' αὐτοῦνοὺς ἦσαν καὶ δύο Κληρικοί, καὶ πέντε Διάκονοι. Αὐτοὶ ἦσαν οἱ φανε-

ροὶ ἐχθροὶ τοῦ Ἁγίου, ὁ δὲ πρῶτος κατήγορος τοῦ Ἁγίου ἦτον ἕνας Διάκονός του, Ἰωάννης ὀνόματι, τὸν ὁποῖον τὸν εἶχεν ἀφορίσῃ ὁ Ἅγιος διὰ πολλὰς αἰτίας· αὐτὸς δὲ ἔλεγεν, ὅτι ἀδίκως τὸν ἀφώρισεν.

Ἐρχομαι δὲ νὰ διηγηθῶ, πόθεν ἐπαραινέθησαν τὰ σκάνδαλα, ἀναμεταξὺ τοῦ Ἁγίου, καὶ τοῦ Πατριάρχου τῆς Ἀλεξανδρείας Θεοφίλου· καὶ παρακαλῶ τὴν ἀντίληψίν σας, προσέχετε τοῖς λεγομένοις, ὅτι εἶναι ἡ διήγησις πολυδιήγητος, ἀλλ' ἐγὰρ, ὅσον εἶναι τὸ δυνατόν, δέλω τὴν τέμνη καὶ αὐτήν. Εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν ἦτον τίς Ἱερεὺς, Πέτρος ὀνόματι, οἰκονόμος τοῦ Πατριάρχου Θεοφίλου· τοῦτον ἐχθρευθεὶς, οὐκ οἶδα διὰ ποίαν αἰτίαν, ὁ Θεόφιλος ἐκεῖνος, ἐβούλετο νὰ τοῦ εὕρῃ ἐγκλήμα νὰ τὸν καθήρῃ. Καὶ ἐπειδὴ εἰς σαρκικά ἐγκλήματα δὲν ἐδύνατο νὰ τὸν κατηγορήσῃ, τί εὗρεθῃ ὁ ἔτοιμος εὐρετής εἰς πᾶσαν κακίαν; ἄργησέ τον, ὅτι συνέφαγε καὶ συνέπιε μὲ μίαν γυναῖκα Ἀρχόντισσαν, ὅπου ἦτον ἀπὸ τὴν Αἵρεσιν τῶν Μανιχαίων, καὶ ἀκόμη δὲν εἶχε βαπτισθῇ. Οἱ δὲ Μανιχαῖοι ἦσαν Αἵρετικοί, καὶ ἔλεγον μὲν καὶ ἄλλας πολλὰς βλασφημίας, ἐξόχως δὲ καὶ ταύτας, πῶς ὁ Θεὸς εἶναι αἴτιος τοῦ κακοῦ· πῶς εἶναι δύο Θεοί, εἰς πονηρὸς, καὶ ἄλλος ἀγαθός· πῶς ὁ Θεὸς δὲν ἐπῆρεν ἀνθρωπίνην σάρκα· πῶς ὁ μὲν κάτω κόσμος εἶναι τοῦ πονηροῦ Θεοῦ ποίημα, ὁ δὲ ἄνω κόσμος εἶναι κτίσμα τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ· πῶς ὁ Θεὸς τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς δὲν ἔχει τὴν προορατικὴν δύναμιν, διότι ἐρωτᾷ τὸν Ἀδὰμ, ποῦ εἶ; πῶς νύρεν ὁ Θεὸς τὴν ὕλην προϋπάρχουσαν, καὶ ἔκαμε τὰ κτίσματα ἔλα, ὥσπερ ὁ Τεχνίτης, ὅπου εὕρισκει ὕλην, καὶ κάμνει τίποτες εἶδος· αὐτὰ καὶ ἄλλα περισσότερα ἔλεγον οἱ ματαιόφρονες Μανιχαῖοι· ἀλλὰ ἄς ἐλθοῦμεν εἰς τὴν ὑπόθεσίν μας. Ὁ Οἰκονόμος γοῦν, δέλωντας νὰ εὗρεθῇ δίκαιος, ἔλεγεν, ὡσάν ἦτον καὶ ἡ ἀλήθεια, ὅτι βαπτισμένη εἶναι, καὶ ἔφερνε καὶ μάρτυρα ἕνα Ἅγιον ἄνδρα, ὁ πῶς ἦτον τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, καὶ ὀνομάζετο Γαῖδωρος, ὁ ὁποῖος ἦτον καὶ χειροτονημένος παρὰ τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου, καὶ εἶχεν ἐπινόμην, ὁ Πηλουσιώτης, διότι ἀσκήτευεν

εἰς ἓνα Μοναστήριον ὑποῦ ἦτον εἰς τὸ Πη-
λυσίου ὄρος, τὸ ὁποῖον εἶναι εἰς τὸ στό-
μα τοῦ Νείλου ποταμοῦ. Ὁ δὲ Πατριάρ-
χης Θεόφιλος, βίλωντας νὰ ἐξεκδικηθῇ τὸν
Πηλουσιώτην Ἰσιδώρον, ὅτι εὗρεθι ἐκεῖ
μάρτυς τῶν λόγων τοῦ Οἰκονόμου, καὶ δὲν
ἐδυνήθη νὰ στήσῃ τὸ βίλημά του, ἐουλ-
λογίζετο ἡμέρα τῇ ἡμέρα πῶς νὰ εὕρῃ
πάτημα νὰ τὸν παιδεύσῃ καὶ αὐτόν. Τί
γούν τοῦ νῆρε; Μία Ἀρχόντισσα, Θεοδότη
ὀνόματι, ἀδελφὴ οὐσα τοῦ Σούμπαση τῆς
Ἀλεξανδρείας Θεοδώρου, εἰς τὴν θανήτης
ἔδωκε τοῦ Ἰσιδώρου χίλια φλωρία ἐλεημο-
σύνην, διὰ νὰ ἀγοράσῃ φορέματα, διὰ ταῖς
Καλογρίαις ταῖς πτωχαῖς, ὅπου εὐρίσκοντο
εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα. Ὁ δὲ Θεόφιλος, ὡς τὸ
ἔμαθεν, ἀδικητὴς ὢν, καὶ πάσχωντας νὰ
νοσήσῃ ἀπ' ἐκεῖνα, εὐρήκεν ἔγκλημα τοῦ
Ἰσιδώρου, ὅτι δὲν ἐχειράσθη νὰ τὸν ἐρω-
τήσῃ ὡς Πατριάρχην, ἀμὴ ἀβουλά του κά-
μναι Ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις, καὶ ἐμψύ-
σέ του νὰ ἔλθῃ. ἔλθόντος δὲ τοῦ Ἰσι-
δώρου, ἐρώτησέ του διὰ τὰ φλωρία ἐκεῖνα,
τί τὰ ἔκαμεν. Εἶπεν ὁ Ἰσιδώρος, ὅτι, κα-
θὼς με παρήγγειλεν ἡ Ἀρχόντισσα Θεοδό-
τη, οἰκονόμησα εἰς ταῖς πτωχαῖς. Ταῦτα
ἀκούσας ὁ Θεόφιλος, ὅπου ἐθάρρει νὰ τὰ
ἔχῃ ἀκόμη εἰς τὰ χερίά του ὁ Ἰσιδώρος,
νὰ τὰ πάρῃ αὐτός, ἐθυμώθη πολλὰ, καὶ
εἰς μὲν τὸ φανερόν δὲν εἶπε κατὰ τὴν ὥραν
τίποτε, μέσα του δὲ ἔτρεφε τὸν θυμὸν νὰ
τὸν παιδεύσῃ. Τί γούν ἐκατασκεύασεν ὁ
πάντων πονηρότατος;

Πιάνει καὶ γράφει, ὡς ἀπὸ ἀλλουνοῦ
ἀνθρώπου πρόσωπον μίαν γραφὴν εἰς πα-
λαιὸν χαρτί, ἡ ὁποία περιεῖχε κατὰ τοῦ
Ἰσιδώρου κατηγορίαν βαρίαν, ὅτι ἔκαμεν
ἀρσενοκοίτιαν. Καὶ μίαν ἡμέραν, ὅταν ἦ-
τον Σύνοδος περισυμαζωμένη, καὶ ὁ Ἰσι-
δώρος ἐκεῖ, εὐγαλε τὸ γράμμα ὁ Θεόφι-
λος, καὶ λέγει πρὸς τὸν Ἰσιδώρον· ἐτοῦτο
τὸ γράμμα Ἰσιδώρε, ἀπὸ τῶρα δεκαοκτῶ
χρόνους ὀπίσω μου τὸ ἔδωκεν ἓνας ἀνθρω-
πος κατὰ σοῦ, καὶ ἐγὼ τότε μὲν κατὰ τὴν
ὥραν τὸ ἔβαλα εἰς τὸ σεντοῦκι μου, καὶ
ἀστόχησάτο τόσον καιρόν· τώρα δὲ γυρεύ-
ωντας ἄλλα γράμματα, τὸ νῆρα καὶ αὐτό,
καὶ ἄς τὸ ἰδοῦσι οἱ Κληρικοὶ τί γράφει.

Ἦτον δὲ τότε ὁ Ἰσιδώρος, ὀγδοῦντα χρό-
νων ἀνθρώπος γέρων, ἐνάρετος, σοφός, καὶ
ἀσκητὴς, καὶ καὶ τὸ γῆρας του δὲν ἐντρέ-
πετο ὁ Θεόφιλος, ἀμὴ ἔλεγε τοιαῦτα λό-
για. Ὁ γούν Ἰσιδώρος, ἀναίτιος ὢν, λί-
γει πρὸς τὸν Πατριάρχην. Εἰς τὸν ὅρισμον
σου ὀρίζεις, ὅτι τὸ ἀστόχησες εἰς τὸ σεν-
τοῦκιόν σου, πῶς δὲν ἦλθε δεύτερον ὁ κα-
τήγορός μου ἐκεῖνος νὰ σοῦ τὸ ἀναθυμήσῃ
τόσους χρόνους; Ἀμὴ ἄς εἶναι καὶ τοῦτο,
ὅτι δὲν ἦλθε τότε, ἄς ἔλθῃ τώρα καὶ ἄς
μου τὸ παραστήσῃ. Ταῦτα ἔλεγεν ὁ Ἰσι-
δώρος δικαίως ἀπολογούμενος· ὁ δὲ Θεό-
φιλος τότε μὲν ἐσυμπέρανε τὴν ὑπόθεσιν,
τὸ δὲ ταχὺ ἔκραξε τὴν ἐδικήν του ἀδελφὴν,
ὅπου εἶχεν ἐκεῖ, καὶ δίδει τῆς φλωρία πε-
ρισσά, καὶ ἐπαρήγγειλέ της νὰ τὰ δώσῃ
εἰς ἓνα παλικάρι εὐμορφον, ὅπου ἤξευρεν
ἐκεῖνος, ὅτι ἀράδιζε ποτὲ εἰς τὸ κελλίον
τοῦ Ἰσιδώρου, νὰ τὸ καταπέσῃ, πῶς νὰ
ἔλθῃ εἰς τὴν Σύνοδον, φανερά νὰ εἰπῇ,
πῶς εἶχε νὰ κάμῃ μετ' ἐκεῖνο ἀμαρτίαν ὁ
Ἰσιδώρος. Τὸ δὲ παλικάρι, ὡς ἐπῆρε τὰ
φλωρία, ἐπῆγε καὶ ἐξεμυστηρεύθη τὴν ὑ-
πόθεσιν εἰς τὴν μητέρα του· ἐκείνη ὑπάγει
εἰς τὸν πνευματικόν της Πατέρα τὸν Ἰσι-
δώρον, καὶ λέγει του τὴν ἐπιβουλὴν τοῦ
Πατριάρχου. Ὁ δὲ Ἰσιδώρος ἀκούσας, ἔρ-
ρίψε τὸ θάρρος του εἰς τὸν Θεόν, καὶ τὸ
μὲν παλικάρι ἐκεῖνο, φοβηθὲν τὸν Θεόν,
ὑπῆγε καὶ ἔρριξεν ὀπίσω τὰ φλωρία, καὶ
ἐσυμπέρανεν ἡ ὑπόθεσις ἔτζι κρυφίως. Ὁ
δὲ Θεόφιλος, ἔχωντας κακίαν μεγάλην μέ-
σα του, ἄργησε τὸν Ἰσιδώρον, μὲ ἀφορ-
μὴν, ὅτι νὰ στέκεται ἀργός ἕως νὰ ἀπο-
δειχθῇ ἡ ὑπόθεσις του. Τότε ὁ ἱερός Ἰσι-
δώρος βλέπωντας τὴν ὁρμὴν τοῦ Θεοφί-
λου, καὶ βίλωντας νὰ δώσῃ τόπον τῇ ὀργῇ,
ἐπαραιμέρισε εἰς τὸ ὄρος, ὅπου ὠνομάζετο
τῆς Νητρίας, καὶ ἀσκήτευεν ἐκεῖ εἰς ἓνα
κελλίον του, εἰς τὸ ὁποῖον ἔκαμε καὶ πρῶ-
τα χρόνους πολλοὺς, ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ἀ-
σκητεύων. Ὁ δὲ Θεόφιλος, τρέφωντας τὴν
μανίαν μέσα του, ἐγύρευε καιρόν νὰ τὸν
πειράξῃ καὶ περισσότερον. Ἀλλὰ ἰδέτε ὁ
φθόνος καὶ ἡ ἔχθρα εἰς πόσα φέρει τὸν
ἀνθρώπον· καὶ ἀκούσατε ἀπ' ἀρχῆς τὴν ὑ-
πόθεσιν.

Ζήτησις ἐσηκώθη ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀνάμεσα τούτων τῶν Καλογέρων, ὁποῦ ἀσκήτευαν εἰς τὸ ὄρος τῆς Νητρίας, ἡ ὁποία ἦτον τοιαύτη· οἱ μὲν ἔλεγον, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἀνθρωπόμορφος, ἦγουν ἔχει κεφαλὴν, χεῖρας, καὶ πόδας, καὶ τὰ ἄλλα μέλη τοῦ ἀνθρωπίνου κορμίου· ἄλλοι δὲ ἔλεγον, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἀσώματος, καὶ δὲν ἔχει μορφήν καὶ ἰδέαν, ὡσάνθρωπος. Ἀπ' αὐτὴν τὴν ζήτησιν ἐμοιράσθησαν οἱ Καλόγεροι εἰς δύο μέρη, καὶ οἱ μὲν ὠνόμαζαν τὸ ἓνα μέρος Αἰρετικούς, οἱ δὲ ἕτεροι ὁμοίως ὠνόμαζαν τὸ ἄλλο μέρος. Ὁ δὲ Θεόφιλος, ὑπάρχων μὲ τὸ μέρος ὁποῦ ἔλεγον τὸν Θεὸν ἀσώματον, ἀφώριζε τοὺς Καλόγερους, ὁποῦ ἔλεγον τὸν Θεὸν ἀνθρωπόμορφον, καὶ ἐκήρυττε πανταχοῦ νὰ μὴ τοὺς δέχονται ὡς Χριστιανούς. Ἐκεῖνοι γοῦν ἀγράμματοι ὄντες ἄνθρωποι καὶ ἰδιώται, βάνοντες εἰς τὸν νοῦν τους, ὅτι καλὰ πιστεύουσιν, ἐβάλασι βουλὴν, καὶ ἐσυνάχθησαν μίαν ἡμέραν εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν, θέλοντες νὰ φονεύσουν τὸν Θεόφιλον, ὡς Αἰρετικὸν καὶ βλάσφημον. Ἐκεῖνος δὲ ὡς ἔμαθε τὴν ὑπόθεσιν, πῶς διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ὤρμησαν οἱ Καλόγεροι, ἐφοβήθη· εἰγῆκε γοῦν, καὶ προῦπαντήσας αὐτοὺς, ἐχαιρέτισέ τους λέγων· ἴδον τὰ πρόσωπά σας Ἅγιοι Πατέρες, ὡς πρόσωπον Θεοῦ. Τοῦτο, ὡς ἤκουσαν ἐκεῖνοι οἱ Μοναχοί, ἡμερώθησαν ἀπὸ τὴν ὁρμὴν ὁποῦ εἶχον, καὶ λέγουν πρὸς τὸν Πατριάρχην· ἐπειδὴ εἶσαι καὶ ἡ Ἀρχιερωσύνη σου ὁμόγνωμος μετ' ἐμᾶς, ἓνα σοῦ λείπεται ἀκόμη, νὰ ἀναθεματίσῃς τὸν Φιλόσοφον, καὶ τὰ χαρτίᾳ του ὁποῦ γράφουν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἀνείδεος καὶ ἄμορφος, καὶ δὲν ἔχει τὰ μέλη τοῦ ἀνθρωπίνου κορμίου. Ἀπεκρίθη ὁ Θεόφιλος, ὅτι τί με ἐμποδίζει νὰ μὴν ἀναθεματίσω ἐγὼ τὸν Ὀριγῆνην, ὁποῦ εἶναι ἐχθρὸς τῆς Πίστεως τῶν Χριστιανῶν; Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Καλόγεροι ἐκεῖνοι, ἄφησάν τον εἰρηνικόν, καὶ ἐσκόρπισαν εἰς τὰ κελλίᾳ τους. Τοιοῦτος πολύβουλος ἦτον ὁ πονηρότατος Θεόφιλος, καὶ δὲν ἦτον ὡς Ἀρχιερεὺς μιμητὴς τοῦ Χριστοῦ, νὰ εἰρηνεύσῃ καὶ τὰ δύο μέρη με λόγους Ὁρθοδόξους, νὰ ὀρθοτομήσῃ τὸν λόγον τῆς

ἀληθείας, νὰ διδάσκῃ, ὅτι ἀληθῶς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ἦτον ἀσώματος καὶ ἀνείδεος, πρὸς τῆς Ἑυσάρκου Οἰκονομίας· ἀφόντις δὲ ἐσαρκώθη ἐκ τῆς Ἁγίας Παρθένου καὶ Θεοτόκου, καὶ ἐσταυρώθη, καὶ ἐτάφη, καὶ ἀνελεύθη, εἶναι τῶρα εἰς τοὺς οὐρανοὺς μετὰ τὴν Ἁγίαν Σάρκα ἐκείνην, εἰς καὶ ὁ αὐτὸς υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, προσκυνούμενος ὑπὸ πάσης Κτίσεως, ὁρατῆς καὶ ἀοράτου. Ἐτιζέπρεπε νὰ τοὺς διδάσκῃ, νὰ εἶναι εἰρηνικά καὶ τὰ δύο μέρη, ἀλλὰ ἐκεῖνος, ὡς ὅφρις σχολιόβουλος, πότε εἰς τὸ ἓνα μέρος ἐγύριζε, πότε εἰς τὸ ἄλλο· ἀλλὰ ἀνάμεσα εἰς αὐτὰ, ἀκούσατε καὶ ἄλλην μίαν ὑπόθεσιν, ὁποῦ ἐσυνέβη ταῖς ἡμέραις ἐκείναις νὰ καταλάβετε, πῶς ἀπὸ ὀλίγον ὀλίγον ἐπαρακινήθησαν τὰ σκάνδαλα, καὶ εἰς τί ἐτελειώθη ὁ φθόνος τοῦ Θεοφίλου κατὰ τῶν Καλογέρων.

Τέσσαρες Καλόγεροι ἦσαν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις Ἀδελφοί κατὰ σάρκα, καὶ εἰς μᾶθημα καὶ εἰς ἀρετὴν πρωτεύοντες πάντων τῶν κατὰ τὴν Αἴγυπτον Μοναχῶν, τοὺς ὁποίους τοὺς ὠνόμαζαν οἱ ἄνθρωποι μακροὺς, διότι ἦσαν ὑψηλοὶ εἰς τὴν ἡλικίαν τοῦ κορμίου· τὰ δὲ ὀνόματά τους ἦσαν ταῦτα, Διόσκορος, Ἀμμώνιος, Εὐθύμιος, Εὐσέβιος. Ἐποῦτοι γοῦν ἔχι μόνον εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα τῆς Ἀλεξανδρείας ἦσαν ἀκουστοὶ καὶ ἐπαινεμένοι, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Θεόφιλος, εἰς τὴν ἀρχὴν, τόσον τοὺς ἀγάπησεν, ὅτι τοὺς εἶχεν ὡς τὰ δύο τοῦ ὁμαγμάτια, ὥστε νύκτα καὶ ἡμέραν δὲν ἐχωρίζετο ἀπ' αὐτοὺς, ὁμιλῶντας μετ' αὐτῶν, καὶ ἀκούοντας τὰ γλυκὰ τους λόγια. Τέλος θέλωντας νὰ δείξῃ καὶ τὴν πολλὴν ἀγάπην ὁποῦ εἶχεν εἰς αὐτοὺς, τὸν μὲν Διόσκορον τὸν ἐχειροτόνησεν Ἐπίσκοπον Ἑρμοπόλεως, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὰ μέρη τῆς Αἰγύπτου, τὸν δὲ Ἀμμώνιον καὶ Εὐθύμιον ἐχειροτόνησεν Ἱερεῖς καὶ Οἰκονόμους τοῦ Πατριαρχείου. Ἀλλ' οὗτοι μὲν, ἕως ἐβλεπον τὸν Θεόφιλον, ὅτι εἶχεν ὀλίγην καλῶσύνην ἀπάνω του, ἐσυγκατοικοῦσαν καὶ μετ' ἐκείνου· ἡμέρα δὲ τῇ ἡμέρᾳ βλέποντες τὸν ἀδικητὴν, πλεονέκτην, καὶ φιλάργυρον μᾶλλον, ἢ Θεόφιλον, φεύγοντες τὴν μετ' αὐτοῦ διατριβὴν, ἵνα μὴ φθαροῦσι

τὰ καλὰ τοὺς ἦθη μὲ ταῖς ὁμιλίαις του
ταῖς κακαῖς, κατὰ τὴν Παροιμίαν, ἀφή-
σαντες τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἐπαρμέρισαν
εἰς τὰ κελλία τοὺς, κατὰ τὸ ὅρος τῆς Νη-
τρίας, καὶ ἀσκήτευσαν ἐκεῖ. Ὁ δὲ Θεόφιλος
ὑπονοήσας, ὅτι διὰ νὰ τὸν καταγνώσουν
εἰς ἀτυχίας, ἐπαρμέρισαν εἰς τὰ κελλία
τοὺς, ἐβούλετο νὰ τοὺς κάμῃ κακόν· καὶ
πρῶτα μὲν ἔστειλε γράμματα πρὸς τοὺς
ἀνθρωπομορφιανούς, καὶ ἐδιάβαλέ τοὺς, πῶς
εἶναι Ὀριγενισταί, καὶ πῶς λέγουσιν, ὅτι
ὁ Θεὸς δὲν ἔχει κορμὶ, καὶ πῶς εἶναι Αἰ-
ρετικοί, καὶ νὰ μὴ τοὺς ἔχουν διὰ Χρι-
στιανούς, μὴδὲ νὰ τοὺς σεβάσουν εἰς Ἐκ-
κλησίαν. Μετὰ δὲ ταῦτα καὶ πρὸς τοὺς
ἄλλους ὁμόφρονάς του Ἐπισκίπους ἔγραψε,
νὰ κάμουν τινὰ τρόπον νὰ τοὺς κηρυνήσουν
ἀπὸ τοῦ ὅρος. Ἐκεῖνοι γοῦν βλέποντες τὴν
τόσσην μανίαν τοῦ Θεοφίλου, ὑπῆγαν εἰς
τὴν Ἀλεξάνδρειαν νὰ τὸν ἀνταμωθοῦν, διὰ
νὰ ἰδοῦν τί εἶναι τόσον μῖσος εἰς αὐτούς.
Ὁ δὲ Θεόφιλος, ὡς ἦτον εἰς πᾶσαν κακίαν
ἔτοιμος, ἔτρεξε καὶ εἰς Συμόν, ὁρμητίας ὢν,
ἐκεῖ ὅπου ἔλειτούργα, πιάνει μὲ τὸ ὁμόφ-
ρόν του καὶ τειλεῖγει τὸν ἓνα τῶν ἄλλων
Ἀδελφῶν τὸν Ἀμμόνιον ἀπὸ τὸν λαιμόν,
καὶ μὲ τὸ τολμηρόν του χέρι ἔδωκέ τοὺς εἰς
τὸ πρόσωπον περισσὰ ραπίσματα, (ὦ δι-
καιοσύνη καὶ Κρίσις Θεοῦ) λέγωντάς του,
ἀναθεμάτισον τὸν Ὀριγένην. Ἦτον δὲ ὁ
Ὀριγένης ὡς ἀφορμὴ, διότι ἐκεῖνος δὲν
εἶχε πῶς νὰ ἐξεκδικηθῇ τὸν Συμόν του,
καὶ μόνον εἰς πρόσωπον εὗρισκεν ἀφορμαῖς.
Ἐτρεξε ἀτιμάσας τοὺς ὁσίους ἀνδρας ἐκεῖ-
νους, τοὺς ἀξίους πάσης τιμῆς, ὁ ἀνάξιος
Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων Θεόφιλος, γράφει εἰς
ὅλην του τὴν Ἐπαρχίαν, ὅτι νὰ εἶναι κα-
τηρημένοι καὶ ἀναθεματισμένοι καὶ αὐτοί,
καὶ ὁ Πηλουσιώτης Ἰσιδώρος.

Οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ χειροτονήσας
καὶ ἓνα Ἱερέα ὁμόγνωμόν του, εἰς μίαν
Ἐπισκοπὴν ποταπὴν, καὶ ἄλλον Ἱερέα ἀ-
νάξιον, καὶ τρεῖς Διακόνους, ἔβαλέ τοὺς
εἰς λόγους, νὰ γένουν κατήγοροι τῶν τσε-
σάρων Ἀδελφῶν ἐκείνων, ἔδωκέ τοὺς δὲ καὶ
ἐγγράφους κατηγορίας κατ' αὐτῶν, καὶ ἐ-
παράγγειλέ τοὺς, ὅτι, ὅταν εἶναι Σύνοδος
μεγάλῃ, νὰ τὰς δώσουν εἰς τὰς χεῖράς του

ἐνώπιον τοῦ λαοῦ. Μετὰ δὲ ἡμέρας, γεγο-
νότος τούτου, καὶ δεδωκότων ἐκείνων τὰς
κατηγορίας, ὁ Θεόφιλος ἐζήτησε ἀπὸ τὸν
Μπίυν τῆς Ἀλεξανδρείας ἐξουσίαν καὶ
στρατιώτας, νὰ ἀποδιώξῃ τοὺς τέσσαρας
Ἀδελφούς ἐκείνους ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς Ἀ-
λεξανδρείας· καὶ πρῶτα μὲν ἐδίωξε τὸν
Ἐπίσκοπον Διόσκορον ἀπὸ τὴν Ἐπισκο-
πὴν του. Γυρεύοντας δὲ καὶ τοὺς ἄλλους
τρεῖς Ἀδελφούς, καὶ μὴν εὗρισκοντας αὐ-
τούς, ὅτι ἐκρύβησαν εἰς ἓνα ξηροπήγαδον·
τί κάμνει ὁ ἔτοιμος εἰς τὸ κακοποιῆσαι
μᾶλλον, ἢ ἀγαθοποιῆσαι Θεόφιλος; Ἐδωκε
συγχώρησιν εἰς τοὺς στρατιώτας νὰ κουρ-
σεύσουν τὰ κελλία τῶν Καλογήρων, ὅπου
ἐσυνάχθησαν ποτὲ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν
νὰ τὸν φονεύσουν, ὡς τὸ προεῖπα, ἀφορμὴ
ὅτι γυρεύουν τοὺς Ἀδελφούς ἐκείνους. Καὶ
διὰ νὰ μὴν εἰπῶν οἱ ἄνθρωποι, ὅτι ἐκά-
μασιν οἱ στρατιῶται ἀρπαγὴν, ἔβαλαν καὶ
στίαν εἰς τὸ ὅρος, καὶ ἐκατάκαψαν τόσα
κελλία, καὶ καλογήρους ἀναριθμήτους, ἀ-
φορμὴ, ὅτι διὰ νὰ σβέσουν τὴν στίαν ἐδρά-
μασι. Τί μὴκύνω τὸν λόγον μου; μετὰ
ταῦτα εὐγῆκαν οἱ Ἀδελφοί ἐκεῖνοι γυμνοὶ
ἀπὸ τὸ ξηροπήγαδον, καὶ ἐδράμασιν εἰς
τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων, Σιλθανόν,
νὰ κλάψουν τὸ ἀδικόν τοὺς. Ὁ δὲ Θεόφι-
λος, ὡς ἔμαθε, ὅτι εἶναι οἱ Ἀδελφοί ἐκεῖ-
νοι εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἔγραψε εἰς τὸν
Πατριάρχην οὕτω· δὲν ἔπρεπε νὰ δεχθῇς
τοὺς διωγμένους καὶ ἀφωρισμένους ἀπὸ ἐ-
μένα, ἀμὴ ἂν τύχῃ νὰ εἰπῇς, πῶς δὲν ἤ-
ξευρες, ὅτι εἶναι ἀφωρισμένοι, ἰδοὺ γράφω
σοι νὰ τοὺς ἀποδιώξῃς. Ἰδόντες γοῦν οἱ
Μοναχοί ἐκεῖνοι, ὅτι δὲν ἔχουν ἀλλοῦ ποῦ
τὴν κεφαλὴν κλίνειν, ἐκίνησαν μὲ πολὺν
κόπον, καὶ ὑπῆγαν εἰς τὴν Κωνσταντινου-
πολιν, θέλοντες νὰ ἀνταμωθοῦν μὲ τὸν Ἀ-
γιον Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον· δὲν ἦτον
δὲ μόνον αὐτοί, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι Καλόγηροι
τοὺς ἐσυνακολουθοῦσαν, ὡς πενήντα τὸν ἀ-
ριθμόν.

Τούτους ἰδὼν ὁ Ἅγιος, ἐλυπήθη, καὶ
παρηγορήσας αὐτοὺς λόγοις ἱκανοῖς, ἔδω-
κέ τοὺς τόπον καὶ εἰσοδήματα, νὰ ἀνα-
παύωνται εἰς τὸν Ναὸν τῆς ἀγίας Ἀναστα-
σίας, τὸν ὁποῖον λέγουσιν, ὅτι τὸν ἐκτίσεν ὁ

Μέγας Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ὅταν ἦτον Πατριάρχης εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Μετὰ δὲ ἡμέρας τινάς, ἀκούσας ὁ Ἅγιος, ὅτι ἦλθαν τινὲς ἄνθρωποι τοῦ Θεοφίλου εἰς τὸν Βασιλέα, διὰ ὑποθέσεις ἐδικαῖς τοὺς, ἐμήνυσέ τοὺς, καὶ ἐρώτησέ τοὺς, εἰ ἤξευρούσι τοὺς φευγάτους ἐκείνους ἄνδρας ἀπὸ τῆν Ἀλεξάνδρειαν. Οἱ δὲ εἶπον· καὶ ἤξευρόμεν τοὺς, καὶ γινώσκομεν πῶς ἀδίκως ἀφωρίσθησαν. Ἐγραψε τὸ λοιπὸν ὁ Ἅγιος πρὸς τὸν Θεόφιλον, παρακαλῶντάς του νὰ τοὺς συγχωρήσῃ· ἐκείνος δὲ, τί κάμνει; στέλνει τοὺς προηγουμένους κατηγόρους τῶν Ἀδελφῶν ἐκείνων, τὸν Ἐπίσκοπον, τὸν Ἱερέα, τοὺς τρεῖς Διακόνους, νὰ ὑπᾶσιν εἰς τὸν Βασιλέα μὲ τὰ ἐγκλήματα ἐκεῖνα, ὅπου τοὺς ἐκατηγοροῦσαν καὶ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, νὰ τὰ εἰποῦσι καὶ ἐκεῖ φανερά, ἵνα ὁ Βασιλεὺς τοὺς ἀποδιώξῃ ἀπὸ τῆν Κωνσταντινούπολιν. Τότε, ὡς εἶδαν οἱ Ἀδελφοὶ ἐκεῖνοι, ὅτι πάντοθεν εἶναι στενοχωρημένοι, καὶ οὐδὲ εἰς τὴν θάλασσαν συγχωροῦνται νὰ κατοικήσουν, δὲν ἐδυνήθησαν πλέον νὰ ὑπομείνουν· ἀμὴν παρευθὺς ἔγραψαν καὶ αὐτοὶ πρὸς τὸν Βασιλέα ἀναφοράν, ἡ ὁποία περιεῖχε καὶ ῥητὰ, καὶ ἄρρητα ἐγκλήματα, δι' ὅσους ἐκατηγοροῦντο μὲ βάρεια στιχίματα νὰ τὰ ἀποδείξουν. Πάλιν ἔγραψεν ὁ Ἅγιος πρὸς τὸν Θεόφιλον, ὅτι καλλίον νὰ τοὺς συγχωρήσῃ, παρὰ νὰ σὲ κατηγορήσουν διὰ τόσαις αἰτίαις. Ἐκεῖνος, ὡς εἶδε τὰ γράμματα τοῦ Ἀγίου, ἐθυμώθη κατ' αὐτοῦ, καὶ γράφει τοῦ ἔτι· φαίνεται μου, ὅτι ἂν τύχῃ νὰ γνωρίσῃς τὸν νόμον, πῶς εἰς τοὺς Κανόνας τῆς ἐν Νικαίᾳ πρώτης Συνόδου λέγει, νὰ μὴ κρίνωνται οἱ Μητροπολῖται καὶ οἱ Ἐπίσκοποι ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορά τοὺς, εἰδὲ καὶ δὲν τὸν γνωρίζῃς, μάθειτον ἀπὸ ἐμένα, ὅτι ἐγὼ δὲν ἔχω χρεῖαν νὰ μὲ ἐξετάζῃς ἢ Ἀρχιερωσύνη σου, τί νὰ κάμω, ἀμὴν ἔχω ἰδῶ Σύνοδον καὶ Ἀρχιερεῖς, καὶ ἃς μὲ ἐξετάξουν.

Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ τέσσαρες ἀδελφοὶ ἐκεῖνοι, καὶ ἰδόντες, ὅτι οὐδὲ ἀπὸ τὸν Ἅγιον δὲν ἔχουσι τινα βοήθειαν, ἀναγκάσθησαν νὰ κατηγορήσουν φανερά τὸν Θεόφιλον εἰς τὸ Βασιλικὸν Κριτήριον. Μίαν

γούν τῶν ἡμερῶν, ἐξεβαίνοντος τοῦ Βασιλέως ἐκ τῆς Ἐκκλησίας, ἰδὼν καὶ τοὺς ἀναφορὰν ἐκείνην, τὴν κατὰ τοῦ Θεοφίλου, καὶ τῶν, ἐ. συκοφαντῶν, καὶ ψευδοκατηγόρων, τοῦ Ἐπισκόπου, τοῦ Ἱερέως, καὶ τῶν τριῶν Διακόνων, καὶ παρευθὺς εὐγῆκεν ἀποφασίς ἀπὸ τὸν Βασιλέα, ὅτι τοὺς μὲν συκοφάντας νὰ τοὺς φυλακίσουν, ἕως οὗ νὰ ἐξετασθῶν, τὸν δὲ Θεόφιλον νὰ τοῦ μηνύσουν νὰ ἔλθῃ, διὰ νὰ ἐξετασθῇ ὑπὸ τοῦ ἁγίου Χρυσοστόμου, καὶ τῆς περὶ αὐτὸν Συνόδου. Ἀπεστάλησαν δὲ καὶ γράμματα πρὸς τὸν Μπῆν τῆς Ἀλεξανδρείας, ὅτι κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην νὰ στείλῃ τὸν Θεόφιλον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἄλλα γράμματα ἐστάλησαν εἰς τὸν ἀδελφὸν τοῦ Βασιλέως Ὀνώριον, ὅπου ἐβασίλευεν εἰς τὴν Ρώμην, καὶ εἰς τὸν Πάπαν Ἰννοκέντιον, νὰ στείλουν Ἀρχιερεῖς καὶ Λεγάτους, ἡγουν, Ἐπιτρόπους τοῦ Πάπα, νὰ ἐξετάξουν μετὰ τοῦ Ἀγίου τὰ ἐγκλήματα τοῦ Θεοφίλου. Ὅσον γούν νὰ συναχθῇ ἡ Σύνοδος, τοὺς μὲν συκοφάντας ἐκείνους ἐφυλάκισάν τοὺς οἱ Ἐπαρχοὶ τῆς Πόλεως, ἔστειλαν δὲ καὶ Τζαούσην εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, νὰ φέρῃ τὸν Θεόφιλον. Τότε ὁ Θεόφιλος ἰδὼν τὸ πρᾶγμα, ὅτι κατὰ τῆς κεφαλῆς του συμπεραίνει, ὡς πονηρότατος καὶ ἐξαγοραστὴς τοῦ καιροῦ, ἀνοιξε τοὺς θησαυροὺς ὅπου εἶχε, καὶ τὰ σεντούκια τὰ γεμάτα ἀπὸ ταῖς ἀδικίαις, καὶ πρῶτα μὲν ἐχόρτασε τὸν Τζαούσην ἐκεῖνον νὰ μὴ τὸν πειράξῃ τίποτε εἰς τὴν στρατάν, μηδὲ νὰ τὸν βιάζῃ· ἔπειτα δὲ ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν του, ὅτι νὰ ἀγοράσῃ καὶ σπετζερικά πολλὰ, κανέλας, πηπέρια, τζιντζίδερες, τόσα καὶ τοιαῦτα ἀρωματικά, νὰ φιλοδώρήσῃ μετ' ἐκεῖνα τὸν Βασιλέα καὶ τοὺς Ἀρχοντας, διότι ἐγνώριζε, πῶς τὰ δῶρα, ὡς λέγει ἡ Γραφή, τυφλώνουσι τὰ ὀμμάτια τῶν Κριτῶν. Οἱ μὲν γούν Ἀρχιερεῖς τοῦ Πάπα ἐσυνάχθησαν εἰς τὴν Ρώμην, καὶ ἐπερίμεναν νὰ ἰδοῦσι δεῦτερον γράμμα, καὶ τότε νὰ ἰδοῦν, τί ἡμέραν νὰ κινύσουν, διότι δὲν τοὺς ἐφαίνετο καλὸν νὰ ὑπάγουσιν εἰς ξένον τόπον, νὰ κάθωνται πολὺν καιρὸν. Ἀνάμεσα εἰς ἐτούταις ταῖς ἡμέραις ἀκού-

σθη λόγος ψευδῆς εἰς τὴν ἀκοήν τοῦ Θεοφίλου, πῶς ὁ Μῆγας Χρυσόστομος ἐσυγχώρησε τοῦ Διοσκορού, καὶ τῶν ἄλλων Ἀδελφῶν ὁμοῦ μετὰ τῶν ἄλλων πεντήκοντα ἀκολουθῶν αὐτῶν, καὶ ὅτι τοὺς ἐσυμφόρησε.

Τοῦτο μαθὼν ὁ Θεόφιλος, ὡς ἦτον εὐχολος εἰς τὸ κακοποιῆσαι, ὁμοίως καὶ εἰς τὸ πιστεῦειν παντὶ λόγῳ, ἐχάρη τὰ μέγιστα, ὡς ὅτι εὐρήκεν ἀφορμὴν νὰ ἐκδικηθῇ αὐτὸς εἰς τὸν Ἅγιον· διότι συνήθεια εἶναι εἰς κάθε πρᾶγμα ὅπου χαίρεται νὰ τὸ ἀκούσῃ τινας, εὐκολα νὰ τὸ πιστεύῃ. Ἐκείνησε γοῦν νὰ ὑπάγῃ μὲ πολὺ θάρρος, καὶ πηγαινάμενος μὲ κάτεργον, ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν του, νὰ περάσῃ καὶ ἀπὸ τὴν Κύπρον εἰς τὴν Νῆσον, διὰ νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν τότε Ἀρχιεπίσκοπον τῆς Κύπρου, καὶ νὰ τὸν πάρῃ μὲ τοῦ λόγου του διὰ βοηθόν. Ἦτον δὲ τότε Ἀρχιεπίσκοπος ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος, ἄνθρωπος ὃχι τόσο προκομμένος εἰς μάθημα, ὅσον εἰς ἀρετὴν, ἀμὴ ἦτον ἀπλοῦς καὶ ἀπονήρευτος. Ἐγέλατον δὲ μὲ πονηρίαν ὁ Θεόφιλος, ὅσον διὰ νὰ τὸν ὑπάγῃ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἵνα καθήρῃ τὸν Χρυσόστομον, ὡς Ὁριγενεῖν. Καὶ ταῦτα ἀκούωντας ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος, ὡς ἄνθρωπος καὶ ἐκεῖνος, ἐπίστευε τὸν υἱὸν τοῦ ψεύδους Θεοφίλου, ὅσον καὶ ἔγραψε μὲ τὴν Σύνοδόν του τὸν Χρυσόστομον, ὅτι καίμε καλά, νὰ ἀναθεματίσῃς τὸν Ὁριγενήν, καὶ τὰ Βιβλία του· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔγιναν ἀνάμεσα τοῦ καιροῦ, ὅσον νὰ συναχθῇ ἡ Σύνοδος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ τοῦ Θεοφίλου. Ἐπειδὴ δὲ καὶ διὰ τὸν Ὁριγενήν ἀναφέραμεν, καὶ δεῖτε θαυμάζει τί ἄνθρωπος ἦτον, πρέπει νὰ εἰπῶ, ὡς ἐν συντόμῳ καὶ περὶ αὐτοῦ.

Αὐτὸς ὁ Ὁριγενὴς ἦτον ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν παλαιὸς καὶ μέγας Φιλόσοφος, εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Διοκλητιανοῦ τοῦ Βασιλέως, ὁ ὁποῖος τόσα Βιβλία ἔγραψε, καὶ τόσαις ἐξηγήτηες εἰς τὴν Παλαιὰν καὶ Νέαν γραφὴν, ὅτι ἀριθμὸν δὲν ἔχουσι· πλήν καὶ εἰς τὰ πολλὰ του λόγια ἀνάμεσα εὐρέθησαν καὶ βλάσφημα, ὅτι ἔλεγε, πῶς ἡ Κόλασις ἔχει τέλος, πῶς οἱ Δαίμονες μέλλουσι νὰ γένουν πάλιν Ἄγγελοι, πῶς εἶναι μετεμψύχωσις, ἡγοῦν ὅταν εὐγῇ ἡ ψυχὴ

ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, ὑπάγῃ εἰς ἄλλον, καὶ πάλιν εἰς ἄλλον, ἕως οὗ καὶ εἰς ζωὰ ἄλογα σεδαίνει. Ἐλεγε, πῶς εἶναι καὶ προὔπαρξις ψυχῶν, ἡγοῦν, ὅτι αἱ ψυχαὶ εἶναι ὅλαις δημιουργημέναις ἀπὸ τὸν Θεόν, καὶ στέκονται εἰς ἓνα τόπον, καὶ ὅταν συλληφθῇ βρέφος εἰς τὴν κοιλίαν τῆς γυναικὸς, κατεβαίνει μία ψυχὴ ἀπ' ἐκεῖναις, καὶ σεδαίνει εἰς τὴν σάρκα ἐκείνην· πῶς εἰς τὴν δευτέραν Παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ αἱ ψυχαὶ δὲν ἀναστένονται μὲ τὰ κορμιά ἐτοῦτα, ἀλλὰ μὲ ἄλλα ξένα· πῶς ὁ Ἀδάμ πρὸ τῆς παρακοῆς ἦτον ἀσώματος. Αὐτὰ καὶ ἄλλα περισσότερα βλάσφημα λόγια εὐρέθησαν γραμμένα εἰς τὰ Βιβλία τοῦ Ὁριγενέως, τὰ ὅποια τὰ ἀναθεματίσαν οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, καὶ μάλιστα ἡ ἁγία καὶ οἰκουμένη Σύνοδος περὶ τούτων ἐσυνήχθη ἐπὶ τοῦ Βασιλέως Ἰουστινιανοῦ τοῦ πρώτου μίσα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοσούτον· χρεῖα δὲ εἶναι νὰ εἰπῶμεν καὶ ἄλλην μίαν ὑπόθεσιν, ὅπου ἐσυνέβη ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις, ὅσον νὰ συναχθῇ ἡ Σύνοδος, ἀναμεταξὺ τοῦ Ἀγίου, καὶ τῆς Βασιλισσας Εὐδοξίας, ἡ ὁποία ὑπόθεσις ἐσυμπεράνε τὰ σκάνδαλα ὅλα, εἰς καθαίρεσιν καὶ ἐξορίαν τοῦ Ἀγίου. Ἐγινε δὲ τοιοῦτοτρόπως.

Ἀνθρωπὸς τις ὑπῆρχεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, Θεόγνωστος ὀνόματι, οὐ μόνον Ἀρχὸν καὶ πλούσιος κατὰ τὸν κοσμικὸν τοῦτον πλοῦτον, ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον καὶ εἰς τὸν ψυχικόν εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν. Τοῦτον ἐφθόνησεν ἄλλος Ἀρχὸν Ἀρειανὸς, καὶ ἐκατηγόρησέ τον εἰς τὸν Βασιλέα, πῶς ὑβρίζει καὶ αὐτόν, καὶ τὴν Βασιλισσαν. Τί τὸ ἐντεῦθεν; Ἐπῆραν τὸν βίον του, καὶ ἔκαμάν τον Βασιλικόν, καὶ αὐτόν ἐξώρισάν τον εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, καὶ πηγαινάμενος εἰς τὴν πύργον, ἀπὸ τὸ πικρὸν του ἀπίθανεν. Ἡ γυνὴ του, ὡς ἔμεινε χήρα, τί νὰ κλαύσῃ πρῶτον; τὸν βίον της πῶς τὸν ἔχασεν, ἢ τὸν ἄνδρα της πῶς τὸν ὑστερήθη; ὅμως, εἰς ὀλατὴς τὰ πικρά, ἐπρόσδραμεν εἰς τὸν Ἅγιον, καὶ αὐτὸς ὡς εὐσυνπάθητος καὶ ἐλεήμων ὅπου ἦτον, ὅχι μόνον μὲ λόγους τὴν ἐπαρηγόρησεν, ἀλ-

λά και με ἔργον, διότι ἔγραψέ της νά ἔχη σιτηρέσιον ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Ἐκκλησίας, ὅσον νά τρέφεται ἀρκετῶς καὶ αὐτὴ καὶ τὰ παιδιὰ της. Ἀλλὰ ἰδέτε, πῶς ἔρχονται ἡ δυστυχίαις εἰς τὸν ἄνθρωπον· πολλάκις μία συμφορὰ δὲν περνᾷ τελείως, καὶ ἔρχεται τοῦ ἄλλῃ μεγαλότερη, ὥστε τὸ ἔπαθε καὶ ἐκείνη ἡ πτωχὴ χήρα· διότι δὲν ἀπέρασεν πολλὰς ἡμέρας, ὥσάν νά εἴπῃ τινὰς, κἂν νά ἀνασάνῃ ἀπὸ τὴν προτέραν της δυστυχίαν, καὶ ἤλθῃ της ἄλλη συμφορὰ τοιοιτοτρόπως.

Καιρὸς ἦτον τοῦ τρύγου τῶν ἀμπελίων, καὶ ἡ Βασίλισσα εὐγῆκε νά περιδιαβάσῃ εἰς τὰ Βασιλικά ἀμπέλια· εἰς δὲ τὰ σύνορα ἐκείνων ἦτον καὶ ἓνα ἀμπέλι τῆς χήρας εὐμορφον, πλησίον, τοῦ τράφου. Ἡ γοῦν Βασίλισσα ἰδοῦσα ἓνα βοτρυδι ὠραῖον εἰς τὸ ἀμπέλι τῆς χήρας, ἐξήλευσέ το, καὶ λαβοῦσα, ἔφαγέ το· οἱ δὲ εὐνοῦχοι τῆς εἶπαν ὅτι τὸ ἀμπέλι αὐτὸ εἶναι ξένον τῆς χήρας τῆς γυναικὸς τοῦ Θεογνωστού· ἀπεκρίθη ἡ Βασίλισσα· τόσον τὸ καλλίτερον, ὥς εἶναι καὶ αὐτὸ Βασιλικόν· διότι συνήθεια ἦτον, ὅτι, ὅταν ὀρεχθῇ ὁ Βασιλεὺς πωρικὸν ἀπὸ ἓνα περιβόλι, ἢ ἀπὸ ἀμπέλι ξένον, καὶ τὸ φάγῃ, νά γίνεται Βασιλικόν τὸ ἀμπέλιον ἐκεῖνο· ὁ δὲ οἰκοκύρης ἢ νά πέρνη ἄλλο, ἀντὶ τοῦ ἐδικοῦ του, ἢ τὴν τιμὴν του· διὰ ταύτην τὴν παράνομον συνήθειαν εἶπεν ἡ Βασίλισσα νά γένῃ Βασιλικόν τὸ ἀμπέλι τῆς χήρας· ἄλλο δὲ, ὅτι, ὡς ἔμαθε πῶς ὁ Ἅγιος τὴν ἀνάπαυσεν ἐκείνην τὴν χήραν, εἰς τὸ πῆσμα τοῦ Ἁγίου, ἐβουλήθη νά τὴν ἀδικήσῃ· ἓνα μὲν διὰ νά ἐκδικηθῇ ἀπὸ τὴν χήραν, ἄλλο δὲ διὰ νά εὕρῃ ἀφορμὴν σκανδαλοῦ κατὰ τοῦ Ἁγίου· διότι ἐγνωρίζεν ἡ ἀσύνετος Βασίλισσα, ὅτι δὲν τὸ ἤθελεν ὑπομείνῃ ὁ Ἅγιος, ἂν τὸ μάθῃ, ὥστε καὶ ἐγένε· διότι ὁ Ἅγιος ὡς τὸ ἔμαθε, ἔγραψε πρὸς τὴν Βασίλισσαν λόγους παραινετικούς καὶ τακτικούς, ἀναθυμίζωντάς της τοὺς Νόμους τῶν ἁγίων Πατέρων, νά μὴν ἀδικήσῃ τὴν πτωχὴν τὴν χήραν. Ἀλλὰ τὸ στραβὸν ξύλον ποτὲ δὲν γίνεται ἴσιον, μηδὲ ὁ καρκίνος μαθαίνει νά περιπατῇ ἴσια, οὐδὲ ὁ ἀκανθόχοιρος γίνεται ποτὲ ἀπαλός. Ἐτῆς καὶ ἡ Βασί-

λισσα, συνηθισμένη οὕσα εἰς ἀδικίας καὶ πλεονεξίας, δὲν ἠθέλησε νά ἰσάσῃ τὴν γνώμην της εἰς τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ἐθυμώθη κατὰ τοῦ Ἁγίου, καὶ λόγους ὑβριστικούς τοῦ ἀντέγραψε, λέγωντάς τε. Ἀγραμμάτε, δὲν γνωρίζεις τοὺς Βασιλικούς νόμους, πῶς λέγουσιν, ὅτι τὸ ἀμπέλι, ἢ τὸ περιβόλι, ἐξ οὗ φάγῃ ὁ Βασιλεὺς καρπὸν, νά γίνεται Βασιλικόν; Ἀλλὰ καὶ πολύλογον τὸν ὠνόμαζε, καὶ ὑβριστὴν, καὶ ἀπαίδευτον εἰς τὴν γλῶσσαν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ὀνειδιστικῶς τοῦ ἐμήνυσεν. Ἦτον δὲ τότε ἡ τελευταία τοῦ Αὐγούστου Μηνὸς, ἦγον ἡ εἰκοστὴ ἐνάτη, καδ' ἦν ἐπιτελοῦμεν τὴν μνήμην τῆς Ἐπιτομῆς τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου, καὶ ἐσύτυχεν ὁ Ἅγιος λόγον ἐπ' Ἐκκλησίας κατὰ γυναικῶν. Τοῦ ὁποίου λόγου ἡ ἀρχὴ λέγει. Πάλιν Ἡρωδιάς μαίνεται, πάλιν ταραττεται, πάλιν τὴν κεφαλὴν Γεωάννου ζητεῖ· καὶ αὐτὰ τὰ λόγια ἦσαν ὅλως δι' ὅλου ἐγγίσματα πρὸς τοῦ λόγου του καὶ τὴν Βασίλισσαν. Ὅμως, ὥσάν εἶδεν ὁ Ἅγιος, ὅτι οὐδὲ αὐτὰ τὰ λόγια, οὔτε ἄλλα περισσότερα γυρίζουν τὴν σκληρὰν ψυχὴν τῆς Βασίλισσας νά δώσῃ τὸ ἀμπέλι τῆς χήρας, ὑπῆγε καὶ μοναχὸς του εἰς τὴν Βασίλισσαν, καὶ λέγει της· Διατί, ὦ Βασίλισσα, παιδεύωντας τὸν κόσμον νά μὴν ἀδικῇ ἓνας τὸν ἄλλον, ἐσύ μοναχὴ σου ἀδικεῖς τὴν πτωχὴν τὴν χήραν; ἡ Βασίλισσα ἄλλο δὲν εἶχε νά λέγῃ, μόνον πῶς ἔττι εἶναι νόμος Βασιλικός. Λέγει της ὁ Ἅγιος· ἄδικος νόμος εἶναι αὐτός, ὦ Βασίλισσα· μόνον κάμε καλά, καὶ δός τῇ πτωχῇ χήρᾳ τὸ ἀμπέλι, καὶ μὴ δελήσῃς νά ὁμοιάσῃς τὴν Ἰεζάβελ τὴν γυναῖκα τοῦ Ἀχαάβ, ὅπου ἐπῆρεν ἀδίκως τὸν ἀμπελῶνα καὶ τὸ χωράφι τοῦ Ναβουθέ.

Ἦκουσε ταῦτα ἡ Βασίλισσα, καὶ ὅλη ἐγενε Δαιμονιαρέα· στίαν εὐγαζεν ἀπὸ τὸ στόματης, ἐθυμώθη, ἐδαιμονίσθη, ἄνω καὶ κάτω ἐτριγύριζε, φωναῖς εὐγαζε λέγωντας· ἐγὼ νά γένω ἐξεκδικήτρια τοῦ λόγου μου, ἐγὼ νά σέ μάθω νά συντυχαίνῃς καλλίτερα· μᾶλλον δὲ οὐδὲ τῆς χήρας νά δώσω τίποτες διὰ τὸ ἀμπέλι, ἀλλὰ δίχως ἀγορὰν νά τὸ πάρωμεν εἰς τὸ πῆσμά σου.

Τοιαῦτα ἔλεγεν ἡ ἀφρονεστάτη Βασίλισσα, φοβερίζοντας τὸν Ἅγιον· ἐκεῖνος δέ, ἀντ' οὐδενὸς ἔχοντας τοὺς φοβερισμούς της, μᾶλλον τοῦ Θεοῦ φόδον ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν, εὐγῆκεν ἀπ' ἐκεῖ, χαίρων καὶ εὐφραϊνόμενος, ὅτι ὑβρίσθη ὑπὲρ τῆς Δικαιοσύνης. Δὲν ἀπέρασαν πολλαῖς ἡμέραις, καὶ ἦλθεν ἡ Ἐορτὴ τῆς Ὑψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ, εἰς τὰς ἰδ'. τοῦ Σεπτεμβρίου Μηνός, καὶ τότε παραγγέλλει ὁ Ἅγιος τοὺς Συρωτοὺς τῆς Ἐκκλησίας, ὅταν ἔλθῃ ἡ Βασίλισσα, νὰ τὴν σφαλίσουν ἔξω, νὰ μὴ τὴν ἀφήσουν νὰ σέβῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Οἱ μὲ γοῦν ἄλλοι Χριστιανοὶ ἔτρεχαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης, ὅχι μόνον διὰ τὴν τιμὴν τῆς Ἐορτῆς, ἀλλὰ τὸ πλειώτερον διὰ νὰ ἀκούσουν τὰ χρυσὰ καὶ γλυκύτατα λόγια τοῦ Ἁγίου· ἡ δὲ Βασίλισσα Εὐδοξία ἐδουλήθη νὰ ὑπάγῃ καὶ αὐτὴ, καὶ ὅταν ἐπλησίασεν εἰς τὴν θύραν μὲ δορυφορίαν καὶ τάξιν βασιλικήν, παρευθὺς οἱ Συρωτοὶ ἐσφάλισαν τὰς θύρας τῆς Ἐκκλησίας. Τοῦτο ἰδοῦσα ἡ Βασίλισσα, πλείον κρατημὸν δὲν εἶχεν, εὐγάζοντας φωναῖς φοβεραῖς, ὡσάν Δαιμονιαρέα. Ἐβανε μάρτυρας τοὺς συνευρεθέντας ἀνδρώπους, λέγωντας· ἰδέτε, γῆ καὶ οὐρανέ, καὶ ἐσεῖς Χριστιανοί, τί ἀτιμίας παθαίνω ἐγὼ ἀπὸ τὸν Πατριάρχην. Ἐνας δὲ ἀπὸ τοὺς εὐνούχους της ἐσήκωσε τὸ χεῖρ του νὰ κτυπήσῃ τὴν θύραν, καὶ παρευθὺς, ὡς τῆς ἐτοιμοῦ ἐκδικήσεως τοῦ Θεοῦ, ἐξηράνθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ. Τοῦτο ὡς εἶδεν ἡ Βασίλισσα, ἐφοβήθη, μήπως πέσῃ καὶ ἐπ' αὐτὴν ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐγύρισεν εἰς τὰ Βασιλεία· ὁ δὲ εὐνούχος ἐκεῖνος μετὰ ταῦτα ἐπρόσπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἁγίου, καὶ ἱατρεύθη.

Εἰς αὐτὰ ἀπάνω τὰ σκάνδαλα, ἔφθασε καὶ ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐρχομένου μόνου τοῦ Θεοφίλου μὲ τοὺς ἐδικούς του Ἐπισκόπους, διότι ὁ Ἐπιφάνιος ἀπέμεινεν ὀπίσω νὰ ἐτοιμασθῇ· καὶ ὡσάν ἦλθε, δὲν ὑπῆγε μέσα εἰς τὴν Πόλιν νὰ σέβῃ, ἀλλὰ ἦτον τὸ Μοναστήριον τοῦ τιμίου Προδρόμου πρὸς τὸ Δυτικὸν μέρος τῆς Πόλεως, ὡς ἐπτά μίλια μακρὰ, καὶ ἐκεῖ ὑπῆγε καὶ ἐπέξευσεν. Ἐ-

λειτούργησε δὲ καὶ ἄβουλα τοῦ Ἁγίου, καὶ ἐχειροτόνησε Διάκονον· μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς ἐσέβη εἰς τὴν Πόλιν, καὶ πρὸς μὲν τὸν ἅγιον Χρυσόστομον δὲν ὑπῆγεν, εἰς ἓνα δὲ κοσμικὸν σπῆτι πορευθεὶς, ἐκεῖ διέτριβε, καὶ συνάζοντας τὸν λαόν, ἀνεγίνωσκε τινὰς λόγους, οὓς συνέγραφε κατὰ Ὠριγέ- νους. Ὁ γοῦν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος Χρυσόστομος, μηδὲν ἐχθρευθεὶς τῷ Ἐπιφάνιῳ, μήτε πῶς ἄβουλά του ἔκαμε χειροτονίαν εἰς τὰ σύνορά του, ὅπου εἶναι παράνομον, μήτε πῶς δὲν ὑπῆγε νὰ τὸν ἰδῇ, ἐμήνυσέ του, ὅτι κάμε καλὰ ἅγιε Ἀρχιεπίσκοπε Κύπρου, καὶ κοπίασαι νὰ σὲ ἀπολαύσωμεν, ὅτι σὲ ἔχομεν εἰς ἐπιθυμίαν. Ἐκεῖνος ἐμήνυσέ του, ὅτι ἂν δὲν διώξῃς ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν τὸν Διόσκορον, καὶ τῶς ἄλλους ὅλους ἀκολούθους του, καὶ ἐὰν δὲν βεβαιώσῃς ἐγγράφως τὰ Βιβλία, ὅπου ἔγραψα κατὰ Ὠριγέ- νους, νὰ εἴπῃς, ὅτι στερκτὰ εἶναι, δὲν σὲ συγκαινωνῶ, οὐδὲ σὲ ἀνταμώνομαι· πάλιν ἐμήνυσέ του ὁ Ἅγιος, ὅτι, ἐὰν δὲν ἰδῶ τὰ Βιβλία σου νὰ τὰ δοκιμάσω καταλεπτῶς, ἀπερισκέπτως δὲν ἀποφασίζω. Καὶ ὁ μὲν Ἐπιφάνιος μετὰ τοῦ Ἁγίου αὐτὰ τὰ λόγια εἶχαν ἀναμεταξύ τους· ἡ δὲ Βασίλισσα, ὡς ἔμαθεν, ὅτι ἔχουν εἰς τὸ μέσον τοὺς λόγια ἐναντία μίαν ἡμέραν ἐμήνυσε τοῦ Ἐπιφανίου, καὶ λέγει του· Βλέπεις, τίμιε Πάτερ, πῶς ὁ κόσμος ὅλος μᾶς ὑποτάσσεται, μόνος δὲ ὁ Ἰωάννης δὲν θέλει νὰ μᾶς ὑποταχθῇ; εἶναι δίκαιον νὰ εἶναι αὐτὸς Πατριάρχης, ὅπου εἶναι αἰρετικὸς; ἀπὸ τὴν σήμερον σοῦ δίδω τὴν ἐξουσίαν ὅλην τῶν Ἐκκλησιῶν, νὰ μαζώξῃς Σύνοδον νὰ τὸν καθήρῃς. Ταῦτα ἔλεγεν ἡ Βασίλισσα μετὰ μεγάλου θυμοῦ, νομίζοντας, ὅτι τὸν θέλει ἐλκύσῃ πρὸς τὸ θέλημά της.

Ὁ δὲ ἅγιος Ἐπιφάνιος, βλέπωντάς την, ὅτι δὲν εἶναι κατὰ Θεὸν τὰ λόγια της, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν θυμὸν καὶ τὴν ἐχθραν, ὅπου ἔχει εἰς τὸν Χρυσόστομον, συντυχαίνει τὰ τοιαῦτα λόγια, ἀπεκρίθη· μὴ βαρεθῇς, τέκνον μου, ἐὰν σοῦ συντύχω τίποτες λόγον σκληρόν· εἰ μὲν ὁ Ἰωάννης εἶναι, ὡς λέγεις, αἰρετικὸς, καὶ τὸν κράξωμεν εἰς τὴν Σύνοδον, καὶ δὲν ἔλθῃ νὰ εὐρεθῇ καθαρὸς, πρέπει

του να καθαιρεθῇ· εἰδὲ, διότι· σὲ ἤλεγξεν εἰς κανένα παραπτώμα, ὅπου ἔσφαλες καὶ ἐσὺ ὡς ἄνθρωπος. Θέλεις νὰ τὸν καθήρως, ἐγὼ εἰς αὐτὴν τὴν γνώμην δὲν σεβαίνω· διότι οἱ Βασιλεῖς πρέπει νὰ μὴ εἶναι μνησικάκοι, ἀλλὰ νὰ ὑπομένουν καὶ αὐτοὶ ἐλεγχόμενοι, ὅταν σφαλουν, ἐπειδὴ ὑπόκεινται τοῖς νόμοις τῶν ἁγίων Πατέρων. Ταῦτα ἀκούσασα ἡ Βασίλισσα Σαρδέτα ἀπὸ τοῦ Ἀγίου τὸ στόμα, ὅπου ἤλπιζε νὰ τὸν ἔχη βοηθὸν εἰς τὸ θέλημά της, (ὃ τόλμης μιανᾶς, ὃ στόματος ἀκαθάρτου, πῶς ἐτόλμησε νὰ εἰπῇ τέτοιον λόγον); μετὰ θυμοῦ εἶπε πρὸς τὸν Ἐπιφάνιον, εἰάν δὲν καθαιρεθῇ καὶ ἐξορισθῇ ὁ Ἰωάννης, ἐγὼ ἀνοίγω τοὺς ναοὺς τῶν Ἑλλήνων, ὅπῃ εἶναι εἰς τὴν Βασιλείαν μου, νὰ προσκυνοῦνται πάλιν τὰ εἰδῶλα· ὃ γῆ, καὶ πῶς ὑπέμεινας τὴν μιανᾶν, λέγουσαν τοιαῦτα λόγια, καὶ δὲν ἐσχίσθης νὰ τὴν καταπίης; τί διέφερεν αὐτὴ ἀπὸ τὴν Ἡρωδιάδα ἐκείνην, ὅπου ἐζήτησε τὴν κεφαλὴν τοῦ Προδρόμου Ἰωάννου; πλὴν ὅτι ἐκείνη μὲν ἐπαραινέθη ἀπὸ τὴν ἀκολασίαν, αὐτὴ δὲ ἀπὸ τὴν πλεονεξίαν; καὶ τῶν δύο δὲ γυναικῶν ὁ σκοπὸς ὁ αὐτὸς ἦτον, νὰ μὴ ἔχουν τι νὰ νὰ τοὺς ἐλέγχῃ εἰς ταῖς ἀνομίαις τῆς· ἀλλὰ ἅς ἐλθοῦμεν εἰς τὸν λόγον μας. Ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος ἀκούσας τὸν τοιοῦτον τολμηρὸν λόγον τῆς Βασίλισσας, ἀπεκρίθη· ἀθῶος εἶμαι ἐγὼ ἀπὸ τὴν τοιαύτην ἁδίκον κρίσιν· τοῦτο εἰπὼν ἐξῆλθεν ἀπ' ἐκεῖθεν.

Τούτων οὕτω γεγεννημένων, φήμητις ψευδῆς ἐγέμισε τὰς ἀκοὰς τῶν ἀνθρώπων, πῶς καὶ ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος ἐσυμφώνησε μὲ τὴν Βασίλισσαν εἰς τὴν καθαίρεσιν τοῦ Ἀγίου. Γράφει τοῦ γοῦν ὁ Χρυσόστομος ἔτσι. Ἀδελφε Ἐπιφάνιε, ἤκουσα, πῶς καὶ ἐσὺ ἐσυμφώνησες εἰς τὴν ἐξορίαν μου, ἀμὴ ἤξευρε, πῶς ἐσὺ δὲν θέλεις ἰδῆ πλεον τὸν θρόνον σου. Ἀντέγραψε καὶ ὁ Ἐπιφάνιος· Ἀθλητὰ Ἰωάννη, ἅς σὲ κρούσῃ, καὶ ἐσὺ νίκα, πλὴν οὐδὲ σὺ θέλεις φθάσει τὸν τόπον τῆς ἐξορίας σου. Αὐτοὶ οἱ λόγοι ἀλήθευσαν εἰς τὰ ὕστερα· διότι ὁ μὲν Ἐπιφάνιος, πηγαινάμενος εἰς τὴν Κύπρον, ἀπέθανε μεσοστρατῆς· ὁμοίως καὶ

ὁ Ἅγιος, ὅταν ἐξωρίσθῃ τὴν δευτέρην φοράν, δὲν ἔφθασεν εἰς τὸν τόπον τῆς ἐξορίας, ἀλλὰ ἐκοιμήθη ἐν τῷ μέσῳ τῆς οᾰδοῦ, καθὼς τὸ θέλετε ἀκούσῃ παρέμπροσθεν· ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον· Μετὰ δὲ τὰς ὑποθέσεις ταύτας ἔφθασε καὶ ὁ Πατριάρχης Θεόφιλος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν μὲ πολὺ θάρρος, καὶ πληθὺς Ἐπισκόπων, διότι τοῦ ἐμήνυσεν ἡ Βασίλισσα, ὅτι νὰ μὴ φοβῆται τίποτες διὰ τὰ ἐδικά του ἐγκλήματα, μόνον εἰάν κάμῃ τὸ θέλημά της, ἐκεῖνο ὅπου ἐδίψα καὶ ἀπατὸς τοῦ ὁ Θεόφιλος· ἔπειτα ἐσυνανταμώθη καὶ μὲ τὴν Βασίλισσαν, ἐσύντυχεν, ἐσυμβουλευθῇ, τέλος ἐσυμφώνησε μὲ ὅλους τοὺς Ἐπισκόπους τοῦ, νὰ καθήρουν τὸν Ἅγιον. Πᾶσαν γοῦν ἡμέραν ἐκάμνασι συμβουλία, ἐπλεκαν ψευδοκατηγορίας, ἐσύνθεσαν ἐγκλήματα, ἔγραφαν λιθέλλους, ἐμελετοῦσαν τὴν καθαίρεσιν. Καὶ ταῦτα τίνες; οἱ Ἀρχιερεῖς, οἱ ποιμένες καὶ ἄρνες ἀπέξω, λύκοι δὲ καὶ λέοντες ἀπὸ μέσα· (ὃ ἦλιε, καὶ πῶς ἔλαμπες ταῖς ἡμέραις ἐκείναις); Εὐρύηκισι δὲ οἱ καλοὶ ἐκεῖνοι Ἀρχιερεῖς καὶ πρόφασιν τοῦ σκανδαλοῦ, πῶς τοὺς ὕβρισε, λέγω, ὁ Ἅγιος εἰς τὴν διδαχὴν του, διότι ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἐδίδαξεν ὁ Ἅγιος μίαν περικοπὴν ἀπὸ τὸ βιβλίον τῆς τρίτης τῶν Βασιλειῶν διὰ ἄλλην ὑπόθεσιν, ὅπου ἔλεγεν ἔτσι. Φέρετε πρὸς με τοὺς Ἱερεῖς τῆς αἰσχύνης, ὅπου τρώγου εἰς τὴν τράπεζαν τῆς Ἰζάβελ, νὰ τοὺς εἰπῶ ὥσπερ ὁ Προφήτης Ἠλίας· ἕως πότε νὰ εἰστε χωλοὶ καὶ ἀπὸ τὰ δύο ποδάρια; εἰάν εἶναι Θεὸς ὁ Βαάλ, σύρτε καταπόδι του· εἰδὲ καὶ τὸ τραπέζι τῆς Ἰζάβελ εἶναι Θεὸς, φάγετε καὶ ξεράσατε.

Αὐτὰ τὰ λόγια, ὡς τὰ ἤκουσαν οἱ φρόνιμοι εἰς τὸ κακὸν ἐκεῖνοι Ἀρχιερεῖς, εὐρῆκαν ἀφορμὴν, καὶ τὸν μὲν ἑαυτὸν τοὺς ἐπροσωμοίαζαν καὶ ἐμέμφθησαν, πῶς τοὺς εἶπεν, ὡσάν καὶ ἦτον, διὰ Ἱερεῖς τῆς αἰσχύνης, τὴν δὲ Βασίλισσαν ἔλεγαν, ὅτι τὴν εἶπεν Ἰεζάβελ· ἀνυγάζιζαν δὲ καὶ ἄλλα περισσώτερα ἀπὸ τοῦ λόγου τοῦ, καὶ ἀνάφεραν τα πρὸς τὸν Βασιλέα, παρακινούντες τον πρὸς ὀργήν. Καὶ ταῦτα ἀκέων-

τας ὁ βασιλεὺς Ἀρκάδιος, καὶ βλέπωντας τάχα Ἀρχιερεῖς, ἐπίστευσέ τους, καὶ ἐγύρισεν ἡ καρδιά του ἀπὸ τὴν εὐλάβειαν, ὅπου εἶχε πρῶτα πρὸς τὸν Ἅγιον· διότι ἔτι τὸ ἔχουν συνήθειαν οἱ ἐλαφροὶ εἰς τὴν γνώσιν, ἀργῶσι μὲν νὰ πιστεύουν τίποτες, εὐκολοὶ δὲ εἶναι νὰ μεταβαλθοῦσι ἀπὸ τὸ πιστευόμενον· ἀλλὰ τότε γοῦν, κατὰ μικρὸν, τόσον ἐκρύωσεν ἡ πρὸς τὸν Ἅγιον ἀγάπη τῷ Βασιλέως, ὅτι ἐδόθη πᾶσα ἐξουσία τῷ Θεοφίλῳ, καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν Ἐπισκόποις, νὰ ἐξετάσουν τὰ κατὰ τοῦ Ἀγίου ἐπιφερόμενα ἐγκλήματα· ἦν γοῦν ὁ ἔτοιμος εἰς πᾶσαν κακίαν Θεοφίλος δύο διακόνους καθηρημένους ὑπὸ τοῦ Ἀγίου, τὸν μὲν ὡς μοιχόν, τὸν δὲ ὡς φονέα· αὐτὸς ἐσυγχώρησέ τους, καὶ ἔβαλε τους νὰ γένουν κατήγοροι τοῦ ἁγίου. Ἐγραψε δὲ καὶ ἐγκλήματα ὁ ἀνάξιος Θεὸς καὶ ἀνθρώπων, καὶ ἔδωκε τους νὰ κατηγορήσουν κατὰ τοῦ Ἀγίου, τὰ ὅποια ἔχνος μὲν ἀληθείας ποσῶς δὲν εἶχαν, ὅλως δὲ δι' ὅλου ψεύδους καὶ συκοφαντίας ἦσαν ἀνάμεσα, Ἦσαν δὲ συνθεμένα τὰ ἐγκλήματα ἐκεῖνα εἰς μ'. κεφ. α'. μὲν, ὅτι ἔδειρεν ἓνα παλικάρι, Εὐλάβιον ὀνόματι, υἱὸν ὄντα τῷ διακόνου Ἰωάννου, ὁ ὁποῖος ἦτον καὶ κατήγορος τοῦ Ἀγίου. β', ὅτι ἄλλος τίς Μοναχὸς Ἰωάννης καὶ αὐτὸς καλούμενος, ἐξ ἐπιτροπῆς τοῦ Χρυσοστόμου, ἐδάρθη καὶ ἐσύρθη, καὶ σίδερα ἐφόρεσεν ὡς Δαιμονιάρης. γ'. ὅτι ἐπούλησε πολλὰ κοιμήλια τῆς Ἐκκλησίας· δ'. ὅτι ἐπούλησε τὰ μάρμαρα τῆς ἀγίας Ἀναστασίας, τὰ ὅποια τὰ εἶχε χάριση ὁ Νεκτάριος εἰς μαρμάρωσιν τῆς Ἐκκλησίας. ε'. ὅτι τοὺς Κληρικοὺς τῶς ὕβριζει, καὶ τοὺς λέγει ἀτίμους καὶ διεφθαρμένους, καὶ τριῶν σταμένων ἀξίους. ς'. ὅτι τὸν ἅγιον Ἐπιφάνιον, τὸν ἔλεγε φλύαρον καὶ δαιμονιάρην. ζ'. ὅτι ἐπιβουλεύθη τινὰ ἄνθρωπον, Σεθριανόν ὀνόματι, καὶ ἔβαλεν ἀνδρώπους νὰ τὸν φονεύσουν. η'. ὅτι ἔγραψε Βιβλίον, τὸ ὅποιον εἶχε συκοφαντίας πολλὰς καὶ ὕβριτας κατὰ τῶν Κληρικῶν. θ'. ὅτι κατέκρινε τρεῖς διακόνους, Ἀκάκιον, Ἐδάφιον, καὶ Ἰωάννην, πῶς ἔκλεψαν τὸ ράσον του ἔλεγε δὲ ὅτι δι' ἄλλην ὑπόθεσιν τὸ ἔκλεψαν, ὅπου δὲν εἶναι νὰ φανερωθῇ·

ί. ὅτι Ἀυτώνιος τις ἐκατηγορήθη διὰ τυμβωρύχος, ἦγουν ὅπου ἀνοιξε τάφον, καὶ ἔκλεψε τὰ στολίδια τῆς ἀποθαμένης, καὶ αὐτὸς τὸν ἐχειροτόνησεν ἐπίσκοπον. ιά. ὅτι εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ἀγίου ἐγένε σύγχυσις μεγάλη, καὶ φονικά πολλὰ ἀπὸ τοῦ στρατιώτας τοῦ Βασιλέως, εἰς τοὺς ὁποῖς ἀνάμεσα ἦτον καὶ ὁ Κώμης Ἰωάννης, καὶ μηδενὸς γνωρίζοντος, τίς ἦτον ἡ αἰτία τῶν φόνων, ὁ Ἅγιος ἔδειξε, λέγει, εἰς τὴν Βασιλείαν, ὅτι ὁ Κώμης Ἰωάννης ἦτον ὁ πρωταίτιος, καὶ ἐφούρκισαν τον. ιβ'. ὅτι ἐσέβηκεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ δὲν ἐπροσκύνησε. ιγ'. ὅτι δίχως Δυσιαστήριον ἔκαμε χειροτονίας διακόνων καὶ Ἱερέων. ιδ'. ὅτι εἰς μίαν χειροτονίαν ἔκαμε τέσσαρας Ἐπισκόπους. ιε'. ὅτι, ὅταν ὑπάγη καμμία γυναῖκα νὰ τοῦ συντύχη τίποτες, αὐτὸς εὐγάζει ὅλους ἀπέκει, καὶ ἀπομένει μοναχὸς μετ' ἐκείνην. ις'. ὅτι μία ἀρχόντισσα, Θέκλα ὀνόματι ἐχάρισε τὴν κληρονομίαν της εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ αὐτὸς τὴν ἔδωκεν εἰς τινὰ Θεοδουλον, καὶ ἐπούλησέ την ιζ'. ὅτι τὰ εἰσοδήματα τῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἠξεύρουσι τί γίνονται. ιη'. ὅτι ἐχειροτόνησεν Ἱερέα τὸν Σεραπίωνα, ὁ ὁποῖος ἦτον κατηγορημένος. ιθ'. ὅτι ἔβαλε τινὰς Χριστιανούς εἰς τὴν φυλακὴν, διὰ πείσμα ἐδικόν του, ἕως οὗ ἀπέθαναν ἐκεῖ, καὶ κἂν νὰ τοὺς θάψουν δὲν ἄφηκε. κ'. ὅτι τὸν ἅγιον Ἀκάκιον τὸν ὕβρισε, καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ συντύχη μετ' αὐτοῦ· ἦτον δὲ ὁ Ἀκάκιος Ἀσκητὴς καὶ ἐνάρετος ἄνθρωπος. κἀ. ὅτι Ἱερέα τινὰ, Πορφύριον ὀνόματι, τὸν ἐπαράδωκε τῷ Εὐτροπίῳ νὰ τὸν ἐξορίσῃ. κβ'. ὅτι ὁμοίως παρέδωκε καὶ ἄνθρωπον Ἱερέα, Βενέριον ὀνόματι. κγ'. ὅτι ἔχει λουτρόν, καὶ σεβαίνει μοναχὸς του καὶ λούεται, καὶ ὅταν ἀπολουσθῇ, ὁ Σεραπίων ὁ Ἱερομόναχος του κλειδώνει τὸ λουτρόν ἐκεῖνο, ὥστε καὶ κανεὶς ἄνθρωπος δὲν εἶδε ποτέ του, τί εἶναι μέσα εἰς τὸ λουτρόν. κδ'. ὅτι ἐχειροτόνησε πολλοὺς δίχως συμμартυρίαν τῶν Κληρικῶν. κε'. ὅτι ποτέ του δὲν ἔφαγε μὲ τινὰ ἄνθρωπον ψωμί κς'. ὅτι, ὅταν ἀποφασίζῃ εἰς τὸ Κριτήριον, δὲν ζητεῖ μάρτυρας, μόνον μοναχὸς του γίνεται κα-

τήγορος, μοναχός τε γίνεται μάρτυς, μοναχός του γίνεται Κριτής· ὡσάν πως τὸ ἔκαμιν εἰς τὸν Πρωτοδιάκονόν του, Μαρτύριον ὀνόματι, καὶ εἰς ἓνα Ἐπίσκοπον τῆς Λυκίας, Προαιρέσιον ὀνόματι, τοὺς ὁποῖους τοὺς ἐκάθηρε δίχως Σύνοδον, δίχως κατηγοροῦς, δίχως μάρτυρας κτλ· ὅτι, ἀπάνω εἰς τὸ κοινωνικόν, ἐκτύπησε γρόθον τινὰ Διάκονον, Μέμνον ὀνόματι, καὶ σάζωντας τὸ αἷμα ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ τοῦ ἐμετάδωκε τὰ ἅγια Μυστήρια. κή. ὅτι δὲν ὑπάγει εἰς τὸ ἅγιον Βῆμα, ὅταν ἀπολειτρηγῇ, νὰ ἐξεφορεσῇ τὴν Ἀρχιερατικὴν στέλν, ἀλλὰ καθήμενος ἔξω εἰς τὸν θρόνον του ἐκδύνεται, καὶ τοῦ φέρνουνσι καὶ γλύκυσμα ἐκεῖ καὶ τρώγει. κδ. ὅτι, ὅταν χειροτονήσῃ τινὰ Μητροπολίτην, τοῦ χαρίζει καὶ χρήματα, καὶ τοῦτο τὸ κάμνει, διὰ νὰ ἔχη τοὺς Μητροπολίτας φίλους, νὰ στέργουσιν εἰς τοὺς λέγει. λ'. ὅτι ἐχειροτόνησεν εἰς τὴν Ἐφεσον Μητροπολίτην ἓνα του Ἱερομόναχον, Ἡρακλείδην ὀνόματι, ὁ ὁποῖος ἦτον Ὀριγενιστής, καὶ ἐκατηγορήθη ποτὲ καὶ ὡς κλέπτης, ὅτι ἔκλεψε φόρεμα ἐνὸς Διακόνου, Ἀκυλίνου ὀνόματι. λα. ὅτι ἔδειρε τὸν Μοναχὸν Ἰωάννην, καὶ αὐτὸς καὶ ὁ Σεραπίων, διότι ἠλεγχε τοὺς Ὀριγενιστάς ὡς αἰρετικούς. λβ'. ὅτι λέγει, πῶς ἡ τράπεζαίς τῶν μεθυστάδων εἶναι ἐξωτικάῃς, καὶ βίλομεν νὰ μᾶς ἐξηγήσῃ τί εἶναι αὐταῖς ἡ ἐξωτικάῃς, ὅπῃ οἱ Ἕλληνες ταῖς εἶχαν ὡς θεαῖς, καὶ ἡ Ἐκκλησία μας δὲν τὰ δέχεται αὐτὰ τὰ λόγια. λγ'. ὅτι δίδει ἄδειαν εἰς κάθε ἄνθρωπον νὰ ἁμαρτάνῃ, διότι διδάσκει, εἰάν πάλιν ἁμαρτήσῃς, πάλιν μετανέησον· καὶ ἔσαις φοραῖς πταίσεις, ἔλα εἰς ἐμένα, καὶ ἐγὼ νὰ σὲ θεραπεύσω. λδ'. ὅτι ἐβλασφήμησεν εἰς μίαν του διδαχὴν καὶ εἶπεν, ὅτι ὁ Χριστὸς ἐπροσευχήθη, καὶ δὲν ἠκούσθη παρὰ τοῦ Πατρὸς, ὅτι δὲν ἐπροσευχήθη ὡς ἂν ἔπρεπε. λε. ὅτι βάνει λόγια εἰς τοὺς κοσμικοὺς νὰ κάμουν σύγχυσιν, ἔταν μαζωχθῇ ἡ Σύνοδος κατ' αὐτοῦ, νὰ δείρουν τοὺς Ἀρχιερεῖς. λς'. ὅτι τοὺς Ἕλληνας τοὺς συντρέχει εἰς πᾶσάν τοὺς ὑπέθεσιν, καὶ τοὺς βοηθεῖ, εἰάν βελήσῃ τινὰς νὰ τοὺς πειράξῃ. λζ'. ὅτι εἰς ὁλλωνῶν Μητροπολιτῶν

Ἐπαρχίας χειροτονᾷ αὐτὸς ἄβουλα τοὺς Ἐπισκόπους, καὶ Ἱερεῖς. λή. ὅτι ποτὲ τὸ δὲν ἄφηκε τινὰ Κληρικόν, ἢ καὶ καὶ Ἀρχιερέα, νὰ σέβῃ εἰς τὸ κελλίον ὅπου κοιμάται, νὰ ἰδῇ τί εἶναι μέσα. λθ'. ὅτι σκλάβους ξένους, ὅπου δὲν ἦσαν ἐλευθερωμένοι ἀλλὰ μᾶλλον καὶ κατηγορημένοι τὰς ἐχειροτόνησεν Ἀρχιερεῖς. μ'. ὅτι ἔδειρε μὲ τὸ χέριτου τινὰ Ἐπίσκοπον, Ἰσαάκιον ὀνόματι.

Αὐτὰ τὰ μ'. ἐγκλήματα γράφας μοναχός του ὁ Θεόφιλος, ἔδωκε τα εἰς ἐκείνους τοὺς κατηγόρους, ὅπου ἐπροείπαμεν, ὡς μὴ γνωρίζων αὐτὸς τίποτες, καὶ ἐκαθοδήγησέ τας, ὅταν εἶναι ἡ Σύνοδος τῶν Ἀρχιερέων, νὰ τὰ δώσουν εἰς τὰς χεῖράς του. Ἀφόντις γοῦν ἔγινεν οὕτως, ἐσηκώθη καὶ ἐπέρασεν εἰς τὴν Χαλκηδόνα, καὶ ἐσύναξεν ἐκεῖ τοὺς ὁμόφρονάς του Ἀρχιερεῖς, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Ἁγίου, ὅπου ἐπροεπαμεν, τὸν Βερρόϊας Ἀκάκιον, τὸν τῶν Παβαλλων Σεβηριανόν, τὸν Πτολεμαῖδος Ἀντίσχον, τὸν Χαλκηδόνα, καὶ τοὺς ἄλλους ἐδικούς του Ἐπισκόπους ὁμοῦ τὸν ἀριθμὸν μὲ καὶ ἐκάμασι Σύνοδον εἰς ἓνα Μετόχιον, ὁπερ ὠνομάζετο Δρὺς, Ἀρχοντος τινός, Ρουφίνου ὀνόματι· ἔπειτα ἔγραψαν καὶ γράμματα, καὶ ἔστειλαν πρὸς τὸν Ἅγιον. Ὁ δὲ Ἅγιος ἔτυχε τότε εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, ὅπῃ ἐσυνωμίλει μὲ τινὰς Ἀρχιερεῖς φίλους του, μ'. τὸν ἀριθμὸν, οἱ ὁποῖοι ἔκλειον διὰ τὴν ἄδικον καὶ παράνομον Σύνοδον τοῦ Θεοφίλου, καὶ ἔλεγον, ὅτι κάλλιον νὰ ἀφήσουν τοὺς θρόνους τοὺς, παρὰ νὰ συλλειτουργήσουν μὲ τοὺς Ἀρχιερεῖς ἐκείνους, ἢ νὰ ἀπογράψουν εἰς τὴν καθαίρεσιν τοῦ Ἁγίου. Ὁ δὲ Ἅγιος τοὺς ἐπαρηγόρει, ὅτι νὰ μὴ κάμνετε ἔτζι, ἀλλὰ μᾶλλον, εἰάν με ἀγαπᾶτε, συλλειτουργήσετε μὲν μετ' ἐκείνους, διὰ νὰ μὴ γένῃ σχίσμα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, εἰς δὲ τὴν καθαίρεσίν μου νὰ μὴν ὑπογράψετε, ὅτι δὲν γνωρίζω τίποτες ἀπάνω μου, ἀπὸ ὅσα μὲ κατηγοροῦν. Λέγοντας τοῦ Ἁγίου ταῦτα τὰ λόγια, ἔφθασαν καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι ὑπὸ τῆς παρανόμου Συνόδου, φέροντες τὰ ὅποια ἔγραψαν ἔτζι. Ἡ ἁγία Σύνοδος, ἡ ἐπὶ Δρὺν ἀβροισθεῖσα, τῷ Ἰωάννῃ· ὦ τῆς ἀπωλείας!

οἱ ἄνθρωποι τοῦ λόγου τοὺς ὠνόμαζαν Ἁγίους, καὶ τὴν μιανὴν Σύνοδόν τοὺς Ἁγίαν, καὶ τὸν ὄντως Ἁγίου οὐδὲ καὶ Πατριάρχην τὸν ὠνόμασαν, ἀλλὰ ἀπλῶς Ἰωάννην, πρὸ τῆς ἐξετάσεως, ποιοῦντες αὐτοὶ τὴν ἀπόφασιν. Τί γοῦν ἔγραφαν καὶ παρὰ τῷ; λιθέλλους ἐδεξάμεθα κατὰ σοῦ, πολλῶν αἰτιαμάτων μεστούς· χρὴ οὖν ἀπαντῆσαι σε τὸν ὑπὲρ αὐτῶν ὑφέξοντα λόγον· ἦγαν ἔγγραφους ὁμολογίας ἐδεχθήκαμεν καταπάνω σε πολλῶν ἐγκλημάτων γεμάτων, πρέπει γοῦν νὰ ἔλθῃς νὰ δώσης ἀποκρίσιν διὰ ταῦτα.

Οἱ μὲν γοῦν τοῦ ψεύδους υἱοί, τοιαῦτα γράψαντες, ἀπεστάλκασιν, ὁ δὲ Ἅγιος ἔστειλε πάλιν πρὸς αὐτοὺς τρεῖς Ἐπισκόπους, Δημήτριον τὸν Πιτυοῦντος, Εὐλύσιον τὸν Ἀκαμείας, Ασπικῖνον τὸν Ἀπιαρείας, καὶ δύο Ἱερεῖς, νὰ ἀπολογηθοῦσι πρὸς ἐκείνους τοιαῦτα. Ἐγὼ δὲν ἀποφεύγω ἀπὸ τὴν Σύνοδον σας, ἅγιοι Ἀρχιερεῖς, μακάρι ἐάν ἦσθε καὶ ἄλλοι ἑκατὸν τόσοι ἀλλὰ παρὰ μερῶ ἀπὸ τὸν φανερόν μου ἐχθρόν τὸν Θεόφιλον, ὁ ὁποῖος πρὸ τοῦ νὰ ἀπολογηθῇ διὰ τὰ ἐδικάτου ἐγκλήματα, καθεταί Κριτῆς καταπάνω μου· καὶ ταῦτα, τοῦ νόμου ἐμποδίζοντος, τὸν ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου μὴ κρίνειν εἰς τὰ σύνορα τῆς Θράκης. Οἱ μὲν οὖν ὑπὸ τοῦ Ἁγίου ἀπεσταλμένοι τοιαῦτα εἶπον, οἱ δὲ λύκοι καὶ οἱ ποιμένες, πιάσαντες τοὺς Ἀρχιερεῖς ἐκείνους καὶ τοὺς Ἱερεῖς, ἔσυράν τοὺς, ἔδειράν τοὺς, τὰ φορέματά τοὺς ἔσχισαν, τέλος καὶ ἓνα ἀπὸ ἐκείνους ἔβαλαν εἰς τὰ σίδηρα, τὰ ὁποῖα τὰ εἶχαν ἡτοιμασμένα διὰ νὰ βάλουν τὸν Ἅγιον. Καὶ διὰ νὰ μὴ φαίνεται εἰς τὸ φανερόν ἡ ἀνοσιουργία τοὺς, ἐφυλάκωσάν τον καὶ εἰς κεκρυμμένον τόπον, πρὸς φόβον τῶν ἄλλων· ἔπειτα, διὰ νὰ μὴ πολυαγοῦσιν, καὶ φανοῦν ψεύτικα τὰ κατὰ τοῦ Ἁγίου ἐπιφερόμενα ἐγκλήματα, ἐβιάσθησαν νὰ γράψουν τὴν καθάρεισίν του, μᾶλλον δὲ καὶ πρὸ ἡμερόθεν τὴν εἶχαν γεγραμμένην, καὶ τότε ὑπέγραψαν ἅπαντες οἱ μ.ε. Ἀρχιερεῖς, ἀρχίσαντος τινὸς Ἐπισκόπου, Γυμνασίου ὀνόματι, καὶ τελειώσαντος τοῦ Ἀλεξανδρείας Θεοφίλου· διότι ἔτι τὸ εἶχαν τότε συνήθειαν,

νὰ ὑπογράφουν πρῶτα οἱ τελευταῖοι, καὶ κατ' ὀλίγον νὰ ἔρχονται ἕως καὶ τῶν πρώτων, διὰ νὰ μὴ φαίνεται τὸ πρᾶγμα, ὅτι φοβούμενοι τοὺς μεγαλῆτερους Ἀρχιερεῖς ὑπογράφουν καὶ οἱ μικρότεροι, μὴδὲ νὰ λέγῃσιν οἱ μεγαλῆτεροι εἰς τὰς μικρότερας, ἡμεῖς ὑπογράψαμεν, καὶ ἐσεῖς δὲν ὑπογράφετε. Ἀφόντις δὲ ὑπέγραψαν ἐκείνην τὴν ψευδοκαθαίρεισιν, ἔκαμαν καὶ εἰς τὸν Βασιλέα ἀναφορὰν, ἡ ὁποία ἔγραφεν ἔτι· νὰ ἡδεύρῃ ἡ πολυχρονημένη Βασιλεία σου, ὅτι τὸν Ἰωάννην τὸν ἐκαθήραμεν διὰ πολλὰ καὶ μεγάλα ἐγκλήματα, ὅπου δὲν ἦλθε νὰ τὰ ἀπολογηθῇ· τὸ λοιπὸν ἄλλο δὲν ἀπόμεινεν, παρέξ νὰ ὀρίσῃ ἡ Βασιλεία σου νὰ τὸν ἐξορίσῃ εἰς τόπον μακρυνόν, διὰ νὰ μὴ κάμῃ σκάνδαλα.

Ταύτην τὴν ἀναφορὰν ἰδὼν ὁ Βασιλεὺς, καὶ πιστεύσας αὐτοῖς, ὡς τάχα Ἀρχιερεῦσιν, ὥρισε νὰ ἐξορίσουν τὸν Ἅγιον· καὶ διὰ νὰ μὴ γένη σύγχυσις τοῦ λαοῦ, ὅτι ὤρμησεν ὁ λαὸς νὰ φονεύσουν τὸν Θεόφιλον, διὰ νυκτὸς ἔβαλάν τον εἰς κάτεργον Βασιλικόν, ὅταν ἐκοιμούνταν οἱ ἄνθρωποι, σύροντες τον βιαστικῶς, καὶ ἐπέρασάν τον ἀπὸ τὸ στενὸν τῆς Πόλεως πρὸς τὴν Μαύρην θάλασσαν, εἰς Κάπρον λεγόμενον Πραίνετον. Τίς νὰ ἀκούσῃ τοιαύτας ὑποθέσεις, καὶ νὰ μὴ δακρύσῃ; Μετὰ δὲ ταῦτα ἔγραφεν ὁ καλὸς Ἀρχιερεὺς Θεόφιλος γράμματα καὶ πρὸς τὸν Πάπαν Ῥώμην Ἰννοκέντιον, ἀναφέρωντάς του, πῶς ἐκάθηραν τὸν Ἅγιον. Ἐκεῖνος δὲ πρὸς μὲν τὸν Θεόφιλον δὲν ἀντέγραψε παντελῶς, ὡς ἀνάξιον τῆς Ἀρχιερωσύνης, πρὸς δὲ τὸν Βασιλέα, Ἀρκάδιον ἔγραφεν ὀνειδιστικούς καὶ ἀφορεστικούς λόγους, πῶς εἰσῆθι εἰς τῆς γυναικὸς τοῦ τὰ λόγια, καὶ ἐξώρισε τοιοῦτον Φωστῆρα τῆς οὐκουμένης. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τὴν ἀνακομιδὴν τῶν λειψάνων τοῦ Ἁγίου θέλετε τὰ ἀκούσῃ πλέον λεπτότερον. Ἄς ἐλθοῦμεν δὲ πάλιν, ὅθεν ἀφήσαμεν τὴν ὑπόθεσιν. Ἀφόντις ἐξώρισαν τὸν Ἅγιον ἔβαλαν βουλὴν νὰ καθήρουν καὶ τὸν Μητροπολίτην τῆς Ἐφέσου Ἡρακλεῖδην, τὸν ὁποῖον ἐπροῖπαμεν, ὅτι τὸν ἐχειροτόνησεν ὁ Ἅγιος, ὅταν ὑπῆγεν εἰς τὴν Ἐφεσον. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἦτον ἐκεῖ τότε παρὼν, διὰ τοῦτο δὲν ἐσυμφώνη-

σαν οἱ Ἀρχιερεῖς· διότι οἱ μὲν πολῖται ἔλεγον, ὅτι δὲν πρέπει ἀπόντα νὰ τὴν καθήρουν, οἱ δὲ Ἀλεξανδρεῖς ἀντέλεγον, ὅτι νὰ τὸν καθήρουν καὶ ἐὰν λείπῃ, ὅτι εἶναι Ὀριγενιστῆς· τέλος φιλονεικοῦντες τὰ δύο μέρη τῶν Ἀρχιερέων, εἰς τόσον ἐπαρακινήθησαν, ὅτι ἀπλώσαν καὶ τὰ χέρια ἕνας καταπάνω τοῦ ἄλλου, οἱ μιμηταὶ τοῦ Χριστοῦ, ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδορεῖ· καὶ ἀπὸ τὸ ἀπλωμα, ἠκολούθησαν καὶ πληγαί, καὶ ἀπὸ τὰς πληγὰς, θάνατοι. Τίς νὰ ἀκούσῃ καὶ νὰ ἐπαινέσῃ τοιοῦτους Ἀρχιερεῖς; Ἀλλὰ ἰδέτε τὸν καλὸν Ἀρχιερέα Θεόφιλον τί ἔκαμε, νὰ γνωρίσετε, ὅτι καὶ ἐκεῖνα ὅσα ἔκαμνε διὰ τὸν Δίσκορον καὶ τοὺς Ἀδελφούς του ὁμοῦ μετὰ τῶν ἄλλων πεντήκοντα συνακολουθῶν αὐτοῦ, καὶ τὰ Βιβλία τοῦ Ὀριγενέως, ὅπου τὰ ἀναθεμάτισεν, ἑσπερέτα· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔγιναν μετὰ ταῦτα.

Τὴν δὲ νύκτα ἐκείνην, ὅπου ἐξώρνησαν τὸν Ἅγιον, σεισμὸς μέγας ἔγινε καθ' ὅλην τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ φόβος ἀόρατος ἔπεσεν εἰς τὸ Παλάτι τοῦ Βασιλέως, ὅσον εἰδὲς τῶν ἐντὸς δὲν ἐδυνήθη νὰ ἀποκοιμηθῇ πλέον. Ὁ Βασιλεὺς δὲ ἐκάθητο μετανῶντας καὶ κλαίωντας πῶς ἐξώρισεν τὸν Ἅγιον. Παρευθὺς γοῦν γράμματα ἔγραψε πρὸς αὐτόν, δεόμενος καὶ παρακαλῶντας τὸν νὰ ὑποστρέψῃ εἰς τὸν θρόνον του· ἔστειλε δὲ καὶ Τζαούσην, εὐνοῦχον τινὰ τῆς Βασιλίσσης, Βρίσσανα ὀνόματι, νὰ τὸν φέρῃ. Ἀκόμη ἐκεῖνος δὲν ἐφθασεν εἰς τὴν Πραίνετον, καὶ πάλιν ἔστειλεν ἄλλον, καὶ πάλιν ἄλλον, ἕως ἢ ἰδὼν ὁ Ἅγιος τὴν μετάνοιαν τοῦ Βασιλέως, ἐγύρισεν ὀπισθεν. Ὅταν δὲ ἔμαθεν ὁ κόσμος, ὅτι ἔρχεται ὁ Ἅγιος, ἐγέμισαν τὸ στενὸν τῆς Πόλεως περάσματα· ἔτρεχαν ἄνδρες, ἔτρεχαν γυναῖκες, παιδία, νὰ ἰδοῦσι τὴν Ἀγγελικὴν ὄψιν τοῦ ἀγίου τοῦ Χριστομιμήτη, τοῦ καλοῦ Ποιμένου. Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἅγιος, δὲν ἠθέλησε νὰ σέβῃ μέσα εἰς τὴν Πόλιν, ἀλλὰ εἶπεν· ἄς ἔλθῃ Σύνοδος μεζοτέρα νὰ μὲ δευτεροξετάσουν· ὁ δὲ λαὸς, ὡς ἤκουσαν ὅτι δὲν θέλει νὰ σέβῃ εἰς τὴν Πόλιν, ἔκλαιον, ἐθρηνούσαν, ἐπαρακαλοῦσάν τε. Τέλος, ἰδὼν ὁ Ἅγιος τὴν τέσπιν ὁρμήν

τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ Βασιλέως, εἰσῆλθον μὲν εἰς τὴν Πόλιν, εἰς δὲ τὸν θρόνον δὲν ἠθέλησε νὰ καθίσῃ, ἀλλὰ ὁ Βασιλεὺς καὶ ὁ λαὸς δὲν τὸν ἄφηκαν· θέλωντας δὲ καὶ μὴ θέλωντας, ἀνέβασάν τον εἰς τὸν θρόνον του, τρισκαίδεκάτην ἔχοντες τότε τοῦ Νοεμβρίου Μηνός· καὶ πάλιν ἡ Ἐκκλησία ἀπέλαβε τὸν στολισμὸν τῆς, τὸν διδάσκαλον, τὸν ἀγρυπνον Ποιμένα, καὶ πάλιν αἱ συνήθεις διδασκαί ἔρρεον ὡς ποταμοί. Ἀλλὰ τί νὰ σοῦ εἰπῶ, φθόνε, ἀρχηγὲ τῶν κακῶν, ἐπίβουλε τῶν καλῶν, συκοφάντα τῶν ἀγαθῶν; δὲν ἐδυνήθης νὰ βλέπῃς τὸν λύχον ἐπὶ τὴν λυχνίαν λάμποντα, δὲν ἐδυνήθης νὰ βλέπῃς τὸ ψεῦδος κατηγορούμενον, καὶ τὴν ἀλήθειαν φανερούμενην, ἀλλὰ πάλιν ἔκαμες τὸ θέλημά σε, ἐκατόρθωσες τὸ ὅ, τι ἀγαπᾷς. Ἀλλὰ πῶς ἔσχυσεν ὁ φθόνος;

Εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, αὐτοῦ ὁπῆ εἶναι τῶρα ἡ Ἀγία Σοφία, ἦτον πρῶτα Ἐκκλησία δρεμική, ὅπου τὴν ἐκτίσεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, καὶ τὴν ὠνέμαζαν οἱ ὀρθρωποὶ, Σοφίαν. Ἐξω γοῦν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν ἦτον στήλη ἀργυρᾶ τῆς Βασιλείσης Εὐδοξίας, καὶ συναζόμενα τὰ παιδία ἐκεῖ εἰς τὰς ἑορτάς, ἐπαίζαν καὶ ἔκαμναν μεγάλην σύγχυσιν, καὶ δὲν ἄφηναν αἱ φωναὶς των νὰ ἀκούεται ἡ ψαλμωδία τῶν ἱερέων. Ὁ γοῦν Ἅγιος ἐδίδασκεν αἰετοτε νὰ πάνουσιν τὰ παιδία ταῖς φωναῖς, ἀλλὰ τί νὰ κάμῃ εἰς τόσον πλῆθος; Τέλος ἐσύντυχεν, ὅτι δὲν εἶναι πρέπον νὰ στέκεται ἐκεῖ ἡ εἰκὼν τῆς Βασιλίσσης, νὰ γίνεταί ἀφορμὴ συγχύσεως, ἀλλὰ νὰ τὴν μεταθέσουν εἰς τὸ παζάρι. Ἦκουσεν ἡ Βασιλίσσα, καὶ πάλιν ἐδαιμονίσθη· ταῖς πέτραις ἤθελε νὰ φάγῃ, μᾶλλον δὲ εἰπεῖν τὰ κρέατά της, πῶς ἦλθε πάλιν ὁ Ἅγιος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν νὰ τὴν ἐλίγῃ. Τέλος, ἐπειδὴ δὲν ἦτον βλεπτόν ἄλλως πλέον νὰ τὸ συμπεράνῃ, εὐνάξε πάλιν σύνοδον τῶν προτέρων Ἀρχιερέων· ὅμως ἐκεῖνοι μὴ δυνάμενοι νὰ εὗρουν τίποτε πταισίμενον νὰ τὸν καθήρουν πάλιν, ἐπειδὴ τὰ πρῶτα ἐγκλήματα δὲν ἀπεδείχθησαν, ἐμήνησαν τὸν εὐρετὴν τῆς κακίας Θεόφιλον, ἵνα ἔλθῃ πάλιν καὶ αὐτὸς εἰς τὴν συνοδόν τους, ἢ νὰ τοὺς εὕρῃ τίποτες κα-

πάλαιον νόμου, ὁποῦ νὰ δυνηθοῦν νὰ στή-
σουν τὸ Δέλημα τῆς Βασιλείσης. Τότε ὁ
Θεόφιλος στέλλει τρεῖς Ἐπισκόπους του,
καὶ δίδει τοὺς ἓνα κεφάλαιον, τὸ ὁποῖον τὸ
ἔγραψαν μὲν ποτε οἱ Ἀρειανοί, διὰ νὰ
καθήρουν τὸν μέγαν Ἀθανάσιον· αὐτὸς
δὲ ἔλεγεν, ὅτι εἶναι τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συ-
νόδου δ'. κανὼν, ὁ ὁποῖος ἔλεγεν ἔτσι· εἴ-
τις Ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, δικαίως
ἢ καὶ ἀδίκως καθαιρεθεῖς, ἐαυτῷ ἐπανεῖλθῃ
συνόδου δίχα τῆς Ἐκκλησίας, τῷ τοιῷδε
μηκέτι δίδοσθαι χώραν ἀπολογίας· ἤγουν,
ὁποῖος Ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, δίκαια ἢ
ἀδίκως καθαιρεθῇ, καὶ ἔλθῃ πάλιν εἰς τὸν
θρόνον τῆς δίκης συνόδου Ἐκκλησιαστικῆν,
ἐκείνον πλέον νὰ μὴ τὸν ἀκούουν, ἐὰν ἔχῃ
καὶ τίποτες δικαίωμα νὰ λέγῃ.

Ταῦτα ἔγραψεν καὶ ἀπέστειλεν ὁ Θεό-
φιλος, δίδωντας νὰ στερεώσῃ τὴν προτέ-
ραν του ἀπόφασιν. Ὁ δὲ Ἅγιος ἀπολογού-
μενος, ἔλεγεν, ὅτι οὐδὲ εἰς τὴν πρώτην
ἐκείνην σύνοδον μὲ ἐδεχθήκετε νὰ ἀπολο-
γηθῶ, οὐδὲ τῶρα μὲ τὸ Δέλημά μου ἤλθα
ἀκαλεστος· ἀλλὰ ὡσὰν πῶς εἰς τὴν ἀρχὴν
μὲ ὀρισμὸν βασιλικὸν ἀδίκως ἐξωρίσθηκα,
ἔτσι πάλιν ἐπανεῖλθον μετὰ βασιλικῆς
κελεύσεως· καὶ ὅτι αὐτὸ τὸ κεφάλαιον δὲν
εἶναι στερκτὸν, ἐπειδὴ οἱ Ἀρειανοὶ τὸ ἔ-
γραψαν ποτέ, διὰ νὰ καθήρουν τὸν μέγαν
Ἀθανάσιον. Ὁ γοῦν βασιλεὺς ἐμήνυσε
καὶ τὰ δύο μέρη τῶν Ἀρχιερέων, καὶ τὰς
βοηθοὺς τοῦ Ἁγίου καὶ τοὺς ἐναντίους
του, καὶ ἐρώτησέ τοὺς, τί λέγουσι διὰ ταῦτό
τὸ κεφάλαιον τοῦ νόμου· καὶ οἱ βοηθοὶ
τοῦ Ἁγίου ἔλεγον, ὅτι ἀπὸ αἵρετικῶς εἶ-
ναι συγγεγραμμένον, καὶ εἶναι ἄστερκτον·
οἱ δὲ ἐναντίοι ἔλεγον, ὅτι ἀπὸ Ἁγίους ἄν-
δρας εἶναι συντεθειμένον. Τέλος ἐπειδὴ
δὲν εἶχαν ἀλλῶς πλέον νὰ ἰσχύσουν οἱ
βοηθοὶ τοῦ Ἁγίου, εἶπον πρὸς τὸν Βασι-
λέα· ἃς γράψουν βασιλεῦ ἐτοῦτοι ὁποῦ
λέγουσι ὅτι ἀπὸ Ἁγίους εἶναι γεγραμμένον
τὸ κεφάλαιον αὐτό, ὅτι νὰ εἶναι καὶ ἡ πί-
στις τοὺς, καὶ τὸ μέρος τοὺς μετ' ἐκείνους
ὁποῦ τὸ ἔγραψαν, καὶ τότε στέργομεν νὰ
γίνῃ ἡ ἀπόφασις παρ' αὐτῶν. Ἦκουσεν ὁ
Βασιλεὺς, καὶ ἄρσέν τον· Ἐκεῖνοι δὲ, ἔ-
στερξαν μὲν εἰς τὸ φανερόν νὰ ἀπογράψουν,

πῶς νὰ εἶναι ἡ πίστις τοῦ μὲ τὸ μέρος
ὁποῦ ἔγραψαν αὐτὸ τὸ κεφάλαιον· πλὴν
φοβούμενοι διὰ τὴν ἀμφιβολίαν, δὲν ἐτόλ-
μησαν νὰ τὸ τελειώσουν, νὰ μὴν εὐρεθοῦν
ὕστερα Ἀρειανοὶ καὶ καθαιρεθοῦν· ἐσυμ-
πέρανε γοῦν ἔτσι ἡ ὑπόθεσις. Ὁ δὲ Βα-
σιλεὺς βαρεθεὶς τὰ σκάνδαλα, ὅτι οἱ Ἀρ-
χιερεῖς ἐκεῖνοι συχνάκις τὸν ἔβαναν εἰς
λόγια, ὅταν ἦλθε ἡ μεγάλη τεσσαρακοστή,
τελειωθέντος ἐνὸς χρόνου, μετὰ τὴν πρῶ-
την ἐξορίαν, ἔστειλε Τζαούσην εἰς τὸν Ἀ-
γιον, καὶ εἶπέν του· ὅτι πλέον νὰ μὴ δι-
δάξῃ, μηδὲ νὰ λειτουργήσῃ. Ἀπεκρίθη
ὁ Ἅγιος· ἐγὼ ἐτάχθηκα ἐκ Θεοῦ ποιμὴν
εἰς τοῦτον τὸν λαόν, καὶ ἔχω κρίμα μὲ τὸ
Δέλημά μου νὰ τὸν ἀφήσω· ἀμὴ ἂν ὀρίξῃ
ὁ βασιλεὺς, ἃς στείλῃ νὰ μὴν ἔχω ἀμαρ-
τίαν εἰς τὸν Θεόν· ἔστειλε γοῦν πάλιν
ἄλλον Τζαούσην ὁ βασιλεὺς, καὶ εὐγαλέν
τον στανέως ἀπὸ τὸν θρόνον του· τὴν
μόνον διορίαν τὸν ἔδωκεν, ὅτι νὰ εὐρίσκεται
εἰς ἓνα κελλί τοῦ Πατριαρχείου, ἕως οὗ
νὰ συλλογιθῇ ὁ βασιλεὺς, τί νὰ ἀποφα-
σίσῃ· ἀφ' οὗ δὲ ἔφθασε τὸ μέγα σάββατον,
ὁ βασιλεὺς ἐμήνυσε τοὺς ἐναντίους τοῦ
Ἀγίου ἀρχιερεῖς, καὶ λέγει τοὺς· τί λέγετε
περὶ τοῦ Πατριάρχου Ἰωάννου; εἶναι δί-
καίον νὰ ἐξορισθῇ πάλιν, ἢ οὐχί; λέγουσιν
ἐκεῖνοι· ἄξιός ἐστις εἶναι πολυχρονημένε
βασιλεῦ. Λέγει ὁ βασιλεὺς· ἀθῶός νὰ εἴ-
μαι ἐγὼ ἀπὸ τὴν ἀμαρτίαν ταύτην· ἀπε-
κρίθησαν οἱ Ἀρχιερεῖς· ἐπὶ τὴν κεφαλὴν
ἡμῶν ἡ Ἰωάννου καθαιρέσις· καὶ τοῦτο
εἰπόντων τῶν μιαρῶν ἐκείνων Ἀρχιερέων,
ὥρισεν ὁ βασιλεὺς νὰ ἀποφασισθῇ ἡ ἐξορία
του· καὶ παρευθὺς ἔστειλαν πλῆθος στρα-
τιωτῶν, νὰ εὐγάλουν βιαστικῶς τὸν Ἅγιον
ἀπὸ τοῦ Πατριαρχείου. Ἀλλὰ τί νὰ διηγοῦ-
μαι πόσαις ἀτυχίας ἐγίναν τὴν ἡμέραν
ἐκείνην, πόσαις σύγχυσις, πόσα φονικά,
πόσαις αἱματοχυσίαις, διότι ἔτυχαν τινὲς
γυναῖκες γυμναῖς, ὁποῦ ἠθελαν νὰ βαπτι-
σθοῦν ἐκείνην τὴν ἡμέραν, ὡς τὸ εἶχαν
συνήθειαν, καὶ ἰδόντες τοὺς στρατιώτας
μὲ τὰ σπαθία, ἄλλαι μὲν δὲν ἐπρόφθα-
σαν νὰ ἐνδυθοῦν, τὰ φορέματά τοὺς· ἄλλοι
δὲ, ἐκαταπατήθησαν ὑπὸ τοῦ λαοῦ· ὡς
καὶ τὰ ἄχραντα μυστήρια, ὁποῦ ἔτυχαν

οἱ Ἱερεῖς βασιλεύοντες καὶ μεταλαμβάνοντες τὸν λαόν, ἐχύθησαν καὶ κατεπατήθησαν ὑπὸ τοῦ λαοῦ· καὶ πάντων τούτων ἦσαν αἵτιοι οἱ . . . πῶς νὰ τοὺς ὀνομάσῃ τι- νὰς; ἀρχιερεῖς, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν φονεῖς; οἱ μισηταὶ τοῦ Ἀννα καὶ Καϊάφα, ὅπου εἶ- παν περὶ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν Πιλάτον· τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. Τούτων οὕτω γεγεννημένων, ἐπῆγεν ἓνας φίλος τοῦ Ἀγίου, καὶ λέγει τον· Ἄγιε τοῦ Θεοῦ, ὁ Θεοκατάρατος Λούκιος, ὁ πρῶ- τος τῶν τοῦ βασιλέως στρατιωτῶν στέ- κεται ἔξω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν μὲ τόσαις χιλιάδες ἀρματωμένους στρατιώτας· ὅτι εἴτις ἀντισταθῇ τοῦ βασιλέως τὸν ὀρισμένον, καὶ κάμουν σύγχυσιν νὰ μὴν σε ἐξορίσῃ, νὰ τὸν φονεύουσι· πρὶν γοῦν γένη τίποτε σύγχυσις τῷ λαῷ, καὶ συνέδην καὶ φονικά, ὅρισε εἴτι ἔχεις νὰ κάμῃς.

Τότε ὁ Ἄγιος ἐσήκωσε τὰς χεῖράς του εἰς τὸν Θεόν, καὶ εἶπεν· εἰς τὰς χεῖράς σου παραδίδω, Θεέ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, τὸν λαόν τοῦτον, καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ταύτην, νὰ τὴν φυλάξῃς ἀβλαβὸν ἀπὸ τὰς αἱρέσεις. Καὶ τῷτο εἰπὼν ὁ Ἄγιος εὐγῆκε κρυφίως, ἀποχαιρετήσας ὀλίγους τῶν συ- νευρεθέντων Ἐπισκόπων καὶ λαϊκῶν, διότι δὲν τὸν ἄφηναν νὰ πολυαργήσῃ, διὰ τὴν σύγχυσιν τοῦ λαοῦ. Ἀλλὰ ἰδέτε οἱ καλοὶ ἐκεῖνοι Ἀρχιερεῖς, τί ἐκατώρθωσαν καὶ ἄλλο· ὥσάν ὅταν ἐσυνερίζοντο ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλον, ποῖος νὰ κάμῃ περισσότερα κακὰ κατὰ τοῦ Ἀγίου, ἐμίσθωσαν ἓνα πάλικάρι μὲ φλωρία πολλά, νὰ φονεύσῃ τὸν Ἄγιον, καταβαίνωντας εἰς τὸ πέραμα· καὶ ὁ Θεὸς πῶς τὸ ἐφανέρωσεν; ἶδαν τὸ παλικάρι ἐκεῖνο μὲ γυμνὸ σπαθί· ἐκεῖνος δέλωντας νὰ φύγῃ τὰ χεῖρια τῶν στρατιω- τῶν, ἄλλους μὲν ἐκατάκαψεν, ἄλλους ἐτραυ- μάτισε. Τέλω, ἐπιάσαντον· ἐρώτησάντον τί τὸ ἤθελε τὸ γυμνὸν σπαθί· καὶ ἱμα- τύρησε τὴν ὑπόθεσιν. Τέτοιαις καλοσύναις ἐσυνερίζοντο οἱ ἀρχιερεῖς νὰ κάμνῃ· ἀλλὰ ὁ Θεὸς δὲν ὑπέμεινε τὴν ἀδικὸν ἐξορίαν τῷ Ἀγίῳ. Διότι μέγα θαῦμα ἔδειξε τὴν ἡμέ- ραν ἐκείνην· στία εὐγῆκεν ἀοράτως ἀπὸ τὸν θρόνον ὅπου ἐστέκετο ὁ Ἄγιος καὶ ἐ- δίδασκε, καὶ ἡ στία ἐκείνη ὑψώθη μεγάλη,

ἕως οὗ ἀναψὲ τὸ σκέπασμα τῆς Ἐκκλη- σίας· πνέοντος δὲ σφοδροῦ ἀνέμου δυτικῆς, ἔφθασεν ἡ φλόξ, ἕως καὶ εἰς τὸ παλάτι· καὶ τί νὰ λέγω καταλεπτόως; ἀπάνω εἰς τρεῖς ὥρας, ὅσον νὰ τὴν σθύσῃ οἱ στρα- τιῶται, τόσον πλῆθος ἄπειρον οἰκοδομη- μάτων κατεκάη, ὅτι μὲ χρόνους πολλοὺς, δὲν ἐδυνάθησαν οἱ βασιλεῖς νὰ τὰ ἀνακτί- σουν εἰς τὸ ἀρχαῖον κάλλος. Ἀλλὰ ἄς ἐλθῶ- μεν εἰς τὴν ἐξορίαν τοῦ Ἀγίου.

Ἀφόντις ἐπέρασαν οἱ στρατιῶται τοῦ Βασιλέως τὸν Ἄγιον, πέρα εἰς τὴν ἀνατο- λὴν, ἔβαλάν τον εἰς ἓνα ζῶον, καὶ ὑπήγα- ντον εἰς ἓνα χωρίον τῆς Ἀρμενίας, Κουκου- σὸν ὀνομαζόμενον· τὰ δὲ ὅσα κακὰ καὶ τοὺς πειρασμοὺς ὅπου τὸν ἔκαμναν οἱ μια- ροὶ στρατιῶται εἰς τὴν στρατάν, παραγ- γελμένοι ὄντες ἀπὸ τὴν Βασιλίσσαν καὶ τοὺς καλοὺς ποιμένας, τίς λόγος ἱκανὸς διηγήσασθαι; πλὴν ἀπὸ τοῦτο νὰ κατα- λάβετε καὶ τὰ ἄλλα· ἡξεύροντες τὸν Ἄγιον, πῶς δὲν τρώγει ἄλλο τίποτε, εἰμὴ τὸν χυλὸν τῆς κριθῆς, δὲν ἴθελαν νὰ τὸν δώ- σουν καὶ καθάριον ψωμί νὰ φάνῃ ἄλλὰ ἐδιά- λεγαν τὸ ξηρὸν καὶ μοχλίσμενον παξιμαδί, καὶ ἐκεῖνο τὸν ἔδιδαν· ποτὸν δὲ τὸν ἔδιδαν ὅπου νὰ ἴθελαν εὖρη ζεστὸν ὕδωρ· καὶ ταῦτα καύματος ὄντος, καὶ καίγοντος τοῦ ἡλίου· ἀφήνω ταῖς ἄλλαις κακοπάθειαις, πλὴν καὶ ἐκεῖ ὅπου ὑπῆγεν ὁ Ἄγιος εἰς τὴν Κουκουσὸν, ἔκαμε ἓνα θαῦμα ἐξ οὗ ἐπίστευσαν οἱ ἄνθρωποι τοῦ τόπου τῷ Χριστῷ, Ἕλληνες ὄντες τὸ πρότερον. Ἀν- δρωπὸς τις ἦτον εἰς τὴν Κουκουσὸν, Ἕλλην κατὰ τὴν Θρησκείαν, παραλυτικὸς χρόνως ὀκτῶ, ὅπου δὲν ἐπεριπάτησε τελείως· οἱ γοῦν ἄνθρωποι τῆς Κουκουσοῦ, ἔχοντες ἀκοήν περὶ τοῦ Ἀγίου, πῶς ἔκαμνε τοιαῦτα θαῦματα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὑ- πῆγαν καὶ ἐκεῖνον. Τότε ἐρώτησεν ὁ Ἄγιος τὸν ἀσθενῆ, τί Θεὸν λατρεύεις; ἐκεῖνος εἶπε, τὸν ἥλιον· λέγεται ὁ Ἄγιος· καὶ πῶς δὲν σε ἰατρεῖε ὁ Θεός σου; ἀπεκρίθη ὁ ἀσθενής· δὲν ἔχει ἐξουσίαν, διότι ἔχει καὶ ἄλλον Θεὸν παραπάνω του· λέγει τον ὁ Ἄγιος, καὶ διατὶ δὲν πιστεύεις ἐκεῖνον τὸν Θεόν, τὸν μεγαλῆτερον τοῦ Ἥλιου; ἀπεκρίθη ὁ ἀσθενής· δὲν τολμοῦμεν νὰ

τὸν ὀνομάσωμεν ἐκεῖνον τὸν Θεόν, ὅτι ὁποῖος εἶναι ἀμαρτωλός, καὶ ὀνομάσει ἐκεῖνον τὸν Θεόν, κατακαίεται. Ταῦτα ἀκῆσας ὁ Ἅγιος, καταλαβὼν, ὅτι ὡς πλανημένοι συντυγχένουν καὶ πλανημένα λόγια, λέγει του· ἐάν πιστεύσης εἰς τὸν Θεόν ὅπου κηρύττω ἐγώ, ὅχι ὅτι θέλεις κατακαῆ, ἀλλὰ μᾶλλον θέλεις φωτισθῆ καὶ μέλλεις ἰατρευθῆ ψυχικῶς καὶ σωματικῶς· ἀποκριθεὶς δὲ ἐκεῖνος, εἶπε· πιστεύω εἰς τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης μου τῆς ψυχῆς. Τότε ὁ Ἅγιος ποιήσας προσευχὴν πρὸς τὸν Θεόν, ἰατρεύσεν τον ἀπὸ τῆν ἀσθένειάν του· καὶ τοῦτο ἰδόντες οἱ ἄνθρωποι τοῦ τόπου ἐκείνου, καὶ ὅσαι ἦσαν εἰς τὰ περίχωρα, ἐπίστευσαν τῷ Χριστῷ, σὺν γυναίξιν καὶ τέκνοις, καὶ ἐβαπτίσθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀγίου· ἐχειροτόνησε δὲ ἐκεῖ ὁ Ἅγιος Ἐπισκόπος καὶ Ἱερεῖς, διὰ ἀγιασμόν τοῦ λαοῦ, ἀνθρώπους ὅπου ἤξευραν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, καὶ τὴν τοπικὴν. Διότι εἰς τὴν Κουκουσαν, ἀρμενιστί ἐσυντύχεναν· ἔπειτα ἔβαλén τους καὶ ἐμεταγλωττήσαν τὴν παλαιάν καὶ νέαν διαθήκην, καὶ τὴν τάξιν τῆς θείας λειτουργίας καὶ ψαλμωδίας.

Ἀλλὰ ὁ μὲν Ἅγιος τοιαῦτα κατορθώσας ἐκεῖ, ἐχαίρετο δοξάζων τὸν Θεόν· ἡ δὲ παράνομος Βασιλίсса μηδὲ τότε δὲν ἐχώρτασεν· ἀλλὰ ἀκούσασα ὅτι ἔχει παραμικρὴν παρηγορίαν ἐκεῖ ὁ Ἅγιος, ἔστειλε πάλιν ὀρισμὸν, νὰ τὸν ἐξορίσουν καὶ ἀπ' ἐκεῖ, εἰς ἄλλην χώραν μακρότερα, καλουμένην Ἀραβισίον· μετὰ δὲ ἄλλας ἡμέρας, ὡς ἔμαθε πάλιν, ὅτι καὶ ἐκεῖ ἔχει ἀνάπαισιν, ὥρισε πάλιν, νὰ τὸν ἐξορίσιν εἰς τὴν Πιτυοῦντα, ἡ ὁποία τόσον ἦτον εἰς αὐτοχον καὶ σκληρὸν τόπον, πρὸς τὸ δεξιὸν μέρος τῆς μαύρης θαλάσσης, ὅτι δὲν δύνομαι λέγειν πολλά· πλὴν ἐν μόνου ἀρκεῖ, ὅτι πᾶς Χριστιανὸς εὐσεβὴς, δι' ἄλλον τινα δὲν ἠθέλει εἰπῆ ὅτι εἶναι πρεπούμενος ὁ τοιοῦτος τόπος, μόνου διὰ ταύτην τὴν Βασιλίссαν Εὐδοξίαν, ὅπου ἐπροξένησε τόσα κακὰ τῷ Ἀγίῳ· ὡς γοῦν ἤρξατο τῆς ὁδοιπορίας ὁ Ἅγιος, μεσοστρατῆς, ἀτόνησεν ἀπὸ τοὺς πολλοὺς κόπους· καὶ ὡς φαίνεται, ἦτον θέλημα Θεοῦ, νὰ ὑπάγῃ πρὸς ὃν ἐπόθει· διὰ τοῦτο μίαν νύκτα, ἶδεν καθ' ὕπνου

τε, τὸν Ἀπόστολον Πέτρον, καὶ Ἰωάννην τὸν Θεολόγον, λέγοντας αὐτῷ· χαῖρε καὶ εὐφραίνου Ἰωάννη, ὅτι μέλλεις ἐλθεῖν μεθ' ἡμῶν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν· φάγε δὲ καὶ τοῦτο ὅπου σὲ δίδομεν, τὸ ὁποῖον ὥσαν τὸ φαγῆς, πλέον δὲν θέλεις χρειασθῆ ἄλλο φαγί, ἕως οὐ νὰ φαγῆς μεθ' ἡμῶν τὴν ἀφθαρτον τροφήν· ἔφαγε γὰρ ὁ Ἅγιος καθ' ὕπνου, καὶ τὸ φαγί ἐγινε στερέωσις τοῦ κορμίου του. Ταῦτα δὲ ἐδιηγήθησαν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀγίου, δύω τινὲς Ἱερομόναχοι, καὶ εἰς διάκονος, μαθηταὶ τοῦ Ἀγίου, ὅπου τὸν ἠκολούθησαν μέχρι θανάτου· ὅσον δὲ ἤγγιζαν εἰς τὴν Πιτυοῦντα, οἱ ἀσυνείδητοι ἐκεῖνοι ὑπηρεταὶ τοῦ Βασιλέως, ὅπου ὑπήγαιναν τὸν Ἅγιον, τόσον περισσότερον τὸν ἐπεύραζαν· ἐσυράντον πεζόν, τροφήν δὲ τὸν ἐδίδαν· οὐδὲ καὶ τὸ ἐφτηνότερον νεράκι δὲν ἤθελαν νὰ τὸν δώσουν νὰ πίνη· ὅπου καὶ ἐάν ἦτον καλὸς τόπος, ἢ κάστρον, δὲν ἤθελαν νὰ πεζεύσουν· μᾶλλον δὲ ὅταν ἦτον καῦμα πολὺ, ἢ βροχή, τότε τὸν ἐβίαζαν νὰ περιπατῇ, ὁ σκοπὸς τους, διὰ νὰ ἀποκάμῃ ἀπὸ τοὺς κόπους, νὰ ἀποθάνῃ γλήγορα, ὅπερ καὶ ἐγινε· διότι ἀπὸ τούτους πειρασμοὺς ἀποκαμὼν ὁ Ἅγιος, δὲν ἔφθασε τὴν Πιτυοῦντα, καθὼς προεῖπε καὶ ὁ Ἅγιος Ἐπιφάνιος.

Ἀλλὰ πλησίον εἰς τὴν Πιτυοῦντα, ἦτον ἄλλη χώρα Κόμανα λεγομένην, ἐκεῖ ἐπέξουσάν του ἀργά εἰς ἓνα ναὸν τοῦ Ἀγίου Βασιλίσκου, ὁ ὁποῖος ἦτον μὲν ποτὲ Ἀρχιερεὺς, ἐμαρτύρησε δὲ εἰς τὴν Νικομήδειαν κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ Βασιλέως Μαξιμιανοῦ, καὶ διὰ νυχτὸς, ἐφάνη ὁ Ἅγιος Βασιλίσκος λέγων τῷ Ἀγίῳ καθ' ὕπνου. Θάρσει ἀδελφεῖ Ἰωάννη, ἡ αὐρινὴ ἡμέρα, μᾶς ἀνταμῶναι· ἀλλὰ καὶ προτοῦ νὰ ἐλθῇ ὁ Ἅγιος νὰ πεζεύσῃ ἐκεῖ, μίαν ἡμέραν προτῆτερα, ἐφάνη ὁ αὐτὸς Ἅγιος Βασιλίσκος, εἰς τὸν ἐφημέριον τῆς Ἐκκλησίας, καὶ εἶπεν του· ἐτοίμασε τόπον τῷ ἀδελφῷ Ἰωάννῃ, ὅτι ἔρχεται αὐρίον· ὅταν δὲ ἐξημέρῳσεν, ὁ μὲν Ἅγιος παρεκάλει τοὺς στρατιώτας νὰ ἀναμείνουν ἐκεῖ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἐκεῖνοι δὲ δὲν ἠθέλησαν· ἀλλὰ κινήσαντες εἰς τὸ πείσμα τοῦ Ἀγίου, ἐπεριπατοῦσαν βιαζόμενοι. Περιπατήσαντες δὲ ὀλημερῆς εἰς

ἄγνωστους τόπους καὶ ἀβάτους, πάλιν τὸ ἀργά, ὥς περ ὑπὸ Θεοῦ τυρωθέντες, ἐπέ-
 ζευσαν εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Βασιλί-
 σκου, διότι ἐκεῖ ἦτον θέλημα τοῦ Θεοῦ νά
 τελευτήσῃ ὁ Ἅγιος. Τὴν νύκτα γοῦν ἐκεί-
 νην ἐγνώρισεν ὁ Ἅγιος τὸν θάνατόν του,
 καὶ ἔκραξε τοὺς δύο Ἱερομονάχους του,
 καὶ τὸν Διάκονον, καὶ εἶπέ τους τὴν ὑπό-
 δεσιν· ἔπειτα ἐμετάλαβε, καὶ μετὰ ταῦτα
 κράζας φωνῇ μεγάλῃ, Κύριε, εἰς χεῖράς σου
 παρατίθω τὸ πνεῦμά μου, ἐξέπνευσεν. Ἦ-
 τον δὲ τότε ἡ τεσσαρεσκαίδεκάτη ἡμέρα
 τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός, καθ' ἣν ἐορτάζο-
 μεν τὴν Ὑψωσιν τοῦ τιμίου Σταυροῦ, διότι
 ἐπρεπε τὸν σταυρώσαντα τὴν ἑαυτοῦ σάρκα
 σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις,
 ἀποθανεῖν κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τοῦ ζωο-
 ποιοῦ Σταυροῦ, ἵνα καὶ συναναστῇ τῷ ἐκ

νεκρῶν ἀναστάντι, καὶ ζωοποιήσαντι ἡ-
 μᾶς. Κατετίθη δὲ τὸ τίμιον αὐτοῦ λείψα-
 νον πλησίον τοῦ Ἁγίου Ἱερομάρτυρος Βα-
 σιλίσκου, πολλῶν θαυμάτων πηγὰς ἀναβλύ-
 ζον· ἔζησε δὲ τὰ πάντα ἔτη, ἔγ'. ἐξ ὧν,
 τὰ ἐξ μόνον ἐποίησεν ἐν τῇ Ἀρχιερωσύνῃ.
 Αὕτη εἶναι ἡ πολιτεία τοῦ ἐν Ἁγίοις Πα-
 τρός ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, εὐ-
 λογημένοι Χριστιανοί· αὐτὸς εἶναι ὁ βίος
 του· αὐταῖς εἶναι αἱ πράξεις του, ἐπαινε-
 ταὶ μὲν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, δυσκατόρ-
 डाτοι δὲ τοῖς βουλομένοις μιμησασθαι
 ταύταις. Γένοιτο δὲ καὶ ἡμᾶς βοηθούσης
 τῆς θείας χάριτος μιμητὰς γενομένους τῆς
 θαυμάσιου πολιτείας αὐτοῦ, τῆς ἐπουρανίου
 Βασιλείας ἀξιωθῆναι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ
 Κυρίῳ ἡμῶν. Αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶ-
 νας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΝΟΕΜΒΡΙΟ Λ'.

Εἰς τὴν περίοδον καὶ τὸν ὑπὲρ Χριστοῦ θάνατον τοῦ Ἀγίου ἐνδόξου

ΚΑΙ ΠΑΝΕΥΦΗΜΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Α Ν Δ Ρ Ε Ο Υ

ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΛΗΤΟΥ.

Πολλαῖς φοραῖς ἐσυλλογίσθηκα, εὐλογη-
μένοι Χριστιανοί, ὅτι διατίνα τρόπον τόσον
πλήθος ἀνθρώπων, ὅπου ἦσαν εἰς τὸν και-
ρὸν, καὶ ὃν ἦτον ὁ Χριστὸς ἐπὶ τῆς γῆς,
καὶ ἔκαμε τὰ θαύματα, δὲν τὸν ἐπίστευ-
σαν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ μόνον μερικοί
τινες, καὶ ἐκεῖνοι ἀγράμματοι καὶ ἰδιῶται·
καὶ ταῦτα συλλογιζόμενος, ἐγύρευα νὰ εὑρω
τὴν αἰτίαν, πῶς ἐγένετο τοῦτο, διότι ἤθελα
νὰ εἰπῶ, πῶς μόνον τόσους ἤθελεν ὁ Χρι-
στὸς νὰ τὸν πιστεύσουν, καὶ διὰ τοῦτο ἔ-
γινεν οὕτως. Ἀλλὰ αἱ Γραφαὶ τῆς Ἐκκλη-
σίας μὲ ἐλέγχουσιν, αἱ τινες λέγουσιν, ὅτι
ὁ Θεὸς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι,
καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. Πάλιν
δὲ νὰ εἰπῶ, ὅτι μελλούμενον εἰς τοὺς Ἀ-
ποστόλους νὰ τὸν πιστεύσουν, καὶ εἰς τοὺς
ἄλλους Ἰουδαίους νὰ τὸν σταυρώσουν, ἀλλὰ
τοῦτο εἶναι βλάσφημος λόγος, καὶ τῆς Ἑλ-
ληνικῆς πλάνης μυθολογία. Ἐχοντας γοῦν
τὴν ἀπορίαν ταύτην, ἐζήτησα εἰς τὰ Βι-
βλία τῆς Ἐκκλησίας μας νὰ εὑρω τινὸς
Ἀγίου ῥῆσιν νὰ καταλάβω τὴν αἰτίαν,
καὶ ἰδοὺ εὐρέθησαν αἱ Ἐπιστολαὶ τοῦ
Θείου Ἀποστόλου Παύλου· καὶ διαβάζων-
τας ταύτας, ἐκατάλαβα, ὅτι οὔτε τοῦ
Θεοῦ ἦτον, τόσοι μόνον νὰ τὸν πιστεύσουν,
οὔτε τὸ μελλούμενον εἶναι στερεκτὸν, ἀλλὰ
ὅτι ὁ μὲν Θεὸς φανερά ἔδωκε τοῖς ἀνθρώ-
ποις γνῶσιν νὰ τὸν γνωρίζουν, ἐκεῖνοι δὲ
ἐξ ἰδίας προαιρέσεως ἐσκοτίσθησαν, καὶ

ἐσφάλισαν ἐκουσίως τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς
ψυχῆς τους, νὰ μὴ γνωρίσουν τὴν ἀλήθειαν·
καὶ τοῦτο τὸ λέγει εἰς τὸ α'. Κεφ. τῆς
πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολῆς. Διότι τὸ γνω-
στὸν τοῦ Θεοῦ, φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς,
ὁ γὰρ Θεὸς αὐτοῖς ἐφάνέρωσε· τὰ γὰρ ἀό-
ρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιή-
μασι νοούμενά καθοράται, ἥτε αἰδὶς αὐτοῦ
δύναμις καὶ θεϊότης. Τί θέλει νὰ ὀρίσῃ;
Ὅτι ὁ Θεὸς διὰ τοῦτο ἔδωκε τοῖς ἀνθρώ-
ποις ὀφθαλμοὺς καὶ στόμα καὶ τὰς ἄλλας
αἰσθήσεις, νὰ βλέπουν τὰ ποιήματά του
τὰ φαινόμενα, νὰ καταλαμβάνουσιν ἀπὸ
αὐτὰ καὶ τὰ ἀόρατα τοῦ Θεοῦ. Ποῖα; Τὴν
δύναμίν του, καὶ τὴν Θεότητά του. Πῶς,
ὦ Παῦλε; Νὰ βλέπουν τὸν Ἥλιον πῶς
λάμπει, νὰ συλλογίζωνται πῶς ἐάν τὸ
ποίημα λάμπει τόσον, πόσω μᾶλλον θέλει
λάμπῃ ὁ Ποιητὴς του. Ὁμοίως καὶ τὰ ἄλλα
κτίσματα τὰ μεγάλα καὶ θαυμαστά βλέ-
ποντες, νὰ ἀνεβάζουν τὸν νοῦν τους πρὸς
ὕψηλότεραν ἔννοιαν τοῦ Θεοῦ. Αὐτοὶ δὲ
ἄγνωστοι ὄντες, οὐδὲ ἀπολογία ἔχουν νὰ
λέγουν πρὸς τὸν Θεόν, ὅτι δὲν τους ἔδωκε
στράταν νὰ τὸν γνωρίσουν· διότι γνόντες
τὸν Θεόν, οὐχ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν ἢ εὐχα-
ρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς δια-
λογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνε-
τος αὐτῶν καρδιά, καὶ φάσκοντες εἶναι
σοφοί, ἐμωράνθησαν. Ἀκούεις πῶς ὁ Θεὸς
Παῦλος ὀρίζει, ὅτι ἐγνώρισαν μὲν τὸν Θεόν

πολλοὶ ἄνθρωποι, ἀλλὰ δὲν τὸν ἐτίμησαν ὡς Θεόν· ἐπειδὴ ἡ καρδιά τους ἐματαιώθη, καὶ ἐτυφλώθη εἰς ἄλλους διαλογισμοὺς τῆς πλάνης. Καὶ πάλιν εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολήν, ἐν τῷ δ' Κεφ. οὕτω λέγει. «Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν Κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ Ἔθνη περιπατεῖ, ἐν ματαιότητι τοῦ νοῦς αὐτῶν ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ, ὄντες ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν ἄνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, καὶ διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν»· ἡγοῦν, ἔτι σᾶς λέγω καὶ σᾶς παραγγέλλω ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὦ Χριστιανοί, ὅτι πλέον ἀπὸ τοῦ νῦν νὰ μὴ περιπατεῖτε, καθὼς περιπατοῦσι τὰ ἄλλα Ἔθνη μὲ τὴν ματαιότητά τους, ἡγοῦν ὅπου ἔχουν τὸν νοῦν τους μόνον εἰς τὰ μάταια, καὶ φθαρτὰ πράγματα· τὰ ὅποια Ἔθνη μὲ τὸ νὰ ἴναι ἐσκοτισμένα κατὰ τὴν διάνοιαν, εἶναι καὶ ὑστερημένα τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν ἀγνωσίαν ὅπου ἔχουν, καὶ διὰ τὴν τυφλώσιν τῆς καρδίας αὐτῶν. Ἐκαταλάβετε εὐλογημένοι Χριστιανοί, διὰ ποίαν αἰτίαν δὲν ἠκολούθησαν τῷ Χριστῷ ὅλοι οἱ τότε εὐρεθέντες, ἀλλὰ μόνον μερικοὶ τινες; Ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι ἐπίλοιποι ἄνθρωποι, μοναχοὶ τους ἐξ ἰδίας προαιρέσεως δὲν ἠθέλησαν νὰ πιστεύσουν τὸν Χριστόν, ἀλλὰ νομίζοντες ἑαυτοὺς σοφοὺς καὶ φρονίμους, δὲν ἐταπεινώθησαν νὰ πιστεύσουν εἰς τὴν φαινομένην μωρίαν τοῦ κηρυγματος τοῦ Χριστοῦ οἱ δὲ Ἀπόστολοι, ἅπλοι ὄντες καὶ ἰδιῶται, ἐξ ὅλης καρδίας ἠκολούθησαν τῷ Χριστῷ. Διὸ καὶ αὐτὸς ἔδωκε τους ἐξουσίαν νὰ γένουν τέκνα Θεοῦ, καθὼς τὸ ὀρίζει καὶ ὁ Θεολόγος Ἰωάννης εἰς τὸ κατ' αὐτὸν Εὐαγγέλιον, ἐν Κεφ. α'. «Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ». Ὅτι δὲ ἀληθὴς εἶναι ἡ λύσις τῆς ἀπαρίας ταύτης, δυνάμεσθαι μὲν καὶ ἐξ ἄλλων πολλῶν Ἀγίων νὰ τὴν δεῖξωμεν, ἐξ ὧς δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ σημερινοῦ ἑορταζομένου Ἀγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου, ὁ ὁποῖος, διὰ νὰ ἔχη ἀγαθὴν πρᾶξιν, πρῶτα μὲν ἦτον ἄνθρωπος ἰδιώτης καὶ ἄγροικος· δευτέρου δὲ ἀκολούθως τῷ Χριστῷ,

καὶ πιστεύσας εἰς τοὺς λόγους του, ἐγένετο Ἀπόστολος, καὶ Διδάσκαλος τῆς Οἴκουμένης. Ἀλλὰ ἀναγκαῖον εἶναι πρῶτον νὰ μάθωμεν πόθεν ἦτον, καὶ ἀπὸ ποίους γονεῖς, καὶ πῶς ὑστερον ἠκολούθησε τῷ Χριστῷ, καὶ ὅπως ἀγωνίσθη, καὶ ὅπως ἐτελειώθη.

Ὁ ἐνδοξος οὗτος Ἀπόστολος Ἀνδρέας ἦτον μὲν ἀπὸ μίαν Χώραν παραμικρὴν τῆς Ἱερουσαλὴμ, ἡ ὁποία ὠνομάζετο Βηθσαϊδᾶ, ὅπερ εἶναι Ἑβραϊκὸν ὄνομα, ἐρμηνεύεται δὲ Ἑλληνιστί, οἶκος Σηρευτῶν, ἡγοῦν σπητι τῶν κυνηγῶν. Καὶ πρεπόντως ἐλέγετο οὕτως· ἡ γὰρ τοιαύτη ἦτον χώρα τῶν Ἀποστόλων Πέτρου, καὶ Ἀνδρέου, καὶ Φιλίππου, ὅπου ἐκυνήγησαν καὶ ἠύραν τὴν ἀλήθειαν, ἥτις ἐστὶν ὁ Χριστός. Εἶχε δὲ ἀδελφὸν τὸν Κορυφαῖον Ἀπόστολον Πέτρον. Ἀλλὰ ποῦ εἶναι τινὲς ἄνθρωποι ὅπου καυχῶνται πῶς εἶναι ἀπὸ μεγάλα Κάστρη καὶ ἀπὸ μεγάλας πατρίδες; τί τὸν ὠφελεῖ τὸν ἄνθρωπον τὸ Κάστρον εἰάν εἶναι αὐτὸς κακός; Ἀκούεις; οἱ πρῶτοι τῶν Ἀποστόλων ἦσαν ἀπὸ μίαν καταφρονημένην χώραν, ἀλλὰ διὰ νὰ γένουν αὐτοὶ καλοὶ, ἐτίμησαν καὶ τὴν πατρίδα τους· καὶ πρότερον μὲν ἡ Βηθσαϊδᾶ, ἦτον ἀνέματος, καὶ παραμικρὴ χώρα, νῦν δὲ, διὰ τὸ ὄνομα τῶν Ἀποστόλων, καὶ Βασιλεῖς Χριστιανῶν, καὶ Ἀρχόντες, καὶ μικροὶ καὶ μεγάλοι τὴν τιμοῦσιν. Καὶ κάστρον μὲν εἶναι πολλὰ παλαιά, ὅπου καὶ τὸ ὄνομά τους δὲν ἔξέφυρε τινὰς πῶς ὀνομάζονται· αὐτὴ δὲ, εἰάν καὶ χώρα ἦτον, ἀλλ' ἔμως ἔχει τὴν φήμην ἕως τῆς συντελείας τοῦ κόσμου διὰ τοὺς Ἀποστόλους τούτους. Καὶ ἡμεῖς γοῦν οἱ ἄνθρωποι ἅς μὴ θαρροῦμεν νὰ τιμηθῶμεν, πῶς ἔχομεν μεγάλα κάστρη πατρίδας, ἀλλὰ μᾶλλον ἡμεῖς ἅς γενοῦμεν καλοὶ, νὰ τιμήσωμεν τὰς πατρίδας μας. Ἀλλὰ ἅς ἐλθοῦμεν εἰς τὴν ὑπέθεσιν τοῦ λόγου μας.

Ὅντες γοῦν οἱ Ἀπόστολοι, ὡς εἶπον, ἀπὸ τοιαύτην καταφρονημένην χώραν, εἶχον ἀμφότεροι καὶ πατέρα πέντητα ὄνδρα, ὁ ὁποῖος, ὡς πτωχὸς ὅπου ἦτον, ἐπαίδευσε καὶ τοὺς υἱοὺς του τὴν ἰδίαν τέχνην, ὡς τὸ ἔχουν συνίθειαν οἱ πτωχοί, οἱ ὅποιοι μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχουν νὰ δίδουν μαθητικά,

δὲν δύνανται νὰ μάθουν τοὺς υἱοὺς τοὺς καλῆτερον τέχνην, παρὰ τὴν ἐδικήν τους· διότι ἦτον ὁ Ἰωάννης ἐκεῖνος ψαροκυνηγός, καὶ ἐψάρευεν εἰς ταῖς λίμναις, ὅπου εὗρισκουνταν ὁλόγυρα τῆς Ἱερουσαλήμ, ἤγουν εἰς τὴν Τιβεριάδα, καὶ εἰς ἄλλας. Ὁ μὲν οὖν Ἀπόστολος Πέτρος ἔμεινε εἰς τὴν πατρικὴν τέχνην, καὶ μετὰ ταῦτα ἔλαβε καὶ γυναῖκα, τὴν Συγατέρα Ἀριστοβούλου τοῦ Ἀδελφοῦ Βαρνάβα τοῦ Ἀποστόλου. Οἱ δὲ Σείος Ἀνδρέας καταφρονήσας τῆς κοσμικῆς συγχύσεως, ἐπρόκρινε τὴν παρθενίαν, καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ ὑπανδρευθῇ· μόνον ὡς ἤκουσεν, ὅτι ὁ Πρόδρομος Ἰωάννης περὶπατεῖ εἰς τὰ περίχωρα τοῦ Ἰορδάνου, καὶ κηρύττει μετάνοιαν, ὑπῆγεν εἰς ἐκεῖνον, καὶ ἐγένετο μαθητὴς του, διότι ἐπεθύμα νὰ ἀνεβάσῃ τὸν νοῦν του εἰς περισσότεραν ἔννοιαν, καὶ δὲν ἠθέλησεν ὥσπερ τοὺς ἄλλους νὰ κοίτεται εἰς ταῖς σύγχυσεις τοῦ κόσμου, ἀλλὰ ἀκούωντας τοὺς Προφητικούς λόγους, καὶ ἔχωντας τὴν ψυχὴν του κεκαθαρμένην ἀπὸ ἀμαρτίας, ἐγνώρισε παρευθὺς, ὅτι ἡ διδαχὴ τοῦ Προδρόμου εἶναι ἐκ θελήματος Θεοῦ, καὶ ὅτι εἶναι πρόξενος σωτηρίας· διὰ τοῦτο καὶ ἠκολούθησεν ἐξ ὅλης καρδίας, καὶ ὅλως δὲ ὅλου παρέδωκε τὸν νοῦν του εἰς τὴν διδαχὴν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Σείος Πρόδρομος, δέλωντας νὰ ἀνεβάσῃ τὸν λογισμὸν τῶν μαθητῶν του εἰς περισσότεραν ἔννοιαν, νὰ μὴ ὑπολαμβάνουσιν, ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ Χριστός, ἀλλὰ δούλος καὶ ὑπηρέτης, καὶ πρόδρομος καὶ κήρυξ, εἶναι αὐτὸς τοῦ Χριστοῦ, ἐπῆρε μὲ τοῦ λόγου του δύο μαθητάς, τὸν Ἀπόστολον τοῦτον Ἀνδρέαν, καὶ ἄλλον τινὰ τὸν ὅποιον λέγουσιν, ὅτι νὰ εἶναι ὁ Θεολόγος Ἰωάννης, καὶ ὑπῆγεν ἐκεῖ ὅπου ἦτον ὁ Χριστός. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν, εἶπεν· Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ· καὶ ἀκούσαντες οἱ δύο οὗτοι μαθηταὶ τὴν μαρτυρίαν ταύτην τοῦ Ἰωάννου περὶ τοῦ Χριστοῦ, ἀφέντες τὸν Ἰωάννην, ἀκολούθησαν τῷ Χριστῷ. Ἐπιστραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Ραβδί (ὃ λέγεται ἐρμηνευόμενον, Διδάσκαλε), πῶς μέλεις; λέγει αὐτοῖς· ἔρχεσθε καὶ ἴδετε.

Ἦλθον καὶ ἴδον πῶς μένει, καὶ παρ' αὐτῶ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὥρα δὲ ἦν ὡς δεκάτη. Ἀλλὰ ἴδετε τὴν ἀγαθὴν προαίρεσιν τοῦ Ἀγίου. Ὡσάν εὗρηκεν αὐτὸς τὸν Σησαυρόν, δὲν ἠθέλησε νὰ τὸν ἔχῃ μόνος, ἀλλὰ ἐπροσκάλεσε καὶ τὸν Ἀδελφόν του εἰς ἀπόλαυσιν τούτου· διότι μετὰ ταῦτα εὗρηκε τὸν Ἀδελφόν του Πέτρον, ὅπου τότε ὠνομάζετο Σίμων, καὶ λέγει του· εὗρήκαμεν τὸν Μεσσίαν, ὅστις ἐρμηνεύεται Χριστός. Δὲν εἶπεν, εὗρήκαμεν Μεσσίαν, ἀλλὰ τὸν Μεσσίαν. Τί Σείει νὰ εἰπῇ; Ἐγνώρισεν ὁ Ἀγίος, ὅτι οὐκ ἐκήρυξαν οἱ Προφῆται, αὐτὸς εἶναι ὁ Ἰησοῦς· διὰ τοῦτο δὲν εἶπεν ἀπλῶς ὅτι εὗρήκαμεν Μεσσίαν, ἤγουν κάποιον Χριστόν, διότι Μεσσίαις καὶ Χριστοὶ ἐλέγοντο καὶ οἱ Βασιλεῖς τῶν Ἑβραίων, ὅτι ἐχρίουνταν καὶ ἀλείφονταν μὲ μύρον, τὸ ὅποιον ἦτον μιγμένον μὲ τὸ μεσσά, ὅπερ λέγεται Ἑβραϊκῶς, ἐλαιόλαδον. Ἀλλὰ τί εἶπε; τὸν Μεσσίαν, δηλονότι ἐκεῖνον τὸν Χριστόν, ὅπου προκατήγγειλαν οἱ Προφῆται. Μετὰ γοῦν τὸ εἰπεῖν τοιοῦτον λόγον πρὸς τὸν Ἀπόστολον Πέτρον τὸν ἀδελφόν του, ἐπῆρέ τον μὲ τοῦ λόγου του, καὶ ὑπῆγε τον πρὸς τὸν Χριστόν· ὁ δὲ Χριστὸς ἰδὼν τὸν Πέτρον, εἶπεν· ἐσὺ εἶσαι ὁ λεγόμενος Σίμων, ὁ Υἱὸς τοῦ Ἰωάν, ἐσὺ Σείεις ὀνομασθῇ Κηφᾶς, (ὅσπερ ἐρμηνεύεται Πέτρος). Ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτως ἐσυμπέραναν, καὶ τοιουτοτρόπως τότε συνέτυχον τῷ Χριστῷ οἱ δύο οὗτοι Ἀπόστολοι καὶ Ἀδελφοί, ἔπειτα ὑπῆγαν πάλαι εἰς τὸν τίμιον Πρόδρομον.

Εἰς δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ὁ Βασιλεὺς Ἡρώδης ἐπίασε τὸν Πρόδρομον Ἰωάννην, καὶ ἔβαλέ τον εἰς φυλακὴν διὰ τὴν ἐλεγχθῆν ὅπου τὸν ἔλεγε, πῶς εἶχε παρὰ νόμους τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ του Φιλίππου. Ἐκεῖ γοῦν ὅπου ἦτον φυλακωμένος, ὡς Προφήτης ὢν, μᾶλλον δὲ καὶ Προφῆτης περισσώτερος, ἐγνώρισεν ὅτι αὐτὸς μὲν Σείει φονευθῇ ὑπὸ Ἡρώδου, οἱ δὲ μαθηταὶ του Σείλου ἀναμείνη πάλιν εἰς τὸ Νομικόν. Διὰ νὰ μὴ γένῃ γοῦν ἔστι, μηδὲ ὡσάν φονευθῇ αὐτός, νὰ ἀναμείνουσιν οἱ Μαθηταὶ του, ἔχοντες ταπεινὴν ἔννοιαν περὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ δὲν καταλάβουν τελείως.

ὅτι εἶναι Θεὸς διὰ τοῦτο ἐδιάλεξε πάλιν δύο ἀπὸ τοὺς μαθητάς του, τὸν τίμιον Ἀνδρέαν, καὶ τὸν ἕτερον ὃν εἶπομεν καὶ πρῶτον, καὶ ἔστειλέ τοὺς εἰς τὸν Χριστὸν νὰ τὸν ἐρωτήσουν· Ἐοὐ εἶσαι ἐκεῖνος ὅπου γράφει οἱ Προφῆται νὰ ἔλθῃ, ἢ ἄλλον καρτεροῦμεν; Τί γοῦν ὁ Χριστὸς, ὅπου ἐγνώριζε τὰ κρυπτά τῶν ἀνθρώπων; οὐδὲ παντελῶς τοὺς ἔκρυψε τὸ ὄλον, οὔτε τελείως τοὺς ἔδειξε τὴν Θεότητά του, ἀλλὰ ἠθέλησε νὰ τοὺς βεβαιώσῃ τὴν ἀλήθειαν μὲ πράγματα, καὶ ὅχι μὲ λόγους μοναχοῦς, νὰ καταλάβουν ἀπὸ τὰ πράγματα, ὅτι αὐτὸς ὅπου ποιεῖ τὰ τοιαῦτα θαύματα, εἶναι καὶ ὁ μέλλων ἔλθειν ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων. Τί γοῦν τοὺς ἀπεκρίθη ὁ Χριστὸς; Σὺρτε, καὶ εἰπέτε τοῦ Ἰωάννου, ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἀναστένονται, χωλοὶ περιπατοῦσι, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται. Πῶς; δηλονότι ἀκούουσιν ἀγαθοὺς λόγους, ὅτι· Μακάρι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν· καὶ καλὸς τυχεὶς εἶναι ἐκεῖνος, ὅπου νὰ μὴ σκανδαλισθῇ εἰς ἐμένα. Ἀλλὰ τίς εἶναι ἡ ἔννοια τοῦ λόγου; Οὐδὲ ὁ Ἰωάννης δὲν ἤξευρε πῶς αὐτὸς εἶναι ὁ Χριστὸς, ὃν προσκήρυξαν οἱ Προφῆται, καὶ διὰ τοῦτο ἔστειλε τοὺς μαθητάς του νὰ ἐρωτήσουν τὸν Χριστὸν τοῦτον τὸν λόγον; διότι, πῶς ἦτον δυνατόν νὰ μὴ τὸν ἐγνώριζε τὸν Χριστὸν, τίς εἶναι, ὅπου αὐτὸς ὁ Πρόδρομος, ἀκόμη ἔταν ἦτον εἰς τὴν κοιλίαν τῆς Ἐλισάβετ τὸν ἐγνώρισεν; Οὐδὲ ὁ Χριστὸς πάλιν μὲ τὴν ἀποκρίσιν τοῦ λόγου του, ἦτον ὁ σκοπὸς του νὰ βεβαιώσῃ τὸν Ἰωάννην, διότι ἐγνώριζεν ὁ Χριστὸς τὸν Πρόδρομον πλέον περισσότερο, παρὰ εἴτι τὸν ἐγνώρισεν αὐτός· ἀλλὰ διὰ τοῦτο τοὺς ἀποκρίθη ὁ Χριστὸς, ἔτι, καὶ ἔκαμε καὶ θαύματα ἐνώπιον αὐτῶν, διὰ νὰ γνωρίσουν ἐκεῖνοι οἱ δύο μαθηταί, ὁ Ἀνδρέας, καὶ ὁ Θεολόγος, ὅτι πολλή, εἶναι ἡ διαφορὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν Ἰωάννην· ἐπειδὴ ὁ μὲν Ἰωάννης δὲν ἐποίησε παντελῶς θαῦμα, ὁ δὲ Χριστὸς ἐτέλειεν ἅπειρα καλὰ, ἐὰν καὶ ἐκεῖνοι τότε ὑπελάμβανον τὸν Πρόδρομον ὡς μεγαλύτερον, ὅτι ἦτον ἀπὸ Ἀρχιερατικόν γένος, καὶ ἀπὸ Προφήτην Πατέρα, τὸν

Ζαχαρίαν, καὶ αὐτὸς Προφήτης, καὶ ἔτι ἀπὸ στείραν μητέρα ἦτον ἐξ ἐπαγγελίας γεννημένος· ὁ δὲ Χριστὸς ἐφαίνετο, κατὰ τὸ ὀρώμενον, πένης, καὶ πενήτων υἱός, καὶ οὔτε μαθητάς εἶχεν ἀκόμη τότε.

Οὗτος γοῦν τοῦ Προδρόμου φυλακωμένου, καθὼς τὸ ἐπροείπαμεν, ὁ Χριστὸς ἐπαρამέρισε ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν λίμνην τῆς Γεννησαρέτ, καὶ ἐκεῖ εὗρῃκε τὸν Ἀνδρέαν καὶ τὸν Πέτρον, ὅπου συνέρραπτον τὰ δίκτυά τους· Τί γοῦν ὁ Χριστὸς; Δὲν τοὺς ὠνειδίζε, πῶς ἄφησαν καὶ αὐτὸν, καὶ τὸν Διδάσκαλόν τους τὸν Ἰωάννην φυλακωμένον, ἐπειδὴ ἐγνώριζε, Θεὸς ὢν, ὅτι ἡ πενία τοὺς ἀνάγκασε νὰ ἐργάζωνται, ὡς πτωχοὶ ὅπου ἦσαν. Ἀλλὰ τί τοὺς εἶπεν; Ἐλάτε καταπόδι μου, νὰ σᾶς κάμω ψαράδες ἀνθρώπων· αὐτοὶ δὲ ἀφέντες τὰ δίκτυά τους, ἀκολούθησαν τῷ Χριστῷ. Καὶ ἴδε, πῶς ὀρίζει ὁ Εὐαγγελιστῆς Ματθαῖος εἰς τὸ δ' κεφ. ὅτι «εὐ-δὲως ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ». ἤγουν, δὲν ἔκαρτέρησαν, δὲν ὤκνεσαν, δὲν εἶπαν, ὡς καινουργώσωμεν τὰ δίκτυά μας, καὶ ἔπειτα θέλωμεν ὑπάγη, ὡς ἂν μερικαῖς φοραῖς ὅπου εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ψάλλει ὁ Ἱερεὺς, καὶ ἡμεῖς λέγομεν, ὡς τελειώσωμεν τὴν δεινὰ δουλείαν, καὶ θέλωμεν ὑπάγη· δὲν εἶπαν ἔτι, ἀλλὰ πάντας, ἀφίσαντες πάντα τὰ δίκτυα, τὸ καλάδι, τὸ σπῆτί τους, τὴν γενεάν τους, τοὺς φίλους τους, ἠκολούθησαν τῷ Χριστῷ, διότι ἀκόμη εἶχαν νεαρὰν τὴν μαρτυρίαν τοῦ Προδρόμου, ὅπου εἶπε περὶ τοῦ Χριστοῦ· ἀλλὰ δὲν ἐνθυμοῦντο καὶ τὰ θαύματα ὅπου ἴδαν γινόμενα παρὰ τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ ὁ μὲν περὶ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου λόγος ὡς ἀναμείνη κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν, ἐπειδὴ ἄλλη ἡμέρα εἶναι καὶ ἡ Πανηγυρίς τούτου, καὶ ἡ διήγησις τῶν ἔργων του, μόνον δὲ περὶ τοῦ Θεοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου ὡς διηγοῦμεσθαι.

Οὗτος τοίνυν ὁ Ἀπόστολος ἀφείς τὰ πάντα, ὡς εἶπομεν, ἔλη ψυχὴ ἐγένετο ἀκόλουθος τοῦ Χριστοῦ· καὶ πρῶτος τῶν ἄλλων Ἀποστόλων ἐκαλέσθη εἰς τὴν διδασκίαν τοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦτο καὶ Πρωτόκλητος ὠνομάσθη. Διότι ἐκαταλόμβανε

μὲν καὶ προτύτερα ἀπὸ τὰ Προφητικά Βιβλία, ὅτι ἀληθῶς αὐτὸς εἶναι ὅπου μέλλει νὰ ἔλθῃ· ἀφόντις δὲ ἴδε μάλιστα ἀσθένειαις ἀνιάτρευταις ἰατρεμέναις, τυφλοῦς ὅπου ἔβλεπαν, χωλοῦς ὅπου ἐπεριπατοῦσαν, μόνον μὲ τὴν προσταγὴν τοῦ Χριστοῦ, Δαιμόνια ὅπου ἔφευγαν μὲ τὸν λόγον του, τοὺς νεκροῦς, πῶς ἀναστένουνται ἀπὸ τὸν θάνατον εὐκολώτερα παρὰ ἀπὸ τὸν ὕπνον, ὁμοίως τόσα ἄλλα θαύματα τοῦ Χριστοῦ, ὅπου εἶναι περισσὸν νὰ τὰ διηγούμεσθην καταλεπτῶς. Ταῦτα οὖν βλέπωντας ὁ Ἀπόστολος οὗτος, πλείον περισσότερον ἐθεδαιώνετο εἰς τὴν καλὴν ἔννοιαν ὅπου εἶχε περὶ τοῦ Χριστοῦ. Διότι ὡς φρόνιμος ὅπου ἦτον, ἐσυλλογίζετο, ὅτι εἰάν οἱ παλαιοὶ Προφῆται ἔκαμναν ποτὲ τοιαῦτα θαύματα, ἀλλὰ δὲν τὰ ἔκαμναν ἐξουσιαστικῶς ὡς ὁ Χριστὸς, ἀλλὰ μετὰ δεήσεως καὶ ἱκεσίας πρὸς τὸν Θεόν· ὁ δὲ Χριστὸς, μὲ τὸ « σοὶ λέγω, καὶ μὲ τὸ » θέλω, καὶ μὲ ἄλλα τοιαῦτα ἐξουσιαστικά λόγια, κάμνει τὰ θαύματά του· βλέπων ὅτι βάλλει τὸ χεῖρι του εἰς ὀφθαλμούς τυφλοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἀναδύει· προστασσει τοὺς δαίμονας, καὶ ὥσπερ καπνὸς χάνονται· φουρτούναις τῆς θαλάσσης σταματεῖ· περιπατεῖ τὴν θάλασσαν ὡς ξηράν· ἄλλα παραδοξότερα θαύματα κάμνει, ὅντως Θεὸς ἀληθὴς εἶναι ὁ Χριστός. Ταῦτα συλλογίζομενος ὁ ἐνδοξὸς Ἀπόστολος Ἀνδρέας, ἀχώριτος ἦτον μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ· εἶχε δὲ καὶ προθυμίαν, ὅτι εἰάν κάμῃ καιρὸς, νὰ θανατωθῇ καὶ ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός του· ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τασαῦτον.

Ἐπεὶ δὲ ὁ Χριστὸς ἄφησε τὰς πόλεις καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν ἔρημον, οὐδὲ ἐκεῖ δὲν τὸν ἄφησε τὸ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων, οὔτε οἱ μαθηταὶ του, ἀλλὰ ἀκολουθήσαν αὐτῷ ἀκοῦσαι τὴν διδαχὴν του. Ἐπειδὴ δὲ ἦτον ἔρημία ὁ τόπος, καὶ τροφὴν δὲν εἶχαν οἱ τῶσοι ἄνθρωποι νὰ φαίωσιν, ὑπῆγεν ὁ Θεὸς Ἀνδρέας καὶ εἶπε τῷ Χριστῷ, ὅτι μόνον πέντε ψωμιά κριθῖνα μᾶς εὕρισκονται, καὶ ὀλίγα ψάρια, τί νὰ κάμωμεν εἰς τόσον πλῆθος; Τότε ὁ Χριστὸς εὐλόγησε τὰ ψωμιά ἐκεῖνα, καὶ ἔφαγεν ὁ λαὸς, ὅπου ἦσαν πέντε χιλιάδες διχῶς ταῖς γυναῖκες καὶ

τὰ μικρὰ παιδία, καὶ ἐπερίσσευσαν καὶ ἰβ'. κοφίνια γεμάτα κομάτια. Καὶ τοῦτο εἶναι δυνατόν νὰ τὸ πιστωθῇ τινὰς ἀπὸ τὸ Θεῖον καὶ Ἱερὸν Εὐαγγελίου τοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, καθὼς τὸ μαρτυρεῖ αὐτὸς εἰς τὸ 5'. Κεφ. Καὶ ἀπὸ ἄλλην δὲ διήγησιν τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου νὰ καταλάβῃ τινὰς τὴν φιλίαν καὶ τὴν παρρησίαν τοῦ Ἀποστόλου τούτου, ὅπου εἶχε πρὸς τὸν Διδάσκαλόν του τὸν Χριστόν. Διότι διηγῆται ὁ αὐτὸς Θεολόγος Ἰωάννης εἰς τὸ ἰβ'. Κεφ. καὶ λέγει· ὅτι εἰς τὸν καιρὸν τῆς Ἑορτῆς τοῦ Πάσχα τῶν Ἑβραίων, ὑπῆγαν καὶ τινὲς τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν Ἑορτὴν διὰ πραγματοῦν τοὺς, καὶ ἐκεῖ ἐπεθύμησαν νὰ ἰδοῦσι τὸν Χριστόν καὶ αὐτοί, ὅτι ἀκοὴν μόνον εἶχαν. Ὑπῆγαν γοῦν καὶ εὕρηκαν Φίλιππον τὸν Ἀπόστολον, καὶ λέγουν του· αὐθέντα, θέλομεν νὰ ἰδοῦμεν τὸν Ἰησοῦν· αὐτὸς δὲ μὴ ἔχοντας τὴν παρρησίαν καὶ θάρρος εἰς τὸν Χριστόν, δὲν ὑπῆγε μοναχὸς νὰ εἰπῇ τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ γνωρίζοντας τοῦτον τὸν Ἀπόστολον, ὅτι ἔχει πολλὴν ἀγάπην καὶ παρρησίαν πρὸς τὸν Χριστόν, καὶ δίδοντας του τὰ πρωτεῖα ὡς Πρωτοκλήτου, ὑπῆγε πρῶτα καὶ εἶπεν αὐτῷ τὴν ὑπόθεσιν· ὁ δὲ Ἀνδρέας ἐπῆρε μὲ τοῦ λόγου του τὸν Φίλιππον, καὶ ὑπῆγαν πρὸς τὸν Χριστόν, καὶ ἀνέφεράν του τοὺς λόγους ἐκείνους τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλὰ ἃς συντέμνωμεν τὸν λόγον μας.

Ἀφόντις ἐσταυρώθη ὁ Χριστὸς, καὶ ἀνίστη, ἐφάνη πάλιν πρὸς τοὺς μαθητάς εἰς τὸ ὄρος τῆς Γαλιλαίας, καὶ εἶπέ τους· Πορευθέντες, μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔστειλε καὶ τὸ Ἅγιόν του Πνεῦμα, καὶ ἐφώτισέ τους νὰ συντυχαινῶσι τὰς γλώσσας ὅλας τῶν Ἑθνῶν. Τότε οἱ Ἀπόστολοι συναχθέντες, ἐβάλασι κλήρους ἀνάμεσόν τους, τί μέρος τῆς γῆς νὰ πάρῃ καθ' εἰς νὰ διδάξῃ. Τοῖς μὲν γοῦν ἄλλοις Ἀποστόλοις ἄλλος τις ἐκληρώθη τόπος πρὸς διδαχὴν· τούτῳ δὲ τῷ Ἀποστόλῳ ἔπασεν ὁ κλῆρος νὰ ὑπάγῃ νὰ διδάξῃ τὴν Βηθνυαίαν ὄλην. Βηθνυαία δὲ ἐνομάζεται, ὅσος τόπος εἶναι ἀνάμεσα ἀπὸ πέραν τὸ Σκουτάριον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπου ἐλέγετο πρότερον Χρυσόπολις, ἕως εἰς τὴν

Νικομήδειαν καὶ τὴν Νικαίαν. Οὐ μόνον δὲ ἡ Βηθηνία, ἀλλὰ καὶ τῆς μαύρης θαλάσσης τὸ μέρος, ἔσον εἶναι εἰς τῆς Ἀνατολῆς τὸ μέρος, τὰ Παράπολα ὅλα, καὶ τὸ παραθάλασσον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἕως τὴν Καλλιούπολιν. Μέτρῃσι εἰς αὐτὰ καὶ τὴν Χαλκηδόναν, καὶ τὸ Βυζάντιον, ὅπερ εἶναι ἡ Κωνσταντινούπολις, καὶ τὸ μέρος τῆς Θράκης, ἦγουν ὅσον εἶναι ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἕως τὴν Καβδάλαν, ἣτις λέγεται εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων Νεάπολις, παρὰ δὲ ἄλλοις λέγεται Χριστούπολις. Εἰς τὸν κλῆρον τοῦ ἦτον καὶ ἡ Μακεδονία· ἦγουν ἀπὸ τὴν Καβδάλαν ἕως τὴν Θεσσαλονίκην, καὶ ἡ Θεσσαλία, ἦγουν, ὅσος τόπος εἶναι ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην ἕως τὰ Φέρσαλα, καὶ ἡ Ἑλλάς, ἦγουν τὰ Φέρσαλα ἕως τὸ Ζητούνιον, καὶ ἡ Ἀχαΐα, ἦγουν ἀπὸ τὸ Ζητούνιον ἕως τὴν Παλαιὰν Πάτραν. Ὅλα αὐτὰ τὰ Κάστρη, ὅπου εἶναι εἰς τὰ σύνορα τούτων τῶν Ἐπαρχιῶν ὅπου εἵπαμεν, τούτῳ τῷ Ἀποστόλῳ ἔτυχον νὰ υπάγῃ νὰ τὰ διδάξῃ· καὶ οὐ μόνον ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ὅσα ἔθνη εἶναι ἀνάμεσα τῆς Θράκης καὶ τῆς Μακεδονίας ἕως Ἰστρου τοῦ ποταμοῦ, ὅστις εἶναι, ὁ τῶν λεγόμενος Δούναβις, καὶ αὐτὰ εἰς τὸν κλῆρον τοῦ Ἀγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου ἦσαν. Αὐτοῦν γοῦν τῶν τόπων καὶ τῶν πόλεων τὸν κλῆρον ἐγχειρίσθεις ὁ Πρωτόκλητος, δὲν ἐκύταξε πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν τόπων, καὶ χωρίων, καὶ πόλεων, νὰ ὀκνήσῃ· ἢ νὰ βαρεθῇ, ἀλλὰ ἔχοντας εἰς τὸν νοῦν τοῦ τὴν παραγγελίαν τοῦ Χριστοῦ, ὅπου τοὺς εἶπεν « Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς, ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων »· καὶ « μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυνάμενων ζημιῶσαι »· καὶ ὅσα τοιαῦτα· θάρρῶντας μόνον εἰς τὴν ἄμαχον τούτου δύναμιν, προθύμως ἐχώρισε τὴν στρατὰν τοῦ ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ, νὰ υπάγῃ εἰς καθ' ἕκαστον τόπον ὅπου εἵπαμεν· εἶχε δὲ καὶ ὀλίγους τινὰς ἀκολούθους μὲ τοῦ λόγου τοῦ ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους.

Πολλὰ μὲν γοῦν εἶναι αἱ στραταὶ καὶ αἱ ἀποδημίαι τοῦ Ἀποστόλου τούτου, καὶ ἀδύνατον εἶναι ὅλαις νὰ ταῖς γράψῃ τινὰς,

ἢ τοὺς πειρασμοὺς ὅπου ἐπάθαιναν εἰς πᾶσα Κάστρον, νὰ τοὺς διηγηθῇ ἄνθρωπος· ἀλλ' ὅμως διὰ νὰ μὴ στερήσωμεν τοὺς ἀκροατὰς καὶ φιλέρτους ὑμᾶς ἀπὸ τὰς ψυχωφελεῖς διηγήσεις τοῦ Ἀγίου, μίαν ἢ δύο νὰ διηγηθῶμεν πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην, πρῶτον διηθέντες τοῦ Ἀγίου, νὰ ἐμπνεύσῃ καὶ εἰς ὑμᾶς τὴν χάριν τοῦ. Περιπατῶντας ὁ Ἅγιος ἐκ τόπου εἰς τόπον, ὑπῆγεν εἰς μίαν πόλιν, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τῆς μαύρης θαλάσσης, ὅταν πλέωμεν πρὸς τὸν Καφᾶν, καὶ ὀνομάζεται Ἀμινσός, ὅπερ εἶναι ἀπὸ τὴν Σινώπην, στάδια ἑννακῶσια, ἦγουν μίλια, ρηή. ἤμισυ· ἐκεῖ ἦνεν ὁ Ἅγιος πολλοὺς ἀνθρώπους πεπλανημένους καὶ ἀσεβεῖς, ἄλλους μὲν, ὅπου ἦσαν βυθισμένοι εἰς τὴν ἑλληνικὴν πλάνην, ἄλλους δὲ εἰς τὴν Ἰουδαϊκὴν· πλὴν εἰς τὴν ἀσέβειαν ὅπου εἶχαν οἱ Ἀμινσῖνοί, εἶχαν καὶ ἕνα καλόν, τὴν φιλοξενίαν, ὅτι νὰ δέχωνται τοὺς ξένους ἀνθρώπους καὶ διαβάταις, νὰ τοὺς φιλεύουσιν. Ἐχόντων γοῦν οὕτως τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, ὑπῆγεν ὁ Ἅγιος, καὶ ἐπέβυσεν εἰς ἑνὸς Ἰουδαίου ὀσπήτιον, καὶ ἐσυλλογίζονταν, πῶς καὶ μὲ τί τρόπον νὰ καταπιασθῇ τοσοῦτον πλῆθος ἀνθρώπων πεπλανημένων, καὶ νὰ τοὺς φέρῃ μέσα εἰς τὸ δίκτυον τῆς διδαχῆς τοῦ συλλογζόμενος οὕτως ὁ Ἅγιος, ἐκίνησε τὸ ταχύ, καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων, ἔνθα ἦσαν συναθροισμένοι οἱ Ἰουδαῖοι, καθὼς τὸ ἔχουν συνήθειαν· ἐκεῖ ἐρωτοῦσάντων οἱ ἄνθρωποι, τίς εἶναι, πόθεν, καὶ ποταπὸν εἶναι τὸ κήρυγμάτου· ὁ δὲ Ἅγιος ἀρξάμενος τῆς διδαχῆς περὶ τοῦ Χριστοῦ, ἐδίδαξε μὲν καὶ ἀπὸ τὰ Μωσαϊκὰ Βιβλία, ἐδίδαξε δὲ καὶ ἀπὸ τὰ Προφητικά, καὶ ἐκ πάντων τούτων ἀπέδειξεν, ὅτι αὐτὸς ὁ Χριστὸς εἶναι, ὃν προκατήγγειλαν ἐκεῖνοι, ὁ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων ἐλθὼν εἰς τὸν Κόσμον. Τί τὸ ἐντεῦθεν; ἐπληρώθη τοῦ Χριστοῦ ὁ λόγος, ὃν εἶπεν αὐτός, ὅτι νὰ γένῃς ἀλιεὺς ἀνθρώπων. Διότι ἀκούσαντες οἱ Ἰουδαῖοι ἐκεῖνοι τὸν λόγον τοῦ Ἀποστόλου, παρενθὺς μετενόησαν, ἐπίστευσαν, καὶ ἐβαπτίσθησαν, ἐγένοντο Χριστιανοὶ αὐτῇ Ἰουδαίῳ, δούλοι Χριστοῦ, αὐτῇ

τῆς ἀπωλείας· ἐπὶ τούτοις καὶ ὅτους ἀσθενεῖς εἶχον, ἤρξαντο εἰσπράσσειν τοῦ Ἀποστόλου, καὶ πάντα εἰς ἑλπίδα τὴν Θεραπεΐαν, κατὰ τὸ εἶδος τῆς ἀσθενείας του, καὶ ἐγένεν ὁ Ἀπόστολος ἐκεῖσε, ὅχι μόνον ἰατρός τῶν ψυχῶν, ἀλλὰ καὶ διαφόρων ἀρρώστημάτων ἐράνη Θεραπευτής. Ἀλλὰ τί τὸ μετὰ ταῦτα; ἐκτίσεν Ἐκκλησίαν, χειροτόνησεν Ἱερεῖς ἀπὸ τῶν πιστευόντων ἐκεῖνους Ἰουδαίους.

Οὕτως ἀναχωρήσας ἐκεῖθεν, ἐπορεύθη εἰς τὴν Τραπεζοῦντα, καὶ ἐκεῖ ὁμοίως διδάσας καὶ βαπτίσας πολλούς, ἀλλὰ δὴ καὶ Ἱερέας χειροτονήσας, μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν εἰς τὴν Λαζικήν· ἡ δὲ Τραπεζοῦς, καὶ ἡ Λαζική αὕτη, εἶναι Κάστρη, καὶ ἔθνη καὶ αὐτά, εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς μαύρης θαλάσσης· ὅσοι δὲ ἐπεριπάτησαν εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, γνωρίζουσιν καὶ τὰ τοιαῦτα Κάστρη. Ἀλλὰ πάλιν καὶ ἐκεῖ ὁ Ἀπόστολος ποιήσας ὅμοια, καὶ πλήθος ἄπειρον Ἰουδαίων καὶ Ἑλλήνων προσαγαγὼν τῷ Χριστῷ, ἔδωκε βουλὴν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Ἐνα μὲν νὰ ἐορτάσῃ ἐκεῖ τὴν ἐορτὴν τοῦ Πάσχα, ὅτι ἡγγίζε· δεύτερον δὲ, νὰ συνευρεθῇ μὲ τὸν Ἀδελφόν του τὸν Πέτρον, καὶ μάλιστα ἐπεθύμα νὰ ἰδῇ καὶ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, ὃν ἤκουσεν ὅτι ἐπιστρέφειν εἰς τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων, καὶ εἶναι καὶ αὐτὸς Ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος τῶν ἐθνῶν. Ἐπῆγε γοῦν καὶ ἐπλήρωσε τὴν κατὰ Θεὸν ἐπιθυμίαν του· ἔπειτα ὑπέστρεψε μετὰ τοῦ Θεολόγου Ἰωάννου εἰς τὴν Ἐφεσον πόλιν, ἡ ὁποία ἦτον εἰς τὸν κλῆρον τοῦ Θεολόγου Ἰωάννου. Ἀλλὰ ἐκεῖ ὦν ὁ Ἀπόστολος, ἰδὲν ἀποκαλύψιν ἐκ Θεοῦ, ὅτι νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Βιθυνίαν, νὰ διδάξῃ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ κλήρου του· διὰ τοῦτο ἐκίνησε καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν Νίκαιαν πόλιν, ἡ ὁποία τότε ὠνομάζετο Ἐλικόρη, καὶ ἦτον ἀτείχιστος· διότι ὕστερον ὁ Καῖσαρ Τραϊανὸς ἐκτίσεν αὐτήν, καὶ πύργους ἐθεμελίωσεν ἐν αὐτῇ, καὶ διὰ νὰ νικήσῃ, τὴν ὠνόμασε Νίκαιαν· ἀλλὰ οὐδὲ ἡ λίμνη ὅπου εἶναι τὴν σήμερον ἡμέραν πλησίον τῆς, καὶ ὠνομάζετο Ἀσκανία, οὐδὲ αὕτη δὲν ἦτον τότε τρανὴ τότε καὶ καθαρισμένη, ὥς φαί-

νεται τὴν σήμερον. Διότι, ὥς γράφουσι οἱ Χρονογράφοι, ὕστερον ἀπὸ σεισμούς καὶ νεροπονταίαις, ἐτράνεψε καὶ ἐγένε καθὼς εἶναι τανῦν. Εἰς αὐτὴν γοῦν τὴν πόλιν πορευθεῖς, καὶ ἰδὼν πλήθος ἄπειρον ἀνθρώπων Ἰουδαίων καὶ Ἑλλήνων, ἐμεταχειρίσθη πρῶτον μὲ θαύματα νὰ τοὺς καταπαίσῃ νὰ ἐπιστρέφουν· διότι οἱ χοντροὶ ἄνθρωποι, κάλιστα πιστώνονται ὅταν βλέπουν θαύματα, παρὰ μόνον μὲ λόγους, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀπόστολος, ποτὲ μὲν τοὺς βουβούς ἔκαμνε καὶ ἐσυντυχαίναν, ποτὲ δὲ ἰάτρειε τοὺς ἀσθενημένους, καὶ ἄλλα δὲ διάφορα θαύματα ποιῶν, ἐγένετο ἰατρός δίχως μισθὸν εἰς τοὺς ἀσθενημένους· καὶ δράκοντας δὲ, θηρία μεγάλα ὅπου ἐφώλευαν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον, μόνον μὲ τὴν σιδηρὰν ράβδον ὅπου ἔδαστα, εἰς τῆς ὁποίας τὴν ἄκραν εἶχε Σταυρὸν πεπηγμένον, ἐδίωκε καὶ ἐθανάτωνέ τοὺς· καὶ Ναοὺς δὲ τῶν Ἑλληνικῶν ψευδωνύμων Θεῶν, τῆς Ἀφροδίτης καὶ τῆς Ἀρτέμιδος, ὅλου ἐκ θεμελίων τοὺς ἐχάλα· ὅσοι δὲ τῶν Ἑλλήνων δὲν ἐπίστευαν εἰς τὴν διδασκίαν τοῦ Ἀποστόλου, ἐμφορούμενοι ὑπὸ Δαιμόνων, ἐπηδοῦσαν, ἐχόρευαν, τὰς ἑαυτῶν σάρκας ἔτρωγαν, ἄλλα μυρία κακὰ ἐπάθαιναν, ἀξίαν τιμωρίαν ὑπομένοντες τῆς ἀπιστίας τοὺς. Ἀλλ' ὁ μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ, ὅπου ἦλθεν ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, δὲν τοὺς ἄφησεν ἕως τέλους νὰ χάνωνται ἔτι εἰς τὴν ἀπώλειαν τῆς πλάνης, ἀλλὰ ἰατρούντοίς τοὺς ἀπὸ τὴν Δαιμονικὴν ἐνέργειαν, ἐθεράπειε καὶ τὰς ψυχὰς αὐτῶν τῷ φωτὶ τῆς Θεογνωσίας. Δύω γοῦν χρόνους διατρίψας ἐκεῖ εἰς τὴν Νίκαιαν, καὶ Ἱερεῖς χειροτονήσας ἀπὸ τῶν πιστευόντων ἀνθρώπους, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Νικομήδειαν, ἡ ὁποία ἦτον μὲν πολυάνθρωπος, εἰς δὲ τὴν Ἑλληνικὴν πλάνην ἦτον ὅλως δὲ ὅλου ἐσκοτισμένη· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ὁ Ἀπόστολος ποιήσας τὰ ὅμοια, καὶ βαπτίσας τοὺς Ἕλληνας, ἐκεῖθεν ἀπῆλθεν εἰς τὴν Χαλκηδόνα, καὶ ἀπὸ τὴν Χαλκηδόνα, ἐπεριπάτησε τὴν Προποντίδα· ἦγον τόπον ὅσος εἶναι ἀπὸ τὸ Σκουτάριον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἕως τὰ ἀπάνω Νεόκαστρα· ἀπ' ἐκεῖθεν ὑπῆγεν εἰς τὴν Ποντοηράκλειαν, καὶ ἀπὸ τὴν Ποντοη-

ράκλειαν ἐπορεύθη εἰς τὴν Ἀμάστριδα πόλιν, ἡ ὁποία εἶναι πολλὰ μεγάλη καὶ τὴν σήμερον, πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς μαύρης θαλάσσης. Ταύτας δὲ τὰς πόλεις δὲν τὰς ἐπεριπάτει ὁ Ἀπόστολος, καθὼς ἡμεῖς ἐν συντόμῳ τὰς διηγούμεσταν· ἀλλ' εἰς πᾶσαν πόλιν πολλοὺς πειρασμοὺς ὑπομένων, καὶ πολλὰ ἐναντία εὐρίσκων, μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ Χριστοῦ ὅλα τὰ ἐνίκα, ἐπεὶδὴ ὁ Χριστὸς ἦτον ὑπέρμαχός του, καὶ ὅλα τὰ ἔκαμνεν εὐκολα. Διότι καὶ μετὰ τὴν φαινομένην μωρίαν τοῦ κηρύγματος, ἐνίκα τοὺς σοφοὺς τῶν Ἑλλήνων. Μετὰ ταῦτα, ἀπὸ τῆν Ἀμάστριδα πόλιν ἐξελθὼν, ὑπῆγεν εἰς ἄλλην πόλιν λεγομένην Σινώπην, εἰς τὴν ὁποίαν ἄδεται παλαιὸς λόγος, πῶς ἦλθε καὶ ὁ Ἅγιος Πέτρος ὁ Ἀπόστολος, νὰ ἰδῇ τὸν Ἀδελφὸν του, καὶ οἱ τοπικοὶ δὲ Χριστιανοὶ ἕως τὴν σήμερον δείχνουσι δύο θρόνα μαρμαρένια, τὰ ὁποῖα τὰ ἔχουσιν εἰς μεγάλην τιμὴν, καὶ λέγουσιν ὅτι ἐκεῖ ἐκάθονταν οἱ Δεῖοι Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Ἀνδρέας, καὶ ἐδίδασκαν τὸν λαόν· καὶ μία δὲ εἰκὼν παλαιὰ ἀπ' ἐκείνων τὸ καιρὸν εὐρίσκεται ἐκεῖ εἰς τὴν Σινώπην, ἔχουσα τὸν τύπον τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου, ἡ ὁποία θαύματα ἁπείρα ἀποτελεῖ καὶ ἕως τὴν σήμερον ἡμέραν, εἰς δόξαν τοῦ Χριστοῦ, καὶ εἰς τιμὴν τοῦ Ἀποστόλου, διὰ νὰ πιστεύουσιν οἱ Χριστιανοί, ὅτι οὐ μόνον ὅσον ἔξουσιν οἱ Ἀπόστολοι ἐθαυματοουργοῦσαν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸν θάνατόν τους δύναται τὰ ὅμοια νὰ κάμουν, μετὰ τὴν δύναμιν τοῦ Διδασκάλου αὐτῶν Χριστοῦ.

Καὶ ἄλλη δὲ φήμη ἄδεται, πῶς ὁ Ἀπόστολος Ματθίας ὁ εἰς τῶν ιβ' Ἀποστόλων, ὁποῦ συγκατηριθμήθη μετὰ τοὺς ἄλλους ια' Ἀποστόλους εἰς τὸν τόπον τοῦ Ἰούδα, καὶ αὐτὸς εἶχε τύχην προτιτέρα εἰς τὸ Σινώπι, περυνῶντας νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὸν Καθαὶ νὰ διδάξῃ, καὶ οἱ Σινωπεῖς τὸν εἶχαν πιάσῃ καὶ τὸν ἐφυλάκωσαν. Τότε γοῦν ὁποῦ ὑπῆγεν ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας ἐκεῖ, ἀκούσας ὅτι ὁ Ἀπόστολος οὗτος Ματθίας εἶναι φυλακωμένος, πορευθεὶς εἰς τὴν φυλακὴν, ἐποίησε προσευχὴν ἀπέξω, καὶ παρευθὺς ἐτξάκισθησαν τὰ δεσμά, καὶ ἡ φυλακὴ ἀνοιχθῇ, καὶ εὐγῆκεν ὁ Ἀπόστολος. Οἱ δὲ

Σινωπεῖς ἄγριοι ἄνθρωποι ὄντες καὶ ἀνήμεροι, ἰδόντες τὸν Ἀπόστολον πῶς ἐτξάκισσε τὰ δεσμά τῆς φυλακῆς, συναθροισθέντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ἄλλοι μὲν ἐπιχειροῦσαν νὰ κάψουν τὸ σπῆτι ὁποῦ ἦτον καθήμενος ὁ Ἀπόστολος, ἄλλοι δὲ πιάσαντες αὐτὸν ὡμῶς καὶ ἀνηλεῶς, οἱ μὲν ἀπὸ τὰ ποδάρια, οἱ δὲ ἀπὸ τὰ χέρια, ἐτράβιζάντον, ἔσερνάντον, εἰς τὰ χῶματα ἐκυλοῦσάντον, ἄλλοι δὲ μετὰ τὰ δόντια τους, ὡς θηρία ἄγρια, τὸν ἐδάκωναν, μετὰ ξύλα ἔκρουάντον, μετὰ πέτραις, μετὰ εἴτι ἔφθανε πᾶσα εἰς τέλος νομίσαντες, ὅτι ἀπέθανεν ἀπὸ τὴν παιδεύσειν τὴν πολλήν, ἔρριξάντον ἔξω τοῦ Κάστρου εἰς μίαν κοπρίαν. Ἀλλ' ὁ μὲν Ἀπόστολος ταῦτα ἔπαθε, μιμούμενος τὸν αὐτοῦ διδάσκαλον Χριστόν· ὁ δὲ Χριστὸς δὲν ἀμέλησε τοῦ ἰδίου Μαθητοῦ, ἀλλὰ τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἐπιφανεῖς αὐτῷ, καὶ θάρσας δούς, ἀνέστησεν ὑγιῆ· οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἕνα τὸν δάκτυλον, τὸν ὁποῖον ἔκοψε κάποιος ἄνθρωπος μετὰ τὰ δόντια του, καὶ ἐκείνον ὑγιάνεντον· ἔπειτα εὐλογήσας αὐτόν, καὶ καθοδηγήσας νὰ μὴ ἀμελήσῃ τὸ κήρυγμά του, ἀνελήφθη εἰς οὐρανοὺς. Ὁ δὲ Ἀπόστολος τὸ ταχὺ ἐσηκώθη καὶ ὑπῆγεν ὑγιῆς μέσα εἰς τὸ Σινώπι, μηδὲ καὶ σημάδι ἔχωντας τῶν πληγῶν, διότι ἤθελες εἰπῇ, ὅτι ἀπὸ πανήγυριν ἔρχεται χαίρόμενος.

Τοῦτο ὡς τὸ ἴδαν οἱ Σινωπεῖς, θαυμάσαντες τὴν ὑπεράνθρωπον καρτερίαν τοῦ Ἀγίου, ἄλλο δὲ, καὶ τὴν θαυματοουργίαν τοῦ Χριστοῦ, πῶς εἰς μίαν νύκτα ἐποίησεν αὐτὸν ὅλον ὑγιῆ, ἐμετανόησαν ἀπὸ τὴν πλάνην τους, καὶ μεταγνομήσαντες, ἐπρόσπεσαν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἀγίου, καὶ ἐξητοῦσαν συμπάθιον. Εἶτα ὁ Ἅγιος, διδάξας αὐτοὺς τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, καὶ βαπτίσας αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἐποίησεν αὐτοὺς δούλους τοῦ Χριστοῦ, ἀντὶ δούλους τοῦ διαδόλου· καὶ θαύματα δὲ ἁπείρα ἔκαμνεν ὁ Ἅγιος εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀκούσατε καὶ ἐν παράδοξον θαῦμα, διὰ πίστωσιν τῶν ἄλλων.

Γυνή τις εἶχεν υἱὸν μονογενῆ, τὸν ὁποῖον ἐχθρὸς ἄνθρωπος ἐφόνευσέντον· ἔπειτα ἐκεῖ-

νος μὲν ὁ φονεὺς ἔγινεν ἀφανὴς καὶ δὲν εὐρέθη· ὁ δὲ νεκρὸς εὐρέθη εἰς τὴν στρατὰν ἐρρίμμενος. Τοῦτο ὡς ἔμαθεν ὁ Ἅγιος, ὑπήγεν ἐκεῖ εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦτον ὁ νεκρὸς, καὶ λυπηθεὶς τὰ δάκρυα τῆς μητρὸς τοῦ πεφονευμένου, ἅμα δάκλωντας νὰ ἐλκύσῃ καὶ τὸν λαὸν εἰς περισσοτέραν πίστιν, δι' εὐχῆς μόνῃς ἀνέστησέν τον, καὶ δίδωκεν αὐτὸν ζῶντα τῇ μητρὶ αὐτοῦ. Τοῦτο τὸ θαῦμα ἰδόντες οἱ Σινωπεῖς, παγγενῇ σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἐπίστευσαν τῷ Χριστῷ. Τότε ὁ Ἀπόστολος χειροτονήσας καὶ ἐκεῖσε ἱερεῖς τοὺς δοκιμωτέρους τῶν πιστευσάντων, ὑπῆγε δευτέρον εἰς τὴν Ἀμινσὸν πόλιν, καὶ ἀπεκείθεν πάλιν ἀπῆλθεν εἰς τὴν Τραπεζοῦντα. Ἐκεῖ γοῦν βαπτίσας καὶ τοὺς ἐπιλοίπους ἀνθρώπους, ὅσοι ἔμειναν ἄπιστοι εἰς τὴν πρώτην του διδασχὴν, ἀπ' ἐκεῖθεν ἐπορεύθη εἰς τὴν Νεοκαισάρειαν πόλιν, καὶ ἀπὸ τὴν Νεοκαισάρειαν ἀπῆλθεν εἰς ἄλλην πόλιν λεγομένην Σαμώσατα. Εἰς δὲ τὰ Σαμώσατα ἐκατοικοῦσαν τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἄνθρωποι, ὅχι μόνου βυθισμένοι εἰς τὴν Ἑλληνικὴν πλάνην, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν σοφίαν τῶν Ἑλλήνων· πολλὰ ἦσαν προκομμένοι· καὶ ἀπ' αὐτὴν τὴν σοφίαν, ἦσαν καὶ ἀγύριστοι εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, ὥσῳτι μὲ τὴν τέχνην τῆς φιλοσοφίας ὅπου ἤξευραν, πᾶσα εἰς δὲν τοὺς ἐκαταπιάνουνταν νὰ συντύχῃ μετ' αὐτοὺς. Ἀλλὰ ὁ Θεὸς Ἀπόστολος μὲ τὴν σοφίαν τοῦ κηρύγματος, ὥσῳν τὸ ὕψος τῆς ἀράχνης, ἔτξι ἐδιέλυσε τὰς πλοκάς τῶν ῥητόρων, καὶ ἔδειξεν τοὺς, ὅτι ἡ σοφία ὅπου εἶχαν ἢ ματαία, δὲν ἦτον οὐδὲ ὡς μικροῦ παιδίου γνῶσις. Εἰς ὀλίγας γοῦν ἡμέρας καὶ τούτους ἐπιστρέψας μὲ λόγους καὶ μὲ θαύματα, ὑπῆγε πάλιν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, νὰ συνανταμωθῇ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους, διάτινα Σύνοδον ὅπου εἶχαν, καὶ νὰ ποιήσῃ ἐκεῖ, καὶ τὴν Ἑορτὴν τοῦ Πάσχα.

Ὅτι δὲ οἱ Ἀπόστολοι ἐσυναταμώνουνταν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐκάμνασι σύνοδον διὰ ὑποθέσεις ὅπου ἐτύχαιναν τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, φανερόν εἶναι νὰ τὸ γνωρίσῃ τιναὶ ἀπὸ τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ὅπου ἔγραψεν ὁ Δεῖος Λουκάς ὁ Εὐαγγε-

λιστής. Διότι αὐτὸς γράφει ἐκεῖ εἰς τὸ ιε. κεφ. καὶ λέγει «συνήχθησαν δὲ οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου»· καὶ τὰ ἐξῆς. Ἀφ' οὗτος δὲ ἐτελειώθη ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα, παραλαβὼν μὲ τοῦ λόγου του τὸν Ἀπόστολον Μαθίαν καὶ τὸν Θαδδαῖον, οἱ τινες εὐρέθησαν καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ διὰ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, ἐγύρισαν εἰς τὴν Ἑδεσσαν πάλιν, ἡ ὁποία τὴν σήμερον ἡμέραν λέγεται Χορασδάν, καὶ εἶναι εἰς τὴν ἀνατολήν, εἰς τὰ σύνορα τῆς Μεσοποταμίας· ἐκεῖ γοῦν διατρίψας ὀλίγας ἡμέρας ὁ Ἀπόστολος, τὸν μὲν Μαθίαν καὶ Θαδδαῖον, ἄφησέν τους νὰ διδάσκουν εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, αὐτὸς δὲ πάλιν ἐγύρισεν εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς μαύρης θαλάσσης· καὶ πρῶτα μὲν ὑπῆγεν εἰς τοὺς Ἀλανοὺς, ἔπειτα εἰς τοὺς Ἀδασγοῦρ, μετὰ δὲ ταῦτα εἰς τὴν Σεβαστόπολιν· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ὁμοίως διδάξας τὸν λόγον τοῦ Εὐαγγελίου, ἄπειρα πλήθη ἀνθρώπων ἐπέστρεψεν εἰς Σεογνωσίαν. Ἀπὸ δὲ τὴν Σεβαστόπολιν ἐπῆγεν εἰς τοὺς Ζήχχας· ἀπ' ἐκεῖθεν εἰς τοὺς Βοσποριανούς. Βοσποριανοὶ δὲ ὀνομάζονται ὅσοι ἄνθρωποι κατοικοῦσιν εἰς τὸ στένωμα τοῦ Καφᾶ. Διότι ὁ Καφᾶς ὅπου ἔχομεν ἀκοήν, δὲν εἶναι ἓνα Κάστρον, ἀλλὰ εἶναι τόπος, καὶ εἰς τὸ σχῆμα, καὶ εἰς τὸ μῆκος, ὅμοιος ὥσῳν τὸν Μωρίαν. Εἰς τοὺς Βοσποριανούς ἔκαμεν ὁ Ἅγιος ἱκανὸν καιρὸν· διότι ἦτον πολλὰ εὐπειθεῖς καὶ εὐπαραδέκτοι εἰς τὴν διδασχὴν τοῦ Ἀποστόλου· μάλιστα δὲ ἄδεται καὶ λόγος, πῶς ἐκεῖ ἦτον θαυμάσιοι δύο Ἀπόστολοι, Σίμων ὁ Κανανίτης, καὶ Σίμων ὁ Ζηλωτής· διατρίψας γοῦν ἐκεῖ εἰς τοὺς Βοσποριανούς ἱκανὸν καιρὸν, ὡς εἶπον, ὁ Ἅγιος ἀπ' ἐκεῖθεν ὑπῆγεν εἰς τὸν Καφᾶν, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν Γραφήν ὀνομάζεται Χερσῶν· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ὁ Ἅγιος μὲ λόγους, μὲ θαύματα διδάξας, παραινέσας, ὑπέστρεψέν τους πρὸς Σεογνωσίαν.

Ἐπειτα ἀπ' ἐκεῖθεν, ἐγύρισε πάλιν διὰ θαλάσσης εἰς τὸ Σινώπι· διδάξας δὲ πάλιν ἐκεῖ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, καὶ ἐπιστρέψας τοὺς ἐπιλοίπους ἀνθρώπους, ὅσοι ἔμειναν ἀβάπτιστοι ἀπὸ τὴν πρώτην φοράν, χειροτονήσας δὲ καὶ τοῦ τόπου Ἐπίσκοπον,

ἓνα Ἀπόστολον ἀπὸ τοὺς ὁ. Φιλόλογον ὀνόματι, ἦλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον. Τὸ δὲ Βυζάντιον, ὅπερ ἐστὶν ἡ Κωνσταντινούπολις, τὸν καιρὸν ἐκεῖνον δὲν ἦτον ὡς φαίνεται τὴν σήμερον ἡμέραν· ἀλλὰ μέρος, ὅσον εἶναι τὸ Σαράγιον τοῦ Βασιλέως, τόσον ἦτον τὸ Κάστρον, ὕστερον δὲ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τὸ αὐγάτησεν εἰς τὴν θείαν ὁποῦ φαίνεται τώρα, καὶ ὠνόμασέ το ἀπὸ τὸ ἱδίου ὄνομα Κωνσταντινούπολιν. Εἰς αὐτὴν γοῦν ἀπελθὼν ὁ μέγας οὗτος Ἀπόστολος, ἐποίησε καὶ ἐκέισε τὰ ἴσα· διότι μὲ λόγους, μὲ θαύματα, διδάξας, παραινέσας, ἐπίστρεψε καὶ τοὺς Βυζαντίους εἰς τὸ φῶς τῆς Θεογνωσίας· καὶ ναὸν δὲ θαυμαστὸν ἤγειρεν εἰς τὸ ὄνομα τῆς Κυρίας Θεοτόκου, εἰς τὸν Γουλιὰν τοῦ Κάστρου· ἐπειτα χειροτονήσας αὐτοῖς καὶ Ἐπίσκοπον, ἓνα τῶν ὁ. Ἀποστόλων, Σταχυν ὀνόματι, ἐκεῖθεν ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ἡράκλειαν τῆς Θράκης, ἡ ὁποία ἀπέχει τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρὸς δύο, δύο ἡμερῶν στραταν, ἢ καὶ ὀλιγώτερον· καὶ εἰς αὐτὴν γοῦν ὁμοίως διδάξας, καὶ πολλοὺς ἐπιστρέφας εἰς Θεογνωσίαν, χειροτονήσας δὲ καὶ κατὰ τόπον Ἐπίσκοπον, Ἀπελῆν ὀνόματι, ἐκεῖθεν ἐξῆλθεν εἰς τὰς περὶ πόλεις καὶ χώρας· καὶ οὕτω διδάσκων καὶ βαπτίζων, ἐπιστρέφων, ναοὺς κτίζων ἐπ' ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ, μᾶλλον δὲ τῶν ἀνθρώπων ναὺς ἐμφύχους ποιῶν τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, διῆλθε τὴν Θράκην, τὴν Μακεδονίαν, τὴν Θεσσαλίαν ὅλην, τὴν πρώτην τε καὶ δευτέραν, ὅση εἶναι ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην ἕως τὸ Λυκοστόμιον, καὶ ὅση εἶναι ἀπὸ τὸ Λυκοστόμιον, ἕως τὰ Φέρσαλα. Μετὰ τὴν Θεσσαλίαν, περάσας τὴν Ἑλλάδα, ἀπ' ἐκεῖθεν ὑπῆγεν εἰς τὴν περιφανῇ Πελοπόννησον, ἥτις ἐστὶν ὁ νῦν ὀνομαζόμενος Μωρέας· εἰς αὐτὸν δὲ τὸν τόπον εἶναι καὶ μία πόλις, ἡ ὁποία τὴν σήμερον ἡμέραν λέγεται παλαιὰ Πάτρα. Εἰς αὐτὴν γοῦν εἰσῆλθεν ὁ Ἄγιος, ὑπῆγε δὲ καὶ ἐπέξευσεν εἰς ἐνὸς ἀνθρώπου ὀσπῆτιον, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο Σώσιος, καὶ ἦτον κατάκοιτος προημερέθεν ἀπὸ μεγάλης ἀσθενείας· ἀλλὰ εὐρήκεν ἑτοιμον ἱατρὸν Ἄγιον· διότι μόνον ὅτι ἐσέθη εἰς τὸ σπῆτι του, καὶ ἔθεσε τὴν ἀγίαν του χεῖ-

ρα εἰς αὐτόν, παρευθὺς ἐσηκώθη ὁ Σώσιος, μηδὲ ἰχνος ἔχων τῆς ἀσθενείας του.

Οὐ μόνον δὲ αὐτὸς, ἀλλὰ καὶ ἓνας σκλάβος τῆς γυναικὸς τοῦ Μπεῖ τῆς Πάτρας Μαξιμίλλας ὀνόματι, ἦτον ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις ἐρρίμμενος εἰς μίαν κοπρίαν τοῦ Κάστρου, ὁ ὁποῖος ὅλος ἐφαγώθη ἀπὸ τὴν ἀσθενείαν, καὶ πλέον ἐλπίδα ζωῆς δὲν εἶχεν ἀπάνω του. Ἀλλ' ὅμως ὁ Ἄγιος, Μαθητὴς ὢν τοῦ Χριστοῦ, παρ' ᾧ δούλος οὔτε ἐλεύθερος ἀπλῶς κρίνεται, ἀλλὰ ὅλους ἐπίσης τοὺς ἔχει, δὲν ἐπαρεῖδε τὸν ταλαίπωρον ἐκεῖνον δούλον, νὰ διαφθαρεῖ παντελῶς ἀπὸ τῆς χαλεπῆς ἀσθενείας· ἀλλὰ ἓνα λόγον μόνον εἶπεν, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃν ἐγὼ κηρύττω, σηκώσου. Παρευθὺς, ὃ τῶν θαυμασιῶν σου Χριστὲ Βασιλεῦ! ἐσηκώσεν τὸν ὅλον ὑγιῇ· ἐκεῖνος γοῦν ὁ δούλος ἀπελθὼν ὅπσθεν εἰς τὴν κυράν του, ἐδιηγῆθη αὐτῇ τὰ συμβάντα, πῶς μὲ ἓνα μόνον λόγον τοῦ ξένου ἀνθρώπου, ὁποῦ εἶναι πεζευμένος εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Σωσίου, ἔλαβε τὴν υἱείαν του. Δὲν ἀπέρασεν πολλὰς ἡμέραις, καὶ ἡ γυνὴ ἐκεῖνη Μαξιμίλλα, ἡ κυρά τοῦ ἱατρουθέντος δούλου, ἔπεσεν εἰς βαρείαν ἀσθενείαν, καὶ τοιαύτην, ὅτι οὐδὲ τ' ἔχγαις τῶν ἱατρῶν ἐδύνουνταν νὰ τὴν ὠφελήσουν, οὐδὲ ὁ βίος τοῦ ἀνδρός τῆς ἔφθανε νὰ διδεται εἰς τὰ ἱατρικά· διότι ἦτον ὁ ἀνδρας τῆς ὡς εἶπον, Μπεῖς τοῦ τόπου ἐκεῖνου, Αἰγεάτης ὀνομαζόμενος, μάλιστα δὲ εἰς τόσον κίνδυνον ἦλθεν ἡ γυνὴ ἐκεῖνη, καὶ ἀπελπίσθη τὴν ζωὴν τῆς, ὅτι ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἀπαντύχαινε τὸν θάνατόν της, ὡς ἐπιθυμητὸν πρᾶγμα· καὶ ὁ ἀνδρας τῆς δὲ εἰς τὴν λύπην ἦτον βεβυθισμένος, ὅτι ἦταν ἐτοιμασμένος, οἶαν ὦραν ἐξεψυχῆσθαι ἡ γυνὴ τε, νὰ σφαγῇ μοναχὸς τοῦ. Ἀλλ' ὅμως ἀπάνω εἰς αὐτὰ ἐνθυμήθησαν τὸν ξένον, τὸν πτωχόν, τὸν καταφρονεμένον, τὸν Ἀπόστολον λέγω τοῦτον, καὶ παρευθὺς ἐμήνυσάν τον, παρακαλοῦντον· τί μὲν οὐ λέγοντες, τί δὲ καὶ οὐ πράττοντες; Ἀλλὰ τί τὸ ἐντεῦθεν; ἔβαλε τὸ χεῖρ τοῦ εἰς τὴν ἀσθενημένην ἀρχόντισαν, καὶ πάραυτα ἐγένετο ὅλη ὑγιής. Τοῦτο ὡς τὸ εἶδεν ὁ Αἰγεάτης, ἐπῆρε βίον πολὺν, καὶ ἔρριξεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἀ-

γίου, παρακαλῶντάς του νά τόν πάρη ὡς ἱατρικά· ἀλλά τοῦ Ἀγίου ὁ σκοπὸς δὲν ἦτον διὰ βίον πρόσκαιρον, ἀλλὰ διὰ πλουτοῦ αἰώνιον, ποῖον; τὴν σωτηρίαν τοῦ λαοῦ, καὶ τὴν μετάνοιαν τοῦ Μπεὶ Αἰγεάτου· διὰ τοῦτο παντελῶς δὲν τὸν ἐδίχθη ὁ Ἅγιος, μᾶλλον δὲ εἶπεν, ὅτι ἡμᾶς ὁ διδάσκαλός μας Χριστὸς οὕτως μᾶς ἐπαρήγγειλε· «δωρεᾶν ἐλάβετε, δωρεᾶν δότε»· ἦγουν χαριτικά· σᾶς ἔδωκα τῶν ἱαμάτων τὴν χάριν, χαριτικά τὴν δότε καὶ ἐσεῖς τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις· ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἅγιος, καὶ κατηχήσας αὐτοὺς τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, ἐπαραμέρισεν.

Περιπατῶντας δὲ τὸ κάστρον, εἶδεν εἰς μίαν ρούγαν παράλυτον ἀνθρώπου κείμενον, ὁ ὁποῖος ἦτον καὶ πολὺν καιρὸν ἀσθενημένος, μὴ δυνάμενος μῆτε περιπατῆσαι, μῆτε κινηθῆναι τὸ σύνολον· ἀλλ' οὐδὲ ἀνθρώπου τινα εἶχε νά τὸν ἱπιμεληθῇ· ἀλλὰ ὁ Ἅγιος καὶ τοῦτον μόνον μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ ὕγιάνεν τον. Οὐ μόνον δὲ τοῦτα τὰ θαύματα ἐποίησεν ὁ Ἀπόστολος ἐκεῖ, ἀλλὰ καὶ πολλῶν τυφλῶν ἀνθρώπων τὰ μάτια ἤνοιξε, καὶ λεπρὸν ἀνθρώπον, ὁποῦ ἐκεῖτετο ἔξω τῆς πόλεως εἰς μίαν κοπρίαν, ὡσάν ὁ κάλαϊ Ἰωβ, καὶ ἐκεῖνον ἰάτρευσέν τον, μόνον ὅτι τὸν ἐβάπτισεν εἰς τὴν θάλασσαν, ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Τριάδος· ὁ ὁποῖος ὡσάν ἐβαπτίσθη καὶ ὕγιανεν, ἔγινε καὶ ἀκόλουθος τοῦ Ἀποστόλου, ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ κηρύττων μεγαλοφώνως πᾶσι τοῖς πέρασσι, τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ. Ἐτῆς γὰρ ὁ Ἀπόστολος μὲ λόγους, μὲ θαύματα, ἐπιστρέψας τὴν πόλιν ταύτην εἰς Θεογνωσίαν, ἔχαιρε καὶ ἀγαλλιᾶτο δοξάζων τὸν Θεόν. Ἀλλὰ τί τὸ μετὰ ταῦτα; οἱ Χριστιανοὶ μοναχοὶ τοὺς ἐχάλασαν τοὺς εἰδωλικὰς ναὺς, ἐτξάκισαν τὰ εἰδωλα· τὰ ἑλληνικὰ βιβλία κατέκαυσαν, ὡς αἷτια τῆς πλάνης τῶν ἀνθρώπων· ἔπειτα συνάξαντες καὶ τὸν βίον τοὺς, ἐρρίξαν τον εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἀποστόλου· αὐτὸς δὲ τὸν μὲν βίον οὐκ ἐδέξατο, τὴν προθυμίαν δὲ αὐτῶν ἐπαινέσας, καὶ τὴν ἀγαθὴν γνώμην ἀποδεξάμενος, ἐπρόσταξεν ἄλλα μὲν νά τὰ μοιράσουν εἰς τοὺς ἐνδεεῖς καὶ πτωχοὺς, ἄλλα δὲ καὶ εἰς ἔξοδον νά κτίσουν Ἑκκλησίαν, ἡ ὁποία εἰς

ὀλίγαις ἡμέραις ἐτελειώθη, καὶ ἐσυνάζοντο ἐκεῖ οἱ Χριστιανοὶ λειτουργοῦμενοι, καὶ ἀγιαζόμενοι ὑπὸ τῶν χειροτονηθέντων παρὰ τοῦ Ἀποστόλου Ἐπισκόπων καὶ ἱερέων, ἅμα δὲ ἀκούοντες καὶ τὴν μελίρρυτον διδαχὴν τοῦ Ἀγίου· διότι καθ' ἐκάστην ἐδίδασκεν ἀπὸ τὰ Μωσαϊκὰ καὶ προφητικὰ Βιβλία, καὶ ἀπόδειχεν, ὅτι εἰς καὶ ὁ αὐτὸς νομοθέτης εἶναι τῆς νέας, ὁ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν χρόνων τατελῶν ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκοθεῖς ἐκ τῆς ἁγίας Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρένου Μαρίας, διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων.

Ἐν ὧν δὲ καιρῷ ἐγίνοντο ταῦτα, ὁ μὲν ἀνθυπάτος Αἰγεάτης, ὁποῦ ἐπροείπαμεν ὅτι εἶχε τὴν ἱατρευθεῖσαν γυναῖκα Μαξιμίλλαν, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ρώμην πρὸς τὸν Καίσαρα ἵνα δώσῃ λογαριασμὸν, διὰ τὴν Βασιλικὴν ὑπηρεσίαν ὁποῦ εἶχεν, καὶ νά πάρῃ πάλιν καὶ τὴν ἐξουσίαν του· ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ Στρατοκλῆς ὀνόματι, σοφὸς ὢν καὶ Μαθηματικός, μόνον ὅσον εἶχεν ἐλθῇ τότε γλήγωρα ἀπὸ τὰς Ἀθήνας ἀπὸ τοῦ μᾶθημα, ἀπόμεινεν ἐπίτροπος εἰς τὸν τόπον του· εἶχε δὲ αὐτὸς ἓνα δοῦλον πιστότατον, καὶ πολλὰ φρονιμώτατον, τὸν ὁποῖον τὸν ἀγάπα κατὰ πολλὰ· ἀλλὰ εἰς ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, τὸν ἐπίασε Δαιμόνιον φοβερόν, καὶ ἦτον θάναμα ἐλεεινόν. Ταῦτα βλέπωντας ὁ Στρατοκλῆς ἔκλαιεν, ἐλυπᾶτο, ἐπικραίνονταν, ἐγύρευεν ἱατρὸν πρὸς τὴν τοιαύτην ἀσθένειαν. Ἀλλὰ ἰδέτε τὴν οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ, πῶς φέρνει τὸν ἀνθρώπον εἰς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας. Ἀκούσασα ἡ Μαξιμίλλα ἡ γυνὴ τοῦ Ἀνθυπάτου τὴν ὑπόθεσιν, ἐμήνυσέ τον οὕτως· διατὶ ἀνδράδελφε, ἔχοντας τὸν ἄμισθον ἱατρὸν εἰς τὰς χεῖράς σου, λυπῆσαι καὶ θλίβεσαι; ἔδω εἶναι ἓνας ξένος ἀνθρώπος πτωχός, ὀνόματι Ἀνδρέας· ἐκεῖνον ἐάν κράξῃς, δίχως μισθὸν εἰς μίαν ὥραν δύναται νά σε κάμῃ νά εὐφρανθῇς, καὶ τὸν πιστόν σου δοῦλον νά ἱατρεύσῃ· διότι καὶ ἐγὼ, ἔχεις το ἀκοή, πῶς ἡμουν κληνῆρης καὶ κατάκοιτος, ἀλλὰ μόνον μὲ ἓνα του λόγον εἶμαι τῶρα ὑγίης. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ Στρατοκλῆς, παρευθὺς ἔκραξε τὸν Ἅγιον· καὶ μόνον ὅτι ἐσέβη ὁ Ἅγιος εἰς τὸ ἀπῆτι τοῦ Στρα-

τοκλέους, καὶ ἰδετον τὸ Δαιμόνιον, πα-
ραυτὰ φοβηθὲν τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ,
ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ δούλου ἐκείνου, καὶ ἐ-
γένετο ὑγιής καὶ φρόνιμος, ὁ ποτὲ σιδηρο-
φόρος, καὶ ἀκράττος δούλος. Τοῦτο τὸ
θαῦμα ὡς τὸ ἰδεῖν ὁ Στρατοκλῆς καὶ ἡ Μα-
ξιμίλλα, παρευθὺς ἀναθεματίσασι τὴν ἐλ-
ληνικὴν πλάνην, καὶ ἐγένοντο Χριστιανοί,
βαπτισθέντες ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου, καὶ ἔ-
κτοτε ἦσαν ἀχώριστοι τοῦ Ἀγίου, καὶ ἑ-
κάστην διδασκόμενοι παρ' αὐτοῦ τὴν τε-
λεωτέραν ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐγύρισε καὶ ὁ
Αἰγεάτης Ἀνθύπατος ἀπὸ τῆν Ῥώμην·
καὶ μετὰ ἡμέρας τινάς, ἠθέλησε νὰ πῆσῃ
μὲ τὴν γυναῖκα του· ἐκείνη δὲ βαπτισμένη
οὖσα, καὶ μὴ θύλουσα συγκοινωνῆσαι με-
τὰ τοῦ ἀσεβοῦς ἀδαπτίστου ἀνδρός αὐτῆς,
πρῶτα μὲν ἐπροσκοιήθη ὅτι εἶναι ἀσθενη-
μένη, ἔπειτα δὲ μετὰ ἡμέρας, ἐπειδὴ ἶδε
καὶ δὲν ἐδύοντα νὰ ἀποκρύβεται ἕως τέ-
λους, ἐφανερώθη· διότι οἱ εὐνοῦχοι ἰδεδίξαν
τὸν ἀνδρὰ τῆς καὶ εἶπον, πῶς αὐτὴ, ἀφόν-
της ἐπῆγες εἰς τὴν Ῥώμην, οὔτε τὰ προ-
τήτερα φαγητὰ τρώγει, οὔτε τοὺς μεγάλους
θεοὺς προσκυεῖ, ἀλλὰ ὅλως διόλου, ἐπρο-
σηλώθη ἡ γνώμη της καὶ ὁ σκοπὸς της εἰς
κάποιον ξένον γέροντα ἀνθρώπου ὅπου εἶ-
ναι ἐδῶ. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ Αἰγεάτης,
ὅλος ἔγινε δαιμονιάρης, ὅλος ἔξω φρενῶν,
ὕβριζεν, ἐφοδερῖζεν, ἕνα μόνον σκοπὸν εἶχε,
πῶς νὰ θανατώσῃ τὸν Ἅγιον· καὶ τότε
μὲν διὰ τὴν ὥραν ἐβαλέντον εἰς φυλακὴν,
ἕως οὗ νὰ συλλογιαθῇ, μὲ τί θάνατον νὰ
τὸν τελειώσῃ· εἰς δὲ τὸ μεσονύκτιον, ὁ
Στρατοκλῆς παραλαβὼν τὴν νύμφην του
Μαξιμίλλαν, καὶ ἄλλους τινάς προθυμοτέ-
ρους τῶν πιστευσάντων Χριστιανῶν, ὑπῆ-
γεν εἰς τὴν φυλακὴν τὴν βουλευμένην οὖσαν
μὲ τοῦ Αἰγεάτου τὴν βούλαν, καὶ στρα-
τιωτῶν ἀσφαλῶς φυλασσόντων· ἐκεῖ γοῦν
ὑπῆγαν, ἐκτύπησαν τὴν πόρταν σιγανά, ὅ-
σον νὰ ἀκούσῃ ὁ Ἅγιος· ἐκείνος δὲ ἐπῆ-
κουσέν τους, καὶ διὰ προσευχῆς ἤνοιξε τὴν
πόρταν τῆς φυλακῆς, καὶ ἐσέδωσαν μέσα.
Τότε ὁ Στρατοκλῆς καὶ ἡ Μαξιμίλλα ἔ-
πασαν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἀγίου, δεόμενοι
καὶ ἰκετεύοντές τον νὰ τοὺς στερεώσῃ, καὶ

νὰ τοὺς δυναμώσῃ εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χρι-
στοῦ· ὁ δὲ Ἅγιος πολλά εἰπὼν καὶ διδά-
ξας, καὶ παραινέσας αὐτοὺς, ἅμα δὲ καὶ
τὸν Στρατοκλῆν χειροτονήσας ἐπίσκοπον πα-
λαιῶν Πατρῶν, ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἐν εἰρή-
νῃ· καὶ αὐτοὶ μὲν ἀπῆλθον· ὁ δὲ Ἅγιος
πάλιν διὰ προσευχῆς σφάλισας τὰς θύρας
τῆς φυλακῆς, καθὼς ἦτον καὶ προτήτερα
βουλομέναις, ἐκάθητο περιμένων τὴν ἀπό-
φασιν τοῦ ἀσεβεστάτου Αἰγεάτου. Ὁ γοῦν
Ἀνθύπατος ἐκείνος, ἰδὼν ὅτι παντελῶς δὲν
συγκατατίθεται ἡ Μαξιμίλλα νὰ πῆσῃ μετ'
αὐτόν, ὑπερξέσας τῷ θυμῷ, ἀποφάσισε κα-
τὰ τοῦ Ἀγίου θάνατον σταυρικόν· καὶ αὐ-
τὸς μὲν ὑπελάμβανεν, ὅτι θέλει λυπήσῃ τὸν
Ἅγιον μετ' αὐτό· ἐλάνθανε δὲ αὐτόν, ὅτι ὁ
τοιούτος θάνατος ἦτον χαρὰ καὶ ἀγαλλία-
σις καὶ ζωὴ αἰώνιος τοῦ Ἀγίου, ἐπειδὴ ἔ-
μελλε νὰ γένῃ συγκοινωνὸς τῶν παθημά-
των τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ Χριστοῦ· διὰ
τοῦτο καὶ ἐκεῖ ὅπου τὸν ὑπῆγαν οἱ στρα-
τιῶται νὰ τὸν σταυρώσουν, ἰδὼν τὸν σταυ-
ρὸν, ἐγκωμιάσεν τον, ὡς μέλλοντα γενέσθαι
αἴτιον τῆς εἰς οὐρανὸν αὐτοῦ ἀναβάσεως·
ἔπειτα δὲ καὶ τοὺς εὐρεθέντας Χριστιανούς
διδάξας, καὶ παραινέσας, χαίρων καὶ ἀ-
γαλλόμενος, ἀνέβη εἰς τὸν σταυρὸν· καὶ
οἱ μὲν στρατιῶται τοῦ Αἰγεάτου, κάμνον-
τας χάριν τὸν Ἀνθέντην τους, ἐκάρφωσάν
τον δυνατὰ εἰς τὸν Σταυρὸν, χεῖρας καὶ
πόδας.

Ὁ δὲ Στρατοκλῆς ἐπροθύμησε μὲν νὰ
κατεβάσῃ τὸν Ἅγιον, ἀμὴ ὁ ἅγιος μυρίων
σταυρῶν καὶ τιμωριῶν Αἰγεάτης δὲν τὸν
ἄφησεν, ὡς ἔχων τὴν ἐξουσίαν τῆς πόλεως,
καὶ οἱ ἐπίλοιποι δὲ Χριστιανοὶ συναθροί-
σθέντες, ἠθέλησαν νὰ ἐξεκαρφώσουν τὸν Ἅ-
γιον, ἀλλ' ὁ Ἅγιος δὲν τοὺς ἄφησε νὰ κά-
μουν σύγχυσιν, ἐπειδὴ ἠθελεν ὑπὲρ τοῦ
Χριστοῦ νὰ ἀποθάνῃ, ὥστε ἐκουσίως προ-
σηλώθῃ ἐν τῷ Σταυρῷ· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ
Αἰγεάτης, ἰδὼν τὴν ὁρμὴν τοῦ λαοῦ καὶ φο-
βηθεὶς, ὑπῆγε νὰ κατεβάσῃ τὸν Ἅγιον.
Ἀλλὰ ἐδὲ ἐκείνον ὁ Ἅγιος δὲν τὸν ἄφησεν,
μόνον εἶπετον, κάλλια νὰ λύσῃς τοῦ λόγου
σου ἀπὸ τὰ νοητὰ δεσμά τῆς ἀπιστίας,
παρὰ ἐμένα ἀπὸ τὰ αἰσθητὰ ταῦτα· διότι
ἐγὼ μὲν μετ' αὐτὰ θέλω ὑπάγει εἰς αἰῶ-

νίαν ἀνάπαυσιν, ἐσὺ δὲ, εἰάν δὲν μετανοήσης ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς πλάνης, ἀλλὰ ἐπιμείνης ἐν τῇ ματαίᾳ ταύτῃ, γινώριζε, ὅτι εἰς ὀλίγαις ἡμέραις, κακῶς ἔχοντας θέλεις χάσει καὶ τὴν πρόσκαιρον, καὶ τὴν αἰώνιον ζωὴν. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἅγιος πρὸς τὸν Ἀνθύπατον, ἅμα δὲ παραινέσας καὶ πάλιν τὸν λαὸν νὰ ἐπιμένουν στερεὰ εἰς τὴν Πίστιν τοῦ Χριστοῦ, μετὰ ὥραν ἱκανὴν παρέδωκε τὴν ἀγίαν αὐτοῦ ψυχὴν, γέροντων, καὶ πλήρης ἡμερῶν, ὡς ὀγδοηκονταετῆς· διότι ἔττι ἔπρεπε τὸν οὕτως Μαθητὴν τοῦ Χριστοῦ, Ἀπόστολον ὄντα, καὶ μαρτυρικῶς τέλει τελειῶσαι τὸν δρόμον τοῦ κηρυγματος. Ὁ δὲ Θεομισθὴς Αἰγέατης, μαυρία κάτοχος γεγωνὺς, καὶ ὑπὸ τῶν Σεραπευομένων ὑπ' αὐτοῦ δαιμόνων, ἀξίας λαμβάνων τὰς ἀνταμοιβὰς, ἀνέβη εἰς ἕνα κρημνὸν ὑψηλόν, καὶ ἐκεῖθεν πεσὼν κάτω, συνετρίβη ὁ ἀσεβίστατος, καὶ διεσκορπίσθησαν τὰ ὀστέα αὐτοῦ παρὰ τὸν ἄδην, κατὰ τὸν θείον φάναι Δαβὶδ. Τότε ὁ Στρατοκλῆς, καὶ ἡ Μαξιμίλλα, καταδάσαντες τὸ τίμιον Σῶμα τοῦ Ἀποστόλου ἐκ τοῦ Σταυροῦ, καὶ μύροις ἀλείψαντες τοῦτο, κατέθεντο ἐν ἐπισήμῳ τόπῳ· ὁ μὲν οὖν Στρατοκλῆς, διαμοιράσας τοῖς ἐνδείσι πάντα τὸν πλοῦτον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Αἰγέατου, κτίσας δὲ καὶ Ἐπισκοπὴν ἐκ τοῦ ἰδίου του βίου, ἐν ᾧ τόπῳ ἦν τὸ Σῶμα τοῦ Ἀγίου, ἐκεῖσε διετέλεσε τὸ ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς αὐτοῦ, καλῶς ποιμάνας τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῷ ποιμνιον· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ Μαξιμίλλα, σκορπίσασα τὸν περισσότερον αὐτῆς πλοῦτον εἰς τὰς χεῖρας τῶν πτωχῶν, ἐκράτησε καὶ μερικόν, καὶ ἔκτισε δύο Μοναστήρια, τὸ μὲν εἰς ἀνδρῶν ἐναρέτων κατοικίαν, τὸ δὲ ἄλλο· γυναικῶν· καὶ οὕτω καλῶς καὶ θαυμάσιως καὶ αὕτη βιώσασα, ἀπῆλθε πρὸς τὰς αἰωνίους μονάς, ἀντὶ τῶν ἐπιγείων καὶ φθειρομένων πραγμάτων, ἀπολαύσασα τὰ οὐράνια, καὶ ἄφθαρτα κάλλη. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν, εἰς τοσοῦτον. Ἄξιον δὲ εἶναι νὰ εἰποῦμεν, καὶ πῶς τὸ τίμιον λείψανον τοῦ Ἀποστόλου τούτου ἀνεκομίσθη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀπὸ τὴν παλαιὰν Πάτραν. Ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ὁ πρῶτος ἐν Βασιλεῦσι Χριστιανός, ἄφησε τρεῖς υἱούς

μετὰ τὸν θάνατόν του, Κωνστάντιον, Κωνσταντῖνον, καὶ Κώνσταντα· οἱ μὲν οὖν δύο υἱοὶ τοῦ ἐπῆραν καθ' ἕνα τὸ μερικόν τῆς Βασιλείας του· ὁ μὲν Κώνστας, τὴν Ῥώμην, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος, τὸ Πορτογάλλον, ὁ δὲ Κωνσταντῖος ὁ τρίτος υἱὸς ἐπερίλαβε τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὸν θρόνον τοῦ Πατρὸς του· αὐτὸς γοῦν ὁ Κωνσταντῖος ἐσέβη εἰς πόθον καλόν, καὶ ἐπεθύμησε νὰ φέρῃ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὰ λείψανα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, Ἀνδρέου καὶ Λουκᾶ καὶ Τιμοθέου, νὰ τὰ καταθέσῃ εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ὃν εἶχε κτίσῃ ὁ Πατὴρ αὐτοῦ ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος. Τὸν καιρὸν γοῦν ἐκεῖνον ἦτον εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν Μπέις, ὁ ἅγιος Ἀρτέμιος, ὁ ὁποῖος ἐμαρτύρησε ὁσπερον εἰς τοῦ παραβάτου Ἰουλιανοῦ τὸν καιρὸν· εἰς ἐκεῖνον ἔστειλεν ὁ Βασιλεὺς ὁρισμὸν, νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν ἐπαινετὴν ταύτην ὑπηρεσίαν. Ὑπήγῃ γοῦν ὁ ἅγιος Ἀρτέμιος, καὶ ἀπὸ μὲν τὴν Ἐφεσον ἐπῆρε τὸ λείψανον τοῦ Ἀποστόλου Τιμοθέου, ἀπὸ δὲ τὴν Θήβαν τῆς Βοιωτίας ἐπῆρε τοῦ Ἀποστόλου Λουκᾶ, ἀπὸ δὲ τὴν παλαιὰν Πάτραν ἐπῆρε τὸ τίμιον λείψανον τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου, καὶ οὕτως ὑπῆγεντα μετὰ μεγάλης τιμῆς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν πρὸς τὸν βασιλέα Κωνστάντιον. Ὁ δὲ βασιλεὺς δεξάμενος ταῦτα, καὶ προσκυνήσας μετ' εὐλαβείας κατέθετο ἐν τῷ περιφανεῖ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τοῦ ἁγίου Βήμματος, καὶ ἐκεῖ ἦσαν προσκυνούμενα, καὶ τιμώμενα παρὰ τῶν Εὐσεβῶν, ἕως καὶ εἰς τὸν καιρὸν ὅπου εἶχαν οἱ Χριστιανοὶ τὴν Βασιλείαν. Ὅταν δὲ ἐκουρσεύθη ἡ Κωνσταντινούπολις, ἐδιαμοιράσθησαν καὶ τὰ τίμια ταῦτα λείψανα εἰς χεῖρας τῶν Εὐσεβῶν Χριστιανῶν.

Οὗτος εἶναι ὁ βίος καὶ ἡ πολιτεία τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου, εὐλογημένοι Χριστιανοί· αὐταὶ εἶναι αἱ περὶ τοῦ πρωτοκλήτου διηγήσεις· ἔττι ἐπολιτεύθη ὁ Ἅγιος, ἔττι ἡγωνίσθη, ἔττι ἐτελειώθη, οὕτως ἔτυχε καὶ τῆς ἀδιαδόχου Βασιλείας τῶν οὐρανῶν· διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς μὴν προφασιζόμεσθαι καὶ λέγομεν, πῶς δὲν εἴμεσθαι εἰς τὸν καιρὸν, καθ' ὃν ἦτον ὁ Χριστὸς ἐπὶ τῆς γῆς,

νὰ τὸν ἀκολουθήσωμεν. Διότι ἐὰν ἀγαπώμεν τὸν Χριστὸν, καὶ θέλωμεν νὰ τὸν ἀκολουθήσωμεν, καὶ τῶρα τὸν ἔχομεν· πῶς; αὐτὸς μᾶς ἄφησε τοὺς λόγους του εἰς τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, καὶ ὅταν ποιῶμεν κατὰ πῶς μᾶς ἐπαράδωκε, τότε γινόμεσταν ἐπ' ἀληθείας ἀκόλουθοι τοῦ Χριστοῦ· διότι αὐτὸς ἐτῆ ὥρισε, ἐὰν ἀγαπάτε με, τὰς ἐντολάς μου τηρήσετε. Ποῖαι δὲ εἶναι αἱ ἐντολαὶ τοῦ Χριστοῦ; νὰ μὴ ἡμεστέν ἔτοιμοι εἰς γέλωτας, μᾶλλον δὲ τὸ πένθος νὰ ἀγαποῦμεν· « μακάριοι γάρ φησιν οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται »· καὶ « καὶ οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι κλαύσονται » νὰ ἔχωμεν τὸ βλέμμα μας κάτω, τὸν δὲ νῦν μας ἄνω· νὰ ἐπιμένωμεν τῇ εὐχῇ, καὶ ψαλμωδία τῆς Ἐκκλησίας· νὰ ἐνθυμούμεσταν πάντοτε τὰ ὑστερνὰ μας, τὴν γλῶσσάν μας καὶ τὴν ἀκοήν μας ὥς μὴν τὴν ἔχωμεν ἑτοιμὴν εἰς ἀργολογίας, εἰς συκοφαντίας, εἰς καταδόσεις, εἰς ψευδομαρτυρίας, εἰς ὕβριτας, εἰς ψευματολογίας, μᾶλλον δὲ εἰς εὐχαριστίαν καὶ δοξολογίαν Θεοῦ ὥς τὴν συνηθήσωμεν· ὥς φυλάττωμεν τὴν καρδίαν μας καθαρὰν ἀπὸ λογισμοὺς ῥυπαροὺς· διότι αὐτὸς εἶπεν· μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὁφονται· ὥς θησαυρίζωμεν θησαυροὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅχι ἀπὸ τὰς ἀδικίας, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ ἐξ ἰδρώτων ἡμῶν. Μὴ δίδωμεν τὸ ἀργύριόν μας μὲ ὠφέλειαν, ἵνα μὴ κερδήσωμεν τὸ αἰώνιον πῦρ. Μὴν μεθύωμεν, ἵνα μὴ διψήσωμεν εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον· μὴν καταλαλῶμεν, ἵνα μὴ καταδικασθῶμεν, μηδὲ ἀπὸ ἄλλων νὰ ἀκούωμεν κατακρίσιν ἑτέρου ἀνθρώπου, ἀλλὰ νὰ νομίζωμεν, ὅτι ἡμᾶς κατακρίνουσι τότε. Μὴν πορνεύωμεν καὶ μαινώμεσταν, ἵνα μὴ κατακαῶμεν εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον· μὴ ὀμνύωμεν τὸ σύνολον, διότι ὅπου ὅρκος, καὶ παράβασις· μὴν ὀργιζόμεσταν ματαίως κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ μας, ἵνα μὴ γενῶμεν ὑπόδικοι τῇ κολάσει, μᾶλλον δὲ ὥς ἡμεστέν ἐπιεικεῖς, ἡμεροὶ, πρᾶοι, διὰ νὰ γενοῦμεν μιμηταὶ τοῦ Χριστοῦ ὅπου εἶπεν· « Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶὸς εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ». Μὴν ὕβριζωμεν ἄλλον Χριστιανόν, μᾶλλον δὲ νὰ ὑπομένωμεν ὑ-

βριζόμενοι ἡμεῖς ἀπὸ ἄλλους. Μὴν ἀνταποδίδωμεν κακὸν ἀντὶ κακοῦ, μᾶλλον δὲ νὰ νικῶμεν τὸ κακὸν μὲ τὸ ἀγαθόν. Μὴν πάσχωμεν νὰ γελάσωμεν τὸν ὁμόπιστόν μας Χριστιανόν ὅταν τοῦ πουλοῦμεν τίποτες. Μὴν πάσχωμεν νὰ τὸν ἀδικήσωμεν, ὅτι ἀντὶς διάφορον ὅπου ἐλπίζομεν, ἡμεῖς προξενούμεν εἰς τῷ λόγῳ μας ζημίαν αἰώνιον.

Ἄς δουλεύσωμεν μὲ τὰ χερίά μας νὰ ἔχωμεν τὴν τροφήν μας, καὶ νὰ δίδωμεν καὶ τοὺς ἀδυνατοὺς. Μὴν ἀδικοῦμεν ἕνα τὸν ἄλλον. Μὴν ἀγαποῦμεν τὴν ἀργίαν, διότι ἡ ἀργία κανένα καλὸν δὲν φέρνει· ἀπὸ τὴν ἀργίαν γίνεται ἡ περιεργία· διότι ὅταν δὲν ἔχωμεν δουλείαν νὰ κάμωμεν, στοχαζόμεσταν, τί κάμνει ἄλλος· ἀπὸ δὲ τὴν περιεργίαν γίνεται ἡ ἀταξία, ἀπὸ τὴν ἀταξίαν γίνεται πᾶσα κακία· διότι ὅχι μόνον εἰς διαφοροὺς κακίας καὶ πονηρίας καὶ ἀδικίας· ξεκλίνουσι πολλοὶ μὲ τὸ νὰ μὴ ἐργάζωνται, ἀλλὰ καὶ εἰς αἱρέσεις ἐξέπεσον· ἐπειδὴ ὅποιος δύναται νὰ ἐργάζεται, καὶ δὲν δουλεύει, ὁ τοιοῦτος ὡς πλεονέκτης κρίνεται παρὰ τῷ Χριστῷ. Μὴ νικώμεθα ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τῶν φθαρτῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου, διότι ἄλλο τίποτες δὲν θολώνει καὶ συγχύζει τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου, ὡσὰν ἡ πολλὴ ὀρεξις καὶ ἀγάπη τῶν τερπνῶν τοῦ κόσμου· ἀπ' αὐτὴν γίνονται μυρία κακὰ, ἢ πρὸς τὸν πλησίον ἔχθρα, ἢ πρὸς τοὺς φίλους ἀπιστία, αἱ περισσαὶ φροντίδες, αἱ λύπαι, καὶ τελευταῖον ἡ τῆς ψυχῆς ἀπώλεια· ἐπειδὴ ἀνάγκη εἶναι, ὅτι ὅποιος σπουδάζει εἰς τὰ πρόσκαιρα ἐτοῦτα καὶ φθειρόμενα πράγματα, νὰ ἀμελῇ τῶν ἀρετῶν τῆς ψυχῆς, καὶ ὅποιος ἀμελεῖ τῶν ἀρετῶν τῆς ψυχῆς, ἐκεῖνος ἀνάγκη εἶναι νὰ ἀπολέσῃ καὶ τὴν ψυχὴν του. Μὴν ἐξετάζωμεν ἄλλων τὰ πταίσματα, καὶ τὰ ἰδικὰ μας σκεπάζωμεν· μὴ βλέπωμεν τοὺς Καλογέρους πῶς πταίουσιν παρὰ μικρὸν σφάλμα, καὶ τοὺς κατακρίνομεν, καὶ τὰ ἰδικὰ μας τὰ πολλὰ καὶ μεγάλα σφάλματα δὲν τὰ βλέπομεν. Ἄς φυλάττωμεν, πρῶτον μὲν, τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ, καὶ ὥς πράττωμεν τὰ προστάγματά του· ἐκ δευτέρου δὲ, καὶ τὰς τῶν ἁγίων Πατέρων παραδόσεις ὥς φυλάττωμεν. Μὴ κάμνωμεν τὴν

νίαν ανάπαυσιν, ἐσὺ δὲ, εἰς δὲν μετανόη-
σης ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς πλάνης, ἀλλὰ ἐπι-
μείνης ἐν τῇ ματαίᾳ ταύτῃ, γινώριζε, ὅτι
εἰς ὀλίγαις ἡμέραις, κακῶς ἔχοντας θέλεις
χάσει καὶ τὴν πρόσκαιρον, καὶ τὴν αἰώ-
νιον ζωὴν. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἅγιος πρὸς τὸν
Ἀνθύπατον, ἅμα δὲ παραινέσας καὶ πάλιν
τὸν λαὸν νὰ ἐπιμένουν στερεὰ εἰς τὴν
Πίστιν τοῦ Χριστοῦ, μετὰ ὥραν ἱκανὴν
παρέδωκε τὴν ἀγίαν αὐτοῦ ψυχὴν, γέρον
ὢν, καὶ πλήρης ἡμερῶν, ὡς ὀγδοηκονταε-
τῆς· διότι ἔττι ἔπρεπε τὸν οὕτως Μαθητὴν
τοῦ Χριστοῦ, Ἀποστόλου ὄντα, καὶ μαρτυρικῶς
τέλει τελειῶσαι τὸν δρόμον τοῦ κηρύγμα-
τος. Ὁ δὲ Θεομισθὴς Αἰγεάτης, μανίᾳ κά-
τοχος γεγωνὼς, καὶ ὑπὸ τῶν Σεραπευομέ-
νων ὑπ' αὐτοῦ δαιμόνων, ἀξίας λαμβάνων
τὰς ἀνταμοιβὰς, ἀνέβη εἰς ἓνα κρημνὸν
ὕψηλόν, καὶ ἐκεῖθεν πεσὼν κάτω, συνε-
τρίβη ὁ ἀσεβίστατος, καὶ διεσκορπίσθησαν
τὰ ὀστέα αὐτοῦ παρὰ τὸν ἄδην, κατὰ τὸν
Σεῖον φάναι Δαδίδ'. Τότε ὁ Στρατοκλῆς,
καὶ ἡ Μαξιμίλλα, καταβάσαντες τὸ τίμιον
Σῶμα τοῦ Ἀποστόλου ἐκ τοῦ Σταυροῦ,
καὶ μύροις ἀλείψαντες τοῦτο, κατέθεντο ἐν
ἐπισήμῳ τόπῳ· ὁ μὲν οὖν Στρατοκλῆς,
διαμοιράσας τοῖς ἐνδέεσι πάντα τὸν πλοῦ-
τον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Αἰγεάτου, κτίσας
δὲ καὶ Ἐπισκοπὴν ἐκ τοῦ ἰδίου του βίου,
ἐν ᾧ τόπῳ ἦν τὸ Σῶμα τοῦ Ἀγίου, ἐκεῖσε
διετέλεσε τὸ ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς αὐτοῦ, κα-
λῶς ποιμάνας τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῷ ποι-
μνιον· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ Μαξιμίλλα, σκορ-
πίσασα τὸν περισσότερον αὐτῆς πλοῦτον
εἰς τὰς χεῖρας τῶν πτωχῶν, ἐκράτησε καὶ
μερικόν, καὶ ἔκτισε δύο Μοναστήρια, τὸ
μὲν εἰς ἀνδρῶν ἐναρέτων κατοικίαν, τὸ δὲ
ἄλλο γυναικῶν· καὶ οὕτω καλῶς καὶ Σεα-
ρίστως καὶ αὕτη βιώσασα, ἀπῆλθε πρὸς
τὰς αἰωνίους μονάς, ἀντὶ τῶν ἐπιγείων
καὶ φθειρομένων πραγμάτων, ἀπολαύσασα
τὰ οὐράνια, καὶ ἀφθαρτα κάλλη. Ἀλλὰ
ταῦτα μὲν, εἰς τοσοῦτον. Ἄξιον δὲ εἶναι
νὰ εἰποῦμεν, καὶ πῶς τὸ τίμιον λείψανον
τοῦ Ἀποστόλου τούτου ἀνεκομίσθη εἰς τὴν
Κωνσταντινούπολιν ἀπὸ τῆν παλαιὰν Πά-
τραν. Ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ὁ πρῶτος
ἐν Βασιλεῦσι Χριστιανός, ἄφησε τρεῖς υἱούς

μετὰ τὸν θάνατόν του, Κωνσταντίον, Κῶν-
σταντῖνον, καὶ Κῶνσταντα· οἱ μὲν οὖν δύο
υἱοὶ τοῦ ἐπῆραν καθ' ἓνας τὸ μερτικόν τῆς
Βασιλείας του· ὁ μὲν Κῶνστας, τὴν Ῥώ-
μην, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος, τὸ Πορτογάλ-
λον, ὁ δὲ Κωνσταντῖος ὁ τρίτος υἱὸς ἐπερί-
λαβε τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὸν θρόνον
τοῦ Πατρὸς του· αὐτὸς γοῦν ὁ Κωνσταν-
τιος ἐσέβη εἰς πόθον καλόν, καὶ ἐπεθύ-
μησε νὰ φέρῃ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν
τὰ λείψανα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, Ἀν-
δρέου καὶ Λουκᾶ καὶ Τιμοθέου, νὰ τὰ κα-
ταθέσῃ εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Ἀποστό-
λων, ὃν εἶχε κτίσῃ ὁ Πατὴρ αὐτοῦ ὁ Μέ-
γας Κωνσταντῖνος. Τὸν καιρὸν γοῦν ἐκεῖ-
νον ἦτον εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν Μπέις, ὁ
ἅγιος Ἀρτέμιος, ὁ ὁποῖος ἐμαρτύρησε ὁ-
στερον εἰς τοῦ παραδάτου Ἰουλιανοῦ τὸν
καιρὸν· εἰς ἐκεῖνον ἔστειλεν ὁ Βασιλεὺς ὁ-
ρισμὸν, νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν ἐπαινετὴν ταύ-
την ὑπηρεσίαν. Ὑπῆγε γοῦν ὁ ἅγιος Ἀρτέ-
μιος, καὶ ἀπὸ μὲν τὴν Ἐφεσον ἐπῆρε τὸ
λείψανον τοῦ Ἀποστόλου Τιμοθέου, ἀπὸ
δὲ τὴν Θῆβαν τῆς Βοιωτίας ἐπῆρε τοῦ Ἀ-
ποστόλου Λουκᾶ, ἀπὸ δὲ τὴν παλαιὰν Πά-
τραν ἐπῆρε τὸ τίμιον λείψανον τοῦ Ἀπο-
στόλου Ἀνδρέου, καὶ οὕτως ὑπῆγεντα μετὰ
μεγάλῃς τιμῆς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν
πρὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντίον. Ὁ δὲ βα-
σιλεὺς δεξάμενος ταῦτα, καὶ προσκυνήσας
μετ' εὐλαβείας κατέθετο ἐν τῷ περιφανεῖ ναῷ
τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἐν τῷ δεξιῷ μέρει
τοῦ ἁγίου Βήματος, καὶ ἐκεῖ ἦσαν προσκυ-
νούμενα, καὶ τιμώμενα παρὰ τῶν Εὐσε-
βῶν, ἕως καὶ εἰς τὸν καιρὸν ὁποῦ εἶχαν οἱ
Χριστιανοὶ τὴν Βασιλείαν. Ὅταν δὲ ἐκουρ-
σεύθῃ ἡ Κωνσταντινούπολις, ἐδιαμοιράσθη-
σαν καὶ τὰ τίμια ταῦτα λείψανα εἰς χεῖ-
ρας τῶν Εὐσεβῶν Χριστιανῶν.

Οὗτος εἶναι ὁ βίος καὶ ἡ πολιτεία τοῦ
Ἀγίου Ἀνδρέου, εὐλογημένοι Χριστιανοί·
αὐταὶ εἶναι αἱ περὶ τοῦ πρωτοκλήτου διη-
γήσεις· ἔττι ἐπολιτεύθη ὁ Ἅγιος, ἔττι ἡ-
γωνίσθη, ἔττι ἐτελειώθη, οὕτως ἔτυχε καὶ
τῆς ἀδιαδόχου Βασιλείας τῶν οὐρανῶν·
διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς μὴν προφασίζόμεσθαι
καὶ λέγομεν, πῶς δὲν εἴμεσθαι εἰς τὸν και-
ρὸν, καθ' ὃν ἦτον ὁ Χριστὸς ἐπὶ τῆς γῆς,

νὰ τὸν ἀκολουθήσωμεν. Διότι ἐὰν ἀγαπώμεν τὸν Χριστὸν, καὶ θέλωμεν νὰ τὸν ἀκολουθήσωμεν, καὶ τῶρα τὸν ἔχομεν· πῶς; αὐτὸς μᾶς ἄφησε τοὺς λόγους του εἰς τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, καὶ ὅταν ποιῶμεν κατὰ πῶς μᾶς ἐπαράδωκε, τότε γινόμεσταν ἐπ' ἀληθείας ἀκόλουθοι τοῦ Χριστοῦ· διότι αὐτὸς ἔτξι ὥρισε, ἐὰν ἀγαπάτε με, τὰς ἐντολάς μου τηρήσετε. Ποῖαι δὲ εἶναι αἱ ἐντολαὶ τοῦ Χριστοῦ; νὰ μὴν ἡμεστεν ἔτοιμοι εἰς γέλωτας, μᾶλλον δὲ τὸ πένθος νὰ ἀγαποῦμεν· « μακάριοι γάρ φησιν οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται »· καὶ « καὶ οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι κλαύσονται » νὰ ἔχωμεν τὸ βλέμμα μας κάτω, τὸν δὲ νῦν μας ἄνω· νὰ ἐπιμένωμεν τῇ εὐχῇ, καὶ ψαλμωδία τῆς Ἐκκλησίας· νὰ ἐνθυμούμεσταν πάντοτε τὰ ὑστερνὰ μας, τὴν γλῶσσάν μας καὶ τὴν ἀκοήν μας ὥς μὴν τὴν ἔχωμεν ἔτοιμην εἰς ἀργολογίας, εἰς συκοφαντίας, εἰς καταδόσεις, εἰς ψευδομαρτυρίας, εἰς ὕβριτας, εἰς ψευματολογίας, μᾶλλον δὲ εἰς εὐχαριστίαν καὶ δοξολογίαν Θεοῦ ὥς τὴν συνηθήσωμεν· ὥς φυλάττωμεν τὴν καρδίαν μας καθαρὰν ἀπὸ λογισμοὺς ῥυπαροὺς· διότι αὐτὸς εἶπεν· μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὁφονται· ὥς θησαυρίζωμεν θησαυροὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅχι ἀπὸ τὰς ἀδικίας, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ ἐξ ἰδρώτων ἡμῶν. Μὴ δίδωμεν τὸ ἀργύριόν μας μὲ ὠφέλειαν, ἵνα μὴ κερδήσωμεν τὸ αἰώνιον πῦρ. Μὴν μεθύωμεν, ἵνα μὴ διψήσωμεν εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον· μὴν καταλαλῶμεν, ἵνα μὴ καταδικασθῶμεν, μηδὲ ἀπὸ ἄλλων νὰ ἀκούωμεν κατακρίσιν ἐτέρου ἀνθρώπου, ἀλλὰ νὰ νομίζωμεν, ὅτι ἡμᾶς κατακρίνουσι τότε. Μὴν πορνεύωμεν καὶ μαινώμεσταν, ἵνα μὴ κατακαῶμεν εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον· μὴ ὀμνύωμεν τὸ σύνολον, διότι ὅπου ὅρκος, καὶ παράβασις· μὴν ὀργιζόμεσταν ματαίως κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ μας, ἵνα μὴ γενῶμεν ὑπόδικοι τῇ κολάσει, μᾶλλον δὲ ὥς ἡμεστεν ἐπιεικεῖς, ἡμεροὶ, πρᾶοι, διὰ νὰ γενοῦμεν μιμηταὶ τοῦ Χριστοῦ ὅπου εἶπεν· « Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶὸς εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ». Μὴν ὑβρίζωμεν ἄλλον Χριστιανόν, μᾶλλον δὲ νὰ ὑπομένωμεν ὑ-

βριζόμενοι ἡμεῖς ἀπὸ ἄλλους. Μὴν ἀνταποδίδωμεν κακὸν ἀντὶ κακοῦ, μᾶλλον δὲ νὰ νικῶμεν τὸ κακὸν μὲ τὸ ἀγαθόν. Μὴν πάσχωμεν νὰ γελάσωμεν τὸν ὁμόπιστόν μας Χριστιανόν ὅταν τοῦ πουλοῦμεν τίποτες. Μὴν πάσχωμεν νὰ τὸν ἀδικήσωμεν, ὅτι ἀντὶς διάφορον ὅπου ἐλπίζομεν, ἡμεῖς προσξενούμεν εἰς τὴν λόγον μας ζημίαν αἰώνιον.

Ἄς δουλεύσωμεν μὲ τὰ χερίᾱ μας νὰ ἔχωμεν τὴν τροφήν μας, καὶ νὰ δίδωμεν καὶ τοὺς ἀδυνατοὺς. Μὴν ἀδικοῦμεν ἕνα τὸν ἄλλον. Μὴν ἀγαποῦμεν τὴν ἀργίαν, διότι ἡ ἀργία κανένα καλὸν δὲν φέρνει· ἀπὸ τὴν ἀργίαν γίνεται ἡ περιεργία· διότι ὅταν δὲν ἔχωμεν δουλείαν νὰ κάμωμεν, στοχαζόμεσταν, τί κάμνει ἄλλος· ἀπὸ δὲ τὴν περιεργίαν γίνεται ἡ ἀταξία, ἀπὸ τὴν ἀταξίαν γίνεται πᾶσα κακία· διότι ὅχι μόνον εἰς διαφοροὺς κακίας καὶ πονηρίας καὶ ἀδικίας ξεκλίνουνοι πολλοὶ μὲ τὸ νὰ μὴν ἐργάζωνται, ἀλλὰ καὶ εἰς αἰρέσεις ἐξέπεσον· ἐπειδὴ ὅποιος δύναται νὰ ἐργάζεται, καὶ δὲν δουλεύει, ὁ τοιοῦτος ὡς πλεονέκτης κρίνεται παρὰ τῷ Χριστῷ. Μὴ νικώμεθα ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τῶν φθαρτῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου, διότι ἄλλο τίποτες δὲν δολώνει καὶ συγχύζει τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου, ὡσὰν ἡ πολλὴ ὀρεξις καὶ ἀγάπη τῶν τερπνῶν τοῦ κόσμου· ἀπ' αὐτὴν γίνονται μυρία κακὰ, ἢ πρὸς τὸν πλησίον ἔχθρα, ἢ πρὸς τοὺς φίλους ἀπιστία, αἱ περισσαὶ φροντίδες, αἱ λύπαι, καὶ τελευταῖον ἡ τῆς ψυχῆς ἀπώλεια· ἐπειδὴ ἀνάγκη εἶναι, ὅτι ὅποιος σπουδάζει εἰς τὰ πρόσκαιρα ἐτοῦτα καὶ φθειρόμενα πράγματα, νὰ ἀμελῇ τῶν ἀρετῶν τῆς ψυχῆς, καὶ ὅποιος ἀμελεῖ τῶν ἀρετῶν τῆς ψυχῆς, ἐκεῖνος ἀνάγκη εἶναι νὰ ἀπολέσῃ καὶ τὴν ψυχὴν του. Μὴν ἐξετάζωμεν ἄλλων τὰ πταίσματα, καὶ τὰ ἰδικὰ μας σκεπάζωμεν· μὴ βλέπωμεν τοὺς Καλογέρους πῶς πταίουσιν παρὰ μικρὸν σφάλμα, καὶ τοὺς κατακρίνομεν, καὶ τὰ ἰδικὰ μας τὰ πολλὰ καὶ μεγάλα σφάλματα δὲν τὰ βλέπομεν. Ἄς φυλάττωμεν, πρῶτον μὲν, τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ, καὶ ὥς πράττωμεν τὰ προστάγματά του· ἐκ δευτέρου δὲ, καὶ τὰς τῶν ἁγίων Πατέρων παραδόσεις ὥς φυλάττωμεν. Μὴ κάμνωμεν τὴν

ἐλεημοσύνην μας κατὰ ἀνθρωπαρέσκειαν, μηδὲ νὰ λέγωμεν διὰ τοῦ λόγου μας ἐγκωμία· εἴ τινα ἀρετὴν κάμνομεν, ἃς σπουδάζωμεν νὰ τὴν κρύβωμεν, διὰ νὰ ἀπολαύσωμεν φανερά τὸν μισθὸν μας ἐν τῇ Βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

Μὴν ἀναγγελοῦμεν ἕνας τὸν ἄλλον· μὴν ἀναπαίζωμεν, διότι οἱ λοιδῶροι Βασιλείαν Θεοῦ δὲν κληρονομοῦσι. Μὴ κακολογοῦμεν τὸν γείτονά μας· μᾶλλον δὲ νὰ τὸν ἐγκωμιάζωμεν· διότι ἡ τιμὴ τοῦ γειτόνου μας καὶ ἀδελφοῦ, πρὸς τὸν Θεὸν διαβαίνει. Μὴ ζηλεύωμεν ἕνας τὸν ἄλλον· μὴ φθονοῦμεν· μὴ ἀγαποῦμεν τὴν ζημίαν, οὐδ' ἐνὸς Χριστιανοῦ· μὴ χαίρομεστέν εἰς τὰς συμφοράς τῶν ἀδελφῶν μας, μᾶλλον δὲ, τότε νὰ γε-
ώμεστέν ἑτοιμοὶ βοηθοὶ εἰς ταῖς ἀνάγκαις οὓς, ἵνα καὶ ὁ Θεὸς εἰς ταῖς ἐδικαῖς μας ἀνάγκαις, γένηται βοηθός· ἃς ἔχωμεν εἰς τὸν νοῦν μας τὴν φοδερὰν ὥραν τοῦ θανάτου· ἃς ἐνθυμούμεστέν τὴν κόλασιν· ἃς ἐνθυμούμεστέν τὸν Παράδεισον· ἃς ἐνθυμού-

μεστέν τὸ αἰφνίδιον τοῦ θανάτου· ἃς σπουδάσωμεν, νὰ εὐρεθῶμεν ἑτοιμοί, ὅταν ἔλθῃ ὁ Κύριος· μὴν ἐξοδιάζωμεν τὸν καιρὸν ὅπῃ μᾶς ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς ἐργασίαν τῶν ἀρετῶν, εἰς μάχας, καὶ λοιδορίας· ἃς ἀγωνισθεῖμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, ἵνα εὐφρανθῶμεν ἐν τῷ μέλλοντι· ἃς σπείρωμεν ἐδῶ ἀρετὰς καὶ κόπους, ἵνα ἐκεῖ θερίσωμεν ἀνάπαυσιν· ἃς καταφρονήσωμεν ἐδῶ τὰς προσκαίρους τρυφάς, ἵνα ἐκεῖ κληρονομήσωμεν τὴν αἰώνιον τρυφήν· οὕτως ἃς ποιοῦμεν, εὐλογημένοι Χριστιανοί, οὕτως ἃς πράττωμεν, οὕτως ἃς ἀγωνιζόμεστέν, ἵνα τῆς μὲν κολάσεως ἐλευθερωθῶμεν, τῆς δὲ Βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἐπιτύχωμεν. Ἦς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὡς πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ Παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν, καὶ αἰεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟ ΙΖ.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΡΟ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΟΥ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ.

Ἑπόμνημα εἰς τὸν Προφήτην

Δ Α Ν Ι Η Λ

Καὶ εἰς τοὺς τρεῖς Παῖδας, λεχθὲν τῇ πρὸ τῆς Χριστοῦ
Γεννήσεως Κυριακῇ τῶν Ἀγίων Πατέρων.

Σήμερον ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, εὐλο-
γημένοι Χριστιανοί, ἑορτάζει τὴν Κυριακὴν
τῶν ἁγίων Πατέρων, τουτέστι τοῦ Ἀβραάμ,
καὶ Ἰσαάκ, καὶ Ἰακώβ, καὶ τῶν καθεξῆς,
ὅσους γενεαλογεῖ σήμερον ὁ Ἱερός Εὐαγγε-
λιστής Ματθαῖος, ἐπειδὴ αὐτοὶ ἐγένοντο
ἀρχηγοὶ τοῦ γένους τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ κατὰ σάρκα, καὶ ὅτι αὐτοὶ
προεῖπον περὶ τῆς ἐλευσεως τοῦ Κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ τῶν ὁποίων τὰς
Προφητείας, καὶ ἡμεῖς ἐπιστεῦσαμεν εἰς
αὐτόν. Μετὰ πάντων γοῦν τῶν δικαίων
Προπατόρων καὶ Πατέρων, ἐξόχως ἀνα-
φέρουσι τὰ τροπάρια καὶ ἡ ἀκολουθία τῆς
Ἐκκλησίας μας περὶ τῆ Προφήτου Δανιὴλ,
καὶ τῶν Ἀγίων τριῶν Παίδων· καὶ τοῦτο,
διατί; ὅτι ὁ Προφήτης αὐτός, καθὼς τὸ
θέλετε ἀκούσει παρέμπροσθεν, μετὰ τὴν ἐξή-
γησιν τοῦ ὀνείρατος, ὅπου εἶδεν ὁ Βασιλεὺς
Ναβουχοδονόσορ, ἐπροσήμανε φανερά τὴν
ἐνσαρκίον οἰκονομίαν τοῦ Χριστοῦ, πῶς θέ-
λει γεννηθῇ ἐκ τῆς Παρθένου ἄνευ Σελή-
ματος ἀνδρὸς, καὶ πῶς θέλει διαμένει ἡ
Βασιλεία του καὶ ἡ ἐξουσία του εἰς τοὺς αἰῶ-
νας· ὁμοίως δὲ καὶ οἱ τρεῖς Παῖδες, μετὰ
τὸ θαῦμα ὅπου ἐγένετο εἰς αὐτούς, καὶ δὲν
ἐχονεύθησαν ἐν τῇ καμίνῳ, ἐπροεικόνισαν
τὴν ἁγίαν Παρθένον, ὅπου ἐμεινεν ἄφλε-
κτος ἐκ τοῦ πυρός τῆς Θεότητος. Αὐτὴν
τὴν Ἱστορίαν καὶ τὴν διήγησιν βούλομαι

να ἀναφέρω καὶ ὁ εὐτελής ἐγὼ πρὸς τὴν
ἀντίληψίν σας, θεοσεβέστατοι ἀρχόντες, καὶ
ἀκούσατε αὐτὴν προθύμως, ἵνα θησαυρί-
σητε μέγαν θησαυρὸν εἰς τὴν ψυχὴν σας·
διότι οὐ μόνον σήμερον εἶναι χρεῖσδες καὶ
ὠφέλιμον νὰ μάθετε τὰ περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ
καὶ εἰς ὅλας τὰς ἡμέρας τοῦ χρόνου ἀνά-
γκη εἶναι νὰ ἐνθυμᾶσθε τὴν Ἱστορίαν τους·
διότι δὲν εἶναι ἀκολουθία τῆς Ἐκκλησίας
μας, ὅπου νὰ μὴν ἀναφέρῃ διὰ αὐτοῦς,
καὶ μάλιστα οἱ εἰρμοὶ τῆς ζ'. καὶ ἡ θ'-
δῆς πάντοτε διὰ τούτους διηγοῦνται· ἀλλὰ
διὰ νὰ μὴ γένῃ ἀνάσσωτος ὁ λόγος μου,
ἀνάγκη εἶναι ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς νὰ ἀρ-
χίσω τὴν περὶ τούτων Ἱστορίαν.

Εἰς τὴν Βαβυλῶνα ἦτον τις Βασιλεὺς,
Ναβουχοδονόσορ ὀνόματι, ὁ ὁποῖος συνά-
ξας τὰ στρατεύματά του, ὑπῆγε κατὰ τῆς
Ιερουσαλήμ καὶ αἰχμαλώτισεν αὐτήν· καὶ
οὐ μόνον τὸν κοινὸν λαὸν ἐμετοίκισεν ἀπὸ
τὴν Ἱερουσαλήμ εἰς τὴν Βαβυλῶνα, ἀλλὰ
καὶ τὸν Βασιλέα τῆς Ἱερουσαλήμ Σεδεκίαν
ὀνόματι, αἰχμάλωτον παραλαβὼν, αὐτὸν
μὲν ἐτύφλωσε, τοὺς δὲ παῖδας αὐτοῦ κα-
τέσφαξε, καὶ πάντα δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦ
Βασιλέως, καὶ τὰ τοῦ ναοῦ σκεύη τὰ χρυσᾶ
καὶ ἀργυρᾶ, ὅσα ἐποίησεν ὁ Βασιλεὺς Σο-
λομών, ὅλα τὰ ἐπῆρεν εἰς τὴν Βαβυλῶνα.
Ὅταν δὲ ὑπέστρεψε καὶ ὑπῆγε πάλιν εἰς
τὸ Βασιλεῖόν του, ἐδιάλεξε καὶ ἀπὸ τὰ παι-

διὰ τῶν Ἑβραίων ὅσα ἠθέλησε, καὶ παρίδωκεν τα εἰς ἓνα ἀρχιευνούχον του, Ἀφανὲς λεγόμενον καὶ Ἀσχάνην, νὰ τὰ φυλάγῃ διὰ νὰ τὰ ἔχῃ εἰς ὑπηρεσίαν τῆς Βασιλείας. Ἀπ' ἐκεῖνα γοῦν τὰ παῖδιά, ἦσαν τέσσαρα ἐκλεγεγμένα καὶ εἰς τὴν γυνῶσιν, τὰ ὁποῖα ἦτον καὶ ἀπὸ γένος τοῦ Βασιλέως Ἐζεκίου, καὶ τοῦ Σεδεκίου· καὶ τὸ μὲν ἐν ἔλεγον Δανιὴλ, τὸ δὲ δεύτερον Ἀνανίαν, τὸ τρίτον Ἀζαρίαν, καὶ τὸ τέταρτον Μισαήλ· αὐτὰ τὰ τέσσαρα παῖδιά ὡς ἐκλεκτὰ ὅπου ἦτον, ἐπρόσταξε ὁ Βασιλεὺς καὶ εὐνούχισάντα, ἀλλάξε δὲ καὶ τὰ ὀνόματά τους, καὶ τὸν μὲν πρῶτον, τουτέστι τὸν Δανιὴλ, ἔλεγε Βαλτάσαρ, τὸν δὲ Ἀνανίαν ἐκάλεσε Σεδράχ, τὸν Ἀζαρίαν Μισάχ, καὶ τὸν Μισαήλ Αὐδευαγώ· ἐπρόσταξε δὲ νὰ τοὺς δίδουσι καὶ ἀπὸ τὰ βασιλικά φαγητὰ κατ' ἐκάστην ἡμέραν, κρέας λέγω, καὶ ὅσα ἄλλα ἔτρωγεν ὁ Βασιλεὺς, καὶ οὕτως νὰ διατραφοῦσι χρόνους τρεῖς, νὰ μανθάνουσι καὶ τὰ γράμματα, καὶ τὴν γλῶσσαν τῶν Χαλδαίων, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ τὰ φέρουσιν ἔμπροσθέν του νὰ τὰ ἰδῇ. Καὶ ὁ μὲν Βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ ταῦτα προστάξας, παρέδωκεν αὐτοὺς τῷ ἀρχιευνούχῳ ἐκείνῳ· ὁ δὲ Προφῆτης Δανιὴλ, καὶ οἱ ἄλλοι τρεῖς παῖδες, ἔβαλαν ἀγαθὸν λογισμόν εἰς τὴν ψυχὴν τους, ὅτι νὰ μὴ μianθοῦσι παντελῶς ἀπὸ τὰ φαγητὰ τοῦ Βασιλέως, ἐπειδὴ ἐκεῖνος μὲν ἦτον ἐθνικὸς καὶ εἰδωλολάτρης, αὐτοὶ δὲ ἦσαν Ἑβραῖοι· ἔχοντες γοῦν τὸν τοιοῦτον λογισμόν, εἶπον πρὸς τὸν ἀρχιευνούχον· παρακαλοῦμέν σε νὰ μὴ μας δίδῃς ἀπὸ τὰ φαγητὰ τοῦ Βασιλέως, ὡσάν τοὺς ἄλλους παῖδας, ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἔπερνε σὺ, ἡμᾶς δὲ νὰ δίδῃς ἀπὸ τὰ ὁσπρία καὶ τὰ λάχανα τῆς γῆς νὰ τρώγωμεν. Εἶπε δὲ ὁ εὐνούχος· φοβοῦμαι ἐγὼ τὸν Βασιλέα, ὅπου ἐπρόσταξε τὸ φαγητόν σας καὶ τὸ ποτόν σας, νὰ μὴ ταλαιπωρηθῇτε ἀπὸ τὴν νηστείαν, καὶ ὅταν σᾶς ἰδῇ ὁ Βασιλεὺς, ὀργισθῇ κατ' ἐμοῦ, καὶ χάσω τὴν ζωὴν μου· λέγεται ὁ Δανιὴλ· δοκίμασε μας ὡσάν λέγομεν μὲ τὰ ὁσπρία, καὶ δίδε μας καὶ νερόν νὰ πίνωμεν ἕως δέκα ἡμέρας, καὶ ἐάν ἴδῃς, ὅτι ἀλλάξε τὸ πρόσωπόν μας, καὶ ἐγένεν

ἀσχημότερον παρὰ τῶν ἄλλων παιδίων ὅπου τρώγουσι τὸ κρέας, καὶ πίνουν τὸ κρασί, τότε κάμε ὡσάν σὲ ἀρέσει. Ἐδοκίμασε γοῦν ὁ εὐνούχος ἔτσι, καὶ μετὰ τὰς δέκα ἡμέρας, ὅταν τοὺς ἐσκέφθη, ἴδε τὰ πρόσωπά της, καὶ ἦτον πλέον λαμπρότερα παρὰ τῶν ἄλλων παιδίων ὅπῃ ἔτρωγαν τὰ βασιλικά φαγητὰ· διὰ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν ἀναφέρει καὶ ἡ εὐχή τῶν κολύβων καὶ λέγει « τοῖς σπέρμασι τοὺς τρεῖς παῖδας, καὶ Δανιὴλ τῶν ἐν Βαβυλῶνι ἀβροδιαίτων λαμπροτέρους ἀναδείξας ». Μὲ τὴν τοιαύτην γοῦν τροφὴν ἀπέρασαν οἱ τρεῖς παῖδες καὶ ὁ Δανιὴλ ἐγκρατευόμενοι, καὶ μανθάνοντες τὴν Σοφίαν τῶν Χαλδαίων, ἕως οὗ ἐπρόσταξεν ὁ Βασιλεὺς τὸν ἀρχιευνούχον, καὶ παρέστησεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ τοὺς παῖδας πάντας τῶν Ἑβραίων τοὺς αἰχμαλώτους. Ὁ δὲ Θεὸς ἔδωκε γνῶσιν καὶ σοφίαν τοῦ Δανιὴλ καὶ τῶν τριῶν παίδων, καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως εἰς ὅσα τοὺς ἐρώτησε πλέον φρονιμώτεροι καὶ σοφώτεροι τῶν ἄλλων παιδίων, ὅσον καὶ ὁ Βασιλεὺς θαυμάσας τὴν γνῶσίν τους, εἶχεν τους εἰς μεγαλητέραν τιμὴν παρὰ τοὺς ἄλλους αἰχμαλώτους παῖδας.

Εἰς δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἦτον τις Ἑβραῖος, κατοικῶν εἰς τὴν Βαβυλῶνα ἀπὸ τοὺς αἰχμαλώτους τῆς Ἱερουσαλὴμ, Ἰωακεῖμ καλούμενος, ὁ ὁποῖος ἦτον ἄρχων καὶ πλούσιος ὑπὲρ τοὺς ἄλλους Ἑβραίους· εἶχε δὲ καὶ γυναῖκα Σωσάνναν λεγομένην, ὡραίαν κατὰ πολλὰ, καὶ φοβούμενην τὸν Κύριον· εἶχε δὲ καὶ πλησίον εἰς τὸ σπῆτί του περιθόλιον εὐμορφον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀράδιζε ἡ Σωσάννα, καὶ ἐπεριδιάβαζε μὲ ταῖς δουλεύτριαίς της. Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἦσαν δύο Ἑβραῖοι χειροτονημένοι ὑπὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ Ναβουχοδονόσορ, νὰ κρίνουνσι τοὺς ἄλλους Ἑβραίους, οἱ ὁποῖοι διὰ νὰ εἶναι ἐπίσημος ἄρχων ὁ Ἰωακεῖμ ἐκεῖνος, ἀράδιζαν εἰς τὸ σπῆτί του κατ' ἐκάστην ἡμέραν, καὶ ἐσυμβουλευόντο μετ' αὐτοῦ· συμβαίνοντες γοῦν καὶ ἐμβαίνοντες συχνάκις ἐκεῖ, ἔβλεπαν τὴν γυναῖκα τοῦ Ἰωακεῖμ τὴν Σωσάνναν, πῶς ἐπέρνα ἀπὸ ἔμπροσθέν τους· καὶ ὅμως ἡμέραν τὴν ἡμέραν βλέποντες αὐτὴν εὐμορφὴν καὶ ὡραίαν, ἔπεσαν

εἰς ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ ἀστόχησαν νὰ βλέπουν εἰς τὸν ἐν τῷ οὐρανῷ καθήμενον φοβερόν κριτὴν Θεόν, ἀλλὰ ὅλως διόλου αὐτῆς τὸ κάλλος περιεργάζοντο, καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν αὐτὴν ἐφαντάζοντο· εἶχαν μὲν οὖν τὴν τοιαύτην ἐπιθυμίαν μέσα τους πολὺν καιρὸν, καὶ ἕνας τὸν ἄλλον δὲν ἔξευρε πῶς ἀγαπᾷ τὴν Σωσάνναν· τέλος, μίαν τῶν ἡμερῶν, ἐξεμυστηρεύθη εἰς τὸν ἑτερον, καὶ ἐφανέρωσαν τὴν ἐπιθυμίαν τους· ὁμῶς ἐβάλασι βουλήν, ὅτι νὰ ἐπιτηρήσουσι τὸν καιρὸν, καὶ ὅν εἶναι ἡ Σωσάννα εἰς τὸ περιβόλι μοναχῇ, καὶ ὁ ἄνδρας τῆς ὁ Ἰωακείμ λείπη πόθεις, τότε νὰ τὴν δυναστεύσουσι νὰ τελειώσουν τὴν ἐπιθυμίαν τους. Ὡς γοῦν εἶχαν τὴν τοιαύτην βουλήν, ἐπαρτήρησαν μίαν ἡμέραν ὅπου ἔλιπεν ὁ Ἰωακείμ εἰς ἄλλην χώραν, ἡ δὲ Σωσάννα κατὰ τὴν συνήθειάν της ἐσέβη ὥρα μεσημερίου εἰς τὸ περιβόλιον νὰ περιδιαβάσῃ, τότε καὶ αὐτοὶ ὑπῆγαν καὶ ἐκρύβησαν εἰς ἕνα μέρος τοῦ περιβολίου, καὶ δὲν ἐφαίνοντο. Ἀποῦ γοῦν ἐπέρασεν ὥρα ἱκανὴ μὴ ἡξέρουσα ἡ Σωσάννα πῶς εἶναι κρυμμένοι οἱ δύο Κριταὶ ἐκεῖνοι τῶν Ἑβραίων, καὶ πῶς παραφυλάγουν τὸν καιρὸν, ἔστειλε ταῖς δουλεύτριάς της νὰ φέρουσι φαγητὰ, καὶ λουτικά μυρίσματα κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν γυναικῶν, νὰ λουστῇ εἰς τὴν στέρναν τοῦ περιβολίου, ὅτι ἦτον καῦμα περισσόν. Οἱ δὲ Κριταὶ ἐκεῖνοι ὡς ἶδαν ὅτι εἶναι ἡ Σωσάννα μοναχῇ παντελῶς, ἔδραμαν καὶ ἐπιασάντην λέγοντες, ἡ στέρξῃ νὰ πληρώσωμεν τὴν ἐπιθυμίαν μας μετὰ σοῦ, ἡ μαρτυροῦμεν καταπάνω σου, πῶς ἴδαμεν ἕνα παλικάρι ὅπου ἔκαμνε τὴν ἁμαρτίαν μετὰ ἐσένα, καὶ μέλλεις θανατωθῆναι. Τότε ὡς ἤκουσεν ἡ Σωσάννα τοὺς τοιοῦτους λόγους, ἀναστέναξε καὶ εἶπε· στενάμου εἶναι καὶ τὰ δύο· διότι ἐὰν στέρξω τὴν ἀνομίαν, θανάτῳ μου εἶναι ψυχικός· ἐὰν δὲ δὲν στέρξω, μέλλω θανατωθῆναι κατὰ τὴν μαρτυρίαν σας· ἀμὴ κάλια νὰ ἀποθῶ δίκαια καὶ καθαρὰ, παρὰ νὰ πταίσω εἰς τὸν Θεόν, καὶ νὰ καταπατήσω τὴν τιμὴν τοῦ ἀνδρός μου. Ταῦτα εἰπούσα ἡ Σωσάννα, εὐγάλε φωνήν, νὰ δράμουν οἱ δουλεύτριες νὰ τὴν ἐγλυτώσουν·

ἀπὸ δὲ τὸ ἄλλο μέρος εὐγάλε φωνήν καὶ οἱ γέροντες ἐκεῖνοι οἱ Κριταὶ λέγοντες· τρέχετε νὰ ἰδῆτε τὴν Σωσάνναν, πῶς τὴν ἐπίασαμεν μετὰ τινος παλικαρίου, ὅπου ἔκαμνε τὴν ἀνομίαν. Ἀκούσαντες γοῦν οἱ ἐδικοῖτης ταῖς φωναῖς ταύταις, ἔδραμασι νὰ ἰδοῦσι τί εἶναι τὸ πρᾶγμα, καὶ λέγουσιν οἱ Κριταὶ· ἡμεῖς ἤλθαμεν κατὰ τὴν συνήθειάν μας νὰ συμβουλευθῶμεν μετὰ τὸν Ἰωακείμ, καὶ δὲν τὸν ἤραμεν· ὁμῶς γυρίζοντες νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὰ σπήτιά μας, ἴδαμεν ἕνα παλικάρι ξένον ὅπου ἐσέβαινε εἰς τὸ περιβόλι τοῦ Ἰωακείμ· ἐσεθήκαμεν γοῦν κατὰ πόδιτον κρυφίως, καὶ ἴδαμέντο, πῶς ἔκαμνε τὴν ἁμαρτίαν μετὰ τὴν Σωσάνναν· ὥρμησαμεν νὰ τὸν πιάσωμεν, καὶ ἐκείνος ὡς δυνατότερος ἀπὸ ἡμᾶς, ἔφυγε καὶ ἐγλύτωσέ μας· ταῦτα μαρτυροῦμεν ἐνώπιον Θεοῦ, καὶ ἀνθρώπων. Ὡς δὲ ἤκουσαν οἱ ἐδικοῖτης τοὺς λόγους τούτους, πολλὰ ἐντράπησαν, ὅτι δὲν ἐθαῤῥοῦσαν ποτὲ νὰ ἀκροθῇ τοῖστος λόγος διὰ τὴν Σωσάνναν.

Τῇ δὲ ἐπαύριον, ὡς ἤλθεν ὁ ἄνδρας τῆς ὁ Ἰωακείμ, ὥρισαν οἱ Κριταὶ, καὶ ἤφεραν τὴν Σωσάνναν ἐμπροσθέν τους· ἐκάθισε δὲ ὁ λαὸς τῶν Ἑβραίων νὰ κρίνουν τὴν ὑπόθεσιν, ἐπειδὴ οἱ Κριταὶ ἦτον ὡς μάρτυρες· ἔκλεγαν δὲ καὶ τὰ παῖδιά της, καὶ οἱ συγγενεῖς· ὑπῆγαν γοῦν οἱ Κριταὶ ἐκεῖνοι ὅπου ἐμαρτυροῦσαν, καὶ ἔβαλαν τὰ χεῖριά τους εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς Σωσάννης, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν Ἑβραίων, καὶ εἶπον· ἡμεῖς ἐπῆγαμεν εἰς τὸ σπήτι τοῦ Ἰωακείμ, καὶ μὴ εὐρόντες αὐτὸν, ὑπεστρέψαμεν, ἐξερχόμενοι δὲ, ἴδαμεν ἕνα παλικάρι ὅπου ἐσέβη εἰς τὸ περιβόλι· ἤκολουθήσαμεν το κρυφίως, καὶ ἴδαμεν ὀφθαλμοφανῶς, πῶς ἔκαμνε τὴν ἁμαρτίαν μετὰ τῆς γυναικὸς ταύτης· ταῦτα μαρτυροῦμεν ἐνώπιον Θεοῦ, καὶ ἀνθρώπων. Ἀπεκριθῆσαν οἱ Ἑβραῖοι πάντες ὡς ἐξ ἐνὸς στόματος, καὶ εἶπον· κατὰ τὴν μαρτυρίαν σας, ἀξία εἶναι νὰ τὴν λιθοβολώσωμεν, καθὼς ὀρίζει ὁ Μωϋσῆς εἰς τὸ κβ'. Κεφ. τοῦ Δευτερονομίου, ἐπειδὴ ἔμiane τὴν κοίτην τοῦ ἀνδρός της· τότε ὁποῖός τις πᾶς ὁ λαὸς νὰ τὴν εὐγάλεν ἔξω τῆς Βαβυλώνας νὰ τὴν λιθοβολίσουν. Ὡς δὲ ὑπῆγεν ἡ Σωσάννα

κλαίοντας καὶ ἀναστενάζοντας ἐδόθησε πρὸς τὸν Θεόν, καὶ εἶπεν· ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ τῶν κρυπτῶν γνωστὴς, ἐσὺ ὅπου ἤξεύρεις τὰ πάντα πρὶν νὰ γενῶσι, ἐσὺ γνωρίζεις, ὅτι ψευδῶς ἐμαρτύρησαν καταπάνω μου, καὶ αὐτοῦ ἀποθυήσω ἀδίκως διὰ νὰ μὴ κάμω τὸ θέλημά τους. Τί γοῦν ὁ Θεός; διὰ νὰ μὴ θανατωθῇ ἀδίκως ἡ δικαία, ὅταν τὴν εὐγαλαν ἔξω τοῦ Κάστρου, καὶ ἤθελαν νὰ ρίξουν πέτραις ἀπάνω της, ἰδοὺ ἔφθασε καὶ ὁ προφήτης Δανιήλ, νέος ὢν καὶ τρυφερός εἰς τὴν ἡλικίαν, καὶ λέγει πρὸς τὸν λαόν· ὦ ἀνόητοι ἄνθρωποι, διατί θέλετε νὰ φονεύετε μίαν ἀναίτιον γυναῖκα; πόσον δὲν εἰστε φρόνιμοι νὰ ἐξετάσετε καταλεπτῶς τὴν ὑπόθεσιν, ἀμὴ μόνον ἀπὸ ἓνα λόγον, θέλετε νὰ χύσετε αἷμα δίκαιον; γυρίσετε ὀπίσω, νὰ ἀνακρίνω ἐγὼ τὴν κρίσιν αὐτὴν κατὰ τοὺς νόμους. Ὡς δὲ ἤκουσεν ὁ λαὸς τὴν φωνὴν ταύτην, ὑπέστρεψαν ὅλοι τοὺς μετὰ χαρᾶς εἰς τὸ κριτήριον, ὅτι ἐλυπήθησαν τὴν Σωσάνναν. Τότε ἐκάθισεν ὁ Δανιήλ εἰς τὸ κριτήριον ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ λέγει πρὸς τὸν λαόν· ἐξεχωρίστέ τους μακρὰ ἓνα ἀπὸ τὸν ἄλλον, νὰ τοὺς ἐξετάσω ἐγὼ· ὡς δὲ ἐχωρίσθη εἰς ἀπὸ τοῦ ἐτέρου, ἐκάλεσεν ὁ Δανιήλ τὸν ἓνα, καὶ λέγει του· πεπαλαιωμένε ἡμερῶν κακῶν, τῶρα ἔφθασαν αἱ ἁμαρτίαις σου καταπάνω σου, ὅπου ἔκαμνες τὸ πρότερον, καὶ ἐκαταδίκασες τοὺς ἀναίτιους, τοὺς δὲ αἰτίους ἀπέλυες, πέρνωντας δῶρα· εἰπέ με γοῦν ἐάν ἀληθῶς λέγεις· εἰς τί δένδρον ἀποκάτω τοὺς ἰδες ὅπου ἔκαμαν τὴν ἁμαρτίαν; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· ὑποκάτω Σχίνου ἦσαν ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν (ὁ δὲ Σχίνος αὐτὸς εἶναι δένδρον, εὐλογημένοι χριστιανοί, ὥσπερ κουμαρία εἰς τὸ ὕψος· γίνεται δὲ εἰς τὰ παραθαλάσσια μέρη, μάλιστα δὲ εἰς τὴν Νῆσον Χίου εὐρίσκεται πολὺς, ἀπὸ τὸν ὁποῖον γίνεται ἡ μαστίχη, καὶ εἶχαν το οἱ ἄρχοντες τότε εἰς τὰ περιβολία τους διὰ εὐμορφίαν). Ὡς γοῦν εἶπεν ὁ γέρων ἐκεῖνος ὅτι ὑποκάτω Σχίνου τοὺς ἰδεν, λέγει του ὁ Προφήτης· ἀληθινὰ ἐφεμάτισες κατὰ τῆς κεφαλῆς σου· διότι ἰδοὺ Ἀγγελος Κυρίου, λαβὼν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποφασιν, παραστέκεται νὰ σὲ σχίσῃ εἰς

τὸ μέσον. Τότε ἐκάλεσε καὶ τὸν δεύτερον, καὶ λέγει του· σπέρμα Χαναάν, καὶ οὐκ Ἰούδα, τὸ κάλλος ἐξήπάτησέ σε, καὶ ἡ ἐπιθυμία διέστρεψε τὴν καρδίαν σου· ἐτῆς ἐκάμετε καὶ εἰς τὰς ἄλλας γυναῖκας τῶν Ἑβραίων, καὶ ἐκεῖναι φοβούμεναι ὑμᾶς, ἔκαμναν τὸ θέλημά σας· ἀλλὰ ἐτούτῃ δὲν εἶναι ὡσάν ἐκεῖναις· εἰπέ με γοῦν καὶ ἐσὺ, εἰς τί δένδρον τῆς ἰδες ὅπου ἔκαμναν τὴν ἁμαρτίαν; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· ὑποκάτω Πρίνου (Πρίνος δὲ, τὸ πριναρίον). Λέγει του ὁ Δανιήλ· καὶ ἐσὺ ἀληθῶς ἐφεμάτισες κατὰ τῆς κεφαλῆς σου· διότι ἰδοὺ ὁ Ἀγγελος Κυρίου παραστέκεται, νὰ πριονίσῃ καὶ ἐσένα. Ὡς δὲ ἤκουσεν ὁ λαὸς τὴν τοιαύτην ψευδομαρτυρίαν, ἔδωκαν δόξαν εἰς τὸν Θεόν, ὅπου σώζει τοὺς ἐπ' αὐτὸν ἐλπίζοντας, καὶ ὥρμησαν καταπάνω τῶν δύο ψευδομαρτύρων ἐκείνων, καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτοὺς, καὶ οὕτως ἐδοξάσθη ὁ Δανιήλ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὡς φρόνιμος καὶ γνωστικός, μᾶλλον δὲ ὁ Θεός, ὅπου τὸν ἔδωκε τὴν τοιαύτην σοφίαν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον.

Μετὰ δὲ τὸν δεύτερον χρόνον τῆς αλώσεως τῆς Ἱερουσαλήμ, ὁ Βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ ἰδεν ὄραμα θαυμαστόν, τὸ ὁποῖον, ὡσάν ἐξύπνησε, παρευθὺς τὸ ἀστόχησεν. Τότε συγκαλέσας τοὺς Μάγους, καὶ τοὺς σοφοὺς τῶν Χαλδαίων, καὶ τοὺς ὄνειροκρίτας, καὶ τοὺς σημειολύτας, εἶπεν τοὺς· ὄραμα ἶδα φοβερόν, καὶ θαυμαστόν· καὶ ὅταν ἐξύπνησα, τὸ ἀστόχησα· θέλω γοῦν νὰ μοῦ εἰπῆτε καὶ τὸ ὄραμά μου, καὶ τὴν σύγκρισίν του τί δηλοῖ. Ἀπεκρίθησαν οἱ Μάγοι· Βασιλεῦ πολυχρονημένε, εἰπέ μας τὸ ὄνειρόν σου, καὶ ἡμεῖς νὰ τὸ διαλύσωμεν. Λέγει τοὺς ὁ Βασιλεὺς· καὶ τὸ ὄνειρόν μου νὰ εἰπῆτε, καὶ τὴν σύγκρισίν του, ὅτι μέλλετε κακῶς ἀποθανεῖν. Ἀπεκρίθησαν οἱ Μάγοι· τὸ ζήτημά σου Βασιλεῦ δὲν δύναται ἄνθρωπος νὰ τὸ ὀρίσῃ, μόνον οἱ Θεοὶ ὅπου προσκυνούμεν δύνανται νὰ εὐροῦσι καὶ τὸ ὄνειρόν σου, καὶ τὴν σύγκρισίν του. Τότε ὁ Βασιλεὺς θυμωθεὶς, ἀποφάσισε νὰ φονεύσῃ ὅλους τοὺς σοφοὺς καὶ τοὺς μάγους τῶν Χαλδαίων, ὅπου καὶ ἂν εὐρίσκονται. Ἦρξαντο γοῦν οἱ ὑπηρέται τοῦ Βασιλέως, καὶ ἐφόνευσαν τοὺς Μάγους· ἦλθαν δὲ

να φονεύσουν καὶ τὸν Προφῆτην Δανιὴλ, καὶ τοὺς τρεῖς παῖδας, ὡς ὄντας καὶ αὐτοὺς ἀπὸ τὸ τάγμα τῶν σοφῶν. Τότε ὑπῆγεν ὁ Δανιὴλ, καὶ εὗρίσκει τὸν σωματοφύλακα τοῦ Βασιλέως Ἀριῶχ ὀνόματι, καὶ πίπτει εἰς τοὺς πόδας του καὶ λέγει του· παρακαλῶσε, δεήσουν τὸν Βασιλέα νὰ καρτερήσῃ ἐτούτην τὴν νύκτα, καὶ ἐὰν δὲν εὕρῃ ἐγὼ τὸ ὄραμά του, καὶ τὴν σύγκρισίν του, ἂς κάμῃ ὅτι ὀρίζει. Ὑπῆγε γοῦν καὶ ἐδεγῆθη τοῦ Βασιλέως, καὶ ὥρισε νὰ παύσουν ἀπὸ τὸν φόνον, ἕως τὴν αὐριον. Τότε ὁ Προφῆτης ἔκαμνε δέησιν πρὸς τὸν Θεὸν ὀλονύκτιον μετὰ τῶν τριῶν παιδῶν· καὶ ὁ Θεὸς διὰ τὴν θαυμαστώσῃ τοὺς δούλους του, ἀπεκάλυψε του τὸ ὄραμα τοῦ Βασιλέως· τὸ δὲ ταχὺ ὡσὰν ἐφάνη ἡμέρα, ἐπαρακάλεσε πάλιν τὸν Ἀριῶχ, νὰ τὸν ὑπάγῃ ἐμπροσθεν τοῦ Βασιλέως, νὰ εἴπῃ τὸ ὄραμά του καὶ τὴν διάλυσίν του. Ὡς δὲ ὑπῆγεν ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως, εἶπε πρὸς αὐτόν· μὴ νομίσης, ὦ Βασιλεῦ, ὅτι ἀπὸ σοφίαν ἀνθρωπίνην ἐγνώρισα ἐγὼ τὸ ὄραμά σου· διότι εἶναι καὶ ἄλλοι σοφώτεροι ἐδῶ παρὰ ἐμένα· ἀλλὰ εἶναι Θεὸς ἐν τῷ οὐρανῷ ὁ ἀποκαλύπτων μυστήρια· αὐτὸς ἔδειξε καὶ τὴν Βασιλείαν σου, τί μέλλει νὰ γένη εἰς τοὺς ὑστερινοὺς καιροὺς, καὶ ὁ Θεὸς ἔδειξέ σε τοῦτο τὸ ὄραμα· ἐσὺ Βασιλεῦ κοιτῶμενος εἰς τὴν κλίνην σου, ἐσυλλογίζου σεν τί μέλλει γενέσθαι εἰς ταῖς ὑστεριναῖς ἡμέραις, καὶ ὁ Θεὸς ἔδειξέ σε τοῦτο τὸ ὄραμα.

Ἐβλεπες ὡσὰν ὅταν ἦτον μία εἰκὼν μεγάλη, καὶ ἡ εἰκὼν ἐκείνη καὶ ἡ ἔψις της, ἦτον ὑψηλὴ κατὰ πολλά καὶ φοβερή· ἡ κεφαλὴ της ἦτον ἀπὸ χρυσάφι καθαρὸν· τὰ χερσὶα της καὶ τὸ στῆθος της ἦτον ἀργυρᾷ· ἡ κοιλία της καὶ τὰ μηρία της ἦτον χαλκίνα, καὶ αἱ ἄντζες τῶν ποδαρίων της, ἦτον σιδερίνιες· ἡ πατοῦνες μέρος μὲν ἦτον σίδηρος, μέρος δὲ ἦτον ἔστρακον· θεωρῶντας γοῦν τὴν εἰκόνα ἐκείνη, ἴδες, ὦ Βασιλεῦ, ὡσὰν ὅταν ἐκέπη πέτρα ἀπὸ βουνί, δίχως χερί ἀνθρώπου, καὶ ἐκτύπησε τὴν εἰκόνα ἐκείνην εἰς ταῖς πόδας τοὺς σιδηροὺς καὶ ἔστρακίνοους· τότε ἐλεπτύνθη τὸ ἔστρακον, ὁ σίδηρος, ὁ χαλκός, ὁ ἀργυρός, ὁ χρυσός καὶ ἔγιναν ὡσεὶ κονιορτός, ἀπὸ ἀ-

λωνος θερυνῆς, καὶ ὁ ἄνεμος διεσκόρπισε τὸν κονιορτὸν ἐκεῖνον, ὅσον δὲν ἐφάνη πλέον ὁ τόπος αὐτῶν· ὁ λίθος δὲ ἐκεῖνος ἐποὺ ἐκτύπησε τὴν εἰκόνα, ἔγινε βουνὶ μεγάλον, καὶ ἐσκέπασεν ὅλην τὴν γῆν. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἐνύπνιόν σου, ὦ Βασιλεῦ, καὶ νὰ σὲ εἴπῃ καὶ τὴν σύγκρισίν του· τὸ μὲν χρυσόν κεφαλὴ τῆς εἰκόνος εἶναι ἡ Βασιλεία σου· τὰ δὲ δύο χέρια τὰ ἀργυρᾷ καὶ τὸ στῆθος, εἶναι ἡ Βασιλεία τῶν Περσῶν καὶ τῶν Μήδων, ὅπου θέλει ἔλθῃ καταπόδισον, καὶ θέλει εἶσθαι πτωχότερη παρὰ τὴν ἐδικήν σου Βασιλείαν, καθὼς τὸ ἀργύριον εἶναι ἀτιμώτερον παρὰ τὸν χρυσόν· ἡ κοιλία δὲ καὶ τὰ μηρία τὰ χαλκίνα θέλει εἶσθαι μετὰ τὴν Βασιλείαν τῶν Περσῶν, ἡ Βασιλεία τῶν Ἑλλήνων, τὴν ὅποιαν θέλει τὴν αὐξήσει ὁ Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος, φονεύσας τὸν Βασιλέα τῆς Περσίας Δάριον! ἡ δὲ Βασιλεία τῶν Ῥωμαίων θέλει εἶσθαι δυνατωτέρα παρὰ τὰς ἄλλας Βασιλείας καθὼς εἶναι τὸ σίδηρον δυνατώτερον παρὰ τὸν χαλκόν καὶ τὸν ἀργυρον καὶ τὸν χρυσόν· τὸ δὲ πῶς ἦτον οἱ πόδες μέρος μὲν σιδερίνιοι, μέρος δὲ ἔστρακίνοι, δηλοῦσιν, ὅτι πολλὰ μὲν ἔθνη θέλουσιν εἶσθαι μεμιγμένα τὸν καιρὸν ἐκεῖνον εἰς τὸν κόσμον, ἀλλὰ θέλουσιν ἔχει διαφόρους θρησκείας, νὰ μὴ πιστεύουσιν ὅλοι ἐνα Θεόν· ἀλλὰ νὰ εἶναι ἀπ' ἀλλήλων κεχωρισμένοι κατὰ τὴν πίστιν, καθὼς τὸ σίδηρον δὲν σμίγεται μὲ τὸ ἔστρακον ὅταν ἀναλύσῃ. Εἰς δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις τῆς ὑστερινῆς Βασιλείας, θέλεις ἀναστήσει ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ Βασιλείαν, ἡ ὅποιαν δὲν θέλει διαφθαρεῖ εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ἡ Βασιλεία ἐκείνη τέλος δὲν θέλει ἔχῃ, οὐδὲ ἄλλος τὴν θέλει παραλάβῃ. Τοῦτο δὲ ἔλεγεν ὁ Προφῆτης, σημαίνων τὴν ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων γέννησιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ ὅποιαν ἐγένετο ἐκ τοῦ ὅρου τοῦ νεκτοῦ τῆς Παρθένου, ἀνευ θελύματος ἀνδρός. Τότε ὡς ἔκουσεν ὁ Βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον, καὶ ἐπρασκύνησε τὸν Δανιὴλ, καὶ εἶπεν· ἀληθῶς ὁ Θεὸς ἐπεὶ προσκυνεῖς ἐσὺ, αὐτὸς εἶναι ὁ Θεός, ἐπεὶ ἀποκαλύπτει κρυφὰ μυστήρια. Ἐδῶκε δὲ μεγάλα χαρίσματα τῷ Πρέ-

φήτη, καὶ ἐποίησέν τον νὰ εἶναι πρῶτος ἀπάνω εἰς τοὺς λογαριαστάς τῆς Βασιλείας του. Ὁ δὲ Δανιὴλ ἐπαρεκάλεσε τὸν Βασιλέα, καὶ ἐτίμησε καὶ τοὺς τρεῖς παῖδας τοὺς συγγενεῖς του, καὶ ἔκαμνεν τοὺς Ἀφεντάδες εἰς Καστρη καὶ Ἐπαρχίας, αὐτὸν δὲ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Βασιλέως.

Εἰς δὲ τὸν ὀκτωκαιδέκατον χρόνον τῆς Βασιλείας του, ἐποίησεν ὁ Βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ εἰκόνα χρυσοῦν, εἰς τὸ ὁμοίωμα τοῦ προσώπου αὐτοῦ· τὸ ὕψος τῆς ἤτον πῆχες ἐξήκοντα, καὶ τὸ πλάτος τῆς πῆχες ἐξήκοντα· καὶ ἔστησεν αὐτὴν εἰς τὸν τόπον τῆς Βαβυλῶνος, εἰς κάμπον λεγόμενον Δευρᾶ, καὶ ἀπέστειλεν ὀρίμῳ νὰ συναχθοῦσιν ὅλοι οἱ Ἀρχοντες τῶν ἐθνῶν, καὶ οἱ Στρατηγοί, καὶ οἱ Τοπάρχαι, καὶ οἱ Αὐθεντάδες, καὶ οἱ Τύραννοι, καὶ οἱ ἔξουσιασταί, νὰ ἔλθουν εἰς τὰ ἐγκαίνια τῆς εἰκόνος. Κατὰ γοῦν τὸν ὀρισμὸν τοῦ Βασιλέως ἐσυνάχθησαν ὅλοι τοὺς. Τότε ἐστάθη ὁ κήρυξ τοῦ βασιλέως, καὶ εἶπεν· ἐσᾶς λέγω, λαοί, φυλαὶ καὶ γλωῖσαι· εἴτι ὦρα ἀκούσετε τὴν τρουμπέταν, καὶ τὰ ἄλλα μουσικὰ ὄργανα, ὅλοι νὰ πῖσετε νὰ προσκυνήσετε τὴν εἰκόνα τοῦ Βασιλέως· διότι ὁποῖος δὲν τὴν προσκυνήσῃ, θέλει βαλθῇ εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν κατακαιομένην ἐκεῖ πλησίον. Τότε οἱ λαοὶ φυλαὶ καὶ γλωῖσαι ὅλοι πεσόντες, προσεκύνησαν τὴν εἰκόνα τοῦ Βασιλέως, οἱ δὲ τρεῖς παῖδες καὶ ὁ Δανιὴλ ὁ Προφήτης δὲν ἔπασαν νὰ τὴν προσκυνήσουσι. Τότε ὑπῆγαν ἄνδρας Χαλδαῖοι, καὶ διέβαλον αὐτοὺς εἰς τὸν βασιλέα λέγοντες. Βασιλεῦ, εἰς τοὺς αἰῶνας ζῆθι· ἐσὺ ἔθηκες δόγμα, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ὅπου ἀκούσῃ τὴν φωνὴν τῆς τρουμπέτας, καὶ τῶν ἄλλων μουσικῶν ὀργάνων, καὶ νὰ μὴ πῆσῃ νὰ προσκυνήσῃ τὴν εἰκόνα σου, αὐτῇ τῇ ὥρᾳ νὰ βαλθῇ εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς· εἶναι γοῦν τινεῖς ἄνδρες Ἰουδαῖοι, τοὺς ὁποίους τοὺς ἐτίμησεν ἡ Βασιλεῖά σου, καὶ αὐτοὶ δὲν ἔπασαν νὰ προσκυνήσουν τὴν εἰκόνα σου. Τότε ὁ Βασιλεὺς μετὰ θυμοῦ, ὥρισεν νὰ φέρουσιν ἐμπροσθέν του τὸν Σεδράχ, Μισάχ, καὶ Ἀβδευαγὼ· καὶ λέγει πρὸς αὐτούς· ἀληθῶς ἐσεῖς δὲν ἐφοβηθήκατε τὸν ὀρισμὸν μου, νὰ προσκυνήσετε τὴν εἰκόνα

μου, καὶ νὰ λατρεύσετε τοὺς Θεοὺς μου; καὶ κἂν τὴν κάμινον δὲν βλέπετε, πῶς θέλετε βαλθῇ ἐκεῖ; καὶ ποῖος Θεὸς εἶναι νὰ σᾶς γλυτώσῃ ἀπὸ τὰ χεῖρά μου; Ἀπεκρίθησαν οἱ τρεῖς παῖδες, καὶ λέγουντον· δὲν ἔχομεν χρεῖαν, ὦ Βασιλεῦ, νὰ σε ἀποκριθῶμεν εἰς αὐτό, διότι εἶναι ὁ Θεὸς εἰς τὸν οὐρανόν, φοβερός καὶ δυνατός, ὅπου δύναται νὰ μᾶς γλυτώσῃ ἀπὸ τὰς χεῖράς σου· ἐκείνον προσκυνούμεν ἡμεῖς, τὴν δὲ εἰκόνα σου δὲν τὴν προσκυνούμεν. Τότε ὁ Βασιλεὺς θυμωθεὶς περισσῶς, ὥρισε νὰ καύσουν τὴν κάμινον ἐκείνην ἑπτὰ φοραῖς περισσότερον ἀπὸ εἴτι ἐκαίονταν· καὶ ἄνδρας δυνατοὺς ἐπρόσταξε νὰ πιάσουν τοὺς τρεῖς παῖδας, νὰ τοὺς δέσουν καθὼς ἦτον ἐνδυμένοι μὲ τὰ φορέματά τους, νὰ τοὺς ῥίξουν εἰς τὴν κάμινον. Παρευθὺς γοῦν ἔγινε τοῦ Βασιλέως ὁ ὀρισμός· καὶ ἐβάλθησαν οἱ τρεῖς παῖδες εἰς τὸ μέσον τῆς καμίνου. Ἀλλὰ ὁ Θεός, εἰς τὸν ὅποιον ἐθαῤῥοῦσαν αὐτοί, δὲν τοὺς ἄφησε νὰ ἀπολεσθοῦσιν εἰς τέλος· ἀλλὰ ἔστειλε τὸν Ἀγγελοῦν αὐτοῦ, καὶ ἐξετίναξε τὴν φλόγα τῆς καμίνου, καὶ μετέβαλεν εἰς δρόσον τὸ πῦρ· καὶ τοὺς μὲν παῖδας λύσας ἀπὸ τὰ δεσμά, ἐφύλαξεν ἀκαιρίους, τοὺς δὲ περιεστῶτας Χαλδαίους κατέκαυσε, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι τὸ αὐτὸ πῦρ καὶ καίει καὶ δροσίζει· διότι τοὺς μὲν Χαλδαίους καὶ ὑπηρέτας κατέκαυσε, τοὺς δὲ παῖδας ἐδρόσίσε. Τότε οἱ τρεῖς παῖδες ὕμνου καὶ ἐδοξολογοῦν τὸν Θεὸν ἐν τῇ καμίνῳ λέγοντες « εὐλογητός Κύριος ὁ Θεὸς τῶν Πατέρων ἡμῶν, καὶ αἰνετὸν, καὶ δεδοξασμένον τὸ ὄνομά σου εἰς τοὺς αἰῶνας »· καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ὁδῆς. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἀκούσας αὐτῶν πῶς ὕμνουσι τὸν Θεόν, ἅμα δὲ βλέπων καὶ τὸν Ἀγγελοῦν, καὶ νομίζων ὅτι ἔβαλαν καὶ τὸν Προφήτην Δανιὴλ, εἶπε πρὸς τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ· δὲν ἐπρόσταξα νὰ βάλετε εἰς τὴν κάμινον τρεῖς ἄνδρας; καὶ πῶς τώρα φαίνονται τέσσαρες, καὶ τοῦ τετάρτου ἡ μορφή εἶναι φοβερά καὶ ἐξηλλαγμένη παντελῶς; Οἱ δὲ ἄρχοντες μὴ βλέποντες τὸν Ἀγγελοῦν, ἐθαύμαζον εἰς τοὺς λόγους τοῦ Βασιλέως· ὅταν δὲ εὐγῆκαν ἀπὸ τὴν κάμινον; ἔπασαν ὁ Βασιλεὺς καὶ ἐπροσκύνησέν τους λέγων·

τας· ἀληθῶς ὁ Θεὸς ὅπου προσκυνᾶτε εἰσὶς, αὐτὸς εἶναι Θεὸς ἰσχυρὸς. Μετὰ ταῦτα δὲ ὥρισε καὶ εἰς τοὺς τόπους τῆς Βασιλείας του, ὅλοι νὰ προσκυνοῦσι τὸν Θεὸν τοῦ Σεδράχ, Μισάχ, καὶ Ἀβδεναγῶ· καὶ αὐτοὶ νὰ εἶναι ἐξουσιασται τῶν Ἰουδαίων, ὅσοι ἦσαν εἰς τὴν Βαβυλῶνα ὑπὸ τὴν Βασιλείαν του.

Δὲν ἀπέρασε πολὺς καιρὸς, καὶ πάλιν ὁ Βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ ἶδεν ἄλλον ὄραμα φοβερόν· ἐκραξε γοῦν τὸν Προφῆτην Δανιὴλ καὶ λέγει· ἐγνώρισα ὅτι δὲν εὐρίσκεται ἄλλος σοφώτερός σου τὴν σήμερον ἡμέραν νὰ διαλύῃ τὰ ὀράματα· λοιπὸν νὰ μὲ ἐξηγήσῃς καὶ τοῦτο τὸ ὄραμα τί δηλοῖ· ἐγὼ ἐβλεπα πῶς ἦτον ἓνα δένδρον ὑψηλὸν κατὰ πολλὰ, ὅπερ ἐφθανεν ἕως τὸν οὐρανόν, καὶ τὸ πλάτος του ἐσκέπαζεν ὅλην τὴν γῆν· ὑποκάτω του ἐκατοικῶσαν τὰ θηρία τῆς γῆς· καὶ εἰς τὰ κλονάρια του ἐκάθηντο τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ· ἀπ' αὐτοῦ ἐδιατρέφοντο ὅλα τὰ ζωντανὰ πράγματα. Βλέποντάς το ἐκεῖνο τὸ δένδρον, ἰδοὺ ἦλθεν Ἄγγελος Κυρίου καὶ εἶπεν· ἐκκόψατε τὸ δένδρον αὐτό, καὶ τσακίσατε τὰ κλονάρια του, ἐκτινάξατε τὰ φύλλα του, καὶ διασκορπίσατε τὸν καρπὸν του· σαλευθήτωσαν τὰ θηρία ὑποκάτωθεν αὐτοῦ, καὶ τὰ ὄρνεα φυγέτωσαν ἀπὸ τοὺς κλόνους του· πλὴν τὴν ῥίζαν τοῦ δένδρου ἀφήσατε εἰς γῆν· τοῦτο εἶναι τὸ ὄραμά μου. Τότε ὁ Δανιὴλ ὡς ἤκουσεν, ἐστάθη μίαν ὥραν, καὶ ὁ λογισμὸς του διεταράχθη πῶς νὰ ἀποκριθῇ τὸν Βασιλέα· μετὰ δὲ ὥραν ἑκατὴν, λέγει πρὸς αὐτόν· Τὸ ὄραμά σου, Βασιλεῦ, νὰ γένῃ εἰς τοὺς μισοῦντάς σε, καὶ ἡ σύγκρισίς σου νὰ εἶναι πρὸς τοὺς ἐχθρούς σου. Τὸ δένδρον τὸ μέγα καὶ ὑψηλὸν ἐσὺ εἶσαι, Βασιλεῦ, ὅστις ὑπερυψωθείς ὑπὲρ πάντας τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς, ὅλοι εἶναι ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν σου· πλὴν, διὰ νὰ ὑπερηφανευθῇς, θέλεις χάσῃ τὴν βασιλείαν σου, καὶ θέλεις γένῃ ὥσπερ ζῶον ἄλογον, νὰ τρώγῃς χόρτον· καὶ οὕτως θέλεις περᾶσαι ἐπὶ καιροῦς, καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν θέλεις ἔλθῃ εἰς τὴν προτέραν σου τάξιν· καθὼς ἤκουσες, ὅτι εἶπεν ὁ Ἄγγελος, ἀφήσατε τὴν ῥίζαν τοῦ δένδρου. Ἀλλὰ ἡ

βουλὴ μου, ἂν σοῦ ἀρίσῃ, Βασιλεῦ, κάμε ἐλεημοσύνην νὰ ἀπολείψῃς τὰς πολλὰς σου ἀνεμίας καὶ ἀδικίας· ἂν τύχῃ ὁ Θεὸς νὰ μακροθυμήσῃ εἰς ἐσένα. Ταῦτα δὲ, ὅπερ εἶπεν ὁ Προφῆτης, ἐτελειώθησαν εἰς τὸ ὕστερον· διότι ποιήσας εἰς τὴν ἐρημίαν ὁ βασιλεὺς καιροῦς ἐπτά, καὶ ὥσπερ ζῶον ἄγριον διατρίψας, μετὰ ταῦτα πάλιν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Βασιλείαν· βασιλεύσας δὲ τοὺς πάντας χρόνους μγ'. τελευτᾷ τὸν βίον. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Ναβουχοδονόσορ, ἐβασίλευσεν ὁ Υἱὸς αὐτοῦ, Εὐίλμερωδάχ λεγόμενος, χρόνους ιη'. καὶ τούτου δὲ ἀποθανόντος, ὁ Υἱὸς αὐτοῦ βασιλεύει χρόνους μ'. ὁ ὁποῖος, ὡς γράφει ὁ Φλάβιος Ἰώσηπος, ὠνομάζετο Νιγλίσσαρος. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τούτου, ἐβασίλευσεν ὁ Υἱὸς αὐτοῦ, Βαλτάσαρ ὀνόματι, εἰς τοῦ ὁποίου ταῖς ἡμέραις ἐσυνέβη πρᾶγμα παράδοξον.

Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἤθελσε νὰ φιλέσῃ τοὺς φίλους του καὶ τοὺς Ἀρχοντας τοῦ Παλατίου του· ἐκεῖ γοῦν εἰς τὴν τράπεζαν ἐπρόσταξε νὰ φέρουσι τὰ σκευῆ τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ (ὅσα ἤφερεν ὁ πρεσβύτερος τοῦ ὁ Ναβουχοδονόσορ ἀπὸ τὸν Ναὸν τῆς Γερουσαλήμ, καὶ τὰ ἐπροσέηλωση εἰς τοὺς Ναοὺς τῶν Θεῶν αὐτοῦ), νὰ πίνουσι μὲ ἐκείνα οἱ φίλοι, καὶ αἱ παλακίδες τοῦ Βασιλέως· πίνοντες δὲ, τοὺς μὲ Θεοὺς τοὺς ξυλίνους, καὶ πηλίνους, καὶ ἀργυροῦς, καὶ χρυσοῦς, τὰ ποιήματα τῶν ἀνθρώπων, ἐτιμοῦσαν καὶ ἐδόξαζαν, τὸν δὲ Θεόν, τὸν ἐξουσιαστὴν παντός τοῦ Κόσμου, ἐδλασφημοῦσαν καὶ ὕβριζον. Ἀναμεταξύ γοῦν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ἶδεν ὁ Βασιλεὺς, ὡσάν χερί ἀνθρώπου, ὅπου ἐφαίνη ἀπὸ τὸν τεῖχον τοῦ σπητιῦ, ὅπου ἐκάθετο, καὶ ἔγραψε γράμματα, τὰ ὁποῖα ἔλεγαν ἔτι κατὰ τὴν γλώσσαν τῶν Ἑβραίων «Μανέ, Θεκέλ, Φαρές». Ὡς γοῦν ἶδε τὴν ταιαύτην θεωρίαν, πολλὰ ἐφοβήθη, καὶ ἀπὸ τὸν φόβον του ἄλλαξεν ἡ ὄψις τοῦ προσώπου του, καὶ δὲν ἐδύνατο πλέον νὰ ὑπομένῃ. Τότε ἐπρόσταξε νὰ ἐλθοῦσιν οἱ Μάγοι καὶ οἱ Σοφοὶ τῶν Χαλδαίων, καὶ οἱ Ὀνειροκρίται, καὶ οἱ Σημειολύται, νὰ τὰ ἐξηγήσουν τὰ γράμματα ἐκεῖνα· καὶ λοιπὸν κανεὶς δὲν εὐρέθη νὰ εἰπῇ τὴν λύσιν

τους. Τρέμοντας γοῦν τοῦ Βασιλέως, καὶ φοβομένου διὰ τὴν θεωρίαν ὅπου ἶδε, λέγει του ἡ Μήτηρ του μὴ φοβῆσαι καὶ δειλιάζει, τέκνον, διότι ἐδῶ εὐρίσκεται ἕνας ἄνθρωπος Ἑβραῖος ἀπὸ τοὺς αἰχμαλώτους τῆς Ἰουδαίας, ὅπου ἤφερεν ὁ Προπάππος σου, ὁ ὁποῖος εἶναι ἄξιος νὰ σοῦ εἰπῇ τὴν λύσιν τῶν γραμμάτων τούτων· διότι καὶ εἰς τὸν καιρὸν ἐκείνου, καθὼς τὸ ἔχομεν ἀκοῇ, πολλά ὄνειρα ἐδιάλυσε, καὶ ἐτελειώθησαν καθὼς εἶπε. Τότε ὁ Βασιλεὺς ἔστειλε, καὶ ἤφεραν τὸν Δανιὴλ, καὶ πρὸς αὐτὸν εἶπεν· οἱ Μάγοι καὶ οἱ Σοφοὶ τῶν Χαλδαίων δὲν ἐδυνήθησαν νὰ ἐξηγήσουν τὰ γράμματα ταῦτα· εἰν γοῦν νὰ εὕρῃς ἐσὺ, νὰ σὲ ἐνδύσω κόκκινον φόρεμα, καθὼς φορῶ καὶ ἐγώ, καὶ νὰ βάλω εἰς τὸν λαιμόν σου μανιάκην χρυσοῦν, καὶ νὰ σοῦ δώσω καὶ τὸ τρίτον μέρος τῆς Βασιλείας μου. Τότε λέγει του ὁ Προφῆτης· τὰ δωρήματά σου, Βασιλεῦ, δός τα εἰς τίνα ἀγαπᾷς, ἀμὴ ἐγὼ καὶ δίχως δῶρα νὰ σοῦ ἐξηγήσω τὰ γράμματα. Ὁ Θεὸς ὁ ὑψιστος ἔδωκε τῷ Προπάππῳ σου Ναβουχοδονόσορ τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἐξουσίαν, καὶ τὸν ἔτρεμεν ὁ Κόσμος· ὅταν δὲ ὑψώθῃ ἡ καρδιά του καὶ ὑπερηφανεύθῃ κατὰ τοῦ Θεοῦ, ἐπάρθῃ καὶ ἡ τιμὴ του, καὶ αὐτὸς ἐτρέφετο μὲ τὰ ἄγρια θηρία, διὰ νὰ γνωρίσῃ, ὅτι μόνος ὁ Θεός, τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς εἶναι ἐνδοξος καὶ φοβερός. Καὶ σὺ γοῦν, ὦ Βασιλεῦ, δὲν ἐταπείνωσας τὴν καρδίαν σου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἤφερες τὰ Ἄγια σκεύη τοῦ Ἁγίου Ναοῦ, καὶ ἔδωκας τα εἰς ταῖς παλακαῖς σου καὶ τοὺς φίλους σου νὰ πίνουν μὲ ταῦτα, ὅπου ἤσαν ἀφιερωμένα τῷ Θεῷ τῷ ὑψίστῳ· καὶ τὸ χειρότερον, ὅτι δὲν ἐδόξασες τὸν Θεόν, ὅπου ἔχει τὴν ἐξουσίαν τῆς πνοῆς πάντων τῶν ζώντων, ἀλλὰ ἐτίμησες τὰ εἰδωλα τὰ κωφὰ καὶ ἀναίσθητα, τὰ ἔργα τῶν χειρῶν τῶν ἀνθρώπων· διὰ τοῦτο αὐτὸς ὁ ἀληθὴς Θεὸς ἐθαυμάθη καὶ σοῦ, καὶ ἔστειλε τὸν Ἀγγέλῳ αὐτοῦ, καὶ ἔγραψε τὰ γράμματα ταῦτα· τὰ ὅποια δηλοῦσιν οὕτως. Μανέ, ἤγουν ἐμέτρησεν ὁ Θεὸς τὴν Βασιλείαν σου, καὶ ἐτελειώσῃ την. Θεκέλ, ἤγουν ἐβαλέ την εἰς τὸ ζυγὶ τῇ Δικαιοσύ-

νης, καὶ εὐρέθη ὑστερημένη. Φαρές, ἤγουν θέλει διαμοιρασθῇ ἡ Βασιλεία σου εἰς Μήδους, καὶ Πέρσας· αὕτη εἶναι ἡ ἐξηγήσις τῶν γραμμάτων, ὦ Βασιλεῦ. Τότε, ὡς ἤκουσεν ὁ Βασιλεὺς τοὺς λόγους τούτους, ἐλυπήθηκε μὲν, πλὴν ὥρισε καὶ ἐνδύσαν τὸν Δανιὴλ τὸ Βασιλικὸν ἐκεῖνο φόρεμα, καὶ τὸν χρυσοῦν μανιάκην ἔβαλεν εἰς τὸν λαιμόν του· ἐπὶ τούτοις ἐδιαλάλησεν, ὅτι νὰ ὀρίξῃ καὶ τὸ τρίτον τῆς Βασιλείας του. Τοῦτο δὲ ἐποίησεν ὁ Βασιλεὺς δείχνωντας γνώμην καλοπροαίρετον, διότι τὸ μὲν ἐλθεῖν τὰ κακὰ ἐπ' αὐτὸν ὅσα εἶπεν ὁ Προφῆτης, ἐγνώρισεν, ὅτι δὲν εἶναι ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ εἰπόντος, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ· τὸ δὲ νὰ τὸν τιμήσῃ, καθὼς ὑπέσχθη, ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν του, ὅτι εἶναι ἀληθινὸς Βασιλεὺς ἰδίωμα· Ἀλλὰ ἅς ἐλθοῦμεν εἰς τὰ ἐπίλοιπα τῆς διηγήσεως.

Τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἐφανεύθη ὁ Βασιλεὺς Βαλτάσαρ, κατὰ τὸν λόγον τοῦ Προφῆτου, καὶ Δάρειος ὁ Μῆδος, ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀστυάρχου παρέλαβε τὴν Βασιλείαν, ὡν ἐτῶν ἑβ'. ἐπῆρε δὲ μετὰ τῶν ἄλλων, καὶ τὸν Προφῆτην Δανιὴλ, καὶ τοὺς τρεῖς Παῖδας, καὶ ὑπῆγάτους εἰς τὴν Μηδείαν. Τοὺς μὲν γοῦν τρεῖς Παῖδας ἐποίησέ τους Ἀρχοντας εἰς Καστρη καὶ Ἐπαρχίας, τὸν δὲ Δανιὴλ, τὸν ἐποίησε πρῶτον ἀπάνω εἰς τοὺς Λογαριαστάς τῶν εἰσοδημάτων τῆς Βασιλείας του.

Βλέποντες δὲ οἱ ἄλλοι λογαριασταί, πῶς τὸν ἐτίμησεν ὁ Βασιλεὺς περισσότερον παρ' αὐτοὺς, ἐφθόνησάν του, καὶ ἐγύρευαν αἰτίαν νὰ τὸν κατηγορήσουν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως· καὶ ἐπειδὴ δὲν εὗρισκαν, ὅτι ἦτον δίκαιος καὶ ἀδωροδόκητος, ἐτίχνευσαν ἄλλην ἐπιβουλὴν κατ' αὐτοῦ. Καὶ τίς ἦτον ἡ ἐπιβουλὴ;

Συνήθειαν εἶχεν Προφῆτης, ὅτι τρεῖς φοαῖς τὴν ἡμέραν νὰ ἀναβαίνειν εἰς τὸ ἀνώγειόν του, καὶ νὰ σηκῶνῃ τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανόν, νὰ προσεύχεται. Οἱ γοῦν φθονεροὶ ἐκεῖνοι Λογαριασταί ἐβουλεύθησαν διὰ ταύτην τὴν συνήθειαν νὰ τοῦ εὐροῦσιν αἰτίαν· καὶ λοιπὸν συναχθέντες, εἶπον πρὸς τὸν Βασιλέα. Ἐφάνηκε καλόν, ὦ βασιλεῦ, εἰς τοὺς Ἀρχοντας τῆς βασιλείας σου, ὅτι

εἰς λ'. ἡμέρας νὰ μὴν ζητήσῃ τινὰς χάρισμα, οὐδὲ ἀπὸ Θεοῦ οὐδὲ ἀπὸ ἀνθρώπου, μόνον ἀπὸ τὴν βασιλείαν σου· καὶ εἰάν ὁρίσῃς, ὡς βεβαιωθῇ τὸ τοιοῦτον δόγμα· καὶ ὅστις παραβῇ ἀπὸ τὸν ὀρισμὸν σου. ὡς τὸν ῥίξωμεν εἰς τὸ λάκκον ὅπου διατρίβονται τὰ λεοντάρια. Ὁ δὲ βασιλεὺς, μὴ γινώσκοντας τὴν κακότεχνόν τους γνώμην, μηδὲ γνωρίζοντας, ὅτι διὰ τὸν Δανιὴλ κατεργάζονται τὴν πονηρίαν ταύτην, ὥρισε νὰ ἀποφασισθῇ τὸ δόγμα ἐκεῖνο. Οἱ μὲν γοῦν ἄλλοι ἄνθρωποι, ὡς πεπλαυημένοι καὶ εἰδωολάτραι, ἔπαυσαν τοῦ προσκυνεῖν τοῖς Θεοῖς αὐτῶν· ὁ δὲ Προφήτης, κατὰ τὴν συνήθειαν, ἀνέβη πάλιν εἰς τὸ ἀνώγειόν του, καὶ ἔδωκεν τὰ γόνατά του κατὰ γῆς, προσνύχето τῷ Θεῷ. Τότε ἐπιτηρήσαντες οἱ λογαριασταὶ ἐκεῖνοι, καὶ ἰδόντες αὐτὸν οὕτως ποιῶντα, προσῆλθον πρὸς τὸν βασιλέα καὶ λέγουν του· ἐσὺ, βασιλεῦ, ὥρισε νὰ μὴ ζητήσῃ τινὰς ζήτημα, οὐδὲ ἀπὸ Θεοῦ, οὐδὲ ἀπὸ ἀνθρώπου, ἕως λ'. ἡμέρας, καὶ ἰδοὺ ὁ Δανιὴλ ζητεῖ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ του τὰ ζητήματά του. Ταῦτα ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, πολλὰ ἐλυπήθη διὰ τὸν Δανιὴλ, πῶς νὰ τὸν θανατώσῃ, καὶ ἔσταθην ὅλην τὴν ἡμέραν ἀγωνιζόμενος μετὰ λόγους νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὰ χεῖρά τους. Ἐκεῖνοι δὲ εἶπον· γνωρίζε, βασιλεῦ, ὅτι τῶρα ὅπου ἐκάθισες εἰς τὴν βασιλείαν, εἰάν ἐκθῇς ἀπὸ τὸν λόγον σου, καὶ δὲν τελειώσῃς τὸν ὀρισμὸν σου, πλέον κανεῖς ἀπὸ τὸν κοινὸν λαὸν δὲν δεῖται ὑπακούσῃ τὸν ὀρισμὸν σου. Τότε ἐντραπίεις ὁ βασιλεὺς, ἄλλο δὲ καὶ ἐλπίζοντας, ὅτι τὸν δεῖται διαφυλάξῃ ὁ Θεὸς του, ὥρισε νὰ τὸν ῥίξουν εἰς τὸν λάκκον· ἀφόντις δὲ ἔρριψαν μέσα τὸν Προφήτην, ὥρισε καὶ ἐβάλασι πέτραν μεγάλην ἀπάνω εἰς τὸ στόμα τοῦ λάκκου, καὶ μετὰ τὴν βούλαν τῆς βασιλείας του καὶ τῶν Ἀρχόντων ἐκείνων ἐσφράγισαν τὴν πέτραν, καὶ οὕτως ὑπῆγεν εἰς τὸ Παλάτιόν του, λυπούμενος διὰ τὸν Δανιὴλ, ὅσω καὶ τὴν νύκτα ἐκείνην, ἔμεινεν αὔπνους. Τὸ δὲ ταχὺ, ὡς ἐγένετο ἡμέρα, ἐσηκώθη ὁ βασιλεὺς, καὶ ὑπῆγεν εἰς τὸν λάκκον νὰ ἰδῇ τὸ ἀποθνήσκον. Καὶ ὅταν ἐπλησίασεν εἰς τὸν λάκκον, λέγει

πρὸς τὸν Προφήτην Δανιὴλ, δοῦλε τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ἄρα ἐδυνάθη ὁ Θεὸς σου νὰ σε λυτρώσῃ ἀπὸ τοὺς λέοντας; Ἀπεκρίθη ὁ Προφήτης ἀπὸ μέσα· Βασιλεῦ, ζῆθι εἰς τοὺς αἰῶνας, ὁ Θεὸς μου ἀπέστειλε τὸν Ἀγγελοῦν αὐτοῦ, καὶ ἔφραξε τὰ στόματα τῶν λεόντων, καὶ δὲν ἐβλάφθηκα. Τότε ὥρισε ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸν μὲν Δανιὴλ ἐβγαλάν τον ἀπὸ τὸν λάκκον, τοὺς δὲ λογαριαστὰς ἐκείνους ὅπου τὸν ἐδιάβαλαν, τοὺς ἔρριξε μέσα εἰς τὸν λάκκον καὶ αὐτοὺς καὶ τὰς γυναῖκάς του, καὶ τὰ παιδιὰ τους· καὶ παρευθὺς ἀκόμη δὲν ἔφθασαν εἰς τὸ βάθος τοῦ λάκκου, καὶ οἱ λέοντες τοὺς ἄρπαξαν καὶ τοὺς ἐκατάφαγαν. Τότε ἐπληρώθη ἡ ἀδικία αὐτῶν εἰς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, μᾶλλον δὲ καὶ περισσότερον αὐτοὶ ἐβλάφθησαν· διότι ἐκεῖνοι μὲν ἔπασχον νὰ θανατώσουν τὸν Προφήτην μοναχόν, αὐτοὶ δὲ ἐθανατώθησαν σὺν γυναίξί καὶ τέκνοις, Ἐγραψε δὲ καὶ ὀρισμὸν ὁ Βασιλεὺς εἰς ὅλην τὴν Βασιλείαν, ὅτι οἱ πάντες ἕνα Θεὸν νὰ προσκυνοῦσι, τὸν Θεὸν τοῦ Δανιὴλ. Ἀπὸ τότε γοῦν ἐγένετο ἐπίσημος ὁ Δανιὴλ εἰς τὴν Μηδαίαν, καὶ εἰς ὅλην τὴν Βασιλείαν τοῦ Δαρείου, ὁμοίως καὶ οἱ τρεῖς Παῖδες, οἱ συγγενεῖς τοῦ Προφήτου. Ἄλλο ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον· πρέπον δὲ εἶναι νὰ εἰποῦμεν, ὡς ἐν συντόμῳ, καὶ διὰ τὰς ὁράσεις ὅπου ἶδεν ὁ αὐτὸς Προφήτης, ἵνα μὴ γένη ἑλλειπὴς ὁ λόγος μας.

Γράφει εἰς τὸ ζ'. κεφάλαιον τοῦ Βιβλίου αὐτοῦ ὁ Προφήτης οὗτος, καὶ λέγει, ὅτι εἰς τὸν πρῶτον χρόνον τῆς Βασιλείας τοῦ βασιλέως Βαλτάσαρ, ἶδεν ὀπτασίαν τοιαύτην· ὡς ὅταν οἱ τέσσαρες ἄνεμοι τοῦ οὐρανοῦ ἐφύσουν εἰς τὴν θάλασσαν, ὁ μὲν Σάνηρος ἀπ' Ἀνατολῶν, ὁ δὲ Ζήφυρος ἐκ Δυσμῶν, ὁ Βορρᾶς ἀπ' Ἀρκτου, καὶ ὁ Νότος ἀπὸ τῆς Μεσημβρίας· καὶ ἰδοὺ ἐξέβησαν ἀπὸ τὴν θάλασσαν τέσσαρα θηρία μεγάλα, τὰ ὅποια ἄλλαζαν ἕνα ἀπὸ τὸ ἄλλο· καὶ τὸ μὲν ἕνα θηρίον ἦτον, ὡς περ θηλυκὸν λεοντάριον, καὶ εἶχε πτερά, ὡς ἀετοῦ, καὶ εἰς ὀλίγην ὥραν ἔπεσαν τὰ πτερὰ της, καὶ αὐτὴ ἔλειπεν ἐκ τοῦ μέσου· Μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν ἐφάνη, καὶ εἶχε ποδάρια ἀνθρώπου, καὶ καρδίαν ἀνθρωπίνην,

Τὸ δὲ δεύτερον Θηρίον ἦτον ὁμοιον, ὡσάν ἀρκοῦδα, καὶ ἐστάθη παράμερα· εἶχε δὲ καὶ πλευρά εἰς τὸ στόματις, ἀναμέσων τῶν ὀδόντων αὐτῆς, καὶ φωνὴ ἀκούετο, ὅπου ἔλεγε πρὸς ἐκείνην· συκώσου φάγε κορμία πολλά. Τὸ τρίτον Θηρίον ἦτον, ὡσάν πάρδαλις πλουμιστὴ, καὶ εἶχε τέσσαρα πτερὰ ἀπάνωτης, καὶ τέσσαρας κεφαλὰς, καὶ μεγάλη ἐξουσία ἐδόθη αὐτῇ. Τὸ δὲ τέταρτον Θηρίον ἦτον κατὰ πολλὰ φοβερόν καὶ παράδοξον, καὶ δυνατόν περισσά, τὰ ὀδόντιά μου ἦσαν σιδηρὰ καὶ μεγάλα, καὶ ἔτρωγε μετ' αὐτὰ τὰ ἐπίλοιπα, καὶ τὰ ἐκαταπάτει μετὰ τὰ ποδάρια του· ἄλλασσε δὲ κατὰ πολλὰ ἀπὸ τὰ ἄλλα τρία Θηρία τὰ προτῆτερά του· εἶχε δὲ καὶ δέκα κέρατα εἰς τὴν κεφαλὴν του· καὶ ἀνάμεσα τὰ δέκα ἐκείνα, ἐφύτρωσεν ἄλλο μικρὸν κέρατον, καὶ ἐξωρίζωσεν τρία κέρατα ἀπὸ τὰ ἄλλα· εἶχε δὲ τὸ μικρὸν ἐκεῖνο κέρας ὀφθαλμούς, ὡσπερ ἀνθρώπου, καὶ στόμα ἀνθρώπινον, τὸ ὅποιον ἐλάλει μεγάλα καὶ πολλὰ ὑπερήφανα λόγια, καὶ ἐποίει πόλεμον πρὸς τοὺς Ἀγίους. Ἀφόντις δὲ ἔλειψαν τὰ τέσσαρα αὐτὰ Θηρία, καὶ ἠφάνισθησαν, τότε οἱ Ἀγγελοὶ τοῦ Θεοῦ ἐβάλασι θρόνια, καὶ ἐκάθισεν ὁ Παλαιὸς τῶν ἡμερῶν, τοῦ ὁποίου τὸ φόρεμα, ἦτον λευκὸν ὡσάν χιόνι, καὶ ἡ τρίχης τῆς κεφαλῆς του ἦτον ὡσπερ μαλίου ἄσπρον καὶ καθαρὸν· ὁ θρόνος του ἦτον, ὡς φλόγα πυρός, καὶ οἱ τροχοὶ τοῦ θρόνου του ἦσαν, ὡσάν τὴν στίαν ὅπου καίει· ἔμπροσθεν δὲ τοῦ θρόνου αὐτοῦ ἔτρεχε ποταμὸς πύρινος, καὶ χιλιάδες Ἀρχαγγέλων, καὶ μυριάδες Ἀγγέλων ἐπαραστέκαντο ἐνώπιον αὐτοῦ μετὰ φόβου καὶ τρόμου. Τότε ἔγινε κρίσις, καὶ ἀνοιξαν τὰ Βιβλία· ἤφεραν δὲ τὸ Θηρίον ἐκεῖνο, ὅπου ἐλάλει τὰ πολλὰ καὶ ὑπερήφανα λόγια, καὶ ἐφόνευσάντο, καὶ τὸ κορμί του ἐδόθη εἰς καυσὶν πυρός· καὶ ἰδοὺ μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ ἦλθεν ὡσάν ἄνθρωπος, καὶ ἔφθασεν ἕως τοῦ Παλαιοῦ τῶν ἡμερῶν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ ἀρχή, καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ βασιλεία, καὶ πάντες οἱ λαοί, φυλαί, γλώσσαι, αὐτῷ δουλεύουσι, καὶ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ εἶναι ἐξουσία αἰώνιος, ἡ ὅποια δὲν δέλει παραλλάξῃ, καὶ ἡ Βασι-

λεία αὐτοῦ δὲν δέλει χαθῇ ποτὶ. Ταῦτα μὲν ἶδεν ὁ προφήτης, γενόμενος ἐν ἐκστάσει. Τί δὲ ἐδηλοποιεῖ ἡ ὄρασις αὐτῇ, ἀκούσατέ· Τὸ μὲν πρῶτον Θηρίον, ὅπου ἦτον ὡσπερ λέαινα, ἐσήμαινε τὴν Βασιλείαν τῶν Βαβυλωνίων, τουτέστιν αὐτὸν τὸν Ναβουχοδονόσορ. Τὸ δὲ πῶς εἶχε πτερὰ ὡς αἰετοῦ, δηλοῖ ὅτι εἶχεν ἐξουσίαν μεγάλην εἰς πᾶσαν τὴν γῆν· διότι, ὡσπερ εἶναι τὸ λεοντάρι Βασιλεὺς εἰς ὅλα τὰ Θηρία, ἔτῃ εἶναι καὶ ὁ αἰετὸς εἰς ὅλα τὰ πετωμένα. Τὸ δὲ πῶς ἔπесαν τὰ πτερὰ της, καὶ αὐτὴ ἔλειψεν ἀπὸ τὴν μέσσην, σημαίνει ὅτι, καθὼς προεῖπον, ὁ Ναβουχοδονόσορ ἔχασε τὴν Βασιλείαν του, καὶ ἦτον μετὰ τὰ ἄγρια Θηρία διατρεφόμενος χρόνους ἑπτὰ. Ὅτι δὲ πάλιν ἐφάνη ἡ λέαινα, καὶ εἶχε ποδάρια ἀνθρώπου καὶ καρδίαν ἀνθρωπίνην, ἐδηλοποιεῖ, ὅτι καὶ ὁ Ναβουχοδονόσορ, μετὰ τοὺς ἑπτὰ χρόνους, πάλιν ἐγένετο ἄνθρωπος, καὶ ἔλαβε τὴν Βασιλείαν του.

Τὸ δὲ δεύτερον Θηρίον, ὅπερ ἦτον ὡσπερ ἀρκοῦδα, ἐσήμαινε τὴν Βασιλείαν τοῦ Δαρείου, ὃν εἶπον, ὅτι παρέλαβε τὴν Βασιλείαν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Βαλτάσαρ. Τὸ δὲ πῶς ἐστάθη παράμερα, δηλοῖ ὅτι ὁ Δαρεῖος δὲν εἶχε τὸ Βασιλείον του εἰς τὴν Νινευτὶ, τουτέστι τὴν Βαβυλῶνα, καθὼς τὸ εἶχαν οἱ Βασιλεῖς τῶν Χαλδαίων, ὁ Ναβουχοδονόσορ, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἑγγονοὶ αὐτοῦ, ἀλλὰ τὸ εἶχε μακρὰν τῆς Βαβυλῶνος εἰς τὴν Μηδείαν, εἰς Καστρον λεγόμενον Ἐκβάτανα. Τὸ δὲ, ὅτι εἶχε τρία πλευρά εἰς τὸ στόματις, σημαίνει ὅτι, ἀφόντις ἐπάρθη ἡ Βασιλεία ἀπὸ τοὺς Χαλδαίους, ὅπου ἦτον ἐν γένος, διεμοιράσθη εἰς τρία γένη, εἰς τοὺς Μήδους, εἰς τοὺς Πέρσας, καὶ εἰς τοὺς Ἀσσυρίους· καὶ Μήδος μὲν ἦτον ὁ Δαρεῖος, Πέρσης δὲ ἦτον ὁ Κύριος, ὅπου ἐδασίλευσε μετὰ τὸν Δαρεῖον, Ἀσσύριος δὲ ἦτον ὁ Σαρδανάπαλος, τὸν ὅποιον ἐφόνευσεν Ἀρβάκης. Τὸ δὲ πῶς ἔλεγαν· σηκώσου, φάγε σάρκα ἀνθρώπων, δηλοῖ ὅτι πολλὰς ἀλληλοφονίαις, καὶ πολλοὶ πόλεμοι δέλουσι γένη εἰς τὸν καιρὸν τούτων τῶν Βασιλέων. Τὸ δὲ τρίτον Θηρίον, ὅπου ἦτον ὡσάν πάρδαλις, ἐδηλοποιεῖ τὴν Βασιλείαν τῶν Ἑλλήνων, τουτέστι τὸν

Μακεδόνα Ἀλέξανδρον· διότι αὐτὸς ἐφό-
νευσε τὸν Δαρεῖον τὸν Πέρσην, καὶ ἐμέ-
τάθεσε τὴν Βασιλείαν ἀπὸ τοῦς Πέρσας
εἰς τὸ γένος τῶν Ἑλλήνων. Ὅταν δὲ ἀχέετε
Δαρεῖον, μὴ ξενίζεσθε εἰς τὰ ὀνόματα,
διότι εἰς τοὺς Χρονογράφους, τρεῖς Βασι-
λεῖς εὐρίσκομεν, Δαρείους λεγομένους, καὶ
ἓνας μὲν ἦτον ὁ Μῆδος Δαρείος, περὶ οὗ
προείπαμεν, ὅτι ἐχάλασε τὴν Βασιλείαν
τῶν Χαλδαίων· δευτέρος εἶναι ἄλλος Δα-
ρείος, ὁ ὁποῖος ἐγέννησε τὸν Βασιλέα Ξέρ-
ξην, τὸν μέγαν καὶ Σαυμαστὸν, τὸν ὁποῖον
λέγουσιν, ὅτι ἐγεφύρωσε τὴν θάλασσαν,
εἰς τὰ κάτω Νεόκαστρα τοῦ Ἑλλησπόντου,
καὶ ἔκαμε καὶ τὸ Ἅγιον ὄρος νησί· τρίτος
Δαρείος εἶναι ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον ἐφόνευ-
σεν ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος, ὁ υἱὸς τοῦ
Μακεδονοῦ Φιλίππου, καὶ τῆς Ὀλυμπιά-
δος. Τὸ δὲ πῶς πλουμιστὴ σημαίνει ὅτι
καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἔτχι ἦτον πολύβουλος
καὶ πολύτροπος, καὶ ἐκυρίευσεν ἔθνη πε-
ρισσὰ καὶ διάφορα εἰς τὰς θρησκείας· τὰ
δὲ τέσσαρα πτέρᾳ, ὅπου εἶχεν ἐπάνω τῆς,
καὶ τὰ τέσσαρα κεφάλια, δηλοῦσιν, ὅτι
μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου τέσ-
σαρες Βασιλεῖς ἐδιαμοιράσθησαν τὴν Βα-
σιλείαν του, καθὼς διηγεῖται ἡ Ἱστορία
τοῦ Ἀλεξάνδρου· πρῶτος ὁ Ἀντίγονος,
δεύτερος ὁ Ἀντίπατρος, τρίτος ὁ Πτολε-
μαῖος, τέταρτος ὁ Ἀντίοχος. Τὸ δὲ τέταρ-
τον θηρίον, ὅπου ἦτον κατὰ πολλὰ φοβερόν
καὶ δυνατόν παρὰ τὰ ἄλλα, ἐπροσήμινε
τὴν Βασιλείαν πῶν Ῥωμαίων, τουτέστι
τὸν Καίσαρα Αὐγούστον, διότι τὴν Βασι-
λείαν τῶν Ἑλλήνων τὴν ἐκληρονόμησαν εἰς
τὰ ὕστερα οἱ Ῥωμαῖοι. Ὅτι δὲ εἶχε δέκα
κέρατα εἰς τὴν κεφαλὴν του, καὶ ἀνάμεσα
εἰς ἐκεῖνα ἐφύτρωσεν ἄλλο μικρὸν κέρας,
καὶ ἐξερίζωσε τρία μεγάλα κέρατα, καὶ
αὐτὸ εἶχε στόμα ἀνθρώπου, καὶ ἐβλα-
σφήμα κατὰ τοῦ Θεοῦ, δηλοῖ ὅτι ἀνάμεσα
ταῖς Βασιλείαις τῶν δέκα ἐθνῶν, τουτέστι
τῶν Ῥωμαίων, τῶν Ἰσπανῶν, τῶν Λιβύων,
τῶν Ἀλαμάνων, τῶν Ἑλλήνων, τῶν Χρι-
στιανῶν, τῶν Τουρκῶν, τῶν Περσῶν, τῶν
Λέγων, τῶν Ῥωσῶν, θέλει γεννηθῇ ὁ Ἀν-
τίχριστος, νὰ χαλάσῃ τρεῖς Βασιλείαις
ἀπ' αὐταῖς, νὰ βασιλεύσῃ αὐτός, νὰ πλα-

νήσῃ τὸν κόσμον, νὰ τὸν πιστεύσουν ὡς
Θεόν. Τὸν δὲ Προφῆτην Ἠλίαν καὶ τὸν
Ἐνῶχ, καὶ ὅσους δὲν προσκυνήσουσι, νὰ
τοὺς φονεῖσῃ, καθὼς τὸ διηγεῖται καὶ ὁ
Θεολόγος Ἰωάννης πλέον λεπτομερέστερον
εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν του. Τὰ δὲ ἐπιλοιπα
τῆς ὀπτασίας τοῦ Προφήτου, εὐλογημένοι
Χριστιανοί, ὡς φανερά καὶ τοῖς ἰδιώταις,
δὲν εἶναι χρεῖα νὰ τὰ ἐξηγούμεσθε, διότι
σημαίνουν τὴν δευτέραν Παρουσίαν τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, πῶς μέλλει
νὰ ἔλθῃ νὰ κρίνῃ πάσας τὰς φυλάς καὶ
γλώσσας, καὶ πῶς εἰς τοὺς μὲν δικαίους
θέλει δώσει τὴν ἀτελεύτητον αὐτοῦ Βασι-
λείαν, τοὺς δὲ ἀμαρτωλοὺς θέλει τοὺς πᾶρη
ὁ πύρινος ποταμός· καὶ αὕτη μὲν εἶναι
ἡ πρώτη ὄρασις τοῦ Προφήτου.

Δευτέρα δὲ, ἣν ἶδεν εἰς τὸν τρίτον χρό-
νον τῆς Βασιλείας τοῦ αὐτοῦ βασιλεῶς
Βαλτάσαρ, ἡ ὁποία εἶναι μὲν πολυποίκι-
λος, πλὴν ὡς ἐν συντόμῳ ἀκούσατε καὶ
αὐτὴν καὶ τὴν ἐξήγησιν αὐτῆς. Ἴδεν (ὀρί-
ζει ὁ Προφήτης εἰς τὸ αὐτὸ κεφάλαιον, εὐ-
ρισκόμενος εἰς τὴν Σοῦσαν Πόλιν) ὡσάν
ὅταν ἓνα κριάριον, καὶ ἐστέκετο εἰς τὸν
Οὐβάλ ποταμὸν τῆς Περσίας, τὸ ὁποῖον
εἶχε δύο κέρατα ὑψηλὰ τὸ δὲ ἓνα κέρατον
ἐκ τῶν δύο ἦτον ὑψηλότερον παρὰ τὸ ἄλλο·
μετ' ἐκεῖνο τὸ κέρας ἐκεράτισε τὰ τέσσαρα
μέρη τῆς γῆς, Ἀνατολὴν, Δύσιν, Ἄρκτον,
καὶ Μεσημβρίαν, καὶ κανένα θηρίον δὲν
ἐδύνατο νὰ σταθῇ ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ὅτι
εἶχε μεγάλην ἐξουσίαν καὶ δύναμιν. Μετὰ
ταῦτα ἐφάνη εἰς τράγος, καὶ εἶχεν ἓνα κέ-
ρατον μοναχὸν ἀνάμεσα τῶν δύο ὀφθαλ-
μῶν, ὁ ὁποῖος ἦλθεν ἕως ἐκεῖ ὅπου ἐστέ-
κετο τὸ κριάριον, καὶ ἀγριώθη περισσὰ
κατ' αὐτοῦ, καὶ μετ' αὐτοῦ τὸ ἓν κέρατον, ὅπου
εἶχε, συνέτριψε τὰ δύο κέρατα τοῦ κριοῦ,
καὶ συνεπάτησεν αὐτὸν εἰς τὰ ποδάρια
του, καὶ κανεὶς δὲν ἐδυνήθη νὰ τὸν ἐλευ-
θέρωσῃ· ὁ δὲ τράγος ἐκεῖνος ἔγινε μέγας
καὶ Σαυμαστός κατὰ πολλὰ, καὶ μετὰ
ταῦτα ἐτξαχίσθη μὲν ἐκεῖνο τὸν ἓνα κέρας,
ἐφύτρωσαν δὲ ἀπὸ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἄλλα
τέσσαρα κέρατα· ἀπὸ δὲ τὸ ἓνα κέρατον
ἐκ τῶν τεσσάρων ἐκείνων ἔγινεν ἄλλο κέ-
ρας κατὰ πολλὰ ἰσχυρόν, καὶ ἐτράνωσεν,

ἕως οὗ ἔφθασε πρὸς τὸν Νότον, καὶ τὴν Ἀνατολήν. Ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ κέρας ἔπαυσαν ἡ Ἑβραϊκαὶς θυσίαις, καὶ ὁ Ναὸς τῆς Ἱερουσαλήμ ἐρημώθη· καὶ αὕτη μὲν εἶναι ἡ ὄρασις. Τί δὲ δηλοῖ καὶ αὕτη, ἀκούσατε.

Κριάρι μὲν ἰσχυρὸν ἦτον ἡ Βασιλεία τῶν Περσῶν καὶ Μήδων· θύω δὲ κέρατα ἦσαν ὁ Δαρεῖος, καὶ ὁ Πῶρος ὀνόματι, ἄλλος Βασιλεὺς παρὰ τὸν Δαρεῖον· ὑψηλότερος δὲ εἰς τὴν τιμὴν, καὶ μεγαλότερος εἰς τὴν Βασιλείαν ἦτον ὁ Δαρεῖος, καὶ ὥριζε κόσμον πολύν. Ὑστερον ἦλθεν ἕνας μονογενὴς καὶ Μονοκράτωρ τῶν Ἑλλήνων, ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ ἐφόρευσε καὶ τὸν Πῶρον καὶ τὸν Δαρεῖον καὶ ἐπῆρε τὴν Βασιλείαν τους. Μετὰ ταῦτα, ὁ μὲν Μονοκράτωρ ἐκείνος ἀπέθανε φαρμακωθεὶς, καὶ ἀπέθανεν ἐκ τῶν ἀνθρώπων του, βασιλεύσας χρόνους ιβ'. Τέσσαρες δὲ ἄλλοι Βασιλεῖς, οὓς προῖπον εἰς τὴν πρώτην ὄρασιν, διμοιράσθησαν τὴν Βασιλείαν αὐτοῦ. Ἀπὸ δὲ τὴν γενεάν τοῦ τετάρτου Βασιλέως Ἀντιόχου, ἐγεννήθη ἄλλος Βασιλεὺς Ἀντίοχος, ὁ λεγόμενος Ἐπιφανής, ὁ ὁποῖος ἐρήμωσε τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ τὸν Ναὸν ἠράνισε, καὶ τὰς Ἑβραϊκάς θυσίας ἔπαυσεν, ἕως οὗ ἐπέρασαν τρεῖς χρόνοι, καθὼς εἶναι νὰ τὸ μάθη καθεὶς βουλόμενος ἀπὸ τὸ πρῶτον Βιβλίον, ὅπῃ λέγεται Μακκαδαῖοι. Ἰδε καὶ τρίτην ὀπτασίαν ὁ Προφῆτης Ἰεσσαί, εἰς τὸν πρῶτον χρόνον τῆς Βασιλείας Δαρείου τοῦ Μήδου, τοῦ υἱοῦ Ἀστυάγου, καὶ Ἀσουήρ λεγομένου· ἡ δὲ ὄρασις ἐκείνη ἐδηλοποιεῖ, πῶς, μετὰ τετρακοσίους ἐννεήκοντα χρόνους, θίλει γεννηθῇ ὁ Ἅγιος τῶν Ἀγίων, ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ἐκ τῆς Παρθένου Μαρίας, καὶ πῶς τότε θίλει παύσῃ τελείως πᾶσα θυσία τῶν Ἑβραίων, καὶ πῶς θέλουσιν ἐρημωθῇ τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ πλέον οἱ Ἑβραῖοι δὲν θέλουσιν ἔχει οὔτε Βασιλείαν, οὔτε Προφῆτην, οὔτε τόπον νὰ θυσιάσουν, ὅπερ ἐτελειώθη μετὰ ταῦτα, καθὼς εἶπεν ὁ Προφῆτης, εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Βασιλέως Ἀνδριανοῦ, τοῦ ἐπονομαζομένου Αἰλίου· διότι αὐτὸς ἐρήμωσε τελείως τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ ἔστησε καὶ εἰδῶλον ἐδικόν του εἰς τὴν ὠραίαν πύλην τοῦ Ἱεροῦ, ἐπωνόμασε δὲ καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ, Αἰ-

λίαν. Τοῦτο βεβαιώνει καὶ ὁ Χριστὸς μόνος του εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον, ἐν κδ'. κεφ. λέγων. «Ὅταν ἐν ἰδῆτε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ρηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ Προφήτου, ἐστὸς ἐν τόπῳ Ἁγίῳ» καὶ τὰ ἐξῆς. Βδέλυγμα, καὶ συχαμὸν τῆς ἐρημώσεως τὸ εἰδῶλον τοῦ Καίσαρος Ἀνδριανοῦ ὀνομάζει ὁ Χριστὸς, ὅπερ ἔστησε τότε αὐτὸς ἐκεῖ, ἐρημωθείσης τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν ὀράσεων ἃς καταπαύσωμεν τὸν λόγον, ἃς ἐλθοῦμεν δὲ εἰς τὰ ἐπιλοιπα τῆς διηγήσεως.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βασιλέως Δαρείου τοῦ Μήδου, ἐβασίλευσε Κύριος ὁ Πέρσης, ὁ ὁποῖος εἶχεν εἰς μεγάλην τιμὴν τὸν Προφῆτην Δανιὴλ, ὅσον δὲν ἔλειπε πάντεως ἀπὸ τὴν τράπεζάν του. Εἶχε δὲ αὐτὸς τὸ Βασίλειόν του εἰς τὴν Βαβυλῶνα· οἱ δὲ Βαβυλώνιοι τὸν καιρὸν ἐκεῖνον εἶχαν ἕνα Εἰδῶλον μέγα, καὶ τὸ ἐπροσκυνοῦσαν ὡς Θεόν· τὸ ὁποῖον ἐκεῖνοι μὲν τὸ ὠνόμαζαν κατὰ τὴν γλῶσσάντους Βήλ, οἱ δὲ Ἑβραῖοι τὸ ἐκαλοῦσαν Βάαλ, καὶ οἱ Ἕλληνες Δία. Εἰς αὐτὸ γοῦν τὸ εἰδῶλον ἐξοδιάζοντο ἀπὸ τὸν Βασιλικὸν βίον, καθ' ἑκάστην ἡμέραν σεμνδάλεως κυλὰ ιβ'. πρόβατα μί. καὶ κρασί. μέτρα ε'. τὰ ὁποῖα τὰ ἔθεταν ἔμπροσθεν τοῦ εἰδῶλου ἐκείνου, καὶ τὰ ταχὺ δὲν εὕρισκετο τίποτες, οἱ δὲ πεπλανημένοι ἄνθρωποι ἐδάρβουσαν, ὅτι τὰ τρώγει ὁ Θεὸς τους ὁ Βήλ. Ὁ μὲν γοῦν Βασιλεὺς Κύριος ὑπήγαινε καὶ ἐπροσκύνατον ὡς Θεόν· ὁ δὲ Προφῆτης Δανιὴλ δὲν ἤθελε νὰ τὸν προσκυνήσῃ. Μίαν δὲ τῶν ἡμερῶν εἶπεν αὐτῷ ὁ Βασιλεὺς, διατι δὲν προσκυνεῖς τὸν Βήλ; Ἀπεκρίθη ὁ Προφῆτης· δὲν προσκυνῶ ἐγώ, βασιλεῦ, εἰδῶλα χειροποιήτα, ἀλλὰ τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα, τὸν κτίσαντα τὸν Οὐρανὸν καὶ τὴν Γῆν, ὃς ἔχει ἐξουσίαν πάσης πνοῆς. Λέγει του ὁ Βασιλεὺς· δὲν σου φαίνεται Θεὸν ζῶν ὁ Βήλ; δὲν βλέπεις πόσα τρώγει καὶ πίνει καθ' ἑκάστην ἡμέραν; Ὁ δὲ Δανιὴλ γελάσας, εἶπε, μὴ πλανοῦ. βασιλεῦ, αὐτὸς ἀπὸ μέσα μὲν εἶναι πληρὸς, ἀπὸ δὲ ἔξω χάλκωμα, πῶς οὖν δύναται ὁ ἄψυχος καὶ ἀναίσθητος, νὰ φάγῃ τόσα; Τότε θυμωθείς ὁ βασιλεὺς, ἐκάλεσε τοὺς Ἱερεῖς

καὶ τοὺς ὑπηρετάς τοῦ Ναοῦ ἐκεῖνου, καὶ εἶπε τοὺς· νὰ μὲ εἰπῆτε τίς τρώγει τὰ τόσα φαγητὰ ἐκεῖνα, εἰδὲ μὴ θέλετε θανατωθῆ· διότι εἰάν ἀποδείξετε ὅτι τὰ τρώγει ὁ Βῆλ, νὰ θανατωθῇ ὁ Δανιὴλ, ὅπου ἐβλασφήμησεν εἰς αὐτόν. Ἀπεκρίθησαν οἱ Ἱερεῖς ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἦσαν (ὁ δὶχως ταῖς γυναῖκές τους καὶ τὰ παιδία τους). Ἡμεῖς, βασιλεῦ, νὰ λείπωμεν ἀπὸ τὸν Ναόν, καὶ ἡ Βασιλεία σου βάλε τὰ φαγητὰ ἐκεῖνα ἔμπροσθεν τοῦ Βῆλ, ἔπειτα κλείσων τὰς θύρας, καὶ σφράγισον αὐτάς μετὰ τὴν Βούλαν σου, καὶ τὸ ταχὺ εἰάν δὲν τὰ εὕρῃς φαγωμένα ἐκεῖ ἀπὸ τοῦ θεοῦ τὸν Βῆλ, νὰ θανατωθῶμεν ἡμεῖς, ἢ ὁ Δανιὴλ ὅπου ἐβλασφήμησε. Ταῦτα δὲ ἔλεγον οἱ Ἱερεῖς ἐκεῖνοι, παρόντες εἰς τὴν πονηρίαν τους, διότι εἶχαν ἀγώγιον κρυφὰ κάτω τῆς γῆς, ἀπὸ τὸ σπῆτι τοῦ πρώτου Ἱερέως, μέχρι καὶ τῆς τραπέζης τοῦ Ναοῦ, ὅπου ἐστέκετο ἔμπροσθεν τοῦ Βῆλ, καὶ σηκώνοντες μίαν πέτραν μεγάλην, εἰσβαίνουν σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, καὶ τὰ ἔτρωγαν τὴν νύκτα, καὶ πάλιν ἐβάνασι τὴν πλάκαν εἰς τὸν τόπον τῆς, καὶ οὕτω δὲν ἐγνώριζεν ὁ κοινὸς λαός, τί ποιοῦσιν οἱ Ἱερεῖς. Ὡς γοῦν εἶπον οἱ Ἱερεῖς ἐκεῖνοι τὸν λόγον πρὸς τὸν Βασιλέα, ἐπαρამέρισαν. Ὁ δὲ Βασιλεὺς παραλαβὼν τὸν Προφῆτην Δανιὴλ, ἐπῆγεν εἰς τὸν Ναόν, καὶ ἐβάλασι τὰ φαγητὰ ἔμπροσθεν τοῦ Βῆλ. Ὅταν δὲ ἠθέλησε νὰ εὕγῃ ἔξω ὁ Βασιλεὺς, λέγει του ὁ Προφῆτης, εὗγαλε ἔξω τὸν κοινὸν λαόν, καὶ στάσου μόνος σὺ, Βασιλεῦ, ἐδῶ, καὶ ἰδὲ τί θέλω κάμῃ. Τότε ἐπῆρεν ὁ Προφῆτης στάκτην, καὶ ἓνα κόσκινον, καὶ ἀρχίζε καὶ ἐπάσσιζε τοῦ Ναοῦ ὅλον τὸ ἔδαφος τῆς Ἐκκλησίας εὐγῆκε ἔπειτα μετὰ τοῦ Βασιλέως, καὶ ἐβούλωσαν τὰς θύρας· οἱ δὲ Ἱερεῖς δὲν ἶδαν τί ἐποίησεν ὁ Προφῆτης. Τὴν δὲ νύκτα ἐκείνην ἐσέβησαν πάλιν οἱ Ἱερεῖς κατὰ τὸ σύνθημα αὐτῶν, σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, ἀπὸ τὸ ἀγώγιον ὅπου εἶχαν, καὶ κατέφαγον τὰ φαγητὰ ἐκεῖνα. Τὸ δὲ ταχὺ, ὡς ἔγενεν ἡμέρα, ὑπῆγεν ὁ Βασιλεὺς μετὰ τοῦ Δανιὴλ νὰ ἰδῇ τὸ ἀποθνήσκον· καὶ ὡς ἶδεν ἐν πρώτοις τὰς θύρας βουλομένας, λέγει πρὸς τὸν Δανιὴλ· γεραίς εἶναι ἡ βού-

λαις, ὦ Δανιὴλ; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, γεραίς εἶναι, ὦ Βασιλεῦ. ὅταν δὲ ἀνοιξαν τὰς θύρας, ἀγνάτεψεν ὁ Βασιλεὺς ἀπὸ μακρόθεν εἰς τὸ εἶδωλον, καὶ ὡς δὲν ἶδε τὰ φαγητὰ, ἐδόθησε μεγαλοφώνως· Μέγας θεὸς εἶσαι, Βῆλ, καὶ ὁ λόγος οὐκ ἔστιν ἐν σοί; Ὁ δὲ Δανιὴλ γελάσας, ἐκράτησε τὸν Βασιλέα, καὶ λέγει του στάσου, καὶ μὴ ὑπάγῃς παρὲμπροσθεν· ἰδὲ ταῖς ὀμπλαῖς, ἤγουν ταῖς πατημασαῖς ταύταις, τίνοις εἶναι; βλέπει ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἦσαν ὀμπλαῖς ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ παιδίων. Τότε θυμωθείς κατὰ τῶν Ἱερέων, ἔβαλε τοὺς εἰς βάσανα, καὶ ὅμως οἱ μισοὶ ἐδείξαν τὴν κακοτεχνίαν τους, καὶ πῶς τὰ ἔτρωγαν αὐτοὶ διὰ νύκτος κρυφίως. Τότε ὁ βασιλεὺς τοὺς μὲν Ἱερεῖς ἐκείνους ὥρισε νὰ τοὺς φονεύσων σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, τῷ δὲ Δανιὴλ παρέδωκε τὸ εἶδωλον ἐκεῖνο καὶ τὸν ναόν· καὶ αὐτὸς τὸν μὲν ναόν κατέκαυσεν ἕως ἐδάφους, τὸ δὲ εἶδωλον συνέστριψεν εἰς λεπτὰ κομμάτια.

Ἀφόντις δὲ ἐχάλασεν ὁ Προφῆτης τὸν νομιζόμενον θεὸν τῶν Βαβυλωνίων, ἐκεῖνοι πάλιν οἱ πεπλανημένοι, ἀντὶς νὰ προσκυνήσων τὸν ἀληθινὸν Θεόν, ἐπροσκυνοῦσαν ἓνα δράκοντα μέγαν καὶ φοβερόν· ὁ δὲ δράκων, ὅπου ἀκούομεν πολλάκις εἰς τὴν Γραφήν, εἶναι μὲν ὅφρις εἰς τὴν ἀρχήν, τρέφομενος δὲ καὶ παλαιόμενος, γίνεται μέγας καὶ φοβερός, καὶ ἐνομάζεται δράκων. Τοῦτον γοῦν Δράκοντα ἐπροσκυνοῦσαν οἱ Βαβυλώνιοι ὡς Θεόν, ἀναγκαζόμενοι ὑπὸ τοῦ νοσητοῦ δράκοντος τοῦ Διαβόλου. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ βασιλεὺς Κύριος τοῦτον προσκυνῶν, εἶπε πρὸς τὸν Προφῆτην· διὰ τί τὸν προσκυνᾷς καὶ ἐσὺ, ὦ Δανιὴλ τοῦτον τοῦ φοβεροῦ θεοῦ; μὴ νὰ ἔχῃς καὶ εἰσακούσων νὰ εἰπῇς, ὅτι εἶναι ἄψυχος; αὐτὸς ζῇ καὶ τρώγει. Λέγει του ὁ Δανιὴλ· ἐγὼ βασιλεῦ, Κύριον τὸν Θεόν μου προσκυνῶ, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύω, ὅτι αὐτὸς εἶναι Θεὸς ζῶν· ἀμὴν δὲς μου ἐξουσίαν, καὶ ἐγὼ δίχως σιδήρον καὶ ξύλον νὰ φονεύσω τὸν θεόν σου. Ἀπεκρίθη ὁ Βασιλεὺς, κάμε καθὼς σε ἀρέσει. Τότε ἐπῆρεν ὁ Προφῆτης πίσσαν, καὶ ὀξύγγιον, καὶ τρίχας, καὶ ἐξύμωσεν αὐτὰ ἀντάμα, ἔπειτα ἐποίησέ τα, ὡς ἂν

ψωμία, καὶ ἔρριξέντα εἰς τὸ στόμα τοῦ
 Θηρίου· καὶ μετ' ὧραν ἱκανὴν διεβράβη
 ὁ Δράκων. Ὁ δὲ Δανιὴλ ἀναγελάσας εἶπεν·
 ἰδέτε τοὺς Θεοὺς σας. Οἱ δὲ βαβυλώνιοι
 ὡς ἤκουσαν ὅτι ἐφονεύθη ὁ Θεὸς αὐτῶν,
 ἐθυμώθησαν κατὰ πολλὰ, καὶ ὤρμησαν
 κατὰ τοῦ βασιλέως λέγοντας· ἔγινεν ὁ βα-
 σιλεὺς Ἰουδαῖος, καὶ τὸν Θεόν μας τὸν Βῆλ
 ἐγάλασε, καὶ τοὺς ἱερεῖς κατέσφαξε, καὶ
 τὸν δρακόντα ἐφόνευσεν, καὶ πρὸς αὐτὸν
 εἶπον· ἡ παράδος μας τὸν Δανιὴλ, ἡ βάνο-
 μεν στίαν εἰς τὸ παλάτιον σου. Τότε ὁ
 βασιλεὺς φοβηθεὶς τὸν κοινὸν λαόν, παρί-
 δωκεν αὐτοῖς τὸν Δανιὴλ. Ἐκεῖνοι ἐπῆγαν
 καὶ ἔρριξάντον μέσα εἰς ἓνα λάκκον, ὅπου
 ἐτρέφοντο ἐπτὰ λεοντάρια βασιλικά, τῶν
 ὁποίων ἐδίδαν κατ' ἐκάστην ἡμέραν δύο
 ἀνθρώπους καταδίκους, καὶ δύο πρόβατα·
 τότε δὲ δὲν τοὺς ἔδωκαν τίποτε, διὰ νὰ
 καταφάγῃσι τὸν Προφῆτην. Ἀλλὰ ὁ Θεὸς
 ἐθαυματούργησε διὰ τὴν ἀρετὴν τοῦ Προ-
 φήτου, καὶ οὐ μόνον τοὺς λέοντας ἡμέρω-
 σε, καὶ δὲν τὸν ἔφαγαν ἐκεῖ καθήμενον ἕξ
 ἡμέρας, ἀλλὰ καὶ ἄλλο μεγαλύτερον θάυμα
 ὠκονόμησε, καὶ εἶναι τοῦτο.

Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἦτον ὁ Προφῆτης
 Ἀβδακούμ, ὅπου ἀκούομεν, εἰς τὰ Ἱερο-
 σόλυμα, καὶ εἶχε βράση μαγέρεμα, καὶ
 ἐπῆρε καὶ ψωμίον, νὰ ὑπάγῃ εἰς τοὺς Σε-
 ριστάς, εἰς τὸ χωράφιόν του. Πηγαινά-
 μενος δὲ ἔξω τοῦ Κάστρου, ἰδοὺ ὑπῆντη-
 σεν αὐτὸν Ἄγγελος Κυρίου, καὶ λέγει του·
 τὸ φαγὶ αὐτὸ νὰ τὸ ὑπάγῃς εἰς τὸν Προ-
 φῆτην Δανιὴλ εἰς τὴν Βαβυλῶνα, εἰς τὸν
 λάκκον τῶν λεόντων. Ἀπεκρίθη ὁ Ἀβδα-
 κούμ· Αὐθέντα, οὔτε τὴν Βαβυλῶνα ἴδα
 ποτέ μου, οὔδ' ἐπὶ τὸν λάκκον τῶν λεόντων
 γινώσκω ποῦ εἶναι. Τότε ἐπίασέ τον ὁ
 Ἄγγελος Κυρίου ἀπὸ τῆς κορυφῆς, καὶ
 οὕτω βαστάζωντας αὐτὸν, ὑπῆγέ τον εἰς
 τὸν λάκκον τῶν λεόντων, ὅπου λέγουσιν,
 ὅτι εἶναι κδ'. ἡμερῶν δρόμος. Καὶ μὴ ἀ-
 πιστήσῃ τινὰς τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ
 ἄς γνωρίσῃ, ὅτι ὁ Ἄγγελος εἶναι ταχύ-
 τερος ἀπὸ τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου· καθὼς
 ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου, εἰς μίαν στιγμὴν
 διανοούμενος, εὐρίσκεται εἰς τὴν ἄκραν
 τῆς γῆς, ἐτῆς εἶναι καὶ ὁ Ἄγγελος· καὶ

μάλιστα πλέον εἶται αὐτὸς γληγορώτερος.
 Ὡς γοῦν εὐρέθη ὁ Ἀβδακούμ εἰς τὸν
 λάκκον τῶν λεόντων, ἔκραξε· Δανιὴλ Δανιὴλ
 ἔπαρε τὸ φαγὶ αὐτό, ὅπου σου ἔστειλεν
 ὁ Θεός. Ὁ δὲ εἶπεν· εὐχαριστῶσε, Θεέ μου,
 ὅτι με ἐνθυμήθης, καὶ δὲν καταλμιπάνεις
 τοὺς ἐκζητοῦντάς σε καὶ ἀγαπῶντάς σε.
 Τότε ἐπῆρε τὸ φαγὶ ἐκεῖνο, καὶ ἔφαγε καὶ
 ἐχορτάσθη· καὶ τὸν μὲν Ἀβδακούμ πάλιν
 τὸν ἀπεκατέστησεν ὁ Ἄγγελος εἰς τὰ Ἱε-
 ροσόλυμα. Ὁ δὲ βασιλεὺς Κύρος, μετὰ
 τὰς ἕξ ἡμέρας, ὑπῆγε νὰ ἰδῇ τὸ ἀποθησό-
 μενον· ὡς δὲ ἶδε τὸν Προφῆτην ὅπου ἐκά-
 θητο ὑγιῆς, ἐδόησε μεγαλοφώνως· μέγας
 εἶναι ὁ Θεὸς τοῦ Δανιὴλ, καὶ πλὴν αὐτοῦ
 ἄλλος Θεὸς δὲν εἶναι. Τότε ὥρισε, καὶ τὸν
 μὲν Προφῆτην, εὐγαλάν τον ἀπὸ τὸν λάκ-
 κον, τοὺς δὲ πρωταίτιους τῶν σκανδάλων,
 ἐπρόσταξε νὰ τοὺς ῥίξουσιν μέσα, νὰ τοὺς
 φάγῃσι τὰ θηρία, ὅπερ καὶ ἔγινε παρευ-
 θύς. Ἡ μὲν γοῦν Ἱστορία τῶν τριῶν Παί-
 δων, καὶ τοῦ Προφῆτου Δανιὴλ ἕως ὧδε ἄς
 ἔχῃ τέλος, εὐλογημένοι Χριστιανοί· πρέπον
 δὲ εἶναι ἀκόμη ὀλίγα τινα νὰ προσθέσω-
 μεν, τὰ ὁποῖα εἶναι καὶ ὠφέλιμα νὰ τὰ
 μάθετε.

Γινώσκετε, ὅτι ὁ Προφῆτης ἐτοῦτος ἦ-
 του πρὶν τῆς ἐνσάρκου Οἰκονομίας τοῦ
 Χριστοῦ χρόνους, υξ'. καθὼς γράφει ὁ
 Συναξαριστής· ἔζησε δὲ πάντα τὰ ἔτη,
 κατὰ τὸν λογαριασμὸν τοῦ Μεταφραστοῦ
 Συμεὼν, ἑκατόν. Διότι ὁ Σεῖας οὗτος καὶ
 σοφὸς ἀνὴρ γράφει εἰς τὸ ὑπόμνημα, ὅπου
 ἐποίησεν εἰς τοῦτον τὸν Προφῆτην, πῶς ὁ
 Ναβουχοδονόσορ ἐβασίλευσε χρόνους μγ'.
 Εὐρίσκομεν δὲ εἰς τὸ κδ'. κεφάλαιον τοῦ
 Βασιλειῶν τετάρτου Βιβλίου, πῶς εἰς τὸν
 ἕννατον καὶ δέκατον χρόνον τῆς Βασιλείας
 αὐτοῦ αἰχμαλωτίσθησαν τὰ Ἱεροσόλυμα·
 καὶ ἰδοὺ ἀπόμειναν ἀπὸ τὸν καιρὸν, κατ'
 ὃν ἐπῆραν τὸν Δανιὴλ, καὶ τοὺς τρεῖς Παί-
 δας αἰχμαλώτους, ἕως οὗ ἀπέθανεν ὁ Να-
 βουχοδονόσορ, χρόνοι κδ'. Τὸ δὲ πῶς λέγει
 ἡ Γραφή, ὅτε ὁ Ναβουχοδονόσορ ἔκαμε τὴν
 χρυσὴν εἰκόνα εἰς τὸν ιθ'. χρόνον τῆς Βα-
 σιλείας, καθὼς ἐπροεῖπον καὶ ἐγὼ, ἔχει
 ἄλλην ἔννοιαν· ὅτι δὲν οὐμάζει ἡ Γραφή
 ὀκτωκαιδέκατον χρόνον τῆς ἀπλῶς Βασι-

λείαν τοῦ Ναβουχοδονόσορ, ἀλλὰ τὸν καιρὸν ὁποῦ ἀπέρασεν, ἀφόντις ἐκουρσεύθησαν τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦτον ὁ Ναβουχοδονόσορ Βασιλεὺς καὶ τῆς Βαβυλῶνος, καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ· δηλονότι, ὅτι ἀφόντις ἔκαμε τὴν χρυστὴν εἰκόνα, ἔζησε μόνον μετὰ ταῦτα χρόνους ἕξ, καὶ ἀπέθανεν. Εἰδὲ εἶπη τινὰς, ἀμὴ πῶς ἐποίησε καιροὺς ἐπὶ τὰ εἰς τὴν ἐρημίαν ὁ Ναβουχοδονόσορ, καθὼς εἶπε, ἂν μετὰ τὸ ποιῆσαι τὴν χρυστὴν εἰκόνα, ἔζησε μόνον ἕξ χρόνους; ἐγὼ νὰ λύσω τὴν ἀπορίαν ταύτην. Ὅτι τοὺς ἐπτά καιροὺς ἐτούτους, ὁποῦ ἐπροεῖπον, εὐρίσκω, ὅτι δὲν ἦτον ἐπτά χρόνοι, ὡς νομίζουσι τινές, μόνον εἰς χρόνος, καὶ ἐννέα μῆνες ἦσαν μόνον. Εἰς τὸ Βιβλίον τοῦ Δανιήλ, εἰς τὸ δ'. κεφάλαιον, ἔτζι γράφει διὰ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν « Ἐπτά καιροὶ ἀλλαγῇσονται ἐπὶ σέ »· δὲν εἶπεν, ἐπτά χρόνοι ἀλλὰ ἐπτά καιροί· καιρὸς δέ, ὅχι ὁ χρόνος ὁποῦ νομίζομεν ἡμεῖς, ἀλλὰ τὸ τέταρτον τοῦ χρόνου λέγεται, διότι ὁ χρόνος ἔχει τέσσαρας καιροὺς Ἑαρ, Θέρρος, Φθινόπωρον, καὶ Χειμῶνα. Ἀλλὰ ἄς ἐλθοῦμεν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν χρόνων τοῦ Προφήτου Δανιήλ. Ἐξῆσε, ὡς εἶπον, ὁ Ναβουχοδονόσορ, μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς Ἱερουσαλήμ, χρόνους κδ'. ἐβασίλευσε καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Ὁυῖλμερῳδάχ χρόνους ιη'. ἐβασίλευσε δὲ καὶ ὁ Εὐῖλμερῳδάχ, ὁ Πατὴρ τοῦ Βαλτάσαρ, χρόνους μ'. ἐβασίλευσε καὶ ὁ Βαλτάσαρ χρόνους γ'. διότι, ὡς προεῖπον, εἰς αὐτὸν τὸν χρόνον ἴδεν ὁ Προφήτης Δανιήλ τὴν δευτέραν ὅπτασίαν. Ἐβασίλευσε καὶ ὁ Δαρεῖος δ'. ἐφθασεν ὁ Προφήτης καὶ ἕως τὸν τρίτον χρόνον τῆς Βασιλείας τοῦ Κύρου, καθὼς τὸ γράφει μόνος του εἰς τὸ ι'. κεφάλαιον τοῦ δευτέρου Βιβλίου αὐτοῦ. Ἦτον, καὶ ὅταν τὸν ἐπῆραν αἰχμάλωτον, χρόνον η'. καὶ ἰδοὺ συναγεται ὁμοῦ τὰ πάντα ἔτη ρ.

Εἶναι καὶ ἄλλη ἀπορία τῆς Γραφῆς, καὶ ἀκούσατε καὶ αὐτῆς τὴν λύσιν. Διότι εὐρίσκομεν πολλαχῶς εἰς τὴν Παλαιὰν Γραφήν, πῶς ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς αἰχμαλωσίας τῶν Ἱεροσολύμων, ἕως τῆς ἀνακτήσεως αὐτῶν, ἦτις ἐγένετο εἰς τὸν πρῶτον χρόνον τῆς Βασιλείας τοῦ Κύρου, ἐπέρασαν χρό-

νοι ὁ. πλήρεις· καθὰς εἶναι νὰ τὸ πιστωθῶμεν καὶ ἀπὸ ἄλλας μὲν ῥήσεις τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς, λέγω δὲ τοῦ Προφήτου Ἱερεμίου, καὶ τοῦ Ἑσδρα, καὶ τοῦ Νεεμίου. Ἐξόχως δὲ ἀπὸ τὸ ις'. κεφάλαιον τῶν Παραλειπομένων, δευτέρου Βιβλίου, τὸ ὁποῖον γράφει εἰς τὸ τέλος οὕτως. Ἐσαβδάτισεν, ἦγον ἀπόμεινεν ἀδούλευτη ἡ γῆ τῆς Ἱερουσαλήμ. ὁ. ἔτη. Ἐάν γοῦν, ὡς εἶπον οἱ χρόνοι ἀπέρασαν ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς Ἱερουσαλήμ, ἕως τὸν πρῶτον χρόνον τοῦ Κύρου, ὁ δὲ Προφήτης Δανιήλ ἀπέθανεν εἰς τὸν τρίτον χρόνον τῆς Βασιλείας του, πῶς εἶπαμεν, ὅτι ἑκατὸν χρόνους ἔζησεν ὁ Προφήτης, ὁποῦ εὐρίσκονται κατὰ τοῦτον τὸν λόγον, ὅτι μόνον π'. χρόνους ἔζησεν; ἐπειδὴ ὁκτὼ χρόνων ἦτον ὅταν αἰχμαλωτίσθη, ἐπέρασαν καὶ ὁ. χρόνοι ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας, ἕως τῆς ἀνακτήσεως τῶν Ἱεροσολύμων, ἔζησε καὶ δύο ἔτη μετὰ ταῦτα, ὁμοῦ τὰ πάντα π'. Λέγω γοῦν, ὅτι τὸ σφάλμα εἶναι τοῦ Γραφέως, ὁποῦ ἐμετάγραψε τὸν λόγον τοῦ Μεταφραστοῦ ἀπὸ τὸ πρωτότυπον Βιβλίον, καὶ ὅχι τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς. Ἡ μὲν Παλαιὰ Διαθήκη εἰς πολλοὺς τόπους λέγει, ὅτι ὁ χρόνος ἐπέρασεν ἔρημος ἡ Ἱερουσαλήμ, ἐκεῖνος δὲ, ὁποῦ ἔγραψεν, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Εὐῖλμερῳδάχ, ὁ πατὴρ δηλονότι τοῦ Βαλτάσαρ, ἐβασίλευσε χρόνους μ'. ἐποίησε τὸ σφάλμα τῷ ἀριθμῷ τῶν χρόνων, καὶ ἔχι ὁ Μεταφραστὴς Συμεὼν· διότι ὁ μὲν Μεταφραστὴς ἐτύχαινε νὰ εἶχε γραμμένον, πῶς ὁ πατὴρ τοῦ Βαλτάσαρ ἐβασίλευσε χρόνους κ'. μόνον, διὰ νὰ γένουν σωστοὶ ὁ ἀπὸ τὸν δέκατον ἔννατον χρόνον τῆς Βασιλείας τοῦ Ναβουχοδονόσορ ἕως τὸν πρῶτον χρόνον τοῦ Κύρου. Ὁ δὲ Μεταγραφεὺς, ἰδὼν κάππα στοιχεῖον γραμμένον ἐκεῖ εἰς τοὺς εἴκοσι χρόνους, ἐθάρρυνεν, ὅτι εἶναι μ'. στοιχεῖον, καὶ ἀποτόχησε τοὺς χρόνους, καὶ ἀντὶ τοῦ κ'. γράψας μ'. ἐπρόσθεσε τὸν ἀριθμὸν, καὶ ἐποίησε τὴν ἀπορίαν. Ὅτι δὲ γίνονται τοιαῦτα πολλά σφάλματα εἰς τοὺς Μεταγραφείας, καὶ ὅχι εἰς τοὺς πρώτους Ποιητὰς τῶν βιβλίων, εἶναι μὲν καὶ ἀπὸ ἄλλα πολλὰ νὰ τὸ πιστωθῇ ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος, ἐξόχως δὲ ἀπὸ τὸ κατὰ

Μάρκον ἁγίου Εὐαγγέλιον. Διότι οἱ μὲν ἄλλοι τρεῖς Εὐαγγελισταὶ γράφουν, πῶς, ὅταν ἐσταυρώθῃ ὁ Χριστός, ἦτον ὥρα σ'. ὁ δὲ Μάρκος γράφει, ὅτι ἦτον ὥρα γ'. καὶ εἶναι ἡ παραλλαγή τῆς ὥρας, ὅχι ἀπὸ τὸν Εὐαγγελιστὴν, ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς Μεταγραφέας τῶν Βιβλίων. Διότι ἐκεῖνος μὲν, ὅπου ἐμετάφρασε τὸ κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον, ἐκ τῆς Ῥωμαϊκῆς φωνῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν διάλεκτον, εἶχε γεγραμμένον εἰς τὸ Βιβλίον τοῦ σ'. καὶ τ'. σημαδιακόν, ὅπερ σημαίνει ἕξ, ὁ δὲ μεταγραφεὺς τοῦ βιβλίου, ἐνόμισεν, ὅτι εἶναι γράμμα γραμμένον, καὶ ἐποίησε τὸ σφάλμα, γράψας « ὥρα δὲ ἦν γ'. καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν ». Ὅτι δὲ ἀλήθειαν λέγω, καὶ οἱ ἐξηγηταὶ τοῦ κατὰ Μάρκον Εὐαγγελίου τὸ λέγουσιν, μάλιστα δὲ καὶ ὁ Βουλγαρίας Θεοφύλακτος, ἐξηγούμενος τὸ εἰς κεφάλαιον τοῦ κατὰ Ἰωάννην ἁγίου Εὐαγγελίου. Καὶ οὐ μόνον δὲ εἰς ἀριθμῶν σημεῖα γίνεται λάθος ἀπὸ τοὺς Μεταγραφέας, ἀλλὰ καὶ εἰς τελείας λέξεις, διότι καὶ εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον τοῦ κατὰ Ἰωάννην, ἁγίου Εὐαγγελίου εὐρίσκομεν, ὅτι πολλὰ Εὐαγγέλια γράφουσιν οὕτως « Ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων » καίτοιγε τὸ ἀληθές ἤθελε νὰ γράφουν. Ὅτι ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο. Καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ παραδείγματα εἶναι νὰ καταλάβῃ καθεὶς ὅπερ λέγω. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Βασιλικὸς νόμος λέγει, ὅτι ὁμολογία, ὅπου νὰ ἔχη σημαδιακόν ἀριθμόν, ἢ ἀργυρίων καὶ ἡμερῶν, ἢ ἄλλων τινῶν, νὰ μὴ εἶναι στερεῇ, διότι πολλὰ ψηφία εἶναι, ὅπου δύναται νὰ μεσallaχθοῦσι, νὰ σημάνουν ἄλλο καὶ ἄλλο. Καθὼς τὸ ι'. ὅπερ σημείνει δέκα, εἰάν βάλλῃς ὁ. μικρόν εἰς τὸ ἀπάνω διξίον αὐτοῦ μέρος, γίνεται ρ' καὶ σημαίνει ἑκατόν· καὶ πάλιν εἰς τὸ ρ'. εἰάν βάλλῃς κάτωθεν ἄλλο ὁ. μικρόν, γίνονται β'. καὶ σημαίνει δύο· καὶ ἄλλα πολλὰ εἶναι τοιαῦτα, διὰ νὰ μὴ πολολογῶ. Ταῦτα δὲ, ὥπερ εἶπον, εὐλογημένοι Χριστιανοί, καλὰ καὶ ἂν φαίνωνται, ὅτι εἶναι ἔξω τῆς ὑποθέσεώς μας, ἀλλὰ εἶναι κατὰ πολλὰ χρειώδη καὶ ὠφέλιμα καὶ εἰς τὴν σημερινὴν διήγησιν, καὶ εἰς ἄλλους καιροὺς.

Οἱ δὲ τρεῖς Παῖδες, ὅταν ἐνεβλήθησαν εἰς τὴν κάμινον, κατὰ τὸν ἀριθμὸν ὅπου ἐποίησαμεν ἄνωθεν, ἤγγιζαν ἕως τοὺς κς'. χρόνους, καὶ τοὺς κη'. διότι, ἐπειδὴ, ὡς ἐπροεῖπον, δεκαοκτὼ χρόνοι ἀπέρασαν ἀπὸ τὴν ἄλωσιν Ἱερουσαλήμ, ἕως τὸν καιρὸν ὅπου ἔκαμιν ὁ Ναβουχοδονόσορ τὴν χρυσὴν εἰκόνα, ἐτύχαινε νὰ ἦσαν, καὶ αὐτοὶ ὅταν αἰχμαλωτίσθησαν, ἕως χροπῶν ἡ. ἢ ι'. ἐπειδὴ ἐγνώριζαν, ὅτι εἶναι καλὴ ἡ νηστεία· καὶ δὲν ἤθελαν νὰ φάγῃ τοῦ Βασιλέως τὰ φαγητά· ὥστε φανερόν εἶναι, ὅτι τῶν χρόνων ἦσαν τότε, ὅταν ἐνεβλήθησαν εἰς τὴν κάμινον. Καὶ ἀπὸ ἄλλο δὲ νὰ τὸ πιστωθῇ τινὰς, ὅτι ἐτύχαινε νὰ εἶναι τότε τῶν χρόνων οἱ τρεῖς Παῖδες, διότι γράφει εἰς τὸ Βιβλίον τοῦ ὁ Δανιὴλ, εἰς τὸ γ'. κεφάλαιον, καὶ λέγει, πῶς ὁ βασιλεὺς, Ναβουχοδονόσορ, ὅταν ἤθελε νὰ ῥίξῃ τοὺς τρεῖς Παῖδας εἰς τὴν κάμινον, ἐπρόσταξεν ἄνδρας ἰσχυροὺς νὰ τοὺς δεσμεύσουσιν, ἤγουν ὥρισεν ἀνθρώπους με δύναμιν, νὰ τοὺς δέσουσιν· ὅπερ εἶναι φανερόν, ὅτι, εἰάν ἦσαν νέοι καὶ ἀνήλικοι τότε, δὲν ἐχρειάζοντο δυνατοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ ὁ καθεὶς ἄνθρωπος τοὺς ἤθελε δέσῃ. Καὶ ἀπὸ ἄλλο δὲ νὰ τὸ καταλάβωμεν, ὅτι ὁ αὐτὸς Δανιὴλ, παραπάνω ἀπὸ τὴν διήγησιν τῆς καμίνου γράφει, πῶς ὁ βασιλεὺς κατέστησεν ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς χώρας Βαβυλῶνος, τὸν Σεδράχ, Μισάχ, καὶ Ἀβδεναγῶ, ἤγουν καὶ πρὶν τοὺς βάλλῃ εἰς τὴν κάμινον, τοὺς εἶχε καταστήσει διοικητὰς καὶ ἐπιτηρητὰς εἰς ὑποθέσεις τῶν Χωρίων τῆς Βαβυλῶνος. Καὶ πάλιν, μετὰ τὴν διήγησιν τῆς καμίνου γράφει, ὅτι ἀξίωσεν αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς ἡγεῖσθαι πάντων τῶν Ἰουδαίων, τῶν ὄντων ἐν τῇ Βασιλείᾳ αὐτοῦ. Πῶς γοῦν ἦτον δυνατόν εἰάν δὲν ἤθελαν εἶσθαι τελείας ἡλικίας τότε, νὰ ἔχουν τὴν ἐξουσίαν καὶ κυβέρνησιν ἀπάνωτες; Καὶ μή σας φαίνονται παράδοξοι οἱ λόγοι μου, καὶ ἀπορεῖτε, ὅτι, ἐπειδὴ ἦσαν τῶν χρόνων τότε, ἀμὴ διατί λέγονται παῖδες, καὶ διατί τοὺς ζωγραφίζουσιν νέους καὶ αὐτοὺς καὶ τὸν Προφῆτην Δανιὴλ, ὅπου ἔξησε τὸσους χρόνους; Ἐγνώρισάτε, ὅτι διὰ νὰ εἶναι μικρὰ παιδιὰ, ὅταν τοὺς ἐπῆρε

σκλάβους ὁ Ναβουχοδονόσορ, ἀπόμεινε τὸ ὄνομα αὐτὸ εἰς αὐτοὺς, ἕως οὗ ἀπέθανον· ἄλλον δὲ ὅτι παῖδες οὐ μόνον τὰ παῖδια λέγονται εἰς τὴν Γραφὴν, ἀλλὰ καὶ οἱ σκλάβοι καὶ οἱ δούλοι, παῖδες λέγονται· καὶ τοῦτο εἶναι νὰ τὸ πιστωθῇ ὁ καθείς ἀπὸ πολλὰς ῥήσεις τῆς Παλαιᾶς καὶ νέας Γραφῆς, μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦ μζ'. κεφαλαιου τῆς Γενέσεως. Διότι ἐκεῖ διηγεῖται ὁ Μωϋσῆς, πῶς οἱ Αἰγύπτιοι ζητοῦντες ἀπὸ τὸν Γωσήφ αἰτάρει, ἑσπεραν νὰ εἶναι σκλάβοι Φαραῶ, καὶ εἶπον. « Ἵνα μὴ ἀποθάνωμεν ἐναντίου σου, καὶ ἡ γῆ ἐρημωθῇσεται, κτῆσαι ἡμᾶς, καὶ τὴν γῆν ἡμῶν, ἀντὶ ἄρτων, καὶ ἐσόμεθα καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ γῆ ἡμῶν παῖδες τῷ Φαραῶ ». Καὶ πάλιν ὀλίγον παρακάτω οὕτως εἶπον, ἀφόντις τοὺς ἔδωκε τὸν σῖτον « Σέσωκας ἡμᾶς, εὗρομεν χάριν ἐναντίον τῆ Κυρίᾳ ἡμῶν, καὶ ἐσόμεθα παῖδες τῷ Φαραῶ ». Καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ, εἰς τὸν ριβ'. Ψαλμὸν, παῖδας τοὺς σκλάβους ὀνομάζει λέγων. « Αἰνεῖτε παῖδες Κυρίου ». Καὶ εἰς ἄλλους δὲ μυρίους τόπους εὐρίσκεται ἡ λέξις αὕτη, ἀντὶ τῶν σκλάβων καὶ δούλων· ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ τρεῖς Παῖδες, διότι ἦσαν σκλάβοι τοῦ Ναβουχοδονόσορ, ὀνομάζοντο παῖδες, μέχρι καὶ τοῦ θανάτου αὐτῶν. Περὶ δὲ τῆς τελειώσεως αὐτῶν, ὁ μὲν Μεταφραστὴς λέγει, πῶς ἐν εἰρήνῃ ἀπέθανον καὶ οἱ τρεῖς παῖδες, καὶ ὁ Προφήτης Δανιὴλ, καὶ πρέπει αὐτουνοῦ τοὺς λόγους νὰ πιστεῦωμεν περισσότερον. Τὸ δὲ Συναξάριον γράφει, ὅτι, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κύρου, ἐβασίλευσε βασιλεὺς, Ἀττικὸς λεγόμενος, ὁ ὁποῖος ἀποκεφάλισε καὶ τὸν Προφῆτην Δανιὴλ, καὶ τοὺς τρεῖς παῖδας, καὶ ὅτι Ἀγγελος Κυρίου ἐπῆρε τὰ κορμιά τους ἀπὸ τὴν Βαβυλῶνα, καὶ ἤφερέτα τὴν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἔκρυψέ τα εἰς τὸ ὄρος τὸ Γεδὰλ ὑποκάτω τῆς Πέτρας. Εἰς δὲ τὴν Σταύρωσιν τοῦ Χριστοῦ ὅταν, ὡς γράφει τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον, « πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων Ἀγίων ἠγέρθη » ἀναστήθησαν καὶ αὐτοὶ μετὰ τῶν ἁγίων Προπατόρων καὶ Πατέρων, καὶ πάλιν ἐκοιμήθησαν, περιμένοντες τὴν τελευταίαν καὶ παγκόσμιον Ἀνάστασιν. Ἔως αὐτοῦ εἶναι τὸ τέλος τῆς διη-

γήσεως τῶν Ἀγίων τριῶν Παίδων, καὶ τοῦ Προφῆτου Δανιὴλ, εὐλογημένοι Χριστιανοί. Πλὴν, ἐπειδὴ ἐγγίξει ἡ Ἀγία καὶ σεβάσμιος ἡμέρα τῶν Χριστοῦ Γεννῶν, καὶ ἐτοιμάζονται πολλοὶ νὰ μεταλάβωσι τοῦ ἀχράντου Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦτο ἀναγκαῖον εἶναι νὰ σᾶς παραγγέλω ἀκόμη ὀλίγα τι νὰ λόγια.

Ἡ Θεία Κοινωνία, εὐσεβέστατοι Ἀρχοντες, ὅπου μεταλαμβάνομεν οἱ Χριστιανοί, δὲν εἶναι ἀπλῶς ἄρτος καὶ οἶνος, ὡσανὺ τὸν βλέπομεν μὲ τοὺς αἰσθητοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀλλὰ εἶναι αὐτὸ τὸ Σῶμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· διὰ τοῦτο δὲν εἶναι πρέπον ἀδιόρθωτοι καὶ ἀνεξομολόγητοι νὰ μεταλαμβάνωμεν ἀναξίως, ἀλλὰ μάλιστα κολασιν προξενοῦμεν αἰώνιον. Διὰ τοῦτο σᾶς παραγγέλλω ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέραν νὰ διορθωσῇ ὁ καθείς τὸν ἑαυτὸν τοῦ μετὰ ἱξομολογήσεως· νὰ μὴ ἔλθῃ ἡ Ἀγία ἡμέρα τῶν Χριστῶν Γεννῶν, καὶ ὅταν διελθῆτε νὰ μεταλάβετε, νὰ σᾶς ἀποδιώξουν οἱ Ἱερεῖς, ὡς ἀνεξομολογήτους, καὶ τότε θέλετε λέγει, δὲν ἤξεύραμεν νὰ ἱξομολογηθῶμεν, δὲν ἐδιωρθώναμεν τὸν ἑαυτὸν μας; Διὰ νὰ μὴ λέγετε γοῦν τότε τὰ τοιαῦτα λόγια, διὰ τοῦτο μεγαλοφώνως σήμερον σᾶς προκηρύττω τὸ μέλλον, καὶ ἡξεύρω, ὅτι ὅλοι ἡμεστεν ἁμαρτωλοὶ, καὶ ὅτι δὲν δύναται νὰ καυχῇθῃ τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἔχει καρδίαν καθαρὰν ἀπὸ ἁμαρτίας. Ἀλλὰ τοῦτο τόσο δὲν εἶναι παράξενον, πῶς ἡμεστεν ἁμαρτωλοὶ, ἀμὴ πῶς, ὄντες ἁμαρτωλοὶ, δὲν θέλομεν νὰ διορθώσωμεν τοῦ λόγου μας. Μὴ νὰ δὲν δύναται ὁ Θεός, ὡσανὺ διελθῇ, νὰ συγχωρήσῃ τὰς ἁμαρτίας μας; Ναί, δύναται, ἀμὴ θέλει καὶ ἀπὸ ἡμᾶς προαίρεσιν· θέλει νὰ εἰποῦμεν ἡμεῖς τὰς ἁμαρτίας μας πρὸς αὐτόν, καὶ τότε αὐτὸς νὰ δώσῃ τὴν ἰατρειάν. Εἶπέ τε μου, τίς ἦτον ἁμαρτωλότερος ἀπὸ τὸν Τελώνην; ἀλλὰ διὰ νὰ εἴπῃ, « ὁ Θεός ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ »· ἐδικαιώθη περισσότερον ἀπὸ τὸν Φαρισαῖον· καὶ ὅμως τὰ λόγια, ὅπου εἶπεν ἐκεῖνος, πολλὰ μὲν δὲν εἶναι, ἀλλ' ὅμως ἔχουν μεγάλην ἐννοιαν, ὅτι ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας καὶ προαι-

ρίσεως ἐλαλήθησαν. Ποῖος δὲ κόπος εἶναι, νὰ εἰπῇς τὸν ἑαυτὸν σου ἀμαρτωλὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Πνευματικοῦ Πατρός; οὐδεὶς· ἀλλὰ μόνον ὁ Διάβολος μᾶς ῥίπτει εἰς ἐντροπὴν, βέλωντας νὰ μᾶς κερδήσῃ. Διὰ τοῦτο μὴ ποιῶμεν οὕτως, εὐλογημένοι Χριστιανοί, μᾶλλον μὲν οὖν νὰ ἐξομολογηθῶμεν. Ἄς κλαύσωμεν διὰ τὰς ἀμαρτίας μας, ἃς λυπηθῶμεν διὰ τὰ κακά μας ἔργα, ἃς θρηνήσωμεν διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς ψυχῆς μας. Πολλάκις τινὲς ἄνθρωποι χάνουσι υἱὸν μονογενῆ, καὶ κλαίουσιν εἰς ὅλην τους τὴν ζωὴν ἀπαρηγόρητα· ἡμεῖς δὲ ἀπολέσαντες τὴν ψυχὴν μας, νὰ μὴ κλαύσωμεν καὶ πενθήσωμεν; Καὶ ἂν μὲν πικράνωμεν τινὰ φίλον μας ἐκλεκτὸν, λυπούμεσθιν, τὸν δὲ Κύριον καὶ Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ παραπικραίνοντες μὲ τὰ ἔργα μας, νὰ μὴ λυπηθῶμεν; Καὶ ποῖαν ἀπολογίαν θέλομεν εἰπῇ πρὸς αὐτὸν ἐν τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τῆς Κρίσεως, ὅπου αὐτὸς ὑβρίσθῃ, ἐνεπαίχθῃ, ἐσταυρώθῃ διὰ λόγον μας, ἡμεῖς δὲ καὶ νὰ εἰποῦμεν τοῦ λόγου μας ἀμαρτωλοὺς δὲν θέλομεν; Καὶ μὴ προφασίζώμεσθιν καὶ λέγωμεν, ὅτι δὲν εὐρίσκομεν ἄξιον καὶ ἐπιτήδειον Πνευματικὸν νὰ μᾶς διορθώσῃ, διότι καὶ αὐτὸ μέθοδος τοῦ Διαβόλου εἶναι, μὲ τὴν τοιαύτην ἀφορμὴν νὰ μᾶς ἀποκόπη ἀπὸ τὴν ἐξομολόγησιν. Σήμερον εὗρηκες τὸν Πνευματικόν, σήμερον διορθώσου· πάλιν ἐὰν εὗρης ἄλλον καλλήτερον, οὐδὲ τότε δὲν βλαπτέσαι νὰ ἐξομολογηθῇς. Ἐπαρε παράδειγμα ἀπὸ τοὺς χρυσοκόους, πῶς δὲν λαμπρύνουσι μονόφορα τὸ εἶδος ἐκεῖνο, ὅπερ ἐργάζονται· ἀλλὰ πρῶτον τὸ χωνεύουσι, τὸ σφυρίζουσι, καὶ ὕστερα εἰς τέλος ἐκπλύνουσιν αὐτὸ καὶ λαμπρύνουσιν. Οὕτω καὶ σὺ, ὦ ἄνθρωπε, κατ' ὀλίγον ὀλίγον, λάμπρυνον τὴν ψυχὴν σου μὲ τὴν ἐξομολόγησιν, μᾶλλον δὲ, ἐὰν θέλῃς, καὶ μίαν ἡμέραν δύνασαι νὰ τὴν

λαμπρύνῃς. Κανεῖς ἀπὸ τὸν Μανασσῆ δὲν ἔπαισε περισσότερον εἰς Θεὸν, ἀλλ' ὅμως διὰ τῆς μετανοίας εἰς μίαν ἡμέραν ἐσώθη. Ἄλλος ἀπὸ τὸν Λησὴν δὲν ἡμαρτε περισσότερον, ἀλλ' ὅμως εἰς μίαν ὥραν ἐγένετο κληρονόμος τῆς Παραδείσου. Τὸν κόπον προφασίζόμεσθιν ἀδιαφόρητα. Ὁ Θεὸς εἶπε διὰ τοῦ Προφήτου Ἠσαΐου, εἰς τὸ μγ'. κεφάλαιον « Λέγε σὺ πρῶτος τὰς ἀνομίας σου, ἵνα δικαιωθῇς »· καὶ σὺ λέγεις ὅτι ἔχει κόπον ἡ ἐξομολόγησις; ἔτε βάλασσαν πλείεις νὰ κινδυνεύσῃς, οὔτε εἰς στρατὸν μακρυνὴν ὑπάγεις νὰ σὲ φονεύσουν οἱ κλέπται. Ἀπὸ τί δειλιᾷς νὰ ἐξομολογηθῇς, εἰπέ μοι; ἀπὸ πῶς θέλεις ἀνοίξῃ τὸ στόμα σου, μᾶλλον δὲ τὴν ψυχὴν νὰ δεχθῇς τὸν Χριστόν; Δὲν ἀκούεις, πῶς ὁ Μωϋσῆς ὀρίζει εἰς τὰ δύο κεφάλαια τῆς Δευτερονομίας, ὅτι « ὁ Θεὸς πῶρ καταναλίσκου ἐστίν » ἤγουν εἶναι στία, καὶ ἀναλεῖ εἴτε εὖρη ἔμπροσθέν του; Δὲν βλέπεις πῶς ἡ αἰσθητὴ στία, εἰ μὲν λάβῃ ξύλα, χόρτον, φρύγανα, καλάμην, παρευθὺς τὰ κατακαίει, εἰδὲ λάβῃ χρυσίον, ἢ ἄργυρον, τὸ κάμνει πλέον λαμπρότερον; Ἐτὶ εἶναι καὶ ἡ Ἁγία αὕτη Μετάληψις τῆς Σώματος, καὶ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ· ἐὰν τὴν δεχθῇς μὲ ἀμαρτίαις, ἀνεξομολόγητος καὶ ἀδιόρθωτος, οὐχὶ ὅτι φωτίζεσαι, ἀλλὰ μᾶλλον κατακαίεσαι. Διὰ τῆτο διορθώσατε πάντες τὸν ἑαυτὸν σας, Ἀδελφοί· μᾶλλον δὲ καὶ ἐγώ, ὡς ἄνθρωπος ἀμαρτωλός, χρήζω διορθώσεως, ἵνα εὐρεθῶμεν καθαροί τῷ καθαρῷ Θεῷ ἡμῶν ἐν τῇ λαμπροφύῳ ἡμέρᾳ τῶν Γενεθλίων αὐτοῦ· καὶ οὕτως ἀξίως ὑποδεξάμενοι τὰ τίμιον αὐτοῦ Σῶμα καὶ Αἷμα ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, ἀξιωθέημεν καὶ τῆς αἰωνίου αὐτοῦ Βασιλείας. Ἦς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν ἐν τῷ Χριστῷ τῷ ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν. Ὡς ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ προσκύνησις πρέπει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟ Α'.

Εἰς τὴν Περιτομὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ εἰς
τὸν βίον καὶ θαύματα τοῦ ἐν Ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑΣ,
ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ.

Κατὰ δ' τρόπους γίνεται ἡ εὐεργεσία, εὐλογημένοι Χριστιανοί. Διότι ἢ με χρήματα εὐεργετεῖ ἄνθρωπος τὸν ἄνθρωπον, ἢ με τὸ κορμίτου, ἢ με τέχνην, ἢ με λόγον. Ὅταν μὲν γάρ ἰδῇ τινὰ ἄλλον ἄνθρωπον πτωχόν καὶ ἐνδεή, ὁ ὁποῖος εἶναι ὑστερημένος τροφῆς, ἢ ἐνδύματος, ἢ ἄλλων ἀναγκαίων πραγμάτων, καὶ τοῦ δώσει χρήματα, καὶ τοῦ βοηθήσῃ εἰς τὴν ἀνάγκην του, τότε ἐκεῖνος λέγεται, ὅτι ἔκαμε τὴν εὐεργεσίαν καὶ τὴν βοήθειαν με χρήματα. Ὅταν δέ, δετίον, κινδυνεύῃ τις ἄνθρωπος νὰ πνιγῇ, καὶ δράμῃ ἄλλος καὶ τὸν λυτρώσῃ τῇ κινδύνῃ, ἢ καίεται τινὸς τὸ ὀσπῆτιον, καὶ ὑπάγει ἄλλος, καὶ σβύνει τὴν φλόγα, ἢ δέρνουνσι τινὰ, καὶ ὑπάγει ἄλλος καὶ τὸν ἐλευθερώνει, ἢ ὁδηγεῖ τυφλὸν εἰς εὐθεῖαν ὁδόν, ἢ ἄλλαις τοιαύταις καλωσύναις ποιήσει, τότε λέγεται ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, ὅτι με τὸ κορμί του ἐποίησε τὴν εὐεργεσίαν καὶ τὴν καλωσύνην. Ὅταν δὲ πάλιν οἱ Γατροὶ θεραπεύουσι τινὰ ἀσθενή, ἢ ἔταν οἱ Ῥήτορες δημηγοροῦσιν μετὰ Τέχνης Ῥητορικῆς εἰς τὰ Κριτήρια ὑπὲρ τῶν ἀδικουμένων, τότε οἱ τοιοῦτοι λέγονται, ὅτι με τὴν τέχνην τοὺς ποιοῦσι τὴν εὐεργεσίαν. Ὅταν δὲ τις ἄνθρωπος, μὴν ἱκεύρωντας Τέχνην Ῥητορικὴν, διδάσκει τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, ἔταν νομνῇ τοὺς ἀτάκτους,

ὅταν παραινῇ τοὺς ἀμαθεῖς, ὅταν παρακινῇ τοὺς ἄνθρώπους με λόγους διδακτικοὺς, πρὸς μίμησιν μὲν τῶν Ἀγίων τῶν παλαιῶν, πρὸς τελείωσιν δὲ τῆς ἀρετῆς, τότε ὁ τοιοῦτος λέγεται, ὅτι με τὸν λόγον ποιεῖ τὴν εὐεργεσίαν καὶ τὴν βοήθειαν πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Καλοὶ μὲν γοῦν εἶναι καὶ οἱ ἄλλοι τρεῖς τρόποι τῆς εὐεργεσίας, καὶ ἔχει μισθὸν ἐκ Θεοῦ ὁποῖος ποιήσει κανένα ἐκ τούτων, ἀλλὰ ὁ τέταρτος τρόπος ὁποῦ γίνεται διὰ λόγου, εἶναι εἰς τὰς Δεῖας Γραφὰς πλέον ἐπαινετώτερος· ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν Θεὸν εἶναι πλέον περισσότερον δεκτικώτερος· διότι οἱ μὲν ἄλλοι τρεῖς τρόποι ποιοῦσι τὴν εὐεργεσίαν εἰς τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, οὗτος δὲ ὁ τρόπος εἰς τὴν ψυχὴν διαβιβάζει τὸ κέρδος· λοιπὸν, ὅσον εἶναι τιμιώτερα ἢ ψυχὴν ἀπὸ τοῦ σῶμα, τοιοῦτοτρόπως εἶναι καὶ οὗτος ὁ τρόπος τιμιώτερος τῶν ἄλλων τριῶν. Καὶ ἀπὸ ἄλλην δὲ ἀπέδειξιν νὰ καταλάβῃ ὁ καθεὶς, πῶς ἢ διὰ λόγων γινεμένη εὐεργεσία εἶναι τιμιώτερη ἀπὸ τὰς ἄλλας τρεῖς εὐεργεσίας. Λέγει ὁ Πραφῆτης Ἰερεμίας, εἰς τὸ 16 κεφάλ. ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ. « Τὰδε λέγει Κύριος, ἐὰν ἐξαγάγῃς τίμιον ἀπὸ ἀναξίου, ὡς τὸ στόμα μου ἔση »· ἦγεν, λέγει ὁ Θεός, ὅτι ἐὰν εὐγάλῃς ἄξιον ἀπὸ ἀναξίου, δέλεις εἶσθαι ὡς τὸ στόμα μου.

Ομοίως καὶ ὁ Ἀδελφός Θεὸς Ἰάκωβος λέγει εἰς τὸ ἐ. κεφάλιον τῆς Καθολικῆς αὐτοῦ Ἐπιστολῆς· « Ἀδελφοί, εἰάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν, γινωσκέτω, ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἀμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ, σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου, καὶ καλύψει πλήθος ἀμαρτιῶν »· ἤγουν, Ἀδελφοί με Χριστιανοί, εἰάν κανεῖς ἀπὸ σᾶς πλανηθῇ ἀπὸ τὴν στράταν τῆς ἀληθείας, καὶ εὑρεθῇ τις ἄνθρωπος καὶ τὸν ἐπιστρέψῃ, ὥς ἡξεύρη ὁ τοιοῦτος, ὅτι ὅποιος ἐπιστρέφει ἀμαρτωλὸν ἀπὸ τὴν πεπλανημένην ὁδὸν, σώζει μὲν τὴν ψυχὴν ἐκείνου ἀπὸ τὸν νοητὸν θάνατον, σκεπάζει δὲ καὶ τὸ πλήθος τῶν ἐδικῶν του ἀμαρτιῶν. Ἀκούετε πῶς λέγουσιν οἱ Ἅγιοι, ὅτι ὅποιος μὲ λόγον διδάξει ἄλλον ἄνθρωπον, καὶ ἀνάξιον ὄντα τοῦ Θεοῦ, τὸν ποιήσει ἄξιον, καὶ πεπλανημένον ὄντα, τὸν ἐπιστρέψει εἰς εὐθεῖαν ὁδὸν, γίνεται ὡς ἂν στόμα Θεοῦ ὁ τοιοῦτος, καὶ σκεπάζει τὸ πλήθος τῶν ἀμαρτιῶν αὐτοῦ; Τίνα ἄλλην περισσοτέραν ἀνταμοιβὴν δίδεις ἐκ Θεοῦ, παρεκτός νὰ γένῃς ὡς ἂν στόμα Θεοῦ, καὶ νὰ σκεπασθῇ τὸ πλήθος τῶν ἀμαρτιῶν σου; Ἐκαταλάβετε, εὐλογημένοι Χριστιανοί, πόσον εἶναι τὸ διάφορον τῆς μετὰ λόγου εὐεργεσίας.

Καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου δὲ νὰ τὸ γνωρίσετε πλέον καλλήτερα ὥπερ λέγω. Λέγει ὁ Προφήτης Ἀμώς, εἰς τὸ ή. κεφ. οὕτως· « Ἰδὲ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος Κύριος, καὶ ἐξαποστελῶ λιμὸν ἐπὶ τῆς γῆς· οὐ λιμὸν ἄρτου, οὐδὲ λιμὸν ὕδατος, ἀλλὰ λιμὸν τοῦ ἀκούσαι τὸν λόγον Κυρίου· καὶ σαλευθήσονται ὕδατα ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης, καὶ ἀπὸ βορρᾶ ἕως ἀνατολῶν περιδραμῶνται, ζητοῦντες τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, καὶ οὐ μὴ εὕρωσιν »· ἤγουν αὐτοῦ ἔρχονται ἡμέραι λέγει Κύριος, καὶ θάλλω ξείλη πείναν εἰς τὴν γῆν, ὅχι πείναν ψωμίου ἢ νεροῦ, ἀλλὰ πείναν νὰ ἀκούσῃ τις τὸν λόγον τοῦ Κυρίου· καὶ θάλλουσι σαλευθῇ οἱ ἄνθρωποι, καὶ θάλλουσι δράμῃ ἀπὸ θαλάσσαν εἰς θαλάσσαν, καὶ ἀπὸ τὴν Ἀρκτον εἰς τὴν Ἀνατολὴν νὰ ζητοῦν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ δὲν τὸν θάλλουσιν εὑρεῖν. Εἰάν γοῦν, ὡς λέγει ὁ Προφήτης, μεγάλη παί-

δευσίς καὶ κατάρτα ἐκ Θεοῦ εἶναι ἡ ὑστέρησις τῆς διδασκῆς, καὶ τοῦ ἀκούειν λόγον Θεοῦ, πόσον μισθὸν μέλλει νὰ ἔχῃ ἐκ Θεοῦ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅπου ἐλευθερώει τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὴν διδασκαλίαν του ἀπὸ τῆς τοιαύτης ἐργῆς Θεοῦ; Ταύτην γοῦν τὴν διὰ λόγου γινομένην εὐεργεσίαν μέλλει νὰ ποιήσω καὶ ἐγὼ σήμερον πρὸς τὴν ἀγάπην σας, εὐλογημένοι Ἀρχόντες· καὶ ἐπειδὴ τοσούτου μέγα ὄφελος καὶ μισθὸν προξενεῖ αὕτη ἐκ Θεοῦ καὶ πρὸς τὸν ποιοῦντα ταύτην, καὶ πρὸς τοὺς προθύμως δεχομένους αὐτήν, διὰ τοῦτο πρέπει μετὰ πάσης σπουδῆς καὶ προθυμίας νὰ τὴν δεχθῆτε· διότι οὐχὶ πρὸς τὸ φθαρτὸν καὶ πρόσκαιρον σῶμα δίδουσι τὸ κέρδος, ἀλλὰ εἰς τὴν ἀφθαρτον καὶ ἀθάνατον ψυχὴν. Εἶναι δὲ ἡ εὐεργεσία μου, νὰ ἀναφέρω πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην τὴν σημερινὴν ὑπόθεσιν τῆς ἑορτῆς ἡμῶν, τουτέστι νὰ διηγηθῶ, διατὶ σήμερον ἡ Ἐκκλησία τῶν Χριστιανῶν ἑορτάζει τὴν ἐνθύμησιν τῆς περιτομῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν μνήμην τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου. Πλὴν, διὰ νὰ γένῃ ὁ λόγος μου πλέον καταληπτότερος πρὸς τοὺς ἀκούοντας, διὰ τοῦτο πρέπει εἶναι νὰ τὸν διαιρέσω εἰς δύο μέρη· καὶ πρῶτον μὲν νὰ εἰπῶ περὶ τῆς σεβασμίας Περιτομῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐπειδὴ προτιμᾶται ἡ τιμὴ αὐτοῦ· δεύτερον δὲ θάλλω εἰπῆ τὰ περὶ τῆς Γεννήσεως, ἀνατροφῆς, καὶ πράξεως καὶ τελειώσεως τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Ἀλλὰ ὥς ἀκούσωμεν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, τί διηγεῖται καὶ περὶ τῆς πανσέπτου Περιτομῆς τοῦ Κυρίου.

« Ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτῶ τοῦ περιτεμεῖν τὸ Παιδίον, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ Ἀγγέλου, πρὸ τοῦ συλληφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ »· ἤγουν, ὡς ἂν ἐτελειώθησαν ἡμέραι ὀκτῶ, ἀφ' οὗ ἐγεννήθη ὁ Χριστός, ἠπήγαγ' του εἰς τὸν Ναόν, καὶ ἐπερίτεμάντον, καὶ ἐκαλέσθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ ὅποιον ὄνομα ὠνομάσθη ὑπὸ τοῦ Ἀγγέλου Γαβριὴλ, πρὸ τοῦ νὰ τὸν ἐγκαστρωθῇ ἡ Κυρία Θεοτόκος. Καὶ πότε ὠνομάσθη ὁ Χριστός Ἰησοῦς ὑπὸ τοῦ Ἀγγέλου Γαβριὴλ; ὅτε αὐ-

τὸς εὐαγγελιζόμενος τὴν Θεοτόκου Μαρίαν, ἔλεγε πρὸς αὐτὴν « Ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν ». Ἀλλὰ πρέπειον εἶναι νὰ ἐξετάσωμεν πρῶτον μὲν, πρὸς τίνα ἐδόθη ἀπ' ἀρχῆς ἐκ Θεοῦ ἡ Περιτομή· β'. τίνας ἔνεκεν ἐδόθη· γ'. διατί μετὰ ὁκτῶ ἡμέρας τῆς Γεννήσεως τοῦ Παιδίου· δ'. διατί δὲν ἐδόθη εἰς ἄλλο μέλος τοῦ σώματος, ἀλλὰ εἰς τὸ παιδογόνον μόριον· ε'. τίνας ἔνεκεν ὁ Χριστὸς περιετμήθη· σ'. ἐπειδὴ ἐκεῖνος περιετμήθη, διατί δὲν περιτεμνόμεθα καὶ ἡμεῖς αἱ πιστεύοντες αὐτῷ. Καὶ πρὸς μὲν τὸ α'. λέγομεν, ὅτι ὁ Θεὸς κατ' ἀρχὰς τῷ Ἀβραάμ ἐνομοθέτησε τὸν νόμον τῆς Περιτομῆς, καθὼς τὸ λέγει ὁ Προφῆτης Μωϋσῆς, εἰς τὸ ιζ'. κεφάλαιον τῆς Γενέσεως, γράφων οὕτως· « Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς Ἀβραάμ· σὺ καὶ τὴν διαθήκην μου διατηρήσεις, καὶ τῷ σπέρματί σου μετὰ σέ εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν· καὶ αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διατηρήσεις ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ὑμῶν, καὶ ἀναμέσον τοῦ σπέρματός σου μετὰ σέ εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν, περιτεμνηθήσεται ὑμῶν πᾶν ἀρσενικόν, καὶ περιτεμνηθήσεται τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας ὑμῶν, καὶ ἔσται ἐν σημείῳ διαθήκης ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ὑμῶν καὶ παιδίου ὁκτῶ ἡμερῶν περιτεμνηθήσεται ὑμῖν πᾶν ἀρσενικόν εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν ». Πρὸς δὲ τὸ β'. λέγομεν, ὅτι διὰ τοῦτο ἐδόθη τῷ Ἀβραάμ ἡ Περιτομή, καὶ εἰς τὸ γένος του, διὰ νὰ χωρίζονται ἀπὸ τὰ ἄλλα ἔθνη τὰ ἀλλόφυλα· ἐπειδὴ γὰρ εἰς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τοῦ Ἀβραάμ ἦσαν ἔθνη διάφορα, καθὼς τὸ λέγει ὁ Μωϋσῆς εἰς τὸ ιε'. κεφάλαιον· τουτέστιν, οἱ Κεναῖοι, οἱ Κενεζαῖοι, οἱ Κεδμῶναῖοι, οἱ Χεταῖοι, οἱ Φερεζαῖοι, οἱ Ραφαῖνοι, οἱ Ἀμορραῖοι, οἱ Χανααῖοι, οἱ Εὐαῖοι, οἱ Γεργεσαῖοι, οἱ Ἰεβουσαῖοι, οἱ ὅποιοι οὗτοι πάντες δὲν ἐπίστευον τῷ ἀληθεῖ Θεῷ, τῷ ποιήσαντι τὸν Οὐρανὸν καὶ τὴν Γῆν, ἀλλὰ ἐπροσκυνοῦσαν τὰ κωφὰ καὶ ἀναίσθητα κτίσματα· διὰ τοῦτο, θέλωντας ὁ Θεὸς νὰ χωρίσῃ τὸν Ἀβραάμ καὶ τὸ γένος του ἀπὸ τὰ τοιαῦτα ἔθνη, ἔδωκέ του αὐτὸ τὸ σημεῖον, νὰ περιτεμνῶνται τὰ παιδιά, ὅντες ὁκτῶ ἡμερῶν. Ὅτι δὲ, διὰ νὰ χωρίζονται ἀπὸ τὰ ἄλλα ἔθνη,

ἔδωκεν ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραάμ, καὶ ταῖς ἐξ αὐτοῦ καταγομένοισι Ἰουδαίοις τὴν Περιτομήν, ἀπὸ τοῦτο νὰ τὸ καταλάβῃ ὁ καθείς· διότι οἱ Ἑβραῖοι, ἕως οὐ μὲν ἦσαν ἀναμιγμένοι μετὰ τοὺς Αἰγυπτίους καὶ μετὰ ἄλλα ἔθνη εἰς τὴν Αἴγυπτον, περιετμύοντο· ἀφόντις δὲ ἐπέρασαν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν, καὶ διέτριψαν εἰς τὴν ἔρημον, μβ'. ἔτη, ἄμικτοι μετὰ ἄλλα ἔθνη, ὅσοι ἐγεννήθησαν τότε εἰς τὴν ἔρημον, οὐ περιετμήθησαν· ὅτε δὲ ἦλθε καιρὸς πάλιν νὰ σμιχθοῦσι μετὰ τὰ ἀλλόφυλα ἔθνη, τότε ἔδωκεν ὁ Θεὸς δευτέρου νόμον τῆς Περιτομῆς, καθὼς γέγραπται ἐν τῷ ε'. κεφαλαιῷ τῆς Βίβλου Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ. Ἀπὸ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν, ἦγον ἀφόντις ἐπέρασεν ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ τοὺς Ἑβραίους ἀπὸ τὴν ἔρημον εἰς τὴν Ἱερικῶν, εἶπε Κύριος πρὸς αὐτὸν « Ποίησον σεαυτῷ μαχαίρας πετρίνας ἐκ πέτρας ἀκροτόμου, καὶ καθίσας, περίεμε τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐκ δευτέρου· καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ Ἰησοῦς μαχαίρας πετρίνας ἀκροτόμους, καὶ περίεμε τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐπὶ τοῦ καλουμένου τόπου, Βουνὸς τῶν Ἀκροβυστιῶν· ὃν δὲ τρόπον περιεκάθαρε τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ Ἰησοῦς, ὅσοι ποτὶ ἐγένοντο ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὅσοι ποτὶ ἀπερίτμητοι ἦσαν τῶν ἐξεληλυθόντων ἐξ Αἰγύπτου, πάντας τοὺς περιέτεμεν Ἰησοῦς. Τεσσαράκοντα γὰρ καὶ δύο ἔτη ἀνέστραπται Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ Μαβδαρίτιδι· διὸ ἀπερίτμητοι ἦσαν οἱ πλεῖστοι αὐτῶν τῶν μαχίμων τῶν ἐξεληλυθόντων ἐκ γῆς Αἰγύπτου ». Ἀκούεις, πῶς διηγῆται ἡ Γραφή, ὅτι ἕως οὐ μὲν ἦσαν οἱ Ἑβραῖοι εἰς τὴν ἔρημον, τοὺς μβ'. χρόνους, οὐ περιετμήθησαν, μετὰ δὲ τὸ διαβῆναι αὐτοὺς τὸν Ἰορδάνην, περιετμήθησαν, ἐπειδὴ ἔμελλον νὰ σμιχθοῦσι μετὰ ἀλλόφυλα ἔθνη, τουτέστι τοὺς Ἀμορραῖους, τοὺς Φερεζαῖους, τοὺς Χανααῖους, τοὺς Γεργεσαῖους, τοὺς Εὐαῖους καὶ τοὺς Ἰεβουσαῖους· Αὐτὰ εἶναι τὰ ζ'. ἔθνη, τὰ ὅποια καθεῖλεν ὁ Θεὸς ἐν γῇ Χαναάν, καὶ ἐταπεινώσεται ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἑβραίων ὡς τὸ λέγουν αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων ἐν τῷ ιγ'. κεφαλαιῷ. Ἀλλὰ πρέπειον εἶναι νὰ μάθωμεν, διατί μετὰ πέτρας κομᾶτιον περίεμεν ὁ Ἰη-

σοὺς τοῦ Ναυῆ τοὺς Ἑβραίους, καὶ οὐχὶ μετὰ σιδηρᾶς μαχαίρας; Κατὰ μὲν τὸ φαινόμενον, ὡς λέγει ὁ Ἅγιος Θεοδώρητος εἰς τὰς ἀπορίας τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς, ὅτι δὲν εἶχαν τοσαύτας σιδηρᾶς μαχαίρας, νὰ περιτμηθῇ τοσοῦτον πλῆθος, ὡς ἐξ ἐρήμου τόπου ἐπανελθόντες· ἐπεὶ δὲν τοὺς περιέτεμεν ὅλους μόνος ὁ Ἰησοῦς, ἀλλὰ ὡς πολὺ πλῆθος ὄντας, καὶ σπονδάζοντας τότε συντόμως νὰ ποιήσουν τὸ Πάσχα, καὶ οἱ Ἱερεῖς περιέτεμνον αὐτούς. Κατὰ δὲ τὸ νοούμενον εἶναι ἡ αἰτία, ὅτι ἡ Περιτομὴ ἐκείνη τὸ τοῦ Χριστοῦ Βάπτισμα προσέτιπον· πέτρα γὰρ ὁ Δεσπότης Χριστὸς ὀνομάζεται, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ ι. κεφάλαιον τῆς πρὸς Κορινθίους α. Ἐπιστολῆς. «Ἐπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας, ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός». Ὁ αὐτὸς δὲ καὶ μάχαιρα καλεῖται, ὡς λέγει καὶ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος ἐν τῷ δ'. κεφαλαίῳ τῆς πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολῆς. «Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνεργῆς, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν διστομον». Ὡς περ γοῦν ἡ Περιτομὴ δὲν κόπτει χρειάζόμενον μέλος τοῦ σώματος, ἀλλὰ περιττωμα ἄχρηστον, οὕτω καὶ ἡμεῖς διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος τὴν ἁμαρτίαν περιτεμνόμεθα· ἡ ἁμαρτία, δὴλον, ὡς περιττωμα ἐπιθυμία ἐστί, καὶ οὐ χρειώδης ἐπιθυμία. Διότι, ὡς λέγει καὶ ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, εἰς τὸ ρβ'. κεφάλαιον τῶν Θεολογικῶν, ἀδύνατον εἶναι νὰ εὐρεθῇ ἄνθρωπος ἀγευστος παντελῶς ἡδονῆς σωματικῆς. Τοῦτο ἐν τῷ ὁγίῳ Βαπτίσματι, οὐχὶ τὴν παντελῆ ἡδονὴν τῆς σαρκὸς ἀποβαλλόμεθα, τουτέστι τὸν νόμιμον γάμον, ἀλλὰ τὸ ἄχρηστον τῆς ἡδονῆς, τουτέστι τὴν κατηγορουμένην ἁμαρτίαν. Ἀρκοῦσι τοσαῦτα διὰ τὴν β'. ἀπορίαν.

Πρὸς δὲ τὴν γ'. ὅτι, διατὶ ὥρισεν ὁ Θεὸς ὀκτῶ ἡμερῶν νὰ περιτέμνεται τὸ παιδίον, τὰδε λέγομεν κατὰ τὸν φυσικὸν τρόπον· ὅτι ἡ γυνή, ὅταν γεννήσῃ ἄρρεν παιδίον, ἐπτά ἡμέρας ποιεῖ, ἕως οὗ νὰ καθαρῇ ἀπὸ τὰ παχύτατα αἵματα, καὶ ὁμοῦ τὰς πάσας, μ'. ἕως οὗ νὰ καθαρῇ τελείως· ὅταν δὲ γεννήσῃ θηλυκόν, ποιεῖ εἰς μὲν τὰ πρῶτα, δὶς ἐπτά, τουτέστι ιδ'. ἡμέρας,

εἰς δὲ τὰ δεύτερα, ἕξ'. καθὼς, τὸ λέγει ὁ Θεόπτης Μωϋσῆς εἰς τὸ ιγ'. κεφάλαιον τοῦ Λευιτικῆς· «Γυνή, ἥτις εἰάν σπερματισθῇ, καὶ τέκῃ ἄρρενα, καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἐπτά ἡμέρας, κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ χωρισμοῦ τῆς ἀφίδρου αὐτῆς ἀκάθαρτος, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδῇ περιτεμεῖ τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας αὐτοῦ»· καὶ μετ' ὀλίγα· «εἰάν δὲ θῆλυ τέκῃ καὶ ἀκάθαρτος ἔσται δὶς ἐπτά ἡμέρας, κατὰ τὴν ἀφίδρον αὐτῆς, καὶ ἐν ἐξήκοντα ἡμέραις καὶ ἐξ καθιεσθῇ σεται ἐν αἵματι καθαρῷ αὐτῆς». Ἐπεὶ δὲ γοῦν, ὡς λέγει ὁ Μωϋσῆς, κατὰ τὸν φυσικὸν τρόπον, εἰάν δὲν περάσωσιν ἐπτά ἡμέραι, δὲν καθαρίζεται ἡ γυνή ἐκ τῶν παχυτάτων μολυσμῶν τῆς σαρκὸς, διὰ τοῦτο ὥρισεν ὁ Θεός, ὅτι ἀφόντις συμπεράνει ἡ ἀκαθαρσία τῆς γυναικὸς μετὰ τὰς ἐπτά ἡμέρας, τότε τῇ ὀγδῇ νὰ περιτέμνεται τὸ παιδίον, ἵνα περιτετμημένον ὑπάρχον, καὶ σεσημειωμένον τῷ σημείῳ τῆς Περιτομῆς, θηλάξῃ τὸ καθαρὸν γάλα τῆς κεκαθαρμένης μητρὸς. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἶναι κατὰ τὸ φαινόμενον τῆς Γραφῆς, κατὰ δὲ τὸ νοούμενον ἔχει ἄλλην ἀλληγορίαν ὁ σκοπὸς τοῦ Θεοῦ. Διατὶ ὥρισε νὰ περιτέμνωνται τὰ παιδία ὀκτῶ ἡμερῶν; Διότι ὀκτῶ εἶναι οἱ αἰῶνες τοῦδε τοῦ παντὸς κόσμου, καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἐν τῷ εἰς τὴν ἁγίαν Πεντηκοστὴν λόγῳ αὐτοῦ, λαβὼν τὰς ἀφορμὰς ἐκ τοῦ Σοφοῦ Σολομῶντος, λέγοντος ἐν τῷ ια'. κεφαλαίῳ τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ· «Δὸς μερίδα τοῖς ἐπτά, καί γε τοῖς ὀκτῶ». Ὀκτῶ δὲ αἰῶνας λέγῃσι τὰς χιλιάδας τῶν χρόνων, δηλονότι ἐξ ὅπου ἄρχησεν ὁ Θεὸς ποιῆσαι τὸν ὁρατὸν κόσμον, καὶ τὸν ἀόρατον, μέχρι τῆς συντελείας αὐτῶν· καθὼς περ καὶ ἡμεῖς εὐρισκόμεσθαι τὴν σήμερον ἡμέραν εἰς τὸν ὀγδοὺν αἰῶνα, ἥγουν εἰς τὴν ὀγδὴν χιλιάδα, τελειωθεισῶν τῶν ἐπτά χιλιάδων. Θέλοντας γοῦν νὰ δείξῃ συμβολικῶς, ὅτι ἐν τῷ ὀγδῷ καὶ τελευταίῳ αἰῶνι μέλλει νὰ γένη τὸ τέλος τοῦ κόσμου, νὰ περιτμηθῇ, τουτέστι νὰ κοπῇ τότε πᾶσα ἁμαρτία καὶ ἐπιθυμία κακῆ, καὶ νὰ καταργηθῇ πᾶσα ἐξουσία καὶ δύναμις, ὡς λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἐν τῷ ιε'. κεφαλαίῳ τῆς πρὸς Κορινθίους

πρώτης Ἐπιστολῆς· Διὰ τοῦτο ἐνομοθέτησεν, ὡς οὐχί εἰς πέντε, ἢ εἰς δέκα, ἢ εἰς ἄλλας ἡμέρας νὰ περιτέμνεται ὁ ἄνθρωπος, βρέφος ὑπάρχων, ἀλλὰ εἰς τὰς ὀκτώ· Ἐχομεν, ὡς ἐν συντόμῳ, καὶ τὴν λύσιν τῆς γ' ζητήματος. Πρὸς δὲ τὸ δ'· ὅτι διατὶ δὲν ἐδόθη ὁ νόμος τῆς Περιτομῆς εἰς ἄλλο μέλος τοῦ σώματος, ἀλλὰ εἰς τὸ παιδογόνον, λέγομεν, ὅτι ἐπειδὴ ἡ περιτομή, ὡς εἶπομεν ἄνωθεν, ἦτον σύμβολον τῆς στερήσεως τῶν ἡδονῶν τοῦ σώματος, διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς θέλωντας φανερῶς καὶ αἰσθητῶς νὰ δείξῃ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τὸν τόπον δι' οὗ ἐνεργεῖται ἡ κακὴ ἐπιθυμία τῆς ἁμαρτίας, ὥρισεν, ὅτι ἐκείνου τοῦ μέλους τοῦ ποιούντος τὴν ἁμαρτίαν νὰ σκάπτουσι μερικόν, διὰ νὰ γνωρίζουσιν, ὅτι οὐχί μόνον διὰ σημείον τῆς ὁρησκείας αὐτῶν περιτέμνονται, ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον διὰ τὸν ἐκκοπὴν καὶ στέρξιν τῆς κακῆς ἐπιθυμίας.

Τίνος δὲ ἔνεκεν ὁ Χριστὸς κατεδέξατο περιτμηθῆναι; πρὸ τὸ ε'. λέγομεν, διὰ νὰ μὴ φανῇ, ὅτι εἶναι παραβάτης τοῦ νόμου, ὃν αὐτὸς ἔδωκε τῷ Ἀβραάμ· διότι, εἰάν αὐτὸς περιτμήθῃ ἐν τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ, καὶ τῷ ναφ̄ προσηνέχθῃ ὑπὸ τῆς αὐτοῦ Μητρὸς μετὰ μί' ἡμέρας, καθὼς νομοθετεῖ ὁ Μωϋσῆς, καὶ πάλιν τὸν ἔλεγον οἱ μιαιοὶ Ἰουδαῖοι Σαμαρείτην, καὶ ἐθνικόν, καὶ παραβάτην τοῦ νόμου τί ἤθελαν λέγῃ, εἰάν δὲν ἐπεριτέμνετο; ἵνα γοῦν ἀποστομῇσιν μετὰ ταῦτα τοὺς Ἰουδαίους, τοὺς μέλλοντας λέγειν αὐτὸν ἀντίθειον, καὶ καταλύτην τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου, διὰ τοῦτο κατεδέξατο περιτμηθῆναι. Καὶ κατὰ ἄλλον δὲ τρόπον, ἵνα βεβαιώσῃ τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι κατὰ ἀλήθειαν, καὶ οὐχί κατὰ φαντασίαν ἔλαβε σάρκα ἀνθρωπίνην· ἐπειδὴ γὰρ ἐμελλόν λέγειν οἱ αἵρετικοί, ὅτι δὲν ἔλαβεν ὁ Χριστὸς σάρκα κατὰ ἀλήθειαν ἀνθρωπίνην, ἀλλὰ μόνον κατὰ φαντασίαν ἐφάνη ὡς ἄνθρωπος σαρκόφορος· διὰ τοῦτο θέλωντας αὐτὸς νὰ μὴ δώσῃ καμμίαν ἀφορμὴν αἵρέσεως πρὸς τοὺς τοιοῦτους, περιτμήθη τὸ μέλος τῆς σαρκὸς, ἧς προσελάβετο ἐκ τῆς ἁγίας Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας. Καὶ ὥσπερ ἀνθρωποπρεπῶς κατεδέξατο ἐν κοιλίᾳ γυναικὸς

χωρηθῆναι, καὶ γεννηθῆναι, καὶ σπαργανωθῆναι· οὕτω καὶ σήμερον συμπαθῶς κατεδέξατο περιτμηθῆναι, ἵνα τελειώσῃ πάντα τὰ ἀκατηγόρητα πάθη τῆς σαρκὸς, ὡς τέλειος, ἄνθρωπος. Καὶ αὐτὸς μὲν, διὰ ταύτας τὰς δύο αἰτίας, κατεδέξατο περιτμηθῆναι. Ἡμεῖς δὲ οἱ πιστεύοντες αὐτῷ, διατὶ δὲν περιτεμνόμεθα; Εἰς τὴν λύσιν τῆς ζ' ζητήματος λέγομεν· διότι, ἐπειδὴ ἔδειξεν ἡμῖν ὁ αὐτὸς μετὰ ταῦτα ἄλλο σημεῖον τῆς πρὸς αὐτὸν Πίστεως, τὸ θεῖον λέγω καὶ ἅγιον Βάπτισμα, διὰ τοῦτο περισσὸν εἶναι νὰ φυλάττωμεν τῆς Παλαιᾶς Νομοθεσίας τὸ παράγγελμα· μάλιστα δὲ ἐπειδὴ ἔχομεν καὶ παραγγελίαν ἐκ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων νὰ μὴ περιτεμνόμεσθαι· τίς ἡ χρεία νὰ ποιῶμεν ἡμεῖς ἄλλας Νομοθεσίας; Ὅτι δὲ οἱ Ἀπόστολοι ἀπαγορεύουσιν ἡμῖν τοῖς πιστεύουσιν τῷ Χριστῷ, τὴν Περιτομὴν τῆς σαρκὸς, ὁ βουλόμενος μαθεῖν τοῦτο, ἅς ἀναγνώσῃ τὸ ἱε' κεφ. τῶν Ἀποστολικῶν Πράξεων, καὶ τὸ ε' κεφ. τῆς πρὸς Γαλάτας Ἐπιστολῆς τοῦ ἁγίου Παύλου. Διότι αἱ μὲν Πράξεις γράφουσιν, πῶς εἰς τὸν καιρὸν τῶν Ἀποστόλων ἐσηκώθησαν τινὲς αἵρετικοί, οἱ ὅποιοι ἔλεγον ὅτι, εἰάν δὲν περιτέμνωνται οἱ Χριστιανοί, οὐ δύναται σωθῆναι· ἀλλ' ὅμως οἱ πρῶτοι τῶν Ἀποστόλων, Πέτρος καὶ Ἰάκωβος ὁ Ἀδελφός, συναχθέντες μετὰ τῶν ἄλλων, ἐνομοθέτησαν, ὅτι ἀρκεῖ αὐτοῖς μόνον τὸ Βάπτισμα. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει εἰς τὰ προλεχθέντα κεφάλαια, ὅτι α' Ἐάν περιτέμνεσθε, Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει· καὶ πάλιν· α' Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε Περιτομή τί ἰσχύει, οὔτε Ἀκρεβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις· ἡ ὁποία εἶναι τὸ ἅγιον Βάπτισμα. Ἐπειδὴ γοῦν τοσαύτας παραγγελίας ἔχομεν ἐκ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, διὰ τοῦτο ἄπρεπον εἶναι νὰ ἀκολουθοῦμεν τὸν παλαιὸν τύπον· εἰ γὰρ ἠθέλαμεν νὰ κρατοῦμεν τὰ παλαιά, ἔπρεπε νὰ ποιῶμεν καὶ θυσίας, κατὰ τὴν τοῦ Μωϋσέως Νομοθεσίαν, νὰ φυλάττωμεν τὸ Σάββατον, νὰ ἀπεχωμέθα καὶ τινῶν φαγητῶν ἐμποδισμένων ἀπὸ τοῦ νόμου· ἐπειδὴ δὲ, ὡς λέγει καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, γέγονε τὰ πάντα καινά, καὶ πιστεύομεν διὰ τῆς

χάριτος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ σω-
θῆναι, ὡς εἶπεν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, τίς
ἡ χρεῖα νὰ φυλάττωμεν μόνον τῆς Περιτο-
μῆς, τὸν νόμον, εἰς δὲ τὰ ἄλλα νὰ φανώμε-
σθην ἀπειθεῖς; διότι, ὡς λέγει καὶ ὁ Ἀ-
πόστολος Παῦλος εἰς τὰ ἄνωθεν κεφάλαια,
«Ὁ περιτεμνόμενος ὀφειλέτης ὅλου τὸν νό-
μον πληρῶσαι». Ὡστε ἄπρεπον ἦτον νὰ
γινώμεσθην δοῦλοι τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου,
καὶ οὐχὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ταῦτα πιστεύ-
οντες, ὅτι οὐχὶ ἐκ τῆς περιτομῆς, ἀλλ' ἐκ
τῆς Πίστεως τοῦ Χριστοῦ μέλλομεν σω-
θῆναι. Διὰ τοῦτο γοῦν περιτέμνεσθαι πέ-
παυται, ἀφοῦ Χριστὸς ἐκὼν περιτμήθης,
ἐδωρήσατο ἡμῖν τὴν σφραγίδα τοῦ ἁγίου
Βαπτίσματος, ὡς σημεῖον διαχωρίζον τοὺς
πιστοὺς ἐκ τῶν ἀπίστων.

Ἀλλὰ ὁ μὲν περὶ τῆς σεβασμίας Περι-
τομῆς τοῦ Χριστοῦ λόγος τέλος ἐχέτω. Ὡς
ἐλθοῦμεν δὲ εἰς τὸ β'. μέρος, νὰ διηγηθῶ-
μεν καὶ τὰ περὶ τῆς γεννήσεως, καὶ ἀνα-
τροφῆς, καὶ πράξεως, καὶ τελειώσεως τοῦ
ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν, καὶ οἰκουμενικοῦ
μεγάλου διδασκάλου Βασιλείου. Πρὶν δὲ
νὰ ἀρχίσω τὴν περὶ τούτου διήγησιν, ἀξιῶ
καὶ ἱκετεύω τὴν ἀγάπην ὑμῶν, πρῶτον μὲν
ἵνα μὴ ἀμελήτε καὶ νυστάζετε, διότι θέ-
λετε ζημιωθῆ μεγάλην καὶ ψυχωφελῆ διή-
γησιν, εἰάν ἀμελήσετε· δεύτερον δέ, ἵνα εἰάν
καὶ ἀκούσῃ τινὰς παραδόξους θαυματουργί-
ας, μὴ νομίσῃτε, ὅτι ἀπ' ἐμαυτοῦ διη-
γοῦμαι ταύτας, διότι δὲν θέλω διηγηθῆ
ἀφ' ἐαυτοῦ μου τίποτες ἀμαρτύρητον ἔργον
περὶ τοῦ Ἁγίου τούτου, ἀλλὰ ὅσα συνε-
γράψαντο περὶ αὐτοῦ ὅ,τε Θεολόγος Γρη-
γόριος, καὶ ὁ ἅγιος Ἀμφιλόχος, καὶ Σω-
κράτης ὁ Σχολαστικός, καὶ Ἑρμείας ὁ Σω-
ζόμενος Ἑλληνιστὴ, ταῦτα μέλλω καὶ ἐγὼ
διηγηθῆναι σήμερον πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀ-
γάπην, ἀπλὴ καὶ ἰδιωτικῇ τῇ φράσει.

Οὗτος τοιγαροῦν ὁ ἐν ἁγίοις Πατρίδα
μὲν εἶχε τὴν Καισάρειαν, ἣ ὅποια εἶναι εἰς
τὰ σύνορα τῆς Καππαδοκίας, ἐν τῇ Ἀνα-
τολῇ. Γεννητὸρας δὲ εἶχεν ὀρθοδόξους καὶ
εὐσεβεῖς, Βασίλειον, καὶ Ἑρμελίαν λεγο-
μένους, οἱ ὅποιοι ἐγέννησαν τέσσαρας μὲν
παῖδας ἄρρένας, Πέτρον, καὶ τούτου τὸν
ἅγιον, καὶ Γρηγόριον, καὶ Ναυκράτην, μίαν

δὲ θυγατέρα, Μακρίναν λεγομένην. Ἀλλὰ
κατὰ ἀλήθειαν, εἰς αὐτονοῦς ἐπληρώθη ὁ
λόγος τοῦ Δαβὶδ, ὅπου λέγει «Γενεὰ εὐ-
δίων εὐλογηθήσεται». Διότι οὐ μόνον οὗ-
τος ὁ Ἅγιος ἦτον εὐλογημένος, ἀλλὰ καὶ οἱ
ἄλλοι τέσσαρες Ἀδελφοί, θαυμαστοί τινες,
καὶ σημειοφόροι ἐγένοντο· διότι ὁ μὲν Πέ-
τρος, ὁ μεγαλύτερος Ἀδελφός, ἐγένετο Ἀρ-
χιεπίσκοπος Σεβαστείας, ὁ δὲ Γρηγόριος,
ὁ γ'. ἐγένετο Μητροπολίτης, ὁ δὲ Ναυκρά-
της ἐγένετο ἀσκητής, καὶ θαυματουργός
Ἅγιος, ἠσυχάσας εἰς τὸ ὄρος τῆς Νητρίας·
καὶ ἡ Μακρίνα δὲ καὶ αὕτη ἡγίασεν, ὡς
τὸ εὐρίσκομεν εἰς τὸ Συναξάριον, κατὰ τὴν
εἰς τοῦ Ἰουλίου Μηνός· πάντας δὲ τοὺς
Ἀδελφούς ὁ Ἅγιος οὗτος ὑπερέβαλε καὶ
εἰς ἀρετὴν καὶ εἰς μάθημα, καθὼς τὸ θέ-
λετε ἀκούσῃ μετὰ ταῦτα. Κατ' ἀρχὰς μὲν
γοῦν, παιδίον ἔτι ὢν, ἐμάνθανε τὰ ἱερὰ
γράμματα, παρὰ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ Βα-
σιλείου, ἱερέως ὄντος, καὶ διδασκάλου τῶν
Χριστιανῶν. Ὅτι δὲ ἔφθασεν εἰς τελετο-
τέραν ἡλικίαν, ἐπεθύμησε νὰ μάθῃ, καὶ
μάθημα Ἑλληνικόν· τὸ ὅποιον οἱ μὲν λω-
λοὶ καὶ ἀμαθεῖς ἄνθρωποι τὸ κατηγοροῦ-
σιν, ἐπειδὴ δὲν ἠξέουσι τὸ κέρδος τούτου,
οἱ δὲ Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν καὶ ἐ-
σπουδάξαν το, καὶ ἐπαινοῦσιν αὐτό· καὶ μά-
λιστα ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, εἰς τὸν Ἐπι-
τάφιον Λόγον τούτου τοῦ Ἁγίου λέγει, ὅτι
ἐκεῖνοι, ὅπου κατηγοροῦσι τὸ Ἑλληνικόν μά-
θημα, καὶ ἐμποδίζουσι τοὺς θέλοντας μα-
θεῖν τοῦτο, ὁμοιάζουσιν ὡσάν ἐκείνους, ὅ-
που εἶναι τυφλοὶ ἀπὸ ἑνα ὁμμάτιον, καὶ
ἀγαπῶσι νὰ εἶναι καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι
ἐτζί, διὰ νὰ μὴ ἔχουσι κατηγορίαν. Καὶ
καλὰ, εἰάν καὶ τινες Μαθηματικοὶ ἐγένοντο
αἰρετικοί, ἀλλὰ πάλιν ἄλλοι Μαθηματικοὶ
ἐγένοντο Ἅγιοι καὶ διδασκαλοὶ τῆς Ἐκκλη-
σίας ἡμῶν, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα περισ-
σὸν εἶναι νὰ τὰ διηγοῦμαι, διότι καὶ εἰ
ὅπως οὖν γινώσκοντες γράμματα, ἠξέουσί
τους· καὶ ἀπ' αὐτὸ νὰ καταλάβῃ καθεὶς
ὅτι δὲν εἶναι τὸ μάθημα αἰτία νὰ γένη
ὁ ἄνθρωπος αἰρετικός, ἀλλὰ ἡ κακὴ προαι-
ρεσις αὐτοῦ· διότι, εἰάν ἔκαμνε τὸ μάθημα
αἰρετικούς, ἤθελαν γίνεσθαι ὅλοι ὅσοι τὸ
μανθάνουσιν αἰρετικοί. Νῦν δὲ οὐ γίνεται

τοῦτο, διὰ νὰ καταλάβωμεν, ὅτι τὸ μά-
θημα εἶναι ὡσανύ ὄργανον τῆς ὑπηρεσίας τῆς
ἀνθρώπου ὡς περὶ θεῖον, ἢ μάχαιρα ἢ
ὁποία εἰ μὲν τύχη εἰς ἄνθρωπον, ὅπου τὴν
χρειασθῇ εἰς καλόν, νὰ κόπῃ ἄρτον, ἢ νὰ
κάμῃ σωματικὴν δουλείαν, λέγεται καὶ ἐ-
κείνη καλὴ· εἰδὲ τὴν ἔχη τίς διὰ νὰ σφάτῃ
ἀνθρώπους, τότε λέγεται κακὴ· οὐχ ὅτι
ἡ μάχαιρα, κατὰ τὴν φύσιν της εἶναι καλὴ
ἢ κακὴ, ἐπειδὴ εἶναι ἄψυχον πρᾶγμα, καὶ
προαίρεσιν δὲν ἔχει, ἀλλ' ὅτι κατὰ πῶς
τὴν χρειασθῇ ὁ ἄνθρωπος ὁ λογικὸς καὶ
αὐτοπροαίρετος, ἔτι ὑπηρετεῖ καὶ ἐκείνη.
Οὕτως εἶναι καὶ τὸ μάθημα ὄργανον τὸ
ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς τοὺς ἀνθρώπους, νὰ κα-
ταλάβουσι τὰ ποιήματά του· ὅταν δὲ ὁ
ἄνθρωπος τὸ χρειασθῇ εἰς αἰρέσεις ψευ-
δεῖς, τότε οὐχὶ ὁ Θεός, ὅπου τὸ ἔδωκε, λέ-
γεται αἷτιος τοῦ κακοῦ, ὡς περὶ οὐδὲ ὁ τε-
χνίτης, ὅπου ἔκαμε τὴν μάχαιραν, ἀλλὰ ὁ
ἄνθρωπος ὅπου τὸ χρειασθῇ εἰς κακόν, ἐ-
κείνος ἔχει τὴν κατηγορίαν, τὸ δὲ μάθημα,
ὡς ὄργανον, εἶναι ἀκατηγόρητον.

Τοῦτο γοῦν τὸ Ἑλληνικὸν ἐπιθυμίας
ὁ Ἅγιος νὰ μαθῇ, πρῶτον μὲν ὑπῆγεν εἰς
τὸ Βυζάντιον, τὰ ὁποῖον εἶναι ἡ νῦν ὀνο-
μαζομένη Κωνσταντινούπολις, διότι ἦσαν
πολλοὶ Σοφοὶ τότε ἐκεῖ· ἔπειτα δὲ τελειο-
τέρας διδασκαλίας ἐπιθυμῶν, ἀπῆλθεν εἰς
τὰς Ἀθήνας, διότι τὸν καιρὸν ἐκείνον ἐ-
κεῖ εὗρισκοντο οἱ πρῶτοι Σοφοὶ καὶ διδά-
σκαλοι τῶν Ἑλλήνων. Ἦτον δὲ τότε ἐκεῖ
καὶ ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ὅπου ἐ-
σπούδαζε, καὶ ὁ Παραδάτης Ἰουλιανός, ὁ
ὁποῖος ἐβασίλευσε μετὰ ταῦτα, καὶ ὁ Σο-
φιστὴς Λιβάνιος, καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἀπὸ
διαφόρων τόπων. Τοσαύτην δὲ ἀρετὴν εἶ-
χεν ὁ Ἅγιος εἰς τὰς Ἀθήνας, μαυθάνων
τὸ μάθημα, ὅτι ἔσον καιρὸν ἔκαμεν ἐκεῖ,
οὔτε κρέας ἔφαγεν, οὔτε ἐψάριον, οὔτε ἄλλο
ἄρτυμα, οὔτε οἶνον ἔπιε, μόνον διετρίφετο
ἄρτῳ καὶ ὕδατι, καὶ τοῖς ἡμέροις λαχάνοις·
ὥστε καὶ ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, Εὐδουλός
καλούμενος, Σοφὸς ὢν καὶ ἄριστος τῶν κα-
τὰ τὰς Ἀθήνας Φιλοσόφων, βλέπων τὴν
τοσαύτην ἐγκράτειαν καὶ σωφροσύνην τοῦ
Ἀγίου, ἐθαύμαζεν ἐκπληττόμενος. Λέγουσι
δὲ καὶ μετὰ ταῦτα, ὅτι αὐτὸς ὁ Εὐδουλός

ἐγένετο Χριστιανός· διὰ παραινέσεως τοῦ
Ἀγίου. Μὲ τοιοῦτον γοῦν τρόπον, ὁπο-
δάσας τὴν ἅπασαν Φιλοσοφίαν τῶν Ἑλ-
λῆνων, ἠθέλησε νὰ ὑπάγῃ καὶ εἰς τὰ Ἱε-
ροσόλυμα, πρῶτον μὲν διὰ νὰ προσκυνήσῃ
τὸν Ἅγιον καὶ ζωηφόρον τάφον τοῦ Χριστοῦ,
δεύτερον δὲ διὰ νὰ βαπτισθῇ εἰς τὸν Ἰορ-
δάνην ποταμὸν, ἐπειδὴ τὸν καιρὸν ἐκείνον
ἐν ἑβαπτίζοντο μικρὰ παιδιὰ οὗτοι οἱ
Χριστιανοί, ἀλλ' ὅτε ἐγένοντο λ'. χρόνων.
Τυχὼν δὲ τοῦ ποθομένου, ὑπέστρεψεν εἰς
τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ ἐκεῖ διατρίδων, ἔχει-
ροτονήθη Διάκονος ὑπὸ τοῦ τότε Πατριάρ-
χου Ἀντιοχείας· τότε, λέγουσιν, ἔγραψε
τὴν ἐξηγήσιν τῶν Παροιμιῶν τοῦ Σολομῶν-
τος. Ἀκούσας δὲ, ὅτι ὁ Πατὴρ αὐτοῦ ἀ-
σθενεῖ, ἠθέλησε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν πατρί-
δα του τὴν Καισάρειαν, ἵνα λάβῃ τὴν εὐ-
χὴν τῶν γονέων αὐτοῦ. Ἀπερχομένου δὲ
τοῦ ἁγίου, Ἄγγελος Κυρίου ἐφάνη πρὸς
τὸν Μητροπολίτην τῆς Καισαρείας, Εὐσέ-
βιον ὀνόματι, λέγων· ἔρχεται ὁ ἅγιος διά-
δοχος τοῦ θρόνου σου κατὰ τὴν ὥραν, καὶ
ἀπόστειλον τοὺς Κληρικούς σου καὶ Ἀρ-
χοντας νὰ τὸν προῦπαντήσουν εἰς τὴν δεῖνα
πύλιν τῆς πόλεως. Πορευθέντες οὖν οἱ
Κληρικοὶ καὶ Ἀρχοντες, καὶ ἰδόντες τὸν
Ἅγιον ἐρχόμενον, ἐθαύμασαν καὶ εὐφράν-
θησαν· ἐθαύμασαν μὲν, διὰ τὴν πρόρρησιν
τοῦ Ἀγγέλου, εὐφράνθησαν δὲ, διὰ τὴν ἀ-
ρετὴν καὶ τὴν φήμην, ὅπου εἶχεν ὁ Ἅγιος,
πῶς ἡξιώθησαν νὰ τὸν ἀποκτήσουν Ποι-
μένα καὶ διδάσκαλον. Διατρίψας γοῦν ὁ
Ἅγιος ἐκεῖσε ἡμέρας τινάς, ἔχειροτονήθη
Πρεσβύτερος· καὶ ὁμῶς ἐπειδὴ ἦτον θεί-
λημα Θεοῦ νὰ τεθῇ τὸ φῶς ἐπὶ τὴν λυ-
χνίαν, διὰ νὰ μὴ πολυλογῶ, ἐκοιμήθη ἐν
Κυρίῳ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Εὐσέβιος. Συν-
αχθέντες δὲ οἱ Επίσκοποι τῆς Ἐπαρχίας
ἐκείνης, ψήφῳ κανονικῇ ἔχειροτόνησαν τὸν
Ἀρχιερέα καὶ Ποιμένα αὐτῶν, μᾶλλον δὲ
παντὸς τοῦ κόσμου διδάσκαλον.

Ἀλλὰ τίς νὰ διηγηθῇ τὰς ἀρετάς τοῦ
Ἀγίου, καὶ τοὺς κόπους οὓς ἐποίησε, μετὰ
τὸ ἀξιωθῆναι τῆς Ἀρχιερωσύνης; διότι ἦ-
τον μὲν καὶ πρότερον ἐγκρατὴς καὶ ἐνά-
ρετος, ἀλλὰ τότε καθὲς νοῦν καὶ λογί-
σμον ὑπερέβαινεν ἢ τούτου ἀρετῇ· καὶ γάρ

τροφῆς μὲν τοσούτου ἐγέμετο, ὅσον νὰ στέκεται ἡ ψυχὴ εἰς τὸ σῶμα, ὑπὸ δὲ τοσούτου μετεῖχεν, ὅσον νὰ μὴ συγχύζεται ὁ νοῦς ἀπὸ τὴν πολλὴν ἀγρυπνίαν. Τίς νὰ ἐπαινέσῃ ἀξίως τὴν σωροσύνην αὐτοῦ, τὴν ἀποχὴν τῶν ἡδονῶν, τὴν ἀπέφραξιν τῶν δειλημάτων τῆς σαρκός; Τίς δύναται νὰ εἰπῇ τὰς κατ' ἐκάστην ἡμέραν γεγενημένας μελιόρους διδασκαλίας αὐτῆς; Ἄλλος Ἀποστολὴς τρισκαίδέκατος ἦτον τὸν κειρὸν ἐκείνου, διότι καὶ τότε ὁ φοβόγγος καὶ διδασκαλίας, ὡς λέγει ὁ Θεὸς Δαβὶδ, εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν, ὅσην ὁ ἥλιος ἐφορᾷ, καὶ τῶν ἱερέων Ἀποστόλων· διὰ τοῦτο καὶ χαρίτων μεγάλων ἡξιώθη παρὰ Θεοῦ, ὡς καὶ ἐκεῖνοι, καὶ θαυματουργῶν οὐκ ἐπαύετο κατ' ἐκάστην ἡμέραν. Ἀλλὰ τὰ μὲν καθέκαστα, εἰς βουλήν νὰ τὰ διηγηθῇ τις, δεῖται ποιῆσαι, ὡς περ ἐκεῖνος, ὅπου βούλεται νὰ μετρήτῃ τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ, ἢ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης. Πλὴν, διὰ νὰ μὴ ζημιώσωμεν τοὺς φιλακροάμονας, πρέπειν εἶναι νὰ διηγηθῶμεν μερικὰ ἐκ τούτων εἰς εὐφημίαν μὲν καὶ ἐπαινὸν τοῦ Ἁγίου, πρὸς δοξολογίαν δὲ τοῦ ἐν Ἁγίοις δοξαζομένου. Ἀλλὰ μὴ θαυμάσητε, ὅσοι γνωρίζετε γραμματα, πῶς δὲν δεῖλω διηγηθῇ καὶ ἐγὼ ὅλα τὰ θαύματα, ὅσα εὐρίσκονται γραμμένα εἰς τὸν λόγον ὅπου λέγουσιν, ὅτι εἶναι τοῦ ἁγίου Ἀμφιλοχίης, Ἀρχιεπισκόπου Ἰκονίου, διότι μερικὰ ἀπ' ἐκείνα εἶναι ψευδῆ, καὶ δὲν ἐγενεον οὕτως ὡς εἶναι γεγραμμένα, ἐπειδὴ εἰς τὰ ὕστερα τὰ ἐπρόσθεσαν τινὲς αἰρετικοί· ἀλλ' ὅσα εἶναι βεβαιωμένα καὶ παρ' ἄλλων ἀξιόπιστων Συγγραφέων, ταῦτα δεῖλω ἀναφέρει πρὸς τὴν ἀγάπην ὑμῶν. Ἀλλὰ πρῶτον ἀκούσατε, διὰ ποίαν αἰτίαν συνεγράφατο τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν, ἥτις ὠνομαζέτο τοῦ ἁγίου Βασιλείου, τὴν ὁποίαν λειτουργοῦσιν οἱ Ἱερεῖς μόνον δώδεκα ἡμέρας ὅλου τοῦ χρόνου.

Μετὰ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ, ὁ ἅγιος Ἰακώβος, ὁ υἱὸς τοῦ Μνήστορος Ἰωσήφ, ὁ λεγόμενος Ἀδελφός, Ἀρχιερεὺς γεννητὸς τῶν Ἱεροσολύμων, συνεγράφατο τῇ Ἑβραϊκῇ διαλέκτῳ εὐχὰς τινὰς καὶ ἰκασίας πρὸς Θεόν, νὰ τὰς λέγουσιν οἱ Ἱε-

ρεῖς, ὅταν δεῖλουν νὰ ποιήσουν τὴν Μυσταγωγίαν, ἣν παρέδωκεν ὁ Χριστὸς τοῖς Ἀποστόλοις ἐν τῇ νυκτί, ἣ ἔμελλε παραδοθῆναι. Ταύτας οὖν τὰς εὐχὰς, καὶ τὴν ἄλλην Ἀκολουθίαν τῆς Δείας Λειτουργίας, τὰ ἐμεταγλώττισεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν διαλέκτον, καθὼς εὐρίσκονται τὴν σήμερον ἡμέραν, ὁ ἅγιος Κλήμης, ὁ Μαθητὴς τοῦ ἁγίου Πέτρου, ὁ καὶ ὕστερον χρηματίσας Πάπης Ῥώμης, καὶ ἐνομοθέτησεν εἰς ὅλους τοὺς Χριστιανούς οὕτω νὰ ἐπιτελοῦσιν τὴν Δείαν Μυσταγωγίαν. Ἐπέραςαν γοῦν ἔτζι πολιτευόμενοι οἱ Χριστιανοὶ ἐγγὺς τῶν χρόνων· πλὴν, διὰ νὰ εἶναι μεγάλαί αἱ εὐχαὶ ἐκεῖναι, καὶ πολλὴ ἡ Ἀκολουθία, ἀμελοῦσαν οἱ Ἱερεῖς, καὶ δὲν ἐλειτουργοῦσαν, μάλιστα δὲ καὶ οἱ Χριστιανοὶ εἰς τὴν Λειτουργίαν ἐβαρύνοντο καὶ ἐγόγγυζαν, ὡς δεῖλουν νὰ ὑπᾶσιν εἰς τὰς κοσμικὰς δουλείας αὐτῶν. Τοῦτο γοῦν βλέπων ὁ Ἅγιος, καὶ βουλούμενος νὰ κάμῃ τινὰ τρόπον πρὸς ἐλάφρωσιν τοῦ πολλοῦ κόπου τῶν Χριστιανῶν, ἅμα δὲ διὰ νὰ ἔχῃ καὶ ἄδειαν πρὸς ἁπλῶσιν τῆς διδαχῆς αὐτοῦ, ἐδέετο καὶ ἐπαρακάλει τὸν Θεόν νὰ τοῦ δείξῃ τίποτες σημεῖον, δι' οὗ νὰ γνωρίσῃ, ὅτι εἶναι δέλημα αὐτοῦ, νὰ τελειώσῃ τὸν σκόπον του. Οὕτως οὖν διακείμενος, καὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας μετὰ νηστείας καὶ δακρύων, μίαν τῶν νυκτῶν εἶδεν ὄπτασίαν θαυμαστὴν καὶ παράδοξον, τὴν ὁποίαν ἐκεῖνος μὲν, ὡς καθαρός καὶ Ἅγιος, ἡξιώθη νὰ τὴν ἴδῃ, ἐγὼ δὲ ἀνάξιος καὶ γέμων πάσης ἀκαθαρσίας φρίττω διηγητάσθαι, εὐλογημένοι Χριστιανοί. Ἐράνῃ λοιπὸν αὐτῷ, ὡς ἂν ὅταν ὁ Χριστὸς ἐκατέβῃ μετὰ τῶν Ἀποστόλων (ὡς τῆς συγκαταβάσεώς σου φιλόφρων Κυρίε!), καὶ μετὰ τὴν Ἀρχιερατικὴν τάξιν, ἐτελείωσῃ τὴν Δείαν Μυσταγωγίαν μετ' αὐτῶν· πλὴν δὲν ἔλεγε τὰς εὐχὰς ὁ Χριστὸς, ὡς εἶναι γεγραμμέναις εἰς τὴν Λειτουργίαν τοῦ Ἀδελφοθέου Ἰακώβου, ἀλλὰ ἐσύντεμνε ταύτας μετὰ τινος τρόπου, καὶ τὰς εἰσύνθεσεν εἰς τὰ ὕστερα ὁ Ἅγιος. Ταύτην γοῦν τὴν ὄπτασίαν Δεασάμενος ὁ Ἅγιος, καὶ εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ, τῷ ἐπακούσαντι τὴν δέησιν αὐτοῦ, συνε-

γράψατο τὴν θείαν Λειτουργίαν συντομώτερον, καθὼς εὐρίσκεται τὴν σήμερον ἡμέραν. Μὲ τοιοῦτον τρόπον ἐγένετο ἡ ἀποκαλύψις τῆς θείας Λειτουργίας τῷ ἁγίῳ Βασιλείῳ. Ὅσοι δὲ γράφουσιν, ὅτι καὶ ἄρτου ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Χριστὸς εἰς τὰς χεῖρας, ἱερουργήσας, καὶ ὅτι τὸ μὲν ἐν μέρος τούτου μετέλαβεν ὁ Ἅγιος, τὸ δὲ ἕτερον ἐκρέμασεν ἐν χρυσῇ περιστέρᾳ, καὶ τὸ τρίτον μέρος παρήγγειλε τεθῆναι ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ μετὰ τὴν κοίμησίν του, ἀπίστα λόγια λέγουσι, καὶ ἔξω τοῦ πρεσβυτέρου διότι εἶναι μὲν καὶ τὰ ἄλλα δυσπαράδεκτα, τὸ δὲ λέγειν, ὅτι παρήγγειλε συνταφῆναι αὐτῷ τὸ Σῶμα τοῦ Κυρίου, πᾶσαν ἀτοπίαν ὑπερβαίνει. Ὁμοίως δὲ καὶ ἄλλην διήγησιν, πῶς ποτὲ, τοῦ Ἁγίου λειτουργούντος. Ἑβραῖος τίς εἶδε τὸν ἄρτον μελιζόμενον ὑπὸ τοῦ Ἁγίου, καὶ ἐφαίνετο αὐτοῦ, ὡσάν ὅταν μελίζει βρέφος μικρὸν, καὶ ὅτι μετέλαβε τοῦ Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὅτι ἐκράτησε μέρος ἐξ ἐκείνων, καὶ ἔδειξε τῇ γυναικὶ αὐτοῦ. Καὶ αὕτη ἡ διήγησις οὐχ ὀλίγον ἔχει τὸ ἀπίθανον, οὐχ ὅτι δὲν ἰφάνη καὶ ἄλλοτε εἰς πολλοὺς ἀνθρώπους ἡ ὀπτασία αὕτη, νὰ ἰδοῦσιν, ὅτι βρέφος μελίζει ὁ Γερεὺς, ἀλλ' ὅτι, εἰς τὸν καιρὸν τῆς Λειτουργίας τοῦ Ἁγίου, ἀδύνατον ἦτον νὰ τὸ ἰδῇ τοῦτο Ἑβραῖος. Πρῶτον μὲν, ὅτι εἰς τὸν καιρὸν τοῦ κοινωνικοῦ ὅπου ἐμελίζεν ὁ Ἅγιος τὸν Ἄρτον, οὐχ ὅτι νὰ ἦτον τίς Ἑβραῖος, ἀλλ' οὐδὲ Χριστιανὸς λαϊκὸς δὲν ἐτόλμα νὰ σέβῃ εἰς τὸ ἅγιον Βῆμα, ὡς διωκόμενος παρὰ τῶν ἑστιάριων, οἱ ὅποιοι εἶχαν ἐφίκειον νὰ φυλάττουσι τὰς θύρας τοῦ βήματος, κατὰ τὸν καιρὸν τῆς θείας Μυσταγωγίας. Δεύτερον δὲ, πῶς τὸν ἡθελε μεταλάβῃ ὁ Ἅγιος, ἐθάπτιστον ὄντα, νὰ παραβῇ τὴν ἐντολὴν τοῦ Χριστοῦ τὴν λέγουσαν « μὴ δότε τὰ Ἅγια τοῖς κυσί ». Τρίτον δὲ, ἔστω, ὅτι ἐφύλαξε μέρος τοῦ Σώματος, καὶ ἔδειξε τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, τὸ δὲ αἷμα δεξάμενος ἐν τῷ στόματι, καὶ καταπιῶν, πῶς εἶχε δεῖξαι τοῦτο; Ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ὡς δυσπαράδεκτα, ὁ ἀναγινώσκων ὡς τὰ νομίσῃ, καθὼς βούλεται ὁ λογισμὸς αὐτοῦ. ἡμεῖς δὲ ὡς ἐλ-

δοῦμεν εἰς ἄλλην διήγησιν περὶ τοῦ Ἁγίου.

Γυνή τις χήρα, ἀδικουμένη εἰς χρήματα παρὰ τοῦ Ἀρχόντος τῆς Καισαρείας, προσῆλθε τῷ Ἁγίῳ δεσμένη καὶ ἰκετεύουσα αὐτὸν νὰ γράψῃ ἐπιστολὴν εἰς ἐκείνον, νὰ μὴ τὴν πειράξῃ. Ἐγραφε γοῦν ὁ Ἅγιος ἔτσι: Ἡ γυνὴ αὕτη, ὅπου σοῦ φέρει τὸ γράμμα μου, θαρρόντας ὅτι με ἀγαπᾷ, καὶ περὶ ὁ λόγος μου πρὸς ἐσέ, ἐπαρακαλέσέ με νὰ σοῦ γράψω νὰ μὴ τὴν πειράξῃς· εἰάν γοῦν εἶναι ἀληθινόν τὸ θαρρὸς τῆς, δεῖξατο μὲ τὸ ἔργον. Ταῦτα γράψας ὁ Ἅγιος, ἔδωκε τὸ χαρτίον τῇ γυναικὶ ἐκείνῃ νὰ τὸ ὑπάγῃ· ἐκείνη δὲ ἀπελθούσα, ἐπέδωκε τοῦτο τῷ Ἀρχοντι. Ὁ δὲ ἀναγνοὺς ἀντέγραψε πρὸς τὸν Ἅγιον· Διὰ τῆς ἀγάπης σου, Πάτερ, ἠθελήσα νὰ τὴν συμπαθῇσω, ἀλλὰ δὲν ἐδυνήθηκα, ὅτι χρεώσεϊ Ἀθθεντικὰ χρήματα. Ἀντέγραψεν αὐτῷ πάλιν ὁ Ἅγιος. Εἰ μὲν, ὡς λέγεις, ἠβουλῆθης, νὰ τὴν συμπαθῇς καὶ δὲν ἐδυνήθης, καλῶς ἔχει τὸ πρᾶγμα εἰδὲ ἐδυνήθης, καὶ δὲν ἠβουλῆθης, νὰ σὲ φέρῃ καὶ ἐσένα ὁ Θεὸς εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀσεβούντων, ἵνα, ὅταν βουλῆθῃς συμπαθῇσθαι, νὰ μὴ δυνῆθῃς. Ταῦτα μὲν ἔγραψε τότε ὁ Ἅγιος. Ἀλλ' ὅμως τὰ λόγια ἐκείνα ἦτον προφητεία τῶν μετὰ ταῦτα συμβεβηκότων αὐτῷ. Διότι δὲν ἐπέρασαν πολλαὶ ἡμέραι, καὶ τοσοῦτον ὠργίσθη αὐτῷ ὁ Βασιλεὺς, ὅσον τὸν ἐπεριπατοῦσαν οἱ Ἀθθεντικοὶ ἄνθρωποι σιδηροδεμένοι, ἀπὸ Κάστρου εἰς Κάστρον, καὶ ἀπὸ Χώραν εἰς Χώραν, νὰ πληρῶνῃ τὰς ἀδικίας ὅπου εἶχε καμωμένας. Τότε ἰδὼν ὁ ἑλεεινός, ὅτι ἐξέβη εἰς ἀλήθειαν ἡ πρόρρησις τοῦ Ἁγίου, ἐπαρακαλέσεν αὐτὸν νὰ κομῇ δέξιν πρὸς τὸν Θεόν, νὰ τὸν λυπηθῇ ὁ Βασιλεὺς. Καὶ ὅμως, ὡς συμπαθὲς καὶ Χριστομίμητος ἐπάρχων ὁ Ἅγιος, δι' εὐχῆς μόνης ἡμέρωσε τὴν καρδίαν τοῦ Βασιλέως· καὶ μετὰ τῶν ἡμερῶν, ἀφ' οὗ ἐπαρακαλέσεν ἐκεῖνος τὸν Ἅγιον, ἦλθαι γράμματα Βασιλικά, ἐλευθεροῦντα αὐτὸν τῆς καταδίκης. Τοῦτο παθὼν, καὶ ἰδὼν ὁ Ἀρχὼν ἐκεῖνος, καὶ γνωρίσας πόθεν τοῦ ἦλθεν ἡ τόση καλοσύνη, τῇ μὲν γυναικὶ ἔδωκε διπλάσια, ὅσα τὴν ἀδικη-

σε, τῷ δὲ Ἀγίῳ εὐχαρίστησεν ἕνεκεν τῆς δεήσεως.

Πεῖνα ποτὲ ἐγένετο μεγάλη εἰς τὴν Ἐπαρχίαν τοῦ Ἀγίου, καὶ τοσαύτη, ὅτι πολλοὶ ἀπέθνησκον ἀπὸ τὴν στέρνησιν τῆς τροφῆς. Τί γοῦν ὁ ἅγιος; Βλέπωντας τοὺς Ἀρχοντας, ὅτι φυλάττουσι τὸν σῖτον εἰς τὰς ἀποθήκας, καὶ δὲν τὸν δίδουσι τοῖς πτωχοῖς, ἐλυπάτο εἰς τὴν σκληροκαρδίαν τούτων, διότι ἄλλη ἀπανθρωπία δὲν εἶναι μεγαλότερη, ὥσάν εἰς τοιοῦτον καιρὸν νὰ μὴ δέλουσιν οἱ πλούσιοι νὰ πωλοῦσιν τὸν σῖτον, ἀλλὰ νὰ ἀναμένουσι καιρὸν, ὅπου νὰ συνάξουν περισσότερα χρήματα. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ Σοφὸς Σολομὼν, εἰς τὸ ιβ'. κεφάλαιον τῶν Παροιμιῶν «Ὁ συνέχων σῖτον, ὑπολίποιο αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι· καὶ ὁ τιμιουλκὼν σῖτον, δημοκατάρατος». Καὶ δὲν γνωρίζουσιν οἱ ἄθλιοι, ὅτι ὅσον καρτεροῦσι καιρὸν ἀκριβώτερον νὰ θησαυρίσουν ἀργύρια, καὶ στενοχωροῦνται οἱ πτωχοί, τοσοῦτον πληθύνουσι πρὸς ἑαυτοὺς τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ Θεοῦ· διότι, τί ἄλλο εἶναι χειρότερον, ὅταν αὐτοὶ μὲν φυλάττουσι τὸν σῖτον, καὶ πραγματεύονται τὴν στενοχωρίαν τῶν πτωχῶν, καὶ ἀγαποῦσι τὴν ἀκρίβειαν, οἱ δὲ Χριστιανοὶ στενοχωροῦνται καὶ πεινοῦσι; πῶς νὰ τοὺς ὀνομάσῃ τίς τοὺς τοιοῦτους Χριστιανούς; πῶς νὰ τοὺς καλέσῃ ἀπλῶς μόνον ἀνθρώπους, καὶ νὰ μὴ τοὺς εἰπῇ ἀγριωτέρους τῶν θηρίων; διότι τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἴδιον, νὰ λυποῦνται τοὺς ὁμοφύλους, τὰ δὲ θηρία εἶναι ἀνήμερα, ὅμως ἐκεῖνα λυποῦνται τὰ ὁμοιά τους. Τοιοῦτοι τινὲς ἦσαν, τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, οἱ Ἀρχοντες τῆς Καισαρείας· ἀλλ' ὅμως ὁ ἅγιος ἐδίδασκε καθ' ἑκάστην ἡμέραν περὶ ἐλεημοσύνης, ἐνουθετεῖ αὐτοὺς, παρεκάλει, λόγους συνέγραφεν, ἀναθύμιζεν αὐτοῖς τὴν φιλοξενίαν τοῦ Ἀβραάμ, τὴν ξενοδοχίαν τοῦ Ἀὼτ, τὴν ἱστορίαν τοῦ Παγκάλου Ἰωσήφ, ὅπως διέδρεψε τοὺς Αἰγυπτίους· μάλιστα καὶ τοὺς λόγους, ὅπου εὐρίσκονται καὶ ἐπιγράφονται εἰς τὸ «Καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας, καὶ μείζονας οἰκοδομήσω» τότε συνέγραψε. Καὶ ταῦτα ποιῶν καὶ λέγων ὁ ἅγιος, μόλις κατέπεισεν αὐτοὺς ἀνοῖξαι τὰς ἀπο-

θήκας. Τότε δὴ τότε μιμούμενος τὸν Χριστὸν, ὃς ἐνίψε τοὺς πόδας τῶν Μαθητῶν, μόνος ὑπηρετεῖ εἰς τὸν μοιρασμὸν τοῦ σίτου, μόνος ἔδραξε τὰ ὀσπρία, μόνος ἐμοίραζε τοῖς πτωχοῖς τὴν τροφήν, καὶ οὕτω ποιῶν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, ἐθεράπευσεν τῆς πείνας τὴν συμφοράν.

Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν, Ἰουλιανὸς ὁ μιαιώτατος καὶ ἀσεβέστατος Βασιλεὺς, δέλωντας νὰ ὑπάγῃ κατὰ τῆς Περσίας, ἦλθεν εἰς τὰ μέρη τῆς πόλεως Καισαρείας· ὁ δὲ ἅγιος Βασίλειος γνωρίζων αὐτὸν ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, ὅτι ἐμάνθανον ἐκείσε ὁμοῦ τὸ μάθημα, ἅμα δὲ καὶ τιμῶν αὐτὸν ὡς Βασιλεία, παρалаβὼν τὸν λαὸν αὐτοῦ, ἀπήντησεν αὐτόν· καὶ ἐπειδὴ ἄλλο δὲν εἶχε δῶρημα νὰ τοῦ ὑπάγῃ, προσήγαγεν αὐτῷ τρεῖς ἄρτους κριθίνους, ἐξ ὧν ἤσθιεν ὁ ἅγιος, καθὼς ἐζήτησεν ὁ Βασιλεὺς, ἀπὸ εἴτι τρώγει νὰ τοῦ ὑπάγῃ. Δεξιόμενος γοῦν ὁ Βασιλεὺς τὸ δῶρημα, εἶπε τοῖς ὑπῆρταῖς αὐτοῦ νὰ τὸν ἀνταμείψουσι τὴν δωρεάν, καὶ νὰ τοῦ δώσουσι χόρτον ἐκ τοῦ λιβαθίου. Ἰδὼν δὲ ὁ ἅγιος τὴν τοσαύτην ἀτιμίαν εἶπε τῷ Βασιλεῖ. Ἡμεῖς μὲν, ὦ Βασιλεῦ, ἀπὸ εἴτι ἐτρώγαμεν, καθὼς ἐζήτησας, ἐφέραμεν, ἡ δὲ Βασιλεία σου, ὡς ὁμοίῃ, ἀνταμείψῃς μας τὴν δωρεάν ἀπὸ εἴτι τρώγεις. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Βασιλεὺς, ἐθυμώθη περισσά, καὶ λέγει τῷ Ἀγίῳ· Τώρα μὲν δέξου τὴν δωρεάν ταύτην, ὅταν δὲ γυρίσω ἀπὸ τὴν Περσίαν νικητής, κατακάψω τὴν πόλιν σου, καὶ τὸν ὑπὸ σοῦ ἀπατώμενον μωρὸν λαὸν νὰ τὸν αἰχμαλωτίσω· ὅτι τοὺς θεοὺς ὅπου προσκυνῶ ἐγώ, τοὺς ἀτιμάζουσι, καὶ τότε δέλεις λάβει καὶ σὺ τὴν πρίπουσάν σοι ἀνταμοιβήν. Οὕτω γοῦν φοβερίσας ὁ ἀσεβὴς Βασιλεὺς, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Περσίαν. Ὁ δὲ ἅγιος εἰσελθὼν εἰς τὴν πόλιν, καὶ καλεσάμενος ἅπαν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, πρῶτον μὲν ἀπήγγειλεν αὐτοῖς τὰς τοῦ Βασιλέως ἀπειλὰς, ἐπεὶτα δὲ συνεδούλευσεν αὐτοῖς λέγων· μὴ λυπηθῆτε, ἀδελφοί μου Χριστιανοί, τὰ χρήματα σας, μόνον φροντίσατε διὰ τὴν ζωὴν σας, καὶ σῦρτε φέρετε τὰ χρήματά σας νὰ τὰ συνάξωμεν εἰς ἓνα τόπον· καὶ ὅταν ἀκούσωμεν, ἄτ-

ἀποστρέφει ὁ Βασιλεὺς, νὰ τὰ βάλωμεν σωροὺς εἰς τὴν στράταν, ὅπως Θεασάμενος αὐτὰ, ὡς φιλοχρήματος ὁποῦ εἶναι, ἡμερωθῇ καὶ δὲν ποιήσῃ καθ' ἡμῶν ὡς βούλεται. Οἱ δὲ Χριστιανοὶ ἀπελθόντες, ἐποίησαν ὡς προσέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἅγιος καὶ ἤφεραν βίον ἄπειρον, χρυσόν, ἄργυρον, καὶ λίθους. Ὁ δὲ Ἅγιος ἀποδεξάμενος τὴν προαίρεσιν αὐτῶν, ἔβαλέτα ἐν τῷ Σκευοφυλακίῳ, ἐπιγράψας καὶ τὸ ὄνομα τοῦ καθ' ἑνός, ἵνα φυλαττωνται, μέχρις ἂν ἀκούσωσι τὴν ὑποστροφὴν τοῦ Βασιλέως. Ὁταν δὲ ἔμαθεν ὁ Ἅγιος, ὅτι γυρίζει ὁ Βασιλεὺς, συναΐξας τὸ πλῆθος τῶν Χριστιανῶν σὺν γυναῖξί καὶ τέκνοις, προσέταξεν αὐτοῖς νὰ νηστεύσουσι τρεῖς ἡμέρας ἔπειτα παραλαβὼν αὐτοὺς, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος τῆς Καισαρείας, ὅπερ καὶ τὴν σήμερον ἡμέραν ὀνομάζεται τοῦ Διδύμου, διότι ἔχει δύο κορυφάς, ἐνῷ ἦν καὶ ναὸς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. Εἰς αὐτὸν τὸν ναὸν δεομένων καὶ παρακαλούντων τῶν Χριστιανῶν μετὰ συντριμμένης καρδίας τὸν μόνον εὐσπλαγχνον Θεόν, καὶ τὴν αὐτοῦ Ὑπεραγνον Μητέρα, νὰ διασκεδάσῃ τὴν βεβλήν τοῦ ἀσεβιστατοῦ Βασιλέως, εἶδεν ὁ Ἅγιος ἰστάμενος μετὰ τοῦ λαοῦ εἰς προσευχὴν, πλῆθος στρατιάς οὐρανοῦ κύκλωθεν τοῦ ὄρους, μέσον δὲ αὐτῶν ἐθεώρει τινὰ γυναῖκα καθημένην ἐπὶ θρόνου μετὰ δόξης πολλῆς, ἣ ὁποία εἶπε πρὸς τοὺς περιστώτας Ἀγγέλους. Καλέσατέ μοι τὸν Μερκούριον, ὅπως ἀπελθὼν φωνεύσῃ τὸν ἐχθρόν τοῦ υἱοῦ μου Ἰουλιανόν. Ἐφάνη γοῦν τῷ ἁγίῳ Βασιλεῖ, ὅτι ἦλθε καὶ ὁ μάρτυς Μερκούριος ἐνδεδυμένος τὰ ἄρματα του καὶ λαβὼν δέλημα παρὰ τῆς γυναικὸς ἐκείνης, ἥτις ἦν ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος, ἀπῆλθε ταχέως. Μετὰ δὲ τὸ ἀπελθεῖν τὸν μάρτυρα Μερκούριον, προσκαλεσαμένη ἡ Παναγία τὸν ἅγιον Βασιλεῖον, ἐπέδωκεν αὐτῷ Βιβλίον, τὸ ὁποῖον εἶχε γεγραμμένην πᾶσαν τὴν δημιουργίαν τῆς κτίσεως, εἶτα καὶ τὸν ἄνθρωπον πεπλασμένον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς μὲν τὴν ἀρχὴν τοῦ Βιβλίου ἦτον ἐπιγραφὴ λέγουσα, εἶπε γὰρ εἰς τὸ τέλος τοῦ Βιβλίου, ἐκεῖ ὁποῦ ἔγραφε διὰ τὴν πλάνησιν τοῦ ἀνθρώπου, ἔγραφε, σώνει. Ταύτην

τὴν ὁπτασίαν ἰδὼν ὁ Ἅγιος, εὐθέως ἐξυπνος ἐγένετο. Πλὴν διὰ νὰ μὴν ἀμφιβάλετε, τί ἦτον τὸ νόημα τῆς ὁπτασίας περὶ τοῦ Βιβλίου, νὰ τὸ δηλοποιήσω. Ὁ Ἅγιος οὗτος ἔγραψεν ἐρμηνείαν εἰς τὴν Ἑξαήμερον Μωϋσέως, εἰς τὴν ὁποῖαν διηγεῖται, πῶς ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην, τὰς θαλάσσας, τὰ ζῶα, καὶ πάντα τὰ αἰσθητὰ κτίσματα. Ὅτε δὲ ἔμελλε νὰ γράψῃ καὶ περὶ τῆς ἐδδόμης ἡμέρας, τουτέστι, πῶς ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὐάν, τότε ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἀπέθανεν ὁ Ἅγιος, καὶ ἄφησε τὸ Βιβλίον ἀτελείωτον. Ὑστερον δὲ ὁ Ἀδελφὸς αὐτοῦ Γρηγόριος, ὁ χρηματίας Ἀρχιεπίσκοπος Νύσσης ἔγραψε περὶ τῆς πλάσεως τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐτελείωσε το. Αὐτὸ εἶναι τὸ νόημα ὅπερ ἔγραψε τὸ Βιβλίον, εἰς μὲν τὴν ἀρχὴν, εἶπε, εἰς δὲ τὴν πλάσιν τοῦ ἀνθρώπου, σώνει. Ἀλλὰ ἄς ἐλθούμεν εἰς τὸν εἰρμόν τῆς διηγήσεως. Ὅταν εἶδεν ὁ Ἅγιος τὴν ὁπτασίαν ταύτην, παρευθὺς ἐπῆρε τινὰς τῶν Κληρικῶν, καὶ ἐκατέβη εἰς τὸν Κάστρον ἦτον δὲ ἐκεῖ ναὸς τοῦ ἁγίου Μερκερίου, εἰς τὸν ὁποῖον εὐρίσκετο τὸ Λεῖψανον αὐτοῦ, καὶ τὰ ἄρματά του, τιμώμενα παρὰ τῶν Χριστιανῶν, διότι ὁ ἅγιος Μερκούριος ἐκεῖ εἰς τὴν Καισαρείαν ἐμαρτύρησε πρὸ χρόνων ρ. ἐπὶ τῆς Βασιλείας Βαλεριανοῦ καὶ Βαλερίου. Εἰς αὐτὸν γοῦν τὸν ναὸν εἰσελθὼν ὁ Ἅγιος, καὶ μὴ εὐρῶν τὸ Λεῖψανον καὶ τὰ ἄρματα, ἠρώτα τὸν Σκευοφυλακα τῆς Ἐκκλησίας, τί ἐγένοντο ἐκεῖνος δὲ μὴ ἡξεύρωντας τὴν ὑπόθεσιν, ὤμνυσε φοβεροὺς ὅρκους μὴ γινώσκειν τὴν αἰτίαν. Τότε ἐγνώρισεν ὁ Ἅγιος, ὅτι ἀληθὴς ἦτον τὸ ὄραμα, καὶ ὅτι τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἐφονεύθη ὁ ἀσεβέστατος Βασιλεὺς καὶ παρευθὺς ἔδραμεν εἰς τὸ ὄρος, καὶ λέγει τοῖς Χριστιανοῖς χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε σήμερον, Ἀδελφοί· εἰσηκούσθη ἡ δέησις ἡμῶν, διότι ὁ μιὰρὸς Βασιλεὺς ἔδωκε τὴν πρέπουσαν τιμωρίαν· διὰ τοῦτο, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ, ἄς ὑπάγωμεν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα λάβῃ ἕκαστος ὑμῶν τὰ χρήματα αὐτῶν. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Χριστιανοί, ἐδόθησαν πάντες ὁμοθυμαδόν· Ἐὰν ἐβουλῆθημεν νὰ τὰ δω-

σωμεν τοῦ ἀσεβοῦς Βασιλέως, τῶρα νὰ μὴ τὰ χαρίσωμεν τῷ Βασιλεῖ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς, ὅπου μᾶς ἐχάρησε τὴν ζωὴν; Οὗ δὲ Ἅγιος ἐπαινέσας τὴν προθυμίαν αὐτῶν ὥρισε νὰ πάρουν τὸ τρίτον, ἀπὸ εἴτι ἔδωκεν ὁ καθείς, καὶ τὰ ἐπιλοιπα νὰ κτίσουν Πτωχοτροφεῖα, Ξενοδοχεῖα, Νοσοκομεῖα, Γηροτροφεῖα, καὶ Ὀρφανοτροφεῖα.

Οὕτως οὖν, φονευθέντος τοῦ ἀσεβεστάτου Βασιλέως Ἰουλιανοῦ εἰς τὴν Περσίαν ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Μερκουρίου, διὰ προσευχῆς τοῦ Ἁγίου, ἐβασίλευσεν ὁ Θεοσεβὴς Ἰοβιανός, ὃς καὶ βασιλεύσας μόνον ἓνα χρόνον, ἀπέθανε, καὶ παρέλαβε τὴν βασιλείαν Οὐάλεντινιανός, καὶ Οὐάλης ὁ Ἀδελφός αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος Οὐάλης ἦτον Ἀρειανός. Ἀρειανοὶ δὲ ἐλέγοντο ὅσοι ἐδέχοντο τὰ δόγματα τοῦ Αἰρετικοῦ Ἀρείου, τὸν ὁποῖον ἀναθεματίσεν ἡ Ἀ. Ἁγία καὶ Οἰκουμένη Σύνοδος, ἐπειδὴ ἔλεγεν, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι κτίσμα καὶ ποίημα τοῦ Θεοῦ. Τούτου οὖν τοῦ Οὐάλη βασιλεύοντος εἰς τὴν Ἀνατολήν, διωγμὸς μέγας ἦτον καὶ εἰς πάντας μὲν τοὺς Ὀρθοδόξους Χριστιανούς, ἐξαιρέτως δὲ εἰς τὴν Καισάρειαν, ὡς διδάσκοντος παρρησίᾳ τοῦ Ἁγίου, καὶ τὸν βασιλεῖα Αἰρετικὸν ἀποκαλοῦντος. Ἀκούων δὲ ταῦτα ὁ Βασιλεὺς, ἠδουληθὴ μόνος νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Καισάρειαν· ὀρξάμενος δὲ τῆς ἰδοιορίας, ἀπίστευεν ἔμπροσθεν του τοῦ Ἀρχιεραγείρου αὐτοῦ Δημοσθένην λεγόμενον, νὰ φοβερίσῃ τὸν Ἅγιον. Ἀπελθὼν δὲ ἐκεῖνος, καὶ μνηδαμῶς δυνηθεὶς καταμαλαῆσαι τὴν γνώμην τοῦ Ἁγίου, νὰ συγκοινωνήσῃ εἰς τὸ Δόγμα τοῦ Ἀρείου, ὑπέστρεψεν ἀπρακτός. Τότε ὁ Βασιλεὺς ἔστειλε δευτέρον, ἓνα μέγαν Ἀρχοντα, Μόδεστον λεγόμενον, νὰ ἀπειλήσῃ τῷ Ἁγίῳ τιμωρίας μεγάλας, ἐὰν δὲν ὁμογνωμονήσῃ τῷ Βασιλεῖ· ἀλλ' οὐδὲ ἐκεῖνος δυνηθεὶς μετασφρέσαι τὸν Ἅγιον ἐκ τῆς ὀρθοδοξίας, ὑπέστρεψε λέγων τῷ Βασιλεῖ· εὐκολώτερον εἶναι νὰ μαλαῆξῃ τίς σίδηρον, ἢ τὴν γνώμην τοῦ Βασιλείου. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Βασιλεὺς, καὶ θαυμάσας τὴν ἀνδρείαν τῆς ψυχῆς τοῦ Ἁγίου, ἠθέλησε νὰ ὑπάγῃ μόνος του εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, νὰ ἀκούσῃ τὸν Ἅγιον πῶς διδάσκει. Ἦτον δὲ τότε Ἑορτὴ τῶν Θεο-

φανίων. Ἀπελθὼν οὖν ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἰδὼν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ τὸ ἀναρίθμητον, καθήμενον μετὰ πάσης εὐταξίας, καὶ ἀκούων τὴν Διδασκαλίαν τοῦ Ἁγίου, θαυμάσμενος δὲ καὶ αὐτὸν ἱσταμένον μετὰ πάσης σεμνότητος, καὶ διδάσκοντα ὡς ἄλλον Ἀπόστολον, κατενύγη τὴν ψυχὴν καὶ τότε μὲν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὠμιλήσας μετὰ τοῦ Ἁγίου εἰρηνικούς λόγους, ἀπῆλθε. Μετὰ δὲ ἡμέρας τινάς, προσελθόντες αὐτῷ οἱ τοῦ Ἀρειανικοῦ δόγματος ὑπερμαχοῦντες Ἀρχιερεῖς μετέβαλον τὴν γνώμην αὐτοῦ νὰ ἐξορίσῃ τὸν Ἅγιον· καὶ παρευθὺς ὥρισε νὰ γράψουσι τὴν ἐξορίαν αὐτοῦ. Ἀλλὰ τί τὸ ἐντεῦθεν; Ἀκούσατε τὴν ἄπειρον δύναμιν τοῦ Θεοῦ, τί ἐνήργησε τὴν ὥραν ἐκείνην. Τοῦ μὲν Γραφίως, ὅπου ᾔθελε νὰ γράψῃ τὴν ἐξορίαν τοῦ Ἁγίου, ἐπιτάσθηκε τὸ χέρι, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Βασιλέως, παιδίον ὄν, τοσοῦτον ἠσθένησεν, ὅτι ἐμελλε νὰ ἀποθάνῃ. Βλέπων δὲ ταῦτα ὁ Βασιλεὺς, καὶ γνωρίσας, ὅτι δὲν εἶναι θέλημα Θεοῦ, νὰ ἐξορισθῇ ὁ Ἅγιος, ἐμήνυσέ του νὰ ἔλθῃ νὰ κάμῃ προσευχὴν ἐπάνω τοῦ παιδίου· καὶ ὁμῶς, μόνον ὅτι τὸ εἶδεν ὁ Ἅγιος, παρευθὺς ἱατρεύθη. Οὐ μόνον δὲ τὸν υἱὸν τοῦ Βασιλέως ἱάτρευσε, ἀλλὰ καὶ τὸν Ἐπαρχον Μόδεστον, μέλλοντα καὶ ἐκεῖνον ἀποθανεῖν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ἀνέστησεν ἐκ τῆς ἀρρώστιας. Ταῦτα ἰδὼν ὁ Βασιλεὺς, καὶ θαυμάσας τὴν ἀρετὴν τοῦ Ἁγίου, ὑπέστρεψεν εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, Ἀρχὼν τις τοῦ Βασιλέως, συγκάθεδρος τοῦ Ἐπαρχου Μόδεστου, ἐξίαζε τινὰ χήραν Ἀρχόντισσαν ἀπὸ τὴν Καισάρειαν, νὰ τὴν πάρῃ γυναῖκά του· ἐκείνη δὲ θέλουσα νὰ γένῃ καλογραῖα, δὲν ἐδέχετο παντελῶς τοὺς λόγους αὐτοῦ. Τέλος, νικώμενος ὁ Ἀρχὼν ὑπὸ τοῦ ἔρωτος, ἔστειλεν ὑπηρετάς νὰ τὴν παρουσι στανακῶς. Τοῦτο μαθοῦσα ἐκείνη, ἔφυγεν εἰς τὸν Νεὸν τῆς Μητροπόλεως, καὶ ἐσέθη μέσα εἰς τὸ Ἅγιον Βῆμα τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐπίασε τὸ Δισκοπότηρον, νὰ μὴ τὴν σύρῃ τις. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἐπαρχος Μόδεστος, ὅτι ἔφυγεν ἡ γυνὴ εἰς τὴν Μητρόπολιν, καὶ θελώντας νὰ κάμῃ ἀτιμίαν εἰς τὸν Ἅγιον, ἔστειλεν ἀνθρώπους νὰ γρυ-

ψουν ὑποκάτω τοῦ κρεβατίου αὐτοῦ νά τήν εὐροῦσιν· οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καί τόν Ἅγιον νά τόν ὑπᾶσι δεδεμένον ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ὡς τάχα εὐρόντες τήν γυναῖκα εἰς τὸ κελλίον του. Ταῦτα, ὡς ἔμαθαν οἱ Χριστιανοί, ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, ὥρμησαν κατὰ τοῦ Μοδέστου νά τόν φονεύσουν ὡς Αἰρετικόν, καὶ ἐπίδουλον τοῦ Ἀγίου· καὶ πάντως φονεύσῃ τόν ἠθέλαν, εἰάν δὲν ἠθέλε καταπραῦνῃ ὁ Ἅγιος τήν ἑρμῆν τοῦ λαοῦ. Οὕτως οὖν αἰσχυρθεῖς ὁ Μοδέστος, μᾶλλον δὲ φοβηθεῖς τήν ἑρμῆν τοῦ λαοῦ, ἀφῆκε τόν Ἅγιον. Ἀλλὰ ὁ ἐχθρὸς τῆς ἀληθείας Διάβολος βλέπων τήν Ὀρθοδοξίαν πληθυνομένην εἰς τὴν Ἐπαρχίαν τῆς Καππαδοκίας, ὅπου ὠριζεν ὁ Ἅγιος, τί ἐνήργησεν; Ἠθέλησε ὁ Βασιλεὺς Οὐάλης νά χωρίσῃ τὴν Ἐπαρχίαν αὐτὴν τῆς Καππαδοκίας εἰς δύο Ἐπαρχίας, νά εἶναι δύο Μπένδες, δύο Κριταὶ εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον, διότι πρῶτα ἦτον εἷς· καὶ ὁ μὲν εἰς Ἐπαρχος νά καθέται εἰς τὴν Καισάρειαν, ὁ δὲ ἕτερος εἰς Τύανα. Ἰδόντες δὲ τοῦτο οἱ Ἐπίσκοποι, ὅσοι ἦσαν εἰς τὸ μέρος τῶν Τυάνων, μερικοὶ Αἰρετικοὶ ὄντες, ἐφιλονεικοῦσαν ἀείποτε μετὰ τοῦ Ἀγίου, νά κάμουνι δεῦτερον Μητροπολίτην εἰς τὰ Τύανα, νά χωρίσουν τὴν Ἐπαρχίαν εἰς δύο Μητροπολεις, καθὼς ἦσαν καὶ οἱ Ἐπαρχοὶ δύο· καὶ ὁμῶς ὁ Ἅγιος μετὰ ταπεινώσεως ἔλεγεν αὐτοῖς· ὅτι δὲν χρεωστῇ ἡ Ἐκκλησία νά ἀκολουθῇ τὴν Βασιλείαν, ἀλλὰ ἡ Βασιλεία τὴν Ἐκκλησίαν, μηδὲ εἶναι πρέπον, διότι ἐχώρισαν οἱ Ἐπαρχοὶ, νά χωρίζουν καὶ οἱ Μητροπολῖται, οἱ μιμηταὶ τοῦ Χριστοῦ· ἀλλὰ ταῦτα ἀντ' οὐδενὸς ἀκούοντες ἐκεῖνοι, ὡς ἔχοντες παλαιὰν ἐχθραν πρὸς τόν Ἅγιον, ἐχειροτόνησαν Μητροπολίτην Τυάνων, Ἀνθιμον λεγόμενον· καὶ οὐ μόνον τοῦτο ἐποίησαν οἱ καλοὶ Ἀρχιερεῖς, ἀλλὰ καὶ ἄλλο περισσότερο, ὅπερ μέλλετε ἀκούσαι. Ναὸς ἦτον τοῦ Ἀγίου Ὁρίστου, ἀναμεταξὺ τοῦ συνόρου τῆς Καισαρείας, καὶ τῶν Τυάνων κατὰ τὴν ὑπώρειαν τοῦ Ταύρου ὄρους· ὁ ὁποῖος ναὸς εἶχεν εἰσοδήματα περισσὰ ἀπὸ ἀμπέλια καὶ χωράφια, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Ταῦτα γοῦν οἱ πλεονέκται Ἐπί-

σκοποι ἤρπασαν ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ Ἀγίου, θέλοντες νά τὸν λυπήσουν· ἀλλ' ὁ Ἅγιος, μιμητὴς ὢν τοῦ Χριστοῦ, ὅπου εἶπε· « Τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι, καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἅψες αὐτῷ καὶ τὸ ἑμάτιον »· μὴ ἀγαπῶν τὰ σκάνδαλα, εἰρήνευσεν, ἀρκυόμενος τῇ Ἐπαρχίᾳ τῆς Καισαρείας, ἕως οὗ ὁ Θεὸς ἰδὼν τὴν ὑπομονὴν αὐτοῦ, ἐποίησε τὴν ἐκδίκησιν συντόμως εἰς τὸν Μητροπολίτην τῶν Τυάνων Ἀνθιμον, καὶ οὕτω πάλιν Ἐκκλησιαστικῶς ἐνώθησαν αἱ Ἐπαρχίαι. Εἰς ἐκεῖνον τὸν καιρὸν λέγουσιν, ὅτι ἐχειροτόνησεν ὁ Ἅγιος τὸν Μέγαν Γρηγόριον τὸν Θεολόγον, Ἐπίσκοπον εἰς μίαν παραμικρὴν ἐπισκοπὴν τῆς Καισαρείας, Σάσειμα λεγομένην. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν αὐτῶν ἔχῃ τέλος ἡ διήγησις· ἃς ἔλθωμεν δὲ εἰς ἄλλο θαῦμα τοῦ Ἀγίου· ἀλλὰ πρὶν ἄρξωμαι τούτου, παρακαλῶ τὴν ἀγάπην σας, εὐλογημένοι Χριστιανοί, ἵνα ἀκούσητε τῆτο μετὰ πίστεως καὶ εὐλαθείας, ἐπειδὴ ἔχει πολλὴν ὠφέλειαν.

Ἄρχων τίς ἦτον εἰς τὴν Καισάρειαν, Προτέριος λεγόμενος, πλούσιος κατὰ πολλὰ καὶ τὸν Θεὸν φοβούμενος· εἶχε δὲ καὶ θυγάτριον μονογενὲς, ὠραῖον καὶ εὐερίδεσσαν ἰε. χρόνων. Τί γοῦν ὁ ἐχθρὸς τῆς παρθενίας Διάβολος ἐνήργησεν; ἀνάπτει εἰς ἐπιθυμίαν κακὴν ἕνα σκλαβὸν τῷ Ἀρχοντος ἐκεῖνου, καὶ ἀναγκάζειτον νά κάμῃ οἶον, τρόπον δυνηθῇ, νά τὴν πάρῃ διὰ γυναῖκά του· καὶ ἐπειδὴ μὲ ἄλλον τρόπον δὲν ἐδύνετο νά τὴν γυρίσῃ εἰς τὸ θέλημά του, σηκώνεται καὶ ὑπάγει εἰς ἕνα μάγον Ἑλληνα τοῦ καιροῦ ἐκεῖνου, ὑπερέτην τῷ Διαβόλου, καὶ λέγει του· εἰάν μεταγυρίσης τὴν καρδίαν τῆς θυγατρὸς τοῦ Αὐθεντός μου νά με ἀγαπήσῃ, καὶ νά με πάρῃ ἄνδρα τῆς, νά εἶμαι δοῦλός σου, καὶ εἴτε θέλεις, νά σοῦ δώσω. Λέγει του ὁ μάγος· εἰάν ἀρνηθῇς τὸν Χριστὸν ἐγγράφως, νά κάμω τὸ θέλημά σου. Τότε ὁ ἐλεεινὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἀπεκρίθη· ἀρνοῦμαί τον καὶ με τὸ στόμα μὲ καὶ ἐγγράφως, μόνον νά γίνῃ τὸ θέλημά μου. Λέγει τῷ μάγῳ· νά σοῦ δώσω μίαν γραφὴν, καὶ κατὰ τὸ μεσονύκτιον ὑπαγε εἰς ἕνα μνημεῖον Ἑλληνικόν, καὶ ἐπικαλεσάμενος τοὺς Δαίμονας, ὕψωσον αὐτὴν εἰς τὸν

αέρα, καὶ θέλουσιν ἔλθει οἱ Δαίμονες νὰ σὲ ἀρπάσουν νὰ σὲ ὑπάγουν εἰς τὸν πρῶτον τους, καὶ ἐκεῖ θέλει γένῃ τὸ θέλημά σου. Ἡ δὲ γραφὴ ἔλεγεν οὕτως· ἐπειδὴ ὡς Αὐθέντου μου καὶ Δεσπότου μου πρέπει νὰ ὑπηρετῶ τὸ θέλημά σου, νὰ μεταστρέψω τοὺς Χριστιανοὺς ἀπὸ τὴν Πίστιν τοῦ Χριστοῦ, νὰ πιστεῦουν εἰς ἐσένα, διὰ τοῦτο ἀποστέλλω σοι καὶ τοῦτον τὸν νέον, ὁ ὁποῖος ἐτρώθη ὑπὸ ἔρωτος, καὶ παρακαλῶσε νὰ ποιήσῃς τὸ θέλημά του, διὰ νὰ ἔχω καὶ ἐγὼ καύχησιν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, νὰ συντρέχουν εἰς ἐμέ. Ταύτην τὴν γραφὴν γράψας ὁ μάγος, ἔδωκε τῷ νέῳ. Ἐκεῖνος δὲ, κατὰ τὸ μεσουύκτιον, στὰς ἐπάνω τοῦ Ἑλληνικοῦ μνήματος, καὶ ἐπικαλεσάμενος τοὺς Δαίμονας, ἔρριψεν αὐτὴν, καὶ παρευθὺς ἐφάνησαν οἱ Δαίμονας ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ λέγουν του· εἰάν θέλῃς νὰ γένῃ τὸ θέλημά σε, ἀκολουθεῖ μας. Ἐπῆραν τον γῆν, καὶ ὑπῆγαν τον ἐκεῖ, ὁποῦ ἐκάθητο ὁ μιὰρὸς Διάβολος ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ, περισταμένουν αὐτῷ τῶν Δαιμόνων. Δεξιόμενος δὲ τὴν γραφὴν τοῦ μάγου, καὶ ἀναγνούς, λέγει πρὸς τὸν νέον· πιστεύεις εἰς ἐμέ; ὁ δὲ ἔφη· ναί, πιστεύω. Λέγει πάλιν ὁ Διάβολος· ἀρνήσαι τὸν Χριστόν; ὁ νέος ἀπεκρίθη, ἀρνοῦμαι αὐτόν. Λέγει πάλιν ἐκεῖνος· ἀχάριστοι εἰστε σεῖς οἱ Χριστιανοί, διότι, ὅταν μὲν σὰς κάμνην χρεῖα, ἔρχεσθε πρὸς με, ὅταν δὲ τελειώσετε τὸ θέλημά σας, πάλιν μὲ ἀρνεῖσθε, καὶ ὑπάγετε πρὸς τὸν Χριστόν, καὶ αὐτὸς εἶναι φιλάνθρωπος, καὶ δέχεται σας. Ἀλλὰ ποίησον ἐγγράφως τὴν ἄρνησιν τῆς Πίστεώς σου καὶ τοῦ Βαπτίσματος, καὶ γράψε, ὅτι στέργεις νὰ κολασθῇς αἰωνῶς μετ' ἐμένα ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, καὶ τότε νὰ κάμω τὸ θέλημά σου. Τότε ὁ ταλαίπωρος νέος ἐκεῖνος, τυφλωθεὶς ὑπὸ τοῦ ἔρωτος, ἔδωκεν ἐγγράφως τὴν ἄρνησιν τῆς Πίστεώς του, καθὼς ἐζήτησεν ὁ Δαίμων. Ποιήσας δὲ τοῦτο, ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Αὐθεντός του, καὶ παρευθὺς ἀπέστειλεν ὁ Διάβολος τοὺς ὑπηρέτας αὐτοῦ νὰ διασύρουν τὴν κόρην εἰς ἐπιθυμίαν τοῦ νέου. Μετὰ δὲ ἡμέρας τινας, ἤρξατο ἡ κόρη ἐκείνη κράζειν καὶ βοᾶν πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτῆς· ἢ δότε μου ἀνδρα

τὸν δεῖνα δούλον ἡμῶν, εἰδὲ μὴ ἐγὼ θανάτωνομαι. Ταῦτα ἀκούοντες οἱ γονεῖς αὐτῆς καθ' ἐκάστην ἡμέραν λεγούσης, καὶ βλέποντες, ὅτι πολλακίς ὤρμησε νὰ κρεμασθῇ μοναχῆτης, μάλιστα δὲ καὶ τινων φίλων συμβουλευσάντων αὐτοὺς, ὅτι κάλλιον νὰ γένῃ τὸ θέλημά της, παρά νὰ ἀποθάνῃ ἀδίκως, κλαίοντες καὶ ὀδυρόμενοι ἐποίησαν τοὺς γάμους. Ἀφόντις δὲ ἔγινε τὸ θέλημα τοῦ νέου, καὶ ἐπῆρε τὴν θυγατέρα τοῦ Αὐθεντός του εἰς γυναῖκα, οὐδέποτε οὔτε εἰς Ἐκκλησίαν ὑπήγαινε, οὔτε ἐκοιναῖνησεν, οὔτε τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ ἔκαμε. Καὶ τοῦτο ἰδόντες τινὲς Χριστιανοὶ γείτονες, εἶπον αὐτῇ· γνώρισε καλά; ὅτι ὁ ἀνὴρ σου δὲν εἶναι Χριστιανός. Μίαν γοῦν τῶν ἡμερῶν λέγει πρὸς αὐτόν· ἐγὼ ἐγνώρισα, ὅτι δὲν εἶσαι Χριστιανός, ἐπειδὴ ἐπέρασαν τέσσαι Κυριακαί, καὶ Ἑορταὶ Δεσποτικαί, καὶ οὐδέποτε δὲν ὑπῆγες εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, οὔτε νὰ προσκυνήσῃς, οὔτε νὰ κοινωνήσῃς, οὔτε τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ νὰ κάμῃς· καὶ ἐγὼ θάρρῶντας, ὅτι εἶσαι Χριστιανός, σὲ ἐπῆρα ἀνδρα· ἀμὴ εἰάν δὲν ἔλθῃς τὴν δεῖνα ἡμέραν, νὰ ὑπάγωμεν ἀντάμα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐγὼ σε ἀποχωρίζομαι.

Τότε, ὡς εἶδεν ὁ ταλαίπωρος ἐκεῖνος, ὅτι πλέον δὲ δύναται νὰ κρύψῃ ὅπερ ἐποίησεν, εἶπεν αὐτῇ· ἐγὼ διὰ τὴν ἐδικὴν σε ἀγάπην ἀρνήθηκα τὸν Χριστόν ἐγγράφως, καὶ τώρα δὲν δύνομαι νὰ σέβω εἰς Ἐκκλησίαν Χριστιανῶν, μήτε νὰ κοινωνήσω. Ὡς δὲ ἤκουσε ταῦτα ἡ ἐλεεινὴ ἐκείνη γυνὴ, ἔκλαυσεν, ἐθρήνησεν, ἐδάρθη εἰς τὴν συμφορὰν ὅπου τῆς ἦλθε. Τέλος τρέχει εἰς τὸν Ἅγιον Βασίλειον, καὶ λέγει αὐτῷ τὴν ὑπόθεσιν. Κράζει ὁ Ἅγιος τὸν νέον, ἐρωτᾷτον καὶ ἐκεῖνος μετὰ δακρῶν ἐξομολογήθη τὴν ἀλήθειαν. Λέγει του ὁ Ἅγιος, θέλεις νὰ μετανοήσῃς; θέλω, Ἅγιε Δέσποτα, ἀλλὰ δὲν δύνομαι, ὅτι δέδωκα ἐγγράφως τὴν ἄρνησιν τῆς Πίστεώς μου. Λέγει του ὁ Ἅγιος, ἀκουσόν μου ὅτι σου εἶπῶ, καὶ διὰ τὴν ἐγγράφον σου ὁμολογίαν μήσε μέλλῃ· διότι δύναται ἡ μετάνοια καὶ ἐκείνην νὰ τὴν φέρῃ εἰς τὰς χεῖράς σου. Ἀπεκρίθη ὁ νέος· εἰς τὸν λαιμόν σου κρέματα ἡ ψυχὴ μου, Ἅγιε

Δέσποτα, ὅτι ὀρίσεις, νὰ κάμω. Τότε ὁ Ἅγιος ἐκλείσεν τὸν εἰς ἓνα κελλίον, εἰπὼν αὐτῷ· στέκου αὐτοῦ, προσεύχου, νηστεύων τρεῖς ἡμέρας, καὶ μετὰ ταῦτα θέλω ἔλθαι καὶ ἐγὼ νὰ σὲ ἰδῶ· εἰς δὲ τὸ ἄλλο μέρος προσυχετο καὶ ἐδέετο αὐτὸς νηστεύων καὶ δεόμενος ὑπὲρ ἐκείνου. Μετὰ δὲ τὴν τρίτην ἡμέραν, ὑπῆγεν ὁ Ἅγιος καὶ λέγει του· πῶς ἔχεις, τέκνον μου; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· εἰς μεγάλην ἀνάγκην εἶμαι, Ἅγιε τοῦ Θεοῦ, διότι δὲν δύναμαι νὰ ὑπομένω τὰς φωνὰς αὐτῶν, καὶ τοὺς δαρμούς, μάλιστα δὲ κρατοῦντες τὴν ὁμολογίαν μου, μάχονται μοι λέγοντες· ὅσον κοπιάζεις, διάφορον δὲν ἔχεις, ἐπειδὴ ἡμεῖς κρατοῦμεν τὸ ἰδιόχειρόν σου γράμμα. Λέγει του ὁ Ἅγιος· μὴ φοδοῦ, τέκνον, μόνο· πίστευε καὶ σωθήσῃ. Ταῦτα εἰπὼν, καὶ ἐπιδοὺς αὐτῷ ἄρτον καὶ ὕδωρ, πάλιν ἀπέκλεισε. Μετὰ δὲ ἡμέρας τινάς, πάλιν ὑπῆγε πρὸς αὐτόν· καὶ λέγει αὐτῷ, πῶς ἔχεις τέκνον; Ἀπεκρίθη ὁ νέος, δι' εὐχῶν σου ἀγίων καλῶς, διότι τώρα δὲν τοὺς βλέπω ὀφθαλμοφανῶς, μόνον τὰς φωνὰς αὐτῶν ἀκούω μακρόθεν, καὶ τοὺς φοβερισμούς. Πάλιν γοῦν μεταδοὺς αὐτῷ τροφήν, καὶ προσευξάμενος, κλείσας τὰς θύρας, ἀνεχώρησε. Μετὰ δὲ τὸ πληρωθῆναι μὴ ἡμέρας ἀπελθὼν ὁ Ἅγιος, λέγει αὐτῷ· πῶς ἔχεις τέκνον; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· Καλὰ καὶ ὑπερκαλὰ μὲ τὴν εὐχήν σου Δέσποτα Ἅγιε, διότι τώρα οὔτε τὴν ἰδέαν αὐτῶν βλέπω, οὔτε τὰς φωνὰς αὐτῶν ἀκούω, μάλιστα δὲ καὶ ταύτη τῇ νυκτὶ εἶδον ὄραμα, ὅτι ἐπάλαιας μετὰ τοῦ Διαβόλου διατ' ἐμένα, καὶ ἐνίκησας. Παρενθὺς γοῦν ὁ Ἅγιος, ἀποστείλας τοὺς ἐπὶ τῆς εὐταξίας, παρήγγειλε πάντας τοὺς Κληρικούς καὶ Χριστιανὺς νὰ συναχθοῦσιν ἐπ' Ἐκκλησίας. Τούτων δὲ συναχθέντων, εἶπεν ὁ Ἅγιος· Τέκνα μου ἀγαπητά, ὡς εὐχαριστήσωμεν ἅπαντες τῷ Κυρίῳ, ὅτι εὗρέθη τὸ ἀπολωλὸς πρόβατον. Ἀλλὰ πρέπον εἶναι νὰ κοπιάσωμεν καὶ ἡμεῖς, ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, νὰ ποιήσωμεν ἀγρυπνίαν κατὰ τὴν δε τὴν νύκτα, ὅπως ἐλεήσῃ τὸ πλάσμα τῶν χειρῶν αὐτοῦ. Ποιήσαντες οὖν ἀγρυπνίαν μετὰ ψαλμωδίας καὶ θερμῶν δακρύων, ἐδέοντο

τοῦ Θεοῦ ὅλην τὴν νύκτα. Ὡρα δὲ τρίτη τῆς ἡμέρας, ἐσέβη ὁ Ἅγιος νὰ λειτουργήσῃ, καὶ ἐν τῷ λειτουργεῖν αὐτόν, ἦλθον οἱ Δαίμονες νὰ ἀρπάσουν τὸν νέον· ἐκεῖνος δὲ φοβηθεὶς, ἐπῆγε, καὶ ἐπίασε τὸν Ἅγιον, κρᾶζων καὶ βοῶν· ἐλέησόν με, Δοῦλε τοῦ Θεοῦ, ἐλέησόν με, ὅτι ἰδοὺ ἦλθεν οἱ Δαίμονες, καὶ θέλουν νὰ μὲ ἀρπάσουν. Λέγει ὁ Ἅγιος πρὸς τοὺς Δαίμονας· ἀναίσχυντοι μισοί, δὲν σας ἀρκεῖ ἡ ἐδική σας ἀπώλεια, ἀλλὰ ἦλθετε καὶ εἰς τὸν ναόν τοῦ Θεοῦ, νὰ ἀρπάσετε καὶ τοῦτον; Ἀπεκρίθη ὁ Διάβολος, ἀδικεῖς με, Βασιλεῖ, ταύτην δὲ τὴν φωνήν, οὐ μόνον ὁ Ἅγιος ἤκουεν, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ παρεισῶτες Χριστιανοί. Λέγει ὁ Ἅγιος ἐπιτιμῆσαι σοι Κύριος ὁ Θεός, Διάβολε· καὶ πάλιν ὁ Διάβολος ἔκραξεν· ἀδικεῖς μὲ, Βασιλεῖ, ἀδικεῖς· ἐγὼ δὲν ὑπῆγα πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ αὐτὸς ἦλθε πρὸς με θεληματικῶς, καὶ ἀρνῆθη τὴν Πίστιν του, καὶ ἰδοὺ ἡ ἐγγράφος αὐτοῦ ὁμολογία. Οἱ δὲ Ἅγιος εἶπεν· Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεός μου, δὲν θέλει κατεβάσῃ ὁ λαός αὐτός τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ἕως οὐ ἀποδώσῃς τὸ ἐγγράφον. Καὶ στραφεὶς πρὸς τὸν λαόν, εἶπε· σηκώσατε τὰς χεῖράς σας πρὸς τὸν Θεόν, καὶ κράξτε μετὰ δακρύων τὸ, Κύριε ἐλέησον. Ἰσταμένου δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ κρᾶζοντος τὸ, Κύριε ἐλέησον ἐπὶ πολλὰς ὥρας, ἰδοὺ τὸ ἐγγράφον τοῦ νέου ἐκείνου, ἐπὶ τοῦ αἵματος φερόμενον, ἦλθε καὶ ἐτέθη εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἁγίου. Δεξάμενος δὲ αὐτό, καὶ εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ, εἶπε πρὸς τὸν νέον· ἐπιγινώσκεις τὸ ἰδιόχειρόν σου γράμμα; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· ναί, Ἅγιε τοῦ Θεοῦ; αὐτὸ εἶναι. Τότε διαρρήξας αὐτὸ εἰς λεπτά ὁ Ἅγιος, ἐτελείωσε τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν. Μετὰ δὲ ταῦτα διδάξας αὐτόν καὶ ἀπομυρῶσας, καὶ παραδοὺς τῇ ἰδίᾳ γυναίκι, ἀπέλυσεν αὐτόν εἰς τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, δεξάζοντα καὶ εὐλογοῦντα τὸν Θεόν.

Ποτὲ, ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, ἠθέλησεν ὁ Ἅγιος νὰ ὑπάγῃ εἰς μίαν χώραν τῆς Ἐπαρχίας του, εἰς τὴν ὁποίαν ἦν τίς Ἱερεὺς, Ἀναστάσιος λεγόμενος, ἄνθρωπος ἐνάρετος καὶ δίκαιος· διότι, χωρὶς τὴν πολλὴν νηστείαν καὶ ἐγκράτειαν ὅπου εἶχεν, εἶχε καὶ ταύτας τὰς ἀρετάς, ὅτι εἶχε γυναῖκα

εἰς τὸ φανερόν, Θεογνωσίαν λεγομένην, ἀλλὰ ποσῶς δὲν τὴν ἐγνώρισεν ὡς γυναῖκα σαράντα χρόνους, μόνον εἶχεν αὐτὴν, ὡς ἀδελφὴν, καὶ οἱ ἄνθρωποι ἔλεγαν, ὅτι εἶναι στῆρα, καὶ δὲν κάμνει παιδιὰ. Εἶχε καὶ ἄλλην ἀρετὴν, ὅτι ἐπῆρε τινὰ λελωδημένον ἄνθρωπον, καὶ εἶχεν εἰς τὸ σπῆτί του κεκρυμμένον, καὶ ἐθεράπευε τον αὐτὸς καὶ ἡ πρεσβυτέρα αὐτοῦ μηδενὸς γινώσκοντος. Ὅτε γοῦν ὁ Ἅγιος ἤρξατο τῆς ὁδοπορίας, ἐγνώρισεν ὁ Ἀναστάσιος τὴν ὑπόθεσιν, ἐκ Πνεύματος Ἁγίου, καὶ λέγει τῇ πρεσβυτέρᾳ αὐτοῦ· Κυρία μου ἀδελφὴ, ἐγὼ μὲν ὑπάγω εἰς τὸ χωράφιόν μας, ἐπειδὴ εἶναι ἀνάγκη, ἔρχεται δὲ σήμερον ὁ Δεσπότης ἡμῶν, καὶ διὰ τοῦτο σὺ εἰς τὴν δεινὰ ὥραν, νὰ ἐξέλθῃς μετὰ θυμιάματος καὶ λαμπάδων νὰ τὸν προὔπαντήσῃς. Κατὰ δὲ τὴν ὥραν ἐκείνην, ἐξεληούσης τῆς Θεογνωσίας (ὡς εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἀναστάσιος), ἰδοὺ ἔφθασεν ὁ Ἅγιος, καὶ λέγει πρὸς αὐτὴν· πῶς ἔχεις Κυρία Θεογνωσία; Ἡ δὲ θαυμάσασα ἐπὶ τῇ κλήσει τοῦ ὀνόματος αὐτῆς, ἀπεκρίθη· καλῶς, Δέσποτα Ἄγιε. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἅγιος· ποῦ εἶναι ὁ Κύριος Ἀναστάσιος, ὁ Πρεσβύτερος ἀδελφός σου; Ἀπεκρίθη· ἀνὴρ μου εἶναι, Δέσποτα Ἄγιε, καὶ ὑπάγει γεωργῆσαι. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἅγιος, αὐτὸς ἦλθε καὶ εἶναι εἰς τὸ σπῆτι ἐντός, μόνον μὴ στείλῃς ἀνθρώπους νὰ τὸν καλέσουσιν. Ἀκούσασα δὲ ἡ Θεογνωσία ταύτας τὰς Προφητείας τοῦ Ἁγίου, πῶς πρῶτον μὲν εἶπε τὸ ὄνομα αὐτῆς, τὸ ὁποῖον ὀλίγοι τὸ ἤξευραν, δεύτερον δὲ, ὅτι ἐκάλεσεν αὐτὴν ἀδελφὴν τοῦ Ἀναστασίου, τρίτον δὲ, πῶς εἶπεν, ὅτι ἦλθεν ὁ Ἀναστάσιος ἀπὸ τοῦ χωράφιου· ἔπεσε εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ μετὰ δακρύων λέγουσα· εὐχαὶ ὑπὲρ ἐμοῦ τῆς ἀμαρτωλῆς, Δέσποτα Ἄγιε, ὅτι βλέπω εἰς μεγάλα καὶ θαυμαστά πράγματα. Ἐπευξάμενος οὖν αὐτῇ ὁ Ἅγιος, εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς προὔπῆντησε δὲ αὐτὸν καὶ ὁ Ἀναστάσιος ἔξω τῆς θύρας, καὶ καθίσας, ἤρξατο λέγειν πρὸς αὐτόν· διήγησον ἡμῖν τὰς ἀρετάς σου, Κύριε Ἀναστάσιε, πρὸς ὠφέλειαν τῶν παρισταμένων Χριστιανῶν. Ἀπεκρίθη ὁ Ἀναστάσιος· ἄνθρωπος ἀμαρτωλός εἰμαι,

Δέσποτα Ἄγιε, καὶ ποῖαν ἀρετὴν ζητεῖς ἀπ' ἐμοῦ; πλὴν τοῦτο λέγω τῇ ἀρχιερωσύνῃ σου, ὅτι ἔχω δύο ζευγάρια, καὶ τὸ μὲν ἐν ἐργάζομαι ἐγὼ, τὸ δὲ ἕτερον ὁ δούλος μου, καὶ κρατοῦμεν ὅσον καὶ περνοῦμεν τὸν χρόνον μας, τὸ δὲ ἐπίλοιπον τὸ δίδομεν τοῖς πτωχοῖς καὶ ἔχω καὶ ταύτην τὴν δούλην σου τὴν γυναῖκά μου, καὶ ὑπηρετεῖ με. Λέγει του ὁ Ἅγιος, μὴ τὴν λέγῃς γυναῖκά σου, ἀλλὰ καλέσου αὐτὴν ἀδελφὴν σου, καθὼς καὶ εἶναι, καὶ εἰπέ μου καὶ τὰς ἄλλας ἀρετάς σου. Ἀπεκρίθη ὁ Ἀναστάσιος· καμμίαν ἀρετὴν δὲν ἔχω, Δέσποτά μου, ἀλλὰ εἶμαι ἐρημος πάσης αγαθοεργίας. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἅγιος, σηκώσου καὶ ἔρχου μετ' ἐμοῦ· καὶ φέρει αὐτόν εἰς τὸ κελλὶον ὅπου εἶχε τὸν λωδὸν κεκρυμμένον, καὶ λέγει· ἀνοίξον ταύτην τὴν θύραν. Ἀπεκρίθη ὁ Πρεσβύτερος· Μὴ, Ἄγιε τοῦ Θεοῦ, εἰσέλθῃς αὐτοῖ, ὅτι εἶναι μεμολυσμένος τόπος, διὰ τὴν χρεῖαν τοῦ σπητιοῦ μου. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἅγιος· καὶ ἐγὼ τοῦτον τὸν τόπον χρειαζομαι. Μὴ δειλόντος οὖν παντελῶς τοῦ Ἀναστασίου ἀνοῖξαι τὴν θύραν, ἵνα μὴ φανῇ ἡ ἀρετὴ αὐτοῦ, διὰ μόνης προσευχῆς ἤνοιξεν αὐτὴν ὁ Ἅγιος, καὶ εἰσελθὼν ἐντός, λέγει τῷ Ἀναστασίῳ· διατί κρύπτεις ἐξ ἐμοῦ τὸν θησαυρόν τοῦτον; Ἀπεκρίθη ὁ Πρεσβύτερος· ὀργίλος εἶναι, Δέσποτά μου, καὶ θυμῶδες, καὶ ἐφοβήθηκα νὰ τὸν δείξω, μήποτε εἶπῃ λόγον βλάσφημον κατὰ σοῦ. Λέγει του ὁ Ἅγιος, καλῶς ἠγωνίσθης εἰς αὐτὸν τοσοῦτους χρόνους, ἀλλὰ ἄφες καὶ ἐμὲ ταύτῃ τῇ νυκτὶ ὑπηρετῆσαι αὐτῷ. Προσμεῖνας γοῦν ὁ Ἅγιος ἐκεῖσε ἐν τῷ κελίῳ τοῦ λωδοῦ, καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς δεκθεὶς τοῦ Θεοῦ, τὸ πρῶτ' ἐξήγαγεν αὐτόν ὅλον ὑγιῇ καὶ τεθαραπευμένον, μηδὲν σπμείον ἔχοντα τῆς λώδης.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ἦτον ὁ Ὁσιος Ἐφραίμ ὁ Σύρος εἰς τὴν ἐρημον ἡσυχάζων, καὶ ἀκούσας τὰ θαύματα τοῦ ἁγίου Βασιλείου, παρεκάλεσε τὸν Θεόν, νὰ τοῦ ἀποκαλύψῃ, ποταπός εἶναι, καὶ βλέπει στύλον πυρός, οὗ ἡ κεφαλὴ ἐφθανεν εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ φωνὴ ἠκούσθη λέγουσα· Ἐφραίμ, Ἐφραίμ, καθὼς εἶδες τὸν στύλον τοῦτον

τοῦ πυρός, τοιοῦτος εἶναι ὁ Μέγας Βασίλειος. Παρευθὺς γοῦν μὴ ἀμελήσας, ἐπήρην Ἑρμηνέα, ἤγουν Δραγουμάνον, ὅπου ἤξευρε καὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ τὴν Συριακὴν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Καισάρειαν· ἦτον δὲ τότε ἡ ἑορτὴ τῶν Φώτων. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἰδὼν τὸν Ἅγιον ἐνδεδυμένον λαμπρά καὶ πολυτιμα, καὶ μετὰ πολλῆς παρρησίας λειτουργοῦντα, ἐμίμνησκετον μέσα του, καὶ εἶπε πρὸς τὸν Ἑρμηνέα· ματαίως ἐκοπιᾶσαι, Ἀδελφέ· οὗτος γὰρ ἐν τοιαύτῃ δόξῃ ὑπάρχων, δὲν εἶναι καθὼς τὸν εἶδον. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ἐγνωρίσεν ὁ Ἅγιος ἐκ Πνεύματος Ἁγίου τὴν ὑπόθεσιν, καὶ καλέσας ἓνα Διάκονον, λέγει αὐτῷ· Σύρε εἰς τὴν Δυτικὴν θύραν τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος, καὶ θέλεις εἰδῆ δύο Καλογέρονς ἱσταμένους, ἓνα σπανὸν καὶ ὑψηλὸν καὶ λεπτόσαρκον, καὶ ἄλλον μαυρογέννην· καὶ εἰπὲ πρὸς τὸν σπανόν· ὦρισε, κίπιασε εἰς τὸ βῆμα, κράζει σε ὁ Πατήρ σου ὁ Ἀρχιεπίσκοπος· Ἀπελθὼν γοῦν ὁ Διάκονος, καὶ μόλις διασχίσας τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ μετὰ πολλοῦ κόπου, εἶπε τοὺς λόγους τοῦ Ἁγίου. Οἱ δὲ ὅσιος Ἐφραίμ, ἀκούσας τοὺς λόγους τοῦ Διακόνου διὰ τοῦ Ἑρμηνέως, ἀπεκριθὴ· ἐπλανήθης, ἀδελφέ, διότι ἡμεῖς εἴμαστεν ξῖνοι ἄνδρες καὶ ἀγνωρίστοι, καὶ πού μᾶς ἤξευρε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος; Ὡς δὲ ὑπέστρεψεν ὁ Διάκονος καὶ εἶπε τοὺς λόγους τοῦ ὁσίου Ἐφραίμ τῷ Ἁγίῳ, πάλιν ἀπέστειλεν αὐτόν, λέγων· σύρε εἰπὲ αὐτῷ ἐκ δευτέρου· Κύριε Ἐφραίμ, ὦρισε, εἰσελθε εἰς τὸ ἅγιον Βῆμα, καλεῖσε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος· Ἀπελθὼν οὖν ὁμοίως μετὰ πολλοῦ κόπου ὁ Διάκονος, καὶ φιλήσας τὰ ἵχνη τῶν ποδῶν αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ τοὺς λόγους τοῦ Ἁγίου. Τότε ἔβαλε μετάνοιαν ὁ ὅσιος Ἐφραίμ τῷ Διακόνῳ λέγων· ἀληθῶς στύλος πυρός ὑπάρχει ὁ Μέγας Βασίλειος· πλὴν δεσμαι αὐτῷ, ἵνα κατὰ μόνας λαλήσω μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ Σκευοφυλακίῳ. Ὅτε δὲ ἐτελειώθη ἡ θεία Λειτουργία, προσκαλεσάμενος ὁ Ἅγιος τὸν ὅσιον Ἐφραίμ, καὶ ἀσπασάμενος αὐτόν, καὶ ὠμιλήσας μετ' αὐτοῦ πνευματικὰ καὶ θεία νοήματα, ἐπαρακάλεσέ τον, εἴ τι ἔχει εἰς

τὴν καρδίαν του ζήτημα νὰ τοῦ τὸ εἰπῇ. Λέγει του ὁ ὅσιος Ἐφραίμ διὰ τοῦ Ἑρμηνέως· μίαν χάριν ζητῶ ἀπὸ τῆς Ἀρχιερωσύνης σου, δοῦλε τοῦ Θεοῦ. Ἀπεκριθὴ ὁ Ἅγιος, ὦρισε, ζήτησον, ὃ, τι βούλεσαι, διότι πολλὰ σοῦ χρεωστῶ διὰ τὸν κόπον ὅπου ἐποίησας ὑπὲρ τῆς ἐμῆς ταπεινότητος. Λέγει του ὁ ὅσιος Ἐφραίμ· γνωρίζω Δέσποτα Ἅγιε, ὅτι εἶμι παρακαλέσεις τὸν Θεόν, δίδεισούτο· θέλω γοῦν νὰ παρακάλεσης, ὅπως λαλήσω Ἑλληνιστί, ὅτι οὐκ οἶδα παντελῶς τὴν γλῶσσαν ταύτην τὴν ἐδικήν σου. Ἀπεκριθὴ ὁ Ἅγιος, ὑπὲρ τὴν δυνάμιν μου εἶναι τὸ ζήτημά σου, Πάτερ Ἅγιε, καὶ τῆς ἐγγύμου Καθηγητά· πλὴν, ἐπειδὴ μετὰ πίστεως ἐζήτησας, ἃς δεησοῦμεν τοῦ Θεοῦ καὶ οἱ δύω μας, καὶ δυνατός εἶναι ὁ Θεὸς νὰ τελειώσῃ τὸ ζήτημά σου. Διότι λέγει καὶ ὁ Προφήτης Δαβίδ· «Θέλμα τῶν φοβουμένων αὐτόν ποιήσει, καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν εἰσακούσεται, καὶ σώσει αὐτούς». Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἅγιος, καὶ σταθεῖς εἰς προσευχὴν μετὰ τοῦ ὁσίου Ἐφραίμ εἰς πολλὴν ὥραν, λέγει μεγαλογώνως· Ἡ χάρις τοῦ παναγίου Πνεύματος ἔστω μετὰ σοῦ, καὶ λάλησον Ἑλληνιστί. Καὶ τοῦτο εἰπόντος τοῦ Ἁγίου παρευθὺς (ὦ τοῦ θαύματος) ἠνοιχθὴ τὸ στόμα τοῦ ὁσίου Ἐφραίμ, καὶ ἐλάλει Ἑλληνιστί, ὡς καὶ ὁ ἅγιος Βασίλειος, καὶ πάντες οἱ Χριστιανοί. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι ἐχειροτόνησεν ὁ ἅγιος Βασίλειος τὸν ὅσιον Ἐφραίμ Ἱερέα· τὸν δὲ Ἑρμηνέα αὐτοῦ Διάκονον. Τότε προσμεῖνας ἐκεῖσε τρεῖς ἡμέρας, καὶ πολλὰ ὠφεληθεὶς, ἐκ τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἁγίου, ἀπῆλθε πάλιν εἰς τὴν ἑρμῶν, δοξαζὼν, καὶ εὐλογῶν τὸν Θεόν. Ἀκούσατε καὶ ἄλλο θαῦμα τοῦ Ἁγίου.

Τοῦ Βασιλέως Οὐάλη βασιλεύοντος ἐν Κωνσταντινουπόλει, προσῆλθον αὐτῷ οἱ Ἀρειανόφρονες Ἐπίσκοποι καὶ Ἱερεῖς τῆς Ἐπαρχίας Νικαίας, ἀξιοῦντες καὶ δεόμενοι νὰ τοὺς δώσῃ τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν νὰ ψάλλουσιν αὐτοὶ ἐκεῖσε, καὶ νὰ διώξουσιν τὸν ὀρθόδοξον Ἀρχιερέα. Ὁ δὲ Οὐάλης, ὁμόφρων αὐτοῖς ὑπάρχων, ἐπένευσε γενέσθαι τὸ ζήτημα αὐτῷ· καὶ παρευθὺς ἀποστείλας στρατιώτας, ἐξέβαλε μὲν

τὸν Ἀρχιεπίσκοπον τῶν Χριστιανῶν ὤρισε δὲ νὰ τὴν ἔχουσιν οἱ Ἀρειανοί. Τοῦτο μαθόντες οἱ ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ τῆς Νικαίας, ἐδράμασι πρὸς τὸν Ἅγιον, δεόμενοι καὶ παρακαλοῦντες αὐτὸν νὰ υπάγῃ πρὸς τὸν Βασιλέα μεσίτης, νὰ μεταστρέψῃ τὴν γνώμην του. Ἀπελθὼν γοῦν ὁ Ἅγιος ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ εὐρὼν τὸν Βασιλέα, εἶπεν αὐτῷ· Βασιλεῦ, ὁ Προφήτης Δαβὶδ λέγει «Τιμὴ βασιλέως κρίσιν ἀγαπᾷ» καὶ ὁ Σοφὸς Σολομὼν, «κρίσις Βασιλέως δικαιοσύνη»· λοιπὸν ἡ Βασιλεία σου ἔνεκεν τίνος δίχως κρίσιν δικαίαν ἐδίωξας μὲν τοὺς ὀρθοδόξους ἀπὸ τὴν πατρίόν τους Ἐκκλησίαν, ἐδωκας δὲ αὐτὴν τοῖς Αἰρετικοῖς Ἀρειανοῖς; Ἀπεκρίθη ὁ Βασιλεὺς· πάλιν εἰς ὕβριτας ἐτράπης, Βασιλεῖ; δὲν σε πρέπει νὰ λέγῃς τοιοῦτους λόγους. Λέγει του ὁ Ἅγιος, διὰ τὴν δικαιοσύνην πρέπει μου, Βασιλεῦ, νὰ ἀποθάνω. Λέγει αὐτῷ ὁ Βασιλεὺς, σύρε μόνος σου εἰς τὴν Νίκαιαν, καὶ κάμε δικαίαν κρίσιν καὶ εἰς τὰ δύο μέρη, πλὴν ἰδὲ νὰ μὴν κάμῃς κατὰ προσπάθειαν τοῦ λαοῦ σου· Ἀπεκρίθη ὁ Ἅγιος, δὸς μου ἐξουσίαν νὰ κρίνω ἐγὼ, Βασιλεῦ, τὰ δύο μέρη, καὶ ὅταν ἀκούσης, ὅτι ἡ καμὰ φιλοπροσωπίαν εἰς τοὺς Χριστιανούς, θανάτωσέ με. Λαβὼν οὖν ὁ Ἅγιος ἐξουσίαν παρὰ τοῦ βασιλέως, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Νίκαιαν, καὶ συγκαλεσάμενος πάντας τοὺς ὀρθοδόξους, καὶ τοὺς Ἀρειανούς, εἶπεν αὐτοῖς· Ἰδοὺ κατὰ τὴν προσταγὴν τοῦ βασιλέως ἦλθον, πλὴν νὰ ποιήσωμεν οὕτως· ἄς κλείσωμεν τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοί, καὶ ἐσεῖς οἱ Ἀρειανοὶ καὶ κάμετε προσευχὴν ἐσεῖς πρῶτον· καὶ εἰ μὲν ἀνοιχθῇ ἡ Ἐκκλησία, λάβετε αὐτήν· εἰ δὲ καὶ δὲν ἀνοιχθῇ, νὰ κάμωμεν ἡμεῖς προσευχὴν· καὶ εἰ μὲν ἀνοιχθῇ διὰ τῆς ἡμετέρας δεήσεως, νὰ τὴν ἔχωμεν ἡμεῖς, εἰ δὲ καὶ δὲν ἀνοιχθῇ, πάλιν ἔχετε ἐσεῖς ταύτην. Ἦρσεν ἡ κρίσις τοῦ Ἁγίου καὶ εἰς τὰ δύο μέρη, ὡς δικαία καὶ εὐλογος· Ἀπελθόντες γοῦν οἱ Χριστιανοὶ καὶ οἱ Ἀρειανοί, ἐκλείδωσαν καὶ ἐβούλωσαν τὴν Ἐκκλησίαν. Τότε συναχθέντες οἱ Ἀρειανοί, τρεῖς ἡμέρας ἐποίουν δέησιν καὶ ἰκεσίαν, νὰ ἀνοιχθῇ ἡ Ἐκκλησία, ἀλλ' οὐκ

εἰσήκουσαν αὐτοὺς ὁ ὑπ' αὐτῶν ὕβριζόμενος Χριστός· Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἅγιος, ἄς ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς προσευχὴν· καὶ παραλαβὼν τοὺς ὀρθοδόξους, ἐπήγεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Μεγαλομάρτυρος Διομήδους, ὁ ὁποῖος ἦτον πλησίον τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐκείνης. Ἐκεῖ γοῦν ποιήσας ἀγρυπνίαν, τὸ ταχὺ ὑπῆγε μετὰ πάντος τοῦ πλήθους τῶν ὀρθοδόξων καὶ τῶν Ἀρειανῶν εἰς τὰς θύρας τῆς Ἐκκλησίας· σφραγίσαντος δὲ αὐτοῦ μὲ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ τρεῖς ἐπὶ τῶν θυρῶν, καὶ εἰπόντος, Εὐλόγητός ὁ Θεὸς τῶν Χριστιανῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, παρευθὺς συνετρίβησαν οἱ μοχλοί, καὶ αἱ θύραι ἠνοιχθήσαν. Τότε ὁ Ἅγιος εἰσελθὼν ἐν αὐτῇ μετὰ πάντος τοῦ πλήθους τῶν Χριστιανῶν, καὶ τὴν θείαν Λειτουργίαν ἐπιτελέσας, καὶ ἀγιάσας τὸν λαόν, παρίδωκεν αὐτὴν τοῖς ὀρθοδόξοις· Ἦτον δὲ τότε, ὡς τὸ εὐρίσκειν εἰς τὸ συναξάριον, ἡ 13' τοῦ Ἰανουαρίου μηνός. Οὐ μόνον δὲ οἱ ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ νύφρᾶνθησαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἀπολαβόντες τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ τῶν Ἀρειανῶν ἰδόντες τὴν θαυματουργίαν τοῦ Ἁγίου, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν ὀρθόδοξον Πίστιν, ἀναθεματίσαντες τὴν Αἵρεσιν αὐτῶν. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν θαυμάτων τοῦ Ἁγίου, ἐχέτω τέλος ἡ διήγησις, ἐπειδὴ παρετάθη εἰς μῆκος· ἄς ἐλθοῦμεν δὲ νὰ εἰποῦμεν καὶ περὶ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ, ἵνα ποιήσωμεν τέλος τοῦ παντός.

Γυνή τις χήρα, πλούτῳ καὶ εὐγενείᾳ ὑπερέχουσα τῶν ἄλλων γυναικῶν τῆς Καισαρείας, γαστριμαργία καὶ ἀσωτεία ἐαυτὴν δουλώσασα, καὶ τοῖς ἄλλοις σαρκικῶς πάθει τὴν ψυχὴν καταμολύνασα, κακῶς διεσκόρπισε τὸν βίον της. Ὑστερος δὲ εἰς ἔννοιαν ἐλθοῦσα τῆς αἰωνίου κολάσεως, ἠδουλήθη ἀπελθεῖν καὶ ἐξομολογηθῆναι τὰς ἁμαρτίας αὐτῆς ἐνώπιον τοῦ Ἁγίου. Ἀλλ' ὁ ἐχθρὸς τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων Διάβολος, βάλλοντας εἰς τὸν λογισμὸν αὐτῆς τὴν ἐντροπὴν τῶν ἔργων της ἐμπόδιζέτην. Τί γοῦν ἐποίησεν ἐκείνη; Ἐγραφε εἰς ἓνα χαρτί τὰς ἁμαρτίας αὐτῆς πάσας· ὕστερον δὲ πάντων ἔγραψε μίαν θανάσιμον ἁμαρτίαν, ἔπειτα ἐβούλωσέντο ἐπι-

τήδεια, καὶ οὕτως ἀπερχομένου τοῦ Ἀγίου εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἔρριψεν αὐτὸ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ μετὰ δακρύων λέγουσα· ἐλέησόν με, Ἄγιε τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀμαρτωλὴν ὑπὲρ πάντας ἀνθρώπους. Σταθεῖς δὲ ὁ Ἄγιος, ἐρώτησέ την τίς εἶναι ἡ αἰτία τῶν τοσούτων δακρύων; ἡ δὲ εἶπε· Δέσποτα Ἄγιε, ὅλας τὰς ἀμαρτίας μου ἔγραψα εἰς τοῦτο τὸ χαρτίον, καὶ ἐβούλωσάτο· παρακαλῶ γοῦν τὴν Ἀρχιερωσύνην σου νὰ μὴν τὸ ἐξεβουλώσῃς, ἀλλὰ μόνον διὰ προσευχῆς σου νὰ ἐξαλείψῃς τὰς ἀμαρτίας μου. Ὁ δὲ Ἄγιος λαβὼν τὸν χάρτην, καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εἶπε· ἰδικόν σου ἔργον εἶναι, Δέσποτα Κύριε, τοῦτο, νὰ συγχωρήσῃς τὰς ἀμαρτίας τῆς δούλης σου ταύτης, διότι σὺ ἐδάστασας τῶν ἀνθρώπων τὰς ἀμαρτίας ὡς ἀναμάρτητος. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἄγιος, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐλειτῆργεῖ κρατῶν τὸν χάρτην. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τῆς θείας λειτουργίας, προσκαλεσάμενος αὐτὴν, ἐπέδωκε τὸν χάρτην λέγων· ἤκουσας, γύναι, ὅτι οὐδεὶς δύναται ἀφιέναι ἀμαρτίας, εἰ μὴ μόνον ὁ Θεός; ἡ δὲ εἶπεν· ἤκουσα, Δέσποτα Ἄγιε, καὶ διὰ τοῦτο παρεκάλεσά σε ἰκετεῦσαι τὸν Θεόν ὑπὲρ τῶν ἀμαρτιῶν μου. Ταῦτα εἰποῦσα ἡ γυνὴ, καὶ ἐκτυλήξασα τὸν χάρτην, εὗρεν αὐτὸν ὅλος ἄγραφον, μόνον δὲ τὸ ὑστερινὸν αὐτῆς ἔμεινε γεγραμμένον· καὶ τοῦτο ἰδοῦσα, ὀλιγοψύχησε, καὶ τύψασα τὸ στῆθος ταῖς χερσίν, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἀγίου, κρατοῦσα καὶ λέγουσα· ἐλέησόν με, Ἄγιε τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου, καὶ ὥσπερ διὰ τῶν Ἀγίων σου προσευχῶν ἐξαλείφθησαν ἡ ἄλλαις μου ἀμαρτίαις, οὕτω δεηθῇτι τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἐξαλειφθῇ καὶ αὐτῆς μου ἡ ἀνομία. Ὁ δὲ Ἄγιος δακρύσας, εἶπεν αὐτῇ· σηκώσου, ὦ γύναι, ὅτι καὶ ἐγὼ ἄνθρωπος ἀμαρτωλὸς εἰμι, χρειὰν ἔχων καὶ αὐτὸς συγχωρήσεως. Εἰ δὲ θέλεις συγχωρηθῆναί σου τὴν ἀνομίαν ταύτην, ἀπελθε εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ζήτησον τινὰ μέγαν Ἀσκητὴν, ὀνομαζόμενον Ἐφραίμ, καὶ ἐκεῖνος ποιήσας δέησιν πρὸς τὸν Θεόν, ἐξαλήψει αὐτήν. Ἡ δὲ γυνὴ, λαβοῦσα τὴν εὐχὴν τοῦ Ἀγίου συνοδοιπόρου ἀγαθόν, καὶ ἀπελθοῦσα, εὗρε τὸν ὄσιον Ἐφραίμ· καὶ

προσπεσοῦσα τοῖς ποσίν αὐτοῦ, ἔρριψε τὸν χάρτην λέγουσα· ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καισαρείας Μίγας βασιλείος ἔστειλέ με πρὸς σέ, ὅπως εὐξάμενος τῷ Θεῷ, ἐξαλείψῃς τὴν θανάσιμην ἀνομίαν μου, ἐπειδὴ ἐκεῖνος διὰ προσευχῆς ἐξήλειψε τὰς ἄλλας ἀμαρτίας μου. Μὴ γοῦν κατοκνήσῃς Πάτερ Ἄγιε, δεηθῆναι τοῦ Θεοῦ, συγχωρηθῆναι καὶ ταύτην. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ ὄσιος Ἐφραίμ, εἶπεν· οὐχί, τέκνον, οὐχί, διότι ἐκεῖνος ὅπου ἐπαρεκάλεσε τὸν Θεόν, καὶ ἐσυγχωρέθησαν αἱ πολλαὶ σου ἀμαρτίαι, δύναται νὰ παρακαλέσῃ καὶ διὰ τὴν μίαν· σύρε, γοῦν, τέκνον μου, καὶ μὴ σταθῇς, νὰ τὸν προφθάσῃς ζωντανόν, διότι ἔως οὐ νὰ ὑποστρέψῃς, θέλεις τὸν εὖρη ἀποθάνον. Ὡς δὲ ἤκουσεν ἡ γυνὴ τοὺς λόγους τούτους, ἔδραμε νὰ προφθάσῃ τὸν Ἄγιον ζῶντα, καὶ ὅτε ἔμελλε νὰ σέβῃ εἰς τὴν Καισαρείαν, εὗρηκε τὸ Λείψανον τοῦ Ἀγίου, προπεμπόμενον ὑπὸ παντός τοῦ πλήθους, καὶ παρευθὺς ἤρξατο κράζειν μετὰ πολλῶν δακρύων. Οἱμοι, Δούλε τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦτο μὲ ἐπεμφας εἰς τὴν ἔρημον, ἵνα ἀποθάνῃς ἀπείρακτος· ἔστειλές με εἰς τὸν ὄσιον Ἐφραίμ, καὶ ἰδοὺ ὑπῆστρεψα ἄπρακτη· νὰ ἰδῇ ὁ Θεός, καὶ νὰ κρίνῃ ἀναμέσον σου καὶ ἐμοῦ ὅτι δυνάμενος νὰ συγχωρήσῃς τὴν ἀνομίαν μου, ἀπέστειλάς με πρὸς ἄλλον. Καὶ ταῦτα εἰποῦσα, ἔρριψε τὸν χάρτην ἐπάνω τῆς κλίνης τοῦ Ἀγίου, διηγούμενη ἐνώπιον πάντων τὴν ὑπόθεσιν. Λαβὼν δὲ εἰς Κληρικὸς τὸ γράμμα, θέλωντας νὰ ἰδῇ, ποταπὴ ἦτον ἐκεῖνη ἡ μεγάλη ἀνομία, καὶ ἐκτυλήξας αὐτό, εὗρεν ὅλος δι' ὅλου ἄγραφον, καὶ ἐδόθησε φωνῇ μεγάλῃ πρὸς τὴν γυναῖκα λέγων· Ἀγραφὸς εἶναι ὅλος σου ὁ χάρτης, ὦ γύναι· τί κοπιᾷς, μὴ γινώσκουσα τὴν τοῦ Θεοῦ φιλοπρωπίαν; Τότε λαβοῦσα αὐτό ἡ γυνὴ ἐκείνη εἰς τὰς χεῖράς της, καὶ ἰδοῦσα τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν μεγάλην βοήθειαν τοῦ Ἀγίου, εὐχαρίστησεν αὐτῷ· καὶ οὕτω σωφρόνως καὶ θεαρέστως ζήσασα τὸν υπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς αὐτῆς, ἀνεπαύσατο ἐν Κυρίῳ.

Ἀλλὰ πρέπειν εἶναι νὰ διηγηθῶμεν καὶ ἄλλο θαῦμα παραδόξον, ἐπὶ ἐγένετο τότε

εἰς τὴν τελευταίαν τοῦ Ἀγίου. Ἐβραῖος τις ἦν εἰς τὴν Καισάρειαν, Ἰωσήφ ὀνομαζόμενος, τεχνίτης ἀριστος εἰς τὴν Ἱατρικὴν ἐπιστήμην, καὶ πλούσιος κατὰ πολλὰ· ὁ ὁποῖος σπουδάζας καλῶς τὴν τέχνην τῆς Ἱατρικῆς, καὶ μαθὼν τὰ προγνωστικά τοῦ Ἱπποκράτους, ἐγνώριζε κατὰ ὀληθρίαν τὸν ἀσθενῆ πρό τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τὸν σφίγμον, ἢ σηκώνεται, ἢ ἀποθνήσκει. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἅγιος Βασίλειος, προγινώσκων τὴν ὑστερινὴν διόρθωσιν αὐτοῦ, ἡγάπα αὐτὸν, καὶ συχνотέρως ὠμίλει μετ' αὐτοῦ τὰ περὶ τῆς πίστεως τῶν Χριστιανῶν. Οἱ δὲ Χριστιανοὶ βλέποντες τὸν Ἅγιον πῶς συνομιλεῖ καθ' ἑκάστην ἡμέραν μετὰ τοῦ Ἐβραίου, ἐσκανδαλίζοντο· ἀλλ' ὅπως προβλέπων τὸ μέλλον, πῶς μέλλει εἰς τὰ ὑστερα νὰ γένη Χριστιανός, οὐκ ἐπαύετο αἰετοτε διδάσκων αὐτὸν βαπτισθῆναι καὶ πιστεῦσαι τῷ Χριστῷ. Ἀλλὰ τότε μὲν ἔμενευ ἀδιόρθωτος, φυλάττων τὴν πατροπαράδωτον αὐτοῦ μιανὰν Ἰουδαίαν. Ὅτε δὲ ὑπόδακensen ὁ Θεὸς νὰ τὸν ἐπιστρέψῃ, τί οἰκονόμησε; προϊδὼν ὁ Ἅγιος τὴν ὥραν τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀποστείλας ἐκάλεσεν αὐτὸν προφάσει ἰατρείας, καὶ λέγει του· τί λέγεις, Ἰωσήφ, πότε ἀποθνήσκω; Ἐκεῖνος δὲ πιάσας τὸν σφίγμον τοῦ Ἀγίου, καὶ γνωρίσας, ὅτι ἔφθασε τὸ τέλος, ἀπεκρίθη· σήμερον ἀποθνήσκεις, Δέσποτα, δύνοντας τοῦ Ἡλίου. Λέγει του ὁ Ἅγιος, δὲν ἡξεῦρες. Ἀπεκρίθη παλιν ὁ Ἐβραῖος, πίστευσον, Δέσποτα Ἄγιε, σήμερον μὲν λουσι δὺν Ἡλιοι νὰ δύσουσι, σὺ ὁ λαμπρὸς Φωστὴρ τῆς Καισαρείας, καὶ ὁ αἰσθητὸς ἥλιος. Λέγει του ὁ Ἅγιος, καὶ εἰάν δὲν ἀπιθάνω μέχρι τοῦ μεσονυκτίου, τί ποιήσεις; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰατρός, ἀδύνατον εἶναι νὰ γένη τοῦτο, Δέσποτα· μόνον, ἕως οὗ ἔχεις τὴν φωνήν, διάταξαι εἴτι ὀρίσης περὶ τῆς Ἐκκλησίας σου, καὶ τῶν πραγμάτων σου, διότι δὲν δεῖλε σε προφθάσῃ ἡ ἐσπέρα τῆς νυκτός. Λέγει αὐτῷ παλιν ὁ Ἄγιος, ἀμὴ εἰάν ζήσω ἕως τὸ πρῶτ' τι ποιῆς; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, εἰάν ζήσῃ ἡ Ἀγισσύνη σου ἕως αὔριον, νὰ ἀποθάνω ἐγώ. Λέγει του ὁ Ἅγιος, καλῶς εἶπας, νὰ ἀποθάνῃς τῇ ἀμαρτίᾳ, ζήσεις δὲ τῷ Χρι-

στῷ. Ἀπεκρίθη ὁ Ἐβραῖος, γνωρίζω τί ὀρίζεις, ὡς τάχα νὰ βαπτισθῶ· ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἀδύνατον, νὰ ζήσῃ ἡ Ἀρχιερωσύνη σου, ἐπειδὴ φύσις ἀνθρώπου δὲν εἶναι νὰ παρέδῃ τοὺς νέμους τῆς Ἱατρικῆς. Ταῦτα καὶ ἄλλα εἰπὼν ὁ Ἐβραῖος, ὡμολόγησε μετ' ὅρκου καὶ βαρέως στυχήμας, ὅτι εἰάν ζήσῃ ὁ Ἅγιος ἕως τὴν αὔριον ἡμέραν, νὰ βαπτισθῇ σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. Ἀπὸ τούτου δὲ τοῦ Ἐβραίου, ὁ Ἄγιος παρεκάλεσε τὸν Θεὸν νὰ ζήσῃ ἕως τὴν αὔριον, ἕνα μὲν, διὰ νὰ προφθάσῃ τὸ Λεῖψανον αὐτοῦ ἡ γυνὴ ἐκεῖνη, ὅπου ἐπροείπαμεν, ὅτι ὑπέστρεψεν ἐκ τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ, δεύτερον δὲ, διὰ νὰ βαπτίσῃ καὶ τὸν Ἐβραῖον· καὶ ὁμῶς ἐπήκουσέ του. Καὶ τούτου γενομένου, ἔπεμψε τὸ ταχὺ νὰ κράξουσιν τὸν Ἰατρὸν· ὁ δὲ δυσπιστήσας, ἀπῆλθε, νομίζων, ὅτι τὸν δεῖλε εὖρει ἀποθαρμένον. Ὅτε δὲ εἶδεν αὐτὸν ζῶντα, ὅλος ἔντρομος γενόμενος, περῶν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, εἶπε· Μέγας ὁ Θεὸς τῶν Χριστιανῶν, καὶ οὐκ ἔστι Θεὸς πλὴν αὐτοῦ· τούτῳ πιστεύω καὶ ἐγώ, καὶ βαπτίζομαι σήμερον. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἅγιος· ἐγώ νὰ σε βαπτίσω, καὶ ὅλον τὸν οἶκόν σου· ὁ δὲ Ἐβραῖος πλησιάσας εἰς τὸν Ἅγιον, καὶ πιάσας παλιν τὸν σφίγμον τῆς χειρὸς αὐτοῦ, καὶ ἰδὼν ὅτι ἐνεκρωθῆσαν παντελῶς αἱ φλέβαι αὐτοῦ, εἶπεν· ἀτόνησαν αἱ δυνάμεις σου, Δέσποτα, καὶ ἡ φύσις εἰς τέλος ἡσθένησε. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἅγιος, ἔχομεν τὸν Δημιουργὸν τῆς φύσεως ὅπου μᾶς δυναμώνει· καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἀνέστη, καὶ εἰσῆλθε περιπατῶν εἰς τὴν ἁγίαν Ἐκκλησίαν, καὶ βαπτίσας τὸν Ἰατρὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, μετωνόμασεν αὐτὸν Ἰωάννην. Μετὰ δὲ τὸ βαπτίσαι αὐτὸν, καὶ μεταδοῦναι τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, ἐζήτησε τροφήν· καὶ καθίσας ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτὸν, καὶ πάντας τοὺς παραγενομένους Χριστιανούς. Περὶ δὲ τὴν ἰ. ὥραν τῆς ἡμέρας, λέγει παλιν ὁ Ἄγιος τῷ Ἰατρῷ, πότε ἀποθνήσκω, Κύριε Ἰωάννη; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, ὅταν ὀρίσης, Δέσποτα Ἄγιε. Τοῦτο δὲ εἰπὼν ἐκείνος, παρέδωκεν ὁ Ἅγιος τὴν τιμιαν αὐτοῦ ψυχὴν καὶ ὁλόφωτον εἰς χεῖρας Θεοῦ. Πα-

σών δὲ ὁ Ἰωάννης ἐπὶ τοὺς Ἀγίους πόδας αὐτοῦ, κλαίων καὶ ὀδυρόμενος μετὰ δακρύων, ἔλεγε· πιστεύω Δοῦλε τοῦ Θεοῦ, ὅτι εἰάν δὲν ἤθελες, οὐδὲ τῶρα ἀπεθνήσκεις. Καὶ τότε μὲν, ἐπειδὴ ἦτον ἐσπέρα, ἔμεινεν ἄθαρπτον τὸ Λεῖψανον τοῦ Ἀγίου· ἐπὶ δὲ τὴν αὐριον, συναχθέντες οἱ Χριστιανοί, Ἱερεῖς, Λαϊκοί, ἄνδρες, γυναῖκες, παιδία κλαίοντες καὶ ὀδυρόμενοι τὴν συμφορὰν αὐτῶν, καὶ τὴν στέρησιν τοῦ τοιοῦτου Ἀρχιερέως, καὶ Ποιμένος, καὶ κοινοῦ Πατρός, τοῦ λαμπροῦ Φωστήρος πάσης τῆς οἰκουμένης, κατέθεντο αὐτὸ ἐν ἐπισήμῳ τόπῳ. Μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Ἐπίσκοπος ὧν τότε εἰς τὰ Σάσιμα, συνεγράφατο τὸν εὐρισκόμενον Ἐπιτάφιον Λόγον· καὶ ἔλθων μετὰ ἡμέρας τινάς, ἀνέγνω αὐτὸν ἐπάνω τοῦ τάφου αὐτοῦ μετὰ πολλῶν δακρύων. Ἦτον δὲ τότε, ὅτε ἔκοιμήθη ἐν Κυρίῳ, ὁ ἐν ἁγίοις Πατήρ ἡμῶν Βασίλειος, χρόνων μέ. ἐξ ὧν, τοὺς ἐ. μόνους ἐποίησεν ἐν τῇ Ἀρχιερωσύνῃ.

Αὕτη εἶναι ἡ ἀνατροφή καὶ αἱ πράξεις, καὶ ἡ τελευτὴ τοῦ ἁγίου Βασιλείου· οὕτως ἠγωνίσθη ἐν τῇ προσαίρῳ ταύτῃ ζωῇ, καὶ οὕτω ἐδοξάσθη παρὰ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, εὐλογημένοι Χριστιανοί, μὴν ἀκούωμεν μόνον μὲ τὰ ὠτία μας τὰς τοιαύτας διηγήσεις, ἀλλὰ ὥς σπουδάζωμεν νὰ γενόμεσθαι καὶ μιμηταὶ τούτων· διότι, ὡς λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἐν τῷ μ'. κεφαλαίῳ τῆς πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολῆς αὐτοῦ «Οὐχὶ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ Νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ Νόμου δικαιωθήσονται». Καὶ πάλιν ὁ Ἀδελφός Ἰάκωβος, ἐν τῷ κεφ. α'. τῆς καθολικῆς Ἐπιστολῆς αὐτοῦ λέγει. «Ἀγαπητοί, γίνεσθε ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ μόνον ἀκροαταί, παραλογιζόμενοι ἑαυτοὺς, ὅτι εἰ τις ἀκρεατὴς λόγου ἐστὶ καὶ οὐ ποιητής, εὗτος ὅμοιος ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσώτρῳ· κατενόησε γὰρ ἑαυτὸν, καὶ εὐθέως ἐπελάβετο ὁποῖος ἦν». Ἦγουν ὁποῖος ἀκροάζεται μόνον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ δὲν σπουδάζει νὰ ποιήσῃ, καθὼς ἀκούει, ὁμοιωσάν τὸν ἄνθρωπον, ὅπου βλέπει τὸ ἑαυτοῦ πρόσωπον μέσα εἰς καθρέπτην, διότι

οὗτος εἰς ὀλίγην μὲν ὥραν εἶδε τὸ πρόσωπον του, ὅποιον εἶναι, μετὰ δὲ ταῦτα παρευθὺς ἀστοχᾷ, ὅποιον ἦτον. Διὰ γὰρ τοῦτο ἐγράφησαν παρὰ τῶν παλαιῶν Διδασκάλων τὰ ἄλλα καὶ οἱ βίοι τῶν Ἀγίων οὐχ ἵνα μόνον ἀπλῶς ἀναγινώσκωμεν τούτους, ἀλλὰ ἵνα σπεύσωμεν γενέσθαι καὶ μιμηταὶ αὐτῶν. Πότε δὲ γινόμεθα μιμηταὶ τῶν Ἀγίων; Ὅταν λέπωμεν ἀπὸ τὰ ἔργα τῆς σαρκός. Καὶ ποῖα εἶναι τὰ ἔργα τῆς σαρκός; ὥς ἀκούσωμεν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου λέγοντος ἐν τῷ κεφ. ε'. τῆς πρὸς Γαλάτας Ἐπιστολῆς αὐτοῦ. «Φανερά δὲ ἐστὶ τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστι, μοιχεία, πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσελγεία, εἰδωλολατρεία, φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρεις, ζῆλοι, θυμοί, ἐρίθεια, διχοστασίαι, αἰρέσεις, φθόνοι, μέθαι, κῶμαι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ἃ προλέγω ὑμῖν, καθὼς καὶ προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι». Καὶ μὴ προφασιζόμεσθαι προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις, καὶ λέγωμεν, ὅτι ἀγαποῦμεν μὲν νὰ γενόμεθα καὶ μιμηταὶ τῶν παλαιῶν Ἀγίων, οὐ δυνάμεθα δὲ, ὡς ὑπὸ τῆς φύσεως ἀναγκαζόμενοι ποιεῖν τὸ κακόν, διότι ἐγὼ νὰ σᾶς ἀποδείξω, ὅτι οὐχὶ ἡ φύσις ἀναγκάζει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ κακόν, ἀλλὰ ἡ κακὴ προαιρέσις καὶ ἡ ῥαθυμία. Καὶ ὥς τὸ ἰδοῦμεν ἐπὶ τῶν Ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ. Λέγει ὁ Θεός, μὴ φονεύσης. Ποία ἀνάγκη εἶναι, εἰπέ μοι, νὰ φονεύσης; ποία βία; ποία στενοχωρία; ἐχθρός σου εἶναι; ἀλλὰ συγχώρησον αὐτῷ, πτωχός εἶσαι, καὶ δίδεις νὰ πάρῃς τὸν βίον σου; Ἀλλὰ δουλεύε ἔργαζόμενος ταῖς οἰκείαις χερσὶ. Τίς δὲ ἀνάγκη εἶναι νὰ πορνεύῃς καὶ νὰ μοιχεύῃς; ἀναγκάζεσαι ὑπὸ τοῦ ἔρωτος· ἀλλὰ λάβε νόμιμον γυναῖκα· οὐ δύνασαι παρθενεύειν ἔχων γυναῖκα; ἀλλὰ διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ Ἀπόστολος ἐν τῷ ζ'. κεφαλαίῳ τῆς πρὸς Κορινθίους α'. Ἐπιστολῆς «Μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰάν μῆτι ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν, ἵνα σχολάζητε τῇ νηστείᾳ καὶ τῇ προσευχῇ». Εἶδὲ ἔγινες Καλόγηρος, ἀλλ' οὐδεὶς σε ἠνάγκασεν, ἐκουσίως γὰρ ἀπηνήσω τὸν γάμον διὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου. Ἀλλὰ τί τὸ κλέπτειν, ἀνάγκης ἔργον

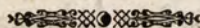
εἶναι; ναί φησι, διότι ἡ πενία καὶ ἡ πείνα με βιάζει νὰ κλέψω. Οὐκ οἶδας τί λέγεις ἄνθρωπε, διότι ἡ πενία βιάζει τὸν ἄνθρωπον νὰ δουλεύῃ, οὐχὶ δὲ νὰ κλέπτῃ, ἐπειδὴ κλεψία εἶναι ἔργον τῆς ἀργίας, ἡ δὲ πενία δὲν ἀγαπᾷ τὴν ἀργίαν. Καὶ ἵνα μάθῃς, ὅτι ἀληθῆ λέγω, ἐντεῦθεν μαθήσῃ· ποῖον εἶναι εὐκολώτερον, εἰπέ μοι; νὰ κλέπτῃς, νὰ φοβεύῃς, νὰ εἶσαι νύκτα καὶ ἡμέραν φοβησμένος, ἢ νὰ θαλεύῃς, καὶ νὰ μὴ φοβᾶσαι τινά; νὰ τρυπᾷς τοίχους, νὰ περιπατῇς τὴν νύκτα εἰς τὸ σκότος, ἢ νὰ κοιμᾶσαι εἰς τὸ σπῆτι σου ἀναπαυμένος; ὅντως ἐκεῖνο μὲν εἶναι δύσκολον, τοῦτο δὲ εὐκολον. Διότι, ἐάν δὲν ᾔτουν δύσκολον τὸ κακόν, ᾔθελον τὸ κάμνῃ καὶ οἱ πλείονες ἄνθρωποι· πᾶν γὰρ τὸ εὐκολον ἔχει καὶ πολλοὺς ἐργάτας, τὸ δὲ δύσκολον ὀλίγοι τὸ ἐργάζονται. Βλέπεις, ὅτι ἡ μὲν ἀρετὴ εἶναι κατὰ φύσιν εὐκολος, καὶ τὴν ματαχειρίζονται οἱ πλείονες, τὸ δὲ κακόν, ὡς δύσκολον, ὀλίγους ἔχει τοὺς ζηλωτάς· καὶ λάβε παράδειγμα τὴν ὑγίαν, καὶ τὴν νόσον διότι περισσότεροι εἶναι οἱ ὑγιεῖς, παρά οἱ ἀσθενημένοι. Τί δὲ τὸ ψεύδεσθαι καὶ ἐπιπορεῖν; ποίαν ἀνάγκην ἔχεις; οὐδὲ μίαν, ἀλλὰ μετὰ τὸ δέλημά μας ἐρχόμεθα εἰς τοῦτο. Καὶ δέλεις εἰπεῖ, ἐάν δὲν ὁμώσω, δὲν πιστεύουν. Καὶ διατί, εἰπέ μοι, ἄλλους μὲν πιστεύομεν καὶ δίχως νὰ ὁμώσουσιν, ἄλλους δὲ καὶ μετὰ τὸ νὰ ὁμώσουν δὲν τοὺς πιστεύομεν; Ἀπὸ τὸν τρόπον καὶ τὰ ἔργα τους· διότι τοὺς μὲν ἀγαθοὺς καὶ ἐναρέτους χωρὶς ὅρκου πιστεύομεν, τοὺς δὲ κακοὺς καὶ ἀσώτους, ἐάν καὶ ὁμώσωσι, δὲν τοὺς πιστεύομεν. Διατί γοῦν καὶ ἡμεῖς νὰ μὴν εἴμαστεν ἐναρέτοι, νὰ μᾶς πιστεύουσι καὶ δίχως ὅρκου; διατί δὲ καὶ ἀγαποῦμεν νὰ ἀδικοῦμεν ἄλλους, καὶ οὐχὶ μᾶλλον νὰ ἀδικούμεσθην, ὡς λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ ε. κεφάλαιον τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης Ἐπιστολῆς; Διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε, διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε, ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ταῦτα ἀδελφοί; Διότι, ἐάν ἀγαπούσαμεν νὰ μὴν ἀδικοῦμεν τινά, ἀλλὰ ἄλλοι νὰ μᾶς ἀδικοῦσι, δὲν ᾔθελον εἶσθαι χρεῖα οὐδὲ τοῦ ὅρκου. Νῦν δὲ διὰ νὰ σπουδάζωμεν εἰς τὴν ἀδικίαν, καὶ εἰς τὸ

ἀποστερεῖν τὰ ξένα, ὁμνύομεν καὶ ἐπιπορεῖν κατ' ἐκάστην ἡμέραν. Καὶ ταῦτα τίνες; οἱ Χριστιανοί, οἱ ἔχοντες τὸν Χριστὸν λέγοντα εἰς τὸ ε. κεφάλαιον τοῦ κατὰ Ματθαῖον ἀγίου Εὐαγγελίου. » Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, μὴ ὁμῶσαι ὅλως, μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ, μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστι τῶν ποδῶν αὐτοῦ, μήτε εἰς Ἱερουσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶ τοῦ Μεγάλου Βασιλέως, μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὁμόσῃς, ὅτι οὐ δύνασαι τρίχα λευκὴν ἢ μέλαινα ποιῆσαι· ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, ναί, ναί, οὐ, οὐ, τὸ δὲ περισσὸν τῶν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστὶ. » Διὰ τοῦτο ἄς φύγωμεν τὴν ἐπιπορίαν, Ἀδελφοί· ἄς φύγωμεν τὴν πλεονεξίαν· ἄς φύγωμεν τὴν πορνείαν, τὴν ἀρσενοκοίτιαν, τὴν μοιχείαν, τὴν ἀδελφονομίαν, τὴν ἀρπαγὴν, τὴν καταλαλίαν, τὸν φόβον, τὴν ὑπερηφανίαν, τὴν κενοδοξίαν, τὴν ἐχθραν, τὴν κλεψίαν, τὴν μνησικακίαν, τὴν εἰρωνίαν, τὴν ἀργολογίαν, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν πάντα τὰ ψυχικὰ καὶ σωματικὰ ἁμαρτήματα, δι' ἃ ἐρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας, ὡς ὠρίζει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ ε. κεφάλαιον τῆς πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολῆς. Καὶ μὴ προφασίζόμεσθην καὶ λέγωμεν, ὅτι βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς φύσεως ἁμαρτάνομεν· τὴν γὰρ φύσιν ὁ Θεὸς τὴν ἐδημιούργησεν, οὐχὶ διὰ τὸ ἁμαρτάνειν, ἀλλὰ διὰ τὸ ἐργάζεσθαι τὸ ἀγαθόν· ἡμεῖς δὲ ῥάθυμοι ὄντες καὶ ἁμελείς, χρώμεθα ταύτην εἰς τὸ κακόν. Ἀλλὰ μὴ τοῦτο λέγωμεν, καὶ παροργίζωμεν τὸν Θεόν· ἀρκεῖ γὰρ ἡμῖν τοῖς κακοπραϊτέτοις τὸ ἁμαρτάνειν· τὸ δὲ καὶ τὴν φύσιν λέγειν αἰτίαν τοῦ κακοῦ, πάσης ἀτοπίας ὑπερβολὴν ἔχει· τὸν Δημιουργόν τῆς φύσεως αἰτιαζόμεθα. Μαλλον δὲ ἄς διορθώσωμεν ἑαυτοὺς καὶ τῶν προτέρων ἀποστῶμεν ἁμαρτιῶν, ἵλεσμενοι τὸν Θεόν ἐν μετανοίᾳ καὶ ἐξομολογήσει, ἵνα τύχωμεν καὶ τῆς ἀτελευτήτου βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἦς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ, καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν, καὶ αἰ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἐν Ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν

Α Θ Α Ν Α Σ Ι Ο Υ

Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας τοῦ Μεγάλου.

Πολλοὶ ἄνθρωποι, ὅταν ἰδοῦσι τινὰ, ὅτι ἔχει βίον καὶ πλοῦτον πολὺν, ἐπαινοῦσι, μακαρίζουσιν αὐτὸν, καὶ λέγουσιν, ὅτι εἶναι εὐτυχέστερος πάντων ἀνθρώπων. Ἐγὼ δὲ οὐκ ἐπαινετὸν ὀνομάζω ἐκείνον τὸν ἄνθρωπον, οὐδὲ θαυμάζω τὸν πλοῦτον ὅπου ἔχει τὸν πολὺν, ἀλλὰ μάλιστα ὡς δυστυχῇ καὶ ταλαίπωρον νομίζω αὐτὸν, ὅταν δὲν ἔχη καὶ καμμίαν ἀπὸ τὰς γενικωτάτας καὶ καθολικὰς ἀρετὰς, τουτέστι, Σωφροσύνην, ἢ Ἀνδρείαν, ἢ Δικαιοσύνην, ἢ Φρόνησιν. Διότι, εἰ ἔχη τις βίον πολὺν, ἔπειτα εἶναι ὅλως δὲ ὅλου δεδομένος τοῖς πάθεσι, καὶ σκορπίζει τὸν πλοῦτον ἐκείνον εἰς ἀτόπους ἐπιθυμίας, εἰς γυναῖκας πόρνas, εἰς νέους ἀσελγεῖς, καὶ εἰς ἄλλας ὀρέξεις ψυχοβλαβεῖς, πῶς νὰ τὸν ἐπαινέσῃ τινὰς φρόνιμον τὸν τοῦτον ἄνθρωπον, καὶ νὰ μὴ τὸν νομίσῃ ἀθλιώτερον πάντων ἀνθρώπων; ἢ πάλιν, εἰ εἶναι τις πλούσιος καὶ φοβεῖται πάντα ἄνθρωπον, ἢ λυπᾶται νὰ ἐξοδιάσῃ τὸν βίον του, ἢ ἔχωντας πλοῦτον, ἀρπάζει καὶ πλεονεκτεῖ, ἢ εἶναι μωρὸς καὶ ἀπαίδευτος, καὶ δὲν γνωρίζει πῶς νὰ κυβερνήσῃ τὸν τοσοῦτον πλοῦτον εἰς ἔργα θεάρεστα, πῶς εἶναι δίκαιον νὰ τὸν εἰπῇ ἐκείνον τὸν ἄνθρωπον ἐπαινετὸν καὶ θαυμάσιον, καὶ νὰ μὴ τὸν κατηγορήσῃ πλέον παρὰ τὸν πένητα; διότι ὁ πένης, εἰ καὶ φοβῆται πάντα, εἰ καὶ πλεονεκτῇ, εἰ καὶ ποιήσῃ τίποτες ἄπρεπον ἔργον, κακῇ μὲν εἶναι ἡ πρόφασίς του ὅπου προφασίζεται ἐν ἀμαρτίαις, πλην ἀλλὰ ἔχει ὀλι-

γωτέραν κατηγορίαν. Ὅταν δὲ εἶναι τις εὐήμερημένος, καὶ ἔχει παντοῖαν ἀνάπαυσιν, βίον, κτήματα, δούλους, σπῆτια, ἀμπέλια, χωράφια, τίνα ἀπολογίαν θελεῖ ἔχει ὁ τοιοῦτος νὰ εἰπῇ πρὸς τὸν Θεόν, εἰ ἄδικῇ καὶ πλεονεκτῇ, καὶ ἀρπάζῃ τὰ ἀλλότρια; Διὰ τοῦτο πρέπει τοὺς πλουσίους, ὅπου εἶναι κινημένοι εἰς τὰς ἀτόπους ἐπιθυμίας καὶ πλεονεξίας νὰ μὴ τοὺς ἐπαινῇ τινὰς, οὐδὲ νὰ τοὺς ὀνομάζῃ εὐτυχισμένους, ἀλλὰ νὰ τοὺς ὑπολαβδάνῃ ἐλεινοτέρους, καὶ ἀθλιωτέρους πάντων τῶν πτωχῶν· διότι, ὅταν βλέπῃς τὸν πλοῦσιον, ὅτι ἀγωνίζεται ἡμέρας καὶ νυκτὸς, πῶς νὰ αὐξήσῃ τὸν βίον του· ὅταν ἀκριβεύεται νὰ ἀγοράσῃ τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν τοῦ σώματος ἐπιτήδεια, καὶ στερεῖται τροφῆς καὶ ἐνδυμάτων, τὰ ὅποια οἱ πένητες τὰ ἔχουσι περισσά· ὅταν περιπατῇ συλλογιζόμενος, καὶ ἀριθμῶν μὲ τὸν λογισμὸν του τοὺς τόκους καὶ διάφορα τῶν χρημάτων· ὅταν ἀπὸ τὴν ἔννοιαν καὶ τὸν φόβον τοῦ πλοῦτου ἀγρυπνῇ, πῶς νὰ καλέσῃς τὸν τοιοῦτον πλοῦσιον εὐτυχῇ καὶ μακαριστόν; Ὅταν δὲ πάλιν ἐκ τοῦ ἐναντίου βλέπῃς αὐτὸν κακὸν ἐξοδιαστὴν τῶν χρημάτων, ὅπου μετὰ κόπου ἐσύναξαν οἱ γονεῖς του· ὅταν εἰς ἀσελγεῖς ἔρωτας, καὶ εἰς φαγοπότια καὶ συμπόσια ρίπτῃ τοὺς κόπους τῶν γονέων του· ὅταν εἶναι ὡς τὴν θάλασσαν ἀχόρταστος, καὶ πάσχει νὰ κερδήσῃ τὰ κτήματα τῶν γειτόνων του, πῶς νὰ ἐπαινέσῃ τις τὸν τοιοῦτον; Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ μὴ

βλέπωμεν μόνον τὸν πολὺν βίον, καὶ νὰ ἐπαινοῦμεν τὸν ἄνθρωπον ὁποῦ τὸν ἔχει, ἀλλὰ νὰ στοχαζώμεσθαι, εἰ μὴ μιμεῖται καὶ τοὺς παλαιούς πλουσίους Ἀγίους. Διότι πλούσιος ἦτον καὶ ὁ Ἀβραάμ, ἀλλὰ ἦτον φιλόξενος· πλούσιος ἦτον ὁ Ἰωβ, ἀλλὰ, ὡς λέγει ὁ Σολομὼν εἰς τὸ κεφ. λβ. τῆς Βίβλου αὐτοῦ, « ἡ θύρα αὐτοῦ παντὶ ἐρχομένῳ πτωχῷ ἠνέωκτο ». Πλούσιος ἦτον καὶ ὁ Τωβίτ, ἀλλὰ, ὡς λέγει ἡ Βίβλος αὐτοῦ εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον. « Ἐλεημοσύνας πολλὰς ἐποίει. Τοὺς ἄρτους αὐτοῦ ἐδίδου τοῖς πεινῶσι, καὶ τὰ ἱμάτια τοῖς γυμνοῖς »· καὶ ὁμῶς τούτους δὲν τοὺς ἐμπόδιζεν ὁ βίος νὰ μὴ σωθῶσι, μάλλον μὲν οὖν καὶ ὡς ὄργανον καλὸν τὸν ἐχρειάσθησαν. Καὶ μὴ λέγωμεν, ὅτι ὁ μὲν βίος εἶναι κακός, ἡ δὲ πενία εἶναι καλὴ, διότι ὁ βίος καὶ ἡ πτωχεία εἶναι ὡσὰν ὄργανα τινὰ εἰς ὑπηρεσίαν τῶν ἀνθρώπων, τὰ ὁποῖα, εἰ μὲν τὰ χρειασθῇ τινὰς εἰς καλὸν λέγονται καὶ ἐκεῖνα καλὰ, εἰδὲ τὰ χρειασθῇ εἰς κακὸν, λέγονται καὶ ἐκεῖνα κακὰ. Ὡς περ, Σιτίον, ἡ μάχαιρα, ὁποῦ εἶναι ὄργανον τῆς ὑπηρεσίας τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὲν τὴν ἔχη τινὰς διὰ τὴν χρείαν του, νὰ κόπῃ ἄρτον, ἢ νὰ ποιῇ ἄλλην τινὰ σωματικὴν δουλείαν, τότε ἡ μάχαιρα ἐκεῖνη λέγεται καλὴ· εἰδὲ τὴν ἔχη διὰ νὰ σφάτῃ ἀνθρώπους, λέγεται κακὴ· οὐχὶ ὅτι ἡ μάχαιρα κατὰ τὴν φύσιν της εἶναι καλὴ, ἢ κακὴ, ἐπειδὴ εἶναι ἄψυχον πρᾶγμα, καὶ προαίρεισιν δὲν ἔχει, ἀλλ' ὅτι, καταπῶς τὴν χρειασθῇ ὁ ἄνθρωπος ὁ λογικὸς, καὶ αὐτοπροαίρετος, ἔττι ὑπηρετεῖ καὶ ἐκεῖνη. Οὕτως εἶναι ὁ βίος καὶ ἡ πενία· ὄργανα τὰ ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς τοὺς ἀνθρώπους, νὰ τὰ χρειάζωνται εἰς καλόν· ἄλλου μὲν δίδει βίον, διὰ νὰ γίνῃ ἐλεήμων, νὰ μὴ ἔχη πρόφασιν νὰ λέγῃ, ὅτι δὲν δύναται νὰ κάμῃ ἐλεημοσύνην· ἄλλου δίδει πενίαν, διὰ νὰ ταπεινῶνται, ἐπειδὴ δὲν τὸν συμφέρει ὁ πλοῦτος. Ὅταν μὲν ὁ ἄνθρωπος τὸν μὲν βίον τὸν χρειάζεται εἰς ἀτόπους ἐπιθυμίας, τὴν δὲ πενίαν εἰς κλεψίαν καὶ εἰς ἄλλας ἀμαρτίας, τότε οὐχὶ ὁ Θεὸς ὁποῦ τὰ ἔδωκε λέγεται αἷτιος τοῦ κακοῦ, ὡς περ οὐδὲ ὁ τεχνίτης, ὁποῦ ἔκαμε τὴν μάχαιραν, ἀλλὰ ὁ ἄνθρωπος, ὁποῦ

τὰ ἐχρειάσθη εἰς κακόν, ἐκεῖνος ἔχει καὶ τὴν κατηγορίαν.

Ὅτι δὲ ὁ βίος εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Θεοῦ εἶναι, λέγει το ὁ Προφήτης Ἀγγαῖος εἰς τὸ κεφ. β'. « Ἐμὸν τὸ ἀργύριον, καὶ ἐμὸν τὸ χρυσίον, λέγει Κύριος Παντοκράτωρ ». Ὅτι δὲ ἀπὸ Θεοῦ γίνονται αἱ δυστυχίαι εἰς τοὺς ἀνθρώπους, τούτέστι τὰ θανατικά, καὶ ἡ πενία, τὸ λέγει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας εἰς τὸ κεφ. μέ. ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ. « Ἐγὼ ὁ κατασκευάσας φῶς καὶ ποιήσας σκότος, ὁ ποιῶν εἰρήνην, καὶ κτίζων κακὰ ». Ταῦτα γοῦν ἅπερ εἶπον, τὴν εὐημερίαν δηλονότι καὶ τὴν δυστυχίαν, τὸν πλοῦτον καὶ τὴν πενίαν, ἔδωκε τὰ ὁ Θεὸς εἰς τοὺς ἀνθρώπους, διὰ νὰ τὰ χρειάζονται εἰς ἀγαθόν· εἰδὲ καὶ τὰ χρειασθῶσιν εἰς κακόν, ὡς αὐτεξούσιοι ὄντες, νὰ εἶναι καὶ μόνοι τους αἷτιοι τῆς ἑαυτῶν κολάσεως. Διὰ τοῦτο οὐχὶ τὸν πλοῦτον, ἢ τὴν πενίαν λέγομεν ἐπαινετὰ, ἢ κατηγορημένα αὐτὰ κατ' αὐτὰ, ἀλλὰ τὸν ἄνθρωπον ὁποῦ τὰ χρειάζεται. Ἐπειδὴ ἔχει λογισμὸν καὶ νοῦν καὶ προαίρεισιν νὰ τὰ χρειασθῇ εἰς τὸ καλόν· ἐκεῖνος γοῦν ὁποῦ ἔχει βίον καὶ εἶναι καὶ φιλόξενος, καὶ σώφρων καὶ δίκαιος, καὶ εἶναι φρόνιμος, ἀνδρεῖος, ἐκεῖνον πρέπει νὰ ὀνομάζωμεν ἐπαινετόν, καὶ μακαριστόν, καὶ κατὰ ἀλήθειαν πλούσιον· ἐπειδὴ καὶ ταῖς ψυχικαῖς ἀρεταῖς, καὶ τοῖς σωματικοῖς χαρίσμασιν εἶναι πλούσιος. Ὅποιος δὲ εἰς μὲν τὸν φθαρτὸν καὶ πρόσκαιρον βίον φαίνεται περυσσός, εἰς δὲ τὰς ἀρετὰς τῆς ψυχῆς εἶναι λειψός καὶ ὑστερημένος, ὁ τοιοῦτος εἶναι ἄξιος μεγίστης κατηγορίας, καὶ οὐδὲ πλούσιος εἶναι δίκαιον νὰ λέγεται ὁ τοιοῦτος, ἀλλὰ πίνης, καὶ τῶν πενήτων ἀθλιώτερος. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ σοφὸς Σολομὼν, ἐπαινῶν περισσότερον τὸν φρόνιμον πτωχόν, εἰάν εἶναι καὶ νέος, παρὰ τὸν μωρὸν πλούσιον γέροντα, λέγει εἰς τὸ δ'. κεφ. τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ. « Ἀγαθὸς πᾶς πίνης καὶ σοφός, ὑπὲρ Βασιλέα πρεσβύτερον καὶ ἄφρονα »· καὶ πάλιν ἀποδεικνύων, ὅτι ἡ κατὰ Θεὸν πενία εἶναι τιμιωτέρα τοῦ ἀδίκου πλοῦτου, λέγει εἰς τὸ κεφ. ιε. τῶν Παροιμιῶν. « κρείσσων μικρὰ μερὶς μετὰ φόβου Κυρίου, ἢ

Ψησαυροὶ μεγάλοι μετὰ ἀφοβίας ». Διὰ τὸ καὶ ἡμεῖς, ἐὰν θέλωμεν νὰ ὀνομασθούμεν ἐπαινετοὶ καὶ μακάριοι, νὰ κληρονομήσωμεν τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, μᾶλλον τὴν κατὰ Θεὸν πτωχείαν ἢ ἀγαποῦμεν. « Μακάριοι γάρ, φησὶν ὁ Χριστὸς, οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν ». Καὶ μὴ μᾶς φαίνεται βαρὺ πρᾶγμα ἡ πενία· διότι περισσότεροι ἐσώθησαν μετ' αὐτῆς, παρὰ μὲ τὸν πλοῦτον, καθὼς τὸ μαρτυροῦσιν αἱ Θεῖαι Γραφαί. Τότε δὲ δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ σωθῇ καὶ μὲ τὸν πλοῦτον, ὅταν ποιήσῃ κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Χριστοῦ, ὅπου ὀρίζει εἰς τὸ κεφ. ιβ', τοῦ κατὰ Λουκᾶν Ἀγίου Εὐαγγελίου « Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν, καὶ δότε ἐλεημοσύνην· ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλάντια μὴ παλαιούμενα, Ψησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς ». Τότε δὲ ποιῇ ὁ ἄνθρωπος Ψησαυρὸν ἀνεξάληπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅταν καταφρονήσῃ μὲν τῶν φθαρτῶν πραγμάτων, ἀγαπήσῃ δὲ τὰ μέλλοντα καὶ αἰώνια· τὴν μὲν εὐγένειαν τοῦ κόσμου τούτου νὰ τὴν ἀπορρίψῃ, ἀγαπήσῃ δὲ τὴν κατὰ Θεὸν πτωχείαν καὶ ταπεινώσιν. Τοῦτο δὲ καὶ ἄλλοι μὲν πολλοὶ τῶν Ἀγίων ἐποίησαν, ἐξόχως δὲ καὶ ὁ σήμερον παρ' ἡμῶν ἐπαινούμενος Μέγας Ἀθανάσιος· διότι καὶ οὗτος, καλὰ καὶ ἐὰν ἦτον ἐκ γένους ἐντίμου καὶ ἐνδόξου, καὶ εἶχε γονεῖς πλουσίους καὶ περιφήμους, ἀλλ' οὖν διὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Χριστοῦ, πάντων καταφρονήσας, καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα διανείμας τοῖς πτωχοῖς, καὶ πολλοὺς διωγμοὺς καὶ ἐξορίας ὑπομείνας ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, ἀντηλλάξατο τὴν τῶν οὐρανῶν Βασιλείαν. Τούτου τοιγαροῦν τὸ γένος καὶ τὴν ἀνατροφὴν, καὶ τὰς πράξεις, καὶ τὴν τελευταίαν βούλομαι διηγηθῆναι σήμερον πρὸς τὴν ἀγάπην ὑμῶν, ἐυλογημένοι Χριστιανοί· καὶ μὴ νομίσητε, ὅτι θέλω εἰπῇ ἀφ' ἑαυτοῦ μου τίποτε, ἀλλὰ ὅσα ἔγραψαν περὶ αὐτοῦ, ὁ, τε Θεολόγος Γρηγόριος, καὶ ὁ Μεταφραστὴς Συμεὼν, μᾶλλον δὲ καὶ πρὸ αὐτοῦ, ὁ Ἅγιος Θεοδώρητος, Ἐπίσκοπος Κύρου, καὶ Σωκράτης ὁ Σχολαστικὸς, καὶ ἄλλοι παλαιοὶ Χρονογράφοι, τσαῦτα θέλω νὰ διηγηθῶ καὶ ἐγὼ ἀπλῇ καὶ ἰδιωτικῇ

τῇ φράσει. Ὑμεῖς δὲ ἀκούσατε ταῦτα προσύμως, καὶ μὴν ἀμελήτε, ἵνα λάβετε τὴν πρέπουσαν ἀντιμισθίαν παρὰ τοῦ δοξάσαντος αὐτὸν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Οὗτος τοιγαροῦν ὁ ἐν Ἀγίοις Πατὴρ ἡμῶν καὶ Μέγας Ἀθανάσιος, Πατρίδα μὲν εἶχε τὴν κατ' Αἴγυπτον ὀνομαστοτάτην πόλιν Ἀλεξάνδρειαν, γεννῆτορας δὲ ὀρθοδόξους, καὶ εὐσεβεῖς Χριστιανούς, πλούτῳ καὶ εὐγενείᾳ τοὺς ἄλλους ὑπερβαίνοντας. Εὐθύς γοῦν ἐκ πρώτης ἡλικίας ἐδείκνυνεν ὁ Ἅγιος, ποταπὸς θέλει κατασταθῇ καὶ εἰς τὰ ὑστερα· διότι, παιδίον ὄν, δὲν ἐπαίξεν ἄτακτα ὡς οἱ ἄλλοι παῖδες, οὐδὲ εἰς ἀπρεπα παιγνίδια ἰσχυολεῖτο, ἀλλὰ καθήμενος ἐνδὸν τοῦ αἰκου μετὰ πολλῆς συνέσεως ἠκροᾶτο τὰς νοθεσίας τῶν γονέων αὐτοῦ. Μίαν δὲ τῶν ἡμερῶν ὑπῆγε καὶ αὐτὸς μὲ τὰ ἄλλα παιδία τῶν Χριστιανῶν τὰ συνομίλικα εἰς τὴν παραβαλασσίαν, ἐπειδὴ τὸ τεῖχος τῆς Ἀλεξανδρείας προσεγγίζει τῇ θαλάσῃ, καὶ ἤρξαντο μὲν οἱ παῖδες, ὡς ἐφαίνοντο, νὰ παίζουν, πλην τὸ παιγνίδι ἐκεῖνο ἦτον ὄλως δι' ὅλου προφητεία τῶν μελλόντων· διότι οἱ παῖδες ἐκεῖνοι μιμησάμενοι τὴν τάξιν τῆς Ἐκκλησίας, ἄλλοι μὲν ἔγιναν Ἀναγνώσται, ἄλλοι Διάκονοι ἄλλοι Ἐπίσκοποι· τὸν δὲ Ἅγιον ἐχειροτόνησαν Πατριάρχην, ἔπειτα ἤφρασαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὅσα παιδία ἦσαν ἀκόμη ἀβάπτιστα, καὶ ἐβάπτισεν αὐτοὺς ἐν τῷ ὕδατι τῆς θαλάσσης. Τούτων οὕτω γινομένων, ὁ τότε Πατριάρχης τῆς Ἀλεξανδρείας, Ἀλέξανδρος λεγόμενος, ἱστάμενος εἰς τὸ ἀνώγειν τοῦ Πατριαρχείου, καὶ βλέπων πρὸς τὴν θαλάσσαν, ὡς ἶδε τοὺς παῖδας, πῶς ἐπαίζαν τοιουτοτρόπως, ἀποστείλας ὑπηρέτας, ἤφερεν αὐτοὺς ἐνώπιον αὐτοῦ. Καὶ τὰ μὲν παιδία, ὅσα ἐβάπτισεν ὁ Ἅγιος εἰς τὴν θαλάσσαν, τελειώσας αὐτὸς τῷ Θεῷ Βαπτίσματι, καὶ σφραγισάμενος τῷ Ἀγίῳ μύρῳ, ἀφῆκε· προσκαλεσάμενος δ' αὐτοὺς γονεῖς τοῦ παιδίου, καὶ προειπὼν αὐτοῖς, ὅτι μέλλει γενέσθαι μέγας καὶ θαυμαστός, παρήγγειλε νὰ τὸν βάλουν εἰς διδασκαλεῖον, νὰ μάθῃ τὰ ἱερὰ γράμματα καὶ ὅταν γένη τῆς χρόνων, νὰ τὸν ὑπᾶσιν ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Ὅτε δὲ ἐπληρώθησαν

οὐ τοσοῦτοι χρόνοι, ὑπῆγάγντον, καὶ ἐκεῖνος προΐδων τὴν ἀρετὴν τοῦ Ἁγίου, μετὰ πάσης περιχαρείας δεξάμενος αὐτὸν, ἐχειροτόνησεν Ἀναγνώστην, εἶτα δὲ καὶ Ὑποδιάκονον, καὶ μετὰ ταῦτα Διάκονον, ἥδη τὸν κέ. χρόνον τῆς ἡλικίας διανύοντα. Πολλὰ μὲν οὖν καὶ θαυμαστά εἶναι τοῦ Ἁγίου τὰ ἀνδραγαθήματα· πολλοὶ εἶναι οἱ κόποι αὐτοῦ καὶ οἱ πειρασμοί, οὓς ἔπαθεν ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου Πίστεως, τοὺς ὁποίους ἂν βέλῃσῃ τίς νὰ τοὺς διηγήσῃ καταλεπτῶς, δεῖλει ποιήσῃ ὡς ἂν ἐκείνον ὁποῦ βούλεται νὰ μετρίσῃ τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης μὲ ἓνα κοχλιάριον. Ἄλλ' ὅμως διὰ τὴν συντομίαν τοῦ λόγου, καὶ τὸν πόθον τοῦ Ἁγίου, οὔτε εἰς τὸ παντελὲς νὰ τοὺς ἀφήσωμεν ἀδιηγήτους, οὔτε νὰ πολυλογώμεν αὐτοὺς, ἀλλὰ τὴν μέσην ὁδὸν τοῦ λόγου νὰ περιπατήσωμεν.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ἦτον τίς Πρωτοπαπᾶς τῆς Ἀλεξανδρείας, Ἀρειος λεγόμενος, ὁ ὁποῖος, οὐχὶ ὅτι ἦτον τοσοῦτον μαθηματικός, ὅσον ἦτον ἄνθρωπος πονηρότατος, καὶ σκευὸς τοῦ Διαβόλου ἐπιτήδειον νὰ παρακινᾷ σκάνδαλα. Οὗτος ἤρξατο διδάσκειν εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν, πρῶτον μὲν, ὡς ἂν κεκρυμμένα ὕστερον δὲ καὶ εἰς τὸ φανερόν, πῶς ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι κτίσμα, πῶς ἦτον καιρὸς, ὁποῦ δὲν ἦτον ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος, πῶς ἄλλης μὲν φύσεως εἶναι ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ, ἄλλης δὲ ὁ Υἱὸς, πῶς ὁ Χριστὸς εἶναι ἄνθρωπος Θεοφόρος, καὶ οὐχὶ Θεὸς σαρκοφόρος, καὶ ἄλλα τοιαῦτα βλάσφημα λόγια, τὰ ὁποῖα ἐτάραττον τοὺς Ὀρθοδόξους, καὶ ἐγίνονταν σύγχυσις κατ' ἐκάστην ἡμέραν εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν, διότι πολλοὶ τῶν Ἀρχιερέων, καὶ Ἱερέων καὶ μεγάλων ἀρχόντων συγκατετίθοντο τῷ δόγματι αὐτοῦ. Ὁ γοῦν Βασιλεὺς τοῦ καιροῦ ἐκεῖνου, ὁ Μέγας, λέγω, Κωνσταντῖνος, ὁ πρῶτος ἐν Βασιλεῦσι Χριστιανός, ἀκούων τὴν σύγχυσιν τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ βέλων παῦσαι τὰ σκάνδαλα, καὶ φανερωῖσαι τὴν ἀλήθειαν, ὥρῃε νὰ συναχθῇ Σύνοδος οἰκουμένη ἐκ τῆς Νίκαιαν Πόλιν, ἣ ὁποία εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Βιθυνίας ἐν τῇ ἀνατολῇ. Τότε δὲ καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος,

Διάκονος ἔτι ὢν, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Σύνοδον, ἐπέχων τὸν τόπον τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, ὡς ἐκεῖνου ὄντος ἀσθενοῦς. Πολλῶν δὲ λόγων καὶ διαλέξεων γινομένων, καὶ τοῦ μὲν Ἀρείου Αἰρετικοῦ ἀποδειχθέντος καὶ ἀναθεματισθέντος μακρὰν τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς δὲ εὐσεβοῦς καὶ ὀρθοδόξου Πίστεως τῶν Χριστιανῶν ἀνακηρυχθείσης καὶ βεβαιωθείσης, ἀνεχώρησαν πάλιν οἱ Ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ ἐπίλοιποι Πατέρες, ἕκαστος εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἐπαρχίαν καὶ πόλιν. Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, λόγοις καὶ δόγμασι τὸν Ἀρειον ἀπελέγξας, καὶ τὴν ὀρθόδοξον Πίστιν τρανώσας, ὑπέστρεψε πάλιν εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν, καὶ ἦν κηρύττων πανταχοῦ τὸ ὁμολοῦσιν, τουτέστιν, ὅτι ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι τῆς αὐτῆς οὐσίας, ἡγουν φύσεως, καὶ οὐχὶ ἄλλης καὶ ἄλλης, καθὼς ἔλεγεν ὁ Θεομισῆς Ἀρειος. Ἐπεὶ δὲ ὁ ἐχθρὸς τῆς ἀληθείας οὐ παύεται ἀείποτε παρακινῶν τοὺς πειρασμοὺς καὶ κατὰ πάντων μὲν τῶν Χριστιανῶν, ἐξόχως δὲ κατὰ τῶν Ἀγίων, τί ἐποίησεν; Ἦτον τίς Μητροπολίτης Νικομηδείας, Εὐσέβιος λεγόμενος, εἰς μὲν τὸ κρυφὸν ὅλως δι' ὅλου ἀκόλουθος τοῦ Ἀρείου, εἰς δὲ τὸ φανερόν, ὡς Χριστιανὸς ἐπειδὴ ἐφοβᾶτο νὰ μὴ τὸν καθήρουσιν. Οὗτος γοῦν ἔχωντας παρρησίαν μεγάλην πρὸς τὸν Βασιλέα, καὶ βέλωντας νὰ φέρῃ πάλιν τὸν Ἀρειον εἰς τὴν προτέραν τιμὴν, ἐμήνυσέ του ἐκεῖ εἰς τὴν ἐξορίαν νὰ γράψῃ εἰς τὸ φανερόν, ὅτι στέργει μὲν τὰ δόγματα τῶν τιμῶν Θεοφόρων Πατέρων ἀναθεματίζει δὲ τὰ ἐδικά του, μὴ νὰ δυνηθῇ μὲ τοιοῦτον τρόπον νὰ καταπέσῃ τὴν γνώμην τοῦ Βασιλέως, νὰ τὸν ἀφήσουν ἀπὸ τῆς ἐξορίας, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Ὁ γὰρ μιὰρὸς Ἀρειος, γράψας μὲ πονηρίαν, εἰς τὰς λέξεις μὲν πῶς στέργει τὰ δόγματα τῶν Πατέρων, εἰς δὲ τὸν νοῦν πάλιν ὁμολογῶν τὰς προτέρας βλασφημίας, ἀπέστειλε πρὸς τὸν Βασιλέα. Τότε εὐρὼν ὁ Εὐσέβιος πρόφασιν, πῶς ὁ Ἀρειος μετενόησεν, ἐπαρεκάλει κατ' ἐκάστην ἡμέραν τὸν Βασιλέα, νὰ συγχωρήσῃ αὐτῷ τὴν τιμωρίαν τῆς ἐξορίας. Ὁ δὲ Μέγας Κωνσταντῖνος, οὐχὶ ὡς ὁμόφρων τοῦ Ἀρειανικοῦ

δόγματος, ἀλλὰ ὡς ἀπλοῦς καὶ ἄκακος ἄνθρωπος, παρρώντας, ὅτι ἐν ἀληθείᾳ μετενόησεν ὁ Ἄρειος, ἀπατηθεὶς τοῖς λόγοις τοῦ Εὐσεβίου, ὥρισε νὰ ὑπάγῃ πάλιν ὁ Ἄρειος εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ νὰ ἔχῃ τὴν τιμὴν τῆς Πρωτοπαπαδικῆς ὡς τὸ πρότερον. Ἀπελθὼν γοῦν ὁ Ἄρειος εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἐπειδὴ χωρὶς τῆς γνώμης τοῦ Πατριάρχου δὲν ἐδύνατο νὰ ποιήσῃ τίποτε, ὑπῆγε καὶ εἰς αὐτόν, ζητῶντας νὰ συμφορέσῃ μετ' αὐτοῦ, καὶ νὰ τὸν ἔχῃ ὡς κληρικόν του· ἀλλ' ἐκείνος γινώσκων ἐκ Πνεύματος Ἁγίου τὴν μιανὰν αὐτοῦ γνώμην, ὅτι δὲν ἐμετανόησεν ἐπ' ἀληθείας, ἀλλὰ μόνον πλασματικῶς, διὰ τὴν τιμὴν καὶ τὴν πατρίδα, οὐκ ᾔθελε δέξασθαι αὐτόν παντελῶς, μάλιστα δὲ ἔγραψε καὶ γράμματα σὺν τῷ Μεγάλῳ Ἀθανασίῳ πρὸς τὸν Βασιλέα, Ἀρχιδιακόνῳ τότε ὄντι. Ἐγραψε δὲ πρὸς τὸν Βασιλέα, ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον τὸν ἀναθεματισθέντα καὶ καθαιρεθέντα ἀπὸ τῶν τιῆ Θεοφόρων Πατέρων, νὰ τὸν δεχθῇ αὐτὸς μόνος καὶ νὰ τὸν συμφορέσῃ· καὶ ὅτι, ὡς μὲν Χριστιανὸν ἴσως νὰ τὸν δεχθῇ, ἐπειδὴ φαίνεται, ὅτι λέγει πῶς στέργει τὰ δόγματα τῆς Ἀγίας καὶ οἰκουμένης πρώτης Συνόδου· τὸ δὲ νὰ τὸν συγχωρήσῃ νὰ ἔχῃ καὶ τὴν Ἱερωσύνην, δίχως τὴν γνώμην τῶν τότε Ἀρχιερέων, δὲν εἶναι δυνατόν. Τὰ τοιαῦτα γοῦν γράμματα δεξαμένος ὁ Βασιλεὺς, καὶ πρὸς Συμὸν ἐξαφθεὶς ὑπὸ τοῦ πανούργου Εὐσεβίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, ἀνταπέστειλεν, ὅτι, ἐὰν δὲν ποιήσουν, καθὼς γράφει, νὰ δεχθοῦσι τὸν Ἄρειον, θέλει ἀποστείλῃ Ἀρχιερεῖς, νὰ καθήρουν τὸν Πατριάρχην Ἀλέξανδρον, καὶ τὸν Μέγαν Ἀθανάσιον. Ταῦτα ἐπρόσταξεν ὁ Βασιλεὺς, οὐχὶ δουλεύων τῷ Συμῷ, οὐδὲ ἀγαπῶν τὴν Αἵρεσιν τοῦ Ἀρείου, ἀλλ' ἵνα παύσωσι τὸ σκάνδαλον τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ ὁμογνωμήσωσιν οἱ Ἀρχιερεῖς μετ' αὐτὸν εἰρηνικόν.

Δὲν ἐπέρασαν πολλαὶ ἡμέραι ἀφόντις ἔστειλεν ὁ Βασιλεὺς τὰ τοιαῦτα γράμματα, καὶ ἀπέθανεν ὁ Πατριάρχης Ἀλέξανδρος. Συναθροίνοντες δὲ οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Ἐπαρχίας Αἰγύπτου, ψήφῳ κανονικῇ καὶ γνώμῃ πάντων ἔχειροτόνησαν τὸν Ἅγιον Ἀρχιε-

ρέα καὶ Ποιμένα ἐαυτῶν, μᾶλλον δὲ παντός τοῦ κόσμου Διδάσκαλον. Ἰδόντες δὲ οἱ τῆς τοῦ Ἀρείου γνώμης ἀκόλουθοι, καὶ φθονήσαντες τὴν τόσῃν τιμῇν τοῦ Ἁγίου, πλέον δὲν ἐδυνήθησαν νὰ κρύπτουν τὴν ἔχθραν· διότι προτίτερα μὲν, ἕως, οὐ ἔξῃ ὁ μακαρίτης Ἀλέξανδρος, δὲν ἀποτολμοῦσαν νὰ δείξουν φανερά τὴν αἵρεσίν τους. Ὅτε δὲ ἶδαν τὸν Ἅγιον, ὅτι ἐκαθέσθη ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Πατριαρχίας, παρευθὺς, ὥσπερ ἀναγκαζόμενοι παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῶν τοῦ Διαβόλου, ἔδειξαν εἰς τὸ φανερόν τὴν γνώμην τους, καὶ δὲν ἔπαυαν καθ' ἐκάστην ἡμέραν διεγείροντες σκάνδαλα, ἔχοντες σκοπὸν νὰ ἐξορίσουν τὸν Ἅγιον οὐ μόνον τοῦ θρόνου, ἀλλὰ καὶ τῆς πόλεως, εἰ δυνατόν δὲ καὶ τῆς ζωῆς ἀποστερηῆσαι. Ἦτον δὲ πρῶτος εἰς τὴν τοιαύτην ἐπιβουλήν ὁ προειρημένος Εὐσεβίος, ὁ ὁποῖος μόνον εἰς τὸ ὄνομα εἶχε τὴν εὐσέβειαν, εἰς δὲ τὴν ἀλήθειαν ἦτον ὅλως δι' ἑλοῦ ἀσεβής· σὺν αὐτῷ δὲ ἦσαν καὶ ἄλλοι τινὲς Ἀρχιερεῖς καὶ Ἀρχόντες, πλὴν οἱ ὀνομαστοὶ ἦσαν οὗτοι· Θεόγνις ὁ Μητροπολίτης Νικαίας, Ἰσίδωρος, Εὐδαίμων, καὶ Καλλίνικος. Τί γοῦν οἱ συκοφάνται τοῦ Ἀγίου; Ὅσοι ἦσαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, συνάπτουσι σκευωρίαν κατ' αὐτοῦ, καὶ γράφουσι τρία ἐγκλήματα· ἐν μὲν, ὅτι ἀναγκάζει τοὺς Ἐπισκόπους καὶ Ἱερεῖς τῆς Ἐπαρχίας αὐτοῦ κάθε χρόνον, νὰ τοῦ διδουσιν ἀπὸ τόσου πανίου ὥσάν χαράτζι, ὅπερ δὲν ἐγίνε ποτὲ, οὔτε εἰς ἐκείνο τὸ Πατριαρχεῖον, οὔτε εἰς ἄλλο κανένα· δεύτερον δὲ, ὅτι εἶναι ἐπίβουλος τῆς Βασιλείας· τρίτον, ὅτι εἶναι φιλοχρήματος, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἀδίκητής· διότι, διὰ νὰ ἀγαπᾷ τὰ χρήματα, ἀδικᾷ τὸν κόσμον, καὶ συνάξει βίον· καὶ ὅτι ἔχει ἕνα σεντούκι γεμάτον φλουρία, ἀποτεθειμένον εἰς ἕνα του φίλον. Αὐτὰ τὰ τρία ἐγκλήματα γράψαντες οἱ ἐπίβουλοι τοῦ Ἀγίου εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἔδωκάν τα εἰς ἕνα Ἱερέα, Ἰσχυράν ὀνόματι, νὰ τὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Νικομήδειαν πρὸς τὸν Εὐσεβίον, ὡς ἔχοντα παρρησίαν πρὸς τὸν Βασιλέα· μὴ νὰ τὸν καταπέσῃ, καὶ ἐξορίσῃ τὸν Ἅγιον. Ἀλλ' ἵνα καταλάβητε, ποταπὸς ἦτον ὁ Ἰσχυ-

ρας οὗτος, ἀκούσατε ἀνέκαθεν τὴν ὑπό-
 Δεσιν.

Μία Ἐπισκοπὴ ἦτον τῆς Ἀλεξανδρείας, Μαρειώτης λεγομένη· ἐν ταύτῃ γοῦν γεννη-
 Δεῖς καὶ ἀνατραφεῖς ὁ Ἰσχύρας, ἡδουλήθη γενέσθαι Ἱερέως. Ὁ δὲ Ἐπίσκοπος τοῦ καιροῦ ἐκείνου, γνωρίζωντας αὐτὸν ἀνάξιον τῆς Ἱερωσύνης, ὡς φαυλόδιον, οὐκ ἠθέλησε χειροτονῆσαι. Ἐκεῖνος δὲ, μήτε τὸν Θεὸν φοβηθεῖς, μήτε τοὺς Δεῖους Κανόνας εἰς μὲν λογισάμενος, ἐξελθὼν τῆς Μαρειώτου, ἔλειπεν ἱκανὸν καιρὸν· μετὰ δὲ ταῦτα, πάλιν ἐπανελθὼν, ἔλεγεν ἑαυτὸν Ἱερέα. Τοῦτο μαθὼν ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος, ἔστειλεν ἕνα τοῦ Κληρικόν, Μακάριον λεγόμενον, εἰς τὴν Μαρειώτην, νὰ ἰδῇ, εἰ ἄρα ἀληθῶς ἐχειροτονήθη ὁ Ἰσχύρας παρ' ἐνορίαν, καὶ ποῦ ἐχειροτονήθη. Ἀπελθὼν δὲ ἐκεῖνος, καὶ ἐξετάσας τὴν ὑπόθεσιν, εὗρεν ὅτι ἀχειροτόνητος ἦτον ὁ Ἰσχύρας. Φοβούμενος γοῦν ὁ Ἰσχύρας, μήπως παιδευθῇ ὑπὸ τοῦ Ἀγίου, ὡς παραδάτης τῶν Δείων Κανόνων, ἐβουλήθη βουλὴν μιαν, ὅτι νὰ πάρῃ τὰ γεγραμμένα ἐκείνα ἐγκλήματα, καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν ἐχθρόν τοῦ Ἀγίου τὸν Εὐσέδιον, νὰ ἐπιβουλευέται καὶ αὐτὸς ἐκεῖθεν ἐπιβουλὰς κατ' αὐτοῦ. Ὡς δὲ τὸν εἶδεν ὁ Εὐσέδιος, ἀπελθόντα, καὶ οἱ ἄλλοι Ἀρχιερεῖς, ὅσοι ἦσαν μὲν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπίστευον δὲ τῷ δόγματι τοῦ Ἀρείου, ἐχάρησαν περισσῶς· πᾶν γὰρ ζῶον ἀγαπᾷ τὸ ὅμοιον αὐτοῦ, ὡς λέγει καὶ ὁ σοφὸς Σειράχ εἰς τὸ ιγ'. Κεφ. Διότι τοιοῦτος ἰσχυρὸς ἦτον ὁ Ἰσχύρας, ὅτι οὐ μόνον, εἰ ἠθέλειν εὖρη μικρὰν ἀφορμὴν, ἐτεχνεύετο νὰ ἀνάψῃ μεγάλην φλόγα, ἀλλὰ ἐκεῖ ὅπου δὲν εὗρισκεν τίποτες αἰτίαν, ἐδύνατο νὰ κάμῃ μεγάλα σκάνδαλα, τὰ ὅποια τολμῶ εἰπεῖν, ὅτι οὐδὲ αὐτὸς ὁ Διάβολος δὲν ἐδύνατο νὰ τὰ κάμῃ. Ἔλεγε δὲ ὁ μιὰς συκοφάντης καὶ τοῦτο κατὰ τοῦ Ἀγίου, ὅτι, ὡς ἂν ὑπῆγεν ὁ Κληρικὸς Μακάριος εἰς τὴν Μαρειώτην νὰ ἐξετάσῃ τὴν περὶ αὐτοῦ ὑπόθεσιν, τὸν ἤρεν ὅπου ἐλειτούργει· καὶ ἐκεῖνος ἔπιασε τὸ Ἅγιον Ποτήριον, καὶ τὸ ἔχουσε κατὰ γῆς, καὶ ἐπάτησε τὸ Σῶμα καὶ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὅσα βιβλία ἤρεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὰ ἑκάυσε.

Ταῦτα δὲ ἐποίησεν ὁ Μακάριος, ὡς ἔχων ἐξουσίαν παρὰ τοῦ Πατριάρχου, ὡς τε καὶ αὐτὸς ἀσεβὴς εἶναι, ἐπειδὴ ἔδωκε τῷ Μακαρίῳ τοιαύτην ἐξουσίαν. Ἀκούοντες δὲ ταῦτα οἱ ἐχθροὶ τοῦ Ἀγίου, ὁ Εὐσέδιος λέγω καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ βλέποντες τὸν Ἰσχύραν ἐπιτήδειον ὄντα εἰς τὸ προξενῆσαι μεγάλα σκάνδαλα, παρεδάρρουν αὐτὸν κατὰ τοῦ Ἀγίου, ὑποσχόμενοι, ὅτι, εἰ ἂν ἐνεργήσῃ νὰ καθαιρεθῇ ὁ Ἅγιος, νὰ χειροτονήσουσιν αὐτὸν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας. Ἐχόντες γοῦν τοιαύτας μεθόδους οἱ καλοὶ ἐκεῖνοι Ἀρχιερεῖς, ὑπῆγαν εἰς τὸν Βασιλέα Κωνσταντῖνον, τί μὲν οὐ λέγοντες, τί δὲ οὐ πράττοντες; ἔδειχναν τὴν ἀναφορὰν ὅπου ἔχει τὰ τρία ἐγκλήματα, ἔφεραν τὸν Ἰσχύσαν εἰς τὸ μέσον, ἔλεγον αὐτοῖς ἄλλα περισσότερα, ἕνα σκοπὸν ἔχοντες, ὅλοι, νὰ τὸν θυμώσουσι κατὰ τοῦ Ἀγίου. Ἀλλ' ὁ μέγας τῷ ὄντι καὶ πρᾶος Βασιλεὺς μὴ ἀγαπῶν τὰ σκάνδαλα τῶν Ἀρχιερέων, μήτε τὴν σύγχυσιν τῶν Ἐκκλησιῶν, ἔπασχε με λόγους εἰρηνικοὺς νὰ συμπεράνῃ τὰ πράγματα· ὡς δὲ ἔβλεπεν, ὅτι περισσότερο παραινινοῦνται, τί ἐποίησε;

Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, τριακοστὸν ἔτος ἔχοντος αὐτοῦ εἰς τὴν Βασιλείαν, ἐσυνάζοντο οἱ Ἀρχιερεῖς τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως καὶ τῆς Ἀφρικῆς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα νὰ ἐγκαινιάσουσιν τὸν μέγαν ναὸν τῆς Χριστοῦ Ἀναστάσεως, κατὰ τὴν ιγ'. τοῦ Σεπτεμβρίου, ὃν ἤγειρεν ἐκ βάθρων ἡ Ἀγία Ἐλένη, ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Εἰς ἐκείνους γοῦν ἔγραψεν, ὅτι ὅταν ὑπάσῃ διὰ τὰ Ἐγκαίνια τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου Τάφου, νὰ ἰδοῦσι καὶ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου, εἰ ἂν εἶναι ἀληθινὰ, ὅσα ἔλεγεν ὁ Ἰσχύρας· οὐ μόνον δὲ τὰ περὶ τοῦ Ἀγίου νὰ ἐξετάσουν, ἀλλὰ νὰ ἰδοῦσι καὶ τὸν Ἀρείον. Καὶ εἰ μὲν ἀληθῶς ἐμετενόησε, καὶ δέχεται τὰ δόγματα τῆς ἐν Νικαίᾳ Ἀγίας Συνόδου, καὶ μόνον διὰ φθόνου τὸν ἀφορίζει ὁ Ἅγιος, νὰ τὸν συγχωρήσουσιν αὐτοί· εἰ δὲ μόνον εἰς πρόσωπον σχηματίζεται τὴν εὐσέβειαν, νὰ τὸν ἀφορίσουν καὶ αὐτοί. Ταῦτα προστάξαντος τοῦ Βασιλέως, μετὰ τὸ ἐγκαινιάσαι τὸν ναὸν οἱ Ἀρχιερεῖς, ὑπῆγαν εἰς τὴν Τύρον τὴν πόλιν νὰ ἰδοῦσιν

τὰ περὶ τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου καὶ τοῦ Ἀρείου. Συγκροτήσαντες δὲ Σύνοδον, πρῶτον μὲν ἤφεραν εἰς τὸ μέσον τὸν Κληρικὸν Μακάριον σιδηροδέσμιον, καλουμένον καὶ τοῦ Ἐπάρχου εἰς τὸ Δικαστήριον, νὰ ἀπολογηθῇ εἰς ὅσα ἔλεγε· ὁ Ἰσχύρας, ὅτι ἐπάτησε τὸ Σῶμα καὶ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ· δεύτερον δὲ ἐμήνυσαν καὶ τοῦ Ἀγίου νὰ ὑπάγῃ. Ἐν ὧσιν δὲ ἐμελλεν ὁ Ἅγιος νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Σύνοδον νὰ ἀπολογηθῇ διὰ τὰ τρία ἐκεῖνα ἐγκλήματα, ὁ Θεὸς τί οἰκονόμησε. Δύω τινὲς Ἱερομόναχοι Ἀλεξάνδρειοι, Μακάριος, καὶ Ἄπης λεγόμενοι, εἶχαν εὐρεθῇ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις εἰς τὴν Νικομήδειαν, διὰ ἐδικήν τους δουλείαν. Τούτους προσκαλεσάμενος ὁ Βασιλεὺς, (ἐτυχε γὰρ καὶ αὐτὸς τότε ἐκεῖ) ἐρώτησέ τους διὰ τὰ ἐγκλήματα ἐκεῖνα, ὅσα εἶπεν αὐτῷ ὁ Εὐσέβιος καὶ οἱ ἄλλοι Ἀρχιερεῖς κατὰ τοῦ Ἀγίου, ἐκεῖνοι δὲ ὡς φοβούμενοι τὸν Θεόν, εἶπον αὐτῷ, καθὼς ἦτον ἡ ἀλήθεια, ὅτι ὅλα ψευδῆ εἶναι, καὶ κατὰ συκοφαντίαν τὰ λέγουσι. Πιστεύσας οὖν αὐτοῖς ὁ Βασιλεὺς, παρευθὺς ἔγραψεν ὅρισμὸν εἰς τοὺς Ἀρχιερεῖς ὅπου ἐξέταζαν τὸν Ἅγιον, ὅτι ὅποιαν ὥραν ἰδοῦσι τὸν ὅρισμὸν, νὰ παύσουσι τῆς κρίσεως, καὶ νὰ ἀφήσουν τὸν Ἅγιον νὰ καθέται εἰς τὸν θρόνον του. Τούτου τὸν ὅρισμὸν, ὡς εἶδαν οἱ κατήγοροι τοῦ Ἀγίου, αὐτὸν μὲν μὴ ἔχοντες τί ποιῆσαι, ἀπέλυσαν ἄκριτον κατὰ τὴν τοῦ Βασιλέως πρόσταξιν, ἔφεραν δὲ τὸν Μακάριον εἰς τὸ μέσον νὰ τὸν κρίνουναι, περὶ ὧν κατήγορε ὁ Ἰσχύρας, ὁ δὲ Μακάριος ἀπελογεῖτο δικαίως καὶ νομίμως λέγων, ὅτι ἄς ἀποδείξῃ πρῶτον ὁ κατήγορός μου Ἰσχύρας, πῶς εἶναι Ἱερεὺς, καὶ πού ἔχειροτονήθη, καὶ τότε θέλω παιδεύεσθαι ἐγὼ, ἐάν εὐρεθῇ ὅτι ἐπάτησα τὸ Σῶμα καὶ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ. Βλέποντες οἱ ἐχθροὶ τοῦ Ἀγίου Ἀρχιερεῖς, ὅτι νικᾶται ὁ Ἰσχύρας, ἐσυμπέραναν τὴν ὑπόθεσιν, ὡς ὅτι νὰ ὑπᾶσι κατὰ τόπον νὰ τὸν ἐξετάσουν. Ἐπειτα τὸν μὲν Μακάριον παρέδωκαν τῷ Ἐπάρχῳ νὰ τὸν φυλάττῃ σιδηροδέσμιον, αὐτοὶ δὲ ἐσκέπτοντο μὲ τίνα τρόπον νὰ καθήρουν τὸν Ἅγιον. Βλέπων δὲ ὁ Ἅγιος τὴν ἄδικον κρίσιν, ὅτι τὸν μὲν Μακά-

ριον νομίμως ἀπολογούμενον ἐδίσμεναν, τὸν δὲ Ἰσχύραν, ἀνιέρων ὄντα βοηθοῦσιν, ἔκραξε μεγαλοφώνως· ἐσθύσθη τὸ δίκαιον, ἐχάθη ἡ ἀλήθεια, ἐπατήθησαν οἱ Νόμοι τῶν Ἀγίων Πατέρων. Τίς εἶναι αὐτὴ ἡ ἄδικος Κρίσις; οἱ αὐτοὶ εἰσθε καὶ μάρτυρες, καὶ κριταί, καὶ ἐνάγοντες; Ταῦτα τοῦ Ἀγίου λέγοντος ἐθυμώθησαν οἱ Ἀρχιερεῖς τὰ μέγιστα, οἱ μιμηταὶ τοῦ Διὰβόλου, καὶ οὐχὶ τοῦ Χριστοῦ· ὁ γὰρ Χριστὸς λοιδορούμενος, οὐκ ἐντελειοῦται, πάσχων, οὐκ ἡπείλει· οὗτοι δὲ καὶ μὴ λοιδορηθέντες, ἐθυμώθησαν λέγοντες· ὕβρισε τὴν Σύνοδον τῶν Ἀρχιερέων, ἄξιός ἐστιν καθαιρέσεως. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἅγιος, ὅτι ἐσυμφώνησαν νὰ τὸν καθήρουν, ἐσίβη εἰς ἓνα καράβι κρυφά, νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν Βασιλέα· καὶ παρευθὺς πιάνουνσι καὶ γράφουν τὴν καθαιρέσιν του, ἔχοντες ἐγκλημα, ὅτι ὕβρισε τὴν Σύνοδον τῶν Ἀρχιερέων, καὶ δὲν ἐστάθη νὰ ἀπολογηθῇ, ἀλλὰ ἔφυγεν. Ἀφόντις δὲ ἔγραψαν τὴν καθαιρέσιν, ἐπειδὴ ὅλα κατὰ ἔχθραν τοῦ Ἀγίου, μᾶλλον δὲ διὰ νὰ στήσουν τὸ δόγμα τοῦ Ἀρείου τα ἐκάμνασι, παρευθὺς ἐσυγχώρησαν τὸν Ἀρείον· καίτοιγε πολλοὶ ἀπ' ἐκείνους ἦσαν οἱ ἀσυνείδητοι, ὅπου ὑπέγραψαν εἰς τὴν καθαιρέσιν του, ἐν τῇ κατὰ Νικαίαν Συνόδῳ.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐποίησαν οἱ ἐναντίον τοῦ Ἀγίου, καὶ φίλοι τοῦ Ἀρείου Ἀρχιερεῖς· ὅσοι δὲ ἦσαν ὀρθόδοξοι Ἀρχιερεῖς εἰς τὸ μέσον τους, δὲν ἠθέλησαν νὰ τοῦ συγχώρουν, μάλιστα δὲ ἔγραψαν καὶ πρὸς τὸν Βασιλέα, ὅτι ἐκεῖνοι ὅπου τὸν ἐσυγχώρησαν, κατὰ πῆσμα τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου τὸ ἐκάμασι, ἀμὴ αὐτὸς στέκεται πάλιν εἰς τὴν προτέραν του Αἵρεσιν. Ταῦτα τὰ γράμματα δεξάμενος ὁ Βασιλεὺς, ἀπέστειλεν ὅρισμὸν πρὸς τοὺς Ἀρχιερεῖς, νὰ ὑπᾶσιν ὅλοι πρὸς αὐτόν. Βλέποντες δὲ οἱ πρῶτοι τῶν ἐχθρῶν τοῦ Ἀγίου, ὁ Εὐσέβιος, καὶ ὁ Θεόγνης, καὶ οἱ ἄλλοι, ὅτι εἰς κακὸν τους ἀποβαίνει τὸ πρᾶγμα, καὶ ὅτι, ἐπειδὴ εἶναι ὁ Ἅγιος εἰς τὸν Βασιλέα, ἐάν ὑπᾶσι καὶ αὐτοὶ, θέλουσιν εὐρεθῇ ψεῦσαι καὶ συκοφαντῆται πλάσσαντες ψευδεῖς ἀφορμὰς, ἐκαθύνταν εἰς

μίαν πόλιν τῆς Παλαιστίνης, Καισάρειαν, λεγομένην, μόνον δὲ μὲ γράμματα ἀπηλογούντο πρὸς τὸν Βασιλέα ἀπὸ μακροθεν. Ἰδὼν δὲ ὁ Βασιλεὺς, ὅτι δὲν τολμοῦσιν οἱ κατήγροιο αὐτοῦ νὰ ἐλθοῦσι κατὰ πρόσωπον, καὶ γνωρίσας, ὅτι ὅλα ἐχθρικῶς τὰ κάμνουσιν, ἔδωκεν ὀρισμὸν τῷ Ἀγίῳ νὰ ὑποστρέψῃ εἰς τὸν θρόνον του. Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἅγιος, καὶ καθίσας εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, ὡς εἶδε τὸν Ἄρειον, ὅτι δὲν παύει διδάσκων τὰς προτέρας βλασφημίας, καὶ ὅτι μεγάλη σύγχυσις γίνεται εἰς τοὺς Χριστιανούς, ὅτι πῶς ἐσυγχώρησαν δέκα Ἀρχιερεῖς, οὓς ἐκάθησαν ἐν τῇ. Θεοφόροι Πατέρες, δίδοντας νὰ παύσουν τὰ σκάνδαλα ἀπὸ τὴν Αἴγυπτου, ἔγραψε γράμματα παρακαλεστικά πρὸς τὸν Βασιλέα, νὰ μνησθῇ εἰς τὸν Ἄρειον, νὰ ὑπάγῃ εἰς αὐτόν· ἕνα μὲν, διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ὁ τόπος ἀπὸ τοιοῦτον μισῶν, ἄλλο δὲ, ὅτι μὲ τὸ νὰ εἶναι πλησίον τοῦ Βασιλέως, δὲν δεῖται τολμᾶ νὰ διδάσκῃ τὰς μισῶν αὐτοῦ βλασφημίας. Περὶ τούτου γοῦν ὁ Βασιλεὺς ἔστειλε Τζαούστην καὶ ὀρισμὸν νὰ ὑπάγῃ ὁ Ἄρειος εἰς τὴν Νικομήδειαν, διότι καὶ αὐτὸς ἐκεῖ εὐρίσκετο τότε. Ἀλλὰ ἰδέτε, μὲ τίνα τρόπον ἐπροξένησεν ὁ ἐχθρὸς τῆς ἀληθείας τὰ μεγάλα σκάνδαλα τοῦ Ἀγίου. Πηγαινάμενος ὁ μισῶν Ἄρειος πρὸς τὸν Βασιλέα, ἐπύρασεν ἀπὸ τὴν Καισάρειαν· ἐκεῖ εὐρήκε τὸν Εὐσέβιον, καὶ τὸν Θεόγνιν, καὶ τοὺς ἄλλους φίλους. Παρακαλέσας οὖν αὐτούς, ἐπῆρέτους μετ' αὐτοῦ, ἔχοντες ἐκεῖνοι ὄρεξιν νὰ ὑπᾶσιν ἐν μὲν, διὰ νὰ βοηθήσουν τὸν Ἄρειον, δεῦτερον δὲ, διὰ νὰ ῥάψουσιν καὶ τινὰ συκοφαντίαν κατὰ τοῦ Ἀγίου. Ὡς δὲ ὑπῆγαν εἰς τὴν Νικομήδειαν, καὶ ἤσαν τὸν Βασιλέα, ἐρώτησέ τους ἐκεῖνος, τίνα κατηγορίαν εὐρήκαν κατὰ τοῦ Ἀγίου, καὶ τὸν ἐκάθησαν τότε ἐκεῖνοι δὲ, ἐπειδὴ ὅλως δι' ὅλου ἕνας ἦτον ὁ σκοπὸς τους νὰ ἐξορίσουν τὸν Ἄρειον, καὶ οὔτε τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ εἶχαν εἰς τὴν ψυχὴν τους, οὔτε Κόλασιν ἐφοδῶντο, ἀπεκρίθησαν μετὰ μεγάλης ὑποκρίσεως. Τὰ μὲν ἄλλα, Βασιλεῦ, ἐγκλήματα τοῦ Ἀθανασίου, πολὺ εἶναι νὰ τὰ διηγῇται τίς, τοῦτο δὲ μᾶς πικραίνει, καὶ καίει τὴν καρδίαν μας, ὅτι ἐτόλμησαν ὁ ἀσυνείδητος,

καὶ ἐπρόσταξε τινὰ Ἱερέα Μακάριον νὰ χύσῃ τὸ τίμιον Σῶμα καὶ Αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ κατὰ γῆς, καὶ νὰ τὸ καταπατήσῃ, καὶ ὅτι φοβερίζει νὰ ἀφορίσῃ τοὺς πραγματευτάδες, νὰ μὴ φέρουσιν πλέον σιτᾶρι ἀπὸ τὴν Ἀλεξανδρείαν ἔδω, νὰ λιμοκτονήσωμεν. Αὐτὰ εἶναι ὅπου μᾶς πικραίνουν, Βασιλεῦ πολυχρονιμένε, καὶ διὰ ταῦτα τὸν ἐκάθηραμεν· καὶ ὅτι ἀληθινὰ λέγομεν, ἰδοὺ καὶ οἱ Ἐπίσκοποι μάρτυρες, ὁ Ἀδαμαντίνιος, ὁ Ἀνούβιος, ὁ Ἀρσεθίων, καὶ ὁ Πίτρος, οἱ ὅποιοι μαρτυροῦσιν ἐνώπιον τῆς εὐσεβεστάτης Βασιλείας σου, ὅτι ἀληθῶς ἐποίησε ταῦτα ὁ Ἀθανάσιος.

Κατὰ ἀλήθειαν, εὐλογημένοι Χριστιανοί, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ ἐκ κεφαλαιον τῆς πρὸς Κορινθίους α'. Ἐπιστολῆς, «Φθείρουσιν ἡθὴ χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί»· διότι καὶ τότε ὁ Ἅγιος καὶ Μίγας Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος τοῦτο ἐπαθεν· ἐπίστευσε τοὺς λόγους τῶν μισῶν Ἀρχιερέων, καὶ παρעθὺς ἀποφάσισε νὰ ἐξορίσουν τὸ Ἅγιον εἰς τὰς Γαλλίας, αἱ ὅποιαι εἶναι Ἐπαρχίαι τρεῖς Ἀκουϊτανία, Ἀγηδουνησία, καὶ Βελγική, μετὰ τῆς Ἰσπανίας, καὶ τῆς Γερμανίας. Λέγουσι δέ τινες, ὅτι οὐχὶ κατὰ πάθος τὸ ἐκαμεν ὁ Μίγας Κωνσταντῖνος τοῦτο, νὰ ἐξορίσῃ τὸν Ἅγιον, ἀλλὰ οἰκονομικῶς πρὸς καιρὸν, διὰ νὰ παύσουσι τὰ σκάνδαλα τῶν Ἀρχιερέων, καὶ νὰ ἐνωθῶσιν αἱ Ἐκκλησίαι, διότι ἐκινδύνευαν ἀπὸ τὰ σχίσματα τῶν Ἀρχιερέων νὰ πέσουν οἱ Χριστιανοί εἰς Ἑλληνισμόν. Ἀλλὰ ὁ μὲν Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ταῦτα ποιήσας ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ ξέ. χρόνων ὑπάρχων, ἐξ ὧν ἐδασίλευσε τοὺς λβ'. Ἀφῆτε δὲ διαθήκην νὰ μοιράσους τὴν ὅλην Βασιλείαν αὐτοῦ οἱ τρεῖς τοῦ υἱοῦ, ὁ Κωνσταντῖνος, ὁ Κωνσταντῖος, καὶ ὁ Κωνσταντῖνος. Ὁ μὲν Κωνσταντῖνος νὰ πάρῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν μετὰ πασῶν τῶν Ἐπαρχιῶν αὐτῆς, ὁ δὲ Κωνσταντῖος τὴν Ἰσπανίαν, καὶ ὁ Κωνσταντῖνος τὴν Ῥώμην. Ταύτην δὲ τὴν διαθήκην τὴν ἔδωκεν εἰς χεῖρας ἐνὸς Πνευματικοῦ, νὰ τὴν δώσῃ τῷ μεγαλητέρῳ Τίτῳ αὐτοῦ Κωνσταντίνῳ. Ἐ-

καῖνος δὲ ὁ μιὰρὸς, ὡς ἔχοντας μετὰ τοῦ
τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀρείου, καὶ ζητῶντας ἀ-
εῖποτε καιρὸν νὰ κάμῃ τὸ θέλημά του, νὰ
βοηθήσῃ τὸν Ἀρείον, δὲν τὴν ἔδωκε τῷ
Κωνσταντίνῳ, κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ
εὐσεβοῦς Βασιλέως, ἀλλὰ γνωρίζοντας τὸν
Κωνσταντίνον ἐλαφρόν εἰς τὴν γνώσιν, καὶ
εὐκολοκατάπειστον εἰς πάντα λόγον, ἐκεί-
νῳ δέδωκεν αὐτήν, μίαν ταύτην χάριτα
καὶ ἀνταμοιβὴν ζητήσας παρ' αὐτοῦ, νὰ
στερεώσῃ μὲν τὰ δόγματα τοῦ Ἀρείου, νὰ
βεβαιώσῃ δὲ καὶ τὴν ἐξορίαν τοῦ Ἀγίου,
ὡς δικαίως καὶ νομίμως γενομένην· ὑπερ-
μάχει δὲ εἰς τοῦτο καὶ ὁ ἀσεβὴς Εὐσέβιος.
Καὶ ὅμως δὲν ἐπέρασαν πολλαὶ ἡμέραι, καὶ
πρῶτον μὲν ἔσυραν εἰς τὴν γνώμην τους
τὸν πρῶτον Κοιτωνάρχην τοῦ Βασιλέως, ὁ
ὁποῖος ἐμετάστρεψε καὶ ὅλους τοὺς Εὐ-
νούχους εἰς τὰ δόγματα τοῦ Ἀρείου· ἔπειτα
δὲ κατὰ μικρὸν ὁμιλοῦντες καὶ τῇ Βασι-
λίᾳ, ἐπέστρεψαν καὶ αὐτήν. Τέλος, καὶ
τὸν Βασιλέα Κωνσταντίνον ἐκατάπεισάν τον
εἰς τὸ φανερόν, νὰ εἶναι μὲν ὑπέρμαχος
τῆς τοῦ Ἀρείου κακοδοξίας, τὴν δὲ Πίστιν
τῶν Χριστιανῶν νὰ ἀποστραφῇ. Καὶ πα-
ρευθὺς ὥρισε κατὰ πᾶσαν πόλιν καὶ χώ-
ραν, νὰ πιστεύουσι πάντες, καθὼς ἐδίδα-
σκεν ὁ Ἀρείος, καὶ ὁποῖος μὲν Ἐπίσκοπος
ἢ Ἱερεὺς στέργει τὸ δόγμα τοῦ Ἀρείου, νὰ
ἔχῃ καὶ τὴν τιμὴν αὐτοῦ· ὁποῖος δὲ ἐναν-
τιοῦται, νὰ εἶναι διωγμένος καὶ ἐξόριστος.
Ἦσαν δὲ τότε Πατριάρχαι εἰς μὲν τὴν
Κωνσταντινούπολιν Ἀλέξανδρος, εἰς δὲ τὴν
Ἀντιόχειαν Εὐστάθιος, καὶ εἰς τὰ Ἱερο-
σόλυμα Μάξιμος· εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν
οὐδεὶς ἐχειροτονήθη ἐξωρισμένου ὄντος τοῦ
Ἀγίου Ἀθανασίου. Τούτων οὕτως ἐχόν-
των, καταπεισθεὶς ὁ Βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ Εὐ-
σεβίου καὶ τῶν λοιπῶν, ἐμήνυσε τῷ Πα-
τριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως Ἀλεξάνδρῳ,
ἀπαραιτήτως νὰ συλειτουργήσῃ μετὰ τοῦ
Ἀρείου, ἢ νὰ παραμερίσῃ τοῦ θρόνου. Ἰ-
δὼν δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ὅτι καὶ τὰ δύο σενά
εἶναι, ἔρριψε τὴν ἐλπίδα αὐτοῦ πᾶσαν πρὸς
τὸν Θεόν, καὶ παρεκάλει αὐτὸν νὰ κάμῃ
τὴν ἐκδίκησιν. Ὅτε δὲ ἐφθασεν ἡ ὠρισμένη
ἡμέρα, καθ' ἣν ὥρισεν ὁ Βασιλεὺς νὰ λει-
τουργήσῃ ὁ Πατριάρχης μετὰ τοῦ Ἀρείου,

ἠθέλησεν ὁ μιὰρὸς Ἀρείος νὰ ὑπάγῃ εἰς
τὴν αὐτοῦ χρεῖαν, καὶ παρευθὺς (ὡ τῆς
δικαίας κρίσεως τοῦ Θεοῦ!) ἐχύθησαν τὰ
ἔντερα αὐτοῦ ὑποκάτω, καὶ ἔδωκε τὴν ἀ-
ξίαν τιμωρίαν ὁ Θεομάχος, ἀπολαύσας τὸ
αἰώνιον πῦρ τὸ ἡτοιμασμένον τῷ Διαβόλῳ
καὶ τοῖς Ἀγγέλοις αὐτοῦ. Ὁ δὲ Εὐσέβιος
καὶ οἱ σὺν αὐτῷ αἰσχυρθέντες διὰ τὸν
κακὸν θάνατον τοῦ Ἀρείου, τότε μὲν ἡσύ-
χασαν. Ἐπειδὴ δὲ, ὡς εἶπε καὶ τις Σοφός,
ὁ κακὸς, οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ κακὸν, διὰ
τοῦτο καὶ αὐτοὶ, μὴ ἔχοντες τότε τί ποιῆ-
σαι, ἐπαύσαντο τῆς φανεραῆς ἐπιβουλῆς·
ἀλλ' οὖν πάλιν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐ-
παύοντο κρυφίως μελετῶντες σκευωρίας κα-
τὰ τοῦ Ἀγίου, ὅπως μηδέποτε ἀπολαύσῃ
τὸν θρόνον αὐτοῦ. Ἀλλὰ τί οἰκονόμεισεν ὁ
Θεός;

Ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντίνος, ὁ πρῶτος
τῶν υἱῶν τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, βλέ-
πων τὸν Ἅγιον ἐν τῇ ἀδίκῃ ἐξορίᾳ πα-
λὺν ἤδη χρόνον ἔχοντα (δύω χρόνους καὶ
μῆνας τέσσαρες εἶχε), καὶ λυπηθεὶς αὐ-
τὸν, ὡς καὶ αὐτὸς Χριστιανικώτατος ὢν,
ἠβουλήθη νὰ τὸν ἀποστείλῃ εἰς τὸν θρόνον
αὐτοῦ, καὶ παρευθὺς γράφει ταιαῦτα γράμ-
ματα, καὶ στέλλει τοῖς Ἀλεξανδρεῦσι μετὰ
τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου· ἡ Νικητὴς Κων-
σταντίνος Ἀλεξανδρέων τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ
τῷ λαῷ. Ὑπολαμβάνω, ὅτι κανεὶς ἀπο-
σᾶς δὲν εἶναι νὰ μὴ γνωρίζῃ τοὺς πείρα-
σμούς ὁποῦ ἐσυνέβησαν ποτὲ τῷ Μεγάλῳ
Ἀθανασίῳ, τῷ λαμπρῷ Κήρυκι τῆς Εὐ-
σεβείας, καὶ πῶς ἐξωρίσθη εἰς ταῖς Γαλ-
λίαις οἰκονομικῶς παρὰ τοῦ πατρὸς μὲν,
καὶ ἐκεῖ εὐρίσκατο μετ' ἐμοῦ ἐν τῇ πόλει
Τριβέλλῃ· διότι καὶ ὁ μακαρίτης πα-
τήρ μου δὲν τὸν ἐκαταδίκασεν εἰς ἀειφυ-
γίαν, νὰ μὴν ἔχῃ πλέον ἀνάκλησιν, ἀλλὰ
ἐβούλετο πάλιν τὰ τὸν ἀποκαταστήσῃ εἰς
τὸν θρόνον του· διὰ τοῦτο, καὶ πρὶν νὰ
ἀποθάνῃ, παρήγγειλεν ἐμοὶ, ὡς μεγαλη-
τέρῳ υἱῷ αὐτοῦ, κατὰ διαδοχὴν νὰ τοῦ
δώσω τὸν θρόνον του. Προσάττομεν γοῦν
καὶ ἐσᾶς, τῶρα μὲν νὰ τὸν δεχθῆτε μετὰ
πάσης τιμῆς καὶ εὐλαβείας, καὶ νὰ τὸν
προῦπαντήσετε ὅλοι σας, ὡς Ἀρχιερεῖα καὶ
Ποιμένα καὶ Διδάσκαλον τῆς εὐσεβείας.

μετά δὲ ταῦτα πάλιν, καιροῦ καλοῦντος, νὰ τὰν στείλετε πρὸς μέ, νὰ τὸν τιμῶσω καὶ ἐγὼ καθὼς πρέπει ». Μετ' αὐτὰ γοῦν τὰ γράμματα ἐλθόντος τοῦ Ἀγίου εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, εὐγῆκεν ὅλον τὸ πλῆθος τῶν Χριστιανῶν, Ἱερεῖς, λαϊκοί, ἄνδρες, γυναῖκες, παιδιά, καὶ ἐπροὔπαντησάντων μετὰ πάσης περιχαρείας. Ἰδόντες δὲ πάλιν οἱ ἐχθροὶ τοῦ Ἀγίου, ὅτι δὲν ἐκατόρ-θωσαν τίποτε, στέλλουσι γράμματα εἰς τὸν Εὐσέβιον, νὰ ἐνεργήσῃ τινὰ μηχανὴν κατ' αὐτοῦ· ἐκεῖνος δέ, ὡς ὑπάρχων σκευὸς τοῦ Διαβόλου πεπονημένον, εὐρήκε δύω ἐγκλήματα, ἐν μὲν, ὅτι δίχως τὸ Δίλημα τῆς Συνόδου, ὅπου τὸν ἐκάθηρεν, ἐκάθισεν εἰς τὸν θρόνον του, δεύτερον δέ, ὅτι ἔχει ἓνα χερί νεκρὸν, τὸ ὁποῖον τὸ ἔκοψεν ἀπὸ τινὰ ἄνθρωπον Ἀρσένιον λεγόμενον, καὶ μετ' ἐκεῖνο κάμνει μαγείας, καὶ διὰ τοῦτο τὸν ἀγαπᾷ ὁ μωρὸς λαός. Ταῦτα τὰ ἐγκλήματα πλασάμενος ὁ Εὐσέβιος, ἀνέφερετα τῷ Βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ, καὶ παρευθὺς ὥρισε νὰ συναχθῇ Σύνοδος τῶν Ἀρχιερέων εἰς τὴν Τύρον, νὰ τὰ ἐξετάσουν. Ἀπέ-στειλε δὲ καὶ Ἐπιτηρητὴν τῆς Συνόδου, ἓνα μέγαν ἄρχοντα ἐδικόν του, Ἀρχέλαον λεγόμενον· ἔγραψε δὲ καὶ εἰς τὸν Ἐπαρχον τῆς Φοινίκης Νόγον ὀνόματι, νὰ ὑπερμα-χήσῃ καὶ αὐτός, ὅπως εὐρεθῇ ὁ Ἀθανάσιος πταίστης, νὰ τὸν ἐξορίσῃ μὲ δίκαιον τρόπον. Ὡς δὲ ἐσυνάχθη ἡ Σύνοδος τῶν Ἀρχιερέων εἰς τὴν Τύρον, ἡ ὁποία εἶναι μία πόλις τῆς Φοινίκης, ἐμήνυσαν τοῦ Ἀγίου νὰ ὑπάγῃ, θάρρῶντες ὅτι θείλουσι θυνθῇ νὰ ἀποδείξουν τὸ περὶ τῆς μαγείας ἐγκλημα, διότι δὲν τὸ ἐλπίζαν ποτε νὰ φανῇ ὁ Ἀρσένιος εἰς τὸ μέσον. Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἀρσένιος, ὑπάρχων ἀναγνώστης, εἶχε κάμει τινὰ αἰσχροεργίαν ποτε, καὶ μί-λων τιμωρηθῆναι ὑπὸ τῆς αὐθεντίας, ἔφυγε καὶ ἔγενεν ἀφανὴς πολὺν καιρὸν· διὰ τοῦτο οἱ ἐχθροὶ τοῦ Ἀγίου θάρρῶντες, ὅτι δὲν θίλει τολμήσῃ ποτε ὁ Ἀρσένιος νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἐλπίζαν νὰ βεβαιώ-σουν τὴν συκοφαντίαν τους. Τί γοῦν ὁ Θεὸς οἰκονόμησεν, ὁ μὴ παρῶν τους ἐπ' αὐτῷ πεποιθότας; Εἶχεν ἀκουσθῇ ἡ φήμη εἰς τὰς περίε πόλεις καὶ χώρας τῆς Αἰ-

γύπτου, πῶς μέλλουσι νὰ καθήρουν τὸν Ἀθανάσιον διὰ τὸ χερί τῷ Ἀρσενίου. Διότι συνήθειαν ἔχουσιν οἱ ἄνθρωποι, ὅταν μὲν ἀκούσουν λόγον διὰ τινὰ παραμικρὸν ἄν-θρωπον, νὰ μὴ τὸν πιστεύουσι, μηδὲ νὰ τὸν κηρύττουσιν εἰς πολλούς· ὅταν δὲ ἀκουσθῇ τίποτε περὶ τινος μεγάλου ἀνθρώ-που, πάντες τὸ πιστεύουσι, καὶ πάντες πε-ρὶ ἐκείνου συντυχαίνουσιν. Ὡς δὲ διεδόθη ἡ φήμη, καὶ ἤκουσεν ὁ Ἀρσένιος ἐκεῖ ὅ-που ἦτον κεκρυμμένος, ὅτι μέλλει ὁ Ἅγιος νὰ παιδευθῇ διὰ ταυτὸν, ἐλυπήθηκε τον, καὶ ἀπειθῶν κρυφίως εἰς τὴν Τύρον ἀν-ταμώθη μετ' αὐτοῦ, καὶ λέγει του ὁ Ἅγιος· μίαν χάριν ποιήσέ μου Ἀρσένιε, νὰ μὴ παρρησιασθῇς, μηδὲ νὰ φανῇς ἐμπροσθεν τῶν κατηγόρων μου καὶ μαρτύρων, πρὶν νὰ ὑπάγῃ ἐγὼ εἰς τὴν Σύνοδον, διότι εἰάν τὸ μάθουν πρὶν τῆς Συνόδου οἱ ἐναντίοι μου, θείλουν ἐπιβουλευθῇ νὰ σὲ φονεύσουν. Ἀλλὰ ὅταν βεβαιώσουν τὸ ψεῦδος οἱ μάρ-τυρες, τότε σὺ νὰ φανῇς ἐμπροσθεν αὐτῶν, νὰ ἐλεγχθοῦσιν ὡς συκοφάνται καὶ ψευδο-μάρτυρες. Καὶ ὁ μὲν Ἅγιος τοιοῦτοτρό-πως ἐτοιμάσας τὸν Ἀρσένιον, περιέμενε νὰ τὸν καλέσων εἰς τὴν Σύνοδον. Οἱ δὲ μί-αροὶ συκοφάνται δὲν ἠρκέσθησαν μόνον εἰς αὐτὸ τὸ ἐγκλημα, ἀλλὰ ἐμεταχειρίσθησαν καὶ ἄλλο· εὐρήκασι μίαν γυναῖκα ἀναίσχυν-του, καὶ συκοφάντριαν, καὶ ἔδωκάν της φλω-ρία περισσὰ νὰ εἰπῇ, ὅτι συνεγένετο μετ' ἐκείνης ὁ Ἅγιος· καὶ ὁμοῦς ἐκείνη οὐδὲ τὸν ἐγνώριζε καλῶς τὸν Ἅγιον, μόνον ἐξ ἀκοῆς τὸν εἶχεν. Ὡς γοῦν ἤρχετο ὁ Ἅγιος εἰς τὴν Σύνοδον, εἶχε μετ' ἐαυτοῦ καὶ ἓνα Ἱε-ρέα, Τιμόθεον λεγόμενον, ὁ ὁποῖος, ὡς φρόνιμος ὅπου ἦτον, ἐμεθοδεύθη νὰ ἀπο-δείξῃ τὴν γυναῖκα ὡς ψεύτριαν· καὶ πρὶν νὰ σέβῃ ὁ Ἅγιος εἰς τὴν Σύνοδον, προέλα-βεν ὁ Τιμόθεος, καὶ λέγει πρὸς αὐτήν· ἐγὼ ἔκαμα μετ' ἐσένα τὴν ἀνομίαν, ὡ γύ-ναι. Ἐκείνη δὲ ἐπειδὴ συκοφάντρια ἦτον, καὶ ἀλήθειαν δὲν ἔλεγε, θάρρῶσα, ὅτι αὐ-τὸς εἶναι ὁ Ἀθανάσιος, ἀπεκρίθη μετὰ με-γάλης καὶ ἀναίσχυντου φωνῆς· οὗτος εἶ-ναι, Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς, ὁ ἐναγής καὶ ἀκά-θαρτος Ἀθανάσιος, ὅπου ἔπραξε μετ' ἐμοῦ τὴν ἀνομίαν, αὐτὸς εἶναι ὁ ἀνάξιος τῆς

Ἀρχιερωσύνης. Οἱ δὲ Ἀρχιερεῖς, ὡς εἶδαν, ὅτι ἐψεύσατο ἡ ἀδικία ἑαυτῇ, κατὰ τὸν Θεὸν φάναι Δαβὶδ, ἐμειδίασαν μὲν εἰς τὸ φανερόν, θέλοντες νὰ σκεπάσουν τὴν ἐντροπὴν τους· καὶ τί γὰρ εἶχαν ἕτερον ποιῆσαι; οὕτω φανερώς ἐλέγχοντο τοῦ ψεύδους. Ἦρξαντο δὲ ἐξετάζειν τὸ περὶ τῆς μαγίας ἔγκλημα· καὶ ὃν ἤφεραν εἰς τὸ μέσον μίαν χεῖρα τινὸς νεκροῦ, Δίαμα ἐλεῖνόν τοῖς ὁρώσι· καὶ ταύτην δεικνύοντες τῷ Ἀγίῳ, ἐδόκω· Ἀὕτη ἡ χεὶρ Ἀθανάσιε, ἐλέγχει τὰς μεγείας σου· αὕτη ἡ χεὶρ, ἀνόσιε καὶ ἀδικε, δεικνύεισε Μάγον καὶ Τερατοποιόν· εἶπε οὖν παρρησίᾳ, πρὸς πείας μαγείας τὴν ἐχρειάζουσιν; Ἀπεκρίθη ὁ Ἅγιος ταπεινῶ καὶ ἡμέρῳ τῷ σχήματι, ποῖος εἶναι ἀπὸ τὴν ἀγιωσύνην σας, ὅπου ἤξεύρει τὸν Ἀρσένιον; Ἐσηκώθησαν πέντε, δέκα Ἀρχιερεῖς, καὶ εἶπον, ἡμεῖς τὸν ἤξευρομεν, διότι οἱ ἀσυνειδήτοι, οἱ αὐτοὶ ἦσαν καὶ κριταί, καὶ κατήγοροι, καὶ μάρτυρες. Πάλιν ἐρώτησέ τους ὁ Ἅγιος· ποῖος γεωρίζει βεδαίως, ὅτι αὕτη ἡ χεὶρ ὅπου δεικνύετε, εἶναι τοῦ Ἀρσενίου; Ἀπεκρίθησαν πάλιν αὐτοὶ ἐκεῖνοι· ἡμεῖς τὴν γνωρίζομεν. Τότε ὁ Ἅγιος, μὴ δυνάμενος ὁρᾶν τὴν ἀλήθειαν συκοφαντουμένην, κράζει τὸν Ἀρσένιον εἰς τὸ μέσον τῆς Συνόδου, καὶ λέγει πρὸς αὐτούς· τοῦτος εἶναι ὁ Ἀρσένιος, ἅγιοι Ἀρχιερεῖς, ἢ ἄλλος; Ἐκεῖνοι δὲ ἐκπλαγέντες ἐπὶ τῷ ἀνελπίστῳ Διάματι, ἐσιώπων. Ὁ δὲ Ἅγιος, γυμνώσας τὰς χεῖρας τοῦ Ἀρσενίου, εἶπε, δύο χεῖρια ζητεῖτε ἀπὸ τὸν Ἀρσένιον, ἢ καὶ τρίτον; Ἰδοὺ ἡ δεξιὰ, ἰδοὺ καὶ ἡ ἀριστερά· τώρα ἀνάγκη εἶναι νὰ ἀποδείξετε ἡ ἀγιωσύνη σας, ποῦ τὴν εὐρήνικε τὴν τρίτην χεῖρα τῷ Ἀρσενίῳ. Τοῦτο δὲ εἰπόντος τοῦ Ἀγίου, ἐκεῖνοι αἰσχυνθέντες, ἐχάλασαν τὴν Σύνοδον· ἐσηκώθη δὲ καὶ ὁ Αὐθεντικός Ἀρχὼν Ἀρχέλαος ἐντροπιασμένος, καὶ ὁ Ἐπαρχὸς μόνον μετὰ τῶν δορυφόρων αὐτῶν, μηδὲν ἔχοντες ποιῆσαι. Ἀλλ' οὗτοι μὲν, μετὰ τὸ διαλυθῆναι τὴν Σύνοδον, ἀπῆλθον εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν, θαυμάζοντες τὸν Ἅγιον· οἱ δὲ κακισταὶ Ἀρχιερεῖς, ὡς οὐκ ἠδυνήθησαν πληρῶσαι τὸ θέλημα αὐτῶν, ἀκολουθοῦντες κατόπισθεν τοῦ Ἀγίου, ἐφοβέριζαν αὐτόν,

ὑβρίζαν, ἐλοιδώρουν λέγοντες α ὁ Μάγος, ὁ ἀπατεῶν, ὁ γόης, ὁ ὑποκριτὴς, ὁ κακιστα ἐπιμελούμενος. Ἀκούσαντες δὲ τὸ πλῆθος τὰς τοσαύτας ὑβρεῖς κατὰ τοῦ Ἀγίου, ὥρμησαν κατὰ τῶν Ἀρχιερέων, καὶ τοσαύτη σύγχυσις ἐγένε τὴν ὥραν ἐκείνην ἀπὸ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, καὶ ἀπὸ τοῦς ὑπηρετάς καὶ φίλους τῶν Ἀρχιερέων, ὅτι, εἰάν δὲν ἐπρόφθανεν ὁ Ἀρχέλαος, καλὰ καὶ εἰάν ἦτον βοηθὸς τῶν ἐχθρῶν τοῦ Ἀγίου, ἀλλ' ὅμως ἦτον καὶ ἄνθρωπος φρόνιμος· καὶ μὴ θέλωντας νὰ φανῇ αὐτὸς αἷτιος τῆς συγχύσεως τοῦ λαοῦ, ἀρπάσας τὸν Ἅγιον, ἔδωκε τοῦ στρατῶν νὰ φύγῃ μακρὰν τῆς πόλεως. Καὶ ὁ μὲν Ἅγιος, ἐπειδὴ ἐβλεπε τὸν ἑαυτόν του εἰς μεγάλην στενοχωρίαν, φυγὼν ἐκρύβη εἰς ἓνα ξηροπήγαδον, ἐκεῖνοι δὲ ζητήσαντες καὶ μὴ εὐρόντες αὐτόν, ἔγραφαν δευτέραν καθαίρεσιν κατ' αὐτοῦ· καὶ οὐ μόνον εἰς τόσον δὲν ἠρκέσθησαν οἱ ἀχόρταστοι τῶν σκανδάλων Ἀρχιερεῖς, ἀλλὰ καὶ τὸν Βασιλέα ἐκατάπεισαν μὲ γράμματα καὶ ἀναφοράς, νὰ γράψῃ ὁρισμὸν, ὅτι ὅπου εὐρεθῇ ὁ Ἅγιος κεκρυμμένος, νὰ ἀφανίζουσι τὸ σπήτιον ἐκεῖνο, καὶ ὁποῖος ὑπάγῃ τὸ κεφάλι του, νὰ ἔχη τόσα φλωρία χάρισμα ἀπὸ τὴν Βασιλείαν. Καὶ ὁ μὲν Ἅγιος τοιοῦτοτρόπως ζητούμενος, ἐξ χρόνους ἐποίησε κεκρυμμένος ἐν τῷ λάκκῳ ἐκείνῳ, δεχόμενος τροφὴν παρά τινος Χριστιανοῦ φίλου αὐτοῦ. Ὡς δὲ ἐγνώρισεν, ὅτι ἐμάθασιν οἱ Βασιλικοὶ ὑπηρεταὶ τὸν τόπον, καὶ βούλονται νὰ τὸν πιάσουν, ἐξελθὼν ἐκεῖθεν, ἐκρύβη ὁμοίως εἰς ἄλλον ξηρόλακκον· ποιήσας δὲ ἐκεῖ ἡμέρας πολλὰς, ὡς ἐγνώρισε πάλιν, ὅτι ἐμάθασιν καὶ ἐκεῖνον τὸν τόπον, εὐγῆκε κρυφίως νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Ῥώμην, πρὸς τὸν Βασιλέα Κωνσταντᾶ, καὶ πρὸς τὸν τότε Πάπαν, Ἰούλιον ὀνόματι, νὰ διηγηθῇ τοὺς ἀπείρους τοῦ πειρασμοῦ. Ἀπελθὼν δὲ, καὶ διηγησάμενος αὐτοῖς ἅπαντα καταλεπτῶς, ἔμεινεν ἐκδεχόμενος τὴν παρ' αὐτῶν βοήθειαν. Ἀκούων δὲ ὅτι μέλλουσι νὰ χειροτονήσουν οἱ Ἀρχιερεῖς τῆς Ἀνατολῆς Πατριάρχην εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, Γεώργιον ὀνόματι, ὅπως δι' ὅλου γεωργόν τῆς κακίας, καὶ τῆς τοῦ Ἀρείου λύσεως

πεπληρωμένοι, ἔλυπετο καὶ ἔδυσφόρει, οὐχὶ πῶς ἔμελλε στερηθῆναι τοῦ θρόνου, (τοῦτο γὰρ οὐδὲ εἰς νοῦν ἐλογίζετο), ἀλλ' ὅτι ἐκείνου χειροτονηθέντος, καὶ διδάσκοντος τὰ τῆς ἀσεβείας ῥήματα, ἔμελλεν ἀφανισθῆναι ἡ Ὀρθοδοξία παντελῶς ἐκ τῆς Αἰγύπτου. Καὶ ὁ μὲν Ἅγιος, μὴ ἔχων ἄλλοτι ποιῆσαι, γράμμασι μόνοις, καὶ ἐπιστολαῖς ἐστήριζε τοὺς Ὀρθοδόξους. Οἱ δὲ περὶ τὸν Εὐσέβιον συναχθέντες, καὶ καταπέσαντες τὸν ματαιόφρονα Βασιλέα Κωνστάντιον, ἐχειροτόνησαν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας τινὰ μαθητὴν τοῦ Ἀρείου, ὀνόματι Γρηγόριον· καὶ παρευθὺς, ἀκόμῃ δὲν ὑπῆγεν ὁ Γρηγόριος εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν, καὶ ἄρχησε νὰ διδάσκη τὰ ἀσεβήστατα δόγματα τοῦ Ἀρείου ἔγραψε δὲ καὶ γράμματα εἰς πᾶσαν τὴν Ἐπαρχίαν τῆς Αἰγύπτου, ὅτι αὐτὸς εἶναι νόμιμος καὶ δίκαιος Ἀρχιερεὺς, ὁ παράνομος ὄντως καὶ ἀδίκος. Ὁ δὲ Εὐσέβιος, ὡς ἐπλήρωσε τὸ δῆλημά του, καὶ ἐχειροτόνησε τὸν Γρηγόριον, Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας, ἔστειλε καὶ γράμματα σὺν τοῖς μετ' αὐτοῦ Ἀρχιερεῦσι πρὸς τὸν Πάπαν Ἰούλιον, συκοφαντῶν καὶ κατηγορῶν τὸν Ἅγιον νὰ τὸν διώξῃ καὶ ἐκεῖνος ἀπὸ τὴν Ρώμην, ὡς Μάγον, ὡς παράνομον, ὡς Αἰρετικόν, ὡς ἀποστάτην τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίου. Ὁ δὲ Πάπας Ἰούλιος, ὡς φρόνιμος ὢν, γνωρίσας ὅτι ὅλα ἐγθρικῶς κάμνει ὁ Εὐσέβιος, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, καὶ ὅτι μάλιστα αὐτὸς εἶναι Αἰρετικὸς, καὶ ἔχι ὁ Ἅγιος, γράψας γράμματα πρὸς τοὺς κατ' Αἴγυπτον Ἀρχιερεῖς καὶ ὀρθοδόξους λαϊκοὺς, καὶ ἀφωρίσας τοὺς μὴ ὑποδεξαμένους αὐτὸν, ἐκπέμπει αὐτὸν νὰ ἔλθῃ πάλιν εἰς τὸν θρόνον του. Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἦτον ὁ Εὐσέβιος, καὶ ἄλλοι πολλοὶ Ἀρχιερεῖς Αἰρετικοί, συνηγμένοι εἰς τὴν Ἀντιόχειαν πόλιν, καὶ ἐκάμνασι Σύνοδον νὰ ἀλλάξουν τὴν λέξιν, νὰ μὴ λέγουσι τὸν Χριστὸν ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ, τουτίστι τῆς μιᾶς καὶ αὐτῆς οὐτα φύσεως, ἀλλὰ ἑτεροούσιον, ἡγουν ἄλλης φύσεως παρὰ τὸν Πατέρα, καὶ ξένον τῆς Θεότητος· ἀνάμεσα δὲ εἰς ἐκείνους τοὺς Ἀρχιερεῖς, ἦτον καὶ ὁ νεοχειροτόνητος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Γρηγόριος. Ὡς δὲ

ἔμαθαν, ὅτι ὑποστρέφει ὁ Ἀθανάσιος εἰς τὸν θρόνον του μετ' ἐξουσίας τοῦ Πάπα, στέλλουσι τὸν Γρηγόριον μετὰ βασιλικῆς ἐξουσίας, δόντες αὐτῷ καὶ τὸν Στρατηγὸν Συριανὸν μετὰ πλήθους στρατιωτῶν, ἵνα προφθάσῃ καθίσαι εἰς τὸν θρόνον, πρὶν τοῦ ἐλθεῖν τὸν Ἀθανάσιον· ἐπαράγγειλαν δὲ καὶ τῷ Στρατηγῷ, ἵνα τὸν μὲν Γρηγόριον, καὶ δελόντων καὶ μὴ δελόντων τῶν Ἀλεξανδρείων, βεβαιώσῃ εἰς τὸν θρόνον, τὸν δὲ Ἀθανάσιον, εἰάν φανῇ ποτὲ, νὰ τὸν φονεύσῃ. Ἀλλὰ τί τὸ ἐντεῦθεν; Ὁ μὲν Γρηγόριος ἐσέβη εἰς Ἀλεξανδρείαν ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας, ὁ δὲ Ἅγιος ἦλθε περὶ δύσιν Ἡλίου. Μερισθὲν δὲ τὸ πλῆθος εἰς δύο μέρη, καὶ τῶν μὲν δελόντων τὸν Γρηγόριον, τῶν δὲ τὸν Μέγαν Ἀθανάσιον, σύγχυσις μεγάλη καὶ ταραχὴ ἐγένετο. Βλέπων δὲ ὁ στρατηγὸς Συριανὸς ὅτι κινδυνεύει νὰ γένη ἐμφύλιος πόλεμος, καὶ ὅτι ἐβάλασε στίαν καὶ ἐκάψασι μίαν Ἐκκλησίαν, τοῦ Διουυσίου λεγομένην, ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν του, ὅτι ἂν δὲν φονεύσῃ τὸν Ἅγιον, δὲν παύει ἡ σύγχυσις· καὶ λοιπὸν παρήγγειλε τοῖς στρατιώταις, κανένα μὲν ἀπὸ τοῦ πλῆθους νὰ μὴ φονεύσουν, μόνον δὲ τὸν Ἀθανάσιον νὰ πιάσουν. Ὡς δὲ ἔμαθεν ὁ Ἅγιος τὴν ἐπιβουλὴν, ἀναμίξας ἑαυτὸν εἰς τὸ πλῆθος, καὶ λαθὼν τοὺς στρατιώτας, ἔφυγε κρυφίως, καὶ ἀπῆλθε πάλιν εἰς τὴν Ρώμην· ἐκεῖ εὗρηκε καὶ τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, Παῦλον τὸν Ὁμολογητὴν, ἐξωρισμένον ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίου, ὡς μὴ δέλοντα καταδέξασθαι τὴν φωνὴν τοῦ ἑτεροουσίου. Γράφει τοιγαροῦν ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντὸς πρὸς τὸν Ἀδελφὸν αὐτοῦ Κωνστάντιον, νὰ δεχθῇ τοὺς Πατριάρχας, καὶ νὰ τοὺς δώσῃ πάλιν τοὺς θρόνους αὐτῶν· ἀλλ' ἐκεῖνος ὅλως δι' ὅλου τῆς τοῦ Ἀρείου κακοδοξίας ἀνάπλεως ὢν, οὐκ ἠθέλησε ποιῆσαι κατὰ τὴν τοῦ Ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἀξίωσιν. Τέλος ἐσυμφώνησαν καὶ οἱ δύο Βασιλεῖς, νὰ γένη Σύνοδος εἰς τὴν Σαρδικίην, ἡ ὁποία τὴν σήμερον ἡμέραν ὀνομάζεται Τριαδίτσα, καὶ εἶναι πόλις τῆς Ἐπαρχίας τοῦ Ἰλλυρικοῦ, νὰ ἐξετάσουσιν, ποῖοι λέγουσιν ὀρθότερα, ἐκείνοι ὅπου κηρύττουσι τὸν υἱὸν ὁμοούσιον

τῷ Πατρὶ, ἢ οἱ λέγοντες αὐτὸν ἑτεροοῦσιον. Ἦσαν δὲ Ἀρχιερεῖς, ἀπὸ μὲν τὸ μέρος τοῦ Πάπα, ἡγουν τῆς Δύσεως, πλείονες τῶν τ'. ἀπὸ δὲ τὸ μέρος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τουτέστι τῆς Ανατολῆς, μόνον ὁ ἀνάμεσα δὲ εἰς αὐτοὺς ἦτον καὶ ὁ Ἰσχύρας, ὁ ποτὲ ἀνίερος κατήγορος τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου, Ἐπίσκοπος τῆς Μαρεώτου, χειροτονηθεὶς παρὰ τοῦ Ἀλεξανδρείας Γρηγορίου. Καὶ οἱ μὲν τῆς Ανατολῆς Ἀρχιερεῖς ἔλεγον, ὅτι εἰάν καθίσουν εἰς τὴν Σύνοδον ὁ Παῦλος καὶ ὁ Ἀθανάσιος, αὐτοὶ νὰ μὴ καθίσουν, οἱ δὲ τῆς Δύσεως ἀντίλεγον, ὅτι πρέπει νὰ καθίσουν καὶ ἐκεῖνοι. Οὕτως οὖν ἀσύμφωνοι ὄντες, διεχωρίσθησαν· καὶ οἱ μὲν τῆς Ανατολῆς Ἀρχιερεῖς, εἰσελθόντες εἰς τὴν Φιλιππούπολιν τῆς Θράκης, καὶ ποιήσαντες Σύνοδον (ὧ τῆς ἀνοχῆς σου, Χριστέ Βασιλεῦ!), ἐβαθαίωσαν τὸ ἑτεροοῦσιον· οἱ δὲ τῆς Δύσεως, προσμείναντες ἐν τῇ Σαρδικῇ μετὰ Παύλου καὶ Ἀθανασίου, καὶ ἀναθεματίσαντες μὲν τοὺς λέγοντας τὸν Χριστὸν ἑτεροοῦσιον τῷ Πατρὶ, στερεώσαντες δὲ τὰ δόγματα τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, ἐκήρυξαν φανερώς τὸ ὁμοοῦσιον. Ταῦτα μαθὼν ὁ εὐσεβὴς Βασιλεὺς Κωνστας, καὶ γνωρίσας, ὅτι ἀδίκως εἶναι ἐξωρισμένοι ὁ Παῦλος, καὶ ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, ἔγραψε πάλιν πρὸς τὸν Ἀδελφὸν αὐτοῦ Κωνστάντιον, ἀξιῶν αὐτὸν νὰ τοὺς ἀφήσῃ εἰς τοὺς ἑαυτῶν θρόνους ὡς εὐσεβεῖς καὶ ὀρθοδόξους· ἀλλ' ἐκεῖνος οὐδὲ τότε ἠθέλησε ποιῆσαι κατὰ τὴν τοῦ Ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἀξίωσιν. Τέλος ἰδὼν ὁ Κωνστας, ὅτι μὲ τὴν ἀξίωσιν δὲν κάμνει τίποτε, ἔγραψε καὶ φοβεριστικούς λόγους, ὅτι, εἰάν δὲν ἀφήσῃ τὸν Μέγαν Ἀθανάσιον εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἀλεξανδρείας, θέλει σηκώσῃ φουσάτον καταπάνω αὐτοῦ. Φοβηθεὶς γοῦν ὁ Κωνστάντιος τὸν πόλεμον τοῦ Ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἔγραψε γράμμα πρὸς τὸν Μέγαν Ἀθανάσιον, νὰ ὑπάγῃ πρὸς αὐτόν. Δειλιῶντος δὲ τοῦ Ἀγίου νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὸν Βασιλέα Κωνστάντιον, ὡς γνωρίζοντος αὐτὸν ὅλως δι' ὅλου Ἀρειανόφροντα, ἐκεῖνος ἔστειλε καὶ δεύτερα γράμματα, πάλιν καὶ τρίτα, ἀξιῶν αὐτὸν νὰ ὑπάγῃ νὰ τὸν ἰδῇ, οὐ γὰρ εἶδεν πώποτε. Ὡς δὲ εἶδεν ὁ Ἅγιος,

ὅτι ἐν ἀληθείᾳ τῷ μνηστῇ ὁ Βασιλεὺς, ἐκβαλὼν ἐκ τῆς καρδίας αὐτοῦ πᾶσαν δειλίαν, ἠθέλησε νὰ ὑπάγῃ. Ὡς δὲ ἤκτισαν οἱ Ῥωμαῖοι, ὅτι ἔστρεξεν ὁ Κωνστάντιος νὰ δώσῃ πάλιν τῷ Ἀγίῳ Ἀθανασίῳ τὸν θρόνον τῆς Ἀλεξανδρείας, μεγάλως ἐχάρησαν, διότι πᾶσα εἰς εἶχε χαρὰν ἐδικήν του τὴν τιμὴν τοῦ Ἀγίου, ἀλλὰ δὴ καὶ ὁ Βασιλεὺς Κωνστας, καὶ ὁ Πάπας Ἰούλιος, συνωθεύσαντες αὐτόν, ὁ μὲν μὲ στρατιώτας, ὁ δὲ μὲ Ἐπισκόπους καὶ Κληρικούς, ἀπέστειλαν πρὸς τὸν Βασιλέα Κωνστάντιον. Ἐκεῖνος δὲ μετὰ πάσης περιχαρείας δεξάμενος αὐτόν, καὶ ἐπὶ ἡμέρας τινὰς ὠμιλήσας μετ' αὐτοῦ, καὶ θαυμάσας τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν συνέσιν αὐτοῦ, ἔδωκε τοῦ ἐξουσίαν τοῦ ὑποστρέψαι εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ. Τοῦτο δὲ μόνον ἐζήτησε τότε ὁ Βασιλεὺς ἀπὸ τὸν Ἅγιον, ὅτι νὰ ἀφήσῃ τοὺς Ἀρειανούς, νὰ ἔχουσιν μίαν Ἐκκλησίαν εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν, νὰ ψάλουν καὶ αὐτοί· καὶ εἰπέ του ὁ Ἅγιος, εἰάν ἀφήσῃ καὶ ἡ Βασιλεία σου τοὺς Χριστιανούς νὰ ἔχουσιν μίαν Ἐκκλησίαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, νὰ ἀφήσω καὶ ἐγὼ τοὺς Ἀρειανούς εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν. Συμφωνήσαντες οὖν οἱ δύο, ὁ μὲν Ἅγιος νὰ δώσῃ τοῖς Ἀρειανοῖς μίαν Ἐκκλησίαν εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν, ὁ δὲ Βασιλεὺς ἄλλην τοῖς Χριστιανοῖς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, διεχωρίσθησαν. Τοσοῦτον δὲ ἐθαύμασεν ὁ Βασιλεὺς Κωνστάντιος τὴν φρόνησιν τοῦ Ἀγίου καὶ τὴν ἀρετὴν, ὅτι καὶ μετὰ ταῦτα ἔλεγε πρὸς τοὺς φίλους του, μὲ τὸ δίκαιον ἐφοβοῦντο οἱ Ἀρειανοὶ τὸν Ἀθανάσιον, τοιοῦτον φρόνιμον καὶ λόγιον ἄνδρα ὄντα.

Οὕτως οὖν, ὡς εἵπομεν, δεξιωθεὶς ὁ Κωνστάντιος τὸν Ἅγιον, ἔγραψεν ὀρισμὸν εἰς τοὺς Ἐπισκόπους καὶ Κληρικούς καὶ Ἀρχοντας πάσης τῆς Αἰγύπτου, καὶ εἰς τὸν τότε Αὐθέντην τοῦ τόπου, Νεστόριον λεγόμενον, καὶ εἰς τοὺς Ἐπάρχους τῆς Θεβαΐδος καὶ Πενταπόλεως, νὰ δεχθοῦσι τὸν Ἅγιον μετὰ πάσης τιμῆς καὶ εὐλαβείας· καὶ οὐ μόνον αὐτόν νὰ βεβαιώσουν εἰς τὸν θρόνον του, ἀλλὰ καὶ ὅσοι Ἐπίσκοποι ἀκόλουθοι αὐτοῦ ἐξεβλήθησαν ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου, καὶ ἐκεῖνοι νὰ ἀπολαύσουν τοὺς

Θρόνους ἑαυτῶν· με τοιαύτην γοῦν ἐξουσίαν ἐρχόμενος ὁ Ἅγιος, ἐπέρασεν ἀπὸ τὴν Συρίαν καὶ Παλαιστίνην. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ ἐνωθεὶς τῷ τότε Ἀγιωτάτῳ Πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων Μάξιμῳ, διηγήσατο αὐτῷ καταλεπτῶς πάντα τὰ συμβάντα, τοὺς ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας πειρασμοὺς, τὰς συκοφαντίας, τὰς ἐξουρίας, τέλος καὶ τὴν ἀνάκλησιν τοῦ Βασιλέως. Τότε ἐκεῖνος ἰδὼν τὸν Ἅγιον, καὶ μεγάλως εὐφρανθεὶς, ἔγραψε πρὸς τοὺς ἐδικούς του Ἐπισκόπους νὰ δεχθοῦσι τὸν Ἅγιον, καὶ μετὰ πάσης τιμῆς νὰ τὸν προπέμψουσιν ἕως εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Οὕτως οὖν ὁ Ἅγιος προπεμπόμενος, κατέλαβε τὴν Ἀλεξάνδρειαν· καὶ καθίσας, τῆτο ἦδη τρίτον, ἐπὶ τοῦ Θρόνου αὐτοῦ, ἤρξατο διδάσκειν τὰ τῆς Ὀρθοδοξίας δόγματα. Ταῦτα βλέπων ὁ ἐχθρὸς τῆς ἀληθείας Διάβολος, ἐζήτηε καιρὸν ἐπιτηδεῖον, νὰ πειράξῃ πάλιν τὸν Ἅγιον· καὶ ὅμως ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἤθελε νὰ τὸν δοκιμάσῃ, ὥσπερ τὸ χρυσοῦν εἰς τὸ πῦρ, διὰ νὰ λάμπῃ περισσότερον τὸ κήρυγμα τῆς Εὐσεβείας, διὰ τοῦτο ἔδιδε καὶ χώραν τοῖς πειρασμοῖς, καὶ ἵνα καὶ ὁ Ἅγιος φανῇ δοκιμώτερος με τοὺς πειρασμοὺς, καὶ ἡ Εὐσέβεια δοκιμαζομένη καὶ μὴ νικωμένη, ἤθελε στερεωθῇ περισσότερον. Τί γοῦν συνέβη ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις;

Ἀπέθανεν ὁ Βασιλεὺς τῆς Ρώμης Κώνστας, φονευθεὶς ὑπὸ Μαγνεντίου, καὶ παρευθὺς εὐρήκαν οἱ Ἀρειανοὶ πάλιν καιρὸν νὰ κακοποιήσῃ τὸν Ἅγιον, καὶ νὰ τὸν διώξουν ἀπὸ τὸν Θρόνον· καὶ προσελθόντες τῷ Βασιλεῖ Κωνσταντίῳ, ἐζήτησαν βίβλημα νὰ χειροτονήσουσι Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας τὸν Γεώργιον, τὸν γὰρ Γρηγόριον ἐκάθηράν του, ὡς ἀπαρνησάμενον τὴν τοῦ Αἰρείου Αἵρεσιν. Λαβόντες δὲ ἐξουσίαν παρὰ τοῦ Βασιλέως, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἀρειανόφρων, ἐζήτηε καιρὸν νὰ κακοποιήσῃ τὸν Ἅγιον, ἐχειροτόνησάν τον. Ἦτον δὲ ὁ Γεώργιος αὐτὸς, ἀπὸ μὲν τὸ πατρικὸν του γένος, Καππαδόκης, ἀπὸ δὲ τὸ μητρικὸν Ἀρμένιος ὅλως δι' ὅλου ἀγγέιου τοῦ Διαβόλου, καὶ τῆς τοῦ Ἀρείου δόξης· ὑπέρμαχος. Τοσοῦτον δὲ ἦτον πονηρότατος καὶ ὑπου-

λος ἄνθρωπος, ὅτι μόνος ὁ Ἀντίχριστος νὰ τὸν ὑπερέβαινε εἰς τὴν ὑπόκρισιν· εἰς ὅλα του δὲ τὰ κακὰ ὅπου εἶχεν, ἦτον καὶ ἀγράμματος, διότι δὲν ἐπαιδεύθη εἰς προκοπὴν καὶ μάθημα, καθὼς πρέπει τοῖς Ἀρχιερεῦσιν· ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἀνεθράφη εἰς τὸ παζάρι, μετὰ δὲ ταῦτα φιλιωθείς μετὰ τινος Ἀρχοντος μεγάλου, Εὐνούχου τοῦ Βασιλέως, Εὐσεβίου λεγομένου, κατ' ὀλίγον ὀλίγον, μετὰ τὴν ὑπόκρισιν ὅπου εἶχεν, ἐγένετο καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας. Οὕτως οὖν ὁ Γεώργιος χειροτονηθεὶς Πατριάρχης, ἀπῆλθε μετὰ πολλῆς ἐξουσίας καὶ δυνάμεως Βασιλικῆς εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Οὐ μόνον δὲ τὸν Γεώργιον ἐχειροτόνησαν οἱ Ἀρειανοί, ἀλλὰ ἔστειλαν καὶ δύο Ἀρχιερεῖς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, τὸν μὲν Ἀκάκιον, μᾶλλον δὲ κάκιστον λεγόμενον, τὸν δὲ Πατρόφιλον, φίλον ὄντα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Διαβόλου· ἐξέβαλον καὶ τὸν Ἱεροσολύμων Πατριάρχην Μάξιμον· ἐχειροτόνησαν δὲ ἀντ' αὐτῶ ἄλλον ὁμόφρονα αὐτοῖς, Κύριλλον λεγόμενον. Τίς νὰ διηγηθῇ τὰ κατὰ, ὅσα ἔκαμαν οἱ μισοὶ κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς τοὺς ὀρθοδόξους Χριστιανούς τοὺς κηρύττοντας τὸ ὁμοῦσιον; Ἦτον δὲ τότε αἱ ἡμέραι τῆς ἀγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ὅτε ἐσέβη ὁ Γεώργιος εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ παρευθὺς διώξας ἐκ τοῦ Θρόνου τὸν Μέγαν Ἀθανάσιον, ἐκάθισεν αὐτὸς ὡς ἔχων ἐξουσίαν Βασιλικήν. Ἀλλὰ τότε μὲν ἠσύχασεν, ὅτε δὲ ἐπέρασεν ἡ νέα ἐβδομάς τοῦ Πάσχα, ἔδειξε τὴν μισαρὰν του γνώμην ὁ προβατόσχημος λύκος, διότι οὐ μόνον τοὺς ἀκολουθοὺς τοῦ ἀγίου Ἐπισκόπου ἐκβάλων, ἐχειροτόνησεν ἄλλους ὁμόφρονas αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τοὺς Κληρικούς καὶ τοὺς λαϊκοὺς παρεδίδου τῷ Ἐπαρχῷ πρὸς τιμωρίαν. Καὶ ταῦτα, εἰ μὲν ἐποίει μόνον πρὸς τοὺς ἄνδρας, εἶχαν τινὰ παρηγορίαν τὰ κακὰ του· νῦν δὲ καὶ τὰς παρθένας καὶ Καλογραίας, ὅπου δὲν ἤθελαν νὰ καταπεισθῶν τοῖς λόγοις αὐτοῦ, ἀπογυμνῶν τοῦ ἐνδύματος, ἐπόμπειν μέσον τοῦ παζαρίου. Τίς νὰ ἀκούσῃ, καὶ νὰ μὴ συχαθῇ τὸν ἀνάξιον τῆς Ἀρχιερωσύνης, ὅσα κακὰ ἔκαμεν εἰς τὴν Ἐπαρ-

χίαν τῆς Αἰγύπτου; Τίς νὰ ἔχη δέκα στόματα, νὰ διηγηθῇ καταλεπτῶς τὰς αὐτοχίας; Ἐκλείει τὰς Ἐκκλησίας τῶν Ὁρθόδοξων· ἀργοῦσε τοὺς Ἱερεῖς· ἀφώριζε τὸν λαόν· τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν ἐμίγνυε, καθὼς τὸ λέγει ἡ Παροιμία, μόνον νὰ στήσῃ τὸ θῆλημά του· ἓνα σκοπὸν εἶχε μόνον, πῶς νὰ βεβαιώσῃ τὴν τοῦ Ἀρείου Θεομάχου Αἵρεσιν, τὰ δὲ ἄλλα πάντα δευτέρα τὰ εἶχε.

Βλέποντες δὲ οἱ ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ τὴν τὴν τὴν ἀπανθρωπίαν τοῦ Γεωργίου, ἀπελθόντες μετὰ τὴν Ἑορτὴν τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς ἔξω τῆς πόλεως, ἐν μιᾷ Ἐκκλησίᾳ, εἰς ὄνομα τιμωμένη τοῦ αἱγίου Πέτρου, καὶ ποτὲ Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας καὶ Μάρτυρος, προσηύχοντο ἐκεῖ λειτουργοῦντες, ὡς μὴ θῆλοντες συγκοινωνῆσαι τῷ Γεωργίῳ. Τοῦτο μαθὼν ἐκεῖνος, ἀπέστειλε τὸν τότε Μπείν τῆς Ἀλεξανδρείας, Σεβαστιανὸν ὀνόματι, Μανιχαίου ὄντα κατὰ τὴν αἵρεσιν, μετὰ πλήθους στρατιωτῶν, νὰ τοὺς πιάσουν. Ἀπερχομένου δὲ ἐκείνου, ὡς ἔμαθον οἱ Χριστιανοὶ τὴν ἐπιβολὴν, ὥρμησαν φυγεῖν· καὶ οἱ μὲν ἐδυνήθησαν φυγεῖν· τεσσαράκοντα δὲ ἀπ' ἐκείνους ἐπιάσθησαν· παραστησάμενος δὲ αὐτοὺς ὁ Γεώργιος, ἀνῆψε μεγάλην στίαν, καὶ ἠνάγκαζεν αὐτοὺς νὰ εἰποῦσιν, ὅτι νὰ εἶναι συγκοινωνοὶ τῆς τοῦ Ἀρείου Αἵρέσεως. Μὴ βουλομένων δὲ αὐτῶν ἀρνησασθαι τὴν ὀρθόδοξον Πίστιν τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, τοσαῦτον τοὺς ἔδειρε καθόλου τοῦ σώματος, μετὰ ῥάβδων φοινικείας, ἐχόντων μεγάλας ἀκάνθας, ὥστε εἰς ὀλίγον καιρὸν δὲν τοὺς ἐγνώριζαν οἱ συγγενεῖς αὐτῶν· πολλοὶ δὲ ἀπ' ἐκείνους ἀπέθανον ἐν αὐταῖς ταῖς πληγαῖς, ὧν τὰ λείψανα ἔκρυψεν ὁ μισαρός, διὰ νὰ μὴ τὰ εὕρωσιν οἱ συγγενεῖς αὐτῶν καὶ τὰ θάψουσιν. Ὅσοι δὲ ἔζησαν, τοὺς ἐξώρισεν εἰς μίαν ἔρημον χώραν, Πάσαν λεγομένην. Οὐ μόνον δὲ τοὺς ἀνδρας ἐτιμώρησεν οὗτος ὁ ἀπάνθρωπος Γεώργιος, ἀλλὰ καὶ πολλὰς γυναῖκας ὑπανδρεμένας καὶ παρθένας, τὰς μὲν ἐῤῥάπισεν εἰς τὸ πρόσωπον, τὰς δὲ ἀπεγύμνωσε· καὶ κατὰ τὸν νόμον νὰ εἰποῦμεν, ἔτι ἐτιμώρει τοὺς Χριστιανούς, καθὼς ὁ θυμὸς του, μᾶλλον δὲ

ὁ Διάβολος τὸν ἀνάγκαζεν. Ἐξώρισε δὲ καὶ Ἐπισκόπους πλείονας τῶν λ'. εἰς τὰ ἔσχατα μέρη τῆς Αἰγύπτου, ἐξ ὧν ἦσαν οὗτοι, Ἀμμώνιος, Γαῖος, Νῶϊς, Φίλων, Ἐρμῆς, Παυλῖνος, Ψυνόσχηρις, Δινάμων, Ἀγάθων, Ἀγαμφος, Μάρκος, ἄλλος Ἀμμώνιος, ἄλλος Μάρκος, Δρακόντιος, Ἀδέλφιος, καὶ Ἀθηνόδωρος· ἐξώρισε δὲ καὶ δύο Κληρικούς, Ἱέρακα, καὶ Διόσκορον λεγομένους. Πολλοὶ δὲ ἀπ' ἐκείνους τοὺς Ἐπισκόπους ἀπέθαναν εἰς τὴν στρατάν, πηγαίναντες εἰς τὴν ἐξορίαν· τὸσον τοὺς ἐπαίδευαν εἰς τὴν στρατάν οἱ ἀνιλεῖς ὑπηρέται τοῦ Βασιλέως· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐποίει ὁ Γεώργιος εἰς τὴν Αἴγυπτον.

Ὁ δὲ Βασιλεὺς Κωνσταντῖος, ὡσάν ἐγενεν Ἀυτοκράτωρ τῆς τε Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Ῥώμης, φονευθέντος τοῦ Ἀδελφοῦ αὐτοῦ Κωνσταντος ὑπὸ τοῦ Μαγνηντίου, καθὼς προέφημεν, ἠθέλησε νὰ στερεώσῃ καὶ εἰς τὴν δύσιν τὸ τοιοῦτον δόγμα τὸ ἀσεβές. Ἐπεὶ δὲ ἔβλεπεν, ὅτι ἀλλέως δὲν ἐδύνετο νὰ τελειώσῃ τὸ θῆλημά του, εἰάν δὲν καθαιρεθῇ τελείως ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, διὰ τοῦτο ὥρισε νὰ συναχθῇ Σύνοδος εἰς μίαν πόλιν τῆς Ἰταλίας, τότε μὲν Μεδιόλανα λεγομένην, νῦν δὲ Μιλάνο ὀνομαζομένην παρὰ τῶν Ἰταλῶν, νὰ καθήρουν τὸν Ἅγιον· εἰς τὴν ὁποίαν Σύνοδον ἐκάθετο καὶ αὐτὸς ὁ Βασιλεὺς διὰ φόβον τῶν Ἀρχιερέων. Βλέποντες δὲ πολλοὶ ἐκ τῶν Ἀρχιερέων τῆς Δύσεως τὴν τὴν τὴν ὁρμὴν τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίου, καὶ ὅτι ἐξώρισεν εἰς τὴν Ἀρμενίαν χώραν πέντε Ἐπισκόπους, ὅπου δὲν ἔστεργον νὰ υπογράψουν εἰς τὴν καθάρεσιν τοῦ Ἁγίου, τὸν Εὐσέβιον, τὸν Διονύσιον, τὸν Ῥοδανόν, τὸν Παυλῖνον, καὶ τὸν Λουκίφερον, μὴ ἔχοντες τί ποιῆσαι, ἄλλοι μὲν διὰ τὰ δῶρα τοῦ Βασιλέως, ἄλλοι διὰ νὰ ἔχουν τοὺς ἑαυτῶν θρόνους, οἱ περισσότεροι δὲ καὶ διὰ τὸν φόβον τῆς ἐξουσίας, ὑπέγραψαν εἰς τὴν τούτου καθάρεσιν. Τούτου δὲ γεγονότος, καὶ τοῦ Ἁγίου ζητουμένου ὑπὸ τῶν τοῦ Βασιλέως στρατιωτῶν ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ, εἰς μὲν τὸ φανερόν διὰ νὰ τὸν ἐξορίσουν, εἰς δὲ τὸ κρυπτόν διὰ νὰ τὸν φονεύσουν, μαθὼν αὐτὸς

τὴν ἐπιβουλὴν ἔκτινος ὀπτασίας Ἀγγελικῆς, ἐκρύφθη εἰς μιᾶς Χριστιανῆς παρθένου ὀσπήτιον, καὶ ἐκὶ ἐποίησε κεκρυμμένος χρόνους ἕξ, διατρεφόμενος παρ' αὐτῆς, καὶ συγγράφων λόγους κατὰ τῆς τοῦ Ἀρείου αἰρέσεως. Καὶ ὁ μὲν Ἄγιος μὲ τοιοῦτον τρόπον διαφυγὼν τὰς χεῖρας τοῦ Βασιλέως, ἔμεινε κεκρυμμένος ἐκεῖσε, μόνῳ τῷ Θεῷ καὶ τῇ φιλοχρίστῳ ἐκείνῃ παρθένῳ γνωσκόμενος. Ὁ δὲ ἀσεβέστατος Βασιλεὺς, οὐκ ἀρκεσθεὶς τῇ τοῦ Ἁγίου καθαιρέσει, ἀπελθὼν εἰς τὴν Ρώμην, καὶ ἐκβαλὼν τὸν Πάπαν Λιβέριον, τὸν Διάδοχον τοῦ Ἰουλίου, ἐξώρισέ τον εἰς μίαν νῆσον. Ἀντεκατέστησε δὲ ἄλλον Πάπαν, ὑπέρμαχον τοῦ ἑτεροουσίου δόγματος, Φίληκα λέγόμενον, ὁ ὁποῖος, οὐ πολὺν χρόνον ἀρχιερατεύσας εἰς τὴν Ρώμην, ἐπλήγη θεηλάτῳ ὀργῇ, καὶ ἦν αἰετοτε ἀσθενημένος, ποτὲ μὲν ἔχων πόνον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ποτὲ δὲ λιμικτὴ νόσῳ ταλαιπωρούμενος, ἕως οὗ τὸ ζῆν κακῶς ἀπέρρηξε. Περάσας δὲ ὁ Βασιλεὺς κατὰ πάροδον καὶ ἀπὸ τὴν Ἀντιόχειαν, ἐξώρισε καὶ τὸν Πατριάρχην Μελέτιον, ὡς κηρύττοντα τὸ ὁμοούσιον· ἔθηκε δὲ αὐτ' αὐτοῦ ἄλλον τινα, Εὐζώϊον ὀνομαζόμενον, ὑπέρμαχον ὄντα εἰς τὰ μάλιστα τῆς τοῦ Ἀρείου μανίας. Ὅτε δὲ ὑπέστρεψε κακῶς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐξώρισε καὶ τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, Παῦλον τὸν Ὁμολογητὴν, εἰς μίαν χώραν τῆς Ἀρμενίας, Κουκουσὸν λεγομένην· ἔβαλε δὲ ἄλλον τινα κακόδοξον μᾶλλον, ἢ Εὐδόξιον ὀνομαζόμενον. Κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ἐχειροτόνησε καὶ εἰς τὰς Γαλλίας Καίσαρα, τὸν ἑαυτοῦ Ἐξάδελφον, Ἰουλιανὸν τὸν Παραβάτην. Καὶ ὁ μὲν Βασιλεὺς ταῦτα ἐποίει, ὁ δὲ Γεώργιος, ἡ μεγάλη πληγὴ τῆς Αἰγύπτου, ὁ Γεωργὸς τῆς κακίας, ὁ σπορεύς τῶν ζιζανίων, ἔχοντας πολλὴν ἄδειαν, ὡς κεκρυμμένου ὄντος τοῦ Ἁγίου, καὶ μηδαμῶς φαινομένου, τί μὲν οὐκ ἔπραττε κακόν; τί δὲ οὐκ ἔλεγεν ἀσεβείς; Ἦτον δὲ τότε, ὅτε ταῦτα ἐγίνοντα, δέκατος χρόνος τῆς Βασιλείας τοῦ δυσσεβοῦς Κωνσταντίνου. Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐσυνα-

ξεν ὁ Βασιλεὺς πολλοὺς Ἀρχιερεῖς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, νὰ κάμουναι τὰ Ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγίας Σοφίας· διότι τὴν ἁγίαν Σοφίαν, ὅπου εἶναι τῶρα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, αὐτὸς ὁ Κωνσταντῖος τὴν ἔκτισε πρῶτον δρομικὴν· ὕστερον δὲ ὁ Μέγας Ἰουστινιανὸς, καταβαλὼν τὴν πρῶτην οἰκοδομὴν, ἀνῆγειρεν αὐτὴν ἐκ βάθρων μετὰ δόλου, καθὼς φαίνεται ἕως τοῦ νῦν. Τότε διδάσκων ὁ κακόδοξος Πατριάρχης Εὐδόξιος, εἶπε μὲν καὶ ἄλλας βλασφημίας κατὰ τῆς ὁμοουσίου Τριάδος, ὕστερον δὲ εἶπε καὶ τοῦτο· γινώσκετε, ὅτε ὁ μὲν Πατὴρ εἶναι ἀσεβής, ὁ δὲ υἱὸς εἶναι εὐσεβής· ὡς τῆς ἀνοχῆς σου Χριστέ βασιλεῦ! Ἀκούσαντες δὲ οἱ περισσώτεροι καὶ ἀκροώμενοι, ἐσυγχύσθησαν εἰς τὸν παράδοξον λόγον· ἰδὼν δὲ αὐτοὺς τεθορυβημένους, εἶπε πάλιν· αὐτὸ σᾶς συγχύζει, ὅτι εἶπον, πῶς ὁ μὲν Πατὴρ εἶναι ἀσεβής, ὁ δὲ υἱὸς εὐσεβής; ναί, οὕτως ἔχει· διότι ὁ Πατὴρ, ἐπειδὴ κανένα δὲν σέβεται, εἶναι ἀσεβής· ὁ δὲ υἱὸς, ἐπειδὴ καλῶς σέβεται τὸν ἑαυτοῦ Πατέρα, εἶναι εὐσεβής. Ταῦτα ὡς ἤκουσαν, ὁ μόνον οἱ Χριστιανοί, ἀλλὰ καὶ οἱ Ἀρειανοί, γελῶντες ἀνεχώρησαν. Οὕτως οὖν τοῦ δυσσεβοῦς βασιλέως Κωνσταντίνου, πολὺν πόλεμον κατὰ τῆς Ἐκκλησίας κινούντος, καὶ πάντας τοὺς ὁμολογητὰς τοῦ ὁμοουσίου τιμωρῶντος διάφοροι βασάνοις, οἱ στρατιῶται τῆς Δύσεως καὶ ὁ κοινὸς λαὸς, βδελυξάμενοι τὴν ἀπάνθρωπον γνώμην αὐτοῦ, προχειρίζουσι Βασιλέα τὸν Καίσαρα Ἰουλιανὸν εἰς τὰς Γαλλίας. Ὡς δὲ ἤκουσεν ὁ Κωνσταντῖος τὴν τοιαύτην φήμην, διατρίβων τότε εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, διὰ τὸν πόλεμον τῆς Περσίας, πρῶτον μὲν ἀπίστανσε, μετὰ δὲ ταῦτα μαθὼν ὅτι ἀληθῶς περιεβάλετο τὸ διάδημα ὁ Ἰουλιανὸς, καὶ ὅτι φημίζει τὸν ἑαυτόντου Αὐγουστον, ὥρμησε κατ' αὐτοῦ μετὰ δυνάμεως μεγάλης. Ὑποστρέφων δὲ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν νὰ ὑπάγῃ κατὰ τοῦ Ἰουλιανοῦ, ἀνάμεσα τῆς Κιλικίας καὶ τῆς Καππαδοκίας, εἰς μίαν χώραν λεγομένην, Κρήνην τοῦ Μόφου, ἀπολύτος, καὶ ἔξω φρενῶν γενόμενος, ἀπέρρηξε τὴν μιανὰν καὶ ἄθειον αὐτοῦ ψυχὴν, καὶ τῷ αἰωνίῳ παρεπέμφθη πυρὶ, τες-

σαράκοντα πέντε χρόνων γενόμενος, ἐξ ὧν ἔδωκεν αὐτῷ τὸν Κωνσταντίνον. ὁ δὲ Κωνσταντίνος οὕτω κακῶς ἐτελεύτησε, μαθὼν δὲ ὁ Ἰουλιανὸς τὸν θάνατον αὐτοῦ, ἔσπευδεν ἔλθαι εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν· ἀλλὰ πρὶν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν περὶ τούτης διήγησιν, ἀκούσατε τί τέλος ἔδωκεν ὁ μισαρὸς Γεώργιος.

Τόπος τίς ἦτον εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, πάλαι μὲν εἰς τὸν καιρὸν τῶν Ἑλλήνων, τιμώμενος εἰς ὄνομα τοῦ ψευδωνύμου Θεοῦ αὐτῶν Μίθρου· τότε δὲ ἀργός, καὶ εἰς οὐδὲν χρήσιμος· μᾶλλον δὲ ὁ κοινὸς λαὸς ἐκεῖ ἔρριπτον τὰς κοπρίας τῆς πόλεως· τοῦτον τὸν τόπον ὡς ἔρημον ὄντα, ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντίνος, ὅτε ἔζη, ἐχάρισέτον εἰς τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Ἀλεξανδρείας. Εἰς αὐτὸν γοῦν τὸν τόπον, βουλευθεὶς ὁ Γεώργιος νὰ κτίσῃ Ἐκκλησίαν, ἔβαλεν ἀνθρώπους νὰ καθαρίσουσιν τὴν πολλὴν κόπρον· καθάριζοντες δὲ ἐκεῖνοι, εὗρήκαν μέσα εἰς τὴν γῆν μίαν Ἐκκλησίαν Ἑλληνικὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ἦτον πολλὰ κεφάλια ἀνθρώπινα, τινὰ μὲν ἀνδρῶν, τινὰ δὲ καὶ παιδίων, τὰ ὁποῖα τὰ ἔσφαγαν ποτὲ οἱ μισαροὶ Ἕλληνες διὰ τὸν Θεόντους Μίθραν· ταῦτα γοῦν τὰ κεφάλια εὗρόντες τινὲς Χριστιανοί, ῥίπτοντες ἀπὸ τοῦ τόπου εἰς τὸν ἐνέπαιζον αὐτοῖς. Τῷτο ἰδόντες οἱ τότε εὐρισκόμενοι Ἕλληνες εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ ζηλώσαντες διὰ τὴν πατριόντους Δρησκείαν, ὥρμησαν κατὰ τῶν Χριστιανῶν μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, καὶ τινὰς μὲν αὐτῶν ἐτραυμάτισαν, τοὺς πλείους δὲ ἐθανάτωσαν· τὸν δὲ Γεώργιον ὡς αἴτιον γενόμενον τῆς κατὰ τὸν ναοῦ, πιάσαντες, ἔδησαν αὐτὸν εἰς μίαν κάμηλον, καὶ ἐπεριδιάβασάν τον ὅλον τὸ κάστρον· ὕστερον δὲ ἀνάφαντες στίαν μεγάλην, κατέκαυσαν καὶ αὐτὸν καὶ τὴν κάμηλον· καὶ ὁ μὲν Γεώργιος τοιοῦτον κακὸν τέλος λαθὼν, ἀπῆλθεν εἰς τὴν αἰώνιον Κόλασιν· ὁ δὲ Ἰουλιανὸς, παραλαβὼν τὴν Βασιλείαν τῶν Ῥωμαίων, θέλωντας νὰ φανῇ εἰς τὴν ἀρχὴν εὐσεβείας καὶ ὀρθόδοξης, διὰ νὰ τὸν ἀγαπήσῃ τὸ στρατεύμα, ὥρισεν ὅτι ὅπου εἶναι ἐξωρισμένοι Ἀρχιερεῖς, νὰ ἐπαναλάβῃ πάλιν τὸν θρόνοντον, καὶ οἱ

Χριστιανοὶ νὰ ἔχουν τὰς Ἐκκλησίας ἐαυτῶν. Ἀκούσας δὲ τοῦτο ὁ μέγας Ἀθανάσιος κεκρυμμένος ὢν εἰς τὸ ὁσπίτιον τῆς παρθένου, καθὼς προέφημεν, μίαν νύκτα ἐξελθὼν, εὗρέθη εἰς τὸ Πατριαρχεῖον· καὶ ὡς τὸν ἴδαν οἱ Χριστιανοί, χαρὰς ἀπείρου πλησθέντες ἐπὶ τῷ παρ' ἐλπίδα θεάματι, ἐδέξαντο αὐτὸν μετὰ πάσης περιχαρείας· οἱ δὲ Ἀρειανοὶ ἰδόντες τὸν Ἅγιον παρὰ προσδοκίαν φανέντα, μὴ ἔχοντες τί ποιῆσαι, τότε μὲν ἡσύχασαν, μετὰ δὲ ταῦτα συναχθέντες, ἐχειροτόνησαν αὐτοῖς Πατριάρχην Λούκιον τινὰ ὀνόματι, ὁ ὁποῖος εἰς μὲν τὰ γράμματα ὑπερέβαινε τὸν Γεώργιον, ὑπέρμαχος ὢν καὶ αὐτὸς τῆς τοῦ Ἀρείου αἰρέσεως, εἰς δὲ τὴν ὑπόκρισιν καὶ τὴν ἀπανθρωπίαν ἦτον παρόμοιος. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἀρκοῦσιν εἰς τοσοῦτον· βούλομαι δὲ νὰ διηγηθῶ ὡς ἐν συντόμῳ καὶ τοὺς ἐπιλοιπούς πειρασμούς τοῦ Ἀγίου, οὓς ὑπέμεινε ἐπὶ τῆς Βασιλείας τοῦ Παραβάτου Ἰουλιανοῦ, καὶ τοῦ Ἀρειανόφρονος Οὐάλεντος, ἵνα τελειώσω τὸν λόγον μου.

Τοῦ Βασιλέως Ἰουλιανοῦ καθίσαντος ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τὴν εὐσέβειαν τῶν Χριστιανῶν ἀπαρνησαμένου, πᾶσα σύγχυσις καὶ ταραχὴ ἦτον, οὐ μόνον εἰς τοὺς ὀρθοδόξους, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς Ἀρειανούς· διότι ὁ μισαρὸς οὗτος Ἰουλιανὸς εἰς μὲν τὴν ἀρχὴν ἐφαίνετο ὡς Χριστιανός, ὕστερον δὲ μετὰ ἡμέρας τινάς, ἀπαρνησάμενος τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, ἐγένετο φοβερός Ἕλλην· διὰ γὰρ τοῦτο ἀποστατῆς καὶ παραβάτης ὠνομάσθη, ὅτι παρέβη τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὅρκους, οὓς ἐποίησε πρὸ τοῦ γενέσθαι Βασιλεὺς, νὰ στερεώσῃ τὴν Χριστιανισμὸν. Ὡς γὰρ ἐπαρρόησιόσθη εἰς ἅπαντας, καὶ φανερῶς ἐκήρυξε τὸν Ἑλληνισμὸν, τίς νὰ διηγηθῇ τοὺς πειρασμούς καὶ τὰς τιμωρίας, ὅσας ἐποίησε τοῖς Χριστιανῶν; διότι τὰς μὲν Ἐκκλησίας τῶν Χριστιανῶν ἠφάνιζε· τοὺς Ἑλληνικοὺς βωμούς, τοὺς μὲν ἐκτίζεν ἐκ θεμελίων, ἄλλους δὲ καὶ ἀνεκαίνιζε· τοὺς Ἀρχιερεῖς ἐθανάτωνε· τοὺς ὁμολογοῦντας τὸν Χριστὸν διαφόροις βασάνοις ἐπαίδευε· πᾶν εἶδος τιμωρίας ἐπέσειτο κατὰ τῶν

εὐσεβῶν· τότε δὴ τότε ἡ μὲν πλάνη τῶν Ἑλλήνων ἐκηρύττετο, ἡ δὲ πίσις τῶν Χριστιανῶν ἐσμικρύνετο, αἱ Ἑλληνικαὶ Δυσίαι καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἐγίνοντο· τὰ ζῶα ἐσφάζοντο Δυσιαζόμενα τοῖς ψευδωνύμοις Θεοῖς· τὰ εἰδῶλα ἐπροσκυνοῦντο· οἱ Χριστιανοὶ ἐκρύπτοντο· οἱ Ἕλληνες ἐπαρρησιάζοντο· τοσοῦτον δὲ ἐπληθύνετο ἡ εἰδωλολατρεία, ὅτι καὶ τὰς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπέκλεισε, καὶ ἔστησε τὸ Εἰδῶλον τῆς Τύχης, νὰ τὸ προσκυνοῦσιν οἱ πάντες· οἱ δὲ ἄνθρωποι, ἄλλοι μὲν διὰ τὸν φόβον τοῦ βασιλέως, ἄλλοι δὲ διὰ τὰ δῶρα ὅπου ἔδιδεν, ὑπήγαιναν καθ' ἐκάστην, καὶ ἠρνοῦντο τὸν Χριστόν· καὶ καθολικὰ νὰ εἰποῦμεν, ὥσάν πῶς ἐδιώκοντο οἱ Χριστιανοὶ πρὶν τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, εἰς τὸν κακὸν καιρὸν τοῦ Μαξιμιανοῦ καὶ Διοκλητιανοῦ, τοιουτοτρόπως καὶ τότε ἐπειράζοντο. Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐσύναξεν ὁ ἀσεβὴς Βασιλεὺς τοὺς μάντις καὶ μάγους, καὶ σοφοὺς τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἐρώτησέτους, μὲ τίνα τρόπον νὰ στερεωθῇ ἡ θρησκεία τῶν Ἑλλήνων, καὶ νὰ ἀφανισθῇ τὸ γένος τῶν Ναζωραίων καὶ Γαλιλαίων· διότι τοὺς Χριστιανούς ὁ μιὰρὸς οὕτω τοὺς ὠνόμαζεν· ὥς ὅτι ὁ Χριστὸς ἦτον ἀπὸ τὴν Ναζαρέτ, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Γαλιλαίας. Εἰπαντον γοῦν ἐκεῖνοι, ὅτι εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν εὐρίσκεται τις ἄνθρωπος διδάσκαλος τῶν Γαλιλαίων, Ἀθανάσιος λεγόμενος, ὁ ὁποῖος εἶναι στήριγμα καὶ θεμέλιον τῆς πίστεως αὐτῶν, καὶ ἐάν ἐκεῖνον φονεύσῃ ἡ βασιλεία σου, εὐκολα μεταγυρίζουσιν οἱ ἄλλοι εἰς τὸν Ἑλληνισμόν· διότι ὅταν χαλασθῇ τὸ θεμέλιον τοῦ ὁσπητίου, τότε ἀνάγκη εἶναι νὰ πέσῃ καὶ ὅλος ὁ οἶκος. Ταῦτα ἀκούσας ὁ ἀποστάτης Βασιλεὺς, παρευθὺς ἔστειλεν ἕνα στρατηγόν, μὲ διακοσίους στρατιῶτας εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, νὰ φονεύσῃ τὸν Ἅγιον. Ὅτε δὲ ἀπῆλθον καὶ ἐτρίγυρσαν τὴν Ἐκκλησίαν νὰ τὸ πιάσουσιν, αὐτοὺς τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι φυλαττόμενος εἰς πολλῶν Χριστιανῶν ὠφέλειαν, ἐπαρამέρισεν ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ χερίά τους, καὶ δὲν τὸν ἴδασι παντελῶς· ἔπειτα ἐκατέβη εἰς τὸν ποταμὸν Νεῖλον,

ὁ ὁποῖος περὶ ἀναμέσον τοῦ Μισηρίου, καὶ ἐκεῖ εὐρὼν πέρασμα ἔτοιμον, καὶ μι-
σῶσάμενος αὐτό, ἐσέβη νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Θηβαΐδα, ἡ ὁποία ἦτον ποτὲ μεγάλη πόλις, ἔχουσα ἑκατὸν πόρτας· ὕστερον δὲ τὴν ἐχάλασεν ὁ Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος. Ὡς δὲ ἔμαθεν ὁ στρατηγὸς τοῦ Βασιλέως, ὅτι ὑπάγει μὲ καράβι ὁ Ἅγιος εἰς τὴν Θηβαΐδα, ἐσέβη καὶ αὐτὸς εἰς ἄλλο νὰ τὸν φθάσῃ. Βιαζόμενος γοῦν ὁ στρατηγὸς τοῦ Βασιλέως, ἔφθασε τὸ καράβι ὅπου εἶχε μέσα τὸν Ἅγιον· ὥς δὲ ἶδεν ὁ Ἅγιος ἀπὸ μακρόθεν τὸ καράβι τοῦ στρατηγοῦ, παρευθὺς ἐγνώρισεν ἐκ Πνεύματος Ἁγίου, ὅτι αὐτὸν κηνήγοῦσι, καὶ λέγει τοῖς ναύταις· γυρίσετε εἰς τὰ ὀπίσω τὸ καράβι, νὰ δεῖξωμεν σχῆμα ὅτι ὑπᾶμεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Οἱ ναῦται ἐθαύμασαν μὲν εἰς τὸν λόγον τοῦ Ἁγίου· ἐπειδὴ δὲ μεμισθωμένοι ἦσαν, ἔκαμαν τὸ θέλημά του. Ὑποστρέφοντες δὲ, ὑπήντησαν τὸ πέραμα ὅπου εἶχεν τὸν στρατηγόν· καὶ ὅταν ἀνταμώθησαν ἐπρόκυψεν ὁ Ἅγιος ἀπὸ τοῦ καράβι, καὶ ἐρώτησε τοὺς στρατιώτας, τίνα ζητεῖτε καὶ βιάζεσθε οὕτως; οἱ δὲ εἶπον· τὸν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας Ἀθανάσιον. Λέγει τους ὁ Ἅγιος· αὐτοῦ ἐμπροσθέν σας ὑπάγει, μόνον βιασθῆτε νὰ τὸν φθάσετε· οἱ δὲ στρατιῶται μὴ γνωρίσαντες ὅτι αὐτὸς εἶναι ὃν ζητοῦσιν, ἐδιάζοντο νὰ τὸν φθάσουσιν. Τότε ὁ Ἅγιος μὲ τοιοῦτον τρόπον διαφυγὼν Θεοῦ εὐδοκίᾳ τὸν θάνατον, εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ ἐκεῖ ἦτον κεκρυμμένος εἰς ἐνὸς Χριστιανοῦ ὁσπητίου, χρόνον ἕνα, καὶ μῆνας ὀκτώ, ἕως οὗ ἀπέθανεν ὁ δυσσεβὴς Ἰουλιανὸς, φονευθεὶς εἰς τὴν Περσίαν παρὰ τοῦ ἁγίου Μερκουρίου, διὰ προσευχῆς τοῦ μεγάλου Βασιλείου. Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, οἱ στρατιῶται ἐκεῖ ὄντες εἰς τὴν Περσίαν, ἐχειροτόνησαν βασιλεῖα, τὸν ποτὲ ἐδικὸν τους στρατηλάτην, Ἰωβιανὸν λεγόμενον, Χριστιανὸν ὄντα καὶ ὀρθόδοξον, ὁ ὁποῖος εἰς μὲν τὸν καιρὸν τοῦ παραβάτου Ἰουλιανοῦ, ὅτε ἦτον στρατηλάτης ἀπέρριψε τὴν ζώνην τῆς ἀξίας οἰκειοθελῶς διὰ τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ· τότε δὲ ἦτον ἐδιώτης. Τοσοῦτον δὲ ἦτον κατὰ πολλὰ ἀν-

δρείος καὶ ὑψηλὸς ἄνθρωπος, ὅσον καὶ ὅταν ἐμελλον νὰ τὸν ἐνδύσουν τὸ βασιλικὸν φόρεμα, δὲν εὐρέθη κανένα εἰς τὸ Ψηαυροφυλάκιον, νὰ τὸν πιάσῃ εἰς τὸ κορμί του. Ἐρχόμενος δὲ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἀπέθανεν εἰς τὴν Ἐπαρχίαν τῆς Γαλατίας διὰ νυκτὸς κοιμώμενος, βασιλεύσας μόνον ἑπτὰ μῆνας· εἴτε δὲ ἀπὸ Θεοῦ, εἴτε ἀπὸ ἀνθρώπων ἐτελεύτησε τὸσον σύντομα, οὐδεὶς τὸ ἐγνώρισεν.

Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τούτου, ἐχειροτόνησαν πάλιν οἱ στρατιῶται Βασιλέα, τὸν τότε στρατηλάτην τους, Οὐάλεντινιανὸν ὀνόματι, ὀρθόδοξον ὄντα καὶ αὐτόν. Ἐχοντας δὲ ἀδελφόν, Οὐάλεντα λεγόμενον, ἔκαμὲ τον συγκοινωνόν τῆς βασιλείας· καὶ αὐτὸς μὲν ἀπῆλθεν εἰς τὰς Γαλλίας νὰ ὀρίξῃ τὴν Δύσιν· τὸν δὲν Οὐάλεντα ἄφησεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν νὰ βασιλεύσῃ τὴν Ἀνατολήν. Αὐτὸς γοῦν ὁ Οὐάλης φαινόμενος εὐσεβὴς πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι, ὥστερον ἐγένετο Ἀρειανὸς, καὶ ἐδίωκε τοὺς ὀρθοδόξους· καὶ τοὺς μὲν λέγοντας τὸν Υἱὸν καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ κτίσμα καὶ ποίημα ἐτίμα καὶ ἀπεδέχετο, τοὺς δὲ κηρύττοντας αὐτὸν ἄκτιστον καὶ αἰδίου ἐτιμῶρει καὶ ἐπαίδευεν. Ἐξορίσας δὲ πάλιν καὶ αὐτὸς τὸν Ἀγιώτατον Πατριάρχην Ἀντιοχείας Μελέτιον, ἀπέστειλε καὶ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν στρατιώτας νὰ φονεύσουν τὸν μέγαν Ἀθανάσιον. Μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Ἅγιος, ἐκρύβη εἰς ἓνα κοιμητήριον πατρικὸν του· καὶ ἦν ἐκεῖ κεκρυμμένος μῆνας τέσσαρας, ἕως οὗ ἀπέθανεν ὁ Μπίεις τῆς Ἀλεξανδρείας Τατιανὸς ὀνόματι, ὁ ὅποιος ἐζήτει κατὰ πολλὰ νὰ φονεύσῃ τὸν ἅγιον. Ἀλλὰ τίς νὰ διηγηθῇ καὶ τῆς Βασιλείας τούτου τὰς ἀτυχίας, ὥσας ἔκαμιν εἰς τὸν καιρὸν τς διὰ νὰ στερεώσῃ τὴν Αἵρεσιν τοῦ Ἀρείου; τὸσον δὲ εἶναι μόνον ἀναγκαῖον νὰ εἰπούμεν, ὅτι κανεὶς ἄλλος βασιλεὺς Ἀρειανὸς δὲν τὸν ὑπερέβαλεν εἰς τὰς τιμωρίας ὅπου ἔκαμνε πρὸς τοὺς ὀρθοδόξους· καὶ ὅμως ὁ Θεὸς τὸν καιρὸν ἐκείνον ἔδειχνε μεγάλα σημεῖα εἰς τὸν κόσμον, μὴ νὰ μεταστρέψῃ ὁ Βασιλεὺς τὴν γνώμην του. Διότι τοιοῦτοι σεισμοὶ ἐγένοντο κατὰ πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν, ὅτι καὶ

ἡ θάλασσα ἐξελθοῦσα εἰς πολλοὺς τόπους, ἐσκέπασε τὴν ποτὲ ξηρὰν γῆν, καὶ πάλιν ἀλλαχόσε, τοσοῦτον ἐσύρθη ἡ θάλασσα, ὅτι ἐκεῖ ὅπου ἦτον οἱ λιμένες τῶν καραβίων, ἔσπερναν οἱ ἄνθρωποι· τότε καὶ εἰς τὴν Κρήτην τὴν νῆσον ἑκατὸν κῶραις ἀφανίσθησαν παντελῶς. Καὶ ὁ μὲν Θεὸς τοιαῦτα σημεῖα ἐποίει, μὴ νὰ ἐπιστρέψῃ ὁ Βασιλεὺς ἀπὸ τὴν βλάβημον αἵρεσιν· ἐκεῖνος δὲ αὐτ' οὐδενὸς ταῦτα λογιζόμενος, μάλιστα ἐσπούδαξε νὰ στήσῃ τὸ θῆλημα του. Κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ἀπέθανε καὶ ὁ κακόδοξος Εὐδόξιος, ὁ ποτὲ κατασταθεὶς Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως παρὰ τοῦ Ἀρειανόφρονος βασιλέως Κωνσταντίου· καὶ οἱ μὲν Ἀρειανοὶ ἐχειροτόνησαν ἄλλον ἐδικόντους ὁμόφρονα, Δημόφιλον καλούμενον· οἱ δὲ ὀρθόδοξοι εἶχαν Πατριάρχην ἓνα σφόν καὶ ἐνάρετον ἄνθρωπον, Εὐάγριον λεγόμενον, τὸν ὁποῖον τὸν ἐχειροτόνησεν ὁ ποτὲ Ἀντιοχείας Πατριάρχης Εὐστάθιος ὁ ἀγιώτατος, τυχὼν τότε εἰς τὴν Κωνσταντινέπολιν. Εἰς ὅλα δὲ τὰ κακὰ ὁ Οὐάλης ἠθέλησε νὰ κάμῃ καὶ τοῦτο, ὅτι νὰ ἀποστείλῃ ἄλλον Πατριάρχην εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν· οἱ δὲ Ἀλεξανδρειανοὶ ὀρθόδοξοι ἀκούσαντες τοῦτο, ἔγραψαν πρὸς αὐτόν, ὅτι ὅποιος ὑπάγει ἐκεῖ, πλὴν τοῦ μεγάλου Ἀθανασίου, τὸν θῆλοσι φονεύσῃ. Τότε ὥρισεν ὅτι, εἰάν ᾤξῃ ὁ Ἀθανάσιος, νὰ παρῇ πάλιν τὸν θρόνον του· τοῦτο δὲ ἐποίησεν ὁ Βασιλεὺς, φοβούμενος τοὺς Ἀλεξανδρειανούς, καὶ πάντας τοὺς Αἰγυπτίους, νὰ μὴ ἀποστατήσουν, ὥς αἰετοτε σκανδαλοποιοί, καὶ κάμνουνσι φονικά ἀναμεταξύτους· διότι πολλὰ τεταπεινωμένος ἦτον τότε ὁ Βασιλεὺς, ὥς μὴ ἔχων ἀνθρώπους ἐπιτηδείους νὰ διακρατοῦσι τὴν βασιλείαν· πάντες γὰρ καὶ τὸν ἐμισοῦσαν διὰ τὴν κακὴν γνώμην ὅπου εἶχε πρὸς τὸ ὑπήκουον. Ὡς δὲ ἔμαθε ταῦτα ὁ Ἅγιος ἐκεῖ ὅπου ἦτον κεκρυμμένος, ἐξελθὼν ἐκάθισεν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, καὶ ἦν διδάσκων, καὶ ἐπιστηρίζων τοὺς ὀρθοδόξους Χριστιανούς, οὐ μόνον λόγοις καὶ παραινέσεσιν, ἀλλὰ καὶ βιβλίων συγγραφαῖς. Οὕτως οὖν τὴν τοῦ Χριστοῦ ποίμνην καλῶς διακυβερνῶν, καὶ πᾶσαν μὲν

αἶρουν ἀπελέγξας, τὴν δὲ τῶν Χριστιανῶν εὐσεβῆ πίστιν ἀνακηρύξας, ἀνεπαύσατο ἐν Κυρίῳ, ἐδομηκοστόν ἔτος ἁγίων τὴν ἡλικίαν· ἔξ ὧν τοὺς μβ'. ἐποίησεν ἐν τῇ Ἀρχιερωσύνῃ, καὶ ἐν ταῖς ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξιας διωγμοῖς· καὶ ἡ μὲν Ἀγία καὶ καθαρωτάτη ψυχὴ ἀπῆλθεν εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς συγχορευσαί μετὰ τῶν Ἀποστόλων, ὧν τὰ ἔργα καὶ τοὺς τρόπους ἐμιμήσατο, τὸ δὲ τίμιον αὐτοῦ καὶ πολυάθλον σῶμα, μύροις καὶ ἐθνύαις κηδεύσαντες οἱ ὀρθόδοξοι, κατέθεντο ἐν ἐπισήμῳ τόπῳ, δοξάζοντες καὶ εὐλογῶντες τὸν Θεόν.

Αὐτὰ εἶναι τὰ ἔργα καὶ αἱ πράξεις τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου εὐλογημένοι Χριστιανοί· οὕτως ἐπολιτεύθη· οὕτως ἐκοπίασεν ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξιας· οὕτως ἠγωνίσθη ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ· διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς κατηξίωσεν αὐτὸν τῆς αἰωνίου τρυφῆς, τῆς ἀθανάτου ζωῆς, τῆς ἀκαταπαύστου χαρᾶς. Καὶ οὐ μόνον ἐν τοῖς ἔρανοις ἔχει μετὰ τῶν διδασκάλων τὴν τρίτην τάξιν ὑστερον ἀπὸ τοῦς Ἀποστόλους καὶ Προφῆτας, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς εἶναι ὀνομαστός καὶ περίφημος· καὶ ἔχι μόνον εἰς μίαν πόλιν, ἢ εἰς δέκα, ἢ εἰς εἴκοσι, ἀλλὰ εἰς ὅλον σχεδὸν εἰπεῖν τὸν κόσμον, εἶναι ἀκουστόν τὸ ὄνομά του. Διότι δὲν εἶναι τόπος ὅπου πιστεύει τῷ Χριστῷ, νὰ μὴν ἐπαινῇ καὶ αὐτόν, καὶ νὰ μὴ δέχεται τὴν διδασκαλίαν του. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς ὅπου ἑορτάζομεν τὴν Ἀγίαν πανηγυρίν αὐτοῦ, καὶ θελομεν νὰ ἔχωμεν ἀντιμισθίαν ἀπὸ Θεοῦ, μὴ ποιοῦμεν ἔργα, τὰ ὅποια εἶναι μάλιστα εἰς ἀτιμίαν του καὶ οὐχ εἰς τιμὴν· διότι ὅταν μεθοῦμεν καὶ ἀτακτοῦμεν, ὅταν πίνωμεν τὸν οἶνον μετὰ αὐλῶν καὶ τυμπάνων, ὅταν ὀρχούμεθα καὶ χορεύομεν; τότε ποῖαν τιμὴν κάμνομεν εἰς τοὺς Ἀγίους; ἢ πῶς νὰ δεχθῇ ὁ Θεὸς τὴν πανηγυρίν καὶ τὸν κόπον εἰς τὴν παράστασιν ἡμῶν; Δὲν ἀκούομεν τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, πῶς ὀρίζει εἰς τὸ ἐ. κεφάλ. τῆς πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολῆς αὐτοῦ « Μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτεία »· Δὲν ἀκούομεν τὸν Προφῆτην Ἡσαΐαν πῶς λέγει εἰς τὸ ἐ. κεφ. « οὐαὶ οἱ πίνοντες τὸν οἶνον μετὰ κιθάρης καὶ ψαλτηρίου, αὐλῶν

καὶ τυμπάνων, τὰ δὲ ἔργα Κυρίου οὐκ ἐμβλέποντες ». Ποῖον διάφορον, εἰπέμοι, ἔχομεν, ὅταν ἐξοδιάζωμεν τοσαῦτα ἄσπρα, καὶ κάμνωμεν τὴν πανηγυρίν τοῦ Ἀγίου, καὶ ἐκεῖνος δὲν δέχεται τὴν Συσίαν μας; Τί κερδίζομεν ὅταν χάνωμεν τὸν βίον μας διὰ νὰ τιμήσωμεν τὸν Ἅγιον, καὶ ἐκεῖνος μᾶς ὀργίζεται περισσότερον; Θέλεις νὰ τιμήσῃς τὸν Ἅγιον; Θέλεις νὰ τὸν ἀρέσῃ ἡ πανηγυρίς σου; ὕπαγε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν παραστάσου εἰς τὸν Ἑσπερινόν, εἰς τὸν Ὁρθρον, εἰς τὴν Σεῖαν Λειτουργίαν· πρόσφερε αὐτῷ θυμίαμα, κηρία, προσφοράς, δὸς τοῖς πτωχοῖς νὰ φάγωσιν· ἀπόστειλον ἐλεημοσύνην εἰς τοὺς φυλακωμένους, εἰς ἀρρώστους· τέλος, φάγε καὶ ἐσὺ τὸ ἀρχετόν σου, καθὼς καὶ τὰς ἄλλας ἡμέρας, καὶ δόξασον τὸν Θεόν. Μὴ μεθύσῃς· μὴ προσκαλέσῃς παιγνίδια· μὴ χορεύσῃς· μὴ ψάλλῃ ἡ Ἐκκλησία, καὶ σὺ κάθῃσαι ἔξω καὶ ἀργολογῇς· μὴ ὑπάγῃς διὰ νὰ ἰδῇς ἐστολισμένας γυναῖκας· μὴ φάγῃς πρῶτον, καὶ ἔπειτα ὑπάγῃς εἰς τὴν Σεῖαν Λειτουργίαν· μὴ τραγωδίσῃς καὶ ὀρχισθῇς, διότι αὐτὰ ὅλα δὲν εἶναι τιμὴ τοῦ Ἀγίου, ἀλλὰ μάλιστα εἶναι ἀτιμία καὶ καταφρόνησις· ἐπειδὴ καὶ οἱ παλαοὶ Ἕλληνες ὅπου ἀκούομεν εἰδολολάτραις, ἔτχι ἐκάμνασιν εἰς τὰς πανηγύρεις τῶν ψευδωνύμων αὐτῶν θεῶν· ἔπιναν πολὺ κρασί, ἐμεθοῦσαν, ἔβαν τὸν ἄλλον ἐσυνερίζοντο νὰ ὑπερέβῃ εἰς τὸ ποτόν, ἐτραγωδοῦσαν, ὠρχοῦντο, ἐχορεύον, ἐπόρνευσαν, καὶ πάσαν ἁμαρτίαν ἐποιούσαν· καὶ ὅμως αὐτὰ τὰ ἐκάμνασιν, ὅτι ἐπροσκυνοῦσαν θεοὺς ὅπου ἀγαποῦσαν τὰ τοιαῦτα ἔργα· διότι ἄλλοι μὲν ἐπροσκυνοῦσαν τὸν Διᾶ, ὁ ὅποιος ἦτον μοιχὸς καὶ ἀρσενοκοίτης· ἄλλοι δὲ τὸν Διόνυσον, ὅπου ἦτον οἰνοπότης καὶ μέθυσος· ἄλλοι τὸν Ἡρακλῆ, ὁ ὅποιος ἦτον πολυφάγος· ἄλλοι τὴν Ἀφροδίτην ὅπου ἦτον πόρνη· ἄλλοι τὸν Ἄρεα, ὅπου ἦτον φονεὺς· ἄλλοι τὸν Ἑρμῆν, ὅπου ἦτον κλέπτης· καὶ καθόλου νὰ εἰποῦμεν, πᾶσα εἰς κατὰ τὴν ἁμαρτίαν, τοιοῦτον θεὸν ἐπροσκυνεῖ, διὰ νὰ σκεπάσῃ τὸ πταίσμα του μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ ψευδωνύμου ἐκείνου θεοῦ. Διότι ἐκεῖνοι θεοὶ ἀληθεῖς δὲν ἦσαν, ἀλλὰ ἄνθρωποι μικροὶ

καὶ ἀσελγέστατοι· οἱ δὲ χαμένοι· Ἕλληνες τοὺς ὠνόμασαν θεοὺς, διὰ τὸ μὴ ἔχειν κατηγορίαν ἢ ἁμαρτίαν τοὺς, μετὰ τὸ νὰ λέγῃ ὁ καθεὶς, ὅτι καὶ ὁ θεῖνα θεός, τοιοῦτος ἦτον. Οἱ Ἕλληνες γοῦν οἱ πεπλανημένοι, ὡς εἶπον, ἐκεῖνοι ἐκάμνασι τοιαύτας πανηγύρεις· ἡμεῖς δὲ ὅπου πιστεύομεν Θεῷ ἀληθινόν, ὁ ὁποῖος ἀγαπᾷ ἐγκράτειαν, σωφροσύνην, νηστείαν, παρθενίαν, ἐλεημοσύνην, καθαρότητα τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ, δὲν πρέπει νὰ ποιοῦμεν τοιοιτοτρόπως, μηδὲ νὰ θαρρόμεν, ὅτι με φαγοπότια περισσὰ καὶ παιγνίδια σατανικὰ θεραπεύεται ὁ Θεός, καὶ τιμῶνται οἱ Ἅγιοι· διότι αὐτοὶ δὲν ἀγίασαν μετὰ τὴν στρατὸν ὅπου περιπατοῦμεν ἡμεῖς τὴν πλατεῖαν καὶ εὐρύχωρον, ἀλλὰ μετὰ τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην. Ποῖα δὲ εἶναι ἡ στενὴ καὶ τεθλιμμένη στρατὸς; ἡ ἄρνησις τῶν ἡδονῶν, ἡ στέρησις τῶν τοῦ κόσμου ἀπολαύσεων, ἡ ἀλλοτριώσις τῶν ἐπιθυμιῶν, ὁ χωρισμός τῶν κακῶν, ἡ ἀποχή τῶν ἁμαρτιῶν, ἡ ἐκκοπή τῶν βλαβερῶν τῆς σαρκὸς, νὰ μὴ πορνεύωμεν, νὰ μὴ ὑπερφανευώμεθα, νὰ μὴ φθονοῦμεν ἕνα τὸν ἄλλον, νὰ μὴ καταδίδωμεν, νὰ μὴ συκοφαντοῦμεν, νὰ μὴ ψευδομαρτυροῦμεν, νὰ μὴ πλεονεκτοῦμεν, νὰ μὴ κλέπτωμεν, νὰ μὴ μεθοῦμεν, καὶ καθόλου εἶπεν, νὰ μὴ μολύνωμεν τὴν ψυχὴν μας, ἢ τὸ σῶμα ἡμῶν με ἁμαρτίαις, ἀλλὰ νὰ εἴμεσθε κε-

καθαρμένοι καὶ ψυχῇ καὶ σώματι μετὰ τὴν ἐξομολόγησιν, νὰ εἴμεσθε διορθωμένοι μετὰ τὴν μετάνοιαν, νὰ εἴμεσθε ἀξιοὶ τῆς κατοικίας τοῦ Θεοῦ, νὰ εἴμεσθε ἐπιτῆδαιοι πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Διότι αὐτὴν τὴν στρατὸν ἐπεριπάτησαν οἱ Ἅγιοι, αὐτὴν ἐσπούδασαν, νὰ κατορθώσουν, αὐτὴν ἐκοπίασαν νὰ τελειώσουν· διὰ τοῦτο καὶ ἐκ Θεοῦ ἐτιμῆθησαν καὶ ἐξ ἀνθρώπων· διὰ τοῦτο ἀπέλαβον καὶ τὰ ἄρρητα ἀγαθὰ, » ἃ ὀφθαλμός οὐκ εἶδε, καὶ οὐς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἠτοίμασεν ὁ Θεός τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν »· καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ κεφ. β'. τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης Ἐπιστολῆς αὐτοῦ. Καὶ ἡμεῖς γὰρ, εἴαν ἀγαποῦμεν νὰ εὐφραίνωμεν τὸν Θεόν, καὶ νὰ τιμήσωμεν τοὺς Ἁγίους, ἃς σπουδάσωμεν κατορθῶσαι τὰς ἀρετὰς, ἵνα ἐδῶ μὲν περάσωμεν ζωὴν εἰρηνικὴν, ἀσκανδάλιστον, ἀπείραστον ἀπὸ ἐχθρῶν ψυχικῶν καὶ σωματικῶν· ἐκεῖ δὲ νὰ καταξιωθῶμεν καὶ τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἦς γένοιτο πάντα ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, ἐν Χριστῷ τῷ ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν. Ὅ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ, Πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΜΑΡΤΙΩ Θ.

ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΕΝΔΟΞΩΝ,

ΜΕΓΑΛΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΝΤΑ.

Αἱ ἀρεταί, αἱ μὲν εἶναι τῆς ψυχῆς, αἱ δὲ εἶναι τοῦ σώματος· καὶ τῆς μὲν ψυχῆς εἶναι ἀρεταί, ὥσπερ ἡ ἀγάπη πρὸς πάντας ἀνθρώπους, οὐ μόνον πρὸς φίλους, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐχθρούς· ἐχθρούς δὲ λέγω, ὅχι ἐκείνους ὅπου ἐχθρεύονται τὴν ψυχὴν σου, καὶ εἶναι ἐναντίοι τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς πίστεώς σου· διότι τοὺς τοιούτους, εἰάν τοὺς μισῇς, ἔχεις ἐπαινῶν ἐκ Θεοῦ, καθὼς καυχᾶται καὶ ὁ Προφῆτης Δαβὶδ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ λέγει » Οὐχὶ τοὺς μισοῦτάς σε Κύριε ἐμίσησα, καὶ ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς σου ἐξετηκόμην; Τέλειον μῖσος ἐμίσην αὐτούς· εἰς ἐχθρούς ἐγένοντό μοι »· οὐχὶ τοὺς τοιούτους, ἀλλὰ ἐκείνους ὅπου τοὺς νομίζεις ἐχθρούς διὰ τίποτες πείρασμόν σωματικόν, ἢ λύπην τινὰ ὅπου σὲ ἐπροξένησαν, ἐκείνους ἐντελόμεθα ὑπὸ τοῦ Κυρίου νὰ ἀγαποῦμεν. Εἶναι γὰρ, ὡς εἶπον, ἀρετὴ ψυχικὴ πρώτη καὶ καλλίστη ἡ ἀγάπη. Οὐμῶς δὲ καὶ ἡ πραότης, καὶ ἡ μακροθυμία, ἡ γουν νὰ ὑπομένης τοὺς ὑβρίζοντάς σε, καὶ ἡ σωφροσύνη τῆς ψυχῆς ἀρεταὶ εἶναι. Τοῦ σώματος δὲ εἶναι ἀρεταί, ἡ νηστεία, ἡ ἀγρυπνία, ἡ ταλαιπωρία τοῦ σώματος ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, ἡ κακοπάθεια, ἡ ἐλεημοσύνη, ἡ φιλοξενία, ἡ πρὸς τοὺς δεομένους βοήθεια· τοῦ σώματος δὲ λέγονται αὗται αἱ ἀρεταί, οὐχὶ ὅτι δὲν ἐνεργεῖ καὶ ἡ ψυχὴ εἰς τὴν τούτων ἐργασίαν, ἀλλ' ὅτι ἡ προαιρεσις τῆς ψυχῆς δίχως τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ σώματος, δὲν

δύναται νὰ τὰς τελειώσῃ, ἡ γὰρ ὡς ἐπὶ τῆς ἐλεημοσύνης, ἢ τῆς νηστείας ὅπου εἴπαμεν, καλὰ εἰάν καὶ ἡ ψυχὴ προαιρεῖται νὰ ἐλεήσῃ τὸν πτωχόν, ἢ νὰ νηστεύσῃ, ἀλλὰ εἰάν δὲν ὑπηρετήσῃ τὸ σῶμα νὰ δεχθῇ βρῶσιν καὶ πόσιν, ἢ εἰάν δὲν δελεῦσῃ νὰ δώσῃ τῶν πτωχῶν, ἢ ψυχὴ μοναχὴ δὲν δύναται νὰ κάμῃ τίποτες· ἐπειδὴ ὅσον διὰ τὴν φύσιν τῆς ψυχῆς, εἰάν τὸ ἐξετάσῃς, οὔτε τρώγει, οὔτε πίνει, οὔτε κοιμᾶται, ἀλλὰ πάντοτε νηστεύει καὶ ἀγρυπνεῖ.

Ἀπὸ δύο δὲ πράγματα ἐκκόπτεται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ παρακινεῖται τόσον εἰς τὰς ψυχικὰς ἀρετάς, ὅσον εἰς τὰς σωματικὰς, ἢ ἀπὸ φόβου μὲν Θεοῦ παρακινεῖται, ὅταν γνωρίζωντας ὁ ἄνθρωπος, καὶ βεβαιωμένος ὢν πῶς μέλει ὁ Θεὸς νὰ τὸν κολάσῃ εἰάν κάμῃ τὰς ἁμαρτίας, προαιρεῖται καὶ ποιεῖ ταύτας τὰς ἀρετάς, εἴτε τὰς ψυχικὰς, εἴτε τὰς σωματικὰς, φοβούμενος τὸν Θεόν, καὶ δέλωντας νὰ ἐλευθερωθῇ τῆς αἰωνίου Κολάσεως, καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ σοφὸς Σολομὼν εἰς τὸ κεφαλ. ε. τῶν Παροιμιῶν » τῷ φόβῳ Κυρίου ἐκκλίνει πᾶς ἀπὸ κακοῦ »· Ἀπὸ δὲ φόβου ἀνθρώπων ποιεῖ ὁ ἄνθρωπος τὸ ἀγαθόν, ὅταν ἀναγκάζεται τινὰς καὶ μὴ δέλωντας, μόνον ἀπὸ τὸν φόβον τῶν Βασιλικῶν νόμων, καὶ ἀπέχει τῆς κλεψίας, καὶ τοῦ φόνου, καὶ τῆς μοιχείας, καὶ τῶν ἄλλων ἁμαρτιῶν. Τοῦτον δὲ τὸν φόβον τῶν ἀνθρώπων καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος

τὸν ἐπαινεῖ εἰς τὸ κεφ. β'. τῆς καθολικῆς πρώτης Ἐπιστολῆς αὐτοῦ, λέγων· « ὑποτάγντε οὖν πάση ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν Κύριον, εἴτε βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι, εἴτε ἡγεμόσιν, ὡς δὲ αὐτοῦ πεμπομένοις, εἰς ἐκδίκησιν, μὲν κακοποιῶν, ἐπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν »· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ κεφ. ιγ'. τῆς πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολῆς ὀρίζει· « πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω· οὐ γὰρ ἐστὶν ἐξουσία, εἰμὴ ἀπὸ Θεοῦ, αἱ δὲ οὐσαι ἐξουσίαι ὑπὸ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσὶν· ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ ἀνθεστηκότες, κρίμα ἑαυτοῖς λήφονται, οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος τῶν καλῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν· θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποιεῖ, καὶ ἔξεις ἐπαινον ἐξ αὐτῆς. Θεοῦ γὰρ Διάκονος ἐστί σοι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ οὐ γὰρ εἰκὴ τὴν μάχαιραν φορεῖ, Θεὸς γὰρ Διάκονός ἐστιν, ἐκδικῶν εἰς ὀργὴν τῷ κακῷ πράσσοντι ». Ἀκούετε πῶς ὀρίζουν οἱ Θεοὶ Ἀπόστολοι; ὅτι ὁ φόβος τῶν Βασιλέων εἶναι συνεργός τοῖς αὐτοῖς, πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ πρὸς ἀποκοπὴν τῆς ἀμαρτίας »· ἀλλὰ ἐκεῖνος μὲν ὁ ἄνθρωπος ὅπου διὰ τὸν φόβον τῶν ἀνθρώπων ἐμποδίζεται ἐκ τῆς ἀμαρτίας, δύσκολον τὸ ἔχει νὰ τελειώσῃ καὶ τὸ ἀγαθόν· ἐπειδὴ δὲν τὸ κάμνει ὅλως διόλου ἐξ ἰδίας προαιρέσεως ἀγαθῆς, ἀλλὰ διὰ τὸν φόβον τῶν ἀνθρώπων· διὰ τοῦτο καὶ ὅταν εὕρῃ ἄδειαν ὁ τοιοῦτος, εὐκολα πληρῶνει τὸ κακὸν τοῦ θέλημα· ὅποιος δὲ διὰ τὸν φόβον τῆς κολάσεως, καὶ διὰ τὴν ἐλπίδα τῆς μελλούσης ζωῆς ἐκκοπῇ ἀπὸ τὴν ἀμαρτίαν, ὁ τοιοῦτος πολλάκις δύναται νὰ κατορθώσῃ καὶ ἀρετὴν, ἔχοντας τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἀνεξάλειπτον ἐκ τῆς καρδίας του, ὥστε οὔτε τάπος, οὔτε καῖρός, οὔτε ἄνθρωποι δύναται νὰ τὸν ἐμποδίσουν ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον ἐκ τῆς ἀρετῆς, διότι αἰετοῦ ποτε ὁ τοιοῦτος ἕνα λογισμὸν ἔχει μόνον εἰς τὴν ψυχὴν του, τὴν ἀποφυγὴν τῆς κολάσεως, καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν αἰώνιων ἀγαθῶν.

Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας

ἡμῶν, οἱ Ἀπόστολοι λέγω, οἱ Μάρτυρες, οἱ Ὅσιοι, καὶ πάντες οἱ καθεστῆς δίκαιοι, τοὺς ὁποίους δὲν ἐδυνήθησαν νὰ τοὺς ἐμποδίσουν ἐκ τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ, ἔτε Βασιλεῖς, οὔτε μεγιστάνες, οὔτε ἐξουσίαι, οὔτε τροφὴ καὶ ἀνάπαυσις σωματικὴ, οὔτε πλοῦτος φθαρτός, οὔτε θάνατος πρόσκαιρος. Τοιοῦται ἦσαν, ἐυλογημένοι Χριστιανοί, καὶ οἱ σήμερον ἐορταζόμενοι Ἅγιοι μάρτυρες· τοὺς ὁποίους, οἱ Βασιλεῖς οἱ ἀνήμεροι καὶ θηριώδεις, οὔτε αἱ βάσανοι καὶ αἱ τιμωρίαι τοῦ σώματος, οὔτε ὁ θάνατος τὸ πικρὸν πρᾶγμα καὶ ὄνομα, ἐδυνήθησαν παντελῶς νὰ τοὺς χωρίσουν ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ· ἐπειδὴ εἶχαν ὅλως διόλου εἰς τὴν καρδίαν τοὺς ἐμφυτον καὶ στερεωμένον τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ. Τούτων τῶν Ἀγίων τὰ ἄλλα καὶ τὸ μαρτύριον βούλομαι νὰ διηγηθῶ σήμερον πρὸς τὴν ἀντίληψίν σας, ἵνα καταλάβητε, ὅτι πολλάκις ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ δύναται περισσότερον νὰ παρακινήσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς κατέρθωσιν τῆς ἀρετῆς, παρὰ ὁ φόβος τῶν ἀνθρώπων· ἀλλὰ πρὶν νὰ ἀρχίσω τὴν διήγησιν, παρακαλῶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν ἵνα μὴ ἀμελήτε καὶ νυστάζετε· ἐπειδὴ οἱ λόγοι μου δὲν εἶναι πρόσκαιρος καὶ φθαρτοῦ πλοῦτος, ἀλλὰ τῆς αἰωνίου ζωῆς εἶναι παραίτιαι· διότι ὅποιος προθύμως τοὺς ἀκούσει, δυνατόν εἶναι νὰ κερδήσῃ καὶ τὴν αἰώνιον ζωὴν, ἥτις ἐστὶν ἡ ἐπίγνωσις τῆς εὐσεβείας. Διότι οὕτως ὀρίζει καὶ ὁ Χριστὸς εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, ἐν κεφ. ιζ'. » Αὐτῆστίν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν ». Ἐπειδὴ γὰρ τοσῶτον μέγα ἀγαθὸν μέλλομεν νὰ ἀπολαύσωμεν ἀπὸ τὴν ἀκοὴν τῆς διηγήσεως τοῦ μαρτυρίου τῶν Ἀγίων τούτων, διὰ τοῦτο πρέπει καὶ μετὰ μεγάλης προθυμίας νὰ τὴν ἀκούσωμεν, ἵνα λάβωμεν καὶ τὴν πρὸς Θεὸν πρεσβείαν αὐτῶν συνεργόν πρὸς τὴν τελείωσιν τῆς ἀρετῆς.

Μετὰ τριακοσίους χρόνους τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἦτον τίς Βασιλεὺς τῆς Ἀνατολῆς, Λικίνιος ὀνόματι, ὁ ὁποῖος, ἄνθρωπος μὲν

ἦτον κατὰ τὴν φύσιν, Σηρίου δὲ πάντος ὑπῆρχεν ἀγριώτερος. Διότι ἄλλο δὲν εἶχεν εἰς τὸν λογισμόν του αἰέποτε, οὔτε ἔβη νὰ ὑποτάξῃ, οὔτε πόλεις νὰ κερδήσῃ, εἰμὴ τὸ πῶς νὰ τιμωρῇ καὶ νὰ παιδεύῃ τοὺς Χριστιανούς. Ὀλίφεις γοῦν μεγάλαι καὶ πολλαὶ ἦτον τότε πρὸς τοὺς Χριστιανούς κατ' ἐκάστην ἡμέραν. Διότι οὔτε εἰς τὰς πόλεις τοὺς ἄφνης νὰ κατοικοῦσιν, οὔτε εἰς τὰς χώρας, οὔτε εἰς τὰς ἐρήμους, ἀλλὰ ὅλως δι' ὅλου αὐτὴ ἦτον ἡ ζήτησις του καὶ ἡ ἐξέτασις, ὅπως εὖρη τινὰς Χριστιανούς, ἵνα τιμωρήσῃ καὶ θανατώσῃ αὐτούς. Διὰ τοῦτο καὶ ὅσοι ἐπίστευον τῷ Χριστῷ, οὐ μόνον ἄρχοντες καὶ στρατιῶται, ἀλλὰ καὶ πτωχοὶ καὶ ἰδιῶται μεγάλην στενοχωρίαν εἶχον κατ' ἐκάστην ἡμέραν, μεγάλους πειρασμούς, μεγάλους κινδύνους. Εἶχε δὲ καὶ εἰς πᾶσαν ἐπαρχίαν τῆς Ἀνατολῆς φοβερούς τινὰς ἄρχοντας καὶ ἡγεμόνας, οἱ ὅποιοι θελόντες νὰ ἀρέσουν τὴν γνώμην τοῦ Βασιλέως, πᾶν εἶδος τιμωρίας καὶ κολάσεως ἐπενόουν κατὰ τὸν Ἅγιον· καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἡγεμόνες εἶχαν καὶ παρηγορίαν· εἰς δὲ ἀπ' ἐκείνους ὅπου ὠρίζετο μίαν ἐπαρχίαν τῆς Ἀνατολῆς, ἣτις ὀνομάζεται Πόντος Καππαδοκικός, καὶ ἔχει πόλεις, τὴν Κεράσουντα, τὴν Τραπεζοῦντα, τὴν Νεοκαισάρειαν, τὴν Σεβάστειαν, καὶ ἄλλας, ἦτον κατὰ πολλὰ ἀνήμερος καὶ Σηριώδης. Διότι κατὰ τὸ ὄνομά του, οὕτως ἦτον καὶ ἡ γνώμη του ἀγρία. Ἀγρικόλαος γὰρ ἐλέγετο, ὁ ὅποιος ἔχωντας τὴν ἀγριότητα ἔμφυτον εἰς τὴν ψυχὴν του, ἦτον καὶ κατὰ τὸ σχῆμα φοβερός. Τοῦτο δὲ εἶχεν αἰέποτε εἰς τὸν σκοπὸν του, πῶς νὰ φανῇ πλέον φοβερώτερος πρὸς τοὺς Χριστιανούς, παρὰ τοὺς ἄλλους ἡγεμόνας τῆς Ἀνατολῆς· ἕνα μὲν τρόπον, νομίζοντας ὅτι μὲ τὸ νὰ τιμωρῇ τοὺς Χριστιανούς, θέλει ἀρέσῃ τοὺς θεοὺς τῶν Ἑλλήνων, δευτέρου νὰ ἀκουσθῇ τὸ ὄνομά του πρὸς τὸν Βασιλέα καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἄρχοντας, ὡς μέγα καὶ πολὺ.

Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἦτον καὶ οἱ Ἅγιοι οὗτοι μ'. Μάρτυρες, στρατιῶται βασιλικοί, ἀπεσταλμένοι, ὑπὸ τοῦ Βασιλέως μετὰ τοῦ Ἀγρικολάου εἰς φύλαξιν τῆς ἐπαρχίας ἐ-

κείνης. Οὐκ ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἀπὸ μίαν πόλιν ἢ χώραν, ἀλλ' ὥσπερ εἶναι καὶ τὴν σήμερον ἡμέραν οἱ Βασιλικοὶ στρατιῶται ἀπὸ διαφόρους πολιτείας συναθροισμένοι, ὁμως τυχαίνουσι εἰς ἕνα τάγμα ὁμοῦ τοιούτῳ ἦτον καὶ οἱ Ἅγιοι οὗτοι, ἦτον μὲν ἀπὸ διαφόρους πολιτείας καὶ χώρας ὁ καθείς, ἔτυχον δὲ καὶ οἱ μ'. πάντες ἐνὸς τάγματος στρατιῶται, ἀπὸ τὰ τάγματα ὅπου εἶχεν ὁ Ἀγρικόλαος μετ' ἑαυτοῦ, εἰς φύλαξιν τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης. Ἦσαν δὲ καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους στρατιώτας τῶν ἄλλων ταγμάτων οὗτοι οἱ Ἅγιοι πλέον ἀνδρείοτεροι, καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν καὶ κατὰ τὸ σῶμα· διότι οὐ μόνον τοὺς Βασιλικὰς στρατιώτας ὑπερέβαινον εἰς τὴν ἀνδρείαν καὶ ἡλικίαν τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους τοὺς ἰδιώτας· διὰ τοῦτο καὶ περισσότεραν τιμὴν καὶ ἀξίαν εἶχον παρὰ τοὺς ἄλλους στρατιώτας. Διότι καὶ προτῆτερα εἰς πολέμους καὶ κινδύνους ὅπου ἐρέδισαν, δὲν εὐρέθη τινὰς νὰ τοὺς νικήσῃ. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις, ἦτον καὶ Χριστιανοὶ εὐσεβεῖς, ὁμολογοῦντες μὲν τὸν Χριστὸν, Θεὸν ἀληθῆ, τὰ δὲ εἰδῶλα μυκτηρίζοντες, καὶ τοὺς ταῦτα προσκυνοῦντας, πεπλανημένους ἀποκαλοῦντες. Τί γοῦν τὸ ἐντεῦθεν; δὲν ἔλαβαν τὸν πονηρότατον ἡγεμόνα Ἀγρικόλαον, πῶς εἶναι Χριστιανοί; διὰ τοῦτο προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ἐδείκνυε τοὺς βασιλικούς ὀρισμούς, καὶ ἐπρόσταξί τοις νὰ θυσιάσουν τοῖς θεοῖς τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλ' οἱ Ἅγιοι, μηδὲν προτιμήσαντες τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, μήτε τὸν ἡγεμόνα φοβηθέντες, μιᾷ φωνῇ καὶ γλώσσει πάντες εἶπον πρὸς αὐτόν· ἡμεῖς Χριστιανοὶ εἴμεσταν, ὦ ἡγεμὼν, καὶ τῷ Χριστῷ, ὡς Θεῷ πιστεύομεν· τοὺς δὲ Βασιλικούς ὀρισμούς καὶ τὰ εἰδῶλα καταπτύομεν. Ἐκεῖνος δὲ πονηρότατος ὢν, καὶ βουλέμενος πρῶτον μετὰ καλοῦ τρόπου νὰ τοὺς ἐπιστρέψῃ, ἤρξατο μετὰ κολακείας νὰ τοὺς καλοπιάνῃ λέγωντας: Ἀείποτε καὶ οἱ μ'. ἦσασθε συμφωνημένοι εἰς τὰς βασιλικὰς ὑπηρεσίας, καὶ μίαν προθυμίαν ἐδείξατε ὅλοι σὰς ἀδελφοί· σαρκικοὶ εἰς τοὺς ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως πολέμους, καὶ ἀνδρείαν πολλὴν ἔχετε καὶ

φρόνησιν ὑπὲρ πολλοὺς συνήληγκώτας σας, καὶ ἐγὼ καὶ πάντες οἱ στρατιῶται ὁμολογοῦμεν· ἀλλὰ πρέπει τὴν ὁμόνοιαν αὐτὴν καὶ τὴν συμφωνίαν ὅπου εἶχετε, νὰ τὴν δεῖξετε καὶ σήμερον πρὸς τοὺς Βασιλεῖς ὁρισμούς· καὶ ὥσπερ ἔχετε τὴν πρώτην τιμὴν ὑπὲρ τοὺς ἄλλους, ἐτῆ ἐλάτε καὶ πρῶτοι νὰ συσιάσετε καὶ νὰ προσκυνήσετε τοὺς Θεοὺς, ὅπου, προσκυνεῖ ὁ Βασιλεὺς, καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ. Διότι εἰ μὲν ποιήσετε κατὰ τὸν ὅρισμὸν τοῦ Βασιλέως, καὶ κατὰ τὴν ἡμετέραν προσταγὴν, θελετε τιμηθῆ καὶ πλεον περισσότερον, καὶ θελετε λάθη καὶ χαρίσματα· εἰδὲ φανήτε ἐναντίοι τῆς προσταγῆς τοῦ Βασιλέως, λυποῦμαι μὲν νὰ σᾶς τὰ εἰπῶ, ὅμως ἀνάγκη εἶναι νὰ τὸ γνωρίζετε, ὅτι θάνατον κακὸν μέλλετε λαβεῖν.

Καὶ ὁ μὲν ἡγεμὼν τοιαῦτα ἔλεγε καλοπιάνοντας τοὺς Ἀγίους· οἱ δὲ Ἅγιοι πρὸς τοὺς τοιούτους ἀπατηλοὺς λόγους τοῦ ἡγεμόνος ὀλίγη καὶ φρόνιμον ἐποιήσαντο τὴν ἀπόκρισιν, λέγοντες· ἡμεῖς, ὡ ἡγεμὼν, ἀληθῶς, ὡς λέγεις, ἐπολεμοῦμεν καὶ ἐκινδυνεύομεν ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως μετὰ πάσης ἡμῶν τῆς προθυμίας· ἀλλ' ἐὰν διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ φθαρτοῦ Βασιλέως ἐκαταφρονῶμεν τὴν ζωὴν ἡμῶν, οὐ μᾶλλον ἀγωνισόμεθα ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ οὐρανίου Βασιλέως; Διατί δὲ τιμὴν καὶ χαρίσματα μᾶς ἀναφέρεις; ἡμεῖς μίαν τιμὴν ἔχομεν τὴν εὐσέβειαν· ἓνα χάρισμα βέβαιον γνωρίζομεν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· μίαν ζωὴν ἔχομεν, τὸν ὑπὲρ Χριστοῦ θάνατον. Ταῦτα ἀκούσας ὁ ἡγεμὼν, λέγει πρὸς τοὺς Ἀγίους· δὲν εἶναι χρεῖα νὰ πολυλογῆτε, μόνον αὐριοῦ νὰ ἐλθῆτε νὰ συσιάσετε· καὶ τοῦτο εἰπὼν, θελοντας νὰ φανῇ φοβερός, ὥρισε νὰ τοὺςβάλουσιν εἰς φυλακὴν. Βληθέντες δὲ οἱ Ἅγιοι εἰς τὸ δεσμωτήριον, κλίναντες τὰ γόνατα, ἐδέοντο τοῦ Κυρίου, λέγοντες· φύλαξεν ἡμᾶς Κύριε εἰς τὴν ἀληθινὴν πίστιν σου, καὶ λύτρωσαι ἡμᾶς ἐκ τῶν σκανδάλων τῆς ἀνομίας· καὶ ταῦτα μὲν τότε τὴν ἡμέραν· ἐσπέρας δὲ ἤδη γενομένης, ἤρξαντο ψάλλειν τὸν ψαλμὸν τοῦτον. «Ὁ κατοικῶν ἐν βοήθειᾳ τοῦ Ὑψίστου, ἐν σκέπῃ τοῦ Θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ αὐ-

λισθησεται»· καὶ οὕτω διετέλεσαν ψάλλοντες μέχρι τοῦ μεσονυκτίου. Καὶ εἰς μὲν τὰς προσευχὰς αὐτῶν, καὶ εἰς τὰς παραινέσεις προηγεῖτο ὁ ἅγιος Κυρίων, εἰς δὲ τὰς πρὸς τὸν ἡγεμόνα ἀποκρίσεις ἐπροτιμᾶτο ὁ ἅγιος Κανδίδος, καὶ ὁ ἅγιος Δόμνος, οἱ ὅποιοι ἦτον γραμματισμένοι καὶ αἰδεσιμώτεροι εἰς τὸ μέσον τους. Πρὸς δὲ τὸ μεσονύκτιον ἐφάνη ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς τὸ μέσον τους καὶ λέγει τους· Ἡ μὲν προθυμία σας καλὴ εἶναι καὶ ἀρέσκειμε, ἀλλὰ ὅποιος ὑπομείνῃ ἕως τέλους, ἐκεῖνος θελεῖ σωθῆ· τοῦτο ἔλεγεν ὁ Χριστὸς, καθ' ἓνα μὲν τρόπον, δίδοντας τοὺς θάρρος καὶ ἀνδρείαν πρὸς τὸ μέλλον· δεύτερον δὲ, προλέγων καὶ προασφαλιζόμενος τὸν ὕστερον ἐκπεσόντα τῆς τάξεως τῶν Ἀγίων· διότι εἰς ἀπὸ τοὺς Ἀγίους τούτους ἐδειλίασεν εἰς τὸ ὕστερον, καθὼς θελετε τὸ ἀκούσει, καὶ ἐγύρισεν εἰς τὰ ὀπίσω· ἐκεῖνον γοῦν προβλέπωντας ὁ Χριστὸς, ὥρισε· ὅτι ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. Καθὼς ποτὶ καὶ εἰς τὸν καιρὸν τῆς προδοσίας του, θέλωντας νὰ ἀποκόψῃ τὸν Ἰούδαν ἀπὸ τὴν προδοσίαν, ὥρισε πρὸς τοὺς Ἀποστόλους· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. Ἀλλὰ ἄς ἐλθῶμεν εἰς τὴν ὑπόθεσίν μας. Ὁ μὲν Χριστὸς ταῦτα εἶπε πρὸς τοὺς Ἀγίους.

Αὐτοὶ δὲ ἀκούσαντες, διετέλεσαν προσευχόμενοι, ἕως οὗ ἡμέρα ἐγένετο· τὸ δὲ ταχὺ ὁ ἡγεμὼν, θέλωντας νὰ κατασχύνη τοὺς Ἀγίους, ἐσυνάθροισε τοὺς φίλους τοῦ καὶ τοὺς συμβούλους, καὶ καθίσας ἐπὶ θρόνου φοβεροῦ, ὥρισε νὰ τοὺς φέρουν ἐμπροσθεν αὐτοῦ· καὶ ὡς παρέστησαν ἐνώπιον αὐτοῦ ἤρξατο πρῶτον μετὰ μεγάλης κολακείας νὰ τοὺς συντυχαίνῃ λέγωντας· ἐγὼ, ὡ στρατιῶται, καὶ χθὲς εἶπον ὑμῖν, ἀλλὰ καὶ σήμερον τὰ αὐτὰ λέγω· διότι ὅχι πρὸς κολακείαν σᾶς συντυχαίνω οὐδὲ πρὸς χάριν καὶ πρόσωπον, ἀλλὰ κατὰ ἀλήθειαν· ὅτι ὡς ἐσᾶς δὲν εἶδα ἄλλες στρατιώτας τῆ Βασιλείας, οὔτε ἀνδρείους, οὔτε φρονίμους, οὔτε ὡραίους κατὰ τὴν ὕψιν· διὰ τοῦτο καὶ βλέπωντάς σας συχνάκις εἰς τὸ πρόσωπον, χαίρομαι καὶ ἀγαπῶ σας ὑπὲρ τοὺς ἄλλους μὴ γοῦν θελήσετε τὴν ἀγάπην ὁ-

που ἔχω εἰς ἐσᾶς, νὰ τὴν γυρίσεται εἰς ἔχθραν· μηδὲ τὴν ἡμερότητά μου νὰ τὴν μεταβάλλετε εἰς ὀργήν· διότι εἰς τὸ Σιλημά σας εἶναι σήμερον νὰ γένω ἐγὼ πρὸς ἐσᾶς ἢ φίλος, ἢ ἐχθρὸς· ἐπειδὴ, εἰ μὲν μὴ ἀκούσετε, δύναμαι νὰ σᾶς τιμῶσω ὡς φίλους· εἰδὲ με παρακούσετε, ἀνάγκη εἶναι νὰ φανῶ ὡς ἐχθρὸς πρὸς ἐσᾶς. Καὶ ὁ μὲν Ἀγρικόλαος ταῦτα ἔλεγε μετὰ μεγάλης ἐπιτηδεύτητος καὶ ἡμερότητος, Σίλωτας νὰ ἐλύσθη τοὺς Ἀγίους. Ὁ δὲ Ἅγιος Κάνδιδος, μηδὲν δειλιάσας, ἀπεκρίνατο πρὸς αὐτόν· πρεπόντως ὀνομάζεσαι Ἀγρικόλαος, ὦ Ἡγεμόν. Διότι εἶσαι ἄγιος κατὰ ἀλήθειαν κολακευτής, καὶ θαρρείς μὲ ταῖς τοιαύταις κολακείαις νὰ μᾶς δειλιάσῃς, ἀλλὰ μὴ γένοιτο νὰ παραπίσωμεν ποτὲ ἀπὸ τὸν σκοπὸν ὁποῦ ἔχομεν. Ὁ Ἀγρικόλαος εἶπεν· δὲν ἔλεγα ἐγὼ ὅτι εἰς τὸ Σιλημά σας εἶναι νὰ γένω πρὸς ἐσᾶς ἢ φίλος ἢ ἐχθρὸς; Ὁ Ἅγιος Κάνδιδος ἀπεκρίθη· ἐπειδὴ λέγεις εἰς τὸ Σιλημά μας εἶναι· καὶ τὰ δύο, διὰ τοῦτο γινώρισε ὅτι ἡμεῖς τὸν μὲν Χριστὸν φιλοῦμεν καὶ ἀγαποῦμεν, ἐσῆνα δὲ μισοῦμεν καὶ ἀποστρεφόμεθα. Ἀλλ' οὐδὲ πάλιν Σίλωμεν νὰ μᾶς ἀγαπᾷς ἐγὼ· διότι ποίαν ἀγάπην Σίλωμεν ἡμεῖς ἀπὸ σοῦ, ὁποῦ δὲν εἶσαι ἀνδρῶπος, ἀλλὰ θηρίου παντὸς ἀγριώτερος, καὶ σκεπάζεις τὴν ἀγριότητά σε μὲ τὸ πλαστόν σχῆμα αὐτοῦ τῆς κολακείας;

Ἦκουσε ταῦτα ὁ Ἡγεμόν, καὶ ὅλος ἠλοιώθη ἀπὸ τὸν θυμὸν του, καὶ παρευθὺς ἐπρόσταξε τοὺς ἄλλους στρατιώτας νὰ δέσνουν τὰς χεῖρας τῶν Ἀγίων μὲ σχοινία, καὶ σύροντας καὶ δέονοντας, νὰ τοὺς ὑπάγουν εἰς τὴν φυλακὴν, νὰ φυλάττωνται ἐκεῖ, ἕως οὗ νὰ ἔλθῃ καὶ ὁ Δούξ ἀπὸ τὴν Καισάρειαν, Λυσίας ὀνόματι, ὁ ὁποῖος ἦτον ἀπὸ τοῦ Βασιλέως ἀπεσταλμένος ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, πρῶτος ἐξουσιαστής ἀπάνω εἰς τοὺς Ἡγεμόνας τῆς Ἀνατολῆς, διότι ἐκεῖνον ἀπαντοχαινε καὶ ὁ Ἀγρικόλαος νὰ ἔλθῃ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις εἰς τὴν Σεδάστιαν. Ὡς γοῦν ἐπίασαν οἱ στρατιῶται νὰ δέσουν τοὺς Ἀγίους, εἶπεν ὁ Ἅγιος Δόμνος· Δὲν ἔχεις ἐξουσίαν κατ' ἡμῶν, ὦ Ἡγεμόν, νὰ μᾶς παιδεύῃς, ἀλλὰ μόνον νὰ μᾶς ἐρωτᾷς· τοῦτον τὸν λόγον ἀκούσας ὁ

Ἀγρικόλαος, ἐφοβήθη, καὶ τὸ μὲν νὰ τοὺς δέσουν ἀφῆσέντο, μόνον δὲ νὰ τοὺς φυλακώσουν ὥρισεν· ἐκραξέ δὲ καὶ τὸν δεσμοφυλακα, Ἀγλάνον ὀνόματι, καὶ ἐπρόσταξεν μετὰ πάσης ἐπιμελείας νὰ φυλάττῃ τοὺς Ἀγίους, ἕως οὗ νὰ ἔλθῃ ὁ Δούξ ἀπὸ τὴν Καισάρειαν. Μὲ τοιοῦτον τρόπον φυλακισθέντες οἱ Ἅγιοι, δὲν ἔπαυον νύκτα καὶ ἡμέραν δοξολογοῦντες τὸν Θεὸν ἐν τῇ φυλακῇ· καὶ ὁ Ἅγιος Κυρίων ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων· ὦ Ἀδελφοί μου στρατιῶται, καθὼς εἰς τὴν πρόσκαιρον στρατείαν ταύτην δὲν ἐχωρίσθημεν, ἀλλὰ ἡμασθεν καὶ οἱ μὲ ὁμόφυχοι, καὶ ὁμόφρονες, οὕτω καὶ εἰς τὴν ὁμολογίαν τοῦ Χριστοῦ ἰδέτε νὰ φυλαξώμεν τὴν ἴσπην ὁμόνοιαν καὶ συμφωνίαν· καὶ ὡσὰν πῶς ἐσπουδάξαμεν νὰ φανούμεν δόκιμοι πρὸς τὸν Σηπτόν Βασιλέα, ἔτῃ ἄς πασχίσωμεν ὅλοι μας, νὰ ἀρέσωμεν τὸν μόνον ἀθάνατον καὶ αἰώνιον Βασιλέα, ἵνα καὶ σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. Μετὰ τοιούτων γοῦν προσευχῶν καὶ παραινέσεων, ἐπέρασαν ἐκεῖ εἰς τὴν φυλακὴν οἱ Ἅγιοι κεκλεισμένοι ἐπτά ἡμέρας, ἕως οὗ ἦλθεν ὁ Λυσίας. Τῇ δὲ ἄλλῃ ἡμέρᾳ, προκαθίσας ὁ Δούξ μετὰ τοῦ Ἡγεμόνος ἐπρόσταξε νὰ φέρουν τοὺς Ἀγίους ἐνώπιον αὐτῶν. Προεστυμένῳ δὲ τῶν Ἀγίων, ἄρχισεν ὁ Ἅγιος Κυρίων εἰς τὴν στρατάν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων· βλέπετε ἀδελφοί μὴ φοβηθῶμεν τὰς ἀπειλάς τῶν ἀρχόντων τούτων, τῶν ὁποίων ἡ δόξα εἶναι ὡσὰν τὸ ἄνθος τοῦ χρότου, ὁποῦ σήμερον φαίνεται ὡραῖος, καὶ αὖριον μαραίνεται, καὶ ἡ εὐημερία τους εἶναι, ὡσὰν τὸ δειρὸν. Δὲν ἠξέστε, πῶς αἰέποτε, ὅταν ἐτυχαίναμεν εἰς πόλεμον, δὲν ἐθαρρῶσαμεν εἰς τὸ σπαθί μας, οὔτε εἰς τὸ δοξάριμας, ἀλλὰ ἐπικαλούμεθα τὸν Χριστόν, καὶ αὐτὸς εἰσήκουεν ἡμῶν, καὶ ἐδίδέ μας δύναμιν, καὶ ἐνίκουσαμεν τοὺς ἐχθρούς μας; δὲν ἐνθυμᾶσθε πῶς εἰς τὸν ἀπερασμένον πόλεμον, οἱ μὲν ἄλλοι στρατιῶται τοῦ Βασιλέως, ὅλοι ἐφυγαν, μόνον δὲ ἡμεῖς οἱ μὲ ἀπεμείναμεν ἀνάμεσα τῶν ἐχθρῶν μας, καὶ ἐπικαλεσάμενοι τὸν Χριστόν εἰς βοήθειαν, ἐνίκησαμεν αὐτοὺς κατὰ κράτος; Ἐὰν γοῦν τότε ἐκινδυνεύαμεν διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ φθαρτοῦ

Βασιλέως τοῦ ἀσεβοῦς καὶ παρανόμου, καὶ ἐδιδέμας ὁ Χριστὸς βοηθεῖαν, τῶρα ὅπου πολεμοῦμεν διὰ τὴν ἀγάπην του, δὲν μᾶς δεῖ βοήθειαν; δὲν ἐπολεμούσαμεν καὶ ἐναντιούμασθαι, πλῆθος πολεμίων ἀμέτρητον; τῶρα μόνον τρεῖς εἶναι ὅπου μᾶς πολεμοῦσιν; ὁ ἀφανὴς καὶ ἀσώματος πολέμιος, ὁ Διάβολος, καὶ ὁ Δούξ Λυσίας, καὶ ὁ ἡγεμὼν Ἀγρικόλαος· μάλιστα δὲ εἰς εἶναι ὁ πολέμιος ἡμῶν, ὁ ἐχθρὸς τῆς ἀληθείας Διάβολος, ὁ ὁποῖος ἀναγκάζει τὸν Λυσίαν καὶ τὸν Ἀγρικόλαον, νὰ πληρώσουσι τὰ θελήματά του. Τί γοῦν, νὰ νικήσῃ ὁ εἰς ἡμᾶς τοὺς μὴ γένοιτο! Διὰ τοῦτο παρακαλῶσας ἀδελφοί, μὴ δειλιάσωμεν τοὺς πειρασμοὺς· μὴ φοβηθῶμεν τὰς ἀπειλάς· μὴ δώσωμεν ὅτα τῷ Διαβόλῳ· μὴ ὑποταγῶμεν τοῖς ἐχθροῖς τοῦ Χριστοῦ· καὶ ὥσπερ εἶχομεν συνήθειαν, ὅταν ἐσεβαίναμεν εἰς πόλεμον, καὶ ἐφαλλαμεν τοῦτον τὸν ψαλμόν. «Ὁ Θεὸς ἐν τῷ ὀνόματί σου σῶσόν με»· καὶ ἐν τῇ δυνάμει σου κρινεῖς με, οὕτω καὶ νῦν ἅς ποιήσωμεν· ἅς ἐπικαλεσθῶμεν τὸν μόνον ἀληθὴ Ἰησοῦν Χριστόν· καὶ δυνατὸς εἶναι νὰ μᾶς ἀποστείλῃ βοήθειαν ἐξ Ἁγίου κατοικητηρίου αὐτοῦ, νὰ νικήσωμεν τοὺς ἐχθροὺς τῆς πίστεως, καὶ νὰ πατήσωμεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ νεκροῦ καὶ ἀσώματος πολεμίου. Ταῦτα τοῦ Ἁγίου Κυρίου διδάσκοντες ἐν τῷ περιπατεῖν, ἐφθασαν καὶ μέχρι τοῦ τέπεν, ὅπου ἐκάθετο ὁ Δούξ καὶ ὁ ἡγεμὼν, ἡτον δὲ καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ συναθροισμένον ἐκεῖ, νὰ ἰδοῦσι τὸ ἀποθησόμενον.

Ὁ γοῦν Δούξ ἐκεῖνος Λυσίας ἀπενίσας πρὸς τοὺς Ἁγίους, τοιαῦτα ἤρξατο λέγειν· φαίνεσθέ με, ὡ στρατιῶται, οὐχὶ ὅτι δὲν ἔχετε γνώμην νὰ θυσιάσετε τοῖς μεγάλαις θεοῖς, ἀλλ' ὅτι ἀπαντεχαίνετε νὰ σᾶς παρακαλέσω ἐγὼ, καὶ τότε νὰ τὸ ποιήσετε· ἀλλὰ ὡς φρόνιμοι ἱποῦ εἶστε, δὲν πρέπει νὰ σᾶς λαιθάνῃ, ὅτι ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἐκουσίως κόμῃ κατὰ τὸν ὀρισμὸν τοῦ Βασιλέως, ἔχει καὶ τιμὴν καὶ δέξαν· ὅταν δὲ στανικῶς του ἀναγκασθῇ, ἢ ἀπὸ φόβου ἢ ἀπὸ παιδεύειν, καὶ ποιήσῃ τὸ προστατόμενον, ἐλίγη εἶναι ἡ χάρις τοῦ τοιούτου ἀνθρώπου. Διὰ τοῦτο καὶ ἐσεῖς μὴν καρ-

τερήσετε με τιμωρίας καὶ βάσανα νὰ θυσιάσετε· ἀλλὰ πρὶν παιδευθῆτε, ποιήσατε τὸν ὀρισμὸν τοῦ Βασιλέως· διότι σήμερον ἐν ἐκ τῶν δύο πρόκειται νὰ κόμῃτε, ἢ νὰ θυσιάσετε τοῖς θεοῖς, ὅπως ἀξιώθητε μεγίστων δωρεῶν, ἢ, εἰάν δὲν με ἀκούσετε, νὰ σᾶς πάρῃ τὴν ζώην, ἥτις εἶναι σήμερον τῆς τιμῆς ὑμῶν, καὶ τότε νὰ σᾶς τιμωρήσω ἀντιλεῶς. Ὁ Ἅγιος Κανδίδος ἀπεκρίθη· ὁδηγὲ τοῦ σκότους, καὶ πάσης ἀνομίας διδάσκαλε, μὲ τί θάρρεις νὰ μᾶς φοβήσῃς τοὺς ἀφελῆτους; μὲ τί δοκιμάζεις νὰ μᾶς κόμῃς νὰ δειλιάσωμεν; μὲ τιμωρίαις; καὶ ἡμεῖς ταῖς ἔχομεν ὡς παῖγνιον· μὲ βάσανα; καὶ ἡμεῖς τὰ ἔχομεν ὡς χαρὰν καὶ τρυφὴν· μὲ θάνατον; καὶ ἡμεῖς τὸν νομίζομεν ὡς ζώην· μὲ χρήματα; καὶ ἡμεῖς τὰ λογιζόμεθα ὡς πλὴν δοξίμασέ μας μὲ εἴτι τρόπον δελεῖς, καὶ ἔφει τὴν βοήθειαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ· διότι ἐταῖμοι εἴμεσταν, πᾶσαν τιμωρίαν νὰ ὑπαμένωμεν, ὑπὲρ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ Δούξ, ἐθυμώθη κατὰ πολλὰ, καὶ προστάζει τοὺς στρατιώτας, νὰ πάρουσι πέτρας εἰς τὰς χεῖράς τους, νὰ κρούουσι τὰ στήματα τῶν Ἀγίων, ἕως οὗ νὰ συντρεθοῦσιν οἱ ὀδόντες αὐτῶν. Ἀργούντων δὲ τῶν στρατιωτῶν εἰς τὸ πληρῶσαι τὸ προσταγμα, διμαθείς ὁ Λυσίας πλὴν περισσώτερον, μετὰ μεγάλου θυμοῦ εἶπε· τί ἀργεῖτε, ὡ κατάρται, νὰ κόμῃτε καθὼς σᾶς προστάζω; τότε οἱ στρατιῶται μετὰ μεγάλης σπουδῆς, λαβόντες λίθους νὰ κρούσουν τοὺς Ἁγίους, ἐκείνους μὲν δὲν ἔβλεπαν νὰ τοὺς κρούσουν, γυρίζοντες δὲ, ἐκρουαν ἕνα τὸν ἄλλον· καὶ ὁ Δούξ δὲ Λυσίας ἀπὸ τὸν θυμὸν του, λαβὼν λίθον νὰ κρούσῃ ἕνα τῶν Ἀγίων, ἐκείνου μὲν ἀπέτυχεν, τὸν δὲ ἡγεμόνα Ἀγρικόλαον τυφὰς κατὰ τοῦ προσώπου, ἐποίησεν ἕλεν αἵματωμένον. Οὕτως ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ ἐπαίδευσεν τοὺς ἀξίους τιμωρίας Ἑλλήνας, καὶ ἐκεῖνοι δὲν ἐγνωρίζαν τὴν θεῖαν οἰκονομίαν.

Ὁ γοῦν Ἅγιος Κυρίων βλέπων ταῦτα, ἔλεγεν «οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν, αὐτοὶ ἠοθέτησαν καὶ ἔπεσον· ὅντως ἡ βερεμία αὐτῶν εἰσῆλθεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν, καὶ ἡ δύναμις

αὐτῶν συνετρίβη. Πρὸς ταῦτα ὁ Ἡγεμὼν Ἀγρικλάος εἶπεν· ὑπολαμβάνω ὅτι πάντες οἱ φρόνιμοι νὰ τὸ γνωρίζουν, πῶς τὸ σήμερον τοῦτο γεγονὸς ἔργον γοντεία φανερὰ εἶναι. Ὁ Ἅγιος Δόμνος ἀπεκρίθη· γοντεία δὲν εἶναι, ἀλλὰ τοῦ μεγάλου Θεοῦ δικαιοκρισία· διότι τὰ πρόσωπά σας ὅπου ἐλαλοῦσαν κατ' αὐτοῦ ἀτιμίαν ἐν ὑπερηφανίᾳ καὶ ἐξουθενώσει, ἐγέμισέτα ἀτιμίας. Ταῦτα λέγων ὁ Ἅγιος Δόμνος καὶ ἄλλα περισσότερα, ἐξῆψε τὸν θυμὸν τοῦ Δουκὸς. Διὸ καὶ πάλιν ὥρισε νὰ τοὺς φυλακίσουν, ἕως οὐ νὰ συμβουλευθῇ, τί θάνατον νὰ τοὺς δώσῃ. Οὕτως οὖν φυλακισθέντες οἱ Ἄγιοι, δι' ὅλης νυκτὸς ὕμνου καὶ ἐδοξολογοῦν τὸν Θεόν· κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον πάλιν ἐφάνη αὐτοῖς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, λέγων «ὁ πιστευὼν εἰς ἐμέ, καὶ ἀποθάνῃ, ζήσεται· θαρσεῖτε, καὶ μὴ φοβεῖσθε τὰς βασιάνους αὐτῶν, ὅτι εἶναι προσωκαριναί· νομίμως ἀθλήσατε, ἵνα καὶ δικαίως στεφανωθῆτε». Καὶ ὁ μὲν Χριστὸς ταῦτα εἰπὼν, καὶ παραβαρύνας τοὺς Ἄγίους, ἀνελήφθη· τὸ δὲ ταχὺ ὅτι ἐγένετο ἡμέρα, προκαθίσας ὁ Ἡγεμὼν Ἀγρικλάος ἐπὶ βήματος φοβεροῦ, ὡς λαβὼν ἐξουσίαν παρὰ τοῦ Δουκὸς κατὰ τῶν Ἀγίων, ὥρισε νὰ ἐλθούσιν οἱ Ἄγιοι ἐνώπιον αὐτοῦ· ἐσταμένων δὲ αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ Ἡγεμόνος, ἐφάνη αὐτοῖς μόνοις ὁ ἐχθρὸς τῆς ἀληθείας Διάβολος, εἰς μὲν τὴν δεξιὰν χεῖρα κρατῶν μάχαιραν, εἰς δὲ τὴν ἀριστεράν ὄφιν μέγαν, καὶ ἔλεγε πρὸς τὸ ὅτιον τοῦ ἡγεμόνος· ἐδικὸς μου εἶσαι, ἀγωνίζου. Τούτων οὕτω θεωρουμένων, ὁ Ἡγεμὼν ἀτενίσας πρὸς τοὺς Ἄγίους εἶπε· φαίνεται, ὅτι ἐὰν καὶ ἕως τοῦ νῦν δὲν ἐγνωρίσατε τὸ καλὸν σας ποῖον εἶναι, ἀλλ' οὖν τώρα ὅπου ἐπαυδευθήκατε, ὥς νὰ ἐμάθετε τὸ συμφέρον σας· τί γοῦν ἐσκεφθήκατε; ἔρχεσθε νὰ θυσιάσετε τοῖς μεγίστοις θεοῖς ἡμῶν κατὰ τὰ βασιλικά προστάγματα, ἢ θέλετε μοναχίσας τὸν θάνατόν σας; Ὁ Ἅγιος Κάνδιδος ἀπεκρίθη· καθὼς ἐρρίψαμεν βεληματοικῶς τὰς ζώνας ἡμῶν, οὕτω προθύμως καταφρονούμεν καὶ τοῦ θανάτου ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἡγεμὼν, ὥρισε νὰ

τοὺς δέσουν ἀπὸ τὸν λαιμὸν μὲ σχοινία, καὶ νὰ τοὺς ὑπάγουν εἰς τὴν λίμνην. Εἶναι δὲ ἐκεῖ εἰς τὴν Σεβαστείαν τὴν πόλιν, λίμνη μεγάλη καὶ βαθεῖα, ἡ ὁποία ἀπὸ τὴν ψύχραν τὴν πολλὴν ὅπου ἐγένετο τὰς ἡμέρας ἐκείνας, ἦτον ὅλως δι' ὅλου πεπαγομένη, μάλιστα δὲ καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη, καὶ ἦν ἀποφάσισεν ὁ Ἡγεμὼν νὰ βάλουν τοὺς Ἄγίους μέσα εἰς τὴν λίμνην, ἦτον κατὰ πολλὰ ψυχροτάτη καὶ φοβερά. Διότι ἀνεμὸς βορέας πνέοντας, ἐπῆξε τὴν λίμνην, καὶ μετέβαλε τὴν φύσιν τοῦ ὕδατος σχεδὸν εἰπεῖν, εἰς λίθου σκληρότητα. Τί γοῦν οἱ Ἄγιοι; ἀκούσαντες τὴν προσταγὴν τοῦ Ἡγεμόνος, μετὰ χαρᾶς ἐξεδύθησαν· ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον ἐσπούδαξε, ποῖος νὰ ῥίξῃ προτύτερα τὸ φόρεμά του· καὶ καθὼς εἰς καιρὸν διαρπαγῆς, νὰ ἴδῃς στρατιώτας, πῶς συνερίζονται ποῖος νὰ ἀρπάξῃ περισσότερα κουρσεύματα, οὕτω καὶ τότε οἱ Ἄγιοι, ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον ἐσυνερίζετο ποῖος νὰ εὗρεθῃ προτύτερα γυμνός· ὦ τῆς ἀνδρείας! ὦ τῆς καρτερίας τῶν Ἀγίων! Διὰ ταῦτα ἔλεγον εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου μου, ὅτι εἰς ὅποιαν ψυχὴν σέβῃ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, κανένα πρᾶγμα δὲν εἶναι νὰ τὴν χωρίσῃ ἀπὸ τὴν ἀρετὴν· καὶ ἡμεῖς τὴν σήμερον, μόνον ἀκούοντες τὴν τιμωρίαν ἐκείνην, ὅμως ἀνατρομάζομεν καὶ φρίσσομεν· καὶ ἐκεῖνοι τοσοῦτον δὲν ἔβαναν εἰς τὸν νοῦν τους, ὅσον καὶ ἐσυνερίζοντο ποῖος νὰ εὗρεθῃ προτύτερα μέσα εἰς τὴν λίμνην. Καὶ μὴ νομίσετε εὐλογημένοι Χριστιανοί, ὅτι εἶναι ὀλίγη ἡ τιμωρία αὕτη, νὰ βάλουν ἄνθρωπον γυμνὸν μέσα εἰς πάγον, καὶ ταῦτα νὰ σέβῃ καὶ Βορέας ψυχροτάτος, καὶ νὰ εἶναι καὶ νύκτα ὁ καιρός. Διότι ὅποιος ἔτυχε μόνον εἰς τοιοῦτον καιρὸν, γνωρίζει καὶ τί ἄρρητος πόνος εἶναι ἐκεῖνος. Διότι πρῶτα μὲν μελανίζει τὸ κορμί ὅλον τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν ψύχραν τὴν πολλὴν, καὶ χάνεται ἡ φυσικὴ ωραιότης· ἔπειτα δὲ φύγει τὸ αἷμα ὅλον μέσα εἰς τὴν καρδίαν καὶ ἀφίνει τὰ ἄκρα τῶν μελῶν τῷ ἀνθρώπῳ ἔρημα πάσης θερμότητος· ἀπομένουσι δὲ τὰ μέλη ἐστερνημένα θέρμης, καὶ ἄρχονται κατ' ὀλίγον νὰ κρύβονται καὶ νὰ ῥέουσι· καὶ οὐ μόνον εἰς τὰ ἄκρα τῶν

μιλῶν γίνεται τότε ὁ πόνος περισσός, ἀλλὰ καὶ ἡ καρδία στενοχωρεῖται ἐκ τοῦ αἵματος, καὶ δέχεται φοβεράς τὰς ὀδύνας· ἀλλ' ὅμως οἱ Ἅγιοι τοιαύτην τιμωρίαν μέλλου-
τες παθεῖν, προθύμως ἐσπούδαζον, καὶ ἕνας τὸν ἄλλον παραθαρρύνοντες, τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον.

Μὴ νὰ τὸ φορέμα· μας ἐκδύμεθα; ἀλλὰ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον ἀποτιθέμεθα· ἐπει-
δὴ διὰ τὸν ὄφιν ποτὲ τοὺς δερματίνους ἐνε-
δύθημεν χιτῶνας, ὥς γυμνωθῶμεν τῶρα
διὰ τὸν Παράδεισον, ὃν ἀπώλεσamen. Τί
ἀνταποδώσωμεν τῷ Κυρίῳ; ἐγυμνώθη ὑ-
πὲρ ἡμῶν ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ἐπὶ
τοῦ Σταυροῦ· τί θάυμαστον, εἰάν γυμνω-
θῶμεν καὶ ἡμεῖς δι' αὐτόν; μάλιστα δὲ
στρατιῶται τὸν ἐγύμνωσαν τότε, καὶ ἄφη-
σαν κατὰ διαδοχὴν κατηγορίαν τοῖς στρα-
τιώταις· ὥς γυμνωθῶμεν καὶ ἡμεῖς ἵνα
ἀφανίσωμεν τὸ ἀμάρτημα ἐκεῖνο τῶν στρα-
τιωτῶν. Ἐκεῖνοι κακῶς ἐγύμνωσαν τὸν
Χριστόν, καὶ ἐμοιράσθησαν τὰ φορέματά
του, ὥς γυμνωθῶμεν τῶρα ἡμεῖς καλῶς,
ἵνα δώσωμεν ἑκουσίως τοῖς ἄλλοις στρα-
τιώταις τὰ ἐδικάμας. Δριμύς εἶναι ὁ χει-
μῶν, ἀλλὰ γλυκύς ὁ Παράδεισος· Σλι-
βερός εἶναι ὁ πάγος, ἀλλὰ ἡ ἀπόλαυσις
τοῦ Παραδείσου εἶναι γλυκυτάτη· ὀλίγον
ὥς ὑπομείνωμεν, καὶ δίδει μας θερμάνη ὁ
κόλπος τοῦ Ἀβραάμ. Διὰ μιᾶς νυκτὸς κό-
πον, ὥς ἐξαγοράσωμεν χαρὰν αἰώνιον. Ὡς
παγώσουν τὰ ποδιάριά μας, νὰ χορεύουν
εἰς τὸν Παράδεισον· ὥς ρεύσουν τὰ χί-
ριάμας, νὰ ἔχωμεν παρρησίαν νὰ τὰ ση-
κόνωμεν πρὸς τὸν Θεόν. Πόσοι στρατιῶ-
ται εἰς τὸν καιρὸν μας ἔπεσον εἰς τὸν πό-
λεμον διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ φθαρτοῦ Βασι-
λέως; ἡμεῖς δὲ διὰ τὴν ἀγάπην τῆς ἀφθάρτου
Βασιλέως, τόσον τίποτες νὰ μὴν ὑπομεί-
νωμεν; Πόσοι ἄνθρωποι διὰ τίποτες πται-
σιμον ὑπέμειναν δίχως τὸ θῆλημά τους τὸν
καταδικασμένον θάνατον; ἡμεῖς δὲ μὲ τὸ
θῆλημά μας νὰ μὴν καταφρονήσωμεν τὸν
θάνατον; Μὴ γοῦν δειλιάσωμεν, ὦ Στρα-
τιῶται· μὴ δῶμεν ὅσα τῷ Διαβόλῳ. Κορμί
εἶναι; ὥς μὴν τὸ λυπηθῶμεν· ἐπειδὴ εἶναι
ἀνάγκη ὀψέποτε νὰ ἀποθάνωμεν, ὥς ἀπο-
θάνωμεν τῶρα θηληματικῶς, ἵνα καὶ ζή-

σωμεν αἰώνιως· ὥς γενοῦμεν θυσία τῷ
Θεῷ· ὥς θυσιάσωμεν τὰ μέλη μας ὑπὲρ
τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ. Καὶ οἱ μὲν Ἅ-
γιοι μὲ τοιαύταις παρηγορίαις παρακινῶν-
τες εἰς τὸν ἕτερον, ἐσέβησαν εἰς τὴν λίμνην.
Οἱ δὲ πονηρότατος Ἀγρικέλας, ἀκούσατε
τί ἐμεθοδεύθη. Λουτρόν ἦτον εἰς τὸ πέραν
μέρες, πλησίον τῆς λίμνης· ἐκεῖνο ἐπρό-
σταξε νὰ ἀνάψουσιν, διὰ νὰ τὸ βλέπουν
οἱ Ἅγιοι, μήπως ἐλκυσθῶσι, καὶ ὑπάγουν
ἀπὸ τὴν ψυχρότητα τὴν πολλὴν νὰ ζεσταν-
θοῦσι, καὶ οὕτω νὰ φανοῦσιν ὅτι ἐδειλία-
σαν. Τί γοῦν οἱ Ἅγιοι; ἕως μὲν ἐκράτη
ἢ στία τῆς ἡμέρας, ὀλίγον ἠορῶντο τοῦ
κρύους· ὅταν δὲ ἐπέρασαν τρεῖς τέσσαρες
ὥραις τῆς νυκτὸς, ἐγνώρισαν καὶ μεγάλου
κόπον εἰς τὸ κορμίτους, διότι τὰ μὲν μέλη
τοὺς ἄρχησαν νὰ νεκρύνονται, τὸ αἷμα
τοὺς ἐπάγωσεν, ἡ ὀδύνη τῆς καρδίας ἦτον
ἀνυπόφορος· καὶ οὕτως ἔχοντες, οἱ μὲν ἄλ-
λοι λῶς· ὑπόμειναν γενναίως ἕνας τὸν ἄλλον
παραθαρρύνοντες, ἕνας τὸν ἄλλον μὲ λό-
γους παρακαλῶντες. Εἰς δὲ ἀπ' ἐκείνους,
μὴ δυνάμενος νὰ ὑπομείνῃ τὴν πολλὴν ψυ-
χραν, ἐξῆλθε τῆς λίμνης, καὶ ὑπῆγεν εἰς
τὸ λουτρόν νὰ σέβῃ, καὶ παρευθὺς μόνον
ὅτι τοῦ ἔδωκεν ἡ πυρὰ τοῦ λουτροῦ, διε-
λύθη ὡσεὶ κηρός.

Τοῦτο ὡσάν τὸ εἶδαν οἱ Ἅγιοι, ἐλυπή-
θησαν περισσῶς, πῶς ὄντες πρῶτον τέλειοι,
τὸν ἀριθμὸν τεσσαράκοντα, ἐστερήθησαν
τοῦ ενός· διὰ τοῦτο καὶ μετὰ μεγάλης
φωνῆς ἤρξαντο πρὸς τὸν Θεὸν δεόμενοι
λέγει «Μὴ ἐν ποταμοῖς ὀργισθῇς Κύριε,
μὴ ἐν ποταμοῖς ὁ θυμός σου, ἢ ἐν θαλάσῃ
τὸ ὄρημά σου, διότι οὗτος μὲν ἐ χωρισθεὶς
ἀπ' ἡμῶν, ὡσεὶ ὕδωρ ἐξεχύθη, καὶ διεσκορ-
πίσθησαν τὰ μέλη του. Ἡμεῖς δὲ νὰ μὴν
δειλιάσωμεν, μὴ δὲ νὰ σὲ ἀρνηθῶμεν, Θεέ
καὶ Κύριε τοῦ ἐλέους, τὸν ὅποιον ὑμνοῦσιν
ὅλαι αἱ ἄβυσσοι τῶν ὑδάτων, ἡ στία, ἡ
χάλαζα, ἡ χιών, ὁ κρύσταλλος, οἱ ἀνεμοὶ·
Εἰσὺ, ὅπου ἐκατεπράυνες τὴν θάλασσαν ἀ-
γριαίνουσιν, εἰς τὸν καιρὸν τῆς δια σαρ-
κὸς σου πρὸς ἡμᾶς παρουσίας· εἰσὺ, ὅπου
μὲ τὸ βλέμμα σου ξηραίνεις τὰς πηγὰς
τῶν ὑδάτων, ὅπου μὲ τὴν ἀπειλήν σου σα-
λεύεις τὴν γῆν, ἐπάκουσον ἡμῶν δεομένῶς

σου, καὶ ἐλάφρυνον τὸ βάρος καὶ τὴν πικρότητα τοῦ αἵματος· καὶ ἅς γνωρίσουν πάντες, ὅτι πρὸς ἐσένα ἐκράξαμεν, καὶ μᾶς εἰσήκουσες· εἰς ἐσένα ἠλπίσαμεν, καὶ ἐσώθημεν». Καὶ οἱ μὲν Ἅγιοι τοιαῦτα προσήχοντο. Τί γοῦν ὁ Θεός, ὅπου ὤρισε διὰ τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου. «Ἐτι σοῦ λαλοῦντος, ἐγὼ ἐρῶ, ἰδοὺ πάρεμι» ἤγινε ἐκεῖ ὅπου λαλεῖς, καὶ με δέεσαι, ἐγὼ νὰ ὅπου αὐτοῦ κοντά σου εἶμαι. Τὴν ψύχραν ἐκείνην τὴν πολλήν καὶ ἀνυπόφορον ἐμετάβαλε εἰς ζέσταν, καὶ παρευθὺς ἀνέλυσε ὁ πάγος, καὶ ἐγένετο τὸ ὕδωρ ζεστόν, καὶ φῶς μέγα καὶ θαυμαστόν περιήστραψεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Οἱ μὲν γοῦν ἄλλοι στρατιῶται, ὅπου ἐφύλαττον τοὺς Ἁγίους, ἔξω τῆς λίμνης, ἐτυλίχθησαν εἰς τὰ φορέματά τους, καὶ ἐκοιμῶντο· μόνος δὲ ὁ Δεσμοφύλαξ Ἀγλαῖος, βλέπωντας τὴν τοσαύτην ὑπομονὴν τῶν Ἀγίων, ἐστέκετο ἐξυπνος, θαυμάζων, καὶ ἠεροῶτο τῆς προσευχῆς τῶν Ἀγίων· πῶς ἐκεῖνος μὲν παρευθὺς διελυθὴ καὶ ἀπέθανε, αὐτοὶ δὲ, καὶ τότε εἰς τὴν τοιαύτην ψύχραν ἐστώτες, οὐδὲ ποσῶς δὴν τὸ βάνουσιν εἰς τὸν νοῦν τους, ἐθαύμαζε καὶ ἐξεπλήττετο. Θίλωντας δὲ νὰ ἰδῇ πρὸς τὸν οὐρανόν, πόθεν ἄρα τὸ φῶς ἐκεῖνο ἐλαμψεν εἰς τὴν λίμνην, καὶ διέλυσε τὸν πάγον, ἶδε, καὶ ἰδοὺ ἦτον μὲν στέφανοι· οἱ μὲν λῆ. εἶχον τόπους, καὶ ἐστέκοντο εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν Ἀγίων, ὁ δὲ εἰς τόπον δὲν εἶχε. Τοῦτο ὡς ἶδεν ὁ Ἀγλαῖος, ἐθαύμαζε τί εἶναι τὸ ὁρώμενον· μόλις δὲ μετὰ ὦραν ἱκανὴν συλλογιζόμενος, ἐγνωρίσε τὴν ὑπόθεσιν πῶς ὁ εἰς στέφανος ἐκεῖνος ἦτον τοῦ λειποτακτήσαντος, καὶ ὅτι μετὰ τὴν φυγὴν ἀπὸ τῆς λίμνης, ἔχασε καὶ τὸν στέφανον τοῦ Μαρτυρίου· παρευθὺς γοῦν ἐπῆγε καὶ ἐξύπνησε τοὺς συντρόφους του, καὶ ρίψας τὰ φορέματά του, ἐπῆδησεν εἰς τὴν λίμνην, κράζωντας, Χριστιανὸς εἶμαι καὶ ἐγὼ, καὶ πρὸς τὸν Χριστὸν δεόμενος εἶπεν· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὅπου φανερώσεις τὴν δόξαν σου πρὸς τοὺς Ἁγίους δούλους σου, ὅπου ἔδειξες καὶ ἐμοὶ τῷ ἀναξίῳ δούλῳ σου τὰ σὰ θαυμάσια, δέξου καὶ ἐμέ καὶ συναρίθμησόν με τῷ χορῷ τῶν Ἀγίων σου.

Τοῦτον ἰδὼν ὁ ἐχθρὸς τῆς ἀληθείας Διάβολος, μὴ ὑπομένωντας τὴν νίκην, μετασχηματισθεὶς εἰς ἄνθρωπον, καὶ τὴν κεφαλὴν ἔχων εἰς τοὺς γόνασιν, ἔκλαιε καὶ ἐβόα λέγων· ἀλλοίμονον εἰς ἐμένα, ἐνικῆσθε παρὰ τῶν Ἀγίων, διότι ἐφάνηκα ἀδύνατος, καὶ τῶρα ἀπόμενα γελασμένος· τοῦτο δὲ ἔπαθον, διὰ νὰ μὴν ἔχω ὑπέρτας, καθὼς θέλω. Τί γοῦν νὰ ποιήσω; νὰ διαστρέψω τὰς καρδίας τῶν Ἀρχόντων, καὶ νὰ τοὺς ἀναγκάσω νὰ καύσουσι τὰ σώματα τῶν Μαρτύρων, καὶ νὰ τὰ ρίξουσιν εἰς τὸν ποταμόν, ὥστε μὴδὲ λείψανόν τινος νὰ εὕρεθῇ. Τοῦτο δὲ ἔλεγεν ὁ μιᾶρος, ὡς κατασυχυνθεὶς ὑπὸ τῆς ἀνδρείας τοῦ Δεσμοφύλακος, διότι αὐτὸς ἐκαυχᾶτο πῶς ἐνίκησε τὸν δειλὸν ἐκείνον, καὶ ἐθάῤῥει, ὅτι θείει κολοβώσῃ τὸν τεσσαράκοντα ἀριθμὸν, νὰ ποιήσῃ λύπην εἰς τοὺς Ἁγίους. Ὡς δὲ ἶδεν, ὅτι ματαία ἀπεδείχθη ἡ ἐπίνοιά του, πρεπόντως ἔκλαιεν ὡς ἐντροπιάσμενος, καθεὶς εἰς τὸν καιρὸν τῆς διὰ σαρκὸς τοῦ Χριστοῦ παρουσίας, θίλωντας νὰ κολοβώσῃ τὸν δώδεκα ἀριθμὸν, ἐσέβη εἰς τὸν Γούδαν, ὡς ἐπιτήδειον ὄργανόν του, καὶ ἔκαμὲ τον προδότην τοῦ Χριστοῦ· ἀλλὰ εἰς ἀναίρεσιν αὐτοῦ ἀντείστήχθη ὁ Ἀπόστολος Μαθθίας εἰς τὸν τόπον τοῦ Ἰούδα. Οὕτω καὶ τότε εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἀθλήσεως τῶν Μαρτύρων ἠδουλήθη αὐτὸς νὰ ποιήσῃ λύπην πρὸς τοὺς Ἁγίους, ἀρπάσας ἓνα ἀπὸ τὴν μέσσην τους· ἀλλ' ὁ Θεός, ὁ πάντα οἰκονομῶν πρὸς τὸ συμφέρον, δὲν ἄφησε τοὺς Ἀγίους νὰ ἀπομείνουσι λυπημένοι ἕως τέλους, ἀλλὰ φωτίσας τὴν καρδίαν τῷ Δεσμοφύλακῳ, ἀνεπλήρωσε τὸν μὲν ἀριθμὸν.

Τοῦτο ἰδόντες οἱ Ἅγιοι ἤρξαντο λέγειν μεγαλοφώνως «Τίς Θεὸς μέγας ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν; σὺ εἶ ὁ Θεός, ὁ ποιῶν θαυμάσια». Διότι τὰς πολεμίους μας ἐποίησας βοηθοὺς ἡμῶν, καὶ τὸ ὀλιγόστευθεν ὑπὸ τοῦ συστρατιώτου ἡμῶν τάγμα ἀνεπλήρωσας παρὰ τοῦ δεσμοφύλακος, καὶ τὸν μὲν Σατανᾶν κατήσχυνας, ἡμᾶς δὲ ἐχαροποίησας. Καὶ οὕτω μὲν οἱ Ἅγιοι ἐπέρασαν τὴν νύκτα ἐκείνην· τὸ δὲ ταχὺ, ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, ὑπῆγεν ὁ Ἀγρικόλαος εἰς τὴν λίμνην, νὰ ἰδῇ τί ἀπόγιναν οἱ Μάρτυρες, καὶ ὡς ἶδεν ταῦτα

Δεσμοφύλακα Ἀγλαΐον εἰς τὸ μέσον τους, θανατῶσας τὸ πρᾶγμα, ἡρώτα τοὺς στρατιώτας, πῶς ἐγένεν ἡ ὑπόθεσις. Οἱ δὲ εἶπον· ἡμεῖς μὲν νικηθέντες ὑπὸ τοῦ ὕπνου, πρὸς τὸν ὄρθρον ἐκοιμώμεθα, αὐτὸς δὲ ἦτον ἄγρυπνος ὅλην τὴν νύκτα, καὶ μόνον ἦλθεν αἰφνιδίως, καὶ μᾶς ἐξύπνησε, καὶ ἰδοὺ ἴδαμεν φῶς μέγα καὶ λαμπρὸν ἐπάνω τῆς λίμνης· τότε παρευθὺς ἔρριψε τὰ φορέματά του, καὶ ἐπήδησεν εἰς τὴν λίμνην, κράζωντας· Χριστιανὸς εἶμαι καὶ ἐγὼ· ἀπ' αὐτὸ πλέον ἄλλο δὲν ἤξεύρομεν. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἡγεμὼν καὶ ἐντραπεῖς, ἐθυμωθὴ περισσά, καὶ ὥρισε νὰ εὐγάλουσι τοὺς Μάρτυρας ἀπὸ τὴν λίμνην, καὶ νὰ τοὺς ὑπάγωσιν εἰς τὸν αἰγιαλὸν νὰ τζακίσουν τὰ ποδάρια τους. Ἐνας δὲ ἀπὸ τοὺς Ἀγίους μ'. Μελίτων λεγόμενος ἦτον νέον παλικᾶριον καὶ ὠραῖον, υἱὸς μονογενῆς μιᾶς γυναικὸς χήρας Χριστιανῆς, ἡ ὁποία φοβούμενη μήπως δειλιάσας ὁ υἱὸς τῆς τὴν τιμωρίαν ἐκείνην, γυρίσῃ εἰς τὸ θάλημα τοῦ Ἡγεμόνος, καὶ ἀρνηθῇ τὸν Χριστὸν, ἐστέκετο κατενώπιόν του τὴν ὥραν ἐκείνην, καὶ μὲ σχήματα καὶ μὲ λόγια ἐθάῤῥυνετον λέγουσα· Τέκνον μου γλυκυτάτον, τέκνον Πατρὸς οὐρανοῦ, τέκνον πολὺ τιμιώτερον τῆς μητρὸς διὰ τὴν ἐν Χριστῷ μαρτυρίαν, ὑπόμεινον ὀλίγον, ἵνα στεφανωθῇς· μὴ φοβηθῇς τὰς βασάνους· ἰδοὺ ὁ Χριστὸς παρστέκεται ὁρατῶς, νὰ λάβῃ τὴν Ἀγίαν σου ψυχὴν· μίαν ὥραν εἶναι ὁ πόνος, καὶ ὑπάγεις εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Χριστοῦ· μίαν στιγμὴν εἶναι τὸ κακὸν, καὶ διαδέχεται σε ἡ αἰώνιος ἀνάπαυσις, ἡ ἁρρήτος εὐφροσύνη, ἡ ἀνεκλάλητος τρυφή, ἡ χαρὰ τῶν Δικαίων. Ἐκεῖ νὰ ὑπάγῃς τέκνον μου ἡγαπημένον, νὰ συμβασιλεύσῃς τῷ Χριστῷ, καὶ νὰ πρεσβεύῃς πρὸς αὐτὸν διὰ τὴν ἀμαρτωλὴν μητέρα σου. Ὡ τῆς εὐγενεστάτης ψυχῆς! Ὡ τῆς εὐλογημένης γυναικὸς! Ποῦ εἶναι τινὲς γυναῖκες, ὅπου κάλλιον τὸ ἔχουν νὰ ἀσεβήσῃ ὁ υἱὸς τους τὴν Χριστιανωσύνην, καὶ νὰ γένῃ ἀσεβής, καὶ τὸν ἀγαποῦσι, καὶ τὸν ἔχουσι διὰ καύχημά τους· ἐὰν δὲ γίνῃ Καλόγηρος, τὸν μισοῦν, καὶ οὐχ ὅτι δὲν τὸν δίδουσι τὴν κληρονομίαν του, ἀλλὰ καὶ τὸν διώκουσι; Ποῦ νὰ

εὖρης τὴν σήμερον ἡμέραν τοιαύτην· γυναικα μεγάλοφυχον; Διὰ τοῦτο ἔλεγε καὶ ὁ Σοφὸς Σολομὼν εἰς τὰς Παραβολὰς του, « Γυναῖκα ἀνδρείαν τίς εὕρήσει; τιμιώτερα ἐστὶν ἡ τοιαύτη λίθων πολυτελῶν ». Καὶ ἐκείνη μήτηρ ἦτον, εὐλογημένοι Χριστιανοί, ὡσὰν τὰς ἄλλας γυναῖκας, καὶ χήρα ἦτον, τὸ ἐλεινότερον πρᾶγμα, καὶ μονογενὴ τὸν εἶχεν. Ἐξεύρουσιν ὅσαι εἶναι μητέρες, τὴν ἀγάπην καὶ τὸν πόθον τῶν τοιούτων παίδων. Ἀλλ' ὅμως ἐνῖκα ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ τὴν φυσικὴν ἀγάπην· τότε ἐνόμιζε, ὅτι τὸν θείει ἔχῃ ζωντανόν, ὅταν τὸν ἰδῇ ἀποθαμένον διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἡ ἀξιοθαύμαστος ἐκείνη Γυνή.

Οἱ δὲ ὑπηρεταὶ τοῦ Ἡγεμόνος, συντρίφαντες τῶν ἄλλων Ἀγίων τοὺς πόδας, ὡς ἰδοὺ τοῦτον τὸν υἱὸν τῆς χήρας λειποφυχοῦντα ἐκ τοῦ παγετοῦ, ἐλυπήθηκάν τον, καὶ διὰ προσταγῆς τοῦ Ἡγεμόνος ἄφησάν τον, καὶ δὲν ἐσύντριψαν τοὺς πόδας του· καὶ τοῦτον μὲν ὥρισεν ὁ Ἡγεμὼν νὰ τὸν δώσουν τῇ Μητρὶ αὐτοῦ, ἵαως νὰ ζήσῃ, τοὺς δὲ ἄλλους λῶ. τοὺς συντριβέντας τὰ σκέλη καὶ ἀποθανόντας, ἐπρόσταξε νὰ τοὺς ὑπάγουν εἰς τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἐκεῖ νὰ ἀνάψουσι στίαν μεγάλην νὰ τοὺς κατακαύσουσιν, ἔπειτα νὰ ρίξουσιν τὰ κόκαλά τους, καὶ εἴτι ἄλλο μέρος τοῦ σώματος ἀναμείνῃ, εἰς τὸν ποταμόν. Ἀλλὰ πάλιν ἀκούσατε περὶ τῆς εὐλογημένης Γυναικὸς ἐκείνης· ὡς ἔβαλαν οἱ στρατιῶται τὰ λείψανα τῶν Ἀγίων ἐπὶ τὰς ἀμάξας, νὰ ὑπάσιν νὰ τὰ κατακαύσουσιν, ἐπῆρε καὶ ἐκείνη τὸν υἱὸν τῆς εἰς τὸν ὄμιον τῆς, καὶ ἔτρεχε κατόπισθεν νὰ τοὺς φθάσῃ λέγουσα· οὔρε καὶ ἐσὺ, τέκνον μου ἀγαπημένον, μὲ τοὺς συστρατιώτας σου, μὴν ἀπομείνης εἰς τὴν ἀσέβειαν, μὴν ἀπομείνης ἀπὸ τοὺς Ἀγίους συντρόφους σου, μὴν ἀπομείνης μόνος ἀστεφάνωτος· ἕως τώρα ἦτον ὁ πειρασμὸς, ὑπόμεινον τὸ πῦρ, ὡς περ καὶ τὴν ψυχάν, ἵνα τύχῃ καὶ τῆς αἰωνίου χαρᾶς. Ταῦτα λεγούσης τῆς εὐλογημένης ἐκείνης γυναικὸς καὶ τρεχούσης, ἵνα φθάσῃ τὰς ἀμάξας, ἀφῆκε καὶ ὁ υἱὸς αὐτῆς Μελίτων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εἰς χεῖρας Θεοῦ.

Τότε, ὡς εἶδεν ὅτι ἀπέθανεν, εὐχαριστήσα-
σα τὸν Θεόν, ἐπεριπάτει βασιτάζο
λειψάνου αὐτοῦ εἰς τὸν ὠμόν της, καὶ φασ-
σασα τὰς ἀμάξας, ἔδωκε καὶ ἐκεῖνον ἐπά-
νω τῶν ἄλλων λειψάνων, ἵνα μὴ χωρίσῃ
οὐδὲ τὸ λειψάνόν του ἀπὸ τοὺς Ἀγίους συν-
τρόφους τους, μετ' ὧν καὶ ἤβλησε καὶ ἐ-
στεφανώθη παρὰ Χριστοῦ.

Οἱ γοῦν ὑπὲρταί τοῦ Ἡγεμόνος, μάλ-
λον δὲ τοῦ ἀντικειμένου Διαβολῶν, ἀνά-
φαντες στίαν μεγάλην, κατέκαυσαν τὰ σώ-
ματα τῶν Ἀγίων· ἔπειτα κατὰ τὴν πρό-
σταξιν τοῦ Ἡγεμόνος, εἴτι μέρος τοῦ σώ-
ματος ἀπόμεινεν ἀπὸ τὸ πῦρ, ἐρρίψαντο
εἰς τὸν ποταμὸν, νομίζοντες ὅτι τὰ θεί-
α πάρη ὁ ποταμὸς νὰ τὰ ἀφανίσῃ· ἀλλ' εἰς
κεινὸν ἐκοπίασαν· διότι μετὰ τρεῖς ἡμέρας,
ἐφάνηκαν οἱ Ἅγιοι εἰς τὸν Ἐπίσκοπον τῆς
Σεδαστίας, Πέτρον ὀνόματι, κεκρυμμένον
ὄντα διὰ τὸν φόβον τοῦ Ἀγρικολάου, καὶ
λέγουντου· κατέβη εἰς τὸν ποταμὸν τῆς
πόλεως, καὶ θείεις εὑρεῖ τὰ λειψανά μας,
καὶ σὺναξέτα. Διὰ νυκτὸς οὖν παραλαβὼν
ὁ Ἐπίσκοπος καὶ ἄλλους τινὰς Χριστια-
νοὺς κεκρυμμένους, καὶ κατελθὼν εἰς τὸν
ποταμὸν, ἤρει τὰ μέρη τῶν λειψάνων πα-
ρὰ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ ἐρρίμμένα, εἰς
τὰ ὁποῖα ἐπάνω φῶς μέγα ἔλαμπεν, ὡς ἄ-
στρον, εἰς ἕκαστον μέρος, καὶ οὕτω συλ-
λέξας αὐτὰ, καὶ ἐνθήμενος θήκαις καθα-
ραῖς, κατέθετο ἐν ἐπισήμῳ τόπῳ δοξαζῶν
καὶ εὐλογῶν τὸν Θεόν.

Αὐτὸ εἶναι τὸ Μαρτύριον τῶν Ἀγίων,
εὐλογημένοι Χριστιανοί· αὐτὸ εἶναι τὸ τέ-
λος των· οὕτως ἠγωνίσαντο, οὕτως ἐνήθλη-
σαν, οὕτως καὶ ἐστεφανώθησαν παρὰ τοῦ
στεφανότου Χριστοῦ. Πῶς γοῦν νὰ τοὺς
ἐπαινέσῃ τινὰς πρεπόντως; ποῖον ἐγκώ-
μιον νὰ τοὺς πλέξῃ; Προφητεύων ἔλεγεν ὁ
Προφήτης Δαυὶδ· « Διήλθομεν διὰ πυρὸς
καὶ ὕδατος, καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς εἰς ἀναψυ-
χὴν ». Διότι αὐτοὶ καὶ πρὸς τὰ τέσσαρα
Στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἐνήθλησαν· εἰς τὴν
γῆν ἐκοπίασαν, τοῦ αἵρος τὴν φύχραν ὑ-
πέμειναν, εἰς τὸ ὕδωρ ἐβλήθησαν, τῷ πυ-
ρὶ παρεδόθησαν. Ὡ τῆς μακαρίας ὑπομο-
νῆς αὐτῶν! ὦ τῆς εὐλογημένης γενναιότητος!
Οὗτοι τῶν γερόντων εἶναι δύνამεις, τῶν νέων

διδάσκαλοι, τῶν θλιβομένων παρήγοροι,
τῶν πενομένων πλουτισταί, τῶν χεημαζο-
μένων λιμένες, τῶν ἀσθενούντων ἰατροί,
τῶν γυναικῶν σωφρονισταί, τῶν παιδῶν φύ-
λακες, τῶν Χριστιανῶν πάντων πρεσβευταί
πρὸς Θεὸν δυνατώτατοι. Αὐτῶν τὴν πρεσ-
βείαν ὡς ζητήσωμεν καὶ ἡμεῖς συνεργῶν
εἰς κατορθώσιν τῆς ἀρετῆς· αὐτῶν ταῖς
ἱκεσίαις δυναμωθείημεν τελειῶσαι τὴν Τεσ-
σαρακουνθήμερον Νηστείαν, καὶ ὧδε μὲν τοῦ
αἰσθητοῦ Πάσχα μεταλαβεῖν, ἐκεῖ σε δὲ
τοῦ νοητοῦ καταξιωθῆναι.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἀκόμη τὸ στάδιον τῆς ἀ-
γίας Τεσσαρακοστῆς τρέχομεν, εὐλογημένοι
Χριστιανοί, ἐὰν καὶ ἐπέρασαν ἱκαναὶ ἡ-
μέραι, ἀφοῦ ἀρχήσαμεν τὴν νηστείαν, ἀλ-
λ' οὖν πρέπον εἶναι καὶ πάλιν ὀλίγα τινα
νὰ ἀναφέρω πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην,
διὰ περισσοτέραν παρακίνησιν καὶ παρηγο-
ρίαν τοῦ κόπου τῶν νηστειῶν· Ἀπὸ δύο
πράγματα εἶναι καὶ λέγεται ὁ ἄνθρωπος
σύνθετον ζῶν, ἀπὸ ψυχὴν, καὶ ἀπὸ σώ-
μα· καὶ ἡ μὲν ψυχὴ εἶναι αὔλος καὶ ἀό-
ρατος τὸ δὲ σῶμα ὕλικόν καὶ ὁρατόν.
Καλὰ γοῦν εἶναι καὶ τὰ δύο ταῦτα ἐ-
ναντία, ἀλλ' ἐν πρᾶγμα δύναται νὰ ἀντα-
μώσῃ καὶ τὰ δύο ταῦτα. Ποῖον; ἡ νη-
στεία· καὶ ἀκούσων τὸ πῶς· νηστεία κα-
θαρίζει τὸ σῶμα, κόπτει τὰ πάθη, κα-
θαίρει τὰς αἰσθήσεις, ἐλαφρύνει τὸ κορμί·
ταῦτα δὲ, πάντα πρὸς τὴν ψυχὴν μεταδί-
δουσι τὸ ὄφελος διότι ὅταν πληρωθῇ τὸ
σῶμα ταῦτα ἅπερ εἶπον, τότε φωτίζεται
ὁ νοῦς, ὅστις εἶναι ὀφθαλμὸς τῆς ψυχῆς·
τότε ὀρέγεται ἡ ψυχὴ τοῦ ἀθανάτου κάλ-
λους, τότε συνομιλεῖ τῷ Θεῷ, τότε ἐλευ-
θεροῦται τῶν κοσμικῶν φροντίδων, καὶ
καθόλου εἰπεῖν, τότε τὸ σῶμα μὲν γίνεται
ὡσάν αὔλον λεπτυνόμενον τῇ ἀποχῇ τῶν
βρωμάτων, ἡ δὲ ψυχὴ πλέον ἀπολαμβά-
νει τῆς αὐλίας. Ἐπειδὴ γοῦν ταῦτα οὕτως
γίνονται, τιμήσωμεν, ἀδελφοί, τὴν πρό-
ξενον τῆς αὐλίας, τὴν συνεργὸν τῆς σω-
φροσύνης, τὴν βοηθὸν τῆς ἀρετῆς, τὴν
χαλιναγωγὸν τῶν παθῶν, τὴν μητέρα καὶ
τροφὸν τῶν ἀγίων. Ὡς ἀγαπήσωμεν τὴν
ἐγκράτειαν, εὐλογημένοι Χριστιανοί, ἵνα
καὶ ἡμεῖς ἀγαπηθῶμεν παρὰ τῶν Ἀγγέ-

λων ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ ἀμέτοχοι εἶναι καὶ τροφῆς καὶ ποτοῦ. Ἄς μισήσωμεν τὴν τρυφήν, ἵνα μισήσωσι καὶ ἡμᾶς οἱ ἀκάθαρτοι Δαίμονες. Διότι, ὅπου νηστεία, ἐκεῖ καὶ Ἄγγελοι· ὅπου ἐγκράτεια, ἐκεῖ καὶ αἱ οὐράνιαι δυνάμεις· ὅπου δὲ τρυφή καὶ πολυφαγία, ἐκεῖ καὶ δαίμονες. Ἴδε καὶ τὰ ἄλογα πετεινὰ, πῶς τὰ μὲν καθαρά καρπούς μόνον τρώγουσιν, τὰ δὲ ἀκάθαρτα εἶναι καὶ σαρκοφάγα· οἷον, ἡ μὲν περιστέρα καὶ ἡ τρυγὼν, καὶ ὅσα τοιαῦτα μόνον ἀπὸ τούτων καρπούς τρέφονται, καὶ ἀπέχουσι τῆς κρεοφαγίας, ὁ κόραξ δὲ καὶ ὁ αἰετὸς καὶ τὰ ἄλλα μεγάλα ὄρνεα περισσότερον χαίρουντα εἰς κρέατα καὶ θνησιμαῖα, παρά εἰς καρπούς. Τὸ λοιπὸν μίσησον καὶ ἐσθ, ἄνθρωπε, τὴν κρεοφαγίαν, ἵνα γίνῃς ἀκαίρεος ὡς τὴν περιστέρα, καὶ σώφρων ὡς τὴν τρυγῶνα· διότι οὐδεὶς πολυφάγος ἐγένινεν ἀσκητῆς, οὐδεὶς μέθυσος ἐγένινε φιλόσοφος, οὐδεὶς φιλήδονος ἐγένινε Ἅγιος, οὐδεὶς σαρκικὸς ἐγένινε μέτοχος τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἐνθυμήσου τὸν πρωτόπλαστον Ἀδάμ, ὁ ὅποιος, ἕως ἐφύλαττε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνήστευε τοῦ ξύλου τῆς γνώσεως, ἦτον καὶ μέσον τοῦ παραδείσου· ἀφόντις δὲ ἔφαγεν ἐξ ἐκείνου, ἐγένετο καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Παραδείσου ἐξόριστος. Ἐφαγεν ἐκεῖνος, καὶ ἐξωρίσθη τοῦ Παραδείσου· νηστεύσωμεν ἡμεῖς ἵνα εἰσίδωμεν μέσα. Διὰ γὰρ τοῦτο ἦλθε καὶ ὁ Χριστὸς ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐσαρκώθη, καὶ ἐνήστευσε τεσσαράκοντα ἡμέρας, καὶ μᾶς ἔδειξε παράδειγμα τῆς νηστείας, ἵνα νηστεύοντες ἔλθωμεν εἰς τὴν ἀποκατάστασιν.

Ἐνθυμήσου τὸν δίκαιον Νῶε, πῶς ἡ πολυποσία τὸν ἔκαμε γυμνὸν καὶ ἐντροπισμένον, καὶ ἄπεχε τῆς μέθης. Ἐνθυμήσου τὸν Ἡσαῦ, πῶς ἡ γαστριμαργία τὸν ἔκαμε δούλον τοῦ μικροτέρου του ἀδελφοῦ, καὶ νήστευσεν σὺ, ἵνα ἐλευθερωθῇς τῆς δουλείας τοῦ πονηροῦ, καὶ γένῃς δούλος Χριστοῦ. Ἐνθυμήσου τὸν παλαιὸν Ἰσραηλίτην, πῶς ἡ πολυποσία τὸν ἔκαμεν εἰδωλολάτρη, καὶ νήστευσον σὺ, ἵνα γίνῃς Θεοσεβής. Μὲ τὴν νηστείαν ὁ Μωϋσῆς εἶδε τὸν Θεόν, καὶ ἐδέξατο τὰς Θεογράφους πλάκας· νηστεύσας ὁ Ἠλίας, ἀνέστησε

τὸν υἱὸν τῆς Σαραφθείας· νηστεύσας ὁ Ἐλισσαῖος, ἀνέστησε τὸν υἱὸν τῆς Σωμανίτιδος· νηστεύσαντες οἱ τρεῖς παῖδες, ἔσβησαν τὴν φλόγα τῆς καμίνου· νηστεύσας ὁ Δανιὴλ, εἶδε τὸν Θεόν, ὡς Κριτὴν καθεζόμενον. Διὰ τοῦτο, πᾶς Χριστιανὸς προθύμως τρεχέτω εἰς τὸν δρόμον τῆς νηστείας. Σῶναι μας ὁ καιρὸς ἐν ᾧ ἐθεραπεύσαμεν τὴν σάρκα, ἃς θεραπεύσωμεν καὶ τὴν ψυχὴν μας· ἀρκεῖ μας ὁ χρόνος ὅλος, ὅπου ἐπεράσαμεν τρώγοντες καὶ πίνοντες, καὶ ποιῶντες τὰ Διλήματα τῆς σαρκὸς· ἃς δουλεύσωμεν καὶ τῷ Κυρίῳ ἐν ταύταις ταῖς ὀλίγαις ἡμέραις τῆς ἀγίας Τεσσαρακοστῆς. Μὴ προφασίζώμεσθαι καὶ λέγωμεν· ἀσθενὴς εἶμαι, δὲν δύναμαι νὰ νηστεύω· εἰάν δὲν πῶ κρασί βλάπτωμαι· εἰάν δὲν φάγω ἔλαιον, ἀσθενῶ· τοιαῦτα γὰρ ἀκούω πολλοὺς ὅπου λέγουσι, τὰ ὅποια εἶναι προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις. Εἰπέ μοι· πῶς τινὰ ἔθνη, ὅπου δὲν ἤξεύρουσι παντελῶς τὴν φύσιν τοῦ οἴνου, μόνον ὕδωρ πίνοντες ζῶσι; πῶς ἄλλοι δίχως ἔλαιον περνοῦσι τὸν καιρὸν τους; Ὁ Σαμφὼν δὲν ἦτον Ναζωραῖος, τουτέστιν ἀφιερωμένος τῷ Θεῷ, καὶ ποτέτου κρασί δὲν ἐπῖεν; ἀλλὰ τίς ἦτον δυνατώτερος ὡς ἐκεῖνος; Οἱ Ῥοῦσοι καὶ Σκυθαὶ καὶ ἄλλα βάρβαρα ἔθνη, δὲν ἔχουσι ἀκουστὰ τὸ κρέας καὶ τὸ λάδι, ἀλλὰ ποῖος τοὺς νικᾷ εἰς καιρὸν πολέμου; Εἶδὲ εἶπες, ὅτι ἡ συνήθεια κυριεύει, λέγω σοι καὶ ἐγὼ, ἔτι συνήθισε καὶ σὺ. Δὲν σὲ κωλύει τίποτε· ἀνάγκη δὲν εἶναι νὰ πίνῃς κρασί, ἀνάγκη δὲν εἶναι νὰ φάγῃς ἔλαιον, ἀνάγκη δὲν εἶναι νὰ ζήσῃς μόνον μὲ ἄρτον, καὶ μὲ ὕδωρ. Πόσοι ἐπεράσαν μὲ τοιαύτην διαγωγὴν, τριάκοντα καὶ τεσσαράκοντα χρόνους; Ἐσθ τεσσαράκοντα ἡμέρας δὲν δύνασαι νὰ ὑπομείνῃς; Ἀδύνατον εἶναι νὰ εἰσῇ φιλήδονος καὶ φιλόχριστος· διότι εἰάν ἀγαπᾷς τὰς ἡδονάς, καὶ τὰ Διλήματα τῆς κορμῆς, μισεῖς τὸν Χριστόν· εἰάν δὲ ἀγαπᾷς τὸν Χριστόν, μίσησον τὰς ἡδονάς, μίσησον τὴν τρυφήν, μίσησον τὴν πολυφαγίαν. Θέλω νὰ εἰπῶ καὶ ἄλλο παράδειγμα· πλὴν, εἰάν εἶναι καὶ ἔξω τῶν Γραφῶν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἀλλ' οὖν εἶναι πρὸς ἡμέ-

τέραν ἐντροπήν. Οἱ Ἕλληνες οἱ πεπλανημένοι καὶ ἄθιοι, οἳ τινες ἐλπίδα ἀναστάσεως δὲν εἶχαν, οἱ ὅποιοι ἐπροσκυνοῦσαν θεοὺς, κατὰ τὰ σαρκικὰ πάθη, οἱ ὅποιοι ἐλάτρευαν, οἱ μὲν μοιχὸν θεὸν τὸν Δία· οἱ δὲ φονέα θεὸν τὸν Ἄρεα· ἄλλοι πόρνην γυναῖκα τὴν Ἀφροδίτην· ἄλλοι πολυφάγον θεὸν, τὸν Κρόνον, καὶ Ἡρακλῆα· ἄλλοι μέθυσον θεὸν τὸν Διόνυσον· ὁμῶς καὶ ἀπ' αὐτοὺς πολλοὶ Φιλόσοφοι ἐτίμησαν τὴν νηστείαν, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα δὲν εἶναι τοῦ παρόντος καιροῦ νὰ τὰ λέγωμεν. Ἐάν οὖν ἐκεῖνοι μόνον διὰ τὴν κατανόησιν τῆς καταργουμένης Σοφίας, τοσοῦτον ἐσπουδάξαν νὰ κατορθώσουν τὴν νηστείαν, ἡμεῖς, εἰπέ μοι, οἱ εὐσεβεῖς, οἱ κληρονόμοι τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, οἱ λατρευταὶ τῆς Ὑπερθέου Τριάδος, νὰ μὴν ἀγωνισθῶμεν νὰ ὑπερβαίνωμεν ἐκείνους; Καὶ ποῖαν ἀπολογίαν δεῖλομεν ἔχει νὰ λέγωμεν ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ; Φοβοῦμαι νὰ μὴ πληρωθῇ εἰς ἡμᾶς ὁ λόγος τοῦ Κυρίου, τὸν ὅποιον ὥρισεν εἰς τὸ δωδέκατον Κεφαλ. τοῦ κατὰ Ματθαῖον ἀγίου Εὐαγγελίου « Ἄνδρες Νινευῖται ἀναστήθονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρίνουσιν αὐτήν, ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωάν ». Οἱ Νινευῖται, ἄπιστοι ὄντες, μὲ μίαν φωνὴν τοῦ Ἰωάν μετενόησαν, ἐνήστευσαν καὶ αὐτοὶ καὶ τὰ ζῶά τους. Ἡμεῖς ἀκούοντες τοῦ Χριστοῦ, ἀκούοντες τῶν Προφητῶν, τῶν Ἀποστόλων, τῶν Ὁσίων Πατέρων ἡμῶν, κηρυττόντων τῆς νηστείας τὴν ὠφελίαν, δυσανασχετοῦμεν καὶ γογγύζομεν· δικαίως ἐκεῖνοι μᾶς δεῖλουσι κρίνῃ ἐν τῇ Ἀναστάσει. Ὅταν δὲ καὶ γυναῖκες, τὸ ἀσθενέστερον γένος, εὐρεθῶσιν, ὅτι ἐνήστευσαν, ὅτι ἀγωνίσθησαν εἰς τοὺς παλαιούς καιροὺς, ὅτι ἐνίκησαν τὸν Σατανᾶν, ποῖαν ἀπολογίαν θέλομεν ἔχει ἡμεῖς οἱ ἄνδρες οἱ δυνατοί, οἱ ἔχοντες τὴν δεσποτείαν τῶν γυναικῶν; Ταῦτα δὲ λέγων, πολλῶ μᾶλλον συμβουλεύω τοὺς Ἱερεῖς νὰ γίνωνται τύποι καὶ κανόνες τῶν κοσμικῶν πρὸς τὴν τῆς νηστείας παρὰκλήσιν· διότι, ἐάν ἐσὺ ὁ Ἱερεὺς, ὁ ἐπίγειος Ἀγγελος, ὁ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἀτιμάξης τὴν νηστείαν, πῶς νὰ τὴν τιμῇσουσιν οἱ κοσμι-

κοί, οἱ ὅποιοι σὲ ἔχουσιν ὁδηγόν, ὡς τὰ πρόβατα τὸν ποιμένα; Ἔστω· οἱ ἄνδρες εἶναι φρόνιμοι, καὶ δὲν σε συνερίζονται νὰ σὲ μιμηθῶσιν εἰς τὸ κακόν, αἱ γυναῖκες, ὅπου εἶναι εὐκολοκατάπιστον γένος πρὸς τὴν ἁμαρτίαν, πῶς δεῖλουσι σωφρονισθῇ; πῶς δεῖλουσι νηστεύσῃ, πῶς δεῖλουσι φυλαχθῇ ἀπὸ πᾶν κακόν, ὅταν ἐσὺ μεθᾶς καὶ καταλύεις τὴν νηστείαν; τί δὲ καὶ οἱ παῖδες οἱ μικροί; πόθεν νὰ μάθουσι νηστεύειν, πόθεν νὰ συνηθίσουσι τὴν τιμὴν τῆς ἀγίας τεσσαρακοστῆς; Καὶ μὴ σοῦ φαίνεται, ὅτι εἶναι ὀλίγη ἁμαρτία, πῶς γίνεσθαι πρόσκομμα καὶ σκάνδαλον τῶν ἁλῶν. Θέλεις νὰ μάθῃς, πόση εἶναι ἡ κατάδικη τοῦ τοιούτου πταιίσματος; Ἀκούσον τοῦ Κυρίου λέγοντος εἰς τὸ ἱ. κεφ. τοῦ κατὰ Ματθαῖον ἀγίου Εὐαγγελίου· « Οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἐρχεται ». Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί μου Χριστιανοί, πάντες ἅς τιμήσωμεν τὴν ἀγίαν Τεσσαρακοστήν, πάντες ἅς σπουδάσωμεν καὶ Ἱερεῖς, καὶ κοσμικοί, καὶ γυναῖκες, καὶ παῖδες, νὰ περάσωμεν ἀξίως τὴν ἀποδεκάτωσιν τοῦ χρόνου. Ὅλοι μας, ὡς ἀν αρχήσωμεν τὴν πρώτην ἐβδομάδα μετὰ προθυμίας, ἔτσι καὶ ἕως τέλους ἅς αὐξάνωμεν τὴν ἀρετήν. Μὴ ὅσον τρέχει ἡ ἀγία Τεσσαρακοστή, τόσον ἡμεῖς ἀμελοῦμεν· διότι ὡς ἀν πῶς ἐκεῖνοι ὅπου συνερίζονται καὶ τρέχουν, ὅσον ἐγγίξουν εἰς τὸ σημάδι, τοσοῦτον σπουδάξουσι νὰ διαδοῦσι τοὺς ἄλλους, ἔτσι καὶ ἡμεῖς, ὅσον ἐγγίξομεν τὸ ἅγιον καὶ σεβάσιμον Πάθος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν αὐτοῦ λαμπροφόρον Ἀνάστασιν, τοσοῦτον ἅς σπουδάζωμεν νὰ περάσωμεν καὶ νὰ ὑπερίβωμεν εἰς νηστείαν τὰς ἄλλας ἀπερασμένας ἡμέρας, ἵνα ἐδῶ μὲν ἀξίως καὶ θαρσύνως διάγοντες, ἀξιοθῶμεν κατεῖν τὴν Ἀγίαν ἡμέραν τοῦ αἰσθητοῦ Πάσχα, τῆς ζωηφόρου δηλαδὴ τοῦ Χριστοῦ Ἐγέρσεως· ἐκεῖ δὲ ἀπολαύσωμεν τοῦ νοητοῦ Πάσχα, ὅ ἐστιν αὐτὸς ὁ ἀληθὴς Θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Ὡς πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ, καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΤΩ ΣΑΒΒΑΤΩ ΤΗΣ ΑΚΑΘΙΣΤΟΥ

Εἰς τὴν παραδόξως γενομένην θαυματουργίαν

ΠΑΡΑ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΔΕΣΠΟΙΝΗΣ ΗΜΩΝ
ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΠΑΡΘΕΝΟΥ

Μ Α Ρ Τ Ι Α Σ

Ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει, δὲ ἦν καὶ τὸν Ἀκάθιστον Ὕμνον ἐπιτελοῦμεν ἐν
τῷ εἰ. Σαββάτῳ τῶν ἀγίων Νηστειῶν.

Αἰέποτε μὲν χρεωστοῦμεν, εὐλογημένοι
χριστιανοὶ νὰ ὑμνοῦμεν καὶ νὰ εὐχαρι-
τοῦμεν τὴν Δέσποιαν ἡμῶν Θεοτόκον, διὰ
τὴν εὐεργεσίαν ὅπου ἔκαμεν εἰς τὸ ἀνθρώ-
πινον γένος, σωμάτωνάσα τὸν Θεὸν Λόγον·
ἐξαιρέτως δὲ τὴν σήμερον ἡμέραν, διὰ
τὸ θαῦμα τὸ παράδοξον ὅπου ἐποίησεν εἰς
τὴν Κωνσταντινούπολιν. Διὰ γὰρ τοῦτο
καὶ οἱ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας μας ἐβί-
σπισαν νὰ ποιῶσι τὴν ἀνόμνησιν καὶ εὐ-
χαριστίαν τοῦ τοιούτου θαύματος σήμερον,
ἔχι μόνον ὅσοι κατοικοῦσιν εἰς τὴν Κων-
σταντινούπολιν, ἀλλὰ καὶ ὅσοι κατοικοῦσιν
εἰς ὅλην τὴν αἰκουμένην Χριστιανοί, ἐπειδὴ
δύναται ἡ αὐτὴ καὶ τώρα καὶ πάντοτε νὰ
ἐλευθερώῃ τοὺς μετὰ Πίστεως προσκα-
λουμένους αὐτὴν Χριστιανοὺς ἀπὸ πάντα
πειρασμὸν αἰσθητὸν καὶ νοητὸν. Διὰ τοῦ-
το καὶ πᾶσα Ἐκκλησία Χριστιανῶν ποιεῖ
τὴν ἐσπεραν ἐλπίσκειν Ἀκολουθίαν, καὶ
εὐχαριστεῖ καὶ δέεται τὴν Παναγίαν Θεο-
τόκον· εὐχαριστεῖ μὲν διὰ τὴν εὐεργεσίαν
ὅπου ἔκαμε τότε· δέεται δὲ νὰ εἶναι ἑτοι-
μος βοηθὸς εἰς ὅλους μας τοὺς Χριστια-
νοὺς. Ἀλλὰ πρέπειν εἶναι πρῶτον νὰ διη-
γηθῶ, ὅπως ἐγένετο τὸ τοιοῦτον παράδοξον
θαῦμα παρὰ τῆς δεσποίνης ἡμῶν Θεοτό-

κου εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ διατὶ
ἀνεμάζεται ἡ Ἀκολουθία αὕτη, Ἀκάθιστος,
ἵνα γνωρίσῃτε καὶ ἡ ἀντίληψίς σας, ὅτι
πρέπει καὶ τώρα καὶ πάντοτε νὰ τὴν ὑ-
μνοῦμεν καὶ νὰ τὴν εὐχαριστοῦμεν, ὅσον
τὸ κατὰ δύναμιν.

Ἐν τοῖς χρόνοις Ἡρακλείου τοῦ τῶν
Ῥωμαίων Βασιλέως, Χοσρόης, ὅπου εἶχε
τὴν Βασιλείαν τῆς Περσίας, ἀπέστειλε τινὰ
Στρατηγόν, ἐνόματι Σάρβαρον μὲ δύναμιν
περισσὴν, καὶ στράτευμα ἱκανόν, ἵνα ὅλον
τὸ Ἀνατολικὸν μέρος, ὅσον ἦεν εἰς τὴν ἐ-
ξουσίαν τῶν Ῥωμαίων, νὰ κουρσεύσῃ καὶ
αἰχμαλωτίσῃ, καὶ ὡσὰν ἀστραπὴν νὰ κατα-
καύσῃ καὶ ἀφανίσῃ· διότι καὶ προτίτερα
ἐτούτους ὁ Χοσρόης ἐγάλασεν ἑκατὴν χιλιά-
δας Χριστιανοὺς, ὡς ὅτι τοὺς ἀγρόραζαν εἰ
Ἑβραῖοι, καὶ τοὺς ἐθανάτωναν. Ἐτούτος
γενοῦν ὁ Σάρβαρος μὲ πολλὴν ἄδειαν κουρ-
σεύων τὴν ἀνατολὴν, καὶ ἀφανίζων ὅλους
τοὺς Ῥωμαίους ὅσους εὗρισκεν ἐμπροσθέν
του, δὲν εἶχεν οὐδὲ τινὰ νὰ τὸν ἐναντιωθῇ,
μηδὲ τὴν πολλὴν του ὁρμὴν νὰ ἐμποδίσῃ·
διότι τότε ἡ δύναμις τῶν Ῥωμαίων ἦεν
πολλὰ ταπεινωμένη ἀπὸ τὴν βαρυστάτην
καὶ θηριώδη γνώμην τοῦ πρεβεσβασιλευκό-
τος Τυράννου Φωκά ἀπὸ στρατιωτῶν. Ἐ-

τῆς γοῦν κουρσεύοντας ὁ Σάρβαρος, ἔφθα-
σε καὶ εἰς τὴν Χρυσόπολιν, ἥ ὁποία ὀ-
νομάζεται τῶρα Σκούταρι, καὶ ἔστησε τὸ
στράτευμά του εἰς τὴν Χαλκηδόνά τὴν πό-
λιν, ὅπου εἶναι ἀντίπερα τῆς Κωνσταντι-
νουπόλεως, εἰς τὸ μέρος τῆς Ἀνατολῆς· καὶ
ἐτοίμαζεν ὅσα εἶναι ἐπιτήδεια πρὸς πόλε-
μον, βουλόμενος νὰ ἀποκλείσῃ τοὺς ἀν-
δρώπους τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διότι
αὕτη ἦτον ἡ βουλή του, καὶ αὐτὸ ἐσπού-
δαζε κατὰ πάντα τρόπον, πῶς νὰ κουρ-
σεύσῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Βλέπων
ταῦτα ὁ Βασιλεὺς τοῦ καιροῦ ἐκείνου Ἡ-
ράκλειος, ὁ ὁποῖος τότε γλήγορα ἐπῆρε τὴν
Βασιλείαν ἀπὸ τὸν Τύρανον Φωκᾶν, καὶ
μὴ δυνάμενος ἐναντιωθῆναι τὸν Σάρβαρον,
διὰ τὴν ἐλιγύτητα τῶν στρατιωτῶν καὶ
τοῦ Βασιλικοῦ θησαυροῦ, ἐπῆρε τὰ σκεύη
τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ τῶν Ἐκκλησιῶν,
καὶ κατέκοψέ τα εἰς ἄσπρα καὶ φλωρία,
τάζωντας νὰ δώσῃ περισσότερα μετὰ τὴν
ὑποστροφὴν του. Ἐπειτα ἄφησε τὰ Βα-
σιλεία πολλὰ λυπούμενος, καὶ ἐπαραιμέ-
ρισεν εἰς τὰ μέρη τοῦ Εὐξείνου Πόντου,
ἤγουν τῆς Μαύρης θαλάσσης. Ἐκεῖ γοῦν
συναθροίσας ὀλιγοστὸν στράτευμα τῶν Ῥω-
μαίων, ὅσον εὗρίσκετο κατὰ τὴν ὥραν,
παρευθὺς ἔξαφνα δίχως νὰ προλάβουν τί-
ποτες οἱ Πέρσαι, ὑπῆγεν εἰς τὴν Περσίαν,
καὶ ἄρχησεν νὰ κουρσεύσῃ τὸν τόπον τοῦ Χο-
σρόη, ἔχοντας εἰς τὸν νοῦν του τοιαύτην βε-
λήν, ὅτι θέλει φοβηθῇ ὁ Χοσρόης τὸν πόλε-
μον τοῦ Βασιλέως, καὶ θέλει μηνύσῃ ὀπίσω
τὸν Σάρβαρον νὰ ἔλθῃ μὲ τὸ φουσατόν του.
Ὁ μὲν οὖν Βασιλεὺς Ἡράκλειος τοιοῦτον
ἔχων σκοπὸν, ἐρήμαζε τὸν τόπον καὶ τὰς
χώρας τῆς Περσίας.

Ὁ δὲ Αὐθέντης τῶν Μυσῶν καὶ Σκυ-
θῶν, ἤγουν τῶν Βλάχων καὶ Ταρτά-
ρων, Χαγάνος ὀνόματι, μαθὼν ὅτι ὁ
Βασιλεὺς λείπει ἀπὸ τὸν θρόνον του, καὶ
εἶναι ἔρημος ἡ Κωνσταντινούπολις, ἔ-
χοντας προτίτερα βουλήν νὰ τὴν κουρ-
σεύσῃ καὶ αὐτὸς ἠθέλησε τότε νὰ τε-
λειώσῃ τὸ θέλημά του, καὶ παρευθὺς τὴν
μὲν γῆν ἐγέμισε πεζοὺς καὶ καβαλλάρους
ἀνθρώπους, τὴν δὲ θάλασσαν ἐγέμισε κα-
ράβια τοῦ τόπου ἐκείνου, τὰ ὁποῖα, διὰ

νὰ εἶναι καμωμένα ἀπὸ ἓνα ξύλον μακρὺ
καὶ μεγάλον, τὰ ὠνόμαζαν μονόξυλα. Ὁ
δὲ λαὸς, ὅπου ἦτον τότε μέσα εἰς Κων-
σταντινούπολιν, πολλὰ ἐστερεώετο καὶ ἐ-
παρηγορεῖτο ἀπὸ τὸν Πατριάρχην τοῦ και-
ροῦ ἐκείνου, Σέργιον ὀνόματι, νὰ μὴν ἀπο-
γινώσκωνται, μηδὲ νὰ φοβῶνται τὸν κίν-
δυνον, ὁ ὁποῖος τοὺς ἔλεγε· θάρρειτε, τέ-
κνα, καὶ μόνον εἰς τὸν Θεὸν ἅς ἀφήσωμεν
τὴν ἐλπίδα μας, καὶ πρὸς αὐτὸν τὰ χερίά
μας καὶ ὀμμάτιά μας ἐξ ὅλης ψυχῆς ἅς ση-
κώσωμεν, καὶ αὐτὸς θέλει διαλύσῃ τὰ κα-
κὰ ὅπου μᾶς ἐπερικύκλωσαν, καὶ ὅλα τὰ βε-
λεύματα τῶν Βαρβάρων σύντομα τὰ θέ-
λει σκορπίσει. Μετ' αὐτὰ τὰ λόγια θάρ-
ροῦντες οἱ ἄνθρωποι τῆς πόλεως, καὶ ἀ-
φῆσαντες τὴν ἐλπίδα τους ὅλην πρὸς τὴν
πανάχραντον Θεοτόκον, καὶ πρὸς τὸν ἐξ
αὐτῆς ἀσπόρως γεννηθέντα Χριστὸν τὸν
Θεὸν ἡμῶν, ἐκαρτεροῦσαν περιμένοντες
νὰ ἰδοῦν τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, τὸ ὅποιον τὸ
εἶδαν εἰς τὰ ὕστερα, καὶ δὲν ἐξέπесαν ἀπὸ
τὸ θάρρος τους, καθὼς τὸ θέλετε ἀκούσατε
μετὰ ταῦτα· καὶ ὁ μὲν λαὸς ἔτῃ ἠλπιζεν.

Ὁ δὲ Πατριχίος, Βῶνος ὀνόματι, ὅπου
τὸν ἔστησεν ὁ Βασιλεὺς νὰ φυλάγῃ τὸ Κά-
στρον, ὅσον ἦτον τὸ δυνατόν νὰ ἐνεργᾷ καὶ
ἐκεῖνος πρὸς βοήθειαν τῆς πόλεως, δὲν
τὸ ἀμίλει· διότι θέλει καὶ ἡμᾶς ὁ Θεὸς νὰ
μὴν καθώμεσθαι ἀργοὶ καὶ ἄπρακτοι,
ἀλλὰ νὰ ἐνεργοῦμεν τίποτε, καὶ νὰ ποιῶ-
μεν μὲν ὅσα εἶναι πρὸς βοήθειάν μας, εἰς
αὐτὸν δὲ νὰ ἔχωμεν ὅλην τὴν ἐλπίδα τῆς
σωτηρίας μας. Ἐτῆς καὶ τὸν παλαιὸν και-
ρὸν ὁ Θεὸς ἐπρόσταξε τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ
νὰ κάμῃ τέχναις, νὰ κουρσεύσῃ τὴν Γαί-
τὴν πόλιν, ὡς εἶναι γεγραμμένον εἰς τοῦ Ἰη-
σοῦ τοῦ Ναυῆ τὸ Βιβλίον. Ἐτῆς καὶ τὸν
Γεδεὼν τὸν ἀρμάτωσε μὲ καρδάρες καὶ λαμ-
πάδες νὰ νικήσῃ τῆς Μαδηνναῖς, καθὼς τὸ
διεγείται τὸ Βιβλίον ὅπου ὀνομάζεται Κρι-
ταί. Ἀλλὰ ὁ μὲν Βῶνος ἐκεῖνος ἐδυνάμυνε
τὸ τειχόκαστρον, καὶ ὅσα ἦτον πρὸς πο-
λεμικὴν χρεῖαν ἐδιώρθωνεν· ὁ δὲ Πατριάρ-
χης Σέργιος κρατῶν τὴν ἀγίαν εἰκόνα τῆς
Θεομήτορος, εἰς τὴν ὁποίαν ἦτον ζωγρα-
φισμένος ὁ Χριστὸς, ὡς βρέφος κρατουμέ-
νος ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτῆς, περιήρχετο

τὸ τειχόκαστρον, κάμνωντας μετ' αὐτὸ, εἰς μὲν τὸ κάστρον φύλαξιν καὶ βοήθειαν, εἰς δὲ τοὺς πολεμίους Βαρβάρους φόβον καὶ ἀφανισμόν, καὶ φυγὴν. Μετὰ δὲ ἡμέρας τινάς, βλέπωντας ὁ Πατριάρχης τὸν μὲν Σάρβαρον μὲ τοὺς Πέρσας εἰς τὸ μέρος τῆς Χαλκηδόνης, πῶς ἔβαλαν στίαν καὶ ἐκατάκαιαν τὰ ἐλόγυρα χωρία, καὶ τοὺς ἀνθρώπους, οὓς μὲν ἡχμαλωτίζαν, οὓς δὲ ἐφόνευαν· ὁμοίως δὲ καὶ τὸν Χαγάνον, καὶ τοὺς ἄλλους Σκύθας ἀπὸ τοῦ ἄλλο μέρους τῆς πόλεως ποιοῦντας τὰ ὅμοια, ἐπῆρεν εἰς τὰς χεῖράς του τὸν ἀχειροποιήτου τύπον τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐποῦ ἦτον εἰς τὸ ἅγιον Μανδύλιον τυπωμένος, καὶ τὸ τίμιον φέρεμα τῆς Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ τὸ ἅγιον ξύλον τοῦ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, καὶ ἐπεριτριγέριζε τὸ τειχόκαστρον μετὰ δακρύων προσευχόμενος, καὶ λέγων· Ἐξεγέρθητι, Κύριε, νὰ διασκορπισθοῦν οἱ ἐχθροί σου, καὶ λείψουν ὡσάν παπρὸς, καὶ νὰ ἀναλύσουσι ὡσάν τὸ κερὶ ἀπὸ τὴν στίαν. Δὲν ἀπέρασαν τρεῖς ἡμέραι, ἀφόντις ἔβαλασι τὴν στίαν νὰ κατακαίουν τὰ περίχωρα, καὶ ὁ Χαγάνος μὲ ὄλον του τὸ φουσατόν ἀπερικύκλωσε τὴν πόλιν. Τόσον δὲ ἦτον τὸ φουσατόν τῶν πολεμίων εἰς τάξιν ἀρματωμένον, καὶ εἰς πλῆθος ἀναρίθμητον, ὅτι ἀπὸ ἐλίγον παρὰδείγμα νὰ καταλάβετε πολὺ, δέκα Σκύθαι ἦσαν πρὸς ἓνα Ῥωμαῖον. Ἀλλ' ὅμως ἡ Δέσποινα Θεοτόκος, ἐποῦ προπολεμῇ εἰς τοὺς κινδύνους τῶν Χριστιανῶν ἐποῦ εἶναι γλήγορῃ βοηθὸς εἰς ἐκείνους ἐποῦ μετὰ πίστεως τὴν ἐπικαλοῦνται, τί οἰκονόμησεν; Ἐδωκε θάρρος εἰς τοὺς μερικοὺς στρατιώτας, ἐποῦ ἦσαν μέσα εἰς τὴν Πόλιν, καὶ εὐγῆκαν ἔξω εἰς τὸ Ἀγίασμα τῆς Χρυσοπηγῆς, ἐποῦ εἶναι πρὸς τὴν πόρταν, ἐποῦ ἐνεμάζεται τῆς Σηλυβρίας, καὶ τόσον ἐνίκησαν τὸ στράτευμα τοῦ Χαγάνου, ὅτι ὡσάν ἀρραβῶνα τοὺς ἔδωκαν πρὸς τὸν χαλασμόν ἐποῦ ἐπάθασιν ὑστερον, καθὼς τὸ θέλετε ἀκούσει.

Ἀπ' αὐτὴν τὴν νίκην ἐπῆραν θάρρος οἱ πολῖται, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν εὐγένησιν ἔξω, καὶ ἐσυγκρούοντο μὲ τοὺς Σκύθας· καὶ ὅμως, ἔχοντες τὴν Ὑπεραγίαν

Θεοτόκον βοηθὸν καὶ ὑπέρμαχον, αὐτοὶ μὲν ἐγύριζον νικηταί, οἱ δὲ Σκύθαι ἐνικοῦντο ἀείποτε, καὶ ἡ τέχνηαί τους εἰς τὸ ἐναντίον εὐγένεσιν. Ἀπάνω εἰς αὐτὰ, μὲ γνώμην τοῦ πλῆθους ὄλου καὶ τοῦ Πατριάρχου, ἀπεστάλθησαν τινὲς Ἀρχοντες ἀπὸ τὴν πόλιν μὲ δῶρα, νὰ λαλήσουν εἰρηνικά λόγια μὲ τὸν Χαγάνον, ὡς διὰ νὰ κάμουν ἀγάπην καὶ εἰρήνην. Ἀλλὰ τὸ θηρίον ἐκείνο μᾶλλον, καὶ οὐκ ἄνθρωπος Χαγάνος, ὃχι μόνον δὲν ἐδέχθη τὰ λόγια τους, ἀλλὰ καὶ τὰ δῶρά τους λαβὼν ἐδίωξέ τους ἀπράκτους, τοῦτο μόνον εἰπὼν· Μὴν γελάσθε εἰς τὸν Θεόν ἐποῦ πιστεύετε, διότι αὐρίον κατὰ πᾶσαν ἀπόφασιν θέλω κουρσεύσει τὸ Κάστρον σας, θέλω τὸ ἐρημώσει, ἀμὴ διὰ συμπάθειαν, δίδωσας ἄδειαν νὰ εὐγῆτε ὅλοι μὲ τὸ καλὸν γυμνοί, νὰ ὑπάγετε ἐποῦ θέλετε· τὸ λοιπὸν αὐρτε, καὶ πλέον μὴν καρτερήσετε ἄλλο φιλάνθρωπον πρᾶγμα ἀπὸ ἐμένα. Αὐτὰ τὰ λόγια ἀκούσαντες οἱ πολῖται ἀπὸ τοὺς ἀπεσταλμένους ἐκείνους, στενόξαντες ἀπὸ μέσης καρδίας, ἐσῆκωσαν τὰς χεῖράς τους εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ μὲ δάκρυα πολλὰ καταβερέμενοι, ἐδέοντο τοῦ Θεοῦ λέγοντες· Κύριε βοήθε, ἐποῦ ἐναντιεῖσαι τοὺς υπερηφάνους, ἐποῦ ἔχεις δύναμιν ἀκαταπόνητον, καὶ Βασιλείαν ἀκατάλυτον, ἄκουσεν τοὺς λόγους τοῦ Βαρβάρου, ἐποῦ ἀπίστευεν ἐνειδίξωντάς σε τὸν πάντων Δεσπότην, καὶ λύτρωσαι τὴν πόλιν ταύτην καὶ τὴν κληρονομίαν σου, ἣν ἐξηγήρασας ἐκ τοῦ Διαβόλου τῷ τιμίῳ σου αἵματι, καὶ σῶσον τὸν λαόν ἐποῦ ἐπικαλεῖται τὸ ὄνομά σου, νὰ μὴν εἰποῦσι τὰ Ἔθνη, ποῦ εἶναι ὁ Θεὸς τους; Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὁ λαός, ὁ δὲ Χαγάνος ἡβουλῆθη νὰ ἀνταμαθῇ μὲ τὸ φουσατόν τὸ Περσικόν τοῦ Σαρβάρου, νὰ γένουν περισσότεροι· καὶ ὅμως ὁ Θεὸς ἐμπέδισέ τον καὶ ἀπ' αὐτὸ τὸ νόημα, διότι φουρτοῦνες μεγάλαις ἐγένοντο, καὶ ἐπνίγοντο οἱ περισσότεροι Πέρσαι, ὅσοι ἤθελαν νὰ περνοῦν μὲ περόματα εἰς τῆς πόλεως τὸ μέρος.

Τότε ἰδὼν ὁ Χαγάνος, ὅτι ἐξέπεσε καὶ ἀπ' αὐτὴν τὴν ἐλπίδα, ἐσυνάθροισε τὸ ἐδικὸν του φουσατόν, καὶ ἔβαλε βουλὴν, ὅτι εἰς ἓνα καιρὸν καὶ εἰς μίαν ἡμέραν νὰ δώ-

σουσι πόλεμον ἀπὸ θαλάσσης καὶ ἀπὸ ξη-
ρᾶς· καὶ ὅσαις δὲ ἡμέραις ἀρματώνοντο
οἱ ἄνθρωποι διὰ τὸν πόλεμον, αὐτὸς ἐπὶ-
ρεν ὅσους εἶχε διαλεκτοὺς εἰς τὴν Καθαλ-
λαν, καὶ ἐπεριδιάβαζε τὸ μέρος τοῦ Γα-
λατᾶ καὶ τὰ παράπολα, ἕως καὶ τὴν Μαύ-
ρην θάλασσαν, δείχνοντας πρὸς τοὺς Πέρ-
σας τὴν δύναμίν του, καὶ τὸ φουσατόν του
ὅπου εἶχεν. Ὁμοίως καὶ ὁ Σάρβαρος πά-
λαι ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τῆς Ἀνατολῆς, καὶ
αὐτὸς τὰ ὅμοια ἔκαμνε· μάλιστα δὲ ὁ μὲν
Χαγάνος ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Δύσεως, ὁ δὲ
Σάρβαρος ἀπὸ τῆς Ἀνατολῆς, ὡσάν θη-
ρία ἄγρια καὶ ἀνήμερα ὠρύοντο κατὰ τῆς
πόλεως, βάνοντες εἰς τὸν νοὺν τους, ὅτι
ὡς ἐτοιμον κυνῆγι τὴν ἔχουσιν. Ἀλλὰ τίς
λαλήσῃ τὰ θαυμάσια τοῦ Θεοῦ ὅπου ἐγι-
ναν τότε; τίς δὲ τὴν βοήθειαν τῆς Δε-
σποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, ὅπου εἶδαν οἱ πο-
λίται, ἀξίως νὰ τὴν διηγηθῇ; διότι ὁ Χα-
γάνος ἐγέμισε μονόξυλα τὸν Κεράτιον κόλ-
πον, αὐτὸν ὅπου εἶναι ἀπὸ τὸ στενὸν τοῦ
Κυνηγοῦ, ἕως τὸ Καμηλογέφυρον, βουλόμε-
νος, ἀπὸ μὲν τῆς θαλάσσης, νὰ χαλάσῃ
τὸ ἓνα μέρος τῆς πόλεως, ἀπὸ δὲ τῆς
στερεᾶς, ἄλλο μέρος, διότι τόσοι πλη-
θος τῶν Σκυθῶν εἰς κάθε μέρος τῆς
πόλεως ἐφόνευσαν οἱ πολῖται, ὅσον οἱ
ζῶντες Σκυθαὶ δὲν ἐδύνοντο νὰ σάπτουν
τοὺς ἀποθαμένους. Καὶ αὐτὸ μὲν ἐγείνεν
εἰς ἐκείνους, ὅπου ἐπολεμοῦσαν ἀπὸ τὴν
στερεάν· ἐκείνων δὲ ὅπου ἐπολεμοῦσαν εἰς
τὴν θάλασσαν τὰ μονόξυλα σύμφυχα ἐ-
βυθίσθησαν ἔμπροσθεν εἰς τὸν ναὸν τῆς
Θεοτόκου, ὅπου ὠνομάζετο Βλαχέρναι, πα-
ραπάνω ἀπὸ τὸν Κυνηγόν· διότι φουρτοῦ-
να μεγάλη ἐσηκώθη, μὲ ἄνεμον δυνατόν
καὶ ἀνεμοστροφύλον, καὶ ἐσύττριψε τὰ μο-
νόξυλά τους, καὶ ὅλοι τους ἐβυθίσθησαν εἰς
τὴν θάλασσαν, ὡσάν μολύβι. Καὶ ἦτον
νὰ ἰδῇ τότε τινὰς μέγα καὶ παράδοξον
θαῦμα ἢ θάλασσα, ὡσάν βουνα, ἐσῆκωνε
τὰ κύματα, καὶ ὥσπερ ἄγριον θηρίον ἐ-
δαιμονίζετο καταπάνω τῶν ἐχθρῶν τῆς Θεο-
μήτορος, καὶ μὲ μακίαν πολλὴν ἀνηλεῶς
ἐβύθισε τοὺς Σκυθὰς, ὥσπερ ποτὲ ἡ Ἐρυ-
θρὰ θάλασσα τοὺς Αἰγυπτίους, διώκοντας
τὸν πάλαι Ἰσραὴλ.

Τοιουτοτρόπως ἡ Κυρία Θεοτόκος προ-
πολεμοῦσα καὶ ὑπερμαχοῦσα διὰ τὴν πό-
λιν τῆς, δίχως αἷμα, διὰ θαλάσσης ἐνί-
κησε τοὺς ἐχθροὺς τῆς· καὶ τοὺς μὲν
Σκυθὰς, ὅπου ἐσῆκωσαν πόλεμον κα-
τὰ τῆς κληρονομίας τῆς, ὁμοῦ πάντας
ἐβύθισε, τοὺς δὲ Χριστιανούς, ὅπου ἤλ-
πισαν εἰς αὐτήν, ἐλευθέρωσε τοὺς ἀπὸ
ταῖς συμφοραῖς ὅπου τοὺς ἐπανάβηκαν.
Τότε δὲ τότε καὶ αὐτὸς ὁ Χαγάνος καθή-
μενος ἐφ' ὑψηλοῦ τόπου μὲ τινὰς ἀρματο-
μένους, βλέπωντας μὲ τὰ ὄρματά του τὴν
ἀπώλειαν τοῦ φουσατοῦ του, μὲ τὰ χερί-
α του ἔκρουε τὰ στήθη του, καὶ τὸ προσω-
πὸν του. Οἱ δὲ πολῖται, ὡς ἔμαθαν τὸν
ἀφανισμόν τῶν Βαρβάρων εἰς τὴν θά-
λασσαν, παρευθὺς, μὲ τὴν δύναμιν τοῦ
Θεοῦ ἀνδρειωθέντες, καὶ εἰς τῆς Παναγίας
τὴν βοήθειαν παρρησάσαντες, ἀνοίξαν τὰς
πύρτας τοῦ κάστρου, καὶ μὲ βοήν καὶ ἀ-
λαλαγμὸν ἔδραμαν καταπάνω τῶν ἐχθρῶν
τους. Τόση δὲ χαρὰ καὶ δυνάμεις περιεχύθη
τότε εἰς τοὺς Χριστιανούς, καὶ εἰς τοὺς
Βαρβάρους δειλία, ὥστε καὶ γυναῖκες καὶ
παιδιά ὥρμησαν εἰς τὸ φουσατόν τῶν Σκυ-
θῶν. Τότε ἦτον νὰ ἰδῇ καθίς πληρουμέ-
νον ὀληθῶς τὸν λόγον τοῦ Προφήτου Μωϋ-
σέως, διότι ἓνας ἐδίωκε χιλίους, καὶ δύο
ἄνδρες ἐδίωκαν μυριάδας. Τέτοιαν δύναμιν
ἔδωκεν ἡ Παναγνος Θεοτόκος εἰς τοὺς φο-
βισμένους πολίτας· τέτοιαν δειλίαν ἐποίη-
σεν εἰς τοὺς ὑπερηφάνους Σκυθὰς. Ἀφόν-
τις δὲ ἐπέρασεν ἡ ἡμέρα ἐκείνη, καὶ ἐγείνε
νύξ, ἐσυνάθροισαν οἱ περιλειφθέντες Βάρ-
βαροι ὅλα τὰ ξυλόκαστρα· ὅπου ἐκάμασι
διὰ πόλεμον τοῦ τείχους, καὶ ἐβαλάντα
εἰς στίαν, καὶ ἐκατέκαυσαντα μοναχοίτους·
καὶ εὐχαριστεῖαν νὰ ἔχῃ ὁ Θεός, καὶ ἡ Δέ-
σποινα Θεοτόκος, ὅτι πάλαι μοναχοίτους
ἐγιναν τοῦ κόπου τους καὶ τῶν ἔργων τους
ἀφανιστάδες. Ὁ δὲ Πατριάρχης Σέργιος,
καὶ ὁ λοιπὸς λαός, ἐκτεινάντες τὰς χεῖ-
ρας τους εἰς τὸν οὐρανόν, μὲ δάκρυα εὐ-
χαριστοῦσαν τὸν Θεὸν λέγοντες, ἡ δε-
ξιὰ σου, Κύριε, ἐδοξάσθη μὲ δύναμιν· ἡ
δεξιὰ σου χεῖρ, Κύριε, ἔθραυσε τοὺς ἐχ-
θρούς, καὶ μὲ τὸ πλήθος τῆς δόξης
σου συνέτριψας τοὺς ὑπεναντίους σου. Καὶ

ὁ μὲν λαὸς ἔτῃ ἐλεγεν, εὐχαριστῶντας τὸν Θεόν.

Ὁ δὲ ἄγνωστος Χαγάνος, καλὰ εἰὼν καὶ εἶχε προτιήτερα τοσούτου ἀμέτρητον φουσατόν, ὡς τὸ προεῖπα, ἀλλ' ὅμως μὲ ἐντροπὴν πολλήν καὶ πικρίαν, βάνωντας τὸ δάκτυλόν του εἰς τὸ στόμα του, ὑπέστρεψε κατησχυμένος εἰς τὴν Σκυθίαν, μὲ μερικὸν φουσατόν. Ὁμοίως καὶ ὁ Σάρβαρος, ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, βλέπωντας τὴν συμφορὰν τοῦ Χαγάνου, καὶ φοβούμενος νὰ μὴ πάθῃ τὰ ὅμοια, ἐφυγεν εἰς τὰ ὀπίσω. Τότε καὶ ὁ Σειρώνης, ὁ υἱὸς τοῦ Βασιλέως Χοσρόου, ἀποστατήσας ἀπὸ τὸν Πατέρα του, ἐμάζωξε χώρια του φουσατόν, καὶ ἐφήμισε τοῦ λόγου του Βασιλείᾳ τῆς Περσίας· φονεύσας δὲ τὸν Πατέρα του, ἔκαμε καὶ μὲ τὸν Βασιλεῖα Ἡράκλειον ἀγάπην, νὰ γυρίσῃ εἰρηνικὸς εἰς τὰ Βασιλείᾳ του. Τοιοῦτοτρόπως ἡ Θεοτόκος καὶ Παρθένης, ἡ ὑπεργὸς τῆς Θείας οἰκονομίας καὶ ἀγαθότητος, ἡ Παναγία καὶ ὑπεράμωμος, ἡ τῶν Χριστιανῶν δυνατὴ βοήθεια, ἔδειξε τὴν δυνάμιν της. Τοιοῦτοτρόπως ἐποίησε τὴν μεγάλην καὶ παράδοξον σωτηρίαν εἰς τοὺς ἐλπίσαντας ἐπ' αὐτήν. Εἰς αὐτῆνης τῆς εὐεργεσίας τὴν ἐνθύμησιν κάμνομεν καὶ ἡμεῖς τὴν παροῦσαν ἀγρυπνίαν, εὐλογημένοι Χριστιανοί. Καὶ ἐπειδὴ ὁ τότε λαὸς, ὀρθοὶ ἰστάμενοι, ὁλονυκτὶς εὐχαριστοῦσαν τὴν Παναγίαν Θεοτόκον, διὰ τοῦτο ὠνομάσθη ἡ τοιαύτη Ἀκολουθία Ἀκαθίστος. Μάλιστα δὲ καὶ ὁ Πατριάρχης Σέργιος ἐκεῖνος, ὡς λέγουσιν, ἔκαμε τοὺς εὐρισκομένους καὶ ἀναγινωσκομένους κδ'. Οἴκους τῆς Θεοτόκου, τοὺς ὁποίους τοὺς ἔφαλλον ὁλονυκτῆς, ὡς εὐρίσκονται τονισμένοι εἰς παλαιὰ στιχιδάρια, καὶ ἀπὸ τότε ἐκράτησεν ἡ τοιαύτη Ἀκολουθία, νὰ φάλλεται κατὰ πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔγιναν τότε εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Βασιλέως Ἡρακλείου· βούλομαι δὲ νὰ διηγηθῶ, πῶς καὶ ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα καιροῖς, ἀπὸ πολλοὺς πειρασμοῦς καὶ αἰχμαλωσίας ἡλευθέρωσεν ἡ Κυρία Θεοτόκος τὴν Κωνσταντινοῦ πόλιν.

Διότι μετὰ παραδρομὴν χρόνων λξ'. κα-

τὰ τὸν καιρὸν τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου, τοῦ ἐπωνομαζομένου Πωγωνάτου, ἤλθαν οἱ Ἀγαρῆνοί με ἀρμάδα μεγάλην διὰ θαλάσσης κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἄρραξαν τὰ κατέργά τους εἰς τὸ μέρος τῶν ἐπτὰ γουλάδων. Ἐπολεμοῦσαν δὲ αἰετοτε συχνὰ μὲ τοὺς πολίτας, ἀπὸ τὴν Ἀνιοξιν ἕως τὸ Φθινόπωρον. Καὶ ὅταν ἤθελε γένῃ χειμῶνας, ἐπήγαιναν εἰς τὴν Κύζικον τὸ κάστρον, ὅπου εἶναι εἰς τὴν Προποντίδα, πρὸς τὴν Ἀνατολικὴν μέρος τῆς θαλάσσης, καὶ ἐκεῖ ἐξεχείμαζον τὴν Ἀρμάδα τους· καὶ παλιν, ὅταν ἤθελε γένῃ Ἀνιοξις, ἀνέβαιναν εἰς τὴν Κωνσταντινοῦ πόλιν, καὶ ἐπολεμοῦσαν ἕως τὸ Φθινόπωρον, καὶ οὕτως παλιν ὑπέστρεφον εἰς τὴν Κύζικον. Ἐπτὰ γοῦν χρόνους ἀραδικῶς οὕτως ἐπολεμοῦσαν οἱ ἀσεβέστατοι. Ἀφόντις δὲ εἶδαν, ὅτι δὲν δύνανται νὰ κάμουν τίποτε, διότι ἐσκοτώθησαν πολλοὶ ἀνδρεῖοι καὶ διαλεκτοὶ ἀπ' αὐτοὺς, καὶ κάρβια πολλὰ ἐτσακίσθησαν ἀπὸ φουρτούναις, καὶ ἀρμάδα πολλή τῶν κατέργων ἐσυντρίφθη· τότε ἐγύρισαν εἰς τὰ ὀπίσω ἄπρακτοι, καὶ ἐρχόμενοι εἰς τὰ μέρη τοῦ Συλαίου, ἤγουν τῆς Πέργης πόλεως, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Παμφυλίας, ἀνάμεσα τῆς Ῥόδου, καὶ τῆς νήσου Κύπρου, ἐφθάρησαν παντελῶς ἀπὸ μεγάλας φουρτούναις τῇ δικαίᾳ ὀργῇ τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ· τοιοῦτοτρόπως κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐρχόμενοι οἱ ἄθιοι Ἀγαρῆνοί κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως μετὰ μανίας πολλῆς, ὑπέστρεφον ἄπρακτοι καὶ ἐντροπιασμένοι.

Ἀλλὰ καὶ τρίτην φορὰν παλιν μετὰ χρόνους ἱκανοὺς, ἐδυνάμωσαν αὐτοὶ οἱ ἀσεβέστατοι Ἀγαρῆνοί, καὶ συναθροίσαντες πολλὰ φουσατά ἀπὸ Ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν, πρῶτον μὲν ἐκούρσεισαν τὴν Βασιλείαν τῶν Περσῶν, ἔπειτα τὴν Αἴγυπτον, τὸ Μισύρι, μετὰ ταῦτα τὴν Λιβύαν, ἤγουν τὴν Μπαρπαρίαν. Ὅπου δὲ καὶ εἰς ἐπήγαιναν, ἐδίδαν ὁρμὸν εἰς τοὺς Χριστιανούς, ὅτι νὰ μὴ τοὺς βιάσων εἰς τὴν Πίστιν τους, νὰ ἀρνηθῶν Χριστὸν τὸν Θεόν, τὸ ὅποιον δὲν τὸ ἐφυλάξαν ἕως τὰ ὕστερα, διότι πολλοὺς ἀπέδειξαν Μάρτυρας, διὰ

νά μὴν Σελήσουν νὰ ἐμπτύσουν τὸν τίμιον Σταυρόν· Οὐ μόνον δὲ ὅσα Ἑθνη ἐπροεῖπα, ἐκούρσευαν καὶ ἐδούλωσαν οἱ Ἀγαρηνοί, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἰνδίαν, ἤγουν τὴν Ἀτξερμίαν, καὶ τὴν Αἰθιοπίαν, ἤγουν τὴν Χαμπεσίαν καὶ τὰ Μαυρούσια Ἑθνη, ὅπου κατοικοῦν εἰς τὴν Μπαρμπαρίαν, καὶ ὀνομάζονται τῶρα Μῶροι, καὶ τοὺς Γσπανιόλους, καὶ ἄλλα περισσότερα Ἑθνη ἐκαταπάτησαν· τέλος δὲ πάντων, ἤλθον καὶ κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, βουλόμενοι αἰχμαλωτίσαι καὶ αὐτήν. Ὁ δὲ Βασιλεὺς τοῦ καιροῦ ἐκείνου, Λέων ὁ Γσαυρος καὶ εἰκονομάχος, τότε γλήγορα βασιλεύσας, φοβηθεὶς τὴν δύναμιν τους, ἔταξε νὰ τοὺς δώσῃ χαράτζιον, ἐκεῖνοι δὲ εἶπαν νὰ βάλου καὶ ἐδικούς τους ἀνθρώπους νὰ φυλάγουν τὰ Κάστρα, διότι ἐθάρρουν εἰς τὸ πλῆθος τοῦ φουσατοῦ τους, καὶ τῶν κατέργων, τὰ ὅποια ἦσαν αἰώ. καθὼς τὸ λέγουσιν οἱ Χρονογράφοι. Ἐκεῖ δὲ ὅπου ἦσαν ἀρράγμενοι εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, δὲν ἐκύτταξαν νὰ πολεμοῦν, ἀλλὰ ὡσάν νὰ ἦσαν εἰς τὰ σπήτιά τους, ἔτξι ἐκάθηντο ἀφρόντιστοι, καὶ ἐκτιζαν σπήτια καὶ ζευγηλατεῖα εἰς τὰ παράπολα, παρρόωντες, ὡσάν πᾶρουν τὴν πόλιν, νὰ κατοικήσουν ἐκεῖ. Καὶ αὐτὸ ὅλον ἦτον προμήθεια τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἡ ὁποία τοὺς ἐμώρανε νὰ μὴ πειράζουσι τὸν λαόν της καὶ τὴν κληρονομίαν της, ἀλλὰ νὰ ἀσχολῶνται εἰς μάταια καὶ ἀδιαφόρετα πράγματα. Καὶ οἱ μὲν Χριστιανομάχοι Ἀγαρηνοὶ ἔτξι ἐματαιοπονοῦσαν, ὁ δὲ εὐσεβὴς λαός, ὅπου ἦτον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, μετὰ δακρύων ποιοῦντες εὐχάς, καὶ ἐκείας πρὸς τὸν Θεόν, περιεκύκλουν τὸ τειχόκαρτον μὲ τὸ τίμιον καὶ ζωοποιὸν ξύλον τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιῦ Σταυροῦ, καὶ μὲ τὴν εἰκόνα τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Ὁδηγητρίας, βοῶντες, καὶ λέγοντες· Ἀνάστηθι Κύριε, καὶ μὴ ἀποδιώξης τὸν λαόν σου εἰς τέλος, ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροὶ σου ἰσχυσαν, καὶ οἱ μισοῦντές σε ἐσῆκωσαν κεφαλὴν· μὴ δώσης τὴν κληρονομίαν σου εἰς ὄνειδος, νὰ μὴ διαφεντέψουν ἔθνη ἄπιστα, νὰ μὴ εἰποῦσι, ποῦ εἶναι ὁ Θεὸς αὐτῶν, ἀλλὰ ἃς γνωρίσουν, ὅτι ὀνομάζε-

σαι Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεῶ Πατρός. Ἀμήν.

Καὶ ὁ μὲν λαὸς ταῦτα ἔλεγε δεόμενος τῷ Θεῷ· εἰς δὲ τις τῶν ἀθίων Ἀγαρηνῶν, μὲ βλάσφημα λόγια, τὴν Κωνσταντινούπολιν, μόνῳ φιλῷ ὀνόματι Κωνσταντίαν ὀνόμαζε, καὶ τὴν ἁγίαν Σοφίαν τὸν ναόν, μόνου Σοφίαν λέγων, κατεκρημνίσθη εἰς μέγα βάραθρον, αὐτὸς καὶ τὸ ἄλογόν του. Οὐ μόνου δὲ οὗτος, ἀλλὰ καὶ ὁ νομοδιδάσκαλος αὐτῶν, ἀνελθὼν εἰς τόπον ὑψηλόν, τοῦ κηρύττει τὴν βλάσφημiam αὐτῶν προσευχὴν, ὁμοίως κατεκρημνισθεὶς βιαίως, τὴν μιαν αὐτοῦ ψυχὴν ἀπέρριξε. Μετὰ ταῦτα ἐβάλασι βουλὴν νὰ μοιρασθοῦσιν εἰς δύο μέρη, καὶ τὸ μὲν ἐν μέρος νὰ ὑπάγῃ κατὰ τῶν Βουλγάρων, τὸ δὲ ἄλλο νὰ ἀπομένῃ ἐκεῖ πολεμῶντας τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἀλλὰ τὸ μὲν φουσατόν, ὅπου ὑπῆγεν εἰς τὴν Βουλγαρίαν, ἐνίκηθη ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους, καὶ κατεκόπησαν ἀπ' αὐτοὺς, ὡς κ. χιλιάδες λαός, οἱ δὲ ἐπίλοιποι ἔφυγαν μετὰ ἐντροπῆς, καὶ ἤλθαν ὀπίσω εἰς τοὺς ἐδικούς τους· τὸ δὲ ἄλλο φουσατόν, ὅπου ἀνέμεινεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐδουλήθησαν νὰ σεδάσουν τὰ κότεργά τους εἰς τὸν Κεράτιον Κόλπον πρὸς τὸν ἐν Βλαχέρναις ναόν τῆς Θεοτόκου, ἀλλ' οὐκ ἠδυνήθησαν, διότι οἱ πολῖται εἶχαν ἄλυσον τανυσμένην ἀπὸ τὸ πέραν μέρος τοῦ Γαλατᾶ, ἕως τὸ Βασιλικὸν Σαράγιον, καὶ οὐκ ἄφηκαν αὐτοὺς περάσαι. Διὰ τοῦτο μὴ δυνήντες ποιῆσαι τοῦτο, ἐγύρισαν ἀπάνω εἰς τὸ στενὸν τῆς πόλεως, ὅπου λέγεται τὸ Σωσθένιον, πρὸς τοὺς λιμένας τοῦ ἁγίου Φωκά, καὶ τοῦ Ἀσωμάτου, καὶ τοῦ Νεοχωρίου, καὶ ἐκεῖ ἀρράξαν τὰ κότεργά τους. Καὶ ἐπειδὴ ὁ τόπος ἦτον στενόχωρος, διὰ νὰ ξεχειμάσουν τόσα κότεργα, εἰς ὀλίγας ἡμέρας, φουρτούνας μεγάλης γενομένης, ἐσυντρίβησαν ἕνα τὸ ἄλλο στενοχωρούμενα· πολλὰ δὲ ἀπ' ἐκεῖνα κατέκαψαν καὶ οἱ Χριστιανοί. Καὶ ὁμοῦς ἀπάνω εἰς αὐτὰ πῆνα μεγάλη ἐγινε τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, καὶ ἡ μὲν πόλις ἐστενοχωρεῖτο, μὴ ἔχουσα τὰ πρὸς τροφήν, ἐξόχως δὲ καὶ οἱ μιανοὶ Ἀγαρηνοὶ, πλῆθος πολὺ ὄντες, τόσον ἐλίμαξαν, ὅσον καὶ κρέατα

ἀνθρώπινα ἐτρώγαι, καὶ ζῶα φάσθαι· ὅστερα δὲ εἰς τὴν πείναν ἐκατήστησαν, ὅτι καὶ τὴν ἀνθρωπίνην κόπον ἐξύμωσαν μετ' ὀλίγον ἀλεύριον, καὶ ψήνοντες τὴν εἰς φούρνους, κατέγρωγαν, ὥστε καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοῦς ὀνομαστοῦς καὶ πρώτους τῶν Ἀγαρηνῶν ἐκατέφυγαν εἰς τοὺς πολίτας, καὶ ἐπροσκύνησαν.

Καὶ οἱ μὲν Αἰγύπτιοι, τὸν παλαιὸν καιρὸν, διακόντες τοὺς Ἰσραηλίτας, ἐβουλόθησαν εἰς τὴν θάλασσαν ὥσεί λιθος, οἱ Σαρακινοὶ δὲ φεύγοντες ἀπὸ τῆν Κωνσταντινουπόλιν, τὰ ἑμοῖα ἔπαθαν, διότι γυρίζοντες νὰ ὑπᾶσιν εἰς τοὺς τόπους τους, ἔξω ἀπὸ τὰ κάτω Νεόκαστρα εἰς τὸ λεγόμενον Αἰγαῖον πέλαγος, φευστοῦνα μεγάλη τοὺς ἐπανεβη, καὶ χαλαζα ἰσχυρά ἔπεσεν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ὥσάν τὸ σίδηρον ὅπου εἶναι κρύον, ὅταν σεβῇ εἰς τὴν στίαν γίνεται ζεστόν, ἔτξι καὶ τὰ κομάτια τῆς χαλαζῆς πίπτοντα εἰς τὴν θάλασσαν, ἀναβράσαι ταύτην ἐποίησαν, καὶ ἀπὸ τὸν βρασμὸν τῆς θαλάσσης ἀνέλυσεν ἡ πίσσα τῶν καραβίων καὶ οὕτως οἱ ἄθροι σύμφυχοι εἰς μίαν ὥραν κατεποντίσθησαν. Δεκατρία δὲ μοναχὰ κάτεργα ἐγλύτωσαν, καὶ ὑπέστρεψαν μετ' αἰσχύνης εἰς τοὺς τόπους τους, διηγούμενοι τὴν συμφορὰν τους. Τὰ δὲ Νησία καὶ τὰ περιγιάλια, ὅπου εἶναι ἀπὸ τὴν Καλλιόπολιν κάτω ἕως τὸ ἅγιον Ὅρος, ἐγέμισαν σωροὺς κορμιά ἀποθαμένων Ἀγαρηνῶν. Ταῦτα μὲν οὖν πάντα πρέπει νὰ νὰ τὰ διηγῶνται εἰς γενεὰς γενεῶν, καὶ καθὲ στόμα Χριστιανῶν ἄς λέγῃ μετὰ τοῦ Προφήτου Δαβὶδ « Σὺ Κύριε, συνέτριψας τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων ἐπὶ τοῦ ὕδατος »· ὁμοίως καὶ μετὰ τῆς Προφήτιδος Μαρίας· ψαλάτω τὴν ᾠδὴν τῆς ἐξόδου. « Ἀσώμεν τῷ Κυρίῳ, ἐνδόξως γὰρ δεδόξασαι ».

Ἔως ἐδῶ διηγησάμενος, εὐλογημένοι Χριστιανοί, καὶ βλέποντας τὸ ὕψος τῶν θαυμασιῶν τοῦ Θεοῦ καὶ Δεσπότου, καὶ τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, ἄφρονος ὑπ' ἐκπλήξεως γίνομαι, μὴ εὐρίσκοντας λόγους ἀρκετοὺς καὶ ἴσους πρὸς τὰ πράγματα· Διότι, ποῖα γλῶσσα μεγαλόφωνος νὰ ἐπαινέσῃ ἀξίως τὴν Παρθένον Θεοτόκον; πῶς νὰ ὑμνήσῃ τὴν παράδοξον

αὐτῆς χάριν; πῶς νὰ δοξάσῃ, τὴν βροῖσιν τῆς φιλανθρωπίας της, καὶ νὰ τὴν εὐχαριστήσῃ, ὥς εἶναι τὸ πρέπον; Διότι ἔπρεπε μας νὰ δώσωμεν πρὸς τὴν Θεομήτορα τὴν ἀπὸ τῶν ἔργων εὐχαριστίαν, ἐπειδὴ περισσότερον εὐφραίνεται εἰς αὐτὴν τὴν εὐχαριστίαν καὶ αὐτὴ, καὶ ὁ Μονογενὴς τῆς υἱός, παρὰ εἰς μελωδίας ὀργάνων μουσικῶν. Αὕτη δὲ ἡ ἀπὸ τῶν ἔργων εὐχαριστία εἶναι, νὰ ἔχωμεν ἀγάπην Ἀληθινὴν, ἡ ὅποια εἶναι κεφαλαιον τοῦ νόμου καὶ τῶν Προφητῶν· νὰ ἔχωμεν φιλαδελφίαν, ἀνέθετον συμπαθείαν πρὸς τοὺς πταίστας μας, παρθενίαν Θεάρεστον, σωφροσύνην ἀκατάγνωστον, δικαιοσύνην εἰς πάντας, ἀνδρείαν κατὰ παθῶν, φρόνησιν εὐτακτον, ἐλεημοσύνην Χριστομίμητον, ἐγκράτειαν ἀνυπερήφανον, ταπεινώσιν εὐκατάνυκτον. Καὶ ἀπάνω εἰς αὐτὰ ὅλα, νὰ ἔχωμεν νοῦν συλλογίζμενον τὰ Θεῖκα πράγματα· στόμα νὰ μὴ συντυχαίῃ ἀργολογίας· γλῶσσαν νὰ λαλῇ καλὰ· λόγον εὐλογον· ὀφθαλμὸν ὅπου νὰ βλέπῃ τὰ ἀγαθὰ, χέρια νὰ μὴ εἶναι ἑτοιμα εἰς ἀδικίας, ποδάρια νὰ μὴ τρέχουν εἰς ταῖς στροφαῖς τῆς ἀμαρτίας, ἀλλὰ εἰς τὰ θελήματα τοῦ Θεοῦ· θυμὸν κατὰ τοῦ Διαβόλου, νὰ μὴ παρασέρῃ τὸν νοῦν μας εἰς μανίας πράγματα· ἐπιθυμίαν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, καὶ τ' ἄλλα ὅλα ἀγαθὰ, μετὰ τὰ ὅποια στολίζεται ὁ κατὰ εἰκόνα Θεοῦ γενόμενος ἄνθρωπος. Μετὰ ταῦτα ἔπρεπε νὰ εὐχαριστοῦμεν τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, ἐπειδὴ εὐχαριστίαν πρέπουσαν ἐκείνην λέγουσιν οἱ Σαφαί, ἡ ὅποια γίνεται μετὰ ἔργα, καὶ ὄχι μόνον μετὰ λόγια. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀσθένεια τῆς φύσεώς μας, καὶ ἡ ὀκνηρία τῆς διανοίας μας, κάμνει μας ὀκνοὺς πρὸς τὸν κόπον τῆς ἀρετῆς, καὶ ὀλιγοστά τὴν μεταχειριζόμεσθαι, καὶ ὥς τὸ λέγει ὁ λόγος, μετὰ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου μας τὴν γενόμεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τῆς τοιαύτης εὐχαριστίας ἀδυνατοῦμεν· ἀλλὰ καὶ μετὰ λόγια, ἐλάτε νὰ τὴν εὐχαριστήσωμεν. Ἄς ὑψώσωμεν γοῦν τὴν φωνὴν μας, καὶ τὴν διανοίαν μας, καὶ οὕτως εἴπωμεν.

Σὺ μὲν, ὦ Δέσποινα Θεοτόκε, τὴν φιλανθρωπίαν ἐκ τῆς φύσεως ἔχουσα, δὲν

ἐλπίδας ποτὲ προσουμένη τὸ γένος μας· ἀλλὰ ὡσάν Μητέρα τοῦ Γένους τῶν Χριστιανῶν φιλόπαις καὶ φιλόστοργος, ἔτι αἰέποτε μᾶς δίδεις τὰς εὐεργεσίας σου, καὶ μᾶς διασώζεις, καὶ μᾶς περισκίπεις, καὶ μᾶς φυλάττεις, καὶ μᾶς ἐλευθερώνεις ἐκ τῶν κινδύνων, καὶ μᾶς λυτρώνεις ἀπὸ μυρίους πειρασμούς· Ἡμεῖς δὲ ἀντὶς αὐτὰ, εὐχαριστοῦμέν σε, ψάλλομεν τὰς Χαρίτάς σου, δὲν κρύβομεν τὰς εὐεργεσίας σου, τὴν πρόνοιάν σου μεγαλύνομεν, τὴν προστασίαν σου ὑμνοῦμεν, τὴν βοηθειάν σου ἐγκωμιάζομεν, τὴν εὐσπλαγχνίαν σου δοξολογοῦμεν· καὶ τὰ μὲν προηγήμενά σου θαύματα ἐνθυμούμενοι, πῶς ἐκ μεγάλων κινδύνων ἐλευθερώθημεν διὰ σοῦ, ἐτούτην τὴν εὐχαριστήριον ὑμνωδίαν ὡς χρέος ἀποδίδομεν· Ἀληθῶς δὲ εἶναι ἀξία πρὸς τὰς εὐεργεσίας σου· διότι ποία εὐχαριστία νὰ γένῃ πρέπει εἰς ταύτας; ἀλλ' ὅμως δεῖξου, ὡς μήτηρ φιλόστοργος, τὰ τῶν παιδίων σου ψελλίσματα. Εἰς δὲ τοὺς ἐνεστώτας κινδύνους, παρακαλοῦμεν τὴν ὀξυτάτην σου βοήθειαν, δεόμεθα τῆς εὐσπλαγχνίας σου, ἀφάνισον τὰ ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν σκάνδαλα, διασκόρπισον τὸ σύννεφον τῆς ἀμαρτίας, ἀπὸ τοῦ ὁποῖον σκοτιζόμενοι ἕνας τὸν ἄλλον, μᾶλλον δὲ εἰπεῖν τοῦ λόγου μας, κατατρώγωμεν, καὶ δὲν γνωρίζομεν τοὺς συγγενεῖς μας, οὐδὲ καταλαμβάνομεν τοὺς ὁμοφυλοὺς μας. Καὶ ταῦτα τολμῶμεν, τίνες; οἱ τοῦ αὐτοῦ Πνεύματος Υἱοί, οἱ αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ δούλοι, οἱ ἔχοντες τὴν αὐτὴν Πίστιν, τὸ αὐτὸ Βάπτισμα, μίαν Ἐκκλησίαν, μίαν Κοινωνίαν. Ἀλλὰ ἵνα μὴ μακρύνω τὸν λόγον μου, διὰ τοῦτο παρακαλοῦμεν τὴν εὐσπλαγχνίαν σου, νὰ λυπηθῇς τὸν λαόν σου, καὶ τὴν κληρονομίαν σου, καὶ νὰ σταθῇς παρακαλέστρια πρὸς τὸν ἐκ σοῦ τεχθέντα Θεὸν ἡμῶν, νὰ μᾶς βοηθήσῃ,

ὅτι κινδυνεύομεν τὰ μέγιστα, νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ ταῖς περισσაῖς συμφοραῖς, νὰ μᾶς λυτρώσῃ ἀπὸ τοὺς πειρασμούς τοὺς ἀμέτρους. Βλέπεις καὶ μοναχῆσου Δέσποινα, ὅσα κακὰ μᾶς ἐπερικύκλωσαν· ἀνάστηθι γοῦν καὶ μήμας ἀποδιώξῃς εἰς τέλος. Διατί ἀποστρέφεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ ἡμᾶς, καὶ ἀστοχᾷς τὴν πτωχείαν μας καὶ τὴν θλίψιν μας; Διάλυσον, δεόμεθά σου, τοὺς περικυκλώσαντας ἡμᾶς φόβους καὶ τρόμους· ἀφάνισον τὰς φιλονικίας τῶν Χριστιανῶν· παῦσον τοὺς πολέμους καὶ τὰ σκάνδαλα· καταπαύνον τὴν καθ' ἡμῶν κινουμένην ὀργὴν τοῦ Θεοῦ· δὸς γαλήνην καὶ εἰρήνην εἰς τοὺς δούλους σου· αὐγάτισε εἰς τὰς προηγήμενάς σου εὐεργεσίας, καὶ αὐτὰ ὅπου σοῦ δεόμεσθαι, διὰ νὰ κηρύττωμεν, καὶ νὰ δοξάζωμεν τὰ σὰ θαυμάσια.

Ἔως ὧδε δεηθέντες, εὐλογημένοι Χριστιανοί, ἃς καταπαύσωμεν τὸν λόγον μας. Τοῦτο δὲ μόνου πάλιν νὰ ἀναθυμήσω εἰς τοὺς συναθροισθέντας Χριστιανούς ὅτι νὰ μὴ φανῶμεν ἀχάριστοι πρὸς τὴν Ὑπεράγιαν Θεοτόκον, μηδὲ νὰ ὀκνεύωμεν μὲ λόγους νὰ τὴν εὐχαριστοῦμεν, ταῦτα μὲ ἔργα εὐεργετούμενοι παρ' αὐτῆς. Διότι, εἴαν τὴν εὐχαριστοῦμεν, εἰς ἡμᾶς ἐπαναστρέφει τὸ κέρδος, καὶ εἴαν διὰ τὰ προλαβόντα γενοῦμεν εὐχάριστοι, δίδομεν ἔχει καὶ πρὸς τὰ μέλλοντα μεγάλην παρρησίαν, καὶ δίδομεν ἐπιτύχει ταῖς ἰκεσίαις αὐτῆς, καὶ τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἦς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἐξ αὐτῆς ἀσπάρως τεχθέντος. Ὁ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν καὶ αἰεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΤΗ ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ

Π Α Ρ Α Σ Κ Ε Υ Η

Π Ρ Ω Γ.

Εἰς τὴν Παράδοσιν τῶν φρικτῶν Μυστηρίων, καὶ εἰς τὴν ὑπερφυσ-
 Προσευχὴν, καὶ τὰ ἐφεξῆς πραχθέντα.

Γινώσκουσιν οἱ πολλοὶ, πῶς ποιεῖν πρᾶ-
 γμα ἄπρεπον, ὅτι δὲν σὰς ἀφῆνω κοπια-
 σμένους ἔντας ἀπὸ τῆν προλαβοῦσαν παρά-
 στασιν, νὰ ὑπάγετε νὰ ἀναπαυθῆτε. Ἄλ-
 λ' ἐγὼ γνωρίζοντας, ὅτι περισσότερον θέ-
 λετε ὠφεληθῆ πρὸς ψυχικὴν σωτηρίαν ἐκ
 τῆς διδασκαλίας μου, ἐπειδὴ γίνεται μετὰ
 ἰδιωτικῆς φράσεως, διὰ τῆτο καλῶς ποιῶν,
 παρακαλῶσας νὰ ὑπομείνετε ὀλίγον, ἵνα
 ἀκούσῃτε καὶ διὰ τῆς ἐμῆς γλώσσης, τὰ περὶ
 τῆς Σταυρώσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ·
 οὐχὶ ὅτι δὲν τὰ ἐδιηγήθησαν οἱ Θεοὶ Εὐαγ-
 γελισταὶ καταλεπτῶς ἐν ταῖς ἱβ'. στά-
 σεσιν, ὧν ἠκούσαμεν, ἀλλ' ὅτι ἐπειδὴ εἶναι
 πλείονες ἀγράμματοι, ὅπου, εἰάν δὲν τὰ ἀ-
 κούσουν κατὰ τὴν κοινὴν γλῶσσαν, δὲν κα-
 ταλαμβάνουσι τί λέγουσι αἱ Θεαὶ Γραφαί.
 Διὰ τοῦτο, πρὸς τὴν ὠφέλειαν τῆς ψυχῆς
 ἐκείνων στοχαζόμενος, θέλω τὰ διηγηθῆ
 καὶ ἐγὼ ἀπλῆ καὶ ἰδιωτικῇ τῇ φράσει, καὶ
 θέλουν γένει οἱ λόγοι μου, πρὸς μὲν ἐκεί-
 νους ὅπου τὰ ἠέυρουν, ὡσαν ἀναθύμησις,
 πρὸς δὲ ἐκείνους ὅπου δὲν τὰ γνωρίζουν
 τελείως, ὡσαν μάθησις. Πλὴν τοῦτο πα-
 ρακαλῶ τὴν αὐθεντίαν σας, εὐλογημένοι
 Χριστιανοί, νὰ μὴ ἀμελῆτε καὶ νυστάζετε·
 διότι ἄπρεπον εἶναι, ὁ μὲν Ἰούδας καὶ οἱ
 Χριστοκτόνοι Ἑβραῖοι νὰ ἀγρυπνοῦσιν ὁ-
 λὴν τὴν νύκτα ταύτην, πῶς νὰ πιάσουν τὸν
 Χριστόν, πῶς νὰ τὸν ὑπάγουν εἰς τὸ Κρι-
 τήριον τῶν παρανόμων Ἀρχιερέων, πῶς νὰ

τὸν καταδικάσουν· καὶ ἡμεῖς ὅπου εἴμε-
 στεν Χριστιανοί, νὰ μὴ ἀγρυπνήσωμεν ἀ-
 κήμη ὀλίγην ὥραν διὰ τὴν ἀγάπην τς. Ἀλ-
 λά διὰ νὰ μὴ πολυλογῶ εἰς τὸ Προοίμιον
 τοῦ λόγου μου, καὶ σὰς εὖρω ἀμελεστέρους
 εἰς τὰ καθολικώτερα τῆς διηγήσεως, διὰ
 τοῦτο νὰ παύσω προοιμιῶζων, καὶ νὰ ἀρ-
 χίσω τῆς διηγήσεως, καὶ θέλω εἰπεῖ λό-
 γους, οὐχὶ τῆς καρδίας μου, ἀλλ' ὅσα οἱ
 Προφῆται καὶ οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ Διδά-
 σκαλοι τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν εἶπον. Διὰ νὰ
 γένη δὲ ὁ λόγος μου καταληπτός εἰς ὅλους,
 πρέπει νὰ διαιρέσω τὴν διδασκαλίαν μου
 εἰς Κεφάλαια, νὰ μὴ συγχύζωμεν τὴν ἀ-
 κολουσίαν τοῦ λόγου. Καὶ πρῶτον μὲν θέ-
 λωμεν εἰπεῖ τὰ συμβεβηκότα πρὸ τῆς Σταυ-
 ρώσεως τοῦ Χριστοῦ, ἤγουν, ὅσα ἐυνέβη-
 σαν πρὶν νὰ σταυρωθῇ ὁ Χριστός. Δεύ-
 τερον, τὰ ἐν τῇ σταυρώσει, τουτέστιν, ὅσα
 ἐγένοντο τότε ἀπάνω εἰς τὴν σταύρωσιν.
 Τρίτον, τὰ μετὰ τὴν σταύρωσιν, δηλονότι,
 ὅσα ἔγιναν ἀφ' ὧν ἐσταυρώθη ὁ Χριστός.
 Καὶ τὸ μὲν πρῶτον κεφαλ. τὸ διαιροῦμεν
 εἰς ἑξ ἑξ μέρη, α'. μὲν εἰς τὴν Παράδοσιν τῶν
 φρικτῶν Μυστηρίων, β'. εἰς τὸν Θεῖον Νιπτῆ-
 ρα, γ'. εἰς τὴν τῇ Κυρίᾳ Προσευχὴν, δ'. εἰς
 τὴν ἀδικον κρίσιν τοῦ Ἀννα καὶ Καϊάφα,
 ε'. εἰς τὴν ἀπέφασιν τοῦ Πιλάτου, καὶ εἰς
 τὴν τοῦ Κυρίου μαστίγωσιν· ς'. εἰς τὸν ἐμ-
 παιγμὸν τῶν στρατιωτῶν.

Καὶ πρὸς μὲν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ πρῶ-

του κεφαλαίου, τούτέστι, πῶς ἔγεινεν ἡ παράδοσις τῶν φρικτῶν Μυστηρίων, λέγομεν τάδε· Ὅτι ὁ Χριστὸς μέλλων σταυρωθῆναι καὶ ἀποθανεῖν κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, θείωντας δὲ νὰ ἀφήσῃ ἐνθύμησιν πρὸς τοὺς Μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ πρὸς ἡμᾶς, ὁποῦ ἐμέλλομεν νὰ τὸν πιστεῦσωμεν ὡς Θεὸν ἀληθῆ, κατὰ τὴν ἐσπέραν τῆς νυκτὸς ταύτης, ἐσθιόντων ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος εἰς τὸ κς'. Κεφάλαιον, λαβὼν ἄρτον, καὶ εὐχαριστήσας, ἔκλασεν, ἤγουν ἐτξάκιστον, καὶ ἔδωκε τοῖς Μαθηταῖς αὐτοῦ, λέγων « Λάβετε· φάγετε, τοῦτό ἐστι τὸ Σῶμά μου »· λαβὼν δὲ καὶ ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων « Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες, τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς Νέας Διαθήκης » (καὶ ἐχὶ τῆς Παλαιᾶς· δηλονότι, τὸ ὁποῖον χύνεται διατ' ἐσᾶς, καὶ δια τούς πολλούς, τούτέστι δι' ἡμᾶς τοὺς πιστεύσαντας αὐτοῦ, εἰς ἄφεισιν ἁμαρτιῶν)· τοῦτο ποιεῖτε εἰς ἐδικήν μου ἀναθύρησιν. Ἀλλὰ ἄς ἐξετάσωμεν τὰς λέξεις τοῦ Εὐαγγελιστοῦ καταλεπτῶς. Διατί λέγει ἐσθιόντων; Διὰ νὰ δείξῃ τὴν ἀπανθρωπίαν τοῦ Ἰουδα, ὅτι πῶς εἰς τὴν τράπεζαν ὁποῦ ἐσυγκοινῶνει τοῦ αὐτοῦ ἄρτου καὶ ἁλατος μετὰ τοῦ Χριστοῦ, ὅτι καὶ θηρίου νὰ ἦτον, πάλαι ἤθελεν ἡμερωθῆ, οὐδὲ τότε δὲν ἐμετανόησε, νὰ λείψῃ ἀπὸ τὴν προδοσίαν. Τὸ δὲ εὐχαριστήσας, τί θέλει νὰ εἰπῇ; Διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ὁ Χριστὸς, οὐχὶ ἀκουσίως ἔμελλε νὰ σταυρωθῇ, ἀλλ' ὅτι τόσο εὐχαρίστα καὶ ἠθελετο μοναχὸς του, ὅτι καὶ τότε ὁποῦ ἔδιδε τοῖς Μαθηταῖς αὐτοῦ τὸν ἄρτον, ὅπερ ἦτον Σῶμά του, μετὰ εὐχαριστίας καὶ δοξολογίας ἐποίει τοῦτο· τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ εἰς ἡμᾶς παράδειγμα· ὅτι ὅταν θείωμεν νὰ ποιήσωμεν τὴν ἐνθύμησιν τοῦ Δείπνου ἐκείνου, τούτέστι τὴν Θεῖαν Ἱερουργίαν, νὰ τὸν εὐχαριστοῦμεν, καὶ νὰ τὸν δοξολογοῦμεν. Ἀλλὰ ἴδετε, πῶς ὀρίζει ὁ Χριστὸς· δὲν εἶπεν, ὅτι ἐτοῦτο τὸ φωμί εἶναι ἀντίτυπον τοῦ κορμίου μου, καὶ τοῦτο τὸ κρασί εἶναι ἀντίτυπον τοῦ αἵματός μου, ἀλλ' αὐτὸ εἶναι τὸ κορμί μου, καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ αἷμά μου· διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι τὰ ἄχραντα Μυστήρια ταῦτα δὲν εἶναι ἀντί-

τυπα τῷ Σώματι καὶ αἵματι τοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ὅτι αὐτὸ ἐκείνο εἶναι τὸ Κορμί του, καὶ αὐτὸ ἐκείνο εἶναι τὸ αἷμά του. Καὶ διατί εἰς μὲν τὸν ἄρτον δὲν εἶπε « Λάβετε φάγετε πάντες » (ἤγουν ὅλοι σας ἐπάρτε καὶ φάγετε) μόνον δὲ εἰς τὸ ποτήριον εἶπε « Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες »; Διότι, ὡς Θεὸς καρδιογνώστης καὶ ἀλάνθαστος ὢν, ἤξευρε τί μέλλει νὰ ποιήσῃ ὁ Ἰουδα· διότι αὐτὸς ἐπῆρε μὲν τὸν ἄρτον εἰς τὰς χεῖράς του, πλην δὲν τὸν ἔφαγεν ὡσάν τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους, ἀλλὰ τὸν ἐκράτησε, καὶ τὸν ἔδειξε τοῖς Ἰουδαίοις, εἰς γλευασμὸν καὶ γέλωτα. Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς τὸ ιγ'. Κεφάλ. ὅτι λαβὼν τὸ φωμίον ἐκεῖνος, ἤγουν ὁ Ἰουδα, εὐθὺς ἐξῆλθε, τὸν δὲ οἶνον ἐπιετον, ἐπειδὴ δὲν ἐβόλει νὰ τὸν κρατήσῃ. Ἀλλὰ τί θέλει νὰ εἰπῇ, ὅτι αἷμά μου τοῦτο εἶναι τῆς Καινῆς Διαθήκης; Ἐπειδὴ καὶ ἡ Παλαιὰ Διαθήκη εἶχεν αἷμα τῶν ἀλόγων ζώων, ὁποῦ ἔσφαζαν εἰς θυσίαν, διὰ τοῦτο ὁ Χριστὸς ὀνομάζει τὸν οἶνον αἷμα ἐδικόν του τῆς καινῆς Διαθήκης, ὅτι δὲν ἐχύθη ἐκ τινοῦ ζώου ὁλόγου, ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ τοῦ ζῶντος καὶ ζωοποιούντος τοὺς νεκρούς. Αὐτὴν τὴν Θυσίαν προεικόνιζε καὶ ὁ Ἱερεὺς τοῦ Ὑψίστου Μελχισεδέκ, ὅταν εὐχαλεν ἄρτον καὶ οἶνον, καὶ εὐλόγησε τὸν Ἀβραάμ, καθὼς τὸ γράφει ἡ Βίβλος τῆς Γενέσεως ἐν τῷ ιδ'. Κεφαλαίω. Διότι ἐκείνη ἡ Θυσία τοῦ ἄρτου καὶ οἶνου, τὴν μυστικὴν Ἱερουργίαν, ἣν παρέδωκεν ὁ Χριστὸς τοῖς Ἀποστόλοις προεικόνιζεν· ὁ δὲ Μελχισεδέκ τὸν Χριστὸν προετύπου· ἐπειδὴ Μελχισεδέκ Βασιλεὺς ἐρμηνεύεται, ὅπερ ἀρμόζει τῷ Χριστῷ μᾶλλον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Δαβὶδ λέγει εἰς τὸν ρδ'. Υαλμόν. « Σὺ Ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ »· ὅτι δὲν ἦτον ὁ Χριστὸς Ἱερεὺς, ὡσάν τοὺς Ἱερεῖς τῶν Ἑβραίων, νὰ σφάζῃ ἄλογα ζῶα εἰς θυσίαν, ἀλλὰ δι' ἄρτου καὶ οἶνου παρέδωκε τὴν ἀναιμακτον Θυσίαν, καθὼς ἐποίησε ταύτην πατὴρ καὶ ὁ Ἱερεὺς τοῦ Ὑψίστου Μελχισεδέκ. Αὕτη εἶναι ἡ καθαρὰ Θυσία, τὴν ὁποίαν λέγει ὁ Προφῆτης Μαλαχίας ἐν τῷ α'. Κεφαλαίω, ὅτι μέλλουσι νὰ προσφέρουν αὐτὰς

τὰ ἔθνη ἀπὸ Ἀνατολῶν ἕως Δυσμῶν. Οὗτος ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος, οὐχὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἀπέρχονται, ὥς περ ὁ κοινὸς ἄρτος, ἀλλὰ ἅμα τῇ Μεταλήψει γίνεται σύστασις καὶ τροφή τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος· διὰ τοῦτο προσεκτεῖον, ἵνα μὴ ἀναξίως μεταλαμβάνωμεν· διότι ὁ ἄρτος οὗτος ὁμοίῳ τῷ πυρὶ καὶ ὥς περ τὸ πῦρ, ἂν μὲν λάβῃ χρυσαῖον, ἢ ἀργύριον, λαμπρύνει αὐτό· ἂν δὲ λάβῃ ξύλα, χόρτον, καλάμην, καταφλέγει ταῦτα· ὁμοίως καὶ ἡ Θεία μεταλήψις αὕτη, εἰ μὲν εἰσέλθῃ εἰς ἐξομολογουμένου Χριστιανοῦ καρδίαν, φωτίζει καὶ λαμπρύνει καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν· εἰ μὲν δὲ εἰς ἀναξίου καὶ ἀδιορθώτου, καταφλέγει μᾶλλον καὶ φλογίζει ταύτην ἀοράτως. Ὅτι δὲ ἄλλο Πάσχα ἦτον, ὅπερ ἔδειξεν ὁ Χριστὸς τοῖς Μαθηταῖς, καὶ ἄλλο ἦτον τὸ νομικόν, φανερόν εἶναι νὰ τὸ καταλάβωμεν· διότι τὸ νομικόν Πάσχα, οὔτε καθήμενοι ἔτρωγαν αὐτό, οὔτε ὕγρον τίποτε εἶχαν εἰς τὴν τράπεζάντους. Εἰς τοῦτον δὲ τὸν δεῖπνον τοῦ Χριστοῦ, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς εἰς τὸ κβ'. Κεφάλαιον, ἐκάθονταν, εἶχαν δὲ καὶ κρασί εἰς τὴν τράπεζάντους· ὥστε ἄλλῃως λέγει ὁ παλαιὸς νόμος νὰ τρώγουν οἱ Ἑβραῖοι τὸ Πάσχα, καὶ ἄλλῃως τὸ ἔδειξεν ὁ Χριστὸς τοῖς Ἀποστόλοις· πλὴν καὶ τὸ νομικόν ἔφαγέτο, καθὼς τὸ ἠτοίμασαν οἱ ἀπεισταλλένοι δῶμα Μαθηταὶ εἰς τοῦ Ζεβεδαίου τὸν οἶκον.

Ἀρκοῦσι τοσαῦτα διὰ τὸ πρῶτον μέρος, τοῦ πρώτου Κεφαλ. Διὰ δὲ τὸ δεύτερον μέρος, τουτέστι περὶ τοῦ Θείου Νικητῆρος, ταῦτα λέγομεν, ὅτι ὁ Χριστὸς διὰ τοῦτο ἔνιψε τοὺς πόδας τῶν Μαθητῶν, ἵνα δείξῃ εἰς ἡμᾶς παράδειγμα τῆς ταπεινώσεως. Διὰ γὰρ τοῦτο ἔλεγε καὶ τοῖς Ἀποστόλοις μετὰ ταῦτα, ὅτι εἰ μὴ ὁ Διδάσκαλος καὶ ὁ Αὐθέντης σας ἔνιψα τοὺς πόδας ὑμῶν, καὶ ἐσεῖς χρεωστεῖτε ὁμοίως νὰ ταπεινώσεσθε, νὰ νίπτετε ἀλλήλων τοὺς πόδας. Φαίνεται δὲ ἡ ὑπόθεσις, ὅτι πρῶτον τῶν ἄλλων ἔνιψε τοὺς πόδας τοῦ Ἰούδα, ὥσπερ ἔπληγεν ἀπὸ τὴν ἀναισχυντίαν του καὶ ἐπροκάθισε τῶν ἄλλων· καὶ τοῦτο τὸ ἔκαμε, μὴ νὰ τὸν ὀνειδίσῃ ὁ Χριστὸς ὡς αὐ-

τάτην, νὰ εὕρῃ πρόσκαιν τῆς πραδοσίας, ὡς ὑβρισμένον τάχα καὶ καταφρονημένον. Μόνος δὲ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης διηγῆται τὰ περὶ τοῦ Θείου Νικητῆρος, ἐπειδὴ οἱ ἄλλοι τρεῖς Εὐαγγελισταὶ παντελῶς δὲν ἔγραψαν περὶ τούτου. Διὰ τὴν δὲ ὁ Πέτρος δὲν ἔστεργε νὰ νίψῃ ὁ Χριστὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ; Διότι ἔβλεπε τὸν Χριστὸν πῶς ἐποίει πρᾶγμα τῆς ἄκρας ταπεινώσεως. Τί γὰρ ταπεινότερον ἦτον, ὁ Κύριος νὰ νίπῃ τοὺς πόδας τῶν δούλων, ὁ Διδάσκαλος τῶν Μαθητῶν; ὁ νύφει καλύπτων τὸν οὐρανόν, νὰ ζωσθῇ ἐπιχείριον; ὃ παρίστανται κύκλῳ Χερουδὶν καὶ τὰ Σεραφίμ, νὰ παρίσταται τοῖς Μαθηταῖς; ὃ κλίνουσι γόνυ τὰ οὐράνια καὶ τὰ ἐπίγεια, καὶ τὰ καταχθόνια, νὰ κλινῇ γόνυ πρὸς ὑπηρεσίαν τῶν δούλων; Τί ἄλλο εἶδεν ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ταπεινότερον παρὰ τοῦτο; οἱ Ἄγγελοι κατεπλάγησαν, αἱ Δυνάμεις τῶν οὐρανῶν ἐθαύμασαν τὴν τοσαύτην ταπεινώσιν· διὰ τῆτο καὶ ὁ Πέτρος, ὡς εὐγνώμων δούλος, μὴ ἀνεχόμενος βλέπειν τὸν Χριστὸν ἐν τοιούτῳ σχήματι ταπεινῶ, ἔλεγε· « Οὐ μὴ νίψῃς τοὺς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα Κύριε ». Σὺ ὁ Πλάστης νὰ νίψῃς ἐμοῦ τοῦ σου πλάσματος τοὺς πόδας; σὺ ὁ Θεός, ἐμοῦ τοῦ ἀνθρώπου; σὺ ὁ Δεσπότης νὰ πιάσῃς ἐμοῦ τοῦ δούλου σου τοὺς πόδας; ὁ Διδάσκαλος τοῦ Μαθητοῦ, ὁ ἀναμάρτητος τοῦ ἁμαρτωλοῦ; Οὐ μὴ νίψῃς τοὺς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα, Κύριε. Τί γοῦν ὁ Χριστὸς; δὲν εἶπεν ὅτι ταπεινοφροσύνην σὲ διδάσκω, ὦ Πέτρε, καὶ διὰ τῆτο νίπτω τοὺς πόδας σου, διότι ἤθελεν ἀνταποκριθῇ ὁ Πέτρος, νὰ εἰπῇ, καὶ δίχως νὰ νίψῃς τοὺς πόδας μου, Κύριε, γνωρίζω τὴν πολλὴν σου ταπεινώσιν, καὶ δεῖλω τὴν μιμεῖσθαι καὶ ἐγώ. Ἀλλὰ τί τοῦ εἶπεν; Ἐὰν μὴ νίψωσέ, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ! Ἐφριξεν ὁ Πέτρος ἀκούσας τὸν λόγον τοῦτον, ἐπειδὴ ἦτον πρόθυμος ὡς ἔλεγε, καὶ εἰς φυλακὴν νὰ βαλθῇ, καὶ πάντα νὰ ὑπομείνῃ ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, πῶς δὲν ἤθελε τρομάξῃ, ὅταν ἤκουσε τοιαύτην ἀπόφασιν; Διὰ τοῦτο καὶ μετὰ φόβου εἶπε « Κύριε, οὐ μόνον τοὺς πόδας μου, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖράς μου, καὶ τὴν κεφαλὴν »· του-

τέστιν, εἰν δειχῆναι τὸ πρᾶγμα, ὅτι νὰ μὴ ἔχω μέρος μετὰ σοῦ, εἰν δὲν ἀτέρξω νὰ νίψῃς τοὺς πόδας μου, διὰ τοῦτο δέομαί σου μὴ μόνον τοὺς πόδας μου νίψῃς, ἀλλὰ καὶ τὰ χεῖρά μου καὶ τὴν κεφαλὴν μου, μόνου νὰ μὴ ἀποχωρισθῶ ἀπὸ σοῦ. Ἀλλὰ ἄς ἔχουσι τέλος ἐνταῦθα καὶ τὰ περὶ τοῦ Θεοῦ Νεπτῆρος.

Περὶ δὲ τοῦ τρίτου μέρους, τουτέστι τῆς Προσευχῆς τοῦ Κυρίου, ταῦτα πρέπει νὰ γνωρίζετε, ὅτι ὁ Χριστὸς οὐχὶ κατὰ τὴν Θεότητα προσηύχασατο, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἀνευδής εἶναι βεληθείας, ἀλλὰ καθὸ ἀνθρώπος, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι δὲν εἶναι ἀντίθεος, ὅτι, ὅταν καὶ ἡμεῖς περιπέσωμεν εἰς πειρασμόν, πρέπει νὰ προσευχώμεσθαι. Καὶ τοῦτο δὲ εἶναι πρέπου νὰ ἡξεύρετε, ὅτι ὅσα λέγονται ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ ἀνθρωποπρεπῶς, κατὰ ἕξ τρόπους λέγονται, καθὼς τὸ λέγει ὁ Θεὸς Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς εἰς τὸ π. Κεφάλαιον τῶν Θεολογικῶν. Διότι ἄλλα μὲν λέγονται κατὰ τὴν φύσιν οἰκονομικῶς, ὥσπερ λέγομεν, ὅτι ἐγεννήθη καὶ ἡξύνθη, καὶ ὅτι ἐπένας καὶ ἐδίψησε, καὶ ὅτι ἐκοπίασε καὶ ὑπνώσε, καὶ ὅσα τοιαῦτα· διότι αὐτὰ ὅλα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως εἶναι γνωρίσματα, καὶ δίχως νὰ τὰ κάμνῃ αὐτὰ ἤθελε φανῇ, ὅτι κατὰ φαντασίαν ἐσαρκώθη. Ἀλλὰ λέγονται, κατὰ οἰκείωσιν καὶ ἀναφοράν, ὡσάν ὅπου λέγει «Θεέ μου, Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατελείπεις»; τὸ ὁποῖον εἶπεν ὁ Χριστὸς, ὡς ἀπὸ τῆς ἀνθρωπότητος ὅλης, διότι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἐγκατελείφθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παρακοήν, οὐχὶ δὲ αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἐγκατελείφθη ποτὲ ὑπὸ τοῦ Πατρὸς, οὔτε κατὰ τὴν σάρκα, οὔτε κατὰ τὴν Θεότητα. Ἀλλὰ δὲ λέγονται ἐπὶ Χριστοῦ, κατὰ τὴν κατ' ἐπίνοιαν διαίρεσιν, ὡσάν ὅπου λέγομεν τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα, δούλην Θεοῦ καὶ κτιστὴν καὶ παθητὴν, τὸ ὁποῖον τὸ νοοῦμεν κατ' ἐπίνοιαν, ἡγουν μόνον κατὰ τὸν λογισμόν μας. Ἐπειδὴ πραγματικῶς καὶ αἰσθητικῶς δὲν δύναται τινὰς νὰ χωρίσῃ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἀπὸ τὴν Θεότητα, νὰ εἴπῃ τὸν Χριστὸν καὶ κτιστὸν καὶ ἀκτιστον, καὶ παθητὸν καὶ ἀπαθῆ κατ' ἄλλον τρόπον, εἰμὴ μόνον μὲ τὴν διαίρεσιν τοῦ

νοός· διότι ἡ μὲν τοῦ Χριστοῦ ἦτον καὶ εἶναι μία καὶ ἡ αὐτὴ ὑπόστασις, καὶ ἐν πρόσωπον, καὶ οὐχὶ δύο πρόσωπα, ὡς ἔλεγεν ὁ μιαιὸς Νεστόριος, ἄλλο πρόσωπον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἄλλο τοῦ ἀνθρώπου· δηλονότε ἄλλα λέγονται διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς φανέρωσιν, ὡς περ ὅπου λέγει ὁ Χριστὸς «Πάτερ, δόξασόν με παρὰ σεαυτῶ, τῇ δόξῃ ἣ ἔχον πρό τοῦ τὸν Κόσμον εἶναι παρὰ σοί· καὶ πάλιν «Πάτερ, δόξασόν σε τὸ ὄνομα»· οὐχὶ ὅτι δὲν ἦτον δεδοξασμένος ὁ Χριστὸς, ἀλλ' ὅτι ἡ δόξα αὐτοῦ δὲν ἦτον φανερωμένη πρὸς ἡμᾶς. Τοῦτο γοῦν ἐρίζει ὁ Χριστὸς, ὅτι νὰ φανερωθῇ καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἡ δόξα αὐτοῦ, ἣν ἔχει ἐν οὐρανοῖς σὺν Πατρὶ καὶ Πνεύματι, ὥσπερ εἶναι φανερά καὶ τοῖς Ἀγγέλοις. Κατὰ ἐ. τρόπον, λέγονται ἄλλα τινα ἐπὶ Χριστοῦ, κατὰ τὴν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ προσώπου οἰκείωσιν, ὡς τε ὅπου λέγει ὁ Χριστὸς πρὸς τὴν Σαμαρεῖτιν «Ἔμεις προσκυνοῦμεν, ὃ οὐκ οἶδατε, ἡμεῖς προσκυνοῦμεν, ὃ οἶδαμεν, ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν». Ταῦτα γὰρ λέγει ὁ Χριστὸς, ἀριθμῶν καὶ τὸν ἑαυτὸν μου εἰς τὸ γένος τῶν Ἰουδαίων. Κατὰ δὲ σ. τρόπον, λέγονται ἄλλοι τινὲς λόγοι ἐπὶ Χριστοῦ, κατὰ προσποιήσιν, οἷον, οὐχὶ ὅτι τὰ ἐχρειάζονταν ἐκεῖνα τὰ λεγόμενα, οὔτε ἡ Θεϊκὴ φύσις, οὔτε ἡ ἀνθρωπίνη, ἀλλ' ὅτι μόνος τοῦ ὁ Χριστὸς τὰ ἐσχημάτιζε πῶς τὰ ἐζήτα ὁ καιρὸς, ὡσάν ὅπου ἐρωτᾷ «Ποῦ ἐθάψετε τὸν Ἀδάραν»; ὡσάν ὅπου ἐσχηματίσθη μετὰ τὴν ἀνάστασιν εἰς ἄλλου ἀνθρώπου ὁμοιότητα, ὅταν ἐφάνη πρὸς τὸν Λουκᾶν καὶ Κλεώπαν· καὶ ὡσάν ἡ προσευχὴ αὐτῇ, τὴν ὁποῖαν, ὅχι ὅτι ἦτον στενοχωρημένος, προσπύχτο, ἀλλὰ διὰ νὰ δείξῃ εἰς ἡμᾶς παράδειγμα, ὅτι, ὅταν πίπτωμεν εἰς πειρασμούς, νὰ προσευχώμεσθαι, καὶ νὰ δεώμεσθαι τοῦ Θεοῦ, νὰ μᾶς λυτρώσῃ ἀπ' ἐκείνους. Ἀκούετε κατὰ τίνα τρόπον προσηύχασατο ὁ Χριστὸς; Διὰ νὰ δείξῃ εἰς ἡμᾶς παράδειγμα· διὰ τοῦτο παραγγέλει καὶ τοῖς Ἀποστόλοις, λέγων «Γρηγορεῖτε, καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν.

Ἀλλὰ εἰς τοῦτον τὸν λόγον ἄς διατρίψωμεν ὀλίγον ἵνα ἰδοῦμεν τὸ νόημα τοῦ Χρ-

στοῦ· διότι, ἐάν αὐτὸς ἀλλαχοῦ ὀρίξῃ, ὅτι στενὴ καὶ τεθλιμμένη εἶναι ἡ στρατα, ὅπου ὑπάγει εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ πάλιν, ὅτι μὲ πειρασμοὺς καὶ μὴ στενοχωρίαν. Ξελομεν νὰ ἀρπάσωμεν τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, πῶς τῶρα λέγει, ὅτι νὰ θεώμεσθον τοῦ Θεοῦ, νὰ μὴν ἐμπέσωμεν εἰς πειρασμόν; Λέγομεν γοῦν πρὸς τοῦτο· ὅτι, διὰ νὰ μὴν ἡξεύρωμεν τὸ μέλλον, πῶς Ξελεῖ ἀποδῆ ὁ πειρασμός, εἴτε εἰς καλόν, εἴτε εἰς κακόν, διότι πολλοὶ ἔπυσαν εἰς πειρασμοὺς, καὶ ἀρνήθησαν τὸν Χριστόν, διὰ τοῦτο ὀρίζει ὁ Χριστὸς, ὅτι καλλίον νὰ προσεύχεσθαι νὰ μὴν ἔλθετε εἰς πειρασμόν, παρὰ νὰ πίσετε, καὶ νὰ νικῇτε νὰ γενῇτε χαρὰ τοῦ ἐχθροῦ σας τοῦ Διαβόλου· ἐπειδὴ καλλίτερον εἶναι νὰ μὴν πειραχθῇ· τινὰς ἀπὸ τοὺς ἄσεβεις, παρὰ νὰ πειραχθῇ, καὶ νὰ ἀρνηθῇ τὸν Χριστόν. Καὶ κατ' ἄλλον δὲ τρόπον νὰ νοήσωμεν τὸ ῥητόν, ὅτι δὲν ὀρίζει ὁ Χριστὸς νὰ προσευχώμεσθον, πῶς νὰ μὴ μᾶς ἔλθῃ παντελῶς τίποτες πειρασμός, διότι τοῦτο τῆς Θείας Φύσεως μόνον εἶναι ἴδιον, ἀλλὰ νὰ μὴν εἰσελθοῦμεν ἡμεῖς εἰς πειρασμόν, τουτέστι, νὰ μὴ κυριευθοῦμεν ὑπὸ τοῦ πειρασμοῦ, οὐδὲ νὰ σεβοῦμεν εἰς τὴν νίκην αὐτοῦ. Εἰδὲ Ξελεῖς καὶ ἄλλην ἔννοιαν τοῦ ῥητοῦ, ἀκουσον. Οἱ πειρασμοὶ κατὰ δύο τρόπους λέγονται. Εἶναι πειρασμοί, ὅπου λέγονται ἀκούσιοι, ἦγουν ὅπου ἔρχονται δίχως τὸ θέλημα τοῦ ἀνθρώπου, οἱ ὅποιοι εἶναι τοῦ σώματος, ὡς αἱ θλίψεις, αἱ πτωχεῖαι, αἱ δυστυχίαι, τὰ θανατικά, οἱ λιμοί, καὶ ἄλλαι τινὲς συμφοραὶ· Εἶναι δεῦτερος πειρασμός, ὅπου λέγεται ἐκούσιος, ἦγουν μὲ τὸ θέλημα τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος εἶναι τῆς ψυχῆς, ὡς αἱ πορνεῖαι, οἱ φόνοι, καὶ αἱ ἄλλαι ἁμαρτίαι· Πειρασμός δὲ λέγεται ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν ἄνθρωπον, διότι ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας τοῦ ἀνθρώπου ἔρχονται τὰ κακὰ ὅλα, καὶ αἱ συμφοραὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἐπειδὴ εὕρισκε ὁ διάβολος τὸν ἁμαρτωλὸν ἄνθρωπον, μακρὰν τοῦ Θεοῦ, καὶ πειράζειτον· καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος, εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον τῆς Καθολικῆς Ἐπιστολῆς αὐτοῦ « Μηδεὶς πειραζόμενος λε-

γέτω, ὅτι ἀπὸ Θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ Θεὸς, ἀπείραστός ἐστι κακῶν· πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα, ἕκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας, ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος· εἴτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβούσα, τίκτει ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον. Ὁ γοῦν Χριστὸς εἰς τὸν ἐκούσιον πειρασμόν τῆς ψυχῆς, τουτέστιν εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ὀρίζει νὰ προσευχώμεσθον, νὰ μὴν πέσωμεν· εἰς δὲ τὸν σωματικόν πειρασμόν, οὐχί, ἀλλὰ μάλιστα νὰ χαίρωμεσθον, ὅταν περιπίσωμεν εἰς ταιούτον, ὡς τὸ λέγει ὁ αὐτὸς Ἀδελφοί μου Ἰάκωβος, εἰς τὸ αὐτὸ πρῶτον Κεφάλαιον « Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, Ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς περιπίσηντε ποικίλοις. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον περὶ τῆς Προσευχῆς τοῦ Κυρίου.

Τὸ δὲ δ' μέρος τοῦ πρώτου Κεφαλαίου, ἦγουν περὶ τῆς ἀδίκου κρίσεως τοῦ Ἄννα καὶ Καϊάφα, καὶ τὸ ε' περὶ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Πιλάτου, καὶ περὶ τῆς τοῦ Κυρίου μαστιγώσεως, καὶ τὸ ς' περὶ τοῦ ἐμπαιγμοῦ τῶν στρατιωτῶν, Ξελεῖ τὰ συνάφη ἐν μιᾷ διηγήσει, νὰ τὰ εἰπῶ ὡς ἐν συντόμῳ διὰ τρεῖς αἰτίας. Κατ' ἓνα μὲν τρόπον, ὅτι βλέπω βάθος νοημάτων περισσόν, ἐποῦ προκύπτει εἰς τὴν Διδασκαλίαν μου, καὶ φοβοῦμαι μήπως πίσω εἰς τὸ πέλαγός τῆς Γραφῆς, καὶ δὲν δυνηθῶ νὰ τὸ περάσω, ὡς ἁμαθὴς ὅπου εἶμαι. Δεύτερον δὲ, ὅτι ἡ ὥρα συμπεραίνει πρὸς ἡμέραν. Τρίτον, ὅτι καὶ ἡ αὐθεντίας ἀγανακτεῖτε ἀκούοντες. Ἀφόντης γοῦν προσήξατο ὁ Χριστὸς, ὡς εἶπον, ἐσέβη μέσα εἰς κῆπον, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς τὸ ιγ'. Κεφ. Καὶ τοῦτο, διατί; ὅτι, ἐπειδὴ εἰς κῆπον ἐξηπάτησεν ὁ ὄφις τὸν Ἀδὰμ, πρεπόντως ὁ Χριστὸς εἰς κῆπον παραδίδει τὸν ἑαυτὸν τοῖς φονευταῖς Ἰουδαίοις, ἵνα ἐπανάγῃ πάλιν τὸν Ἀδὰμ εἰς τὸν Παράδεισον, ἦγουν εἰς τὸν κῆπον (τοῦτο γὰρ ἐρμηνεύεται παράδεισος), ὅθεν ἐξέπεσεν. Ὁ δὲ προδότης Ἰούδας ἔδωκε σημεῖον τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι, ὅποιον φιλήσω ἐγὼ ἐκείνος εἶναι, πιάσετε αὐτόν. Τίνος ἕνεκεν ὁ Ἰούδας ἔδωκε τοιοῦτο σημεῖον τοῖς Ἰουδαίοις, τουτέστι τὸ φίλημα; Ἐπειδὴ πολλάκις Ξε-

λόντες, νὰ τὸν πιάσουν, δὲν ἐδυνήθησαν, διότι ἀκόμη δὲν ἦτον καιρὸς τοῦ σωτηρίου Παθους· ἐπὶ τοῦτο ὁ Ἰούδας Σαδδουκαῖος εἰς τὴν τοῦ Κυρίου πραότητα, κατεφίλει αὐτὸν. Καὶ ὅμως μόνον αὐτὸ ἦτον ἀρκετὸν νὰ μαλᾶξῃ τὴν σκληράν καὶ ἀπάνθρωπον ψυχὴν του, ὅτι καὶ ἕως τὴν ὥραν τῆς προσδοκίας δὲν τοῦ ἀπεστράφη ὁ Χριστὸς, ἀλλὰ ἄφησε καὶ τοῦ ἐφίλησε. Καὶ ἰδὲ, πῶς δὲν τοῦ εἶπεν ὁ Χριστὸς, μιὰρὲ, καὶ ἀσεβιστατε, μὲ σπαθία καὶ κοντάρια, καὶ μὲ στρατιώτας ἡλθες ἀπάνω μου νὰ μὲ πιάσῃς, καὶ πάλιν μὲ φιλεῖς; Ἀλλὰ τί τοῦ εἶπεν; « Ἐταῖρε, ἐφ' ᾧ πάρε; » ἦγεν ὧ φίλε, διατ' ἐκεῖνο ὅπου ἡλθες, ἐκεῖνο τελείωσε· διότι, εἰ μὲν ἡλθες ὡς φίλος, τίς ἡ χρεία τῶν στρατιωτῶν, καὶ τῶν μαχαίρων καὶ ξυλῶν; εἰ δὲ ἡλθες ὡς ἐχθρὸς, τί με φιλεῖς; Ἐτρόμαξαν τὰ μέλη μου, εὐλογημένοι Χριστιανοί, λέγοντας τοὺς λόγους τούτους, ἐνθυμηθεῖς τὴν ἀσεβιστατὴν γνώμην τοῦ Ἰούδα, καὶ πάλιν τὴν πραότητα τοῦ Χριστοῦ. Μὲ ποῖα ὁμμάτια εἶδε τότε τὸ πρόσωπον τοῦ Κυρίου ὁ ἀσυνειδήτος; μὲ ποῖα χεῖλη κατεφίλησε τὸν πᾶν καὶ ἡμερον Διδάσκαλον; ὅντως παντὸς θυρίου ἐγένεν ἀγριώτερος ὁ μιὰρὸς· διότι τὰ θηρία, ὅταν φιλοῦνται, δὲν ἐπιδουλεύουσιν ἀλλήλοις. Τότε δὴ τότε καὶ ὁ θερμότερος τῶν ἄλλων Ἀποστόλων Πέτρος, ἐλκύσας τὴν μάχαιραν (εἶχε γὰρ αὐτὴν ὡς σπάξας τὸν αἰμῶνα), ἀπέκοψε τὸ ὠτίον τοῦ Μάλχου, ὃς ἦν δούλος τοῦ Ἀρχιερέως Καϊάφα. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν ἐνταῦθα, πρῶτον, διατί δὲν ἐπίασεν ὁ Πέτρος ἄλλον, ἀλλὰ τὸν τοῦ Ἀρχιερέως; δεύτερον δὲ, διατί δὲν ἀπέκοψεν ἄλλο μέλος τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἀλλὰ τὸ ὠτίον; Καὶ λέγομεν εἰς τὸ πρῶτον, ὅτι τοῦ Ἀρχιερέως μὲν Καϊάφα, τὸν δούλον ἐπίασεν, ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ Καϊάφας ἦτον, ὁποῦ ἐσυμβούλευσε τοὺς Ἰουδαίους νὰ φονεύσουν τὸν Χριστὸν, καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς τὸ ιη'. Κεφ. Η'·ν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλευσας τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι συμφέρει ἓνα ἄνθρωπον ἀπολίσθαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐδύνετο ὁ Πέτρος νὰ κακοποιήσῃ τὸν Ἀρχιερέα, διὰ τοῦτο ἐχδικεῖται τὸν θυμὸν αὐτοῦ

εἰς τὸν δούλον του. Πρὸς δὲ τὸ δεύτερον λέγομεν, ὅτι διὰ τοῦτο ἐκοψεν ὁ Πέτρος τὸ ὠτίον τοῦ δούλου τοῦ Ἀρχιερέως, καὶ οὐχὶ ἄλλο μέλος, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ὁ Ἀρχιερεὺς δὲν ἤκουσε καλῶς τοὺς λόγους τῶν Προφητῶν, οὓς εἶπαν περὶ τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὁ μὲν Πέτρος Σαδδουκαῖος, ὅτι εἶλε· βοηθήσει τῷ Χριστῷ, ἐποίησε ταῦτα· ἀλλ' ὁ Χριστὸς ἐπιτιμᾷ τὸν Πέτρον νὰ βάλῃ τὴν μάχαιράν του εἰς τὴν θήκην αὐτῆς, λέγων, ὅτι Πάντες οἱ λαβόντες μάχαιραν, ἐν μάχαιρα ἀποθάνουσι· ὅπερ συμφωνεῖ μετὰ τοῦ ῥητοῦ, ὅπου εὐρίσκειται εἰς τὸ Δ'. Κεφάλαιον τῆς Γενέσεως, καὶ λέγει· « ὁ ἐκχέων αἷμα ἀνθρώπου, ἀντὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ ἐκχυθήσεται ». Τοῦτο δὲ ἦτον καὶ Προφητεία τοῦ Χριστοῦ, ὅτι μέλλουσιν οἱ Ἰουδαῖοι ὅπου ἐσήκωσαν καταπάνω του μαχαίρας καὶ ξίφη, νὰ ἀποθάνωσιν ἀπὸ τὴν μάχαιραν τῶν Ῥωμαίων, ὅταν κορσεύσουσι τὴν Ἱερουσαλήμ. Οὐ μόνον δὲ ἐπετίμησε τῷ Πέτρῳ νὰ παύσῃ τοῦ παραλόγου θυμοῦ, ἀλλὰ καὶ τὸ ὠτίον τοῦ Μάλχου ἰάσατο. Τίνος ἕνεκεν; Ὅτι, ἐπειδὴ ἐμελλεν αὐτὸς ὁ Μάλχος νὰ ῥαπίσῃ τὸν Χριστὸν, ὅταν κρίνεται ἐπὶ τοῦ Καϊάφα, διὰ νὰ μὴ φανῇ, ὅτι εἰς πείσμα τὸ ἔκαμε καὶ ἐράπισε τὸν Χριστὸν, ἐπειδὴ ὁ Μαθητὴς του ἀπέκοψε τὸ ὠτίον αὐτοῦ· διὰ τοῦτο, προλαβὼν ὁ Χριστὸς, ἰατρεῖε αὐτόν, νὰ μὴν ἔχῃ ἀφορμὴν νὰ λέγῃ, ὅτι διὰ τὸν πόνον ἐκεῖνον ἐξεδιχθήθῃ τὸν Χριστὸν.

Ἀλλὰ τίνος ἕνεκεν, ἀφίντες τότε τὸν Χριστὸν οἱ ἄλλοι Μαθηταὶ ἔφυγον; Διὰ νὰ πληρωθῇ ἡ Προφητεία τοῦ Προφήτου Ζαχαρίου, ὅπου λέγει εἰς τὸ Κεφ. ιγ'. « Πατάξω, ἦγουν παραδώσω τὸν Ποιμένα, τρωτέτι τὸν Χριστὸν, εἰς πειρασμόν, καὶ διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα »· οἱ Μαθηταὶ δηλονότι. Διατί δὲ ὁ Πέτρος ἤκολουθε; Ὅτι ἐδίαζέ τον ἡ πρὸς Χριστὸν ἀγάπη, καὶ ὁ ἔνθεος ἔρω. Καὶ διατί ἀπὸ μακρόθεν, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος; Ὅτι ἐφοβᾶτο τοὺς Ἰουδαίους· ἄνθρωπος γὰρ ἦν, καὶ εἶχε τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, τὴν δὲ σὰρκα ἀσθενῆ. Διατί δὲ καὶ ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ Ἀρχιερέως μά-

νον; Διότι δὲν τὸν ἄφησαν οἱ ὑπηρέται νὰ σέβῃ παρίμπροσθεν. Ἀλλὰ ἄς ἐξετάσωμεν καὶ τὸ ῥητὸν ὅπου λέγει ὁ Εὐαγγελιστῆς Μάρκος εἰς τὸ Κεφ. ιδ'. ὅτι καὶ ἕνα παλικάρι ἠκολούθησε τότε κατὰ πόδι τοῦ Χριστοῦ, τὸ ὁποῖον ἐφέρει μόνον ἕνα ὑποκάμισον ἀπάνω εἰς τὸ κορμί του· καὶ ὡς τὸ εἶδαν οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἀκολουθεῖ τῷ Χριστῷ, ἐπιάσαντο, καὶ ἔσχισαν τὸ ὑποκάμισόν του, καὶ ἐκείνο ἄφησαντο, καὶ ἔφυγε. Πρῶτον μὲν ἄς ἰδοῦμεν, ποῖον ἦτον τὸ παλικάρι ἐκεῖνο ἀπὸ τούτων Μαθητῶν· δεύτερον, τί θέλει νὰ εἶναι ἡ ἀλληγορία, ὅπου ἄφησε τὸ ὑποκάμισόν του, καὶ ἔφυγε γυμνός. Καὶ πρὸς μὲν τὸ πρῶτον λέγομεν, ὅτι τινὲς μὲν λέγουσιν πῶς ἦτον ὁ Ἀδελφοθεὸς Ἰακώβος, διότι αὐτὸς αἰείποτε εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν, φόρεμα ἄλλο δὲν ἐφόρεσε, μόνον ἕνα ὑποκάμισον ἐφέρει λιγὺν· ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι αὐτὸς ἀπατός του ἦτον ὁ Εὐαγγελιστῆς Μάρκος, ὅπου τὸ διηγεῖται, διὰ τοῦτο δὲν λέγει οὐδὲ τὸ ὄνομα τοῦ παλικαρίου ἐκείνου, ὡς ὅτι ἦτον αὐτὸς ὅπου τὸ γράφει· διότι αὐτὸς ἀκολουθεῖ τὸν Πέτρον αἰείποτε, ὡς υἱοθετός του ὅπου ἦτον· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Πέτρος εἰς τὸ τέλος τῆς Καθολικῆς αὐτοῦ ἀ. Ἐπιστολῆς, ὀνομάζει αὐτὸν υἱὸν ἑαυτοῦ, λέγων. Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Μάρκος ὁ υἱὸς μου· οὐχὶ δὲ ὅτι ἦτον, ὡς νομίζουσιν τινες, φυσικὸς αὐτῷ υἱός, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Πρὸς δὲ τὸ δεύτερον λέγομεν, ὅτι Μάρκος ἐρμηνεύεται, ἐντολὴ ὑψηλὴ· διδάσκει μας γοῦν ἡ Ἱστορία, ὅτι, ὅταν καὶ ἡμεῖς περιπέσωμεν εἰς τινὰ πειρασμόν, διὰ τὴν Ἐντολὴν τοῦ ὑψηλοῦ Χριστοῦ, νὰ ἀπορρίπτωμεν καὶ αὐτὸ σχεδὸν εἰπεῖν τὸ ὑποκάμισον ἡμῶν, νὰ ἀπομένωμεν γυμνοὶ πάντων τῶν βιωτικῶν. Οὕτως ἐποίησε καὶ ὁ σώφρων Ἰωσήφ εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἄφησε τὸ φόρεμά του εἰς τὰς χεῖρας τῆς Κυρίας αὐτοῦ, διὰ νὰ λυτρωθῇ ἀπὸ τὴν μοιχείαν. Διὰ τοῦτο παραγγέλλει καὶ ὁ Χριστὸς εἰς τὸ Κεφ. ε' τοῦ κατὰ Ματθαῖον Ἀγίου Εὐαγγελίου, λέγων. Τῷ θεῷ σου κριθῆναι, καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον. Ἐχομεν καὶ ἄλλην ἀπορίαν. Ἐὰν λέγουσιν οἱ Εὐαγ-

γελισταί, ὅτι « Καὶ ἀφέντες αὐτὸν πάντες ἔφυγον » ἤγουν, ὅλοι οἱ Μαθηταὶ τὸν ἄφησαν καὶ ἔφυγαν, πῶς πάλιν μετὰ ταῦτα λέγουσιν, ὅτι ἠκολούθησεν ὁ Πέτρος, καὶ ὁ Μάρκος, καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος; Καὶ λέγομεν εἰς αὐτὴν, ὅτι εἰς μὲν τὴν ἀρχὴν ἔφυγον πάντες δειλιάσαντες· ὅμως μετὰ ταῦτα θαρρήσαντες οὗτοι οἱ τρεῖς, ἠκολούθησαν τῷ Χριστῷ· ὁ μὲν Πέτρος, ὡς ὅτι ἀγάπα περισσὰ τὸν Χριστόν· ὁ δὲ Μάρκος ἀκολουθῶν τῷ Πνευματικῷ αὐτοῦ Πατρὶ Πέτρῳ, καὶ τῷ Διδασκάλῳ Χριστῷ· ὁ δὲ Ἰωάννης, ὡς ὅτι δὲν ἐφοδᾶτο νὰ παύσῃ κακόν, ἐπειδὴ ἦτον γνωρίμος τοῦ Καϊάφα. Ἀπὸ τί δὲ ἦτον γνωρίμος τοῦ Καϊάφα ὁ Ἰωάννης, μετ' ὀλίγον θέλετε ἀκούσει τὴν αἰτίαν. Ἀλλὰ ἄς ἐλθοῦμεν εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ πρώτου Κεφ. νὰ ἀκούσωμεν πάλιν ἀπὸ τούτων Εὐαγγελιστῶν, ποταπὴν κρίσιν ἄδικον ἐποίησαν κατὰ τοῦ Χριστοῦ οἱ μισοὶ Ἀρχιερεῖς, Ἄννας καὶ Καϊάφας. Καὶ ὁ μὲν Εὐαγγελιστῆς Ματθαῖος λέγει, ὅτι ὑπῆγαν τὸν Χριστόν εἰς τὸν Καϊάφην, ὁ δὲ Ἰωάννης, ὅτι πῶτον ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸν Ἄνναν· καὶ ὅμως καὶ τὰ δύο ἔγιναν, διότι πρῶτον μὲν τὸν ἔκρινεν ὁ Ἄννας, μετὰ ταῦτα ὁ Καϊάφας.

Ἀλλὰ ἄς ἀκούσωμεν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ. Ἦ οὖν σπεῖρα, (ὅπερ σημαίνει τάγμα στρατιωτῶν), καὶ ὁ Χιλιάρχος, καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων, συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔδωκαν αὐτόν, καὶ ἀπήγαγον αὐτόν πρὸς Ἄνναν πρῶτον, ἣν γὰρ πειθερὸς τοῦ Καϊάφα. Ἰδέτε, πόσῃ σύγχυσιν εἶχαν οἱ μισοὶ Ἰουδαῖοι, πόσῃ σπουδῇ, πόσῃ ἀγωνίᾳ· ὥσαν, ὅταν ἤθελαν νὰ πιάσουν κανένα μέγαν καὶ πολυάνθρωπον Βασιλέα, ἔτι ἐσυναζοῦντο πλῆθος περισσόν· καὶ οὐ μόνον τοὺς ὑπηρέτας αὐτῶν ἀπέστειλαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς στρατιώτας καὶ τὸν Χιλιάρχον. Τίνες δὲ ἦσαν οὗτοι; Ῥωμαῖοι, Ἕλληνες τῇ θρησκείᾳ, ἀπεσταλμένοι ὑπὸ τοῦ Καίσαρος τῆς Ῥώμης Τιβερίου, μετὰ τοῦ Ἡγεμόνος Πιλάτου, εἰς φύλαξιν τῶν Ἱεροσολύμων, ἐπειδὴ τότε ἡ Ἱερουσαλὴμ εἰς αὐτόν ἦτον ὑποτεταγμένη. Διὰ τὴν ἀπέστειλαν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ τὸν Χιλιάρχον, μετὰ τῶν στρατιωτῶν; Διὰ νὰ μὴ

φανούσιν, ὅτι εἶναι ἐναντίοι τῆς ἐξουσίας τῶν Ῥωμαίων, ἀλλ' ὅτι μετὰ βελήματος τῆς Αὐθεντίας δεσμεύουσι τὸν Χριστόν· ἅμα δὲ ἐφοδούντο οἱ Ἀρχιερεῖς τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, ὅπου ἡγάπα τὸν Χριστόν, καὶ διὰ τοῦτο ἀποστείλλουσι τοσοῦτους πολλούς· καὶ ὁμως δέκα ἄνθρωποι ἀρκοῦσαν, ἥ καὶ εἰς μόνος νὰ τὸν πιάσῃ, ἐπειδὴ ἔκουσίως ἤθελεν ἀποθανεῖν. Διὰ τὴν εἰς τὸν Ἀνναν πρῶτον ἀπήγαγον τὸν Χριστόν; Ἡτάξις μὲν ἦτον νὰ τὸν ὑπάγουσι πρῶτον εἰς τὸν Καϊάφαν, ὥσῳτι ἦτον Ἀρχιερεὺς τοῦ χρόνου ἐκείνου· ἀλλὰ διὰ νὰ εἶναι ὁ Ἄννας πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ἐποίησαν αὐτῷ προτίμησιν. Ποταπὴ γοῦν ἦτον ἡ κρίσις τῶν Χριστοκτόνων Ἀρχιερέων; Ἐζητοῦσαν νὰ εὐροῦσι ψευδῇ μαρτυρίαν κατὰ τοῦ Χριστοῦ ὅτι ἐδλασφήμησε, καὶ οὐχ εὐρίσκον· καὶ ὁμως, πολλῶν ψευδομαρτύρων ἐλθόντων, τὸ ψεῦδος δὲν ἐδύνετο νὰ στερεωθῇ· διὰ τοῦτο ἔλεγε καὶ ὁ Δαβὶδ εἰς τὸν λδ'. Ψαλμὸν, Ἀναστάντες μοι Μάρτυρες ἄδικοι, ἃ οὐκ ἐγίνωσκον ἡρώτων με. Ὑστερον δὲ ἦλθον δύο ψευδομαρτυρες καὶ εἶπον, ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ ὅπου εἶπε, δύναμαι νὰ χαλάσω τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς τρεῖς ἡμέρας νὰ τὸν κτίσω. Ἀληθῶς ψευδομαρτυρες ἦσαν οἱ παράνομοι, διότι ὁ Χριστὸς, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς τὸ Κεφ. β'. δὲν εἶπε, δύνομαι νὰ χαλάσω τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ χαλάσετε τὸν ναὸν τοῦτον, τούτέστι, θανατώσατε τὸ σῶμά μου τοῦτο· καὶ πάλιν δὲν εἶπε νὰ τὸν κτίσω εἰς τρεῖς ἡμέρας, ἀλλὰ ἐγερῶ αὐτόν, ἡγουν νὰ τὸν ἀναστήσω, ὑπερ ἀληθῶς ἐποίησε, καὶ ἀνέστησε τὸ σῶμά του, τὸ θανατωθὲν ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων εἰς τρεῖς ἡμέρας. Ἰστατο δὲ ὁ Χριστὸς σιωπῶν πρὸς τὰς ψευδομαρτυρίας ταύτας, πρῶτον μὲν διὰ νὰ πληρωθῇ ἡ Προφητεία τοῦ προφήτου Δαβὶδ, ἡ ὁποία λέγει εἰς τὸν λζ'. Ψαλμὸν· «Ἐγὼ δὲ ὡσεὶ κωφὸς οὐκ ἤκουον, καὶ ὡσεὶ ἄλαλος οὐκ ἀνοίγων τὸ στόμα αὐτοῦ· ἐγενόμην ὡσεὶ ἄνθρωπος οὐκ ἀκούων, καὶ οὐκ ἔχων ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ ἔλεγχους». Δεύτερον δὲ ὅτι ἐγνώριζεν, ὡς Θεὸς, ὅτι καὶ ἐὰν συντύχη τίποτες, δὲν

τὸν βέλουν ἀκροασθῆ, ἐπειδὴ ἦτον ὅλως δι' ὅλου παρακινημένοι ὑπὸ τοῦ Διαβόλου καταπάνω του· διὰ τὴν, ἐὰν τόσα σημεῖα, ἅπερ προλαβὼν ἐποίησεν ὁ Χριστὸς ἐνώπιον αὐτῶν, δὲν τοὺς ἐκατάπεισαν νὰ τὸν πιστεύσουν, πῶς ἤθελαν καταπειοθῇ τότε μόνον μὲ λόγους;

Ὁ οὖν Ἀρχιερεὺς ἡρώτα τὸν Χριστόν περὶ τῶν Μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς Διδασκαλίας, αὐτοῦ. Τίνος ἔνεκεν ἡρώτα περὶ τῶν Μαθητῶν; Διὰ νὰ τὸν δείξῃ ἀποστάτην, ὥσπερ τὸν Θεοδᾶν ἐκείνον, ὅτι συναζεῖ Μαθητὰς, καὶ πλῆθος λαοῦ. Διὰ τὴν καὶ περὶ τῆς Διδασκαλίας; Διὰ νὰ τὸν εὕρῃ βλάσφημον, ὡς διδάσκοντα ἐξω τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου. Τί γοῦν ὁ Χριστὸς; Περὶ μὲν τῶν Μαθητῶν δὲν ἀποκρίνεται, ὅτι φανερόν ἦτον πῶς ἦσαν μόνον ἱβ'. οἱ ἐκλεκτοί, καὶ ὁ. οἱ παρακάτω, οἱ ὁποῖοι οὐδὲ ἐτόλμησαν νὰ σταθοῦν· ὥστε τίνα ἀποστασίαν ἤθελαν νὰ ποιήσουν οἱ τόσοι εἰς μίαν Βασιλείαν τῶν Ῥωμαίων; Διὰ δὲ τὴν διδασκίαν αὐτοῦ ταῦτα ἀπεκρίθη. Ἐγὼ παρρησία ἐλάλησα τῷ κόσμῳ. Ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν τῇ Συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ Ἱερῷ, ὅπου πάντες οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. Ταῦτα δὲ ἔλεγεν ὁ Χριστὸς, ἀναθυμίζων αὐτοῖς τὸν Προφήτην Ἡσαΐαν λέγοντα περὶ αὐτοῦ, ἐν τῷ Κεφ. με οὕτως. «Ἐγὼ εἰμι Κύριος, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι· οὐκ ἐν κρυφῇ λελάληκα, οὐδὲ ἐν τόπῳ γῆς σκοτεινῇ». Ἀλλὰ ἅς ἰδοῦμεν, ποία ἐλέγετο Συναγωγὴ, καὶ ποῖον ἦτον τὸ Ἱερόν; Συναγωγὰς εἶχαν πολλὰς οἱ Ἰουδαῖοι εἰς πᾶσαν ἐνορίαν, ὥσπερ καὶ τὴν σήμερον ἡμέραν, ὅπου συναζονται κατὰ πᾶν σάββατον, καὶ διδάσκουσιν αὐτοὺς οἱ ὁδηγοὶ τῆς ἀπωλείας Διδάσκαλοι. Ἱερόν δὲ ἐλέγετο ὁ ναὸς, ὅπου ἔκτισεν ὁ Σολομών, εἰς τὸν ὁποῖον μόνον, εἰς τὰς τρεῖς μεγάλας Ἑορτὰς ἐσυναθροίζοντο οἱ Ἰουδαῖοι οἱ τοπικοὶ καὶ οἱ ξένοι εἰς τὸ Πάσχα, τὴν Πεντηκοστὴν, καὶ τὴν Σκηνοπηγίαν. Ὁ γὰρ Χριστὸς καὶ εἰς τὰς Συναγωγὰς ταύτας ἐδίδασκεν ἐν τοῖς σάββασιν, καθὼς τὸ διηγοῦνται οἱ Εὐαγγελισταὶ καὶ εἰς τὸ Ἱερόν, καὶ τὰς μεγάλας Ἑορτὰς· διὰ τοῦτο εἶπε πρὸς τὸν Ἀρχιερέα· Ἐγὼ παρρη-

οἷα ἐλάλησα, καὶ εἰς τὰς Συναγωγὰς, καὶ εἰς τὸ Ἱερὸν· τί με ἐρωτᾷς; ἐπερωτήσουν τοὺς ἀκηκοτάς τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι οἰδαὶν, ἃ εἶπον ἐγώ. Καὶ διατί πρὸς μαρτυρίαν τοὺς ὑπηρέτας καλεῖ; Ἐπειδὴ ἀποσταλέντες παρὰ τῶν Ἀρχιερέων νὰ τὸν πιάσουν ποτέ, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς τὸ ζ'. Κεφ. θανατώσαντες τὴν διδασχὴν αὐτοῦ, δὲν τὸν ἐπίασαν, μόνον ὑποστρέψαντες, εἶπον τοῖς Ἀρχιερεῦσι· κανεὶς ἄνθρωπος δὲν ἐλάλησε ποτέ, ὡς οὗτος· διὰ τοῦτο ὁ Χριστὸς ἀναθυμίζων τοὺς ὑπηρέτας τῶν Ἀρχιερέων τοὺς λόγους ἐκείνους, οὓς ἤκουσαν τότε, αὐτοὺς καλεῖ εἰς μαρτυρίαν· ἀλλὰ ὁ κακὸς ὑπηρέτης Μάλχος ἀκούσας, ὅτι καλεῖ ὁ Χριστὸς τοὺς ὑπηρέτας Μάρτυρας τῶν λόγων αὐτοῦ, διὰ νὰ δείξῃ πρὸς τὸν Αὐθεντην του, ὅτι δὲν εἶναι ἀπ' ἐκείνους ὅπου ἐθαύμασαν τὴν διδασχὴν του, διὰ τοῦτο ἐρράπισε τὸν Χριστόν· τοιαύτην ἀνταμοιβὴν ἔδωκεν ὁ ἀχάριστος τῷ Χριστῷ, διότι ἰάτρευσε τὸ ὥτιόν αὐτοῦ. Τί γοῦν ὁ Χριστὸς; Ὡς τότε μὲν θανατώσαντα τὴν διδασχὴν αὐτοῦ, νῦν δὲ ράπισαντα, ἀνεξικακῶς ἐρωτᾷ. Εἰ κακῶς ἐλάλησα τότε, ὅτε ἐδίδασκον, μαρτύρησον τώρα περὶ τῆς κακῆς διδασκαλίας μου ἐκείνης, εἰδὲ τότε ἀκούωντας ἐθαύμαζες, πῶς τώρα με δαίρεις;

Ἀλλὰ ἅς ἰδοῦμεν, διατί ὁ Χριστὸς τοὺς μὲν ἄλλους προστάζει, ὅταν τοὺς ράπισουν ἀπὸ τὸ δεξιὸν μέρος, νὰ γυρίζουν καὶ τὸ ἀριστερόν, αὐτὸς δὲ οὐκ ἔστρεψε τὸ ἄλλο μέρος, μᾶλλον δὲ ἐγκαλεῖ τῷ ράπισαντι; Εἰς αὐτὴν τὴν ἀπορίαν ἔχομεν τρεῖς λύσεις νὰ εἰπαῖμεν· πρώτην μὲν, ὅτι διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι δὲν ἐρράπισθη διὰ τίποτε πταισίμων, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων· δευτέραν δὲ ὅτι διὰ νὰ δείξῃ τὴν ἀσθένειαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, καὶ ὅτι ἀληθῶς ἐφόρει σῶμα ἀνθρώπινον, διὰ τοῦτο φαίνεται, ὅτι αἰσθάνεται τῆς πληγῆς· τρίτην δὲ, ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς παραγγελίας τοῦ Χριστοῦ οὗτος εἶναι, ὅταν ὁ ἄνθρωπος τυφθῇ εἰς τὸ ἐν μέρος ὑπὸ τινος, στανέως τὸ παθαίνει τὸ δὲ γινόμενον στανέως μισθὸν δὲν ἔχει. Διὰ τοῦτο γοῦν παραγγέλλει ὁ Χριστὸς, ὅτι εἰάν τις

νὰ λάβῃς μισθὸν ἐξ αὐτοῦ, γύρισε καὶ τὸ ἄλλο μέρος μὲ τὸ δεξιόν σου· ὁ δὲ Χριστὸς, ἐπειδὴ ἐκουσίως ἐτύφθη εἰς τὸ ἐν μέρος, διὰ τοῦτο δὲν ἦτον ἀνάγκη νὰ γυρίσῃ καὶ τὸ ἄλλο.

Πάλιν οὖν ὁ Ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ. Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς, εἰ σὺ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ διατί ὁ ἀρχιερεὺς ἐξορκίζει τὸν Χριστόν νὰ εἰπῇ εἰάν εἶναι αὐτὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; Ἐπειδὴ τὸν ἐρώτησε περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς διδασχῆς αὐτοῦ, καὶ δὲν ἐδυνήθη νὰ πάρῃ ἄπειρον λόγον ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, διὰ τοῦτο τὸν ἐρωτᾷ ἄλλον βαθύτερον λόγον, οὐχὶ ὅτι εἶχε χρεῖαν νὰ τὸν μάθῃ, ἀλλὰ γνωρίζωντας, ὅτι δὲν τὸν θίλει ἀρνηθῇ ὁ Χριστὸς, νὰ εὕρῃ ἀφορμὴν νὰ εἰπῇ, ὅτι ἐβλασφήμησε. Τί γοῦν ὁ Χριστὸς; Διὰ νὰ μὴ φανῇ, ὅτι παραβαίνει τὸν ἐξορκισμόν, ἀπεκρίθη· Σὺ εἶπας; Τί θίλει νὰ εἰπῇ τὸ, σὺ εἶπας, ἤγουν, ἀληθῶς τὸ σὸν ὡμολόγησε στόμα, ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ Χριστὸς. Ἐπειτα καὶ τὴν Προφητείαν τοῦ προφήτου Δανιὴλ ἀναθυμίζων αὐτοῖς, ἣν λέγει ἐκεῖνος περὶ τῆς Δευτέρας Παρουσίας αὐτοῦ, εἰς τὸ Κεφ. ζ'. εἶπεν. Ἀπὸ τοῦ νῦν θέλετε ἰδεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν. Τότε ὁ Ἀρχιερεὺς διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, λέγων, ὅτι ἐβλασφήμησε· τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων; Διατί ὁ Ἀρχιερεὺς ἔσχισε τὸ φόρεμά του; Διὰ νὰ δείξῃ πρὸς τὸν λαόν ὅτι μεγάλην βλασφημίαν εἶπεν ὁ Χριστὸς, διότι ἔττι τὸ εἶχαν οἱ Ἑβραῖοι συνήθειαν, ὅταν ᾔθελαν ἀκούσει τίποτες λόγον, νὰ σχίζουσι τὰ φορέματά τους· καὶ δὲν ἤκουαν τὸν Προφῆτην Ἰωὴλ ἐποῦ λέγει εἰς τὸ Κεφ. β'. Διαρρήξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, καὶ μὴ τὰ ἱμάτια ὑμῶν. Πλὴν τὸ πῶς ἔσχισε τὸ φόρεμά του ὁ Καϊάφας, ἦτον σημεῖον, ὅτι ἔττι θίλει σχισθῇ, καὶ θίλει διαμοιρασθῇ ἡ Ἀρχιερωσύνη, νὰ λείψῃ ἀπὸ τὸ γένος τῶν Ἑβραίων. Οὐ μόνον δὲ αὐτὸς ἔσχισε τὸ φόρεμά του, διὰ νὰ δείξῃ πρὸς τοὺς περιεστῶτας, ὅτι ὡς γραμματισμένος ἐγνώρισε τὴν βλασφημίαν τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ

ἐρωτᾷ καὶ αὐτοὺς, τί ὑμῖν δοκεῖ; ἤγουν τί σας φαίνεται εἰς τοὺς λόγους ὅπου ἤκούσατε; Ἐκεῖνοι δὲ ποιοῦντες χάριν τῷ Ἀρχιερεῖ, εἶπον· Ἐυχοῦς θανάτου ἐστί. Τότε γοῦν, ὡς κατακριθέντα ἐκ τῆς γνώμης τοῦ λαοῦ θανατωθῆναι, παντοίως ἐχλεύαζον αὐτόν, ἐμπτύοντες, ραπίζοντες, κολαφίζοντες. Τί θέλει νὰ εἰπῇ, κολαφίζοντες; Κολαφισμός λέγεται, ὅταν μαζώνει ὁ ἄνθρωπος ὀλίγον τὰ δάκτυλα τῆς χειρὸς του, καὶ κάμνει τὴν παλάμην του βαθυλὴν, καθὼς ποιοῦμεν ἡμεῖς, ὅταν θέλωμεν νὰ δεχθῶμεν νερόν εἰς τὴν παλάμην ἡμῶν, καὶ οὕτως τύπτει γυμνὸν τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἀποτελεῖται ἡχος ἐκ τῆς πληγῆς. Οὐ μόνον δὲ τσαούτην ὕβριν ἐποίουν τῷ Χριστῷ οἱ ἀγνώμονες Ἰουδαῖοι, ἀλλὰ καὶ τὸ πρόσωπόν του ἐκτίπαζαν, καθὼς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος εἰς τὸ Κεφ. κβ'. καὶ οὕτω τύπτοντες αὐτόν ἔλεγον, Προφῆτευσον Χριστέ, ποῖος εἶναι ὅπου σὲ ἔτυψε; Καὶ ὁ μὲν Χριστὸς ταῦτα ἔπασχεν ὑπὸ τῶν θροκτόνων Ἰουδαίων.

Ὁ δὲ Πέτρος εἰστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, ἕως οὗ εἶδεν αὐτόν ὁ ἄλλος Μαθητής, ὅς ἦν γνωστός τῷ Ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπε τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσήγαγεν αὐτόν ἔσω. Πρέπει εἶναι νὰ μάθωμεν, ἀπὸ τίνα αἰτίαν ἦτον ὁ Ἰωάννης γνωρίμος τῷ Ἀρχιερεῖ· καὶ λέγουσιν αἱ διδασκαλαὶ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, πῶς ὁ Ζεβεδαῖος, ὁ Πατὴρ τοῦ Ἰωάννου, εἶχε σπήτιον μέγα καὶ θυμαστόν, πλησίον τοῦ Ἱεροῦ. Αὐτὸ γοῦν τὸ σπήτιον, τὸ ἐχώρισεν ὁ Ζεβεδαῖος εἰς δύο, καὶ τὸ μὲν ἐν μέρος τὸ ἐχάρισε τοῖς Ἀρχιερεῦσι, νὰ κάθεται ἐκεῖ ὁποῖος εἶναι Ἀρχιερεὺς τοῦ χρόνου, εἰς δὲ τὸ ἄλλο μέρος ἐκάθετο αὐτός. Ἐκεῖνο ἦτον τὸ ὑπερῶν, τουτέστι τὸ ἀνώγειον, ὅπου ἀκούμεν εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ὅπου ὁ Χριστὸς ἐποίησε τὸ Νομικὸν Πάσχα, ὅπου παρέδωκε τὸν δεῖπνον τὸν Μυστικόν, ὅπου ἐνιψε τοὺς πόδας τῶν Μαθητῶν, ὅπου ἐσύντυχε πρὸς τοὺς Μαθητάς αὐτοῦ τοὺς Θεολογικοὺς λόγους, οὓς ἤκούσαμεν εἰς τὸ πρῶτον Εὐαγγέλιον τῆς παρελθούσης παραστάσεως· εἰς αὐτὸ καὶ αἱ Μαθηταὶ ἐκρύπτοντο μετὰ τὴν Ἀνάστα-

σιν, διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων· εἰς αὐτὸ ἐγίνε καὶ ἡ ψηλάφησις τοῦ Θωμᾶ, καὶ ἡ κάθοδος τοῦ παναγίου Πνεύματος ἐν τῇ Πεντηκοστῇ· ἀλλὰ δὴ καὶ ἡ Κυρία Θεοτόκος εἰς αὐτὸ τὸ σπήτιον ἐκάθετο ἅπαντα τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτῆς. Ἀπὸ τὴν τοιαύτην γοῦν αἰτίαν, ἣν εἶπον, διὰ νὰ χάριση ὁ Ζεβεδαῖος τὸ σπήτι τοῖς Ἀρχιερεῦσιν, ἦτον γνωρίμος ὁ Ἰωάννης τῷ Καϊάφα, ὥστε αὐτὸς ἐκάθετο ἐκεῖ τότε τὸν χρόνον ἐκεῖνον· διὰ τοῦτο, ὡς ἔχων παρρησίαν πρὸς τοὺς ὑπηρέτας τοῦ Ἀρχιερέως, καὶ πρὸς τὴν θυρωρὸν, εἶπεν αὐτῇ, καὶ ἐσέβασε μέσα τὸν Πέτρον· καὶ ἦτον μὲν καλλίτερον εἰς τὸν Πέτρον νὰ στέκεται ἀπὸ μακρὰν, νὰ θεωρῇ τὰ γινόμενα, διότι ἂν τύχη νὰ μὴ ἤθελεν ἀρνηθῇ τὸν Χριστόν. Ἐπειδὴ δὲ ἐπλησίασε πρὸς τὴν στίαν, ὅπου ἄναψαν οἱ ὑπηρέται νὰ ζεστένωνται ἀπὸ τὴν ψύχραν τὴν πολλὴν τοῦ καιροῦ, διὰ τοῦτο καὶ ἕως μίᾳ δούλῃ παραμικρῇ τὸν ἐφόδισεν. Ἀλλὰ τίς θέλει νὰ εἶναι ἡ ἀλληγορία τῆς ἱστορίας; Ἀκούσατε· ὁ Πέτρος παρομοιάζει τὴν πρακτικὴν ἀρετὴν, ὁ δὲ Ἰωάννης τὴν περὶ Θεοῦ, καὶ θεῶν πραγμάτων ἔρευναν. Ὅταν γοῦν ἡ πρακτικὴ ἀρετὴ δὲν ἀκολουθεῖ τῇ θεωρίᾳ, τότε ὥσπερ ἐν νυκτὶ καὶ σκότει περιπατοῦσα, καὶ ψυχραινομένη, τουτέστιν ἀκίνητος μένουσα εἰς τὸ καλόν, ἐπιζητεῖ νὰ ζεσταυθῇ, τουτέστιν ἐκκαίεται ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ πράξῃ τινὰ ἁμαρτίαν, ἥτις ὑπάγει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ πῦρ ἐκεῖνο τὸ ἄσβεστον, ὅπερ ἀνάπτουσιν οἱ ὑπηρέται τοῦ Σατανᾶ. Διὸ καὶ νικᾶται ὑπὸ κακῆς ἡδονῆς ὁ ἄνθρωπος, ὥσπερ ὁ Πέτρος ἐδείλιασε τοὺς λόγους τῆς δούλης, καὶ ἀρνεῖται καὶ αὐτὸς τρεῖς φορὰς τὸν Χριστόν, τουτέστι μετὰ τὸ τριμερές τῆς ψυχῆς; τὸ λογιστικόν τὸ θυμικόν, καὶ τὸ ἐπιθυμητικόν· μετὰ τὸ λογιστικὸν μὲν ἀρνεῖται, ὅταν ὑπονοῇ βλασφήμους ἐννοίας περὶ Θεοῦ· μετὰ τὸ θυμικὸν δὲ ὅταν νικᾶται ὑπὸ τοῦ θυμοῦ· μετὰ τὸ ἐπιθυμητικὸν δὲ ὅταν ἐπιθυμῇ τὰς ἀτόπους ἡδονάς· Διὰ τὴν δὲ ὁ Πέτρος, ἐξελθὼν ἔξω τῆς αὐλῆς ἐκλαυσεν; Ὅτι εἰν δὲν μακρὴν ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὰς αἰτίας, δι' ὧν γίνονται αἱ ἁμαρτίαι δὲν δύναται νὰ μετανοήσῃ.

Ἀλλὰ ἰδὲ τὴν λεπτολογίαν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου· δὲν λέγει μόνον πῶς ὁ Πέτρος ἔκλαυσεν, ἀλλ' ὅτι ἔκλαυσε πικρῶς, ἥγουν μετὰ συττετριμμένης καρδίας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, ὅπερ πρέπει νὰ ποιῶμεν καὶ ἡμεῖς, ὅταν μετανοοῦντες ἐκ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν, ἐξομολογούμεθα. Ἡ δὲ τριττὴ ἄρνησις αὕτη τοῦ Πέτρου τὴν τριττὴν παράδασιν εἰκονίζει τῶν ἀνθρώπων τῆς τοῦ Θεοῦ ἐντολῆς· πρώτην μὲν, τὴν ἐν τῷ Παραδείσῳ, ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ γενομένην· δευτέραν δὲ τὴν τοῦ γραπτοῦ νόμου, τουτέστι τοῦ Μωσαϊκοῦ· τρίτην δὲ, τὴν τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου. Ἀλλὰ τίνος ἔνεκεν ἐγκαταλείπεται ὁ Πέτρος ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ περιπεσεῖν τῇ ἀρνήσει; Πρῶτον μὲν, διὰ τὴν αὐθάδειαν αὐτοῦ, ἵνα μᾶθῃ μὴ καυχᾶσθαι· δεύτερον δὲ διὰ νὰ γνωρίξῃ τὸ ἀσθενὲς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, νὰ γίνεταί καὶ αὐτὸς πρὸς τοὺς ἀμαρτωλοὺς συγκαταβατικός. Αἰσχυνέσθω ὁ Αἰρετικός Ναυάτος, ἀκούων, τοὺς λόγους τούτους, ὁ ὁποῖος ἔλεγεν ὅτι ἂν ἀρνηθῇ ἄνθρωπος τὸν Χριστὸν μετὰ τὸ Βάπτισμα, καὶ τὴν Μετάληψιν τῶν ἀχράντων Μυστηρίων δὲν ἔχει πλέον μετάνοιαν· ἰδοὺ γὰρ ὁ Πέτρος, ἀφόντις μετέλεβε τοῦ Σώματος, καὶ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ, τρίς ἀρνησάμενος αὐτόν, μετενόησε καὶ προσεδέχθη, καὶ Κορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων ἐγένετο.

Ἀρχοῦσι τοσαῦτα περὶ τοῦ δ'. μέρους τοῦ Πρώτου Κεφαλαίου, καὶ ἀρχόμεθα εἰς τὸ ε'. μέρος, ὅπερ εἶναι, ὅτι με τί τρόπον ἔγινεν ἡ ἀπόφασις τοῦ Πιλάτου κατὰ τοῦ Χριστοῦ; Ἀλλὰ ἄς ἀκούσωμεν πάλιν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ, Ματθαίου. Πρωτὰς γενομένης, συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θανατώσαι αὐτόν, καὶ ὄσαντες αὐτόν, ἀπήγαγον, καὶ παρέδωκαν Ποντίῳ Πιλάτῳ τῷ Ἡγεμόνι. Ἐχομεν ἐνταῦθα δύο ἀπορίας, πρώτην μὲν τί ὥρα εἶναι αὕτη ὅπου λέγει ὁ Εὐαγγελιστής, πρωτὰς, ὅπερ ἀκεῖνόμεν καὶ εἰς ἄλλας Γραφάς· δευτέραν δὲ τίνες ἦσαν οἱ Ἀρχιερεῖς, καὶ ποῖοι ἐλέγοντο Πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ· τρίτην δὲ διατί παρέδωκαν

αὐτόν τῷ Πιλάτῳ τετάρτην, διατί ἐλέγετο ὁ Πιλάτος Πόντιος. Καὶ πρὸς μὲν τὴν πρώτην λέγομεν, ὅτι Πρωτὰς λέγεται, ὅταν πρὸ τοῦ φανῆναι τοῦ Ἥλιου εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὑπὲρ τὸ ἡμισφαίριον τῆς γῆς, ἀρχεται ἡ πρώτη ὥρα τῆς ἡμέρας· καὶ ἔχομεν τὴν μαρτυρίαν ἐκ τῆς Βίβλου τοῦ προφήτου Δανιὴλ, ἥτις λέγει εἰς τὸ ε'. Κεφαλαίον οὕτως, περὶ τοῦ Βασιλέως Δαρείου. Τότε ὁ Βασιλεὺς ἀνέστη τῷ πρωτῷ ἐν τῷ φωτί· καὶ ἐκ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου, λέγοντος ἐκ τῷ ε'. Κεφαλαίῳ, καὶ λίαν πρωτῇ τῆς μιᾶς σαββάτων, ἀνατείλαντος τοῦ Ἥλιου. Πρὸς δὲ τὴν δευτέραν ἀπορίαν λέγομεν, ὅτι Ἀρχιερεῖς μὲν ἐλέγοντο ὁ Ἀννας καὶ ὁ Καϊάφας, καὶ ἄλλοι τινὲς ὅπου ἦσαν εἰς τοὺς προλαβόντας χρόνους Ἀρχιερεῖς, κατὰ τὴν ἐφημερίαν τοῦ χρόνου. Πρεσβύτεροι δὲ τοῦ λαοῦ ὠνομάζοντο, ὅσοι ἦσαν μὲν γραμματισμένοι, δὲν ἦσαν δὲ χειροτονημένοι Ἀρχιερεῖς. Τῷ Πιλάτῳ δὲ Ἑλλήνι ὄντι παρέδωκαν τὸν Χριστόν, (διὰ τὴν τρίτην ἀπορίαν ὁμιλῶ) ἐπειδὴ αὐτοὶ ἐξουσίαν δὲν εἶχαν νὰ τὸν θανατώσουν, ἄνευ τῆς γνώμης τοῦ Ἡγεμόνος Πιλάτου, ὁ ὁποῖος ἦτον τότε νεωστὶ ἀπεσταλμένος Αὐθέντης τῆς Ἰουδαίας ὑπὸ τοῦ Καίσαρος τῆς Ρώμης Τιβερίου· διὰ τοῦτο καὶ ἔλεγον πρὸς αὐτόν, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης εἰς τὸ ιη'. Κεφαλαίον, Ἡμῖν, οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα. Ἡ δὲ λύσις τῆς δ'. ἀπορίας, αὕτη εἶναι· ὅτι ὁ Πιλάτος διὰ τοῦτο ἐλέγετο Πόντιος, ὅτι ἦτον ἀπὸ μίαν μικρὰν Νῆσον, ὀνομαζομένην Ποντίαν, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὸ Συρσηνικὸν πέλαγος, πλησίον τῆς μεγάλης Νήσου Σικελίας.

Τότε ἰδὼν Ἰουδας, ὁ παραδιδούς αὐτόν ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς ἀπέστρεψε τὰ λ'. ἀργύρια τοῖς Ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς Πρεσβυτέροις λέγων· Ἥμαρτον παραδούς αἷμα ἀθῶν. Πότε; τότε, ὅταν ὑπῆγαν τὸν Χριστόν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς τὸν Πιλάτον· διότι προτῆτερα μὲν ἐξάρρει ὁ μιὰρὸς Ἰουδας· ὅτι δὲν θέλουν δυνηθῇ νὰ τὸν θανατώσουν τελείως, ἀλλὰ θέλει φύγει ἀπὸ τὸν μέσον τους, καθὼς, τὸ ἐποίησε καὶ ἄλλαις πολλαῖς φοραῖς, καὶ ἔφυγεν ἐκ μέ-

σου αὐτῶν, ὡς τὸ μαρτυρεῖ ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης εἰς τὸ ι'. Κεφ. "Οτε δὲ εἶδεν, ὅτι παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Πιλάτου, Ἑθνικοῦ ὄντος, τότε ἐνθυμήθη τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ, ὃν εἶπε πρὸς τοὺς Ἀποστόλους, ὡς λέγει ὁ Ματθαῖος εἰς τὸ κ'. Κεφ. Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερουσόλυμα, καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς Ἀρχιερεῦσι καὶ Γραμματεῦσι, καὶ κατακρινούσιν αὐτὸν θανάτῳ, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς Ἑθνεσιν, εἰς τὸ ἐμπαῖξαι, καὶ μαστιγῶσαι, καὶ σταυρῶσαι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται. Ἐκ τούτων τῶν λόγων ἐγνώρισε παρευθὺς ὁ Ἰούδας, ὅτι, ἐπειδὴ παραδόθη ὁ Χριστὸς εἰς χεῖρας τοῦ Ἑθνικοῦ Πιλάτου, ἀνάγκη εἶναι νὰ θανατωθῇ. Διὰ τοῦτο μετενόησεν ὁ ἀσυνείδητος, καὶ πορευθεὶς εἰς τὸ Ἱερόν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, ὅπου ἦσαν συνηγμένοι, ἔρριψε τὰ λ'. ἀργύρια, ἅπερ ἐπῆρε μισθὸν τῆς προδοσίας. Τί δὲ ἦσαν ἐκεῖνα τὰ ἀργύρια; ὁ Ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητὴς λέγει, ὅτι πῶς ἦσαν ἀσιμμένα νομίσματα, ὡς αὐτὰ ὁποῦ, λέγουσι τὴν σήμεραν γρόσια, πλὴν δὲν ἦσαν εἰς τὸ βάρος τοσαῦτα, ἀλλὰ ἐβάρει τὸ καθὲν δράμια τριάκοντα· ὥστε τὰ λ'. ἀργύρια ἦσαν δράμια ἐννακόσια, ἅπερ ἔχουσι τιμὴν ἐξήκοντα φλωρίων. Διὰ τόσου μισθοῦ ἐπώλησεν ὁ φιλάργυρος Ἰούδας τὸν Χριστόν, διὰ τοῦτο μετενόησε καὶ ὑπέστρεψεν αὐτὰ, λέγων Ἡμάρτον, παραδούς αἷμα ἁθῶν, ἡγουν, ἔσφαλα ὁποῦ ἐπαράδωκα αἷμα δίκαιον. Οἱ δὲ Ἀρχιερεῖς εἶπον· Τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄφει. Εὐχάζουν οἱ Ἀρχιερεῖς τὸν ἑαυτὸν τοὺς ἀπὸ τῆν αἰτίαν τοῦ φόνου, καὶ ὁμως, εἰάν τὸ ἔλεγον ἀληθῶς, δὲν ἤθελαν λέγει μετὰ ταῦτα, τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. Τίνος δὲ ἔνεκεν οἱ Ἀρχιερεῖς ἠγόρασαν μετ' ἐκεῖνα τὰ ἀργύρια τὸ χωράφι τοῦ Κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις; Διότι δὲν τὸ εἶχαν νόμιμον νὰ τὰβάλουσι πάλιν ὀπισθεν εἰς τὸν κορβανᾶν, ἡγουν, εἰς τὸ σεντούκιον, ὁποῦ ἐμάζωναν τὴν ἐλεημοσύνην κατὰ πᾶν Σάββατον, ἐπειδὴ ἦσαν τιμὴ αἵματος. Τότε ἐπληρώθη καὶ ἡ Προφητεία τοῦ Προφήτου Ζαχαρίου, ὁποῦ λέγει, εἰς τὸ ια'. Κεφάλαιον. Καὶ ἔ-

λαβον τὰ λ'. ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ Κεραμέως, καθὰ συντάξί μοι Κύριος. Ἀλλὰ ἰδέτε τὴν ἀδιαφόρετον μετάνοιαν τοῦ Ἰούδα, πῶς δὲν ἦτον ἀληθινή· διότι, εἰάν ἀληθῶς μετενόει, ἔπρεπε, ὡς αὐτὸν ἔρριψε τὰ ἀργύρια τοῖς Ἀρχιερεῦσι, νὰ ὑπάγῃ νὰ προσπίσῃ εἰς τοὺς πόδας τοῦ Χριστοῦ, ἵνα λάβῃ συγχώρησιν· ἀλλὰ δὲν τὸ ἔκαμεν, διότι ὁ Διάβολος τὸν ἔβαλεν εἰς ἐντροπὴν, καὶ εἰς μεγάλην λύπην, ὅσου ὑπῆγε καὶ ἐκρεμάσθη μένος του. Ἄς φρίξωμεν, Ἀδελφοί μου Χριστιανοί, ἐννοοῦντες τὴν ἀπώλειαν τοῦ Ἰούδα, καὶ ἃς ἰδοῦμεν, εἰς τί τὸν ἐκατάφευεν ἡ φιλαργυρία. Τὸν Χριστὸν ἐπώλησε, καὶ τοῦτο, διὰ ὀλίγου διαφόρου· τὸν Διδάσκαλόν του ἐθανάτωσε, τὴν ἐδικτὴν του ζωὴν ἔχασε· τέλος καὶ τὴν Κόλασιν ἐκλήρουμένη. Λέγουσι δέ τινες, ὅτι διὰ τοῦτο ἐκρεμάσθη ὁ Ἰούδας, διὰ νὰ ὑπάγῃ ἡ ψυχὴ του κάτω εἰς τὸν Ἄδην, νὰ συναυτῇ ἐκεῖ τὸν Χριστὸν κατερχόμενον, νὰ ζητήσῃ συγχώρησιν· καὶ ὁμως κακῶς διενόηθη, ἐπειδὴ ἐν τῷ Ἄδῃ οὐκ ἔστι μετάνοια. Ἐάν γὰρ ἤθελε προσπίσει ἐπὶ τῆς γῆς εἰς τοὺς πόδας τοῦ Χριστοῦ, λάβει ἤθελε συγχώρησιν καὶ ἐν τῷ Ἄδῃ, καὶ ἐν τῇ γῇ. Ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ γῆς ἐντράπη, δικαίως ἀπεδείχθη ματαία ἡ βουλὴ αὐτοῦ· διότι, ὡς λέγει ὁ Θεὸς Λουκᾶς εἰς τὸ πρῶτον Κεφάλαιον τῶν Πράξεων, δὲν ἀπέθανε τότε, ἀλλὰ τὸ δένδρου ἐκλινε κατὰ θέλησιν Θεοῦ, μὴ νὰ εὐγάλῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀσυνείδητος ἀπὸ τὸ σχοινίου, νὰ μετανόησῃ. Ὡ τῆς εὐσπλαγχνίας τοῦ Χριστοῦ! ἕως καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ Ἰούδα ἀγάπα τὴν μετάνοιάν του. Ἀλλὰ ἐκεῖνος, καθὼς λέγει καὶ ὁ Προφήτης Λαβὶδ εἰς τὸν ψα'. Ψαλμὸν, Ἀνὴρ ἄφρων ὑπάρχων, οὐκ ἔγνω ταῦτα, καὶ ἀσύνητος ὢν, οὐ συνῆκε. Τοῦτο δὲ εἶναι καὶ πρὸς ἡμᾶς παράδειγμα, νὰ μὴ θαρρόμεν, ὅτι θέλομεν μετανόησι εἰς τὸν Ἄδην νὰ συγχωρεθῶμεν, μόνον, ἕως οὐ εὐρίσκόμεσθαι ἐπὶ τῆς γῆς μετὰ τοῦ κορμίου τούτου ὁποῦ ἔκαμε τὴν ἁμαρτίαν, ἃς μετανοήσωμεν, ἃς ἐξομολογηθῶμεν ἐνώπιον τοῦ Χριστοῦ, ἵνα λάβωμεν καὶ συγχώρησιν.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ Ἡγεμόνος, καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς κατηγοροῦν αὐτοῦ περισσά καὶ μεγάλα ἐγκλήματα· ἐξόχως δὲ τρία τινὰ τὸν ἐγκαλοῦσαν· ἐν μὲν, ὅτι διαστρέφει τὸ ἔθνος τῶν Ἰουδαίων· δεύτερον, ὅτι ὀνομάζει ἑαυτὸν Βασιλέα· τρίτον, ὅτι ἐμποδίζει τοὺς ἀνθρώπους νὰ μὴ δίδουν τῷ Καίσαρι χαράτζιον. Τότε ἐπληρώθη ἡ Προφητεία τοῦ Προφήτου Ὡση, ὅπου λέγει εἰς τὸ 5'. Κεφ. Ἐκρυψαν Ἱερεῖς ὁδὸν Κυρίου, ἐφόνευσαν σίκκημα, ὅτι ἀνομίαν ἐποίησαν τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ. Σίκκημα ὁ Προφήτης τὸν Χριστὸν ὀνομάζει. Ὡς δὲ ἤκουσεν ὁ Πιλάτος ταῦτα τὰ τρία ἐγκλήματα, ἠρώτησε τὸν Χριστὸν διὰ τὸ μεγαλύτερον· εἰ εἶσαι ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Κατὰ δύο τρόπους τὸν ἐρατᾶ, καθ' ἓνα μὲν, εἰάν εἴπῃ· ἐγὼ εἶμαι, νὰ τὸν θανατώσῃ ὡς ἀποστάτην, κατ' ἕτερον δὲ, εἰάν εἴπῃ, ἐγὼ δὲν εἶμαι, νὰ ἀποδείξῃ τοὺς Ἰουδαίους ψεύστας. Ὁ δὲ Χριστὸς τεχνιέντως ἀποκρίνεται καὶ πρὸς τὰ δύο λέγων, σὺ λέγεις· ἤθουν, τίς χρεῖα εἶναι νὰ τὸ εἰπῶ ἐγὼ, ὅτι εἶμαι Βασιλεὺς; ἰδοὺ τὸ στόμα σου μαρτυρεῖ, ὅτι ἐγὼ εἶμαι Βασιλεὺς. Ὅτι δὲ καὶ τὰ τρία ταῦτα ἐγκλήματα ψευδῆ τὰ ἔλεγον οἱ Ἀρχιερεῖς κατὰ τοῦ Χριστοῦ, ἐντεῦθεν μαθησόμεθα. Τὸ ἔθνος δὲν ἐδιάσπρεψεν ὁ Χριστὸς, ὅτι αἰείποτε ἐδίδασκε τὰ πρὸς εἰρήνην. Τὸν ἑαυτὸν τοῦ Βασιλέα δὲν ὠνόμασεν, ὅτι καὶ ποτὲ ἠθέλησαν οἱ Ἰουδαῖοι νὰ τὸν κάμουν Βασιλέα, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, εἰς τὸ 5'. Κεφ. καὶ αὐτὸς ἔφυγεν εἰς τὸ ὄρος. Τοὺς ἀνθρώπους δὲν ἐμπόδιζε νὰ δώσουν τῷ Καίσαρι χαράτζιον, ὅτι ἔλεγεν· Ἀπόδοτε τὰ τοῦ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ· ἀλλὰ δὴ καὶ μόνος τοῦ ἔδωκε χαράτζιον, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος εἰς τὸ 15'. Κεφ. Βλέπεις, πῶς ἀπὸ τὸν θυμένους, καὶ τὸν φθόνον τὸν πολὺν, δὲν σκέπτονται οἱ Χριστοκτόνοι Ἀρχιερεῖς τί νὰ εἰποῦσι; Διὰ τοῦτο καὶ ὁ μὲν Πιλάτος λέγει, οὐδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὕρισκων ἐν αὐτῷ, αὐτοὶ δὲ τὸν βιάζονται καὶ δίχως αἰτίαν, νὰ τὸν θανατώσῃ· καὶ οὐ μόνον ἀπλῶς νὰ τὸν θανατώσῃ, ἀλλὰ θανάτῳ σταυρικῷ. Διὰ τί; διότι

τὸν σταυρικὸν θάνατον τὸν εἶχαν κατὰ πολλὰ ἄτιμον καὶ καταφρονημένον. Ἀλλὰ καλὸν εἶναι νὰ ἐξετάσωμεν καὶ τὰ ῥητὸν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, ὅπου λέγει εἰς τὸ κγ'. Κεφ. πῶς ἔστειλεν ὁ Πιλάτος τὸν Χριστὸν πρὸς τὸν Ἡρώδην, καὶ πῶς τὸν ἐνδύσεν ἐκεῖνος λαμπρὸν φόρεμα καὶ τὸν ἀπέστειλε πάλιν ἔμπροσθεν εἰς τὸν Πιλάτον. Πρῶτον μὲν ἄς ἐρευνήσωμεν, διὰ τί τὸν ἔστειλε· δεύτερον, ποῖος ἦτον αὐτὸς ὁ Ἡρώδης· τρίτον, διὰ τί δὲν ἐποίησεν ὁ Χριστὸς τίποτας σημεῖον ἔμπροσθεν τοῦ Ἡρώδου, καθὼς ἐπεθύμει ἐκεῖνος· τέταρτον, διὰ τί ἐνδύσε τὸν Χριστὸν μὲ φόρεμα λαμπρὸν, καὶ τὸν ἔστειλε πάλιν ὀπίσω πρὸς τὸν Πιλάτον.

Καὶ πρὸς μὲν τὸ α'. λέγομεν, ὅτι διὰ νὰ ἀκούσῃ ὁ Πιλάτος ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους, πῶς ὁ Χριστὸς ἦτον Γαλιλαῖος ἢ δὲ Γαλιλαία ἦτον εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἡρώδου, διὰ τοῦτο ἔστειλε τὸν Χριστὸν τότε πρὸς αὐτόν, ὅντα ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, διότι ὁ Ῥωμαϊκὸς Νόμος ἔτι ὀρίζει, ὁ καθεὶς ἄνθρωπος νὰ κρίνεται εἰς τὴν Ἐπαρχίαν, ἐκεῖ ὅπου δίδει τὸ χαράτζι του. Πῶς δὲ ἦτον ὁ Χριστὸς Γαλιλαῖος, ἀκούσατε. Ἡ Ναζαρέτ πόλις, ἐν ἡ εὐηγγελίσθη ὁ Θεοτόκος Μαρία, εἰς ἣν ὁ Χριστὸς ἀνεθράφη, ἦτον εἰς τὰ σύνορα τῆς Γαλιλαίας, καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς εἰς τὸ α'. Κεφ. αὐτοῦ τῆς Γαλιλαίας, ἡ ὄνομα Ναζαρέτ· διὰ νὰ ἀναθραφῇ ὁ Χριστὸς εἰς τὴν Ναζαρέτ ἐλέγετο καὶ Ναζωραῖος ἀπὸ τὸ ὄνομα τῆς Πατρίδος, καὶ Γαλιλαῖος ἀπὸ τὸ ὄνομα τῆς Ἐπαρχίας. Διὰ νὰ εἶναι γοῦν ὁ Χριστὸς ἀπὸ ξένην Ἐπαρχίαν, διότι ὁ Πιλάτος μόνην τὴν Ἰουδαίαν ὥριζε, διὰ τοῦτο τὸν ἔστειλε πρὸς τὸν Ἡρώδην, τὸν Αὐθέντην τῆς Γαλιλαίας, ὁ ὁποῖος ἔτυχε τότε ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις καὶ εἶναι εἰς Ἱερουσαλήμ, ἵσως διότι ἦτον τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων τότε, καὶ ἦλθε καὶ αὐτός, ὡς Ἐδραῖος, νὰ προσκυνήσῃ εἰς τὸ Ἱερόν. Καὶ τοῦτο ἦτον αἰκονομία τοῦ Θεοῦ, νὰ εὕρεθῇ καὶ ὁ Ἡρώδης εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, πρῶτον μὲν, διὰ νὰ μαρτυρήσῃ καὶ αὐτός

τὸν Χριστὸν, ὡς ἀναίτιον θάνατον. Δεύτερον δέ, διὰ τὴν πληρωθῆ καὶ ἡ Προφητεία τοῦ Δαβὶδ, ἣν εἶπε περὶ αὐτοῦ, ἐν τῷ δευτέρῳ ψαλμῷ. Παρίστησαν οἱ Βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ Ἀρχόντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ Κυρίου, καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ. Ἀκούσι τοσαῦτα διὰ τὸ πρῶτον ζήτημα. Πρὸς δὲ τὸ β'. λέγομεν, ὅτι τρεῖς Βασιλεῖς εὐρίσκονται εἰς τὴν Θεῖαν Γράφην, ὅπου ὀνομάζονται Ἡρώδαι· καὶ πρῶτος μὲν εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ αλλοφύλου Ἀντιπάτρου, ὁ ὁποῖος ἦτον εἰς τὸν καιρὸν τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅς τις ἐφόνευσε καὶ τὰς ἰδ' χιλιάδας τὰ βρέφη, καὶ διὰ τοῦτο ὀνομάζεται Βρέφοκτόνος· δεύτερος εἶναι ὁ υἱὸς τούτου, ὁ ὁποῖος ἐλέγετο Ἀντίπας, καὶ Ἡρώδης, ὁ ὁποῖος ἐφόνευσε τὸν Προδρόμον Ἰωάννην· τρίτος εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ Ἀριστοβούλου, ὅστις ὠνομαζέτο Ἀγορίππας, καὶ Ἡρώδης, περὶ οὗ διηγεῖται σήμερον ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκάς, ὁ ὁποῖος τότε νεωστὶ παρέλαβε τὴν Ἡγεμονίαν τῆς Γαλιλαίας παρὰ τοῦ Καίσαρος Τιβερίου. Αὐτός, μετὰ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ ἐφόνευσε τὸν Ἰάκωβον, τὸν Υἱὸν τοῦ Ζεβεδαίου. Ὅτι δὲ τρεῖς εἶναι Ἡρώδαι, καὶ ὅτι ἄλλος εἶναι Ἡρώδης ἐκεῖνος ὅπου ἐφόνευσε τὰ βρέφη, καὶ ἄλλος ἐκεῖνος ὅπου ἐφόνευσε τὸν Προδρόμον, καὶ ἄλλος οὗτος ὅπου ἦτον εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Πάθους τοῦ Χριστοῦ, γράφειτο ὁ Εὐσέβιος, λέγόμενος τοῦ Παμφίλου, ἐν τῷ β'. Λόγω τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, καὶ ὁ Φλάβιος Ἰώσηπος, ἐν τῷ ιη'. Λόγω τῆς Ἰουδαϊκῆς Ἀρχαιολογίας. Ἐχομεν καὶ τὴν β'. ἀπορίαν λελυμένην. Πρὸς δὲ τὴν γ'. διατί δὲν ἔκαμεν ὁ Χριστὸς θαῦμα ἐνώπιον τοῦ Ἡρώδου, καθὼς ἐζητεῖ ἐκεῖνος, λέγομεν, ὅτι ὁ Ἡρώδης δὲν ἐζητεῖ κατὰ ἀλήθειαν νὰ ἰδῇ θαῦμα ἀπὸ τὸν Χριστὸν διὰ νὰ πιστεύσῃ, ἀλλὰ ἐξάρρει, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ὡσάν εἰς ἀπὸ τοὺς τερατοποιούς, ὅπου παίζουν τὴν σήμερον ἡμέραν εἰς τὰ παζάρια, οἱ ὅποιοι φαίνονται, ὅτι καταπίνουσι σπαθία, ὅτι εὐγάζουσι ὕδωρ ἀπὸ τὴν παλάμην τοῦ ἀνθρώπου, ὅτι τρώγουσιν ἄχυρα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Διὰ νὰ θάρρῃ γοῦν ὁ Ἡρώδης τοιοῦτοτρόπως περὶ τοῦ

Χριστοῦ, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς οὐδέ θαῦμα ἐδείξεν αὐτῷ· ἢ δὲ δ'. ἀπορία ταύτην ἔχει τὴν λύσιν, ὅτι ὁ Ἡρώδης διὰ τοῦτο ἐνδύσε τὸν Χριστὸν μὲ φόρεμα λατρῶν, καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν πάλιν ὀπισθεν εἰς τὸν Πιλάτον, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι δὲν ἤνυν εἰς αὐτὸν αἰτίαν θανάτου· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Πιλάτος, συμφωνῶν τῇ γνώμῃ τοῦ Ἡρώδου, ἔλεγε τοῖς Ἰουδαίοις· Οὐδὲν ἄξιον θανάτου εὐρίσκω ἐν αὐτῷ.

Ἐπειδὴ συνήθειαν εἶχαν οἱ Ἡγεμόνες τῆς Ἰουδαίας, ἵνα χαρίζωσιν αὐτοῖς κατὰ τὸ Πάσχα ἓνα ἄνθρωπον ἄξιον θανάτου, διὰ τοῦτο ἐρωτᾷ αὐτοὺς, τίνα θέλετε νὰ σᾶς χαρίσω ἀπὸ τοὺς δύο, τὸν Χριστὸν, ἢ τὸν Βαραββᾶν; Ἦτον δὲ ὁ Βαραββᾶς ληστής, καὶ οὐχ ἀπλῶς ληστής, ἀλλὰ καὶ ἐπίσημος, ἡγουν ἀκουστός εἰς πολὺν τόπον, διὰ τὰ φονικά ὅπου ἐποίησεν, ὁ ὁποῖος ἦτον βεβλημένος τότε εἰς τὴν φυλακὴν διὰ τίνα φόνου καὶ στάσιν, ὅπου ἐποίησε ταῖς ἡμέραις ἐκείναις. Οἱ δὲ ἀγνώμονες Ἰουδαῖοι ἐδόθησαν πάντες ὁμοθυμαδόν. Μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν. Οὕτως, καθὼς ἔλεγε καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος εἰς τὸ γ'. Κεφ. τῶν Ἀποστολικῶν Πράξεων. Τὸν μὲν ἅγιον καὶ δίκαιον Χριστὸν ἡρνήσαντο, τὸν δὲ ἄνδρα φονεῖα ἡτήσαντο, τὸν Βαραββᾶν χαρισθῆναι αὐτοῖς. Οὕτω ἐδείξαν παρευθὺς οἱ Ἰουδαῖοι τὴν μιανὰν τοὺς γνώμην, ὅτι καλλίον τὸ ἔχουν νὰ ἀριθμηθοῦν μὲ τὸ μέρος τοῦ Βαραββᾶ, παρὰ μετὰ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὁμῶς προπύοντως ἐκληρονόμησαν καὶ τὴν κατιδίκην, ἣν ἔπρεπε νὰ πάθῃ ἐκεῖνος τότε· ὡς γὰρ ἐκεῖνος ἦτον φονεὺς, ἄξιος θανάτου, οὕτω καὶ αὐτοί, ὡς φονεῖς καὶ ἀναιρέται τοῦ Χριστοῦ, ἐφονεύθησαν μετὰ ταῦτα ὑπὸ τῆς σπαθῆς τῶν Ῥωμαίων. Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα, νὰ μὴ τολμήσης καὶ φονεύσης τὸν Δίκαιον ἐκεῖνον, διότι πολλὰ ἔπαθον σήμερον εἰς τὸν ὕπνον μου δι' αὐτόν. Ἄς ζητήσωμεν, πρῶτον μὲν, διατί δὲν εἶδεν ὁ Πιλάτος τὸ ὄραμα, ἀλλὰ ἡ γυνὴ αὐτοῦ· β'. δὲ, διατί δὲν ἀφῆσεν ὁ Πιλάτος τὸν Χριστὸν. Καὶ πρὸς μὲν τὸ α'. λέγομεν, ὅτι διὰ τοῦτο δὲν εἶδεν

ὁ Πιλάτος τὸ φοβερὸν ἄνειρον ἐκείνο περὶ τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὅτι δὲν ἦτον ἄξιος, ἡ καὶ ἂν τὸ ἐβλεπε, καὶ νὰ τὸ ᾔθελεν εἰπεῖ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, ᾔθελε φανῇ, ὅτι διὰ χάριτα τοῦ Χριστοῦ τὸ λέγει ψευδῶς, διὰ νὰ εὖρη ἀφορμὴν νὰ τὸν ἀφήσῃ. Ἡ γυνὴ δὲ αὐτοῦ, Πρόκλα ὀνόματι, τὸ εἶδεν, ὅτι ἦτον ἄξια, καθὼς τὸ εἶδει καὶ μετὰ ταῦτα, ἐμαρτύρησε γὰρ ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ, ὡς τὸ εὐρίσκωμεν εἰς τὸ Συναξάριον, κατὰ τὴν κζ'. τοῦ Ὀκτωβρίου Μηνός. Πρὸς δὲ τὸ β'. λέγομεν, ὅτι δὲν ἐτόλμησεν ὁ Πιλάτος νὰ ἀφήσῃ τὸν Χριστόν, κατὰ τὸ θέλημα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, φοβούμενος τοὺς Ἀρχιερεῖς νὰ μὴ τὸν ἐγκαλέσουν εἰς τὸν Καίσαρα, ὡς οἱ ἄφησε τὸν ἀποστάτην, ὅπου ἔλεγε τὸν ἑαυτὸν του Βασιλεία τῶν Ἰουδαίων· διότι καὶ προτιήτερα οὕτως ἐγκατέστησαν τὸν Ἀρχέλαον, τὸ υἱὸν τοῦ Βρεφοκτόνου Ἡρώδου εἰς τὸν Καίσαρα, διὰ τινὰ ἀποστασίαν, καὶ τὸν ἐξώρισεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Διὰ τοῦτο, ὡς εἶδε τὴν ὁρμὴν τῶν Ἀρχιερέων καὶ τοῦ λαοῦ, ὅτι κραυγάζουσι μεγαλοφῶνως Ἄρον ἄρον, σταυρώσου αὐτόν, λαβὼν ὕδωρ, ἀπενίφητο εἰπὼν· Ἀθῶος εἰμὶ ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου, ὑμεῖς ὤψεσθε· οἱ δὲ ἐκραύγασαν, τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. Καὶ εἰάν εἶναι δίκαιος ὁ Χριστός, ὦ Πιλάτε, διατι τὸν παραδίδεις εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἰουδαίων νὰ τὸν σταυρώσουν; ποίαν ἀποστασίαν εὐρήκεις εἰς αὐτόν; ποίους στρατιώτας; ποίους θησαυροὺς κεκρυμμένους; Βλέπεις, ὅτι ἐνικά ἡ γνώμη τῶν Χριστοκτόνων Ἰουδαίων τὴν ἐξουσίαν τοῦ Πιλάτου; καὶ ὅμως ἐδύνετο ὁ Πιλάτος, εἰάν ᾔθελεν, ὡς Ἐξουσιαστής καὶ ἡγεμὼν τῆς Ἰουδαίας ὑπάρχων, νὰ ἀρπάσῃ τὸν Χριστόν ἐκ τοῦ μέσου αὐτῶν (καθὼς διηγῆται καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς εἰς τὸ κἀ. Κεφ. τῶν Ἀποστολικῶν Πράξεων, ὅτι ἐποίησε μετὰ ταῦτα ὁ Χιλιάρχος, καὶ ἤρπασε τὸν Παῦλον ἐκ τῆς χειρὸς τῶν Ἰουδαίων νὰ μὴ τὸν φονεύσουν) ἀλλὰ ἐνικήθη ὑπὸ τῆς φωνῆς τοῦ λαοῦ ὁποῦ ἐκραζαν. Πᾶς ὁ Βασιλεὺς ἑαυτὸν ποιῶν, ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. Τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραβδᾶν, τὸν δὲ

Ἰησοῦν φραγγελώσας, παρέδωκεν, ἵνα σταυρωθῇ.

Ἔχωμεν καὶ ἐδῶ δύο ζητήματα, πρῶτον μὲν, τί θέλει νὰ εἰπῇ φραγγελώσας· β'. δὲ διατι τὸν ἐμάστιξε· Καὶ πρὸς μὲν τὸ πρῶτον λέγομεν ὅτι τὸ φραγγελώσας, εἶναι Ῥωμαϊκὴ λέξις, διότι φραγγέλιον λέγουσιν οὗτοι τὸ τιμωρητικὸν ὄργανον, ὅπερ εἶναι ἀπὸ λουρί, ἡ σχοινίου πεπλεγμένον καὶ δέρνουνσι τοὺς κακούργους, ὡς περ αὐτὸ ὅπου λέγομεν ἡμεῖς κατὰ τὴν κοινὴν γλῶσσαν, βίτζαν· μετ' αὐτὴν ἔδειρεν ὁ Πιλάτος τὸν Χριστόν, δεσμεύσας αὐτόν ἐπὶ τινος Κίονος, τοῦ ὁποίου τὸ ἡμῖς εἶναι τὴν σήμερον ἡμέραν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Παμμακαρίστου, ἐν ᾗ εὐρίσκεται ὁ Πατριάρχης, ὅτε τὸν ἐμάστιξε. Διὰ τὸ β'. λέγομεν, ἵνα δείξῃ, ὅτι ἄξιος θανάτου ἐστίν, ὡς καταδικασμένος ὑπ' αὐτοῦ καὶ μεμαστιγμένος. Τότε ἐπληρώθη ἡ Προφητεία τοῦ Δαβὶδ, ὅπου λέγει εἰς τὸν εβ'. Ψαλμὸν, καὶ ἐγενόμην μεμαστιγμένος ὅλην τὴν ἡμέραν· καὶ τοῦ Ἡσαίου, ὅπου λέγει εἰς τὸ ν'. Κεφάλαιον. Τὸν νωτὸν μου ἔδωκα εἰς μαστίγωσιν. Ἔχωμεν, βοήθεια Θεοῦ, καὶ τὸ εἰς αἶρος τοῦ πρώτου Κεφαλαίου. Ἄς ἐλθῶμεν δὲ εἰς τὸ ε'. ὅπερ εἶναι περὶ τοῦ ἐμπαιγμοῦ τῶν στρατιωτῶν· ἀλλ' ὥς ἀκούσωμεν καὶ περὶ τούτου, τοῦ θείου Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου.

Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ Ἡγεμόνος, παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ Πραιτώριον, ἤγουν μέσα εἰς τὸ Κριτήριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτόν, ἤγουν ἐσυνάθροισαν, ὅλην τὴν σπεῖραν, τουτέστιν ὅλον τὸ τάγμα τῶν στρατιωτῶν, καὶ ἐκδύσαντες αὐτόν, περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα, ἤγουν Βασιλικὸν φόρεμα κόκκινον, καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἔθηκαν εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· ἔδωκαν δὲ καὶ κάλαμον εἰς τὸ δεξιὸν τοῦ χέρι, καὶ οὕτω κλίνοντες τὰ γόνατα ἐμπροσθεν αὐτοῦ, ἐνέπαιζον αὐτῷ λέγοντες· χαῖρε ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐμπύοντες αὐτόν, ἔπερναν τὸν κάλαμον ἀπὸ τοῦ χέρι του, καὶ ἐτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Ἀλλὰ τίνος ἔνεκεν οἱ στρατιῶται ταῦτα τολμῶσι κατὰ τοῦ Χρι-

ατοῦ; Διὰ τὰ κάμουσι χάριν τοῖς Ἰουδαίοις· ἐπεὶ γὰρ μεμισθωμένοι ἦσαν ὑπ' αὐτῶν εἰς τὸν φόνον τοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦτο πᾶσαν ὕβριν ποιοῦσι κατὰ τοῦ Χριστοῦ, ἵνα ἀρέσωσιν αὐτοῖς. Διὰ τί ἐνέδυσαν αὐτὸν κόκκινον φόρεμα; Διὰ τὸ δεῖξουν ἀληθινὴν τὴν συκοφαντίαν τῶν Ἰουδαίων, ὅπου ἔλεγον, ὅτι ὁ Χριστὸς λέγει τὸν ἑαυτὸν του Βασιλεία τῶν Ἰουδαίων· τὰ γὰρ κόκκινα φορέματα, ἃ τινα ἦσαν βεβαμμένα ἀπὸ τὴν πορφύραν, ὅπου εὐρίσκεται εἰς τὴν θάλασσαν, μόνον οἱ Βασιλεῖς τὰ ἐφοροῦσαν. Διὰ τὸ καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος πλέον καθαρώτερον λέγει· Καὶ ἐνδύουσιν αὐτὸν πορφύραν· ὁμοίως καὶ ὁ Ἰωάννης λέγει. Καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν· ἀλλ' ὅμως καὶ ἄκοντες ὠμολόγουν οἱ στρατιῶται τὸν Χριστὸν Βασιλεία, ἐνδύσαντες αὐτόν τὴν πορφύραν. Διὰ τί δὲ καὶ στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ; Καὶ τοῦτο ὡς Βασιλικὸν σημεῖον, διότι οἱ Βασιλεῖς φοροῦσι Κορώναν, τούτεστι στέφανον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτῶν· τὸν δὲ κάλαμον ἔδωκαν, ὡς σκῆπτρον Βασιλικόν. Διὰ τί δὲ καὶ γονυπετοῦσιν ἔμπροσθεν αὐτοῦ; Διότι συνήθειαν εἶχασιν οἱ Ῥωμαῖοι, ὅταν ᾔθελαν νὰ παρακαλέσουσι τινὰ Βασιλεία διὰ τίποτας ζήτημα, ἐγονάτιζαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἐξητοῦσαν· ταύτην τὴν συνήθειαν ἔχουσι τὴν σήμερον ἡμέραν, εἰς τὴν Βλαχίαν, καὶ εἰς ἄλλα μέρη. Κατὰ ταύτην γοῦν τὴν συνήθειαν καὶ οἱ στρατιῶται πρὸς γέλωτα, γονατίζοντες ἔμπροσθεν τοῦ Χριστοῦ ἔλεγον· Χαῖρε ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, καὶ οὐχὶ τῶν Ῥωμαίων δηλονότι. Τότε ἐπληρώθη ὁ λόγος τοῦ Προφήτου Δαβὶδ, ὅπου λέγει εἰς τὸν λή. Ψαλμὸν· Οὐνεὶδος ἄφρονι ἔδωκάς μοι· καὶ τοῦ Σολομῶντος, ὅπου λέγει εἰς τὸ γ'. Κεφάλαιον τοῦ Ἀσματος τῶν Ἀσμάτων· Ἐξέλθετε θυγατέρες Σιών, καὶ ἴδετε ἐν τῷ Βασιλεὶ Σολομῶντι, ἐν τῷ στεφάνῳ, ὡς ἐστεφάνωσεν αὐτόν ἡ Μητήρ αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ νυμφεύσεως αὐτοῦ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ εὐφροσύνης αὐτοῦ· καὶ τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου, ὅπου λέγει εἰς τὸ ν'. Κεφ. Τὸν νῶτόν μου ἔδωκαν εἰς μάστιγας, τὰς δὲ σιαγόνας

μου εἰς ραπίσματα, τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ἀπέστρεψα ἀπὸ αἰσχύνης ἐμπτυσμάτων.

Ἀλλὰ ἴδετε τὴν ἄπειρον μακροθυμίαν τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν ἀπανθρωπίαν τῶν στρατιωτῶν, διότι κανένα μέρος τοῦ Χριστοῦ δὲν ἄφησαν οἱ μισοὶ ἀνύβριστον· τὴν κεφαλὴν, μὲ τὸν ἀκάνθινον στέφανον, καὶ τὴν πορφύραν· τὸ πρόσωπον, μὲ τὰ ἐμπτύσματα· τὰς σιαγόνas, μὲ τὰ ραπίσματα· τὴν χεῖρα, μὲ τὴν δέσιν τοῦ κάλαμου· τὸ στόμα, μὲ τὴν γεῦσιν τοῦ ὄξους, τὸ σῶμα ὅλον, μὲ τὴν ἐνδύσιν τῆς χλαμύδος. Ἀλλὰ ἄς ἐξετάσωμεν, διὰ τί ὁ Χριστὸς κατεδέξατο ἐνδυθῆναι πορφύραν, καὶ φορεῖσαι στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, καὶ δεῖξασθαι κάλαμον εἰς τὴν χεῖρα; Τὴν πορφύραν κατεδέξατο ἐνδυθῆναι, διὰ τὸ ἐνδύσῃ τὸν Ἀδὰμ στολὴν Θεοῦφαντον, γυμνωθέντα τῇ παραδόσει. Στέφανον δὲ ἐξ ἀκανθῶν ἐφόρει, διὰ τὸ ἐκριζώσῃ τὴν κατάραν τοῦ Ἀδὰμ, τὴν λέγουσαν· Ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀνατελεῖ σοι ἡ γῆ· Κάλαμον δὲ ἔδεδετο ἐν τῇ χεὶρὶ, διὰ τὸ συντρίψῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ ὄφεως, διότι λέγουσι, πῶς ὁ ὄφις σκοτίζεται καὶ μένει ἀνενέργητος, εἰς τὸν τύψης εἰς τὴν κεφαλὴν μόνον μὲ ὀλίγον κάλαμον. Ἀλλὰ μὴ γενώμεθα καὶ ἡμεῖς, εὐλογημένοι Χριστιανοί, ὡς περ τοὺς στρατιώτας ἐκείνους, οἱ τινες γονατίζοντες, ἐνέπαιζον τῷ Χριστῷ. Διότι ὅταν καὶ ἡμεῖς, ἐρχόμενοι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἔχομεν τὸν νοῦν μας εἰς κοσμικὰς φροντίδας, καὶ εἰς ἀτόπους ἐπιθυμίας, τότε καλὰ εἰν καὶ γονατίζωμεν ἐνώπιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ προσκυνοῦμεν αὐτόν, ἀλλ' οὖν ὡς Χριστεμπαῖνται λογιζόμεθα. Μετὰ δὲ τὸ ἐμπαῖξαι τοὺς στρατιώτας τοιουτοτρόπως τὸν Χριστόν, ἐξέδυσαν αὐτόν τὴν χλαμύδα ἐκείνην, καὶ ἐνέδυσαν αὐτόν πάλιν τὰ φορέματα αὐτῶν, καὶ ἐπῆραν τὸν νὰ τὸν σταυρώσουσιν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, ἐξῆλθεν ὁ Χριστὸς, βαστάζων τὸν Σταυρὸν αὐτοῦ, ἵνα πληρωθῇ ἡ Προφητεία τοῦ προφήτου Ἡσαΐου, ὅπου λέγει εἰς τὸ Δ'. Κεφάλαιον. Οὐ ἡ ἀρχὴ ἐγενήθη ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ. Ὑστερον δὲ λυπηθέντες αὐτὸν οἱ ἀνελεήμονες στρατιῶται, ἠγκάρευν

σαν τινὰ ἄνθρωπον, Σίμωνα λεγόμενον, νὰ βαστάξῃ τὸν Σταυρόν, ὁ ὁποῖος Σίμων ἦτον ἀπὸ τῆς Κυρήνης τὰ μέρη, ἥτις εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἀφρικῆς. Ὁ δὲ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος, διὰ περισσοτέραν σαφήνειαν τοῦ ἀνθρώπου, λέγει καὶ τὰ ὀνόματα τῶν παιδίων αὐτοῦ, Ἀλέξανδρον καὶ Ρούφον. Ἐλθόντες δὲ εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὅς ἐστι λεγόμενος Κρανίου τόπος, ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον, καὶ γευσάμενος, οὐκ ἤθελε πιεῖν. Ἀλλὰ τίνος ἐνικεν ἐπῆξε τὸν Σταυρόν ἐπάνω τοῦ Κρανίου τόπου; Διότι ἐπρεπεν ἐκεῖ ὅπου ἦτον τεθαμμένος ὁ παλαιὸς Ἀδὰμ, νὰ σταυρωθῇ καὶ ὁ νέος Ἀδὰμ, ὁ Χριστὸς δηλονότι, ἵνα ζωοποιήσῃ ἐκείνους, θανατωθέντα ὑπὸ τοῦ ὄφεως. Μὴ παραχθῆς δὲ ἀκούων τούτου μὲν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου λέγοντος. Ἐδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον, μετὰ δὲ ταῦτα, οἶνον ἐσμυρνισμένον. Τίς ἐστὶν ὁ ἐσμυρνισμένος οἶνος; Ἡ σμύρνα εἶναι δάκρυον δένδρου πικρότατον, κατὰ τὴν ἰδέαν τοῦ μαύρου θυμιάματος, τὴν ὁποίαν τὴν φέρουσιν ἀπὸ τὴν Εὐδαίμονα Ἀραβίαν καὶ ἔχουν τὴν οἶ Ἰατροί, εἰς πολλὰς ὑπερσίας· μετ' αὐτὴν τὴν σμύρναν, ὡς πικρὰν οὖσαν, ἀνακάτωσαν τὸ κρασί, καὶ ἔδωκαν τοῦ Χριστοῦ νὰ πῖν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος, οὐκ ἔλαβεν αὐτὸ, ὕστερον δὲ, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγε-
λιστὴς Ματθαῖος, γευσάμενος ὀλίγον, οὐκ ἤθελε πιεῖν, οὐχ ὅτι δὲν ἤξευρεν ὡς Θεός,

πῶς ἦτον πικρὸν τὸ ὄξος ἐκείνο, καὶ διὰ τοῦτο κατ' ἀρχὰς μὲν τὸ ἐγεύθη, ὕστερον δὲ οὐκ ἤθελε πιεῖν, ἀλλὰ ἤξευρωντὰς το, ἔπιεν ὀλίγον, διὰ νὰ διορθώσῃ τὴν ἐν Πα-
ραδείῳ φανεῖσαν τῷ Ἀδὰμ γλυκεῖαν γεῦ-
σιν τοῦ καρποῦ τῆς παρακοῆς. Τότε ἐπλη-
ρώθη ἡ Προφητεία τοῦ Προφήτου Δαβὶδ,
ὅπου λέγει εἰς τὸν ξή. Ψαλμὸν. Καὶ ἔδω-
καν εἰς τὸ βρῶμά μου χολήν, καὶ εἰς τὴν
δίψαν μου ἐπότισόν με ὄξος. Ἔως ὧδε τε-
λειώσαντες, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ καὶ
τὰ 5. μέρη τοῦ πρώτου Κεφαλαίου, ἤγουν
τὰ πρὸ τῆς Σταυρώσεως τοῦ Κυρίου, ἃς
καταπαύσωμεν τὸ λόγον μας, κατ' ἓνα μὲν
τρόπον, ὅτι ἐξετάθῃ εἰς μῆκος ὁ λόγος, καὶ
ἐγένετο βαρὺς πρὸς τὴν αὐθεντίαν σας, δεύ-
τερον δὲ ὅτι καὶ ἡ ὥρα δὲν τὸ καλεῖ. Πλὴν
τοῦτο παρακαλῶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, νὰ κο-
πιάσετε ὥρα 5. τῆς ἡμέρας εἰς τὴν ἀκο-
λουθίαν τῶν μεγάλων Ὁρῶν, νὰ ἀκούσῃτε
καὶ τὰ ἐπίλοιπα δύο Κεφάλαια, διότι τότε
εἶναι καὶ πρέπει νὰ διηγουμένεσθαι περὶ τού-
των, ἐπειδὴ καὶ ἡ Σταύρωσις τοῦ Κυρίου
ὥρα 5. ἐγένετο. Νῦν δὲ ἀπέλθετε εἰς τοὺς
οἴκους ὑμῶν ἕκαστος, δοξάζοντες καὶ εὐχα-
ριστοῦντες Χριστῷ τῷ ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν,
τῷ καταδεξαμένῳ ὑπομεῖναι ταῦτα πάντα
διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν. Ὅτι αὐτῷ
πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις,
σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ παν-
αγίῳ, καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύ-
ματι, νῦν, καὶ αἰεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων. Ἀμήν.

ΤΗ ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ,

Εἰς τὴν Σταύρωσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
καὶ εἰς τὴν εἰς Ἀδου καθόδον.

Ἐπαινῶ τὴν προθυμίαν σας, εὐλογημένοι Χριστιανοί, ὅτι μετὰ σπουδῆς καὶ πίστεως συνήχθητε σήμερον σὺν γυναίξιν καὶ τέκνοις νὰ ἀκούσετε τὴν διδασκαλίαν μου· καὶ οὐ μόνον τὴν συνδρομὴν ἐπαινῶ, ἀλλὰ νομίζω καὶ τὸν ἑαυτὸν μου μακάριον καὶ εὐτυχῆ, ὅτι ἔχω τοιοῦτους προθύμους ἀκροατὰς τοῦ λόγου μου, καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ σοφὸς Σειράχ ἐν τῷ κέ. Κεφ. Μακάριος ὁ διηγούμενος εἰς ὅτα ἀκούοντων· τὸ λοιπὸν, ἐπειδὴ ἔττι προθύμως, καὶ δίχως καμμίαν ἀμέλειαν συνηθρεύσθητε, ἔνα μὲν, διὰ νὰ ἀκούσετε τὴν Ἀκολουθίαν τῶν μεγάλων Ὁρῶν, δεύτερον δὲ, διὰ νὰ ἀκούσετε καὶ τὴν διδασκαλίαν μου, καθὼς ὑπεσχόμην τῷ πρώτῳ, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἀνοίξετε τὰ νοητὰ ὠτία τῆς ψυχῆς, καὶ τοῦ σώματος τὰ αἰσθητὰ, διὰ νὰ καρπορηθῆτε καὶ τοὺς λόγους μου. Ἀλλὰ ἐπειδὴ μέλλομεν ποιῆσαι τὴν διδασκαλίαν ἡμῶν ἐκτεταμένην εἰς μῆκος, καὶ αὐξῆσαι τὰ Κεφ. τοῦ λόγου, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ παύσωμεν προοιμιαζόμενοι· πλὴν διὰ νὰ ἀρχήσωμεν τὸν λόγον μας ἀπό τινα ἀρχῆς Σαυμαστήν, πρέπει εἶναι νὰ σᾶς ἀναθυμήσω, ποῦ ἀφήσαμεν σήμερον τὴν διήγησιν τὸ πρῶτ'.

Ἐν πρώτοις ἐμοιράσαμεν τὴν διδασκαλίαν μας εἰς τρία Κεφ. πρῶτον, εἰς τὰ πρὸ τῆς Σταυρώσεως τοῦ Χριστοῦ, ἡγουν εἰς ὅσα ἐσυνέργησαν πρὶν νὰ σταυρωθῇ ὁ Χριστός· δεύτερον, εἰς τὰ ἐν τῇ Σταυρώσει, τουτέστιν εἰς ὅσα ἐγένοντο τότε ἀπάνω εἰς τὸν Σταυρόν· τρίτον, εἰς τὰ

μετὰ τὴν Σταύρωσιν δηλονότι εἰς ὅσα ἐγιναν, ἀφόντις ἐσταυρώθη ὁ Χριστός. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον Κεφ. τὸ ἐμοιράσαμεν εἰς 5. μέρη, καὶ εἶπαμεν περὶ αὐτῶν, ὅσον ἦτον τῆς δυνάμεως ἡμῶν. Ἐμείνασι γοῦν τὰ δύο Κεφ. τὸ β' καὶ τὸ γ'. ἀδιήγητα, ἐπειδὴ ἡ ὥρα παρετάθη εἰς τὴν διήγησιν τοῦ πρώτου Κεφ. καὶ ἰδόντες τὸν κόπον τῆς αὐθεντίας σας, κατεπαύσαμεν τότε τὸν λόγον· νῦν δὲ ἀνάγκη εἶναι νὰ εἰπούμεν καὶ περὶ τούτων, ὅσον εἶναι τὸ ἀρκετόν. Ἀρχώμεθα τοιγαροῦν τοῦ β'. Κεφ. ὅπερ εἶναι, ὅτι, πόσα πράγματα ἐγένοντο τότε εἰς τὴν Σταύρωσιν τοῦ Χριστοῦ· καὶ δέλομεν μοιράσῃ καὶ αὐτὸ εἰς 5. μέρη· α'. περὶ τῆς Σταυρώσεως τοῦ Χριστοῦ· β'. περὶ τοῦ μετανοήσαντος Ἀποστόλου· γ'. περὶ τῶν παρὰ τῷ Σταυρῷ ἐστηκότων· δ'. περὶ τοῦ γενομένου σκότους· ε'. περὶ τῆςσχίσσεως τοῦ καταπετάσματος, καὶ περὶ τῆς ἀναστάσεως τῶν κεκοιμημένων· 5. περὶ τοῦ Ἐκατοντάρχου, καὶ τῶν πραχθέντων κατεξῆς.

Ἀλλὰ ἄς ἀκούσωμεν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου, πῶς ἐγένετο ἡ Σταύρωσις τοῦ Χριστοῦ, ἵνα μαθώμεν τὸ α'. μέρος τοῦ β'. Κεφ. Σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν, διμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον. Τί δεῖ νὰ εἴπῃ Σταυρώσαντες; ἡγουν ἐκάρφωσάντον ἀπάνω εἰς τὸν Σταυρόν. Καὶ διατί δὲν τὸν ἐθανάτωσαν μὲ ἄλλον τρόπον θανάτου, ἀλλὰ μὲ Σταυρόν; Καθ' ἓνα μὲν τρόπον, ὅτι ὁ Σταυρὸς εἶναι τετραμερής, καὶ εἰκονίζει τὰ δ'. μέρη τῆς

γῆς, Ἀνατολὴν, Δύσιν, Ἀρχτον, καὶ Μεσημβρίαν· τοῦτο γὰρ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀδάμ σημαίνει, τὸ μὲν Α. Ἀνατολὴν, τὸ δὲ Δ. Δύσιν, τὸ ἕτερον Α. Ἀρχτον, τὸ δὲ Μ. Μεσημβρίαν. Ἵνα γοῦν ἀγιάσῃ ὁ Χριστὸς τὸν τετραπέρατον Κόσμον, καὶ σῶσῃ τὸν Ἀδὰμ, τὸν ἐκ δ' στοιχείων γεγονότα; Αἰθέρος, Ἀέρος, Γῆς, καὶ ὕδατος, διὰ τοῦτο κατεδέξατο θάνατον Σταυρικόν· ἅμα δὲ καὶ διὰ νὰ συνάξῃ καὶ τὰ ἔθνη εἰς τὴν ἐπίγνωσιν αὐτοῦ ἀπὸ τὰ δ' πτερύγια, τουτέστι μέρη τῆς γῆς, καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας εἰς τὸ ια'. Κεφ. Καὶ τοὺς διεσπαρμένους συνάξει ἐκ τῶν δύο πτερύγων τῆς γῆς. Κατὰ β'. δὲ πρόπον, ἵνα πληρωθῶσι καὶ οἱ λόγοι τῶν Προφητῶν, ὅσοι προεῖπον, ὅτι διὰ Σταυροῦ μέλλει γενέσθαι ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ. Διότι ὁ μὲν Μωϋσῆς λέγει εἰς τὸ κη'. Κεφ. τοῦ Δευτερονομίου, Ὁψοθε, ἤγουν, θύετε ἰδεῖ, τὴν ζωὴν ὑμῶν κρεμαμένην, ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν· ὁ δὲ Ἡσαΐας, εἰς τὸ γ'. Κεφ. Οὗτος τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν φέρει, καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται· καὶ ἡμεῖς ἐλογισάμεθα αὐτὸν εἶναι ἐν πόνῳ, καὶ ἐν πληγῇ ὑπὸ Θεοῦ, καὶ ἐν κακώσει· αὐτὸς δὲ ἐτραυματίσθη διὰ τὰς ἡμαρτίας ἡμῶν· καὶ πάλιν εἰς τὸ ξ'. Κεφ. Ἐν κυπαρίσσῳ καὶ πεύκῃ καὶ κίθρῳ ἅμα δοξάσαι τὸν τόπον τὸν Ἁγίον μου· καὶ πάλιν ὁ Ἡσαΐας εἰς τὸ ξε'. Κεφ. Ὅλην τὴν ἡμέραν διεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα· καὶ ὁ Ζαχαρίας εἰς τὸ ιγ'. Κεφ. Τί αἱ πληγαὶ αὗται ἀναμέσον τῶν χειρῶν μου, ἃς ἐπλήγην ἐν τῷ οἴκῳ τῷ ἀγαπητῷ μου; καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ ἐν τῷ κά. Ψαλμῷ. Ὁρυξάν χεῖράς μου, καὶ πόδας μου· καὶ ὁ Ἱερεμίας ἐν τῷ ια'. Κεφ. Δεῦτε καὶ ἐμβάλωμεν ξύλον εἰς τὸν ἄρτον αὐτοῦ, καὶ ἐκτρίψωμεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ζώντων, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ οὐ μὴ μνησθῇ ἔτι. Ξύλον μὲν τὸν Σταυρὸν καλεῖ ὁ Προφήτης· ἄρτον δὲ τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ· διότι αὐτὸς λαβὼν αὐτὸν κατὰ τὴν προλαβοῦσαν ἐσπέραν ἔδωκε τοῖς Μαθηταῖς αὐτοῦ λέγων· Λάβετε, Φάγετε, τοῦτό ἐστι τὸ Σῶμά μου. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ Σταυροῦ. Ἰδῶμεν δὲ καὶ διατί

ἐμοίραζαν οἱ στρατιῶται τὰ φορέματα τοῦ Χριστοῦ. Ἐπειδὴ συνήθεια εἶναι τῶν στρατιωτῶν, ὅταν θέλουσιν νὰ φονεύσουν τινὰ κατὰδικον, νὰ πέρνουσι τὰ φορέματά του, κατὰ ταύτην τὴν συνήθειαν καὶ οὗτοι ἐμοίραζαν τὰ φορέματα τοῦ Χριστοῦ. Ὁ δὲ Ἰωάννης λέγει πλέον σαφέστερα, ὅτι ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, τὸν δὲ χιτῶνα, ἤγουν τὸ ἐπανωφόριον, δὲν τὸν ἐσχίσαν νὰ τὸ μοιράσουν, ὅτι ἦτον ἄρραφος, τουτέστιν ὑφαντός ὅλως δι' ὅλου ἀπὸ ἄνω ἕως κάτω, ἀλλὰ εἶπον εἰς τὸ μέσον τους, μὴ σχίσωμεν τοῦτον, ἀλλὰ βάλωμεν κλῆρον, τίς νὰ τὸν πάρῃ. Τότε ἐπληρώθη ἡ Προφητεία τοῦ Προφήτου Δαβὶδ, ὅπου λέγει εἰς τὸν κά. Ψαλμῷ· Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. Ἀλλὰ ἃς ἐξετάσωμεν τὸν λόγον, πρῶτον μὲν, διατί τέσσαρα μερτικὰ ἔκαμαν τὰ φορέματα τοῦ Χριστοῦ· β'. ποταπὸς ἦτον ἐκεῖνος ὁ ἄρραφος χιτῶν, τουτέστι τὸ ἐπανωφόριον τοῦ Χριστοῦ. Καὶ πρὸς μὲν τὸ α'. λέγομεν, ὅτι, ἐπειδὴ τέσσαρες ἦσαν οἱ στρατιῶται, οἱ τινες ἐσταύρωσαν τὸν Χριστὸν, διὰ τοῦτο ἐποίησαν καὶ τὰ φορέματα αὐτοῦ τέσσαρα μέρη, νὰ πάρῃ ὁ καθείς στρατιώτης τὸ μέρος του. Τοῦτο δὲ ἦτον σημεῖον, ὅτι καὶ τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ ἔτιζι ἐμελλε νὰ διαμοιρασθῇ εἰς τὰ τέσσαρα μέρη τῆς γῆς. Ποταπὸς δὲ ἦτον ἐκεῖνος ὁ χιτῶν; Τοῦτο πρέπει νὰ ἡξεύρετε, ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι εἶχασιν συνήθειαν, καὶ ἔρραπταν δύο φύλλα πλατεῖα πανίου, καὶ ἔκαμναν ἐπανωφόριον, καὶ ἐφοροῦσαν τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ὥσπερ εἶναι ζεστός ὁ πόπος, καθὼς βλέπομεν καὶ τὴν σήμερον ἡμέραν, ὅπου τὸ φοροῦσιν οἱ Ἀραβες. Ἡ Δέσποινα γοῦν ἡμῶν Θεοτόκος Μαρία, κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου, ὕφανε πανίον πλατὺ, καὶ δὲν τὸ ἔρραφεν εἰς δύο, κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου, νὰ κάψῃ φόρεμα τῷ Χριστῷ, ἀλλὰ ἐκεῖ ὅπου ἤθελεν ἡ ῥαφή, αὐτὴ τὸ εἶχεν ὑφασμένον, καὶ ἦτον ὅλως δι' ὅλου ἕνα κορμὶ, ἀπὸ ἄνω ἕως κάτω· διὰ τοῦτο ἐλέγετο ὁ τοιοῦτος χιτῶν ἐκ τῶν ἁνωθεν ὑφαντός· οὐχ ὅτι, ὡς μυθεύονται τινες, ἔπεσεν ἀπὸ

τοὺς οὐρανοὺς ὕφαντός, ἀλλ' ὅτι, ὡς εἶπον, δὲν εἶχε παντελῶς ράφην ἀπὸ ἄνω ἕως κάτω, μόνον ἦτον ὕφασμένος μεταίνους τέχνης. Τοῦτο δὲ ἦτον σημεῖον τῆς τῆ Κυρίου παναγίας σαρκός, ἣν ἐκ τῆς Παρθένου ἀνέλαθεν, ὅτι καὶ ἐκείνην ἡ σὰρξ δὲν ἦτον συγκατεμένη ἐκ συνουσίας ἀνδρός, ἀλλ' ἄνωθεν συνέστη ἐκ Πνεύματος Ἁγίου, ἐπελθόντος τῇ Παρθένῳ. Ἐγραψε δὲ καὶ Τίτλον ὁ Πιλάτος, ἡγουν ἐπιγραφὴν, καὶ ἔβαλε τὴν ἐπάνω τοῦ Σταυροῦ, ἡ ὁποία ἦτον γεγραμμένη, τριῶν γλωσσῶν γράμμασιν, Ἑβραϊκοῖς, καὶ Ἑλληνικοῖς, καὶ Ῥωμαϊκοῖς, καὶ ἔλεγεν. **ΙΗΣΟΥΣ Ο ΝΑΖΩΡΑΙΟΣ, Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.** Καὶ διατὶ ἔγραψεν ὁ Πιλάτος τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην; Διὰ δύο τρόπους, ἓνα μὲν, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι δικαίως ἐσταύρωσε τὸν Χριστόν, ἐπειδὴ ἔλεγε τὸν ἑαυτὸν του Βασιλέα τῶν Ἰουδαίων· δεύτερον, πρὸς ἐντροπὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι τὸν λεγόμενον Βασιλέα αὐτῶν, οὕτως ἀτίμως ἐσταύρωσαν. Καὶ διατὶ ἔγραψε τὴν ἐπιγραφὴν ἐκείνην μετὰ γράμματα Ἑβραϊκά, Ἑλληνικά, καὶ Ῥωμαϊκά; Διὰ νὰ τὴν ἀναγινώσκουσι καὶ τὰ τρία Γένη, ἅπερ ἦσαν τότε εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, νὰ ἡξεύρουσι ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ὁ ἐσταυρωμένος, καὶ διατὶ ἐσταυρώθῃ· διότι, εἰ μὲν τὴν ἔγραφε μόνον Ἑβραϊκῶς, αἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι, δὲν ἤθελαν γνωρίζει τί λέγει· εἰδὲ τὴν ἔγραφε πάλιν μόνον Ἑλληνικῶς, οἱ Ἑβραῖοι καὶ οἱ Ῥωμαῖοι δὲν τὴν ἤθελαν ἀναγινώσκει· ὁμοίως, καὶ ἐὰν τὴν ἔγραφε μόνον Ῥωμαϊκῶς, αἱ Ἑβραῖοι καὶ οἱ Ἕλληνες δὲν τὴν ἐκαταλάμβαναν· καὶ ἐκεῖνος μὲν διὰ τοιοῦτον σκοπὸν ἔγραψε τὴν ἐπιγραφὴν, ἡγουν τὴν αἰτίαν τοῦ Χριστοῦ, μετὰ γράμματα τριῶν γλωσσῶν. Αὐτὸ δὲ ἦτον οἰκονομία Θεϊκὴ, νὰ γνωρίζεται ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ· διότι προγνώστῃς ὡς ὁ Χριστός, γνωρίζων πῶς οἱ κακοῦργοι Ἑβραῖοι, θέλουν παραχῶσι καὶ τοὺς τρεῖς Σταυροὺς, ἐνευσεν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Πιλάτου, καὶ ἔγραψε τὰ τοιαῦτα γράμματα ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, ὅταν ἔλθῃ ἡ Ἁγία Εὐλένη, ἡ Μήτηρ τοῦ εὐσεβοῦς Βασιλέως Κωνσταντίνου, ζητοῦσα εὐρεῖν αὐτόν, νὰ

μὴ ἀμφισβᾷ, ἀράγε ποῖος εἶναι ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ; Καὶ ἄλλο δὲ, ὅτι μετὰ τὰ γράμματα τῶν τριῶν γλωσσῶν, ἐσημαίνειν ὁ Πιλάτος, πῶς ὁ Χριστός εἶναι Βασιλεὺς καὶ τῆς πρακτικῆς Φιλοσοφίας, καὶ τῆς Φυσικῆς, καὶ τῆς Θεολογικῆς· διότι οἱ μὲν Ῥωμαῖοι ὡς ἀνδρεῖοι ὄντες ἐν τοῖς πολέμοις, τὴν Πρακτικὴν ἀρετὴν εἰκονίζουσιν, οἱ δὲ Ἕλληνες τὴν Φυσικὴν, διότι εἰς τὸ γνωῖναι τὰς φύσεις τῶν ὄντων ἡσχολοῦντο, οἱ δὲ Ἑβραῖοι εἰκονίζουσι τὴν Θεολογίαν· ἐπειδὴ ἐκ τοῦ Μωϋσέως καὶ τῶν ἄλλων Προφητῶν, Ἑβραίων ὄντων, ἐμάθομεν τὴν περὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος Θεολογίαν. Ἀλλὰ τίνος ἕνεκεν ἐμπόδιζαν οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Πιλάτον νὰ μὴ γράψῃ τὸν τοιοῦτον Τίτλον; Ἀπὸ τοῦ φόβου τοῦ πολὺν, διότι δὲν ἤθελαν μετὰ τὰ ὥτια νὰ ἀκούσουν, ὅτι ὁ Χριστός εἶναι Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, καὶ ὁμως, κἂν θέλωσι, κἂν μὴ θέλωσιν οἱ παράνομοι, ὁ Χριστός ζῇ καὶ βασιλεύει, καὶ διαμένει εἰς τοὺς αἰῶνας, οὐ μόνον τῶν Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν ἐθνῶν, καὶ θέλει συντρίψει τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ, τουτέστι, μετὰ τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ὡς σκευὴ κεραμέως, καθὼς προφητεύει ὁ Δαβὶδ ἐν τῷ β'. Ψαλμῷ.

Ἀλλὰ ἰδέτε τὴν πολλὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου, πῶς ταῦτα πάσχων ἐν τῷ Σταυρῷ, δὲν θέλει νὰ ἀνταποδώσῃ κακὸν ἀντὶ κακοῦ τοῖς φονευταῖς Ἰουδαίοις· μᾶλλον μὲν οὖν, καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἀπολογούμενος, λέγει· Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἶδαςι τί ποιοῦσιν. Ὡς τῆς εὐσπλαγχνίας σου, ὦ τῆς μακροθυμίας σου, Δέσποτα Κύριε! ἐξουσίαν ἔχων νὰ τοὺς θανατώσῃς εἰς μίαν στιγμὴν, καὶ θυνάμενος νὰ προσταῇ τὴν γῆν νὰ τοὺς καταπῇ, ὁμως πάντα ὑπομένεις, καὶ λέγεις· Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἶδαςι τί ποιοῦσι· τουτέστιν, ὥς εἶναι συγχωρημένον τὸ πταίσμα τους τοῦτο, πῶς μετὰ ἐσταύρωσαν, διότι δὲν γνωρίζουν τί κάμνουσιν. Αὐτοὶ θάρροῦσιν, ὅτι θέλει ἀφανισθῇ παντελῶς τὸ ὄνομά μου, καὶ διὰ τοῦτο σταυροῦσιν με· ἀλλὰ αἱ κατεχόμεναι ἐν τῷ Ἄδῃ ψυχαὶ τῶν Προπατόρων χαίρονται, προσδοκῶσαι τὴν παρουσίαν μου. Αὐτοὶ ἐλπίζουσιν, ὅτι θέ-

λῶ θανατωθῇ, νὰ μὴν ἀναστῶ τρίμε-
ρες, πρὸς ἔλεγχον τῆς μαιφονίας αὐτῶν·
ἀλλ' ἐγὼ ἀναστὰς μετὰ δόξης, ἀνταποδώ-
σω τὸ ἀνταπόδωμα αὐτῶν αὐτοῖς, ὅτι οὐ
συνῆκαν τὴν ἐμὴν συγκατάβασιν, διὰ τοῦ-
το δὲν γνωρίζουν τί κάμνουνσι. Φριξόμεν,
ἀδελφοί μου Χριστιανοί, ἐννοοῦντες τὴν
ἁπαλὴν μακροθυμίαν τοῦ Κυρίου· ὁ Χρι-
στὸς ὑπὲρ τῶν ὑβριστῶν, ὑπὲρ τῶν φο-
νευτῶν, ὑπὲρ τῶν ἀξίων παθεῖν πάντα
τὰ κακὰ, εὐχεται τῷ Πατρὶ λέγων· Πά-
τερ, ἄφες αὐτοῖς· καὶ ἡμεῖς, διὰ μικρὸν
σφάλμα τοῦ ὁμοπίστου μας Χριστιανοῦ,
κρατοῦμεν ἔχθραν πολυχρόνιον. Θαυμάζω
πῶς δὲν παθαίνομεν ὅσα ἐπρεπε νὰ πά-
θουν ἐκεῖνοι, μᾶλλον δὲ καὶ περισσότερα·
διότι ἐκεῖνοι μὲν ἀγνοοῦντες ἐποίουν ταῦ-
τα, ἡμεῖς δὲ μετὰ ἐπίγνωσιν τοῦ Χρι-
στοῦ, καὶ ταῦτα ἔχοντες καὶ αὐτὸν πα-
ράδειγμα, ὡς λοιδορούμενος, οὐκ ἀντελοι-
θώρει, πάσχων, οὐκ ἠπείλει, κατὰ τὸν Ἀ-
πόστολον Πέτρον. Καὶ δεῖλει ἀπορήσει τι-
νὰς, ὅτι, ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς ἐσυγχώρησε
τοὺς Ἰουδαίους τὸ πταίσμα τῆς Σταυρώ-
σεως, διατί μετὰ ταῦτα, εἰς ἐκδίκησιν αὐ-
τοῦ ἐφονεύθησαν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, καὶ
ἡ πόλις αὐτῶν ἠφανίσθη; Καὶ λέγομεν εἰς
τοῦτο, πρῶτον μὲν, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι
καὶ φιλόανθρωπος, εἶναι καὶ δικαιοκρί-
της· καὶ ὡς μὲν φιλόανθρωπος ἐσυγχώρη-
σέτους, ὡς δὲ δικαιοκρίτης ἀπέδωκεν αὐ-
τοῖς κατὰ τὴν ἀνομίαν αὐτῶν, καὶ κατὰ
τὴν πονηρίαν αὐτῶν ἠφάνισεν αὐτούς, ὡς
φάλλει Δαβὶδ ἐν τῷ ψ. Ψαλμῷ. Δευ-
τερον δὲ, ὅτι ὡσάν τοὺς ἐσυγχώρησεν ὁ
Χριστὸς, ἤθελαν μετανοῦσαι καὶ αὐτοὶ νὰ
εἰποῦσιν, ὅτι ἔσφαλαν, πρεπόντως ἤθελαν
λυτρωθῇ καὶ τῆς αἰχμαλωσίας, καὶ τῆς
κολάσεως. Ἐπειδὴ δὲ ὁ μὲν Χριστὸς φι-
λανθρώπως ἐκτίzen, αὐτοὶ δὲ οἰκισθελῶς,
μᾶλλον δὲ κακοτρόπως ἐχαλοῦσαν, τί δι-
καιοσύνη ἦτον νὰ μὴ παιδευθοῦσιν οἱ τοιοῦ-
τοι, οἱ ὅποιοι, οὐκ ὅτι ἐμετανόησαν, μετὰ
τὸ σταυρῶσαι τὸν Χριστόν, ἀλλὰ καὶ προ-
σελθόντες τῷ Πιλάτῳ, καὶ ὀνομάζοντες
τὸν Χριστὸν πλάγον, ἐζήτουν στρατιώτας
νὰ φυλάττουν τὸν τάφον. Βλέπεις τὴν δι-
καιοκρισίαν τοῦ Θεοῦ, πῶς ἐπληρώθη; διὰ

τοῦτο καὶ ὁ Προφήτης Ἰερემίας λέγει εἰς
τὸ ια'. Κεφ. Οἱ νεανίσκοι αὐτῶν ἐν μαχαί-
ρᾳ ἀποθανοῦνται· οἱ υἱοὶ αὐτῶν, καὶ αἱ
θυγατέρες αὐτῶν τελευτήσουσιν ἐν λιμῷ
καὶ ἐγκατάλειμμα οὐκ ἔσται αὐτῶν. Ταῦ-
τα τοίνυν ἰδὼν ὁ Προφήτης, ἐπιφέρει· Δί-
καιος εἶ, Κύριε, ὅτι ἀπολογησάμην πρὸς
σέ· δεικνύων διὰ τοῦ τοιούτου λόγου, ὅτι
πάντα ταῦτα πεπόνθασιν οἱ Χριστοκτόνοι
Ἑβραῖοι, τῇ δικαιοκρισίᾳ τοῦ Θεοῦ. Ἀρ-
κοῦσι τοσαῦτα διὰ τὸ πρῶτον μέρος τοῦ β'.
Κεφαλαίου.

Καὶ ἐρχόμεθα εἰς τὸ β'. τὸ ὁποῖον εἶ-
ναι περὶ τοῦ μετανοήσαντος Ληστοῦ. Καὶ
λέγομεν εἰς αὐτὸ ὅτι ὅταν ἐσταύρωσαν οἱ
παράνομοι Ἰουδαῖοι τὸν Χριστόν, τότε ἐ-
σταύρωσαν μετ' αὐτοῦ καὶ δύο Ληστὰς,
συντρόφους ὄντας τοῦ Βαραβδᾶ· τὸν μὲν
ἐκ δεξιῶν, τὸν δὲ ἐξ εὐωνύμων. Καὶ τοῦτο
διατί; Διὰ νὰ δείξουσι πρὸς τὸ πλῆθος
τοῦ λαοῦ, ὅπου ἦτον συνηθροισμένον διὰ
τὸ Πάσχα, ὅτι ὁ Χριστὸς εἰς ἀπ' ἐκείνους
τοὺς Ληστὰς εἶναι. Τότε ἐπληρώθη ἡ Προ-
φητεία τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου, ὅπου λέ-
γει εἰς τὸ νγ'. Κεφάλαιον· Καὶ ἐν τοῖς ἀνό-
μοις ἐλογίσθη. Πλὴν ἐκεῖνοι οἱ δύο Λη-
σταὶ ἦσαν προτύπως τῶν Ἰουδαίων, καὶ
τῶν ἐξ Ἑθνῶν πιστευσάντων τῷ Χρι-
στῷ· διότι, ὥσπερ καὶ οἱ δύο Λησταὶ κα-
τὰ τὴν ἀρχὴν ὑβρίζον τὸν Χριστόν, ὕστε-
ρον δὲ ὁ εἰς μετανόησας, ἐπιτίμα τὸν ἄλ-
λον· οὕτω καὶ ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες, καὶ αὐτοὶ
οἱ Ἑβραῖοι, κατ' ἀρχὰς μὲν ἀθετούσαμεν
τὸν Χριστόν, μετὰ δὲ ταῦτα ἡμεῖς μὲν ἐ-
πιστεύσαμεν αὐτῷ· οἱ δὲ Ἑβραῖοι ἔμεναν
καὶ ἕως τοῦ νῦν βλασφημοῦντες αὐτῷ. Διὰ
τοῦτο πρεπόντως αὐτοὺς μὲν ἐπιτιμοῦμεν,
καὶ ἀναθεματίζομεν, τῷ δὲ Χριστῷ κρά-
ζομεν κατ' ἐκάστην ἡμέραν, Μνήσθητι ἡ-
μῶν, Κύριε, ἐν τῇ Βασιλείᾳ σου. Ἀλλὰ ἄς
ἀκούσωμεν τί εἶπεν ὁ Χριστὸς πρὸς τὸν
μετανοήσαντα Ληστὴν. Ἀμὴν λέγω σοι, σή-
μερον μετ' ἐμῆ ἔσῃ ἐν τῷ Παραδείσῳ· ἦγεν,
βιβᾶτα λέγω σοι, σήμερον μετ' ἐμένα δι-
λεις εἶσαι εἰς τὸν παράδεισον. Ἐχομεν εἰς
τοῦτον τὸν λόγον δύο ἀπορίας, πρῶτον μὲν
εἰς ποῖον Παράδεισον τάξει ὁ Χριστὸς τῷ
Ληστῇ νὰ εὕρισκεται μετ' αὐτοῦ· δευτέραν

θε ἀπὸ ποίαν μεγάλην ἀρετὴν ἐσώθη ἐκεῖνος ὁ Ἀηστὴς τοσόνδε εὐκολα. Καὶ πρὸς μὲν τὴν πρώτην ἀπορίαν λέγουσι, πῶς ὁ Ἀηστὴς ἀκόμη δὲν ἀπόλαυσε τὸν Παραδείσῳ ἐπειδὴ λέγει ὁ Ἀποστόλος Παῦλος, εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολὴν, ἐν Κεφαλῇ, εἰς α'. πῶς οἱ προλαβόντες Ἅγιοι ἀκόμη δὲν ἐκκληρονόμησαν τὴν Ἐπαγγελίαν, διὰ τὸ μὴ τελειωθῆσθαι μόνοι τοὺς χωρὶς τῶν μεταγενεστέρων Ἀγίων· ἀλλ' ὅταν τελειωθῶσιν ὅλοι οἱ Ἅγιοι, τότε δέλουσι κληρονομήσει ὁμοῦ πάντες καὶ τὸν Παραδείσῳ, μάλιστα δὲ ὅτι καὶ τὸ τάξιμον τοῦτο τοῦ Χριστοῦ, ὅπου εἶπε πρὸς τὸν Ἀηστὴν, Ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Παραδείσῳ, δὲν ἐναντιώνεται τὸν λόγον τοῦ Ἀποστόλου, ἐπειδὴ ὁ μὲν Χριστὸς ἀληθῶς ὑπέσχετο τῷ Ἀηστῇ τὸν Παραδείσῳ, οὐ μὴν δὲ ἦτον ἀνάγκη νὰ σεβῇ παρευθὺς τότε εἰς τὸν Παραδείσῳ· διότι, εἰάν καὶ εἶπε· Σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Παραδείσῳ, ἀλλὰ ὁ Χριστὸς τότε, τὴν ἡμέραν ἐκείνην, δὲν ὑπῆγεν εἰς τὸν Παράδεισον, ἀλλὰ εἰς τὸν Ἄδην νὰ εὐγάλη τὰς ψυχὰς τῶν ἀπ' αἰῶνος Ἀγίων· ὥστε τὸ Σήμερον τοῦτο, δὲν σημαίνει τὸ ἀπαραιτήτου τῆς ὥρας καὶ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, διότι καὶ εἰς τὸ β'. Κεφαλ. τῆς Γενέσεως γράφει ὁ Μωϋσῆς, πῶς ὁ Θεὸς εἶπε τῷ Ἀδὰμ καὶ τῇ Εὐᾷ α' Ἡ δ' αὖν ἡμέρα φαγῆτε ἀπ' αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε· ἀλλ' οὐκ ἦδη τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἢ ἔφαγον ἀπὸ τοῦ καρποῦ ἀπέθανον, ἔζησαν γὰρ μετὰ ταῦτα χρόνους πολλούς· ὥστε καὶ ὁ Χριστὸς, καλὰ εἰάν καὶ εἶπε τῷ Ἀηστῇ, Σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ, ἀλλὰ δὲν ἦτον ἀνάγκη τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ νὰ πληρωθῇ ἡ ὑπόσχεσις, μόνον δὲ διὰ τὸ βέβαιον καὶ ἀπαραιτήτου τῆς ὑποσχέσεως εἶπεν ὁ Χριστὸς τὸν λόγον ἐκεῖνον· καὶ οὕτω μὲν λέγουσιν, ὅτι τοῦτο τὸ ῥητὸν τοῦ Εὐαγγελίου ἔτι δεῖ νὰ ἀναγινώσκειται. Ἀμὴν λέγω σοι σήμερον, νὰ σταθῇ αὐτοῦ, ἐπειτα νὰ κάμῃς ἄλλην ἀρχὴν, μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Παραδείσῳ, διὰ τὸ νὰ λέγῃ ἡ ἐννοια πρὸς τὸν ἄνωθεν σκοπὸν οὕτως· βέβαια σήμερον σοῦ λέγω, μετ' ἐμοῦ δεῖς εἶσαι εἰς τὸν Παραδείσῳ, διότι κατὰ ταύτην τὴν ἐν-

νοίαν καὶ ὁ Χριστὸς φαίνεται ἀληθής, εἰάν καὶ ἐκείνην τὴν ἡμέραν δὲν ἦτον εἰς τὸν Παράδεισον μετὰ τοῦ Ἀηστοῦ, καὶ ὁ Ἀηστὴς ἐνδέχεται νὰ ἦτον εἰς τὸν Παραδείσον, καὶ ἄνευ τῆς Σαρκὸς τοῦ Χριστοῦ. Ἄλλοι δὲ πάλιν λέγουσιν ἐναντίον καὶ τῆς β', ἐννοίας, διότι ἀποφασίζουσι βεβαίως, πῶς ὁ Ἀηστὴς αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ, ἢ ἀπέθανεν, ἀπόλαυσε τὸν Παραδείσον, καθὼς καὶ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης, ἐν τῷ εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα Λόγῳ αὐτοῦ, ἐπιβεβαιῶναι τοῦτο πολλὰς ἀποδείξεις· ἐπειδὴ τίποτε θαυμαστὸν δὲν ἦτον νὰ εὑρίσκηται ὁ Χριστὸς τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μετὰ τῆς σαρκὸς μὲν εἰς τὸν τάφον, μετὰ δὲ τῆς Θεότητος εἰς τὸν Παραδείσον σὺν τῷ Ἀηστῇ Φέρουσι καὶ μάρτυρας τὸν Πεινητὴν Κοσμάν, καὶ τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν, ἐπιβεβαιῶντας τοὺς λόγους τοῦ αἰγίου Γρηγορίου τοῦ Νύσσης· διότι ὁ μὲν Κοσμάς λέγει ἕνα Τροπᾶριον τῆς ἐσδόμης Ὠδῆς τοῦ Μεγάλου Σαββάτου οὕτως· Μία ὑπῆρχεν ἡ ἐν τῷ Ἄδῃ ἀχώριστος καὶ ἐν τῇ Ἐδέμ Θεότης Χριστοῦ· ὁ δὲ Ἰωάννης λέγει, εἰς ἕνα Τροπᾶριον τῆς πρώτης Ὠδῆς τοῦ δ'. Ἠχοῦ. Ἐν Τάφῳ σωματικῶς, ἐν Ἄδου μετὰ ψυχῆς ὡς Θεὸς, ἐν Παραδείσῳ δὲ μετὰ Ἀηστοῦ, καὶ ἐν θρόνῳ ὑπῆρχες Χριστέ, μετὰ Πατρός καὶ Πνεύματος, πάντα πληρὼν ὁ ἀπερίγραπτος. Πρὸς δὲ τὴν ἐννοίαν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ὅπου εἶπον, ὅτι λέγει, πῶς οἱ προλαβόντες Ἅγιοι ἀκόμη δὲν ἐκκληρονόμησαν τὴν Ἐπαγγελίαν, λέγουσιν αἱ τοιοῦτοι, ὅτι καλῶς εἶπεν ὁ Ἀποστόλος, διότι Ἐπαγγελία λέγεται ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἐπειδὴ αὐτὴν ὑπέσχεθη ὁ Χριστὸς νὰ δώσῃ τοῖς Ἀγίοις, ὡς λέγει ἐν τῷ Ἱερῷ Εὐαγγελίῳ. Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν Βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· καὶ οἱ Ἅγιοι γοῦν, οἱ προλαβόντες τὸν Παραδείσον, εἰς ὃν ἦτον ὁ Ἀδὰμ πρὸ τῆς παρακοῆς, ἐκκληρονόμησάν τον, τὴν δὲ Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν οὐκέτι, ἀλλὰ μετὰ τὸ τέλος τοῦ κόσμου παντός. Δὲν εἶναι γοῦν παράξενον, εἰάν καὶ ὁ Ἀηστὴς μετὰ τῶν ἄλλων Ἀγίων, τὸν μὲν Παραδείσον ἀπέλαβε, κατὰ τὴν ἡ-

πόσχειν τοῦ Χριστοῦ, τὴν δὲ Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν οὐκέτι, διὰ τὸν λόγον τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Πρέπει δὲ καὶ τοῦτο νὰ εἰποῦμεν διὰ τοὺς ἀγραμμάτους, καὶ ἀμαθεῖς, ὅτι ὁ Ἀηστὴς, οὐχὶ μετὰ τῆς σαρκὸς ὑπῆγεν εἰς τὸν Παράδεισον, τοῦτο γὰρ ἦν ἀδύνατον, ἐπειδὴ ἐφόρει κορμὶ θνητὸν καὶ φθαρτὸν, μόνῃ δὲ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἀπῆλθεν, ὡς καὶ τῶν ἄλλων Ἀγίων. Ὅταν δὲ γένη ἡ κοινὴ Ἀνάστασις τῶν ἀνθρωπίνων σωμάτων, τότε καὶ αὐτὸς ἀναστήσεται μετὰ τοῦ σώματος αὐτοῦ· διότι καὶ ὁ ἅγιος Ἀνδρέας ὁ Κρήτης; εἰς ἓνα Τροπάριον τῆς Σ'. Ῥόδης τοῦ Κανόνος τῆς Κυριακῆς τῶν Μυροφόρων, διὰ νὰ μὴ νομίσωμεν, ὅτι μετὰ τοῦ σώματος αὐτοῦ ἀπῆλθεν ὁ Ἀηστὴς εἰς τὸν αἰσθητὸν Παράδεισον, οὕτω λέγει· Τὸν τῷ Σταυρῷ Ἀηστὴν, ἐπιγόνον σε Θεόν, κληρονόμον εἰργάσω νοητοῦ Παραδείσου, τὸ μνήσθητι δοῶντα, παντοδύναμε Σωτήρ. Ἀκούεις πῶς λέγει ὁ Ἅγιος, ὅτι ἐγένετο ὁ Ἀηστὴς κληρονόμος νοητοῦ Παραδείσου; ὁ δὲ νοητὸς Παράδεισος σῶμα φθαρτὸν δὲν δέχεται, ἀλλὰ μόνον ψυχὰς ἀφθάρτους.

Ἀρκοῦσι τοσαῦτα, ὡς ἐν συντόμῳ, διὰ τὴν πρώτην ἀπορίαν τοῦ β'. μέρους. Πρὸς δὲ τὴν β'. ὅτι ἀπὸ ποῖαν μεγάλην ἀρετὴν ἐσώθη ἐκεῖνος τόσον εὐκολα, λέγομεν, ὅτι δίκαιον τὸ εἶχε νὰ σωθῇ, καὶ μόνον διὰ ταυτὸν τὸν λόγον, ὃν εἶπε πρὸς τὸν Χριστὸν, μνήσθητί μου, Κύριε, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. Διότι, εἰς τοιοῦτον καιρὸν, ὅπου οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Γραμματισμένοι ἔλεγον τὸν Χριστὸν πλάνον καὶ παραβάτην, οἱ Μαθηταὶ τὸν ἄφησαν, ὁ Πέτρος τὸν ἀρνύθη, οἱ ἐπίλοιποι τὸν ἀναγελοῦσαν, πῶς ἄλλους ἔσωσεν ἀπὸ πειρασμοῦ, καὶ τὸν ἑαυτοῦ του δὲν δύναται νὰ λυτρώσῃ, τότε ὅπου ἀκώμη σημεῖον τίποτε δὲν ἴδε, διότι τὸ σκότος μετὰ ταῦτα ἐγένετο, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς· εἰς τὸν τοιοῦτον γοῦν καιρὸν, νὰ μετανοήσῃ αὐτὸς ἀπὸ τὰς ἀμαρτίας του. Καὶ πρὸς μὲν τὸν ἄλλον Ἀηστὴν, τὸν βλασημοῦντα, νὰ λέγῃ, δὲν φοβᾶσαι τὸν Θεόν, ὅτι καὶ σὺ εἰς τὸ κρίμα εἶσαι; καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως παιδεύομεσθαι, διότι, καθὼς ἐπράξαμεν, ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ ἀδίκως παιδεύεται, ὅτι δὲν ἔπραξε τίποτε

πράγμα ἄτοπον· πρὸς δὲ τὸν Χριστὸν νὰ λέγῃ, ἐνθυμήσου καὶ ἐμένα, αὐθέντα, ἐν τῇ Βασιλείᾳ σου. Πῶς δὲν εἶχε δίκαιον νὰ σωθῇ; διότι, τί ἔβλεπεν εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ τὸν ἔλεγεν αὐθέντην; ποίους δούλους, ποίους ὑπηρέτας, ποῖαν δὲ Βασιλείαν ἔβλεπεν, ὅπου εἶχεν ὁ Χριστὸς ὁ ἐσταυρωμένος, ὁ ὑβρισμένος, ὁ γυμνός; Βλέπετε, τί πολὺ εἰς τὸν τοιοῦτον καιρὸν, νὰ εὐρεθῇ εἰς ἄνθρωπος νὰ γνωρίσῃ τὸν Χριστὸν τίς ἦτον; Βλέπετε, ὅτι καὶ εἰς τὸν Σταυρὸν ὑπάρχων ὁ Ἀηστὴς, ἐνθυμεῖται τὰς ἀμαρτίας του; Ποῦ εἶναι τινές, ὅπου ἀμαρτάνουσιν ἀνέπιστρόφως εἰς ὅλην τους τὴν ζωὴν, καὶ λέγον, Σέλω μετανοήσῃ εἰς τὸν θάνατον μου, καὶ σώναι μία ὥρα νὰ σωθῶ, ὡς περ καὶ ὁ Ἀηστὴς; Ἄς ἀκούσωμεν, ὅτι ὁ Ἀηστὴς δὲν ἐπραγματεύετο τὸν καιρὸν τῆς μετανοίας, ὡς περ καὶ ἡμεῖς, μόνον τότε τοῦ ἔτυχεν αἰφνιδίως ὥρα, καὶ τότε ἐμετανόησεν, ἡμεῖς δὲ ἀμαρτάνοντες θεληματικῶς, καὶ πραγματευόμενοι τὸν καιρὸν, ἀθῆλον εἶναι, ὅτι θελομεν ἀξιώθῃ μετανοίας, ἀδηλότερον δὲ εἶναι, ἔάν καὶ ὁ Θεὸς δεχθῇ τὴν τοιαύτην μετάνοιαν. Ἀλλὰ ἰδέτε Θεοῦ οἰκονομίαν· ὁ Ἀδὰμ ποτὲ διὰ ξύλου ἐξεβλήθη τοῦ Παραδείσου, ὁμοίως καὶ ὁ Ἀηστὴς σήμερον διὰ ξύλου τοῦ Σταυροῦ ἐκληρονόμησεν αὐτόν· ἐκεῖνος δὲν ἐμετανόησε τότε νὰ εἰπῇ, ὅτι ἡμαρτε, μάλιστα δὲ ἐποίησε τὸν Θεὸν αἷτιον τοῦ κακοῦ λέγων· ἡ γυνὴ, ἣν ἔδωκας μετ' ἐμοῦ, αὕτη μοι ἔδωκεν ἀπὸ τοῦ ξύλου καὶ ἔφαγον· οὗτος δὲ μόνον ἔκαμνε τὸν ἑαυτόν του πταίστην· ἐκεῖνος ὥρα Σ'. παραβάς τὴν Ἐντολὴν, ἔφαγε· καὶ οὗτος ὥρα Σ'. ὁμολογῆσας τὸν Χριστὸν Κύριον καὶ Βασιλέα, εἶπε τὸ Μνήσθητί μου, Κύριε, ἐν τῇ Βασιλείᾳ σου· πρεπόντως ἄρα διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν ἐσώθη ὁ εὐγνώμων Ἀηστὴς ἐκεῖνος. Αὐτοῦ τῆς μετανοίας ἀξίωσον καὶ ἡμᾶς, Δέσποτα Κύριε, ὁ δὲ ἡμᾶς σταυρωθῆναι καταδεξάμενος.

Ἀλλὰ ὥς ἐλθοῦμεν εἰς τὸ τρίτον μέρος, τοῦ β'. Κεφαλαίου, ἐπειδὴ ἀρκετῶς εἶπαμεν περὶ τοῦ β'. Εἶναι δὲ ἡ ἔννοια τούτου, περὶ τῶν παρὰ τῷ Σταυρῷ ἐστηκότων ἡγουν, μετὰ τὴν Σταύρωσιν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν μετάνοιαν τοῦ Ἀηστοῦ, τίνες ἔ-

σαν, ὅπου ἐπαραστήκοντο ἐκεῖ εἰς τὸν Σταυρόν; καὶ τοῦτο τὸ μέρος τὸ μοιράζομεν εἰς δύο, εἰς τοὺς ἀλλοτρίους τοῦ Χριστοῦ, καὶ εἰς τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ· τούτεστι, πρῶτον θέλομεν εἰπεῖ, πῶς οἱ ξένοι τῆς συγγενείας τοῦ Χριστοῦ Ἰουδαῖοι τὸν ἐβλασφημοῦσαν κάτωθεν ἰστάμενοι. β'. δὲ πῶς ἡ Μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ὁ Θεολόγος, Γεώργιος, καὶ ἄλλοι τινὲς συγγενεῖς αὐτοῦ ἴσταντο κλαίοντες καὶ θρηνούντες. Καὶ περὶ μὲν τοῦ α'. ἃς ἀκούσωμεν τῶν ἄλλων τριῶν Εὐαγγελιστῶν, περὶ δὲ τοῦ β'. μόνου τοῦ Θεολόγου Ἰωάννου, ἐπειδὴ καὶ μόνος διηγείται περὶ τούτου. Τί γοῦν λέγουσιν οἱ τρεῖς Εὐαγγελισταὶ περὶ τοῦ α'. Οἱ δὲ παραπορευόμενοι (τούτεστιν οἱ διερχόμενοι τὴν ὁδὸν) κινούντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, ἐβλασφήμουσαν λέγοντες· Σὺ ὅπου εἶπες νὰ χαλάσῃς τὸν Ναὸν, καὶ εἰς τρεῖς ἡμέρας νὰ τὸν κτίσῃς, λύτρωσαι τὸν ἑαυτὸν σου, καὶ κατάβα ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ. Αὐτὸ προβλέπων ὁ Προφήτης Δαυὶδ, ἔλεγεν ἐν τῷ κα'. Ψαλμῷ. Πάντες οἱ θεωροῦντές με ἐξεμυκτήρησάν με, ἐλάλησαν ἐν χεῖλεσιν, ἐκίνησαν κεφαλὴν· καὶ πάλιν ἐν τῷ ρη'. Ψαλμῷ. Καγὼ ἐγενήθην ὄνειδος αὐτοῖς· εἶδοσάν με, ἐσάλυσαν κεφαλὰς αὐτῶν. Ὅντως ὁ Διάβολος ἐλάλει ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν, διότι ἔπασχε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν διὰ Σταυροῦ οἰκονομίαν, διὰ τοῦτο λαλεῖ ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν « Κατάβα ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ »· ἵνα μὴ ἀποθάνῃς δηλονότι, νὰ ἔλθῃς κάτω ἐν τῷ Ἀδῃ, καὶ καταργήσας τὴν δύναμίν μου, ἐλευθερώσῃς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, ἃς εἶχον ἀπὸ τοῦ αἰῶνος κερδισμένας. Ὅμοίως δὲ καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων καὶ Πρεσβυτέρων, λέγοντες, Ἄλλους ἔσωσεν ἀπὸ μεγάλους πειρασμούς, ὥς περ τὸν Παράλυτον τῆς ἀσθενείας, ὥς περ τὴν θυγατέρα τῆς Χαναναίας ἀπὸ τοῦ Δαιμονίου, ὥς περ τὸν Λάζαρον τοῦ Σατάτου, καὶ τὸν ἑαυτὸν τοῦ δὲν δύναται νὰ λύτρωσῃ; Ἐὰν εἶναι αὐτὸς Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἃς κατέβη ἀπὸ τὸν Σταυρόν, νὰ πιστεύσωμεν εἰς αὐτόν. Τοῦτο δὲ ἔλεγον οἱ Χριστοκτόνοι, οὐχ ὅτι εἶχαν χρειάν νὰ πιστεύσων· προεγίνωσκε γὰρ τοῦ-

το ὁ Χριστὸς, ὅτι δὲν ἤθελαν πιστεύσει, εἰὰν καὶ ἐκατέβαιναν, ἀλλὰ ὁ Διάβολος ἠνάγκαζε καὶ αὐτοὺς νὰ λέγουσιν τὸν τοιοῦτον λόγον κατὰ δύο τρόπους, καθ' ἕνα μὲν εἰὰν κατέβη ὁ Χριστὸς ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ, νὰ μείνῃ ἀτελείωτος ἡ διὰ Σταυροῦ οἰκονομία, νὰ γένῃ τοῦ ἐχθροῦ τῆς ἀληθείας Διὰ βόλου τὸ θέλημα. β'. δὲ εἰὰν δὲν κατέβη, νὰ φανῇ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ὡς ἀδύνατος τοῦ βοηθῆσαι ἑαυτόν. Πέποιθεν ἐπὶ τὸν Θεόν, ῥυσάσθω νῦν αὐτόν, εἰ θέλει αὐτόν· εἶπε γὰρ ὅτι Θεοῦ εἰμί Υἱός. Τὸ μὲν ἡμῖς ῥητόν οἱ Θεομπαῖκται Ἀρχιερεῖς τὸ λέγουσιν ἀπὸ τὸν κα'. Ψαλμὸν τοῦ Δαυὶδ, τὸ δὲ εἶπε γὰρ ὅτι Θεοῦ εἰμί Υἱός, ἀπὸ τοῦ β'. Κεφ. τῆς Σοφίας τοῦ Σολομῶντος. Ἀλλ' ὅντως, ὡς λέγει ὁ αὐτὸς Σολομὼν ἐν τῷ αὐτῷ Κεφαλαίῳ, Ταῦτα ἐλογίσαντο, καὶ ἐπλανήθησαν· ἀπετύφλωσε γὰρ αὐτοὺς ἡ κακία αὐτῶν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν Μυστήρια Θεοῦ. Ἐπειδὴ γὰρ εἶδεν ὁ ἐχθρὸς τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας Διάβολος, ὅτι νικάται ὑπὸ τοῦ Κυρίου, καὶ ὅτι ὁ πόνος, ὃν ἐποίει κατὰ τοῦ Χριστοῦ ἐπιστρέφει εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀδικία αὐτοῦ καταβαίνει ἐπὶ τὴν κορυφὴν αὐτοῦ, ὡς λέγει ὁ Δαυὶδ ἐν τῷ ζ'. Ψαλμῷ, διὰ τοῦτο πάντα λίθον κινεῖ κατὰ τὴν Παροιμίαν, καὶ πᾶσαν μέθοδον μεταχειρίζεται νὰ λυπήσῃ τὸν Χριστόν· καὶ ἀνωθεν μὲν ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ ἀναγκάζει τὸν Ληστήν διὰ νὰ βλασφημῇ, κάτωθεν δὲ ἀπὸ τῆς γῆς τοὺς Ἀρχιερεῖς, νὰ λέγουσι τοὺς τοιοῦτους λόγους, ἐκ πλαγίου δὲ καὶ τοὺς παρερχομένους, νὰ λέγῃσι τὰ ὅμοια. Τοιαῦτα λόγια ἔλεγε ποτὶ καὶ ὁ Διάβολος, ὅταν ἐνήστευσεν ὁ Κύριος μ'. ἡμέρας κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκάς εἰς τὸ δ'. Κεφ. Εἰ Υἱὸς εἰ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω. Ἀρκοῦσι τοσαῦτα διὰ τὸ α'. τοῦ γ'. μέρους· περὶ δὲ τοῦ β'. ἃς ἀκούσωμεν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Γεωργίου τί λέγει εἰς τὸ ιδ'. Κεφαλαίον.

Εἰστήκεισαν παρὰ τῷ Σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ Μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἡ Ἀδελφή τῆς Μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ, καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ. Πρέπει νὰ μάθωμεν πρῶτον, κατὰ τίνα τρόπον ἡ Μαρία, ἡ θυγάτηρ τοῦ Κλωπᾶ, ἦτον Ἀδελφὴ τῆς

Θεοτόκου Μαρίας· καὶ λέγει εἰς αὐτὸ ὁ Βουλγαρίας Θεοφύλακτος, πῶς ὁ Κλωπᾶς ἦτον ἀδελφὸς τοῦ Μνήστορος, καὶ ἐπειδὴ ἀπέθανεν ἄτεκνος, ἔλαβεν ὁ Ἰωσήφ τὴν Γυναῖκα αὐτοῦ, κατὰ τὸν Μωσαϊκὸν νόμον, καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς ταύτην τὴν Μαρίαν, ἣν ὀνομάζει ταυτὺν ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ἀδελφὴν τῆς μητρὸς τοῦ Χριστοῦ, οὐχ ὅτι ἦτον κατὰ φύσιν ἀδελφή, ἀλλὰ μόνον ἀπλῶς συγγενής. Φέρει δὲ καὶ εἰς παραδείγμα μίαν ῥῆσιν, ἣτις εὐρίσκεται εἰς τὸν Βασιλέα Φυλιστιεὶμ Ἀδιμέλεχ, περὶ τῆς Ῥεβέκκας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, Ἀδελφῆ μου ἐστί. Τοῦτο δὲ τὸ παράδειγμα, ὁ περ λέγει ὁ Βουλγαρίας, δὲν εἶναι ἀρμόδιον πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ Εὐαγγελίου· διότι ὁ Ἰσαάκ, φοβούμενος νὰ μὴ τὴν πάρουν τὴν Ῥεβέκκαν οἱ Φυλισταῖοι, εἶπε τὸν λόγον τοῦτον πλαστῶς, καὶ οὐχὶ ὅτι εἶχαν συνήθειαν νὰ λέγουν τοὺς ἀπλῶς συγγενεῖς ἀδελφούς. Πλὴν ἡ ἀλήθεια αὕτη εἶναι, ὡς λέγει ὁ ἅγιος Ἀνδρέας ὁ Κρήτης, ὅτι ὁ Κλωπᾶς ἦτον Ἀδελφὸς τοῦ Ἰωακείμ, τοῦ Πατρὸς τῆς Θεοτόκου, καὶ ἐπειδὴ ἀπέθανεν ἄτεκνος ἐκεῖνος, ἔλαβεν ὁ Ἰωακείμ τὴν Γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἐγέννησε ταύτην τὴν Μαρίαν· διὰ τοῦτο πρεπόντως ὀνομάζεται ἀδελφὴ τῆς Θεοτόκου, ἐξ ἐνὸς πατρὸς δηλαδὴ, καὶ δύο μητέρων. Καὶ τοῦτο δὲ πρέπει νὰ ἡξυρετε, ὅτι τέσσαρες γυναῖκας ἀναφέρονται εἰς τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον, Μαρίας λεγόμεναι, α. μὲν ἡ Κυρία Θεοτόκος, β'. αὕτη. γ'. ἡ Μαгдаληνὴ, δ'. ἡ ἀδελφὴ τοῦ Λαζάρου. Ἀλλὰ ὡς ἐλθοῦμεν καὶ εἰς ἄλλην ῥῆσιν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ. » Ἰησοῦς ἐν ἰδῶν τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ τὸν Μαθητὴν παρεστῶτα ἐν ἡγάπα, λέγει τῇ Μητρί αὐτοῦ· Γύναι, ἰδοὺ ὁ υἱός σου· ἔπειτα λέγει καὶ πρὸς τὸν Μαθητὴν, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου· ἀπ' ἐκείνης γοῦν τῆς ὥρας ἐπῆρεν ὁ Μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια, τὴν Παναγίαν Θεοτόκον. Ποῖος ἦτον ὁ Μαθητὴς ἐκεῖνος ὁ παριστάμενος τῷ Σταυρῷ; Αὐτὸς ὁ Ἰωάννης. Καὶ διατί δὲν λέγει τὸ ὄνομά του; Διότι ἦτον ἀπρεπον νὰ λέγῃ, ὅτι ἐγὼ παριστάμην τότε ἐκεῖ, διὰ νὰ μὴ φανῇ, ὅτι διὰ ἔπαινον τὸ λέγει ἐδικόν του ὅσα γράφει. Κατὰ τίνα δὲ τρόπον ἦτον συγγενής τοῦ

Κυρίου ὁ Ἰωάννης; Κατὰ τοῦτον, ὅτι ἡ μήτηρ αὐτοῦ, Σαλώμη λεγομένη, ἦτον θυγάτηρ Ἰωσήφ τοῦ Μνήστορος τῆς Θεοτόκου. Καὶ διατί παραδίδωσι τοῦτω τὴν μητέρα αὐτοῦ; Διότι ἦτον καθαρὸς, καὶ ἐκ τῆς αὐτῆς κατὰ σάρκα συγγενείας, καὶ εἶχε κατὰ πάντα τρόπον τὸ ἀνύποπτον. Καὶ διατί λέγει, ὅτι ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ Μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια, ὅπου γε ἐστάθησαν μετὰ ταῦτα ἐκεῖ πολλὰς ὥρας, ἕως οὗ κατεβίβασαν τὸν Χριστὸν, καὶ τὸν ἔθαψαν; Αὕτη εἶναι ἡ ἐννοια τοῦ λόγου, ὅτι δὲν λέγει τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ ἐπῆρεν αὐτὴν ὁ Μαθητὴς καὶ ὑπῆγεν εἰς τὸ σπήτιόν του, ἀλλ' ὅτι ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας παρέλαβεν αὐτὴν ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Κυρίου, καὶ εἶχε τὴν ὡς μητέρα του. Διατί δὲ ἐν τῷ Σταυρῷ φροντίζει τῆς μητρὸς αὐτοῦ; καίτοι γε, ὅτε ἔζη, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς εἰς τὸ η'. Κεφάλαιον διδάσκοντος αὐτοῦ, ὑπῆγαν τινὲς καὶ εἶπον αὐτῷ, ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου (ἦγουν οἱ Υἱοὶ τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Μνήστορος, ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωσῆς, οἱ ὁποῖοι κατὰ τὸ ἀνθρώπινον ἐνομιζοῦτο ἀδελφοί τοῦ Κυρίου) ζητοῦσί σε ἔξω· καὶ αὐτὸς εἶπε, ποία εἶναι ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνες οἱ ἀδελφοί μου; ὅποιος ἀκούει τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ ποιεῖ αὐτόν, ἐκεῖνος εἶναι μήτηρ μου καὶ ἀδελφός μου. Ἐὰν γοῦν τότε ἔλεγεν οὕτως, τῶρα διατί φροντίζει περὶ αὐτῆς; Καὶ λέγομεν, ὅτι τότε μὲν, εἶπε τὸν λόγον τοῦτον, δειχνύνοντας, ὅτι καλὰ εἰάν ἦτον καὶ συγγενεῖς πλὴν, εἰάν δὲν ἐκάμνασι τὰς ἐντολάς του, δὲν τοὺς ἤθελεν ὠφελήσει τίποτες ἢ συγγένεια· τῶρα δὲ ἐπειδὴ εἶδεν αὐτὴν κατὰ πάντα πειθομένην τῷ Θεῷ αὐτοῦ προστάγματι, διὰ τοῦτο φροντίζει περὶ αὐτῆς, καὶ παραδίδωσιν αὐτὴν τῷ Μαθητῇ πρὸς παρηγορίαν, πρὸς διατροφήν, καὶ πρὸς γηροτροφίαν. Τοῦτο δὲ εἶναι καὶ εἰς ἡμᾶς παράδειγμα, ὅτι εἰ μὲν ἔχομεν γονεῖς εὐσεβεῖς Χριστιανούς, ποιῶντας τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ, νὰ ἔχωμεν τὴν φροντίδα αὐτῶν μέχρι θανάτου, διότι, ὅποιος δὲν ἐπιμελεῖται τῶν εὐσεβῶν γονέων του, εἶναι χειρότερος ἀπίστου, καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ Α-

πρόσολος Παῦλος εἰς τὸ ε'. Κεφάλαιον τῆς πρὸς Τίτον Ἐπιστολῆς. Εἰδὲ εἶναι οἱ γονεῖς μας ἀσθεῖς ἢ αἰρετικοί, νὰ λείπωμεν ἀπ' ἐκείνους, ἵνα μὴ μετάσχωμεν τῆς ἀσεβείας ἢ τῆς αἰρέσεως· διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς ἐμπόδισε πρὸ τῆς Σταυρώσεως τὸν Μαθητὴν ἐκεῖνον, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος, εἰς τὸ ἦ. Κεφ. νὰ μὴ υπάγῃ νὰ θάψῃ τὸν πατέρα του, ὅτι ἦτον ἄπιστος. Ἀρχοῦσι τοσαῦτα καὶ περὶ τῆς β'. διαίρεσεως τοῦ μέρους τοῦ γ'. Ἀς ἐλθοῦμεν δὲ εἰς τὸ δ'. μέρος τοῦ β'. Κεφ. τὸ ὁποῖον εἶναι περὶ τοῦ γενομένου σκότους, καὶ ἃς ἀκούσωμεν πάλιν περὶ τούτου τοῦ Θεοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου.

« Ἀπὸ δὲ ε'. ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἐννάτης· περὶ δὲ τὴν ἐννάτην ὥραν ἀνεδόθησεν ὁ Ἰησοῦς φωνὴ μεγάλην λέγων « Ἡλί, Ἡλί, λιμὰ σαβαχθανι, τουτίστι Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες; Τινεῖς δὲ τῶν ἐκεῖ ἐστώτων, ἀκούσαντες, ἔλεγον, ὅτι Ἡλίαν φωνεῖ οὗτος ». Ἐχομεν ἐνταῦθα δ'. ζητήματα, α'. διατί ε'. ἡμέρα καὶ ὥρα ἐσταυράθη ὁ Χριστός· β'. τὸ σκότος ἐκεῖνο κατὰ τίνα τρόπον ἐγένετο· γ'. ποῖοι Προφῆται προεῖπον περὶ τούτου τοῦ σκότους, ὅτι μέλλει γενέσθαι· δ'. διατί εἶπεν ὁ Χριστός, Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες; Καὶ πρὸς μὲν τὸ α'. λέγομεν ὅτι, τῇ ε'. ἡμέρᾳ ἐπλάσθη ὁ Ἀδάμ· καὶ πάλιν, ἐπειδὴ ὥρα ἔκτη ἦπλωσε τὰς χεῖράς του, καὶ ἔφαγεν ἐκ τοῦ καρποῦ, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς τῇ ἔκτῃ ὥρᾳ ἦπλωσε τὰς χεῖράς του ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, ἵνα διορθώσῃ τὸ πταῖσμα τοῦ Ἀδάμ· διὰ γὰρ τοῦτο συνέδησαν καὶ ἐπὶ τῆς σωρώσεως τοῦ Χριστοῦ ὅλα τὰ ἴσα, ὅσα συνέδραμον καὶ ἐν τῇ παραβάσει. Ἐκεῖ ὁ Ἀδάμ, ὥδε ὁ Χριστός· ἐκεῖ ἡ Εὐα, ὥδε ἡ Παρθένος Μαρία· ἐκεῖ ὁ ὄφις ὑπηρέτησε τῇ παραβάσει· ὥδε ὁ Γαβριὴλ ὑπηρέτει τῷ Μυστηρίῳ· ἐκεῖ λύπη, ὥδε χαρά· ἐκεῖ δένδρον τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν, ὥδε ξύλον τῆς Σταυροῦ· ἐκεῖ ἡ φλογίνη ρομφαία, ὥδε ἡ λόγχη τοῦ στρατιώτου ἐνύχαστο τὴν πλευρὰν τοῦ Χριστοῦ· ἐκεῖ χιτῶνες δερματίνοι, ὥδε ἡ πορφύρα, ἣν ἐφόρεσεν ὁ Χριστός πρὸ τοῦ Σταυροῦ· ἐκεῖ ὁ Παρά-

δεισος, ὥδε ὁ κῆπος, ἐν ᾧ ἐτάφη ὁ Χριστός, ἐκεῖ ἡ γλυκεῖα γεῦσις τοῦ καρποῦ, ὥδε ἡ πικρὰ γεῦσις τῆς χολῆς.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ α'. περὶ δὲ τοῦ β'. λέγομεν, ὅτι τὸ σκότος ἐκεῖνο δὲν ἦτον κατὰ φυσικὴν ἀκολουθίαν, ἤγουν νὰ εἶναι ἔκλειψις Ἡλίου, διότι ἡ ἔκλειψις τοῦ Ἡλίου γίνεται ὅταν εἶναι σύνοδος, ἤγουν γέννα τῆς Σελήνης· ἐπειδὴ γὰρ συνέρχονται οἱ δύο Φωστῆρες, καὶ ὁ μὲν Ἥλιος εἶναι λαμπρὸς καὶ ὑψηλός, ἡ δὲ Σελήνη εἶναι παρακάτω καὶ σκοτεινὴ, στέκεται τὸ σῶμα τῆς Σελήνης ὑποκάτω τοῦ Ἡλίου, καὶ δὲν δύναται νὰ λάμψῃ ὁ Ἥλιος, καὶ διὰ τοῦτο γίνεται εἰς μερικὸς καιροὺς ἡ ἔκλειψις τοῦ Ἡλίου, τὴν ὁποίαν τὴν ἴδαμεν καὶ ἡμεῖς γεγουῖαν εἰς τὰς ἡμέρας ἡμῶν. Ὅταν γοῦν εἶναι γέννα τῆς Σελήνης, ὡς εἶπον, τότε συμβαίνει ἐκ φύσεως, νὰ γίνεται ἡ ἔκλειψις τοῦ Ἡλίου κατὰ καιροὺς· τὸ δὲ νὰ εἶναι ἡ Σελήνη δύο, τριῶν ἡμερῶν, ἡ καὶ πλείονων, καὶ νὰ γένῃ ἔκλειψις τοῦ Ἡλίου, οὔτε εἶναι δυνατόν νὰ γένῃ ποτέ, οὔτε ἠκούσθη ἄλλοτε. Τότε δὲ ὅτε ἐγένετο ἡ ἔκλειψις τοῦ Ἡλίου, καὶ ἐσκοτίσθη ὁ Ἥλιος εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Πάθους τοῦ Χριστοῦ, δὲν ἦτον κατὰ φύσιν, ἐπειδὴ ἡ Σελήνη ἦτον τότε ἰδ'. ἡμερῶν, Πάσχα γὰρ ἦν τῶν Ἑβραίων, καὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ γένῃ τότε ἔκλειψις Ἡλίου. Ἄλλο δὲ ὅτι, ὅταν γένῃ ἔκλειψις Ἡλίου κατὰ φύσιν, οὔτε εἰς ὅλην τὴν γῆν γίνεται ὁμοίως εἰς μίαν ὥραν καὶ στιγμὴν, οὔτε τρεῖς ὥρας δύναται νὰ κρατήσῃ, ἀλλὰ εἰς ἄλλον μὲν τόπον κρατεῖ τὸ σκότος ὥρας δύο, εἰς ἄλλον μίαν, εἰς ἄλλον περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον, κατὰ πῶς τύχῃ τὸ κλίμα τῆς πόλεως ἐκείνης, ἢ τῆς χώρας, ἐν ἣ εὐρίσκεται ὁ ἄνθρωπος, ὃς θεωρεῖ ταύτην τὴν ἔκλειψιν. Εἰς ἄλλον δὲ τόπον δὲν γίνεται παντελῶς, καθὼς καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Μωϋσέως, ὅπου ἔγινε τὸ σκότος μόνον εἰς τὴν Αἴγυπτον, οὐχὶ δὲ εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Ἀλλὰ τότε εἰς τὸν καιρὸν τοῦ πάθους τοῦ Χριστοῦ, δὲν ἔγινε μόνον εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, ἀλλὰ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, ὡς λέγουσιν οἱ Εὐαγγελισταί, καὶ ἐκράτησεν ὥρας τρεῖς· ὥστε δὲν ἦτον φυσικὴ ἔκλειψις Ἡλίου τὸ σκότος ἐκεῖνο,

ἀλλὰ ἦτον σημεῖον ἐξ οὐρανοῦ παράδοξον, τὸ ὅποιον ὑπέσχετο ὁ Χριστὸς νὰ δείξη τοῖς Ἰουδαίοις, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος εἰς τὸ ιβ'. Κεφαλαίον. Τοῦτο τὸ σκότος βλέπων ὁ Προφήτης Ἀββακούμ, ἔλεγεν ἐν τῷ γ'. Κεφαλαίῳ. « Ἐπήρθη ὁ Ἥλιος, καὶ ἡ Σελήνη ἐστὶ ἐν τῇ τάξει αὐτῆς »· τουτέστιν, ὑψώθη ἐπὶ σταυροῦ ὁ νοητὸς Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης Χριστός, καὶ ἡ Ἐκκλησία τῶν Χριστιανῶν ἐστάθη εἰς τὴν τάξιν τῆς. Ἀλλὰ ἅς εἰπόμεν καὶ τὰς Προφητείας τῶν Προφητῶν, ἵνα ἴδωμεν, τίνες Προφῆται προεφήτευσαν περὶ τοῦ σκοτοῦς τούτου, καὶ ὅπως λύσωμεν καὶ τὸ γ'. ζήτημα.

Ὁ Προφήτης Ἀμμὼς λέγει εἰς τὸ ε'. Κεφ. οὕτως. Ὁ ποιῶν πάντα καὶ μετασकुάζων, καὶ ἐκτρέπων εἰς τὸ πρῶτ' σκιάν θανάτου, καὶ ἡμέραν εἰς νύκτα σκοτάζων, Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ ὄνομα αὐτῷ· καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς εἰς τὸ ἦ. Κεφ. λέγει. « Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει Κύριος ὁ Θεός, δύσεται ὁ Ἥλιος μεσημβρίας, καὶ συσκοτάσει ἐπὶ γῆς ἐν ἡμέρᾳ τὸ φῶς ». Ὁμοίως καὶ ὁ Προφήτης Ἰωὴλ εἰς τὸ β'. Κεφ. λέγει. Πρὸ προσώπου αὐτοῦ συγχυθήσεται ἡ γῆ, καὶ σεισθήσεται ὁ οὐρανός, καὶ ἄστρα θώσουσι τὸ φέγγος αὐτῶν, καὶ Κύριος δώσει φωνὴν αὐτοῦ, πρὸ προσώπου δυνάμεως αὐτοῦ· καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς εἰς τὸ γ'. Ὁ Ἥλιος καὶ ἡ Σελήνη συσκοτάσουσι, καὶ αἱ ἀστέρες θώσουσι τὸ φέγγος αὐτῶν, ὁ δὲ Κύριος ἐκ Σιὼν ἀνακράξεται καὶ ἐξ Ἱερουσαλὴμ δώσει φωνὴν αὐτοῦ· καὶ σεισθήσεται ὁ Οὐρανός καὶ ἡ γῆ, ὁ δὲ Κύριος φέissetαι τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ὁσαύτως καὶ ὁ Προφήτης Ζαχαρίας λέγει εἰς τὸ ιδ'. Κεφ. « Καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ οὐκ ἔσται φῶς, καὶ ψυχὸς καὶ πάχος ἔσται μίαν ἡμέραν· καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη γνωσθήσεται τῷ λαῷ, καὶ οὐχ ἡμέρα καὶ νύξ, καὶ πρὸς ἑσπέραν ἔσται φῶς. Εἶναι καὶ ἄλλαι προφητεῖαι περὶ τούτου, ἀλλὰ ἀρκούσιν αὗται.

Περὶ δὲ τοῦ δ'. λέγομεν, ὅτι οὐχὶ ἐγκαταλείφθη ὁ Χριστὸς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νὰ σταυρωθῇ, καὶ διὰ τοῦτο ἔλεγε, Θεέ μου, Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες· ἀλλ' ἐπειδὴ

ἦτον τέλειος Θεός, καὶ τέλειος ἄνθρωπος, διὰ τοῦτο ὥσπερ πρὸ τοῦ Σταυροῦ ἐκοπίασε καὶ ἐπείνασε καὶ ἐδίψησε, διὰ νὰ δείξη, ὅτι κατὰ ἀλήθειαν ἔχει τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ οὐ κατὰ φαντασίαν, ἔζη καὶ ἐδῶ κατὰ τὴν φωνὴν ταύτην, καὶ οὐ κατὰ τὴν Θεότητα· Ἄλλοι δὲ οὕτως ἐνόησαν τὸ ῥητόν, ὅτι ὁ Χριστὸς ἀναλαμβάνων τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ εἶπεν, Ἴνα τί με ἐγκατέλιπες Θεέ μου· τὸν Ἰουδαϊκὸν λαόν, νὰ σταυρώσουσι τὸν Υἱόν σου τὸν Μονογενῆ; τὸν ἑαυτὸν τοῦ δὲ εἶπεν ὁ Χριστὸς, ἀντὶ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς κατὰ τὸ ἀνθρώπινον Ἰουδαῖος ἦν, καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως μετεῖχε. Τούτοις τοῖς λόγοις τοῦ Χριστοῦ συμφωνεῖ καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς κ'. Ψαλμοῦ, ὅς, τι λέγει « Ὁ Θεός, ὁ Θεός μου πρόσχες μοι; ἵνα τί ἐγκατέλιπες με; » Ζητοῦμεν δὲ μαθεῖν καὶ τὴν αὐτὴν ἢ φωνήν, ἣν εἶπεν ὁ Χριστὸς ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, καθὼς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος, Ἥλί, Ἥλί, λαμὰ σαβαχθανί, ἢ, ὡς λέγει ὁ Μάρκος, Ἐλωὶ, Ἐλωὶ, λαμὰ σαβαχθανί, ἅπερ σημαίνουν καὶ τὰ δύο Θεέ μου, Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες τίνος γλώσσης εἶναι; Καὶ οἱ μὲν λέγουσιν, ὅτι Ἑβραϊκῆς εἶναι· τινὲς δὲ, ὅτι Συριακῆς, διότι ἡ Συριακὴ φωνή, εἰς μερικά μὲν ὁμοιάζει μετὰ τῆς Ἑβραϊκῆς, εἰς μερικά δὲ ἀλλάζει· καὶ φέρουσιν εἰς παράδειγμα τῆς μαρτυρίας τὸν Φλάβιον Ἰώσηπον, ὁ ὅποιος ἦτον μὲν ἄνθρωπος σοφός, καὶ Ἑβραῖος κατὰ τὴν θρησκείαν, μετὰ μ'. χρόνους τῆς Σταυρώσεως τοῦ Χριστοῦ, ἐπὶ τῆς Βασιλείας τοῦ Καίσαρος Οὐεσπεσιανοῦ· ἔγραψε δὲ ἐν πολλοῖς βιβλίοις Ἑλληνιστὶ τὰς ἀπὸ κτίσεως κόσμου Ἱστορίας, μέχρι καὶ τῆς ὑστερινῆς ἀλώσεως τῶν Ἱεροσολύμων. Τοῦτον ὁ Θεὸς Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος τὸν ὀνομάζει φιλαληθῆ, ὥσπερ ἡ γὰρ τὴν ἀλήθειαν, καὶ ψεῦδος δὲν ἔγραφεν. Αὐτὸς γοῦν ὁ Ἰώσηπος γράφει εἰς τὸ β'. Κεφ. τοῦ ιβ'. λόγου τῆς Ἀρχαιολογίας, περὶ τῆς γλώσσης τῶν Σύρων, καὶ λέγει. Δοκεῖ μὲν εἶναι τῇ ιδιότητι τῶν Σύρων γραμμάτων ἐμφερής ὁ χαρακτήρ τῶν παρ' Ἑβραίοις γραμμάτων, καὶ φωνὴν ὁμοίαν αὐτοῖς ἀπῆχεῖν ιδιότροπον αὐτὴν εἶναι, συμ-

βέθηκε. Λέγουσι δὲ οὗτοι καὶ ἄλλο σημεῖον, πῶς ἦτον Συριακὴ ἢ φωνὴ ἐκείνη, διότι, εἰ μὴ ἦτον Ἑβραϊκὴ, πῶς δὲν ἐγνώρισαν οἱ περισσώτεροι τί λέγει; ἀλλὰ ἔλεγον, τὸν Προφῆτην Ἠλίαν κράζει αὐτός, νὰ ἔλθῃ νὰ τὸν βοηθήσῃ. Ἡμεῖς δὲ συμφωνοῦμεν μετ' ἐκείνους ὅπου λέγουσιν, ὅτι τῆς Ἑβραϊκῆς γλώσσης εἶναι αὕτη ἡ φωνή· καὶ δὲν θαυμαζομεθα, πῶς δὲν τὴν ἐγνώρισαν τί λέγει, ὡς ἀγράμματοι ὄντες καὶ ἀμαθεῖς· ἐπειδὴ, ὡς εἶπον, ὁ λόγος αὐτός εἶναι ἀρχὴ τοῦ καὶ Ψαλμοῦ· διότι καὶ τὴν σήμερον ἡμέραν, εἶναι πολλοὶ Χριστιανοί, ὅπου δὲν γνωρίζουσιν, οὐ μόνον τὸ Ψαλτήριον τί λέγει, ἀλλ' οὐδὲ ἄλλην Θεόπνευστον Γραφήν.

Καὶ εὐθέως δραμὼν εἰς ἕξ αὐτῶν, καὶ λαβὼν σπόγγον, πλήσας τε ὄξους, καὶ περιθεὶς καλὰ μω, ἐπότιζεν αὐτόν· οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον, ἄφες ἴδωμεν, εἰ ἔρχεται Ἠλίας σώσων αὐτόν· ἤγουν ὡσάν εἶπεν ὁ Χριστός· Ἠλί· Ἠλί, λαμὰ σαβαχθανί, περευδὺς εἰς ἀπὸ τοὺς στρατιώτας δραμὼν, ἐπῆρε σπογγάριον, καὶ ἐγέμισέ το ὀξύδι, τὸ ἔβαλεν εἰς τὴν ἄκραν τοῦ καλὰ μω, καὶ ἐπότιζεν αὐτόν· οἱ δὲ ἄλλοι ἔλεγον, ἄφες νὰ ἴδωμεν, εἰ μὴ ἔρχεται ὁ Ἠλίας νὰ τὸν βοηθήσῃ. Καὶ ποῦ εὗρεθαι ἐκεῖ τὸ ὄξος; ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης λέγει, πῶς ἦτον ἓνα ἀγγεῖον ἐκεῖ γεμάτον ὀξύδι ἕτοιμον, καὶ ἴσως τὸ ἡτοίμασαν προτῆτερα οἱ Χριστοκτόνοι Ἑβραῖοι διὰ αὐτὸν τὸν σκοπὸν. Διὰ τί δὲ τὸν ἐπότιζε τὸ ὄξος; Διὰ νὰ ἀποθάνῃ συντόμως ἀπὸ τὴν δριμύτητα τοῦ ὄξους. Εἰς καλὰ μω δὲ ἔβαλε τὸν σπόγγον, ἐπειδὴ εἰς ὕψος ἦτον ὁ Σταυρός, καὶ δὲν ἐφθανε τὸ στόμα τοῦ Χριστοῦ. Τίνος δὲ ἔνεκεν ἔλεγον οἱ ἄλλοι, ἄφες νὰ ἴδωμεν, εἰ μὴ ἔρχεται ὁ Ἠλίας νὰ τὸν βοηθήσῃ; Διότι ἐθαρρόουσιν, πῶς ἀπὸ τὴν δριμύτητα τοῦ ὄξους, δεῖλε ἀποθάνει ὁ Χριστός συντόμως· διὰ τοῦτο λέγουσιν ἐκεῖνοι, μὴ τοῦ διόφθῃ ὄξος, καὶ ἀποθάνῃ συντόμως, μόνον ἄφες τὸν νὰ ἴδωμεν, εἰ μὴ ἔλθῃ ὁ Ἠλίας νὰ τὸν βοηθήσῃ. Ὁ δὲ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης λέγει, πῶς ὁ Χριστὸς εἶπε. Διψῶ, καὶ διὰ τοῦτο τὸν ἐπότισαν τὸ ὄξος, μὴ νοήσαντες· ἀποφάνοι τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ·

διότι ὁ μὲν Χριστὸς εἶπε, Διψῶ ἤγουν διψῶ καὶ ὀρέγομαι τὴν σωτηρίαν σας, ὡς τὸ Ἐδύφησεν ἡ ψυχὴ μου πρὸς τὸν Θεὸν ἰσχυρὸν τὸν ζῶντα· ἐκεῖνοι δὲ νομίζοντες, ὅτι διὰ ποτὸν λέγει αἰσθητὸν, ἀντὶς νὰ τοῦ δώσουν ὕδωρ, δεδώκασιν αὐτῷ ὄξος. Καίτοι γε τοῦτο ἄνθρωπος δὲν τὸ ἤθελε κάμῃ, νὰ μὴν λυπηθῇ τὸν ἄνθρωπον τῆς αὐτῆς φύσεως ὄντα, εἰς τοιοῦτον καιρὸν, νὰ μὴν τοῦ δώσῃ ὕδωρ· ἀλλ' ἐκεῖνοι, ἀνήμεροι ὄντες, καὶ ἀχόρταστοι εἰς τὸ τιμωρεῖν τὸν Χριστόν, καὶ μέχρι ταύτης τῆς ὥρας, δὲν ἔπαυσαν ποιοῦντες αὐτῷ τὰ θλιβερά. Τότε ἐπληρώθη ἡ Προφητεία τοῦ Προφῆτου Δαυὶδ, ὅπου λέγει εἰς τὸν ξή. Ψαλμὸν· Καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος. Ὅτε οὖν ἔλαβε τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς, εἶπε. Τετέλεσται. Τί δεῖλε νὰ εἰπῇ, Τετέλεσται; Τουτέστιν, ἐπληρώθη ἡ Πατρικὴ εὐδοκία, ἐπληρώθησαν οἱ Προφῆται, ἐπληρώθη ἡ διὰ Σταυροῦ Οἰκονομία μου, ἐπληρώθη τὸ θέλημα τῶν Ἀρχιερέων, καὶ Γραμματέων. Καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλη ὁ Ἰησοῦς, εἶπε. Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παρατίθω τὸ πνεῦμα μου· καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν, παρέδωκε τὸ πνεῦμα. Διὰ τί κράζει ὁ Χριστὸς μεγαλοφώνως, μέλλων ἀποθανεῖν; Διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι μετ' ἐξουσίας ἀφίησι τὴν ψυχὴν. Διὰ τί δὲ εἰς χεῖρας τοῦ Πατρὸς παρατίθωσι ταύτην; ἐπειδὴ πρὸ τοῦ Σταυροῦ εἶπε τοῖς Ἰουδαίοις (ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς τὸ Κεφ. 6.) Ἐγὼ τίθω τὴν ψυχὴν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. Ταύτην τὴν φωνὴν προλέγων ὁ Προφῆτης Δαυὶδ, εἶπεν ἐν τῷ λ'. Ψαλμῷ Εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου. Διὰ τί δὲ, καθὼς ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης λέγει, πρῶτον ἐκλινε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ τότε παρέδωκε τὸ πνεῦμα; Κατὰ δύο τρόπους, καθ' ἓνα μὲν, ὅτι διὰ τοῦ πνεύματος τῆς ἁγίας κεφαλῆς αὐτοῦ ἔδειξε πῶς θεληματικῶς κράζει τὴν τελευταίαν ὡς θεραπευίδαν· οὐ γὰρ ἐτόλμα ὁ θάνατος προσεγγίσει Χριστῷ, μὴ βουλομένου αὐτοῦ· β'. δὲ διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι δὲν ἀποθνήσκει στανέως του, ὡσάν οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι· διότι οἱ μὲν ἄλλοι ἄνθρωποι πρῶτον ἀποθνήσκουσι, καὶ τότε κλίνουσι τὴν

κεφαλὴν, ὃ δὲ Χριστὸς, ἐπειδὴ ἰκουσίως ἔθνησκε, πρῶτον ἐκλινε τὴν Κεφ. καὶ τότε ἀπέθανεν.

Ἐχομεν καὶ τὸ δ' μέρος τοῦ Κεφ. β'. Ἀς ἐλθοῦμεν δὲ εἰς τὸ ε' ὅπερ εἶναι περὶ τῆς σχίσσεως τοῦ καταπέτασματος, καὶ τῆς ἐγερσεως τῶν κεκοιμημένων νεκρῶν. Τί γοῦν λέγει πάλιν ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος καὶ περὶ τούτων; Καὶ ἰδοὺ τὸ καταπέτασμα τοῦ Ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀπὸ ἀνωθεν ἕως κάτω ἢ γῇ ἐσεῖσθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, καὶ τὰ μνημεῖα ἠνεώχθησαν, καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἠγέρθη. Πέμπτον, τίνα φοβερὰ σημεῖα διηγείται ὁ Εὐαγγελιστὴς, ὅτι ἔγιναν, ἀφ' ὧν ἐξέπνευσεν ὁ Χριστὸς; Ἄ μὲν, ὅταν τὸ καταπέτασμα τοῦ Ναοῦ ἐσχίσθη β'. δὲ, ὅτι ἡ γῇ ἐσεῖσθη γ'. ὅτι αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν δ'. ὅτι τὰ μνημεῖα ἀνεώχθησαν ε'. ὅτι οὐ μόνον ἀπλῶς ἀνεώχθησαν οἱ τάφοι ἀλλὰ καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἠγίων ἠγέρθησαν. Καὶ ἴσως δεῖλε ἐρωτῆσαι τίς, τί ἦτον ἐκεῖνο τὸ καταπέτασμα, ὅπερ λέγει ὁ Εὐαγγελιστής, ὅτι ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀπὸ ἀνωθεν ἕως κάτω; Καὶ λέγομεν εἰς αὐτό· ὁ Ναὸς τοῦ Σολομῶντος, καθὼς λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ Κεφ. 3. τῆς πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολῆς, ἦτον εἰς δύο μέρη χωρισμένους· εἰς μὲν τὸ ἓν μέρος, τὸ ὅποιον ὠνομάζετο Ἁγία, ἐστέκοντο οἱ Ἱερεῖς καὶ ὁ κοινὸς λαὸς ὅλον τὸν χρόνον, ὥστε ἰσάμεθα καὶ ἡμεῖς πάντες εἰς τούτον τὸν τόπον· εἰς δὲ τὸ δεύτερον μέρος, ὅπερ ὠνομάζετο, Ἁγία Ἀγίων, μόνος ὁ Ἀρχιερεὺς ἐσέβαινε, μίαν φοράν τὸν χρόνον, μετὰ μεγάλης εὐλαβείας, καθὼς χρεωστοῦμεν νὰ σεβαίνωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ Ἅγιον Βῆμα, μετὰ μεγάλης προσοχῆς καὶ καθαρότητος· ἀναμέσου γοῦν τῶν δύο τούτων μερῶν, ἦτον Βημόθηρον μέγα ἀπλωμένον, καὶ ἐχώριζε τὸν ἐπίλοιπον Ναὸν ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Βήματος, καθὼς ἔχομεν καὶ ἡμεῖς τὰς Εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς Θεοτόκου, καὶ τῶν Ἀγίων, πρὸς χωρισμὸν τοῦ Βήματος. Ἐκεῖνο γοῦν τὸ Βημόθυρον τὸ μέγα, ὠνομάζετο καταπέτασμα, ὅπερ ἦτον ὑφασμένον ἐξ ὑακίνθου καὶ πορφύρας, καὶ κοκκί-

νου κεκλωσμένον, καὶ βύσσου, καθὼς προτάζει ὁ Μωϋσῆς εἰς τὸ κς'. Κεφ. τῆς Ἐξόδου, καὶ τὸ ὑφαίνουσιν ἐκεῖνο γοῦν τὸ καταπέτασμα τοῦ Ναοῦ ἐσχίσθη τότε εἰς δύο· ἀπὸ ἀνωθεν ἕως κάτω. Καὶ τοῦτο διατί; Κατὰ δύο τρόπους, ἓνα μὲν, ὅτι, καθὼς εἶχας συνθέσθαι οἱ Ἑβραῖοι, ὅταν ἤθελαν ἀκούσει τίνα βλασφημίαν μεγάλην, νὰ σχίζουσι τὰ φορέματά τους, κατὰ πῶς τὸ ἐποίησεν ὁ Ἀρχιερεὺς Καϊάφας, κρινομένου τοῦ Χριστοῦ ὑπ' αὐτοῦ, κατὰ τούτον τὸν τρόπον καὶ τὸ καταπέτασμα τότε βλέπων τὴν πολλὴν παρανομίαν τῶν Θεοκτόνων Ἰουδαίων, καὶ μὴ ὑπομένων τὴν ταιαύτην ἀδικίαν, ἐσχίσθη β'. δὲ, ὅτι ἐσήμαινε τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο τὴν παντελεῖ ἑρήμωσιν τοῦ Ναοῦ· διότι, ὥστε σχισθέντος ἐκείνου, εἶδον πάντες καὶ καθαροὶ καὶ ἀκάθαρτοι, τὰ ἀόρατα τοῖς πολλῶν ὀφθαλμοῖς· ἔτχι, καὶ τοῦ Ναοῦ ἐρημωθέντος, δέλουσι πατήσῃ μέρος οἱ πόδες τῶν βεβήλων Ἑθνῶν· ὅπερ ἐπληρώθη, ὅτε ὁ Τίτος, ὁ υἱὸς τοῦ Οὐεσπασιανοῦ Κοίσαρος, ἠχμαλώτισε τὴν Ἱερουσαλήμ.

Διατί δὲ ἡ γῇ ἐσεῖσθη; Διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ὁ ἐπὶ Σταυροῦ ἠπλωμένος, εἶναι Δημιουργὸς ταύτης· ἅμα δὲ, καὶ διὰ νὰ πληρωθῇ καὶ ἡ Προφητεία τοῦ Προφήτου Ἀγγαίου, ἥτις λέγει εἰς τὸ Κεφ. β'. ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Χριστοῦ· Ἐγὼ ἅπαξ ἐγὼ σείσω τὸν Οὐρανόν, καὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ τὴν ξηράν. Καὶ τοῦ Ἀβακούμ εἰς τὸ γ'. Ἔσθη καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῇ· τοῦ γὰρ Σταυροῦ ταθέντος, ἐσαλεύθη ἡ γῇ, αἱ δὲ πέτραι ἐσχίσθησαν, σημαίνουσαι, ὅτι οὕτω καὶ αἱ λίθιναι καρδίαι τῶν ἔθνῶν δέλουσι διανοιχθῇ πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ Εὐαγγελικοῦ κηρύγματος. Ὡς πόσα σημεῖα ἐγένοντο τότε, εὐλογημένοι Χριστιανοί, καὶ οἱ ἀγνώμονες Ἰουδαῖοι ἐμεῖναν ἀμετανόητοι! ἡ γῇ ἐσεῖτο, αἱ πέτραι ἐσχίζοντο, τὰ πάντα συνέπασχον τῷ τὰ πάντα κτίσαντι, καὶ οἱ Ἑβραῖοι μόνον ὑπῆρχον ἀναίσθητοι. Ταῦτα προρῶν ὁ Προφήτης Ἱερεμίας, ἔλεγεν ἐν τῷ β'. Κεφ. Ἐξέστη ὁ Οὐρανὸς ἐπὶ ταύτῃ, καὶ ἔφριξεν ἡ γῇ ἐπὶ πλείον σφόδρα, λέγει Κύριος, ὅτι δύο καὶ πονηρὰ ἐποίησεν ὁ λαὸς

μου· ἐμὲ ἐγατέλειπον, πηγὴν ὕδατος ζωῆς, καὶ ὠρυξαν ἐαυτοῖς λάκκους συντετριμμένους, οἳ οὐ δύνησονται ὕδωρ συνέχειν. Οὐ μόνον δὲ ταῦτα, ἅπερ εἶπον, τὰ σημεῖα εἰδόντες οἱ παράνομοι, καὶ οὐκ ἐπίστευσαν, ἀλλὰ καὶ τὸ θαυμαστότερον, ὅτι καὶ πολλοὶ τάφοι ἀνεῳχθήσαν, καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθησαν, καὶ οὐδ' οὕτω κατεμαλάχθη ἡ πεπωρωμένη καὶ ἀσύνετος αὐτῶν καρδιά· οὕτως ὡς λέγουσι καὶ οἱ Προφῆται, Δαυὶδ καὶ Ἡσαΐας, ὁ μὲν εἰς τὸν ρλδ'. Ψαλμὸν, ὁ δὲ εἰς τὸ Κεφ. 51. ὀφθαλμοὺς εἶχον, καὶ οὐκ ἔβλεπον· ὅσα εἶχον, καὶ οὐκ ᾔκουον· ἐπαχύνθη γὰρ ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδιά· Καὶ διατί ἀναστήθησαν οἱ νεκροί; Διατί προσήμαινον τὴν ἀνάστασιν τῶν ἐν Ἀδὴ κατεχομένων ψυχῶν, ἅμα δὲ καὶ διὰ τὴν πληρωθῆ καὶ ἡ Προφητεία τοῦ Ἡσαΐου, λέγοντος ἐν τῷ Κεφ. κβ'. Ἀναστήσονται οἱ νεκροί, καὶ ἐγερθήσονται οἱ ἐν τοῖς μνημείοις, καὶ εὐφρανθήσονται οἱ ἐν τῇ γῇ, τουτέστιν, οἱ Ἀπόστολοι· εὐφράνθησαν γὰρ ἰδόντες τὸν Χριστὸν ἀναστάντα. Καὶ δεῖλε ἀπορήσει τις εἰς τοῦτο, ὅτι οἱ ἅγιοι ἐκεῖνοι, οἳ τινες ἀνέστησαν τότε, καθὼς γράφουσιν οἱ Εὐαγγελισταί, τί ἐγένοντο; ἔζησαν μετὰ ταῦτα πάλιν ἐπὶ τῆς γῆς, ἢ ἀπέθανον; καὶ πότε ἀνέστησαν, πρὸ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ἢ μετὰ τὴν αὐτοῦ Ἀνάστασιν; Καὶ ὁ μὲν Ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητὴς λέγει, ὅτι πρὶν τὴν ἀνασταντὴν τὸν Χριστὸν ἐκ τῶν νεκρῶν, ἀνέστησαν ἐκείνοι· πλὴν εἶναι δυσπαράδεκτος οὗτος ὁ λόγος, διότι, ἐπειδὴ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὀνομαζει τὸν Χριστὸν πρωτότοκον τῶν νεκρῶν, πῶς ἦτον δυνατόν τὴν ἀναστήθουσιν ἄλλοι τινὲς πρὶν αὐτοῦ; μάλιστα δὲ καὶ τοῦ Χριστοῦ, μὴ ἐλευθερώσαντος ἀκόμη τότε τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐκ τοῦ Ἀδου, μετὰ ποίων ψυχῶν ἀνέστησαν; Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι μετὰ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ, ἀνέστησαν καὶ ἐκεῖνοι, ὅπερ εἶναι καὶ βεβαιότερον, διότι καὶ ὁ Ἅγιος Ἐπιφάνιος, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου, ἐν τῷ εἰς τὴν Θεόσωμον τοῦ Κυρίου ταφὴν λόγῳ αὐτοῦ, οὕτω λέγει πρὸς τὸ τέλος. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τοῦ Δεσπότου λέγοντες,

ἀνίσταται σὺν αὐτῷ ὁ ἐν αὐτῷ ἠνωμένος Ἀδὰμ, συνανίσταται καὶ Εὐὰ· ἀλλὰ καὶ πολλὰ σώματα τῶν ἀπ' αἰῶνος ἁγίων ἀνέστησε, κηρύττοντα τὴν τοῦ Δεσπότου τριήμερον Ἀνάστασιν. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ ῥητὸν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου οὕτως ὀφείλει ἀναγινώσκεισθαι, καὶ νοεῖσθαι καθ' ὑπερβατὸν σχῆμα, καθὼς καὶ ἄλλαι πολλάί ῥήσεις τῆς Θείας Γραφῆς. « Πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων Ἀγίων ἠγέρθη, μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ, καὶ ἐξεληθόντες ἐκ τῶν μνημείων, εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς » Φίρουσι καὶ τὸν Προφῆτην, Ὡση, μάρτυρα τοῦ λόγου, λέγοντα ἐν τῷ 5'. Κεφ. οὕτως. Ὑγιαίνει ἡμᾶς μετὰ δύο ἡμέρας, καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστησόμεθα καὶ ζησόμεθα ἐναντίον αὐτοῦ, καὶ γνωσόμεθα, καὶ δόξομεν, τοῦ γινῶναι τὸν Κύριον. Καὶ διατί ἐφάνησαν εἰς πολλοὺς μετὰ τὴν Ἀνάστασιν; Διὰ τὴν μὴν φανῶσιν, ὅτι κατὰ φαντασίαν ἀνέστησαν. Τί δὲ ἐγένοντο μετὰ ταῦτα; Πάλιν ἀπέθανον, ὡς λέγει ὁ Βουλγαρίας Θεοφύλακτος. Λέγουσι δὲ, ὅτι καὶ ὁ δίκαιος Ἰωβ ἀνέστη τότε μετὰ τῶν ἄλλων ἁγίων, καθὼς τὸ μαρτυρεῖ ἡ Βίβλος αὐτοῦ, λέγουσα ἐν τῷ τέλει. Γέγραπται δὲ αὐτὸν πάλιν ἀναστήσεσθαι, μετ' ὧν ὁ Κύριος ἀνέστησεν. Ἀλλὰ ἀρκούσι τόσαῦτα καὶ διὰ τὸ ἐ. μέρος τοῦ β'. Κεφαλαίου.

Πρὸς δὲ τὸ 5'. περὶ τοῦ Ἐκατοντάρχου δηλονότι, καὶ τῶν πραχθέντων ἐφεξῆς, τὰδε λέγομεν. Τὸν καιρὸν, καδ' ὃν ἐπάσχε ταῦτα ὁ Χριστὸς ὑπὸ τῶν παρανόμων Ἰουδαίων, ἦτον τότε Ἐκατοντάρχης, ἦγον πρῶτος ἀπάνω εἰς ἑκατὸν στρατιώτας, ὁ Λογγίνος, ὁ ὁποῖος καὶ μετὰ ταῦτα πιστεύσας, ἐμαρτύρησεν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὴν ιε'. τοῦ Ὁκτωβρίου Μηνός. Τότε δὲ παριστάμενος εἰς τὴν Σταύρωσιν μετὰ τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν, κατὰ πρόσταξιν τοῦ Πιλάτου, διὰ τὴν μὴ γίνῃ σύγχυσις τοῦ λαοῦ, βλέπωντας τὸν Ἥλιον σκοτιζόμενον, τὴν γῆν σεισμένην, τὰς πέτρας σχιζόμενας, ἐφοβήθη μετὰ τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ, διὸ καὶ ἐδόξαζε φωνῇ μεγάλῃ Ἀληθῶς Θεοῦ Υἱὸς ἦν οὗτος.

ὃ τῆς παρώσεως τῶν ἀγνωμένων Ἰουδαίων! οἱ Ἐθνικοὶ στρατιῶται ἐπίστευσαν μετὰ τοῦ Ἑκατοντάρχου, καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς, οἱ λέγοντες γινώσκειν τὸν Νόμον καὶ τὰς Προφῆτας, ἀπετυφλώθησαν. Πῶς εἶναι ἐκεῖνοι ὅπου ἔλεγον, ὥς κατέβη ἀπὸ τὸ Σταυρὸν νὰ πιστεύωμεν εἰς αὐτόν; διατὶ τώρα, βλέποντες τὰς αὐτὰ θάυματα, δὲν πιστεύουσι; Προπόντως ἐλέγομεν, ὅτι οὐχὶ ἐκ πίστεως ἔλεγον τὸν λόγον ἐκεῖνον, οὐδὲ εἶχαν σκοπὸν ἀληθινὸν νὰ πιστεύσουν, μόνον διὰ γέλωτα καὶ χλευασμὸν· εἰ γὰρ ᾔθελαν νὰ ἰδοῦσι θαῦμα καὶ νὰ πιστεύσουν, ἰδοὺ ὥς ἰδοῦσι τώρα, οὐχὶ θαῦμα ἐν, ἀλλὰ θαύματα πέντε, τὸ καταπέτασμα σχιζόμενον, τὴν γῆν σειομένην, τὰς πέτρας σχιζόμενας, τὰ μνήματα ἀνοιγόμενα, τοὺς νεκροὺς ἀνισταμένους. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐμάθομεν τὰ περὶ τοῦ Ἑκατοντάρχου ἐκ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου, ὥς ἀκούσωμεν καὶ περὶ τῶν ἐφεξῆς πραγμάτων παρὰ τοῦ Θεολόγου Ἰωάννου. Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνωσιν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ Σαββάτῳ, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν (ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνη τοῦ Σαββάτου), ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον, ἵνα κατεργῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν· ἤγουν, ἐπειδὴ ἦτον ἐσπέρα τῆς Παρασκευῆς τότε, καὶ ἐπὶ τὴν αὐρίον ἦτον ἡ μεγάλη καὶ τιμημένη ἡμέρα τοῦ Σαββάτου, διὰ νὰ μὴ ἀπομείνουσι τὰ κορμιά εἰς τὸν Σταυρὸν ἕως τὴν αὐρίον, διὰ τοῦτο ὑπῆγαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἐπαρακάλεσαν τὸν Πιλάτον νὰ τοὺς δώσῃ ἐξουσίαν, νὰ συντρίψουσι τὰ ποδάρια τῶν Ἀποστόλων, νὰ λείψουσιν ἐκ τοῦ μέρους. Καὶ διατὶ ἀγωνίζοντο νὰ κατεβάσουσιν τὰ κορμιά ἀπὸ τοὺς Σταυρούς; διὰ νὰ φανοῦσιν οἱ παράνομοι, ὅτι φυλάττουσι τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον· διότι ὁ Μωϋσῆς παράγγelli εἰς τὸ κά. Κεφ. τοῦ Δευτερονομίου καὶ λέγει· Ἐὰν γένηται ἐν τινι ἁμαρτία κρίμα θανάτου καὶ ἀποθάνῃ, καὶ κρεμάσῃτε αὐτὸν ἐπὶ ξύλου, οὐκ ἐπιχοιμηθήσεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ξύλου, ἀλλὰ ταφῇ θάψετε αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· ἤγουν, ἐὰν γένῃ εἰς τινα ἀνθρώπου κρίσις θανάτου, διὰ τίποτας ἁμαρτίας, καὶ τὸν σταυρώσετε, καὶ ἀποθάνῃ, νὰ μὴ ἀ-

φήσετε τὸ κορμὶ τοῦ νὰ μένῃ εἰς τὸν Σταυρὸν, ἀλλὰ νὰ τὸ κατεβάσετε, νὰ τὸ θάψετε ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Διὰ τοῦτο, καὶ εἰς τὸ β'. Κεφ. τοῦ Ἰησοῦ γράφει, πῶς ὁ Ἰησοῦς, ὁ υἱὸς τοῦ Ναυῆ, ὅταν ἐκούρευσε τὴν Λατπολιν, καὶ ἐπίασε τὸν Βασιλέα αὐτῆς καὶ τὸν ἐσταύρωσε, δὲν ἄφησε τὸ κορμὶ τοῦ νὰ μένῃ εἰς τὸν Σταυρὸν ἕως τὸ ταχὺ· ἀλλὰ ἐπιδύνοντος τοῦ Ἠλίου συνετάξεν, ἐπρόταξεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ καθεῖλον τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου, καὶ ἔρριψαν αὐτὸ εἰς τὸν βόθρον. Διὰ ταύτην γοῦν τὴν αἰτίαν ἐδίαζοντο νὰ κατεβάσουσιν τὰ κορμιά· καὶ ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἀκόμη ἐξοῦσαν, διὰ τοῦτο ἐζητοῦσαν ἐξουσίαν νὰ τζακίσουν τὰ ποδάρια τοὺς νὰ ἀποθάνουν, καὶ ἂν δὲν ἀποθάνουν, νὰ μένουν ἄχρηστοι· διὰ τοῦτο τῶν μὲν Ἀποστόλων τὰ ποδάρια συνέτριψάντα. Ὡς δὲ ἦλθον ἐπὶ τὸν Χριστόν, καὶ εἶδον, ὅτι ἦτον ἀποθαμμένος, δὲν ἐσυνέθλασαν τοὺς πόδας αὐτοῦ, ἵνα ὁ λόγος πληρωθῇ τοῦ Μωϋσέως, ὅπου λέγει εἰς τὸ ιβ'. Κεφ. τῆς Ἐξόδου, καὶ εἰς τὸ β'. τῶν Ἀριθμῶν. Ὅστούν οὐ συντριβήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Εἰς δὲ τῶν στρατιωτῶν, λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἐνυξε, καὶ εὐθὺς ἐξηλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ. Καὶ διατὶ ὁ στρατιώτης ἐνυξε τὴν πλευρὰν τοῦ Χριστοῦ μετὰ τῆς λόγχης; Κατὰ δύο τρόπους· ἓνα μὲν, πρὸς χάριν τῶν Ἰουδαίων. β'. δὲ, ἵνα ἰδῇ, εἴ ἐτι ἀναπνέει καὶ αἰσθάνεται. Διατὶ δὲ αἷμα καὶ ὕδωρ ἐχύθη ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ Χριστοῦ; τὸ μὲν αἷμα, ἵνα δείξῃ αὐτὸν ὡς ἄνθρωπον (ἄνθρωπον γὰρ ἔτιδον τὸ αἷμα), τὸ δὲ ὕδωρ, ἵνα δείξῃ αὐτὸν ὡς ὑπὲρ ἄνθρωπον, οὐδὲ γὰρ ἐνδέχεται χυθῆναι ἐκ σώματος νεκροῦ ἀνθρώπου ὕδωρ. Καὶ κατ' ἄλλον τρόπον, ὅτι, ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς ἐβαπτίσθη δύο βαπτίσματα, τὸ διὰ ὕδατος εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου, καὶ τὸ δι' αἵματος εἰς τὸν Σταυρὸν ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, διὰ τοῦτο καὶ νῦν δεικνύων ταῦτα τὰ δύο βαπτίσματα, ἐβλυσεν ἐκ τῆς ἀχράντου αὐτοῦ πλευρᾶς αἷμα καὶ ὕδωρ. Καὶ διατὶ ὁ Χριστὸς κατεδέξατο νυγῆναι τὴν πλευρὰν; ἵνα ἱατρευθῇ τὴν τοῦ Ἀδάμ πλευρὰν, τουτέστι τῆς Ἐδᾶς τὸ παράπτωμα· ἐπειδὴ γὰρ, ὅτε ὕπνωσεν ὁ παλαιὸς

Ἀδὰμ εἰς τὸν Παράδεισον, τότε ἐλήφθη ἡ πλευρὰ αὐτοῦ καὶ ἐπλάσθη ἡ Εὐὰ· διὰ τοῦτο, καὶ τοῦ νέου Ἀδὰμ Χριστοῦ ἀφυπνώσαντος ἐπὶ τὸν Σταυρὸν, νύττεται ἡ πλευρὰ αὐτοῦ, ἵνα ἀναπλασθῇ ἡ Εὐὰ· ἅμα δέ, ἵνα πληρωθῇ καὶ Προφητεία τοῦ Προφήτου Ζαχαρίου, ἣν εἶπεν ἐκεῖνος ἐν Κεφ. ιβ'. ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἐπιβλέψονται πρὸς με, εἰς ὃν ἐξεκέντησαν, ἀνδ' ὧν κατωρχήσαντο. Ἐν βοηθείᾳ Θεοῦ ἐτελειώσαμεν καὶ τὰ εἰς. μέρη τοῦ β'. Κεφ. Πρέπον δὲ εἶναι νὰ εἰποῦμεν ὡς ἐν συντόμῳ καὶ περὶ τοῦ γ'. Κεφ. ἵνα μὴ γένῃ ὁ λόγος ἡμῶν ἑλλιπής. Ἐχομεν δὲ τρίτον Κεφ. τὰ μετὰ τὴν Σταύρωσιν, ἡγοῦν, ὅσα ἔγιναν ἀφ' ὧν ἐσταυρώθη ὁ Χριστός, καὶ θέλομεν διαιρέσει καὶ αὐτὸ εἰς τρία μέρη διὰ τὸ συντομώτερον, ἵνα μὴ συγχίζωμεν τὸν λόγον· καὶ πρῶτον μὲν, θέλομεν εἰπεῖ τὰ πρὸ τῆς ταφῆς τοῦ Χριστοῦ· β'. τὰ μετὰ τὴν ταφὴν· γ'. τὰ ἐν τῷ Ἀδῇ πεπραγμένα. Καὶ ὅσον μὲν τὰ πρὸ τῆς ταφῆς τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ μὴν πολυλογώμεν, ἡ ἔννοια αὕτη εἶναι, πῶς ὅταν ἐδράδυσεν, ὑπῆγεν εἰς ἄνθρωπος πλούσιος, ἀπὸ τὴν Ἀριμαθαίαν πόλιν, εὐσχήμων, βουλευτὴς τῶν Ἰουδαίων, ὁ ὁποῖος ἦτον καὶ Μαθητὴς κεκρυμμένος τοῦ Χριστοῦ, ὀνομαζόμενος Ἰωσήφ, καὶ ἐζήτησε τὸ κορμὶ τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὸν Πιλάτον. Οἱ δὲ Πιλάτος ἠρώτησε τὸν Κεντηρίωνα, εἰ ἂν ἀπέθανε· καὶ ὡς ἐγνώρισεν, ὅτι ἀπέθανεν, ἐχάρισέ τοῦτο. Τότε ἐκατέδασέ το ἐκ τοῦ Σταυροῦ μετὰ τοῦ Νικοδήμου, ὅστις ποτὲ εἶχεν ὑπάγει πρὸς τὸν Χριστὸν νυκτός, καὶ ὠμίλησε μετ' αὐτοῦ· ἔπειτα ἐτύλιξέ το μετὰ λευκοῦ καὶ καθαροῦ πανίου, καὶ ἀλειψέ το με σμύρναν καὶ ἄλῳν, καὶ ἔβαλε το εἰς ἓνα μνημεῖον καινούριον, ἑτοιμον πελεκυμένον ἐκ πέτρας· ἐκύλισαν δὲ καὶ μίαν πέτραν μεγάλην, καὶ ἔβαλάν την ἐπάνω τοῦ τάφου· καὶ ἡ μὲν ἔννοια αὕτη εἶναι. Ἄς ἐξετάσωμεν δὲ καταλεπτῶς τὰς λέξεις· Α'. μὲν διὰ τί λέγει, ὅτι ἦτον πλούσιος ὁ Ἰωσήφ· Β'. δὲ, διὰ τί λέγει, ὅτι ἦτον ἀπὸ τὴν Ἀριμαθαίαν πόλιν. Γ'. τί θέλει νὰ εἰπῇ, εὐσχήμων, καὶ βουλευτῆς· Δ'. διὰ τί δὲν ὑπῆγε τινὰς ἀπὸ τοὺς

καὶ Μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ νὰ ζητήσῃ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀπὸ τὸν Πιλάτον, ἀλλ' οὗτος ὁ Ἰωσήφ. Ε'. Διὰ τί ἐρώτησεν ὁ Πιλάτος τὸν Κεντηρίωνα, εἰ ἂν ἀπέθανεν ὁ Χριστός· Σ'. τί θέλει νὰ εἰπῇ Κεντηρίων· Ζ'. ποῖος εἶναι αὐτός ὁ Νικοδήμος, ὅστις ἐκατέδασε τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ Ἰωσήφ ἐκ τοῦ Σταυροῦ, καὶ πότε ὑπῆγεν εἰς τὸν Χριστόν, καὶ συνώμιλησε μετ' αὐτοῦ· Η'. διὰ τί ἐτύλιξαν τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου μετὰ λευκοῦ καὶ καθαροῦ πανίου, καὶ διὰ τί τὸ ἀλειψαν μετὰ σμύρνης καὶ ἄλῳς· Θ'. διὰ τί ἔθαψαν τὸν Χριστὸν εἰς καινούριον τάφον καὶ ἑτοιμον· Ι'. διὰ τί ἐσκέπασαν τὸν τάφον μετὰ λίθου μεγάλου. Ταῦτα τὰ ἱ. ζητήματα ἔχομεν εἰς τὸ α'. μέρος τοῦ γ'. Κεφ. Ἀρξώμεθα δὲ λέγειν καὶ τὰς λύσεις.

Καὶ πρὸς μὲν τὸ α'. ὅτι, διὰ τί οἱ Εὐαγγελισταὶ λέγουσι, πῶς ἦτον ὁ Ἰωσήφ πλούσιος λέγομεν ὅτι διὰ τοῦτο τὸ λέγουσι, διὰ νὰ καταλάβωμεν ἀπὸ τίνα αἰτίαν ἐπαρεκινήθη ὁ Ἰωσήφ νὰ ζητήσῃ τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ· διότι, διὰ νὰ εἶναι πλείους, καὶ νὰ ἔχη παρρησίαν πρὸς τὸν Πιλάτον, ἀπετόλμησε καὶ ὑπῆγεν. Ἀλλὰ ἰδέτε καὶ τὴν καλὴν προαίρεσιν αὐτοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην ἣν εἶχε πρὸς τὸν Χριστόν, διότι δὲν ἐφοβήθη νὰ συλλογισθῇ, πῶς νὰ ζητήσω τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, ὁ ὁποῖος ἐσταυρώθη ὡς ἀποστάτης τῆς Βασιλείας; ὁ Πιλάτος τὸν ἐσταύρωσεν ὡς ἀποστάτην τοῦ Καίσαρος, καὶ ἐγὼ νὰ ὑπάγω νὰ ζητήσω τὸ σῶμα αὐτοῦ, νὰ φανῶ ὅτι εἶμαι συγχωινὸς τῆς ἀπασίας; Καὶ εἰ μὲν ᾔθελα εἶσθαι πτωχός, ἴσως νὰ μὴ εἶχε τί νὰ μὲ κάμῃ ὁ Πιλάτος, διότι τὸν πτωχὸν δὲν τὸν ζηλεύει κανεὶς· νῦν δὲ ὅπου ἔχω πλούτον, τὸ ζηλευτικὸν πράγμα, πῶς νὰ ἀποτολήμῃσω τὸ τοιοῦτον ἔργον; Δὲν ἐφοβήθη γοῦν συλλογισζόμενος τοιαῦτα, ἀλλὰ ἔχων ἀγάπην πρὸς τὸν Χριστόν, ὡς κεκρυμμένος μαθητὴς ὅπου ἦτον καὶ αὐτός, ἀπετόλμησε καὶ ὑπῆγε, παρρησίας εἰς τὴν δύναμιν αὐτοῦ. Πρὸς δὲ τὸ β'. ὅτι διὰ τί καὶ τὴν Πατρίδα του λέγουσιν ἀπὸ πόθεν ἦτον, λέγομεν· διότι ἦσαν μὲν καὶ ἄλλοι τινὲς ἄνθρωποι, τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, Ἄρχοντες καὶ πλούσιοι, Ἰωσήφ λεγόμενοι· ἵνα γοῦν μὴ

νομίσης, ὅτι διὰ ἄλλον τινὰ λέγουσιν οἱ Εὐαγγελισταί, διὰ τοῦτο εἶπεν καὶ τὴν Πατρίδα αὐτοῦ, Ἀριμαθαίαν λεγομένην, ὅπερ σημαίνει Ἑβραϊκῶς, Σήκωσεν ἐκεῖνο.

Τί δὲ θελεῖ νὰ εἰπῇ, Εὐσχήμων, καὶ Βουλευτής; Εὐσχήμων μὲν λέγεται, ὁ σεμνὸς καὶ εὐλαβὴς, ἡ γὰρ οὐκ ὅποιον εὐλαβοῦνται πάντες ἀπὸ τοῦ ἥθους τοῦ προσώπου, καὶ ὁ ἀμεμπτός, τουτέστιν ἀκατηγόρητος, εἰς τὰ μέτρα καὶ τὰς κρίσεις τῶν μελῶν τοῦ σώματος, καὶ ὁ ἐπίσημος καὶ ὀνομαστός εἰς πολλοὺς ἀνθρώπους τοῦ τόπου ἐκείνου. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς εἰς τὸν Κεφ. ιβ', τῶν Ἀποστολικῶν Πράξεων, εὐσχήμονας ὀνομάζει τὰς πλουσίας καὶ ἐνδόξους γυναῖκας τῶν Ἀντιοχείων τῆς Πισιδίας, λέγων· Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας, καὶ τὰς εὐσχήμονας, καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγεσαν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον καὶ τοῦ Βαρνάβαν· ὁμοίως καὶ εἰς τὸ Κεφ. ιζ' αὐτῶν εὐσχήμονας ὀνομάζει τὰς γυναῖκας τῶν Βαβυλωνίων, λέγων· Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων, καὶ ἀνδρῶν ἐκ ὀλίγοι. Τὸ δὲ Βουλευτής, ὡς λέγει ὁ Βουλγαρίας Θεοφυλακτος, ἦτον ἀξία τις μᾶλλον δὲ ὑπηρεσία αὐθεντική, τὴν ὁποίαν ὁ ἔχων, ἠναγκαζέτο ἐκ τῆς αὐθεντίας νὰ ἐπιβλέπῃ, πῶς πωλοῦνται αἱ πραγματεῖαι καὶ τὰ τοῦ κάστρου. Ἐκ ταύτης δὲ τῆς ὑπηρεσίας καὶ κινδυνὸς ἠκολούθει τῷ ἔχοντι αὐτήν, διότι ἐὰν δὲν ᾔθελαν εὐρεθῇ αἱ πραγματεῖαι, καὶ τὰ φαγητὰ εἰς καιροὺς ἀναγκαίους, ἐτιμωρεῖτο ὑπὸ τῆς αὐθεντίας ὁ Βουλευτής ἐκεῖνος, ἢ ἐὰν ἐγίνετο τίποτε ἀκαταστασία εἰς τὸν φόρον. Διὰ τοῦτο δὲ δὲν ὑπῆγε τινὰς ἀπὸ τοὺς ιβ'. Μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ νὰ ζητήσῃ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀπὸ τὸν Πιλάτον, ἀλλ' οὗτος ὁ Ἰωσήφ; Διότι οἱ μὲν Μαθηταὶ ἦσαν κεκρυμμένοι εἰς τὸ σπήτιον τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ εὐγῇ ἀπὸ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, μήπως τοὺς πιάσουσιν, ὡς συναποστάτας τοῦ Χριστοῦ· οὗτος δὲ ἐπειδὴ δὲν ἦτον φανερός Μαθητής, ἀλλὰ κεκρυμμένος, οὐδὲ εἶχε τινὰ ὑπόψιν, οὔτε ἀπὸ τοῦ Πιλάτου, οὔτε ἀπὸ τῶν Ἰουδαίων, ὡς

συμμέτοχος τῆς ἀποστασίας· μᾶλλον δὲ ἔχων παρόρησιν καὶ γνωριμίαν πρὸς τὸν Πιλάτον, ἀπὸ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ὑπηρεσίαν τὴν αὐθεντικὴν, διὰ τοῦτο ἀπετόλμησε καὶ ἐζήτησε τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου νὰ τὸ θάψῃ, ἵνα μὴ ρίψωσιν αὐτὸ ἄτιμον οἱ Θεομάχοι Ἑβραῖοι. Διὰ τοῦτο ἐρώτησεν ὁ Πιλάτος τὸν Κεντηρίωνα, ἐὰν ἀπέθανεν ὁ Χριστός; Διότι ἐνόμιζεν ὁ Πιλάτος, πῶς ὁ Χριστὸς ἀκόμη ζῇ, καὶ διὰ τοῦτο βούλεται ὁ Ἰωσήφ νὰ τὸν κατεθάσῃ· φοβούμενος γοῦν μήπως ἀφεθῇ ὁ Χριστός, καὶ γίνῃ πάλιν σύγχυσις τῶν ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, διὰ τοῦτο ἠρώτησεν, ἐὰν ἔχη ὄραν ὅπου ἐτελεύτησε· καὶ ὡς ἐγνωρίσεν, ὅτι ἀπέθανε βεβαίως, ἐχάρισέ τουτον· Κεντηρίων δὲ, κατὰ τὴν γλῶσσαν τῶν Ῥωμαίων, λέγεται ὁ Ἐκατόνταρχος, διότι αἱ Ῥωμαῖοι τζέντουμ λέγουσι τὰ ρ. Μόνος δὲ ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος ὀνομάζει τὸν Ἐκατόνταρχον Κεντηρίωνα, κατὰ τὴν διάλεκτον τῶν Ῥωμαίων, ἐπειδὴ Ῥωμαϊκῶς ἐγραφε τὸ κατ' αὐτὸν Εὐαγγέλιον. Διὰ νὰ μάθωμεν δὲ ποῖος εἶναι ὁ Νικόδημος, καὶ πότε ὑπῆγε πρὸς τὸν Χριστόν, καὶ συνωμίλησε μετ' αὐτοῦ, ὡς ἀκούσωμεν τῆς Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου λέγοντος εἰς τὸ Κεφ. γ'. Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ, Ἀρχὼν τῶν Ἰουδαίων· οὗτος ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτός, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ῥαββί, τουτέστι διδάσκαλε, οἶδαμεν, ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος, καὶ τὰ ἐξῆς.

Καὶ διὰ τοῦτο ἐτύλιξαν τὸ σῶμα τῆς Κυρίου μετὰ λευκοῦ καθαροῦ πανίου; Διὰ τὴν λαμπρότητα καὶ καθαρότητα τοῦ σώματος αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο δὲ μετὰ σμύρνης καὶ ἀλόης ἤλειψαν αὐτόν; Ἐτῆς εἶχαν συνήθειαν τότε οἱ Ἑβραῖοι, νὰ ἀλείφουσι τὸ λείψανον μετὰ σμύρνης καὶ ἀλόης, ὅταν ἐμελλοῦ θάπτειν αὐτό, καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς τὸ Κεφ. ιζ'. «Ἐλάβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν». Καὶ διὰ τοῦτο εἶχαν ταύτην τὴν συνήθειαν; Ἀκούσατε. Ἡ σμύρνα εἶναι δάκρυον τινὸς δένδρου ἀρωματικοῦ, ὅπερ γίνεται εἰς

τὴν Εὐδαίμονα Ἀραδίαν· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ἄλσῃ, καὶ αὐτὴ δακρυοῦν εἶναι δένδρεα τινός, εὐρίσκομένου εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη. Ἐχουσι γοῦν καὶ τὰ δύο ταῦτα ἰατρείας πολλὰς, ὥς γινώσκουσιν οἱ τὴν Ἱατρικὴν μετερχόμενοι τέχνην πλὴν εἰς ταύτας ὅλας ἔχουσι καὶ ταῦτα τὰ δύο ἰδιώματα, ὅτι εἶναι καὶ πικρά, εἶναι καὶ κολλητικά. Διὰ τὰ δειχῆσαι γὰρ οἱ Ἑβραῖοι, ὅτι ἂν δὲν πικραυθῇ εἰς τὴν γῆν τήν, ὃ ἄνθρωπος, ἐκ τῆς σέρησεως τῶν ἡδονῶν, δὲν δύναται νὰ κολλήσῃ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ κατόπισθεν τοῦ Θεοῦ, ὡς λέγει καὶ ὁ Δαυὶδ· « Ἐκολλήθη ἡ ψυχὴ μου ὀπίσω του »· διὰ τοῦτο, ἀλείφοντες τὸ λείψανον μετὰ τούτων, ἔθαπτον αὐτό. Πλὴν τὸ περισσότερον ἦτον Θεϊκὴ οἰκονομία, νὰ ἀλείψουσι τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ μετὰ τῆς σμύρνης καὶ τῆς ἁλῆς, διὰ νὰ κολλήσῃ τὸ λεπτόν καὶ καθαρὸν ἐκεῖνο σάββανον εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ. Ἐπειδὴ γὰρ ἔμελλον οἱ Ἰουδαῖοι λέγειν, ὅτι οἱ Μαθηταὶ ἔκλεψαν τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου, διὰ τοῦτο αὐτὸς νυδόκησε γενέσθαι τὴν κολλησιν τοῦ πανίου, ἵνα, ὅταν ἀναστὰς ἀφήσῃ αὐτὸ εἰς τὸν τάφον κενόν, νὰ δείξῃ, ὅτι οὐχὶ οἱ Μαθηταὶ ἔκλεψαν αὐτὸ ἀλλ' ὅτι μόνον κατ' ἐξουσίαν ἀνέστη· διότι, πῶς ἤθελον δυνηθῇ οἱ Μαθηταὶ οἱ κεκρυμένοι ἀπὸ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων κλέψαι τὸ σῶμα, τῶν στρατιωτῶν φυλασσόντων τὸν τάφον; Εἶδὲ καὶ ἔλαβον τοὺς στρατιώτας καὶ ἔκλεψαν αὐτό, τίνας ἔνεκεν δὲν τὸ ἐπῆρασιν ἐμοῦ μετὰ τοῦ καθαρῶ ἐκείνου σάββανου, ἀλλὰ γυμνόν; ποτὲ δὲν εἶχας τσαυτὴν ἄδειαν, νὰ ἐκτελίσουσιν τὸ πανίον, καὶ ταῦτα μὲν κεκολλημένον. Διὰ τὰ ἀποδομίζονται γὰρ οἱ Ἰουδαῖοι οἱ συκοφάνται, λέγοντες, ὅτι οἱ μαθηταὶ ἔκλεψαν τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦτο νυδόκησεν αὐτὸς μόνος, νὰ τὸ ἀλείψουσι τοιοῦτοτρόπως μετὰ τῶν κολλητικῶν ἐκείνων ἀρωμάτων. Ταύτην τὴν τῆς σμύρνης ἐνταφίαν προδλεπὼν καὶ ὁ Προφήτης Δαυὶδ ἔλεγεν, ἐν τῷ μδ'. Ψαλμῷ. « Σμύρνα καὶ στακτὴ καὶ κασία ἀπὸ τῶν ἱματίων σου ». Αὐτὸ προσημαιοῖ καὶ τὸ τρίτον δῶρον τῶν Μάγων, ὅπερ προσήνεγκαν τῷ Χριστῷ, τεχνέντι ἐκ τῆς Παρθένου, ἡ Σμύρνα δηλαδὴ. Διατί δὲ ἔθαψαν

τὸν Χριστὸν εἰς καινούργιον τάφον, εἰς ὃν ἄλλος ἄνθρωπος ποτὲ δὲν ἐτάφη; Ἴνα, ὅταν ἀναστῇ ὁ Χριστός, μὴ λέγωσιν οἱ Ἰουδαῖοι, ὅτι ἄλλος ἀνέστη ἐκ τοῦ τάφου, καὶ οὐχὶ ὁ Χριστός. Καὶ κατ' ἄλλον δὲ τρόπον γράφει εἰς τὸ Κεφαλ. ιγ'. τοῦ δ'. Βιβλίου τῶν Βασιλειῶν, πῶς, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Προφήτου Ἐλισσαίου, τινὲς ἄνθρωποι ἐφόνευσαν ἄνθρωπον, καὶ θέλοντες νὰ κρύψουν τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἔθαψάν το μέσα εἰς τὸν τάφον, εἰς ὃν ἦτον τοθαμμένος ὁ Προφήτης· καὶ ὡς ἤγγισε τὸ λείψανον τοῦ νεκροῦ εἰς τὰ ὀστέα τοῦ Προφήτου, παρεμβύς ἀνέστη ὁ νεκρός. Ἴνα μὴ γοῦν λέγῳσι καὶ τῶρα οἱ Χριστοκτόνοι Ἰουδαῖοι, ὅτι ἡ χάρις τῶν ὀστέων τοῦ προτεθαμμένου ἐκεῖσε νεκροῦ ἀνέστησε τὸν Χριστόν, διὰ τοῦτο νυδόκησε μόνος νὰ ταφῇ εἰς καινούριον τάφον, εἰς ὃν ἄλλος δηλονότι δὲν ἐθάφη ποτὲ. Διατί δὲ καὶ εἰς ἔτοιμον; Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης λύει τὴν ἀπορίαν ταύτην λέγων· « Ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ἐσταυρώθη, κήπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη· ἐκεῖ ἔν, διὰ τὴν Παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν » ἤγουν, ἐκεῖ ὅπου ἐσταύρωσαν τὸν Χριστόν, ἦτον κήπος, καὶ μέσα εἰς τὸν κήπον ἦτον τάφος καινούργιος, εἰς τὸν ὅποιον κανεὶς ἄλλος δὲν ἐτάφη· ἐκεῖ γοῦν ἔθαψαν τὸν Χριστόν διὰ δύο αἰτίας, μίαν μὲν, ὅτι ἦτον ἐκεῖ πλησίον ὁ τόπος· β', δὲ, ὅτι ἦτον ἡ ἑσπέρα τοῦ Σαββάτου, καὶ δὲν τοὺς ἐκάλει ὁ καιρὸς, Ἑβραίους ὄντας, νὰ σκάπτουσιν ἄλλον τάφον. Ἐπειδὴ « Μωσαϊκὸς νόμος τοὺς ἐμπόδιζεν, ὅστις λέγει εἰς τὸ Κεφ. κ'. τῆς Ἐξόδου οὕτως « Μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν Σαββάτων, ἀγιάζειν αὐτήν· ἐξ ἡμέρας ἔργα, καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου, τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ, Σάββατα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου, οὐ ποιήσεις ἐν αὐτῷ πᾶν ἔργον σὺ καὶ οἱ υἱοί σου, ὁ παῖς σου καὶ ἡ παιδίσκη σου ». Ἀλλὰ ἰδέτε καὶ τὴν Σοφίαν τοῦ Κυρίου, πῶς καὶ πρὸ τῆς Σταυρώσεως εἰς κήπον παρεδόθη, καὶ ἐν τῇ Σταυρώσει εἰς κήπον ἐσταυρώθη, καὶ μετὰ τὴν Σταύρωσιν εἰς κήπον ἐτάφη. Καὶ τοῦτο, διατί; Ὅτι, ἐπειδὴ εἰς κήπον

ἐξηπάτησεν ὁ Διάβολος τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὐάν, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς εἰς κῆπον παρεδόθη, εἰς κῆπον ἐσταυρώθη, καὶ εἰς κῆπον ἐτάφη, ἵνα ἐπαναγῇ πάλιν αὐτοὺς εἰς τὸν πρότερον τόπον. Καὶ ὥσπερ εἰς ξένον σπήλαιον ἐγεννήθη, οὕτω καὶ νῦν εἰς ξένον μνημεῖον ἐτάφη, ἵνα τῷ ξενιτεύσαντι τοῦ Παραδείσου Ἀδὰμ χάριση τὴν προτέραν διαγωγὴν. Καὶ διατί ἐσκέπασαν τὸν τάφον μετὰ λίθου, καὶ οὐχ ἀπλῶς λίθου, ἀλλὰ καὶ μεγάλου; Κατὰ δύο τρόπους ἓνα μὲν, κατ' εὐδοκίαν Θεοῦ, ἵνα μὴ ὄντος τοῦ τάφου ἀνεωγμένον, λάθῃ χώραν ἢ συκοφαντίαν τῆς κλοπῆς, διότι ἠθέλουν εἰπεῖ οἱ Ἰουδαῖοι, ὅτι διὰ τοῦτο ἄφησαν τὸν τάφον ἀσκέπαστον, ἵνα, πορευθέντες οἱ Μαθηταὶ ἐν τῇ νυκτί, κλέψωσιν εὐκόλως τὸ Σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. δεῦτερον δὲ, ὅτι, ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς ὀνομάζεται εἰς τὴν Θεῖαν Γραφὴν λίθος ἀκρογωνιαίος, καὶ λίθος προσκόμματος, καὶ πέτρα σκανδάλου, τὸ μὲν, ὅτι συνῆψε τὰ δις τῶτα μέρη, τούτεστι τὰ οὐράνια καὶ τὰ ἐπίγεια, τὸ δὲ ὅτι πολλοὶ ἐσκανδαλίσθησαν εἰς τὸν καιρὸν τῆς Σταυρώσεως αὐτοῦ. διὰ τοῦτο καὶ νῦν λίθῳ καλύπτεται, ἵνα συντρίψῃ δι' αὐτοῦ τὰς μύλας τῶν λεόντων, τούτεστι τὰς σιαγόνας τῶν πονηρῶν Δαιμόνων. Ὅτι δὲ ὁ Χριστὸς ὀνομάζεται λίθος ἀκρογωνιαίος, καὶ λίθος προσκόμματος, καὶ πέτρα σκανδάλου, μαρτυροῦσιν αὐτὸ αἱ Θεῖαι Γραφαί. Διότι ὁ μὲν Θεοπάτωρ Δαυὶδ λέγει εἰς τὸν ριζ. Ψαλ. Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας. Ὁ δὲ Μεγαλοφωνότατος Ἡσαΐας λέγει εἰς τὸ Κεφ. η'. οὕτως. Καὶ οὐχ ὡς λίθῳ προσκόμῳ συναντήσεσθε, οὐδὲ ὡς πέτρᾳ πτώματι. καὶ πάλιν, εἰς τὸ κη. Κεφ. Διὰ τοῦτο οὕτω λέγει Κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐμβαλῶ εἰς τὰ θεμέλια Σιών λίθον πολυτελεῖ, ἐκλεκτὸν, ἀκρογωνιαίον, ἐντιμον εἰς τὰ θεμέλια αὐτῶν. καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ μὴ κατασχυθῇ. Ὅτι δὲ οἱ Προφῆται περὶ τοῦ Χριστοῦ προεφήτευσαν ταῦτα, μόνος ὁ Χριστὸς τὸ βεβαιώνει εἰς τὸ Κεφ. κ'. τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου. Ὁμοίως καὶ ὁ πρωτοκορυφαῖος Πέτρος ἐπιβεβαιοῖ τοῦτο εἰς τὸ Κεφαλ. β'.

τῆς Καθολικῆς πρώτης Ἐπιστολῆς αὐτοῦ, λέγων. « Διὸ καὶ περιέχει ἐν τῇ γραφῇ Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιών λίθον ἀκρογωνιαίον, καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ μετ' ὀλίγα. Οὗτος ἐγεννήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας, καὶ λίθος προσκόμματος, καὶ πέτρα σκανδάλου, ἣ προσκόπτουσι τῷ λόγῳ, ἀπειθῶντες εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν. Ὡσαύτως καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ Κεφάλαιον δ'. τῆς πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολῆς « Προσέκοφαν γὰρ λίθῳ τοῦ προσκόμματος, καθὼς γέγραπται, Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιών λίθον προσκόμματος, καὶ πέτραν σκανδάλου, καὶ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ κατασχυνθήσεται ».

Ἀρκοῦσι τοσαῦτα διὰ τὸ α'. μέρος τοῦ Κεφ. γ'. Ἐρχόμεθα δὲ εἰς τὸ β'. μέρος. ὅπερ εἶναι εἰς τὰ μετὰ τὴν ταφὴν, τούτεστι νὰ εἰποῦμεν, πόσα πράγματα ἐγένοντο ἄνω ἐν τῇ γῇ, ἀφόντις ἐτάφη ὁ Χριστός. Καὶ ἃς ἀκούσωμεν πάλιν περὶ τούτων τοῦ Θεοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου, διότι καὶ μόνος οὗτος τῶν ἄλλων τριῶν Εὐαγγελιστῶν γράφει περὶ τούτων. Τῇ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶ μετὰ τὴν παρασκευὴν, συνήχθησαν οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλάτον, λέγοντες. Κύριε, ἐμνήσθημεν, ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν, ἔτι ζῶν, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον, ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτε οἱ Μαθηταὶ αὐτοῦ κλέψωσιν αὐτόν, καὶ εἰπῶσι τῷ λαῷ ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χειρῶν τῆς πρώτης. ἤγουν, ἐπὶ τὴν αὐριον τῆς Παρασκευῆς, ἐσυνήχθησαν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς τὸν Πιλάτον, καὶ εἰπὼν του. Ἀνθέντα, ἐνθυμήθημεν, πῶς ἐκεῖνος ὁ πλάνος, ἀκόμη ὅτε ἔζη, εἶπεν ὅτι, ὡσὰν περὶ τρεῖς ἡμέραι θείλω ἀναστῆθαι. τὸ λοιπὸν, πρόσταξε νὰ φυλαχθῇ ὁ τάφος, ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας ἵνα μὴ ἀπελθόντες οἱ Μαθηταὶ αὐτοῦ, κλέψωσιν αὐτόν, καὶ εἰποῦσιν εἰς τὸν λαόν, ὅτι ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ θείλει γένῃ ἡ ὑστερινὴ πλάνη χειρότερη ἀπὸ τὴν πρώτην. Ἐχομεν καὶ ἐνταῦθα ἐ. ἀπορίας. Α'. μὲν διατί δὲν λέγει ὁ Εὐαγγελιστής, ὅτι ἐν τῷ Σαββάτῳ ὑπῆγαν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς τὸν Πι-

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΗ
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

λάτου, ἀλλὰ λέγει ἐπὶ τὴν αὐρίον τῆς Παρασκευῆς. Β'. δὲ τί σημαίνει Παρασκευή; Γ'. διατὶ δὲν ὑπήγασι καὶ ἄλλοι τινές, ἀλλὰ μόνοι οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι. Δ'. πότε εἶπεν ὁ Χριστὸς τοῖς Ἀρχιερεῦσι καὶ Φαρισαίοις, ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας θέλω ἀναστῆναι. Ε'. τίς θέλει νὰ εἶναι ἡ ἔννοια τοῦ λόγου, ὅπου λέγουσιν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ὅτι ἡ ὑστερινὴ πλάνη θέλει γένῃ χειρότερη τῆς πρώτης. Καὶ πρὸς μὲν τὴν α. ἀπορίαν λέγομεν, ὅτι διὰ τοῦτο δὲν ὀνομάζει ὁ Εὐαγγελιστὴς τὴν ἡμέραν ἐκείνην Σάββατον, ἐπειδὴ Σάββατον Ἑβραϊκῶς, κατὰπαυσις λέγεται· ἐκεῖνοι δὲ ἐπειδὴ λέγοντες φυλάττειν τὸν νόμον, παρενόμησαν, καὶ δὲν κατέπαυσαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην νὰ ἡσυχάσουν, οὐδὲ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν μιανὴν αὐτῶν Συναγωγὴν, ἀλλὰ πρὸς τὸν Πιλάτον, Ἑθνικὸν οὗτα· διὰ τοῦτο, ὅσον πρὸς ἐκείνους τοὺς παρανόμους δὲν ἦτον ἡ ἡμέρα ἐκείνη Σάββατον, τουτέστι, κατὰπαυσις. Πρὸς δὲ τὴν β' λέγομεν, ὅτι Παρασκευὴ λέγεται ἡ ἐτοιμασία· ἐπειδὴ γὰρ οἱ Ἑβραῖοι ἐτοιμάζουσι ἐν τῇ σ'. ἡμέρᾳ τῆς ἐβδομάδος, ὅσα φαγητὰ μέλλουσι φαγεῖν ἐν τῇ ζ'. τουτέστι τῷ Σαββάτῳ, διὰ τοῦτο ὠνόμασαν τὴν ἡμέραν ταύτην Παρασκευὴν, τουτέστιν, ἐτοιμασίαν. Διατὶ δὲ δὲν ὑπήγασι καὶ ἄλλοι τινές πρὸς τὸν Πιλάτον, ἀλλὰ μόνον οἱ Φαρισαῖοι; Διότι τῶν μὲν ἄλλων Ἰουδαίων ὁ θυμὸς ἔπαυσιν, ἀποθανόντος τοῦ Χριστοῦ, μᾶλλον δὲ ἐπειδὴ οὐδὲ εἰς τὴν ἀρχὴν ἦσαν αἵτιοι τῆς ἀναιρέσεως τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καταπεισθέντες ὑπὸ τῶν Ἀρχιερέων καὶ Πρεσβυτέρων, τὸν μὲν Βαραββᾶν ἐζητήσαν ἀφῆθῆναι, τὸν δὲ Χριστὸν σταυρωθῆναι, καθὼς λέγει καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος ἐν τῷ Κεφ. κζ'. «Οἱ δὲ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσσαι». Διὰ τοῦτο ὕστερον, σταυρωθέντος τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀποθανόντος, μετενόησαν ἐφ' οἷς ἔπραξαν· καὶ τοῦτο δηλοῖ ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ἐν τῷ Κεφ. κγ'. «Καὶ πάντες οἱ συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην θεωροῦντες τὰ γινόμενα, τύπτοντες ἑαυτῶν τὰ στήθη,

ὑπέστρεφον. Ἐπειδὴ γοῦν οἱ πλείονες ἐκ τοῦ ὄχλου, ὡς εἶπον, μετενόησαν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις, διὰ ταῦτο οὔτε νῦν ὑπάγασι πρὸς τὸν Πιλάτον, μόνον δὲ οἱ Ἀρχιερεῖς, ὁ Ἄννας δηλονότι καὶ Καϊάφας, καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἀλέξανδρος, καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους Ἀρχιερατικοῦ, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος Λουκᾶς ἐν τῷ Κεφαλ. δ'. τῶν Ἀποστολικῶν Πράξεων, ὡς πρωταίτιοι τῆς κατακρίσεως τοῦ Χριστοῦ, λαβόντες καὶ τοὺς Φαρισαίους συνεργούς, ἀπῆλθον, διότι καὶ οἱ Φαρισαῖοι πολὺν φθόνον εἶχασιν πρὸς τὸν Χριστὸν ἐξ ἀρχῆς, ὅτι τοὺς ἡλεγχεν ἀφανδὸν λέγων». Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί!

Τετάρτην ἀπορίαν εἶχαμεν, ὅτι, πότε εἶπεν ὁ Χριστὸς τοῖς Ἀρχιερεῦσι καὶ Φαρισαίοις, μετὰ τρεῖς ἡμέρας θέλω ἀναστῆναι, καὶ τοῦτο ἐνθυμηθέντες, ἀπῆλθον πρὸς τὸν Πιλάτον· διότι, πρὸς μὲν τοὺς Μαθητάς αὐτοῦ εὐρίσκομεν, ὅτι προεῖπε κατὰ μόνους, πῶς μέλλει παραδοθῆναι, καὶ σταυρωθῆναι, καὶ ἀποθανεῖν, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι, καθὼς τὸ λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος εἰς τὸ Κεφ. ις'. καὶ ὁ Μάρκος εἰς τὸ ι. καὶ ὁ Λουκᾶς εἰς τὸ ιη'. Πρὸς δὲ τοὺς Ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους, πῶς μέλλει παθεῖν ταῦτα, οὐ δυνάμεθα εὐρεῖν πότε εἶπε φανερῶς τὸν λόγον τοῦτον. Πρὸς τὸδε λέγομεν, ὅτι ἀπ' ἄλλοθεν δὲν ἐκατάλαβον οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, πῶς μέλλει ὁ Χριστὸς μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι, μόνον ἀπὸ ταῦτα τὰ δύο ρήτᾳ, ἃ εἶπε πρὸς αὐτοὺς αἰνιγματωδῶς· πρῶτον μὲν, ὅπερ λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος εἰς τὸ Κεφ. ιβ'. «Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰμὴ τὸ σημεῖον Ἰωᾶ τοῦ Προφήτου· ὥσπερ γὰρ ἦν Ἰωᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους, τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς, τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας». Δεύτερον δὲ, ὅπερ λέγει ὁ Θεολόγος Ἰωάννης ἐν Κεφ. β'. «Λύσατε τὸν Ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν»· διότι, τότε μὲν ὅτε ἔλεγεν αὐτοῖς ταῦτα, δὲν ἐκατάλαμβανον οἱ ἀσύνετοι, ὅτι περὶ ἑαυτοῦ λέγει ὁ

Χριστός ταῦτα ὑπερον δέ, τελειωθέντων τῶν πραγμάτων εἰς πέρας, ἐγνώρισαν ὅτι διὰ τὸν ἑαυτὸν τοῦ τὰ ἔλεγε, διὰ τοῦτο φοβούνται οἱ παράνομοι, καὶ λέγουσι πρὸς τὸν Πιλάτον· Αὐθέντα, τώρα ἐνθυμηθήμεν, πῶς ὁ πλάνος ἐκεῖνος εἶπε· Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι· Τί λέγετε, ὦ Ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαῖοι; πλάνος εἶναι ὁ Χριστός; καὶ διατὶ φοβεῖσθε, ἐνθυμηθέντες τὸν λόγον αὐτοῦ; εἰάν εἶναι πλάνος, δελεῖ εὐρεθῆ καὶ ψεύστης, καὶ δὲν δελεῖ ἀναστηθῆ. Τίς ἡ χρεία, καὶ σπουδάζετε να βουλώνετε τὸν τάφον αὐτοῦ, να μὴ τὸν κλέψουσιν οἱ Μαθηταί; καὶ τίνος ἕνεκεν δελοῦσι κλέψει τοῦ πλάνου τὸ σῶμα, να εἰποῦσιν, ὅτι ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν; Καὶ τί τὸ κέρδος αὐτῶν, εἰάν δὲν ἀναστηθῆ ἀληθῶς, καὶ αὐτοὶ εἰποῦσι ψευδῆ, ὅτι ἀνέστη; μὴ να δελοῦσι διαφορέσει ἀργύρια; μὴ να τοὺς δελουν τιμήσει οἱ ἄνθρωποι μὴ να δελοῦσι κερδήσει πλοῦτον; μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ὑβρισθῆ δελοῦσι καὶ διωχθῆ ἀπὸ ἑσᾶς, ὡς λέγοντες τὰ ψευδῆ. Ἐπειτα καὶ εἰς τί δελοῦσι θαρρήσει να τὸν κλέψουσιν; εἰς τὸ πλήθος ὁποῦ ἦσαν; καὶ αὐτοὶ μόνον δώδεκα ὑπῆρχον. Εἰς τὴν ἀνδρείαν τοὺς; καὶ αὐτοὶ εἰς τὰ ζῶντά του δειλιάσαντες, ἔφυγον πάντες, ἀφέντες αὐτὸν μόνον. Εἰς τὴν εὐγένειαν αὐτῶν καὶ εἰς τὸν πλοῦτον; καὶ αὐτοὶ ἦσαν ἐξ εὐτελῶν χωρίων, ἀλιεῖς καὶ πένντες. Εἰς τὴν σοφίαν αὐτῶν; καὶ αὐτοὶ ἦσαν ἰδιῶται καὶ ἀγράμματοι. Εἰς τί γοῦν ἀποβλέποντες, φοβεῖσθε τὸν πλάνον, ὃ παράνομοι Ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαῖοι; Βλέπετε, εὐλογημένοι Χριστιανοί, ὅτι ἐκεῖνοι ἦσαν μᾶλλον πλάνοι, καὶ παραδάται, καὶ οὐχὶ ὁ Χριστός· διότι ὁ Χριστός ὅσα προεῖπεν, ἐπληρώθησαν· ἑσταυρώθη, ἐτάφη, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέστη, καθὼς εἶπεν· ἐκεῖνοι δὲ μηδὲν ἔχοντες λέγειν ἀληθῆς, ἄνω καὶ κάτω περιέρχονται, πῶς να συκοφαντήσουν τὴν Ἀνάστασιν. Ἀλλ' ὅμως καὶ αὐτοὶ πῶς ἐζήτησαν δῆλημα, να φυλαχθῇ ὁ τάφος; Θεοῦ οἰκονομία ἦτον, διότι, εἰάν δὲν ἤθελε φυλάττεσθαι ὁ Τάφος ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, εἴχασιν λέγειν οἱ Ἀρχιερεῖς, ὅτι οἱ Μαθηταί ἐκλεψαν αὐ-

τὸν· νῦν δὲ, πούτου γεγονότος, ἡ συκοφαντία χάραν οὐκ ἔχει. Τίς δὲ εἶναι ἡ ἔννοια τοῦ λόγου, ὁποῦ εἶπαν οἱ Ἀρχιερεῖς, ὅτι ἡ ὑπεριπὴ πλάνη δελεῖ γέννη χειρότερη ἀπὸ τὴν αἰ· ἀκούσατε· Πρώτην μὲν πλάνην ὀνομαζοῦσιν τὴν Διδασχὴν τοῦ Χριστοῦ, ὑπεριπὴν δὲ τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων. Φοβοῦνται γοῦν οἱ παράνομοι Ἀρχιερεῖς, ἵνα μὴ πιστεύσωσι περισσότεροι εἰς τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων, παρὰ εἰς τὴν διδασχὴν τοῦ Χριστοῦ, ὅπερ καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα, πολλοὶ γάρ τῶν ἀκούσαντων τοὺς λόγους τῶν Ἀποστόλων, ἐπίστευσαν, καθὼς γράφει ὁ Λουκᾶς εἰς τὸ Κεφ. ιδ' τῶν Πράξεων. Καὶ ἐγενήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν, ὡσεὶ χιλιάδες πέντε· Ἵνα γοῦν μὴ τοῦτο γέννηται, διὰ τοῦτο λέγουσι πρὸς τὸν Πιλάτον· εἰάν κλέψωσιν οἱ Μαθηταί τὸ Σῶμα αὐτοῦ, καὶ εἰποῦσι, ὅτι ἀνέστη, δελοῦσι πλανηθῆ περισσότεροι ἄνθρωποι να πιστεύσωσι τοὺς λόγους αὐτῶν, παρὰ ὁποῦ ἐπίστευσαν εἰς τὴν Διδασχὴν τοῦ πλάνου Ἰησοῦ· καὶ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον δελεῖ γέννη ἡ ὑπεριπὴ πλάνη χειρότερη ἀπὸ τὴν πρώτην. Οὕτως, ὡς λέγει ὁ Προφήτης Δαυὶδ ἐν τῷ λζ'. Ψαλμῷ. Ἐλάλησαν ματαιότητας, καὶ δολιότηας ἄλην τὴν ἡμέραν ἐμελέτησαν. Προσπόντως ἄρα, ὡς ἐκ προσώπου αὐτῶν, καὶ ὁ Προφήτης Ησαΐας λέγει ἐν τῷ κη'. Κεφαλ. Ἐθήκαμεν ψεῦδος τὴν ἐλπίδα ἡμῶν καὶ τῷ ψεύδει ὁσχευασθησόμεθα. Οὐχ ὅτι γὰρ ἐδυνήθησαν μετὰ τοιούτων ψευδολογιῶν ἐμποδίσαι τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων, ὡς μὴ ἀκούσαντες τοῦ Δαυὶδ λέγοντος ἐν τῷ ιη'. Ψαλμῷ. « Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φόβος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς Οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον βεβαιωθῆναι ἐποίησαν.

Ἀλλὰ ἄς ἀκούσωμεν, τί εἶπε πρὸς αὐτοὺς ὁ Πιλάτος. Ἐχετε κουστωδίαν, ὑπάγετε, ἀσφαλίσασθε, ὡς ὁδατε. Οἱ δὲ πορευθέντες, ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον, σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας. Πρῶτον ἄς μάθωμεν, τί λέγει κουστωδία. Β'. διατὶ δὲν ἀπέστειλεν ὁ Πιλάτος μόνους τοὺς στρατιώτας να φυλάττουσι τὸν τάφον, ἀλλὰ εἶπε τοῖς Ἀρχι-

ρεῦσιν, ἐπάρετε τοὺς στρατιώτας, καὶ σύρτε φυλάξετε τὸν τάφον, καθὼς γνωρίζετε ἐσεῖς. Γ'. διατί οἱ Ἀρχιερεῖς δὲν ἄφησαν τοὺς στρατιώτας νὰ φυλάττουσι μόνον ἀπλῶς τὸν τάφον τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἐβούλωσαν αὐτόν; Καὶ πρὸς μὲν τὸ α'. λέγομεν, ὅτι κουσῳδία λέγονται, κατὰ τὴν Ῥωμαϊκὴν γλῶτταν, οἱ στρατιῶται, οἱ ἀποστελλόμενοι παρὰ τοῦ Βασιλέως εἰς φυλάξιν τῶν Πόλεων, ὥσπερ εἶναι καὶ τὴν σήμερον ἡμέραν εἰς μερικάς πολιτείας, ἣ εἰς, ἣ δὺν, ἣ καὶ πλείονες, κατὰ τὴν πόλιν. Τοιοῦτοι ἦσαν καὶ αὐτοὶ οἱ στρατιῶται ἀπεσταλμένοι μετὰ τοῦ Πιλάτου, ὑπὸ τοῦ Καίσαρος Τιβερίου, εἰς φυλάξιν τῆς Ἱερουσαλὴμ. αὐτοὺς ἔλεγεν ὁ Πιλάτος νὰ παρῶσιν οἱ Ἀρχιερεῖς ὅπως φυλάξωσι τὸν τάφον. Πρὸς δὲ τὸ β'. ζήτημα, ὅτι διατί δὲν ἀπέστειλεν ὁ Πιλάτος μόνους τοὺς στρατιώτας νὰ φυλάττουσι τὸν τάφον, ἀλλὰ εἶπε τοῖς Ἀρχιερεῦσι, σύρτε καὶ ἐσεῖς μετ' αὐτοῦν, λέγομεν, ὅτι Θεοῦ οἰκονομία ἦτον, νὰ εἰπῇ ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον· εἰ γὰρ ἤθελον ὑπάγει μόνον οἱ στρατιῶται ἄνευ τῶν Ἀρχιερέων, ἔμελλον λέγειν οἱ Ἰουδαῖοι μετὰ τὸ ἀναστῆναι τὸν Χριστόν, ὅτι οἱ στρατιῶται, ὡς Ἑθνικοὶ ὄντες, ἔλαβον ἀργύρια παρὰ τῶν Μαθητῶν· καὶ ἄφησαν αὐτοὺς λαβεῖν τὸ σῶμα. Διὰ τοῦτο γοῦν εὐδόκησεν ὁ Θεὸς νὰ ὑπάγουσι καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν στρατιωτῶν, ἵνα μὴ στερεωθῇ τὸ ψεῦδος εἰς τὰ ὕστερα. Πρὸς δὲ τὸ γ'. ὅτι, διατί οἱ Ἀρχιερεῖς δὲν ἄφησαν τοὺς στρατιώτας νὰ φυλάττουσι μόνον ἀπλῶς τὸν τάφον τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἐβούλωσαν αὐτόν; Τάδε λέγομεν, ὅτι, διὰ νὰ μὴ τοὺς ἐμπιστεύωνται, ἐποίησαν τοῦτα, καὶ ἐβούλωσαν τὸν τάφον, διότι ἐθαύρουσαν, πῶς οἱ στρατιῶται, ὡς Ἕλληνες ὄντες καὶ ἀλλόφυλοι, θέλουσι δελεασθῇ εἰς τὰ δῶρα τῶν Ἀποστόλων, νὰ δώσουσι τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ ἰδέτε τοὺς παραβάτας τοῦ Νόμου Ἀρχιερεῖς, τί ἐργάζονται· τὸν Χριστόν ἐκατηγοροῦσαν ποτὲ, καὶ ἔλεγον, ὅτι καταλύει τὸν Νόμον, πῶς ἔλεγε λόγον μόνον ἐν τῷ Σαββάτῳ, καὶ ἰατρεύοντο οἱ ἀσθενεῖς, καὶ αὐτοὶ τῶρα, Σαββάτου ὄντος,

πιάνουσι καὶ βουλώνουσιν. Ἀλλὰ ἄς κοπιάζουσι διακενῆς, οὐ γὰρ κρατήσουσι τὸν Χριστόν αἱ σφραγίδες αὐτῶν τοῦ μὴ ἀναστῆναι· μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ἀναστήσεται μετὰ δόξης τριήμερος, καὶ αὐτοὶ αἰσχυνθήσονται κατὰ τῆς ἑαυτῶν κεφαλῆς, ταῦτα κατεργαζόμενοι. Ἰδοὺ, βοηθεῖα Θεοῦ, ἐτελειώσαμεν καὶ τὸ β'. μέρος τοῦ Κεφ. γ'. Ἄς ἐλθοῦμεν δὲ καὶ εἰς τὸ γ'. μέρος ὅπερ εἶναι περὶ τῶν ἐν Ἄδου πεπραγμένων, ἵνα ποιήσωμεν καὶ τέλος τοῦ παντός λόγου. Εἰς τοῦτο δὲ τὸ μέρος, διὰ τὸ συντομώτερον, δίδομεν βάλῃ μόνον τρεῖς ἀπορίας. Α'. μὲν, πόσας ὥρας ἐποίησεν ὁ Χριστὸς ἐν τῷ Ἄδῃ. Β'. δὲ, ἀράγε ὁ Χριστὸς, πορευθεὶς ἐν τῷ Ἄδῃ, πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένων τὰς ψυχὰς ἀνέστησεν, ἢ μερικῶν. Γ'. δὲ, πόθεν ἔχομεν τὰς μαρτυρίας, ὅτι ὁ Χριστὸς ὑπῆγεν εἰς τὸν Ἄδην· διότι οἱ Εὐαγγελισταὶ τίποτε περὶ τούτου δὲν διηγοῦνται, ἀλλὰ παρευθὺς μετὰ τὴν διήγησιν τῆς ταφῆς τοῦ Χριστοῦ, διηγοῦνται τὰ περὶ τῆς Ἀναστάσεως αὐτοῦ.

Καὶ πρὸς μὲν τὴν α'. ἀπορίαν λέγομεν, ὅτι ὁ Χριστὸς τριάκοντα τρεῖς ὥρας ἐποίησεν ἐν τῷ Ἄδῃ. Ἐπειδὴ γὰρ τριάκοντα τρεῖς χρόνους ἐποίησεν ἐπὶ τῆς γῆς, διδάσκων τοὺς ἐν τῇ γῇ ἀνθρώπους, διὰ τοῦτο ἦτον πρέπον, ἵνα ποιήσῃ καὶ ἐν τῷ Ἄδῃ τριάκοντα τρεῖς ὥρας, διδάσκων τοὺς ἐκεῖσε κεκρατημένους, ὅπως αἱ τούτων ψυχαὶ, ἐπιγνοῦσαι τὴν αὐτοῦ συγκατάθεσιν, ἐπιστρέψωσι καὶ σωθῶσι. Πῶς δὲ ἀριθμοῦνται αἱ λγ'. ὥραι; Ἀκουσεν· τῇ Δ'. ὥρα, ὡς λέγουσιν οἱ Εὐαγγελισταί, ἐξέπνευσεν ὁ Χριστὸς· ἦν δὲ τότε τοῦ μὲν παρ' Ἑβραίοις λεγομένου Νισσάν ἢ ἰδ'. τοῦ δὲ παρὰ Ῥωμαίοις Μαρτίου ἢ κγ'. διότι οἱ μὲν Ἑβραῖοι κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς Σελήνης ἀριθμοῦσι τοὺς Μῆνας, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι κατὰ τὴν κίνησιν τοῦ Ἡλίου. Εἴγε γοῦν τότε ὁ Μάρτιος ὥραις δώδεκα τὴν ἡμέραν, καὶ ἴσαις τὴν νύκτα· εἰδὲ καὶ λεπτὰ μικρὰ περισσεύουσιν εἰς τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας, ἀλλ' οὖν πάλιν τὰ αὐτὰ ἴσα λεπτὰ λείπουσιν ἐκ τῶν ὥρῶν τῆς νυκτός. Ἐπειδὴ γοῦν, ὡς εἶπον, ὥρα ἐνάτη ἐξέπνι-

σευ ὁ Χριστός, ὥστε λείπονται ἕως τῆς α'. ὥρας τῆς νυκτός, ὥραι τρεῖς· ἔχομεν γοῦν τρεῖς ὥρας ταύτας· καὶ κθ'. τῆς νυκτός καὶ τῆς ἡμέρας τοῦ Σαββάτου, γίνονται κζ'. καὶ ἐξ τῆς νυκτός καὶ τῆς Κυριακῆς, ὁμοῦ λγ'. Ἐχομεν τὴν λύσιν τῆς α'. ἀπορίας. Πρὸς δὲ τὴν β'. τὰδε λέγομεν, ὅτι ὁ μὲν Θεολόγος Γρηγόριος, εἰς τὸν λόγον τοῦ Πάσχα, παρακινῶν τοὺς ἀνθρώπους εἰς μίμησιν τῶν Παθῶν τοῦ Χριστοῦ, καὶ διεγείρων αὐτοὺς πρὸς ἐρευναν τῶν Μυστηρίων τῆς διπλῆς καταβάσεως τοῦ Χριστοῦ τῆς ἐν τῇ γῇ δηλουτί, καὶ ἐν τῷ Ἄδῃ, λέγει « Γνωθὶ καὶ τὰ ἐκείσε τοῦ Χριστοῦ Μυστήρια; τίς ἡ οἰκονομία τῆς διπλῆς καταβάσεως, τίς ὁ λόγος; ἀπλῶς σώζει πάντας ἐπιφανείς, ἢ καὶ τοὺς πιστεύοντας »; Ἐκ τούτου γοῦν τινὲς ὑπολαμβάνουσιν, ὅτι ὅσοι ἐπίστευσαν τῷ Χριστῷ, κατελθόντι ἐν τῷ Ἄδῃ, πάντας καθόλου ἔσωσεν ὁ Χριστός. Πλὴν δὲν εἶναι ἀποφασιστικός ὁ λόγος οὗτος τοῦ Ἀγίου, ἀλλὰ μᾶλλον διαπορητικός, διότι δὲν ἀποφασίζει νὰ εἴπῃ, ὅτι ὁ Χριστός ἔσωσεν ἐν τῷ Ἄδῃ πάντας τοὺς πιστεύσαντας αὐτῷ ἐκεῖ, ἀλλὰ τίθησι τοῦτο εἰς ἀπορίαν, καὶ λέγει πρὸς καθὲν Χριστιανόν, ὅτι, ἐρεῦνησον νὰ καταλάβῃς, καθόλου πάντας ἔσωσεν ὁ Χριστός ἐπιφανείς ἐν τῷ Ἄδῃ, ἢ καὶ ἐκεῖ ἔσωσε μόνον τοὺς πιστεύοντας εἰς αὐτόν; Καὶ ἄλλην δὲ ἀπορίαν ἔχει ἡ ῥῆσις αὕτη τοῦ Θεολόγου, διότι τινὲς βάλλουσιν ὑποδιαστολήν, εἰς τὸ καὶ, καὶ τότε ἐπιφέρουν τὸ ἐπίλοιπον Πιστεύοντας, ὅσπερ ἔχει τοιαύτην ἔννοιαν. Ἐρεῦνησον, ὦ Χριστιανέ, νὰ γνωρίσῃς, καθόλου ἔσωσεν ὁ Χριστός πάντας, ὅτε ἐφάνη ἐν τῷ Ἄδῃ, ἢ καὶ ἐκεῖ ἔσωσε μόνους τοὺς πιστεύοντας αὐτῷ, τουτέστι τοὺς δικαίους Προπάτορας, καὶ ἀγίους Προφῆτας, καὶ ἐπίλοιπους πιστοὺς ἀνθρώπους; Καὶ ὁ μὲν Γρηγόριος ὁ Θεολόγος τοιαῦτα λέγων, ἐποίησεν ἀπορίαν εἰς τὴν ἀπορίαν, καὶ οὐχὶ λύσιν· Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἐν ἀγίοις Πατὴρ ἡμῶν Γερμανός, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, ἐν τῷ εἰς τὴν Θεόσωμον τοῦ Κυρίου ταφήν, ἀριστα παρ' αὐτοῦ συνθεθειμένῳ Λόγῳ, οὗ ἡ ἀρχή. « Σάββατον μὲν ἐστὶ σήμερον »

οὕτω λέγει. « Καὶ τῷ ἐκ νεκρῶν πρωτοτόκῳ, λύσαντι τὰς τοῦ θανάτου ὀδύνας, οἱ ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ Ἄδου συνείποντο »· ὅσοι δηλαδή, τὸ ἀπιστίας δὲν ἐπαθεν ἀμβλωμα· οὐδὲ αὐτὸς τούτοις τοῖς λόγοις δὲν ἀποφασίζει ποίους ἔσωσεν ὁ Χριστός, τοὺς ἐν τῇ γῇ προπιστεύσαντας αὐτῷ, ἢ τοὺς ἐν τῷ Ἄδῃ, ἀλλὰ μόνον ἀπλῶς λέγει ὅτι, ὅσοι δὲν ἀπίστησαν, ὅλοι ἠκολούθησαν τῷ Χριστῷ ἀναστάντι· τὸ δὲ ποῦ δὲν ἀπίστησαν, οὐ δηλοποιεῖ.

Ὁ δὲ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, λύων τὰς ἀπορίας πάσας, τὰδε λέγει ἐν τῷ περὶ ἐν πίστει κεκοιμημένων Λόγῳ. Ἐὰν ἔσωσεν ὁ Χριστός ἐν τῷ Ἄδῃ μόνους, ὅσοι τὸν ἐπίστευσαν εἰς τὴν γῆν ποτέ, τουτέστι τοὺς Προπάτορας καὶ τοὺς καθεξῆς πιστοὺς, τί θαυμαστόν καὶ παράδοξον ἐποίησεν, ὅτι κατήλθεν εἰς Ἄδην; διότι τοῦτο εἶναι τῆς δικαιοκρισίας τῆς Θεοῦ νὰ σωθῶσιν ὅσοι τὸν ἐπίστευσαν τότε, καὶ νῦν δὲ πιεζέουσιν· δὲν εἶναι γοῦν θαυμαστόν, εἰάν ἔσωσε ἐκείνους μόνους. Ἀλλὰ τοῦτο ἦτον τῆς ἄκρας φιλανθρωπίας τοῦ Χριστοῦ νὰ σώσῃ καὶ ἐκείνους, ὅπου ἐδῶ μὲν δὲν τὸν ἐπίστευσαν, ἐπειδὴ δὲν ἤκουσαν τὸ Ὄνομά του, τότε δὲ εἰς τὸν Ἄδην ἐπίστευσαν αὐτῷ. Καὶ δεῖλε εἰπῇ τίς ὅτι καὶ ποῖος ἦτον ἐκεῖνος ὅπου νὰ εἶναι εἰς τὴν κόλασιν, καὶ εἰς τὸ σκότος, τὸ ἀφεγγές, καὶ ἰδὼν τότε τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ, ὅπου ἔλαμψε μέσα εἰς τὸν Ἄδην, νὰ μὴν ἐπίστευσεν; Ἀλλὰ πρὸς ταύτην τὴν ἀπορίαν, πάλιν λέγει ὁ αὐτὸς Ἅγιος παρακάτω; ὅτι τινὲς τῶν ἀπίστων ἐν τῇ γῇ, ἐπίστευσαν τότε τῷ Χριστῷ, ὅσοι δηλονότι ἐπέρασαν τὴν ζωὴν πους μετὰ παρθενίαν, μετὰ νηστείαν, μετὰ καθαρότητα, καὶ μετὰ ἄλλαις ἀρεταῖς, ὅσπερ οἱ σοφοὶ τῶν Ἑλλήνων, οἱ ζήσαντες μετὰ σπουδῆς καὶ ἀποχῆς τῶν παθῶν, ἐξ ὧν οἱ μὲν ἐσέβοντο τὴν ἄνω Πρόνοιαν, ἄλλοι δὲ προεῖπον περὶ τῆς Σαρκώσεως τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς Σταυρώσεως αὐτοῦ· ἄλλοι δὲ καὶ τὴν ἐκ τῆς Θεοτόκου Γεννησιν, καὶ τὸ Ὄνομα αὐτῆς προέφησαν, ὅτι Μαρία ἐστὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς· ἄλλοι δὲ καὶ τὰ θαύματα πάντα λεπτομερῶς προεῖπον· τούτους γοῦν πάντας, καὶ τοὺς ὁμοίους

αὐτοῖς, οὐ παρῆδεν ὁ φιλάνθρωπος Χριστός ἀπολέσθαι εἰς τέλος. Ὅσοι δὲ ἦσαν ἐπὶ τῆς γῆς πόρνοι, μοιχοί, ἄδικοι, κλέπται, λησταί, φονεῖς, καὶ καθέλου εἰπεῖν, ὅσοι ἐπολιτεύθησαν ἐν ἀνομίαις καὶ ἀσελγείαις, ἐκεῖνοι δὲν ἐδυνήθησαν παντελῶς νὰ ἰδοῦσι τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ, ὅπερ ἔλαμψεν ἐν Ἀδῇ, οὔτε τῆς διδαχῆς αὐτοῦ ἤκουσαν, ὡς ἐσκοτισμένοι ὄντες ἐκ τῶν πάλαι ἡδονῶν, καὶ ἐπιθυμιῶν. Φέρει δὲ ὁ Ἄγιος οὗτος καὶ δύο παραβολὰς πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ λόγου αὐτοῦ, καὶ λέγει· ὅτι ὥσπερ ἡ βροχὴ καταβαίνει μὲν ἐξ οὐρανοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, ἀλλὰ δὲν ὠφελεῖ ὁμοίως ὅλους τοὺς τόπους καὶ ἀνθρώπους· διότι, εἰ μὲν εὖρη τίποτε σπαρμένον ἐπὶ τῆς γῆς, ποτίζει καὶ τρέφει το· εἰ δὲ δὲν εὖρη σπέρμα, μένει καὶ ἀνενέργητος, καὶ καμμίαν ὠφέλειαν δὲν δίδει, οὐχ ὅτι δὲν ἔχει φυσικὴν ἐνέργειαν ἢ βροχὴν νὰ ὠφελῇ, ἀλλ' ὅτι δὲν εὑρε τίποτες ἔτοιμον καταβεβλημένον ἐν τῇ γῇ, νὰ δεχθῇ τὴν ὠφέλειαν ἐκείνην· ἔτσι γοῦν καὶ τοῦ νοητοῦ ὁμοῦ, τοῦ Χριστοῦ δηλονότι, κατελθόντος ἐν τῷ Ἀδῇ, ὅσοι μὲν εἶχον ἔργα ἀγαθὰ προετοιμασμένα ἐν τῇ γῇ, ἐδέχθησαν καὶ τὴν παρ' αὐτοῦ ὠφέλειαν, ὅσοι δὲ δὲν εἶχασιν σπέρμα Δικαιοσύνης, οὔτε ἄλλης ἀρετῆς, δικαίως ἐστερήθησαν καὶ τῆς ὠφελείας. Καὶ πάλιν, ὥσπερ ὁ ἥλιος, ὅταν λάμπῃ, ὅσοι μὲν ἔχουσι καθαρὸς τοὺς ὀφθαλμούς, βλέπουσιν αὐτόν, ὅσοι δὲ ἔχουσι τινα πόνον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ἢ καὶ εἶναι τυφλοί, δὲν δύνονται νὰ τὸν ἰδοῦσιν, οὐχ ὅτι δὲν λάμπει ὁ ἥλιος, ἀλλ' ὅτι ἡ τυφλότης αὐτῶν ἐμποδίζει αὐτοὺς νὰ μὴ τὸν ἰδοῦσιν· οὕτω καὶ τότε, τοῦ νοητοῦ Ἠλίου τῆς δικαιοσύνης Χριστοῦ, λάμψαντος ἐν τῷ Ἀδῇ τὰς ἀκτῖνας τῆς Θεότητος, δὲν ἐδυνήθησαν ἐπίσης νὰ τὸν ἰδοῦσι καὶ οἱ ποτε καλῶς καὶ ἐναρέτως ἐπὶ τῆς γῆς πολιτευθέντες, καὶ οἱ κακῶς καὶ ἀθέως ζήσαντες· ἀλλὰ οἱ μὲν, ὡς καθαρὸν ἔχοντες τὸ ὅμμα τῆς ψυχῆς, τὸν νοῦν δηλαδὴ, ἶδον αὐτόν, καὶ τῆς γλυκειᾶς αὐτοῦ φωνῆς ἤκουσαν· ὅσοι δὲ ἦσαν ἐσκοτισμένοι καὶ τετυφλωμένοι εἰς ταῖς ἀμαρτίαις, δὲν ἐδυνήθησαν παντελῶς ἰδεῖν αὐτόν, οὔτε τῆς δι-

δαχῆς αὐτοῦ ἀκοῦσαι καὶ πιστεῦσαι, διὸ καὶ ἔμενον πάλιν ἐν τῷ Ἀδῇ κολαζόμενοι. Εἰς αὐτὴν τὴν γνώμην συμφωνεῖ καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος· διότι καὶ ἐκεῖνος ἰσχυρίζεται, πῶς ὁ Χριστὸς κανένα δὲν ἔσωσεν ἐν τῷ Ἀδῇ, μὴ ὄντα καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἄξιον σωτηρίας. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν λέγοντες οἱ Ἅγιοι, λύουσι τὴν β'. ἀπορίαν. Ἡμεῖς δὲ ἅς ἔλθωμεν εἰς τὴν γ'. ἵνα γνῶμεν, πόθεν ἔχομεν τὰς ἀποδείξεις, ὅτι ὁ Χριστὸς ὑπῆγεν εἰς τὸν Ἀδῇ, τῶν Εὐαγγελιστῶν μὴ διηγουμένων τοῦτο.

Λέγομεν γοῦν πρὸς ταύτην, ὅτι ὁ λόγος, ὃν εἶπεν ὁ Χριστὸς πρὸς τοὺς Γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους, καθὼς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος εἰς τὸ ιβ'. Κεφαλαιὸν ὅτι, ὥσπερ ὁ Ἰωῆς ἐποίησε τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους, οὕτω καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου θέλει ποιῆσαι τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς· αὐτὸς δηλοποιεῖ, ὅτι ἔκαμεν ὁ Χριστὸς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας εἰς τὸν Ἀδῇ διότι καρδίαν τῆς γῆς, τὸν Ἀδῇ εἶπεν ὁ Χριστὸς, ἐπειδὴ εἶναι εἰς τὸ μέσον αὐτῆς, ὥσπερ εἶναι καὶ ἡ καρδία εἰς τὸ μέσον τοῦ στήθους τοῦ ἀνθρώπου. Ἀδῆς δὲ ὠνομάζετο ὁ ἀφεγγής καὶ σκοτεινὸς τόπος, ὁ ὢν ἐν μέσῳ τῆς γῆς πάσης, εἰς ὃν ἀπέρχονται αἱ ψυχαὶ τῶν ἀμαρτωλῶν. Καὶ ὁ Προφήτης δὲ Δαυὶδ, δεικνύων ὅτι θέλει ὑπάγῃ ὁ Χριστὸς εἰς τὸν Ἀδῇ νὰ εὐγάλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, οὕτω λέγει ἐν τῷ ιε'. Ψαλμῷ. «Οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς Ἀδῇ, οὐδὲ δώσεις τὸν Ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν»· τουτέστι τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ δὲν θέλει ἀναλύσῃ, καὶ φθαρῇ εἰς τὸ παντελές. Καὶ εἰς τοῦ Ἰωβ δὲ τὸ Βιβλίον εὐρίσκομεν, ἐν Κεφαλαιῷ λή. λέγοντα διὰ τὸν Κύριον οὕτως. Ἀνοίγονται δέ σοι φόβῳ πύλαι θανάτου, πυλωροὶ δὲ Ἀδου ἰδόντες σε ἔπηξαν. Καὶ πάλιν ἐν τῷ μ'. Ἐπελθὼν ἐπ' ὄρος ἀκρότομον, ἐποίησε, χαρμονὴν, τετράπουσιν ἐν ταρτάρῳ· τουτέστιν, ὁ Διάβολος προσεγγίσας τῷ Χριστῷ, καὶ ἀναγκάσας τοὺς Ἑβραίους

σταυρῶσαι αὐτὸν ἐποίησε χαρὰν ταῖς ψυχαῖς τῶν Προπατόρων, ταῖς ἐν τῷ ταρτάρῳ κατεχομέναις. Ὅρος μὲν οὖν ἀκρότομον, τὸν Χριστὸν ὀνομάζει, ἐπειδὴ προῖπεν αὐτὸν ὁ Προφήτης Δαυιδ, ἐν Κεφαλαίῳ β'. Λίθον ἀκρότομον τμηθέντα ἄνευ χειρῶν, ἐξ ὅρου τῆς Παρθένου. Τετράποδα δὲ καλεῖ τὰς ψυχὰς τῶν Προπατόρων, ἐπειδὴ ὥσπερ τὸ τετράποδον σύρεται ὑπὸ τοῦ οἰκείου Δεσπότης πρὸς τὸ θῆλημα αὐτοῦ, οὕτω καὶ οἱ δίκαιοι ἄνδρες ἐκεῖνοι ἐκυβερνῶντο ἀπὸ Θεοῦ, εἰς πᾶν θῆλημα αὐτοῦ· διὰ γὰρ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Προφήτης Δαυιδ πρὸς τὸν Θεὸν ἐν τῷ ο β'. Ψαλμῷ. Κτηνώδης ἐγενήθην παρὰ σοί, καὶ γὰρ διὰ παντὸς μετὰ σοῦ· ὅταν γὰρ γένῃ ὁ ἄνθρωπος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὥσπερ τὸ κτήνος, τότε εἶναι καὶ μετ' αὐτοῦ διὰ παντός. Ἄλλοτε δὲ λέγονται κτήνη, καὶ ὅσοι ἡμαρτον μὲν ἀλλ' οὖν ἐποίησαντο τινὰ διορθῶσιν τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν, ὡς τὸ « Ἀνθρώπους καὶ κτήνη σώσεις Κύριε ». Ἀνθρώπους μὲν ὀνομάζει ὁ Προφήτης, τοὺς φυλάξαντας τὸ κατ' Εἰκόνα καὶ κατ' ὁμοίωσιν, τουτέστιν ὅσοι διέμενον μέχρι θανάτου, καθὼς ἦτον ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἀναμάρτητος ἐν τῷ Παραδείσῳ, πρὸ τῆς παρακοῆς· κτήνη δὲ λέγει, τοὺς παρασυμβληθέντας τοῖς ἀνοήτοις κτήνεσι, καὶ ὁμοιωθέντας αὐτοῖς. Ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τὸ γ'. Κεφάλαιον τοῦ Προφήτου Ἰωνᾶ λέγει. Καὶ περιεβάλλοντο σάκκους οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ κτήνη οὐχὶ ὅτι καὶ τὰ ἄλογα ζῶα ἐνεδύθησαν σάκκους, ὅτε ἐμετανόησαν εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Προφήτου, ἀλλὰ κτήνη ὀνομάζει ἡ Γραφή τοὺς ἐκδεδυμένους εἰς τὰ θηλήματα τῆς σαρκὸς, ὡσάν τὰ ἄλογα ζῶα. Εἴτε οὖν τοὺς Δικαίους λέγει τετράποδα ὁ συγγραφεὺς τοῦ Ἰωβ, κατὰ τὴν ἄνωθεν ἔννοιαν, εἴτε τοὺς ἁμαρτωλοὺς, κατὰ τὴν δευτέραν, καὶ ὁ μὴ ἀμφοτέροι ἐχάρησαν ἐν τῷ ταρτάρῳ, ὅτε ἐπῆλθε τὸ νοητὸν θῆριον ἐπὶ τὸν Χριστόν.

Ἐχομεν καὶ ἄλλας μαρτυρίας περὶ τῆς μέχρι τοῦ Ἄδου συγκαταβάσεως τοῦ Χριστοῦ· καὶ ὁ Προφήτης Ἠσαΐας, ἐν Κεφα-

λαίῳ ιδ'. Ὁ Ἄδης κάτωθεν ἐπικράνθη συναντήσας σοι· συνεγέρθησάν σοι πάντες οἱ ἄρξαντες τῆς γῆς· διότι ὁ μὲν Προφήτης Ἰσηὲ λέγει ἐν τῷ ιγ'. Κεφαλαίῳ ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Χριστοῦ. Ἐκ χειρὸς Ἄδου ῥύσονται αὐτοὺς, καὶ ἐκ θανάτου λυτρώσονται αὐτούς. Ποῦ ἡ δίκη σου, θάνατε; ποῦ τὸ κέντρον σου, Ἄδης; Τί ἐστὶ τὸ κέντρον τοῦ Ἄδου; Ἡ ἁμαρτία· καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐν τῷ ιε'. Κεφαλαίῳ τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης Ἐπιστολῆς αὐτοῦ. Ὡςπερ γὰρ ἡ μέση στιγμή τοῦ κόσμου, λέγεται κέντρον τοῦ κύκλου παντός, οὕτω καὶ ἡ ἁμαρτία πρεπόντως ὀνομάζεται κέντρον τοῦ Ἄδου, ὡς ἀπάγουσα τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ μεσώτατον τοῦ Ἄδου. Ὁ δὲ Ἀπόστολος Πέτρος εἰς τὸ γ'. Κεφάλαιον τῆς Καθολικῆς α'. Ἐπιστολῆς αὐτοῦ, πλεον σαφέστερον ἀποδεικνύων, πῶς ὁ Χριστὸς μετὰ τὸ θανατωθῆναι, πορευθεὶς ἐν τῷ Ἄδῃ, ἐκήρυξε μετάνοιαν ταῖς ἐν αὐτῷ κατεχομέναις ψυχαῖς, λέγει ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ Θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκί, ζωοποιηθεὶς δὲ τῷ Πνεύματι· ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐφυλακῇ πνεύματι πορευθεὶς, ἐκήρυξεν ἀπειθήσασί ποτε. Ἐχομεν καὶ τὴν λύσιν τῆς γ'. ἀπορίας τοῦ γ'. μέρους, τοῦ γ'. Κεφαλαίου, καὶ ἰδοὺ, βοηθεῖα Θεοῦ, ἐτελειώσαμεν καὶ τὰ γ'. Κεφάλαια, καὶ τὰ μέρη αὐτῶν, καὶ τὰς ἐπ' αὐτοῖς ἀπορίας, καὶ τὰς λύσεις τούτων.

Τί ἐτι λείπεται ἡμῖν, Δοξάσαι τὴν τοῦ Χριστοῦ ἄπειρον εὐσπλαγχνίαν ὑμνήσαι τὴν ἄρρητον αὐτοῦ συγκατάβασιν, ἐκπλαγῆναι τὴν ἄφατον αὐτοῦ μακροθυμίαν, ὅτι κατεδέξατο χλευασθῆναι καὶ ὕβρισθῆναι, ἵνα ἡμᾶς τιμήσῃ· ἐμπυθῆναι, ἵνα ἡμᾶς ἐλευθερώσῃ τῆς δουλείας τοῦ Διαβόλου· σταυρωθῆναι καὶ θανατωθῆναι, ἵνα ἡμᾶς ζωοποιήσῃ νεκρωθέντας τῇ ἁμαρτίᾳ. Καὶ τί ἀνταποδώσωμεν αὐτῷ περὶ πάντων; Θεὸς ὢν, δι' ἡμᾶς ἐφαίνετο ἄνθρωπος, διὰ τὴν καταφθαρεῖσαν ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας φύσιν τῶν ἀνθρώπων, αὐτὸς, Λόγος ὢν προαιώνιος, ἐγένετο σὰρξ. Πρὸς

ἡμᾶς τοὺς ἀχαρίστους, κατῆλθεν ὁ Εὐεργέτης· πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους, ὃ ἐλευθερωτής· πρὸς τοὺς ἐν σκότει καθημένους, ὁ Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης. Ἐπὶ τοῦ Σταυρὸν ἀνῆλθεν ὁ ἀπαθής· ἐπὶ τὸν Ἄδην κατῆλθε τὸ φῶς ἐκ τοῦ φωτός· ἐπεὶ τὸν θάνατον ἦλθεν ἡ ζωὴ τῶν τεθνεώτων, δι' ἡ-

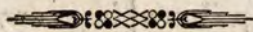
μᾶς τοὺς παραπεσόντας εἰς θάνατον ἵνα χαρίσθαι, ἡμῖν τὴν αἰώνιον ζωὴν. Αὐτῷ πρέπει δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ Παναγίῳ, καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ πνεύματι, νῦν, καὶ αἰεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΙΟΥΝΙΟ ΚΘ.

ΕΙΣ ΤΑΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ, ΚΑΙ ΤΟΝ ΥΠΕΡ ΧΡΙΣΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΝ
ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΕΝΔΟΞΩΝ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΚΟΡΥΦΑΙΩΝ

ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΠΑΥΛΟΥ.

Α'πὸ τρία πράγματα λέγουσιν οἱ ἄγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας, εὐλογημένοι Χριστιανοί, ὅτι κάμνει ὁ ἄνθρωπος τὸ ἀγαθόν· ἢ ἀπὸ φύσεως, ἢ ἀπὸ θείας δυνάμεως, ἢ ἀπὸ ἀγαθῆς προαιρέσεως. Ἀπὸ φύσεως μὲν, ὡς ὅταν ἰδῇ τινὰς ἄνθρωπον ἄλλον στενοχωρούμενον εἰς μεγάλην ἀνάγκην, καὶ λυπηθῇ τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον, καὶ τὸν βοηθήσῃ εἰς τὴν ἀνάγκην του, ἢ μὲ ἐλεημοσύνην, ἢ μὲ ἄλλην βοήθειαν, τότε ὁ τοιοῦτος λέγεται, ὅτι ἐκ φύσεως ἀναγκαζόμενος ἔκαμε τὸ καλόν, ἐπειδὴ ἐλυπήθη τὴν ἀνθρώπινην φύσιν. Ὅταν δὲ πάλιν παρακινήθῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ καλόν, καὶ εἶρῃ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ συνεργούσαν αὐτῷ εἰς τοῦτο, ὁ τοιοῦτος λέγεται, ὅτι ἀπὸ θείας δυνάμεως ἔκαμε τὸ καλόν, διότι χωρὶς τὴν συνεργίαν τοῦ Θεοῦ, κανένα ἀγαθὸν δὲν δύναται τινὰς νὰ τελειώσῃ, ὡς τὸ λέγει καὶ μόνος του ὁ Κύριος εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον ἐν Κεφ. ιε'. Χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. Ἀπὸ δὲ τῆς ἀγαθῆς προαιρέσεως ποιεῖ ὁ ἄνθρωπος τὸ ἀγαθόν, ὅταν διαλέξῃ τὸ καλὸν ἀπὸ τοῦ κακοῦ, καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του, παρὰ τὴν ἀπώλειαν, καὶ προαιρεθῇ νὰ κάμνῃ τὰς ἑντολάς τοῦ Χριστοῦ. Ὡς περ δὲ ἀπὸ τὰ τρία αὐτὰ παρακινούμενος ὁ ἄνθρωπος, κάμνει τὸ ἀγαθόν, ἔτ'εἰ ἀπὸ ἄλλα τρία τινα παρακινεῖται, καὶ κάμνει τὸ κακόν, ἀπὸ τὰ πάθη, ἢ ἀπὸ τοὺς Δαίμονας, ἢ ἀπὸ τὴν κακὴν προαίρεσιν. Ἀπὸ τὰ πάθη μὲν, ὡς ὅταν

ὀρέγεται ὁ ἄνθρωπος νὰ πίνῃ πολὺ, καὶ νὰ πολυφάγῃ, ἢ νὰ πληρώσῃ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς σαρκὸς, νὰ ἀντιλυπήσῃ τὸν ἐχθρόν του, ἐπειδὴ τὰ τοιαῦτα κακὰ, πάθη τῆς σαρκὸς λέγονται. Ἀπὸ τοὺς Δαίμονας δὲ, ὡς ὅταν ὁ ἄνθρωπος δώσῃ χώραν τῷ Δαίμονι εἰς τὴν ψυχὴν του, καὶ ἐκεῖνος τὸν παρακινεῖ εἰς τὸ κακόν, καθὼς τὸ ἔπαθεν ὁ Ἰούδας ὁ Προδότης. Ἀπὸ δὲ τὴν κακὴν προαίρεσιν, ὡς ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἡξεύρῃ μὲν, ποῖον εἶναι τὸ καλόν καὶ τὸ κακόν, ἔπειτα δὲν διαλέγει νὰ κάμῃ τὸ καλόν, ἀλλὰ προαιρεῖται νὰ ἐργάζεται τὸ κακόν. Καὶ μὴν εἰπῇ τινὰς, ὅτι ἐπειδὴ τὰ πάθη εἶναι ἐκ φύσεως, διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ κολάζεται ὁ ἄνθρωπος, ὁ ποιήσας ταῦτα. Διότι ἐγνωρίσατε, πῶς τὰ πάθη τῆς σαρκὸς, ἄλλα μὲν εἶναι φυσικά καὶ ἀναγκαῖα, ὅπου δίχως αὐτὰ δὲν δύναται νὰ ζῇ ὁ ἄνθρωπος, ὡς ἡ τροφή, καὶ τὸ ποτόν, καὶ ὁ ὕπνος ὁ μέτριος· ἄλλα δὲ εἶναι φυσικά μὲν, οὐκ ἀναγκαῖα δὲ, ὡς κατὰ νόμον μίξις μετὰ τῆς γυναικός· ἄλλα δὲ πάθη οὔτε φυσικά εἶναι, οὔτε ἀναγκαῖα, ὡς ἡ μέθη, καὶ ἡ πορνεία, διότι τῆς φύσεως μὲν εἶναι νὰ τρώγῃ ὁ ἄνθρωπος ὅσον νὰ ζῇ, ὅχι νὰ δυναστεύῃ τὸν ἑαυτὸν του εἰς πολυφαγίαν. Πάλιν τῆς φύσεως εἶναι νὰ πάρῃ ὁ ἄνθρωπος νόμιμον γυναικα, ὅχι νὰ πληρώσῃ τὴν ἐπιθυμίαν του εἰς ὅποιαν ὀρέγεται. Τέ γουν δέλω νὰ εἰπῶ. Ὅτι, ὅσα μὲν εἶναι πάθη φυσικά καὶ ἀναγκαῖα τοῦ ἀνθρώπου, καθὼς τὸ προεῖπα, ὡς ἡ τροφή, καὶ τὸ

ποτόν, καὶ ὁ ὕπνος, τὰ τοιαῦτα δὲν ἔχουσι κόλασιν. Ὅσα δὲ πάλιν εἶναι φυσικά μὲν οὐκ ἀναγκαῖα δὲ, ὡς αὖν ὁ νόμιμος γάμος, τὰ τοιαῦτα, οὔτε κόλασιν, οὔτε ἑπαινον, διότι κανεὶς δὲν κολάζεται πῶς ἐγυυαίκεται, ἀλλ' οὐδὲ πάλιν ἐπαινεῖται, ἢ ἔχει μισθὸν ἐκ Θεοῦ. Ὅσα δὲ παθῆ, οὔτε φυσικά εἶναι, ὅτε ἀναγκαῖα, ἐκεῖνα ἔχουσιν, εὐλογημένοι Χριστιανοί, καὶ μεγάλην κόλασιν. Διότι, τί φυσικὸν εἶναι νὰ τρώγῃ πολὺ ὁ ἄνθρωπος; ἢ τίς ἀνάγκη εἶναι νὰ μεθῇ, ἢ νὰ πορνεύῃ; μὴ δίχως αὐτὰ δὲν δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ ζήσῃ; μάλιστα βλέπομεν, ὅτι, ὅταν ἐγκρατεῦται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ πολυφαγίαν, καὶ πολυποσίαν, καὶ πορνείαν, αἱ τοιοῦτοι ζοῦσι περισσότερον. Μὴ γοῦν προφασίζόμεσθαι καὶ λέγωμεν, ὅτι ἀπὸ τῆς φύσεως ἀναγκαζόμεθα καὶ ἁμαρτάνομεν, διότι κάμνομεν τὸν Θεὸν αἷτιον τοῦ κακοῦ· μὴδὲ νὰ λέγωμεν, ὅτι τὸν δεῖνα μὲν ἠθέλησεν ὁ Θεός, καὶ τοῦ ἔκαμε καλόν, τὸν δεῖνα δὲ τοῦ ἔκαμε κακόν. Διότι ἐξ ἀρχῆς ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, τὸν ἄφησεν εἰς τὴν ἐξουσίαν του, καὶ τὸ καλὸν ἀγαπήσῃ, καὶ τὸ κακόν· αὐτὸς δὲ ἀκούσας τὴν συμβουλὴν τοῦ Διαβόλου, διάλεξε τὸ κακόν, καὶ ἀπὸ τότε δὲν ἔπαυσεν ὁ ἀντικείμενος καὶ μισόκαλος, αἰέποτε παρακινῶν καὶ συμβουλευὼν τὸν ἄνθρωπον εἰς κακόν. Ὅτι δὲ ὡς τὸ προεῖπα, ἀπὸ τῆς ἰδίας κακῆς προαιρέσεως, καὶ ἀπὸ τῆς συνεργείας τοῦ Διαβόλου ποιεῖ ὁ ἄνθρωπος τὸ κακόν, ἀπὸ τοῦ παραδείγματος τοῦ Προδότου Ἰούδα, καὶ ἄλλων τοιούτων, εἶναι νὰ τὸ πιστωθῇ ὁ καθεὶς ἄνθρωπος. Ὅτι δὲ πάλιν ἀπὸ τῆς ἀγαθῆς προαιρέσεως, καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ δυνάμεως συνεργεί τὰς ἀρετὰς, εἶναι μὲν καὶ ἄλλα πολλά παραδείγματα νὰ τὸ καταλάβῃ πᾶς ἄνθρωπος, ἐξ ὧν δὲ ἀπὸ τοῦ σήμερον ἐορταζομένους Πρωτοκορυφαίους τῶν Ἀποστόλων, Πέτρον καὶ Παῦλον· ἐξ ὧν, ὁ μὲν Ἀπόστολος Πέτρος, καλὰ καὶ εἰς ἡτὸν ἄνθρωπος ἰδιώτης καὶ ἀγράμματος, ἢ μάλλον εἰπεῖν, ἄγροικος τὸν πρῶτον, ἀλλὰ διὰ νὰ ἔχη ἀγαθὴν προαίρεσιν, ὕστερον ἀκολουθήσας τῷ Χριστῷ, καὶ πιστεύσας εἰς τοὺς λόγους του, ἐγένετο Ἀπόστολος, καὶ

διδάσκαλος τῆς οἰκουμένης. Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, καλὰ καὶ εἰς ἡτὸν εἰς τὴν ἀρχὴν πεπλανημένος, καὶ διώκτης τῶν Χριστιανῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπιστρέψας καὶ παρακινήσας ἐκ Θεῆς δυνάμεως ἐγένετο σκευὸς ἐκλογῆς, καὶ Κήρυξ τῆς εὐσεβείας, ὅσον ἐκοπίασε καὶ περισσότερον παρὰ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους. Ἀλλὰ ἀναγκαῖον εἶναι πρῶτον νὰ μάθετε, πόθεν ἦτον ὁ καθεὶς Ἀπόστολος τούτων δύο, καὶ ἀπὸ ποῖαν Πατρίδα, καὶ πῶς ἐπίστευσε τῷ Χριστῷ, καὶ πῶς ἀγωνίσθη, καὶ ποῖους ἐπεριπάτησε, καὶ τέλος πῶς ἐτελειώθη, διὰ νὰ καταλάβετε, ὅτι ἀλήθειαν εἶπον εἰς τὸ Προοίμιον τοῦ Λόγου μου. Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ συγχύζωμεν τοὺς λόγους μας, πρῶτον νὰ διηγηθῶ, ὡς ἐν συντομῇ, τὰ περὶ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦτον καὶ γεροντότερος, καὶ προτιέρος· ἐπειτα δὲ ἄλλω εἰπῇ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ τὰ περὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ἀλλὰ πρῶτον δέομαι καὶ ἱκετεύω τὸν Θεόν, διὰ πρεσβειῶν τούτων τῶν πανευφρόνων Ἀποστόλων, νὰ στείλῃ τὸ Ἅγιόν του Πνεῦμα, ὅπερ ἔστειλε καὶ εἰς αὐτοὺς, νὰ φωτίσῃ μὲν τὴν ἐσκοτισμένην μου ψυχὴν, καὶ νὰ μοῦ χάρισῃ λόγον ἐν ἀνοίξει τοῦ εὐτελοῦς μου στόματος, νὰ δώσῃ δὲ καὶ εἰς τὴν ἀντίληψίν σας προθυμίαν, καὶ νοῦν ἀγαθόν, νὰ ἀκούσετε προθυμῶς καὶ μετὰ πίστεως τὴν διήγησιν. Ἀρκτεῖον δὲ ἐντεῦθεν.

Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, ἀπὸ γένος μὲν ἦτον Ἑβραϊκόν, ἐκ μιᾶς χώρας εὐτελεστάτης καὶ μικρᾶς, Βηθσαϊδᾶ λεγομένη, ἢ ὁποῖα εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Γαλιλαίας. Ἐκτάγετο δὲ ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Συμεὼν, καὶ εἶχε Πατέρα, Ἰωάνν ὀνομαζόμενον, ὅχι ἐκεῖνον τὸν Προφῆτην, ὅπου ἀκούομεν, ὅτι ἐκατάπιε τὸ κῆτος τῆς θαλάσσης, καὶ πάλιν τὸν ἀνέδωκεν ὑγιῆ, ἀλλὰ ἄλλον τινὰ ἄνθρωπον, Ἰωάνν καὶ αὐτὸν λεγόμενον. Ἦτον δὲ εἰς ταῖς ἡμέραις τῆς Αὐθεντίας Ὑρκανοῦ, ὁ ὁποῖος ἦτον μὲν ἀδελφὸς Ἀριστοβούλου, τοῦ ποτὲ ἀρχιερατεύσαντος καὶ βασιλεύσαντος ἐν Ἱερουσαλὴμ. Μετὰ δὲ τὸ γονευθῆναι ἐκεῖνον παρὰ Πομπηίου, τοῦ Στρατηγοῦ τῶν Ῥωμαίων, ἀπόμεινεν αὐτὸς ὑπόσπονδος καὶ ὑποτεταγμένος Ῥο-

μαίοις, Αὐθέντης καὶ Ἀρχιερεὺς τῆς Ἱερουσαλήμ· ἀλλ' ὕστερον ὑποστατήσας, ἐστερήθη τῆς ἐξουσίας, ὡμοῦ ἀφαιρέσεις καὶ τὰ ὠτία. Ὁ τοίνυν Ἀπόστολος Πέτρος, οὐ μόνον ἐγεννήθη τῷ Πατρὶ αὐτοῦ, ἀλλὰ εἶχε καὶ ἕτερον ἀδελφόν, Ἀνδρέαν λεγόμενον, τὸν ὁποῖον οἱ πάντες γινώσκετε, ὅτι εἶναι καὶ αὐτὸς εἰς τῶν ιβ'. Ἀποστόλων καὶ Μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ, Πρωτόκλητος λεγόμενος, ὅτι πρῶτος ἐκαλέσθη ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου. Ἐκ τούτων γοῦν τῶν δύο ἀδελφῶν καὶ Ἀποστόλων, ὁ μὲν Πέτρος ἔλαβε γυναῖκα τὴν Συγατέρα τοῦ Ἀριστοβούλου, οὐχὶ ἐκείνου ὅπου ἐπροεῖπα, ἀλλὰ ἄλλου τινός, ἀδελφοῦ ὄντος τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα. Ἐγέννησε δὲ ἐξ ἐκείνης υἱὸν ἕνα, καὶ Συγατέρα μίαν· ὁ δὲ Ἀνδρέας ἡγάπησε τὴν παρθενίαν. Καὶ ἐπειδὴ ὁ τίμιος Πρόδρομος Ἰωάννης ἦτον εἰς ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ κηρύσσων τὴν μετάνοιαν καὶ τὸ Βάπτισμα, ὑπῆγε καὶ ἐγένετο Μαθητὴς αὐτοῦ. Ἀφόντις δὲ ὁ Πρόδρομος ἐδάπτισε τὸν Χριστόν, καὶ ἐμαρτύρησεν αὐτὸν μεγαλότερον παρὰ τὸν ἑαυτὸν του, ἀκούσας ὁ Ἀνδρέας, καὶ ἀφήσας τὸν Ἰωάννην, ὑπῆγε καὶ ἐγένετο Μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ· καὶ μετ' ἡμέρας τινὰς εὗρήκε τὸν ἀδελφόν του τὸν Πέτρον. καὶ λέγει του, Εὗρήκαμεν τὸν Μεσσίαν, ὅπερ ἐρμηνεύεται Χριστός. Γιαὶ ἰδὲ γινώσκιν καὶ σοφίαν τοῦ Ἁγίου, δὲν εἶπεν, εὗρήκαμεν Μεσσίαν, ἀλλὰ τὸν Μεσσίαν. Τί Σελεὶ νὰ εἰπῇ; Ἐγνώρισεν ὁ Ἅγιος, ὅτι ὃν ἐκήρυξαν οἱ Προφῆται, αὐτὸς εἶναι ὁ Ἰησοῦς· διὰ τοῦτο δὲν εἶπεν ἀπλῶς, ὅτι εὗρήκαμεν Μεσσίαν, ἤγουν κάποιον Χριστόν, διότι Μεσσίαι καὶ Χριστοὶ ἐλέγοντο καὶ οἱ Βασιλεῖς τῶν Ἑβραίων, ὅτι ἐχρίοντο καὶ ἀλείφοντο μὲ μύρον, τὸ ὁποῖον ἦτον μεμιγμένον μὲ τὸ μεσά, ὅπερ λέγει Ἑβραϊκῶς, ἐλαιόλαδον. Ἀλλὰ τί εἶπε; τὸν Μεσσίαν, ἤγουν ἐκεῖνο τὸν Χριστόν, ὅπου προκατήγγειλαν οἱ Προφῆται. Μετὰ γοῦν τὸ εἰπεῖν τοῦτον τὸν λόγον πρὸς τὸν Ἀπόστολον Πέτρον τὸν ἀδελφόν του, ἐπῆρέ του μὲ τοῦ λόγου του, καὶ ὑπῆγέ τον πρὸς τὸν Χριστόν. Ὁ δὲ Χριστὸς ἰδὼν τὸν Πέτρον,

εἶπεν. Ἐσὺ εἶσαι ὁ Σίμων, ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωάννα; ἐσὺ Σελεὶς ὀνομασθῇ Κηφᾶς, ὅπερ ἐρμηνεύεται Πέτρος. Ἀπὸ τότε γοῦν ὁ Ἀπόστολος οὗτος ἀπέμεινε μετὰ τοῦ Χριστοῦ, ἀφήσας προθύμως καὶ τὴν γυναῖκά του, καὶ τὸ σπήτιόν του, καὶ ταῖς σύγγχυσας τοῦ Κόσμου. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς τὸν ἐποίησε Πρωτόθρονον τῶν ἄλλων Ἀποστόλων, καὶ εἶπέ του· ἐσὺ εἶσαι Πέτρος, καὶ εἰς τὴν Πέτραν τὴν ἐδίκην σου, ἤγουν τὴν ὁμολογίαν σου, νὰ στερεώσω τὴν Ἐκκλησίαν μου, καὶ ἡ θύραις τοῦ Ἄδου, ἤγουν τὰ στόματα τῶν αἵρετικῶν, νὰ μὴ δυνηθοῦν νὰ τὴν χαλάσουν· καὶ νὰ σοῦ δώσω τὰ κλειδιά τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ εἴτι θέσεις εἰς τὴν γῆν, νὰ εἶναι δεδεμένον εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ εἴτι λύσεις εἰς τὴν γῆν, νὰ εἶναι λελυμένον καὶ εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Αὐτὸς ὁ Ἀπόστολος ἐπερίπατησε καὶ ἐπάνω τῆς θαλάσσης, ὡς καὶ εἰς τὴν ξηράν γῆν, καθὼς τὸ διηγεῖται ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος εἰς τὸ ιδ'. Κεφ. Αὐτὸς ἠξιώθη καὶ εἶδε καὶ τὸ φῶς τῆς Σελεῖας Μεταμορφώσεως, καὶ ἤκουσε καὶ τῆς Πατρικῆς φωνῆς· καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ διηγεῖται τὸ Θεῖον καὶ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον περὶ αὐτοῦ· ἀλλὰ ἡμεῖς διὰ τὴν συντομίαν τοῦ λόγου τὰ παρατρέχομεν, ὡς φανερά τοῖς ὁπωσοῦν γινώσκουσι γράμματα.

Ἀφόντις δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὑπέμεινε τὸ ἐκούσιον Πάθος, καὶ διὰ τοῦ θανάτου αὐτοῦ καταργήσας τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τουτέστι τὸν Διάβολον, ἀνέστη τριήμερος ἐν τῶν νεκρῶν, τότε ὁ Θεὸς οὗτος Ἀπόστολος Πέτρος ἐκκληρονόμησε τὴν πρωτοκαθεδρίαν τῶν ἄλλων Ἀποστόλων, καὶ στόμα αὐτῶν ἐγένετο, ἢ μαλλον εἰπεῖν διδάσκαλος, διότι ἐκ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ ἀνεπληρώθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ιβ'. Ἀποστόλων, ὅταν εἶπε νὰ βάλωσι κλῆρον, νὰ ἰδοῦσι ποῖος Σελεὶ εὐρεθῇ εἰς τὸν τόπον τοῦ Ἰούδα. Ὁμοίως καὶ πάλιν ἐκ τῆς δημηγορίας αὐτοῦ, ἣν ἐποίησεν ἐν τῇ Πεντηκοστῇ, ἐπίστευσαν ἄνδρες τρισχίλιοι, καθὼς τὸ γράφει ὁ Θεὸς Λουκᾶς, εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ἐν Κεφ. β'. Αὐτὸς ἰάτρεισε καὶ τὸν ἐκ γενετῆς χωλόν, ὁ ὁποῖος ἐκοίτετο εἰς τὴν θύραν τοῦ

Γερου, τὴν λεγομένην ὠραίαν· αὐτὸς καὶ τὸν Ἀνανίαν, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Σαπφείραν, παραδόξω θανάτῳ παρέδωκε· διότι ἐκράτησαν κρυφίως ἀπὸ ἐκεῖνα ὅπου ἔδωσαν εἰς τὸν Θεόν. Αὐτὸς πρῶτος ἐκήρυξε καὶ τὸ πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὡς Θεὸν ἀληθὴ καὶ καρδιογνώστην. Ἀλλὰ δὴ καὶ πολλοὶ ἀσθενεῖς ἰατρεύθησαν ἀπὸ τὸν ἰσκιον τοῦ κορμίου του· αὐτὸς καὶ εἰς τὴν Λύδαν τὴν πόλιν ἐθεράπευσε τινὰ χολὸν ἄνθρωπον, Αἰνέαν λεγόμενον· αὐτὸς ἀνέστησε καὶ τὴν φιλόπτωχον Δορκάδα, θανοῦσαν ἐν τῇ πόλει Ἰόππῃ· αὐτὸς καὶ εἰς τὴν Καισάρειαν τοῦ Στράτωνος ἐβάπτισε τὸν Ἐκατόνταρχον Κορνήλιον ἐθνικὸν ὄντα καὶ Ἕλληνα· αὐτὸς ἤνοιξε καὶ τοῖς Ἑβραεὶς θύραν πίστεως, διδάξας, ὅτι οὐκ ἀποστρέφεται ὁ Θεός, οὔτε Ἑβραίου, οὔτε Ἑλλήνα, θέλοντα μετανοῆσαι. Αὐτὸς καὶ ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἡρώδου, τοῦ ἐπικαλουμένου Ἀγρίππα, δεθεὶς ἀλύσειν, ἐνεβλήθη εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ ἔμελλε θανατωθῆναι· ἀλλ' Ἄγγελος Κυρίου διὰ νυκτὸς ἐξέβαλεν αὐτὸν τῆς φυλακῆς. Μετὰ δὲ ταῦτα, ἐπειδὴ ὁ Σίμων ὁ Μάγος, περὶ τοῦ ὁποίου θέλετε ἀκούσῃ εἰς τὸ ὕστερον, ἐπλάνα μετὰ τὰς μαγείας του τοὺς ἄνθρώπους, νὰ μὴ πιστεύουν τὸν Χριστὸν, Θεὸν εἶναι ἀληθινὸν περιῆλθεν ὁ Ἀπόστολος οὗτος τὰς πόλεις πάσας τῆς λεγομένης Κοίλης Συρίας, διδάσκων τὸν Χριστὸν Θεὸν εἶναι ἀληθινόν. Οὐ μόνον δὲ ταύτας ἐπεριπάτησεν ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν Πόντον, ἤγουν τὴν Μαυρίην θάλασσαν ὑπῆγε, καὶ τὴν Γαλατικὴν, ἡ ὁποία εἶναι μία Ἐπαρχία τῆς Ἀνατολῆς εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἀσία δὲ οἱ Ἕλληνες ὁ μόνον τὴν Ἀνατολὴν ὅλην ὀνόμαζον, ἀλλὰ ἐκάλεν οὕτως καὶ μίαν Ἐπαρχίαν τῆς Ἀνατολῆς, εἰς τῆς ὁποίας τὰ σύνορα εἶναι πόλεις αἱ Σάρδεες, καὶ ἡ Ἀττάλεια, καὶ ἄλλαι πολλάι. Ταύταις οὖν περιπατήσας ὁ ἅγιος Ἀπόστολος, καὶ ἄλλας πολλὰς Ἐπαρχίας, διδάσκοντας τὸν Χριστὸν, κατήντησε μέχρι καὶ τῆς μεγαλοπόλεως παλαιᾶς Ρώμης. Ἀλλὰ διὰ νὰ πηγαῖν ὁ λόγος μας κατὰ εὐταξίαν, ὡς ἐν συντόμῳ, νὰ διηγηθῶ καὶ τὰς ἄλλας πόλεις, ἃς ἐπεριπάτησεν ὁ Ἀπόστολος οὗτος.

Πρῶτον μὲν, μετὰ τὸ φωτισθῆναι ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἤρξατο ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, καὶ πορευθεὶς εἰς τὴν Καισάρειαν τοῦ Στράτωνος, κάκῃσιν χειροτονήσας Ἐπίσκοπον ἓνα τῶν αὐτοῦ μαθητῶν, ὑπῆγεν εἰς τὴν Σιδῶνα πόλιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐποίησε καὶ ἱκανὸν καιρὸν, διδάσκοντας τὸν Χριστὸν, εἶναι Θεὸν ἀληθινόν, καὶ ἰατρεύοντας τοὺς ἀσθενεῖς. Μετὰ δὲ ταῦτα, χειροτονήσας καὶ ἐκεῖσε Ἐπίσκοπον ἓνα τῶν ἀκολουθῶν του, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Βηρυτὸν πόλιν· καὶ ἐκεῖ δὲ τὰ ὅμοια ποιήσας, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Βίβλον πόλιν, ἔπειτα εἰς τὴν Τρίπολιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐχειροτόνησεν Ἐπίσκοπον, τινὰ Ἀρχοντα φρονιμώτατον τῆς πόλεως ἐκείνης, Μαρῶνην λεγόμενον. Αὗται δὲ αἱ πόλεις ὅπου ἐπροεῖπα, ὅλαις κείμεναι εἰς τὸ παράγιαλον τῆς θαλάσσης, ὅπου περικυκλῶναι τὴν Κύπρον τὴν νῆσον. Ἐκ δὲ τῆς Τριπόλεως, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ὀρθοσίαν πόλιν· ἐκεῖσε τὰ ὅμοια ποιήσας, κατέπλευσεν εἰς νῆσον τινὰ μικράν, Ἀρατον λεγομένην· ἔπειτα ἐπέρασεν εἰς τὴν στερεάν, καὶ ἦλθεν εἰς πόλιν λεγομένην τὸν καιρὸν ἐκεῖνον Βαλανίας· Ἀπ' ἐκεῖθεν ὑπῆγεν εἰς ἄλλην πόλιν, ὀνομαζομένην Πλάτον· μετὰ ταύτην, ἀπῆλθεν εἰς τὰ Γάβαλλα, ἔπειτα εἰς τὴν Λαοδικείαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἰατρύσας πολλοὺς δαιμονιζομένους, κτίσας δὲ καὶ Ἐκκλησίας, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ χειροτονήσας Ἐπισκόπους, μετέβη εἰς τὴν Ἀντιόχειαν πόλιν, τὴν λεγομένην τῆς Κυρίας, ἐπειδὴ εἶναι καὶ ἄλλαι πολλαὶ πόλεις, ὀνομαζόμεναι Ἀντιόχειαι. Ταύτας δὲ τὰς πόλεις δὲν τὰς ἐπεριπάτει ὁ Ἀπόστολος, καθὼς ἡμεῖς, ὡς ἐν συντόμῳ τὰς διηγουμεσθεν, ἀλλὰ εἰς πᾶσαν πόλιν πολλοὺς πειρασμοὺς ὑπομένων, καὶ πολλὰ ἐναντία εὐρίσκων, μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ Χριστοῦ ὅλα τὰ ἐνίκαι, ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς ἦτον ὑπέρμαχος του, καὶ ὅλα τὰ δύσκολα τὰ ἔκαμνεν εὐκολα· διὸ καὶ μετὰ τὴν φαινομένην μωρίαν τοῦ κηρύγματος ἐνίκαι τοὺς σοφοὺς τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλὰ ἃς ἐλθοῦμεν εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Λόγου.

Ὦντος τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου εἰς τὴν

Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας, ὡς τὸ προεῖπα, καὶ διδάσκοντος τὸν λαόν, ὑπῆγε καὶ ὁ Σίμων ὁ μάγος ἐκεῖ νὰ πλανήσῃ τοὺς πειθεύσαντας· ἀλλὰ οἱ Χριστιανοί, ὅσοι ἐπίστευσαν εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Ἀποστόλου, ὥρμησαν νὰ τὸν θανατώσουν διὰ τὰς περισσίας του μαγείας. Διὰ τοῦτο γοῦν φοβούμενος ὁ μιαρὸς Σίμων τὸν λαόν, ἄλλο δὲ ὅτι καὶ ὁ Βασιλεὺς τῆς Ῥώμης Κλαύδιος, ἀποστείλας στρατιώτας, ἐζήτηε αὐτὸν πιάσαι, ἔφυγε καὶ ὑπῆγεν εἰς τὰς πόλεις τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἐκεῖ ἐπλάνα τοὺς Ἰουδαίους, διδάσκων καὶ λέγων εἶναι ἑαυτὸν Θεόν. Ὁ δὲ Ἀπόστολος Πέτρος προσμείνας ἐκεῖσε χρόνον ἱκανόν, καὶ πολλὰ θαύματα ἐκτελέσας εἰς δόξαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἅμα δὲ καὶ χειροτονήσας δύο Ἐπισκόπους, Μαρκιανὸν καὶ Παγκράτιον τὰ ὀνόματά τους, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Σικελίαν τὴν νῆσον· τὸν μὲν Μαρκιανὸν εἰς τὴν Συρακούσαν πόλιν, τὸν δὲ Παγκράτιον εἰς τὸ Ταυρομενεῖον. Ἀπὸ δὲ τῆς Ἀντιοχείας ἐπορεύθη εἰς πόλιν, λεγομένην Τύανα, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Καππαδοκίας· κάκειθεν ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ἀγκυραν, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὰ ὄρια τῆς Γαλατίας· εἰς αὐτὴν ὁ Ἀπόστολος καὶ νεκρὸς ἀνέστησε διὰ προσευχῆς· ἔπειτα πολλοὺς βαπτίσας τῶν Ἑλλήνων ἐκεῖσε, κτίσας δὲ καὶ Ἐκκλησίαν, καὶ χειροτονήσας Ἐπίσκοπον, μετέβη εἰς τὴν Σινώπην πόλιν, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τέλος τῆς Μαύρης θαλάσσης, ὅπου γυρίζει εἰς τὸ Ἀνατολικὸν μέρος. Εἰς αὐτὴν ἄδεται παλαιὸς λόγος, πῶς ἦλθε καὶ ὁ ἅγιος Ἀνδρέας ὁ Ἀπόστολος νὰ ἰδῇ τὸν ἀδελφόν του· καὶ οἱ τοπικοὶ δὲ Χριστιανοί, ἕως τὴν σήμερον, δείχνουσι δύο θρόνους μαρμαρένιους, τὰ ὅποια τὰ ἔχουσιν, εἰς μεγάλην τιμὴν· καὶ λέγουσιν, ὅτι ἐκεῖ ἐκάθηντο οἱ Θεοὶ Ἀπόστολοι, Πέτρος καὶ Ἀνδρέας, καὶ ἐδίδασκον τὸν λαόν. Ἀπὸ δὲ τὴν Σινώπην ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ἀμασίαν, ἡ ὁποία εἶναι πόλις μεσόγαιος, εἰς τὰ σύνορα τοῦ Ἑλλησπόντου, ἔπειτα εἰς Γάργραν τῆς Παφλαγονίας· ἀπ' ἐκεῖθεν εἰς τὴν Κλαυδιούπολιν, τὴν καλουμένην τῆς Ὀνωριάδος· διότι εἶναι καὶ ἄλλη Κλαυδιέπολις,

ἣτις ὀνομάζεται τῆς Βιθυνίας, εἰς τὴν ὁποίαν λέγουσιν, ὅτι συνέγραψεν ὁ Ἀπόστολος Λουκᾶς τὸ κατ' αὐτὸν Θεῖον καὶ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον, καὶ τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων. Μετ' αὐτὴν, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Νικομήδειαν τῆς Βιθυνίας, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὴν Νίκαιαν· καὶ ἐπειδὴ ἐπλησίαζε ταῖς ἡμέραις ἐκείναις νὰ γένη ἡ Ἑορτὴ τοῦ Πάσχα, ἡβουλήθη ὁ Ἀπόστολος νὰ σπουδάσῃ νὰ εὑρεθῇ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, κατὰ τὴν Ἑορτὴν τοῦ Πάσχα, ὅτι ἔτρεχε τὸ εἶχαν συνήθειαν οἱ Ἀπόστολοι, καὶ ἐσυνάζοντο συχνάκις εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ διὰ ὑποθέσεις τινάς.

Ὅτι δὲ ἀληθινὸς εἶναι ὁ λόγος ὅτος, πῶς ἐσυνανταμώνοντο οἱ Ἀπόστολοι εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ ἐκάμνασι Σύνοδον διὰ τὰς παρεμπιπτούσας ὑποθέσεις, φανερόν εἶναι νὰ τὸ καταλάβωμεν ἀπὸ τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ὅς ἔγραψεν ὁ Θεὸς Λουκᾶς ὁ Εὐαγγελιστής· διότι αὐτὸς γράφει ἐκεῖ εἰς τὸ ιε. Κεφ. καὶ λέγει· Συνήχθησαν δὲ οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου, καὶ τὰ ἐξῆς. Ἐπειδὴ γοῦν, ὡς τὸ προεῖπα, ἐσπουδάξεν ὁ Ἀπόστολος νὰ φθάσῃ εἰς τὴν Ἑορτήν, εὐγῆκεν ἀπὸ τὴν Νίκαιαν πόλιν, καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν Πιτιοῦντα. Διερχόμενος δὲ τὰς πόλεις τῆς Καππαδοκίας, καὶ Συρίας, πάλιν ὑπέστρεψεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν· ἀπ' ἐκεῖ γὰρ ὑπῆγεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ ἐκεῖ συνευρέθη μετ' αὐτὸν Ἀπόστολον Παῦλον τρίτον χρόνον, ἀφόντις ὑπέστρεψεν εἰς Θεογυνωσίαν. Ὅτι δὲ ἀληθὴς εἶναι ὁ λόγος μου, καὶ αὐτὸς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τὸ μαρτυρεῖ εἰς τὸ α. Κεφ. τῆς πρὸς Γαλάτας Ἐπιστολῆς, λέγων· Μετὰ δὲ τρία ἔτη ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἰσορῆσαι Πέτρον, καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας ιε'. Ἐκεῖ γοῦν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἐνωθέντες οἱ δύο οὗτοι Ἀπόστολοι, καὶ τοὺς εὐρισκομένους π.ε. Κανόνας, καὶ τὰς Ἐκκλησιαστικὰς Διατάξεις ἐκθέμενοι, πάλιν ἀπεχωρίσθησαν· καὶ ὁ μὲν Μακάριος Παῦλος ἀπῆλθε πάλιν πρὸς τὰ Ἔθνη, διδάσκειν αὐτὰ καὶ ἐπιστρέφειν πρὸς Θεογυνωσίαν· ὁ δὲ Ἀπόστολος Πέτρος ὑπέστρεψε πάλιν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ χειροτονήσας Ἐπί-

σκοπον τὸν Ἀπόστολον Εὐδοκον, ἕνα τῶν ὁ ἀπῆλθεν εἰς τὰ Σύναδα, τὰ ὅποια εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Φρυγίας· ἀπ' ἐκεῖθεν γοῦν ὑπῆγε πάλιν εἰς τὴν Νικομήδειαν· χειροτονήσας δὲ καὶ Ἐπίσκοπον, Πρόχωρον λεγόμενον, ἐπορεύθη εἰς τὴν Ἡλιούπολιν τοῦ Ἑλλησπόντου, διὰ τὴν ὁποίαν διηγείται ὁ παλαιὸς Ποιητὴς τῶν Ἑλλήνων Ὁμηρος καὶ Δαυμασός· καὶ ἐκεῖ γοῦν ὁμοίως χειροτονήσας Ἐπίσκοπον, τὸν Ἐκατόνταρχον Κορνήλιον, πάλιν ὑπέστρεψεν εἰς τὰ Ἱερουσόλυμα. Ὁ δὲ Χριστὸς ἐνεφάνη εἰς τὸν Ἀπόστολον, ἐν ὁράματι τῆς νυκτός, καὶ εἶπέ του· σκηώσου, Πέτρε, καὶ σύρε εἰς τὰς πόλεις τῆς Δύσεως, διότι χρειάζονται τῆς διδασκαλίας, καὶ ἐγὼ θέλω εἶσθαι μετὰ σοῦ. Εἰς δὲ ταῖς ἡμέρας ἐκείναις, ὅπου διέτριβεν ὁ Ἀπόστολος εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἀπέστειλεν ὁ Βασιλεὺς τῆς Ρώμης Κλαύδιος, περὶ ᾧ προείπομεν, στρατιώτας νὰ πιάσουν τὸν τρισκατάρτον Σίμωνα Μάγον, νὰ τὸν ὑπάγωσιν εἰς τὴν Ρώμην, νὰ τὸν θανατώσῃ διὰ ταῖς μαγείαις καὶ ταῖς παράδοξαις τέχναις ὅπου ἔκαμνε. Καὶ ὅταν τὸν ὑπῆγαν ἐνώπιόν του, αὐτὶς νὰ τὸν θανατώσῃ, τὸν ἐτίμησε καὶ τὸν ἐδόξασε τόσο, ὅσον ἔκαμε καὶ Ἀνδριάντα, ἡγουν τοῦ Σίμωνος, καὶ ἔστησέν του ἀνάμεσα εἰς τὰ δύο γεφύρια τοῦ Τιβέριδος ποταμοῦ τῆς Ρώμης, εἰς τὸ ὅποιον Εἰδωλον ἐπέγραψεν ἔτσι· Σίμωνι Δέω σάνκτω, ἦγεν τούτο τὸ Εἰδωλον εἶναι τοῦ Σίμωνος τοῦ Ἁγίου· διότι τόσο ἐπλάνησεν ὁ μικρὸς πρόδρομος τοῦ Ἀντιχρίστου, ἐκείνον τὸν Βασιλέα Κλαύδιον καὶ τοὺς Ῥωμαίους, ἀπὸ ταῖς μαγείαις του καὶ ταῖς τερατουργίαις, ὥστε ὅλοι ὡς Θεὸν τὸν ἐπροσκυνοῦσαν. Ἀλλὰ μὲν περὶ τούτου ὁ Ἰουστίνος, καὶ ὁ Εἰρηναῖος οἱ Χρονογράφοι γράφει πλατύτερον. Ἡμεῖς δὲ ἄς ἐλθοῦμεν εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ λόγου.

Ὡσάν ἴδεν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος τὴν ὀπτασίαν, ὅπου ἐπροεῖπα, ἐσηκώθη παρυσὺς, καὶ ἐκίνησε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ Δυτικὰ μέρη. Καὶ πρῶτον μὲν ἀπερνῶντας, ἀπῆλθε πάλιν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας, καὶ ἐκεῖ συνευρεθεὶς τῷ Ἀποστόλῳ Παύλῳ, οἰκονομικῶς ἠλέγχθη παρ' αὐτοῦ ὡς ἐ-

θνικῶς ζῶν, καθὼς τὸ γράφει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μόνος του εἰς τὸ β'. Κεφ. τῆς πρὸς Γαλάτας Ἐπιστολῆς, λέγων· Εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων, ἐθνικῶς ζῆς, καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς, τί τὰ Ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαΐζειν; Μετὰ δὲ ταῦτα, ἀπελθὼν εἰς τὴν Ταρσὸν πόλιν, τὴν Πατρίδα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἐχειροτόνησεν Ἐπίσκοπον τὸν Ὑρκανόν· ὁμοίως καὶ εἰς τὴν Ἀνδριακὴν πόλιν ἐχειροτόνησε τὸν Ἐπαφρόδιτον, ἔπειτα, πορευθεὶς εἰς τὴν Ἐφεσον ἐχειροτόνησεν Ἐπίσκοπον τὸν Φύγγελον, ὁ ὁποῖος λέγουσιν, ὅτι ἐμετετράπη τῆς ὀρθοδόξου Πίστεως, καὶ ἠκολούθησε τῷ Σίμωνι Μάγῳ. Εἰς δὲ τὴν Σμύρνην ἐχειροτόνησε τὸν Ἀπελλήν, ὁ ὁποῖος ἦτον ἀδελφὸς τοῦ ἁγίου Πολυκάρπου. Διερχόμενος δὲ τὴν Μακεδονίαν, εἰς μὲν τοὺς Φιλίππους ἐχειροτόνησεν Ἐπίσκοπον, τὸν Ὀλυμπᾶν, εἰς δὲ τὴν Θεσσαλονίκην, τὸν Ἰάσωνα. Ἐπειδὴ δὲ καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἡγουν τὸν Μωρέαν, ἠθέλησε νὰ ὑπάγῃ, ἐπέρασε καὶ ἀπὸ τὴν Κόρινθον, καὶ ἀπὸ τὴν Πάτραν· καὶ εἰς μὲν τὴν Κόρινθον ἐχειροτόνησεν Ἐπίσκοπον τὸν Σίλλαν, ὁ ὁποῖος ἠκολούθησε πολὺν καιρὸν τῷ Ἀποστόλῳ Παύλῳ· εἰς δὲ τὴν Πάτραν ἐχειροτόνησε τὸν Ἡρωδῶνα. Ἐπειτα ἐσέβη εἰς καράδιον, καὶ διὰ Σαλαάσης ὑπῆγεν εἰς τὴν Σικελίαν τὴν νῆσον· ἐκεῖ γοῦν ἐδέχθηκε τον μετὰ μεγάλης τιμῆς ὁ Ἀρχιερεὺς τοῦ Ταυρομενεῖου Παγκράτιος, τὸν ὁποῖον ἐπροεῖπα, ὅτι τὸν ἐχειροτόνησεν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, ὅταν ἦτον εἰς τὴν Ἀντιόχειαν. Βαπτίσας δὲ ἐκεῖ Μάξιμον τινά, Ἀρχοντα μέγαν, καὶ χειροτονήσας αὐτὸν Ἐπίσκοπον, ἀπέπλευσεν εἰς τὴν Μεγαλόπολιν Ρώμην. Συνάζων δὲ καθ' ἐκάστην τὸν λαὸν τῆς Ρώμης, ἐδίδασκε πιστεῦειν εἰς ἕνα Θεόν, Πατέρα Παντοκράτορα, καὶ εἰς ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν Μονογενῆ, καὶ εἰς ἕν Πνεῦμα ἅγιον Κύριον, καὶ ζωοποιόν, ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον. Οὕτως οὖν διδάσκων καθ' ἐκάστην ἡμέραν εἰς συναγωγὰς, εἰς τὰ σπήτια, εἰς τὰς ρούγας, πολλοὺς ἐπέστρεψε πρὸς τὴν εἰς Χριστὸν Πίστιν, καὶ διὰ τοῦ Βαπτίσματος, τῆς τῶν εἰδώλων ματαιότητος ἐλευθερώ-

σας ἀνδρας τε καὶ γυναῖκας προσήγαγε τῷ Χριστῷ· ὥστε, ἐν ὀλίγῳ καιρῷ, οἱ πλείονες τὴν διδασχὴν τοῦ Ἀποστόλου προσέτρεχον, καὶ ἐδαπίζοντο καταφρονούντες μὲν τὰ εἰδωλα, πιστεύοντες δὲ τῷ ἀληθινῷ Θεῷ, τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ.

Ταῦτα βλέπων ὁ Σίμων ὁ Μάγος, δὲν ἤθελε νὰ σιωπᾷ, μηδὲ νὰ κρύβῃ τὴν κακίαν του, ἀλλὰ γνωρίζων ὅτι εἰς ὀλίγας ἡμέρας θέλουν καταργηθῆ ἡ μαγείαις του, καὶ θέλουν τὸν καταφρονέσῃ οἱ Ῥωμαῖοι νὰ μὴ τὸν προσκυνοῦν, ἄρχισε καὶ εἰς τὸ φανερόν νὰ ἐναντιῇται τὴν διδασχὴν τοῦ Ἀποστόλου. Διὰ τοῦτο καὶ αὐτός, συνάζων τὸν μωρὸν λαόν, ἔδειχνε φαντασίας τινάς· νεκροὺς ἐφαίνετο ὅτι ἀνέστησεν, οἱ ὁποῖοι ἦσαν Δαίμονες φαινόμενοι ἀντὶ τῶν νεκρῶν. καὶ χολοὺς ἔκαμνε καὶ ἐπεριπατοῦσαν, καὶ ἄλλα περισσότερα τέρατα ἐποίοι φαντασικῶς. Καὶ οὐ μόνον εἰς τοὺς ἄλλους ἔκαμνε τὰς τοιαύτας φαντασίας, ἀλλὰ καὶ μοναχὸς του ἐγένετο ποτὲ μὲν ὡς διπρόσωπος, ποτὲ δὲ ὡς αἶγα· μετὰ ταῦτα ἐγένετο ὀφίδι, ἄλλοτε ὡσάν πουλὶ πετούμενον, πολλὰκις δὲ καὶ εἰς τὸ πῦρ ἐσέβαινε, καὶ δὲν ἐκατακαίετο. Καὶ ὅμως αὐτὰ ὅλα τὰ ἔκαμνε κατὰ φαντασίαν, ὑπὸ τῆς ἐνεργείας τοῦ Διαβόλου, διὰ νὰ πλανᾷ τοὺς ἀπλοῦς, καὶ χυδαίους ἀνθρώπους. Καὶ ὁ μὲν Σίμων ἐκεῖνος τοιαῦτα ἐπραττεν, ὁ δὲ Ἀπόστολος, ἔχων τὴν δύναμιν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, Κυρίου δὲ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅλαις ταῖς τέχναις τοῦ τρισκαταράτου πλάνου καὶς ἀπόδειχεν, ὡς ψευδεῖς καὶ φαντασιώδεις. Τέλος, ἰδὼν ὁ μιὰς Σίμων ὅτι ἐνώπιον τοῦ Ἀποστόλου δὲν ἀπερνοῦσιν ἡ τέχναις του, ἐπενόησε νὰ παρακινήσῃ τὸ πλῆθος τῶν Ῥωμαίων εἰς ὀργήν, νὰ φωνεύσουσιν τὸν Πέτρον, διὰ νὰ εὕρῃ αὐτὸς ἄδειαν νὰ πλανᾷ τοὺς ἀνθρώπους. Τί γοῦν ἔκαμε; Μίαν τῶν ἡμερῶν ποιήσας στέφανον ἀπὸ δάφναις, ἔβαλεν εἰς τὴν μιαν τῶν κεφαλῶν ἐπειτα ἀνέβη εἰς μίαν Ἐκκλησίαν τῶν Ἑλλήνων ὑψηλὴν, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐστάθη, καὶ ἐδημηγόρησε πρὸς τὸν λαόν, λέγων· Ἐπειδὴ, ὦ ἄνδρες Ῥωμαῖοι, τόσον ἐλωλαθήκετε, ὅτι ἀφήσατε μὲν ἑμένα τὸν ἀληθινόν Θεόν, ἐπιστεύσατε δὲ ἓνα ἄνθρωπον

ψεύστην, τὸν Πέτρον λέγω, διὰ τοῦτο νὰ προστάξω τοὺς Ἀγγέλους μου, νὰ ἔλθουν νὰ με πάρουν, νὰ με ὑπάγουν εἰς τὸν ἐπουράνιον μου Πατέρα, καὶ ἀπ' ἐκεῖθεν θέλω σᾶς παιδεύσῃ, ὡς ἀσεβεῖς, ἐπειδὴ δὲν ἤκούσατε τοὺς λόγους μου. Ταῦτα εἰπὼν, καὶ κτυπήσας τὰς παλάμας, ἄρχισε νὰ πέτεται, διότι οἱ Δαίμονες τὸν ἐβαστοῦσαν ἀοράτως, καὶ ἐφαίνετο, ὅτι ὡσάν ἔσαν ἀνέβαινε πρὸς τὸν οὐρανόν. Τότε ὁ μέγας Ἀπόστολος Πέτρος, βλέπων τὸν λαόν, ὅτι ἐπλανήθη, καὶ ὅτι ὅλοι τῆς ἔκραξαν μεγαλοφῶνως· Μέγας Θεὸς ὁ Σίμων, παρευθὺς ἐστάθη εἰς προσευχὴν, καὶ εἶπε· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς μου, νὰ μὴ τὸν ἀφήσῃς νὰ τελειώσῃ αὐτὸ ὅπου βούλεται, διὰ νὰ μὴ πλανηθῇ ὁ λαὸς οὗτος· ἔπειτα ἐγύρισε τοὺς ὀφθαλμούς του πρὸς τὸν Σίμωνα, καὶ εἶπεν· Ἐσᾶς λέγω τοὺς ὑπηρέτας τοῦ Σατανᾶ, ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν ἐγὼ κηρύττω, πλέον νὰ μὴ τὸν βαστάζετε, ἀλλὰ νὰ τὸν ἀφήσετε μόνον τὴν ὥραν ταύτην εἰς τὸν τόπον, ὅπου στέκεται. Ταῦτα εἰπόντος τοῦ Ἀποστόλου, παρευθὺς ἔφυγον οἱ Δαίμονες, καὶ ἄφησαν τὸν Σίμωνα μόνον. Τότε πεσὼν ὁ ταλαίπωρος ἀπὸ τοῦ ὕψους, συνετρίβησαν τὰ κόκκαλά του, καὶ τὴν δευτέραν ἡμέραν παρέδωκε τὴν μιαν τῶν ψυχῶν τῷ Διαβόλῳ, μετὰ πολλῶν καὶ μεγάλων πόνων καὶ ἀναστεναγμῶν.

Τούτου οὖν γενομένου, μεταβαλόντες οἱ λαοὶ τὴν φωνήν, ἔκραζον· Μέγας ὁ Θεὸς ὁ ὑπὸ τοῦ Πέτρου κηρυττόμενος. Τότε ὁ Ἀπόστολος, ἀναβάς ἐπίτινος ὑψηλοῦ τόπου, καὶ κατασείσας τὴν χεῖρα νὰ σιωπήσῃ ὁ λαός, ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λόγον τῆς ἀληθείας· ποιήσας δὲ καὶ πολλὰ θαύματα, κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἀπέλυσε τὸν λαόν νὰ ὑπᾶσιν εἰς τὰ σπήτιά τους. Ἀπὸ τότε γοῦν διατρίψας ὁ Ἀπόστολος χρόνον ἱκανόν ἐκεῖ εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ πολλοὺς πρὸς τὴν εἰς Χριστὸν Πίστιν ἐπιστρέψας, ἅμα δὲ καὶ χειροτονήσας Ἐπίσκοπον Ῥώμης, Αἰνὸν ὀνόματι, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ταρρακίνην πόλιν. Ἐκεῖθεν δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ Σίρμιον, πόλιν τῆς Ἰσπανίας, εἰς τὴν ὁποίαν χειροτονήσας Ἐπίσκοπον ἓνα τῶν Ἀποστόλων, Ἐπαινετὸν λεγόμενον, διὰ θα-

λάσσης ἐπέραςεν εἰς τὴν Καρχηδόνα, πόλιν τῆς Ἀφρικῆς, ἥ ὁποία εἶναι εἰς τὰ μέρη τῆς Λυβίας, ἥ γουν τῆς Μπαρπαρίας, καὶ ἐκεῖ χειροτονήσας Ἐπίσκοπον τὸν Κρήσκηντα, μετέβη εἰς τῆς Αἰγύπτου, ἥ γουν τοῦ Μισυρίου, τὰς πόλεις. Καὶ εἰς μὲν τὴν Θηβαῖδα ἐχειροτόνησεν Ἐπίσκοπον τὸν Ρ'οῦφον, εἰς δὲ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐχειροτόνησε τὸν Ἀπόστολον Μάρκον, καὶ Εὐαγγελιστὴν. Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθε πάλιν εἰς Ἱερουσόλυμα, κατὰ ἀποκάλυψιν Θεοῦ, διὰ τὴν κοίμησην Παναγίας Θεοτόκου Μαρίας. Ἦσαν δὲ τότε ἔνδεκα χρόνοι, ἀπὸ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Χριστοῦ. Μετὰ δὲ τὴν κοίμησην τῆς Θεοτόκου πάλιν ὑποστρέφας ὁ Ἀπόστολος εἰς τὴν Αἴγυπτον, διεπέρασεν εἰς τὰς πόλεις τῆς Ἀφρικῆς. Κάκειθεν ἀπέπλευσε δεύτερον εἰς Ρώμην, ἵνα ἐπιστηρίξῃ τοὺς Χριστιανούς νὰ μένουν εἰς τὴν Χριστοῦ Πίστιν· προσμείνας δὲ ἐκεῖ ἡμέρας ἱκανάς, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Φωτικὴν Πόλιν, καὶ εἰς τὴν Μεδιόλανον, τὴν ὁποίαν ὀνομάζουσι τὴν σήμερον ἡμέραν οἱ Λατῖνοι, Μιλάνον. Χειροτονήσας δὲ καὶ ἐκεῖ Ἐπισκόπους, κτίσας δὲ καὶ Ἐκκλησίας, καὶ πολλοὺς ἐπιστρέφας πρὸς Θεογνωσίαν, ἐπέραςεν εἰς τὴν λεγομένην Βρετανικὴν νῆσον, τὴν ὁποίαν λέγουσι τὴν σήμερον ἡμέραν Ἑγκλητέραν. Ἐκεῖσε οὖν διατρίψας χρόνους πολλοὺς, καὶ πολλὰ ἔβη πεπληνημένα καὶ ἀκατονόμαστα ἐπιστρέφας πρὸς τὴν εἰς Χριστὸν Πίστιν, ὑπέστρεψε τρίτην φοράν εἰς τὴν Ρώμην, διότι Ἄγγελος Κυρίου ἐφάνη εἰς τὴν Βρετανίαν, καὶ εἶπέ του· ὁ καιρὸς τοῦ θανάτου σου ἐγγίζει, ὦ Ἀπόστολε τοῦ Χριστοῦ Πέτρε. Πρέπει σου γοῦν νὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν Ρώμην, εἰς τὴν ὁποίαν θέλεις ὑπομεῖναι θάνατον Σταυρικόν, καὶ οὕτω μέλλεις ἀπολαῦσαι τὸν ἡτοιμασμένον σοι στέφανον τῆς Δικαιοσύνης παρὰ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Ταύτην τὴν ὑπασίαν ὡς εἶδεν ὁ Ἅγιος, ἀφήσας τὴν Βρετανίαν, ἦλθεν εἰς τὴν Ρώμην, ὡς προεῖπον, τρίτην φοράν. Εἶχε δὲ τότε ὁ Βασιλεὺς Νέρων 13. χρόνους εἰς τὴν Ρώμην ἐξουσιάζων. Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἀπόστολος, τὸν μὲν Αἴνον τὸν Ἐπίσκοπον Ρώμης εὗρεν ἀπεθάνοντα, ἐχειροτόνησε

δὲ αὐτ' αὐτοῦ, τὸν Ἅγιον Κλήμεντα. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς χειροτονίας τοῦ Κλήμεντος, ὅπως ἐγίνε; καὶ τίνας λόγους τὸν ἐδίδαξεν ὁ Ἀπόστολος εἰς τὴν χειροτονίαν, ἅμα δὲ καὶ πόσας διαλέξεις ἐποίει καθ' ἐκάστην μετὰ τοῦ Σίμωνος Μάγου, πλατύτερον νὰ διηγῆται μόνος τς ὁ Ἅγιος Κλήμης αὐτὸς εἰς τὸ Βιβλίον ὅπου ἐσυνέγραψε μοναχὸς του, τὸ ὁποῖον λέγεται Κλημέντια. Ἡμεῖς δὲ ἄς διηγηθῶμεν περὶ τῆς τελειώσεως τοῦ Ἀποστόλου, διὰ νὰ τελειώσωμεν καὶ τὰ περὶ αὐτοῦ.

Οὗτος τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου εἰς τὴν Ρώμην, καὶ διδάσκοντος καθ' ἐκάστην ἡμέραν τὸν λόγον τοῦ Εὐαγγελίου, πολλοὶ ἐπίστρεφον εἰς Θεογνωσίαν, οὐ μόνον ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες. Δύω δὲ ἀπὸ τὰς γυναῖκας τοῦ Βασιλέως Νέρωνος, πλέον αγαπώμεναι, πιστεύσασαι εἰς τὸν Χριστόν, ἠβουλήθησαν νὰ παρθενεύσουν, διὰ τοῦτο ἐβδελύχθησαν τὴν μίξιν τοῦ Βασιλέως, καὶ πλέον δὲν ἤθελον νὰ πείσν μετ' αὐτοῦ. Ταῦτα γοῦν βλέπων ὁ μιὰρὸς καὶ ἀσελγὴς Νέρων, ὡς ἐκδεδομένος εἰς τὰς ὀρέξεις τῶν γυναικῶν, ἰθυμώθη περισσῶς, καὶ ὥρισε νὰ φονεύσουν τοὺς Μαθητὰς τοῦ Ἀποστόλου, καὶ αὐτὸν ὡς αἵτιον γεγονότα τῆς σωφροσύνης τῶν γυναικῶν. Τότε οἱ στρατιῶται παρευθὺς πιάσαντες τὸν Ἀπόστολον Πέτρον, καὶ τὸν Κλήμεντα, καὶ ἄλλους πολλοὺς Χριστιανούς, ἅμα δὲ καὶ Ἡρωδίωνα καὶ Ὀλυμπᾶν, τοὺς μὲν ἄλλους ἀπεκεφάλισαν, τὸν δὲ Κλήμεντα ἄφησαν ὡς συγγενὴ τοῦ Βασιλέως Νέρωνος, τὸν δὲ Ἀπόστολον Πέτρον, τὸν ἐσταύρωσαν ἀνάποδα, κάτω μὲν τὴν κεφαλὴν ἔχοντα, ἄνω δὲ τὰς πόδας, ἐπειδὴ ἔτχι τὸ ἐζήτησε μοναχὸς τοῦ λέγωντας· δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ με σταυρώσετε ὡσάν τὸν Χριστόν μου ὀρῶν, ὅτι ἐκεῖνος μὲν ἐσταυρώθη ὀρθὸς, διὰ νὰ βλέπῃ πρὸς τὴν γῆν, ἐπειδὴ ἐμελλε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν Ἄδην νὰ ἐλευθερωσῇ τὰς ἐκεῖσε φυγάς· ἐμένα δὲ σταυρώσατε κατακέφαλα, διὰ νὰ βλέπω τὸν οὐρανόν, εἰς ὃν μέλω νὰ ὑπάγω. Οὕτως ὅν διαρκέσας ἐσταυρωμένος ἡμέραν μίαν, τῇ ἐπιούσῃ παρέδωκεν εἰς χεῖρας Θεοῦ τὴν αἰγίαν καὶ ὁλόφωτον αὐτοῦ ψυχὴν. Κλήμης

δὲ ὁ Μαθητὴς αὐτοῦ καὶ Ἐπίσκοπος Ῥώμης, τὸ πολῦτιμον καὶ Ἅγιον αὐτῷ Σῶμα μεγαλοπρεπῶς ἐνταφιάσας, κατίθετο ἐν τόπῳ ἐπισήμῳ, Βατικάνῳ λεγομένῳ, πλησίον τῆς Τριουμφαλίας, εἰς δόξαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐτελειώθη δὲ ὁ Ἀπόστολος οὗτος μετὰ λδ'. χρόνους, ἀπὸ τοῦ Κοσμοσωτήριον Πάθος τοῦ Χριστοῦ. Διότι ὁ μὲν Κύριος ἐσταυρώθη εἰς τὸν ιη'. χρόνον, ἕως τοὺς κβ'. χρόνους. Δ'. μετὰ τὸν Τιθέριον ἐβασίλευσεν ὁ Γάιος, χρόνους δ'. ἔχομεν ἡ. Μετὰ τὸν Γάιον, ἐβασίλευσεν ὁ Κλαύδιος, ὃν εἵπομεν ὅτι ἐτίμησε τὸν Σίμωνά Μάγον μὲ ἀνδριάντα, χρόνους ιδ'. ἔχομεν χρόνους κβ'. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κλαυδίου, ἐβασίλευσεν ὁ Νέρων, αὐτὸς ὅπου ἐτελείωσε τὸν Ἀπόστολον Πέτρον, χρόνους ιδ'. Εἰς γοῦν τὸν ιβ'. χρόνον τῆς Βασιλείας αὐτοῦ ἐσταυρώθη ὁ Ἀπόστολος οὗτος· ὥς τε γίνονται τὰ πάντα ἔτη, ἐκ τοῦ Σταυρικοῦ πάθους τοῦ Χριστοῦ, μέχρι τῆς τελειώσεως τοῦ Ἀποστόλου, λδ'. ὥς εἵπομεν. Γινώσκετε δὲ καὶ τοῦτο, εὐλογημένοι Χριστιανοί, ὅτι τὸ κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον ἐγγράφη διὰ προσταγῆς τούτου τοῦ Ἀποστόλου ἐν τῇ Ῥώμῃ, μετὰ ι'. χρόνους τῆς Χριστοῦ Ἀναλήψεως, καθὼς τὸ γράφει ὁ Ἅγιος Κλήμης ἐν τῷ σ'. Βιβλίῳ τῶν Ὑποτυπώσεων, καὶ ὁ Παπίας, ὁ Ἱεραπολίτης Ἐπίσκοπος. Ἐγραψε δὲ καὶ δύο Ἐπιστολάς, τὰς ὀνομαζομένας Καθολικάς. τὴν μὲν πρώτην, πρὸς τοὺς Χριστιανούς τοῦ Πόντου τῆς Γαλατίας, τῆς Καππαδοκίας, τῆς Ἀσίας, τῆς Βιθυνίας· τὴν δὲ δευτέραν, πρὸς πάντας τοὺς πιστεύσαντας εἰς Χριστόν· ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς πολιτείας καὶ κηρύγματος, καὶ τῆς τελειώσεως τοῦ μεγάλου καὶ Πρωτοκορυφαίου τῶν Ἀποστόλων Πέτρου, ἀρκεῖ τοσαῦτα διὰ τὴν ὥραν. Πρέπειν δὲ εἶναι νὰ διηγηθῶμεν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον συντόμως καὶ περὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἵνα μὴ γένη ὁ λόγος μας ἐλλιπής.

Ὁ μέγας γοῦν Παῦλος, ὁ τοῦ Κυρίου Ἀπόστολος, καὶ αὐτὸς ἀπὸ Ἑβραϊκὸν γένος ἦτον, ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Βενιαμίν, ἐκ Γουέων εὐγενῶν καὶ Ἀρχόντων γεννηθείς,

Φαρισαῖος τὴν Αἵρεσιν. Εἶχε δὲ Πατρίδα, τὴν Ταρσὸν πόλιν, ἥ ὁποία εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Κιλικίας· ἐπαιδεύθη δὲ εἰς ἄκρον τὸν νόμον τῷ Μωϋσέως ὑπότινος Διδασκάλου μεγάλου τῶν Ἰουδαίων, Γαμαλιήλ λεγομένου· ἐκαλεῖτο δὲ τὸ πρῶτον Σαοῦλ, καὶ Σαῦλος, πλὴν ἦτον κατὰ πολλὰ τῶν Μωσαϊκῶν Νόμων ζηλωτής, καὶ διὰ τοῦτο ἐπείραζε πολλὰ τοὺς Χριστιανούς, ὅσοι ἐπίστευσαν ὑπὸ τῆς διδαχῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων. Αὐτὸς ἐσυνήργησε καὶ εἰς τὸν φόνον τοῦ Πρωτομάρτυρος καὶ Ἀρχιδιακόνου Στεφάνου. Περὶ αὐτοῦ διηγεῖται καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς εἰς τὰς συγγραφείσας αὐτῷ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ὅτι καὶ οἱ μάρτυρες ὅπου ἐλιθοβολοῦσαν τὸν Στέφανον, ἄφησαν τὰ ῥῆμά τους, καὶ τὰ ἐφύλαγεν ὁ Παῦλος. Καὶ τοῦτο, διατί; διὰ νὰ φανῇ, ὅτι αὐτὸς ἐπαρακίνησε καὶ τοὺς ἄλλους πρὸς τὸν φόνον τοῦ Ἀποστόλου· καὶ οὐ μόνον εἰς τοσοῦτον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους πολλὰ κακὰ καὶ πειρασμούς τοὺς ἐπροξένησε. Δὲν ἔπαυε καθ' ἐκάστην βάνων εἰς θλίψεις καὶ στενοχωρίας τοὺς Χριστιανούς, θέλωντας νὰ χαλάσῃ τὸ κήρυγμα τῆς εὐσεβείας. Ταῦτα δὲ ἐποίει ὁ Ἀπόστολος, νομίζοντας ὅτι καλὰ κάμνει, καὶ ὅτι εἶναι ἐκδικητὴς τῶν πατρικῶν δογμάτων καὶ παραδόσεων· ἀλλὰ ἐπειδὴ ἀγνοῶν τὰ ἔκαμνε, διὰ τοῦτο δὲ τὸν ἄφησεν ὁ Θεὸς νὰ ἀπωλεσθῇ ἕως τέλους, ἀλλὰ κηδόνηκε νὰ τὸν ἐπιστρέψῃ πρὸς Θεογνωσίαν· καὶ ὅπως ἔγινεν, ἡ ἐπιστροφήτου, ἀκούσατε.

Ὁ Ἀπόστολος οὗτος βλέπωντας, ὅτι πληθύνεται τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, οὐ μόνον εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Δαμασκόν, καὶ εἰς τὰς περίξ πόλεις, ἐζήτησε παρὰ τῶν Ἀρχιερέων καὶ Διδασκάλων τῶν Ἰουδαίων Ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς ἐν Δαμασκῷ Ἰουδαίους, ἵνα ὅσους εὕρῃ ἐκεῖ Χριστιανούς, ἀνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Πηγαينάμενος δὲ εἰς τὴν Δαμασκόν, φῶς Κυρίου περιέλαμψεν αὐτόν, καὶ τοὺς μὲν αἰσθητοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ κορμίου ἐτύφλωσε, τοὺς δὲ νοητοὺς τῆς ψυχῆς ἠνέοξε· φωνὴ δὲ ἠκούσθη λέγουσα, Σαοῦλ Σαοῦλ,

τί με διώκεις; ἀπεκρίθη ὁ Σαῦλος· ποῖος εἶσαι; ἐσύ, αὐθέντης, ὅπου με καλεῖς; λέγει αὐτῷ ὁ Κύριος· Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις· κακὸν ἐδικόν σου εἶναι νὰ κτυπᾷς μοναχὸς σου τὰ ποδάρια σου εἰς ἀκάθαρτα. Ἀπεκρίθη ὁ Σαῦλος, τρέμων καὶ φοβούμενος. Κύριε, τί με προστάσεις νὰ ποιήσω; Τότε εἶπέ του ὁ Κύριος· σύρε εἰς τὴν Δαμασκόν, καὶ δεῖλε σου λαληθῆ ἑκεῖ τί νὰ κάμῃς· ταύτην δὲ τὴν φωνὴν καὶ οἱ ὑπηρεταὶ αὐτοῦ τὴν ἤκουσαν μὲν, τινὰ δὲ οὐκ ἴδον. Μετὰ ταῦτα ὑπῆγε χειραγωγούμενος ὡς τυφλὸς εἰς τὴν Δαμασκόν, καὶ ἐκεῖ ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνανίου, καὶ παρευθὺς ἀνεώχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ. Τί νὰ λέγω τὰ κατὰ μέρος, ὅπου τὰ διηγούνται αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων λεπτομερέστερον. Τότε ἄρχησεν ὁ Ἀπόστολος νὰ κηρύττῃ τὸν Χριστὸν Θεὸν εἶναι ἀληθινόν. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες εἰς τὴν Δαμασκόν, ἰδόντες τὴν αἰφνίδιον μεταβολὴν αὐτοῦ, ἐπιβουλευθήσαν νὰ τὸν φονεύσουν, ἀλλὰ οἱ κεκρυμμένοι Χριστιανοὶ διὰ νυκτὸς ἐκατέδασάντου ἀπὸ τὸ τειχόκαστρον κρυφίως μετὰ σχοινίου καὶ καλάθισκου· λυτρωθεὶς οὖν τοῦ θανάτου μὲ τοιοῦτον τρόπον, ὑπῆγεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Πάλιν δὲ καὶ ἐκεῖ ἐπιβουλευθεὶς, ἐπέμθη ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν εἰς τὴν Καισάρειαν τῆς Παλαιστίνης· ἀπ' ἐκεῖθεν ὑπῆγεν εἰς τὴν ταρσὸν τὴν Πατρίδα του· ἐκεῖ τὸν εὗρεν ὁ Ἀπόστολος Βαρνάβας καὶ τὸν ἐπῆρε μὲ τοῦ λόγου του, καὶ τὸν ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν· ἐκεῖ ἔκαμον χρόνον ἕνα οἱ δύο τους, διδάσκοντες τὸν λαὸν καὶ βαπτίζοντες. Ἀπὸ τότε ἄρχησαν καὶ ὅσοι ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστόν, νὰ ὀνομάζωνται Χριστιανοὶ διότι τὸ πρῶτον ὠνομάζοντο Γαλιλαῖοι καὶ Ναζωραῖοι. Ἀπὸ δὲ τὴν Ἀντιόχειαν ἀπεστάλησαν οἱ Ἀποστολοὶ οὗτοι οἱ δύο πρὸς τοὺς Χριστιανούς τοὺς πτωχοὺς, ὅπου εὕρισκοντο εἰς τὴν Ἰουδαίαν, μὲ χρήματα ἱκανὰ τῶν Ἀντιοχείων, νὰ τὰ διαμοιράσουν εἰς ἐλεημοσύνην, διότι τότε ἦτον μεγάλη πείνα εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Καίσαρος Κλαυδίου.

Ἀφόντις δὲ ἐμοίρασαν τὴν ἐλεημοσύνην, ἐπέστρεψαν, εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ· ἐκεῖθεν

ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Σελεύκειαν πόλιν· μετὰ ταῦτα ἐπέρασαν εἰς τὴν Κύπρον τὴν νῆσον, καὶ περιπατήσαντες τὰ μέρη τῆς Σαλαμῖνος, ἐπῆγαν εἰς τὴν Πάφον, μίαν τῶν πόλεων τῆς Κύπρου ἐκεῖ ἀπετύφλωσαν τινὰ Ψευδοπροφήτην, Βαρισοῦν λεγόμενον, ὅστις ἐπλάνα τὸν λαὸν τῆς Κύπρου. Τοῦτου δὲ γενομένου, πολλοὶ τῶν Κυπριωτῶν ἐπίστευσαν εἰς Χριστόν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Αὐθέντης τῆς πόλεως Σέργιος ὀνόματι. Ἀπὸ δὲ τὴν Κύπρον ὑπῆγαν εἰς τὴν Πέργην τῆς Παμφυλίας· ἀπ' ἐκεῖθεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας, εἰς τὴν ὁποίαν δημηγορήσας ὁ Παῦλος τῇ ἡμέρᾳ τῶν Σαββάτων ἐν τῇ συναγωγῇ, πολλοὺς ἐπέστρεψε πρὸς τὴν εἰς Χριστόν Πίστιν· διὰ τοῦτο οἱ Ἰουδαῖοι φθονήσαντες αὐτὸν καὶ τὸν Βαρνάβαν, ἐξεύγαλον ἔξω τῆς πόλεως μετὰ ὕβρεως· οἱ δὲ Ἀπόστολοι ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν αὐτῶν, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου παραγγελίαν, ἀπῆλθον εἰς τὸ Ἰκόνιον. Ἐκεῖσε γοῦν χρόνον συχρὸν διατρίψαντες, καὶ πολλὰς βαπτίσαντες Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας· ἅμα δὲ καὶ τὴν Πρωτομάρτυρα Θέκλαν πρὸς τὴν τοῦ Πυρίου πίστιν ἐπιστρέψαντες, ὕβριζόμενοι λιθοβολούμενοι ἐδιώχθησαν, καὶ κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας, Λύστραν, καὶ Δέρβην· ἐκεῖ ἐθεράπευσεν ὁ Παῦλος τινὰ ἄνθρωπον χωλὸν ἐκ κοιλίας Μητρὸς ὑπάρχοντα, διὰ τοῦτο καὶ ὡς Θεοὶ ἐνομήσθησαν τοῖς ἐκεῖσε Ἕλλησιν. Εὐαγγελισάμενοι γοῦν τὴν πόλιν ἐκείνην, καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς, ἐπέστρεψαν πάλιν εἰς τὸ Ἰκόνιον καὶ Ἀντιόχειαν. Ἐκεῖσε δὲ χειροτονήσαντες Πρεσβυτέρους, καὶ ἀπεράσαντες τὴν Πισιδίαν, ἦλθον εἰς Παμφυλίαν, καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ Κυρίου ἐν Πέργῃ, κατέβησαν εἰς Ἀτταλίαν. Ἀπελθόντες δὲ εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ συνάξαντες τοὺς Χριστιανούς, ἐδιηγήθησαν ὅσα ἔκαμεν ὁ Θεὸς μετ' αὐτούς. Ἐκεῖθεν δὲ ἐξελθόντες, διήρχοντο τὴν Φοινίκην καὶ Σαμάρειαν, διηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν Ἑθνῶν. Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθον πάλιν εἰς Ἱερουσαλήμ, κακεῖθεν ἐπέστρεψαν πάλιν εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ φέροντες τὴν Ἐπιστολὴν τῶν Ἀποστόλων, ὅπου ἐδιαλάμβανε,

ὅτι νὰ μὴ περιτέμνωνται οἱ Χριστιανοί, καὶ νὰ μὴ τρώγῃσι πνικτὸν καὶ εἰδωλόθυτον, καὶ νὰ ἐπέχῃσι καὶ ἀπὸ τῆν πορνείαν. Ἐκεῖ γὰρ διατρίψαντες χρόνον ἱκανόν, ἀπεχωρίσθησαν· καὶ ὁ μὲν Βαρνάβας συμπαραλαβὼν τὸν Ἀπόστολον Μάρκον, ἐπορεύθη εἰς τὴν Κύπρον, ὁ δὲ Ἀπόστολος Παῦλος διαλέξας τὸν Σίλαν, ἀπῆλθεν εἰς τὰ μέρη τῆς Συρίας, καὶ Κιλικίας, στήριζων τοὺς πιστεύσαντας εἰς Χριστόν, Ἰουδαίους τε καὶ Ἑλληνας. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Δέρβην καὶ Ἀύστραν, ἔλαβεν εἰς μαθητείαν τὸν Ἀπόστολον Τιμόθεον, ὃν καὶ περιέτεμε. Μετ' αὐτοῦ δὲ περιπατήσας τὴν Φρυγίαν, καὶ τὴν Βαλατικὴν Χώραν, καὶ ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐμποδιοθέντες λαλήσαι τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ, κατὰ τὴν Μυσίαν ἐλθόντες, ἐδοκίμασαν νὰ περάσουν τὴν Βιθυνίαν, ἀλλ' οὐκ ἦν βέλημα Θεοῦ· διὰ τοῦτο διαβάuentes τὴν Μυσίαν, κατέβησαν εἰς Τρωάδα· κακῶςθεν εἰς τὴν Σαμοθράκην παραγενόμενοι, ἔρχονται εἰς Νεάπολιν, ἥγουν τὴν νῦν λεγομένην Καεβάλαν. Ἐλθόντες εἰς τοὺς Φιλίππους τῆς Μακεδονίας, διέτριβον ἐκεῖσε ἡμέρας τινὰς καὶ θαυματουργήσαντες εἰς τὴν γυναῖκα, τὴν ἔχουσαν πνεῦμα πύθωνος, ἐνεβλήθησαν εἰς τὴν φυλακὴν ὑπὸ τῶν Κυρίων αὐτῆς. Ἐπιστρέψαντες δὲ πρὸς τὴν εἰς Χριστόν πίστιν τὸν δεσμοφύλακα, καὶ βαπτίσαντες πάντας τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ἐξῆλθον τῆς πόλεως. Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν, ἡ ὁποία εἶναι πόλις ἡφανισμένη, εἰς τὸν Στρυμῶνα ποταμὸν, καὶ τὴν Ἀπολλωνίαν ἥγουν τὴν Ῥένδιαν, ἦλθον εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν ἡ Συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων. Ἐκεῖ πολλοὺς μαθητεύσαντες, ἐξέγειρον τοὺς Ἑβραίους πρὸς ὀργήν· διὰ τοῦτο διωχθέντες ἐκεῖθεν, ἀπῆλθον εἰς τὴν Βέρροϊαν· καὶ ὁ μὲν Τιμόθεος καὶ ὁ Σίλας ἀπέμειναν ἐκεῖ, ὁ δὲ Παῦλος διὰ θαλάσσης ὑπῆγεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐνθα πολλὰς δημηγορίας ποιήσας, καὶ τὸν Χριστόν, Θεὸν ἀγνοούμενον τοῖς Ἀθηναίοις διδάξας ἐκ τῆς τοῦ Βωμοῦ ἐπιγραφῆς, πολλοὺς ἀπεσπάσατο πρὸς τὴν εἰς Χριστόν Πίστιν· ἐν εἰς καὶ Διονύσιον τὸν Ἀρεοπαγίτην, καὶ τινα γυναῖκα Ἀρχόντισαν, Δάμαριν λεγομένην.

Ἀπὸ δὲ τὰς Ἀθήνας, ὑπῆγεν εἰς τὴν Κόρινθον· ἐκεῖσε δὲ εὗρων τὸν Ἀκύλαν, καὶ τὴν αὐτοῦ γυναῖκα Πρίσκιλλαν, ὁμοτέχνους ὄντας αὐτῷ, διέτριψε χρόνον ἕνα, καὶ μῆνας πέντε. Εἰργάζετο δὲ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τὴν Σκηνοποιητικὴν τέχνην, καὶ ἔρραπτε ταῖς τένταις, ὅπου εἶναι ἀπὸ πανίου. Μετὰ δὲ ταῦτα, πολλοὺς φωτίσας τῷ λόγῳ τοῦ κηρύγματος, καὶ παραλαβὼν τὸν Τιμόθεον, καὶ τὸν Ἀκύλαν, καὶ τὴν Πρίσκιλλαν, εἰς Ἐφεσον ἔρχεται· ἀφήσας δὲ ἐκεῖ τὸν Ἀκύλαν, καὶ τὴν Πρίσκιλλαν μετὰ τοῦ Τιμοθέου μόνου, ἀπῆλθεν εἰς Καισάρειαν. Ἀπ' ἐκεῖθεν εἰς Ἀντιόχειαν πάλιν, ἐν ᾗ ποιήσας χρόνον τινά, ἐξῆλθε διερχόμενος τὴν Γαλατικὴν Χώραν καὶ τὴν Φρυγίαν· εἶτα πάλιν εἰς Ἐφεσον παραγίνεται, καὶ ποιήσας ἐκεῖσε χρόνους δύο, καὶ τὸν Τιμόθεον χειροτονήσας Ἐπίσκοπον Ἐφέσου, ὑπέστρεψε πάλιν εἰς τὴν Μακεδονίαν. Περιπατήσας δὲ καὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ διατρίψας ἐκεῖσε τρεῖς μῆνας, καὶ πολλοὺς μαθητεύσας, ἔρχεται εἰς τὴν Τρωάδα· ἐκεῖ ἀνέστησε τὸν Εὐτυχον, νυστάξαντα καὶ πεσόντα κάτω ἀπὸ τὸ ἀνώγειον καὶ ἀποθανόντα· ἔπειτα ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ἀσσου πόλιν. Ἀπ' ἐκεῖθεν εἰς τὴν Μιτυλήνην, καὶ τῇ ἐπιούσῃ ἀντίκρυ τῆς Χίου γενόμενος, τῇ ἐτέρᾳ εἰς τὴν Σάμον νῆσον ἐπέρασε· μέινας δὲ ἐν τῇ Στρογγύλῃ Νήσῳ, τῇ ἐπερχομένῃ ἡμέρᾳ, εἰς Μίλητον ἔφθασεν· ἀπ' ἐκεῖθεν πέμψας ἀνθρώπους εἰς Ἐφεσον, μετεκαλέσατο τοὺς Πρεσβυτέρους καὶ Ἐπισκόπους τῆς Ἐκκλησίας. Τούτους οὖν διδάξας προσέχειν ἑαυτοῖς καὶ τῷ ποιμνίῳ ἀπὸ τῶν Αἰρετικῶν, ἅμα δὲ καὶ περὶ ἑαυτοῦ προειπὼν αὐτοῖς, πῶς μέλλει νὰ δεσμευθῇ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἐπευξάμενος, καὶ τῷ Θεῷ ἑαυτὸν παραθέμενος, πλοίῳ διαβάς, ἐπέρασεν εἰς τὴν Κύπρον νῆσον· ἐκεῖθεν δὲ πρὸς τὴν Ῥόδον· μετὰ ταῦτα εἰς τὰ Πάταρα· ἔπειτα εὗρων πλοῖον ἀπὸ τὴν Τύρον πόλιν, ἀπέπλευσεν, ἀφήσας τὴν Κύπρον ἀριστερά. Ὅτε δὲ ἐξέβη εἰς τὴν Τύρον, εὗρων τινας μαθητάς ἐκεῖσε, ἔμεινεν ἡμέρας ἑπτὰ· πάλιν δὲ διὰ θαλάσσης ἀπῆλθεν εἰς τὴν Πτολεμαῖδα· κακῶςθεν ὑ-

πήγεν εἰς τὴν Καισάρειαν, ὅπου ἐποίησεν ἡμέρας τινάς, ἀναπαυόμενος εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ Ἀποστόλου, ὄντος ἐκ τῶν ἐπτά Διακόνων· μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ· κάκειθεν παρακινήθην τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων κατ' αὐτοῦ, διὰ τὸ νομίσαι, ὅτι ἐσέβασεν Ἐθνικοὺς εἰς τὸ Ἱερὸν, ἐμελλε θανατωθῆναι· ἀλλὰ ὁ Χιλίαρχος Λυσίας ἐπιστάς, ἐφύλαξεν αὐτόν, καὶ πρὸς τὸν Φῆστον τὸν Αὐθέντην Καισαρείας μετὰ στρατιωτῶν ἀπέστειλε. Γνωρίσας δὲ ὁ Παῦλος τὴν ἐπιβουλὴν τῶν Ἰουδαίων, καὶ ὅτι ἀλλίως δὲν δύναται νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὰς χεῖρας αὐτῶν, ἔκραξεν ἐν τῷ συνεδρίῳ, Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι, ἥγουν στέργω νὰ κριθῶ εἰς τὴν Ῥώμην, ἐνώπιον τοῦ Καίσαρος· καὶ λοιπὸν, μετ' αὐτὸ παρεδόθη Ἐκατοντάρχῳ τινί, Ἰουλίῳ ὀνόματι, μετὰ καὶ ἄλλων τινῶν δεσμίαν, νὰ τὸν ὑπάγῃ εἰς τὴν Ῥώμην διὰ θαλάσσης πρὸς τὸν Καίσαρα· ἀπὸ μὲν οὖν τῆς Καισαρείας ἐπέρασαν εἰς τὴν Σιδῶνα· κάκειθεν εἰς Κύπρον· παραπλεύσαντες δὲ τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν πέλαγος, εἰς Μύρα τῆς Λυκίας ἔρχοντα. Ἐμβάντες δὲ εἰς ἄλλο καράβιον Ἀλεξανδρινόν, μόλις ἔφθασαν εἰς τὴν Κνίδον· παραπλεύσαντες δὲ τὴν Κρήτην νῆσον, κατὰ τὸ ἀκρωτήριον, τὸ λεγόμενον Σαλμῶνην, ἦλθον εἰς τόπον καλούμενον Καλοὺς λιμένας. Ἀπ' ἐκεῖθεν ἐξελθόντες, μετὰ μεγάλης τρικυμίας τῆς θαλάσσης, εἰς νῆσον τινὰ Κλαύδην, οὕτω καλουμένην, ἔρχονται· ἐκεῖσε δὲ σφοδρῶς χειμασθέντες, αὐτοχείρες ἔρριψαν εἰς τὴν θαλάσσαν τὸ φορτίου τοῦ καραβίου. ἰδ'. οὖν ἡμέρας οὕτω κινδυνευόντων, τὸ μὲν καράβι διασχισθὲν ὑπὸ τῆς βίας τῶν κυμάτων, συνετρίβη εἰς πολλὰ κομμάτια, οἱ δὲ ἄνθρωποι μόλις ἐδυνήθησαν καὶ ἐγλύτωσαν τὴν ζωὴν τους. Τότε διασωθέντες οἱ περὶ τὸν Παῦλον εἰς τὴν στερεὰν γῆν, ἔγνωσαν ὅτι ὀνόμαζεται ἡ νῆσος ἐκεῖ ὅπου εὐγῆκαν, Μελίτη, αὐτὴν ὅπῃ λέγῃσι τὴν σήμερον ἡμέραν Μάλταν. Ἐκεῖσε τοῦ Ἀποστόλου συνάζοντος φρύγανα νὰ βάλῃ εἰς τὴν στίαν, νὰ πυρωθοῦσιν οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τὴν ψύχραν τοῦ καιροῦ, ἔχιδνα ἐξελθούσα, ἐδάκωσεν αὐ-

τὸν ἐκ τῆς χειρός· πάντων δὲ ἐλπίζόντων ἀποθανεῖν αὐτόν, αὐτὸς ἀποτινάξας τὸ θῆριον εἰς τὸ πῦρ, ἐμεινεν ἀβλαβής. Τοῦτο ἰδόντες οἱ ἄνθρωποι τοῦ τόπου ἐκείνου, ἔλεγον αὐτὸν εἶναι Θεόν. Ἐκεῖσε οὖν πολλὰ θαύματα ἐκτελέσας ὁ Ἀπόστολος, καὶ τὸν Πατέρα τοῦ Πουπλίου τοῦ Αὐθεντός τῆς νήσου, ἐκ τῆς δυσεντερίας ἰατρεύσας, ἐτέρῳ πλοίῳ ἐπιβάς μετὰ τῶν διασωθέντων ἐκ τῆς θαλάσσης, εἰς Συρακούσας παραγίνεται, αἱ ὁποῖαι εἶναι πόλις τῆς Σικελίας νήσου. Ἀπὸ δὲ τὰς Συρακούσας διαπέρασεν εἰς τὸ Ῥήγιον τῆς Ἰταλίας· κάκειθεν εἰς Ποτιόλους, καὶ τελευταῖον εἰς τὴν Μεγαλόπολιν Ῥώμην· καὶ ὁ μὲν Ἐκατοντάρχος Ἰούλιος τοὺς λοιποὺς δεσμίους παρέδωκε τῷ Στρατοπεδάρχῃ, ὁ δὲ Παῦλος ἦν φυλασσόμενος ὑπὸ ἐνὸς στρατιώτου, δύο χρόνους πλήρεις, διότι δὲν ὑπῆγε κανεὶς τῶν Ἰουδαίων καταπόδι του, νὰ τὸν ἐγκαλέσῃ εἰς τὸν Καίσαρα, καὶ διὰ τοῦτον εἰς κρίσιν μὲν τοῦ Καίσαρος δὲν ἐσταθῇ. Φυλαττόμενος δὲ ὑπὸ τοῦ στρατιώτου νὰ μὴ φύγῃ, διεβίβασε τοὺς δύο χρόνους ἐκείνους, ἔχοντας ἄδειαν, καὶ συναζώντας τὰς Ῥωμαίους, ἐδίδασκεν αὐτοὺς τὴν εἰς Χριστὸν Πίστιν.

Ἔως αὐτοῦ διηγῆται ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων περὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἐπειδὴ καὶ ἔως τότε τὸν ἠκολούθησε μόνον· ἀπ' ἐκεῖθεν δὲ, ἀφήσας αὐτόν, ἀπῆλθεν εἰς τὰς Θήβας τῆς Βοιωτίας, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἔγραψε τὰ μετὰ ταῦτα. Εὐσέβιος δὲ, ὁ λεγόμενος τοῦ Παμφίλου, ἄνθρωπος παλαιὸς Χρονογράφος καὶ ἀξιόπιστος, γράφει εἰς τὸν δευτέρου Τόμου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, καὶ λέγει, πῶς ὁ Παῦλος ὁ Ἀπόστολος, τότε παρασταθεὶς τῷ Καίσαρι Νέρωνι, καὶ ἀπολογησάμενος, ἀπελύθη ἀναίτιος, καὶ ἦν ἐν τῇ Ῥώμῃ χρόνους ἰ. διατρίβων καὶ διδάσκων τοὺς λαοὺς. Ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἰ. χρόνους τούτους, ἐπερίπατῃσε καὶ τὴν Ἰσπανίαν, καὶ τὴν Ἰταλίαν, καὶ τὰς Γαλλίας, διδάσκων καὶ βαπτίζων. Ὅτι δὲ ἀληθῶς ὑπῆγεν ὁ Παῦλος καὶ εἰς ταῦτα τὰ μέρη, μόνος του τὸ λέγει εἰς τὸ ἰε'. Κεφάλαιον τῆς πρὸς Ῥωμαίους,

γράφων οὕτως· Nuní δὲ ρηκίτε τόπου ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπαποθείαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, ὥς εἰν πορεύομαι εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ἐλευσόμεναι πρὸς ὑμᾶς· Ἀλλ' ἀκούσατε καὶ μετ' ἑνὶ τρόπῳ ἐπίστρεψαντες Ἰσπανοὶ πρὸς Θεογονωσίαν ἐκ τῆς διδαχῆς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.

Ἰννήτις ἦν πλουσία κατὰ πολλὰ, καὶ σοφὴ, καὶ Ἀρχόντισσα, ὀνομαζομένη Ξανθίππη, ἔχουσα ἄνδρα, Πρόβον, ὀνόματι, Αὐθύντην τῆς Ἰσπανίας, αὕτη ἀκούσασα τὰ περὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου φημιζόμενα, ἐπεθύμει νὰ τὸν ἰδῇ καὶ αὐτὸν, καὶ νὰ ἀκούσῃ καὶ λόγον ἐκ τοῦ στόματός τε. Οὕτως οὖν ἔχουσης ταύτης, ὑπῆγε καὶ ὁ Ἀπόστολος εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην, καὶ τὴν ὥραν ὅπου ἐσβῆαιεν ὁ Ἀπόστολος εἰς τὸ Κάστρον, κατὰ συγκυρίαν ἔτυχε καὶ ἡ Ἀρχόντισσα ἐκείνη, ὅπου εὐγαινεν εἰς περιδιάδασιν· καὶ ὡς ἶδε τὸν Ἀπόστολον, παρευθὺς ἀπὸ τὸ εὐτακτὸν του περιπάτημα, καὶ ἀπὸ τὸ ἦθος τοῦ χαριτωμένου προσώπου, ἐγνώρισεν ὅτι αὐτὸς εἶναι εἰς αὐτὸν ἐκείνους. Ἀπελθοῦσα γοῦν εἰς τὸν οἶκόν της ἐκατάπεισε τὸν ἄνδρα της, Ἑλληνα ὄντα καὶ αὐτὸν, νὰ καλίσουν τὸν ξένον ἐκείνον εἰς τὸ σπῆντί τους· Εἰσεδύναντος δὲ τοῦ Ἀγίου εἰς τὸ σπῆντι τοῦ Πρόβου, ἠνεώχθησαν ἐκ θείας ἀποκαλύψεως αἱ ψυχικοὶ ὀφθαλμοὶ τῆς γυναικὸς, καὶ βλέπει εἰς τὸ βλέφαρον τοῦ Ἀποστόλου ὅτι ἔγραφε μετ' χρυσᾶ γράμματα ἔτσι· Παῦλος ὁ Κήρυξ τοῦ Χριστοῦ· Τοῦτο ἰδοῦσα ἡ Ξανθίππη, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἀποστόλου, καὶ ἐξήτει τὸ Βάπτισμα· καὶ ἐβάπτισέ την ὁ Ἅγιος, καὶ ἐδίδαξέ την τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ· ὁμοίως ἐβάπτισε καὶ τὸν ἄνδρα αὐτῆς Πρόβον, συγγενὴ ὄντα τοῦ Βασίλεως Νέρωνος, καὶ ἄλλον Ἄρχοντα, μέγαν, Φιλόθεον ὀνόματι, καὶ καθεξῆς ἄπειρα πλήθη τῆς πόλεως ἐκείνης. Μετὰ τοῦτον τρόπον ποιήσας ἀρχὴν ὁ Ἀπόστολος, ἐπίστρεψε καὶ τοὺς ἄλλους Ἰσπανοὺς πρὸς Θεογονωσίαν· Ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς πολιτείας, καὶ τοῦ κηρύγματος τοῦ Ἀποστόλου, ὡς ἔχη τέλος ὁ λόγος μου, τώρα δὲ νὰ διηγῆθω, καὶ μετ' ἑνὶ τρόπῳ ἐτελειώθῃ.

Πάντως ἤκούσατέ μου, καὶ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου τὴν διήγησιν περὶ τοῦ Βασίλεως Νέρωνος, τί μανίαν καὶ ἀρχὴν εἶχε κατὰ τῶν Χριστιανῶν· Αὐτὸς καὶ τότε περισσότερον μανίαις, ἐφόνευσε μὲν καὶ τὴν ἰδίαν του Μπέρτα, Ἀγριππίαν ὀνόματι, ἐφόνευσε δὲ καὶ τὴν Ἀδελφὴν τοῦ Πατρός του· εἶτα καὶ τὴν Γυναῖκά του Ὀκταβίαν, καὶ ἄλλους ἀναριθμήτους, συγγενεῖς αὐτοῦ· τέλος ἐκίνησε καὶ καθολικὸν διωγμὸν κατὰ τῶν Χριστιανῶν, καὶ μετὰ τοιοῦτον τρόπον ἦλθεν καὶ εἰς τὰς τῶν Ἀποστόλων σφαιρὰς· Τότε συνέβη καὶ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον ξίφει τὴν κεφαλὴν ἀπατριθῆναι· Λέγουσι δὲ ὅτι καὶ ἐκ τοῦ λαιμοῦ αὐτοῦ, εἰς τὴν ὥραν τῆς ἀποτομῆς, ἀντὶ αἵματος, ἔρρυσεν γάλα, καὶ ἔβρεξε τὸ φόρεμα τοῦ ἀποκεφαλίσαντος αὐτόν, ὅστις καὶ ἐπίστευσεν εἰς Χριστόν.

Καὶ ἄλλο δὲ θαῦμα λέγουσιν, ὅτι ἔκαμιν ὁ Ἀπόστολος εἰς τὸν καιρὸν τῆς τελειώσεώς του· καὶ ἀκούσατε καὶ αὐτὸ ὡς ἐν συντόμῳ· Ὅταν οἱ στρατιῶται εὐγαινεν ἔξω τῆς πόλεως Ρώμης νὰ ἀποκεφαλίσουν τὸν Ἀπόστολον, ἐσυναπάντησαν μίαν γυναῖκα, Περπετοῦαν ὀνόματι, ἥ ὅποια ἦτον τυφλὴ ἀπὸ τὸν δεξιὸν ὀφθαλμόν, καὶ λέγει τῆς ὁ Ἀπόστολος· γυναι, δός με τὸ μανδύλιόν σου, καὶ ἔταν γυρίσω, νὰ ἀρῶ τὸ δῶσω· ἐκείνη μὲν γοῦν παρευθὺς προσκύμνω ἔδωκε τοῦτο, οἱ δὲ στρατιῶται τὴν ἀναγέλασαν καὶ εἶπαν, γλήγορα τὸ εἶλεις πάρῃ· ὅμως, ὅταν ὑπῆγαν εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης, ἔδεσαν μετ' ἐκεῖνο τὸ μανδύλιον τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Ἀποστόλου, καὶ οὕτως τὸν ἀπεκεφάλισαν· Ὁ δὲ Θεὸς διὰ τὴν δοξάσῃ τὸν δούλόν του, τί οἰκονόμησε; τὸ μανδύλιον ἐκεῖνο ἀερότως εὐρέθη εἰς τὰς χεῖρας τῆς Περπετοῦας αἱματωμένον, καὶ τρίβωντας μετ' ἐκεῖνο τὸν ὀφθαλμόν της, ἰατρεύθη· οἱ στρατιῶται γυρίσαντες εὐρήκαν την, ὅπου ἦτον ἰατρευμένη, καὶ κατεφίλει τὸ μανδύλιον ἐκεῖνο· καὶ ὡς ἶδον τὸ τοιοῦτον θαῦμα, παρευθὺς ἐπίστρεψαν εἰς τὸν Χριστόν, λέγοντες· Μέγας ὁ Θεός, ὁ ὑπὸ τοῦ Παύλου κηρυχθεῖς· Τοῦτο ἀκούσας ὁ Νέρων, καὶ θυμωθεὶς περισσῶς, ἐπρόσβαλε νὰ θανατώσων τοὺς στρα-

τιώτας εκείνους, καθ' ἓνα μὲ χωριστὸν θάνατον, τούτέστιν, ἄλλον μὲν νὰ ἀποκεφαλίσουν, ἄλλον δὲ νὰ κατακαύσουν, ἄλλον νὰ λιθοβολήσουν, ἄλλον νὰ σχίσουν εἰς τέσσαρα, ἄλλον νὰ κρεμάσουν, ἄλλον νὰ πνίξουν εἰς ποταμὸν, ἄλλον νὰ ἐκδάρουν, καὶ σχεδὸν εἰπεῖν, τοῦ ἐνὸς ὁ θάνατος δὲν ὡμοιάζει μὲ τοῦ ἄλλου· τέλος καὶ αὐτὴν τὴν Περπίτουαν, ὡς κηρύττουσαν μεγαλοφῶως τὸν Χριστὸν, ἐπρόσταξε νὰ δεῖσουν μυλόπετραν εἰς τὸν λαιμὸν τῆς, καὶ νὰ τὴν ῥίξουν εἰς τὸν Τίβεριν ποταμὸν τῆς Ρώμης. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτου τοῦ θανάτου ὡς ἔχη τέλος ὁ λόγος μου.

Γαίῳ δὲ τις, Ἐκκλησιαστικὸς Χρονογράφος, καὶ Ζεφυρίνος Ἐπίσκοπος Ρώμης, καὶ Διονύσιος Ἐπίσκοπος Κορίνθου, γράφουσιν ὅτι εἰς ἓνα καιρὸν καὶ ὁμοῦ ἐμαρτύρησαν οἱ Ἀπόστολοι οὗτοι οἱ δύο κατὰ τὸν ἱγ. χρόνον τῆς Ἡγεμονίας τοῦ Νέρωνος. Ὁ δὲ Ἰουστίνος, καὶ Εἰρηναῖος, καὶ ἄλλοι παλαιοὶ Χρονογράφοι, καὶ ἀξιόπιστοι, λέγουσιν, ὅτι ἓνα χρόνον προηγήτερα τῆς τελειώσεως τοῦ Ἁγίου Παύλου, ἐσταυρώθη ὁ Ἀπόστολος Πέτρος· καὶ μᾶλλον αὐτοὺς πιστεύω καὶ ἐγὼ, διότι καὶ ὁ Ἅγιος Σωφρόνιος ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, γράφει εἰς τοὺς βίους τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, καὶ περὶ τοῦ Παύλου, ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν, ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, κατ' αὐτὴν ἀπεκεφαλίσθη καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τὸν δευτέρου χρόνον, εἰς τὰς κδ'. τοῦ μηνός, τοῦ λεγομένου παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, Ἰουνίου. Καὶ ὅτι τὸ λείψανον τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, τὸ ἔκρυψαν τότε εἰς τὴν γῆν τινὲς Χριστιανοὶ κεκρυμμένοι, πλησίον τῆς στρατάς, ὅπου ὠνομάζετο Ὁσινσία. Ὅτι δὲ διὰ νὰ πιστεύσουν αἱ γυναῖκες τοῦ Νέρωνος εἰς τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων, καὶ νὰ ἐπιστραφοῦσι, διὰ τοῦτο ἐθανάτωσε τοὺς Ἀποστόλους, καὶ ὄχι διὰ τὸν Σίμωνα Μάγον, ὡς λέγουσιν τινες· καὶ ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος τὸ βεβαιώνει εἰς ἓνα λόγον, ὃς ἐπιγράφεται, Πρὸς τοὺς κωλύοντας μονάζειν, ἡγοῦν πρὸς ἐκείνους ὅπου ἐμποδίζουν ἄλλους νὰ παρθενεύουν. Λέγει γοῦν ἐκεῖ οὕτως. Τὸν Νέρωνα πάντως

ἀκούετε, καὶ γὰρ ἐπίσημος ἀνὴρ ἀπὸ τῆς ἀσελγείας ἐγένετο· πρῶτος καὶ μόνος εὐρών ἐν ἀρχῇ ποταυτῇ καινούς τινας ἀκολασίας καὶ ἀσχημοσύνης τρόπους. Οὗτος οὖν ὁ Νέρων τὸν Μακάριον Παῦλον ἀπέτεμε, καὶ γὰρ ἔτυχε κατὰ τοὺς αὐτοὺς ἐκεῖνος γενόμενος χρόνους, τοιαῦτα ἐγκαλῶν, ὅσα περ ὑμεῖς νῦν τοῖς Ἁγίοις τούτοις Ἀνδράσι· παλακίδα γὰρ αὐτοῦ σφόδρα ἀπειραστον, τὸν περὶ τῆς Ἡστέως λόγον δεῖξασθαι ἐπειθεν, ὅπου καὶ τῆς ἀκαθάρτου συνουσίας ἀπαλλαγῆναι ἐκείνης. Ταῦτα δὲ ἐγκαλῶν ἐκεῖνος, καὶ λυμαιῶνα καὶ πλάνον, καὶ ταῦτα ἅπερ ὑμεῖς νῦν φθέγγεσθε, τὸν Παῦλον ἀποκαλῶν, τὸ μὲν πρῶτον ἔδρασε, τῇ εἰρκτῇ ἐγκλείσας· ὡς δὲ οὐκ ἔπειθε τῆς πρὸς τὴν κόρην ἀποσχέσθαι συμβουλῆς, τέλος, ἔριψε τὴν κεφαλὴν ἀπέτεμεν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὁ Χρυσόστομος τὴν γλῶτταν.

Ἐγνωρίσατε δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ὁ Ἀπόστολος οὗτος Παῦλος ἔγραψεν Ἐπιστολάς ἰδ'. τὰς ὁποίας τὰς ἔστειλεν εἰς τὰ κάστρον ὅπου ἐπεριπάτει καὶ ἐδίδασκε, καὶ ἕως τὴν σήμερον ἡμέραν αὐτὰς ἀναγινώσκουμεν μέρος εἰς πᾶσαν Λειτουργίαν, καὶ εἰς ἄλλας Ἀκολουθίας. Καὶ πρώτη μὲν εἶναι ἡ λεγομένη πρὸς Ῥωμαίους, τὴν ὁποίαν ἔστειλεν ἀπὸ τὴν Κόρινθον εἰς τὴν Ρώμην, πρὸ τοῦ νὰ ὑπάγῃ ἐκεῖ. Δευτέρα εἶναι ἡ πρὸς Κορινθίους πρώτη, τὴν ὁποίαν ἔστειλεν ἀπὸ τοὺς Φιλίππους τῆς Μακεδονίας εἰς τὴν Κόρινθον. Γ'. εἶναι ἡ λεγομένη πρὸς Κορινθίους β'. τὴν ὁποίαν ἔστειλε καὶ αὐτὴν ἀπὸ τοὺς Φιλίππους πρὸς τὴν αὐτὴν πόλιν. Δ'. εἶναι ἡ λεγομένη πρὸς Γαλάτας, τὴν ὁποίαν ἔστειλεν ἀπὸ τὴν Ρώμην πρὸς τοὺς ἀνδρώπους τῆς Γαλατίας, ἡ ὁποία εἶναι μία Ἐπαρχία τῆς Ἀνατολῆς. Ε'. εἶναι ἡ πρὸς Ἐφεσίους, τὴν ὁποίαν ἔστειλε καὶ αὐτὴν ἀπὸ τὴν Ρώμην εἰς τὴν Ἐφεσον πόλιν. Σ'. εἶναι, ἡ πρὸς Φιλιππησίους, τὴν ὁποίαν ἔστειλε καὶ αὐτὴν ἀπὸ τὴν Ρώμην εἰς τοὺς Φιλίππους τῆς Μακεδονίας. Ζ'. εἶναι ἡ πρὸς Κολασσαίς, τὴν ὁποίαν ἔστειλε καὶ αὐτὴν ἀπὸ τὴν Ρώμην, πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ὅπου ἐκατοικοῦσαν τὴν Κολασσαίαν.

πολιν, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Φρυγίας. Η'. εἶναι ἡ πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτη, τὴν ὁποίαν ἔστειλεν ἀπὸ τὰς Ἀθηνᾶς πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Θεσσαλονίκης. Θ'. εἶναι ἡ λεγομένη, πρὸς Θεσσαλονικεῖς β'. τὴν ὁποίαν ἔστειλε καὶ αὐτὴν ἀπὸ τὰς Ἀθηνᾶς, πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς. Ι'. εἶναι ἡ πρὸς Τιμόθεον πρώτη, τὴν ὁποίαν ἔστειλε πρὸς τὸν Μαθητὴν τοῦ τὸν Τιμόθεον, τὸν ὁποῖον ἐπροείπαμεν ὅτι τὸν ἐχειροτόνησεν Ἐπίσκοπον Ἐφέσου· ἀπέστειλε δὲ αὐτὴν ἀπὸ μίαν πόλιν τῆς Φρυγίας, λεγομένην Λαοδικεῖαν. Ἐνδεκάτη εἶναι ἡ πρὸς τὸν Τιμόθεον β'. Ἐπιστολὴ, τὴν ὁποίαν ἔστειλε πάλιν πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τὴν Ρώμην, κατὰ τὸν καιρὸν, καθ' ὃν ἐμελλε νὰ θανατωθῇ ὁ Ἅγιος ὑπὸ τοῦ Νέρωνος. Δωδεκάτη εἶναι ἡ λεγομένη πρὸς Τίτον, τὴν ὁποίαν ἔστειλεν ἀπὸ μίαν πόλιν τῆς Μακεδονίας, Νικόπολιν λεγομένην, πρὸς τὸν Μαθητὴν τοῦ τὸν Τίτον, τὸν ὁποῖον ἐχειροτόνησεν Ἐπίσκοπον τῆς μεγάλης νήσου Κρήτης. ΙV. εἶναι ἄλλη μικρὰ Ἐπιστολὴ, ὁποῦ ἐπιγράφεται πρὸς Φιλήμονα, τὴν ὁποίαν ἔστειλεν ἀπὸ τὴν Ρώμην, πρὸς ἕνα τοῦ Μαθητὴν, λεγόμενον Φιλήμονα. ΙΔ'. καὶ τελευταία εἶναι ἡ λεγομένη πρὸς Ἑβραίους, τὴν ὁποίαν ἔστειλεν ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν, πρὸς ὅλους τοὺς Ἑβραίους. Ἐγράψε δὲ αὐτὴν μόνος τοῦ τότε Ἑβραϊκῶς, ὡς πεπαιδευμένος ὅπου ἦτον εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν Σοφίαν, ὕστερον δὲ τὴν ἐμεταγλώττισεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν φράσιν, κατὰ πῶς τὴν ἀναγινώσκουμεν τὴν σήμερον ἡμέραν, ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς· ἄλλοι δὲ λέγουν πῶς τὴν ἐμετάφρασεν ὁ Ἅγιος Κλήμης, ὃν εἶπον ὅτι τὸν ἐχειροτόνησεν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος Ἐπίσκοπον Ρώμης. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον.

Πρέπον δὲ εἶναι εἰς ἡμᾶς, ὅπου ἡκούσαμεν τὴν πολιτείαν καὶ τὰς πράξεις τῶν ἁγίων Ἀποστόλων τούτων, εὐλογημένοι Χριστιανοί, νὰ συλλογισθοῦμεν, πόσους κόπους, καὶ πόσας τιμωρίας ὑπέμειναν αὐτοί, διὰ νὰ μᾶς παραδώσουν τὴν εὐσεβῆ Πίστιν ὅπου ἔχομεν, καὶ ἡμεῖς τὴν σήμερον ἡμέραν δίχως τυραννίδα, δίχως βάσανα, ἀρνέμεσθαι μοναχοί μας τὴν Πίσιν μας. Καὶ

πῶς τὴν ἀρνούμεσθαι, ἀκούσατε. Ἡ ἀρνήσις εἶναι δίχως γίνεσθαι· οὐκ ἀρνήσις καὶ μὲ λόγον, γίνεσθαι καὶ μὲ ἔργον· μὲ λόγον μὲν γίνεσθαι ἀρνήσις, ὅταν εἰπῶμεν, ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι Θεός, καθὼς τὸ λέγουσιν οἱ ἀσεβέστατοι Ἑβραῖοι, καὶ οἱ Ἀγαρηνοί· καὶ ὅταν ὁμολογήσωμεν τὰ ἐναντία ἀπὸ ἐῖτι μᾶς ἐπαράδωκεν ὁ Χριστὸς καὶ οἱ Ἀπόστολοι, καὶ αἱ ἐπτὰ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, καθὼς ὁμολογοῦσιν οἱ Αἰρετικοὶ πάντες. Μὲ ἔργον δὲ γίνεσθαι ἀρνήσις, ὅταν ποιήσωμεν τὰ ἐναντία, ἀπὸ ὅσα μᾶς ἐδίδαξεν ὁ Χριστὸς, εἰς τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιον, καὶ οἱ Ἀπόστολοι, καὶ οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας· καὶ ὅταν δὲν ὁμοιάζωμεν τὰ ἔργα μας μετ' ἐκείνα ὅπου ἐπαράγγειλεν ὁ Χριστὸς νὰ ποιοῦμεν. Καὶ ἡμεῖς γοῦν, καλὰ καὶ μὲ τὸν λόγον μᾶς δὲν ἀρνούμεσθαι τὸν Χριστὸν, ἀμὴ τὸν ὁμολογοῦμεν Θεὸν ἀληθινόν, ἀλλὰ μὲ τὰ ἔργα τὰ κακὰ ὅπου πράττομεν, ὅπως διόλου τὸν ἀρνούμεσθαι· καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ Δεῖος Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Τίτον Ἐπιστολήν, ἐν Κεφ. α'. Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς, καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι. Ποῖα δὲ εἶναι τὰ ἔργα, ἅπερ εἰάν τὰ πράττωμεν, ἀρνούμεσθαι τὸν Χριστὸν, καὶ τὴν Εὐσέβειάν μας; Ἀκούσατε πάλιν τοῦ αὐτοῦ Ἀποστόλου γράφοντος ἐν τῇ πρὸς Τιμόθεον β'. Ἐπιστολῇ· ἐν Κεφ. γ'. Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποὶ· ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζότες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, προδοταί, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἡρνημένοι. Ἦγουν, τῷτο γριώριζε, ὦ Τιμόθεε, ὅτι εἰς ταῖς ὑστεριναῖς ἡμέραις, δέλουν γένη καιροὶ ἄτυχοι. Διατί ἄτυχοι; Ὅχι ἀπὸ Θεοῦ, ἀλλὰ ὅτι δέλουν εἶσθαι οἱ ἄνθρωποι, τὸν καιρὸν ἐκείνον, φίλαυτοι. Τί δέλει νὰ εἰπῇ φίλαυτοι; Νὰ ἀγαποῦσι μόνον τὸ ἐδικόν τους συμφέρον, καὶ τὸ καλὸν τοῦ ὁμοπίστου αὐτῶν Χριστιανοῦ νὰ μισοῦσι· τοῦ λόγου τους νὰ

σπουδάζουσι μόνον πῶς νὰ καλοποιήσων, τοὺς δὲ ἄλλους νὰ κακοποιῶν. Θέλουσιν εἶσθαι καὶ φιλάργυροι, νὰ ἀγαποῦσι τὰ ἀργύρια, περισσότερον ἀπὸ τὸν Χριστόν, καὶ διὰ τοῦτο ποτὲ νὰ μὴ δίδουσιν ἐλεημοσύνην, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ ἀδικῶσι καὶ ἀρπάξωσι τὰ ἄλλοτρια. Θέλουσιν εἶσθαι ἀλαζόνες καὶ ὑπερήφανοι, νὰ καταφρονοῦσι τοὺς μικροτέρους. Θέλουσιν εἶσθαι βλάσφημοι, νὰ ὑβρίζουν τὸν Χριστόν καὶ τὴν πίστιν τους. Θέλουσιν εἶσθαι ἀπειθεῖς τοῖς γονεῦσι, νὰ μὴ ἀκούουσι καθοδηγίαν ἀγαθὴν τῶν Πονιῶν τους, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ τοὺς ὑβρίζουν. Θέλουσιν εἶναι καὶ ἀχάριστοι, νὰ μὴ ἀναποδίδουν χάριτας εἰς ἐκείνους, ὅπου τοὺς καίνου καλόν. Θέλουσιν εἶσθαι καὶ ἀνόητοι, νὰ μὴ ἔχουν καμμίαν δικαιοσύνην ἀπάντων τους. Θέλουσιν εἶσθαι ἄστοργοι, νὰ μὴ κρατοῦσι στερεὰν τὴν φιλίαν. Θέλουσιν εἶσθαι ἄσπασδοι, νὰ μὴ φυλάττουσιν ἐμπιστοσύνην καὶ ὄρκον. Θέλουσιν εἶσθαι διαβαλτάδες καὶ συκοφάνται. Θέλουσιν εἶσθαι ἀκρατεῖς, νὰ μὴ κρατοῦν τὸν ἑαυτὸν τους ἀπὸ ταῖς ἐπιθυμίαις. Θέλουσιν εἶσθαι ἀνήμεροι καὶ ἀφιλόγαθοι, νὰ μὴ ἀγαποῦν παντελῶς τὰ ἀγαθὰ. Θέλουσιν εἶσθαι προδόται, νὰ καταδίδῃ ἕνα τὸν ἄλλον. Θέλουσιν εἶσθαι προπετεῖς, νὰ μὴ καρτεροῦσι τοὺς καλητέρους τους νὰ συντυχαίνου πρῶτον, ἀλλὰ νὰ ἀρπάξουν τὸν λόγον ἀπὸ τὸ στόμα τους. Θέλουσιν εἶσθαι τετυφλωμένοι, ἥγουν ἀκατάδεκτοι. Θέλουσιν εἶσθαι φιλήδονοι, μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, τούτεστι νὰ ἀγαποῦσι τὰς ἡδονὰς καὶ τὰ θελήματα τῆ κορμίου περισσότερον παρὰ τὸν Θεόν. Αὐτοὶ ὅλοι θέλουσιν ἔχει μόνον σχῆμα εὐσεβείας, νὰ φαίνωνται ὅτι εἶναι Χριστιανοί; ἀμὴ τὴν δύναμιν τῆς Πίστεως τὴν θέλουσιν ἀρνεῖσθαι μὲ τὰ ἔργα τους! Ἀκούετε πῶς ὁ

ρίζει ὁ Θεὸς Ἀπόστολος; ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα κακὰ πράττοντες, ὅσα ἐπροεῖπα, σχῆμα μόνον εὐσεβείας ἔχουσι, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς τὴν ἀρνοῦνται. Διὰ τοῦτο, εὐλογημένοι Χριστιανοί, κατὰ πῶς ἔχομεν τὴν Πίστιν τὴν ἀγίαν καὶ εὐσεβῆ, ἔτσι ἅς ἔχωμεν καὶ πράξεις ἀγαθὰς. ἀγάπην πρὸς πάντας τοὺς Χριστιανούς, ὅχι μόνον πρὸς τοὺς φίλους, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἐχθρούς. φιλοξενίαν καὶ ἐλεημοσύνην εἰς τοὺς πτωχοὺς σωφροσύνην, σωτισμὸν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος. ἐγκράτειαν, τὸ θεμελίον τῶν ἀρετῶν. φυλάξιν τῶν αἰσθήσεων τοῦ κορμίου, τούτεστι προσοχὴν τῶν ὀφθαλμῶν ἀπὸ κάλλος μάταιον. κράτησιν τῆς γλώσσης ἀπὸ ἀργολογίας. φυλάξιν τῆς ἀκοῆς μὲν ἀπὸ συμβουλαῖς κακαῖς τῆς δὲ ὁμοφροσύνης ἀπὸ μυρωδίας ὅπου ἐκθηλύνουσι τὴν ψυχὴν. Τὰς χεῖρας ἅς κρατήσωμεν ἀπὸ ἀδικίας, ἀπὸ φόβους, ἀπὸ κλεψίας, ἀπὸ πορνείας. Τὰς πόδας μας ἅς ἐμποδίσωμεν ἀπὸ κακαῖς στραταῖς τῆς ἀμαρτίας. Μὲ ὅλα τὰ μέλη, ὅπου μᾶς ἐχάρισεν ὁ Θεός, καὶ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ κορμίου, ἅς τὸν δοξάζωμεν, καθὼς τὸ ὀρίζει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους α'. Ἐπιστολῇ, εἰς τὸ Κεφ. σ'. Δοξάσατε δὲ τὸν Θεόν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν, καὶ ἐν τῷ Πνεύματι ἡμῶν, ὅτινα ἐστὶ τοῦ Θεοῦ. Εἰς αὐτὰς τὰς ἀρετὰς ὅπου ἐπροεῖπα ἅς σπουδάζωμεν, εὐλογημένοι Χριστιανοί. εἰς αὐτὰ τὰ καλὰ ἅς κοπιᾶζωμεν. αὐτὰ τὰ ἀγαθὰ ἅς φροντίζωμεν νύκτα καὶ ἡμέραν. αὐτὰ ἅς πασχίσωμεν νὰ τελειώσωμεν, ἵνα καὶ ὁ Θεὸς ἀξιώσῃ ἡμᾶς τῆς αἰωνίου αὐτοῦ Βασιλείας. Ἦς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὡς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Μαρτύριον τῆς Ἀγίας ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος τοῦ Χριστοῦ

Κ Τ Ρ Ι Α Κ Η Σ.

Ἀπὸ δύο τρόπους παρακινεῖται ὁ ἄνθρωπος καὶ ποιεῖ ἄλλω ἀνθρώπῳ ἀγαθόν, ἢ ἀπὸ φυσικόν τρόπον, ἢ διὰ τὴν Ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ. Ἀπὸ φυσικόν μὲν τρόπον εἶναι, ὅταν ὁ Πατὴρ ἀγαθοποιεῖ τὸν υἱόν του, καὶ ὁ υἱὸς τὸν Πατέρα, καὶ ἀδελφὸς τὸν ἀδελφόν, καὶ συγγενὴς τὸν συγγενή· διότι οἱ τοιοῦτοι, οὐχὶ τόσο διὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ ἀγαθοποιοῦσιν ἀλλήλους, ὅσον ἐλκόμενοι ἀπὸ τὴν ἀγάπην τῆς φύσεως. Τοῦτον τὸν φυσικόν τρόπον οὐ μόνον οἱ ἄνθρωποι τὸν ἔχουσιν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλλα ζῶα, διότι καὶ αὐτὰ ἀναγκαζόμενα ὑπὸ τῆς φύσεως, ἀγαποῦσι τὰ ὅμοιά τους, καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ σοφὸς Σειράχ εἰς τὸ Κεφ. ιγ'. Πᾶν ζῶον ἀγαπᾷ τὸ ὅμοιον αὐτοῦ, πᾶς ἄνθρωπος τὸν πλησίον αὐτοῦ. Διὰ τὴν Ἐντολὴν δὲ τοῦ Θεοῦ ποιεῖ καλοσύνην ὁ ἄνθρωπος, ὅταν καὶ μὴ ἔχων τινὰ ἄνθρωπον συγγενῆ, ὅμως διὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ Χριστοῦ, ὅπου εἶπεν εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον, ἐν Κεφ. ε'. Παντὶ τῷ αἰτοῦντί σε δίδου, ποιῶν εἰς αὐτὸν ἐλεημοσύνην, ἢ τινὰ συνδρεμὴν. Ἀπ' αὐτὸν γοῦν τὸν τρόπον ἐπαρακινήθηκα καὶ ἐγὼ σήμερον, εὐλογημένοι Χριστιανοί, καὶ θέλω νὰ ποιήσω τὴν διδασκαλίαν με ταύτην, ἢ ὅποια ὑπερβαίνει πᾶσαν ἄλλην ὁμηρικὴν ἀγαθοποίησιν. Διότι, ἀκούοντας πῶς εἶπεν ὁ Ἄγγελος Ῥαφαήλ πρὸς τὸν Τωβίτ, καθὼς τὸ λέγει εἰς τὸ Βιβλίον αὐτοῦ ἐν τῷ Κεφ. ιβ'. Μυστήριον βασιλέως καλὸν κρύψαι, τὰ δὲ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἀνακαλύπτειν, ἐνδοξον· διὰ τοῦτο ἐπαρακινήθη, ἵνα διηγηθῶ πρὸς τὴν ἀγάπην ὑμῶν,

καθ' ὅσον εἶναι τῆς δυνάμεώς μου, περὶ τῆς σήμερον ἑορταζομένης Ἀγίας Κυριακῆς, ἵνα ἀπὸ τὴν διήγησιν ταύτης γνωρίσητε καὶ ἡ ἀντίληψις ὑμῶν τὰ τοῦ Θεοῦ θαυμασία ἔργα, καὶ τὴν αὐτοῦ ἀπειρον δύναμιν. Διότι, πῶς δὲν εἶναι θαυμαστὸν ἔργον Θεοῦ, γυνῇ τὸ ἀσθενέστερον γένος νὰ νικήσῃ τὸν νοσητὸν ἐχθρόν Διάβολον; ἢ πῶς δὲν ἦτον τῆς παραδόξου δυνάμεως αὐτὸ ἔργον, σῶμα ἀπαλὸν γυναικεῖον νὰ ὑπομείνῃ τοσαύτας τιμωρίας, διότι τόσο θαυμαστὸν δὲν εἶναι, ὅτι ἄνθρωπος νὰ ὑπομείνῃ βασάνους, ἐπειδὴ ἔχει ἐκ φύσεως τὴν ἀνδρείαν τοῦ σώματος· τὸ δὲ νὰ τύχῃ γυνῇ νὰ ὑπομείνῃ δειληματικῶς τιμωρίας καὶ βασάνων, φανερόν εἶναι, ὅτι οὐχὶ ἀπὸ φύσεως ἠδυνήθη καὶ ὑπέμεινε ταῦτα, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς τοῦ ἀπείρου Θεοῦ δυνάμεως. Ἵνα γοῦν καταλάβητε τὰ τοῦ Θεοῦ θαυμασία, καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ, ἀκούσατε μετὰ πάσης προθυμίας τὴν περὶ ταύτης διήγησιν, ἵνα καὶ αὐτὸν δοξάσητε, καὶ τὴν Ἀγίαν ἐπαινέσητε.

Μετὰ τὴν Ἐυσαρκίαν Οἰκονομίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς τ'. χρόνους, ἦσαν δύο τινὲς Βασιλεῖς κατὰ πολλὰ ἀσεβεῖς καὶ Χριστιανομάχοι, ὁ Διοκλητιανὸς λέγω, καὶ ὁ Μαξιμιανός, τὸ ζεῦγος τοῦ Διαβόλου· καὶ ὁ μὲν Διοκλητιανὸς ἐβάσιλευεν εἰς τὴν Ἀνατολὴν πᾶσαν, ὁ δὲ Μαξιμιανός, ὁ ὅποιος εἶχε γυναῖκα τὴν Θυγατέρα τοῦ Διοκλητιανοῦ τούτου, ἐβάσιλευεν εἰς τὴν Δύσιν. Τοιαύτην γοῦν βελὴν ἐβάλασιν οἱ ἀσεβέστατοι, καὶ τοῦτο ἦτον τὸ ἔργον τους, ὅτι παντελῶς νὰ σβύσουν

τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ ἀφανίσουσι τὸ γένος τῶν Χριστιανῶν· διότι οὔτε πόλεις εἶχαν εἰς τὸν νοῦν τους νὰ αὐγατίσουν εἰς τὴν ἐξουσίαν τους, οὔτε ἔθνη ἤθελαν νὰ ὑποτάξουν εἰς τὴν Βασιλείαν τους, μόνον ἓνα σκοπὸν ἀσεβέστατον, καὶ ἐν ἔργον παρανομώτατον εἶχον, νὰ τυραννοῦσι τοὺς Χριστιανούς. Τότε τί κακὸν δὲν ἐγένετο εἰς τοὺς ἀγαπῶντας τὸν Χριστόν; ἐστενωχωροῦντο ἢ φυλακαῖς ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν καθ' ἐκάστην τιμωρουμένων Χριστιανῶν· τὰ σπῆττα ὅπου εἶχαν οἰκοκύρους Χριστιανούς ἐρημῶνοντο· αἱ ἐρημίαι καὶ τὰ ὄρη ἐγίνοντο ὡσάν Κᾶσρη ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν Χριστιανῶν ὅπου ἔφευγαν ἐκεῖ· οἱ πτωχοὶ Χριστιανοὶ καὶ φίλοι τῆς ἀληθείας, ὡσάν νὰ ἤθελαν κάμῃ μέγα τίποτε πταίσιμον, ἔτχι ἐπαιδεύοντο· τὰ χρήματα τῶν Χριστιανῶν ἐδιարπαζόντο ἐκ τῶν Ἑλλήνων· οἱ νόμοι τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐμεταλλάζοντο· διότι οἱ πατέρες, οἱ Ἕλληνες ἐπρόδιδαν τοὺς υἱούς τους, ὅπου ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστόν, εἰς θάνατον· οἱ παῖδες ὁμοίως ἐγκαλοῦσαν τοὺς πατέρας ὡς Χριστιανούς· καὶ σχεδὸν εἰπεῖν σκότος καὶ σύγχυσις μεγάλη ἦτον εἰς ὅλον τὸν Κόσμον. Διότι οἱ μὲν ἐχθροὶ τοῦ Χριστοῦ ἐπαρρήσιαζόντο, καὶ οἱ Δαίμονες ἐτιμοῦντο, οἱ δὲ φίλοι τῆς ἀληθείας Χριστιανοὶ ἐδιώκοντο, καὶ ὁ ἀληθὴς Θεὸς ὁ Χριστὸς, ὡς πλάνος ἐνυδρίζετο. Τότε τινες μὲν ὑπήγνευαν φανερά, καὶ ὠμολογοῦσαν τὸν Χριστόν, Θεὸν ἀληθινόν, καὶ μετὰ πολλὰ βάσανα ἀπέθνησκον· ἄλλοι δὲ πάλιν διὰ τὸν φόβον τῶν βασάνων ὑπήγνευαν καὶ ἀρνοῦντο τὸν Χριστόν, καὶ ἐθυσίαζον τοῖς εἰδώλοις. Ὅσοι δὲ μῆτε νὰ μαρτυρήσουν ἐδύνοντο, μῆτε νὰ γένουν Ἕλληνες ἤθελον, ἔφευγαν εἰς τὰ ὄρη καὶ εἰς τὰ σπῆλαια, καὶ ἐκρύβοντο ἐκεῖ, ἀναμένοντες τὸν καιρὸν, ὅσον νὰ γνωρίσουν, ὅτι εἶναι θέλημα Θεοῦ νὰ παρρησιασθῶσι.

Κατ' ἐκείνους τὸν καιρὸν ἦτον τίς Χριστιανός, Δωρόθεος ὀνόματι, εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀνατολῆς, καὶ εἶχε γυναῖκα Χριστιανὴν καὶ αὐτήν, Εὐσέβειαν λεγομένην, ὁ ὁποῖος ἦτον μὲν πλούσιος καὶ ἐλεήμων, πλὴν παιδίον δὲν εἶχεν, οὔτε ἄρρεν οὔτε θῆλυ, καὶ διὰ

ταῦτο ἦσαν αἰείποτε λυπημένοι· καὶ ἡξεύρουσιν ὅσοι ἔχουσι πλοῦτον, καὶ παιδίον δὲν κάμνουσι, τί θλίψιν ἔχουσιν οἱ τοιοῦτοι. Τί γοῦν; ἐπαρακαλοῦσαν καὶ οἱ δύο τοὺς τὸν Θεόν, νὰ τοὺς δώσῃ τέκνον, οὐχὶ μόνον διὰ κληρονομίαν τοῦ πλοῦτου, ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον διὰ παρηγορίαν τῶν θλίψεων. Ἀλλ' ὁμως ὁ Θεὸς ὅπου εὐλόγησε τὴν στείραν Σάρραν, καὶ ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ, καὶ τὴν Ἐλισάβετ, καὶ ἐγέννησε τὸν Πρόδρομον, καὶ τὴν Ἄνναν, καὶ ἐγέννησε τὴν Παρθένον Μαρίαν, αὐτὸς ἐπήκουσε καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας, συλλαβοῦσα ἡ Εὐσέβεια, ἐγέννησεν ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ τὴν Ἁγίαν ταύτην· διὰ τῆτο, καὶ ὅταν ἐβάπτισαν αὐτήν, ἔθεσαν τὸ ὀνομάτης Κυριακὴν. Ἀλλὰ ἀκόμη, ὅταν ἦτον μικρὰ εἰς τὴν ἡλικίαν, ἔδειχνε παρηνόμιαν, ποταπὴ θέλει γένῃ εἰς τὰ ὕστερα, διότι δὲν ἐπαιζεν ἀτάκτως, ὡσάν τὰ ἄλλα κοράσια, οὐδὲ εἰς ἀπρεπὰ παιγνίδια ἀσχολεῖτο, οὐδὲ εἰς τὰς ἀργολογίας, ὡσάν τὴν σήμερον ἡμέραν πολλαῖς κοπέλαις, οὔτε τὰς περιδιαβάσεις ἀγάπα, ἀλλὰ καθήμενη εἰς τὴν οἰκίαν τῶν γονέων της, μετὰ πολλῆς εὐλαβείας καὶ γνώσεως ἡκούστο τὰς νοουθεσίας αὐτῶν. Ὅτε δὲ ἐφθασεν εἰς τὴν ἡλικίαν τοῦ σώματος, τότε περισσότερον ἐφάνη ἡ γνωστικὴ κατάστασις ὅπου εἶχεν εἰς τὴν ψυχὴν της· διότι, ὅσον αὖξεν τὸ κορμίτης, τοσοῦτον καὶ ἡ γνώσις αὐτῆς ἐπερίσσειε, καὶ ἡ εὐμορφία ἐλαμπε. Ποῦ νὰ ἤθελεν ἀκουσθῇ ἀπὸ τὸ στόματης ἀργολογία, ἢ κατὰκρισις, ἢ ψεῦδος; ὡσάν εἶναι τὴν σήμερον τινες γυναῖκες, ἐκεῖ ὅπου πρέπει νὰ στέκωνται μετ' εὐλαβείας πολλῆς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, αὐταὶ συντυχαίνουσι, καὶ κατακρίνουσι μία τὴν ἄλλην. Ἐκεῖ ὅπῃ πρέπει νὰ καθῶνται σωφρόνως καὶ εὐτάκτως εἰς τοὺς γάμους, σηκώνονται καὶ ὀρχοῦνται· ἐκεῖ ὅπου πρέπει νὰ ἀκραζῶνται μετὰ πάσης ἡσυχίας τὴν ψαλμωδίαν, καὶ τὴν διήγησιν τῆς Ἑορτῆς, συναζόνται καὶ χορεύουσι· καὶ τὸ θαυμαστόν εἶναι, ὅτι τὸ ἔχουσι διὰ ἔπαινον ποῖα νὰ στολισθῇ, νὰ χορεύσῃ καλλήτερα· βαθαὶ τῆς ἀπωλείας! Ἀλλὰ ἡ Ἁγία δὲν ἐποίει τοιοῦτοτρόπως, οὐδὲ ἐχρειάζετο τὴν εὐμορφίαν της εἰς

ἔρωτας νέων ἀτάκτων, νὰ στολίζεται, ἢ νὰ ψιμμιωθῶνεται, πῶς νὰ ἀρέσῃ εἰς τὰ παλικαρία· οὔτε παρέκλυπεν ἀπὸ τὰ παρὰ θύρια νὰ ἀγρεύῃ τὰς ψυχὰς τῶν ἀνδρῶν. Ἀεῖποτε ἓνα ἔργον εἶχεν ἀπαραίτητον, νὰ στολίσῃ τὴν ψυχὴν τῆς μετ' υἱοποιείας, μετ' ἐγκράτειαν, μετ' αἰωπὴν, μετ' προσευχὴν, μετ' τὴν φύλαξιν τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ μετ' τὴν κράτησιν τῆς γλώσσης. Πολλοὶ Ἀρχοντες τοῦ καιροῦ ἐκεῖνου ἐπεθύμησαν νὰ τὴν πάρουσι. Νύμφην εἰς τοὺς υἱοὺς αὐτῶν, ἀλλὰ αὐτὴ ἀγαποῦσε τὴν παρθενίαν κατὰ μίμησιν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, καὶ δὲν ἤθελεν οὔτε εἰς τὰ ὥτια τῆς νὰ ἀκούσῃ τὰς λόγους τῆς ὑπανδρείας· πολλάκις δὲ καὶ ὅταν οἱ Γονεῖς αὐτῆς ἔλεγον αὐτῇ περὶ γάμου, ὅτι τὴν εἶχαν μονογενῇ, καὶ ἤθελαν νὰ ἰδοῦν ἀπ' αὐτὴν κληρονομίαν τοῦ γένους, αὐτὴ ἔλεγε πρὸς αὐτοὺς τοιαῦτα λόγια μετὰ πάσης εὐλαβείας καὶ γνώσεως. Ὡ τιμιώτατοι Γονεῖς μου, οὐχὶ ὅτι εἶναι καλὴ ἡ παρακοὴ τῶν Γονέων εἰς τοὺς παῖδας, διὰ τοῦτο δὲν κάμνω τὸ θέλημά σας νὰ λάβω ἄνδρα, ἀλλὰ ἐγὼ ἐπρόκρινα καλλήτερα τὴν παρθενίαν, καὶ θέλω νὰ γένω Νύμφη τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ μου. « Τί γὰρ ὠφεληθήσεται ἄνθρωπος, εἰάν κερδήσῃ ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ »· καθὼς εἶπεν ὁ Χριστός. Τί με θέλει ὠφελήσῃ καὶ ἐμένα ἡ ὑπανδρεία; Ποία ἐπανδρεύθη, καὶ δὲν μετενόησε; ποία ἔγινε μήτηρ, καὶ δὲν ἐλυπήθη; διότι, ἢ τὸ παιδίον τῆς ἀποθνήσκει, ἢ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἢ ὁ συγγενὴς τοῦ ἀνδρός, καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχῃ θλίψιν. Ἡ δὲ παρθενία λύπην δὲν ἔχει, οὔτε ἐννοίας πολλὰς οὔτε φροντίδας περισσὰς· διότι ὅποια ὑπανδρευθῇ ἔχει ἐννοίαν πῶς νὰ ἀρέσῃ τοῦ ἀνδρός αὐτῆς, καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος· ἔχει φροντίδα, πῶς νὰ ἐνδύσῃ τὰ παιδιὰ τῆς, πῶς νὰ τὰ διαθρήψῃ. Εἰδὲ καὶ ἀπομείνῃ χήρα, βαθαὶ τῆς συμφορᾶς! τότε ἔχει καὶ περισσοτέραν θλίψιν καὶ μέριμναν. Ὅποια δὲ παρθενεύει ἄλλην ἐννοίαν δὲν ἔχει, εἰμὴ μόνον πῶς νὰ ἀρέσῃ τὸν Χριστόν. Διατί γοῦν θέλετε νὰ με βάλετε εἰς τσαύτας ἐννοίας; Ἡ Κυρία Θεοτόκος δὲν ἦτον Παρθένος; ἀφῆτε καὶ ἐμένα νὰ γένω δούλη

αὐτῆς· ἀρκεῖ ἡ χάρις τῆς νὰ με διαφυλάξῃ δυνατὴ εἶναι ἡ βοήθειά τῆς νὰ δυναμώσῃ καὶ ἐμένα· θάρρος ἔχω εἰς τὸν μονογενῆ Υἱόν αὐτῆς, ὅπου ἀγαπᾷ τὴν παρθενίαν μου. Τοιοῦτους λόγους ἀκούοντες οἱ Γονεῖς τῆς Ἀγίας ἐκ τοῦ στόματος αὐτῆς, εὐχαριστοῦσαν καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεόν, ὅπῃ τοὺς ἔδωκε τοιοῦτον τέκνον εὐλογημένον.

Εἰς δὲ ταῖς ἡμέραις ἦτον τὶς ἄνθρωπος, Ἑλλήν μὲν εἰς τὴν Θρησκείαν, πλούσιος δὲ κατὰ πολλὰ, καὶ εὐρίσκετο εἰς τὸ Κάστρον ὅπου ἦσαν καὶ οἱ γονεῖς τῆς Ἀγίας. Αὐτὸς γοῦν ὁ Ἄρχων, ἀκούοντας περὶ τῆς ἀγίας Κυριακῆς, ὅτι εἶναι νέα καὶ ὠραιότατη, καὶ ὅτι οὐδὲ μία κόρη δὲν εὐρίσκεται νὰ τὴν ὑπερβαίῃ εἰς τὴν εὐμορφίαν καὶ τὴν γυνῶσιν, ἠβουλήθη νὰ τὴν πάρῃ νύμφην εἰς τὸν υἱόν του· ἓνα μὲν διὰ τὴν εὐμορφίαν, καὶ τὴν γυνῶσιν ὅπου εἶχεν, ἄλλο δὲ, ὅτι ἦτον καὶ μονογενὴς, καὶ ἐμελλεν ὁ πολὺς βίος τῶν γονέων τῆς νὰ πέσῃ εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Ἐχοντας γοῦν τοιοῦτον σκοπὸν ὁ Ἄρχων ἐκεῖνος, ἐμήνυσε τὰς γονεῖς τῆς Ἀγίας νὰ στέρξουσιν καὶ αὐτοὶ τὸ συνοικέσιον. Ἀλλὰ ἡ Ἀγία, ἐπειδὴ ὅλη δι' ὅλου ἦτον ἀφιερωμένη τῷ Θεῷ, καὶ ψυχῇ καὶ σώματι, δὲν ἠθέλησεν παντελῶς νὰ ἀκούσῃ τὸν τοιοῦτον λόγον, μόνον εἶπεν· ἐγὼ εἶμαι Νύμφη καθαρὰ τοῦ Χριστοῦ με, καὶ ἄνδρα δὲν παίρνω, οὐχὶ ὡσάν αὐτόν, ὅπου εἶναι Ἑλλήν καὶ ἀλλότριος τῆς Πίστεως τῶν Χριστιανῶν, ἀλλὰ καὶ Χριστιανὸς νὰ ἦτον, πάλιν ἐγὼ δὲν τὸν ἐπαίρνω ἐπειδὴ ὑπεσχέθην ἐνώπιον τοῦ Χριστοῦ μου, νὰ ἀπεθάνω παρθένος. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ ἄρχων ἐκεῖνος ἐθυμώθη περισσῶς, καὶ παρευθὺς ὑπῆγεν εἰς τὸν Βασιλεῖα Διοκλητιανόν, καὶ λέγει αὐτῷ. Βασιλεῦ, ζῆθι εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ κόσμος ὅλος εἶναι ὑπεταγμένος εἰς τὸ θέλημα τῆς Βασιλείας σου, καὶ προσκυνεῖ τοῖς μεγάλοις θεοῖς· μία δὲ κόρη ἐναντιεῖται τὸ πρόσταγμά σου, καὶ ὑβρίζει μὲν τὰ εἰδῶλα, λέγει δὲ ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι Θεός. Οὐ μόνον δὲ αὐτὴ καταφρονεῖ τὸν ὀρισμὸν τῆς Βασιλείας σου, ἀλλὰ καὶ οἱ Γονεῖς αὐτῆς εἶναι Χριστιανοί, καὶ οὔτε τοῖς εἰδῶλοις θυσιάζουσιν, οὔτε ὑποτάσσονται τῇ Βασιλείᾳ σου. Ἀκούσας γοῦν

ταῦτα ὁ Βασιλεὺς Διοκλητιανὸς, ὅλος ἐπλήσθη θυμοῦ, καὶ παρευθὺς ἀποστείλας στρατιώτας, ἤφερε τὴν Ἀγίαν καὶ τοὺς Γονεῖς αὐτῆς ἐμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς· διατί δὲν τιμᾶτε τοὺς μεγάλους Θεοὺς, ὅπου τιμᾶ καὶ ἡ Βασιλεία μὲν, ἀλλὰ κηρύττετε ἐσεῖς ἄλλον Θεόν, τὸν Χριστόν, ὃν ἐσταύρωσαν οἱ Ἰουδαῖοι, ὡς κακοῦργον; Ἀπεκρίθη ὁ Δωρόθεος· Ἡμεῖς, Βασιλεῦ, δὲν ἐμάθαμεν ἐκ τῶν προγόνων ἡμῶν νὰ προσκυνούμεν Θεοὺς ψευδωνύμους, ἀλλὰ Θεὸν ἕνα ἀληθῆ, τὸν Χριστόν, ὃς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ὁ ὁποῖος διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων ἦλθεν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐσαρκώθη, καὶ ἐσταυρώθη κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, καὶ ἀνελεύθη, καὶ πάλιν μέλλει ἔρχεσθαι, ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον ἅπαντα, καὶ ἀποδώσῃ ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· αὐτὸν κηρύττομεν, αὐτὸν ὁμολογοῦμεν ἀληθινὸν Θεόν. Οἱ δὲ Θεοί, οἱ τινες τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν οὐκ ἐποίησαν, ἀπολίσθωσαν, καθὼς λέγει καὶ ὁ Προφῆτης Ἰερεμίας. Ὡς δὲ ἤκουσε ταῦτα ὁ Βασιλεὺς, ὥρισε τοὺς στρατιώτας μετὰ μεγάλου θυμοῦ νὰ ἀπλώσουν κατὰ γῆς τὸν Δωρόθεον, καὶ νὰ τὸν δέιρουν τοσοῦτον, ὅσον ἢ νὰ θυσιάσῃ τοῖς Θεοῖς, ἢ νὰ ἀποθάνῃ εἰς τὸν δαρμόν. Καὶ οἱ μὲν στρατιῶται ἐποίησαν τοῦ Βασιλέως τὸ πρόσταγμα, καὶ ἀπλώσαντες αὐτόν, ἐτυπτον ἀνιλεῶς, ἕως οὗ ἠγανάκτησαν. Ὁ δὲ Ἅγιος, ἔχων τὸν Χριστὸν δυναμοῦντα αὐτόν, αὐτὸν οὐδενὸς ἐλογίζετο τὰς βασάνους αὐτῶν, μάλιστα δὲ ἐμυκτήριζε καὶ ἀναγέλα τὰ εἰδῶλα ὡς κωφὰ καὶ ἀναίσθητα. Τότε ἰδὼν ὁ Βασιλεὺς ὅτι δὲν νικᾶται ὁ Πατὴρ τῆς Ἀγίας, οὔτε ὑπὸ τῶν πληγῶν, οὔτε ὑπὸ κολακείας, αὐτὸν μὲν, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Εὐσέβειαν, τὴν μητέρα λέγω τῆς ἁγίας Κυριακῆς, ἀπέσειλέ τις εἰς τὸν Μπεῖν τῆς πόλεως Μελιτινῆς, Ἰουστον λεγόμενον, ἵνα ἐκεῖνος τιμωρήσῃ αὐτοὺς, ὡς ἄνθρωπος ἀνιλεῆς καὶ ἀνημέρος ὅπου ἦτον. Τὴν δὲ ἁγίαν Κυριακὴν, βλέποντας αὐτὴν ὡραίαν, ἀπεστείλετὴν εἰς τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ τὸν Μαξιμιανόν, εὐρισκόμενον τότε εἰς τὴν Νικομήδειαν πόλιν, ἵνα ἐκεῖνος ἀνακρίνῃ αὐτήν.

Καὶ ὁ μὲν Μπεῖς Ἰουστός, δὲς καὶ τρεῖς φοραῖς ἐξετάσας τοὺς γονεῖς τῆς Ἀγίας, καὶ οὔτε μὲ τιμωρίας, οὔτε μὲ κολακείας, οὔτε μὲ ἄλλον τινὰ τρόπον δυνήθεις ἀποστρέφαι αὐτοὺς τῆς εἰς Χριστὸν Πίστεως, τελευταῖον, ἔξῃ τις τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἀπέτεμε, καὶ οὕτως ἐτελειώθη αὐτῶν ἡ μαρτυρία. Ὁ δὲ Μαξιμιανὸς δεξάμενος παρὰ τῶν ὑπηρετῶν τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Διοκλητιανοῦ τὴν Ἀγίαν Κυριακὴν, πρῶτον μὲν ἐθαύμασεν εἰς τὸ κάλλος αὐτῆς, ἔπειτα δὲ παραστησάμενος αὐτὴν ἐπὶ τοῦ Κριτηρίου αὐτοῦ, ἤρξατο λέγειν τοιαῦτα. Τοῦτο πρέπει νὰ ἤξευρες, ὦ Κόρη, ὅτι ὁ μέγας βασιλεὺς Διοκλητιανὸς, διὰ νὰ λυπηθῇ τὸ κάλλος σου, δὲν ἠθέλησε νὰ σέ τιμωρήσῃ, ὡς Χριστιανὴν, ἀλλὰ σέ ἀπέστειλεν ἐνταῦθα πρὸς με· μὴ γοῦν Σελήσης νὰ γένῃς μοναχὴ σου ἐχθρὰ τοῦ ἑαυτοῦ σου, νὰ παραδώσῃς τοιοῦτον κορμὶ εἰς τιμωρίαν καὶ βάσανα, ἀλλὰ προσκύνῃς τοῖς Θεοῖς, νὰ ἔχῃς τὴν ζωὴν σου, καὶ οὐ μόνον νὰ σέ χαρίσωμεν καὶ ἄλλον βίον ἐπάνω τοῦ πατρικοῦ, ἀλλὰ καὶ νύμφη νὰ γένῃς τοῦ Βασιλέως εἰς ἕνα του συγγενῆ. Καὶ ὁ μὲν Βασιλεὺς Μαξιμιανὸς τοιαῦτα καὶ ἄλλα περισσότερα ἔλεγε, καλοπιάνωντας τὴν Ἀγίαν, ἀλλὰ αὕτῃ ἀπεκρίθη· Μὴ νομίσῃς, ὦ Βασιλεῦ, ὅτι μὲ τὰς τοιαύτας κολακείας, ἢ μὲ τοὺς τοιοῦτους φοβερισμοὺς, Σέλω ἀρνηθῇ ἐγὼ τὸν γλυκύτατόν μου Ἰησοῦν Χριστόν, διότι δὲν εἶναι καμμία βάσανος, οὔτε τιμωρία, οὔτε παιδεύσεις, ὅπου νὰ μὲ χωρίσῃ ἀπὸ τὴν ἀγάπην του, ὅχι ὁ πατρικὸς μου βίος, ἢ ἄλλους ὅπου μοῦ θέλετε δώσῃ, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ἐπίγειον Βασιλείαν σας εἰάν μου δώσετε, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀρνηθῶ ἐγὼ τὴν πατροπαράδοτόν μου Εὐσέβειαν· ἀλλὰ οὐδὲ ἄλλον νύμφιον Σέλω στέρξῃ νὰ προτιμήσω, ἔξω ἀπὸ τὸν Χριστόν μου, εἰς τὸν ὁποῖον ἐχάρισα τὸν ἑαυτόν μου, νὰ ζήσω καὶ νὰ ἀποθάνω παρθένος. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ Μαξιμιανὸς, ὅλος ἐπλήσθη θυμοῦ, καὶ παρευθὺς ὥρισε νὰ ταυῖσιν τὴν Ἀγίαν εἰς τέσσαρα μέρη ἐκ τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν, καὶ νὰ τὴν δέιρουν μὲ νεῦρα ὡμᾶ βοδιῶν, ἕως οὗ ἢ νὰ ἀρνηθῇ

τὸν Χριστὸν, ἢ νὰ ἀποθάνῃ ἐν ταῖς βασάνοις. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἰπὼν, ἐκάθετο ἀποσκοπῶν τὸ τέλος, διότι ἐθαύρει, πῶς ὡς ἀσθενεστάτη γυνὴ θέλει δειλιάσῃ τὴν βασάνου. Ἡ δὲ Ἀγία σημειωσαμένη ἐαυτὴν τῷ σημείῳ τοῦ τιμίου Σταυροῦ, οἰκισθελῶς μετὰ πάσης εὐκοσμίας κατέπεσεν ἐν τῇ γῇ. Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ Βασιλέως λαβόντες τὰ νεῦρα ἐκεῖνα τῶν βοῶν, τὰ ὁποῖα καὶ τὴν σήμερον ἡμέραν βαστοῦσιν οἱ Βασιλικοὶ στρατιῶται εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν, τοσοῦτον ἐτυπον μετ' ἐκεῖνα τὴν Ἀγίαν ἀνιλεῶς, ἕως οὐ καὶ δις καὶ τρεῖς φοραῖς ἀλλάχθησαν· καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἡγανάκτουσαν τύποντες αὐτήν, ἡ δὲ Ἀγία ἔχουσα τὸν Χριστὸν δυναμοῦντα αὐτήν, οὐδὲ ποσῶς δὲν ἐφαίνετο, ὡσάν νὰ τὴν δέρουντινές, ἀλλὰ ἤθελες εἰπῇ, ὅτι εἰς περιθόλιον εὐμορφον εὐρίσκετο, τοσοῦτον ἔλαμπε τὸ πρόσωπον αὐτῆς. Βλέπων δὲ ταῦτα ὁ Βασιλεὺς, καὶ νομίζων, ὅτι οἱ στρατιῶται τὴν λυποῦνται, καὶ δὲν τὴν δέρουνσι μετὰ τῆς αὐτῶν δυνάμεως, ἐδόθησε πρὸς αὐτοὺς μετὰ μεγάλου θυμοῦ. Διατί, ὦ κάκιστοι στρατιῶται, λυπᾶστε τὴν ὑβρίστριαν τῶν Θεῶν; Ἀπεκρίθη ἡ Ἀγία· μὴ πλανοῦ Μαξιμιανέ, μηδὲ νόμιζε, ὅτι θέλεις μὲ κυριεύσῃ μετὰς τοιαύτας τιμωρίας, διότι ὁ Χριστὸς μου στέκεται ἀοράτως, καὶ μοῦ δίδει δύναμιν νὰ μὴ συλλογίζωμαι τὰς βασάνους σου. Ὡς δὲ ἤκουσε ταῦτα ὁ Βασιλεὺς, ἐντραπείς ἀπὸ τοὺς περιστῶτας, πῶς δὲν ἐδυνήθη νὰ νικήσῃ μίαν νέαν Κόρην ὡσάν ἐκεῖνην, ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν του νὰ τὴν στείλῃ εἰς τὸν Μπίιν τῆς Βιθυνίας, Ἰλαριανὸν λεγόμενον. Βιθυνία δὲ ὀνομάζεται ἡ Ἐπαρχία τῆς Χαλκηδόνος, καὶ τῶν ἄλλων πέριξ πόλεων. Ἦτον δὲ ὁ Ἰλαριανὸς οὗτος, ἄνθρωπος μὲν κατὰ τὴν φύσιν, Σηριῶν δὲ παντὸς μᾶλλον ἀγριώτερος, διότι τοῦτο εἶχεν ἀείποτε εἰς τὸν σκοπὸν του, πῶς νὰ φανῇ πλέον φοβερώτερος πρὸς τοὺς Χριστιανούς, παρὰ τοὺς ἄλλους Ἡγεμόνας τῆς Ἀνατολῆς· ἕνα μὲν τρόπον, νομίζοντας, ὅτι μετὰ τὸ νὰ τιμωρῇ τοὺς Χριστιανούς, θέλει ἀρέσῃ τοῖς Θεοῖς τῶν Ἑλλήνων, δεύτερον δὲ, νὰ ἀκουσθῇ τὸ ὄνομά του πρὸς τοὺς Βασιλεῖς, καὶ τοὺς ἄλλους Ἀρχοντας

ὡς μέγα καὶ πολὺ. Εἰς αὐτὰν γοῦν τὸν Ἰλαριανὸν ἔστειλεν ὁ Βασιλεὺς τὴν Ἀγίαν· ἔγραψε δὲ αὐτῷ καὶ γράμμα, ὅτι νὰ ποιῇ ὅσα πάντα τρόπον, ὅπως ἀποστρέψῃ τὴν Ἀγίαν ἀπὸ τῆς Πίστεως τῶν Χριστιανῶν· καὶ εἰάν τοῦτο ποιήσῃ, νὰ τὴν ἀπεστείλῃ πάλιν ὅπισθεν πρὸς αὐτὸν, καὶ οὕτως νὰ τὸν ὑψώσῃ καὶ νὰ αὐξήσῃ τὴν τιμὴν του.

Ὡς δὲ ἐδέξατο ὁ Ἐπαρχος ἐκεῖνος Ἰλαριανὸς τὸ γράμμα τοῦ Βασιλέως, καθίσας ἐπὶ θρόνου φοβεροῦ, ὥρισε νὰ φέρουσι τὴν Ἀγίαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῇ· Ἀράγε γνωρίζεις, ὦ Κυριακή, διατί ὁ πολυχρονημένος Βασιλεὺς Μαξιμιανὸς σὲ ἔστειλεν ἐδῶ πρὸς ἡμᾶς; διὰ τὴν ἡμερότητα τὴν πολλὴν ὅπου ἔχει καὶ τὴν πραότητα. Διότι λυπούμενος νὰ βλέπῃ τιμωρούμενον τοιοῦτον ὠραιότατον σῶμα ἀπέστειλέ σε πρὸς ἡμᾶς τοὺς πιστοὺς δαυλοὺς αὐτοῦ, καὶ ἡμεῖς δὲ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχομεν, διότι μάρτυρας ἔχω τοὺς μεγάλους Θεούς, καὶ τοὺς περιστῶτας Ἀρχοντας, ὅτι καὶ ἐγὼ εἰς πάντας τοὺς ὑποτεταγμένους τοῖς ὀρίσμοις τῶν Βασιλέων, τοιοῦτος εἶμαι φιλόανθρωπος. Μὴ γοῦν θελήσῃς ἐσὺ σήμερον νὰ μεταστρέψῃς τὴν τοιαύτην μου γνώμην, νὰ μὲ δείξῃς ἀνήμερον καὶ ἀπάνθρωπον. Διότι, εἰάν σταθῇς πάλιν εἰς τὴν προτέραν σου πλάνην, ἀνάγκη εἶναι νὰ γίνω ἐχθρὸς πρὸς ἐσένα, καὶ νὰ σὲ τιμωρήσω μετὰ βαρύνοντος καταπλήττουσι τὸν ἄνθρωπον, μήτοιγε καὶ νὰ παθῇ. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ἡ Ἀγία, ἀπεκρίθη πρὸς αὐτόν· Μὴ νόμιζε Ἰλαριανέ, ὅτι θέλω ἀλλάξῃ ἐγὼ τὴν προτέραν μου γνώμην καὶ τὴν Εὐσέβειαν, διότι εὐκολώτερον εἶναι νὰ μαλαῶς τὸν σίδηρον, παρὰ νὰ μεταγυρίσῃ τὸν σκοπὸν μου. Τοῦτο δὲ γνώρισε, ὅτι, εἰάν ὁ Βασιλεὺς Διοκλητιανὸς καὶ Μαξιμιανὸς δὲν ἐδυνήθησαν νὰ νικήσουν τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ, πῶς θέλεις δυνηθῇ ἐσὺ νὰ μὲ κυριεύσῃς; διὰ τοῦτο μὴ κοπιᾷς ματαίως, λέγωντας τοιούτους λόγους, μόνον δοκίμασε καὶ μετὰ τὸ ἔργον νὰ ἰδῇς τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ μου. Τότε ὁ Ἐπαρχος ἀκούσας τοῦτους τοὺς λόγους, ἐπρόσταξε τοὺς στρατιώτας νὰ κρεμάσουν τὴν Ἀγίαν ἀπὸ τῆς

τρίχας τῆς κεφαλῆς, καὶ οὕτως νὰ ἴσταιται κρεμασμένη ἐπὶ πολλὰς ὥρας· καὶ οὐ μόνον, νὰ ἔχη ταύτην τὴν βάσανον, ἀλλὰ νὰ παροῦσι καὶ λαμπάδας ἀναμμένας, νὰ κατακαύουσι τὸ κορμί της. Ἐτὶ γοῦν τιμωρούμενη ἡ Ἀγία, ὑπέμεινε πάντα προθύμως ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ· καὶ ὥσάν νὰ ἐτιμωροῦσαν ξένον κορμί, καὶ αὐτὴ νὰ ἔδλεπε μόνον ἀπὸ μακρόθεν, τοιοῦτοτρόπως ἐλογίζετο τὴν παιδευσιν ἐκείνην. Βλέπων δὲ ὁ Ἰλαριανός, ὅτι δὲν κατορθεῖ τίποτε, μᾶλλον δὲ ὅτι ἐστομώθη ἡ Ἀγία περισσότερο μὲ τὴν τοιαύτην βάσανον, ὥσάν τὸν καλὸν σίδηρον εἰς τὸ ὕδωρ, ἐπρόσταξε νὰ τὴν κατεβάσουν, καὶ νὰ τὴν ὑπάγουσιν εἰς τὴν φυλακὴν. Καὶ διὰ νυκτὸς φαίνεται ὁ Χριστὸς πρὸς αὐτήν, καὶ λέγει αὐτῇ· μὴ φοβοῦ Κυριακὴ τὰς βασάνους, ἡ γὰρ χάρις μου θίλει εἶσται μετὰ σοῦ, νὰ σὲ λυτρώνη ἀπὸ πάντα πειρασμόν. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Χριστὸς, καὶ ἰασάμενος τὰς πληγὰς αὐτῆς, ἀνελείφθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Ἐπὶ τὴν αὔριον δὲ ἀποστείλας ὁ Ἰλαριανὸς στρατιώτας, ἔφερε τὴν Ἀγίαν εἰς τὸ Κριτήριον. Ὡς δὲ εἶδεν αὐτὴν ὅλην ὑγιή, ἐθαύμασε καὶ λέγει πρὸς αὐτήν· φαίνεται μοι, ὅτι ὅλοι νὰ τὸ καταλαμβάνουσιν οἱ περισσώτεροι, πῶς οἱ μεγάλοι Θεοὶ πολλὰ σὲ ἀγαποῦσι, διότι ἰδοὺ διὰ νὰ λυπηθοῦσι τὴν ὡραιότητά σου, ἰάτρευσαν τὰς πληγὰς σου, νὰ μὴν ἔχῃς τινὰ ἀσχημίαν ἀπάνω σου· μὴ γοῦν φανῇς καὶ ἐσὺ ἀχάριστη πρὸς αὐτοὺς, ἀλλὰ ἐλθέ μετ' ἐμοῦ εἰς τὸν ναὸν αὐτῶν, καὶ προσκύνησον αὐτούς. Ἀπεκρίθη ἡ Ἀγία· οὐχί οἱ Θεοὶ σου, Ἰλαριανέ, ἔδωκάν μοι τὴν ὑγίαν, ἀλλὰ ὁ Χριστὸς μου, ὁ ἀληθὴς Θεὸς ὃν καὶ πιστεύω καὶ προσκυνῶ· πλήν, ἐπειδὴ λέγεις νὰ σεβοῦμεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Θεῶν σου, ἃς ὑπᾶμεν νὰ ἰδοῦμεν, ποίους Θεοὺς λέγεις νὰ προσκυνήσω. Ἦκουσε δὲ ταῦτα ὁ Ἰλαριανός, καὶ ἐχάρη παρόρωντας, ὅτι μετενόησεν ἡ Ἀγία.

Ὡς δὲ ἐσέθησαν εἰς τὸν ναὸν κλίνασα ἡ Ἀγία τὰ γόνατα πρὸς τὸν Θεόν, εἶπε· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς μου ὁ μόνος ἔχων τὴν ἐξουσίαν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ἐπάκουσόν μου τῆς δούλης σου, καὶ ἃς πέσουν τὰ εἰδῶλα ταῦτα τὰ ἄψυχα, ἵνα

γνωρίσουν οἱ περισσώτεροι, ὅτι σὺ εἶ μόνον ἀληθινὸς Θεός. Ταῦτα εἰπούσης τῆς Ἀγίας, σεισμὸς μέγας ἐγένετο, καὶ παρευθὺς ἔπεσαν τὰ εἰδῶλα πάντα, καὶ συνετρίβησαν εἰς λεπτά, καὶ ἔλθων ἀνεμορτόφυλος ἰσχυρὸς, διεσκόρπισε τὰ τρίμματα αὐτῶν. Τότε οἱ μὲν ἄλλοι Ἕλληνες ἰδόντες τὸν σεισμόν ἐφοβήθησαν, καὶ φεύγοντες ἐξῆλθον τοῦ ναοῦ· μόνος δὲ ὁ Ἐπαρχος Ἰλαριανός, ἀντὶ τοῦ πιστεῦσαι τῷ Χριστῷ, ἴστατο καὶ ἐδλασφήμα κατ' αὐτοῦ ὡς ἀφανίσαντος τοὺς Θεοὺς αὐτοῦ. Ἀλλὰ ἐπῆλθεν αὐτῷ σύντομος ἡ θεία δίκη, διότι ἀστραπὴ πεσοῦσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, κατέκαυσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ εὐθὺς πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν, ἀπέθανε· καὶ αὐτὸς μὲν, οὕτως ἀποθανὼν, ἀπῆλθεν εἰς τὴν αἰώνιον Κόλασιν. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τούτου, ἦλθεν ἄλλος Ἐπαρχος εἰς τὴν Βιθυνίαν, Ἀπολλώνιος ὀνόματι. Ἀκούσας δὲ περὶ τῆς Ἀγίας Κυριακῆς, ὅτι κηρύττει παρῳήσια τὸν Χριστὸν καὶ ὅτι διδάσκει τοὺς ἀνθρώπους ἐπιστρέφειν εἰς τὸν Χριστὸν, ἀποστείλας στρατιώτας, ἐπίασαν αὐτήν· ὡς δὲ ὑπῆγεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ἤρξατο καὶ αὐτὸς μὲ κολακίαν, καὶ μὲ φοβερισμούς, νὰ συντυχαίνη πρὸς αὐτήν· ἀλλὰ ἡ Ἀγία ἀντ' οὐδενὸς λογιζομένη τοὺς λόγους αὐτοῦ, τὸν μὲν Χριστὸν ὡμολόγει Θεὸν ἀληθινόν, τὰ δὲ εἰδῶλα ἐμυκτήριζε. Τότε θυμωθεὶς ὁ Ἀπολλώνιος, ὥρισε νὰ ἀνάψουν στίαν μεγάλην, καὶ νὰ βάλουνσι μέσα τὴν Ἀγίαν. Τί γοῦν τὸ ἐντεῦθεν; ὁ Θεός, ὅπου ἐφύλαξε ποτὲ τοὺς τρεῖς Παῖδας ἐν τῇ καμίνῳ, καὶ δὲν ἐκατακάησαν, αὐτὸς καὶ τότε ἐθαυματούργησεν εἰς τὴν Ἀγίαν· διότι προσευχομένης τῆς Ἀγίας, βροχὴ μεγάλη κατελθοῦσα, δίχως νὰ εἶναι συνφερία, ἔσθυσε παρευθὺς τὴν φλόγα ἐκείνην. Ὡς δὲ εἶδεν ὁ Ἀπολλώνιος, ὅτι δὲν ἔπαθε τίποτε ἡ Ἀγία μέσον τοῦ πυρὸς, ὥρισε νὰ φέρουσι δύο λεοντάρια, καὶ νὰ τὰ ἀφήσουσι κατ' αὐτῆς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ συνεδρίου. Ἀλλὰ ὁ Θεός, ὅπου ἡμέρωσε ποτὲ τοὺς λέοντας ἐν τῷ λάκκῳ Βαβυλῶνος, καὶ δὲν ἔφαγαν τὸν Δαυιδ, αὐτὸς καὶ τότε διεφύλαξε καὶ τὴν Ἀγίαν· διότι τὰ λεοντάρια ἐκείνα, τὸ μὲν πρῶτον ὥρμησαν μετὰ μεγάλης μανίας, ἔπειτα ὡσάν ἔφθασαν πλησίον τῆς Ἀγίας, παρευθὺς

ἔγιναν ἡμέρα, ὥσάν ἀρνία, καὶ πεσόντα παρὰ τοὺς πόδας αὐτῆς, ἐκυλίοντο παίζοντα. Πολλοὶ γοῦν τῶν περισσώτων ἰδόντες τοῦτο τὸ παράδοξον θαῦμα, ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστὸν, τοὺς ὁποίους ὁ Ἐπαρχος Ἀπολλώνιος ἀπαξάπαντας ἐθανάτωσε· διότι ἄλλους μὲν ἐφόνευσε μὲ σπαθί, ἄλλους δὲ ἑρρίψεν εἰς τὴν θάλασσαν, τὴν δὲ Ἀγίαν ὤρισε νὰ τὴνβάλουν εἰς τὴν φυλακὴν, ἕως οὗ νὰ συλλογισθῇ, μὲ τὸν θάνατον νὰ τὴν τελειώσῃ.

Τῇ δὲ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἤγαγε τὴν Ἀγίαν, καὶ πρῶτον μὲν ἤρξατο μὲ θωπείαις νὰ τὴν καλοπιάνῃ, λέγωντας ἐγὼ, ὦ Κυριακὴ μὰ τὴν δύναμιν τῶν μεγάλων Θεῶν, καὶ τὴν νεότητά σου λυποῦμαι, καὶ τὴν εὐμορφίαν σου θαυμάζω, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἕως τὴν σήμερον, πάντοτε ἔχω ἐλπίδα νὰ ἐπιστρέψῃς ἀπὸ τὴν ματαίαν Ὀρθοκείαν αὐτὴν τῶν Χριστιανῶν. Λοιπὸν μὴ προκρίνης νὰ χάσῃς ταύτην τὴν γλυκυτάτην ζωὴν, θέλουσα νὰ στήσῃς τὸ θέλημά σου, ἀλλὰ γενοῦ καταπειθὴς εἰς τοὺς Βασιλικοὺς ὀρισμοὺς, καὶ θυσιάσῃς τοῖς μεγάλοις καὶ ἀθανάτοις Θεοῖς, οἱ ὅποιοι σοῦ ἔδωκαν τὴν εὐμορφίαν ταύτην, ἵνα καὶ οἱ βασιλεῖς ἀκούσαντες τὴν ἐπιστροφὴν σου, εὐφρανθῶσι μεγάλων, καὶ ἀνταμείψωσί σε πλουσίαις χαρίσμασι. Καὶ ὁ μὲν Ἐπαρχος ταῦτα καὶ ἄλλα πλείονα ἔλεγε, θαρρῶντας ὅτι θέλει καταπείσῃ τὴν Ἀγίαν· ἀλλὰ αὐτὴ ἀτενίσασα εἰς αὐτόν, καὶ μεγάλως στενάξασα, ἀπεκρίθη· Ὑἱὲ Διαδόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, μὲ τοιαύτας κολακείας θέλεις νὰ μεταστρέψῃς τὴν ἐδικήν μου γνώμην; μὲ τοιαύταις ψευδολογίαις θέλεις νὰ μὲ χωρίσῃς τοῦ γλυκυτάτου μου Ἰησοῦ Χριστοῦ; Γινώρισε, ἀσεβέστατε, ὅτι οὔτε θάνατος, οὔτε ζωὴ, οὔτε τιμωρία, οὔτε πλοῦτος, οὕτω πτωχεία, οὔτε ἄλλο οὐδὲ ἐν δύναται παντελῶς νὰ μὲ χωρίσῃ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ. Μὴ γοῦν κοπιᾷς ματαίως, ἔχοντας τοιαύτην ἐλπίδα, νὰ ἀρνηθῶ ἐγὼ τὸν Χριστὸν μου, καὶ νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν πεπλανημένην Ὀρθοκείαν σας. Διότι, κὰν εἰς πῦρ μὲ βάλῃς κὰν θηρίοις μὲ παραδώσῃς πάλιν, κὰν εἰς θάλασσαν μὲ ρίψῃς, κὰν μὲ σπαθί μὲ φονεύσῃς, δὲν θέλεις δυνηθῇ νὰ μεταστρέψῃς τὴν γνώμην μου. Διότι, ἐάν με

βάλῃς εἰς τὸ πῦρ, ἔχω τοὺς τρεῖς Παῖδας παράδειγμα, καὶ δὲν θέλω φοβηθῇ· ἐάν με παραδώσῃς τοῖς θηρίοις, ἔχω τὸν Προφήτην Δανιὴλ εἰς παρηγορίαν μου· ἐάν εἰς τὴν θάλασσαν μὲ ρίψῃς, ἐνθυμουμένη τὸ Προφήτην Ἰωάνν, πῶς τὸν ἐφύλαξεν ὁ Θεός, δὲν θέλω δειλιάσῃ· ἐάν μὲ σπαθί μὲ φονεύσῃς, θέλω μιμηθῇ τὸν τίμιον Πρόδρομον. Τί γοῦν μὲ φοβερίζεις μὲ τὸν πρόσκαιρον θάνατον, ὁ ὁποῖος εἶναι ζωὴ ἐδική μου; τί με ὑπόσχεται τιμὴν, ἡ ὁποία εἶναι ἀτιμία μου; ἐγὼ μίαν ζωὴν ἔχω, μίαν τιμὴν, μίαν ἀνάπαυσιν, μίαν χαρὰν τὸν ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ θάνατον· τὰς δὲ ἐδικὰς σου τιμὰς καὶ ἀναπαύσεις, καὶ τὸν μάταιον πλοῦτον, ὥσάν τὸν πηλὸν τῆς γῆς τὰ λογίζομαι. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ Ἐπαρχος Ἀπολλώνιος, βλέπωντας ὅτι δὲν δύναται παντελῶς, οὔτε μὲ κολακείας, οὔτε μὲ φοβερισμοὺς, οὔτε μὲ ἄλλον τινὰ τρόπον νὰ τὴν καταπείσῃ, ἀποφάσισε κατ' αὐτῆς τὸν διὰ ξίφους θάνατον.

Λαβόντες δὲ αὐτὴν αἱ δῆμιοι, ἐξήγαγον ἔξω τῆς πόλεως νὰ τὴν ἀποκεφαλίσουν· ὅτε δὲ ἔφθασαν εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης, ἐζήτησεν ἡ Ἀγία θέλημα, νὰ τὴν ἀφήσουν εἰς ὀλίγην ὥραν, νὰ κάμῃ προσευχὴν, καὶ ὁμῶς ἀφῇσάν τιν. Τότε κλίνας τὰ γόνατα αὐτῆς, καὶ τὰς μὲν χεῖρας ὑψώσασα εἰς τὸν οὐρανόν, τὸν δὲ νοῦν πρὸς Θεόν, προσευχομένη ἔλεγε· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ υἱὲ καὶ Λόγε τοῦ ἀθανάτου Πατρὸς, ὁ ὑπὲρ τῶν οὐρανίων δυνάμεων σὺν Πατρὶ καὶ Πνεύματι ἀνυμνούμενος, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν δύναται κατὰ τὴν Θεότητα, ὁ εὐδοκήσας κατελθεῖν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ φανῆναι τοῖς ἀνθρώποις κατὰ σὰρκα· ὁ καὶ ἐμὲ τὴν ταπεινὴν καὶ ἀνάξιον δούλην σου ἐνδυναμώσας βαστάσαι σου τὸ ἅγιον Ὄνομα ἐνώπιον βασιλέων καὶ τυράννων, ὁ διαφυλάξας με παρθένον ἀγνὴν μέχρι τῆς ἡμέρας ταύτης· Σὺ δεσπόζεις τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆ γῆς, σὺ ὑπάρχεις ζωῆς καὶ θανάτου ἐξουσιαστής, σὺ εἶσαι τῶν ψυχῶν καὶ σωμάτων Δημιουργός· Σὺ παραλαβε καὶ τὴν ἐδικήν μου ψυχὴν, καὶ κατατάξον αὐτὴν μετὰ τῶν φρονίμων Παρθένων· οὐ γὰρ ἔσβησα τὸν λύχνον τῆς παρθενίας, ὡς αἱ μωραὶ Παρθένοι· οὐκ ἐνύσταξεν ἡ ψυχὴ μου

Ι Ο Υ Λ Ι Ω Κ'.

Ὑπόμνημα εἰς τὸν βίον, καὶ εἰς τὰ θαύματα
τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Προφήτου

Η Λ Ι Ο Υ

ΤΟΥ ΘΕΣΒΙΤΟΥ.

Ο ἄνθρωπος ὅπου θέλει νὰ διδάσκη, εὐ-
λογημένοι Χριστιανοί, πρέπει νὰ ἔχη τέσ-
σαρα τινὰ· πρῶτον, εὐσέβειαν· δευτερον,
φιλαληθειαν· τρίτον, εὐνοίαν· καὶ τέταρτον,
νὰ εἶναι ἀνεπίληπτος μέμφεως. Εὐσέβειαν
ἔχει, ὅταν εἶναι Ὁρθόδοξος, καὶ πιστεύει
καθὼς ἐπαράδωκεν ὁ Χριστός, οἱ Ἀπόστο-
λοι, καὶ αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι. Διότι,
ἐὰν εἶναι ὁ διδάσκων ἀσεβής, ἢ αἰρετικός,
πῶς θέλει διδάξῃ τοὺς ἄλλους πιστεῦν ὁρ-
θοδόξως; Διὰ τοῦτο παραγγέλλει καὶ ὁ Εὐ-
αγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς τὴν α'. Ἐπιστο-
λὴν του καὶ λέγει· Ἀδελφοί μὴ παντὶ πνεύ-
ματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύ-
ματα· ἦγουν νὰ μὴ πιστεύωμεν εἰς κάθε
ἐνὸς ἀνθρώπου διδασχὴν, ἀλλὰ νὰ δοκιμά-
ζωμεν πρῶτον, ἐὰν εἶναι εὐσεβής καὶ ὀρθό-
δοξος ἄνθρωπος ἐκεῖνος, καὶ ἐὰν λέγῃ ἀπὸ
τῆς θείας Γραφῆς λόγια, τότε νὰ πιστεύω-
μεν καὶ τὴν διδασχὴν του. Φιλαληθὴς δὲ
λέγεται, ἐκεῖνος ὅπου διδάσκει νὰ μὴ ἀγα-
πᾷ τὸ ψεῦδος, ἀλλὰ ὅσα εἶναι ἀληθινὰ, καὶ
γραμμένα εἰς τὰ στεργόμενα Βιβλία τῆς
Ἐκκλησίας μας ἐκεῖνα νὰ λέγῃ, μηδὲ νὰ
ἴγῃ Ἱστορίας, ἢ ὑποθέσεις, ὅπου δὲν εἶναι
ὡς διότι εὐρίσκονται καὶ πολλὰ χαρ-
τὰ ὅπου εἶναι βλάσφημα καὶ ψεύτικα,
καὶ ὑπὸ τοῦ Καρτάνου εἰς τὴν
αὶ Νέαν διαθήκην ὅπου γράφει
Χριστοῦ, ὅτι παιδίον ὦν ἐπεριπά-

τει εἰς τὴν ἀκτῖνα τοῦ Ἡλίου, ἢ ἔφερε νε-
ρὸν εἰς τὴν ποδίαν του, ἢ ἐτράβιζε τὸ ξύ-
λον, καὶ ἐγένετο μεγαλῆτερον, καὶ ὅσα ἄλλα
τοιαῦτα, ὅπου διηγεῖται καὶ εἰς τὸ περὶ
τῆς ἁγίας Τριάδος, εἰς τὴν ἀνατροφὴν τοῦ
Χριστοῦ, καὶ εἰς τὴν Γέννησιν, εἰς τὴν
Σταύρωσιν, καὶ πολλαχόσε, τὰ ὅποια λόγια,
εἶναι τῶν Αἰρετικῶν, καὶ οὐχὶ τῆς Ἐκκλη-
σίας μας. Ἡ ὡσὰν ἡ Ἀποκάλυψις, ἢ λε-
γομένη τῆς παναγίας, ἢ Ἀποκάλυψις τοῦ
Ἀποστόλου Παύλου, ἢ Ἀποκάλυψις τοῦ ἁ-
γίου Γεωργίου, ἢ Ἀποκάλυψις τῆς Ἀβραάμ,
ἢ Ἀποκάλυψις τοῦ Θεολόγου Ἰωάννου, οὐ-
χὶ ἡ στεργόμενη, ἀλλὰ ἄλλη ὅπου λέγει,
Ἄκουσον δίκαιε Ἰωάννη, ἢ ἐπιστολὴ ὅπου
λέγουν τινὲς ψεῦσαι ὅτι ἔπescen ἀπὸ τοὺς
οὐρανούς, διὰ τὴν ἁγίαν Κυριακὴν, ὁ λό-
γος τῆς ἁγίας Θεοδώρας. Ἄλλος λόγος,
ὅπου λέγουν ὅτι εἶναι τοῦ Ἀδελφοθεοῦ Ἰα-
κώβου εἰς τὴν Γέννησιν τοῦ Χριστοῦ, ἄλ-
λος λόγος ὅπου λέγουν ὅτι εἶναι τοῦ Θεο-
λόγου Ἰωάννου εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεο-
τόκου· ἢ Σύλληψις τοῦ ἁγίου Γεωργίου, καὶ
τὸ Μαρτύριον αὐτοῦ, ὅπου λέγει ὅτι ὁ Βασι-
λεὺς Δαδιανός, καὶ ἄλλοι τρεῖς Βασιλεῖς
τὸν ἐτυράννησαν. Τί νὰ λέγω κατὰ μέρος;
πολλὰ ἄλλα τοιαῦτα ψεύτικα χαρτὰ εὐ-
ρίσκονται, τὰ ὅποια ὁ Διδάσκαλος, ὅπου
ἀγαπᾷ τὴν ἀλήθειαν, ἥτις ἐστὶν ὁ Χρι-
στός, δὲν θέλει νὰ τὰ διδάσκῃ, ἀλλὰ μάλι-

στα νὰ τὰ ἐλέγῃ, καὶ νὰ τὰ κατακαίῃ, καὶ ὡς τὸ ὀρίζει καὶ ἡ Ἀγία ῤ. καὶ Οἰκουμένηκῃ Σύνοδος εἰς τὸ Σ'. Κεφ. "Όταν γοῦν, ὡς εἶπον, ὁ διδάσκων δὲν λέγει τὰ ψευδῆ, ὁ τοιοῦτος λέγεται ὅτι ἔχει φιλαληθεϊαν. Τρίτον εἶπαμεν ὅτι πρέπει νὰ ἔχη εὐνοϊαν, ἤγουν νὰ εἶναι ἀγαπημένος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ὅπου ἀκούουν τὸν λόγον του. Διότι, ὅταν τὸν ἐχθραίνουν, πῶς θέλουν ἀκούσῃ καὶ τοὺς λόγους του; ὅταν τὸν μισοῦσι, πῶς νὰ στέρξουν καὶ εἴτι τοὺς εἰπῇ; διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἔχη ἀπὸ τοὺς ἀκροατὰς τοῦ λόγου αὐτοῦ ἀγάπην καὶ φιλίαν. Τὸ δὲ τέταρτον εἶναι πολλὰ χρεϊῶδες καὶ πρεπούμενον, διότι θέλει νὰ εἶναι ἀνεπίληπτος μέμφεως, ἤγουν νὰ μὴ ἔχη μηδεμίαν κατηγορίαν, ἢ κατὰ γινωσκὶν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Διότι ὅταν βλέπουν οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνον ὅπου διδάσκει, ὅτι εἶναι ἄξιος κατηγορίας, πῶς νὰ πιστεύσουν καὶ τοὺς λόγους του; ὅταν βλέπουν ὅπου πορνεύει, ἔπειτα διδάσκει νὰ μὴ πορνεύσουν ἄλλοι· ἢ μεθᾶ, καὶ διδάσκει νὰ μὴ μεθοῦσιν οἱ ἄλλοι· ἢ κλέπτει καὶ διδάσκει, ὅτι οἱ κλέπται κολάζονται· τὸν τοιοῦτον, πῶς νὰ τὸν στέρξουν, καὶ νὰ μὴ τὸν ὀνειδίσουν, νὰ τὸν εἰποῦν, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολῇ· ὁ διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; Διὰ τοῦτο θέλει νὰ ἔχη πᾶσαν προσοχὴν ὁ Διδάσκαλος, νὰ μὴ διδῇ ἀφορμὴν κατηγορίας πρὸς τοὺς διδασκόμενους ὑπ' αὐτοῦ· καὶ ὁ μὲν διδάσκων αὐτὰ τὰ τέσσαρα πρέπει νὰ ἔχη.

Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ διδασκόμενοι ἄλλα τέσσαρα τινὰ πρέπει νὰ ἔχουν καὶ αὐτοί· πρῶτον φιληκοῖαν, δεῦτερον προσοχὴν, τρίτον εὐπειθειαν· τέταρτον, μνήμην. Φιληκοῖα μὲν λέγεται, ὅταν ἀγαποῦν νὰ ἀκούουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν διδασχὴν· ὅταν προτιμοῦσι καλλήτερα νὰ ἀκούσῃ τὸν διδάσκαλον τί λέγει παρὰ νὰ πραγματεύονται· ὅταν δὲν σηκώνονται ἀπ' ἐκεί ὅπου διδάσκει, καὶ ὑπάγουν νὰ προσφθάσουν τὸ παζάρι τοὺς, ἀλλὰ ἀναμένουν, πότε νὰ τελειώσῃ τὸν λόγον του, τότε λέγονται ἐκεῖνοι οἱ ἀκροαταί, ὅτι ἔχουν φιληκοῖαν. Προσοχὴ δὲ πάλιν λέγεται ὅταν

ἔχουν τὸν νοῦν τοὺς ὅλως δι' ὅλου εἰς τὰ λόγια τοῦ διδασκάλου· ὅταν ἀκροάζονται μὲ πᾶσαν εὐλάβειαν· ὅταν δὲν κάμνουν σύγχυσιν ὅταν δὲν συντυγχένουν ὁ εἰς τὸν ἄλλον· ὅταν δὲν ἐννοιάζονται τοῦ κόσμου ταῖς ὑπόθεσιν, ἀλλὰ ἔχουν ὅλην τὴν ἐννοϊαν εἰς τὰ λεγόμενα, τότε λέγονται, ὅτι ἔχουν προσοχὴν. Τὸ δὲ τρίτον, ὅπου πρέπει νὰ ἔχουν τὴν εὐπειθειαν, εἶναι, ὅταν καρπώνονται ἐκεῖνα ὅπου λέγει· ὅταν εἶναι ἡ καρδιά τους, ὥσπερ τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν καὶ δὲν εἶναι ὡσάν τὴν πέτραν τὴν ξηράν, ὅπου λέγει ὁ Χριστὸς εἰς τὴν Παραβολὴν τοῦ σπόρου· ὅταν μετὰ Πίστεως δέχονται ἐκεῖνα ὅπου ἀκούουν· ὅταν μετὰ πάσης εὐπειθείας στέργουν ἐκεῖνα ὅπου τοὺς διδάσκει ὁ εὐσεβὴς, καὶ φιλαληθής, καὶ εὖνους, καὶ ἀνεπίλητος μέμφεως, διδάσκαλος, τότε οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι λέγονται, ὅτι ἔχουν εὐπειθειαν. Τὸ δὲ τέταρτον ἡ μνήμη εἶναι, ὅτι νὰ ἐνθυμοῦνται ἐκεῖνα ὅπου ἀκούουν, ὄχι μόνον, ὅταν τὰ ἀκούουν, ἀλλὰ καὶ ἐὰν περάσουν ἡμέραις, καὶ καιροί, καὶ χρόνοι πάλιν νὰ τὰ ἐνθυμοῦνται, νὰ μὴ συγχύζεται ὁ νοῦς τους ἀπὸ ταῖς φροντίδιν τοῦ κόσμου, καὶ τὰ ἀστοχοῦν, ἀλλὰ νὰ τὰ ἔχουν τετυπωμένα εἰς τὴν καρδίαν τοὺς τόσον, ὅτι νὰ ἔχουν παρρησίαν πρὸς τὸν Θεὸν νὰ λέγουν μετὰ τοῦ Προφήτου Δαβὶδ· Ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἔκρυψα τὰ λόγια σου, ὅπως ἂν μὴ ἀμάρτω σοι.

Ἐπειδὴ γοῦν, ὡς ἠκούσατε, αὐτὰ τὰ τέσσαρα πρέπει νὰ ἔχουν ἐκεῖνοι ὅπου ἀκούουν τὴν διδασχὴν, διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ παρακαλῶ τὴν αὐθεντίαν σας, εἰς τὸν σημερινόν μου λόγον νὰ δεῖξετε, ἐὰν τὰ ἔχετε αὐτὰ, τὴν φιληκοῖαν, λέγω, τὴν προσοχὴν, τὴν εὐπειθειαν, καὶ τὴν μνήμην. Μάλιστα δὲ τὰ μὲν τρία, βλέπω καὶ μόνος μου, ὅτι ἔχετε τα, εὐλογημένοι Χριστιανοί, τὴν φιληκοῖαν, τὴν προσοχὴν, καὶ τὴν εὐπειθειαν, διότι, τὸ μὲν πῶς ἐσυνδράμετε τὴν διδασχὴν, φαίνεται ὅτι ἀγαπᾶτε νὰ ἀκούσετε λόγον Θεοῦ· τὸ δὲ πῶς κάθεσθε μικροί καὶ μεγάλοι μετὰ πάσης εὐταξίας, καὶ δὲν συγχύσεσθε, φανεροὺν εἶναι, ὅτι ἔχετε προσοχὴν νὰ ἀκούσετε· τὸ δὲ ὅτι ἀ-

νοίγετε τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, καὶ ἐτοιμάζετε τὴν ἀκοήν σας πρὸς ἀκρόασιν, παρόν, ὅτι νὰ ἔχετε εὐνοίαν καὶ ἀγάπην πρὸς με, καὶ ἀγαπᾶτε καὶ τοὺς λόγους μου. Καθὼς γοῦν ἔχετε τὰ τρία ταῦτα, ἔτζι δέομαι τοῦ Θεοῦ, νὰ ἀποκτήσετε καὶ τὴν μνῆμην· ὅτι, ὡσὰν ἀκούσετε τὸν λόγον μου, νὰ μὴ τὸν ἀστοχήσετε, μηδὲ νὰ πέσητε εἰς φαγοπότια, καὶ χοροὺς, καὶ παιγνίδια, νὰ υπάγουν εἰς τὸν αἶρα οἱ λόγοι μου· ἀλλ' αἰέποτε νὰ συλλογίζεσθε τὰ ὅσα θέλετε ἀκουσῇ, πάντοτε ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ νὰ τὰ περιφέρετε εἰς τὴν διάνοιάν σας, ἵνα μὴ φανῇ καὶ ὁ λόγος μου ἄκαρπος καὶ ἀδιαφόρετος, ἀλλὰ νὰ ἔχω καὶ ἐγὼ τίποτες μισθὸν παρὰ Θεοῦ ὅπου καμνῶ τὸν κόπον εἰς τὴν διδαχὴν· διότι λέγει καὶ ὁ σοφὸς Σειραῖχ εἰς τὸ κέ. Κεφ. Μακάριοι οἱ λέγοντες εἰς ὧτα ἀκουόντων· ἦγουν καλὸν τυχοῖ εἶναι ἐκεῖνοι, ὅπου διδάσκουν εἰς ὧτία ἀνθρώπων ὅπου τοὺς ἀκούουν· ὅχι ἐτοῦτα τὰ αἰσθητὰ ὧτία, διότι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τὰ ἔχουν καὶ πιστοὶ καὶ ἄπιστοι, ἀλλὰ ἐκεῖνα τὰ ὧτία λέγει ὁ σοφὸς, ἅπερ ὀρίζει ὁ Χριστὸς εἰς τὸ Εὐαγγέλιον «Ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν, ἀκούετω»· δηλονότι τὰ ψυχικὰ, τὰ ὅποια ἔχουν ἀνοικτὰ οἱ καθαροὶ ἀπὸ ταῖς φροντίδεις τοῦ Κόσμου. Αὐτὰ τὰ ὧτία ὡς ἀνοίξωμεν καὶ ἡμεῖς, εὐλογημένοι Χριστιανοί, νὰ ἀκούσωμεν τοῦ σήμερον ἑορταζομένου Ἀγίου τὴν διήγησιν. Τίς δὲ εἶναι ὁ Ἅγιος οὗτος; Τὸ μὲν ὄνομά του καὶ αὐτὰ τὰ μικρὰ παιδία σχεδὸν εἰπεῖν, γνωρίζουντο, τὸ δὲ πόθεν ἦτον, ἢ πῶς ἐπολιτεύθη, ἢ ἀπὸ ποῖου τάγμα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὀλιγοστοὶ τὸ ἠξεύρου. Διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη νὰ διηγηθῶ καταλεπτῶς, καθὼς τὰ γράφει ἡ Παλαιὰ Γραφή· καὶ θέλει εἶσται ὁ λόγος πρὸς μὲν ἐκείνους ὅπου δὲν τὰ ἠξεύρου, ὡσὰν μάθησις, πρὸς δὲ ἐκείνους ὅπου τὰ γνωρίζουν, ὡς εἶναι ὡσὰν ἀναθύμησις.

Οὗτος ὁ ἅγιος Προφῆτης Ἠλίας, ἦτον μὲν προτύτερα, πρὶν τῆς Ἑνσάρκου Οἰκονομίας τοῦ Χριστοῦ, χρόνους ὀκτακοσίους δέκα ἕξ· πατρίς δὲ ἦν αὐτοῦ μία χώρα, Θέσση τὸ ὄνομα, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἀραβίας, διὰ γὰρ τοῦτο λέγεται

καὶ Θεσβίτης· ὠνομάζετο δὲ ὁ πατὴρ αὐτοῦ τοῦ Σωδᾶκ, ὃς ἦν ἀπὸ τὸ γένος τοῦ Ἀαρών. Λέγει δὲ ἡ Γραφή, πῶς ὅταν τὸν ἐγέννησεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ, τὴν νύκτα ἐκείνην εἶδεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὅτι ἄνθρωποι τινὲς λευκοφόροι τὸν ἐχαιρετοῦσαν, καὶ ὅτι τὸν ἐσπαργάνωσαν με στίαν, καὶ ὅτι τοῦ ἐδίδαν στίαν νὰ φάγῃ. Τὸ δὲ ταχὺ, ὡσὰν εἶδε τὸ ὄραμα αὐτὸ ὁ Σωδᾶκ, ὑπῆγεν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ πρὸς τοὺς Ἱερεῖς, καὶ ἐρώτησέ τους, τί θέλει νὰ εἶναι τὸ τοιοῦτον ὄραμα; Εἶπαν γοῦν οἱ Ἱερεῖς, ὅτι μὴ δειλιάσης, ἄνθρωπε, διότι ἡ κατοίκησις τοῦ παιδίου αὐτοῦ τοῦ θέλει εἶσται φῶς, καὶ ὁ λόγος του θέλει εἶσται ἀπόφασις, καὶ ἡ ζωὴ του θέλει εἶσται μετὰ τὸν Θεόν, καὶ ὁ ζῆλος του θέλει εἶναι εὐάρεστος τῷ Κυρίῳ, καὶ θέλει κρίνῃ τὸν Ἰσραὴλ με ῥομφαίαν, καὶ με στίαν. Αὐτὰ τοῦ εἶπαν οἱ Ἱερεῖς, καὶ ἐκεῖνος πάλιν ὑπῆγεν εἰς τὸ σπῆτί του, ἐλπίζοντας νὰ ἰδῇ τὸ ἀποθνήσκον εἰς ἀγαθόν, καὶ ἔγενεν, ὡς μέλλετε ἀκούσειν μετὰ ταῦτα. Ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ τῆς ἀνατροφῆς του δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τὰ διηγουμένεσθαι· ὡς ἐλθοῦμεν δὲ νὰ εἰπώμεν, πόσα ἔργα καὶ θαύματα ἔκαμεν, ἀφόντις ἄρχησε νὰ προφητεῖ, ἀνάμεσα εἰς χρόνους κέ.

Γράφει τὸ Βιβλίον τῆς παλαιᾶς Διαθήκης ὅπου ὀνομάζεται Βασιλειῶν Τρίτη, εἰς τὸ τέλος, τοῦ 15. Κεφ. πῶς εἰς τὴν Σαμάρειαν τὴν πόλιν, καὶ εἰς τὰ περίχωρα τῆς Ἱερουσαλὴμ, ἐδασίλευεν εἰς Βασιλεὺς, Ἀχαάβ ὀνομαζόμενος, υἱὸς τοῦ Γαμβρί πλην ἦτον ἀσεβής, καὶ δὲν ἐπίστευε Θεὸν ἀληθινόν· ἐπῆρε δὲ καὶ γυναῖκα, τὴν Ἰεζάβελ, τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῶν Σιδωνίων, Ἰεθεβεϊάλ· τόσον δὲ ἐγκατελείπε νὰ προσκυνῇ τὸν Θεόν ὅπου ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ὅτι ἔκαμε ναὸν εἰδωλικόν, καὶ ἔστησε μέγα εἰδωλὸν νὰ προσκυνῇ τὸν Θεὸν τῶν Ἑλλήνων· τὸ ὅποιον οἱ μὲν Ἕλληνες, κατὰ τὴν γλῶσσάν τους τὸ ὠνόμαζαν Δία, οἱ δὲ Ἑβραῖοι, Βάαλ. Εἰς ἐκείναις δὲ ταῖς ἡμέραις ἦτον καὶ ὁ Προφῆτης Ἠλίας, καὶ βλέπωντας τὸν Βασιλέα πῶς ἄφηκε τὸν ἀληθῆ Θεόν, καὶ προσκυνεῖ εἰδωλα κωφὰ καὶ ἀναίσθητα, καὶ αὐτὸς καὶ ὁ λαὸς αὐ-

πας, εἶπε· Ζῇ Κύριος ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, εἰς τὸν ὁποῖον παραστένομαι ἐγὼ νὰ μὴ γίνῃ πλέον δρόσος, οὐδὲ βροχὴ εἰς τὴν γῆν, μόνον πάλιν μετὸν λόγον μου. Τοῦτου γενομένου, ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς τὸν Ἠλίαν· σὺρε ἀπ' ἐδῶ κατὰ Ἀνατολὰς καὶ κρύψου εἰς τὸ ξεροπόταμον, ὅπου εἶναι κατέναντι τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ, καὶ ὀνομάζεται, Χορράθ, καὶ Σέλεις πίνει νερόν ἀπὸ τῶν ποταμῶν, καὶ ἐγὼ Σέλω προστάξῃ τοὺς κόρακας νὰ σὲ τρέφουν ἐκεῖ. Ἐκαμε γοῦν ὁ Προφήτης, κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, καὶ ἐκάθισεν ἐκεῖ εἰς τὸν χείμαρρον Χορράθ· καὶ οἱ κόρακες τοῦ ἤφερναν κάθε ταχὺ ψωμί, τὸ δὲ δειλινὸν τοῦ ὑπήγευναν κρέας· ἔπινε δὲ καὶ νερόν ἀπὸ τὸν λάκκον. Καὶ Σέλει ἐρωτήσῃ τινὰς, διατί ὁ Θεὸς ἐπρόσταξε τοὺς κόρακας νὰ τρέφουν τὸν Προφήτην, καὶ ὄχι ἄλλο πετεινόν; Γνωρίσετε, ὅτι οἱ κόρακες εἶναι κατὰ πολλὰ μισότεκνοι διότι ἔχουν συνήθειαν ὡσάν εὐγάλουν τὰ πουλιά της, δὲν τὰ τρέφουν, καθὼς καὶ τὰ ἄλλα πετεινά, ἀλλὰ τὰ ἀφήνουν μοναχὰ εἰς τὴν φωλεάν, καὶ φύγουσιν· ἐκεῖνα δὲ πεινῶντα καὶ ζητοῦντα τροφήν, κρᾶζον φωναῖς πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ὁ Θεὸς εὐσπλαγχνιζόμενος ταῦτα, στέλλει τὰ ζωῦφια τὰ μικρά, μυίας δηλονότι καὶ ἀκρίδας, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ πέτονται πλησίον τοῦ σώματος τῶν πουλίων ἐκείνων· τότε ἐκεῖνα ἀρπάζοντα τὰ ζωῦφια, ζῶσι καὶ διατρέφονται, ὅσον ἔρχονται εἰς ἡλικίαν καὶ πετοῦσιν. Ὅτι δὲ ἀληθὴς εἶναι ὁ λόγος οὗτος, καὶ ὁ Συγγραφεὺς τοῦ Γ' βιβλίου τοῦτο, λέγει ἐν τῷ λη'. Κεφαλαίῳ· Τίς ἠτόίμασε κόρακι βοράν; νεοσσοὶ γὰρ αὐτοῦ πρὸς Κύριον κεκράγασι πλαυόμενοι, τὰ σῖτα ζητοῦντες. Ὁμοίως καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ τὸ λέγει εἰς τὸν ρμς'. Ψαλμὸν «Διδόντα τοῖς κτήνεσι τροφήν αὐτῶν, καὶ τοῖς νεοσσοῖς»· ἤγουν τοῖς πουλίοις τῶν κοράκων, τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν. Ἐπειδὴ γοῦν, ὡς εἶπον, οἱ κόρακες εἶναι μισότεκνοι, καὶ δὲν διατρέφουν τὰ παιδιὰ τους, διὰ τοῦτο τοὺς ἔστειλε καὶ ὁ Θεὸς νὰ διατρέφουν τὸν Προφήτην εἰς σημεῖον, δεικνύοντες ὁ Θεὸς, καὶ λέγωντας πρὸς τὸν Προφήτην, ὅτι καὶ ἐσὺ ὦ Ἠλία, ἐτζί

εἶσαι ἀνελεήμων, ὅτι δὲν λυπᾶσαι τὰ ζῶα καὶ τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ με ἐπαρακάλεσες νὰ μὴ βρέξω, ἵνα ἀποθάνουν. Καὶ αὐτὸ τὸ ἔκαμεν ὁ Θεός, ὡς εὐσπλαγχνός ὢν, μὴ νὰ λυπηθῇ ὁ Προφήτης τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ζητήσῃ βροχὴν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ ἄς ἐλθοῦμεν πάλιν εἰς τὴν διήγησίν μας. Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς ἐξηράνθη ὁ χείμαρρος, καὶ δὲν εἶχε νερόν, διότι βροχὴ δὲν ἐγένετο παντελῶς. Εἶπε γοῦν πάλιν ὁ Θεὸς πρὸς τὸν Ἠλίαν· σηκώσου, καὶ σὺρε εἰς μίαν πόλιν, ὅπου ὀνομάζεται Σάρεθθα, καὶ εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Σιδωνος, καὶ ἐγὼ Σέλω προστάξῃ μίαν χήραν γυναῖκα ἐκεῖ, νὰ σὲ διατρέφῃ. Ὑπῆγε, καὶ ἐστάθη ἔξω ἀπὸ τὴν πόρταν τοῦ Καστροῦ, καὶ βλέπει μίαν γυναῖκα χήραν, ὅπου ἐμαζώνετο ξύλα ὀλίγα, καὶ ὑπήγευνε εἰς τὸ σπήτι της· ἔκραξέτην γοῦν ὁ Προφήτης, καὶ εἶπεν· ἔπαρε ὀλίγον νεράκι εἰς ἀγγεῖον, καὶ φέρε μου νὰ πῶ. Πηγεναμένη δὲ νὰ φέρῃ τὸ νερόν, ἔκραξέτην πάλιν ὁ Προφήτης, λέγων, φέρε μου καὶ ψωμί νὰ φάγω. Ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ· Ζῇ Κύριος ὁ Θεός σου, ἐάν με εὕρισκεται πρᾶγμα, μόνον ὡς μία χερεὶα ἀλευράκι εὕρισκεται εἰς τὸ καδδῖόν μου, καὶ ὀλίγον λάδι εἰς τὸ ἐλαδικόν, καὶ αὐτοῦ ποῦ μαζώνω ὀλίγα ξύλα, νὰ κάμω παραμικρὴν πίταν, νὰ φάγω ἐγὼ καὶ τὰ παιδιὰ μου, ἔπειτα νὰ ἀποθάνωμεν ἀπὸ τὴν πείναν. Λέγει τῆς ὁ Προφήτης· ἔχε δάρρος, σὺρε καὶ ποίησον, καθὼς λέγεις, ἀμὴ φέρε ἔμενα πρῶτον κομάτι πίταν, καὶ μετὰ ταῦτα Σέλεις φάγη καὶ ἐσὺ καὶ τὰ παιδιὰ σου διότι ἐτζί λέγει Κύριος ὁ Θεός τῷ Ἰσραὴλ, ἀπὸ τὸ καδδῖον δὲν Σέλει ὀλιγοσεύσῃ ἀλευρί, καὶ τὸ ἐλαδικόν δὲν Σέλει λείψῃ λάδι ἕως ταῖς ἡμέραις, ὅπου νὰ δώσῃ ὁ Θεός βροχὴν εἰς τὴν γῆν. Ὑπῆγε γοῦν ἡ γυνή, καὶ ἔκαμε κατὰ τὸν λόγον τῷ Προφῆτι, καὶ ἀπ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν δὲν ἔλειπεν, ὅτε τὸ ἀλευρί ἀπὸ τὸ καδδί, ὅτε τὸ λάδι ἀπὸ τὸ ἐλαδικόν, κατὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὅπου ἐλαλήθη διὰ στόματος τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ.

Βλέπετε, εὐλογημένοι Χριστιανοί, πόσον διάφορον προξενεῖ ἡ ἐλεημοσύνη; Ἡ γυνὴ ἐκείνη, μὴ νὰ ἤξιυρεν ὅτι εἶναι Προφήτης

καὶ Ἅγιος, καὶ τοῦ ἔδωκε τὸ ψωμί, ὅπου, τὸ εὐγαλεν, ὡς εἶπεν, ἀπὸ τοῦ στόματός καὶ τῶν παιδίων της; Οὐχὶ μόνον ὡς πτωχὸν καὶ ζωντανὸν τὸν εἶδεν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἡτον ἐλεημονίτρα καὶ φιλόξενη, ἐπροτίμησε κάλλια νὰ δώσῃ τοῦ πτωχοῦ καὶ πεινασμένου νὰ φάγῃ, παρὰ αὐτὴ καὶ τὰ παιδιά της. Ποῦ εἶναι νὰ ἀκούσουν τινὲς ἀνελεήμονες γυναῖκες, ὅπου ἔρχεται ὁ πτωχὸς ἀδελφός τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν θύραν των, καὶ κἂν σῶναι, ὅτι δὲν δίδαν κοματὶ ψωμί, ἀλλὰ ὑβρίζοντας καὶ ὀνειδίζοντας μὲ κακίταν πολλήν τὸν ἀποδιώκουν; Ἀλλὰ ἐκείνη ἡ χήρα δὲν ἔκαμιν ἔτι, ἀλλὰ μὲ ἓνα λόγον τοῦ Προφήτου εὐγαλε τὸ ψωμί ἀπὸ τοῦ φάρμακός της, καὶ ἔδωκε τοῦ ἐκείνου· ἀλλὰ ἰδὲ καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ ὅπου ἀπόκτησε. Ὅσοι Ἀρχοντες καὶ Ἀρχόντισσες ἦσαν τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, μὲ χιλιάδες φλουρία; ἀλλὰ ἀπέβηθησαν ἀπὸ τὴν πείναν· ἡ δὲ χήρα ἡ πτωχή μὲ τὴν φιλοξενίαν της ἔτρωγε, καὶ ἔπινε χορταστικά· καὶ ὄχι μόνον αὐτὴν τὴν εὐλογίαν ἀπόκτησεν, ἀλλὰ καὶ τὸν υἱὸν της, τὸν ἀνέστησεν ὁ Προφήτης, ὅπου ἀπέθανε ταῖς ἡμέραις ἐκείναις. Πῶς δὲ τὸν ἀνέστησεν; ἀκούσατε.

Ὁντος τοῦ Ἀγίου εἰς τὸ σπῆτι τῆς χήρας, ἀρρώσθησεν ὁ Υἱὸς της ἀρρώστίαν μεγάλην, ἕως οὗ ἀπόθανεν. Ἐπαραιπονέθη γοῦν πρὸς τὸν Προφήτην ἡ γυνὴ, καὶ εἶπεν· ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, ἤλθες νὰ ἀναθυμήσῃς τὰς ἀμαρτίας μου, καὶ νὰ θανατωθῇ ὁ υἱός μου; Λέγει τῆς ὁ Προφήτης, δός μου τὸν Υἱόν σου. Ἐπῆρς τον γῆν ἀπὸ τοῦ κόλπου της, καὶ ἀνέδασέτον εἰς τὸ ἀνώγειον, ὅπου ἐκοιμάτο αὐτός, καὶ ἔθεσέ τον ἀπάνω εἰς τὴν στρώσιν του, καὶ ἐφύσησέ τον τρεῖς αἵτα ἐπεκαλέσθη τὸν Θεόν, καὶ εἶπεν· ἄς γυρίσῃ ἡ ψυχὴ τοῦ παιδαρίου ἐτούτου· καὶ ἐγένετο οὕτω, καὶ ἀνέστη τὸ παιδίον. Τότε ἐπαράδωκέν το εἰς τὴν μητέρα, λέγωντας· ἰδὲ αὐτὸς ζῇ ὁ Υἱός σου. Εἶπε δὲ ἡ γυνὴ· τώρα ἐγνώρισα, ὅτι εἶσαι ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, καὶ λόγος Κυρίου ἀληθινός εἶναι εἰς τὸ στόμα σου.

Ἀφ' οὗτις ἐπέρασαν τρεῖς χρόνοι, ἔγινε λόγος Κυρίου πρὸς τὸν Προφήτην Ἠλίαν λέγων· αὐρὲ, καὶ φάνου εἰς τὸν Ἀχαάβ,

νὰ δώσω βροχὴν ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς. Ὑπῆγε γοῦν ὁ Προφήτης νὰ φανῇ πρὸς τὸν Ἀχαάβ, πρὸς τὴν Σαμαρείαν, καὶ ἐκεῖ τὸν πείνα μεγάλη· ὁ δὲ Ἀχαάβ ἔκραξε τὸν Οἰκονόμον του, Ἀβδίου ὀνόματι, ὁ ὁποῖος ἡτον φοβούμενος τὸν Θεόν κατὰ πολλά· διότι ἡ μὲν Ἰεζάβελ, ἡ γυνὴ τοῦ Ἀχαάβ, ἐφόνευσε τοὺς Ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ἐκεῖνος δὲ ἐπῆρεν ἑκατὸν ἄνδρας ἀπ' αὐτουνούς, καὶ ἔκρυψέτους εἰς δύο σπήλαια, καὶ ἔτρεφέτους ἐκεῖ κρυφίως. Αὐτὸν γοῦν ἔκραξε τότε ὁ Ἀχαάβ, καὶ λέγει του· ἄς εὐγούμεν εἰς τὸν κάμπον, καὶ εἰς ταῖς βρύσας τῶν ὑδάτων, μὴ νὰ εὐρούμεν πούποτες χορτάρι διὰ τὰ ἄλογά μας καὶ τὰ ζῴα μας, κἂν νὰ μὴν ἐξολοθρευθοῦσι παντελῶς. Ἐμοίρασαν γοῦν τὴν στράταν, καὶ ὁ Ἀχαάβ ὑπάγει εἰς ἓνα μέρος, γυρεύοντας βοσκήν τῶν ζώων, ὁ δὲ Ἀβδίου ὑπῆγεν εἰς ἄλλο μέρος. Ἐκεῖ ἐρχόμενος ὁ Προφήτης Ἠλίας, ἐσυναπάντησε τὸν Ἀβδίου, καὶ ὡς τὸν ἶδεν, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ εἶπε· μὴ νὰ εἶσαι ἐσύ, Ἀφέντη μου, ὁ Ἡλιοῦ; Λέγει του ὁ Προφήτης, ἐγὼ εἶμαι· μόνον σὺρ, εἰπέ τοῦ Ἀφέντη σου τοῦ Ἀχαάβ, πῶς θέλω νὰ τὸν ἀνταμωθῶ. Ἀπεκρίθη ὁ Ἀβδίου· διατί, Ἀφέντη μου ἑκαταφρόνησες τόσον τὴν ζωὴν σου, καὶ θέλεις νὰ θανατωθῇς; ζῇ ὁ Θεός, δὲν ἀπόμεινε Βασιλεία οὐδὲ τόπος, ὅπου νὰ μὴν ἔστειλιν ὁ Ἀχαάβ ζητῶντάς σε· καὶ ὅσοι εἶπαν, ὅτι δένσε ἶδαν, τοὺς ἐθανάτωσε, καὶ τὸν τόπον τοὺς κατέκαυσε· καὶ ἐσύ τώρα μοναχός σου γυρεύεις τὸν θάνατόν σου; Καὶ καλὰ ὀρίζεις, νὰ ὑπάγω νὰ τὸ εἰπῶ, πῶς τὸν καρτερεῖς αὐτοῦ νὰ τὸν ἀνταμωθῇς· ἀμή, εἰάν ἔλθῃ πνεῦμα Θεοῦ καὶ σὲ ἀρπάσῃ, καὶ ἐλθὼν ὁ Ἀχαάβ δέν σε εὔρη, δέν ἡξεύρεις, ὅτι μὲ θανατώνει; ἢ μὴ νὰ δέν τὸ ἤκουσες, πῶς, καὶ ἐγὼ φοβοῦμαι τὸν Θεόν, ὅπου προσκυνεῖς καὶ ἐσύ, καὶ πῶς ἐπῆρα ἑκατὸν Ἱερεῖς καὶ τοὺς ἔχω κρυμμένους εἰς δύο σπήλαια, καὶ τοὺς τρέφω νὰ μὴ τοὺς φονεύσῃ ἡ Ἰεζάβελ; Τώρα γοῦν φοβοῦμαι νὰ μὴ φονεύσῃ καὶ ἐμένα διὰ ἐδικήν σου ἀφορμήν. Ἀπεκρίθη ὁ Προφήτης· ζῇ Κύριος ὁ Θεός τῶν δυνάμεων τὸν ὁποῖον ἐπαρυστάθηκα, σήμερον εἶναι

νὰ φανῶ εἰς τὸν Ἀχαάβ. Ἐπῆγε γὰρ ὁ Ἀβδίου, καὶ εὐρών τὸν Ἀχαάβ, εἶπέ του τὴν ὑπόθεσιν.

Ὅταν δὲ ἐρχόμενος ὁ Ἀχαάβ, εἶδεν ἀπὸ μακρὲν τὸν Προφήτην Ἡλίαν, καὶ εἶπέ του· ἐσὺ εἶσαι, ὁποῦ διαστρέφεις τὸν λαόν; Ἀπεκρίθη ὁ Προφήτης· δὲν τὸν διαστρέφω ἐγὼ, ἀλλὰ σὺ, καὶ ὁ οἶκος τοῦ Πατρός σου, ὁποῦ ἀφήκετε Κύριον τὸν Θεόν, καὶ προσκυνεῖτε τὸν Βάαλ· λοιπὸν, τώρα σύρε, στείλε καὶ συναγε ὅλους τοὺς Ἱερεῖς τῶν εἰδώλων, νὰ ἔλθουν πρὸς με εἰς τὸ ὄρος τὸ Καρμήλιον, καὶ τοὺς τετρακοσίους πεντηκοντα Ἱερεῖς τοῦ Βάαλ, καὶ τοὺς ἄλλους τόσους Ἱερεῖς τῆς αἰσχύνης, οὓς ὠνόμαζαν οἱ Ἕλληνες τῆς Ἀφροδίτης, καὶ τοὺς τετρακοσίους Ἱερεῖς τῶν Ἀλσῶν, ἦγουν τῶν Ναῶν, ὁποῦ εὐρίσκονται ὑποκάτω τῶν δένδρων, οἱ ὅποιοι τρώγουν τὸ ψωμί τῆς Ἰεζάβελ· ὅλοι ἄς ἔλθουν ἐκεῖ. Τότε ἔστειλεν ὁ Ἀχαάβ, καὶ ἐσύναξεν ὅλους τοὺς Ἱερεῖς εἰς τὸ Καρμήλιον ὄρος. Λέγει τοὺς γοῦν ὁ Προφήτης· ἕως πότε νὰ κουτζένετε καὶ ἀπὸ τὰ δύο ποδάρια; εἴαν εἶναι Κύριος ὁ Θεός, σύρτε καταπόδιτου· εἰδὲ εἶναι ὁ Βάαλ Θεός, σύρτε καταπόδιτου. Καὶ ὁ λαὸς δὲν ἀπεκρίθη λόγον. Λέγει τοὺς πάλιν ὁ Προφήτης· ἐγὼ ἀπόμεινα μοναχὸς Προφήτης Κυρίου τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ Ἱερεῖς τοῦ Βάαλ, καὶ τῆς αἰσχύνης, καὶ τῶν Ἀλσῶν εἶναι χίλιοι διακόσιοι· φέρετε γὰρ δύο βοῦδια, καὶ ἄς πάρουν αὐτοὶ τὸ ἐν, καὶ ἐγὼ τὸ ἄλλο, καὶ ἄς τὸ μελίσουν, καὶ στίαν νὰ μὴ βάλουν, καὶ νὰ μελίσω καὶ ἐγὼ τὸ ἄλλο βόδι, καὶ νὰ βάλω ξύλα, καὶ στίαν νὰ μὴ βάλω, καὶ ἄς κάμωμεν προσευχὴν με τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μας, καὶ ὁποῖος Θεὸς ἐπακούσει καὶ στείλῃ στίαν νὰ κατακαύσῃ τὸ βόδιον, ἐκεῖνος εἶναι Θεὸς ἀληθινός. Ἀπεκρίθη πᾶς ὁ λαός, καὶ εἶπε καλὸς καὶ δίκαιος εἶναι ὁ λόγος ὁποῦ ἐλάλησας. Λέγει γοῦν ὁ Προφήτης πρὸς τοὺς Ἱερεῖς τῆς αἰσχύνης· ἐπάρετε πρῶτον ἐσεῖς τὸ ἐν, καὶ σφάζετε το, καὶ κάμετε θυσίαν τῷ Βάαλ, καὶ παρακαλέσετε τὸν Θεόν σας νὰ στείλῃ στίαν. Ἐπῆραν γοῦν, καὶ ἔσφαξαν το· ἔπειτα ἐτριγύρισαν ὀλόγυρα, καὶ ἀπὸ τὸ ταχύ ἕως τὸ μεσημέρι εὐγαζαν

μεγάλαις φωναῖς, λέγοντες· ἐπάκουσον ἡμῶν Βάαλ, ἐπάκουσον ἡμῶν ἐν πυρὶ· καὶ παντελῶς οὐδὲ φωνὴ ἀπὸ τὸν Θεόν τοὺς ἠκούετο, οὐδὲ αὐτὸς εἶχεν ὥτια νὰ τοὺς ἀφικρασθῇ. Ἀναγέλασέτους γοῦν ὁ Προφήτης, καὶ εἶπέ τοὺς· εὐγάλετε μεγαλῆτερας φωναῖς· ὅτι, ἴσως ὁ Θεός σας κοιμᾶται, ἢ δὲν ἔχει ἄδειαν, καὶ δὲν σᾶς ἀκούει. Ἐκεῖνοι δὲ ἐτριγύριζαν συχνάκις· φωνὰς ἔκραζαν μεγάλας· μὲ μαχέρια καὶ ξυράφια ἐκατάκοπταν τὰ στήθη τους, ὅσον αἱμάτων, ἀλλὰ εὐκερα ἐκοπίαζαν, ἕως οὗ ἤλθε καὶ τὸ δειλινόν, καὶ πλέον δὲν ἐφάνη τίποτε σημεῖον. Τότε λέγει πρὸς τοὺς Ἱερεῖς ὁ Προφήτης· παραμερήσετε νὰ κάμω καὶ ἐγὼ τὴν προσευχήν μου. Ἐπῆρε γοῦν ἱβ'. πέτραις κατὰ ἀριθμὸν τῶν ἱβ'. φυλῶν τῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἔκτισε Θυσιαστήριον διὰ τὸν Θεόν, ἔπειτα ἔκαμε λάκκον, ὁ ὁποῖος ἔπαιρνε δύο φορτία σιτάρι, ὀλόγυρα τοῦ Θυσιαστηρίου· καὶ μετὰ ταῦτα ἐμέλισε τὸ ἄλλο βόδιον, καὶ ἔβαλέτο ἐπάνω εἰς ξύλα ξηρά, καὶ λέγει πρὸς τὸν λαόν· ἐπάрте τέσσαρες καρδάραις νερόν, καὶ χύσετε ἀπάνω εἰς τὸ βόδιον, καὶ εἰς ταῖς σχίζαις τὰ ξύλα· καὶ ἐποίησαν οὕτως· καὶ εἶπε, χύσετε δεύτερον, καὶ ἐδευτέρωσαν· καὶ εἶπε, χύσετε τρίτον, καὶ ἐτρίσσευσαν· τὸ δὲ νερόν ἐκεῖνο ἐγέμισε, καὶ περιετριγύρισεν ὀλόγυρα τὸν λάκκον. Πλὴν μαθετε καὶ τοῦτο, ὅτι ἡ τρεῖς φορὰς ὁποῦ εἶπεν ὁ Προφήτης νὰ χύσουν τὸ νερόν, ἦτον εἰς τύπον τῆς Ἀγίας Τριάδος, ἢ δὲ τέσσαρες καρδάραις, ἦσαν εἰς τύπον τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν, καὶ ἐδηλοῦσαν, ὅτι ἡ πανταίτια καὶ ζωαρχικὴ Τριάς με τὸ νερόν, ἦγουν τὴν διδαχὴν τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν, ἐπότισε τὰς κεχερσωμένας ψυχὰς τῶν Ἑθνῶν. Ἀλλὰ ἄς ἐλθούμεν εἰς τὸν λόγον μας. Ἀφόντις ἐποίησεν ὁ λαὸς οὕτως, ἀνέβλεψεν ὁ Προφήτης εἰς τὸν Οὐρανόν, καὶ εἶπε· Κύριε ὁ Θεός Ἀβραάμ, καὶ Ἰσαάκ, καὶ Ἰακώβ, ἐπάκουσόν μου σήμερον ἐν πυρὶ, νὰ γνωρίσῃ ὁ λαὸς οὗτος, ὅτι ἐσὺ εἶσαι Κύριος ὁ Θεός τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ἐγὼ εἶμαι δοῦλός σου, καὶ διὰ τ' ἐσεῖνα ἔκαμα τὰ ἔργα ταῦτα. Ἐπάκουσόν μου, Κύριε, ἐπάκουσόν μου ἐν πυρὶ,

νὰ καταλάβῃ ὁ λαὸς, ὅτι ἐσὺ εἶσαι Θεὸς ἀληθινός, καὶ σὺ ἐγύρισες τὴν καρδίαν τοῦ λαοῦ τούτου ὀπίσω σου. Λέγοντος ταῦτα τοῦ Προφήτου, παρευθὺς ἔπεσε πῦρ παρὰ Κυρίου ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγε τὸ βόδιον, τὰ ξύλα, καὶ τὸ νερόν, ὅπου ἦτον εἰς τὸν λακκόν, καὶ ταῖς πέτραις, ἕως καὶ τὸ χῶμα ἔγλυφεν ἡ στία. Τότε ἔπεσε πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν καὶ εἶπον ἀληθῶς Κύριος ἐστὶν ὁ Θεός· αὐτὸς εἶναι Θεὸς ἀληθής. Καὶ εἶπεν ὁ Προφήτης πρὸς τὸν λαόν· πιάσατε τοὺς Ἱερεῖς τοῦ Βαάλ, κανεῖς νὰ μὴ γλύσῃ ἀπ' αὐτοῦνους. Ἐπιασάν τους γοῦν, καὶ ὁ Προφήτης ἐκατέβασέ τους εἰς ἓνα ξηροπόταμον, ὅπου ὠνομάζετο χεῖμαρρὸς Κισσῶν, καὶ ἔσφαξέ τους ἐκεῖ. Μετὰ ταῦτα εἶπε πρὸς τὸν Ἀχαάβ· σῦρε, φάγε, καὶ πῖε, ὅτι ἀκούω τὴν βροχὴν ὅπου ἔρχεται· καὶ ὁ μὲν Ἀχαάβ ὑπῆγε νὰ τρώγῃ καὶ νὰ πίνῃ, ὁ δὲ Προφήτης Ἠλίας ἀνέβη εἰς τὸ Καρμηλίου ὄρος, καὶ κύψας ἐπὶ γῆν, ἔβαλε τὸ πρόσωπόν του ἀναμέσου τῶν γονάτων αὐτοῦ. Μετὰ δὲ ὥραν εἶπε πρὸς τὸν ὑπηρέτην του. (τὸν ὅποιον λέγουσιν, ὅτι ἦτον ὁ Προφήτης Ἰωνᾶς, ὁ Υἱὸς τῆς χήρας, ὃν ἀνέστησεν αὐτὸς ὁ Προφήτης Ἠλίας, καθὼς προεῖπον) ἀγνάντεψε πρὸς τὴν θάλασσαν νὰ ἰδῇς τί ἔρχεται. Ἴδε, καὶ δὲν ἐφάνη τίποτε. Πάλιν λέγει του ὁ Προφήτης, ἀγνάντεψε ἕως ἑπτὰ φοραῖς. Ἐποίησε γοῦν οὕτως, καὶ τὴν ἐβδόμην φοράν, ἴδε σύμφων μικρόν, ὡς πατηματαῖαν ἀνθρώπου, ὅπου ἔσηκώνετο ἀπὸ τὴν θάλασσαν· τότε λέγει ὁ Προφήτης εἰς ἐκεῖνον τὸν ὑπηρέτην του· σῦρε καὶ εἰπὲ τοῦ Ἀχαάβ νὰ ζεύξῃ τὸ ἀλογόμαξόν του, νὰ προφθάσῃ εἰς τὸ σπῆτί του, ὅτι θέλει κινδυνεύσῃ ἀπὸ τὴν βροχὴν. Ἐποίησε γοῦν ὁ Βασιλεὺς Ἀχαάβ οὕτω· καὶ τόσον ἦλθε βροχὴ περισσὴ, ὅτι δὲν ἐπρόφθασε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Σαμάρειαν τὴν Πόλιν, εἰς τὰ Βασιλεία του, ἀλλὰ ἐσέβη εἰς ἓνα Κάστρον, Ἰεζάβελ ἐνομαζόμενον· καὶ ὁ Προφήτης δὲ Ἠλίας καὶ αὐτὸς ἐσέβη εἰς τὸ Κάστρον ἐκεῖνο, φεύγωντας τὴν περισσὴν βροχὴν ὅπου ἐγένετο.

Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς, ἀφόντις ἔπαυσεν ἡ βροχὴ, ὑπῆγεν ὁ Ἀχαάβ εἰς τὴν Σαμάρειαν,

καὶ ἐδηγῆθη τὴν γυναῖκα του τὴν Ἰεζάβελ πάντα ὅσα ἐποίησεν Ἠλίας, καὶ πῶς ἐφόνευσε τοὺς Ἱερεῖς τοῦ Βαάλ. Ἡ δὲ μιὰρὰ ἐκείνη γυνὴ ὡς ἤκουσε πῶς ὁ Προφήτης Ἠλίας ἐφόνευσε τοὺς Ἱερεῖς, εἶπε· τάδε νὰ μὲ ποιήσουν οἱ Θεοί μου, καὶ τάδε νὰ μὲ ἀυγατίσουν, ὅτι αὐριοι τέτοιαν ὥραν νὰ φονεύσω καὶ ἐγὼ αὐτόν, ὥσάν αὐτὸς ἐφόνευσεν ἐκείνους. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ Προφήτης Ἠλίας, ἀνθρωπος ἦτον καὶ αὐτὸς, καὶ ὁμῶς ἐφοβήθη, καὶ ἐσηκώθη νὰ φύγῃ, καὶ φεύγωντας, ἦλθεν εἰς μίαν χώραν, Βηρσαβὲ λέγομένην, ὅπου ἦτον εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἐκεῖ ἄφηκε τὸ παιδάριον τὸν ὑπηρέτην, ὁ ὁποῖος ἦτον ὁ Ἰωνᾶς, ὡς προεῖπα· αὐτὸς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὴν ἔρημον, μιᾶς ἡμέρας ὁδόν· Ἀγανακτισμένος δὲ, ὑπῆγε καὶ ἐκάθισεν ὑποκάτω ἐνὸς δένδρου, τὸ ὁποῖον, Ἑβραϊκῶς μὲν λέγεται Ραθμὰν, Ἑλληνικῶς δὲ εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν τὸ λέγουσιν Ἀρκευθον, τὸ ὅποιον γίνεται μόνον εἰς τὸν τόπον τῆς Παλαιστίνης, καὶ εἶναι παρόμοιον ὥσάν κέδρος. Ἐκεῖ γοῦν ἀπεκοιμήθη, καὶ ἰδοὺ Ἄγγελος Κυρίου ἐπῆγε καὶ ἐσήκωσε τον, λέγωντας· σηκώσου, καὶ φάγε· ἐσηκώθη ὁ Προφήτης, καὶ βλέπει καὶ ἦτον ἐπάνωθεν τοῦ μέρους τῆς κεφαλῆς του μία πίτα ψωμί ἀπὸ βρίζαν, καὶ ἓνα λαγίνι μὲ νερόν· ἔφαγε γοῦν ἀπ' ἐκεῖνο, καὶ πάλιν ἀπεκοιμήθη· πάλιν ὑπῆγεν ὁ Ἄγγελος ἐκ δευτέρου, καὶ λέγει του· σηκώσου, φάγε, καὶ πῖε, ὅτι πολλὴν στράιαν ἔχεις νὰ περιπατήσῃς. Πάλιν γοῦν ἐσηκώθη καὶ ἔφαγε, καὶ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ φαγητοῦ ἐκεῖνου ἐπεριπάτησε τεσσαράκοντα ἡμέρας, καὶ τεσσαράκοντα νύκτας, ἕως οὗ ὑπῆγεν εἰς τὸ ὄρος, τὸ λεγόμενον Χωρήθ, τὸ αὐτὸ λέγεται εἰς τὴν Ἰσραὴλ καὶ Σινά, διότι τὸ Σιναιὸν ὄρος ἔχει δύο κορυφάς, καὶ ἡ μὲν μία κορυφὴ λέγεται Σινά, ἡ δὲ ἄλλη λέγεται Χωρήθ, εἰς ἣν ἴδε καὶ ὁ Μωϋσῆς τὴν βάτον καιομένην, καὶ μὴ καταφλεγόμενην. Εἰς αὐτὴν ὑπῆγε καὶ ὁ Προφήτης Ἠλίας, καὶ ἐσέβη εἰς ἓνα σπήλαιον ἐκεῖ, καὶ ἰδοὺ λόγος Κυρίου ἐγένετο πρὸς αὐτόν· Τί καθέσαι αὐτοῦ Ἠλίας; καὶ εἶπεν ὁ Προφήτης· ἡγάπησεν ἡ ψυχὴ μου τὸν παν-

ποκράτορα Κύριον, ὅτι σε ἄφηκαν οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰσραὴλ, ταῖς Ἐκκλησίαις σου κατέσκαψαν, τοὺς Ἱερεῖς σου ἐφόνευσαν, μόνον ἐγὼ ἀπέμεινα, καὶ ζητοῦσι καὶ τὴν ἐδικήν μου ζωὴν νὰ τὴν πάρουσι. Λέγει του ὁ Θεός· νὰ εὐγῆς αὐρίον νὰ σταθῇς ἔμπροσθέν μου εἰς τὸ ὄρος τοῦτο, καὶ ἰδοὺ θέλει γένῃ ἄνεμος θύνατός, νὰ χαλᾷ τὰ ὄρη καὶ τὰς πέτρας, ἀλλὰ δὲν με θείλεις ἰδῆ ἐκεῖ· ἔπειτα θέλει γένῃ σεισμὸν, καὶ οὐδὲ ἐκεῖ θέλω εἶσθαι· μετὰ τὸν σεισμὸν θέλει γένῃ πῦρ, καὶ οὔτε ἐκεῖ θέλω εἶσθαι· καὶ μετὰ τὸ πῦρ θέλει γένῃ φωνὴ πνοῆς λεπτῆς, καὶ ἐκεῖ θέλω εἶσθαι· ὅπερ ἐπρόλεγε τὴν θεωρίαν, ἣν ἶδεν ἐν τῷ ὄρει Θαβὼρ ὁ Προφήτης, δηλονότι, ὅπως ἶδε τὸν Χριστὸν μεταμορφούμενον ἐν τῷ καιρῷ, καθ' ὃν ἦλθεν ὁ Πρόδρομος, ὃς ἦτον φωνὴ τοῦ Λόγου· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔγιναν μετὰ ταῦτα. Ὡς δὲ ἤκουσεν ὁ Προφήτης τοῦτον τὸν λόγον, εὐγῆκεν ἀπὸ τοῦ σπήλαιου, καὶ ἐσκέπασε τὸ πρόσωπόν του μετὰ τὴν γούναν ὅπου εἶχε, δίχως φόρεμα, καὶ ἐστάθη· καὶ ἰδὲ πάλιν φωνὴ ἐγένετο ἐκ Θεοῦ πρὸς αὐτόν, σηκώσου καὶ αὐρε ὀπισθεν εἰς τὴν στρατὰν σου, καὶ νὰ υπάγῃς εἰς τὴν Δαμασκὸν πρὸς τὴν πόλιν, νὰ κρίσῃς τὸν Ἀζαήλ, εἰς Βασιλείᾳ τῆς Συρίας, καὶ τὸν Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Ναμεσσαὶ νὰ κρίσῃς εἰς Βασιλείᾳ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ, καὶ τὸν Ἐλισσαιὲ τὸν υἱὸν τοῦ Σαφάτ, ὅπου εἶναι ἀπὸ τὴν Χώραν τὴν Ἀβελμαουλαν, νὰ τὸν κρίσῃς εἰς Προφήτην, ἀντὶς διατ' ἐσένα. Ἐπῆγε γὰρ ἐκεῖθεν, καὶ εὗρίσκει τὸν Ἐλισσαιὲ, ὅπου ὀργωνε χωράφιον, καὶ παρευθὺς ἐρρίψεν ὁ Ἠλίας τὴν γούναν του ἐπάνω αὐτοῦ· ὁ δὲ Ἐλισσαιὲ ἀφείλ τὰ πάντα, ἠκολούθησεν ἀπὸ τότε τῷ Προφῆτῃ Ἠλίᾳ, καὶ ἐγένετο Μαθητὴς καὶ ὑπηρέτης αὐτοῦ.

Μετὰ δὲ ταῦτα, ἦτον εἰς ἄνθρωπος ἀπὸ τῆς Σαμαρείας τὰ περίχωρα, ὀνόματι Ναβουθαὶ καὶ εἶχεν ἕνα ἀμπέλι πλοσίον εἰς τὸ ἀλώνιον τοῦ Ἀχαάβ τοῦ Βασιλέως τῆς Σαμαρείας. Ὁ δὲ Ἀχαάβ ζηλεύωντας τὸ ἀμπέλιον ἐκεῖνο, εἶπε τῷ Ναβουθαί· δός μου τὸ ἀμπέλι σου, νὰ κάμω κῆπον λαχάνων, ὅτι εἶναι κοντὰ εἰς τὸ σπήτιόν μου, καὶ νὰ σοῦ δώσω ἄλλο ἀμπέλι διὰ

ταῦτό· εἶδὲ καὶ δὲν σοῦ ἀρέσῃ νὰ πιάσῃς ἄλλο ἀμπέλι, ἔπαρε ἄσπρα διὰ τὴν τιμὴν του. Λέγει του ὁ Ναβουθαί, νὰ μὴν μου γένῃ αὕτη ἡ ἐγκατάλειψις ἀπὸ τοῦ Θεοῦ μου, ὅτι νὰ δώσω ἐγὼ τὴν πατρικὴν μου κληρονομίαν ἄλλῳ ἀνθρώπῳ. Ἀποτυχὼν γοῦν ὁ Ἀχαάβ, ὑπῆγε λυπημένος καὶ πικραμένος εἰς τὸ σπήτιόν του, καὶ τὴν ἀργαδινὴν ἐκείνην ἀπὸ τὴν ἐννοσίαν του δὲν ἔφαγεν ὁ Ἀχαάβ, μόνον ἔπεσεν ἀδείπνυτος· ἡ δὲ μιὰ γυνὴ αὐτοῦ Ἰεζάβελ, ὡς ἶδεν αὐτὸν λυπημένον, ὑπῆγε καὶ ἐφράγησεν αὐτόν, τί ἔχεις, ὦ Αὐθέντη μου, καὶ εἶπεν αὐτῷ πικραμένος; Λέγει τῆς ἐκείνης· ἐξήγησα ἀπὸ τοῦ Ναβουθαὶ τὸν Ἰσραηλίτην τὸ ἀμπέλι του νὰ τὸ κάμω κῆπον, καὶ αὐτός μου ἀνταπεκρίθη, ὅτι νὰ μὴ δώσῃ ὁ Θεός, νὰ πούλῃσω τὴν πατρικὴν μου κληρονομίαν. Λέγει του ἡ Ἰεζάβελ· σηκώσου, Αὐθέντη μου, φάγε καὶ χάρου, καὶ αὐρίον νὰ κάμω ἐγὼ νὰ κληρονομήσῃς δίχως ἐξαγοράν τὸ ἀμπέλι τοῦ Ναβουθαί. Ὁ μὲν γὰρ Ἀχαάβ, τὴν ἀργαδινὴν ἐκείνην, ἐπαρηγορήθη. Αὕτη δὲ ἡ μιὰ τὰ ταχὺ, πιάει καὶ γράφει γράμμα, καὶ βουλώνετο μετὰ τὴν βούλαν τοῦ Ἀχαάβ, τὸ ὅποιον ἔγραφεν εἰς τοὺς συντοπίτας τοῦ Ναβουθαί· τοὺς ἐχθρούς του, ὅτι νὰ εὐγάτετε ψευδομάρτυρας κατὰ τοῦ Ναβουθαί, πῶς ὕβρισε τὸν Θεόν καὶ τὸν Βασιλέα, νὰ τὸν λιθοβολήσετε. Ἐκεῖνοι δὲ κάμνοντες χάριτα τὴν Βασιλισσαν ἐψευδομαρτύρησαν κατὰ τοῦ Ναβουθαί, καὶ ἐλιθοβολήσαν αὐτόν· μετὰ δὲ ταῦτα ἔστειλαν μαυδάτον εἰς τὴν Ἰεζάβελ οἱ ἄνδρωποι ἐκεῖνοι, ὅτι καθὼς μας ὤρισες, οὕτω ἔγινεν· εὐγάλαμεν μάρτυρας, πῶς ὁ Ναβουθαὶ ὕβρισε τὸν Θεόν καὶ τὸν Βασιλέα, καὶ ἐλιθοβολήσαμεν αὐτόν, καὶ ἰδοὺ ἀπέμεινεν ἡ κληρονομία του μοναχῇ. Τότε ἡ μιὰ ἐκείνη γυνὴ Ἰεζάβελ, ὡς ἔγινε τὸ θῆλμά της, εἶπε πρὸς τὸν ἄνδρα της τὸν Ἀχαάβ· ἰδοὺ ἀπέμεινε τὸ ἀμπέλι τοῦ Ναβουθαὶ μοναχόν, ὥρισε νὰ εἶναι τῆς Βασιλείας σου. Πηγενόμενος δὲ ὁ Ἀχαάβ νὰ υπάγῃ εἰς τὸ ἀμπέλι ἐκεῖνο, Κύριος ὁ Θεὸς ἐσύντυχεν πρὸς τὸν Προφῆτην Ἠλίαν λέγων· σηκώσου, καταβα εἰς συναπάντησιν τῷ Βασιλεῶς Ἀχαάβ τῆς Σαμαρείας,

όπου ὑπάγει· νὰ κληρονομήσῃ τὸν ἀμπελῶνα τοῦ Ναβουθαί, καὶ εἰπέ του· ἐὰν θάρρῃς νὰ κληρονομήσῃς τὸν ἀμπελῶνα τοῦ Ναβουθαί, ἀμὴ ἔτι λέγει Κύριος ὁ Θεός· εἰς τὸν τόπον όπου ἐχύθη τὸ αἷμα τοῦ Ναβουθαί, νὰ χυθῇ καὶ τὸ ἐδικόν σου, καὶ τῆς μιαρᾶς Ἰεζάβελ τὸ αἷμα, νὰ τὸ γλύψουσι τὰ σκυλλία, ὅτι ἐξηλεύσετε τοῦ γειτόνου σας τὸ ἀμπέλι, καὶ ἐκάμετε πάντα τρόπον ἀδικίας νὰ τὸ κληρονομήσετε· καὶ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν γενεάν σου· νὰ μὴ ἀπομείνῃ ἀναπαυμένος εἰς τὴν Αὐθεντίαν. Ὑπῆγε γοῦν ὁ Προφῆτης, καὶ εἰπέτα τοῦ Ἀχαάβ αὐτὰ τὰ λόγια. Ὁ δὲ Ἀχαάβ, ὡς ἤκουσεν, ἔκλαυσε καὶ ἔβαλε σάκκον, καὶ ἐνῆστασε μετανοῶν εἰς τὴν ἀμαρτίαν του· ὁ δὲ Θεός ἐδέχθηκε τὴν μετάνοιάν του, καὶ πάλιν εἶπε πρὸς τὸν Προφῆτην· βλέπεις πῶς ἐμετανόησεν ὁ Ἀχαάβ; διὰ τοῦτο νὰ μὴ δώσω τὴν ὀργήν μου εἰς τὰς ἡμέρας σου, ἀλλὰ εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ· ὅπερ καὶ ἐγένεν ἀληθές κατὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Διότι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀχαάβ, ἐβασίλευσε πάλιν εἰς τὴν Σαμάρειαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ὁχοζίας ὀνόματι, ὁ ὁποῖος ἄφησε νὰ προσκυνῇ τὸν ἀληθῆ Θεον, καὶ ἐπροσκύνει τὰ εἰδωλα τὰ ἄψυχα καὶ κωφὰ ὡς περ καὶ οἱ Ἕλληνες.

Μίαν δὲ τῶν ἡμερῶν, ἀγναντεύοντας ἀπὸ τὰ κάγγελα τοῦ Παλατίου του, ἔπεσε κάτω καὶ ἀρρώστησε· δὲν ἐζήτησε γοῦν ἰατρειάν ἀπὸ τὸν Θεόν, όπου δίδει τὴν υγίαν εἰς τοὺς ἀρρώστους, ἀλλὰ εἶπε εἰς τοὺς ἀνθρώπους του, σύρτε εἰς τὴν Ἀκκαρῶν τὴν πόλιν, καὶ ἐκεῖ εἶναι μία Μάντισα τοῦ Βάαλ, ἐκείνην ἐρωτήσετε διὰ τὴν ἀσθένειάν μου. Πηγεναμένων δὲ τῶν ἀνδρῶπων, Ἀγγελος Κυρίου ἐλάλησε πρὸς τὸν Προφῆτην Ἠλίαν, λέγωντας· σηκώσου, καὶ σύρε εἰς συναπάντησιν τῶν ἀνθρώπων τοῦ Ὁχοζίου, καὶ νὰ τοὺς εἰπῇς· μὴ νὰ δὲν εἶναι Θεός εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, όπου δίδει τὴν υγίαν, ἀμὴ ζητᾶτε ἐσεῖς Μάντισαις; διὰ τοῦτο ἔτι λέγει Κύριος ὁ Θεός· ἢ στρώσεις, όπου ἀνέβη ὁ Βασιλεὺς, νὰ μὴ κατέβῃ ἀπ' αὐτήν· ὅτι ἐκεῖ θάλει ἀποθάνῃ. Ὑπῆγε γοῦν ὁ Προφῆτης, καὶ εἶπεν εἰς τὰς ἀνθρώπους τοῦ Βασιλέως τὸν λόγον τοῦτον·

ἐκεῖνοι δὲ ὑποστρέψαντες, ἀπήγγειλαν τῷ Βασιλεῖ, ὅτι εἰς ἄνθρωπος μᾶς εἰσὶν ἀπάντησεν εἰς τὴν στρατάν, καὶ εἶπέ μας τοὺς δε τοὺς λόγους. Ἐρώτησέ τους γοῦν ὁ Βασιλεὺς, τί ἰδέας ἄνθρωπος ἦτον ἐκεῖνος; λέγουν του οἱ ἄνθρωποι· ἄνθρωπος ἦτον μαλάτος, καὶ εἶχε ζωνάρι πετζένιον εἰς τὴν ζωαίν του διεζωσμένος. Λέγει τους ὁ Βασιλεὺς, Ἠλίας ὁ Θεοδίτης εἶναι· ἀλλὰ σύντομα εἰς Πεντηκόνταρχος νὰ πάρῃ πεντήκοντα παλικάρια, νὰ ὑπάγῃ νὰ τὸν φέρῃ. Ὑπῆγε γοῦν ὁ Πεντηκόνταρχος εἰς τὸ ὄρος, καὶ εὗρών τὸν Προφῆτην, εἶπέ του· Ἀνθρώπε τοῦ Θεοῦ, ὁ Βασιλεὺς σέ κράζει νὰ κατέβῃς. Ἀπεκρίθη ὁ προφῆτης καὶ εἶπεν· ἐὰν ἐγὼ εἶμαι ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, νὰ κατέβῃ στία ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς νὰ καταφάγῃ καὶ σὲ καὶ τοὺς ἀνθρώπους σου· καὶ παρευθὺς, μετὰ τὸν λόγον τοῦ Προφῆτου, ἐκατέβη πῦρ ἐξ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγε τὸν Πεντηκόνταρχον, καὶ τοὺς πεντήκοντα στρατιώτας αὐτοῦ. Πάλιν ὁ Βασιλεὺς ὡς ἔμαθε τὴν ὑπόθεσιν, ἀπέστειλεν ἄλλον δεύτερον Πεντηκόνταρχον καὶ ἄλλους πεντήκοντα ἀνθρώπους· ὁμοίως καὶ ἐκεῖνοι διὰ προσευχῆς κατέκαυσέ τον ὁ Προφῆτης. Πάλιν ἔστειλεν ἄλλον τρίτον Πεντηκόνταρχον, μετὰ ἄλλους τόσους ἀνθρώπους· ἐκεῖνος δὲ ὁ τρίτος ὑπῆγεν ἀπὸ μακρόθεν, καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδεήθη τοῦ Ἀγίου, λέγωντας, Ἀνθρώπε τοῦ Θεοῦ, μή με ὀργισθῇς καὶ ἐμένα, ὡσὰν τὸν πρῶτον καὶ δεύτερον Πεντηκόνταρχον, καὶ τοὺς ἀνθρώπους αὐτῶν, ἀλλὰ λυπήσου με, καὶ κατάβηθι, ἵνα ἔλθῃς εἰς τὸν βασιλέα. Τότε Ἀγγελος Κυρίου εἶπε πρὸς τὸν Προφῆτην, μὴ φοβηθῇς τίποτε, μόνον σύρε καὶ μόνος σου εἰς τὸν Βασιλέα Ὁχοζίαν, καὶ εἶπέ του τοὺς λόγους ἐκεῖνους. Ὑπῆγε γοῦν καὶ ἤλεγξε τὸν Βασιλέα, καὶ οὕτως ἐγινε τὸ τέλος αὐτοῦ, καθὼς προεῖπεν ὁ Προφῆτης Ἠλίας. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦτου, ἐβασίλευσεν ἄλλος υἱὸς τοῦ Ἀχαάβ, Ἰαρώμ ὀνόματι.

Εἰς ταῖς ἡμέρας γοῦν τούτου τοῦ Βασιλέως, κήλησεν ὁ Θεός νὰ πάρῃ τὸν Προφῆτην Ἠλίαν ὡς εἰς τὸν οὐρανόν· τότε

εἰπῆρεν ὁ Προφήτης Ἡλίας τὸν Μαθητὴν
 του τὸν Ἐλισσαῖον, καὶ ὑπῆγαν εἰς τινα τό-
 πον, ὀνομαζόμενον Γάλλα· καὶ ἐκεῖ εἴ-
 πειν ὁ Ἡλίας πρὸς τὸν Ἐλισσαῖον· κάθισε
 αὐτοῦ ἐσθ, ὅτι ἐμένα με ἔστειλεν ὁ Θεὸς
 ἕως τὴν Βαιθὴλ τὴν πόλιν νὰ ὑπάγω.
 Ἀπεκρίθη ὁ Ἐλισσαῖος, ζῇ Κύριος, καὶ
 ζῇ ἡ ψυχὴ σου, δὲν σε θέλω ἀφήσῃ. Ὑ-
 πῆγαν γοῦν καὶ οἱ δύο τοὺς εἰς τὴν Βαι-
 θὴλ, καὶ οἱ ἄνθρωποι ὅπου ἦσαν εἰς τὴν
 Βαιθὴλ, παιδιά ὄντες τῶν Προφητῶν, εἴ-
 παν πρὸς τὸν Ἐλισσαῖον· γνωρίζεις, πῶς
 σήμερον ὁ Θεὸς θέλει νὰ πάρῃ τὸν Αὐθέν-
 την σου; Λέγει τοὺς ὁ Ἐλισσαῖος, καὶ ἐγὼ
 τὸ γνωρίζω, μόνον σιωπᾷτε. Πάλιν εἶπεν
 ὁ Ἡλίας τῷ Ἐλισσαίῳ· κάθου αὐτοῦ, ὅτι
 ὁ Θεὸς με ἀπέστειλεν ἕως τὴν Ἱεριχώ. Πά-
 λιν λέγει του ὁ Ἐλισσαῖος· ζῇ Κύριος, καὶ
 ζῇ ἡ ψυχὴ σου, δὲν σε θέλω ἀφήσῃ. Περι-
 πατῶντες δὲ οἱ δύο, ἤγγισαν εἰς τὴν Ἱε-
 ριχώ, καὶ πάλιν ἐκεῖ οἱ υἱοὶ τῶν Προφητῶν
 εἶπον τῷ Ἐλισσαίῳ· γνωρίζεις, πῶς σή-
 μερον ὁ Θεὸς θέλει νὰ πάρῃ τὸν Διδάσκα-
 λόν σου; Λέγει τοὺς καὶ ἐκείνων ὁ Ἐλισ-
 σαῖος, καὶ ἐγὼ τὸ γνωρίζω, μόνον σιωπᾷτε.
 Πάλιν ἐκ τρίτου εἶπεν ὁ Ἡλίας τῷ Ἐλισ-
 σαίῳ· κάθου αὐτοῦ, ὅτι ὁ Θεὸς με ἀπέσ-
 τειλεν ἕως τοῦ Ἰορδάνη ποταμοῦ, νὰ ὑπάγω
 μοναχός. Λέγει του ὁ Ἐλισσαῖος· ζῇ Κυ-
 ριος, καὶ ζῇ ἡ ψυχὴ σου, δὲν σε θέλω ἀφήσῃ.
 Ὑπῆγαν γοῦν ἀντάμα οἱ δύο τοὺς ἕως τὸν
 Ἰορδάνην ποταμόν· καὶ μετ' αὐτοὺς ἠκο-
 λούθησαν καὶ ἄλλοι πεντήκοντα ἄνθρωποι,
 οἱ ὅποιοι ἦσαν παιδιά τῶν Προφητῶν. Τότε
 ὁ Προφήτης Ἡλίας εὐγαλε τὴν γουναὶν του,
 καὶ ἐκτύπησε τὸν ποταμόν, καὶ παρευθὺς
 ἐσχίσθη εἰς τὸ μέσον, καὶ ἐγένετο στράτα
 διὰ μέσου, καὶ ἐπέρασαν διὰ ξηρᾶς εἰς τὸ
 πέραν· μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν ὁ Ἡλίας τῷ
 Ἐλισσαίῳ· ζήτησε τίποτε χάρισμα νὰ σοῦ
 γένη, πρὶν ἀναληφθῶ ἀπὸ σοῦ. Λέγει του
 ὁ Ἐλισσαῖος, ἄς γένη ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ὅπου
 ἔχεις, διπλὴ εἰς ἐμένα· ἀπεκρίθη ὁ Ἡλίας·
 μέγα χάρισμα ἐζήτησας, πλὴν, εἰάν με ἰδῇς
 ὅταν ἀναληφθῶ, νὰ σοῦ γένη ὡς ἐζήτησας,
 εἰάν δὲ δὲν με ἰδῇς, νὰ μὴ σοῦ γένη. Ἐκεῖ
 συντυχόντας, ἰδοὺ ἐφάνη ὡσανύμαξι
 πύρινον, καὶ ἄλογα πύρινα, καὶ ἄρπαξαν

τὸν Προφήτην Ἡλίαν, καὶ ἀνέφεραν του
 ὡσανύμαξι τὸν οὐρανόν. Ὁ δὲ Ἐλισσαῖος
 βλέπωντάς του ὑφούμενον, ἔκραξε μεγαλο-
 φωνῶς· Πάτερ, ἄρμα Ἰσραὴλ, καὶ ἵππεὺς
 αὐτοῦ· ὅπερ θέλει νὰ εἰπῇ, ὅτι οἱ μὲν
 Βασιλεῖς τῶν Ἑβραίων εἶχαν ἀλογάμαξα,
 καὶ ἐκαβαλίκευσαν ὡς ἐξουσιασταὶ ἐσθ
 δὲ, ὡς Προφῆτα, εἶσαι καὶ ἄρμα, καὶ κα-
 βαλάρης, καὶ ἐξουσιαστὴς τοῦ Ἰσραὴλ.
 Ταῦτα λέγων ὁ Ἐλισσαῖος ἐκράτησε τὴν
 γουναὶν τοῦ Προφήτου Ἡλίου, καὶ ἐπῆρέτην,
 καὶ αὐτὸν μὲν πλέον δὲν τὸν ἶδεν. Ὡς δὲ
 ὑπέστρεψε νὰ ἔλθῃ ὀπισθεν, ἔμελλε νὰ πε-
 ράσῃ τὸν Ἰορδάνην ποταμόν· ὡς δὲ ἦλθεν
 εἰς τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ, ἐπῆρε τὴν γου-
 ναὶν τοῦ Προφήτου Ἡλίου, ὅπου ἔπεσεν ἐ-
 πάνωθεν αὐτοῦ, καὶ μετ' ἐκείνην ἐκτύπησε
 τὸ νερόν, καὶ δὲν ἐσχίσθη. Τότε εἶπεν ὁ
 Ἐλισσαῖος· ποῦ εἶναι ὁ Θεὸς τοῦ Ἡλίου
 τοῦ Πατρός μου; καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸν
 λόγον, πάλιν δεύτερον ἐκτύπησε τὸ νερόν,
 καὶ ἐσχίσθη εἰς δύο, καὶ ἐπέρασε διὰ ξη-
 ρᾶς εἰς τὸ πέραν. Ἰδόντες δὲ οἱ υἱοὶ τῶν
 Προφητῶν, ὅπου ἦσαν εἰς τὴν Ἱεριχώ, ὅτι
 οὕτως ἐθαυματούργησεν ὁ Ἐλισσαῖος, εἴ-
 πον· ἀναπαύθηκε τὸ πνεῦμα τοῦ Ἡλίου
 ἐπὶ τὸν Ἐλισσαῖον, καὶ εὐγῆκαν εἰς συ-
 ναπάντησίν του, καὶ τὸν ἐπροσκύνησαν ἕως
 τὴν γῆν.

Τὰ μὲν οὖν ἔργα καὶ θαύματα τοῦ Προ-
 φῆτου, οὕτως ἔγιναν, εὐλογημένοι Χριστιαν-
 οί, καθὼς ἐν συντόμῳ τὰ ἀκούσετε. Ἰ-
 σως δὲ νὰ ἐρωτήσῃ τις ὅτι ἐπειδὴ ἡ Πα-
 λαία Γραφή δὲν γράφει, ὅτι ἀπέθανεν ὁ
 Προφήτης οὗτος, ἀλλὰ ἐπάρθη ὡσανύμαξι
 τὸν οὐρανόν, ἄραγε ἀπῆθανε φυσικόν θάνα-
 τον, ὡσανύμαξι τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους τοὺς δι-
 καίους καὶ ἀμαρτωλοὺς, ἢ ζωντανὸς εἶναι
 ἕως τὴν σήμερον; καὶ εἰάν εἶναι ζωντα-
 νός, εἰς τί τόπον εὐρίσκεται; καὶ διατί
 εἶναι ζωντανός, καὶ δὲν ἀπέθανε, καὶ πό-
 τε θέλει ἀποθάνῃ; Πρὸς γοῦν αὐτάς τὰς
 ἀποκρίσεις λέγομεν ἀποκρίσιν ὅχι ἐδικήν
 μας, ἀλλὰ τῆς θείας Γραφῆς, ὁ Προφήτης
 οὗτος ἐφάνη μὲν ὅτι ἐπάρθη ὡσανύμαξι
 τὸν οὐρανόν, καθὼς τὸ ἠκούσατε, ἀλλὰ εἰς τὸν
 οὐρανόν δὲν ἀνέβη· διὰ γὰρ τοῦτο λέγει καὶ
 ἡ Παλαία Γραφή, ὅτι ὡσανύμαξι τὸν οὐρα-

νὸν ἀνέβη, ἐπειδὴ δὲ εἶναι δυνατόν σῶμα
φθαρτὸν νὰ ἀνέβη τὸν οὐρανὸν, μηδὲ ἄλλος
τινὰς ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς μετὰ τοῦ
σώματος, μόνον ὁ Χριστὸς, καθὼς τὸ λέγει
καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς τὸ γ'.
Κεφ. Οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανόν,
εἰμὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου, ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ. Ὁ Ἀπόστο-
λος δὲ Παῦλος, ἐν τῇ πρὸς Ἐφεσίους Ἐ-
πιστολῇ εἰς τὸ δ'. Κεφ. τοῦτο ἀποδείχνει
λέγωντας· Ὁ καταβάς, αὐτὸς ἐστὶ (του-
τέστιν ὁ Χριστὸς), καὶ ὁ ἀναβάς ὑπεράνω
τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρωθῇ τὰ πάντα.
Ἄλλος γοῦν τινὰς παρὰ τὸν Χριστόν, ὡς
εἶπον, δὲν ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανόν. Ἀμὴ ὁ
Θεὸς θέλωντας νὰ φυλάξῃ τὸν προφήτην
Ἡλίαν, διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ τέλος τοῦ κό-
σμου νὰ ἐλέγξῃ τὸν Ἀντίχριστον, διὰ τοῦτο
ἐφάνη μὲν ὅτι ἀνελήφθη ὡσάν εἰς τὸν οὐ-
ρανόν, πλὴν ἐδῶ καί τω εἰς τὴν γῆν εὐρί-
σκεται ζωντανὸς μετὰ τοῦ φθαρτοῦ σώμα-
τος, καλὰ καὶ εἰάν ἡμεῖς δὲν τὸν βλέπωμεν
μὲ τούς αἰσθητοὺς ὀφθαλμοὺς, ὡς ἀνάξιοι
δυντες τῆς τοιαύτης θεωρίας. Εἰς ποῖον
δὲ τόπον εὐρίσκεται, οὐδεὶς Ἅγιος, οὔτε
Διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας μας τὸ ἔγραψε,
καὶ διὰ τοῦτο, μήτε ἡμεῖς δὲν δυνάμεσθαι
νὰ ἀποφασίσωμεν περὶ τοῦ τόπου· τόσον
δὲ μόνον γνωρίζομεν ὅτι ὁ Θεὸς ὅπου τὸν
ἐτρεφέ καὶ ἄλλοτε διὰ κόρακος, αὐτὸς δύ-
νεται καὶ τώρα δι' Ἀγγέλου νὰ τὸν τρέφῃ
μέχρι τῆς συντελείας τοῦ κόσμου.
Ὅτι δὲ εἶναι ἀκόμη ζωντανὸς καὶ ὅτι
μέλλει νὰ ἔλθῃ πάλιν σωματικῶς μετὰ τοῦ
δοκαίου Ἐνώχ νὰ ἐλέγξῃ τὸν Ἀντίχριστον,
καὶ νὰ διδάξῃ τὸν κόσμον νὰ μὴ πιστεύ-
σουσι εἰς αὐτὸν τὸν πλάνον Ἀντίχριστον,
καὶ ὅτι τότε μέλλει νὰ λάβῃ θάνατον ἐκ
τῶν χειρῶν τοῦ Ἀντιχρίστου, λέγει το μὲν
καὶ ὁ Προφήτης Μαλαχίας εἰς τὸ δ'. Κεφ.
ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ. « Ἰδοὺ ἐγὼ
ἀποστελῶ ὑμῖν Ἡλίαν τὸν Θεοδίτην πρὶν
ἐλθεῖν τὴν ἡμέραν Κυρίου τὴν μεγάλην, καὶ
ἐπιφανῇ, ὃς ἀποκαταστήσει καρδίαν Πατρὸς
πρὸς υἱόν, καὶ καρδίαν ἀνθρώπου πρὸς τὸν
πλησίον αὐτοῦ, μή ἐλθὼν πατάξω τὴν γῆν
ἄσθην. Ἀλλὰ δὴ καὶ ὁ Θεολόγος Ἰωάννης
εἰς τὸ βιβλίον τῆς Ἀποκαλύψεως αὐτοῦ,

ἐν τῷ ια'. Κεφ. πλέον καθαρώτερα καὶ λε-
πτότερα τὸ διηγείται, λέγων οὕτως. Καὶ
δώσω ταῖς δυοὶ μάρτυσί μου, (ἦγουν τῷ
Προφῆτῃ Ἡλίᾳ καὶ τῷ Ἐνώχ) καὶ προφη-
τεύσουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξή-
κοντα, (ἦγυν μόνον τρεῖς χρόνους καὶ πέν-
τε ἡμῖσι μῆνας) περιβεβλημένοι σάκκους.
Οὗτοι εἰσὶν αἱ δύο ἐλαῖαι καὶ δύο λυχνίαι
ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τῆς γῆς ἐστῶσαι· καὶ
εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι· πῦρ ἐκπο-
ρεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν καὶ κατε-
σθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν, καὶ εἴ τις αὐ-
τοὺς θέλει ἀποκτεῖναι, οὕτω δεῖ αὐτὸν ἀ-
ποκτανθῆναι. Οὗτοι ἔχουσιν ἐξουσίαν
κλεῖσαι τὸν οὐρανόν, ἵνα μὴ βρέχῃ ὑετὸς
ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν τῆς προφητείας· καὶ
ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων στρέφειν
αὐτὰ εἰς αἷμα, καὶ πατάξαι τὴν γῆν πά-
ση πληγῇ, ὅσαςκις ἂν θελήσῃ· καὶ ὅτε
τελέσωσι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον
τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς Ἀβύσσου, ποιήσει
πόλεμον μετ' αὐτῶν, καὶ νικήσῃ αὐτούς,
καὶ ἀποκτανεῖ αὐτούς, καὶ τὰ πτώματα
αὐτῶν ῥίψει ἐπὶ τῆς πλατείας Πόλεως
τῆς μεγάλης, ἣτις καλεῖται πνευματικῶς,
Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, (ὅπῃ καὶ ὁ Κύριος
ἡμῶν ἐσταυρώθη). Καὶ βλίσφουσιν ἐκ τῶν
λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἔθνων
τὰ πτώματα αὐτῶν, ἡμέρας τρεῖς καὶ ἡ-
μῖον· καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφή-
σουσι τεθῆναι εἰς μνημεῖα, καὶ οἱ κατοι-
κοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς (ἦγουν ὅσοι πιστεύ-
σουσι εἰς τὸν Ἀντίχριστον), χαροῦσιν ἐπ'
αὐτοῖς καὶ εὐφρανοῦνται, καὶ δῶρα πέμ-
ψουσιν ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο Προφη-
ται ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ
τῆς γῆς.

Ἰδοὺ βοήθεια Θεοῦ, ἐδιαλύσαμεν τὰς
ἀπορίας μας. Πρέπει δὲ καὶ τοῦτο νὰ
γνωρίζετε ὅτι τὰ θαύματα ὅπου ἠκούσα-
τε ὅτι ἔκαμεν ὁ Προφήτης Ἡλίας, καὶ τὸ
θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον τὰ μαρτυρεῖ,
ἀλλὰ δὴ καὶ οἱ Ἀπόστολοι. Διότι ὁ μὲν
Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς εἰς τὸ δ'. Κεφ. λέ-
γει διὰ τὴν Σαραφθίαν χήραν οὕτως, ὡς
ἐκ προσώπου τοῦ Χριστοῦ, πρὸς τοὺς Ἰου-
δαίους. Ἐπ' ἀληθείας λέγω ὑμῖν πολλὰ
χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡλιοῦ ἐν τῷ

Ἰσραὴλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἔτη τρία, καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν· καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμψθη Ἥλιος, εἰμὴ εἰς Σάρεφθα τῆς Σιδωνος πρὸς γυναικα χήραν· Διὰ δὲ τὴν προσευχὴν ὅπου ἔκαμε καὶ δὲν ἔδρεξεν ὁ Θεὸς ἐπὶ τῆς γῆς τρεῖς χρόνους, καὶ ἕξ μῆνας, ὁ Ἀδελφόςθεος Ἰάκωβος τὸ λέγει εἰς τὸ εἰ. Κεφ. τῆς καθολικῆς αὐτοῦ Ἐπιστολῆς οὕτως· « Ἥλιος ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ οὐκ ἔδρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς χρόνους τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ· καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκε, καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησε τὸν καρπὸν αὐτῆς· Ὅτι δὲ καὶ διὰ προσευχῆς ἐκατέβασε πῦρ ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔκαυσε τοὺς δύο Πεντηκοντάρχους μετὰ τῶν στρατιωτῶν, ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς καὶ τοῦτο βεβαιώνει εἰς τὸ δ'. Κεφ. τοῦ Εὐαγγελίου αὐτοῦ λέγων ὡς ἀπὸ προσώπου τῶν Ἀποστόλων πρὸς τὸν Χριστόν· Κύριε, θέλεις εἰπώμεν πῦρ καταβῆναι ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἀναλῶσαι αὐτούς, ὡς καὶ Ἥλιος ἐποίησε; Καὶ ὁ Ἀπόστολος δὲ Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολὴν ἐν τῷ ια'. Κεφ. λέγει τοὺς αὐτοὺς λόγους, οὓς εἶπεν ὁ Προφήτης Ἥλιος πρὸς τὸν Θεόν, βαρυνόμενος κατὰ τοῦ Ἀχαάβ, καὶ κατὰ τῶν τότε εὐρίσκομένων ἀνθρώπων· Κύριε τοὺς Προφῆτας σου ἀπέκτειναν, καὶ τὰ Θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν, καὶ γὰρ ὑπελήφθη μόνος, καὶ ζητοῦσι τὴν ψυχὴν μου.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀρκοῦσιν εἰς τοσοῦτον· πρέπον δὲ εἶναι εἰς ἡμᾶς ὅπου ἀκούομεν τοὺς λόγους τῶν Ἀγίων καὶ τὰς διηγήσεις νὰ σπουδάζωμεν πῶς νὰ γενοῦμεν καὶ μιμηταὶ τούτων· διὰ γὰρ τοῦτο, καὶ οἱ παλαιοὶ Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας ἔγραφαν τὰ βιβλία, ὅχι μόνον πῶς νὰ τὰ διαβάζωμεν ἀπλῶς, ἢ νὰ τὰ ἀκούωμεν, καὶ ἄλλους πῶς τὰ ἀναγινώσκουσιν, ἀλλὰ νὰ σπουδάζῃ καθίς κατὰ τὴν δύναμιν του νὰ κάμνῃ καὶ ἀπ' ἐκεῖνα ὅπου ἀκούει. Διότι, ὅταν ὁ ἀκούων κάμνῃ κανένα θεάρεστον ἔργον, ἀπὸ ὅσα ἀκούει πρῶτα μὲν προξενεῖ μέγα διάφορον εἰς τὴν ψυχὴν ἐκείνου ὅπου τὸ διδάσκει, καθὼς τὸ λέγει ὁ Προ-

φήτης Ἰερεμίας εἰς τὸ εἰ. Κεφ. Ὅτι ἐὰν ἐξαγάγῃς τίμιον ἀπὸ ἀναξίου, ὡς τὸ στόμα μου ἔφη· Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἀδελφόςθεος Ἰάκωβος, εἰς τὴν Καθολικὴν του Ἐπιστολὴν ἐν τῷ εἰ. Κεφ. τοῦτο βεβαιώνει, λέγωντας· Ἀδελφοί, ἐὰν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ τῆς ἀληθείας καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν, γινώσκειτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἀμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ, σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου καὶ καλύψει πλῆθος ἀμαρτιῶν. Πρῶτον μὲν γοῦν, ὡς εἶπον, μέγα διάφορον προξενεῖ ὁ τελειωτὴς τοῦ λόγου εἰς τὸν Διδάσκαλόν του· δεύτερον δὲ ὅτι καὶ τὴν ἐδικήν του ψυχὴν ἐλευθερώνει ἀπὸ τὴν κόλασιν ὁ τοιοῦτος, καὶ ἀξιούται τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν. Διότι μὴ βάνετε εἰς τὸν νοῦν σας ὅτι ἐὰν μόνον ἀκούωμεν τὰς βίους τῶν Ἀγίων, ἔχομεν διάφορον, ἐὰν δὲν σπουδάζωμεν νὰ τελειώσωμεν καὶ καμμίαν ἀρετήν. Διότι ὥσπερ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γένη τις πλούσιος, μόνον ἀκούοντας πολλὰς διήγησεις, πῶς εὐρῆκαν ἄλλοι τινὲς θησαυρὸν ἐὰν δὲν εὕρῃ καὶ ἐκεῖνος καμμίαν φοράν· ἔτσι οὐδὲ ἐκεῖνος, ὅπου ἀκούει μόνον τὰς διηγήσεις τῶν Ἀγίων, δὲν δύναται νὰ σωθῇ, ἐὰν δὲν σπουδάζῃ νὰ κατορθώσῃ καὶ αὐτὸς μικρὸν τι ἀγαθόν.

Διὰ τοῦτο μὴν ἀμελοῦμεν, εὐλογημένοι Χριστιανοί, πρὸς τὴν κατὰ δύναμιν τελείωσιν τῆς ἀρετῆς, διότι ὁ μὲν κόπος τῆς ἀρετῆς εἶναι ὀλιγοχρόνιος, ἡ δὲ μέλλουσα ἀνάπαυσις εἶναι αἰώνιος καὶ παντοτεινὴ· καὶ πρέπει νὰ μὴν ἀγαποῦμεν τῆς προσκαίρου ζωῆς τὰς ἡδονὰς ἀλλὰ τῆς αἰωνίου βασιλείας τὰ παραίτια νὰ σπουδάζωμεν. Ποῖα δὲ εἶναι τὰ παραίτια τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν; Αἱ Ἐντολαὶ τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ αἱ διδασκαί τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. Διότι ἀπ' αὐταῖς μαθαίνομεν, ποῖα ἔργα νὰ ποιῶμεν, καὶ ποῖα νὰ ἐκφεύγωμεν. Ποῖα εἶναι τὰ ἀμαρτήματα ὅπου κολάζουσι τὸν ἄνθρωπον, καὶ ποῖα εἶναι αἱ ἀρεταί, ὅπου τὸν ἀξιούσι τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἀμαρτήματα δὲ ὅπου κολάζουσι τὸν ἄνθρωπον εἶναι, ὅσα γίνονται κατὰ διάθεσιν. Διάθεσις δὲ λέγεται, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἐξ οἰκείου θελήματος καὶ ἐξ ἰδίας προαιρέσεως ἀμαρτήσῃ εἰς τὸν Θεόν.

Διότι τὰ ἀμαρτήματα πάντα, τὰ ἐκούσια καὶ τὰ ἀκούσια, κατὰ ἑπτὰ τρόπους γίνονται· α'. κατὰ ἀπάτην, β'. κατὰ ἄγνοιαν, γ'. κατὰ ἀνάγκην, δ'. κατὰ βίαν, ε'. κατὰ λήθην, ς'. κατὰ συναρπαγὴν, ζ'. κατὰ διάθεσιν. Κατὰ ἀπάτην μὲν εἶναι ἀμαρτήματα, ὡσάν ἡ παράβασις τοῦ Ἀδάμ, καὶ τῆς Εὐᾶς, οἱ τινες ἐγελάσθησαν ὑπὸ τοῦ ὄψεως καὶ ἔφαγον ἐκ τοῦ ἀπηγορευμένου ξύλου. Κατὰ ἄγνοιαν δὲ λέγεται ἀμαρτήματα, ὅταν δὲν εἶναι τινὰς εἰς τὸν νοῦν του, καὶ πταίσῃ εἰς τὸν Θεόν· ὡσάν ὁ Ἀὼτ, ὅπου ἀπὸ τὴν μίθην του τὴν πολλήν, ἐπὶόρευσε τὰς θυγατέρας του. Κατὰ ἀνάγκην εἶναι ἀμαρτία ὅταν ἀπὸ μεγάλης ἀνάγκης κάμῃ τινὰς τίποτες παράνομον ἔργον, ὡσάν ὁ Προφήτης Δαβὶδ, ὅπου ἀπὸ τὴν πεινᾶν του τὴν πολλήν ὅταν τὸν ἐδίωκεν ὁ Σαοὺλ, ἔφαγε τοὺς ἄρτους τῆς προδίσσεως, τοὺς ὁποίους δὲν εἶχαν ἐξουσίαν οἱ λαῖκοι νὰ τοὺς τρώγουσι, μόνον οἱ Ἱερεῖς. Κατὰ βίαν πάλιν γίνεται ἀμαρτία, ὅταν δυναστευόμενος ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τινὰ μεγαλήτερόν του ἄνθρωπον, φοβηθῇ καὶ ποιήσῃ παρανομίαν· ὡσάν ὁ Ἀαρὼν, ὅπου τὸν ἐβίβασε τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ τῶν Ἑβραίων, ὅταν ἀνέβη ὁ Μωϋσῆς εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ νὰ δεχθῇ τὸν νόμον· καὶ ἔδωκε τοὺς δειλήματα νὰ ποιήσουν τὸ βουκέφαλον, νὰ τὸ προσκυνήσουν ὡς Θεόν. Κατὰ δὲ λήθην λέγεται ἀμαρτήματα, ὅταν λανθασθῇ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τίποτες σύγχυσιν, καὶ ποιήσῃ τίποτες πταίσιμου εἰς τὸν Θεόν· ὡσάν ὁ Μωϋσῆς, ὅπου ἀστόχησε νὰ δεηθῇ τὸν Θεόν νὰ δώσῃ νερόν εἰς τὸ πλῆθος τῶν Ἑβραίων ἐν τῇ ἐρήμῳ ὅταν ἐδιψοῦσαν καὶ τὸν ὕδριζαν. Ἀμὴ ἀπὸ τὴν πίκραν του ἐκτύπησε τὴν πέτραν μετὰ τὴν ῥάβδον του, καὶ εἶπε· μὴ νὰ σὰς δῶλω δώσῃ νερόν ἀπὸ ταύτην τὴν πέτραν; Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς τὸν ὠργίσθη περὶ τούτου, καὶ δὲν τὸν ἀξίωσε νὰ ἰδῇ τὴν γῆν τῆς Ἐπαγγελίας, ἦγουν τὴν Ἱερουσαλὴμ· ὡσπερ τὸ μαρτυρεῖ καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ εἰς τὸν ρέ. Ψαλ. καὶ λέγει. Καὶ παρώργισαν αὐτὸν ἐπὶ ὕδατος ἀντιλογίας· καὶ ἐκακώθη Μωϋσῆς δι

αὐτοὺς, ὅτι παρεπίκραναν τὸ πνεῦμα αὐτοῦ· καὶ διέστειλεν, (ἦγουν ἤμαρτεν) ἐν τοῖς χεῖλεσιν αὐτῶν· τουτέστιν ὁ Μωϋσῆς ἔπταισεν εἰς τὸν Θεόν, εἰπὼν τὸν λόγον ἐκείνου. Πάλιν δὲ κατὰ συναρπαγὴν γίνεται ἀμαρτία ὅταν ἐκεῖ ὅπου δὲν θάρρει ὁ ἄνθρωπος, τοῦ ἔρχεται μία συμφορὰ, καὶ ἀμαρτάνει εἰς τὸν Θεόν, ὡσάν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, ὅπου ἐθάρρει νὰ ἀποθάνῃ μετὰ τοῦ Χριστοῦ, καὶ αὐτὸς ἀθάρρετα τὸν ἀρνήθηκεν. Αὐτὰ γοῦν τὰ γενόμενα ἀμαρτήματα, κατὰ τοὺς ἑξ τρόπους τούτους, εὐκολὰ ἰατρεύονται. Ὅσα δὲ γίνονται κατὰ τὸν ζ'. τρόπον, ἦγουν κατὰ Διὰθεσιν, ἔχουσι καὶ μεγάλου κόπον νὰ ἰατρευθοῦσιν· ὡσάν ἡ ἄρνησις τοῦ Ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ ὅπου γένῃ δίχως ἀνάγκην, δίχως βάσανα μόνον ἐξ ἰδίας προαιρέσεως. Οὐ μόνον δὲ ἡ ἄρνησις τοῦ Ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ γίνεται κατὰ διὰθεσιν, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἀμαρτία θανάσιμος, ὅπου κάμνῃ ὁ ἄνθρωπος δειληματικῶς, ὡσάν ἡ πορνεία, ἡ μοιχεία, ὁ ἐκούσιος φόνος, ἡ κλεψία, ἡ μέθη, καὶ ἄλλα τινὰ ἀμαρτήματα· ἀπὸ τὰ ὅποια ταῦτα δέλομεν νὰ ἔχωμεν καὶ μεγάλην προσοχήν ὅτι ἔχουσι καὶ μέγαν κόπον εἰς τὸ διορθωθῆναι. Διότι ὡσάν πῶς τὸ μικρὸν δένδρον εὐκολὰ ἐκρίζουται, τὸ δὲ μέγα ἔχει καὶ πολὺν κόπον νὰ ἐκρίζωθῇ, οὕτω καὶ αἱ ἀμαρτίαι ὅσαι μὲν γένοῦν κατὰ τοὺς ἄλλους ἑξ τρόπους ὅπου εἶπον εὐκολὰ θεραπεύονται, ἐπειδὴ ἔχουσι καὶ ὀλιγώτερον καλόν· ὅσαι δὲ γένοῦν ἐκούσιως καὶ ἐξ οἰκείου δειλήματος χρειάζονται καὶ μέγαν κόπον εἰς διόρθωσιν. Μὴ γοῦν ἀμαρτάνωμεν, εὐλογημένοι Χριστιανοί, ἀλλὰ μάλλον ἅς ἰδοῦμεν νὰ διορθώσωμεν τὰ προλεχθέντα ἀμαρτήματά μας, διὰ τῆς ἐξομολογήσεως καὶ μετανοίας, ἵνα τύχωμεν καὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἦς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ παναγῷ, καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν, καὶ αἰεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Μαρτύριον τῆς Ἀγίας ἐνδόξου καὶ πανευφήμου Ὁσιομάρτυρος
τοῦ Χριστοῦ .

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ.

Η Πρόνοια τοῦ Θεοῦ κατὰ δύο τρόπους γίνεται, διότι ἢ κατ' εὐδοκίαν εἶναι, ἢ κατὰ συγχώρησιν . Καὶ κατ' εὐδοκίαν μὲν εἶναι ἔργα τῆς Προνοίας τοῦ Θεοῦ, ὅσα εἶναι ἀγαθὰ, δίχως καμμίαν ἀμφιβολίαν, τὰ ὅποια τὰ ὁμολογεῦσιν ὅλοι καὶ πιστοὶ καὶ ἄπιστοι, ὅτι εἶναι καλὰ καὶ ὠφέλιμα . ὡσάν τὸ λάμπειν τὸν ἥλιον, τὸ ἴστασθαι τὴν γῆν, τὸ κινεῖσθαι τὸν οὐρανὸν, τὸ βρέχειν τὰς νεφέλας, τὸ βλαστάνειν τοὺς καρποὺς, τὸ ἀναπνέειν τὰ ζῶα, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, ὅπου εἶναι καὶ ἀναγκαῖα καὶ καλὰ καὶ ὠφέλιμα . Διότι, ἂν λείψουν τὰ τοιαῦτα νὰ μὴ γίνωνται ὑπὸ τῆς Προνοίας τοῦ Θεοῦ, δὲν δύναται νὰ σταθῇ ὁ κόσμος, ὁ ὑπ' αὐτοῦ δημιουργηθείς . Τὰ δὲ κατὰ συγχώρησιν ἔργα τῆς Προνοίας γίνονται μὲν κατὰ πολλοὺς τρόπους, πλὴν ἑπτὰ εἶναι οἱ καθολικώτεροι . Καὶ πρῶτος τρόπος μὲν εἶναι, ὅταν ἀφήνει ὁ Θεὸς πολ- λάκις τοὺς δικαίους, καὶ παιδεύονται, ἵνα φανῇ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἡ ἀρετὴ αὐ- τῶν, καθὼς τὸ ἔπαθεν ὁ Ἰωβ, ὁ ὁποῖος ἦν ἄνθρωπος πλούσιος κατὰ πολλὰ καὶ δί- καιος καὶ ἐνάρετος, καὶ καμμίαν κατηγο- ρίαν δὲν εἶχεν ἀπάνω του, ἀλλ' ὅμως ὁ Θεὸς τὸν ἄφησε, καὶ ἔχασε πρῶτον μὲν τὸν βίον του, καὶ τὰ ὑπάρχοντά του, ἔπειτα δὲ καὶ τὰ ἑπτὰ του παιδιὰ ἀπέθαναν αἰφνιδίῳ θανάτῳ . Τέλος καὶ αὐτὸς ἐλεπρώθη ὅλος, καὶ ἔκαμε μέσα εἰς τὴν κοπρίαν κοιτώμε- νος ἑπτὰ χρόνους . Ταῦτα δὲ ἐσυγχώρησεν, ἵηγουν ἄφησεν ὁ Θεὸς νὰ πάθῃ, διὰ νὰ φανῇ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἡ μεγάλη του ὑπο-

μονή, καὶ ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη . Διότι ἐκαυχᾶτο ὁ μισαρὸς Διάβολος, πῶς μόνον εἰς τὴν εὐημερίαν του καὶ εἰς τὴν ἀνάπαυσίν του εὐχαριστεῖ, καὶ τιμᾷ ὁ Ἰωβ τὸν Θεόν . ἰθαρρόυσαν δὲ καὶ οἱ ἄνθρωποι, ὅτι διὰ νὰ εἶναι πλούσιος ὁ Ἰωβ καὶ εὐη- μερημένος, εἶναι καὶ δίκαιος . Θέλοντας γοῦν ὁ Θεὸς νὰ δείξῃ τοῖς ἀνθρώποις, ὅτι εἰάν καὶ δυστυχῇ ὁ Ἰωβ, εἰάν καὶ κακο- παθῇ, πάλιν θέλει τὸν εὐχαριστεῖ, καὶ δὲν θέλει βλασφημηθῇ, διὰ τοῦτο τὸν ἄ- φησε νὰ πειραχθῇ πρὸς καιρὸν, ἵνα καὶ ὁ Διάβολος καταισχυθῇ, καὶ αἱ ἄνθρωποι γνωρίσουν, ὅτι τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχει καὶ εἰς τὴν εὐημερίαν, καὶ εἰς τὴν δυστυχίαν, καὶ δὲν ἄλλαξε τὴν ἀρετὴν του ἀπὸ τὴν συμφορὰν .

Δεύτερος τρόπος εἶναι, ὅταν συγχωρῇ ὁ Θεὸς, καὶ γίνεται τίποτες ἔργον παρά- ξενον πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, διὰ νὰ γένη ἄλλο μέγαλον ἀγαθόν, ὡσάν ὅπου ἀφήνει ὁ Θεὸς κανένα δίκαιον ἄνθρωπον, καὶ λαμ- βάνει κακὸν θάνατον, ἵνα τιμωρηθῇ ἐδῶ εἰς τὸν κόσμον διὰ κάποιον πταισίμον ὅπου εἶχε καὶ ἐκεῖνος ὡς ἄνθρωπος, διὰ νὰ ἀ- ξιωθῇ τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν . ἢ ὡσάν ἐγινε τὸ Κοσμοσωτήριον Πάθος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸ ὁποῖον φαίνεται μὲν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὡσάν παράδοξον, νὰ σταυρωθῇ, καὶ νὰ τιμωρηθῇ ὁ ἀναμάρ- τητος Χριστός . ἀλλὰ τοῦτο ἐγένετο, διὰ νὰ σωθοῦσιν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτὸν, καὶ νὰ ἐλευθερωθοῦσιν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Διαβόλου, ἐπειδὴ ἄλλος τρόπος δὲν ἦτον

τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Τρίτος τρόπος εἶναι, ὅταν ἀφήνῃ ὁ Θεὸς τὸν ἀνθρώπον τὸν δίκαιον καὶ ἀσθενεῖ καὶ παιδεύεται, διὰ νὰ μὴν ὑπερηφανεύεται εἰς τὴν ἀρετὴν του, καθὼς τὸ ἔπαθεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὁ ὁποῖος ἦτον καὶ Ἅγιος, καὶ Ἀπόστολος, καὶ στόμα Χριστοῦ, ἀλλ' ὅμως τὸν ἄφηνεν ὁ Θεός, καὶ ἦτον πάντοτε δεδεμένος ἀλύσει, καὶ εἶχε κόπους περισσοτέρους τῶν ἄλλων Ἀποστόλων, καὶ μυρία κακὰ ἐπάθαινε, καὶ ἔδερνάν τον οἱ ἄπιστοι, καὶ ἐφυλάχιζάν τον, καὶ ἐπεινά, καὶ ἐδίψα, καὶ γυμνὸς ἐπεριπάτει, καὶ ἄλλας πολλὰς θλίψεις ἐπάσχε, καταπῶς τὸ διηγεῖται καὶ μόνος του εἰς τὸ ια'. Κεφ. τῆς πρὸς Κορινθίους δευτέρας Ἐπιστολῆς αὐτοῦ. Ταῦτα δὲ πάντα ἐσυγχῶρει ὁ Θεός, καὶ τὰ ἐπάθαινε, διὰ νὰ μὴν ὑπερηφανεύεται εἰς τὸ Ἀποστόλικόν χάρισμα ὅπου εἶχε, καὶ εἰς τὰς ἀποκαλύψεις ὅπου ἔδλεπε, καὶ εἰς τὰς θαυματουργίας αἷς ἐποίει, καθὼς τὸ βεβαιώνει καὶ μόνος του εἰς τὸ ιβ'. Κεφαλ. τῆς αὐτῆς Ἐπιστολῆς. Τέταρτος τρόπος εἶναι, ὅταν παιδεύεται ὁ ἁμαρτωλὸς διὰ νὰ σωφρονισθῶσιν οἱ δίκαιοι, καὶ νὰ γνωρίσουν τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην ὅπου ἔχει εἰς αὐτοὺς, καθὼς τὸ ἔπαθεν ὁ Φαραὼ, καὶ οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ ὁποῖοι κατεποντίσθησαν ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ Θαλάσσῃ, διὰ νὰ φοδηθῶσιν οἱ Ἑβραῖοι τὸν Θεόν, καὶ νὰ πιστεύσουσι τοῖς λόγοις τοῦ Προφήτου Μωϋσέως, καθὼς τὸ λέγει καὶ μόνος του ὁ αὐτὸς Προφήτης εἰς τὸ ιδ'. Κεφ. τῆς Ἑξόδου, γράφων. Εἶδε δὲ Ἰσραὴλ τὴν χεῖρα τὴν μεγάλην, ἃ ἐποίησε Κύριος τοῖς Αἰγυπτίοις, καὶ ἐφοβήθη ὁ λαὸς τὸν Κύριον, καὶ ἐπίστεισαν τῷ Θεῷ, καὶ Μωϋσῇ τῷ Δεράποντι αὐτοῦ· ἢ ὡσάν ἔπαθεν ὁ ἐκ γενετῆς τυφλός, ὅπῃ ἀναφέρει ὁ Σεῖος Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστὴς εἰς τὸ Κεφ. τοῦ κατ' αὐτὸν Εὐαγγελίου, περὶ τοῦ ὁποίου εἶπεν ὁ Χριστὸς τοῖς Ἀποστόλοις, ὅτι διὰ τοῦτο ἐγεννήθη τυφλός, διὰ νὰ φανερωθῶσι τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ εἰς αὐτόν.

Πέμπτος τρόπος εἶναι, ὅταν ἀφήνῃ ὁ Θεὸς τινὰ ἀνθρώπον καὶ πειράζεται διὰ ταῖς ἁμαρτίαις τῶν γονέων του, καθὼς

τὸ λέγει ὁ Μωϋσῆς, ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ κ'. Κεφ. τῆς Ἑξόδου. Ἀποδίδους ἁμαρτίας γονέων ἐπὶ τέκνα, ἐπὶ τρίτην καὶ τετάρτην γενεὰν τοῖς μισοῦσί με. Τοῦτο δὲ ἔπαθάντο καὶ ἄλλοι πολλοί, ἀλλ' οὖν καὶ ὁ Βασιλεὺς Ῥοβοάμ, ὁ υἱὸς τοῦ Σολομῶντος, πολλὰ κακὰ ἔπαθε διὰ τὴν ἁμαρτίαν καὶ ἀσέβειαν τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ, καθὼς τὸ εὐρίσκωμεν γεγραμμένον εἰς τὸ ια'. Κεφ. τῶν Βασιλειῶν τρίτης Βιβλίου, ὅτι εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς τὸν Σολομῶντα « Ἀνθ' ὧν ἐγένετο ταῦτα μετὰ σοῦ, καὶ οὐκ ἐφύλαξας τὰς Ἑντολάς μου καὶ τὰ προστάγματά μου, ἃ ἐνετειλάμην σοι, διαρρήσων διαρρήξω τὴν Βασιλείαν σου, ἐκ χειρὸς σου, καὶ δώσω αὐτὴν τῷ δούλῳ σου· πλὴν ἐν ταῖς ἡμέραις σου οὐ ποιήσω αὐτά, διὰ Δαβὶδ τὸν Πατέρα σου· ἐκ χειρὸς τοῦ υἱοῦ σου λείβομαι αὐτήν ». Ἐκτος τρόπος εἶναι, ὅταν ἀφήσῃ ὁ Θεὸς τινὰ ἀνθρώπον καὶ πέσῃ εἰς ἁμαρτίας, διὰ νὰ διορθώσῃ ἄλλο του περισσότερον ἁμαρτήματα ὡσάν τινὰς Ἀσκητὰς, ὅπου ἀκούομεν εἰς τὰ Πατερικά, ὅτι διὰ τὴν ὑπερηφανίαν τοὺς τοὺς ἄφηνεν ὁ Θεός, καὶ ἐπιπταν εἰς πορνείαν, ἢ εἰς γαστριμαργίαν, ἢ εἰς ἄλλο σαρκικὸν πάθος, διὰ νὰ γνωρίσουν τὴν ἀσθένειαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, καὶ νὰ ταπεινωθῶν ἀπὸ τὴν πολλὴν τοὺς ὑπερηφανίαν, νὰ μὴ λέγουσιν, ὅτι ἄλλος κανεῖς δὲν τοὺς υπερβαίνει εἰς τὴν ἀρετὴν· ἢ ὡσάν τὸ ἔπαθεν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Σωτηρίου Πάθους τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος διὰ νὰ καυχῇ ἐνώπιον τοῦ Χριστοῦ, παρεχωρήθη νὰ πέσῃ εἰς τὸ πταίσμα τῆς ἀρνήσεως, ἵνα γνωρίσῃ τὸ ἀσθενὲς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.

Ἑβδομος τρόπος εἶναι, ὅταν ἀφήσῃ ὁ Θεὸς τινὰ ἀνθρώπον νὰ πειραχθῇ καὶ νὰ κακοπαθήσῃ, διὰ νὰ τιμηθῇ καὶ ἐκεῖνος, καὶ νὰ γένῃ καὶ καλὸν παράδειγμα πρὸς τοὺς ἄλλους· ὡσάν τὸ ἔπαθαν οἱ Ἅγιοι Μάρτυρες, τοὺς ὁποῖους τοὺς ἄφηνεν ὁ Θεός, καὶ τοὺς ἐπαίδευαν, καὶ τοὺς ἐπείραζαν οἱ ἀσεβέστατοι Βασιλεῖς διὰ δύο αἰτίας· μίαν μὲν, διὰ νὰ τιμηθῶν καὶ ἐκεῖνοι, ἀξιωθέντες τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν· δευτέραν δὲ, διὰ νὰ εἶναι καὶ πρὸς

ἡμᾶς, ὡς ἂν καλὸν ἐξόμπλιον· ὅτι, ὅταν πάσχωμεν καὶ ἡμεῖς τινὰ πειρασμὸν ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, νὰ τὸν ὑπομείνωμεν προθύμως, ὥσπερ καὶ ἐκεῖνοι. Οὐ μόνον δὲ ἡμεῖς οἱ ἄνδρες ἔχομεν καλὸν παράδειγμα τοὺς Ἁγίους Μάρτυρας, ἀνδρῶν ἀλλήλων νὰ τοὺς μιμηθῶμεν εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς Εὐσεβείας ἀγῶνας καὶ πειρασμούς, ἀλλὰ καὶ αἱ γυναῖκες ἔχουσι πολλὰς ἀγίας γυναῖκας, τιμωρηθείσας καὶ παιδευθείσας ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ εἰς καλὸν παράδειγμα, ὅταν ἔλθῃ καὶ εἰς αὐταῖς πειρασμός τις, ὑπὲρ τῆς εὐσεβοῦς Πίστεως τῶν Χριστιανῶν, νὰ μὴ προφασίζονται καὶ λέγουν, ὅτι ὡς ἀσθενέστερον γένος ὅπου εἶναι, δὲν δύνανται νὰ ὑπομείνουν τιμωρίας καὶ βάσανα. Διότι οὐ μόνον ἄνδρες ἐμαρτύρησαν καὶ ἐθανατώθησαν εἰς τοὺς παλαιούς καιροὺς διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες πολλαὶ ὑπέμειναν περισσοτέρας τιμωρίας καὶ βάσανα, διὰ νὰ μὴ ἀρνηθῶσι τὸν Χριστόν, καθὼς τὸ ἀκούομεν κατ' ἐκάστην ἡμέραν εἰς τὰ συναξάρια τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Μία γοῦν ἀπ' αὐτὰς τὰς ἀγίας γυναῖκας, εἶναι καὶ ἡ σήμερον ἐορταζομένη ἀγία Παρασκευή, τῆς ὁποίας τὸ Μαρτύριον, τὸν ὑπὲρ Χριστοῦ θάνατον, βούλομαι νὰ διηγηθῶ σήμερον πρὸς τὴν ἀγάπην ὑμῶν, εὐσεβέστατοι Χριστιανοί. Πλὴν, ἀκούσατε τοῦτο μετὰ πάσης εὐλαθείας καὶ προθυμίας· πρῶτον μὲν διὰ νὰ καταλάβετε, ὅτι ὡς λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ γ'. Κεφ. τῆς πρὸς Γαλάτας Ἐπιστολῆς αὐτοῦ. Οὐκ ἐν ἄρσεν καὶ θήλει· ἢ γοῦν ἐμπροσθὰ εἰς τὸν Θεὸν δὲν εἶναι ἄρσενικόν οὐδὲ θηλυκόν, τουτέστι, δὲν λογαριάζει ὁ Θεός, ὅτι μόνον οἱ ἄνδρες νὰ σωθῶσι, καὶ αἱ γυναῖκες νὰ κολαθούσιν, ἀλλὰ ἐπίσης τοὺς ἔχει ὅλους, ὅσοι πιστεύουσιν εἰς αὐτόν. Πάντες γὰρ ὑμεῖς φύσει εἰς ἔστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Δεύτερον δὲ, νὰ μὴ προφασίζώμεσθαι καὶ λέγωμεν, ὅτι δὲν δυνάμεσθαι νὰ ὑπομείνωμεν τιμωρίας καὶ πειρασμούς ὑπὲρ τῆς Πίστεως. Διότι, ἐὰν εὐρεθῇ, ὅτι γυναῖκες, τὸ ἀσθενέστατον γένος, ὑπέμειναν ἀπείρους βασάνους καὶ θάνατον ἄσχημον, μόνον διὰ νὰ μὴ ἀρνη-

θῶσι τὸν Χριστόν, ποίαν ἀπολογία δύναται ἔχει ἡμεῖς ὅπου εἰσεσθῆναι ἄνδρες, καὶ ἔχομεν τὴν ἐξουσίαν τῶν γυναικῶν, ἐὰν δὲν ὑπομείνωμεν περισσότερα ἀπ' αὐταῖς, ὅταν ἔλθῃ καιρὸς Μαρτυρίου; Ἀκούσατε γοῦν ἐξ ἀρχῆς, τὴν περὶ τῆς Ἀγίας Ὀσιομάρτυρος Παρασκευῆς διήγησιν.

Μετὰ τὴν Ἐνσαρκον Οἰκονομίαν τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν ἐκ τῆς Παρθένου Γέννησιν, ὡς ῥη'. χρόνους, ἦτον τις Βασιλεὺς εἰς τὴν μεγαλοπολιν Παλαιὰν Ῥώμην, Ἀντωνίος λεγόμενος, τὸ ἐπίκλην, Εὐσεβής. Παλαιὰν δὲ Ῥώμην ὀνομάζουσι τὴν πόλιν τῶν Λατίνων, διότι εἶναι καὶ ἄλλη Ῥώμη Νέα, εἰς τὰ μέρη τῆς Θράκης, τὴν ὁποίαν καλοῦμεν καὶ Κωνσταντινέπολιν. Ἦτον δὲ ὁ Βασιλεὺς ἐκεῖνος εἰς τὴν ἀρχὴν Ἑλλήν κατὰ τὴν Ὀρθηκαίαν, καὶ ἐπροσκύνηε ταῖς εἰδώλοις ταῖς ἀψύχοις, ὡς Θεοῖς. Εἰς γοῦν ταῖς ἡμέραις τῆς Βασιλείας αὐτοῦ ἐμαρτύρησεν αὕτη ἡ Ἀγία. Πλὴν ἀκούσατε ἀνέκαθεν τὴν ὑπόθεσιν, πῶς ἦτον ἡ γέννησις καὶ ἡ ἀνατροφή αὐτῆς. Πρὸ τῆς Βασιλείας τούτου τοῦ Ἀντωνίου, ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Βασιλέως Ἀδριανοῦ, ἦτον τις Χριστιανὸς εὐσεβής καὶ ὀρθόδοξος, καὶ πλούσιος κατὰ πολλὰ, Ἀγάθων λεγόμενος, ἔχων γυναῖκα καὶ αὐτὴν Χριστιανήν, Πολιτείαν καλουμένην· εὗρισκετο δὲ εἰς μίαν χώραν, πλησίον οὖσαν τῆς μεγαλοπόλεως Ῥώμης· πλὴν εἰς ὅλαις ταῖς καλοσύναις καὶ ἐλεημοσύναις ὅπου εἶχεν ὁ Ἀγάθων ἐκεῖνος, ἦτον ἄτεχνος, καὶ παιδίον δὲν εἶχεν, οὔτε ἄρσεν, οὔτε θήλυ, καὶ διὰ τοῦτο ἦτον ἀείποτε λυπημένος· καὶ ἤξεύρουσιν ὅσοι ἔχουσι πλοῦτον, καὶ παιδίον δὲν κάμνουσι, πόσῃ θλίψιν ἔχουσιν οἱ τοιοῦτοι. Διὰ τοῦτο γοῦν ἐπαρακαλοῦσάν καὶ οἱ δύο τοὺς τὸν Θεὸν νὰ τοὺς δώσῃ τέκνον, οὐχὶ μόνον διὰ τὴν κληρονομίαν τοῦ πολλοῦ πλοῦτον ὅπου εἶχαν, ἀλλὰ μᾶλλον διὰ τὴν διαδοχὴν τοῦ γένους αὐτῶν. Ἀλλ' ὅμως ὁ Θεός, ὅπου ποιεῖ τὸ θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτόν, καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν εἰσακούει, ὡς λέγει καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ, αὐτὸς ἐπήκουσε καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν. Καὶ μετὰ ἐλίγας ἡμέρας συλλαβῆσα ἡ Πολιτεία, ἐγέννησε τὴν Ἀγίαν ταύτην ἐν τῇ ἑκτῇ ἡμέρᾳ

τῆς ἐβδομάδος, διὰ τοῦτο, καὶ ὅταν ἐβά-
πτισαν αὐτήν, ἔθεσαν τὸ ὀνομάτων Παρα-
σκευήν. Ἐκ πρώτης γοῦν ἡλικίας ἔδειχεν
παρευθὺς, ποταπὴ θέλει γένῃ καὶ εἰς τὰ
ἕστερα· διότι δὲν ἔπαιζεν ἀτάκτως, ὡσάν
τὴν σήμερον ἡμέραν τὰ μωρὰ κοράσια, ὅδε
εἰς ἀπρεπα παιγνίδια ἡσχολεῖτο, οὐδὲ ἀ-
κούετο ἀργολογία, ἢ μωρολογία ἐκ τοῦ σώ-
ματος αὐτῆς, ἀλλὰ ἐπαιδεύετο ὑπὸ τῆς
μητρὸς αὐτῆς Πολιτείας εἰς πᾶν ἔργον Θεά-
ρεστον, καθὼς πρέπει νὰ παιδεύουσιν αἱ
μητέρες τὰς θυγατέρας· εἰς τὴν ἄλλην γὰρ
ἀνατροφὴν καὶ παίδευσιν ὁποῦ εἶχεν ἡ Α-
γία, ἔμαθε καὶ τὰ Ἱερὰ Γράμματα, διὰ
τοῦτο δὲν ἔλειπεν αἰετοῦ ἀπὸ τὴν Ἐκκλη-
σίαν, οὐδὲ τὴν ἰδε ποτὲ ἄνθρωπος, νὰ μὴ
βασιλῇ Βιβλίου εἰς τὰς χεῖράς της, παρε-
κτός μόνου ὅταν ἔτρωγε ψωμί, ἢ ἔκαμνεν
ἀναγκαίαν χρεῖαν τοῦ σώματος. Ἡγάπα
δὲ κατὰ πολλὰ τὴν παρθενίαν, κατὰ μέμη-
σιν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, καὶ διὰ τῶτο
οὐ μόνου τοὺς ὀφθαλμούς, οἱ ὅποιοι εἶναι
στράτα τοῦ ἔρωτος, ἐφύλαττεν ἀπὸ θεωρίαν
ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ στόμα ἀπὸ αἰσχρο-
λογίαν, καὶ τὴν ἀκοήν νὰ μὴν ἀκῆ ἀπρε-
πα λόγια. Ἀκούετε, ὦσαι εἰστε παρθέναίς,
καὶ μάθετε πῶς πρέπει νὰ παρθενεύετε· διό-
τι, οὐχὶ ὅποια μόνου μὲ κορμὶ παρθενεύει,
ἐκείνη λέγεται καθολικὰ παρθένος, ἀλλὰ ἐ-
κείνη ὁποῦ εἶναι καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν κα-
θάρα, καὶ δὲν ἔχει εἰς τὸν λογισμὸν της
αἰσχροῦς ἐνθυμήσεις, ἢ τοιαύτη εἶναι καθο-
λικὰ Παρθένος.

Ἀκούσατε, καὶ ὅσαι ἔχετε ἄνδρας, πῶς
ὀρίζει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ β'. Κεφ.
τῆς πρὸς Τιμόθεον πρώτης Ἐπιστολῆς αὐτῆς.
Μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυ-
τάς, μὴ ἐν πλάσμασιν, ἢ χρυσῷ, ἢ μαργα-
ρίταις, ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, ἀλλ' ὅ πρέ-
πει γυναῖξιν, ἐπαγγελλομέναις Θεοσεβείαν
δι' ἔργων ἀγαθῶν « ἡγουν, νὰ μὴ φιμμιθώ-
νεσθε, οὐδὲ νὰ στολιζέσθε μὲ χρυσᾷ φορέ-
ρέματα, καὶ μὲ μαργαριτάρια, ἀλλὰ νὰ εἰ-
στε τιμημέναις καὶ σωφρονεῖς, καθὼς πρέ-
πει ταῖς γυναῖξιν τῶν Χριστιανῶν, ὁποῦ
θέλουν νὰ ἀρέσουν τὸν Χριστόν, μὲ ἔργα
ἀγαθὰ, καὶ οὐχὶ μὲ στολίδια. Ἀκούετε,
καὶ ὅσαι ἔχετε θυγατέρας ἀνυπάνδρους,

πῶς πρέπει νὰ ταῖς παιδεύετε, ὅχι νὰ γί-
νεσθε ἐσεῖς κακὸν παράδειγμα εἰς αὐτάς,
ἀλλὰ νὰ εἰστέ τύπος καὶ ἐξομπίτων τῶν
θυγατέρων σας πρὸς πᾶν ἔργον Θεάρεστον·
διότι, ὅταν ἐσεῖς συντυχνετέ λόγους ὁ-
ποῦ μολύνουσι τὰς ψυχὰς τῶν ἀπαλῶν
παρθένων, ὅταν δὲν ἀγαπᾶτε τὴν δουλείαν
τοῦ σπητίου, ὅταν ἀντιλέγετε ταῖς ἰδίαις
ἀνδράσιν, ὅταν παρακύπτετε συχνάκις ἐκ
τῶν παραθυρίδων, ὅταν ἀτακτεῖτε, καὶ
χορεύετε, ὅταν δὲν συντρέχετε τὴν Ἐκκλη-
σίαν, ὅταν ἀγαπᾶτε τὸ πολὺ κρασί, ὅταν
ἐσεῖς δὲν ἔχετε καμμίαν εὐλάβειαν, ὅδε κρᾶ-
τησιν τῆς γλώσσης, πόθεν ἄλλοθεν νὰ μά-
θωσιν αἱ μικραὶ κόραι τὴν παίδευσιν, αἱ
τινὲς δὲν εὐγαίνουσιν ἔξω τοῦ οἴκου; Ἀλλὰ
ἡ ἁγία αὕτη Παρασκευὴ δὲν ἦτον τοιαύτη
οὐδὲ ἐπαιδεύθη τοιουτοτρόπως ὑπὸ τῆς μη-
τρὸς αὐτῆς, οὐδὲ εἶχε τὴν εὐμορφίαν της
καὶ τὸ κάλλος εἰς ἔρωτας νέων ἀτάκτων,
ὁποῦ περιέρχονται ὡσάν κακὰ σκυλλία, πῶ
νὰ ἰδοῦσι καμμίαν κόρην, οὐδὲ παρέκυ-
πτειν ἀπὸ τὰ παραθύρια, νὰ ἀγρεύσῃ τὰς
ψυχὰς τῶν ἀνδρῶν, ἀλλὰ αἰετοῦ ἕνα ἔρ-
γον εἶχε ἀπαραίτητον, νὰ στολίσῃ τὴν
ψυχὴν της μὲ νηστείαν, μὲ ἐγκράτειαν, μὲ
σιωπὴν, μὲ προσευχὴν, μὲ παρθενίαν μὲ
ἐλεημοσύνην, καὶ μὲ πᾶν ἔργον Θεάρεστον.
Πολλοὶ Ἀρχοντες τοῦ καιροῦ ἐκείνου ἐπε-
θύμησαν νὰ τὴν πάρουσι νύμφην εἰς τοὺς
υἱοὺς αὐτῶν, καὶ διὰ τὸν πατρικὸν της
πλοῦτον, καὶ διὰ τὴν εὐμορφίαν της, τὸ δὲ
περισσότερον διὰ τὴν φρονιμάδα της· ἀλλὰ
αὕτη ἀγαπῶσα τὴν παρθενίαν, καὶ θέλου-
σα νὰ γένῃ νύμφη καθαρὰ καὶ ἀμόλυν-
τος τοῦ Χριστοῦ, δὲν ἤθελεν οὔτε εἰς τὰ
ὠτά της νὰ ἀκούσῃ τοὺς λόγους τῆς ὑπαν-
δρείας. Ταῦτα δὲ βλέποντες οἱ γονεῖς αὐ-
τῆς, ἔχαιρον δοξάζοντες καὶ εὐχαριστοῦντες
τῷ Θεῷ, ὁποῦ τοὺς ἐχάρισε τοιοῦτον τέκνον
εὐλογημένον.

Ὅταν δὲ ἐγένετο ἡ ἁγία κ'. χρόνων,
ἀπέθανον οἱ γονεῖς αὐτῆς, καὶ ἀπέμεινεν
ὁ πολὺς βίος ἐκεῖνος εἰς τὰς χεῖράς της·
καὶ παρευθὺς ἔδειξε τὴν ἀγαθὴν της προαί-
ρεσιν, διότι δὲν ἐχρειάσθη τὸν βίον εἰς κακὰ
θελήματα τοῦ κορμίου, οὐδὲ εἰς ἀναπαύ-
σεις τοῦ σώματος, οὐδὲ εἰς φαγοπότηα καὶ

στολίδια· ἀλλὰ ἀκούσασα τὸν Χριστὸν, πῶς ὀρίζει εἰς τὸ ιβ'. Κεφ. τοῦ κατὰ Λουκᾶν ἀγίου Εὐαγγελίου. Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν, καὶ δότε ἐλεημοσύνην, ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλάντια, μὴ παλαιόμενα, Ψησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς »· ἐμοίρασέ τον ὅλον τοῖς δεομένοις καὶ πτωχοῖς ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Ἐπειτα ὑπῆγεν εἰς ἓνα Μοναστήριον, ὅπου ἦσαν Καλογραιαὶ γυναῖκες, καὶ ἐφόρεσε τὸ Μοναχικὸν σχῆμα, καὶ ἐκεῖ ἔκαμε καιρὸν ἱκανὸν, ἐν πάσῃ ὑποταγῇ καὶ ταπεινώσει, δουλεύουσα τῷ Θεῷ, καὶ τῇ Προεστῶσῃ τοῦ Μοναστηρίου. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἀγάπα νὰ μαρτυρήσῃ ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦτο λαβοῦσα τὴν εὐχὴν τῆς Ἡγουμένης, καὶ τῶν ἄλλων Μοναζουσῶν ὡς ἀγαθὸν συνοδοιπόρον, ἐξῆλθε τοῦ Μοναστηρίου κηρύττουσα κατὰ πᾶσαν πόλιν καὶ Χώραν, τὸ Ὄνομα τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅθεν καὶ πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ Ἰουδαίων, ἀκούοντες τοὺς λόγους αὐτῆς, ὑπέστρεφον εἰς Θεογνωσίαν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι εὐρεθέντες εἰς μίαν πόλιν ὅπου ἐκήρυττεν ἡ Ἀγία, ὡς φθονερὸν γένος ὅπου εἶναι αἰείποτε, καὶ ἐχθρότατον τῶν Χριστιανῶν, βλέποντες τοὺς Χριστιανούς πληθυνομένους, καὶ τὴν Ὁρησκείαν αὐτῶν ἀτιμαζομένην καὶ ὑβριζομένην, προσελθόντες τῷ Βασιλεῖ Ἀντωνίῳ, διέβαλον τὴν Ἀγίαν, λέγοντες· Βασιλεῦ πολυχρονημένε, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι πείθονται τῷ προστάγματι τῆς Βασιλείας σου, γυνὴ δέ τις, ὀνόματι Παρασκευὴ, κηρύττει τὸν Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τῆς Μαρίας, τὸν ὁποῖον ἐσταύρωσαν οἱ πατέρες ἡμῶν, ὡς πλάνου καὶ ἀντίθεου, καὶ λέγει, ὅτι αὐτὸς εἶναι μόνος Θεὸς ἀληθινός, οἱ δὲ ὑπὸ τῆς Βασιλείας σου προσκυνούμενοι Θεοὶ εἶναι ξύλα κωφὰ καὶ ἀναίσθητα.

Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Βασιλεὺς Ἀντωνίος, ὅλος ἐπλήσθη θυμοῦ, καὶ παρενθὺς ἀποστείλας στρατιώτας, ἔφερε τὴν Ἀγίαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ· καὶ ὡς ἶδε τὴν ὠραιότητα αὐτῆς, ὅλος ἐξεπλάγην, καὶ ᾄδματο μὲ κολακείας λέγειν πρὸς αὐτήν· ὦ Παρασκευὴ, ἐγὼ μὰ τὴν δύναμιν τῶν μεγάλων

Θεῶν, καὶ τὴν νεότητά σου λυποῦμαι, καὶ τὴν εὐμορφίαν σου θαυμάζω, καὶ τὴν γνώσιν σου ἐπαινῶ, καὶ διὰ τοῦτο συμβουλεύω σε νὰ θυσιάσῃς τοῖς Θεοῖς, οἱ ὅποιοι σοῦ ἔδωκαν τὴν εὐμορφίαν ταύτην· διέτι εἰ μὲν ποιήσῃς, καθὼς σου λέγω, θέλω σοῦ δώσῃ πολλὰς δωρεάς· εἰδὲ, θέλης νὰ στήσῃς τὸ θέλημά σου, καὶ νὰ φαῖς ἐναντία τῶν ἡμετέρων προσταγμάτων, ἤξευρε, ὅτι θέλω σὲ τιμωρῆσαι μὲ βάσανα, τὰ ὁποῖα καὶ μόνον ἐξ ἀκοῆς καὶ θεωρίας καταπλήττουσι τὸν ἄνθρωπον, μῆτοιγε καὶ νὰ τὰ πάθῃ. Καὶ ὁ Βασιλεὺς τοιαῦτα καὶ ἄλλα περισσότερα ἔλεγε, καλοπιάνωντας τὴν Ἀγίαν· ἀλλὰ αὐτὴ σημειωσαμένη ἑαυτὴν τῷ σημείῳ τοῦ τιμίου Σταυροῦ ἀπεκρίθη πρὸς αὐτόν· Μὴ νομίσῃς, ὦ Βασιλεῦ, ὅτι μὲ τὰς τοιαύτας κολακείας, ἢ μὲ τοὺς τοιοῦτους φοβερισμούς, θέλω ἀνῆλθῃ ἐγὼ τὸν γλυκύτατόν μου Ἰησοῦν Χριστόν, διότι δὲν εἶναι καμμία βάσανος, οὔτε τιμωρία, οὔτε παίδεισις, ὅπου νὰ μὲ χωρίσῃ ἀπὸ τὴν ἀγάπην του. Ὡς δὲ ἤκουσε ταῦτα ὁ Βασιλεὺς, ὥρισε τοὺς στρατιώτας μετὰ μεγάλου θυμοῦ νὰ καύσουσι περὶ σσῶς μίαν περικεφαλαίαν, ἥγουν μπαρπούταν σιδηρᾶν, ἕως οὗ νὰ κοκκινίσῃ, καὶ τότε νὰ τὴν βάλουν εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς Ἀγίας· ἀλλὰ ὁ Θεὸς, ὅπου ἐφυλάξε ποτὲ τοὺς τρεῖς Παῖδας ἐν τῇ καμίνῳ, καὶ δὲν ἐχωνευσθησαν ὑπὸ τοῦ πυρός, αὐτὸς καὶ τότε ἐθαυματούργησεν εἰς τὴν Ἀγίαν· διότι ἤθελες εἰπῇ, ὅτι ψυχρὰν δρόσον ἔχουσα εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς, τοιουτοτρόπως τὸ ἐλογίσθη ἡ Ἀγία. Πολλοὶ γοῦν τῶν περιεστώτων Ἑλλήνων, ἰδόντες τοῦτο τὸ παράδοξον θαῦμα, αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστόν· τοὺς ὁποίους ὁ Βασιλεὺς ὥρισε νὰ τοὺς θανατώσουσι διαφόροις θανάτοις· ἄλλους μὲν νὰ ἀποκεφαλίσουν, ἄλλους δὲ νὰ κατακαύσουν, ἄλλους νὰ πνίξουν εἰς τὸν ποταμὸν τῆς Ρώμης Τίβεριν, ἄλλους νὰ ἐκδάρουν. Καὶ τοὺτους μὲν τοις-τοτρόπως τοὺς ἐτιμώρησε, τὴν δὲ Ἀγίαν ὥρισε νὰ τὴν βάλουν εἰς φυλακὴν, ἕως νὰ συλλογισθῇ, μὲ πῶς τρόπον νὰ τὴν θανατώσῃ. Βληθεῖσα δὲ ἡ Ἀγία εἰς τὸ δεσμωτήριον, ἐδέετο τοῦ Κυρίου λέγσσα. Φύλαξόν

με, Κύριε, εἰς τὴν ἀληθινὴν Πίστιν σε, καὶ λυτρώσέ με ἐκ τῶν σκανδάλων τοῦ ἐχθροῦ· ὅτι πρὸς σέ ἦρα τὴν ψυχὴν μου. Κατὰ δὲ τὸ μεσουκτιον ἐφάνη αὐτῇ Ἄγγελος Κυρίου, ἔχων εἰς τὰς χεῖρας Σταυρὸν φωτεινόν, καὶ κάλαμον, καὶ σπόγγον, καὶ στέφανον, καὶ λέγει αὐτῇ· Χαίροις, Παρασκευῇ, ἀθληφόρε τοῦ Κυρίου, μὴ φοβου τὰς βασάνους τῶν Τυράννων, διότι ὁ Κύριος ἡμῶν, ὁ ὁποῖος κατεδέξατο διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων σταυρωθῆναι τῷ ἀκανθίνῳ στεφάνῳ, αὐτὸς θέλει εἶσται βοηθός σου, νὰ σέ λυτρώσῃ ἀπὸ πάντα πειρασμὸν ἐπερχόμενόν σοι. Καὶ ὁ μὲν Ἄγγελος ταῦτα εἰπὼν πρὸς τὴν ἁγίαν, καὶ λύσας αὐτὴν ἐκ τῶν δεσμῶν, ἀπῆλθεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς· ἡ δὲ Ἁγία ἀκυσάσα τοὺς λόγους τοῦ Ἀγγέλου, διετέλεσε προσευχομένη ἕως οὗ ἡμέρα ἐγένετο.

Τὸ δὲ ταχύ ὥρισεν ὁ Βασιλεὺς νὰ φέρῃ τὴν Ἁγίαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ· ἀπελθόντες δὲ οἱ στρατιῶται νὰ φέρουσι τὴν Ἁγίαν, ὡς ἶδον αὐτὴν λελυμένην τῶν δεσμῶν, ἐξεπλάγησαν· ὅτε δὲ παρίστησαν αὐτὴν τῷ Κριτηρίῳ, ἀτενίσας ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἰδὼν αὐτὴν, εἶπεν· ἄρά γε, ὦ Παρασκευῇ, ἐσωφρονίσθης ἀπὸ τὴν ἐχθροσύνης παιδευσίν, ἢ ἀκόμη στέκεσαι εἰς τὴν προτίεράν σου μαρίαν; Ἡ Ἁγία ἀπεκρίνατο· τί νομίζεις, ἀσεβέστατε Βασιλεῦ, μὲ τοιαύτας τιμωρίας νὰ παραταλεύσῃς τὸν στερρόν πύργον τῆς ψυχῆς μου; εὐκολώτερον εἶναι νὰ μαλαῇς τὸν σίδηρον, παρὰ νὰ μεταστρέψῃς τὸν ἀγαθόν μου λογισμόν· εἰ δὲ καὶ θέλεις, δοκίμασέ με, νὰ ἰδῇς τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ μου. Ὡς δὲ ἤκουσε ταῦτα ὁ Βασιλεὺς, ὅπως ἀλλοιωθῇ ἐκ τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ, καὶ παρευθὺς προστάττει τοὺς στρατιώτας νὰ κρεμάσουσι τὴν Ἁγίαν ἐκ τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς, εἰς ἓνα ὀρθιον ξύλον, ἔπειτα νὰ πάρουσι λαμπάδας ἀναμμένας, καὶ μετ' ἐκείνας νὰ κατακαίουσιν τὰς μασχάλας τῆς, καὶ τὰ ἄλλα μέλη τοῦ σώματος. Καὶ ὅμως ἡ Ἁγία πάσχουσα ταύτην τὴν βάσανον, μὲ πᾶσαν ἀνδρείαν ὑπέμενε· καὶ τὸν μὲν Βασιλεῖα ὑβρίζε, τοὺς δὲ ψευδωνύμους θεοὺς αὐτοὺς ἐμυκτήριζεν. Ὡς δὲ ἶδεν ὁ Βασιλεὺς, ὅτι εἰς οὐδὲν λογί-

ζεται ἡ Ἁγία ταύτην τὴν βάσανον, ὥρισε πάλιν νὰ βάλῃσι εἰς ἓνα χάλκωμα μέγα, ἔλαιον, καὶ πίσσαν, καὶ νὰ τὰ βράσουσι δυνατά, ἔπειτα νὰ τὴν ρίψουσι μέσα· τοῦτο δὲ γενομένου, ἔστατο ἡ Ἁγία ἐν μέσῳ τοῦ χάλκωματος θροσιζομένη καὶ χαίρουσα, ὥσπερ νὰ ᾔθελεν εἶσται εἰς εὐμορφον περιβόλιον. Βλέπων δὲ τοῦτο ὁ βασιλεὺς, καὶ θαυμάζων εἰς τὴν πολλὴν θαυματουργίαν ἐκείνην, προσεγγίσας τῷ χάλκωματι, εἶπε πρὸς τὴν Ἁγίαν· ῥάντισόν με ἀπὸ τὸ ἔλαιον αὐτό, ὦ Παρασκευῇ, ὅπου εἶναι εἰς τὸ χάλκωμα, νὰ ἰδῶ, ἄραγε ἀληθῶς καίει ἡ πίσσα καὶ τὸ ἔλαιον, ἢ φαντασία εἶναι τοῦτο ὅπου βλέπω εἰς ἐσένα, καὶ δὲν κατακαίεσαι; Τότε ἡ Ἁγία γεμίσασα τὰς δύωτας χεῖρας ἐκ τοῦ ἐλαίου ἐκείνου καὶ τῆς πίσσης, ἔρριπεν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Βασιλέως, καὶ παρευθὺς ἐτυφλώθησαν αἱ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ ὁ Βασιλεὺς, λέγων· λυπήσου με δούλη τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, καὶ ὁδός μου τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου, καὶ πιστεύω εἰς τὸν Θεόν ὅπου κηρύττετε. Ἐξεληθούσα γοῦν ἡ Ἁγία ἐκ τοῦ χάλκωματος, ἰάτρευσε τὸν Βασιλεῖα καὶ σωματικῶς, καὶ ψυχικῶς, βαπτίσασα αὐτὸν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος τῆς μιᾶς Θεότητος.

Καὶ ὁ μὲν Βασιλεὺς Ἀντώνιος με τοιοῦτον τρόπον πιστεύσας τῷ Χριστῷ, ἀπεβάλετο τὴν μιανὰν Ἑρσικήαν τῶν Ἑλλήνων· ἡ δὲ Ἁγία ἐξεληθούσα τῆς μεγαλοπόλεως Ρώμης, ἀπῆλθεν εἰς ἐτέρας πόλεις καὶ χώρας, κηρύττουσα τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εἰσελθούσα δὲ εἰς ἐτέραν πόλιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐβασίλευεν ἄλλος Βασιλεὺς, Ἀσκληπιὸς λεγόμενος, ἐκήρυττε καὶ ἐκεῖ παρρησίᾳ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. Τοῦτο μαθὼν ὁ Βασιλεὺς ἐκεῖνος, παρίστησεν αὐτὴν τῷ Κυρίῳ αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῇ· πόθεν εἶσαι, ὦ γύναι, καὶ τίς εἶναι αὐτὸς ὁ Θεός ὁ νέος ὅπου κηρύττετε; ἡ δὲ Ἁγία ἐπικαλέσαμένη τὸ ὄνομα τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, καὶ σφραγίσασα ἑαυτὴν τῷ τύπῳ τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ἀπεκρίθη· τὸ μὲν, πόθεν εἶμαι, ὦ Βασιλεῦ, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ

μάθη, μηδὲ ὠφείλεμεν· ὁ δὲ Θεὸς ὅπου κηρύττω, δὲν εἶναι νέος ὡσάν λέγεις, ἀλλὰ εἶναι Θεὸς ἀναρχος καὶ προαιώνιος, ὃς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς ὁ ὁποῖος διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων ἦλθεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐσαρκώθη, καὶ ἐσταυρώθη κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, καὶ ἀνελείφθη, καὶ πάλιν μέλλει ἔρχεσθαι ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον ἅπαντα, καὶ ἀποδώσῃ ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· αὐτὸν κηρύττω, αὐτὸν ὁμολογῶ Θεὸν ἀληθινόν· οἱ δὲ ἰδικοί σου θεοὶ οἱ ψευδώνυμοι, οἱ τινες τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν οὐκ ἐποίησαν, ἀπωλείσθωσαν, καθὼς λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἰερεμίας. Ταῦτα ἀκούσας ὁ βασιλεὺς Ἀσκληπιός, καὶ παραχθείς ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς Ἀγίας, ἐπεμψεν αὐτὴν πρὸς τινα δράκοντα, ἐμφωλεύοντα ἔξω τῆς πόλεως ἐκείνης, εἰς τὸν ὅποιον ἔρριπταν τοὺς κατὰ δίκους· ὁ δὲ Δράκων ὅπου ἀκούμεν πολλάκις εἰς τὴν Γραφήν, εἶναι μὲν ὄφιν εἰς τὴν ἀρχὴν, τρεφόμενος δὲ καὶ παλαιόμενος, γίνεται μέγας καὶ φοβερός καὶ ἐνομάζεται δράκων. Ὅταν δὲ ἡ Ἀγία ἐπλησίασεν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ὅπου ἑκατοῖκει τὸ θηρίον, ὡς εἶδεν αὐτὴν ὁ δράκων, μεγάλως ἐβρύχθη, καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ εὐγαλε καπνὸν φοβερὸν πολὺν καὶ δέλωντας νὰ τὴν καταπίῃ. Ἡ δὲ Ἀγία σταθεῖσα πλησίον τοῦ δράκοντος, εἶπε· θηρίον πονηρότατον, ἔφθασεν ἐπὶ σὲ ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἰδοὺ ἤγγισεν ὁ ἀφανισμὸς σου, διότι πολλοὺς ἀναιτίους κατέφαγες. Ταῦτα εἰπούσα, καὶ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ ποιήσασα εἰς ἑαυτήν, ἐνεφύσῃς τῷ δράκοντι, καὶ παρευθὺς (ὦ τῶν θαυμασίων σου Χριστέ Βασιλεῦ, ὡς μεγάλη ἡ χάρις τῶν Ἀγίων σου)! ὁ φοβερός δράκων ἐκεῖνος μεγάλως συρίξας, καὶ ἑαυτὸν περιστρέψας, διεβράγῃ εἰς δύο. Τότε τὸ παράδοξον θαῦμα ἰδὼν ὁ Βασιλεὺς Ἀσκληπιός καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πάντες, ἐπίστευσαν εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ ἐβαπτίσθησαν ὑπὸ τῆς Ἀγίας, εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἀγίας, καὶ ζωοποιῶ Τριάδος. Καὶ οὗτοι μὲν μὲ τοιοῦτον τρόπον πιστεύσαντες καὶ βαπτισθέντες, ἔχαιρον δοξάζοντες τὸν Χριστόν· ἡ δὲ Ἀγία, ἐξελθούσα ἐκείνης τῆς πόλεως, ἀπῆλθε πάλιν εἰς ἐ-

τέρας πόλεις καὶ χώρας, κηρύττουσα τὸν Χριστόν.

Εἰσελθούσα δὲ εἰς ἄλλην πόλιν, ἐν ἡ βασιλεύειν ἄλλος Βασιλεὺς, Ταράσιος λεγόμενος ἐκήρυττε καὶ ἐκεῖ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. Μαθὼν γοῦν ὁ Βασιλεὺς τὰ περὶ αὐτῆς, παρέστησεν αὐτὴν τῷ Κριτηρίῳ αὐτοῦ, καὶ φησὶ· ποῖος πονηρὸς Δαίμων σε ἔφερεν ὧδε, γύναι, νὰ ὑβρίξης μὲν τοὺς μεγάλους καὶ αἰωνίους θεοὺς, νὰ κηρύττῃς δὲ ἄγνωστον τινὰ Θεόν, ἐχθραίνον καὶ προχθισινόν, γεννηθέντα πρὸ χρόνων ἑκατὸν πεντήκοντα, ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Βασιλέως Αὐγούστου, τὸν ὅποιον ἐσταύρωσαν οἱ Ἰουδαῖοι, ὡς κακοῦργον καὶ πλάνον καὶ ἀντίθεον; Ἡ Ἀγία ἀπεκρίθη οὐχὶ πονηρὸς Δαίμων μὲ ἔστειλεν ὧδε, ὦ Βασιλεῦ, νὰ κηρύττω τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ ὁ Χριστὸς, ὁ ἀληθὴς Θεός, ὁ ὁποῖος εἶπε τοῖς θεοῖς καὶ ἱεροῖς αὐτοῦ Μαθηταῖς· Περευνήτετε, μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη· ἐκεῖνος μὲ ἔστειλε νὰ τὴν κηρύττω, ἀναρχον μὲν κατὰ τὴν Θεότητα, χρονικὸν δὲ κατὰ σάρκα· τὸν αὐτὸν ἀπαθῆ καὶ παθητὸν, ἀόρατον καὶ ὀρατὸν, ἄκτιστον καὶ κτιστόν· τὸ μὲν διὰ τὴν φύσιν τῆς Θεότητος, τὸ δὲ διὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Τοῦτον ἐγὼ κηρύττω, ὡς Θεὸν προαιώνιον· τῆτον μόνον ὁμολογῶ εἶναι Θεὸν ἀληθῆ, καὶ ἀνθρωπον τέλειον· τὰ δὲ εἰδωλα τὰ κωφὰ καὶ ἀναίσθητα, ὅπερ προσκυνεῖτε ἐσεῖς οἱ ἄφρονες Ἕλληνες, ἐγὼ μυκτηρίζω καὶ καταπατῶ, ὡς οὐδὲν ἄλλο ὄντα, ἢ μόνον ξύλα ἄψυχα, καὶ λίθοι ἀναίσθητοι. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Βασιλεὺς, μεγάλως ἐθυμώθη, καὶ παρευθὺς ὤρισε τοὺς στρατιώτας, νὰ βάλουσιν εἰς ἓνα χάλκωμα μέγα, ἔλαιον καὶ πίσσαν καὶ μέλυθρον, καὶ νὰ τὰ βράσουν περισσῶς, ἔπειτα νὰ ῥίψουν μέσα τὴν Ἀγίαν. Τί γοῦν ἐθαυματούργησεν ὁ Θεός, δι' ὃν ἔπασχε ταῦτα ἡ Ἀγία; Καθὼς ἔστειλε ποτὲ τὸν ἑαυτοῦ Ἀγγέλον καὶ ἐδρόσισε τὴν Βαβυλωνίαν κάμινον, οὕτως ἀπέστειλε καὶ τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ Ἀγγέλων φωτεινῶν, ὁ ὁποῖος κατελθὼν, τὴν μὲν φλόγα κατέσβεσε, τὰ δὲ ἐκκαίόμενα ἐκεῖνα τρία εἶδη ἐποίησε ψυχρότερα ὕδατος. Τοῦτο τὸ θαῦμα πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων ἐπεστρέψεν εἰς θεογνωσίαν· ἀλλὰ ὁ ἀσυνείδητος Βασι-

λεὺς Ταράσιος, ἔχων πεπωρωμένην καρδίαν, πάλιν εἶπε τοῖς στρατιώταις· πιάσετε τὴν μισρὰν ταύτην καὶ ὑβρίστριαν τῶν Θεῶν, καὶ ταυνύετε τὴν κατὰ γῆς εἰς τέσσαρα, ἐπειτα ἐπάρετε νεῦρα ὡμα βοϊδίω, καὶ δερνετέ τὴν ἀσυμπόθητα ἕως οὗ ἢ νὰ θυσιάσῃ τοῖς μεγάλοις Θεοῖς, ἢ νὰ ἀποθάνῃ ἐν ταῖς βασάνοις.

Δὲν ἐπρόφθασεν ὁ βασιλεὺς νὰ τελειώσῃ τὸν λόγον, καὶ παρευθὺς ἐγένετο τὸ πρόσταγμα. Τί γοῦν ἡ Ἀγία; Ἐκεῖ ἔδειξε τὴν ὑπομονὴν τῆς ἐκεῖ ἔδειξε τὴν καρτερίαν τῆς, διότι ἤθελες εἰπῆ ὅτι ἄλλος ἐπαιδευετο· τοιαυτοτρόπως ἐφαίνετο ἡ Ἀγία, ὅλη εὐφραινομένη· δύο καὶ τρεῖς φοραῖς ἀλλάχθησαν οἱ στρατιῶται, καὶ ὁμως ἡ Ἀγία ἡ αὐτὴ ἦτον· ἤθελες εἰπῆ ὅτι εἰς εὐμορφον περιβόλιον εὐρίσκετο· τοσαύτου ἔλαμπε τὸ πρόσωπον αὐτῆς. Ὡς δὲ εἶδε τὴν τοσαύτην ὑπομονὴν τῆς Ἀγίας ὁ μιαρὸς Βασιλεὺς, ἐντραπείς ἀπὸ τοὺς περιστώτας, πῶς δὲν ἐδυνήθη νὰ νικήσῃ μίαν γυναῖκα ὡσαν ἐκείνην, ὥρισε νὰ τὴν βαλουσιν εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ ἐκεῖ νὰ τὴν καρφώσουσι τανυστά εἰς τὴν γῆν ἐκ τεσσάρων, ἐπειτα νὰ βάλουσιν καὶ μίαν πλάκαν μεγάλην εἰς τὰ στήθη της, καὶ οὕτως νὰ κοίτεται τιμωρομένη, ἕως οὗ νὰ συλλογισθῇ, μὲ τι θανάτου νὰ τὴν τελειώσῃ. Ἐν δὲ τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ φαίνεται πρὸς αὐτὴν ὁ Χριστὸς μετὰ πλήθους Ἀγγέλων καὶ Ἀρχαγγέλων δορυφορούμενος, καὶ λέγει αὐτῇ· χαίροις, Παρρασκευὴ καλλιπάρθενε· μὴ δειλιάσῃς τὰς βασάνους· ἡ γὰρ χάρις μου θέλει εἶσθαι μετὰ σοῦ, νὰ σὲ λυτρώνῃ ἀπὸ πάντα πειρασμόν· ἀκόμη ὀλίγον ὑπόμεινον, καὶ θέλεις ἔλθῃ νὰ συμβασιλευσῇς μετ' ἐμοῦ αἰωνίως. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Χριστὸς καὶ ἰασάμενος τὰς πληγὰς αὐτῆς, ἅμα δὲ καὶ λύσας αὐτὴν ἐκ τῶν δεσμῶν, ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Ἐπὶ τὴν αὐρίον δὲ ἀποστείλας ὁ Βασιλεὺς στρατιώτας, ἤφερε τὴν Ἀγίαν ἐμπροσθεν αὐτοῦ. Καὶ ὡς εἶδεν αὐτὴν ὅλην ὑγιή, μὴ δὲν σημεῖον ἔχουσαν τῶν ἐχθεσινῶν πληγῶν, ἐθαύμασε, καὶ λέγει αὐτῇ· βλέπεις, ὦ γυναῖ, πῶς σὲ ἀγαποῦσιν οἱ φιλόανθρωποι καὶ μεγάλοι Θεοί; διότι διὰ νὰ λυπηθοῦσι τὴν ὠριότητά σου, ἰάτρευσαν τὰς πληγὰς σου,

διὰ νὰ μὴν ἔχῃς τινὰ ἀσχημίαν ἀπάνω σου· μὴ γοῦν γενῇς καὶ ἐὰν ἀχάριστη πρὸς αὐτοὺς, ἀλλὰ ἔλθῃ μετ' ἐμοῦ εἰς τὸν ναὸν αὐτῶν, ἵνα προσκυνήσῃς αὐτοὺς, καὶ λάβῃς μεγάλας δωρεὰς παρὰ τῆς Βασιλείας μου. Ἀπεκρίθη ἡ Ἀγία· οὐχὶ οἱ Θεοί σου, Βασιλεῦ, μοῦ ἔδωσαν τὴν ὑγίαν, ἀλλὰ ὁ Χριστὸς μου, ὁ ἀληθὴς Θεός, ὃ καὶ πιστεύω καὶ λατρεύω· πλήν ἐπειδὴ λέγεις νὰ σεβῶμεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Θεῶν σε, ὥς ὑπᾶμεν νὰ ἰδοῦμεν, ποίους λέγεις νὰ προσκυνήσω.

Ἦκουσε ταῦτα ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἐχάρη, θαρρόντας ὅτι ἐμετανόησεν ἡ Ἀγία· καὶ παρευθὺς ὥρισε τοὺς Ἀρχοντας τοῦ καὶ ὅλον τὸν λαὸν νὰ σέβουν εἰς τὸν ναόν· οἱ δὲ πεπλανημένοι Ἕλληνες ἀπὸ τὴν χαρὰν τους, ἐπολυχροῦσαν τὸν Βασιλέα. Ὅταν δὲ ἐσέδησαν ὅλοι τους εἰς τὸν βωμόν, καὶ ἐκαρτεροῦσαν νὰ ἰδοῦν, τί θέλει κάμῃ ἡ Ἀγία, αὐτὴ ἐσήκωσε τὸ χερί της τὸ δεξιὸν πρὸς τὸ εἶδωλον τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ λέγει, θέλεις ἐσὺ, Εἰδῶλον ἄψυχον, νὰ πάρῃς ὡς Θεός ἀπὸ ἐμένα θυσίαν; καὶ μὲ τὸν λόγον ἔκαμε καὶ τὸν Σταυρόν της· τὸ δὲ Δαιμόνιον ὅπου ἑκατόικα εἰς τὸ εἶδωλον μετὰ μεγάλης φωνῆς εἶπε· δὲν εἶμαι ἐγὼ Θεός, ἀλλὰ μὴδὲ ἄλλος τινὰς ἀπὸ ἡμᾶς, μόνον αὐτὸς ὅπου κηρύττεις ἐσὺ εἶναι Θεὸς ἀληθινός, ἡμεῖς δὲ εἴμεσθαι Ἀγγελοι, καὶ διὰ τὴν ὑπερηφανίαν μας ἐγίναμεν διάβολοι, καὶ ἀπὸ τότε γελοῦμεν τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὸν φθόνον μας, καὶ μᾶς προσκυνοῦσιν ὡς Θεούς. Ἡ δὲ Ἀγία ἀπεκρίθη· τὸ λοιπὸν διατί στέκεσθε αὐτοῦ τώρα ὅπου εἶμαι καὶ ἐγὼ ἡ δούλη τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ; καὶ παραυτα, μὲ τὴν φωνὴν τῆς Ἀγίας, βοή καὶ σύγχυσις καὶ κλαύματα ἠκούσθησαν ἀπὸ τὰ εἶδωλα τοῦ βωμοῦ, καὶ αὐτὰ καταπεσόντα, συνετρίβησαν εἰς λεπτά. Τότε οἱ Ἱερεῖς τοῦ ναοῦ καὶ ἄλλοι ἀπὸ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἤρπασαν τὴν Ἀγίαν ἀπὸ τὸν βωμόν, καὶ δέροντες, καὶ σπρόχνοντες, εὐγαλάν τὴν ἔξω, καὶ πρὸς τὸν Βασιλέα ἔκραζον· φόνευσε τὴν μισρὰν ταύτην καὶ ὑβρίστριαν τῶν Θεῶν· φόνευσέ τὴν, πρὶν χαλάσῃ καὶ τὸν ναόν καὶ ἐσένα, Βασιλεῦ. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ Βασιλεὺς, καὶ βλέπωντας, ὅτι δὲν δύναται παντελῶς, οὔτε μὴ κολακείας, οὔτε μὲ φοβερί-

ἑμους, οὔτε μὲ ἄλλον τινὰ τρόπον νὰ τὴν ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν γνώμην του, ἀποφάσισε κατ' αὐτῆς τοιαύτην ἀπόφασιν. Παρασκευὴν τὴν ὑβρίστριαν τῶν θεῶν, ὅπου κατεφρόνησε μὲν τὴν ἡμετέραν ἐξουσίαν, κηρύττει δὲ τὸν πλάνον Χριστὸν ὡς Θεὸν ἀληθινόν, προστάσσω νὰ ὑπάτε νὰ κόψετε τὴν μιανάντης κεφαλὴν. Καὶ ὁ μὲν Βασιλεὺς ταῦτα ὥρισεν· οἱ δὲ στρατιῶται, παραλαβόντες τὴν Ἀγίαν, ἐξήγαγον ἔξω τῆς πόλεως νὰ τὴν ἀποκεφαλίσουν. Ὅτε δὲ ἔφθασαν εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης, ἐζήτησεν ἡ Ἀγία θέλημα νὰ τὴν ἀφήσουν εἰς ὀλίγην ὥραν, νὰ κάμῃ προσευχὴν, καὶ ὅμως ἀφῆσάν την· τότε κλίνασα τὰ γόνατα, καὶ τὰς μὲν χεῖρας ὑψώσασα εἰς τὸν οὐρανόν, τὸν δὲ νοῦν πρὸς τὸν Θεόν, προσευχομένη, ἔλεγε.

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, γιὰ καὶ Λόγε τοῦ ἀθανάτου Πατρὸς, ὁ ὅποιος διὰ τὴν ἰδικήν μας σωτηρίαν ἐκατίβης ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς, καὶ ἔλθεις ἐπὶ τὴν γῆν, εὐχαριστῶ σοι ὅτι μὲ ἡξίωσας νὰ ὑπομείνω βάσανα καὶ τιμωρίας διὰ τὸ Ἅγιόν σου Ὄνομα· δοξολογῶ σε ὅτι κατηξιώθηκα νὰ μιμηθῶ τὸ πάθος σου· ὑμνολογῶ σε ὅτι μὲ ἐδυναμώσας νὰ μαρτυρήσω διὰ τὴν ἀγάπην σου· ἀξίωσέ με καὶ τῆς Βασιλείας σου· καὶ ὥσάν ἐγὼ ὑπέμεινα τὰς τιμωρίας διὰ τὴν ἀγάπην σου, ἔτῃ καὶ ἐσὺ Θεέ μου, δόξασέ με εἰς τὴν βασιλείαν σου, καὶ παράλαβε τὴν ψυχὴν μου τὴν ταπεινὴν, καὶ ἀνάπαυσον αὐτὴν μετὰ τῶν φρονίμων Παρθένων σου· ὅτι διὰ νὰ θάρρῶ εἰς τὴν μεγάλῃ σου δόξαν, ὑπέμεινα τὰς τιμωρίας καὶ τὰ βάσανα, καὶ διὰ νὰ ἐλπίζω εἰς τὴν πλουσίαν σου ἀνταμοιβήν, θέλω νὰ λάβω τὸν θάνατον· διὰ τοῦτο κατὰτάξόν με ἐν τῷ χορῷ τῶν Ἀγίων σε Μαρτύρων· καὶ μνησθητι, φιλάνθρωπε Κύριε καὶ τῶν ἐπικαλουμένων τὸ ὄνομά σου τὸ Ἅγιον, δι' ἐμοῦ τῆς δούλης σου, ἐν καιρῷ θλίψεως· μνησθητι τῶν ἐπιτελούντων τὴν μνήμην τῆς ἐμῆς τελειώσεως· ἀντάμειψον αὐτοὺς τοῖς πλουσίοις σου χαρίσμασιν· ἐπάκουσον τῆς προσευχῆς αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ δεήσεως, τελείωσον τὰ πρὸς σωτηρίαν αὐτῶν ζητήματα, ἵνα καὶ ἐν τούτοις δοξασθῇ τὸ ὄνομά σου τὸ Ἅγιον, ὅτι εὐλογητὸς εἰ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ταῦτα τῆς Ἀγίας προ-

ευχομένης, φωνὴ ἠκούσθη ἀοράτως, ὥσπερ βροντὴ, λέγουσα· ἐπήκουσα τῆς δεήσεώς σου Παρασκευή, καὶ θέλει γένη, καθὼς ἐζήτησας. Τότε ἡ Ἀγία μετὰ χαρᾶς μεγάλης κλίνασα τὸν αὐχένα, ἀπετμήθη τὴν κεφαλὴν παρά τινος στρατιώτου, κατὰ τὴν πρόσταξιν τοῦ Βασιλέως.

Καὶ ἡ μὲν τιμία καὶ ὀλόφωτος αὐτῆς ψυχὴ ἀπῆλθε πρὸς τὰς αἰωνίους μονάς, εἰς τὴν ἀτελεύτητον χαρὰν εἰς τοὺς χοροὺς τῶν Ἀθλοφόρων γυναικῶν, καὶ εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· τὸ δὲ σεβάσμιον αὐτῆς λείψανον, λαβόντες τινὲς Χριστιανοί, κεκρυμμένοι διὰ τὸν φόβον τῶν Ἑλλήνων, μύροις καὶ ἀρώμασιν ἀλείψαντες, κατέθεντο ἐν ἐπισήμῳ τόπῳ, δοξαζόντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν. Ὁ δὲ Θεὸς θέλωντας νὰ θαυμασώσῃ τὴν Ἀγίαν, ἅπειρα θαύματα ἐποίησεν ἐν τῷ τάφῳ αὐτῆς· διότι πολλοὶ ἀσθενημένοι προσερχόμενοι, καὶ μόνον χῶμα λαμβάνοντες ἐκ τοῦ τάφου αὐτῆς, ἰατρεύοντο· χωλοὶ ἀνωρθώθησαν· πολλοὶ τυφλοὶ ἀνέβλεψαν· πολλοὶ δαιμονισμένοι ἰατρεύθησαν· πολλαὶ στείραι γυναῖκες ἐτεκνογόνησαν· καὶ ἄλλα θαυμαστά καὶ παράδοξα σημεῖα ἐγίνοντο εἰς τοὺς μετὰ πίστεως ἐπικαλουμένους τὴν πρεσβείαν αὐτῆς, τὰ ὅποια, εἰάν θελήσῃ τις νὰ τὰ διηγηθῇ καταλεπτῶς θέλει ὁμοιάσῃ ἐκεῖνον, ὅπου βούλεται νὰ μετρήσῃ τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ, ἢ τὴν ἄμμου τῆς θαλάσσης. Οὐ μόνον δὲ εἰς τοὺς παλαιούς καιροὺς ἐθαυματούργει ἡ Ἀγία, ἀλλὰ καὶ τὴν σήμερον εἴ τις τὴν ἐπικαλεσθῇ μετὰ πίστεως, εὐρίσκει τὴν ἑτοιμον βοήθον εἰς κάθε του ψυχωφελὲς ζήτημα. Αὐτὸ εἶναι τὸ Μαρτύριον τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, εὐλογημένοι Χριστιανοί. Οὕτως ἠγωνίσθη μέχρι θανάτου ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ· Ἀλλὰ καὶ ὁ Χριστὸς τοιοῦτοτρόπως ἐτίμησεν αὐτὴν καὶ εἰς τὴν Βασιλείαν του τὴν οὐράνιον, καὶ εἰς τοῦτον τὸν αἰσθητὸν κόσμον, ὅτι δὲν εἶναι τόπος, ὅπου πιστεῖται τῷ Χριστῷ, νὰ μὴν ἐπαινῇ αὐτὴν, καὶ νὰ μὴν ἔχῃ ἀκουστὸν τὸ ὄνομά της.

Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ὅπου ἑορτάζομεν τὴν Ἀγίαν πανηγυρίν αὐτῆς, καὶ θέλομεν νὰ λάβωμεν ἀντιμισθίαν ἀπὸ Θεοῦ, διὰ τὴν ἑξοδὸν μας καὶ τὸν κόπον μας, μὴ ποιοῦμε

ἔργα, τὰ ὅποια εἶναι μάλιστα εἰς ἀτιμίαν
της, καὶ οὐχὶ εἰς τιμὴν. Διότι ὅταν μεθύ-
μεν καὶ ἀτακτοῦμεν ὅταν πίνωμεν τὸν οἶνον
μετὰ αὐλῶν καὶ τυμπάνων, ὅταν ἀρχοῦμε-
θα καὶ χορεύωμεν, τότε ποῖαν τιμὴν κά-
μνομεν εἰς τοὺς Ἁγίους; ἢ πῶς νὰ δεχθῇ
ὁ Θεὸς τὴν πανηγυρίαν καὶ τὸν κόπον, καὶ
παράστασιν ἡμῶν; Δὲν ἀκούομεν τὸν Ἀ-
πόστολον Παῦλον πῶς ὀρίζει εἰς τὸ ἐ. Κεφ.
τῆς πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολῆς αὐτοῦ; Μὴ
μεθύσκεσθε οἶνῳ, ἐνῷ ἐστὶν ἀσωτία; Δὲν
ἀκούομεν τὸν Προφήτην Ἠσαΐαν, πῶς λέ-
γει εἰς τὸ ἐ. Κεφ. Οὐαὶ οἱ πίνοντες τὸν
οἶνον μετὰ κιθάρας καὶ ψαλτηρίου καὶ αὐ-
λῶν καὶ τυμπάνων, τὰ δὲ ἔργα τοῦ Κυρίου
οὐκ ἐμβλέποντες; Ποῖον διάφορον, εἰπέ μοι,
ἔχομεν ὅταν, ἐξοδιάζωμεν τσαῦτα ἄσπρα,
καὶ κάνωμεν πανηγυρίαν τινὸς Ἁγίου, καὶ
ἐκεῖνος δὲν δέχεται τὴν θυσίαν μας; Τί
κερδίζομεν, ὅταν χάνωμεν τὸν βίον μας,
διὰ νὰ τιμήσωμεν τὸν Ἅγιον, καὶ ἐκεῖνος
δὲν δέχεται τὴν θυσίαν μας; Τί κερδίζο-
μεν ὅταν χάνωμεν τὸν βίον μας, διὰ νὰ
τιμήσωμεν τὸν Ἅγιον, καὶ ἐκεῖνος μᾶς ὀρ-
γίζεται περισσότερον; Θέλεις νὰ τιμήσῃς
τὸν Ἅγιον; Θέλεις νὰ τοῦ ἀρίστη ἢ πανή-
γυρίς σου, ὑπάγῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν· πα-
ραστάσου εἰς τὸν Ἑσπερινόν, εἰς τὸν Ὁρ-
θρον εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν· πρόσφερε
αὐτῷ θυμίαμα, κηρία, προσφοράς· δός εἰς
τοὺς πτωχοὺς νὰ φάγωσιν· ἀποστείλον ἐλεη-
μοσύνην εἰς τοὺς φυλακωμένους, εἰς τοὺς
ἀρρώστους, τέλος· φάγε καὶ σὺ τὸ ἀρκετὸν
σου, καθὼς καὶ τὰς ἄλλας ἡμέρας καὶ δό-
ξασε τὸν Θεόν. Μὴ μεθύσῃς, μὴ προσκα-
λέσῃς παιγνίδια, μὴ χορεύσῃς μὴ ψάλλῃ ἢ
Ἐκκλησία καὶ ἐγὼ καθῆσαι ἔξω καὶ ἀργο-
λογεῖς. Μὴν ὑπάγῃς διὰ νὰ ἰδῇς ἐστο-
λισμένας γυναῖκας, μὴ φάγῃς πρῶτον, καὶ
ἐπειτα ὑπάγῃς εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν,
μὴ τραγωδίας καὶ ὀρχισθῇς, διότι αὐτὰ
ὅλα δὲν εἶναι τιμὴ τοῦ Ἁγίου ἀλλὰ μάλι-
στα εἶναι ἀτιμία καὶ καταφύνησις· ἐπει-
δὴ καὶ οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες, ὅπου ἀκούο-
μεν, εἰδωλολάτραι, ἔττι ἐκάμνασιν εἰς τὰς
πανηγύρεις τῶν ψευδωνύμων αὐτῶν θεῶν.
Ἐπιναν πολὺ κρασί, ἐμεθοῦσαν ἕνας τὸν
ἄλλον ἐσυνερίζουνταν, τίς νὰ ὑπερέδῃ εἰς

τὸ ποτόν, ἐτραγωδοῦσαν, ὠρχοῦντο καὶ ἐ-
χόρευαν, καὶ πᾶσαν ἀμαρτίαν ἐποιοῦσαν.
Καὶ ὅμως αὐτὰ τὰ ἐκάμνασιν ὅτι ἐπροσκυ-
νοῦσαν Θεούς, ὅπου ἀγαποῦσαν τὰ τοιαῦ-
τα ἔργα. Διότι ἄλλοι μὲν ἐπροσκυνοῦσαν
τὸν Δία ὁ ὁποῖος ἦτον μοιχὸς καὶ ἀρσενο-
κοίτης· ἄλλοι δὲ τὸν Διόνυσον, ὅπου ἦτον
οἰνοπότης καὶ μέθυσος· ἄλλοι τὸν Ἡρακλῆ
ὁ ὁποῖος ἦτον πολυφάγος· ἄλλοι τὴν Ἀφρο-
δίτην, ὅπου ἦτον πόρνη· ἄλλοι τὸν Ἄρεα
ὁ ὁποῖος ἦτον φονεὺς· ἄλλοι τὸν Ἑρμῆν ὁ
ποῦ ἦτον κλέπτης· καὶ καθόλου νὰ εἰποῦ-
μεν, καθὲ εἰς κατὰ τὴν ἀμαρτίαν του, τοιοῦ-
τον ἐπροσκύνει θεὸν διὰ νὰ σκεπάσῃ τὸ
πταίσματόν του, μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ψευδωνύμου
ἐκείνου θεοῦ. Διότι ἐκεῖνοι, θεοὶ ἀληθεῖς
δὲν ἦσαν, ἀλλὰ ἄνθρωποι μιαιοὶ καὶ ἀσελ-
γίστατοι· οἱ δὲ πεπλανημένοι Ἕλληνες τοὺς
ὠνόμασαν Θεούς, διὰ νὰ μὴν ἔχῃ κατηγό-
ριαν ἢ ἀμαρτίαν τοὺς μὲ τὸ νὰ λέγῃ ὁ καθείς
ὅτι καὶ ὁ θεῖνα θεὸς τοιοῦτος ἦτον. Οἱ Ἕλ-
ληνες γοῦν οἱ πεπλανημένοι, ὡς εἶπον, ἐ-
κεῖνοι ἐκάμνασι τοιαύτας πανηγύρεις. Ἡ-
μεῖς δὲ ὅπου πιστεύομεν Θεὸν ἀληθινόν, ὁ
ὁποῖος ἀγαπᾷ ἐγκράτειαν σωφροσύνην, νη-
στείαν, παρθενίαν, ἐλεημοσύνην, καθαρότητα
τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, καὶ τὰ ἄλλα
ἀγαθὰ δὲν πρέπει νὰ ποιοῦμεν τοιοῦτοτρό-
πως μὴδὲ νὰ θαρροῦμεν ὅτι μὲ φαγοπότια
περισσὰ καὶ παιγνίδια σατανικὰ θεραπεύε-
ται ὁ Θεός καὶ τιμοῦνται οἱ Ἅγιοι. Διότι
αὐτοὶ δὲν ἀγίασαν μὲ τὴν σφάγαν, ὅπου
περιπατοῦμεν ἡμεῖς τὴν πλατείαν καὶ εὐρύ-
χωρον, ἀλλὰ μὲ τὴν στενήν καὶ τεθλιμμέ-
νην, τὴν ὁποίαν ὀρίζει ὁ Χριστὸς εἰς τὸ ζ'.
Κεφ. τοῦ κατὰ Ματθαῖον ἀγίου Εὐαγγελίου,
νὰ περιπατῆμεν. Ποία δὲ εἶναι ἡ στενὴ καὶ
τεθλιμμένη ὁδός; Ἡ ἄρνησις τῶν ἡδονῶν ἢ
στέρησις τῶν τοῦ κόσμου ἀπολαύσεων, ἢ ἀλ-
λοτριώσις τῶν ἐπιθυμιῶν, ὁ χωρισμὸς τῶν
κακῶν, ἢ ἀποχὴ τῶν ἀμαρτιῶν, ἢ ἐκκοπή
τῶν βελημάτων τῆς σαρκός. Νὰ μὴ πορ-
νεύωμεν, νὰ μὴ ἀναγελοῦμεν ἕνας τὸν
ἄλλον νὰ μὴ κατακρίνωμεν τὸν ὁμόπιστόν
μας Χριστιανόν, νὰ μὴ ὑπερηφανευομεσθαι,
νὰ μὴ φθονοῦμεν ἕνας τὸν ἄλλον, νὰ μὴ
καταδίδωμεν, νὰ μὴ ἀδικοῦμεν, νὰ μὴ
φονεύωμεν, νὰ μὴ κλέπτωμεν, νὰ μὴ μεθοῦ-

μεν, καὶ καθόλου εἰπεῖν νὰ μὴ μολύνωμεν τὴν ψυχὴν μας ἢ τὸ σῶμα ἡμῶν με ἁμαρτίας· ἀλλὰ νὰ εἴμεσταν κεκαθαρμένοι καὶ ψυχῇ καὶ σώματι· με τὴν ἐξομολόγησιν νὰ εἴμαστεν διωρθωμένοι· με τὴν μετανοίαν νὰ εἴμαστεν ἅγιοι τῆς κατοικίας τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Διότι αὐτὴν τὴν σπρά-
ταν ἐπεριπάτησαν οἱ Ἅγιοι, αὐτὰ ἐσπού-
δασαν νὰ κατορθώσουν, αὐτὰ ἐκοπίασαν νὰ τελειώσουν, διὰ τοῦτο καὶ ἐκ Θεοῦ ἐτι-
μήθησαν, καὶ ἐξ ἀνθρώπων· διὰ τοῦτο ἀ-
πέλαβον καὶ τὰ ἄρρητα ἀγαθὰ ἃ ὀφθαλμοὶ οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρ-
δίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν, καθὼς φησί καὶ

ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ β'. Κεφ. τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης Ἐπιστολῆς αὐτοῦ. Καὶ ἡμεῖς γοῦν, εἰν ἀγαπῶμεν νὰ εὐφραί-
νωμεν τὸν Θεόν, καὶ νὰ τιμήσωμεν τοὺς Ἀγίους, αὐτὰ ἃς σπουδάζωμεν κατορθῶσαι, ἵνα οὕτω πολιτευόμενοι, ἐδῶ μὲν περάσωμεν
ζωὴν εἰρηνικὴν, ἀσκανδάλιστον ἀπὸ ἐχθροὺς ψυχικοὺς καὶ σωματικoὺς, ἐκεῖ δὲ καταξιω-
θώμεν καὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἦς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν ἐν Χριστῷ Ἰη-
σοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτῷ Πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ, καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

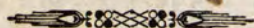

ΑΥΓΟΥΣΤΩ ΚΘ.

Εἰς τὴν Ἀποτομὴν τῆς τιμίας Κεφαλῆς τοῦ Ἁγίου
ἐνδόξου Προφήτου Προδρόμου

Κ Α Ι Β Α Π Τ Ι Σ Τ Ο Υ

Ι Ω Α Ν Ν Ο Υ.

Διὰ πέντε αἰτίας ἀγαποῦνται οἱ ἄνθρωποι πρὸς ἀλλήλους τους, ἢ διὰ Θεόν, ἢ διὰ φύσιν, ἢ διὰ κενοδοξίαν, ἢ διὰ φιλαργυρίαν, ἢ διὰ φιληδονίαν. Καὶ διὰ Θεόν μὲν εἶναι ἀγάπη, ὅταν ἀγαπᾷ τινὰς τὸν ὁμόπιστόν του Χριστιανόν, καὶ ὑπερμαχεῖ διατ' ἐκείνον, καὶ κινδυνεύει, καὶ πειράζεται, καὶ σχεδὸν εἰπεῖν, ὅταν καθὼς βούλεται διὰ τὸν ἑαυτόν του, ἔτζι καὶ διὰ ἄλλον, τότε ὁ τοιοῦτος λέγεται ὅτι διὰ Θεόν, ἤγουν διὰ τὴν Ἐντολὴν καὶ ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ἀγαπᾷ ἄλλον. Αὕτη ἡ ἀγάπη εἶναι ἐπαινετὴ· μάλιστα δὲ καὶ μισθὸν ἔχει ἐκ Θεοῦ ὅποιος ἔχει τὴν τοιαύτην ἀγάπην. Περὶ αὐτῆς γράφει καὶ ὁ Μωϋσῆς εἰς τὸ ε'. Κεφάλαιον τοῦ Δευτερονομίου, καὶ λέγει. Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν· αὐτὰ ἐκεῖνα ὀρίζει καὶ ὁ Χριστὸς εἰς τὸ Κεφ. ι. τοῦ κατὰ Λουκᾶν Ἁγίου Εὐαγγελίου· περὶ αὐτῆς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ ιγ'. Κεφ. τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης Ἐπιστολῆς. «Ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι». Καὶ πάλιν εἰς τὸ β'. Κεφάλαιον τῆς πρὸς Φιλιππησίους. Πληρώσατέ μου τὴν χαράν, ἵνα τὸ αὐτὸ φρονήτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔ-

χοντες. Περὶ αὐτῆς ὀρίζει καὶ ὁ Θεολόγος Ἰωάννης εἰς τὸ δ'. Κεφ. τῆς Καθολικῆς πρώτης Ἐπιστολῆς αὐτοῦ. Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστὶ, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται, καὶ γινώσκει τὸν Θεόν. Περὶ αὐτῆς καὶ ὁ Ἱερεὺς ἐν τῇ Θείᾳ Μυσταγωγίᾳ βεῖα πρὸς ἡμᾶς Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους, ἵνα ἐν ὁμονοίᾳ ὁμολογήσωμεν Πατέρα, Υἱόν, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα· διότι ἀνευ τῆς τοιαύτης ἀγάπης, δὲν δυνάμεθα νὰ ὁμολογοῦμεν ὀρθῶς τὴν Εὐσέβειάν μας· καὶ καθόλου νὰ εἰπῶ, περὶ αὐτῆς γράψαι καὶ διδάσκειν ὅλοι οἱ Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν· καὶ αὕτη μὲν εἶναι ἡ διὰ Θεὸν ἀγάπη. Διὰ φύσιν δὲ εἶναι ἀγάπη, ὅταν οἱ πατέρες ἀγαποῦσι τὰ τέκνα, καὶ τὰ τέκνα τοὺς γονεῖς, οἱ ἀδελφοὶ τοὺς ἀδελφούς, ἢ καὶ ἄλλοι τινὲς τῆς συγγενείας ἑαυτῶν, καὶ αὕτη ἡ ἀγάπη ἐπαινετὴ εἶναι, διότι πρέπον εἶναι οἱ πατέρες νὰ ἀγαποῦσι τὰ τέκνα, καὶ νὰ τὰ παιδεύουσιν εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ καλοῦ, καὶ πάλιν τὰ τέκνα νὰ γηροτροφῶσι καὶ νὰ διατρέφουσιν τοὺς εὐσεβεῖς πατέρας αὐτῶν, καθὼς τὸ ὀρίζει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ ε'. Κεφ. τῆς πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολῆς. Οἱ πατέρες μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα, ἀλλ' ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου. Καὶ πάλιν εἰς τὸ ε. Κεφ. τῆς πρὸς Τιμόθεον πρώτης Ἐπιστο-

λῆς· Εἰδέ τις τῶν ἰδίῳ, καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν Πίστιν ἥρνηται ὁ τοιοῦτος, καὶ ἔστιν ἀπίστου χεῖρων. Διὰ κενοδοξίαν δὲ εἶναι ἀγάπη, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀγαπᾷ ἄλλον ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος τὸν ἐπαινεῖ καὶ τὸν δοξάζει, ὥσπερ τὸ ἐναντίον, ἐχθρεύεται τὸν κατηγοροῦντα καὶ φέγοντα αὐτόν. Διὰ δὲ φιλαργυρίαν εἶναι ἀγάπη, ὅταν ἀγαπᾷ τινὰς τὸν ἄνθρωπον, ὅπου δίδει χρήματα, ἢ ἄλλα τινὰ χαρίσματα, καὶ δὲν τὸ κάμνει διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ μόνον διὰ τὴν δωρεὰν ἐκείνην τὸν ἀγαπᾷ. Διὰ τοῦτο, καὶ ὅταν παύσῃ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος δίδοντας, παύεται ἡ πρὸς αὐτὸν ἀγάπη· αὗται αἱ δύο ἀγάπαι εἶναι κατηγορημέναι εἰς τὴν Θεῖαν Γραφήν, διότι καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ταύτας κατηγορῶν εἰς τὸ ε. Κεφ. τοῦ κατὰ Ματθαίου Ἀγίου Εὐαγγελίου, ὀρίζει· « Ἐὰν ἀγαπήσῃτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; Ὁμοίως καὶ εἰς τὸ ε'. Κεφ. τοῦ κατὰ Λουκᾶν Ἀγίου Εὐαγγελίου. Εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι. Διὰ δὲ φιληδονίαν λέγεται ἀγάπη, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀγαπᾷ τινὰ, ἢ ἄνδρα ἢ γυναῖκα, διὰ ἡδονὴν καὶ ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ διὰ ἐκπλήρωσιν ἁμαρτίας σωματικῆς· αὕτη ἡ ἀγάπη εἶναι πλέον ψεκτὴ καὶ κατηγορημένη εἰς τὴν Θεῖαν Γραφήν, παρὰ τὰς ἄλλας δύο ἀγάπας, τὴν διὰ κενοδοξίαν, λέγω, καὶ διὰ φιλαργυρίαν γινομένην, ἐπειδὴ ἡ τοιαύτη πολλακίς προξενεῖ καὶ χωρισμὸν ἀνδρογύνων, καὶ ἐχθρὰς ἀλλήλων, καὶ φόνους ἀδελφῶν, καὶ ἄλλα μυρία κακά. Ἀπ' αὐτὴν πολλοὶ ἄνθρωποι ἀδόκως ἐφονεύθησαν, καὶ μαρτυρεῖ μοι τῷ λόγῳ σὺν ἄλλοις πολλοῖς ὁ Οὐρίας ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον τὸν ἐφόνευσεν ὁ Βασιλεὺς Δαυὶδ, διὰ τὴν ζηλεύσιν τὴν γυναῖκά του τὴν Βηρσαβέ, καὶ τὴν πάρῃ απ' αὐτόν. Πόλεις ἠφανίσθησαν καὶ ἐρημώθησαν, ὥσπερ ἡ φημιζομένη ἐκείνη Τρῳάς, ἡ ὁποία κεῖται καὶ ἔως τοῦ νῦν ἐρημος καὶ κατεσκαμμένη διὰ τὴν ἀρπαγὴν τῆς Ἑλένης. Τί δέ; καὶ αἱ πέντε πόλεις τῶν Σοδόμων, καὶ Γομόρων δὲν ἠφανίσθησαν ἐκ τῆς τοιαύτης φι-

ληδόνου ἀγάπης, τῆς ἀρσενοκοιτίας λέγω; Ἀπ' αὐτὴν πολλοὶ φρόνιμοι καὶ σοφοὶ ἐξέπεσαν, ὧν εἷς ἔστι καὶ ὁ Σοφὸς Σολομῶν, ὁ ὁποῖος ἀπεξενώθη τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν ἀγάπην αἰλοφύλους γυναῖκας. Ἀπ' αὐτὴν πολλοὶ ἀνδρεῖοι καὶ δυνατοὶ ἔγιναν παῖγνιον καὶ τῶν μικρῶν ἀνθρώπων, καὶ μαρτυρεῖτο ὁ Σαμψὼν ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος εἶχε μὲν ἀνδρείαν ὑπὲρ πάντα ἄνθρωπον, διὰ τὴν ἀγαπήσιν δὲ μίαν γυναῖκα, Δαλιδὰν λεγόμενῃν, ἐστερίθη τῆς ἀνδρείας, καὶ ὕπερον ἐτυφλώθη ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, καθὼς τὸ διηγείται ἡ Βίβλος τῶν Κριτῶν. Ἀπ' αὐτὴν καὶ Ἅγιοι πολλοὶ τῆς Ἐκκλησίας μας ἐφονεύθησαν, καὶ ἐγένοντο Μάρτυρες. Ἀλλὰ διὰ τὴν μὴ πολυλογῶν, φέρωντας εἰς παράδειγμα ἄλλους τινὰς, αὐτὸν τὸν σήμερον εἰς εὐφημίαν προκείμενον τίμιον Γεώργιον τὸν Πρόδρομον τὴν φέρω εἰς μαρτυρίαν τοῦ λόγου μου, ὁ ὁποῖος διὰ τὴν ἐλέγξιν τὸν Βασιλέα Ἡρώδην, νενικημένον ὄντα ἐκ ταύτης τῆς φιληδόνου ἀγάπης, ἀπεκεφαλίσθη. Ἀλλὰ ἐπειδὴ συνήθειαν ἔχουσιν, ὅσοι θέλουσι τὴν διηγηθῶσιν Ἱστορίαν τινὰ, ἀνωθεν ἐξ ἀρχῆς τὴν ἀρχίζουσι τὴν ὑπέθεσιν, διὰ τὴν γίνεται ὁ λόγος αὐτῶν καταληπτὸς πρὸς τοὺς ἀκούοντας, διὰ τοῦτο πρέπειν εἶναι καὶ ἐγὼ, θέλωντας τὴν διηγηθῶ περὶ τῆς ἀποτομῆς τοῦ τιμίου Προδρόμου, ὅπως ἐγένετο, τὴν ἀρχίσω τὴν διήγησίν μου ἀπὸ τινὸς ἀρχῆς, ἵνα μὴ γένη ἀνελλιπὴς ὁ λόγος μου.

Πρὸ τῆς ἐκ Παρθένου καὶ Θεοτόκου Μαρίας Ἐνσάρκου Οἰκοκροίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἦτον τίς Αὐθέντης τῆς Ἰουδαίας ἀλλόφυλος, Ἀντίπατρος ὁ νόματι· ἀλλόφυλοι δὲ ἐλέγοντο τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ὅσοι δὲν ἦσαν εἰς τὴν Θρησκείαν τῶν Ἑβραίων. Οὗτος γοῦν ὁ Ἀντίπατρος λαβὼν γυναῖκα τὴν θυγατέρα τοῦ Βασιλέως τῆς Ἀραβίας, Κύπρον λεγομένην, ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τέσσαρας υἱοὺς, Φασάηλον, Ἡρώδην, Ἰώσηπον, καὶ Φερῶραν· καὶ ὁ μὲν Φασάηλος ἐγένετο Αὐθέντης τῶν Γερουσιῶν, καὶ ἐλίγον καιρὸν αὐθεντεύσας, ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν Πάρθων. Ὁ δὲ Ἰώσηπος ἐτελεύτησεν εἰδιώτης. Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Φερῶρας, φθονηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ

αὐτοῦ Ἡρώδου, ἀπέθανε φαρμάκῳ. Ὁ δὲ Ἡρώδης οὗτος, ὁ τέταρτος υἱὸς τοῦ Ἀντιπάτρου, πρῶτον μὲν ἐγένετο Αὐθέντης τῆς Γαλιλαίας· μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Ἀδελφοῦ αὐτοῦ Φασαήλου, ὑπῆγε καὶ ἐπροσκύνησε τὸν Βασιλέα τῆς Ῥώμης Αὐγουστον, καὶ παρέλαβε τὴν ἐξουσίαν τῆς Ἰουδαίας. Εἰς τὰς ἡμέρας τῆς Αὐθεντίας τούτου τοῦ Ἡρώδου ἐγεννήθη ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐκ τῆς Παρθένου Μαρίας, διότι πρέπον ἦτον νὰ πληρωθῇ ἡ Προφητεία τοῦ Πατριάρχου Ἰακώβ, ὁποῦ ἔλεγεν. Οὐκ ἐκλείψει Ἀρχὼν ἐξ Ἰουδα, οὐδὲ Ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὃ ἀπόκειται· ἡγουν δὲν θέλει λείψῃ Ἐξουσιαστὴς ἀπὸ τοῦ γένους τοῦ Ἰσὰ, τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἰακώβ, οὐδὲ θέλει λείψῃ Αὐθέντης ἀπὸ τὴν σποράν του, ἕως οὗ ἔλθῃ ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὁποῖον εἶναι ἡ προσδοκί καὶ τὸ θάρρος τῶν Ἑθνῶν. Ἐπειδὴ γοῦν ἦλθεν ὁ Χριστὸς, ὅπῃ ἦτον ἀπεκδοχή τῶν Ἑθνῶν, διὰ τοῦτο δικαίως ἔλειψαν τότε εἰς τὸν καιρὸν τῆς Γεννήσεώς του οἱ Βασιλεῖς τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐβασίλευσεν ὁ Ἡρώδης, ἀλλόφυλος ὢν· καὶ αὐτὸς διὰ νὰ εἶναι Ἑθνικός, καὶ νὰ μὴν τὸν δεχθῶν οἱ Ἑβραῖοι, ἐφύενεσε μὲν καὶ πολλὰς ἀπ' αὐτῶν, κατέκαυσε δὲ καὶ τὰς ἀναγραφὰς τῶν φυλῶν καὶ τῶν γενεῶν, ὅπῃ ἦσαν συνθροισμέναι ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς Ἑσθρα, διὰ νὰ μὴ γνωρίζῃ κανεὶς τῶν Ἰουδαίων ἀπὸ ποίαν φυλὴν, ἢ γενεὰν εἶναι. Οὐ μόνον δὲ τὸτο ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἱερατικὴν στολὴν τὴν ἔβαλεν εἰς τὸ Θησαυροφυλακίον του, ἵνα, ὁποῖος θελήσῃ νὰ γένῃ Ἀρχιερεὺς, νὰ τῷ δίδῃ πρῶτον ἀργύρια, καὶ τότε νὰ τὴν παίρῃ ἐξ αὐτῆ· αὐτὸς ἐσκότωσε καὶ τὰς ἰδ'. χιλιάδας τὰ βρέφη, ἔχοντας σκοπὸν νὰ φονεύσῃ καὶ τὸν Χριστόν. Ζήτας δὲ τὰς πάντα χρόνους εἰς τὴν Αὐθεντίαν τριάκοντα ἑπτὰ, ἀπέθανεν ὑπὸ μεγάλης καὶ πικρᾶς ἀσθενείας. Ἀφῆσε δὲ διαθήκην, ἵνα οἱ δ' υἱοὶ αὐτῆ, μοιρασθῶσιν ἐπίσης τὴν Βασιλείαν αὐτοῦ· διὰ τὸτο ὀνομαζοῦνταν Τετράρχαι, ὅτι καθὲρ εἰς ἐκ τῶν τεσσάρων ὥριζε τὸ δ' μέρος τῆς ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας τῆς Πατρὸς αὐτῆ. Καὶ πρῶτος μὲν ἦτον ὁ Ἀρχελαος, ὁ ὁ-

ποῖος διαφεντεύσας τῆς Ἰουδαίας χρόνους δ' ἀπέθανεν ἄτεκνος. Ὁ δεύτερος ἦτον ὁ Φίλιππος, ὁ ὁποῖος ὥριζε τὴν Ἰουραϊάν, καὶ τὴν Τραχωνίτην Χώραν. Τρίτος ἦτον ὁ Λυσανίας, ὁ ὁποῖος ἐξουσίαζε τὴν Ἀβιληνὴν. Τέταρτος δὲ ἦτον ὁ Ἀντίπας, ὁ ὁποῖος εἰς μὲν τὴν ἡλικίαν ἦτον δεύτερος τῶν ἄλλων ἀδελφῶν, διὰ νὰ ὁμοιάζῃ δὲ τὸν μιὰρὸν καὶ φονέα πατέρα του εἰς τὴν γνώμην, ὀνομαζέτο καὶ αὐτὸς Ἡρώδης, καὶ ἐτετράρχει τῆς Γαλιλαίας. Οὗτος ὁ μιαιώτατος, ὅλος δὲ ἔλου κεκρατημένος ὢν ὑπὸ τῆς αἰσχροῦς ἐπιθυμίας, ἐδίωξε τὴν γυναῖκά του τὴν νόμιμον, ἣ ὁποία ἦτον θυγάτηρ τοῦ Ἀρέτα τοῦ Βασιλέως τῆς Ἀραβίας, περὶ οὗ γράφει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους δευτέρᾳ Ἐπιστολῇ, ἐν Κεφ. ζ'. Ἐλαβε δὲ εἰς γυναῖκα, τὴν Ἡρωδιάδα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς Φιλίππου, ἔτι ζῶντος, ἣ ὁποία εἶχε καὶ μετὸν Φίλιππον μίαν θυγατέρα, λεγομένην Σαλώμην. Τούτου γοῦν τὸν Ἡρώδην ἤλεγχε κατ' ἐκάστην ἡμέραν ὁ τίμιος Πρόδρομος, ὡς παράνομον καὶ ἀσεβῆ, κατὰ δύο τρόπους· πρῶτον μὲν, ὅτι ἐδίωξε τὴν γυναῖκα αὐτῆς τὴν νόμιμον, καὶ ἐπῆρε τὴν Ἡρωδιάδα, ζῶντος τῆς ἀνδρὸς αὐτῆς Φιλίππου· δεύτερον δὲ, ὅτι ὁ Μωσαϊκὸς νόμος προστάσσει νὰ παίρῃ ὁ ἀδελφὸς τῆς ἀδελφῆς τὴν γυναῖκα, ὅταν ἀποθάνῃ ὁ εἰς καὶ δὲν ἀρήσῃ παιδίον, ἐκείνη δὲ εἶχε θυγατέρα ἐκ τῆς Φιλίππου τὴν Σαλώμην· ἀλλ' ἐκεῖνος μὴν ὑπομένωντας τὰς ἐλέγχους καὶ τὴν κατηγορίαν τῆς Προδρόμου, πρῶτον μὲν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν, μετὰ δὲ ταῦτα ἀποστείλας στρατιώτην, ἀπεκεφάλισεν αὐτόν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἕως αὐτῆς ἐφέραμεν τὴν διήγησίν μας, εὐλογημένοι Χριστιανοί, πρέπον εἶναι νὰ φέρωμεν εἰς μέσον τὸν θεῖον Εὐαγγελιστὴν Μάρκον, ἵνα ἀκούσωμεν παρ' αὐτοῦ πλέον βεβαιότερον, πῶς ἦτον ἡ αἰτία τῆς ἀποτομῆς τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ τιμίου Προδρόμου καὶ Βαπτιστῆ Ἰωάννου.

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἤκουσεν ὁ Βασιλεὺς Ἡρώδης τὴν ἀκοήν Ἰησοῦ (φανερὸν γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ), καὶ ἔλεγεν, ὅτι Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη,

καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. Ἄλλοι ἔλεγον, ὅτι Ἡλίας ἐστὶν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον, ὅτι Προφήτης ἐστὶν, ἢ ὡς εἰς τῶν Προφητῶν. Ἀκούσας δὲ Ἡρώδης, εἶπεν, ὅτι, ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτός ἐστιν· αὐτὸς ἠγέρθη ἐκ τῶν νεκρῶν. Ἦγεν, εἰς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἤκουσεν ὁ Βασιλεὺς Ἡρώδης τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, διότι φανερόν ἐγένη τὸ ὄνομά του εἰς ὅλους, καὶ ἔλεγεν, ὅτι Ἰωάννης ὅπου ἐδάπτizen, ἐκεῖνος ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν τὰ θαύματα εἰς αὐτόν· ἄλλοι ἔλεγον, ὅτι ὁ Προφήτης Ἡλίας εἶναι· ἄλλοι ἔλεγον, ὅτι Προφήτης εἶναι, ἢ ὡς ἂν ἴνας ἀπὸ τούτων παλαιῶν Προφητῶν. Ὁ δὲ Ἡρώδης ἔλεγεν, ὅτι ἐκεῖνον τὸν Ἰωάννην, ὅπου ἀπεκεφάλισα ἐγὼ, αὐτὸς εἶναι ὁ Χριστός, καὶ ἀναστήθῃ ἀπὸ τούτων νεκρῶν.

Πέντε ἀπορίας ἔχομεν εἰς τὴν περικοπὴν ταύτην τοῦ Εὐαγγελίου· πρώτην μὲν εἰς ποῖον καιρὸν λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος, ὅτι ἤκουσεν ὁ Ἡρώδης τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. Δευτέραν δὲ, διατί ὀνομάζει ὁ Εὐαγγελιστὴς τὸν Ἡρώδην Βασιλέα, ὁ ὁποῖος ἦτον Τετράρχης, καθὼς ἀνωτέρω ἀπεδείξαμεν. Τρίτην, πόσοι Βασιλεῖς εἶναι Ἡρώδαι λεγόμενοι, τοὺς ὁποίους ἀναφέρει ἡ Δεῖα Γραφή τῆς Νέας Διαθήκης. Καλὸν εἶναι νὰ τὸ μάθωμεν καὶ αὐτὸ, διότι εἰς μὲν τὸ δεύτερον Κεφ. τοῦ κατὰ Ματθαῖον Ἀγίου Εὐαγγελίου ἀκούομεν, πᾶς ὁ Ἡρώδης ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας, ἐφόνευσεν τὰ βρέφη τῆς Βηθλεὲμ, ἀπὸ δύο χρόνων καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν καιρὸν καθ' ὃν ἐγεννήθη ὁ Χριστὸς ἐκ τῆς Παρθένου· πάλιν δὲ σήμερον ἀκούομεν, πᾶς ὁ Ἡρώδης ἐφόνευσεν τὸν Προδρόμον, ὅπου ἀπέρασαν ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως, χρόνοι λ'. Ὡσαύτως δὲ καὶ εἰς τὸ κγ'. Κεφ. τοῦ κατὰ Λουκᾶν Ἀγίου Εὐαγγελίου ἀκούομεν, πᾶς εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Πάθους τοῦ Χριστοῦ, ὁ Πιλάτος ἔστειλε τὸν Χριστὸν πρὸς τὸν Βασιλέα τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδην. Ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τὸ ιβ'. Κεφ. τῶν Ἀποστολικῶν Πράξεων ἀκούομεν, πᾶς ὁ Βασιλεὺς Ἡρώδης ἐφόνευσεν τὸν Ἀπόστολον Ἰάκωβον, τὸν ἀδελφὸν τοῦ Θεολόγου Ἰωάννου, καὶ ἠδουλήθη φονεῦσαι καὶ τὸν

Ἀπόστολον Πέτρον, ἀμὴν Ἀγγελος Κυρίου ἠλευθέρωσεν αὐτὸν τῆς φυλακῆς. Ἵνα μὴ γοῦν σφαλῶμεν, νομίζοντες ὅτι εἷς καὶ ὁ αὐτὸς εἶναι Ἡρώδης, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ μάθωμεν, πόσοι Ἡρόδαι εἶναι. Τετάρτην ἀπορίαν ἔχομεν, διατί ὁ Ἡρώδης ἐνόμιζε, πᾶς ὁ Προδρόμος ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν. Πέμπτην, διατί ἐνόμιζαν αἱ ἄνθρωποι, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι, ἢ ὁ Προφήτης Ἡλίας, ἢ ὡς εἰς τῶν Προφητῶν. Αὐτὰς τὰς πέντε ἀπορίας ἔχομεν. Ἀλλὰ πρὶν νὰ τὰς λύσω, παρακαλῶ τὴν Αὑθεντίαν σας δύναιτο πράγματα· ἐν μὲν, νὰ μὴν ἀμελήτε καὶ νυστάζετε, διότι βλέπω τινὰς, εἴτε ἀπὸ τὸν κόπον τῆς Ἀκουλουθίας, εἴτε ἀπὸ ραθυμίας αὐτοπραΐρετον, πᾶς καταφρονεῖ τὴν ἀκρόασιν· δεύτερον δὲ, νὰ μὴ θαυμάζεσθε, πᾶς δὲλω κάμῃ εὐσυνόπτους τὰς λύσεις τῶν ζητημάτων· διότι βλέπωντας τὸν καιρὸν, ὅτι ἐγγίζει πρὸς ἡμέραν καὶ δὲλω νὰ ποιήσω ἀνελλιπῇ τὸν λόγον μου, ἀνάγκη εἶναι νὰ συντέμνω καὶ τὰς λύσεις.

Λέγομεν γὰρ πρὸς τὴν πρώτην ἀπορίαν, ὅτι εἰς ποῖον καιρὸν λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος, πᾶς ἤκουσεν ὁ Ἡρώδης τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. Φαίνεται ἡ ὑπόθεσις, ὅτι μετὰ καιρὸν πολὺν, ἀφόντις ἄρχισεν ὁ Χριστὸς νὰ διδάσκῃ καὶ νὰ θαυματουργῇ, ἤκουσεν ὁ Ἡρώδης τὸ ὄνομα τοῦ. Καὶ οὐ μόνον ἐπέρασε καιρὸς ἰκανὸς, ἀφόντις ἤρξατο θαυματουργεῖν ὁ Χριστὸς ἕως τότε, ἀλλὰ καὶ ἀφόντις ἀπεκεφαλίσθη ὁ τίμιος Προδρόμος, ἡμέραι πολλαὶ παρῆλθον, ἕως οὗ ἔμαθεν ὁ Ἡρώδης τὰ περὶ Χριστοῦ. Διότι καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος πρὶν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν διήγησιν ταύτην, προλαβὼν γράφει, πᾶς ὁ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ, ἐπεμψε δύο Μαθητὰς αὐτοῦ πρὸς αὐτόν, καὶ πᾶς ὁ Χριστὸς μετὰ ταῦτα εἶπε μαρτυρίας ἀγαθὰς περὶ τοῦ Ἰωάννου, καὶ πᾶς ἰάτρευσε τὸν ἔχοντα τὴν χεῖρα ἐξηραμένην, καὶ πᾶς ἰάτρευσε τὸν δαιμονιζόμενον τυφλὸν καὶ κωφόν, καὶ πᾶς ὠνείδισε τοὺς Φαρισαίους, καὶ πᾶς καθίσας περὶ τὸν αἰγιαλόν, ἐδίδασκε τοὺς ὄχλους ἐν παραβολαῖς· καὶ πᾶς μετὰ ταῦτα ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Πατρίδα του τὴν Ναζαρέτ. Καὶ πάλιν ὁ

Λουκάς γράφει, πῶς ἡ ἀμαρτωλὸς γυνὴ ἄλειψε τὸν Χριστὸν μετὰ τὸ μύρον εἰς τὸ σπῆναι τοῦ Φαρισαίου Σίμωνος, καὶ πῶς ἰάτρεισε τὸν δαιμονιζόμενον εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν, καὶ πῶς ἀνέστησε τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀρχισυναγώγου Ἰαείρου, καὶ πῶς ἀπέστειλε τοὺς δώδεκα Μαθητὰς διδάσκειν καὶ θεραπεύειν τοὺς ἀσθενεῖς. Ταῦτα δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ περισσότερα, ἅπερ ὀρίζουσιν οἱ Θεοὶ Εὐαγγελισταί, χρειάζονται καὶ ἡμέρας πολλὰς εἰς τελείωσιν· διὰ τοῦτο εἰκάζομεν, ὅτι ὡς ἔξ μῆνες νὰ ἦσαν ἀπερασμένοι, ἀφόντις ἐφόνευσε τὸν Ἰωάννην ὁ Ἡρώδης, ἕως οὗ ἤκουσε τὰ περὶ τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἰδέτε τὴν ὑπερηφανίαν τοῦ Ἡρώδου· αἱ πόλεις ὅλαι τῆς Γαλιλαίας καὶ τῆς Ἰουδαίας, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ἐγγὺς καὶ οἱ μακρόθεν, ὅλοι ἤξευραν τὰ περὶ Χριστοῦ, βλέποντες τὰ θαύματα αὐτοῦ, καὶ ἀκούοντες τὴν διδασκαλίαν του, καὶ ὁ Ἡρώδης, ὅπου ὥριζε τοὺς τόπους ἐκείνους, μόλις μετὰ τοσούτου καιρὸν ἤκουσε τὸ ὄνομά του. Ἐτῆς τὸ ἔχουν συνήθειαν οἱ Αὐθένται οἱ ὑπερήφανοι καὶ ἀδίκηται, ἀργοῦσι νὰ μάθουσι μίαν καλοσύνην, ὅπου γίνεται εἰς τὴν Ἐπαρχίαν τους, μάλιστα δὲ ὅταν ἔχουσι καὶ ὑπηρέτας κακοὺς περισσότερον καιρὸν ἀργοῦσι νὰ μάθουσι τὸ καλόν, παρὰ τὸ κακόν· ὅτι, εἰ μὲν γένη καμμία παραμικρὰ σύγχυσις εἰς τὴν Ἐπαρχίαν ἐκείνην, παρעθὺς τὴν φθάνουσιν εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ Αὐθέντου ἐκείνου· ἐὰν δὲ εὐρεθῇ τινὰς ἄνθρωπος ἐνάρετος, ἢ ἀγαθὸς καὶ ἄξιος τίμης, ἢ τὸν διαβάλλουσιν εἰς κακὸν πρὸς τὸν Αὐθέντην τους, ἢ οὐδὲ ἐνθύμησιν τοῦ δίδουν περὶ ἐκείνου· τοιοῦτοι ὄντες καὶ οἱ ὑπηρέται τοῦ Ἡρώδου, δὲν τοῦ ἀνάφεραν εἰς τοσούτου καιρὸν τὰ περὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ αὐτὸς ἐδυνήθη τότε συντόμως νὰ ἀκούσῃ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. Ἐχομεν τὴν λύσιν τῆς πρώτης ἀπορίας.

Πρὸς δὲ τὴν δευτέραν, ὅτι καταχρηστικῶς καὶ ἀδιαφόρως λέγει τοῦτο ὁ Εὐαγγελιστής, ἡγουν δὲν λεπτολογεῖ τὰς λέξεις, εἴτε οὕτως, εἴτε οὕτως νὰ τὸν ὀνόμασῃ, διότι ἤξευρε μὲν ὁ Εὐαγγελιστής,

πῶς Βασιλεὺς λέγεται ἐκεῖνος, ὅποιος δὲν ἔχει συμμοραστὴν εἰς τὴν Αὐθεντίαν του· ὁ δὲ Ἡρώδης ἐλέγετο Τετράρχης, ὅτι εἶχε τὸ τέταρτον μέρος τῆς Βασιλείας τοῦ πατρὸς του. Ἀλλὰ τόσον δὲν εἶχεν ἀνάγκην νὰ ἐξετάζῃ τὰς ὀνομασίας τῆς Αὐθεντίας, διότι καὶ ἡμεῖς πολλάκις καταχρηστικῶς λέγομεν Βασιλεῖς, τοὺς παραμικροὺς Αὐθέντας τινὸς Ἐπαρχίας, ὡς ὅτι εἶναι βάσις καὶ Σεμέλια τοῦ λαοῦ. Ὅτι δὲ ἀληθῶς Τετράρχης ἦτον ὁ Ἡρώδης, καὶ οὐχὶ Βασιλεὺς, ὁ Εὐαγγελιστής Ματθαῖος εἰς τὸ ἰδ'. Κεφ. καὶ ὁ Λουκᾶς εἰς τὸ Γ'. βεβαιώνουσιν. Ἀρκοῦσι τοσαῦτα καὶ διὰ τὴν δευτέραν ἀπορίαν.

Ἐρχόμεθα δὲ εἰς τὴν λύσιν τῆς τρίτης ἀπορίας, ἡ ὁποία εἶναι, ὅτι πόσοι Βασιλεῖς εἶναι Ἡρώδαι ὀνομαζόμενοι, οἱ ὅποιοι ἀναφέρονται εἰς τὴν Θείαν Γραφήν· καὶ λέγομεν πρὸς ταύτην, ὅτι τρεῖς εἶναι, διότι πρῶτος μὲν εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ αλλοφύλου Ἀντιπάτρου, ὁ ὁποῖος ἦτον εἰς τὸν καιρὸν τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅστις ἐφόνευσε καὶ τὰς ἰδ'. χιλιάδας τὰ βρέφη, καὶ διὰ τοῦτο ὀνομαζέτο Βρεφοκτόνος. Δεύτερος εἶναι, ὁ υἱὸς τούτου, ὁ ὁποῖος ἐλέγετο Ἀντίπας, περὶ οὗ ἀναφέρει καὶ σήμερον ὁ Εὐαγγελιστής Μάρκος, ὅτι ἐφόνευσε τὸν Πρόδρομον. Τρίτος εἶναι, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀριστοβούλου, ὅστις ὀνομαζέτο Ἀγρίππας, ὁ ὁποῖος παρέλαβε τὴν Ἡγεμονίαν τῆς Γαλιλαίας τότε νεωστὶ, εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Πάθους τοῦ Χριστοῦ καὶ μετὰ ταῦτα ἐφόνευσε καὶ τὸν Ἰάκωβον, τὸν υἱὸν τοῦ Ζεβεδαίου. Ὅτι δὲ τρεῖς εἶναι Ἡρώδαι, καὶ ὅτι ἄλλος Ἡρώδης ἦτον ἐκεῖνος ὅπου ἐφόνευσε τὰ βρέφη, καὶ ἄλλος ἐκεῖνος ὅπου ἐφόνευσε τὸν Πρόδρομον, καὶ ἄλλος ἐκεῖνος ὅπου ἦτον εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Πάθους τοῦ Χριστοῦ, γράφειτο ὁ Εὐσέβιος ὁ λεγόμενος τοῦ Παμφίλου, ἐν τῷ β'. λόγῳ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, καὶ ὁ Φλάβιος Ἰώσηπος ἐν τῷ ἐγ'. λόγῳ τῆς Ἰουδαϊκῆς Ἀρχαιολογίας. Τοσαῦτα καὶ περὶ τῆς τρίτης ἀπορίας.

Πρὸς δὲ τὴν τετάρτην ἀπορίαν, ὅτι διατί ὁ Ἡρώδης ἐνόμιζε πῶς ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν ὁ Πρόδρομος, λέγομεν, ὅτι ὁ Ἡρώ-

δης ἀκούοντας τὰ θαύματα, ἅπερ ἐποίει ὁ Χριστός, ἔβαινον εἰς τὸν νοῦν του, ὅτι τοιαῦτα θαύματα ἄλλος δὲν ἤθελε δυνηθῆναι τὰ κάμη, μόνον ὁ Πρόδρομος, ὡς Ἅγιος, καὶ Δίκαιος, καὶ Ἀσκητὴς ὅπου ἦτον. Καὶ ἐπειδὴ εἰς ζῶντάς του δὲν ἔκαμε τίποτες θαῦμα, ἐνόμιζεν, ὅτι, ἂν τύχη μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν αὐτοῦ ἀνάστασιν, ἀπόκτησε καὶ τὴν ἐνέργειαν τῶν θαυμάτων, ὡς ὅτι ἀδίκως ἐφανεύθη. Ἀλλὰ ἰδέτε τὴν ἀγνωσίαν τοῦ Ἡρώδου· ὅταν τὸν εἶχε ζωντανόν, δὲν τὸν ἐχρειάζονταν, καὶ τώρα ἀποθαμμένον τὸν φοβεῖται, καὶ ζητᾷ νὰ τὸν ἰδῇ, ὡς γράφει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς εἰς τὸ Δ'. Κεφ. Ὅτι καὶ ἐζήτηε ἰδεῖν αὐτόν. Διὰ τοῦτο λέγει καί τις σοφὸς τῶν Ἑλλήνων, ὅτι οἱ ἄνθρωποι οἱ κακοὶ ταῖς γνώμας, ὅταν ἔχουσιν τὰ ἀγαθὰ εἰς τὰ χεῖρά τους δὲν τὰ γνωρίζουσι, μόνον ὅταν τοὺς τὰ πάρῃ τινας, τότε τὰ ἐνθυμοῦνται. Ἐχομεν ὡς ἐν συντόμῳ καὶ τὴν λύσιν τῆς τετάρτης ἀπορίας.

Πρὸς δὲ τὴν πέμπτην, ὅτι διατί ἐνόμιζαν οἱ ἄνθρωποι, πῶς ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Προφήτης, Ἡλίας, ἢ ὡς εἰς τῶν Προφητῶν λέγομεν, ὅτι Ἡλίαν μὲν εἶναι ἐνόμιζον τὸν Χριστόν, ὅτι ἔβλεπον, πῶς ὅσα ἔκαμεν ὁ Ἡλίας εἰς τοὺς παλαιούς καιροὺς, τὰ κάμνει καὶ ὁ Χριστός. Ἐνήστευσεν ἐκεῖνος τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἐνήστευσε καὶ ὁ Χριστὸς τοσαύτας ἡμέρας· ἀνέστησεν ἐκεῖνος νεκρόν, τὸν υἱὸν τῆς χήρας, ἀνέστησε καὶ ὁ Χριστὸς εἰς τὴν Ναὶν τὴν πόλιν, τὸν υἱὸν τῆς χήρας, καὶ μετὰ ταῦτα τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀρχισυναγώγου· ἐπέραςεν ἐκεῖνος ἀβρόχως τὸν Ἰορδάνην ποταμόν, ἐπεριπάτησε καὶ ὁ Χριστὸς ἐπάνω τῆς θαλάσσης· προσηύξατο ἐκεῖνος, καὶ κατέβη βροχὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἐπρόσταξε καὶ ὁ Χριστὸς τοὺς ἀνέμους καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ ἐπαύσαντο τῆς ταραχῆς· εὐλόγησεν ἐκεῖνος τῆς Ἀρραφθίας χήρας τὸ καθδὲ, καὶ δὲν ἔλειψε τὸ ἀλεῦρι, εὐλόγησε καὶ ὁ Χριστὸς τοὺς πέντε ἄρτους, καὶ ἐχορτάσθησαν πέντε χιλιάδες λαός· ἤλεγχε ἐκεῖνος τοὺς Ἱερεῖς τῶν εἰδώλων, καὶ τὸν Βασιλέα Ἀχαάβ, ἤλεγχε καὶ ὁ Χριστὸς τοὺς Φαρισαίους καὶ Γραμματεῖς λέγωντας, ὡς γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη. Καὶ δι

ἄλλην δὲ αἰτίαν ἔλεγον οἱ ἄνθρωποι, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι αὐτὸς ὁ Ἡλίας, διότι ὁ Προφήτης Μαλαχίας λέγει εἰς τὸ δ'. Κεφ. ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ· Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστελῶ ὑμῖν Ἡλίαν τὸν Θεοδίτην, ἡγοῦν ὀρίζει ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Προφήτου, ὅτι θέλω σὰς στείλῃ πάλιν δευτέραν φοράν τὸν Προφήτην Ἡλίαν, ὁ ὅποιος ἦτον ἀπὸ τὴν Θεόδην χώραν. Ἐπειδὴ γοῦν ὁ Προφήτης Μαλαχίας, ὑστερότερος ὢν τοῦ Προφήτου Ἡλία, εἶπε τοιοῦτον λόγον, ὅτι μέλλει νὰ ἔλθῃ πάλιν ὁ Προφήτης Ἡλίας, διὰ ταύτας τὰς δύο αἰτίας ἐπαρρόυσαν οἱ ἄνθρωποι διὰ τὸν Χριστόν, ὅτι εἶναι ὁ Προφήτης Ἡλίας. Προφήτην δὲ τὸν ἐνόμιζαν, ἢ ὡς ἓνα τῶν Προφητῶν, ὅτι ὡσάν πῶς οἱ Προφῆται οἱ περισσότεροι δὲν ἤξευραν γράμματα, μόνον ἐκ Πνεύματος Ἁγίου ἐλαλοῦσαν, ἔτι καὶ ὁ Χριστὸς, μὴν ἠξεύρωντας γράμματα, ἐδίδασκε τοὺς Ἑβραίους ἐν παραβολαῖς, διὰ τοῦτο, καὶ ἄλλο τε θαυμάζοντες, ἔλεγον· Πῶς οὕτως ἶδε γράμματα, μὴ μεμαθηκώς; Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐλύσαμεν τὰς πέντε ἀπορίας, ἃς ἐλθοῦμεν καὶ εἰς ἄλλην ῥῆσιν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου.

Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρώδης ἀποστείλας, ἐκράτησε τὸν Ἰωάννην, καὶ ἔδρασε αὐτόν ἐν τῇ φυλακῇ, διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν· ἔλεγε γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρώδῃ, ὅτι οὐκ ἔξεστὶ σοὶ ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου· ἡ δὲ Ἡρωδιάς ἐνεῖχεν αὐτῷ, καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, καὶ οὐκ ἠδύνατο· ὁ γὰρ Ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα Δίκαιον καὶ Ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν· καὶ ἀκούσας αὐτοῦ, πολλὰ ἐποίει, καὶ ἠδέως αὐτοῦ ἤκουεν· ἡγοῦν, διὰ τοῦτο ἐνόμιζεν ὁ Ἡρώδης πῶς ἀνέστη ὁ Ἰωάννης ἐκ τῶν νεκρῶν, διότι αὐτὸς ὁ Ἡρώδης ἀποστείλας στρατιώτας ἐπίασε τὸν Ἰωάννην, καὶ ἐδέσμευσέτον εἰς φυλακὴν διὰ τὴν καλουμένην Ἡρωδιάδα, τὴν γυναῖκα τῆς Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ· ἡ δὲ Ἡρωδιάς ἦτον πολλὰ θυμωμένη εἰς αὐτόν, καὶ ἤθελε νὰ τὸν φονεύσῃ, ἀλλὰ δὲν ἐδύνατο, διότι ὁ Ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, γνωρίζωντάς τον ἄνθρωπον Δίκαιον καὶ Ἅγιον,

καὶ ἐφυλάττετο· καὶ προτιήτερα δὲ, ἀκούων-
τας τοὺς λόγους του μετὰ καλῆς καρδίας, ἔ-
καμνε πολλὰ ἀπὸ εἴτι τῷ ἔλεγεν ὁ Ἰωάννης.

Ἐχομεν καὶ ἐδῶ ἐξ ζητημάτων· πρῶτον
μὲν, πῶς ἦτον ὁ τρόπος ὁποῦ ἐπῆρεν ὁ Ἡ-
ρώδης τὴν γυναῖκα τοῦ Ἀδελφοῦ αὐτοῦ·
δεύτερον, ποῖον νόμον Μωσαϊκὸν ἐπαρέβη
ὁ Ἡρώδης, λαβὼν τὴν γυναῖκα τοῦ Ἀδελ-
φοῦ του· τρίτον, ἀράγε ὁ Ἡρώδης οὗτος
Ἑβραῖος ἦτον κατὰ τὴν θρησκείαν, ἢ ἀλ-
λόφυλος; διότι εἶναι τινὲς ὁποῦ λέγουσιν,
ὅτι ἦτον ἀλλόφυλος· τέταρτον, τίνας ἔνε-
κεν τὸν ἡλεγχεν ὁ Πρόδρομος καὶ δὲν ἐσιώ-
πα· πέμπτον, πόθεν ἐγνώριζεν ὁ Ἡρώ-
δης τὸν Ἰωάννην, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστής,
ὅτι ἦτον ἄνθρωπος ἅγιος, καὶ Δίκαιος·
ἕκτον, ἐπειδὴ τὸν ἡξευρεν ἅγιον καὶ Δί-
καιον, καὶ μετὰ πάσης προθυμίας ἤκουε
τοὺς λόγους του, διατί τὸν ἐφόνευσε. Καὶ
πρὸς μὲν τὸ πρῶτον λέγομεν ἱστορίαν τι-
νὰ, τὴν ὁποίαν τὴν διηγεῖται ὁ Φλάβιος, ὁ
ὁποῖος ἦτον μὲν ἄνθρωπος σοφός, καὶ Ἑ-
βραῖος τὴν θρησκείαν, μετὰ μ'. χρόνους
τῆς Σταυρώσεως τοῦ Χριστοῦ, ἐπὶ τῆς Βα-
σιλείας τοῦ Καίσαρος Οὐεσπεσιανοῦ· ἔ-
γραψε δὲ ἐν πολλοῖς Βιβλίοις Ἑλληνιστί-
τας ἀπὸ κτίσεως Κόσμου Ἱστορίας, μέ-
χρι καὶ τῆς ὑστερινῆς ἀλώσεως τῶν Ἱερο-
σολύμων. Τοῦτον ὁ Δεῖος Ἰωάννης ὁ Χρυ-
σόστομος τὸν ὀνομάζει φιλαληθῆ, ὡς ὅτι
ἀγάπα τὴν ἀλήθειαν, καὶ ψεῦδος δὲν ἔγρα-
φεν. Αὐτὸς γοῦν ὁ Ἰωσήπος γράφει εἰς τὸ
ζ'. Κεφ. τοῦ ἐη'. Λόγου τῆς Ἰουδαϊκῆς Ἀρ-
χαιολογίας, καὶ λέγει, πῶς ὁ Ἡρώδης οὗ-
τος, ὁ καὶ Ἀντίπας λεγόμενος, ἀκόμη ὅταν
ἔξη ὁ Πατὴρ αὐτοῦ ὁ Βρεφοκτόνος Ἡρώ-
δης, εἶχε πάρῃ εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα
τοῦ Ἀρέτα τοῦ Βασιλέως τῆς Ἀραβίας,
τῆς λεγομένης Πετραίας, ὅτι εἶναι καὶ ἄλ-
λῃ Ἀραβία, ἢ ὁποία ὀνομάζεται Εὐδαί-
μων. Ἔως μὲν οὖν ἔξη ὁ Πατὴρ αὐτοῦ, ὁ
Βρεφοκτόνος Ἡρώδης, εἶχε καὶ οὗτος ὁ Ἀν-
τίπας Ἡρώδης τὴν γυναῖκά του, καὶ ἐσυμ-
φώνει μετ' αὐτῆς· μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ
Πατρὸς αὐτοῦ, τί ἐ συνέβη; ἀκούσατε εἰς
τί τὸν ἐκατάφερεν ἡ φιληθδονος καὶ μισαρὰ
ἀγάπη. Ὁ Πατὴρ αὐτοῦ ὅταν ἀπέθνη-
σκεν, εἶχεν ἀφήσῃ διαθήκην, ὅτι ὁ εἰς μεγα-

λότερος υἱὸς ὁ Ἀρχέλαος νὰ πάρῃ τὸν
Θρόνον του, τὴν Ἰουδαίαν λέγω, καὶ τὴν
Σαμαρείαν· οἱ δὲ ἄλλοι τρεῖς, οὗτος ὁ Ἀν-
τίπας, λέγω, καὶ ὁ Φίλιππος, καὶ ὁ Λυ-
σανίας, νὰ πάρουν τὰς ἑξῶ Ἐπαρχίας,
τὴν Γαλιλαίαν, τὴν Ἰουδαίαν, καὶ τὴν Ἀ-
βιληνὴν. Ἐγραψε δὲ καὶ τοῦτο εἰς τὴν δια-
θήκην του, ὅτι ὁ Καῖσαρ τῆς Ῥώμης Τι-
βέριος νὰ εἶναι Κριτὴς καὶ διοικητὴς εἰς ὅ-
σα γράφει. Ὁ Ἡρώδης γὰρ οὗτος, ἐναντι-
μένος τὸν Ἀδελφόν του τὸν Ἀρχέλαον περὶ
τοῦ Θρόνου, καὶ δέλωντας νὰ γένη αὐτὸς
ἐξουσιαστής τῆς Ἰουδαίας, ὡς ὅτι εἶχε τὰ
Ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν Ναὸν τῶν Ἑβραίων,
ἐβουλήθη νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Ῥώμην, πρὸς
τὸν Τιβέριον, νὰ πάρῃ ἐκεῖθεν τὴν ἐπίστα-
σιν. Πηγενάμενος δὲ, ἐπέρασε καὶ ἀπὸ τὸν
ἀδελφόν του Φίλιππον· ἐκεῖ γοῦν ἶδε τὴν
γυναῖκά του τὴν Ἡρωδιάδα, ἢ ὁποία ἦτον
θυγάτηρ μὲν τοῦ Ἀριστοβούλου, ἀδελφῆ
δὲ τοῦ Ἀγρίππα τοῦ μετονομασθέντος Ἡ-
ρώδου, ὃν προείπομεν, ὅτι ἦτον εἰς τὸν
καιρὸν τῆς Σταυρώσεως τοῦ Χριστοῦ. Καὶ
ὡς τὴν ἶδε, παρευθὺς ἐείσθη εἰς ἔρωτα σα-
τανικόν, καὶ κάμνει λόγον, καὶ ὀρκομοτι-
κὴν συμφωνίαν μετ' αὐτῆς, ὅτι, ὅταν γυ-
ρίσῃ ἀπὸ τὴν Ῥώμην, νὰ διώξῃ μὲν τὴν
θυγατέρα τοῦ Ἀρέτα, νὰ πάρῃ δὲ αὐτὴν
εἰς γυναῖκά του. Ἀφόντις δὲ ἐγύρισεν ἀ-
πὸ τὴν Ῥώμην, ἄρχισε νὰ μισᾷ τὴν πρῶ-
την τε γυναῖκα, δίχως καμμίαν εὐλογον ἀ-
φορμὴν· αὐτὴ δὲ ὡς ἔμαθεν ἀπὸ τινὰ εὐ-
νοῦχον ἐμπιστεμένον τὴν ὑπόθεσιν, πῶς
ἐσυμφώνησε νὰ πάρῃ τὴν Ἡρωδιάδα, καὶ
νὰ διώξῃ αὐτήν, ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν της,
ὅτι νὰ κάμῃ τρόπον τινὰ νὰ ἐλευθερωθῇ
ἀπὸ τὰς χεῖράς του μετὰ καλοῦ τρόπου·
καὶ εὕρισκε ἀφορμὴν, ὅτι ἀσθίνησε, καὶ
δεῖλει νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ θέρμα ὕδατα. Ἦ-
σαν δὲ τότε θέρμα ὕδατα πλησίον τῆς Ἱε-
ριχῇ εἰς ἓνα Καστέλλον ὀνομαζόμενον Μα-
χαιροῦντα, τὸ ὁποῖον ἦτον σύνορον εἰς τὸ
μέσον τῆς Γαλιλαίας ὁποῦ ὠριζεν ὁ Ἡρώ-
δης, καὶ τῆς Ἀραβίας, ὁποῦ ὠριζεν ὁ Ἀ-
ρέτας. Ἀπ' ἐκεῖ ἔστειλε γράμματα κρυφίως
εἰς τὸν πατέρα της, νὰ στείλῃ ἀνθρώπους
νὰ τὴν πάρουσιν, ὅτι μέλλει νὰ τὴν φονεύ-
σῃ ὁ ἄνδρας της διὰ τὸν ἔρωτα τῆς Ἡρω-

διάδος· καὶ παρευθὺς ὁ Ἀρέτας ἀποστεί-
λας στρατιώτας ἐπῆρέτην. Τότε ὁ μιὰρὸς
Ἡρώδης εὐρὼν εὐπρόσωπον ἀφορμὴν, ἐφα-
νέρωσε τὴν μιανὰν τοῦ βουλὴν, καὶ ἐπῆρε
τὴν Ἡρωδιάδα, καθὼς εἶχε συμφωνίαν
μετ' αὐτῆς. Εἶχε δὲ ἡ Ἡρωδιάς ἐκ τοῦ Φι-
λίππου τότε μίαν θυγατέρα, λεγομένην
Σαλώμην, ὡς τὸ ἐπροείπαμεν, τὴν ὁποίαν,
ὅταν ἦλθεν εἰς τὸν Ἡρώδην, τὴν ἐπῆρε με-
τοῦ λόγου τῆς, κοράσιον οὖσαν μικρόν. Ἀυ-
τὸς ἦτον ὁ τρόπος, εὐλογημένοι Χριστιαν-
οί, δι' οὗ ἐπῆρεν ὁ Ἡρώδης τὴν γυναῖκα
τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Ἐχομεν τὴν λύσιν τοῦ
πρώτου ζητήματος.

Πρὸς δὲ τὸ δεύτερον, ὅτι ποῖον νόμον
Μωσαϊκὸν ἐπαρέβη ὁ Ἡρώδης, λαβὼν τὴν
γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, λέγομεν, ὅτι
πρῶτον μὲν νόμον Μωσαϊκὸν ἐπαρέβη ὁ
Ἡρώδης, ὁ ὁποῖος λέγει εἰς τὸ ιθ'. Κεφ. τοῦ
Λευϊτικοῦ ἔτως. « Ἀσχημοσύνην γυναικὸς
ἀδελφοῦ σε οὐκ ἀποκαλύψεις· ἀσχημοσύνη
ἀδελφοῦ σου ἐστίν »· ἡγουν μετ' τὴν γυναῖκα
τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ νὰ μὴ κάμῃς ἐντροπῆς ἔρ-
γα, ὅτι ἡ ἐντροπή ἐκείνη τοῦ ἀδελφοῦ σου
εἶναι. Δεύτερον δὲ νόμον ἐπαρέβη, ὅστις
λέγει εἰς τὸ κ'. Κεφαλ. τοῦ αὐτοῦ Λευϊ-
τικοῦ οὕτως. « Ὅς ἐὰν λάβῃ γυναῖκα τοῦ ἀ-
δελφοῦ αὐτοῦ, ἀκαθαρσία ἐστίν· ἀσχημο-
σύνην τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἀπεκάλυψεν, ἄ-
τεκνοι ἀποθаноῦνται· ἡγουν, ὁποῖος πάρῃ
τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἀκαθα-
ρίαν ἔκαμε· διότι τὴν ἐντροπὴν τοῦ ἀδελ-
φοῦ τοῦ ἐξεσκέπασε. Τρίτον δὲ νόμον ἐπα-
ρέβη, ὅστις προστάζει εἰς τὸ κέ. Κεφαλ.
τοῦ Δευτερονομίου οὕτως. Ἐὰν κατοικοῦ-
σιν ἀδελφοὶ ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ ἀποθάνῃ εἰς
ἐξ αὐτῶν, σπέρμα δὲ μὴ ἦ αὐτῷ, οὐκ ἔσται
ἡ θυγὴ τοῦ τεθυνηκότος, ἔξω ἀνδρὶ μὴ ἐγγί-
ζοντι, ἀλλ' ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀνδρός αὐτῆς εἰ-
σελεύσεται πρὸς αὐτήν, καὶ λήψεται αὐτήν
ἐαυτῷ γυναῖκα, καὶ συνοικήσει αὐτῇ· καὶ
ἔσται τὸ παιδίον ὃ ἐὰν τεχθῇ, καταστα-
θήσεται ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ τετελευτηκό-
τος, ἀλλ' οὐκ ἐξαλειφθήσεται τὸ ὄνομα αὐ-
τοῦ Ἰσραὴλ· ἡγουν, ἐὰν κατοικοῦσι δύο ἀ-
δελφοὶ ἀντάμα, καὶ ἀποθάνῃ ὁ εἰς ἀπὸ
τούς δύο, καὶ παιδί δὲν ἀφήσῃ, τότε νὰ
μὴ ὑπάγῃ ἡ θυγὴ αὐτοῦ εἰς ἄλλον ἄνδρα

ξένον ἀπὸ τὴν συγγένειαν τοῦ ἀνδρός τῆς
ἀλλὰ ὁ ἀδελφὸς ὁ ζῶντανὸς τοῦ ἀνδρός τῆς
νὰ τὴν πάρῃ ὡς γυναῖκά του· καὶ ἂν κάμῃ
παιδίον μετ' ἐκείνην, νὰ τὸ ὀνομάσῃ εἰς
τὸ ὄνομα τοῦ ἀποθανόντος, διὰ νὰ μὴ ἐξα-
λειφθῇ τὸ ὄνομά του ἀπὸ τὸ γένος τοῦ Ἰ-
σραὴλ. Ἀκούετε πότε λέγει ὁ Μωσαϊκὸς
νόμος ὅτι εἶχεν ἐξουσίαν ὁ ἀδελφὸς νὰ παίρ-
νῃ τοῦ ἀδελφοῦ τὴν γυναῖκα; ὅταν ἀπο-
θάνῃ ἄτεκνος· ὥστε, ὅταν ἦτον ζῶντανὸς,
ἢ ἤθελεν ἀποθάνῃ, καὶ ἄφηνε παιδίον, τότε
δὲν εἶχεν ἐξουσίαν νὰ τὴν παίρνῃ. Ὁ δὲ Ἡ-
ρώδης καὶ εἰς τὰ δύο ταῦτα ἐπαρανόμησε,
καὶ ὅτι ἐπῆρε τὴν Ἡρωδιάδα, ζῶντος τοῦ
ἀνδρός αὐτῆς Φιλίππου, καὶ ὅτι, ἐὰν καὶ
ἤθελε ἀποθάνῃ ὁ Φίλιππος, οὐδὲ τότε
δὲν ἦτον νόμιμον νὰ τὴν πάρῃ, ἐπειδὴ εἶχε
παιδίον τὴν Σαλώμην. Ἀρκοῦσι τὸσαῦτα
καὶ διὰ τὸ δεύτερον ζήτημα. Ἐρχόμεθα δὲ
εἰς τὴν λύσιν τοῦ τρίτου ζητήματος, τὸ ὁ-
ποῖον εἶναι, ὅτι, ἀράγε ὁ Ἡρώδης οὗτος,
Ἑβραῖος ἦτον κατὰ τὴν θρησκείαν, ἢ ἀλ-
λόφυλος; διότι εἶναι τινὲς ὁποῦ λέγουσιν,
ὅτι ἦτον ἀλλόφυλος.

Καὶ τούτου τοῦ ζητήματος θάρρῳ πάν-
τες νὰ ὁμολογήσῃ τὴν λύσιν. Ὅτι Ἑ-
βραῖος, ἦτον· διότι ἂν δὲν ἦτον Ἑβραῖος
τί παρανομίαν ἐποίησε, καὶ τὸν ἔλεγχεν ὁ
Πρόδρομος, ὁποῦ δὲν εἶχαν τοῖστον νόμον,
νὰ μὴ παίρνουν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ
των; ὥστε δὲν ἦτον ἀνάγκη νὰ τὸν ἐλέγξῃ
ὁ Πρόδρομος, ἐὰν δὲν ἤθελεν εἶσαι Ἑβραῖος,
νὰ παραβῇ τὸν Μωσαϊκὸν νόμον. Ὅτι δὲ
Ἑβραῖος, ἦτον ὁ Ἡρώδης, καὶ ὁ Χρονο-
γράφος Ἰώσηπος, περὶ οὗ προείπον, μετὰ
πολλὰς ἱστορίας τὸ ἀποδείχνει, εἰς τὸν ια'.
λόγον τῆς Ἰουδαϊκῆς Ἀρχαιολογίας, καὶ
εἰς τὸ β'. λόγον τῆς Ἰουδαϊκῆς ἀλώσεως.
Ἐχομεν καὶ τὴν λύσιν τῆς τρίτης ζητήματος;
Ἐρχόμεθα δὲ εἰς τὸ δ'. τὸ ὁποῖον ἦτον, ὅτι
τίνας ἔνεκεν τὸν ἔλεγχεν ὁ Πρόδρομος, καὶ
δὲν εἰσιώπα; καὶ λέγομεν εἰς αὐτό.

Ὅτι ὁ Πρόδρομος διὰ τοῦτο ἀπεστάλθη
ἐκ Θεοῦ, καὶ ἦλθεν ἐκ τῆς ἐρήμου εἰς τὴν
περίχωρον τῆς Ἰορδάνης, διὰ νὰ κηρύξῃ με-
τάνοιαν, καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ Θεὸς Λου-
κάς εἰς τὸ γ'. Κεφ. ὅτι ἦλθεν εἰς πᾶσαν
τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου, κηρύσσων

βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Ἐπειδὴ γοῦν διὰ τὴν κηρύξιν μετάνοιαν ἔλθον, πρεπόντως ἤλεγχε τὸν Ἡρώδη, ἔχοντας σκοπὸν, μὴ νὰ μετανοήσῃ, καὶ ἀποδιώξῃ τὴν Ἡρώδιαν· διότι ὁ Μωϋσῆς εἰς τὸ κδ'. Κεφ. τοῦ Λευϊτικοῦ οὕτω λέγει. Ἐλέγμων ἐλέγξεις τὸν πλησίον σου, καὶ οὐ λήψῃ δι' αὐτὸν ἁμαρτίαν· καὶ πάλιν ὁ Προφήτης Ἀβδακούμ εἰς τὸ β'. Κεφαλ. Ἐάν ὑποστείλῃται ὁ Δίκαιος, οὐκ εὐδοκεῖ ἐν αὐτῷ ἡ ψυχὴ μου· ἡγοῦν λέγει ὁ Θεός, εἰάν φοβηθῇ ὁ Δίκαιος, καὶ δὲν ἐλέγξῃ τὸν παράνομον, δὲν εἶναι ἡ ἀγάπη μου μετ' ἐκεῖνον. Ομοίως καὶ ὁ Προφήτης Ἰερεμίας λέγει εἰς τὸ ιε'. Κεφαλ. Ἐάν ἐξαγάγῃς τίμιον ἀπὸ ἀναξίς, ὡς τὸ στόμα μου ἔση ἡγῆν, λέγει ὁ Θεός, εἰάν εὐγάλῃς ἄξιον ἀπὸ ἀναξίου, τουτέστιν εἰάν κάμῃς τὸν ἄνθρωπον ἄξιον τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ὡς τὸ στόμα Θεοῦ εἶσαι. Ὁσαύτως καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ εἰς τὸν ριθ'. Ψαλμὸν λέγει· Παρανόμους ἐμίσησα, τὸν δὲ νόμον σου ἠγάπησα. Θέλωντας γοῦν καὶ ὁ Πρόδρομος νὰ γένῃ ὡς στόμα Θεοῦ, πρεπόντως ἔπασχε μετὰ καλοῦ τρόπου νὰ τὸν ἐπιστρέψῃ ἐκ τῆς παρανομίας. Ὅτι δὲ ὁ ἔλεγχος τοῦ Προδρόμου δὲν ἦτον πρὸς ἐχθρὰν, εἰδὲ πρὸς κακίαν, ἀλλὰ πρὸς εἰρήνην καὶ ἡμερότητα, ἀπὸ τοῦτο νὰ τὸ καταλάβῃ τις· διότι δὲν τοῦ εἶπεν, ἀσεβέστατε καὶ μιὰρὲ καὶ παράνομοι, διατί ἐπῆρες τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου; ἀλλὰ ὅτι δὲν εἶναι νόμιμον νὰ ἔχῃς τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου· τουτέστιν, ἐγὼ διὰ τοῦτο ἀπεσάλθην ἐκ Θεοῦ, διὰ νὰ κηρύττω μετάνοιαν εἰς τοὺς παρανόμους καὶ ἁμαρτωλούς· καὶ σὺ γοῦν, ὦ Ἡρώδη, γνωρίσας ὅτι κάμνεις παράνομα, διάλεξε τὸ καλὸν σε καὶ μετανόησον. Τοῦτον τὸν ἔλεγχον προδλέπων ὁ Προφήτης Μαλαχίας, λέγει εἰς τὸ γ'. Κεφάλαιον· Καὶ ἔσομαι μάρτυς ταχὺς ἐπὶ τοὺς φαρμακοὺς, καὶ ἐπὶ τὰς μοιχαλίδας. Περὶ τούτου καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ λέγει· Καὶ ἐλάλουν ἐν τοῖς μαρτυρίοις σου ἐναντίον Βασιλείων, καὶ οὐκ ἠσχυρομένη.

Τοσαῦτα καὶ διὰ τὸ δ'. ζήτημα. Πρὸς δὲ τὸ ε'. ὅτι πόθεν ἐγνώριζεν ὁ Ἡρώδης τὸν Ἰωάννην, ὅτι ἦτον ἄνθρωπος Δίκαιος καὶ

Ἄγιος, λέγομεν ταῦτα, ὅτι πρῶτον πρέπει νὰ μάθωμεν, ποῖος λέγεται Δίκαιος, καὶ ποῖος λέγεται Ἄγιος, καὶ τότε θέλομεν καταλάβῃ, ἀπὸ ποῖα σημεῖα ἐγνώριζεν ὁ Ἡρώδης τὸν Πρόδρομον Ἄγιον καὶ Δίκαιον. Δίκαιος μὲν λέγεται ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, ὅπου οὔτε τὴν πλεονεξίαν ἀγαπᾷ οὔτε τὴν μειονεξίαν. Καὶ πλεονεξία μὲν εἶναι ὅταν γένῃς μοιραστὴς, νὰ πάρῃς τὸ περισσότερον ἀπὸ συντροφίαν, ἢ ἀπὸ ἄλλην συγκοινωνίαν· μειονεξία δὲ εἶναι, ὅταν εἰς τοὺς ἄλλους δίδεις τὸ περισσότερον, καὶ ἐσὺ κρατεῖς τὸ ὀλιγώτερον· καὶ τὰ δύο ταῦτα ἔξω τῆς Δικαιοσύνης εἶναι. Ὁμοίως καὶ ὅταν εἶσαι Κριτὴς, καὶ βοηθεῖς μὲν τοὺς φίλους σε, εἰάν καὶ δὲν ἔχουν δίκαιον, καὶ τότε ἔξω τῆς Δικαιοσύνης ποιεῖς· ἐπειδὴ ἐκεῖνους τοὺς ἀδικοῦντας φίλους σου, ὅπου ἔπρεπε νὰ τοὺς δώσῃς τὸ ὀλιγώτερον τοὺς δίδεις τὸ περισσότερον, καὶ τοὺς δικαίους ἐχθρούς σου, ὅπου πρέπει νὰ ἔχουν τὸ περισσότερον, τοὺς δίδεις τὸ ὀλιγώτερον. Τοιοῦτος μὲν εἶναι ὁ Δίκαιος. Ἄγιος δὲ λέγεται ἐκεῖνος, ὅπου ἔχει καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα καθαρὸν ἀπὸ φόνους, ἀπὸ πορνείας, καὶ ἀπὸ πάσαν ἄλλην ἁμαρτίαν. Αὐτὰ τὰ δύο, ἡγοῦν, νὰ εἶναι Ἄγιος καὶ Δίκαιος, μόνος ὁ Χριστὸς τὰ εἶχε κυρίως καὶ καθολικῶς· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, εἰς τὸ γ'. Κεφαλ. τῶν Πράξεων, δημηγορῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους, οὕτω λέγει· Ὑμεῖς δὲ τὸν Ἄγιον καὶ Δίκαιον ἠρνήσασθε, τὸν Χριστὸν δηλονότι· οἱ δὲ ἄνθρωποι κατὰ χάριν τὰ ἔχουσι. Διὰ τοῦτο καὶ ὅσοι λέγονται Δίκαιοι καὶ Ἄγιοι, ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον ἔχει διαφορὰν· καὶ ἄλλος μὲν εἶναι ὀλίγον Δίκαιος, ἢ Ἄγιος, ἄλλος δὲ περισσότερον, κατὰ πῶς μεταχειρισθῇ καθεὶς τὴν Δικαιοσύνην ἢ τὴν καθαρότητα τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος· διὰ τοῦτο καὶ πᾶς Χριστιανὸς εὐσεβεὴς, ὅπου φυλάττει τὰς ἑντολάς τοῦ Θεοῦ, λέγεται εἰς τὴν Γραφὴν Δίκαιος καὶ Ἄγιος. Καὶ ἔχομεν τὰς μαρτυρίας ἀπὸ τὸν Προφήτην Ἀβδακούμ, καὶ ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον· διότι ὁ μὲν Ἀβδακούμ λέγει εἰς τὸ β'. Κεφ. οὕτως·

ὁ δὲ Δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται· ὁ δὲ Παῦ-

λος, εἰς μὲν τὸ πρῶτον Κεφαλ. τῆς πρὸς Τιμόθεον πρώτης Ἐπιστολῆς λέγει· Δικαίῳ νόμος ὁ κεῖται· εἰς δὲ τὸ 5. τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης, λέγει· Τολμᾷ τις ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον, κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν Ἀγίων. Ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τὸ πρῶτον τῆς πρὸς Ἐφεσίους· Παῦλος Ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ θελήματος Θεοῦ, τοῖς Ἀγίοις τοῖς οὖσιν ἐν Ἐφέσῳ, καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· καὶ πάλιν εἰς τὸ πρῶτον τῆς πρὸς Φιλιππησίους· Παῦλος καὶ Τιμόθεος δούλοι Ἰησοῦ Χριστοῦ, πᾶσι τοῖς Ἀγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις· καὶ εἰς τὸ 8. τῆς αὐτῆς· Ἀσπάσασθε πάντα Ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ Ἅγιοι. Ὁσαύτως καὶ εἰς τὸ 6. Κεφάλαιον τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτης Ἐπιστολῆς γράφει· Ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν Κύριον, ἀναγνωσθῆναι τὴν Ἐπιστολὴν πᾶσι τοῖς Ἀγίοις Ἀδελφοῖς· καὶ σχεδὸν εἰπεῖν, πολλαὶ εἶναι αἱ περὶ τούτων μαρτυρίαι τῆς Θείας γραφῆς. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἀπεδείξαμεν ἀπὸ τῆς μαρτυρίας τῆς Θείας Γραφῆς, ποῖος λέγεται Δίκαιος, καὶ ποῖος λέγεται Ἅγιος, ὃς ἐλθοῦμεν νὰ ἰδοῦμεν ἀπὸ ποῖα σημεῖα ὁ Ἡρώδης ἐνόμιζε τὸν Βρόδρομον Δίκαιον καὶ Ἅγιον. Δίκαιον μὲν τὸν ἐγνώριζεν, ὅτι ἐδίδασκε τοὺς τελῶνας, ὡς λέγει ὁ Θεὸς Λουκᾶς, εἰς τὸ γ'. Κεφάλαιον, λέγων· Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε· καὶ πάλιν τοὺς στρατιώτας. Μηδένα διασεύσητε, μηδὲ συκοφαντήσητε, καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀφωνίοις ὑμῶν. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τῆς Δικαιοσύνης εἶναι παραγγελίαι. Ἅγιον δὲ τὸν ἤξευρεν, ὅτι ἦτον ὁλος δι' ὅλου, σχεδὸν εἶπεν, ὡς ἄσαρκος, ἐπειδὴ δὲν ἔτρωγε παντελῶς ἀπὸ ὅσα ἔτρωγαν οἱ ἄνθρωποι, καθὼς τὸ ὀρίζει καὶ ὁ Χριστὸς εἰς τὸ ια'. Κεφάλαιον τοῦ κατὰ Ματθαίου ἀγίου Εὐαγγελίου· Ἦλθεν ὁ Ἰωάννης, μήτε ἐσθίειν, μήτε πίνειν, μόνον δὲ τὰ βλαστάρια τῶν βοτανῶν ἔτρωγε, καὶ μέλι, ὃ δὲ τοιοῦτος ἐγκρατὴς φανερόν ἐστίν, ὅτι ἦτον καὶ τῇ ψυχῇ καὶ τῷ σώματι καθαρὸς καὶ Ἅγιος. Ἐχομεν καὶ τὴν λύσιν τοῦ πέμπτου ζητήματος. Τὸ δὲ 5.

ζήτημα, ὅτι, ἐπειδὴ τὸν ἤξευρε Δίκαιον καὶ Ἅγιον, καὶ μετὰ καλῆς καρδίας ἤκουε τοὺς λόγους του, διατί τὸν ἐφόνευσε; Τοῦτο αὐτὸς μόνος ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος τὸ δελεῖ λύσιν παρακάτω λέγωντας τὴν αἰτίαν, πῶθεν ἐπαρακινήθη ὁ Ἡρώδης καὶ τὸν ἐφόνευσε.

« Καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρης, ὅτε Ἡρώδης τοῖς γενεαίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίει τοῖς ἡγευστάσιν αὐτοῦ καὶ τῆς Χιλιάρχους καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐπισελθούσης τῆς Συγατρὸς αὐτῆς τῆς Ἡρωδιδῆς, καὶ ὀρχησαμένης καὶ ἀρεσάσης τῷ Ἡρώδῃ καὶ τοῖς συνανακειμένοις, εἶπεν ὁ Βασιλεὺς τῷ κορασίῳ· αἰτήσόν μοι ὃ ἐάν θέλῃς, καὶ δώσω σοι· καὶ ὤμοσεν αὐτῇ ὅτι ὃ ἂν με αἰτήσῃς, δώσω σοι ἕως ἡμίσεος τῆς Βασιλείας μου· ἤγουν, ὄντος τοῦ Ἰωάννου φυλακισμένου, ἦλθεν ἡμέρα, κατ' ἣν ὁ Ἡρώδης ἔκαμε καλεστικὴν μεγάλην, καὶ ἐφίλευε τοὺς Ἀρχοντας καὶ τοὺς Χιλιάρχους καὶ τοὺς πρώτους τῆς Γαλιλαίας εἰς ἐνθύμησιν τῆς ἡμέρας ὅπου ἐγεννήθη. Εἰς δὲ τὴν τράπεζαν ἐκείνην ὑπήγεν ἡ Συγάτηρ τῆς Ἡρωδιδῆς καὶ ἐχόρευσεν ἔμπροσθεν τοῦ Ἡρώδου καὶ τῶν φίλων του, καὶ μετὰ τὴν ἀρέσῃ τοῦ Ἡρώδου καὶ τῶν καλεσμένων φίλων, εἶπεν ὁ Ἡρώδης πρὸς αὐτήν· ζήτησέ με εἴτι θέλεις νὰ σοῦ τὸ δώσω· καὶ ὤμοσεν αὐτῇ λέγων ὅτι εἴτι καὶ ἐάν με ζητήσῃς, νὰ σοῦ τὸ δώσω, μακάρι ἐάν ζητήσῃς καὶ τὸ ἡμισυ τῆς Βασιλείας μου.

Συνήθειαν τὸ εἶχαν οἱ παλαιοὶ Βασιλεῖς, ὅτι ἄλλοι μὲν ἐώρταζαν τὴν ἡμέραν, κατ' ἣν ἐγεννήθησαν, ἄλλοι δὲ τὴν ἡμέραν, ὅπου ἐκάθισαν εἰς τὴν Βασιλείαν, ὡς τάχατες εὐτυχησμένας ἡμέρας· τοῦτο δὲ ἦτον πλάνη, καὶ ματαία ἔξοδος. Κατ' αὐτὴν οὖν τὴν ἡμέραν καὶ ὁ Ἡρώδης πανηγυρίζων τὴν ἡμέραν ὅπου ἐγεννήθη, ἐφίλευε τοὺς Ἀρχοντας καὶ τοὺς Χιλιάρχους καὶ τοὺς πρώτους τῆς Γαλιλαίας, ὅτι αὐτῆς μόνῃς ἐτετράρχει τότε. Ὁ συμποσίου μισήτορος, παρανομίας καὶ φόνου πεπληρωμένου! ὦ δίατρον σατανικόν! ὦ ἔρχισμα διαβολικόν! ὦ χόρευμα παράνομον, καὶ δωρεὰ τούτου παρανομωτέρα! ὦ τράπεζα πλήρης αἱμάτων! Ἀμποτε νὰ μὴν ἤθελες

γεννηθῇ, Ἡρώδην, μὲ τὸ φόνον ὅπου ἔκα-
μες, διότι τὸν λυχνον τοῦ φωτός ἐσθεςας,
τὸν Δίκαιον ἠδίκησας, τὸν Ἅγιον ἐφόνευ-
σας. Τὰ θηρία τὸν εὐλαδοῦντο εἰς τὴν
ἔρημον, καὶ ἐσὺ δὲν τὸν εὐλαθήτης νὰ μὴ
τὸν φονεύσης, ἀμὴ τὸν ἐφόνευσες διὰ μιᾶς
ἀσέμνου κόρης ὄρχισμα; Ὁ κόσμος ὅλος
δὲν ἦτον ἀντάξιός τῆς τιμίας κεφαλῆς του,
καὶ ἐσὺ τὴν ἐχάρισες διὰ ἓνα χόρευμα;
Δὲν ἀκούεις τὸν Σολομῶντα, πῶς λέγει εἰς
τὸ ε'. Κεφάλαιον τῶν Παροιμιῶν. Μὴ πρό-
σεχε φαῦλη γυναικί, μέλι γὰρ ἀποστάζει
ἀπὸ χειλέων γυναικὸς πόρνῃς, ἢ πρὸς και-
ρὸν λιπαίνει σὺν φάρυγγα· ὕστερον δὲ, πι-
κρότερον χολῆς εὐρήσεις, καὶ ἠκουνημένον
μᾶλλον μαχαίρας διστόμου· καὶ πάλιν εἰς
τὸ ιη'. Ὁ κατέχων μοιχαλίδα, ἄφρων καὶ
ἀσεβής. Διὰ μιᾶς γυναικὸς μοιχαλίδος θέ-
λημα, εἶπέ μοι, ἐφόνευσας τὸν Ἰωάννην,
ὅπου τὸν ἐγνώριζες Δίκαιον καὶ Ἅγιον; ὦ
πόσα κακὰ ποιῇ ἡ μέθη, εὐλογημένοι Χρι-
στιανοί! τὸν βίον ἐξοδιάζει, τὸν νοῦν σκο-
τίζει, τὸ κορμί χαλᾷ, τὴν τιμὴν ὀλιγοσ-
τεύει, τέλος καὶ εἰς τὴν Κόλασιν ὑπάγει
τὸν ἄνθρωπον, καθὼς τὸ ὀρίζει καὶ ὁ Ἀ-
πόστολος Παῦλος εἰς τὸ ε'. Κεφάλαιον
τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης Ἐπιστολῆς.
Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ σοφὸς Σολομῶν εἰς
τὸ κ'. Κεφάλαιον τῶν Παροιμιῶν. Ἀκόλα-
στον οἶνος, καὶ ὑβριστικὸν μέθη· καὶ πάλιν
εἰς τὸ γ'. Πᾶς μέθυσος καὶ πορνόκο-
πος, πτωχεύσει· ἐν γὰρ εἰς τὰς φιάλας
καὶ τὰ ποτήρια δῶς τοὺς ὀφθαλμούς σου,
ὕστερον περιπατήσεις, γυμνότερος ὑπέρου·
καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ ε'. τῆς
πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολῆς. Μὴ μεθύσκε-
σθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία. Διὰ τοῦτο
ἄς φύγωμεν, Ἀδελφοί, τὴν πολυποσίαν
καὶ μέθην, ὡς αἰτίαν τῆς Κολάσεως. Ἰδε-
τε τὸν Ἡρώδην, ἕως ὅπου ἦτον νησιτικός,
ἐφοδεῖτο, καὶ ἐντρέπετο τὸν Πρόδρομον,
ὅτε δὲ ἐμέθυσεν, ἐτελείωσε καὶ τὸν φόνον.
Ὡς πόσῃν κουφότητι φρενῶν εἶχεν ὁ τα-
λαίπωρος! διὰ ἓνα ὄρχισμα ἔταξε τὸν ἡμι-
σὺ τῆς Βασιλείας του· καὶ εἰ μόνον ἀπλῶς
ἔταξεν, ἀλλὰ καὶ μεθ' ὅρκου εἶπεν, ὅτι,
εἴτι ζητήσῃ νὰ τῆς τὸ δῶσῃ. Ἀμὴ ἂν
τοῦ ἤθελε ζητήσῃ τὸ ἐδικόν του κεφάλι,

πῶς ἤθελε σταθῇ εἰς τὸν ὄρκον του; Βλέ-
πετε εἰς τί τὸν ἐκατάφερεν ἡ μέθη, καὶ ὁ
ἔρως τῆς μιανῆς γυναικὸς; Διὰ τοῦτο λέ-
γει καὶ ὁ σοφὸς Σολομῶν εἰς τὸ ιβ'. Κεφά-
λαιον τῶν Παροιμιῶν. Ὡς περ ἐν ξύλῳ
σκωλήξ, οὕτως ἄνδρα ἀπόλλυσι γυνὴ κα-
κοποιός· ἡγοῦν, ὡς ἂν πῶς τὸ σκωλήκι
τρώγῃ τὸ ξύλον, ἔττι καὶ ἡ κακὸς τροπὸς
γυνῆ, ἡμέραν καὶ νύκτα, τρώγῃ τὸν ἄνδρα
τῆς. Τοιαύτη ἦτον ἡ Ἡρωδιάς ἐκείνη, διό-
τι κατ' ἐκάστην ὥραν τοιαῦτα πρὸς τὸν Ἡ-
ρώδην ἔλεγεν, ὅπερ καὶ ἡ Σοφία τοῦ Σο-
λομῶντος προλέγει εἰς τὸ δεύτερον Κεφά-
λαιον. Ἐνεδρεύσωμεν, τουτέστιν, ἃς παγι-
δεύσωμεν τὸν Δίκαιον, ὅτι εἶναι κακοχρεία-
στος πρὸς ἡμᾶς· ἐναντιεῖται τὰ ἔργα ἡ-
μῶν, καὶ μᾶς ὀνειδίζει τὰς παραβάσεις τῆς
νόμου· λέγει, ὅτι ἔχει γινῶσιν Θεοῦ, καὶ
ὀνομάζει τοῦ λόγου του δούλον τοῦ Θεοῦ.
Βασετὸς εἶναι πρὸς ἡμᾶς καὶ βλεπόμενος,
διότι ἡ τροφή του καὶ ἡ δίαίτα του εἶναι
ἀλλιώτικη, παρὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.
Ὡς ἀκάθαρτοι λογιζόμεσθαι ἐνώπιον αὐ-
τοῦ, διὰ τοῦτο ὕβρει καὶ βασάνῳ παιδεύ-
σωμεν αὐτόν· μὲ θάνατον ἀδίκου νὰ τὸν
καταδικάσωμεν. Ταῦτα καὶ τοιαῦτα λέ-
γουσα κατ' ἐκάστην ἡμέραν καὶ ὥραν ἡ
Ἡρωδιάς, κατέπεισε τὸν φρενολοίπετον Ἡ-
ρώδην, καὶ ἐγένετο Προφητοκτόνος. Ἀλλὰ
ἃς ἀκούσωμεν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου,
τί ὀρίζει παρακάτω.

Ἡ δὲ ἐξεληθούσα, εἶπε τῇ μητρὶ αὐτῆς
τί αἰτήσομαι; ἡ δὲ εἶπε, τὴν κεφαλὴν Ἰωάν-
νου τοῦ Βαπτιστοῦ· καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως
μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν Βασιλέα, ἠτήσατο
λέγουσα· θέλω, ἵνα μοι δῶς ἐξ αὐτῆς ἐπὶ
πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστῆ.
ἦγεν, ὡς ἂν ἔταξεν ὁ Ἡρώδης τῇ κόρῃ μεθ'
ὅρκου, ὅτι εἴτι τοῦ ζητήσῃ νὰ τῆς τὸ δῶσῃ,
ὑπῆγεν ἐκείνη, καὶ εἶπε τὴν μητέρα της, τί νὰ
ζητήσω; λέγει της ἡ μάνα της ζήτησε τὴν
κεφαλὴν τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου. Τότε
παρευθὺς ἐπῆγε γλήγορα πρὸς τὸν Βασι-
λέα Ἡρώδην, καὶ ἐζήτησε λέγουσα, θέλω
νὰ μοῦ δώσης ἐδῶ πάραυτα, μέσα εἰς ἓνα
ἀγγεῖον, τὴν κεφαλὴν τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰω-
άννου. Ὁ μιανῆς μιανώτερον γέννημα!
ὦ συμβουλῆς παρανόμου παρανομώτερου

ζήτημα· Προτιμότερον εἶχε τὸν φόνον τοῦ Προφήτου, παρά τὸ ἥμιον τῆς Βασιλείας. Εἰδίφα ἢ μιὰρὰ λέαινα νὰ πῇ τὸ αἷμα τῆς Δικαίου· διὰ τοῦτο καὶ τότε ὅπου εὗρθε καὶρὸν ἐπιτήδειον, ὡς κακὴ ἔχιδνα, ἔρριξε τὸ πικρὸν φαρμάκι μὲ τὴν ἀπαλὴν γλῶσσαν τῆς θυγατρὸς τῆς εἰς τὰ ὠτία τοῦ μεθυομένου Ἡρώδου. Καὶ διατὶ λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς, ὅτι εἰσελθοῦσα εὐθέως μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν Βασιλέα, ἤγουν, ὅτι ὑπῆγεν ἡ κόρη παρευθὺς γλήγορα πρὸς τὸν Ἡρώδην; Διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ἡ μήτηρ αὐτῆς, μᾶλλον δὲ ὁ Διάβολος τὴν ἀναγκάζει νὰ τελειώσῃ τὸν φόνον· ἐπειδὴ ἐκεῖνο ὅπου ἐμελέτα ἡ μιὰρὰ τοσοῦτον καιρὸν, εὗρθεκεν ὦραν ἐπιτηδείαν νὰ τὸ κάμῃ, διὰ τοῦτο ἀναγκάζει καὶ τὴν θυγατέρα. Τί γοῦν εἶπε τὸ ἀσελγὲς κοράσιον πρὸς τὸν Ἡρώδην; Θέλω, ἵνα μοι δῶς ἐξ αὐτῆς, τουτέστι παρευθὺς ἐτούτην τὴν ὦραν. Ἐφοβεῖτο ἡ μιὰρὰ νὰ μὴ περάσῃ ὦρα, καὶ ξηνοποιηθῶσιν ὁ Ἡρώδης, μετανοήσῃ καὶ δὲν τὸν φονεύσῃ, διὰ τοῦτο λέγει, θέλω πάραυτας ἐτούτην τὴν ὦραν, νὰ μοῦ δώσῃς μέσα εἰς ἕνα ἀγγεῖον, τὴν κεφαλὴν τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου. Καὶ τίνος ἔνεκεν δὲν εἶπεν, ὅτι θέλω νὰ φέρῃς ἐδῶ τὸν Ἰωάννην, νὰ τὸν ἀποκεφαλίσῃς; Ὅτι καὶ ἀπὸ μόνης τῆς θεωρίας ἔφριπτε τὴν παρουσίαν του, ἐφοβεῖτο τὸν ἐλεγχέν του, νὰ μὴν ἀκούσῃ πάλιν τό· Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. Καὶ ὥσπερ τὰ μικρὰ ζωῦφια, ὅπου πέτονται, μόνον νὰ προσεγγίσουν εἰς μεγάλην στίαν, παρευθὺς ἀφανίζονται, οὕτω καὶ ἐκεῖνη παράνομος οὖσα καὶ μοιχαλὶς, ἀπέφυγε τὴν φοβεράν ὄψιν τοῦ Προφήτου. Καὶ πάλιν, δὲν εἶπεν ἀπλῶς, θέλω νὰ στείλῃς νὰ τὸν φονεύσῃς εἰς τὴν φυλακὴν, ἀλλ' ἡ νὰ μοῦ δῶσῃς τὸ κεφάλι του, μέσα εἰς ἕνα ἀγγεῖον, διότι ἐνόμιζε, πῶς δὲν τὸν θέλει φονεύσῃ, ὡς Δικαίου καὶ Ἁγίου, ὅπου ἦτον· καὶ διὰ τοῦτο ζητεῖ καὶ τὸ κεφάλι του νὰ τὸ ἰδῇ ἐφθαλμοφανῶς κεκομμένον, νὰ ἐκδικηθῇ τὸν ἐλεγχον τῆς μητρὸς τῆς. Ὡ τῆς ἀνοχῆς σου; Βασιλεῦ! καὶ πῶς δὲν ἐσχίσθη ἡ Γῆ νὰ τὴν καταπῇ; πῶς δὲν ἐκόλλησεν ἡ γλῶσσά της εἰς τὸν λάρυγγά της, ὅταν, ἀνοίξῃ τὸ μιὰρόν της στόμα νὰ ζητήσῃ τὸ τοιοῦ-

τον παράνομον ζήτημα; Ἀλλ' ὅμως ἡ ἀρρώγης βουλὴ τοῦ Θεοῦ ἦτον νὰ πληρωθῇ διὰ δύο αἰτίας· πρώτῃν μὲν, ἵνα παρειθῇ ἐν τῷ Ἀδῇ, κηρύξῃ τοῖς ἀπ' αἰῶνος νεκροῖς τὴν ἔλευσιν τοῦ Χριστοῦ, καθὼς ἐκήρυξε καὶ ἐπὶ τῆς γῆς λέγων· Ἐρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου· δευτέραν δὲ, ἵνα, ὅταν ἀδίκως πειράζωνται οἱ Ἅγιοι, ἔχωσι παρηγορίαν, ἀκούοντες ἑσα ἔπαθεν ὁ Προφήτης.

Καὶ περιλυπὸς γενόμενος ὁ Βασιλεὺς, διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους, οὐκ ἠθέλεν αὐτὴν ἀθετῆσαι· καὶ εὐθέως ἀποστείλας ὁ Βασιλεὺς Σπεकुλάτορα, ἐκέλευσεν ἐνεχθῆναι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἀπελθὼν, ἀπεκεφαλίσεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ ἤνεγκε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πύνακι, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρί αὐτῆς· καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἦλθον καὶ ἦραν τὸ πτώμα αὐτοῦ καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν μνημείῳ. Ἦγουν, ὡσὰν ἐζήτησε τὸ κοράσιον τὴν κεφαλὴν τῆς Προδρόμου, ἐλυπήθη ὁ Ἡρώδης· ὅμως διὰ τὰς ὁρκους, καὶ διὰ τὴν ἐντροπὴν τῶν Ἀρχόντων, ἐπὶ ἐκάθηντο εἰς τὴν τράπεζάν του, δὲν ἠθέλησε νὰ τὴν παρακούσῃ καὶ παρευθὺς ἀποστείλας τὸν στρατιώτην του, ἐπὶ ἐφόνευσεν τὴν καταδίκην, ἐπρόσταξέν του νὰ φέρῃ τὴν κεφαλὴν τῆς Προδρόμου· ἐκεῖνος δὲ ἀπελθὼν, καὶ ἀποκεφαλίσας αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, ἔφερε τὴν κεφαλὴν του εἰς ἕνα ἀγγεῖον, καὶ ἔδωκεν τὴν τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρί αὐτῆς. Ἀκούσαντες τότε τὸ γεγονός οἱ Μαθηταὶ τῆς Προδρόμου, ὑπῆγαν καὶ ἐπῆραν τὸ λείψονόν του, καὶ ἔθαψάν το εἰς τόφον. Ἰδέτε τὴν γνώσιν τοῦ Ἡρώδου, Ἀρχυντες· τοῖς φίλους του ἐντρέπετο νὰ μὴ φαῖν ἡ ψεύστης, καὶ τὸν Θεόν, τὸν Ποιητὴν τῆς ἑρᾶς καὶ τῆς γῆς δὲν ἐφοβεῖτο, ὁμῆ ἐπρεσποιεῖτο, ὅτι λυπᾶται εἰς τὸ τοιοῦτον ζήτημα· καὶ ὅμως, εἰς ἀληθῶς ἐλυπᾶτο, δὲν τὸν ἠθέλε φυλακίσῃ εἰς τὴν ἀρχήν. Καλλίτερον μὲν ἦτον νὰ μὴν ἠθέλεν ἐμῶς καθελεῖν, εἰδὲ καὶ ὁμῶσεν, ἔπρεπε νὰ χαλᾶσῃ τὸν τοιοῦτον ὅρκον, διότι καὶ ὁ Προφήτης Δαυὶδ ὅτω λέγει· Ὡμῶσα, καὶ ἔστησα τὸ φυλαξασθαι τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου, οὐχὶ τὸ ποιῆσαι παρανομίαν. Ὅτι

δὲ εἰς πρόσωπον ἐλυπήθη ὁ Ἡρώδης, καὶ οὐχὶ κατὰ ἀλήθειαν, ἀπὸ τῆτο νὰ τὸ γνωρίσῃ τινάς. Ἐπρεπεῖν, εἰάν ἐλυπᾶτο νὰ φονεύσῃ τὸν Προδρόμον, νὰ εἰπῇ πρὸς τοὺς συγκαθημένους· Ὁ φίλοι, ἐγὼ τὸ ἥμισυ τῆς Βασιλείας μου ἔταξα νὰ δώσω, καὶ δίδωτο· ἐγὼ βίον καὶ πλοῦτον ὑπεσχόμην, καὶ ἐτοιμὸς εἶμαι νὰ τῆς τὸν δώσω· ὥμωσα, εἴτι μὲ ζητήσῃ νὰ τῆς τὸ δώσω, καὶ δὲν εὐγαίνω ἀπὸ τὸν λόγον μου. Ἄς ζητήσῃ ἀπὸ ὅσα εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μου, ἀνθρώπου δὲ φόνον, καὶ ἔχῃ ἀπλῶς ἀνθρώπου, ἀλλὰ Δικαίου, καὶ Ἀγίου, καὶ Προφήτου, καὶ Βαπτιστῆ, ὃ ὁ κόσμος ὅλος δὲν εἶναι ἀντάξιός, δὲν εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μου νὰ τὸν χάρισω. Οὐκ εἶπε τοιαῦτα ὁ Ἡρώδης, διότι εἶχε καὶ αὐτὸς ὀρεξιν νὰ τὸν φονεύσῃ, ἐμίσατον καὶ αὐτός, ὡς καὶ ἡ Ἡρωδιάς, εἰάν καὶ ἐφαίνετο εἰς πρόσωπον, ὅτι τὸν ἀγαπᾷ· αὐτὸ τὸ μῖσος προδίδων ὁ Προφήτης Ἀμμώς, ἔλεγεν εἰς τὸ ε. Κεφ. Ἐμίσησαν ἐν πύλαις ἐλέγχοντα, καὶ λόγον Ὁσίου ἐβδελύξαντο.

Ἀλλὰ ἄς ἐξετάσωμεν νὰ μάθωμεν, τί θέλει νὰ εἰπῇ ὁ Εὐαγγελιστὴς ἅτος. «Καὶ ἀκέσαντες οἱ Μαθηταὶ αὐτοῦ, ἦλθον καὶ ἦραν τὸ πτώμα αὐτῆς· καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν μνημείῳ». Πρῶτον μὲν, τίνες ἦσαν οἱ Μαθηταὶ αὐτῆς· δευτέρον, τί θέλει νὰ εἰπῇ πτώμα· τρίτον τί ἐγένετο ἡ τιμία κεφαλὴ τῆς Προδρόμου, καὶ πῶς εὐρίσκεται τὸ λείψανον αὐτῆς. Καὶ πρὸς μὲν τὸ πρῶτον λέγομεν, ὅτι Μαθηταὶ τῆς Προδρόμου ἦσαν μὲν καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἀνώνυμοι, ἐξ ὀνόματος δὲ ἦν ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας, καὶ ὁ Θεολόγος Ἰωάννης, καθὼς τὸ λέγει καὶ μόνος του ὁ Εὐαγγελιστὴς ἅτος Ἰωάννης, εἰς τὸ α. Κεφ. α. τῆς κατ' αὐτὸν Ἀγίου Εὐαγγελίου, οἱ ὅποιοι καὶ ὕστερον ἀκολούθησαν τῷ Χριστῷ. Πρὸς δὲ τὸ β'. τάδε λέγομεν, ὅτι πρέπει νὰ γνωρίζετε, ὅτι οἱ παλαιοὶ σοφοὶ τῶν Ἑλλήνων μὲ τέσσαρα ὀνόματα ὀνομάζουσι τὸ κορμὶ τῆς ἀνθρώπου· λέγουσιν τὸ δέμας, καὶ σκῆνος, καὶ σῶμα, καὶ πτώμα. Δέμας μὲν λέγουσιν, ὅτι εἶναι δέμα καὶ δεσμός τῆς ψυχῆς, διότι ἡ ψυχὴ ἔττι εἰς τὸ κορμὶ, ὡσάν εἰς μεγάλα δεσμά εἶναι φυλακωμένη· διὰ τῆτο παρακαλεῖ ὁ Προφήτης Δαυὶδ, νὰ

ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τοῦ κορμίου τὴν φυλακὴν, λέγων· Ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς τὴν ψυχὴν μου, τῆ ἐξομολογήσασθαι τῷ ὀνόματί σου· ἡγοῦν, λύτρωσαι τὴν ψυχὴν μου ἀπὸ τὴν φυλακὴν, τουτέστι τὸ σῶμα, διὰ νὰ ὑμνήσω τὸ ὄνομά σου. Διότι, εἰάν δὲν ἐλευθερωθῇ ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὸ σκότος τῆς φυλακῆς τῆς κορμίου, δὲν δύναται νὰ ἰδῇ τὸ φῶς τοῦ Θεοῦ, μηδὲ νὰ ἐμιλήσῃ καθαρῶς καὶ ἀμέσως μετὰ τοῦ Θεοῦ. Σκῆνος δὲ ὀνομάζουσι τὸ κορμὶ, διότι εἶναι ὡσάν σκηνὴ καὶ τέντα τῆς ψυχῆς· καὶ καθὼς ὁ ἄνθρωπος ποιήσας καιρὸν ἱκανὸν ὑποκάτω τῆς τέντας, εὐγαίνει, καὶ ὑπάγει εἰς ἄλλον τόπον, καὶ τίποτες ἀπὸ τὴν σκηνὴν ἐκείνην δὲν παίρνει, ἔττι καὶ ἡ ψυχὴ κατοικεῖ μὲν εἰς τὸ κορμὶ ὅσον εἶναι τὸ δέλημα τῆς Θεοῦ, μετὰ δὲ ταῦτα, ὅταν εὐγαίνῃ νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὸν Θεόν, τίποτες ἀπὸ τὸ κορμὶ δὲν παίρνει. Σῶμα δὲ τὸ λέγουσι, διότι εἶναι ὡσάν σῆμα, ἡγευ τάφος τῆς ψυχῆς, ἐπειδὴ ἡ ψυχὴ εἶναι τεθαμμένη καὶ ἐσφαλισμένη εἰς τὸ κορμὶ, καθὼς προεῖπον. Πτώμα δὲ τὸ ὀνομάζουσι, διότι ὡσάν εὐγὴ ἡ ψυχὴ ἀπ' αὐτοῦ, παρευθὺς πλέον δὲν δύναται νὰ σταθῇ μοναχόν, ἀλλὰ πίπτει κάτω. Πρὸς αὐτὴν τὴν ἐννοίαν φέρει καὶ ὁ λόγος τῆς Χριστῆς, ὅπου ὥρισεν εἰς τὸ κδ'. Κεφ. τῆς κατὰ Ματθαίου Ἀγίου Εὐαγγελίου· Ὅπου εἰάν ἡ τὸ πτώμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοὶ· ἡγοῦν, ὡσάν πῶς εἰς τὸ νεκρὸν κορμὶ συντόμως συνάζονται οἱ ἀετοὶ, ἔττι καὶ ὅπου θέλει φανῇ ὁ Χριστὸς ἐν τῇ δευτέρᾳ παρουσίᾳ, μέλλουσι συναχθῆναι πάντες οἱ Ἅγιοι, πετάμενοι, ὡς ἀετοὶ ἐν νεφέλαις, εἰς ἀπάντησιν αὐτῆς. Ἀετοὶ μὲν γοῦν οἱ Ἅγιοι λέγονται, διὰ τὸ καθαρὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ τῆς ψυχῆς, τουτέστι τοῦ νοῦς. Πτώμα δὲ ὀνομάζεται ὁ Χριστὸς, διότι χωρισθείας τῆς ἀγίας αὐτοῦ ψυχῆς, ἔπρεπε τὸ κορμὶ τοῦ εἰς τὸν τάφον. Ἀρκοῦσι τοσαῦτα καὶ διὰ τὸ β'. Πρὸς δὲ τὸ τρίτον λέγομεν, ὅτι ἡ παράνομος Ἡρωδιάς τότε μὲν τὴν ἔχωσε τὴν τιμίαν ταύτην κεφαλὴν μέσα εἰς τὸ περιδόλιον τοῦ Ἡρώδου, εἰς κεκρυμμένου τόπον· μετὰ δὲ ταῦτα, κατὰ ἀποκαλύψιν τοῦ Προδρόμου, τὴν ἡῤῥαν δὶω τινὲς Καλόγηροι, ὅπου ὑπῆγαν νὰ προσκυνήσουν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα· καὶ κατὰ διαδοχὴν εὐρίσκονται

μῆρῃ ἐκ ταύτης καὶ ἕως τοῦ νῦν, εἰς διαφόρους τόπους. Τὸ δὲ τίμιον αὐτοῦ σῶμα ἐτάφη μὲν ὑπὸ τῶν Μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῇ Σεβαστῇ Καισαρείᾳ, τὴν ὁποίαν περιτείχισεν ὁ Βρεφοκτόνος Ἡρώδης, καὶ ἐπώνυμωσεν οὕτως, εἰς ὄνομα τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος τῆς Ῥώμης Τιβερίου, καθὼς τὸ διηγείται ὁ φιλαληθὲς Ἰωσήπος ἐν τῷ ἱ. Ἀ. γ. τῆς Ἰουδαϊκῆς Ἀρχαιολογίας. Διότι πρῶτον ἀνεδράζετο Στρατῶνος πύργος· ὕπερον δὲ ὁ ἀσεβέστατος Βασιλεὺς Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης τὸ ἔκασεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν πόλιν, καθὼς τὸ γράφει ὁ Μεταφραστὴς Συμειῶν εἰς τὸ Μαρτύριον τῆς Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Ἀρτεμίου.

Τοιοιούτρόπως ἐγένεν ἡ ἀποτομή τῆς τιμίας κεφαλῆς τῆς Προδρόμου, εὐλογημένοι Χριστιανοί· καὶ ὁ μὲν Ἡρώδης, καὶ ἡ αὐτῇ ἀσεβέστατη γυνὴ Ἡρωδιάς σὺν τῇ Συγατρὶ αὐτῆς ἐκκληρονόμησαν τὴν αἰώνιον Κόλασιν, ὁ δὲ Δίκαιος Πρόδρομος, καθὼς τὸ λέγει καὶ ἡ Σοφία τοῦ Σολομῶντος, εἰς τὸ ε. Κεφάλ. Στήσεται ὁ Δίκαιος ἐν παρρησίᾳ πολλῇ κατὰ πρόσωπον τῶν ὀλιψάντων αὐτόν, τοῦ Ἡρώδου δηλονότι καὶ τῆς Ἡρωδιάδος, ἐπὶ τῆς δευτέρας Παρουσίας τοῦ Χριστοῦ. Τότε νὰ τὸν ἰδοῦσι, καὶ νὰ ταραχθοῦσιν ἀπὸ τὸν φόβον τους, καὶ νὰ θανάτωσιν εἰς τὴν τιμὴν ὅπου θέλει ἔχη ἐκ Θεοῦ. Τότε μετανοοῦντες, καὶ στεναζόντες ἀπὸ τὴν στενοχωρίαν τους, νὰ εἰποῦσιν, οὗτος εἶναι ἐκεῖνος, ὅπου τὸν εἶχαμεν ποτὲ ἡμεῖς οἱ ἄφρονες εἰς γέλωτα, καὶ εἰς παράδειγμα ὀνειδισμού; τὴν ζωὴν του καὶ τὴν δίκαιάν του τὴν ἐνομιζομεν ὡς δαιμονισμένην ἀνθρώπου, καὶ τὸν θάνατόν του ἐποιήσαμεν ἄτιμον. Τώρα πῶς εἶναι εἰς τοσαύτην τιμὴν, καὶ ἔχει προτίμησιν ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἀγίους. Ὡς τε ἡμεῖς πεπλανημένοι ἦμασεν, καὶ τὸ φῶς τῆς δικαιοσύνης δὲν μας ἐφώτισε, διότι ἦμασταν γεμάτοι παρανομίας, καὶ ἐπεριπατοῦσαμεν εἰς ταῖς στράταις τῆς ἀπωλείας, τὴν δὲ ὁδὸν Κυρίου οὐκ ἔγνωμεν. Τί μᾶς ὠφέλησεν ἡ ὑπερηφανία, καὶ ὁ πολὺς πλοῦτος; ὅλα ἐκεῖνα ἐπέρασαν ὡς σκιά καὶ ὄνειρον, ἢ ὡσάν ἡ στράτα τῆς καραβίου εἰς τὴν θάλασσαν, ὅπου δὲν γνωρίζεται παντελῶς μετ' ὀλίγην ὥραν, ἢ ὡσάν τὸ πουλίου

ὅπου πέταται εἰς τὸν αἶρα, καὶ δὲν εὐρίσκεται τίποτε σημεῖον τῆς στράτας του. Ἐτῆς καὶ ἡμεῖς ἐγεννηθῆμεν καὶ ἀπεθαίναμεν, καὶ κανένα σημεῖον ἀρετῆς δὲν ἔχομεν νὰ δείξωμεν. Διὰ τοῦτο, οὗτος μὲν ζήσεται ἐν Κυρίῳ, λαβὼν τὸν στέφανον τοῦ Μαρτυρίου, ὃν προξενήσαμεν ἡμεῖς οἱ ἄφρονες, ἀπὸ τὴν κακίην μας γνώμην, ἡμεῖς δὲ ἀπελευσόμεθα εἰς τὴν αἰώνιον γέννηαν τοῦ πυρός, ἀν' ὧν ἰδοκῆσάμεν αὐτόν. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα θέλουσι λέγει τότε ἀνωφέλευτα οἱ φονεύσαντες τὸν Δίκαιον Πρόδρομον. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἀρκετῶς ἐδιηγῆθῃμεν τὴν Ἱστορίαν περὶ τῆς ἀποτομῆς τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, δίκαιον εἶναι νὰ μὴν ἀφήσωμεν ἀτελείωτον τὸν λόγον μας, ἀλλὰ νὰ εἰποῦμεν καὶ τὰς προσηγορίας αὐτοῦ μετὰ μαρτυρίας τῆς Θείας Γραφῆς, ἵνα, ὅταν ἀκούωμεν καμίαν ἐκ τούτων, γνωρίζωμεν, τίνας εἶναι ἡ ὀνομασία ἐκείνη.

Ὁ Ἅγιος ἕως λέγεται υἱός, ὡς τὸ λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς εἰς τὸ α. Κεφάλ. τῆς κατ' αὐτόν Εὐαγγελίου. « Μὴ φοβῶ, Ζαχαρία, ἰδὲ ἡ γυνὴ σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σου, καὶ πάλιν ἐν ταύτῳ. Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τῆς τεκεῖν αὐτήν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν. Λέγεται βρέφος, ὡς τὸ λέγει ὁ αὐτὸς Εὐαγγελιστὴς ἐν τῷ αὐτῷ Κεφάλ. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἡ Ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας, ἐσκήρτησε τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς· καὶ πάλιν Ἰδὲ γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τῆς ἀσπασμῆς σου εἰς τὰ ὠτά μου, ἐσκήρτησε τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. Λέγεται Παιδίον, ὡς τὸ λέγει ὁ αὐτὸς Εὐαγγελιστὴς ἐν τῷ αὐτῷ Κεφάλ. Καὶ σὺ παιδίον, Προφῆτης Ὑψίστου κληθήσῃ· καὶ πάλιν, τὸ δὲ παιδίον πῦξανε, καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι. Λέγεται μέγας, ὡς ὁ αὐτὸς Εὐαγγελιστὴς τὸ μαρτυρεῖ ἐν τῷ αὐτῷ Κεφάλ. λέγων· Ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον Κυρίου. Λέγεται ἄνθρωπος, ὡς τὸ λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς τὸ πρῶτον Κεφάλ. Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεισταλμένος παρὰ Θεοῦ. Λέγεται Προφῆτης, καὶ μαρτυρεῖτο ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος εἰς τὸ ἰα. Κεφάλαιον λέγων· Τί ἐξήλθετε εἰς τὴν ἔρημον δεῖσθαι; Προφῆτην; ναὶ λέγω ὑμῖν καὶ

Προφήτου περισσότερον. Λέγεται Ἡλίας, ὡς ὁ αὐτός Εὐαγγελιστής τὸ λέγει ἐν τῷ αὐτῷ Κεφ. Καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἡλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. Λέγεται Διδάσκαλος, ὡς τὸ μαρτυρεῖ ὁ Εὐαγγελιστής Λουκᾶς ἐν τῷ γ'. Κεφαλ. λέγων· Ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι, καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν, Διδάσκαλε, τί ποιήσωμεν; Λέγεται ἐτοιμαστής, ὡς ὁ Λουκᾶς τὸ λέγει εἰς τὸ πρῶτον Κεφαλ. Προπορεύση γὰρ πρὸ προσώπου Κυρίου, ἐτοιμάσαι ὁδὸς αὐτῷ. Λέγεται Κήρυξ, καὶ μαρτυρεῖτο ὁ Εὐαγγελιστής Μάρκος ἐν τῷ πρώτῳ Κεφαλ. λέγων· Ἐγένετο Ἰωάννης κηρύσσων· καὶ ὁ Ματθαῖος ἐν τῷ γ'. Κεφ. Παραγίνεται Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας. Λέγεται φωνή, καθὼς τὸ λέγει ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης εἰς τὸ πρῶτον Κεφ. Τίς εἰ, ἵνα ἀποκρισιν δώμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς; τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; Ἐφη, ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ. Τῆτο δὲ καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας τὸ μαρτυρεῖ ἐν τῷ μ'. Κεφ. Λέγεται καὶ Βαπτιστής, καὶ μαρτυρεῖτο ὁ Εὐαγγελιστής Ματθαῖος ἐν τῷ ις'. Κεφ. λέγων· Οἱ δὲ ἔπειθον, οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν Βαπτιστὴν. Λέγεται ὁμολογητής, καθὼς τὸ λέγει ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης εἰς τὸ πρῶτον Κεφ. Καὶ ὁμολόγησε, καὶ οὐκ ἡνέησατο. Λέγεται Μάρτυς, ὡς ὁ αὐτός Εὐαγγελιστής τὸ λέγει ἐν τῷ αὐτῷ Κεφ. οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. Λέγεται Τριάδος ὑπογραφεύς, ὡς ὁ αὐτός Εὐαγγελιστής, τὸ λέγει εἰς τὸ αὐτὸ Κεφ. Ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπον· ἐφ' ὃν ἴδης τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον, καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. Λέγεται Δίκαιος καὶ Ἄγιος, καὶ μαρτυρεῖτο ὁ Εὐαγγελιστής Μάρκος εἰς τὸ σ'. Κεφαλ. λέγων· Ὁ γὰρ Ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα Δίκαιον καὶ Ἄγιον. Λέγεται Ἀπόστολος καθὼς τὸ λέγει ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης εἰς τὸ γ'. Κεφ. Αὐτοὶ ὑμεῖς μαρτυρεῖτε, ὅτι εἶπον, οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός, ἀλλ' ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἐμπροσθεν ἐκείνου. Λέγεται Εὐαγγελιστής, καὶ μαρτυρεῖτο ὁ Λουκᾶς εἰς τὸ γ'. Κεφ. λέγων·

Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν, εὐηγγελίζετο τῷ λαῷ. Λέγεται νυμφαγωγός, ὡς τὸ λέγει ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης εἰς τὸ γ'. Κεφ. Ὁ ἔχων τὴν νύμφην, νυμφίος ἐστίν, ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, ὁ ἐστηκώς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρὰν χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. Λέγεται λύχνος, ὡς ὁ αὐτός Εὐαγγελιστής τὸ λέγει εἰς τὸ ε'. Κεφ. Ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος, ὁ καίόμενος καὶ φαίνων· καὶ ὁ Δαβὶδ ἐν τῷ ρλά. Ψαλ. Ἡτοίμασα λύχνον τῷ Χριστῷ μου. Λέγεται ἐλεγχος Ἡρώδου, καὶ μαρτυρεῖτο ὁ Εὐαγγελιστής Ματθαῖος εἰς τὸ ιδ'. Κεφ. λέγων· Ἐλεγε γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης· Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τῆ ἀδελφῆ σου. Λέγεται Ἄγγελος, καθὼς τὸ λέγει ὁ Προφήτης Μαλαχίας εἰς τὸ γ'. Κεφ. Ἴδού ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν Ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου. Λέγεται Ἰωάννης, τὸ κύριον καὶ καθολικὸν ὄνομα, ὡς τὸ λέγει καὶ αὐτός ὁ Εὐαγγελιστής Λουκᾶς, εἰς τὸ πρῶτον Κεφ. Καὶ αἰτήσας πινακίδιον, ἔγραψε λέγων, Ἰωάννης ἔσται τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Καὶ αἱ μὲν προσηγορίαι τῆ τιμίου Προδρόμου, εὐλογημένοι Χριστιανοί, αὗται εἶναι.

Ἡμεῖς δὲ, Ἀδελφοί, ὡς φύγωμεν τὴν μίμησιν τοῦ Ἡρώδου, ὡς φύγωμεν τὴν μίμησιν τῆς Ἡρωδιάδος, καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. Μὴ γενώμεσθαι οἱ ἄνδρες, ὡσάν τὸν Ἡρώδην, μὴ γίνωνται αἱ γυναῖκες, ὡσάν τὴν Ἡρωδιάδα, καὶ τὴν θυγατέρα αὐτῆς. Μὴ μεθῶμεν ἡμεῖς εἰς τὰς ἑορτάς καὶ τὰς Πανηγυρεῖς τῶν Ἀγίων, μὴ χορεύουσιν αὗται κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν Ἑλλήνων, διότι καλὰ καὶ εἰάν τὸν Πρόδρομον δὲν φονεύομεν πάλιν, ἀλλὰ φονεύομεν τῆ λόγου μας, ποιῶντες ἑαυτὰς ὑποδίκους τῇ Κολάσει. Ἀκέσατε, ὅσοι ἔχετε γυναῖκας· ἀκέσατε, ὅσοι ἔχετε θυγατέρας, ἀκέσατε, ὅσοι εἰστε ἐκδεδομένοι εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῶν γυναικῶν· ἀκέσατε, ὅσοι ὀμνύετε ἀπὸ ἑδὲ τίποτε· διότι καὶ ὁ ταλαίπωρος Ἡρώδης δὲν ἐθάβρει νὰ τοῦ γυρεύσῃ τὴν θυγατέρα τῆς Ἡρωδιάδος τοιοῦτον ζήτημα, διὰ τοῦτο ὀμνυνεν; ἀλλ' ὅμως ἐγινε φονεύς, καὶ οὐχ ἀπλῶς φονεύς, ἀλλὰ καὶ Προφητοκτόνος. Τοιοῦτοι εἶναι καὶ τὴν σήμερον ἡμέραν πολλοὶ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι

κακῶς ὁμνύουσι, καὶ πληροῦσι τὸν ὄρκον τῆς τοιαύτης εἶναι καὶ γυναῖκες πολλαί, αἱ ὁποῖαι ἐκεῖ ὅπῃ πρέπει νὰ στέκωνται μετ' εὐλαβείας πολλῆς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, συντυχαίνουσι καὶ κατακρίνουσι, μία τὴν ἄλλην· ἐκεῖ ὅπῃ πρέπει νὰ καθῶνται εὐτάκτως καὶ σωφρόνως εἰς τὴν γάμους, σηκώνονται καὶ ὀρχοῦνται· ἐκεῖ ὅπῃ πρέπει νὰ ἀκροάζονται μετὰ ἡσυχίας τὴν ψαλμωδίαν καὶ τὴν διήγησιν τῆς Ἑορτῆς τοῦ Ἀγίου, συνάζονται καὶ χορεύουσι, καὶ τὸ θαυμαστὸν εἶναι, ὅτι τὸ ἔχουσι καὶ διὰ ἔπαινον, ποῖα νὰ στολισθῇ, νὰ χορεύσῃ καλλίτερα. Βαβαὶ τῆς ἀπώλειας! ἡμεῖς φονεύομεν κατ' ἐκαστὴν ἡμέραν τὴν ψυχὴν μας, καὶ δὲν τὸ βάνομεν εἰς τὸν νοῦν μας, καὶ τὸν Πρώτῃν θαυμαζόμεθα, πῶς ἐφόνευσεν τὸν Πρόδρομον. Πόσοι εἶναι καὶ τώρα, ὅπου διὰ μιᾶς γυναικὸς ὄρεξιν, προαιροῦνται τὸν θάνατον; πόσαι γυναῖκες εἶναι, ὅπου πιάνουσιν εἰς ἔρωτα σατανικόν, καὶ φονεύουσι τοὺς ἄνδρας αὐτῶν; καὶ ὁμως οὐδένα θνήσκον δὲν τὸ κάμνει αὐτὸ, νὰ φονεύσῃ τὸ σύζυγόν του, μόνον ἡ ἔχιδνα. Ταῦτα δὲ πάντα συμβαίνουσι, διὰ νὰ μὴ ἔχουσι σωφρονισμόν καὶ παιδεύσιν τὰ παιδιά ἀπὸ μικροῦθεν, διότι συνηθίζουσιν ἀπὸ τοὺς πατέρας τὴν μέθην, ἀπὸ τὰς μητέρας, τοὺς χοροὺς· καὶ γίνονται τῆς ἀπώλειας, ὅταν αὐξήσουσι· διὰ τοῦτο θέλουσι νὰ παιδεύονται ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας εἰς Διδασκάλους σώφρονας καὶ φρονίμους· μᾶλλον δὲ οἱ πατέρες νὰ γίνωνται Διδασκαλοὶ τῶν παίδων, νὰ μὴ μεθοῦσι, νὰ μὴ καταδίδουσι, νὰ μὴ συκοφαντοῦσι, νὰ μὴ πορνεύουσι, νὰ μὴ κάμνουσιν ὅσα εἶναι τῆς Κολάσεως παραίτια. Ὁμοίως καὶ αἱ μητέρες, νὰ γίνωνται παιδευτρίαι τῶν θυγατέρων αὐτῶν, νὰ μὴ κοιτάζωσιν ἔξω, νὰ μὴ συντυχαίνουσιν ἀργολογίας, ὅσαι μολύνουσι τὴν ψυχὴν τῶν παρθένων, νὰ μὴ χορεύουσι, νὰ μὴ καταλαλοῦσι, καὶ σχεδὸν εἰπεῖν, νὰ μὴ κάμνουσιν ὅσα εἶναι σατανικά ἔργα. Διότι, ὅταν ἀναθραφῶσι τὰ παιδιά μετὰ τοιαύτας καλὰς συνηθείας, δυσκόλως μετατρέπονται εἰς τὸ κακόν, ὅταν γένωσι νόμου ἡλικίας. Διότι ἡ ψυχὴ τῶν παίδων εἶναι ὡσὰν τὸ καθαρὸν καὶ ἄσπρον πανίδιον, τὸ ὁποῖον εἰς εἴτι χρῶμα βαφῇ εἰς

τὴν ἀρχὴν, ἐκεῖνο φυλάττει ἕως τέλους· καὶ θαλάσῃ τις νὰ τὸν μεταβάψῃ εἰς ἕτερον χρῶμα, πάντοτε φαίνεται ἡ ἀρχινὴ βαφή. Ἐτῆς καὶ τὰ μικρὰ παιδιά, ὅταν συνηθίσουν εἰς τὸ καλόν, δυσκόλα μετατρέπονται εἰς τὸ κακόν. Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ ε'. Κεφ. τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης Ἐπιστολῆς, λαβὼν τὴν παροιμίαν ἐκ τοῦ Ποιητοῦ Μενάνδρου· Φθείρουσιν ἡθὴ χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί· ἡγοῦν αἱ κακαὶ συνομιλίαι χαλοῦσι τὰ καλὰ ἡθῶν νέων. Καὶ μὴ θαυμαζώμεσθαι, πῶς γίνονται τινὲς κλέπται, ἢ πόρνοι, ἢ ἀρνηταί τῆς Πίστεως τῶν Χριστιανῶν, διότι μετὰ τὸ νὰ μὴ ἀκούουσι τὰ παιδιά διδασχὴν ἀπὸ μικροῦθεν, καὶ διὰ νὰ μὴ τὰ παιδεύουσιν οἱ πατέρες ἐν παιδείᾳ καὶ νοθεσίᾳ Κυρίου, συνηθίζουσιν ἀπὸ μικρὰ εἰς τὸ κακόν, καὶ ὅταν εὗρωσιν ὀλίγην ἀφορμὴν, παρευθὺς ἐκτρέπονται τῆς εὐθείας ὁδοῦ. Διὰ τοῦτο παραγγέλλει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ ε'. Κεφ. τῆς πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολῆς, καὶ λέγει· Τὰ τέκνα ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν Κυρίῳ· τοῦτο γάρ ἐστι δίκαιον· τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα· ἡτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἔσθι μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς· οἱ Πατέρες, μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλ' ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νοθεσίᾳ Κυρίου. Καὶ πάλιν εἰς τὸ ε'. τῆς πρὸς Ἑβραίους. Τίς γάρ ἐστιν υἱὸς, ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; Καὶ ὁ σοφὸς Σολομὼν εἰς τὸ ι'. Κεφ. τῶν Παροιμιῶν, οὕτω λέγει· Υἱὸς πεπαιδευμένος, σοφὸς ἔσται· καὶ πάλιν εἰς τὸ ιζ'. Οὐκ εὐφραίνεται πατήρ ἐπὶ υἱῷ ἀπαιδευτῷ· υἱὸς δὲ φρόνιμος εὐφραίνει μητέρα αὐτοῦ. Καὶ πάλιν εἰς τὸ ιγ'. Ὅς φείδεται τῆς βακτηρίας, μισεῖ τὸν ἑαυτοῦ υἱόν, ὁ δὲ ἀγαπῶν ἐπιμελῶς παιδεύει· ἡγοῦν, ὅποιος λυπᾶται τὸ δεκανίκι του, ἐκεῖνος μισεῖ τὸν υἱόν του, ὅποιος δὲ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν του, μετὰ πάσης φροντίδος παιδεύει αὐτόν. Ταῦτα λέγων περὶ τῶν ἀρρένων παίδων, πολλῶ μᾶλλον σὰς παραγγέλλω περισσότερον νὰ παιδεύετε τὰ θήλατα, ἐπειδὴ εἶναι ἀσθενέστερον γένος, καὶ εὐχολον εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Διότι ὁ σοφὸς Σειράχ εἰς τὸ ζ'. Κεφ. οὕτω παραγγέλλει· Τέκνα σοὶ ἐστί; παιδεύσον αὐ-

τά, καὶ κάμψον ἐκ νεότητος τὸν τράχηλον αὐτῶν. Θυγατέρες σοὶ εἰσιν; πρόσχε τῷ σώματι αὐτῶν, καὶ μὴ ἰλαρώσης πρὸς αὐτάς τὸ πρόσωπόν σου. Ἀκούετε ὅσαι εἰστε μητέρες θυγατέρων, καὶ μὴ γένεσθε κακὰ παραδείγματα τῶν κορασίων· διότι, ὅταν ἐσεῖς συντυχαίνετε λόγους, ὅπου μολύνουσι τὰς ψυχὰς τῶν ἀπαλῶν ἀνθρώπων, ὅταν δὲν ἀγαπᾶτε τὴν δουλείαν τοῦ σπητίου, ὅταν ἀντιλέγετε τοῖς ἀνδράσιν, ὅταν παρακλύπετε συχνάκις ἐκ τῶν παραθυρίδων, ὅταν ἀτακτεῖτε καὶ χορεύετε, πόθεν ἄλλοθεν νὰ μάθωσιν αἱ μικραὶ κόραι τὴν παιδείυσιν, αἱ τινες δὲν εὐγαίνουσιν ἔξω τοῦ οἴκου; Διὰ τοῦτο, ὡς περ ὀνομάζεται θυγάτηρ τοῦ δεῖνος, καὶ τῆς δεῖνος ἐστὶν πρέπει πάλιν καὶ ἐκ τοῦ πατρὸς, καὶ ἐκ τῆς μητρὸς νὰ ἔχη τὴν παιδείυσιν. Διότι, εἰ μὲν γένη φρόνιμη, εἶναι καὶ τῶν δύο τιμὴ καὶ ἀγαλλίασις· εἰ δὲ ἀποδοῇ τὸ ἐναντίον, καὶ ἀμφοτέρων εἶναι κατηγορία, καὶ ἀτιμία, καὶ ὄνειδος.

Ταῦτά δέ, ἅπερ λέγω, εὐλογημένοι Χριστιανοί, εἶναι ἀναγκαῖα καὶ χρήσιμα εἰς πάντα Χριστιανόν, οὐ μόνον εἰς τοὺς ὄντας πατέρας, εἴτε ἀρσενικοῦ εἴτε θηλυκοῦ παιδίου, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἀτέκνους, διότι εἶναι τινὰ ὅπου ἐκτρέφουσι παιδιὰ ὀρφανὰ, ὑπὲρ τῆς ψυχικῆς αὐτῶν σωτηρίας, εἰς τὰ ὅποια θέλουσι νὰ ἔχουσι καὶ περισσοτέραν ἐπιμέλειαν. Διὰ τοῦτο μὴ καταφρονήσετε τοὺς λόγους μου, μᾶλλον δὲ σπουδάσατε γενέσθαι πληρωταὶ τούτων, ἵνα οὕτως διαρίστως πολιτευόμενοι, τύχητε καὶ τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἦς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν ἐν τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ Παναγίῳ, καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΤΕΛΟΣ, ΚΑΙ ΤΩ ΘΕῷ ΔΟΞΑ.

Π Ι Ν Α Ε

ΣΥΝ ΘΕΩ ΑΓΙΩ,

ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΝΕΩ ΘΗΣΑΥΡΩ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Λόγος Α'.	Εἰς τὸ ἐν Κολασσαῖς δαῦμα τοῦ Ἀρχιστρατή- γου Μιχαήλ . . . Σελ.	5
Λόγος Β'.	Εἰς τὴν πανσεβάσμιον ὑψώσιν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιῦ Σταυροῦ . . »	43
Λόγος Γ'.	Εἰς τὸ ὑπόμνημα τοῦ Ἀγίου ἐνδόξου Ἀποστο- λου, καὶ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ »	25
Λόγος Δ'.	Εἰς τὰ δαύματα τῶν Ἀ- γίων ἐνδόξων καὶ θαυμα- τουργῶν Ἀναργύρων Κο- σμᾶ καὶ Δαμιανοῦ . . »	35
Λόγος Ε'.	Εἰς τὸ Μαρτύριον τοῦ Ἀγίου ἐνδόξου Μεγαλο- μάρτυρος Μηνᾶ τοῦ Αἰ- γυπτίου »	45
Λόγος Σ'.	Εἰς τὸν βίον τοῦ ἐν Ἀ- γίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάν- νου Ἀρχιεπισκόπου Κων- σταντινουπόλεως τοῦ Χρυ- σοστόμου »	58
Λόγος Ζ'.	Εἰς τὴν περίοδον τοῦ Ἀ- γίου ἐνδόξου καὶ πανευ- φύμου Ἀνδρέου τῆ Πρω- τοκλήτου »	98
Λόγος Η'.	Εἰς τὴν Κυριακὴν πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως, καὶ τῶν Ἀγίων Πατέρων . . »	113

Λόγος Θ'.	Εἰς τὴν περιτομὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι- στοῦ, καὶ εἰς τὸν βίον τοῦ ἐν Ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου Ἀρχιεπισκόπου Καισαρείας Καππαδο- κίας τοῦ Μεγάλου . . »	131
Λόγος Ι'	Εἰς τὸν βίον καὶ πολι- τείαν τοῦ ἐν Ἀγίοις Πα- τρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξαν- δρείας τοῦ Μεγάλου . . »	153
Λόγος ΙΑ'.	Εἰς τὸ Μαρτύριον τῶν Ἀγίων ἐνδόξων μεγάλων Μαρτύρων τοῦ Χριστοῦ Τεσσαράκοντα . . . »	174
Λόγος ΙΒ'.	Εἰς τὴν παραδόξως γε- νομένην Θαυματουργίαν παρὰ τῆς Ὑπεραγίας Δε- σποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας, ἐν τῇ Βασιλευσῇ τῶν Πόλεων, ἥτοι τῆς Ἀκα- θίστου »	187
Λόγος ΙΓ'.	Εἰς τὴν Μεγάλην καὶ Ἀ- γίαν Παρασκευὴν, πρωτῇ.	195
Λόγος ΙΔ'.	Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ εἰς τὴν Σταύρωσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν εἰς Ἄδου κά- θοδον »	212

Λόγος ΙΕ'. Εἰς τὰς περιόδους καὶ τὸν
ὑπὲρ Χριστοῦ θάνατον
τῶν Ἀγίων ἐνδόξων καὶ
πρωτοκορυφαίων Ἀποστό-
λων Πέτρου καὶ Παύ-
λου » 237

Λόγος ΙΣ'. Εἰς τὸ Μαρτύριον τῆς
Ἀγίας ἐνδόξου Μεγαλο-
μάρτυρος τοῦ Χριστοῦ
Κυριακῆς » 253

Λόγος ΙΖ'. Εἰς τὸν βίον καὶ εἰς τὰ
θαύματα τοῦ Ἀγίου ἐν-

δόξου Προφήτου Ἡλιοῦ
τοῦ Θεασίτου . . . » 262

Λόγος ΙΗ'. Εἰς τὸ Μαρτύριον τῆς
Ἀγίας ἐνδόξου καὶ παν-
ευφήμου Ὁσιομάρτυρος
τοῦ Χριστοῦ Παρα-
σκευῆς » 275

Λόγος ΙΘ'. Εἰς τὴν ἀποτομὴν τῆς
τιμίας κεφαλῆς τοῦ Ἀ-
γίου ἐνδόξου Προφήτου
Προδρόμου, καὶ Βαπτι-
στοῦ Ἰωάννου . . . » 286

31 31 31
130 130 1

A faint, abstract drawing on aged paper, possibly a sketch of a landscape or a stylized figure, with a vertical line running through the center. The drawing is composed of several overlapping, irregular shapes and lines, suggesting a sense of movement or a complex, organic form. The paper has a warm, yellowish-brown tone and shows signs of wear and discoloration.

5

100 100 100

h. n.

